Pavel V a l t r a kolektiv

UDRŽITELNÝ VÝVOJ SVĚTOVÝCH REGIONŮ?

Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace

S T Ř E D O Z E M Í

vč. severní Afriky, Makaronesie a Přední Asie (bez Arábie)

Živá světová encyklopedie

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONS OF THE WORLD?

Ecological linkages between development of human populations and vegetation

MEDITERRANEAN

incl. North Africa, Macaronesia and Front Asia (without Arabia)

Live world Encyclopaedia

Aktualizace 7. 7. 2025

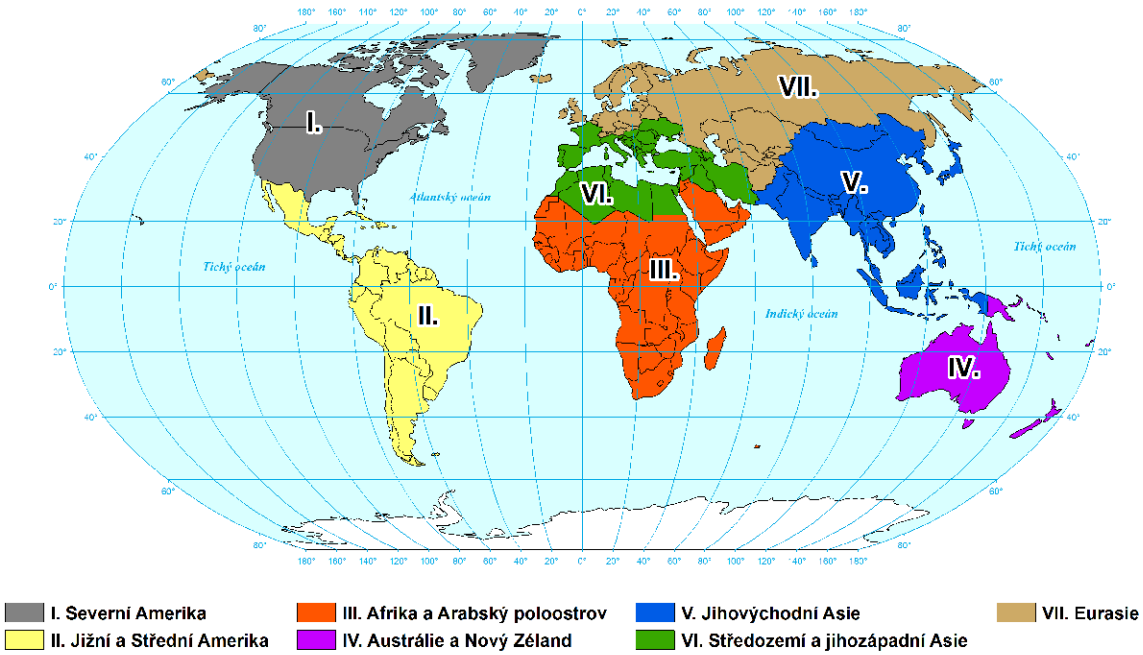
I.
II.
III.
IV.
V.
VI.
VII.
Atlantský oceán
Tichý oceán
Tichý oceán
Indický oceán
I. Severní Amerika
II. Jižní a Střední Amerika
III. Afrika a Arabský poloostrov
IV. Austrálie a Nový Zéland
V. Jihovýchodní Asie
VI. Středozemí a jihozápadní Asie
VII. Eurasie

Středozemí - politické rozdělení
Atlantský oceán
Francie
Portugalsko
Španělsko
Korsika
Sardinie
Itálie
Slovinsko
Maďarsko
Chorvatsko
Bosna a Hercegovina
Srbsko
Černá Hora
Kosovo
Albánie
Makedonie
Bulharsko
Rumunsko
Moldávie
Ukrajina
Řecko
Kréta
Černé moře
Kaspické moře
Gruzie
Arménie
Azerbajdžán
Turecko
Kypr
Sýrie
Libanon
Izrael
Palestina
Irák
Írán
Perský zátiv
Tunisko
Středozemní moře
Maroko
Alžírsko
Libye
Egypt
Rudé moře
Indický oceán

OBSAH / CONTENTS

	str.:
Úvod / Introduction	**4**
A. Ekologické souvislosti / Ecological connections	**12**
A.1. Stav, vývoj a ekologické vazby přírody a lidí / State, evolution and ecological connections between nature and humans	**12**
A.1.1. Biogeografické členění / Biogeographic classification	12
A.1.2. Příroda a původní obyvatelé Středozemí / Nature and original inhabitants	19
A.1.3. Klima a klimatické změny / Climate and climate change	34
A.1.4. Biodiverzita, ochrana přírody: ekosystémová asistenční péče versus ideologie bezzásahovosti k „výrobě divočiny“ ve zkulturněných biotopech, spolupráce s přírodou / Biodiversity, nature conservation: ecosystem assistance care versus ideology of non-intervention heading for “production of wilderness” in the cultivated biotopes, cooperation with nature	40
A.2. Situace popisovaných zemí / Described Countries	**47**
A.3. České/ Československé stopy ve Středozemí / Czech/Czechoslovac footprints in Mediterranean	**151**
B. Přehled rostlin / Survey Plants	**156**
B.1. Poznámky k seznamu / Comments to Checklist	**156**
B.1.1. Celkový pohled na biodiverzitu, struktura zpracování publikace / General view of biodiversity, structure of the publication treatment	156
B.1.2. Použité zkratky / List of Abbrevitations	159
B.2. Cévnaté rostliny / Tracheophyta	**166**
Výběr literatury / Bibliography	**439**

ÚVOD / INTRODUCTION

Je velmi opovážlivé charakterizovat ekologický vývoj světových regionů a jeho proměny vč. sestavení „lidového“ přehledu květeny světa a dokonce se snažit popisovat trajektorie vývoje přírody ve vazbě na místní i širší ekologické vlivy a měnící se stanovištní a klimatické podmínky. Toto encyklopedické kompendium má umožnit navázání ztracených vazeb na přírodu, která po generace byla zcela přirozenou nezbytností. Současné generace (x, y, z, ...) nejen, že si často nerozumí, ale už vůbec nedokáží vnímat podstatu přírodních proměn, jejich vazby, případně predikci. Na práci se proto podílí názory značného počtu duchovních spolupracovníků. Co říci úvodem ? Údiv nad rychlostí proměn současného globalizovaného světa a obava nad dalším, nepříznivým vývojem. V průběhu posledních 100 let se odehrály zásadní změny bioty a odvozeně bioklimatu Země, takže právem mluvíme o antropocénu, t.j. věku, zásadně ovlivněném lidskou činností. Publikace má proto záměr sledovat dynamický vývoj přírody v celostním a globálním pohledu. Závěry vychází z hodnocení situace jednotlivých zemí a světových regionů.

Úvodem bude vhodné uvést několik historických osobních zkušeností. Pro poznávání světa je potřebné projít co největší území pěšky, proto je nutná dobrá fyzická a zdravotní kondice a dobré trávení, zejména mimo domácí Evropu. Za komunistické minulosti byla většina světa fyzicky i informačně zcela uzavřena mimo „východní“ země (NDR, Polsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Jugoslávie a SSSR), takže k poznání zbývaly jen obrázky z pohlednic a filatelie. Tehdy zdaleka nebyl internet, „západní“ publikace byly nedostupné, ojedinělou možností bylo z periodika Sovětskije knigy (Sovětské knihy) si objednat ruské překlady některých západních publikací. Proto v prvotním poznání bývalo Česko a také Slovensko, kde byla možnost vstřebat úžasnou horskou květenu. Zajímavé byly mapové práce s kolegy na aktualizaci turistických map Krkonoš a vytváření nových map (Mělnicko, Kokořínsko-Liběchovsko a České Středohoří), ustavení místopisné názvoslovné komise, která byla stranicky rozpuštěna (Tramtárie je býv. mokřadní území na soutoku Labe a Vltavy), stejně tak dopadla celostátní organizace ochrany přírody TIS. Později, po jistém uvolnění, bylo možno poznávat chráněná území, botanické zahrady a navštěvovat zahradnické výstavy v Evropě a na povolených trasách tehdejší Sovětský svaz (tak jsem např. s Dr. Čeřovským navštívil některé jejich přírodní rezervace, ze Tbilisi jsem s kamarádem „načerno utekl“ do uzavřených oblastí pouště Gobi či do pohoří Ťan-Šan). Původní soupis květeny světa byl proto nejprve tvořen jako osobní odezva na někdejší situaci, kdy tehdy většina naší planety byla pro běžného obyvatele "východního bloku" fyzicky i informačně zcela nepřístupná. Těžko je dnes možno popsat situaci, kdy jsem hltal zcela ojedinělou, velmi skromnou informaci od botanika doc. Šmardy o "kytičkách" v tehdejší Jugoslávii v časopise Lidé a země. Později pak jsem konečně měl možnost vícekráte prožívat a poznávat bohatou středozemní květenu, nejprve alespoň v Chorvatsku (Plitvická jezera, Paklenica, Velebit, Biokovo, sv. Jura) a pak ve zpřístupněných jedinečných vápencových Julských Alpách ve Slovinsku (v tehdejší Jugoslávii) a následně po celém světě ... Po „něžné revoluci“ došlo při naplánovaných studijních cestách (ze značné části s kolegou z univerzity) k poměrně dobrému poznání jedinečné jv. Asie vč. Číny, dále severní a střední Ameriky, omezeně Afriky, Arábie, Austrálie s Novým Zélandem. V rámci efektivního využívání cest jsem míval zpracovaný nejen itinerář, ale i seznam předpokládaných významných zajímavých míst a rostlin v území.

To vše byla „prehistorie“, současnost nastolila zcela nové problémy. Světově se zvyšují sociální rozdíly a mnohde se vyhrocují jak problémy sociální, tak etnické a náboženské a také ekologické. Vedle prvořadých současných válečných problémů a terorismu (už i v Evropě), zásadní problémy vyvstaly v domácí, resp. evropsky uskutečňované ochraně přírody. Nové přírodovědecké poznatky dokládají, že podoba celosvětově uctívaných tropických deštných amazonských pralesů není pouhým výsledkem „posvátných“ přírodních procesů, ale do značné míry dlouhodobým antropogenním vlivem starých indiánských kultur Mayů před několika staletími (než byli zdecimováni španělskými dobyvateli a zavlečenými chorobami). Jedná se nejen o zachované

mohutné staleté „užitečné“ stromy, které obvykle jako přírodně posvátné programově posilovali a ponechávali jako přírodní zdroje (např.: Ficus, Ceiba, Cedrela, Dipterix, Howea aj.) a také, že jimi vytvořené prosvětlené otevřené plochy a umělé mýtiny významně pozitivně podmínily jak bylinnou flóru, tak faunu savců, ptáků aj. živočichů. V Karibiku často dochází k disturbancím tropických, mnohdy pralesových lesů, vlivem opakovaných hurikánů (Portoriko, Grenada aj.). Díky tomu si pralesní stromy dokázaly vytvořit strategii přežití, např, rozsáhlým vzájemným propletencem kořání různých druhů stromů, z kterého se obnovují (díky tamní rychlé destrukci odumřelé organické hmoty). Řada organizmů však zaniká, nebo se populačně blíží zániku a je obnovována jen díky asistenční lidské pomoci, některé ptačí druhy přelétají na místa se zachovanými potravními možnostmi, přičemž se konstatuje, že i v tomto vegetačně výborném tropickém prostředí, pokud by se velké disturbance opakovaly v intervalu kratším než 50 let, nedokáží se již lesní porosty samovolně obnovit. I přesto, že mangrovy, působící jako vlnolamy a poskytující ochranu mnoha organismům, nebývají závažně poškozeny, dochází v některých případech k jejich nevratnému zániku. Zatím se vědecké analýzy zabývaly převážně vymíráním některých ohrožených druhů a skupin zvířat, např. ptáků, mořských želv, velkých savců aj. Zpráva State of the World´s Plats / Stav rostlin ve světě z roku 2016 je první svého druhu. Pracovalo na ní více než 80 vědců, zejména z Královské botanické zahrady Kew (u Londýna). Ta konstatuje, že více než pětině současných druhů ve světě hrozí vyhubení a zánik. Je to v důsledku výrazných změn zemského povrchu, způsobených především (zemědělskou) kultivací, urbanizací, chorobami a částečně i klimatickými změnami. Toto „mapování“ se má každý rok obnovovat aby se umožnilo sledovat vývoj rostlin ve světě**. Vzhledem ke stresovým faktorům, nedochází u disturbuovaných lesních biomů bez ekosystémového asistenčního managementu, tj. koncepční lidské pomoci (vycházející poznání a uplatnění ekologických vazeb a zákonitostí), k jejich žádoucí obnově, ale vzniku sekudární vegetace jejich evolučních pohrobků: macchie a garrigue (frygana), finbos a renosterveld, chaparral, cerrado a matorral, brigalow scrub.** Život začal v mořích na bakteriální úrovni - tam může bezzásahovými přírodními procesy také skončit - pro nevěřící stačí smutný pohled na blízké Mrtvé moře. **Ve středozemní Evropě po likvidaci někdejších stálozelených lesů z dubů, vavřínů, cedrů či borovic** (např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii, středomořských ostrovech - Sicílii, Korfu a dalších) došlo v lepším případě ke vzniku trnitých křovinatých porostů macchií a garrigue (frygana), v horších ke zpolopouštnění až zpouštnění a současně k fatálnímu **zhoršení hydrické situace a nepříznivým změnám stanovištních biotických i mezoklimatických podmínek**. Přitom ČR se klimaticky rychle přibližuje mediteránním podmínkám.

Po opuštění obhospodařování někdejších koloniálních plantáží - před více než půl stoletím - jak v Asii (Cejlon / Srí Lanka, Barma / Myanmare aj.), tak na Kubě aj., nedošlo tam k návratu „původní hodnotné“ přírody. Došlo však ke „zdivočení“ přírody degradovanými porosty, zejména nálety expanzivních a invazních rostlinných taxonů (např. akácií, Mudaru / Calotropis aj.), ale i nebezpečnými patogeny. K návratu žádoucí přírody nedošlo po likvidaci lesa např. na Velikonočním ostrově, Islandu či Haiti, kde v reálu můžeme studovat bezzásahové přírodní procesy, Tam nedochází k obnově původní přírody, což je možno porovnat s vedlejší Dominikánskou republikou na stejném ostrově. Pouze díky osvíceným jedincům je možno v některých odlesněných územích sledovat cílevědomou výsadbu žádoucích původních stromů, např. cedrů na Krétě (ne však díky současným úředníkům EU). Krásné letité stromy zůstávají pouze mementem pozitivní racionální lidské činnosti, např. v parcích a ojedinělých lokalitách.

Celosvětově nejvýznamnější území přírodních hodnot jsou vymezovány jako **Biosférické rezervace UNESCO** v rámci mezinárodního programu Člověk a biosféra / Man and the Biosphere jejichž ochrana spočívá v harmonickém, vyváženém soužití a spolupráci obyvatel s přírodou k zachování jejich hodnot. Základní problém v ČR je zřejmě v neochotě spolupracovat s přírodou, ale i s běžnými obyvateli, proto u nás jsou BR UNESCO pouhou nálepkou a MŽP ČR je ani nevede v rejstříku AOPK. Požadavkem EU je vymezovaní **Evropsky významných lokalit (EVL)**

tzv. soustavy Natura 2000 k zachování biodiverzity, tj. vymezených biotopů / habitatů a vybraných druhů. V konkrétním uskutečňování ochrany přírody ČR je uplatňovaná rigidní ochrana při uzavírání chráněných území před turisty (zástupným důvodem ochrany tetřeva který zde spokojeně žil spolu s tisícovkami obyvatel), vytěsňování obyvatel (jejichž sídla vč. pastevních objektů jsou nežádoucí) s cílem „výroby divočiny“, přičemž výsledkem je zařazení Šumavy na Red list IUCN. Publikace vznikla i k osvětě před vznikající ekologickou katastrofou nezodpovědným hazardem přehlížení světového rozšiřování pouští a polopouští, ale i domácím nezodpovědným hazardem ideologie bezzásahové výroby „divočiny“ v kolonizovaném kulturním území ochranou krizových přírodních procesů oproti ekosystémovému asistenčnímu managementu. Tomu napomáhají i současná media, která vytvářejí virtuální svět a současně propagují ideologii bezzásahovosti. Ideologové výroby divočiny požadují kolonizovaná, civilizačně zkulturněná („odpřírodněná“) území odcivilizovat a postupně přenechat území přírodním procesům. Takto „vyrobená divočina“ při rozsáhlých a rychlých proměnách je pouze virtuální, přičemž v ní dochází k fatální ekologické degradaci a nestabilitě, zejména biologické diverzity a vodohospodářských funkcí. Tato nezodpovědná „moderní ideologie suché revoluce“ nereflektuje negativní přírodní změny a vzrůstající stresové faktory v civilizačně pozměněných územích, prosazujíc heslo „příroda si sama pomůže“, což nám přivodilo kůrovcovou apokalypsu smrkových porostů. Švýcarsku, s jedinečnou přírodou, stačí jediný národní park a citlivý vztah obyvatel, další nechtějí. Vnucování bezzásahového navrácení dlouhodobě zkulturněných biotopů přírodními procesy přírodě dochází nejen na Šumavě, ale i na Slovensku a dalších zemích Evropy je zcela zcestnou slepou větví. Naše humidní území přechází vnucovaným bezzásahovým rozpadem lesa (větrnou a kůrovcovou disturbancí) v aridizovanou subxerotermní lesostep s trendem přibližujícím se polopouštním areálům. Při opuštěni extenzivního obhospodařování sekundárních travních porostů – pastvy a kosení, dochází k výraznému ochuzení biodiverzity, což ještě umocňuje sukcesní zalesňování bezlesí, takže dnešní nechráněná území se stávají cennější než rigidně chráněné plochy, kde postupně nebude co chránit (Šumava oproti Pošumaví). Po předchozích dvou zločinných ideologiích „civilizačního“ fašismu a komunistického „kolektivismu“ (vč. Lysenkovsko-Lepešinské ideologie a zamítání genetiky) jsou naši obyvatelé nuceni potýkat se s další ideologií – „anticivilizačního naturismu / hlubinné ekologie“ k výrobě „divočiny“ bezzásahovou ochranou krizových přírodních procesů - povodně, požáry, sucha, vichřice, eroze, epidemie chorob a škůdců. Na Šumavě byla většina pralesových torz, s nevyčíslitelnou genetickou hodnotou, zlikvidována záměrným rozšíření, kůrovcové kalamity pro výrobu "pralesové divočiny" bezzásahovými přírodními procesy (epidemie, polomy, sucha, povodně, požáry). V důsledku naoktrojované bezzásahové kůrovcové disturbance došlo po rozpadu hřebenových smrčin v délce 60 km na ploše cca 30 000 ha k urychlenému vysychání a fatálnímu omezení živých retenčních rašelinišť a pramenišť, zhoršení všech ekosystémových služeb - vodní režim, ukládání „C“, mezoklima, biodiverzita, přičemž základní škody již jdou do bilionů Kč. Většina ideologických vědců jakoby zapomněla základní východiska biochemických procesů - oxygenní fotosyntetická asimilace $6\ CO_2 + 12\ H_2O = C_6H_{12}O_6$,ale i biofyzikálních principů - transpirace, evapotranspirace, intercepce, albedo, symbiosa a další. Bez respektování ekologických principů a zákonitostí a jejich vědoucího využívání dochází nejen k rozsáhlým škodám, ale zejména k degradaci až genocidě biotopové, a výhledově i biomové - přechodu k aridním stepním, polopouštním a pouštním biomům. Jednoúčelová novela zák. o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. revolučně požadující bezzásahovost / ochranu přírodních procesů, má pouze přikrýt nezodpovědně vzniklé zločiny vyhlášením bezzásahovosti na většině ploch národních parků. Šumava se dnes stává lidsky a přírodně vybydleným územím, s dlouhodobě nepříznivou perspektivou. Tam kde byl záměrně zničen les, obecně nastupuje postupně aridizující lesostep, následně step a výhledově polopoušť. Zde kupodivu ideologové výroby divočiny nepovažují za nutné vycházet z principu předběžné opatrnosti, ochrany dochovaných hodnot, vědecky podložených údajů, z posouzení vlivu na životní prostředí (RIA, SEA a EIA), ale požadují ekologický hazard, jehož dopady se již fatálně projevují.

MŽP ČR si legislativně vyhradilo vrchní dozor nad lesy, došlo však genocidě smrkových lesů, legislativně si vymezilo bezzásahovost v národních parcích, došlo však ke genocidě květeny Šumavy ale i jejich chráněných habitatů / biotopů. Podobně jako v politické sféře dochází dnes i v odborné oblasti k sofistikované mediální propagandě výroby divočiny pomocí mlžení, polopravd, vnucovanou reklamou, ale i korumpováním či zastrašováním a dokonce i existenčními postihy. Placené Hnutí DUHA mediálně dlouhodobě programově zneklidňuje společnost fabulacemi a nepravdivými tvrzeními. Zločinná ideologie vedená kariérními ideology nepřipouští oponenturu, z významných postů odstranila "jinověrce", vytěsňuje obyvatele i návštěvníky ze Šumavy. Česko-slovenský nejvyšší úředník v EU L. Míko sledoval výrobu divočiny ve východních zemích EU, rozdával školám výchovný film o výrobě divočiny, absolventka JČU žádající o práci na otázku co se Šumavou sděluje: „je třeba aby všechno uschlo a vznikl přírodní les, ale bude to těžké“. Napomáhání bezzásahovému působení přírodních živlů vč. rozšiřování kůrovce ke vzniku „přírodní divočiny“ při níž dochází k holocaustu našich lesů je možno označit za **„zelenou revoluci“,** připomínající „kulturní revoluci“ Maova „Velkého skoku, při níž zemřely miliony lidí a došlo k rozsáhlé likvidaci kulturních hodnot, avšak ta netrvala ani 5 let. Příbuznou ideologií je rastafariánství náboženské sekty vzniklé na Jamaice, která požaduje pouze přírodní procesy a bezzásahovost (její představitel a zakladatel rockové hudby reggae Bob Marley, protože neschvaloval zásahy do lidského těla zemřel ve věku 36 let). Ideologický fundamentalismus bezzásahovosti ve zkulturněné krajině vzhledem ke globálním změnám a narůstajícím stresovým podmínkám přispívá k degradačním procesům odlesnění – deforestraci, vysušování - aridizaci, odpřírodnění – denaturaci a zpouštnění – dezertifikaci. Bez ekosystémového asistenčního managementu / řízené sukcese dnes vzniká pouze sekundární vegetace pohrobků lesních biomů a degradovaná společenstva, ale ne druhově, věkově a prostorově různorodý „přírodní“ les či jiné ekologicky hodnotné společenstvo plnící žádoucí ekosystémové služby. Pokud byla dlouhodobá přírodní skladba lesních biotopů významně antropogenně pozměněna, není samovolnými přírodními procesy již možný návrat bez lidské ekosystémové asistence.

V předkládané zkomprimované analýze vegetace světa, ve vazbě na obyvatelstvo, se sledují vedle rámcové charakteristiky jednotlivých zemí jejich vegetační charakteristiky / druhové bohatství biotopů a rostlin: původní, introdukované a zavlečené, ale i problematika expanze a invaze, či jejich využívání jako potravin, krmných plodin, okrasně a léčivě, ale také problematika vzrůstajících stresových faktorů klimatických změn a ekologického vývoje bioty a ekologická ohrožení. Závěrem prosba: nevěřte ideologickým slibům či mediální propagandě, věřte jen ověřené realitě. Celá publikace je rozčleněna do následujících dílů:I - Severní Amerika II - Jižní a střední Amerika, III - Afrika a Arabský poloostrov, IV - Austrálie, Nový Zéland a Oceánie, V - Jihovýchodní Asie, VI - Středozemí a jz. Asie, VII - Eurasie, VIII - Globální situace, IX - Závěry. Geopolitická situace umožňovala občanům České republiky od r. 1990 obdivovat a poznávat bohatství přírody většiny území světa, kromě dlouhodobě neklidných území. K tomu by měl pomoci i následující přehled stavu světových regionů. Od 11. září 2001 docházelo k teroristickým útokům, od roku 2015 se lidské vlny z ekologicky a válečně rozvrácených území začínají valit do Evropské unie, USA a Kanady či Austrálie, od r, 2020 dochází k hrozbě Covidu a dále i Putinovského Ruska, takže svět se stává stále nebezpečnější.

Pavel V a l t r

Pozdrav autorů „Botanického slovníku“

Sešli jsme se s doc. dr. Zeleným a dr. Skalickou, abychom probrali Vaši nabídku; Vaše důvěra nás velmi potěšila. Jenomže pak jsme si uvědomili svůj věk i to, že před každým z nás je ještě několik "životních nedodělků", jimž chceme věnovat závěr svého aktivního botanického života, a tak si již na publikace Vámi navrženého typu netroufáme. Věříme, že nás omluvíte a pochopíte. Vašemu dílu a úsilí přejeme jen a jen úspěch. Věříme, že bude dobře přijato i veřejností.

Za kolektiv "slovníkářů" Václav Větvička

Velké poděkování patří obětavým spolupracovníkům (faktografickým i myšlenkovým):

Karel Anderle, Ing, obecná ochrana přírody
Růžena Anderlová, RNDr., obecná přírodovědecká problematika
Denisa Blažková, RNDr.,CSc, ekologie luk
Antonín Buček, Doc.,Ing.,CSc., lesní a vegetační stupně a jejich proměny
Václav Cílek, RNDr.,CSc, globální vazby biosféry
Jan Čermák. Prof,, Ing.,CSc., výzkum severských lesů (Kanada, Sibiř aj.), biotopová pumpa
Jan Čeřovský, RNDr.,CSc., světový pohled na ochranu přírody ČR a IUCN
Karel Čížek, Mgr., botanická problematika Klatovska
Ivan Dejmal, Ing., býv, ministr životního prostředí, udržitelný vývoj přírody
Zdeněk Doležal, výtvarník a entomolog, zastoupení hmyzu je zásadním ukazatelem hodnot bezlesí
Josef Dostál, Prof.,RNDr.,DrSc., floristické poznávání území
Karel Drhovský, Ing., památkové areály a úpravy krajiny
Petr Herynek, Ing., pěstování okrasných rostlin, výstavy přírodnin, bonsaje
Jiří Hofman, Dr.,Ing., rozvoj Číny, „Indočíny“, Japonska a přírodní zdroje
Radovan Holub, PhDr., publicista, vazby na Bavorsko a Evropskou unii
Jaroslav Horký, Doc.,Ing.,CSc., krajina pro lidi
Václav Hurych, Ing, CSc., základy dendrologie a tvorby krajiny
Jiří Hůlka, Bc., býv. předseda Svazu šumav. obcí a starosta Města, sociální a ekonomický potenciál
Jan Jeník, Prof., Ing, CSc., dr.h.c., evoluční botanik, výzkum tropických pralesů, MAB UNESCO
Jiří Ježek, Doc., RNDr.,PhD., sociální geograf, regionální rozvoj a přírodní základna
Tomáš Jirsa, Ing.,MBA, senátor a starosta města, lidé a NP Šumava
Miloš Juha, Ing.,PhD, lesník, udržitelné lesnictví Šumavy
Emil Kintzl, předseda z..s. Otevřená Šumava, historie a lidé Šumavy
Petr Klásek, starosta, zajištění udržitelného života v Pošumaví
Martin Klewar, Ing., lesník, disturbance lesních porostů, kůrovec, obnova validních lesů
Milan Kőrner, Ing.arch.,CSc., urbanistický rozvoj, udržitelná krajina. urbanistické koncepce ČR
Petr Kovářík, Ing., grafické vyhodnocování krajiny
Vladimír Krečmer, Ing. CSc., environmentalista, legislativa a funkce lesa
Otakar Kuča, Doc.,Ing.arch.,PhD, krajina pro lidi
Stanislav Kučera, RNDr., postup zpřírodňování vyhlášeného NP Šumava
Tomáš Kučera, RNDr., PhD,. přístup ke krajině, mapování biotopů
Petr Lepeška, Mgr.,Ing., území systém ekologické stability a zelená infrastruktura
Vladimír Mackovič, Ing., tvorba krajiny, krajinná problematika
Jiří Mánek, Mgr., MBA, býv. ředitel NP Šumava, koncepce národního parku
Jana Marečková, JUDr., legislativní problematika pchrany hodnot přírody
Jitka Marková, MUDr., imunolog, vliv lesů na lidské zdraví
Petr Martan, poradce v lesnictví, ředitel o.p.s. Komunity pro duchovní rozvoj, historie a vývoj lesů
Miroslav Martiš, Doc., RNDr., CSc., ekologická problematika Evropy
Pavel Mařík, Ing.arch., turistické trasy, rozhledny a stavební objekty Šumavy
Josef Matoušek, Doc. Ing., CSc., bioklimatologie a význam lesa pro zdraví lidí
Václav Mazín, Ing., CSc., pedolog, udržitelné zemědělství a retence vody
Michal Mergl, Doc. RNDr., CSc, geologické hodnoty západních Čech
Igor Míchal, Ing., CSc., udržitelný vývoj a ekologické koncepce Česka
Miloslav Michalec, Ing.arch., urbanistická problematika Západních Čech
Radomír Mrkva, Prof. Ing., CSc., ochrana lesa
Bohumil Němec, akademik, Prof., PhDr., RNDr.h.c., největší příklad vědecké solidnosti, pracovitosti a trvalé vazby na reálný život
Petr Nožička, Ing. historie českých lesů, tetřev na Plzeňsku

František Nykles, Ing., býv. předseda Svazu šumavských obcí, vývoj Šumavy a postoj obcí
Vilém Podrázský, Prof. Ing., CSc., závěry výzkumu na Šumavě
Jan Pokorný, Doc. RNDr., CSc., tepelná a vodní bilance krajiny, výzkum v Keni a ČR
Jiří Rohlík, Ing., turismus Česka, značkování, mapy KČT
Jiří Řeháček, dr.h.c., Ing. arch., sociální problematika jižních Čech
Martin Říha, Ing-arch., býv. náměstek ministra životního prostředí, vývoj společnosti a přírody
Vladimír Říha, Ing., lesník, společnost a les
Alena Salašová, Doc. Ing., PhD, krajinářská architekta, ochrana krajiny a jejich rázu
Antonín Schubert, Ing., býv. předseda Svazu šumavských obcí, obyvatelé a přírodní prostředí
Karel Simon, Ing., ochrana hodnot přírody a škody na nich, bezzásahovost a kůrovec
Petr Smutný, Ing., býv. senátor a radní PK, vodní hospodářství, zájmy Západních Čech
Jaromír Sofron, RNDr., květena západních Čech
Jan Stráský, PhDr., býv. předseda vlády, ministr, předseda KČT, ředitel NP Šumava, příroda a lidé
Antonín Marián Svoboda, Ing., CSc., dendrolog, introdukce dřevin do Československa
Žaneta Šišková, Ing., DiS, vedoucí Botanické zahrady při VOŠ a SZeŠ Tábor, květena Středozemí
Jaroslav Šonka, Doc. Ing., CSc., hydrolog, Šumava a vodohospodářská situace Čech
Drahoslav Šonský, Ing., CSc., současné zahrady
Jiří Štich, Ing., předseda o.s. Šumava 21, udržitelné lesní hospodářství
Jan Štrobl, Ing., lesní hospodářství v Česku a Severní Americe
Jarmila Štrupl, česká zahradnice v Austrálii, tamní ekologická situace, květena
František Talián, JUDr., turismus na Šumavě
Václav Treml, RNDr., urbanismus Šumavy
Radka Trylčová, Mgr., životní prostředí západních Čech
Martin Tunka, Ing.arch., CSc., býv. náměstek ministra ž.p., udržitelný urbanistický vývoj
Josef Ťoupal, Ing., citlivé ekologické hospodaření k zachování udržitelných krajinných systémů
Karel Uzel, Mgr. problematika Brd
Stanislav Vacek, Prof. RNDr., DrSc., ekosystémový management chráněných území
Vladimír Valenta, Ing., CSc., ekolog a lesník, poradce ministra, klimatická změna a lesy
Viktor Valtr, RNDr., CSc., geofyzik, výzkum Súdán, Indie, Kuba
Viktor Valtr, jun., Mgr., geofyzik, výzkum Mongolsko, Etiopie, Wales
Jana Valtrová, Mgr., PhD., studium religiozních misií
Jaroslava Valtrová, korektury
Josef Vavroušek, Doc. Ing., systémová ochrana přírody, býv. ministr ž.p. ČSR
Josef Velek, Ing., elektroinženýr, který se stal investigativním reportérem ochrany přírody
Václav Větvička, RNDr., světová botanika
Jaroslav Vetýška, Ing., reálná spolupráce s přírodou
Ivo Vicena, Ing., CSc., problematika obnovy lesa po disturbancích
Jozef Vojtek, Mgr., ekolog, býv. pracovník vlády SR, příroda Slovenska a její ochrana
Ivan Vorel, Doc. Ing.arch., CSc., krajina pro lidi
Josef Vovesný, Ing. býv. předseda Svazu vlastníků soukromých lesů, problematika zachování lesů
Bohdan Wágner, Prof. Ing., CSc., světová krajinotvorba
Jan Zahradník, RNDr., CSc., poslanec, býv. hejtman, problematika ochrany hodnot Šumavy

Dovětek úvodu za pandemie koronaviru

Závěrečná publikace byla zpracována v roce 2020, v době kdy začíná nová etapa světa - od a po koronaviru Covid 19. Publikace (která po pěti letech má rozsah přes 7000 stran) má za cíl pomoci rozsáhle narušené přírodě i lidem planety Země, chtějícím ji pomoci. Její potřebu dokládá návštěvnost webových stránek, kde je publikace volně k dispozici, lidmi z celého světa (do konce roku 2020 téměř 30 000 návštěv). Analytická publikace sleduje všechny země světa, přičemž

zásadní hodnocení vyplývá z popisu vegetačních charakteristik a ekologických ohrožení jednotlivých zemí, ale i ze sledování charakteristik tamních jednotlivých vegetačních taxonů (původnost / autochtonnost, validita a konkurenceschopnost, invazivnost i specifických charakteristik a požadavků: archeofyt, neofyt, introdukce, naturalizace, domestikace, reliktnost, xerofytnost atd). **Závěrem této globální analýzy je možno spolehlivě uvést základní podmíněné vazby: dostatečný vegetační pokryv, zejména lesních ekosystémů, je podmínkou nezvyšování teplot, nevzrůstání aridizace a udržení příznivého vodního režimu území. Potvrzuje se základní znalostní axiom naších prapředků: strom je základní ekologicky stabilizační a ekoklimatická jednotka.** Urbanistickou, průmyslovou a zemědělskou homogenizací území, včetně zblokování orných půd a rozšiřování pastvin na úkor lesů, došlo ke zrušení tzv. malých koloběhů vody, látek a energií.

Dnes převládly tzv. "velké koloběhy" s jejich nepříznivými dopady, došlo k rozvrácení klimatu planety Země a to vše podle biofyzikálních a biochemických zákonitostí. Možno říci, že svádění veškerých nepříznivých změn na nárůst produkce CO_2 aj. tzv. skleníkových plynů, je spekulativní, neboť nevychází z komplexního hodnocení celé biosféry s.l., tj. nejen bioty, ale i hydrosféry a pedosféry. Pochopitelně pro světové oligarchy je mediálně uváděný výklad příznivější, neboť se aktivně podílí na rozsáhlých nepříznivých přeměnách povrchu Země. V jednotlivých zemích je možno vysledovat postup deforestace, aridizace, denaturace a desertifikace vyvolané lidskou činností. Naoktrojování populistické bezzásahové výroby "divočiny" v České republice kariérními ideology nepříznivou situaci nezlepšuje, ale fatálně zhoršuje, neboť jejich předpoklad: "příroda si sama nejlépe pomůže", nefunguje v rozvrácených, aridizovaných biotopech.

To dokládá i uvedená publikace, např. v oblasti Středozemí (ke byly ve středověku pro stavbu lodí a budov zlikvidovány rozsáhlé plochy původních, zejména cedrových, ale i dubových lesů, které posléze nahradily křovité porosty macchií, případně garrigue. Na nejmenším kontinentě Austrálii je možno dlouhodobě sledovat vzrůstající nepříznivý vliv člověka, zejména odlesňováním pro pastviny, těžbu cenných dřevin či pro plochy těžby nerostných surovin, ale i vytlačování konkurenčně slabých druhů eukalyptovými porosty. Suchu odolný eukalyptus byl ale introdukován k záchraně vegetace např. do Jižní Ameriky a jinam, kde však situaci fatálně zhoršuje. Podobně je tomu při sledování lidské činnosti např. v Karibiku na Haiti v porovnání s Dominikánskou republikou na stejném ostrově či na Kubě, i na Velikonočním ostrově / Rapa Nui ... Nejohroženější jsou tropická území, kde dochází k rychlému rozšiřování pouští, např. Sahel, což je důvodem ke vzrůstající "klimatické" migraci.

V přerodu je vývoj taxonomické klasifikace rostlinných druhů, upřesňuje se a rozšiřuje popis vegetačních druhů, rychle se mění situace v jednotlivých zemích a v celém světě. Proto se jeví jako potřebné udržovat toto sdílené poznání v dynamickém a zkvalitňujícím popisu, ale i postupně vydávat jednotlivé díly a jejich aktualizace, přičemž část věnovanou rostlinným druhům je možno poskytovat na CD.

V České republice MŽP prioritně sleduje populistické dotace na kotlíky, na nádoby na dešťovku či zateplení. ne však hlavní znečištění. Evropskou unií byla pro východní země v kulturních územích naordinována bezzásahová výroba "pralesové divočiny" (L. Miko, ředitel odboru ochrany přírodních zdrojů a biodiverzity EK, Nadace partnerství, Ekofilm, Eisenašská konference) a politicky prosadil (R. Brabec) proti mitigačnímu ekosystémovému managementu (S. Vacek). Jen ojediněle se na Šumavě zachovaly autochtonní biotopy horských smrčin (nad 1300 m n.m.), kde přírodními procesy je možno evolučně pokračovat (karová Jezerní stěna nad Plešným jezerem pod Plechým, Trojmezná). Díky ideologicky chráněné bezzásahové kůrovcové množárně na Šumavě došlo k apokalypse smrkových lesů Česka (z módy se stala doktrína, z doktríny zločinná ideologie).

Holistický / celostní pohled na konkrétní řešení prohlubujících se ekologických problémů u nás a ve světě ale chybí ! Pro pokračování v této rozsáhlé činnosti, včetně uplatňování analyzovaných potřeb, uvítáme spolupracovníky, jimž předem děkujeme. Pavel Valtr

Věnování

Tento díl - Středozemí věnuji svému kolegovi Václavu Zelenému, (15.8.1936 - 3.11.2020), Doc. RNDr. CSc. Botanik, taxonom, dendrolog, vysokoškolský pedagog.

Ze studia agronomie VŠZ Praha přešel po 1.ročníku na Přírodovědeckou fakultu UK v Praze. Pak nastoupil do výzkumného ústavu cukrovarnického v Modřanech (zřejmě na základě povinné umístěnky) a po 3 letech na katedru botaniky a fyziologie rostlin Vysoké školy zemědělské (VŚZ) a posléze na Institut tropického a subtropického zemědělství, kde se specializoval na problematiku užitkových rostlin tropů a subtropů. Ta pak přešla na Českou zemědělskou univerzitu, fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů.
Začal botanizováním a systematickým botanickým výzkumem vč. mykologického a algologického a ochranou přírody Vlašimska a zámeckých parků Podblanicka, na národní úrovni se soustředil na studium třezalek a kopretin. Je autorem řady odborných i popularizačních článků a knih, např. Flóra Podblanicka, Příroda vlašimského zámeckého parku: zámek a park Vlašim, Zámecké parky a památné stromy Podblanicka, skript Systematic botany: for students of ITS and FAFNR, je spoluautorem publikací Okrasné rostliny tropů a subtropů, Užitkové rostliny tropů a subtropů, Palmy: Množení, pěstování, ošetřování, Botanický slovník, Zahradnický slovník naučný a zejména autorem populárního atlasu „**Rostliny Středozemí**“, opakovaně vydaného v rozšířeném vydání nakladatelstvím Academia.

Dovětek
Ve stejném roce jsme oba nastoupili na agronomickou fakultu VŠZ v Praze, já, protože mě komunistická komise až po opakované žádosti jenom tam pustila (otec totiž zajistil obci zakázanou poválečnou západní pomoc UNRRA a jenom proto, že jsem byl z velmi početné rodiny a maminka altruisticky pomáhala všem). Vítal nás ministr školství Zdeněk Nejedlý. V průběhu 1. semestru byla vyloučena velmi schopná kolegyně, protože její dědeček byl kulak, vlastnící 5 ha zemědělské půdy, pak se zjistilo, že šlo o záměnu stejných jmen, ale nazpět už nebyla přijata. Po 1. roce studia mě nebyl povolen přestup na vznikající zahradnickou fakultu v Lednici. V roce 1959 jsem nastoupil na školu do Tábora, kde vznikla tzv. Táborská skupina, připravující podklady pro vznik ochrany Šumavy, následně na školu v Mělníce. Posléze jsem excelentně (vše za 1) externě absolvoval architektonický směr v Lednici, B. Wágner chtěl abych po něm převzal katedru, já ale svépomocně stavěl a řídil Stavební bytové družstvo občanů v Mělníku a tak mě ani předseda přípravného výboru (Adámek) nepřemluvil, abych se v r. 1968 stal prvním ředitelem Pražské botanické zahrady v Troji (údajně proto, že se u nás nikdo další nenajde, kdo se vyzná ve stavebnictví a zná kytky). Po Pražském jaru jsem byl 3 měsíce členem KSČ, následně, v rámci normalizace, jsem nemohl publikovat, graduovat a cestovat (a byl jsem sledován tajnou policií). Později jsem pracoval ve Stavoprojektu Plzeň (kde jsem byl zvolen předsedou ČSVTS a po uvolnění politické situace i předsedou Odborů). Po zrušení Stavoprojektu v roce 1989 jsem se stal OSVČ: UrbioProjekt Plzeň, ateliér urbanismu, architektury a ekologie - Valtr, na ZČU jsem externě přednášel územní plánování (přestože mě rehabilitační komise navrhla habilitaci, toto jsem neuplatnil, protože chtěl co nejdéle pomáhat řešit aktuální problémy).
A tak po půlstoletí se tímto omlouvám, že jsem se v Troji stal jen divákem a obdivovatelem tropů ve Fata Morganě architekty Evy Jiřičné ---

A. EKOLOGICKÉ SOUVISLOSTI / ECOLOGICAL CONNECTIONS

A.1. STAV, VÝVOJ A EKOLOGICKÉ VAZBY PŘÍRODY A LIDÍ / STATE, EVOLUTION AND ECOLOGICAL CONNECTIONS BETWEEN NATURE AND HUMANS

A.1.1. Biogeografické členění / Biogeographic classification

Podle biogeografického členění se přibližně zahrnuté území člení na:
Holarktická říše (Holoarctis)
- Středozemní podříše
  - Středozemní oblast
    - Jihomarocká provincie
    - Jihozápadomediteránní provincie
    - Jihomeditereánní provincie
    - Iberská provincie
    - Baleárská provincie
    - Ligursko-tyrhénská provincie
    - Jadranská provincie
    - Východomediteránní provincie
    - Krymsko-novorossijská provincie
  - Saharsko-arabská oblast
    - Saharská provincie
    - Egyptsko-arabská provincie
  - Makaronéská oblast
    - Azorská provincie
    - Madeirská provincie
    - Kanárská provincie
    - Kapverdská provincie
  - Iránsko-turanská oblast
    - Západoasijská (Předoasijská) podoblast
      - Mezopotámská provincie
      - Středoanatolská provincie
      - Arménsko-íránská provincie
      - Hyrkánská provincie
      - Turanská provincie
      - Turkestánská provincie
      - Severobeludžistánská provincie
      - Západohimálajská provincie

Vymezení oblastí mediteránu s unikátní tvrdolistou vegetací
Jedná se o několik menších oblastí mezi 30–40 ^{0} z. š., kde v létě za tlakových výší je období sucha, v zimě sem zasahují tlakové výše. Roste zde unikátní temperátní mediteránní tvrdolistá stálozelená vegetace, spontánně pak sekundární vegetace.

a) Středozemí (vč. s. Afriky) – tvrdolisté lesy byly převážně zlikvidovány (vavříny, stáloz. duby, kaštanovníky, cedry, borovice) a bez lidské pomoci se již přírodními procesy neobnovily, spontánně vzniká sekundární vegetace jejich pohrobků: macchie (machie) – tvrdolisté trnité křoviny, garigue (garik, z fr. garrigue) – polokeře a nízké aromatické byliny („křovinatá step“), příp. frygana - sporadická bylinná a nízká křovinná vegetace

b) j. pobřeží Afriky (Kapsko) – tvrdolistý fynbos - bylinná a nízká křovinná vegetace

c) j. a jz. pobřeží Austrálie – mallee
d) z. pobřeží SAm – Kalifornie (USA) – tvrdolistý chaparral
e) z. pobřeží JAm – j.Andy (Chile) – matorral

Středozemní tvrdolisté lesy (etéziové lesy, Mediterraen forest)
Zonobiom dloudodobě výrazně ovlivněný antropogenními aktivitami, takže původní biom byl značně redukován (etéziový les vychází ze starého názvu pro suché letní větry ve Středozemí). Diagnostické indikační druhy: olivovník evropský / Olea europaea, dub cesmínolistý / Quercus ilex, dub korkový / Quercus suber, borovice halepská / Pinus halapensis. borovice pinie / Pinus pinea aj. V podrostu jalovec fénický / Juniperus phoenicea, jalovec červenoplodý / Juniperus oxycedrus, cypřiš vždyzelený / Cupressus sempervirens, řešetláky / Rhamnus, řečíky / Pistacia, planiky / Arbutus, cisty / Cistus, kaliny / Viburnum aj. Mediteránní klima: suché teplé léto, srážky 500-600 mm (max 800-900 mm), mírná deštivá zima, průměrné teploty 15^0 C, růst omezuje nedostatek vláhy a požáry.

Laurisilva - subtropické mlžné vavřínové lesy (třetihorní biotop)
tvoří specifickou vegetaci z vavřínů (Laurus nobilis) a blízkých druhů z čeledi Lauraceae, která osídlila sopečné ostrovy Makaronesii: Azorské ovy, Madeiru, Kanárské ovy, ale na Kapverdách už není. Díky pasátovým větrům od severu, s dostatečnou vlhkostí, které naráží ve výškách 700 - 2200 m na strmé svahy, dochází ke kondenzaci vodních par a vzniku permanentní mlhy (od 10 hod do večera), takže dochází k malému kolísání teplot v těchto mlžných lesích. Azorská tlaková výše (tlakový vír) přináší v létě do Evropy teplé a slunečné počasí. Základní druhy jsou z Lauraceae: Laurus nobilis, Laurus, novocanariensis, Persea indica, Ocotea foetens, ApolloniaIlex / cesmína, s barbujana. Dále je to Berberis maderensis / dřišťál, Genista tenera /kručinka, Heberdenia excelsa, Junipeus cedrus / jalovec cedrovitý. Pleiomeris canariensis (Primulaceae), Ilex canariensis a I. perado / cesmína (Aquifoliaceae). Na mělkých půdách se uplatňují Artemisia arborescens /pelyněk stromovitý, Myrica faya, Erica arborea, E. scoparia / vřesovec, Clethra arborea, Crithmum maritimum / motar přímořský, Morella /voskovník, Sideroxylon / železovec, Vaccinium padifolium, V. cylindraceum a řada endemitů. Také Olea ejropaea / oliva evropská.
Hmyz vymizel, takže drobní ptáci je nahrazují při opylování, z větších je zde holub kanárský, ostříž jižní aj. Protože přežily z třetihor jsou označovány jako živé fosílie. U štírovníku kanárského (Lotus berthelotii) dokonce přenáší pyl ještěrky při sání nektaru.

Do sledovaného Středozemí je zde rámcově zahrnováno Černomoří a tzv. Přední a Blízký východ vč. jz. Asie.

Evropský mediterán členění dle M. Chytrý
Mediteránní oblast
Mediteránní oblast je vymezena původním rozšířením tvrdolistých vždyzelených lesů, které zaujímaly areál přibližně shodný se současným areálem pěstování Olea europaea subsp. europaea, tj. jihozápadní polovinu Pyrenejského poloostrova (hlavně povodí Taja a Guadalquiviru), povodí Ebra, úzký pás pobřeží jihovýchodního Španělska a Francie, pobřežní oblasti Korsiky, Sardinie, Sicílie, Apeninského poloostrova a úzký pás dalmatského, iónského a egejského pobřeží. Jde o oblasti s nízkými ročními úhrny srážek (zpravidla 400–800 mm) a vysokými ročními průměry teplot, cca kolem 18 °C, přičemž v červenci cca 22–28 °C, v lednu kolem 7–11 °C. Roční výkyv teploty je tedy poměrně nízký. V zimě je Mediterán pod vlivem vzdušných mas ze severu, které jsou relativně chladné a přinášejí vlhkost, zatímco v létě je pod vlivem od jihu, takže zdejší klima odpovídá letnímu subtropickému, je teplé a extrémně suché. Ve východním Mediteránu jsou teplotní a vlhkostní rozdíly větší než na západě, kde jsou zmírňovány blízkostí oceánu. Léto je dlouhé. Tento typ klimatu zvýhodňuje xeromorfní, sucho tolerující, ale mráz nesnášející rostliny.

Mnohé stromy ani nemají ochranu pupenů šupinami (např. Olea). Fenologický vývoj vegetace začíná už v prosinci až lednu, kdy kvetou oddenkaté druhy a cibuloviny. Velký podíl jarní flóry tvoří geofyty a efeméry, zatímco v létě nadzemní velké části bylin odumírají a přetrvávají hlavně vždyzelené keře, keříky a polokeře. Některé druhy dokonce na léto opadávají, např. Euphorbia dendroides, jiné vytvářejí různé typy listů, v zimě ploché listy s mezomorfními znaky a v létě listy se skleromorfními znaky, např. Teucrium polium. V Mediteránu jsou na karbonátových horninách časté humusem chudé, ale při zavlažování úrodní půdy typu Terra rossa a Terra fusca, které vznikají z jílovitých materiálů zůstávajících na místě po rozpuštění vápence a barví se do červena oxidací železa. Na silikátech se vyvíjejí meridionální kambizemě. Tato oblast je význačná největší floristickou diverzitou v rámci celé Evropy. Jestliže evropská flóra má asi 11 000 druhů, pak flóra Řecka má asi 4 000, Španělska asi 4 800 a Itálie (včetně ostrovů) asi 5 600 druhů. Pro srovnání, flóra Německa má asi 2 800 a flóra Skandinávie asi 1 800 druhů. Mediterán, hlavně východní, byl nejdříve osídleným územím Evropy. Pro člověka je mediteránní klima příznivé zejména díky poměrně teplým a zároveň vlhkým zimám, které umožňují růst obilí a dalších jednoletých kultur v zimě a dozrávání na jaře. Letní sucha nezabraňují plození oliv, fíkovníků, mandloní a vína. To napomáhalo časnému rozvoji neolitických a později antických kultur právě v této oblasti. Vliv člověka, především pastevnictví, se projevil odlesňováním a silnou erozí půdy. Většina dřevin má horizontálně i vertikálně rozsáhlý kořenový systém bez mykorhizy. Původní vždyzelené lesy nejsou v evropském Mediteránu nikde zachovány, jejich zbytky lze najít jen ve středním Atlasu. Současné vždyzelené lesy jsou silně ovlivněny lidskou činností, např. lesní pastvou a těžbou palivového dříví. Na půdách nevhodných pro zemědělské využití jsou vytvořeny degradované křovinaté porosty, označované jako macchie, ve kterých se uchovává většina druhů původních lesů. Původní lesy Mediteránu byly tvořeny především vždyzeleným dubem Quercus ilex. V suché a teplé úzké pobřežní zóně jihozápadního Španělska, Malorky, jižní Sicílie, jižního Řecka, egejských ostrovů a Kréty byly vždyzelené lesy vystřídány tzv. primární macchií, tj. křovinami s planou olivou Olea europaea subsp. oleaster, rohovníkem Ceratonia siliqua, pistácií Pistacia lentiscus a na skalnatých místech křovitým pryšcem Euphorbia dendroides. Tato vegetace se vyskytuje především na vápencích na půdách Terra rossa nebo Terra fusca. Fytocenologicky patří tato vegetace do třídy Quercetea ilicis, vždyzelené lesy do svazu Quercion ilicis, primární macchie do svazu OleoCeratonion. Lesy svazu Quercion ilicis nahrazují svaz Oleo-Ceratonion na mírně vlhčích stanovištích. Zaujímají nejen půdy na vápencích, ale také na pískovcích, flyši, břidlicích a krystalinických 3 horninách. V porostech převažuje v západním a středním Mediteránu Quercus ilex, ve východním Mediteránu Q. coccifera a regionálně jsou zastoupeny i další vždyzelené duby: Q. rotundifolia (= Q. ilex subsp. ballota, jihovýchodní Španělsko), Q. suber (západní Mediterán včetně Maroka). V degradovaných porostech nebo na mělkých půdách skalních výchozů převládají Pinus halepensis (západní a střední Mediterán) a blízce příbuzná P. brutia (východní Mediterán). Staré přirozené porosty jsou až přes 20 m vysoké, uzavřené, s málo vyvinutým bylinným patrem a synuziemi křovin a lián. Dnes však na většině lokalit původních lesů převládají rozvolněné, 5–10 m vysoké porosty s hojnými keři. Druhové složení se příliš neliší v různých částech Mediteránu a spíše odráží vliv substrátu, přičemž na kyselých půdách se v dnešních macchiích vyskytuje např. Pteridium aquilinum a Castanea sativa, často jako kulturní příměs. Na relativně vlhčím dalmatském pobřeží jsou v těchto lesích zastoupeny tvrdolisté dřeviny vzácněji a Quercus ilex je doprovázen např. druhy Fraxinus ornus, Carpinus orientalis a Paliurus spina-christi. Typickými druhy pro tvrdolisté lesy jsou keře Phillyrea latifolia, P. angustifolia, Arbutus unedo, A. andrachne, Pistacia lentiscus, P. terebinthus, Rhamnus alaternus, Erica arborea, Quercus coccifera, Myrtus communis, Rosa sempervirens aj. Významnou složkou porostů jsou liány, např. Smilax aspera, Lonicera implexa a Clematis flammula. Bylinné patro nemívá pod keřovým zápojem velkou pokryvnost, typickými druhy jsou např. Ruscus aculeatus, Rubia peregrina, různé druhy rodu Asparagus aj. Častým degradačním stadiem lesů svazu Quercion ilicis jsou ve středním Mediteránu macchie s křovitým Quercus coccifera, které představující pionýrská stadia sekundární sukcese např. po

požárech; místy jsou však i trvalým společenstvem. Ve východním Mediteránu však převažuje stromová forma tohoto druhu. V jihozápadním Španělsku a v jižním Portugalsku jsou rozšířeny lesy podobného charakteru s dominantním dubem korkovým (Quercus suber). Tento druh má větší nároky na vlhkost a je méně odolný vůči chladu než Q. ilex, vedle kterého se prosazuje jen na oligotrofních silikátových půdách díky mocnému kořenovému systému. Sekundární rozšíření Quercus suber je však větší, protože byl mnohde pěstován jako technická rostlina a jeho areál zasahuje až na jaderské pobřeží. Pro zónu tvrdolistých lesů jsou charakteristické výskyty borovice halepské (Pinus halepensis). Tento druh se chová podobně jako P. sylvestris ve střední Evropě. V přirozených podmínkách osídluje především slíny, které jsou ohroženy silným suchem, dále vápencové skály, serpentiny a chudé substráty na krystalických břidlicích a pískovcích. Na produktivnějších stanovištích je ale vytlačena tvrdolistými dřevinami. V tvrdolistých lesích se vyskytovala jako přirozený průvodce stromového patra pravděpodobně jen v sušších typech vegetace svazu Oleo-Ceratonion. Při sekundární sukcesi v macchiích se chová jako pionýrská dřevina a činností člověka se její rozšíření značně zvětšilo. Druhovým složením jsou porosty Pinus halepensis příbuzné tvrdolistým lesům a fytocenologicky patří do třídy Quercetea ilicis. V Anatolii je Pinus halepensis nahrazena blízce příbuzným druhem Pinus brutia. Na písčitých půdách pobřežních dun, kde je menší konkurence Quercus ilex, zejména v Itálii a jižní části Pyrenejského poloostrova od Katalánie po jižní Portugalsko, je hojněji zastoupena Pinus pinea. Tato borovice byla pro jedlá semena a malebný vzhled často pěstována, a proto je obtížné rozlišit přirozené a sekundární porosty. V západním Mediteránu (Itálie, jižní Francie, Španělsko) se hlavně na nevápnitých substrátech vyskytují porosty s Pinus pinaster (= P. maritima). Mnohé vodní toky v Mediteránu jsou sice v létě suché, ale pod štěrkovými náplavy je většinou voda přítomna v dosahu kořenového systému dřevin. Na těchto stanovištích jsou vyvinuty lužní lesy svazu Populion albae (třída Querco-Fagetea). Významné jsou pro ně různé druhy topolů a vrb, zejména Populus alba a Salix alba, ve východním Mediteránu pak Platanus orientalis. V podrostu se vyskytují např. Vitis vinifera, Aristolochia rotunda, Arum italicum, různé druhy rodu Rubus aj. Tam, kde je vodní režim toků vyrovnanější, hlavně v zóně vegetace svazu Quercion ilicis, se mohou vytvářet i tvrdé luhy, např. s Fraxinus parvifolia. Náhradní vegetaci luhů tvoří v celém Mediteránu křoviny s tamarišky a Nerium oleander, které jsou řazeny do třídy Nerio-Tamaricetea. Náhradní vegetaci tvrdolistých lesů tvoří pastvinná polokeříková lada, která se v Řecku označují 4 jako frygana, ve Francii jako garigue, ve Španělsku jako tomillares. Fyziognomicky jde o pestrá společenstva s velkým podílem aromatických druhů. Východní bazifilní typy patří do třídy CistoMicromerietea, západní bazifilní do třídy Ononido-Rosmarinetea (= Rosmarinetea officinalis) a západní acidofilní do třídy Cisto-Lavanduletea. Typickými druhy jsou např. Rosmarinus officinalis, Lavandula latifolia, L. stoechas, Thymus vulgaris, Thymelaea passerina, Maiorana onites, Salvia spp., Teucrium polium, Cistus spp., Satureja thymbra, ve východním Mediteránu Sarcopoterium spinosum. V těchto společenstvech se také typicky vyskytuje, hlavně v západním Mediteránu, křovitý Quercus coccifera. Ve Španělsku, na Baleárách, na západní Sicílii a na tyrhénském pobřeží Itálie přistupuje také palma žumara nízká (Chamaerops humilis). Méně jsou zastoupeny trávy, např. Chrysopogon gryllus, Brachypodium ramosum aj. Travinná vegetace je zastoupena především společenstvy efemerů a efemeroidů, které jsou v Mediteránu řazeny do okruhu třídy TheroBrachypodietea. Mořské pobřeží Mediteránu má na mnoha místech skalnatý charakter. Na těchto stanovištích, ovlivněných slaným sprejem, je zastoupena halofilní chasmofytická vegetace třídy CrithmoLimonietea s význačnými druhy Crithmum maritimum, Sedum litoreum, Silene sedoides a různými druhy rodu Limonium, z nichž mnohé jsou endemity vázané jen na malý úsek pobřeží. Na místech, kde je mořské pobřeží pozvolné, se vytvářejí společenstva písečných pláží a dun. Jako první vegetace na plochých plážích, často zaplavovaných mořem, kde se uplatňuje vliv kapilárně vzlínající slané vody, se vyvíjejí porosty s Agropyron junceum (= Elymus farctus), dosahující většinou jen nízké pokryvnosti. Na tuto pobřežní zónu navazuje zóna pobřežních bílých dun. Na nich písek na povrchu vysýchá, čímž dochází k jeho odfoukávání a pohybu dun. Vysoké trávy, zejména Ammophila arenaria, písek

zachycují, čímž dochází k jeho hromadění a tvorbě dun. Na nich se nově nahromaděný písek kořenovými systémy rostlin rychle zpevňuje. Tato společenstva patří do třídy Ammophiletea. Nevyskytují se v nich už halofyty, protože vodu dostávají prakticky jen z deště, ale přesto jsou vázána na pobřežní pás, protože slaný spray při bouřích jim přináší živiny. Kromě Ammophila arenaria jsou význačnými druhy např. Medicago marina a Eryngium maritimum. Za bílými dunami je pás starších, zpevněnějších a humusem bohatších, tedy šedých dun. Nitrofilní pobřežní vegetace třídy Cakiletea maritimae je v Mediteránu vzácná, místy zastoupená společenstvy s Euphorbia peplis, Salsola kali, Atriplex litoralis aj. Halofilní společenstva mořských pobřeží jsou tvořena jednak jednoletými porosty se Salicornia europaea s. lat. (třída Thero-Salicornietea), jednak vytrvalými porosty sukulentních polokeřovitých slanorožců, jako je Salicornia fruticosa a S. glauca (Salicornietea fruticosae). Slaniska se nacházejí zejména v lagunách a klidných zátokách, kde není pobřeží příliš ovlivněno vlnobitím. Podmořská vegetace je odlišná na skalnatých a na písčitých, resp. bahnitých substrátech. Na skalách jsou význačné porosty s makroskopickými řasami, např. s hnědými řasami rodu Cystoseira, v živinami bohatších vodách se zelenou řasou Ulva lactuca. Na bahnitých substrátech většinou v menších hloubkách (do 8 m) převládají tzv. podmořské trávníky s Zostera marina, na písčinách a ve větších hloubkách s Posidania oceanica. Oba typy podmořských trávníků patří do třídy Zosteretea.

Submediteránní oblast

Submediteránní oblast zaujímá areál původního rozšíření opadavých teplomilných lesů s absencí stepních, resp. lesostepních druhů. Táhne se od nejvýchodnějšího Španělska přes jižní Francii na jižní okraj Alp, zasahuje na Apeninský poloostrov a pokračuje poměrně širokým pásem podél dalmatského, iónského a egejského pobřeží na pobřeží Černého moře v Bulharsku. Klimaticky je pro toto území charakteristické zmírnění délky a intenzity letních such, stejně jako ochlazení zimy, při kterém už tvrdolisté dřeviny nemají optimální životní podmínky. Lednové průměrné teploty zpravidla neklesají pod bod mrazu, avšak teplotní minima po 5–6 měsíců v roce leží pod nulou. Většina srážek padá v zimě. Tvrdolisté dřeviny jsou nahrazovány opadavými dřevinami snášejícími letní sucho a chladnější zimy. Jsou to především různé druhy dubů, zejména Quercus pubescens, k němuž na Balkáně a Apeninském poloostrově přistupuje hlavně Q. cerris a v severním Španělsku Q. pyrenaica. K tomu přistupují na západě Acer monspessulanum, A. opalus, Sorbus domestica, S. torminalis, Cerasus mahaleb, Cornus mas, Amelanchier ovalis, Pyrus amygdaliformis aj., na Balkáně Fraxinus ornus, Carpinus orientalis, Ostrya carpinifolia, Acer obtusatum, Cercis siliquastrum, Pyrus elaeagnifolia, Cotinus coggygria aj. Klimaxová vegetace je tvořena teplomilnými doubravami řádu Quercetalia pubescentis (třída Querco-Fagetea). Ostrůvky těchto společenstev se extrazonálně vyskytují na teplých a suchých stanovištích i na sever od submediteránní oblasti, zejména ve střední Evropě, kde však do nich pronikají mezofilní lesní druhy řádu Fagetalia. Naproti tomu v submediteránní oblasti je charakteristické vyšší zastoupení druhů skalních stanovišť, zejména chamaefytů a terofytů, i druhů vždyzeleného mediteránního lesa, např. Anemone hortensis, A. apennina, Aristolochia pallida, Cercis siliquastrum, Cyclamen neapolitanum, Dioscorea balcanica, Jasminum fruticans, Juniperus oxycedrus, Phyllirea media, P. latifolia, Pistacia terebinthus, Pyracantha coccinea, Punica granatum, Rhus coriaria atd. Význačnými bylinnými druhy pro mediteránní opadavé lesy jsou např. Asparagus tenuifolius, Carex halleriana, Chrysanthemum macrophyllum, Coronilla coronata, Coronilla emerus, Crepis nicaeensis, Galium lucidum, Inula spiraeifolia, Limodorum abortivum, Ononis pusilla, Orchis simia, Paeonia peregrina, Saponaria glutinosa, Scabiosa gramuntia, Silene italica, Stachys recta subsp. subcrenata, Thesium divaricatum, Trifolium scabrum a Vicia dalmatica. Specifický charakter mají submediteránní lesy Pyrenejského poloostrova. V Portugalsku a jižním Španělsku (a také v severozápadní Africe) jsou zastoupeny lesy svazu Quercion valentinae s dominantou Quercus lusitanica subsp. valentina. Jde o přechodný druh mezi vždyzelenými a opadavými duby (Q. ilex a Q. pubescens), jehož přezimující listy opadávají až při rozvoji dalších listů v příštím jaru. Tyto lesy

střídají lesy s Quercus ilex ve vyšších polohách hor a na severních svazích. Pro oceaničtější části Španělska je typická vegetace svazu Quercion pyrenaicae s dominantním Quercus pyrenaica (= Q. toza). Tato společenstva se typicky vyskytují na kyselých substrátech a jsou v nich zastoupeny i mnohé druhy atlantských acidofilních doubrav. Ve středozápadním submediteránu je klimaxová vegetace reprezentována společenstvy svazu Quercion pubescenti-petraeae z okruhu asociace Buxo-Quercetum, rozšířenými od střední Katalánie, kde tvoří reliktní ostrůvky, přes jižní svahy Pyrenejí, Provensálsko a jihozápadní výběžky Alp po západní svahy Apenin v Ligurii. Vyskytuje se také na Korsice, kde ale netvoří výrazný vegetační stupeň. Významnými diagnostickými druhy těchto doubrav jsou mediteránněatlantské druhy jako Acer opalus, A. monspessulanum, Buxus sempervirens, Cotoneaster intermedia nebo Helleborus foetidus. V Apeninách se místy na těžších půdách prosazuje vedle Quercus pubescens i balkánský Q. cerris. V oblastech s vyššími srážkami a mírnou zimou, zvláště převládají-li silikátové horniny jako např. na Korsice, mohou šípákové doubravy místy chybět a porosty s Quercus ilex mohou přecházet směrem do hor přímo v horské lesy s Castanea sativa a Fagus sylvatica. Typickými degradačními stadii těchto lesů jsou křoviny s Buxus sempervirens, Corylus avellana, Amelanchier ovalis a Cotinus coggygria. Na východní straně Apenin, jižních okrajích východních Alp a v illyrské oblasti přistupuje k dominantnímu Quercus pubescens také Carpinus orientalis a Ostrya carpinifolia. Zdejší porosty jsou fytocenologicky řazeny do svazu Ostryo-Carpinion orientalis, pro který je charakteristický výskyt illyrských endemitů. Fytogeograficky poněkud jiný charakter mají submediteránní lesy kontinentálnějšího středního a východního Balkánu (tzv. Moesicum). Tyto jsou zahrnovány do svazu Syringo-Carpinion orientalis, který je rozšířen v pahorkatinách až horách východního Srbska, jihozápadního Rumunska, východní Albánie, Makedonie, Bulharska a severního Řecka. Diagnosticky významnými druhy jsou pro tento svaz např. Achillea clypeolata, Asperula montana, Asperula tenella, Buxus sempervirens, 6 Delphinium fissum, Genista lydia, Paeonia peregrina a Syringa vulgaris. Lesy submediteránního charakteru se vyskytují ještě na Krymu a na západním Kavkazu, kde zaujímají poměrně úzký pás pobřeží do nadmořské výšky 500–700 m. Tato oblast je klimaticky ostře oddělena od kontinentálního jižního Ruska a Ukrajiny a má výrazně submediteránní charakter s letním suchem a maximem srážek v říjnu a únoru. Tato vegetace je řazena do svazu Carpino orientalis-Quercion pubescentis. Podobně jako v Mediteránu Pinus halepensis, která se v Submediteránu nevyskytuje pro svoje velké teplotní nároky, chová se v Submediteránu Pinus nigra, zaujímající extrémní skalnatá stanoviště s vodním deficitem. Balkánské bory s P. nigra subsp. pallasiana jsou řazeny do svazu Orno-Ericion carneae s diagnostickými druhy Asplenium adianthum-nigrum subsp. serpentinicum, Carex alba, Cytisus purpureus, Daphne cneorum, Erica carnea, Galium lucidum, Polygala chamaebuxus aj. Obdobná stanoviště jako bory, tj. lokality na dolomitech, mramorech a chudých břidlicích, kde je menší konkurence listnatých stromů, zaujímají také porosty se stromovým jalovcem Juniperus excelsa. Jde o vegetaci maloasijského původu, známou v Evropě ze severního Řecka, jižního Bulharska a jižní Makedonie. Pro Submediterán jsou typické kaštanové lesy s Castanea sativa, vyskytující se azonálně na kyselých substrátech, kde nahrazují opadavé teplomilné lesy. Castanea sativa je v Submediteránu pravděpodobně původní, její rozšíření bylo ovšem už v minulosti uměle zvětšeno, protože člověk tento strom pěstoval kvůli jedlým plodům. Podobně jako v Mediteránu, jsou říční nivy Submediteránu porostlé lužními lesy s Populus alba, P. canescens, P. nigra, Salix alba, Ulmus minor, Juglans regia, Platanus orientalis, s liánami jako Clematis vitalba a Vitis sylvestris a keři Rubus caesius, Rosa canina, Prunus spinosa a Asparagus acutifolius. Olše se vyskytuje jen vzácně, spíše jen ve slatinných olšinách s hojnými liánami (např. Periploca graeca, Hedera helix, Humulus lupulus, Vitis sylvestris a Calystegia sylvatica) a kapradinami (např. Osmunda regalis, Thelypteris palustris a Pteridium aquilinum). Původní opadavé lesy byly většinou mýcením a lesní pastvou degradovány na vždyzelené křoviny analogické macchiím, které se označují jako pseudomacchie. V nich se obzvlášť dobře šíří Quercus coccifera, který je svými trnitými listy odolný vůči pastvě a dobře regeneruje po mechanickém narušení i po požárech. Pseudomacchie se pravými

mediteránním macchiím podobají fyziognomicky, ale floristickým složením jsou značně odlišné. Křoviny s převahou opadavých keřů se na Balkáně označují jako šibljak; v něm se může uplatnit podle geografické polohy např. Carpinus orientalis, Paliurus spina-christi, Juniperus oxycedrus, J. communis, Syringa vulgaris a Buxus sempervirens. V kontaktu s pseudomacchiemi a šibljaky na odlesněných stanovištích submediteránu vznikly nelesní bylinné a keříčkové formace, které jsou ale dosti odlišné od mediteránních garigues. I když v nich ještě vyznívají mnohé druhy typické pro garigues, uplatňují se ve větší míře byliny a trávy a tato vegetace se proto už vesměs řadí k třídě Festuco-Brometea, v západním Submediteránu do řádu Ononidetalia striatae a Brometalia erecti, v Dalmácii k řádu Scorzonero-Chrysopogonetalia a na jihovýchodě Balkánu k řádu Festucetalia valesiacae.

A.1.2. Příroda a původní obyvatelé Středozemí / Nature and original inhabitants

Současné moderní technologie archeologie - geofyzikální metody, fotogrammetrie, 3D skenování, radiokarbonová analýza, využití dronů aj. postupně mění některé zažitá schemata vývoje lidstva a civilizace.

Prehistorické moře **Tethys** v rovnoběžníkovém směru se vytvořilo po dělení Pagei mezi jižní Gondwanou a severní Laurasií (Eurasií) uvádí V. Zelený v publikaci Rostliny Středozemí - zákres jeho rekonstrukce v mladších třetihorách (miocénu, ca před 20 mil. let). Jeho území s mediteránním klimatem bylo na pobřeží lemováno stálozelenými lesy. Někdejší pravěké moře Středozemní pánve Tethys umožňovalo propojení nejen s Anatolií a Přední Asií, ale i se střední a kdysi i jihovýchodní Asií (přes dnešní Černomoří, Kaspické moře, Aralské a Balchašské jezero ještě před 4 mil. let, dříve i k Perskému zálivu, ještě dále k východu pak před 40. mil. let, kdy se srazila zemská deska indického subkontinentu s asijskou pevninou). Uvedená "trasa" se doposud projevuje při sledování areálů jednotlivých vegetačních taxonů území „Středozemí“. Středozemí, šířeji pojaté až k Černému a Kaspickému moři, je specifické i skutečností, že sem nedosáhlo rozsáhlé evropské čtvrtohorní zalednění.
Středozemní moře začalo vznikat před více než 5 mil. lety, kdy díky pohybu litosférických desek se do vysychajícího jezera s velkou rychlostí valila voda takže denně docházelo ke zvýšení hladiny až 10 m. Během 2 let vzniklo moře na ploše 2,6 mil. km ^{2} s objemem 4 mil. m ^{3}. Zde pak vznikly první civilizace
Kaspické jezero, na pomezí Evropy a Asie, největší na zemi, bezodtoké, pozvolna vysychá, dnes brakické (1,28 %), mořské i sladkovodní ryby, hloubka 28,5 m, mění se průběh pobřeží a i rozloha ostrovů, přítok hlavně Volha a Ural, navazuje Kazachstán, Turkmenistán, Írán, Ázerbájdžán, Rusko, těžba ropy je zde ze dna i na pobřeží.
Specifičností Středozemí je potřebnost propojení na Atlantik (v období zamezení docházelo k vysychání Středozemního moře vzhledem k vyššímu odparu než přítoku).
Ćerné moře, mezi Evropou a Asií, vnitrozemní, přítoky Dunaj, Dněpr, Dněstr a Don, na sv. okrajové Azovské moře oddělené Kerčským průlivem, poloostrov Krym, přístavy Oděsa, Ćornomorsk, Sevastopol, Jalta a Kerč na Ukrajině, Novorossijsk, a Soči v Rusku, Poti a Batumi v Gruzii, Trabzon a Samsun v Turecku, Varna a Burgas v Bulharsku, Constanta v Rumunsku, do Středozemního moře průliv Bospor a Dardanely.

V tomto specifickém dílu je sledováno propojení afrických, evropských a asijských prvků v evolučním mediteránním „středozemním kotli“.

Platonův mýtus o Atlantidě se zřejmě opírá o reálnou minulost, kdy cca před 12 tis. lety se díky zemětřesení při pohybu tektonických desek ponořil tehdejší ostrov v Atlantiku, ležící poblíž Gibraltarské úžiny, pod hladinu, takže jeho vrchol je dnes 51 m pod hladinou moře.
Podobně, díky sopečné činnosti v oblasti ostrovů Santorin, došlo ke zničení vyspělé evropské minojské civilizace na ostrově Kréta před 4,5 tisíci lety (v polovině 17. st. př.n.l.). Pozůstatky sopečného kužele dnes tvoří pět ostrovů Santorin (Thíra) s podmořskou kalderou uprostřed. Vlna tsunami a vrstva popela od blízké sopky rychle zničila ojedinělou civilizaci.
Na z. pobřeží Itálie, jižně od Vesuvu, došlo díky seismicitě nad podzemním magmatickým krbem k potopení luxusního „hříšného“ města cca ve 4.st. př.n.l.,
Pří zjednodušeném geomorfologickém pohledu je možno chápat, že oblast mezi Vesuvem a Etnou vč. Stromboli je jakýmsi „stratovulkánem“.
Erupce 24. 3. 536 stratovulkánu v severní Americe - asi stratovulkán Ilopango na ostrově San Salvador (dnes kalderové jezero) s ničivým mrakem prachu po dobu 18 měsíců, s opakováním v roce 539, způsobila ochlazení s. polokoule, ale i omezení slunečního záření během 14 let (zastínění Slunce). Dopadem této přírodní katastrofy byl hladomor a Justiniánův mor, který zdecimoval polovinu obyvatel Středomoří (v Konstantinopoli umíralo až 10 tis. lidí denně). Dokonce došlo ke stimulaci vzniku pirátským loupeživých nájezdů Vikingů ve Skandinávii (kteří doposud byli zemědělci a rybáři - v důsledku hladomoru), a zřejmě i to podmínilo i zánik Římské říše a zánik raného období mayské civilizace (250 - 550) a zřejmě i Egyptské kultury. Sopečný prach (s obsahem síranu) pokryl 10 tis. km^2 , přičemž bylo vyvrženo 25 km^3 horniny. V současnosti jsou jako supervulkány (schopné vyprodukovat víc než 1 tis. km^2 vyvrženin), považován např. Yellowstone, okolí Neapole, Nový Zéland, Sibiř, Sumatra, Chile aj.).

Zemětřesení
European Facilities for Earthquake Hazard and Risk (EFEHR), zabývající se škodami, které zemětřesení způsobují, uvádí, že větší zemětřesení, která zasáhla Evropu jen ve 20. století, měla na svědomí více než 200 000 mrtvých a obrovské finanční ztráty se zde nevyskytují. Zatímco zemětřesení nelze v současné době předcházet nebo je přesně předvídat, modely nebezpečí a rizik mohou pomoci vyvinout opatření ke zmírnění jejich dopadu, když udeří. Za tímto účelem výzkumníci z EFEHR zveřejnili nová hodnocení zemětřesení pro Evropu, včetně aktualizovaného modelu nebezpečí zemětřesení a prvního modelu rizika. V tomto nastavení se nebezpečí vztahuje k potenciálu zemských otřesů v budoucnosti a vypočítává se na základě znalostí o minulých zemětřesení a místních geologických podmínkách. Riziko mezitím zvažuje odhadované ekonomické a humanitární důsledky těchto potenciálních otřesů a zahrnuje takové faktory, jako je hustota obyvatelstva, místní sociální podmínky a zranitelnost zastavěného prostředí vůči seismické aktivitě. V Evropě musí být budovy v aktivních seismických zónách stavěny nebo modernizovány tak, aby splňovaly tzv. normu Eurocode 8, jejímž cílem je chránit lidské životy, omezovat škody a zajistit, aby životně důležité občanské infrastruktury zůstaly funkční. Aktualizovaný model potvrdil, že evropskými zeměmi s nejvyšším nebezpečím zemětřesení jsou Turecko, Řecko, Albánie, Itálie a Rumunsko následované dalšími balkánskými zeměmi. Odborníci však varovali, že dokonce i v oblastech s nízkými nebo středními odhady otřesů země může kdykoli dojít k ničivým zemětřesením. .

Původní obyvatelé
Prvotní obyvatelé se do Evropy a Středozemí přesunuly z oblasti Etiopie cca před 6000 roky, do Přední Asie cca před 10000 roky před n.l., do jižní Asie cca před 4500 - 8000 roky př. n.l.
Doposud není zhodnocena situace ve 13 - 10. st. př. n.l. v oblasti dnešního Egypta, Izraele a Jordánska, (Anaelites a Filištinstí, Adonites), např. ve vazbě na těžbu měděné rudy ve vádí na Jordánské straně Mrtvého moře, její tavbu, transport, obchod a využití, ale i Davidovu a Šalamounovu říši.

Původní obyvatelé na Kanárských ostrovech byli Guančové, o nichž se zatím toho ví velmi málo.

Megalitický komplex Gőbekli Tepe v jv. Turecku, jsou doposud nejstarší lidské stavby - staré 11 600 let (dle radiokarbonové analýzy), z konce poslední doby ledové, tvořené několika technologicky neuvěřitelně vyspělými kruhovými stavbami, které asi sloužily jako komplex svatyní, zásadně mění současné představy o civilizačním vývoji.

Jericho v Palestině, dnes Izrael, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 8 - 0 tis. let př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo o nejdéle osídlené město, nejníže položené - pokračování na starém vzhůru),

Egyptská civilizace

Patří k nejdelším starověkým nezávislým vyspělým civilizacím, jež existovala cca 4,5 tis. let, v oblasti v dolního Nilu k prvnímu kataraktu a ovlivňovala východní Středozemí. Egyptská kultura je proslavena zejména:

- jedinečné stavby pyramid a chrámů
- rozsáhlou těžbou kamene (vápenec, žula, čedič) specifickými způsoby (např. s předchozím využitím ohně)
- nevídanou jedinečnou stavbou mamutích lodí pomocí svazování dřevěných prvků provazy z travnatých vláken
- centralizovaným státem s vyspělou strukturovanou skladbou společnosti, která měla placené dělnické profese, město stavitelů pyramid, lékařskou péči a specifické právní zákonitosti
- rozsáhlým obchodováním s jižní Nubií a východním Středomořím
- technikou mumifikace těl (vysoušení, využití natronu jako silikagelu)
- vyspělým zemědělským hospodařením v záplavovém území Nilu vč. vinařství.

Vrcholný rozvoj dosáhla ve 2. polovině 2. tisíciletí př.n.l., od poloviny 12. st. př.n.l. docházelo opakovanému úpadku vlivem nájezdů Nýbijsů, Asyřanů, Peršanů, řecko-makedonských Ptolemaiovců a v r. 30 př. n.l. Římany, k jejímu zániku došlo na přelomu 2. a 3. století nástupem křesťanství. Zásadní vliv na zánik starověké egyptské civilizace měla přebujelá byrokracie a sucho.

Deset ran egyptských

10 ran egyptských, které uvádí Bible (ve Starém zákoně v knize Exodus) a krátce i Korán se údajně udály před odchodem židů / Izraelitů z Egypta. Mojžíš s Áronem žádali po faraonovi propuštění svého lidu z otroctví. Protože faraon údajně nesouhlasil s jejich odchodem (exodem) do „Země zaslíbené“, seslal Hospodin na doposud kvetoucí Egypt postupně 10 katastrofických pohrom.
V současnosti dochází k názoru, že uváděné mýty návazných pohrom mohou mít reálný základ v klimatických a erupčních proměnách. Doposud stabilní teplé a vlhké klima rychle přecházelo v suché klima následujícími pohromami:

1. Krev ve vodě / Zkažení vod: Nil a přítoky začaly vysychat, voda se stala nepitnou, ryby umíraly a přemnožené řasy a sinice v mělkém a bahnitém toku mohly způsobit rudé zabarvení, např. Plantkothrix rubescens či Oscillatoria rubescens („burgunská krev“, která je i v Rudém moři). Tyto řasy mohou být toxické pro pijící zvěř.
2. Žáby: přemnožené žáby se z mělkých vod dostaly na souš kde hnily (možná i po toxických řasách)a zapáchaly, takže chyběli predátoři hmyzu. Obdobná situace se opakovala několikrát v historii v řadě různých míst.
3. Komáři: úhyn žab způsobil přemnožení komárů, kteří obtěžují člověka a dobytek a jsou přenašeči malárie aj. horečnatých onemocnění či vředů nebo dobytčího moru
4. Mouchy: úhyn žab způsobil i přemnožení much v obydlích, které obtěžují obyvatele i dobytek, např. fodalky stájové (Stomoxys calcitrans), které způsobují i vředy

5. Dobytčí mor: vzhledem k nedostatku čerstvé pitné vody i její kontaminaci, ale i potravin docházelo snadno k epidemickému rozšíření moru chovaného dobytka (např. dobytčí mor)
6. Vředy: dalším dopadem mohl být růst vředových onemocnění (např. hnisavé neštovice / Staphalococcus aureus)
7-8. Temnota a krupobití: asi před 3,5 tisíci lety došlo k rozsáhlé erupci sopky Théra na ostrově Santoriny a cca před 3 tis. lety bylo pak dokonce opuštěno starověké město Piramesse, které bylo metropolí faraona Ramesse II (1279-1213 př.n.l.). Sopečný výbuch vytvořil rozsáhlá oblaka sopečného prachu, který se mohl oblasti Egypta srazit s bouřkovým systémem a způsobit tak ojedinělé krupobití, které zničilo úrodu a potlouklo ostatní byliny i stromy. Temnota: trvající 3 dny mohla být důsledkem erupce sopečného popela
9. Kobylky: sopečný popel může stimulovat srážky a vlhkost, což může vyvolat migraci kobylek, které sežerou vše co ještě zbylo po krupobití
10. Smrt prvorozených: mohlo jít o napadení obilí plísní díky toxickým řasám, kterou dostávali prvorození.
Uvedený sled událostí mohl způsobit emigraci značných skupin obyvatel i dalších obyvatel.

Pravěká doba bronzová

Doba bronzová trvala zhruba od roku 2300 př. n. l. a skončila ve 12 až 11. století př.n.l. Charakterizuje ji rozvoj metalurgie, vynález dřevěného uhlí a bohaté využívání slitiny mědi a cínu - bronzu. Tato epocha se vyznačovala zakládáním států a rozsáhlým budováním měst. Více než několik tisíc let před narozením Krista existovaly v jižní Evropě, západní Asii a severní Africe velkolepé a vyspělé říše. Egypťané stavěli pyramidy, Řekové obrovské paláce, Babyloňané studovali pohyby planet, Chetité cvičili početnou armádu. Potřeba mědi a cínu pomohla vytvořit složité obchodní sítě mezi Evropou, Asií a Afrikou. Tímto způsobem se Egypťané, Chetité, Kananejci, Kypřané, Minojci, Mykéňané, Asyřané a Babyloňané stali ekonomickými velmocemi pravěkého světa. Společně vybudovali první „globální“ kulturu založenou na vzájemném partnerství. Již od 3. tisíciletí zde docházelo těžbě zejména oblíbeného cedrového dřeva a odlesňování, s následnou vodní erozí svažitých ploch a postupnému zanášení přístavů. Změna klimatu - dlouhodobé sucho, omezení monzunových dešťů, způsobilo rozsáhlé katastrofy, které se šířily dominovým efektem. Většina států proto zanikla,

Nejvíce se držela Egyptská říše závislá na záplavách Nilu (která opustila vazalský stát Kanaán západně od Jordánu, jenž byl mostem k Mezopotámii v Asii). Analýza pylu z mořských sedimentů naznačuje postupné rozsáhlé omezení vegetace. Následovalo sucho a hladomor. Neúroda způsobila masivní migrace. Nemáme co jíst, všichni zemřeme, psal úředník žijící v městě Emar svému příbuznému z obce Ugarit v severní Sýrii. Pokud nepošlete nějaké zásoby, už nás nikdy neuvidíte. Obilí ale nedorazilo. Následovalo válčení a přerušení obchodování. Do středomoří vtrhly kmeny mořských národů. Města byla vydrancována, na polích nic nerostlo, lidé umírali hladem, ve válkách, či nemocemi. Ke zhroucení tehdejších vyspělých civilizací došlo klimatickými změnami: častější sucho, záplavy, neúroda, hladomor. Všechny tyto události vyvolaly bouři kataklyzmat, jimž společnost doby bronzové během dvou století podlehla. Vzájemná závislost Egypťanů, Asyřanů a Babyloňanů a dalších civilizací byla tak velká, že bylo těžké udržet stabilitu. Uvádí se, že složitost systému byla velkým problémem, která vedla k záhubě a varuje se, že to může vést i ke konci naší éry.

Původně se předpokládalo, že důvodem zásadního omezení vegetace, zejména lesů a klimatické změny bylo oteplení, nově se uvádí, že se jednalo o ochlazení, které je různě zdůvodňováno (např. táním ledovců).

Starověk

Od konce 3. století do 10. století se v celém západním Středozemí projevovaly značné klimatické změny, jež způsobily, že se podnebí na Iberském (Pyrenejském) poloostrově stalo sušším a teplejším. Vládnoucí Visigóti, jako pastevci měli zájem na získání co největších rozloh pastvin a jejich intenzivním spásání, což přispělo k rostoucí ariditě těchto oblastí. Neměli žádné zkušenosti potřebné k řízení značně komplikovaných a technologicky náročných zemědělských a pěstebních prací a nedovedli na tyto změny reagovat. V průběhu sedmi století tak docházelo k četným hladomorům a epidemiím, jež byly důsledkem i příčinou politického úpadku. Později, v islámské době muslimští Arabové - racionálním využíváním a hospodařením s vodu zavedli rozsáhlý systém umělého zavlažování a přešli k pěstování plodin lépe přizpůsobených změněným klimatickým podmínkám (Castanea, Citrus, Gossypum, Phoenix, Saccharum aj.).

Středověk

Dnešní klimatické změny ve Středomoří počaly v 16. století vykácením rozsáhlých, převážně dubových lesů, likvidací bažin a posléze další zemědělskou a industriální činností. Převážně rozvíjející se Římané a Benátčané prioritně káceli dřeviny s kvalitním dřevem na lodě a stavby (čímž bylo „úspěšně“ zlikvidováno genetické centrum cenných dubů, ale i cedrů.

Novověk

Pokračující rozsáhlé odlesňování znamená drastickou změnu v krajině a klimatickou proměnu směrem k vysušování - aridizaci. Po současném novověkém vykácení či vypálení lesů převážně pro pěstované plodiny (případně přechodném využívání sekundárními kulturami) a posléze „přenechání“ přírodním procesům se však samovolnými přírodními procesy, tj. bez asistence (spolupráce) člověka nedochází k obnově přirozených porostů, v lepším případě v lokalitách bez erozních dopadů došlo k vývoji sekundární vegetace - lesních pohrobků: keřovitých trnitých porostů makchií, případně nízkých „polokeřovitých“ porostů garigue (frygana). Suchost klimatu, zejména letní sucho, znemožňuje růst stromů a vývoj lesů. Semenáče stromů, které vyklíčí, mohou sice několik let přežít, ale v nejbližším extrémněji suchém roce jsou většinou zničeny. Topoklimatické a půdní poměry, zejména půdní druh, ovlivňují nasycení půdy vodou a růst dřevin (hrubozrné) či travin (jemnozrnné). V dalších plochách vzniká obdělávaná kulturní step, na ostatních poslední vývojové stádium pseudostep.

Ve Středozemí je také ohnisko prvotního zemědělství a historické domestifikace, resp. pěstování starých kulturních rostlin, které se pak dále šířily obchodními karavanami.

V úrodném aridním území „Úrodného půlměsíce“ východního Středozemí (převážně Mezopotámie) se v období 12 500 - 9 500 př. n.l. rozvinulo jedno z prvních zemědělství a vznikla zde velmi stará města a městské státy (natufská kultura ovládala region Levanty. Jedná se o území začínající u Perského zálivu, tzv. Mezopotámie (oblast řek Tigris a Eufrat, resp. Persie) - dnešní Irák, Fénicie - dnešní jv Turecko, Libanon, Sýrie (Tel Abú Hurejra), dále území Palestiny - dnešní Palestina, Izrael a Jordánsko a také Egypt v oblasti dolního Nilu.
Nejstaršími obyvateli zde byli Sumerové, kteří zřejmě okolo 6 tis. let př. n.l. připluli z jv. Asie (z povodí Indu) do Perského zálivu. Ti jako první začali používat obrázkové a posléze klínové písmo, vynalezli kolo, hrnčířský kruh a vybudovali mnoho městských států, např. město Ur. Bylo zde kontinentální podnebí s teplotami + 50^0 C až -5^0 C (jaro začínalo v II-III, kdy docházelo k rozvodněním řek, období sucha začínalo koncem června a končilo v září). Trvalá sídla budovali

v místech migrujících stád gazel, zušlechtili několik druhů místních divokých trav a začali pěstovat ječmen, pšenici jednozrnku a dvouzrnku a žito, ale také sezam, hrách a boby (ale i cibuli, česnek, salát a kopr). Kromě toho pěstovali fíkovník, vinnou révu, mandlovníky, jabloně a hrušně. Vybudovali systém umělého zavlažování (kanály a nádrže), avšak došlo k salinizaci půd ekologické katastrofě a kolapsu vyspělé kultury kolem r. 2370 př.n.l.. Sofistikované vodní systémy budovali již cca 4900 l.př.n.l. (avšak starší jsou v Číně - lid Liang-ču cca 5300 l.př.n.l.). Podle historiků zde byla první válka o vodu mezi městskými státy Lagašem a Ummou přibližně před 4,5 tis. lety. Zdejší Akkadská říše se vlivem dlouhého období sucha a prašných bouří v období 4510 - 4260 (2900 - 2334 - 2140) př. n.l. rozpadla.

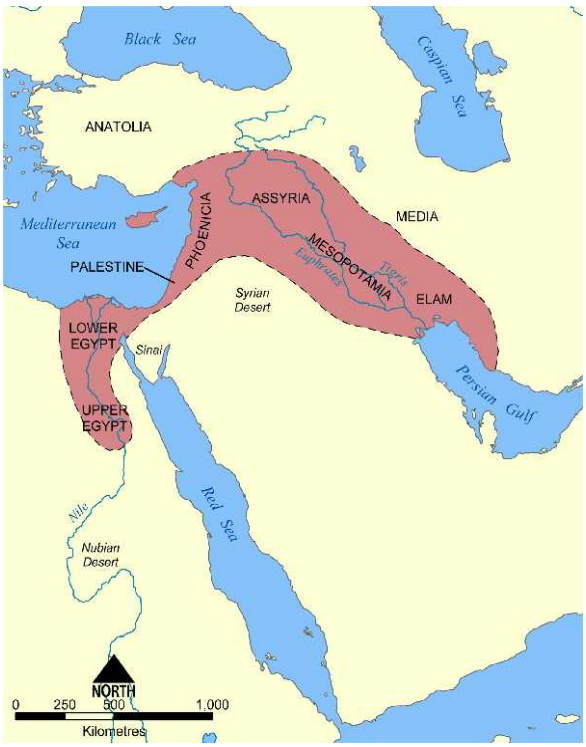

zdroj: NormanEinstein (www.wikipedia.org)

Na Zemi existuje pouze pět malých oblastí s mediteránním typem klimatu (na cca 1 až 2 % povrchu souše), které hostí cca 20 % druhů rostlin této planety. Tyto oblasti jsou téměř tak bohaté jako tropické deštné lesy - cca 25 000 rostlinných druhů. Jedná se obvykle o území mezi 30-40^0 zeměpisné šířky na západních pobřežích kontinentů a na východ od chladných mořských proudů (které přinášejí zimní srážky), se subtropickým klimatem.

Nejstarší psané jazyky
- sumerština v j. Mezopotámii, cca 3300 l př.n.l.
- raná egyptština, cca 3300 př.n.l.
- akkadština v s. Mezopotámii, cca 2800 př.n.l.
- chetitština v s. a stř. Malé Asii, z 16. st. př.n.l. (rozluštil Bedřich Hrozný kolem r. 1917)
- mykénština v Řecku. Krétě a Kypru, ze 14. st. př.n,l.

Ve starověku zde postupně dominovaly tři nejlidnatější říše:
- Perská říše, 559-330 př.n.l., v r. 480 př.n.l. v ní žilo 50 mil. ob., tj. 44 % obyvatel Země , přičemž k ní patřily Malá Asie, Sýrie, Palestina, Mezopotámie, Egypt, část Balkánu a Íránské oblasti až k Indii, její úspěch spočíval v toleranci, vč. náboženství (když v r. 539 př.n.l. dobyla

Babylon, vládce Kyros osvobodil Židy z otroctví a umožnil jim návrat do Judeje a vybudování druhého jeruzalémského chrámu a vydal listinu práv a svobod), vynikající byl vodohospodářský systém a chladící jámy, vynikající byl i poštovní systém
- Maurjovská říše, 322-185 př.n.l., ve 2.st, měla 50 mil. ob., v Indii, zformovala spravedlivé daně, vyvážela textil a hedvábné zboří, koření a exotické potraviny, vládce Ašóka se nakonec obrátil k buddhismu
- Římské císařství, 37 př.n.l.-395, 57 mil. ob, v r. 27 př.n.l., armáda byla základem impéria, otroci tvořili asi třetinu obyvatel Říma.

Balkán
původně zalesněná Stará planina (třetihorní pohoří), pak jv. Evropa s výbušnou směsicí národů, náboženství a kultur, dnes Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Albánie, Severní Makedonie, Bulharsko, většina Chorvatska, část Srbska, Řecko bez ostrovů, evropská část Turecka, Dobrudža v Rumunsku.

Náboženství

Judaismus
Jedná se o abrahámovské náboženství židovského národa silně spojeného s Izraelem, Tora je boží zákon, jejich sakrálním objektem je synagoga. Židé sami své náboženství označují jako emuna / víra nebo da´at / náboženství. Judaismus vznikl jako kmenové náboženství hebrejských kmenů přibližně ve 2. tisíciletí př. n. l. Podle Tóry jsou předky izraelského národa tři praotcové, Abrahám, Izák a Jákob – tito jsou líčeni jako lidé, kteří věřili v jednoho Boha. Se změnou Jákobova jména na Izrael (Bůh bojuje), se *Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův* stává Bohem Izraele. Jákob, poslední z patriarchů, měl 12 synů, z nichž povstalo dvanáct kmenů, které se jednotně nazývaly Izraelem. Po vyjití z egyptského otroctví jim byl skrze Mojžíše dán Boží zákon – Tóra, což je jeden z momentů, který je považován za „vznik“ židovského náboženství. Křesťanství a islám vycházejí z judaismu.

Islám
monoteistické abrahámovské náboženství založené v 7. století na učení proroka Mohameda, náboženského a politického vůdce, od 7. století. Islám vyznávají Arabové, přičemž ten je míněn jako „podrobení se“ Bohu - arabsky Alláh. Stoupenci islámu se nazývají muslimové, až 2 mld. obyvatel (po křesťanství nejvíc), zejména severní a střední Afrika, Arábie, východní Středozemí až po Indonésii, s větvemi Sunnité (80%) a Sijité,
Ibádija / Ibádžijové sekta (Omán, Zanzibar, Alžírsko, Libye, Tunisko, v. Afrika),
súfijsmus - splynutí s bohem prostřednictvím asketismu, meditací, poezií, hudby a rituálů
- derviši mystický řád
- mevlevijové - tančící řád podle Mevlana: učení založené na toleranci a láce
zcela zahalené spěchající ženy,
povinností je 5 úkonů - pilířů: přísaha modlitba a vyznání víry, každodenní modlitby 5x/den, před tím očista (ruce, nohy, obličej, tělesné otvory) u mešit, lázně jen bohatší, almužna, půst v měsíci ramadán a povinná pouť do Mekky (hadždž). Džihád je náboženská povinnost muslimů usilovat o rozšiřování islámu ve vlastním srdci i ve světě . Právo šaria čerpá z Koránu a hadisů. Patří sem např useknutí ruky za krádež či ukamenování za cizoložství, sakrálním objektem je mešita, součástí je minaret. Není sekularizován, tedy je součástí státu.
Nejposvátnější místa islámu jsou Masdžid al-Haram v Mekce, Al-Masdžid an-Nabawi v Medině a mešita Al-Aksá v Jeruzalémě.

Křesťanství
monoteistické abrahámovské náboženství, soustředěné kolem života a učení Ježíše z Nazaretu. Ježíš jako mesiáš / Kristus jako Boží syn je spasitelem lidstva. Křesťanství vzniklo z antického judaismu na území Palestiny. Vánoční svátky připomínají narození Ježíše Krista (Boží hod vánoční). Velikonoce jsou oslavou zmrtvýchvstání Ježíše Krista a obdobím spojeným s vítáním jara, s Velkým pátkem a Velikonočním pondělím, sakrálním objektem je kostel

Dobrá znalost rostlinné říše byla starověkem vysoce ceněna, v **biblickém pojednání** o moudrosti krále Šalomouna se dokonce dočteme, že i on vytvořil jakousi vlastní botaniku – dokázal prý vyprávět o libanonském cedru stejně poutavě jako o mechu rostoucím na zdi.
I když v Bibli najdeme stovky zmínek o nejrůznějších rostlinách, počet samotných druhů je pouhým zlomečkem celkového množství všech rostlinných druhů Blízkého východu. Jenže nakonec ani to málo není nikdo schopen beze zbytku přiřadit k dnešním druhům. V časech biblických se při rozlišování rostlinstva nehledala teprve novověkem silně zdůrazňovaná příbuznost, rostliny byly posuzovány povrchněji jen podle jakékoli podobnosti. A ta mohla být zavádějící i pro znalce už tehdejší.

Můžeme si to osvětlit na příkladu biblického podobenství o koukolu v obilí. Koukol byl na dávných obilných polích nemile viděným hostem, mouka, do níž se dostal, mohla způsobit otravu. Od trávu připomínajícího obilí se koukol špatně rozeznával, byla to přece také jenom tráva – určitě chápete, že se nejednalo o hvozdíkovitou rostlinu, které až my v současnosti říkáme koukol (*Agrostemma githago*), v oněch dobách byl koukolem míněn trávovitě vyhlížející jílek mámivý (*Lolium temulentum*). Obdobná záměna s fatálními následky se mohla objevit i u rozlišování některých rostlin léčivých od podobných prudce jedovatých. Staré spisy o rostlinách sice věnovaly dost místa zmínkám o těchto záludnostech, doplňovaly je i soupisy používaných synonym a jmen národních, přesto to snadné vůbec nebylo. Zajímavé, i když ne zcela do detailu propracované hledisko při starověkém třídění rostlin spočívalo v porovnávání délky jejich vegetační doby – je to snad typicky blízkovýchodní kritérium, tamní suché a horké klima totiž dokáže rychle spálit kdeco. Na náznak tohoto pohledu narazíme ještě v Bibli kralické, a to hned v jedné z prvních vět: „Potom řekl Bůh: Zploď země trávu, a bylinu vydávající símě, a strom plodný, nesoucí ovoce…“ (Gn 1,11). Všimněme si, že kromě stromů a bylin tu jsou uvedeny i trávy, jež bychom dnes od bylin neoddělovali (dokonce už středověk s tím měl problém, jeho četná kulturní centra totiž už ležela v klimaticky méně extrémních oblastech). Právě nejrychleji pomíjející rostliny bývaly Biblí často označovány za trávy a určitě sem kromě skutečných travin náležela i většina planého kvítí – cejch krátkého žití nesla třeba i lilie. Zrovna o těchto rostlinách hovoří známé rčení o podobnosti veškeré slávy a polní trávy. .Houževnatější kořínek byl přisuzován bylinám, k nim můžeme přiřadit vše pěstované a také ještě některé rostliny plané, například tykvovité či laskavcovité, ty totiž také nechřadnou hned při prvním letním vedru. Z dnešního pohledu sem mohly patřit i mnohé keře. Osobité postavení měly v této skupině rostliny s trny, ty byly od pradávna tolerovány v plotech ohraničujících pole a pastviny, v suchých měsících sloužily jako pastva pro chované kozy a osly, využívaly se rovněž k topení. Byly však zároveň symbolem Božího hněvu a trestu, ostatně trnová koruna byla nasazena i na hlavu Ježíšovu. Zvláštní skupinou byly i hořké byliny, jež měly Izraelcům připomínat trpké časy v Egyptě. Není jisté, o které byliny přesně šlo, snad k nim patřila locika, čekanka nebo řeřicha. Zbývají už jen stromy. Ty si v tamní krajině na lesy značně chudé vysloužily obzvláštní pozornost, označovaly posvátná místa i hroby, byly vysazovány před chrámy. Nejčastěji jsou v Bibli jmenovány cedry, palmy, olivovníky, fíkovníky, zcela nejvíc však zaujmou Strom poznání dobrého a zlého a Strom života. To nejskvělejší bylo v dobách biblických kladeno právě do stromů, kdo ví, co všechno by nám o nich prozradil moudrý Šalomoun.

Mediteránní biom

Více než 2/3 mediteránního biomu je v okolí Středozemního moře (od Pyrenejí k pohoří Taurus, resp. od Kanárských ostrovů po Jordánsko). Středomořská pánev je ohniskem biodiverzity (mj. oblasti, jež podporuje více než 1500 endemických druhů, zde cca 80 % evropských). Velké množství endemitů je zejména na některých ostrovech (Kypr, Kréta, Korsika aj.), ale i vzhledem k 6 vegetačním pásmům a migrační křižovatce. Někdejší pravěké moře středozemní pánve Tethys umožňovalo propojení nejen s Anatolií a Přední Asií, ale i se střední a kdysi i jihovýchodní Asií (přes dnešní Černomoří, Kaspické moře, Aralské a Balchašské jezero ještě před 4 mil. let, dříve i k Perskému zálivu, ještě dále k východu pak před 40. mil. let, kdy se srazila zemská deska indického subkontinentu s asijskou pevninou). Uvedená "trasa" se doposud projevuje při sledování areálů jednotlivých taxonů. Specifičností Středozemí je potřebnost propojení na Atlantik (v období zamezení docházelo k vysychání Středozemního moře vzhledem k vyššímu odparu než přítoku).

Makaronésie je souhrnné označení 4 ostrovních skupin sopečného původu v Atlatickém oceánu:
- Azory / Azorské ostrovy
- Madeira
- Kanárské ostrovy (Max. Pico del Teide 3718 m), aktivní, krásná kaldera, lanovka,
- Kapverdy / Kapverdské ostrovy.

Významné jsou mlžné tvrdolisté stálezené lesy (vavřín), sukulentní křoviny, ale i třetihorní endemity. Významnými rody jsou hadinec / Echium, mléč / Sonchus a hojník / Sideritis.

Tzv. Středozemí je jednou z nejbohatších podoblastí holoarktické oblasti, kde ale stálozelené lesy v okolí Středozemního moře byly postupně vykáceny: Quercus ilex, Q. coccifera, Q. suber. Pinus halapensis, P. pinea, Fagus orientalis, Cupressus sempervitens, Cedrus libani. Laurus nobilis. Castanea sativa, Olea europaea, Juniperus phoenicea, oxycedrum, Pistacia, Arbutus, Cistus, Rhamnus, Viburnum aj.
Dnes převažují tyto typické významné **biotopy:**
- křovinaté macchie (fonet. makchie, maquis), pobřeží Středozemního moře, Atlas, s hustými porosty stálezelených křovin, obvykle výšky 1 - 5 m, např. pistácie/lentyšky - Pistacia lentiscus, planiky - Arbutus unedo, přestup - Smilax aspera, vřesovce - Erica arborea, jalovec - Juniperus (oxycedrus, phoenicea), vavříny - Laurus nobilis, zimostráz - Buxus, vítečník - Spartium, listnatec - Ruscus aculeatus, spolu s planými olivovníky – Olea europaea, keřovitými duby kermeskými - Quercus ccocifera aj.
- nízké porosty garigue (z fr. garrigue, foneticky garik, frygana, v Izraeli batha), jsou otevřené porosty travin a bylin spolu s aromatickými polokeři a keříky, obvykle do 0,5 - 1,5 m výšky, např. cisty - Cistus, levandule - Lavandula, myrta - Myrtus, tymián - Thymus, máta - Mentha, routa - Ruta, šalvěj - Salvia, rozmarína - Rosmarinus officinalis, saturejka - Satureja, sápa - Phlomis, kručinka - Genista, mateřídoušky - Thymus, zimostráz - Buxus, dřevité pryšce - Euphorbia dendroides), keřovitý dub kermezový - Quercus coccinea, mnohdy jako degradované macchie
- přímořská písčitá pobřeží (s malým přílivovým dmutím 30 - 50 cm) a písčité duny (ergú)
- slaniska a solné pánve s halofytními rostlinami
- skalnatá pobřeží
- poušť
- stálezelené lesy s neopadavými duby vč. korkového, cedry, vavříny, borovicemi, olivovníky, pistáciemi a jilmy jen ojediněle
- listnaté opadavé lesy pouze v torzech
- stepní a aridní trvalé travnaté porosty
- ústí řek a jejich bahnité břehy

- kulturní sady (plantáže) oliv, vinic, citrusů, kaštanovníků, fíkovníků, datlovníků, broskvoní, mandloní, bavlníku aj.
- zemědělské plochy obilnin (rýže), cukrové třtiny, zelenin, aromat. a kořeninových rostlin (levandule)
- kulturně pěstované lesy (plantáže) korkových dubů, borovic, topolů aj. dřevin.

Lesy na okrajích "Středomořského bazénu" patří mezi 15 světově nejcitlivějších území, které si prioritně zasluhují nejvyšší ochranu dle UNEP OSN. Na základě programu OSN pro životní prostředí UNEP (United Nations Environment Program) byl v r. 1975 sestaven Středomořský akční plán (Medieterranean Action Plan), známý pod zkráceným názvem Med Plan.
Středozemní mediteránní klima je orientačně vymezováno možností pěstování olivovníku evropského. Optimální růstové teploty se zde pohybují v rozmezí 22 - 25^0 C, charakteristické je dlouhé sluneční záření 2500 – 3500 hodin za rok. Toto klima se vyznačuje
- dlouhým, horkým, suchým létem (vysoký tlak), kdy od června do začátku září téměř neprší, denní teploty často přesahují 30^0 C, přičemž převážně odkvetlá vegetace vadne, usychá a krajina vyprahne a zhnědne
- krátkým podzimem, kdy nastává období sklizně oliv a vinic
- vlhkou mírnou zimou, kdy většina srážek spadne od listopadu do února (k rovníku se přesouvá západní proudění) a teploty zřídka klesají pod 5^0 C (přezimování ptáků ze severní a střední Evropy)
- květnatým jarem, kdy vykvétá převážná množství rostlin od poloviny března do konce května (terestrické orchideje, vřesovce, aj.)

Dle současné tradice místní hospodáři sází rychle rostoucí „eukalypty na téměř okamžité použití (již po 8 letech), pinie pro své děti a korkové duby pro své vnuky“. Korkový dub poskytne 1. úrodu po 25 letech a teprve až po dalších 20 letech je kvalitní kůra na vinné zátky. Dnes je EU omezována těžba korku, ten se přestává vysazovat a vinné zátky jsou slisované.
Doc. V. Zelený v publikaci Rostliny Středozemí uvádí:
„Pro oblast Středozemí v průměru platí, že srážky jsou v nížinách a středních polohách téměř výhradně dešťové a jsou soustředěny do měsíců, kdy je v ČR doba vegetačního klidu: pršet začíná většinou v říjnu a deště končí nejpozději v dubnu. V letních měsících nastává různě dlouhé bezoblačné období, kdy prší jen výjimečně, při občasných bouřkách z tepla. V přehřátém vzduchu vznikají někdy víry, zdvihající sloupy prachu. Typické mediteránní klima s mírnou deštivou zimou a suchým horkým létem se vysvětluje periodickým posouváním pásu subtropických anticyklon. V letním období, kdy jejich vliv převažuje, vznikají v pásu od Azor po severní Afriku, posunují se do Středozemí a vytlačují oblasti nízkého tlaku do střední a severní Evropy. Přes zimu se naopak odsouvají k jihu do Afriky a do Středozemí zasahují jižní okraje frontálních systémů ze severní Evropy, přinášející deště.
Oblast mediteránu lze charakterizovat zejména klimatickými podmínkami, které umožňují růst určitých, pro tuto území charakteristických druhů rostlin. Mediteránnímu klimatu nejvíce odpovídá dnes již téměř neexistující pás pobřežních stálezených lesů, které kdysi lemovaly zřejmě všechna pobřeží Středozemního moře s výjimkou delty Nilu a asi i některých částí pobřeží Libye. Tyto lesy tvořily hlavně tvrdolisté dřeviny, především některé duby (cesmínový, kermesový a korkový), vavřín sličný, borovice pinie, přímořská i halebská, planý olivovník aj. druhy stromů, a řada rovněž neopadavých keřů v podrostu.“

Subtropické (mediteránní) území Středozemí původně bylo převážně tvořeno charakteristickými stálezelenými lesy, tj. porosty tvrdolistých dubů – Quercus (cesmínový - ilex, kermesový - coccifera, korkový – suber, valonkový - ithaburensispubescens - pýřitý aj.), vavřínů – Laurus nobilis, borů - Pinus (pinie - pinea, borovice přímořská – pinaster / maritima, halebská – halapensis, černá - nigra ssp. laricio aj.), cedry – Cedrus (atlaský – atlantica, libanonský - libani),

kaštanovníky - Castanea sativa, cypřiši (Cupressus sempervirens), platany (Platanus orientalis), jedlemi - Abies cephalonica, planými olivovníky (Olea europaea). Po jejich vykácení či vypálení (případně přechodném využívání sekundárními kulturami) **a posléze „přenechání" přírodním procesům však samovolnými přírodními procesy (tj. bez asistence člověka) nedošlo k obnově přirozených porostů** - v optimálním případě v lokalitách bez erozních dopadů došlo k vývoji nízkých „polokeřovitých" porostů garigue, případě keřovitých trnitých porostů makchií. Souvislejší lesní plochy se zachovaly pouze na Sardinii – kde Sardové trvale odmítají zřízení národního parku, přičemž je tam jedno z nejvýznamnějších přírodních prostředí Evropy, či v jižní Itálii – Katalánsku a na Krétě. **Pouze díky osvíceným vizím některých zodpovědných lidí jsou původní lesní porosty lokálně, dlouhodobě opožděně obnovovány** (např. na Krétě, Chorvatsku – Dinárské hory, Řecku, Korfu aj.) záchrannými výsadbami např. cedrů, borovic (b. halebská, pinie), dubů (korkový, cesmínový), neboť byly prioritně káceny dřeviny s kvalitním dřevem na lodě a stavby zejména Římany a Benátčany (čímž bylo „úspěšně" zlikvidováno genetické centrum cenných dubů), ale neděje se tak díky „vědecké koncepci" úředníků EU, přestože vegetační struktura zásadně ovlivňuje koloběhy látek, vody a energií, ale i klimatické poměry.

Středozemí patří k nejdéle trvale osídleným územím Země a tzv. křižovatce lidských kultur. K významným prvotním zemědělským území patří zejména Mezopotámie (v nížinách mezi Eufratem a Tigridem), díky Sumerům a to již od 6. tisíciletí př. Kr., s řadou menších, relativně nezávislých městských států a pěstováním řady plodin v úrodných územích za pomoci závlahy rozváděných kanály. V Přední Asii došlo k prvotní domestikaci řady kulturních rostlin, např. pšenice dvouzrnka (polba, Triticum dicoccum, ječmen dvouřadý (Hordeum distichum), řada luštěnin, palma datlová (Phoenix dactylifera) a později i řada ovocných stromů. Většina u nás používaných rostlin, V pravěku se u nás pěstovaly z obilovin pšenice jednozrnka a dvouzrnka, které byly v době stěhování národů nahrazeny pšenicí setou. Většina u nás pěstovaných plodin pochází z Blízkého východu, např. žito, oves, pšenice, ječmen, hrách, čočka, (brambory a kukuřice ze Střední a Jižní Ameriky), přičemž původní je u nás pouze chmel.

Středozemní (Středomořská mediteránní) oblast byla výrazně ovlivněna antickou civilizací a posléze i arabskou, později byly vazby na východ narušeny militantními akcemi Mongolů a následně Turků.
Od konce 3. století do 10. století se v celém západním Středozemí projevovaly značné klimatické změny, jež způsobily, že se podnebí na Iberském (Pyrenejském) poloostrově stalo sušším a teplejším. Vládnoucí Visigóti, jako pastevci měli zájem na získání co největších rozloh pastvin a jejich intenzivním spásání, což přispělo k rostoucí ariditě těchto oblastí. Neměli žádné zkušenosti potřebné k řízení značně komplikovaných a technologicky náročných zemědělských a pěstebních prací a nedovedli na tyto změny reagovat. V průběhu sedmi století tak docházelo k četným hladomorům a epidemiím, jež byly důsledkem i příčinou politického úpadku. Později, v islámské době tomu muslimové čelili rozsáhlým systémem umělého zavlažování a přechodem k pěstování plodin lépe přizpůsobených změněným klimatickým podmínkám.

Kaufmann H. (Maurové a Evropa – cesty arabské vědy a kultury), 1982

Ve Středozemí se vyskytuje vzhledem ke specifickým podmínkám a teplému klimatu mimořádné množství:

- třetihorních reliktů, vč. dřevin, např.: smrk omorika - Picea omorika, cedr atlaský a libanonský - Cedrus atlantica, C. libani, borovice pinie - Pinus pinea, různé druhy jedle kefalonská, alžírská, španělská - Abies cephalonica, A. numidica, A. pinsapo, dále jírovec maďal - Aesculus hippocastanum, platan východní - Platanus orientalis, kaštan jedlý - Castanea sativa, rohovník ušlechtilý - Ceratonia siligua, vavřín ušlechtilý - Laurus nobilis (Madeira - laurisilva, BR UNESCO), oleandr obecný - Nerium oleandr, zmarlika Jidášova - Cercis siliquastrum, myrta obecná - Myrtus communis aj.

- geofytů, přežívajících suché období cibulemi, hlízami či oddenky, např. půvabné bramboříky - Cyclamen, česneky - Allium aj.
- ostnitých a trnitých rostlin (jako obrana před spásáním a nadměrnou transpirací)
- aromatických rostlin, např. levandule - Lavandula officilalis, tymián - Thymus vulgaris, rozmarýn - Rosmarinus officinalis, routa - Ruta graveolens, šalvěj - Salvia officinalis, dobromysl - Oryganum vulgare, majoránka - Majorana officinalis, saturejka - Satureja hortensis, meduňka - Mellisa officinalis, myrta - Myrtus aj.
- terestrických orchideí, zejména překrásných tořičů - Ophrys, vstavačů - Orchis, Serapias, Barlia, aj.
- domestikovaných kulturních rostlin, např. oliva evropská - Olea europaea, réva vinná (Vitis vinifera), datlovník pravý (Phoenix dactylifera), vavřín ušlechtilý - Laurus nobilis, brukev řepka - Brassica napus, hlávkové zelí - Brassica oleracea convar. sabaua, kedluben - Brassica oleracea convar. gyngylodes, kapusta - Brassica oleracea convar. sabauda, květák - Brassica napus convar. botrytis, salát (locika setá) - Lactuca sativa, celer - Apium graveolens, pastinák setý - Pastinaca sativa, bob obecný - Faba vulgaris, čočka jedlá - Lens esculenta, česnek - Allium, hořčice bílá - Sinapsis alpa, řepa a mangold - Beta vulgaris, chřest obecný - Asparagus officinalis, štěrbák endivie - Cichorium endivia, artyčok zeleninový a kardový - Cynara scylomus, C. cardunculus, kmín luční - Carum carvi, kopr vonný - Anethum graveolens, bedrník anýz - Pimpinella anisum, fenykl obecný - Foeniculum vulgare, špenát - Spincia sativa z Persie aj.
  (a v kontaktní jz. Asii zejména obilniny: rýže – Oryza, pšenice - Triticum, ječmen - Hordeum, oves - Avena a žito - Secale, cibule kuchyňská - Allium cepa, fazole setá - Phasoleus sativus a mrkev obecná - Daucus carota)
- okrasně pěstovaných rostlin, např. tulipán - Tulipa, narcis - Narcissus, sasanka - Anemone, denivka - Hemerocallis, vřesovec - Erica, čilimník - Cytisus, myrta - Myrtus, rozmarýna - Rosmarinus, žumara - Chamerops humilis, Helxine, vavřín - Laurus, oleandr - Nerium a ohromného množství dalších bylinných i dřevinných taxonů.

Typické jsou zde zejména pomalu rostoucí stálezelené keře, se sklerofylními listy (malými, kožovitými, se silnou vrstvou kutikuly).

Domestikace

Blízký východ: pšenice, ječmen 9 tis. let př.n.l.,
prasata 9 tis. let př.n.l., skot 8,5 tis. let př.n.l., kozy a ovce 7,5 tis. let př.n.l.,
Dlouhodobé rozsáhlé zemědělské obdělávání půd vč. spásání a **těžba dřeva zdecimovalo původní porosty stálozelených dubů, vavřínů, cedrů a borovic na rozlehlé, obtížně přístupné makchie** (typické je např. pohoří Velebit v Chorvatsku). V současnosti původní vegetace tvoří nepatrný podíl ploch - pouhých cca 4,7 % (cca 110 tis. km^2). V současnosti jsou proto intenzivně těženy tropické deštné lesy zejména v Amazonii, ale i Africe a jv. Asii. Dřevařské mafie z velké části nelegálně těží nejcennější dřeviny, zejména pro evropské trhy (hlavně pro Německo). Velmi cenné jsou dýhy na nábytek a stěny (při nichž je odpad až 2/3 stromu), ale i pro jiné velkoplošné materiály a další využití. Moderní technologie dokáží z dřevního odpadu zpracovat na překližky, dřevotřísky, dřevovláknité desky a další komodity. Proti kácení tropických lesů bojuje Hnutí Chipko - "obejmi strom", inspirované nenásilným odporem ghándiovské filozofie. Proto se výhledově navrhuje vypracování genetického pasu tropických dřevin, které prokáží druh a místo původu.

Horský fenomen hlavních pohoří

Pro vegetační pokryv je zásadní teplotní změna se zvyšující se výškou - vertikální teplotní gradient, který je v průměru $0,7^0$ C / 100 výšky. Orografické vazby významně ovlivňují srážkově poměry, horské ledovce jsou hlavní zdrojnicí nejvýznamnějších řek světa.

Atlas - v Maroku, Alžírsku a Tunisu, max Džabal Tubkal 4167 m, značná biodiverzita, ve Vysokém Atlase Cedrus atlantica, jalovce, borovice, tisy, jedle, stálo- duby, Argania spinoza (spásají kozy, pak olej), olše, fíkovníky, olivovníky, ořešáky, dnes obydlí až na hranici lesa ve 3000 m, dnes alpínské TTP pastviny, hvězdnicovité, křížaté, hluchavkovité, krtičníkovité, Calamintha, Draba, Lavandula, Paronichia,

Pyreneje - hřeben mezi Španělským a Francií od Atlantiku ke Středozemnímu moři v délce 415 km, max Pico de Aneto 3404 m, vegetačně od Olea europaea a Quercus ilex ke Castanea sativa, Quercus robur, Fagus sylvatica, Acer pseudoplatanus a Sorbus aucuparia k jehličnanům a Rhododendron ferrugineum. v TTP Festuca supina, F. bordierei, Dryas octopetala, Leontopodium alpinum, Hieracium alpinum, H.aurantiacum, Empetrum hermaphroditum, zakrslé vrby, brusnic aj., specif. Dioscorea pyrenaica a Ramondia myconi. NP de Ordesa (Monte Perdido 3355 m), NP de Aigilies Tortes a Sant Maurici. NP de los Piritineos.

Sierra Nevada - ve Španělsku, max Mulhacén 3482 m, vegetace: Pinus sylvestris, Castanea sativa, Quercus ilex, Genista hirsuta, Erinacea pungens, Astragalus boissieri, Quercus lusitanica, Juniperus nana, J.sabina, Arenaria tetraquetra, Festuca indigesta, Plantago nivalis, Viola nevadensis, Ranunculus acetosellaefolius, Saxifaga nevadensis, Linaria nevadensis, L. glacialis, Erinacea pungens, BR

Kantanberské pohoří - ve Španělsku, max. Torre de Cerredo 2648 m, 200 vrcholů přes 2000 m, BR a NP Picos de Europa,soutěska řeky Cares (Božské hrdlo) hluboká až 1000 m, Ca, hydroelektrárna

Apeniny - v Itálii, cca 1200 km, max. Como Grande 2912 m, vegetace lidskou exploatací převážně mýcení, vysoušení až ekologická destrukce, řada endemitů i glaciálních reliktů, Adonis distorta, Thlaspi stylosum, Cerastium tomentosum, Papaver digenii, P. julicum, Viola eugeniae, Cynoglossum majellense, časté macchie

Dinarské hory - v býv Jugoslávii - Slovinsko, Chorvatsko - Velebit, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Kosovo, Srbsko, Albánie, cca 700 km, max 2694 m, vegetace: buk, borovice, jedle, end Picea omorica, TTP: Crocus, Scilla, Asphodelus, Saxifraga, Gentiana dinarica, Campanula, Gnaphalium, Edraianthus

Šarské hory - v Makedonii, Bosně a Řecku, max Korab 2764 m, vegetace end Picea omorica, Daphne oleoides, Crocus flavus, end Scilla litardieredi, Asphodelus albus, Gentiana lutea, Allium flavum, A. sphaerocephalum, Bruckenthalia spiculifolia, Saxifraga scardica, S.karadziensis, Edraianthus wettsteinii, Gentiana dinarica, Campanula, Gnaphalium.

Taurus a Pontské pohoří (Anatolie j. od Černého moře) - v Turecku (Malé Asii), max sopka Erciyas Dagi 3916 m v Pontském pohoř a v Taurusu Demirkazik 3756 m, vegetace v Tauru od subtr palmy, banánovníky, citroníky, fíkusy, opuncie, ibišky, dosny, trubače, bouganvilei, dále cesmíny, kaliny, cistusy, duby, buky, výše borovice, túje, jalovce, cedry, Abies cilicica, horské stepi: bodláky, Acantholimon, Astragalus, Verbascum, Papaver tauricola, Gladiolus, Sedum serpervivoides, Asphodelus, Convolvulus compactus, Centaurea chrysantha, Gentiana verna, Primula algida, Ranunculus, Pinquicola, Saxifraga kotschyi, Draba acaulis, Dianthus brevicaulis,

Veronica caespitosa, Sempervivum, Daphne oleoides, Rhamnus fallax, Cerastium, Oxytropis, Veronica, Pulsatilla, Asyneuma trichostegium, také nižší polohy Ponticu litnaté keře fíkusy, pistácie, olivy, banány, vavříny, kaštany, výše Alnus glutinosa, Carpinus orientalis, Fagus orientalis, výše Picea orientalis, Rhododendron ponticum, R.luteum, R.caucasicum, TTP: Aquilegia olympica, Primula, Gentiana, Pinguicula, Pedicularis

Kavkaz - pohoří mezi Černým a Kaspickým mořem, dlouhý 1500 km, rozděluje Evropu a Asii, na území Ruska, Arménie, Ázerbajdžánu, Gruzie, zčásti Turecka, nověji Abcházie, Jižní Osetie, Náhorního Karabachu, max Elbrus 5642 m (typické 2 vrcholy) - nejvyšší vrchol Evropy (7 vrcholů nad 5 tis. m), sněžná čára 2700 - 3000 m, vegetace bohatá: cca 6500 druhů, z toho 25 % endemité, níže duby, kaštany, lípy, habry, nad 1000 m více javorů, buků a jilmů, dále jehličnany a břízy, nad 2000 m jehličnaté lesy, Abies normanniana, Picea orientalis, Pinus sylvestris ssp. hamata, P.uncinata, Betula pendula, B.litwinowii, Rhododendron ponticum, R. caucasicum, na východě do 600 m stepi a polopouště, výše také Laurocerasus officinalis, cesmíny, tisy, jeřáby, řešetláky, Juniperus sabina, J.depresa, Daphne glomerata, na TTP Lilium monadelphum, end Pulsatilla aurea, Dryas octopetala, Delphinium caucasicum, Primula amoena, P. meyeri, Gentiana angulosa, end G.oschtenica, Galanthus platyphyllus, Scilla rosenii, Anemone speciosa, Saxifraga juniperifolia, S. moschata, Androsace villosa, Draba imbricata, Fritillaria latifolia, F.lutea, Cyclamen abchasicum, Tulipa libskyi, Ornithogallum balansae, česneky, kopyštníky, rdesna, oměje, zvonky, mochny, pryskyřníky. Zubr evropský 500 ks návrat z chovu (pastviny nad 3000 m).
Malý Kavkaz a Arménská vysočina - na území Gruzie, Arménie, Ázerbajdžánu / Náhorním Karabachu, v. Turecka a sz. Íránu, hřeben Malého Kavkazu v délce 600 km navazuje Arménskou vysočinu, max Ararat 5156 m (údajně místo přistání Noemovy archy), Aragac 4090 v Arménii, vegetace: v Kolchitě (z. části u Černého moře) s vyššími srážkami bujné lesy: buky, kaštany, olše, kaliny, cesmíny, mišpule, pěnišníky, jalovce, dále topoly, lísky, moruše, vrby, jilmy, platany, ořešáky, výše smrky a jedle, na jihu a východě stepi, v TTP: Puschkinia sciloides, Scila armeniaca, Anemone caucasica, A. fasciculata, Iris, Crocus, Ficaria, vstavače, Gladiolus atroviolaceus, Muscari szovitzianum, Lilium szovitzianum, L.monadelphum, Tulipa polychroma, T. julia, Fritillaria caucasica, F,minuta, F.minima, Jurinella squarrosa,

Pannonie / Panonská pánev je rozlehlá nížina ve střední Evropě s nadmořskou výškou kolem 100 m mezi Alpami, Karpaty a Dibaridy. Zasahuje území převážně v povodí Dunaje na území Rumunska, Maďarska, z. Ukrajiny, s. Srbska, j. Slovenska, j. Polska, s. Chorvatska, v. Slovinska, v. Rakouska, s. Bosny a Hercegoviny a jv. Česka.

Stepní oblast Evropy (M. Chytrý)
Stepní oblast tvoří zónu táhnoucí se od dunajské delty k jihovýchodním hranicím Evropy na předhůří Jižního Uralu a odtud dále k východu na jižní Sibiř. Klima východoevropské (pontické) stepní oblasti je kontinentální, s ročními úhrny srážek 250–420 mm. I když většina srážek spadá v létě, projevuje se zde vzhledem k vysokým letním teplotám suché, v jižnějších oblastech až aridní klima. Pro rostliny je významné, že v zimě leží ve stepi po 3–5 měsíců sněhová pokrývka, dosahující obvykle 10–20 cm, jejímž táním na jaře získává půda určitou vlhkost. Vegetace se tak rozvíjí hlavně do začátku července, následně však většina nadzemí biomasy usýchá. Významně se kontinentalita projevuje i velkými rozdíly mezi zimními a letními teplotami, které se směrem na východ prohlubují. Např. v Oděse je roční průměr 9,4 °C a zimní extrémy –25 °C, zatímco v Orenburgu je to 3,8 °C a –41,7 °C. Typické pro pontickou stepní oblast jsou černozemě, které vznikají v semiaridním klimatu pod travní vegetací na hlubokém, vápnitém podloží. Přitom se od severozápadu k jihovýchodu s přibývající ariditou a ubývající primární produkcí vegetace zmenšuje hloubka humusového horizontu od asi 170 na asi 50 cm. Zároveň spraš je směrem na jih stále

jemnozrnnější a těžší a černozem na jihu přechází v kaštanové půdy. Vedle černozemí se vyskytují také různé typy slaných půd: solončaky, slance a solodě. Solončaky jsou dvouhorizontové půdy, které jsou v předjaří zaplaveny vodou a v období sucha jsou na nich výkvěty solí. Slance mají na jaře kašovitou konzistenci a při vysýchání se zpevňují. Oproti solončakům se vyskytují ve vyvýšenějších partiích slanisk a mají tři půdní horizonty. Solodě vznikají v bezodtokých pánvích jižních stepí, kde se voda drží až do léta a dochází tak k výměně sodných iontů za vodíkové. Suchost klimatu, zejména letní sucho, znemožňuje růst stromů a vývoj lesů. Semenáče stromů, které vyklíčí, mohou sice několik let přežít, ale v nejbližším extrémněji suchém roce jsou většinou zničeny. Stepní druhy jsou přizpůsobeny místním klimatickým podmínkám xeromorfní stavbou nebo geofytní, případně terofytní životní formou. Dominantní složkou porostů jsou trávy, zejména rodu Stipa (S. lessingiana, S. ucrainica, S. stenophylla, S. joannis, S. capillata aj.), dále Festuca, Helictotrichon, Agropyron, Poa aj. Z geofytů jsou typičtí zástupci rodů Ornithogalum, Crocus, Tulipa, Bellevalia, Bulbocodium, Eremurus, Hyacinthella, z efemér např. Bromus, Holosteum, Arenaria serpyllifolia, Ceratocephala, Erophila a Valerianella. Zastoupeny jsou také vytrvalé byliny rodů Asperula, Salvia, Onosma, Echium, Eryngium, Trinia, Seseli, Ferula, Centaurea, Linosyris, Artemisia aj. Stepní oblast lze zhruba rozdělit na dvě zóny: jižnější ochuzené kavylové stepi a severnější květnaté kavylové stepi. Zóna ochuzených kavylových stepí odpovídá zóně kaštanově zbarvených černozemí a jižních černozemí. Dominují v ní Festuca rupicola, Stipa lessingiana, S. capillata, S. ucrainica, Agropyron cristatum a Carex stenophylla. V této oblasti je častý výskyt podů, bezodtokých pánví se zasolenými půdami. Na přechodu k polopouštím se uplatňují druhy rodů Artemisia, Salsola, Statice aj. Zóna květnatých kavylových stepí odpovídá černozemím se středně silným humusovým horizontem. Na severu hraničí na lesostep, od níž se ovšem odlišuje aridním klimatem a floristicky výskytem celého spektra druhů lesostepi chybějících, např. Stipa lessingiana, Caragana frutex, Paeonia tenuifolia, Statice latifolia, Goniolimon tataricum, Adonis wolgensis aj. Fytocenologicky patří vegetace východoevropských stepí do třídy Festuco-Brometea. Jako azonální jev je ve stepní oblasti hojně zastoupena halofilní vegetace, která je tvořena různými typy: pravou halofilní vegetací na solončacích, slanou stepí na slancích a slancových kaštanových půdách, případně černozemích, slanými loukami a soloďovými loukami na odsolených půdách podů. Větší plochy zaujímají slaniska na Ukrajině na mořském pobřeží, na středním Dněpru, na rozvodí mezi Dněstrem a Bugem a na levém břehu středního Doněcu. Lesostepní oblast Zóna lesostepi se rozprostírá ve východní Evropě na sever od zóny stepní a vytváří přechod k zóně listnatého lesa. Její severní hranice probíhá jižně od Kijeva přes Kursk, jižně od Rjazaně do Penzy k Jekatěrinburgu. Jižní hranice probíhá přibližně k Saratovu a Samaře. Lesostepní vegetace však zasahuje Podunajím přes Valašskou nížinu až do Velké Uherské nížiny. Klimaticky je tato oblast poněkud méně suchá než oblast stepní; roční úhrny srážek leží většinou mezi 420 a 510 mm a v létě se neprojevuje aridní, pouze suché období. Primární produkce je proto větší, což umožňuje vznik černozemí s velmi hlubokým humusovým horizontem. V těchto klimatických podmínkách už mohou růst lesy, které se prolínají se stepmi a tvoří velkoplošnou mozaiku. Dřeviny mohou ojediněle růst i v oblasti ochuzených kavylových stepí, kde se na suťových svazích a březích řek vyskytují křoviny s Prunus spinosa. V oblasti květnatých kavylových stepí se 12 trnka vyskytuje i na plošinách, kde osídluje bezodtoké deprese (tzv. pody) a je doprovázená dalšími křovinami, např. Rosa gallica, Spiraea crenifolia, Cerasus fruticosa, Rubus caesius, Amygdalus nana a Caragana frutex. Směrem na sever se v takových křovinách postupně objevují i stromy, zejména Pyrus communis, Malus sylvestris, Ulmus suberosa (= U. campestris s. lat.) a Quercus robur. V zasolených terénních sníženinách v oblastech s písečnými dunami, např. na dolním Dněpru, jsou vyvinuty lesíky s Betula pubescens, Populus tremula a Populus nigra, v podech na soloďových půdách lesíky s převahou Populus tremula. V lesostepi vystupují lesy na plošinu a střídají se ve formě velkoplošné mozaiky s lučními stepmi. Zatímco makroklimatické poměry mohou vysvětlit jen rozšíření této mozaiky jako celku, výskyt jednotlivých složek této mozaiky určují topoklimatické a půdní poměry. Hlavním faktorem je zřejmě půdní druh, který ovlivňuje nasycení

půdy vodou. V suchých územích jsou hrubozrnnější půdy výhodnější pro růst stromů, zatímco jemnozrnnější pro růst travin (ve vlhčích územích je tomu naopak). Proto proniká les v suché lesostepní zóně na písčitých půdách daleko na jih, zatímco step na spraši na sever. Stepní komponent lesostepi je tvořen tzv. lučními stepmi, které jsou mezofilnější než stepi kavylové a uplatňují se v nich kromě stepních druhů (např. Stipa joannis, S. stenophylla, S. capillata, Festuca rupicola a Phleum phleoides) také luční druhy (např. Poa pratensis, Filipendula vulgaris, Trifolium montanum, Salvia pratensis, Festuca rubra, F. pratensis a Briza media). Lesní komponent lesostepi je tvořen dvěma hlavními zonálními typy: jižnějšími doubravami a severnějšími smíšenými doubravami. Doubravy, které patří fytocenologicky do svazu Aceri tatariciQuercion, jsou tvořeny s výjimkou nejzápadnější Ukrajiny, kde roste ještě Quercus petraea, vesměs dubem letním (Q. robur). Půdy jsou většinou degradované černozemě. Podmínky pro růst stromů jsou zde ještě dosti nepříznivé, dub dosahuje nízké bonity a tvoří většinou čisté porosty, jen místy s příměsí Fraxinus excelsior, Ulmus suberosa, Pyrus communis agg. nebo Acer campestre. Z keřů se hojněji vyskytují Acer tataricum, Euonymus verrucosa, E. europaea, Swida sanguinea a Corylus avellana. V bylinném patru převažují druhy evropské, ale na západě jsou časté také druhy submediteránní na východě druhy jihosibiřské; na rozvolněných místech a lesních okrajích se uplatňují i druhy stepní. Hojnými bylinami podrostu jsou Carex montana, Melica picta, Stellaria holostea, Brachypodium pinnatum, Melampyrum nemorosum, Betonica officinalis, Serratula tinctoria, Inula salicina aj. Směrem na jih, do zóny stepi, mohou tyto doubravy pronikat ve fragmentech a tvořit menší lesíky v roklinách, na dolních částech svahů nebo tzv. galeriové lesy lemující v úzkém pruhu vodní toky. Tyto lesíky jsou označovány jako "bajraki" a dominuje v nich obvykle Quercus robur, na západě místy také Q. pubescens. Smíšené doubravy, fytocenologicky patřící svazu Carpinion betuli, zasahují do lesostepi ze severněji položených oblastí. Ve stromovém patru jsou zastoupeny kromě Quercus robur hlavně Tilia cordata, Acer platanoides, A. campestre, Fraxinus excelsior, Ulmus glabra, Pyrus communis a Malus sylvestris. Keřové patro tvoří Acer tataricum, Euonymus verrucosa, E. europaea, Swida sanguinea, Crataegus monogyna aj. V bylinném patru jsou zastoupeny Carex pilosa, Galium odoratum, Lathyrus vernus, Mercurialis perennis, Pulmonaria obscura, Asarum europaeum aj. Poměrně běžné jsou vlhčí varianty s Aegopodium podagraria, vyskytující se často i na plošinách, nebo varianty s kapradinami v terénních sníženinách. V lesostepi byla od na přelomu pleistocénu a holocénu hojná Pinus sylvestris, která byla později zatlačena listnatými dřevinami na oligotrofní silikáty a písky. V ukrajinské geobotanice se podle druhu půdy a odpovídající produktivity vegetace rozlišují tyto typy lesa: bor – čistý borový les na chudých fluvio-glaciálních píscích; subor – bor s příměsí dubu v nižším stromovém patru na mírně podzolovaných hlinitých píscích; sugrud – smíšené lesy s Pinus sylvestris, Carpinus betulus, Ulmus a Acer; grud – habrové doubravy na šedých lesních půdách na spraši. V současné době je lesostep jižního Ruska a Ukrajiny, stejně jako step, z velké části přeměněna v ornou půdu. 13 Přirozeným pokračováním ukrajinsko-ruské lesostepní oblasti je oblast Dunajské nížiny v jižním Rumunsku a severním Bulharsku a Panonské pánve. Oproti ukrajinsko-ruské lesostepi je klima tohoto území mírnější a vykazuje některé submediteránní a oceanické rysy. Srážkové maximum je dvojnásobné, roční srážkové úhrny jsou nejčastěji v intervalu 510–560 mm, letní suché období je delší a období mrazu a chladu jsou kratší, stejně jako teplotní extrémy jsou méně výrazné. Stejně tak podunajská a panonská černozem se liší od ukrajinské. Protože půda v zimě nepromrzá tak hluboko a na kratší dobu, je zde větší aktivita půdních dekompozitorů, a obsah humusu v A-horizontu dosahuje v důsledku toho jen asi 3–6 % oproti 8–13 % na Ukrajině. Za klimazonální půdní typ zde může být považována degradovaná černozem. Toto území bylo osídleno prakticky souvisle už od neolitu a v dnešní době je bezlesé. Je proto velmi obtížné určit potenciální přirozenou vegetaci. Podle novějších názorů by byla tato oblast pokryta klimazonální vegetací rozvolněných teplomilných lesů, vyvinutých na černozemních půdách na spraši, které by byly hojně přerušovány azonální vegetací v místech s vyšší hladinou spodní vody a větší koncentrací solí. Fytocenologicky jsou tyto lesy řazeny do svazu Aceri tataricae-Quercion. Jde o lesy sprašových tabulí s degradovanými, vzácně i

pravými černozeměmi. Obvykle v nich dominuje více druhů dubů (Quercus cerris, Q. pubescens, Q. petraea a Q. robur), dále Acer campestre, A. tataricum, Ulmus minor, Pyrus pyraster, Sorbus torminalis, Carpinus orientalis, Tilia tomentosa, v Rumunsku a Bulharsku také Quercus pedunculiflora. V keřovém patru jsou zastoupeny Prunus fruticosa, P. spinosa, Amygdalus nana, Euonymus verrucosa, E. europaea, Rosa gallica, R. pimpinellifolia, R. canina, R. arvensis, Ligustrum vulgare aj. V bylinném patře mají významný podíl teplomilné trvalky jako Tanacetum corymbosum, Vincetoxicum hirundinaria, Campanula persicifolia, Polygonatum odoratum a Buglossoides purpurocaerulea, které jsou ve střední Evropě často vázány na světlé lesní lemy. V jihovýchodní Evropě je však oddělení lesních plášťů a lemů od lesů velmi obtížné. Z dalších častých druhů jsou zastoupeny druhy ve středoevropských lesích chybějící nebo zastoupené jen vzácně, např. Lychnis coronaria, Asparagus tenuifolius, Vinca herbacea, Polygonatum latifolium nebo Carex michelii, ale také široce rozšířené lesní druhy, jako je Geum urbanum, Brachypodium pinnatum a Convallaria majalis. Od panonských nížin je výrazně odlišné maďarské středohoří, které lze fytogeograficky rozdělit na sušší a teplejší západní (zadunajskou) a chladnější a vlhčí východní část. Západní část je tvořena převážně svrchnotriasovými dolomity a vápenci, zatímco ve východní převládají andezity a vápence. Dolomity se na rozdíl od vápenců mechanicky rozpadají na ostrohranné úlomky, a proto v dolomitových oblastech převládají svažité terény pokryté dolomitovým štěrkem a s omezenou tvorbou půdy. Mikroklima těchto svahů je sušší a teplotně extrémnější. Sukcese lesa je tak blokována nebo zpomalována často na rozsáhlých plochách a bezlesá místa nebo světliny umožnily uchování mnoha reliktů a vývoj endemitů (např. Linum dolomiticum, Seseli leucospermum a Sesleria sadleriana). Naproti tomu vápencové masivy se nerozpadají a zvětrávají hlavně činností vody. Větší část vápencových masivů tvoří plošiny s dobře vyvinutými půdami, protkané hlubokými dolinami. Lesem neporostlé skály tak tvoří jen menší ostrůvky v krajině. Obě části maďarského středohoří se liší také zastoupením různých geoelementů. Zatímco na západě mají výrazné zastoupení mediteránně-submediteránní a dealpínské druhy, na východě je více druhů kontinentálních a dáckých. Endemity východní části maďarského středohoří jsou vázány buď na andezitové skály (např. Poa scabra a Minuartia frutescens) nebo na o něco hlubší půdy na vápencích i andezitech (např. Ferula sadleriana a Carduus collinus). V oblasti Dobrudže jsou vyvinuty doubravy na krystalinickém podloží, charakterizované výskytem četných submediteránních a pontických druhů (např. Carpinus orientalis, Fraxinus ornus, Cerasus mahaleb a Cotinus coggygria), které vytvářejí přechod k balkánským doubravám svazu Quercion frainetto. Teplomilné doubravy byly zastoupeny i na panonských a dáckých písčích, kde však v aktuální vegetaci převládají porosty Robinia pseudacacia, Pinus nigra, P. sylvestris, Quercus robur, Populus x canadensis, Fraxinus pensylvannica aj. Mnohem více než teplomilné doubravy jsou dnes v Podunají rozšířeny jejich křovinná 14 degradační stadia s Rosa gallica, R. canina, Prunus spinosa, Rhamnus cathartica, Crataegus monogyna, Rubus canescens, Amygdalus nana, Spiraea media, Cerasus fruticosa, Pyrus pyraster, Acer tataricum, Cornus mas, Ligustrum vulgare aj. Typy sušších stanovišť, patřící ke svazu Prunion spinosae, jsou omezeny víceméně na tuto oblast, zatímco křoviny svazu Berberidion se mohou vyskytovat i na vlhčích stanovištích a jsou široce rozšířené i ve střední Evropě. Na aluviích řek jsou vyvinuty luhy, zejména měkké luhy svazu Populion albae, na zaplavovaných písčitých a štěrkovitých březích doprovázené pionýrskými společenstvy tamarišků, hlavně Tamarix ramosissima. V tvrdých luzích dominuje Quercus robur (na východě Q. pedunculiflora), Fraxinus angustifolia, Ulmus minor, U. laevis, vzácněji jsou přimíšeny Alnus glutinosa, Salix alba nebo Populus alba. Místy jsou na stinných svazích a vlhkých úpatích svahů zastoupeny lesy středoevropského typu, patřící ke svazu Carpinion betuli. Na slaných půdách Podunají se do určitého stupně salinity mohou vyskytovat lesy, tvořené rozvolněnými porosty Quercus robur a chudým bylinným patrem s dominancí Festuca pseudovina. Náhradními společenstvy podunajských teplomilných doubrav jsou kontinentální stepní trávníky řádu Festucetalia valesiacae.

Hlavní obchodní trasy antického Říma ve 2. st
Řím - Athény - Alexandrie - Kartágo (během tisíciletí prodáno a koupeno až 150 mil. otoků)
Další stanice: Byzation, Eféz, Milét, Sidé a Massalie.

A.1.3. Klima a klimatické změny / Climate and climater change

Motto: Budoucí generace budou mít dobrý důvod se ptát: Na co mysleli naši rodiče ?
Stále více přibývá území, kde jediným zdrojem vody je dešťová voda a navíc jen tehdy, když prší.

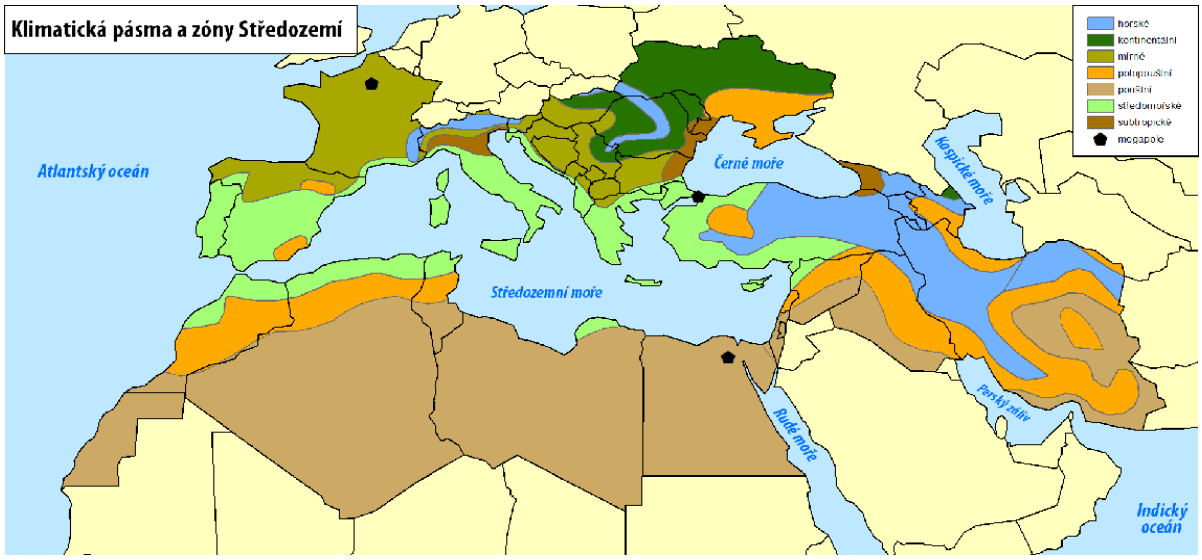

Klimatická pásma a zóny
(zpracováno s použitím encyklopedie Počasí a změna klimatu)

T **tropické vlhké** (po celý rok horko a vlhko, ideální podmínky pro vegetaci, území při rovníku, denní svit celoročně kolem 12 hodin, zatím co kolem 45^0 je to 9 - 15 hod kolem slunovratu)
T- **sezónní tropické** (po celý rok horko, období dešťů a období sucha, mezi 15 - 18^0)
ST **subtropické** (horká léta, chladnější a sušší zimy, přibližně za obratníky Raka a Kozoroha 23 - 30 - 45^0)
Md **mediterání / středomořské /** (horká suchá léta, mírné vlhké zimy)
M **mírné / temperátní** (4 roční období, srážky po celý rok, teplá léta, chladné zimy, mráz jen občas)
Mt **horské / mountains** (chladné oproti okolí, vegetační stupňovitost)
D **pouštní /desert** (po celý rok minimální srážky, horké dny a chladné noci)
SD **polopouštní /subdesert** (málo srážek, malé rozdíly teplot ve dne a v noci)
K **kontinentální** (teplá léta, studené zimy)
B **boreální / severské** (chladná léta, studené zimy s hojností sněhu, jehl, lesy, tajga)
SP **subpolární** (velmi chladné po celý rok, nelesní tundra)
P **polární** (po celý rok mimořádně chladné a suché, permanentní ledovec, od 66^0)
U **urbánní** (megapole nad 10 mil. ob)

Extrémní teploty na zemském povrchu jsou v rozmezí - 90^0 C až + 58^0 C.

Mediteránní / středomořské klima se udává mezi 30-45^0 severní nebo jižní zeměpisné šířky na západním okraji kontinentů. Mimo oblast Středomoří se středomořské klima nachází v oblasti Kalifornie, u mysu Dobré naděje v JAR, ve středním Chile, jz. Austrálii a pobřežních oblastech střední a jihovýchodní Austrálie. Pro středomořské klima je typické velmi suché a horké léto a mírná deštivá zima. Tyto oblasti mají ostrovní charakter, který se vyznačuje vysokým množstvím endemitů a tvrdolistým lesem. .

Větrné věže / bádgiry, jsou lapače větru používané zejména ve Středozemí (zejména v Persii), které nahoře na stavbách zachytí vítr, ten nasměrován otáčivými lopatkami klesá dolů až k nádrži s vodou (která je do domu přiváděna často velmi dlouhými podzemními kanály) kde se ochladí a dál postupuje děrovanými cihlami nebo otvory do spodních pater domu, která ochlazuje a pak ohřátý vystupuje druhou věží. Jedná se tedy o bezenergetickou klimatizaci.

Voda patří k islámu a ve městech musela vždy být přístupná. K islámu patří i tělesná očista - typické jsou lázně, zejména Turecko (Persie), Palestinu, Maroko či Tunisko. Některé kanály už přivádí vodu 2 tisíce let k oživení pustiny (pitnou vodu do měat a vodu n závlahy), ale do dneška se jich zachoval jen zlomek (zejména díky válčení), takže mnoho území přešlo v polopoušť či poušť˘(rolníky vystřídali pastevci).

Od konce 3. století do 10. století se v celém západním Středozemí projevovaly značné klimatické změny, jež způsobily, že se podnebí na Iberském (Pyrenejském) poloostrově stalo sušším a teplejším. Vládnoucí Visigóti, jako pastevci měli zájem na získání co největších rozloh pastvin a jejich intenzivní spásání, což přispělo k rostoucí aridině těchto oblastí. Neměli žádné zkušenosti potřebné k řízení značně komplikovaných a technologicky náročných zemědělských a pěstebních prací a nedovedli na tyto změny reagovat. V průběhu sedmi století tak docházelo k četným hladomorům a epidemiím, jež byly důsledkem i příčinou politického úpadku. Později, v islámské době tomu muslimové čelili zajištěním pramenů, rozsáhlým systémem umělého zavlažování a přechodem k pěstování plodin lépe přizpůsobených změněným klimatickým podmínkám.

Kaufmann H. (MAurové a Evropa – cesty arabské vědy a kultury), 1982

- Země se otepluje a vysušuje v závislosti nejen na postavení Země a činnosti Slunce, ale i antropogenních činnostech: skleníkový efekt (zvýšené uvolňování CO_2, CH_4 aj. tzv. skleník. plynů) a nepříznivé proměny biosféry (což okrajově sledovalo i EXPO Milano 2015)
- Trvale výrazně ubývá podíl ekologicky stabilizujících biomů, zejména tropických pralesů, wetlandů / mokřadů a extenzivně pastevně využívaných horských trvalých travních ploch, ale i živých korálových útesů, tedy celkově těch, na něž je vázána největší biologická diverzita
- Dochází k rychlému zvyšování počtu obyvatel (směrem k 10 mld., což je pokládáno za kritické) a protikladnému množství potravy, což zejména v tropických oblastech znamená přímou i nepřímou devastaci zejména zoologické, ale i floristické části bioty
- Rychle se rozšiřuje podíl urbanizovaných městských ploch, zejména megapolí (měst nad 10 mil. obyvatel) a dalších metropolí (měst nad 1 mil. ob.), rozšiřují se plochy „průmyslového“ zemědělství zblokovaných honů při současné likvidaci tzv. rozptýlené zeleně, ale i těžební plochy nerostů
- Dochází ke zrychlenému tání ledovců
- Dochází ke zvyšování hladiny oceánů a výhledovému zatápění největších městských sídel, které jsou převážně lokalizovány na pobřeží
- Dochází k oteplování mořské vody a potencionálním změnám mořských proudů
- Snižují se zásoby a dostupnost pitné vody, která je základní podmínkou života na Zemi

- Rychlé se rozšiřují pouště - dnes tvoří asi 30 % souše, ročně jich přibývá cca 120 tis. km^2 a rozšiřuje se zasolování půd i vod, tedy pokud nezvládneme poušť, poušť zvládne nás
- Nezbytné je sledovat ozdravění celistvých koloběhů vody v biofyzikálních a biochemických souvislostech ekosystémů (biotická pumpa) jako základ udržitelného metabolismu krajiny, přijatelného klimatu a nezbytnou podmínku života (vč. její recyklace)
- Nutné je omezovat fosilní paliva na úkor alternativních energií (fotovoltaika na střechách, větrná energie, elektromobily).

Podle studie Massachusettského institutu (MIT) , publikované v časopise Nature Climate Change, může klimatické oteplování změnit země Perského zálivu v neobyvatelnou pustinu. Extrémní horka mohou postihnout i Abú Zabí, Dubaj, Dauhá, Jemen, Saudskou Arábii i pobřeží Íránu, neboť již v současnosti tam dosahují teploty 50^0 C, což vede k úmrtím řady citlivějších obyvatel (při teplotách nad WBT 35^0 C = t 46^0 C a 50 % vlhkosti), neboť lidský organismus má omezenou schopnost ochladit se pocením a po 6 hodinách to může mít fatální následky. Pokud se nepodaří omezit produkci oxidu uhličitého, mohou teploty vzrůstat až na 60^0 C.

OSN varuje: Změna klimatu dopadá na lidi stále víc a je nevratná. Členové mezivládního panelu pro klimatickou změnu (IPCC) při OSN zveřejnili nejucelenější posouzení dopadů klimatických změn do r. 2100 na svět (v březnu 2014). Zde se uvádí: Rostoucí rozsah oteplování zvyšuje pravděpodobnost vážných, všudypřítomných a ireverzibilních dopadů. Zatím tíhu klimatických změn nesou přírodní systémy, ale stoupající teploty budou pravděpodobně ohrožovat zdraví, domovy, jídlo i bezpečnost obyvatel. Přicházející klimatické pohromy v podobě smrtících veder, lesních požárů, such a povodní ukazují, jak je lidstvo zranitelné a bezbranné vůči extrémnímu počasí, které se bude dále prohlubovat. Stav věcí je horší, než jsme předpovídali v roce 2007, proto jsme museli přidat nový stupeň velmi vysokého nebezpečí. Nejprve budou zasaženy rostliny a zvířata na pevnině i ve stále kyselejších oceánech. Růst teploty o 3^0 C povede k prudkému poklesu výnosu obilnin v subtropických a tropických oblastech až o 50 % a zásadním problémem bude také zvyšující se nedostatek pitné vody. Klimatické změny zhorší problémy, které už lidstvo má, jako je bída, nemoci, násilí či uprchlíci.
Produkce potravin během jedné dekády má klesnout o dvě procenta, avšak populace obyvatel se zvýší o14%. Vlivem zvýšených teplot a nedostatku vodu v hlavních zemědělských oblastech klesnou výnosy kukuřice, pšenice, rýže a soji až o čtvrtinu. Rybolov v některých oblastech klesne o více než polovinu. Zvýší se nedostatek pitné vody, dojde k vysychání povrchových a následně i podzemních zdrojů pitné vody a ke zhoršení její kvality (stoupající mořská hladina způsobí i zvýšení koncentrace soli ve zdrojích sladké vody). To vše bude znamenat prohloubení potravinové krize, zejména v tzv. rozvojových zemích třetího světa. Dominovým efektem dojde je zvýšení cen potravin a pitné vody a dále ke zvýšení sociálního pnutí zejména v nejchudších zemích. Kromě obyvatel postihnou klimatické změny i celé ekosystémy ve všech částech světa. Trvalý růst vypouštění oxidu uhličitého způsobuje v atmosféře tzv. skleníkový efekt, ale v oceánech zvyšuje kyselost mořské vody, čímž se likvidují korálové ekosystémy, které m.j. produkují významné množství kyslíku. Současně se snižuje rybnatost moří, která je dalším zdrojem potravy množství obyvatel. Největší osídlení Země je právě na mořském pobřeží, takže množství sídlišť je ohroženo zaplavením, např. New York (USA), Kalkata (Indie), Ho Či Minovo město (Vietnam), Melbourne (Austrálie), rozsáhlé plochy Bangladéše či Nizozemí, aj. Uvedené problémy způsobí vzrůst „klimatických uprchlíků“ (v Evropě jejich počet vzrůstá zejména z oblastí severní Afriky) ale i válečných uprchlíků. V nejcennějších biotopech světa vzhledem k rychlému populačnímu růstu a omezování potravinových zdrojů vč. pitné vody, dochází k prudkému nárůstu kriminality a etnickým konfliktům, např. Madagaskar, Papua-Nová Guinea, subsaharská Afrika, severní Afrika („arabské jaro“), Malá Asie, jižní Asie, Latinská Amerika. (Sucho v Rusku v r. 2010 způsobilo nedostatečnou úrodu pšenice a zákaz jejího vývozu, což přispělo k „arabskému jaru“ v muslimských zemích a posléze k občanské válce v Libyi a Sýrii).

Ve středoevropském Česku dojde vzhledem k nárůstu teploty vzduchu a vyšším výparům k nedostatku vodu a zhoršování její kvality. To způsobí problémy nejen obyvatelstvu, ale i zemědělství a přírodním ekosystémům a nezbytně musí dojít k novým politickým tlakům. V první polovině vegetačního období klesá úroveň vlhkosti, nezbytná jsou opatření k zadržení (retenci) vody v krajině. V této souvislosti vyvstává **potřeba celistvého vidění vývojové problematiky jak globální, tak regionální**. Fatální je zejména úporný ideologicky požadavek několika teoretiků, nesledujících celistvý pohled, ale požadujících výrobu největší evropské „divočiny" ve zkulturněné Šumavě, kdy po nařízeném bezzásahovém kůrovcovém uschnutí smrčin vznikne zážitkový přírodní les". Zřejmě jim nevadí vysychání Šumavy, zánik nejcennějších biotopů rašelinišť a nepříznivé dopady na biodiverzitu a trvalou udržitelnost environmentální, ekonomickou a sociální jak regionu Šumavy, tak ČR. První příznivou vlašťovkou ve fundamentálním ortodoxním přístupu odcivilizování Šumavy je úvaha o obnovení funkčnosti vodních zdrží – klaus, pro zlepšení retence vody (jejich hráze byly proraženy, neboť se jednalo o lidská díla). *podklady ČTK*

Středozemní oblast vysychá zejména posledních 25 let. Suchem a vysokými teplotami je ohrožen vedle Sýrie zejména Kypr, jih Jemenu, Arábie, Řecko, jižní Itálie vč. Sicílie, střední Španělsko, východní Ukrajina, ale i Bulharsko, Rumunsko.

„Chudá Afrika" versus „bohatá Evropa" a zájmy Číny

Afrika, která bývala snem všech našich cestovatelů (Holub, Vráz, Hanzelka a Zikmund a další), se dnes stala nejproblémovějším kontinentem světa. Zatím co v Africe se „bezzásahově" rozšiřují pouště, v Izraeli je snaha pouštní území zmenšovat, což se jim doposud daří. Denně se snaží mnoho Afričanů přes severní Afriku, zejména Maroko, dostat do blízké Evropy, tj. Španělska vč. Kanárských ostrovů, Itálie a Francie, kde podle jejich pohledu je vše k mání a nemusí se pracovat. Lidé hnaní hladem, či politickým a etnickým či náboženským pronásledováním hledají azyl či snazší způsobem života v Evropě. S tím se bude muset Evropa vyrovnat, ale jak, to je ve hvězdách. K ilustraci populační exploze většiny, zejména islámských zemí, je možno jako příklad uvést Egypt, kde po skončení 2. světové války nežilo ani 20 mil. obyvatel, dnes je to téměř čtyřnásobek ! Osídleno je však jen 3 % země v údolí a deltě Nilu, ostatní je poušť. Vedle nedostatku vody, zejména pitné, se rychle zvyšuje nedostatek potravin, což byl také hlavní důvod revoluční vlny tzv. „arabského jara" v zemích severní Afriky. Nejlidnatější země světa – Čína, díky dlouhodobému mimořádnému ekonomické rozvoji, patří mezi největší spotřebitele potravin, nerostných a zejména energetických surovin, se výrazně orientuje na Afriku, kde kupuje jak zemědělskou půdu a potřebné komodity. Proto tam vysílá množství lékařů, učitelů a dalších odborníků a bude infrastrukturu.

Cenné dřeviny a jejich těžba

Mezinárodní obchod se dřevem, je vedle zbraní, drog a prostituce jedním z největších ilegálních trhů na světě. Dřevo je obnovitelný zdroj energie, ale zatím se tak nechováme.

Dřevařské mafie z velké části nelegálně těží nejcennější dřeviny, především pro evropské trhy (zejména Německo). Velmi cenné jsou dýhy na nábytek a stěny (při nichž činí odpad až 2/3 stromu), ale i pro jiné velkoplošné materiály a další využití. Moderní technologie však dokáží z dřevního odpadu zpracovat překližky, dřevotřísky, dřevovláknité desky a další komodity. Kritická je situace v řadě zemí, kde jsou rychle likvidovány globálně ekologicky stabilizující původní pralesy. Proto se výhledově navrhuje vypracování genetického pasu tropických dřevin, které prokáží druh a místo původu (pomocí DNA stromů lze zjistit jejich původ). Dnes zaváděné certifikace jsou však předmětem obchodu.

K ideologické bezzásahové výrobě divočiny v kulturním území Česka došlo ke kůrovcové likvidaci lesních porostů již na větší části našeho území. EU v současnosti dováží dřevo ze Severní Ameriky.

Nařízení EU v oblasti dřeva č. 995/2010, které zakazuje obchodování s nezákonně vytěženým dřevem a dřevařskými výrobky v EU.

Ve středozemní Evropě po likvidaci někdejších stálozelených lesů z dubů, vavřínů, cedrů či borovic (např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii, středomořských ostrovech - Sicílii, Korfu a dalších) došlo v lepším případě ke vzniku trnitých křovinatých porostů macchií a garrigue, v horších ke zpolopouštnění až zpouštnění a současně k fatálnímu **zhoršení hydrické situace a nepříznivým změnám stanovištních biotických i mezoklimatických podmínek**. **Ve středozemní Evropě po likvidaci někdejších stálozelených lesů z dubů, vavřínů, cedrů či borovic** (např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii, středomořských ostrovech - Sicílii, Korfu a dalších) došlo v lepším případě ke vzniku trnitých křovinatých porostů macchií a garrigue, v horších ke zpolopouštnění až zpouštnění a současně k fatálnímu **zhoršení hydrické situace a nepříznivým změnám stanovištních biotických i mezoklimatických podmínek**. **Evoluční pohrobci vytěžených lesů Středozemí jsou macchie a garrigue (frygana).**

Hlavní druhy těžených stromů ve Středozemí

Aesculus hippocastaneum - jírovec maďal, Balkán, jv. Evropa, **tvrdé dřevo** mírného pásma, napadán klíněnkou
Alnus glutinosa - olše lepkavá, Evropa střední a jižní, jz. Asie, s. Afrika, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Arbutus unedo - planyka obecná, jahodový strom, jedlá, ("Strawberry Tree"), keřovitý strom, Středozemí, těžké **tvrdé dřevo,**
Bauhinia tomentosa **- bauhinye,** valina, plstnatá, (Bush Neat´s Foot, Yellow Bauhinia, Yelow Orchid Tree, Camel´s Fod), intr. okr. stromek,
Buxus sempervirens - zimostráz obecný, Středozemí, stromek - **tvrdé husté dřevo**
Carpinus orientalis - habr východní, Středozemí, **tvrdé pevné, husté dřevo**
Castanea sativa - kaštanovník jedlý, Středozemí, Přední Asie, **tvrdé dřevo**
Casuarina (Allocasuaria) equisetifolia - přesličník přesličkolistý, pův. jv. Asie, introdukován, **tvrdé** železné **dřevo**
Cedrus - cedr, **velmi cenné tvrdé těžké dřevo**, **převážně již v minulosti odtěžen,** zatím v EU jen osvícení jedinci se snaží o jeho obnovu
- atlantica - atlaský, Atlas, Maroko, Alžírsko,
- brevifolia - krátkolistý, end z. pohoří Troodos Kypr, pěst. okr. v cv.
- libani - cedr libanonský, Evropa, Blízký východ, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Celtis australis - břestovec jižní, Středozemí, **dřevo houževnaté**, poddajné, trvanlivé
Ceiba pentandra - vlnovec pětimužný, mohutný trop. strom, lokálně introdukován
Citrus limon - citroník citron, subtropy, **tvrdé** jemnozrnné **dřevo**
Crataegus azarolus - hloh středozemský, **tvrdé dřevo** s pěknou kresbou
Dalbergia sissoo - dalbergie, palisandr, tropy, Blízký východ, intr, **tvrdé dřevo**
Delonix regia - delonyx královská, end. Madagaskar. okr. květy, intr. Středozemí, dřevo měkké, pružné, lehké
Eucalyptus - blahovičník, nejvíce pěstovaný strom jako náhradní po vytěžených původních stromech ve Středozemí, **zásadně přispívá k aridizaci – vysušování území**
Fagus orientalis - buk východní, Středozemí, Přední Asie, dřevo pevné, husté, středně tvrdé
Ficus carica - fíkovník smokvoň, Středozemí, fíky
Fraxinus ornus - jasan zimnář, Středozemí, **tvrdé dřevo**
Gingko biloba - jínan dvoulaločný, intr. okr. cv.
Ilex aquifolium - cesmína ostrolistá, Středozemí, okrasně
Juglans regia - ořešák vlašský, Balkán, Eurasie, **tvrdé dřevo**

Juniperus drupacea - jalovec peckoplodý, v. Středozemí,
- oxycedrus - červenoplodý, Středozemí, **trvanlivé vonné dřevo**
- phoenicea - fénický, Středozemí, Makaronésie,
Laurus nobilis - vavřín vznešený, Středozemí, Mikronésie, pův. stálozel., **tvrdolisté lesy**,
Magnolia grandiflora - šácholán velkokvětý, pův. jv. USA, intr. okr.
Mahonia aquifolium - mahonye cesmínolistá, SAm, intr. okr.
Malus sylvestris - jabloň lesní, Evropa, Středozemí, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Morus nigra - morušovník černý, Středozemí, ovoce
Nerium oleander - oleandr obecný, Středozemí, okr.
Olea europaea - olivovník evropský, Středozemí, kultura, olivy, až přes 2000 let
Padus domestica - slivoň švestka domácí, ovoce, dřevo truhláři, řezbáři
Phoenix dactylifera - datlovník pravý, pův. pouště j. Středozemí, **dřevo pevné a pružné,**
Pinus halapensis - borovice halebská, pův. lesy Středozemí, **vykácena,** ojediněle snaha obnovit lesy a „zelenou zeď"
- heldreichii - Heldreichova, k zalesňování mělkých, suchých půd,
- kanariensis - kanárská, Kanárské ostrovy
- leucodermis - bělokorá, Středozemí,
- nigra, ssp. pallasiana - černá Pallasova, (kyperská), Středozemí,
- peuce - rumelská, třetihorní relikt balkánských hor,
- pinaster (maritima) - přímořská, (hvězdovitá, maritime pine), pův. Malá Asie a z. Středozemí,
- pinea - pinie, (piniová, Umbrella Pine, Stone Pine), třetih. relikt, pravděpodobně z M.Asie, Středozemí,
- sylvestris - lesní, středoeuroasijský areál,
Pistacia lentiscus - řečík lentišek, Středozemí,
Platanus orientalis - platan východní, v. Středozemí,
Populus nigra - topol, je dnes plantážně vysazován zejména jako rychlý zdroj paliva,
- tremula - osika, **tvrdé dřevo** mírného pásma,
Prunus avium - třešeň obecná, Eurasie, SAm, **tvrdé dřevo** mírného pásma
- domestica - švestka domácí, Evropa, SAm, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Punica granatum - marhaník granátový, Středozemí, ovoce
Pyrus communis - hrušeň obecná, mírné pásmo, ovoce,
Quercus sp. dub, zejména stálezelené středomořské druhy v minulosti odtěžené jsou obvykle přírodními procesy nahrazeny macchi
- alnifolia - olšolistý, (*Golden Oak)*, v. Středozemí, end Kypru (Troodos), horské svahy do 900 m
- cerris - cer, j. a stř. Evropa – v. Středozemí (Apeninský a Balkánský poloostrov, Itálie, Řecko, BG, Albánie, Turecko, Malá Asie, Libanon)
- coccifera - kermeský, (kermesový, červcový, Kermes Oak, Holly Oak), pův. z. Středozemí,
- ilex - cesmínový, (Evergreen Oak, Holm Oak), z. Středozemí - Makaronésie, **tvrdé užitkové dřevo**
- pubescens - pýřitý, (šípák, White Oak, Pubescent Oak), v. Středozemí,
- robur - letní, křemelák, Evropa, **tvrdé dřevo** mírného pásma
- suber - korkový, (Cork Oak), domácí z. Středozemí, na přírodní korek se odlupuje borka v intervalu 8-12 let,
Rhus (Toxicodendron, Cotinus) coriaria - **škumpa,** (Jetbead, Sumac, Sumach) - koželužská, v. Středozemí, ovoce, barviva
Robinia pseudoacacia - trnovník akát, Eurasie, houževnaté **tvrdé dřevo**
Salix alba - vrba bílá, Evropa, Středozemí, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Sorbus domestica – jeřáb oskeruše, (domácí), pův. Středozemí, **pevné těžké dřevo**,
Tamarix gallica - tamaryšek francouzský, (French Tamarisk), pův. z. Středozemí
Taxus baccata - tisčervený, Eurasie, měkké dřevo mírného pásma

Tilia tomentosa - lípa plstnatá, pův. jv. Evropa, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Ulex parviflorus - hlodáš drobnokvětý, Středozemí, okr.
Ulmus laevis - jilm vaz, stř. a j. Evropa, decimován grafiosou, **tvrdé dřevo** mírného pásma
Viburnum tinus - kalina modroplavá, Středozemí, okr

A.1.4. Biodiverzita, ochrana přírody: ekosystémová asistenční péče versus ideologie bezzásahovosti k „výrobě divočiny“ ve zkulturněných biotopech, spolupráce s přírodou / Biodiversity, nature conservation: ecosystem assistance care versus ideology of non-intervention heading for “production of wilderness” in the cultivated biotopes, cooperation with nature

Motto:
Každý, kdo se chce dívat dopředu, musí se dívat dozadu a kolem sebe.

Lidová pravda

Chceme-li zachránit ohrožené druhy a uchovat funkční krajinu, musíme vycházet z ekosystémového přístupu, tj. vedle ochrany přírody současně spravovat půdu, vodu i živé organismy. Vyhlásit určité území za národní park, byť sebelépe naplánovaný, nikdy nestačí. Nezbytnou součástí rovnice je člověk, potřebné je, aby území bylo pod ochranou místních komunit, které lidé mohou dokonce v udržitelném rozsahu využívat, což přispěje i lidem, kteří jsou závislí na službách či produktech spjatých s daným ekosystémem.
Puls Země – Obrazová zpráva o globálních trendech, National Geographic, Washington D.C. 2008

Souvislost lesa a vody z pozorování Kryštofa Kolumba:
„... Když jsme navštívili území, které bylo zalesněno, pršelo tam nejméně hodinu denně,“
„Když s postupem civilizace byly lesy vykáceny, dešťové srážky i výskyt mlh se podstatně snížil...“
(Gorshkov aj. 2001 - 2011)
Až v posledních letech byla tato pozorování teoreticky vysvětlena a potvrzena několika skupinami fyziků (princip „bio pumpy“).

Přirozená obnova ekosystémů přírodními procesy je možná u dostatečně velkých přírodních ekosystémů (větších než ČR). Obnova zkulturněných ekosystémů přírodními procesy je otázkou tisíce let, u genetické struktury populací až 10 000 let. *(ředitel genet. divize IUFRO Kanada)*
Obnova přírodních lesů ze stejnověkých monokulturních lesů je možná jen jemnými metodami, pak teprve pak je možná „samoregulace“, jinak u disturbovaných lesů dojde ke komplexní degradaci lesů a desertifikaci ploch (odpověď na situaci Šumavy).

(odd.klimatologie Fyzikálního ústavu, Severní Rusko)

Pro nás je nejbližší příklad subtropické Středozemí, kde po zlikvidovaní stálezelených lesů - dubové, vavřínové, borovicové, cedrové, kaštanové aj., např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii či zpolopouštnělých středomořských ostrovech, např. Sicílii, Maltě, Korfu a dalších. Ty se však přírodními procesy neobnovily, v optimálním případ nastoupily trnité keřovité makchie a polokeřovité garrigue a došlo k rozsáhlému fatálnímu zhoršení ekologické, hydrologické a klimatické situace s nepříznivými změnami stanovištních biotických podmínek (eroze, vysoušení, v Chorvatském pobřeží dnes v délce 400 km do moře neústí žádná řeka). Souvislejší lesní plochy se zachovaly pouze na Sardinii – kde Sardové trvale odmítají zřízení národního parku, přičemž je tam jedno z nejvýznamnějších přírodních prostředí Evropy, či v jižní Itálii – Katalánsku a na Krétě. Někdejší stálozelené lesy nejsou obnovovány díky „vědecké koncepci“ z podnětu úředníků EU, přestože vegetační struktura zásadně ovlivňuje koloběhy látek, vody a energií, ale i klimatické poměry. **Pouze díky osvíceným vizím několika zodpovědných lidí jsou původní lesní porosty lokálně, dlouhodobě opožděně obnovovány** (např. na Krétě, Chorvatsku – Dinárské hory, Řecku, Korfu aj.) záchrannými výsadbami např. cedrů, borovic (halebská, pinie), dubů (korkový, cesmínový), neboť byly prioritně káceny dřeviny s kvalitním dřevem na lodě a stavby zejména Římany a Benátčany (přičemž bylo „úspěšně“ zlikvidováno i genetické centrum cenných dubů).

Poznatky botanika V. Zeleného ve Středozemí

Odlesnění vždy znamená drastické změny krajiny, nebo´t les funguje jako rezervoár vody v obecně známém cyklu: výpar vody - přenos vodní páry - ochlazení ve vyšších vrstvách atmosféry - kondenzace - déš´t. Původní lesní humus, který je schopen vodu zadržet je po odlesnění srážkami vyplaven a nastává vodní i větrná eroze, splachující úrodné povrchové vrstvy půdy do údolí. Odlesněná krajina ponechaná svému vývoji zarůstá lesem jen pomalu, někde však jen křovinatou náhradní sekundární vegetací, na exponovaných stanovištích již les nevznikne. Jen pylovou analýzou zjistíme původní dřevinnou vegetaci.

Domácí ideologové divočiny, kteří „namyšleně a bez společenské dohody“ (neboť starším je známo, že s ideologií se nedá diskutovat, ať s hnědou, rudou nebo i se zelenou) **vnucují bezzásahovost v kulturních porostech Šumavy, by se měli zamyslet nad mementem Rapa Nui, ale i mnoha dalšími varovnými zkušenostmi – např. ve Středozemí, Kubě, Barmě, Srí Lance,** kde po nastolení bezzásahovosti nedošlo k návratu žádoucích někdejších přírodních ekosystémů.

Vize divočiny, bez opodstatněných vědeckých podkladů, spočívá na dogmatu, že přírodní procesy nám bezpracně nadělí přírodní ekosystémy, na Šumavě za pomoci vyhnojení skalnatých půd mrtvými smrky. A to i přes závažnou skutečnost, že v průběhu posledních 300 let byla Šumava postupně převážně 2-3x vykácena a 2-3x zalesněna. Pod jejich taktovkou, za pomoci polomových a následně kůrovcových disturbancí, jsou programově ve velkém likvidovány naše horské smrčiny, vč. pralesových torz (t.j. stromů starších 140 let).

Ideologové divočiny ani v tomto případě neuznávají nezbytnost asistenční ekosystémové pomoci, např.:

- doplnění chybějících druhů – bez nichž nelze zajistit ekosystémově stabilnější porosty
- zajištění bezlesí extenzivní pastvou pro udržení biodiverzity - většina ohrožených druhů rostlin na území Šumavy se blíží vyhynutí, nebo již vyhynula (počet cévnatých rostlin před vyhlášením NP byl 1300 - 1400 druhů, dnes udává Správa NP (v KRNAP je v současnosti 1200)
- ochranu mladých dřevin před okusem vysokou zvěří – vzhledem k jejich nadměrným stavům
- ochranu porostů před škůdci atd.

Záviděníhodné je, že tito teoretičtí „vědečtí“ dogmatici nevidí žádná rizika - avšak z chráněné kůrovcové množárny na Šumavě byly postupně likvidovány smrčiny Česka, přenosem kůrovce převládajícími jz. větry až k Jeseníkům.
Záviděníhodné je jejich tvrzení, že nově vzešlý „přírodní“ smrčák, resp. smrkový chlum, bude výrazně lepší než předchozí zlikvidovaný les.

Sofistikovaná, neracionální tvrzení, jsou však propagačně výrazně dotována a medializována a jakékoliv námitky v zárodku tlumeny. Zdá se, že pod vidinou „nastolení přírodního řádu“, nedokáží ideologové „divočiny“ vnímat udržitelnost environmentální, ekonomickou a sociální, ale ani mnoho světových **analogií narušení rovnováhy soužití s přírodou**. Jedním z prvních příznaků nerovnováhy na Šumavě je neudržitelné využívání místních zdrojů, např. když občané nemají čím topit, ale stromy vedle nich musí usychat na stojato („zřejmě v rámci slibované oboustranně výhodné win-win dohody“), takže dochází k prvním krádežím dřeva v přísně chráněné Šumavě, které budou vzrůstat (pokud zde nebude množství ozbrojených strážců).
Stromy jako symboly života je nezbytné chránit, což věděli již naši pohanští předkové, ne pod novou modlou přírodních procesů je považovat za manipulační experimentální hračku...
Uplatnění ideologie bezzásahovosti v lidsky narušených biotopech, resp. spoléhání na přírodní procesy a přenechání vývoje „matce přírodě“, by v globálním měřítku, znamenalo rozvoj dezertifikace, resp. zpouštnění a následně postupné zrušení obytnosti Země pro lidi !

Žádoucí marginální ekosystémové asistenční odborníky bohužel u nás zatím nevychovává ani lesnická či zemědělská ani přírodovědecká fakulta, proto je ideologicky tvrdošíjně prosazována (nesmyslná) bezzásahovost a dochází k nesmiřitelnosti aplikovaných a teoretických biologů (dlužno je však podotknout, že aplikovaní biologové jsou blíže ekosystémovému modernímu pojetí zachování a ochraně biotopů a biodiverzity).

Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD) přijatá na světovém summitu v Rio de Janeiru v r. 1992, se dohodla na strategii trvalého rozvoje uspokojování lidských potřeb a zároveň zachování zdravého světa pro budoucí generace. Její cíle jsou:
- zachování světové biodiverzity
- udržitelné využívání rostlin a živočichů
- spravedlivé rozdělování užitků z rostlinného světa pro všechny lidi na světě.

Snahy o zachování světové biodiverzity zatím zcela selhávají, přičemž většina ukazatelů vyznačuje další nepříznivé trendy. Třetí bod byl již tehdy idealistický, první dva body se stále více problematizují, i přes rozsáhlé vyhlašování chráněných území. V r. 2002 schválily členské státy CBD celosvětovou strategii na ochranu rostlin do r. 2010, zejména:
- předběžné hodnocení a posouzení ochrany všech známých druhů – tzv. Červené seznamy ohrožených druhů byly světově, evropsky i republikově zpracovány
- ochrana 50 % nejdůležitějších oblastí biodiverzity
- ochrana 60 % ohrožených rostlinných druhů semennými bankami, tkáňovými kulturami a pěstováním.
Žádný ze stanovených úkolů nebyl na globální úrovni prosazen. Příčiny neúspěchů spočívají především v nepochopení hlubších příčin ohrožení biodiverzity. Rychlému snižování biodiverzity, napomáhá i dogmatický ideologický požadavek bezzásahovosti ve zkulturněných plochách k výrobě divočiny. Řešení udržitelného vývoje v jeho základních hlediscích je dlouhodobě ekonomicky i environmentálně nejvýhodnější. Na příkladu Švýcarska v porovnání se Šumavou je možno doložit, že klíčem k udržení biodiverzity ve zkulturněných územích není halasné vyhlašování stále dalších chráněných území a vyhánění lidí z těchto území, ale sledování trvale udržitelného vývoje, což se pozitivně projeví nejen ekonomicky, ale i environmentálně. Zatím však

trvale dochází k rychlému snižování biodiverzity, čemuž napomáhá dogmaticky ideologický požadavek bezzásahovosti ve zkulturněných plochách k výrobě virtuální divočiny.

Ubývání druhů na naší planetě je způsobováno zejména ničením přirozených stanovišť a mezinárodním obchodem, na základě celosvětové poptávky po slonovině, kožešinách divokých šelem, kůžích krokodýlů, po živých primátech a dalších zajímavých zvířatech, ozdobných ptácích, vzácném exotickém (zejména tvrdém tropickém) dřevu, okrasných rostlinách (zejména orchidejích, kaktusech aj. sukulentech, palmách a cykasech, masožravých druzích, léčivých rostlinách) a po fosilních přírodninách. Proto Mezinárodní svaz ochrana přírody (IUCN) přišel s myšlenkou regulace uvedeného mezinárodního obchodu. Mezinárodní konvence CITES - **C**onvention on **I**nternational **T**rade in **E**ndangered **S**pecies / Dohoda o mezinárodním obchodě ohrožených druhů původní fauny a flóry, stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat, přičemž ČR je signatářskou zemí (www.cites.org). Předmětem této ochrany je cca 35 tisíc rostlin a asi 2 tisíce zvířat.

Největší biodiverzita je soustředěna v horských oblastech, kde vedle výškového gradientu má zásadní význam bezlesí, převážně pastevně udržované.

Jedná se zejména o následující oblasti:
- pohoří Atlas v Maroku, Alžírsku a Tunisku
- Kyrenaika v Libyi
- Pyreneje ve Španělsku, Portugalsku a Francii
- jižní svahy Alp ve Francii a Itálii
- vápencové Julské Alpy ve Slovinsku
- Dalmatské hory ve Slovinsku a Chorvatsku, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Albánie, Makedonie
- střední a jižní Apeniny v Itálii
- Karpaty v Rumunsku (a na Slovensku)
- řecká pohoří (Olymp aj.)
- bulharská pohoří
- Taurus a Levant v Turecku, Libanonu a Sýrii
- Andalusie a ovy Baleáry (Španělsko) u Středozemního moře
- hory ostrovů Korsika, Sardinie a Sicílie
- hory ostrova Kréta
- Troodos na Kypru
- Kavkaz
- Íránská pohoří.

Původně pokrývaly lesy na Zemi více než polovinu souše, jejich podíl se trvale rychle zmenšuje. Řešením však není bezzásahovost. **Svět nám poskytuje dostatek příkladů, které dokládají, že bezzásahovostí nelze dosáhnout návratu k někdejším vyváženým přírodním společenstvům.** Po vykácení či vypálení, případně přechodném využívání sekundárními kulturami **a posléze „přenechání“ přírodním procesům však samovolnými přírodními procesy, tj. bez asistence člověka, nedochází k obnově přirozených porostů.** Příkladem jsou nejen zlikvidované původní lesy amerických And či Afriky nebo Austrálie (nahrazované invazními eukalypty jež zvyšují aridnost území), ale i vývoj v opuštěných plantážích po ukončení kolonialismu, či přírodní (samovolný) vývoj po likvidaci původních lesů, např. Velikonoční ostrov / Rapa Nui, Island, Haiti : Dominikánská republika, Austrálie...

V subtropickém Středozemí po zlikvidovaní stálezelených lesů - dubové, vavřínové, borovicové, cedrové, kaštanové aj., např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii či středomořských ostrovech,

např. Sicílii, Korfu a dalších se tyto přírodními procesy neobnovily, v optimálním případ nastoupily trnité keřovité makchie a polokeřovité garrigue a došlo k rozsáhlému fatálnímu zhoršení ekologické, hydrologické a klimatické situace s nepříznivými změnami stanovištních biotických podmínek (eroze, vysoušení, v Chorvatském pobřeží dnes v délce 400 km do moře neústí žádná řeka). Souvislejší lesní plochy se zachovaly pouze na Sardinii – kde Sardové trvale odmítají zřízení národního parku, přičemž je tam jedno z nejvýznamnějších přírodních prostředí Evropy, či v jižní Itálii – Katalánsku a na Krétě.

Někdejší stálozelené lesy nejsou obnovovány díky „vědecké koncepci“ z podnětu úředníků EU - bezzásahová „evoluční výroba pralesové divočiny“, přestože vegetační struktura zásadně ovlivňuje koloběhy látek, vody a energií, ale i klimatické poměry. **Pouze díky osvíceným vizím několika zodpovědných lidí jsou původní lesní porosty lokálně, dlouhodobě opožděně obnovovány** (např. na Krétě, Chorvatsku – Dinárské hory, Řecku, Korfu aj.) záchrannými výsadbami např. cedrů, borovic (halebská, pinie), dubů (korkový, cesmínový), neboť byly prioritně káceny dřeviny s kvalitním dřevem na lodě a stavby zejména Římany a Benátčany (přičemž bylo „úspěšně“ zlikvidováno i genetické centrum cenných dubů).

Svět nám poskytuje dostatek příkladů svého vývoje. Po opuštění obhospodařování někdejších koloniálních plantáží - před více než půl stoletím, jak v Asii (např. Cejlon / Srí Lanka, Barma / Myanmar), tak na Kubě aj., nedošlo k návratu „původní“ přírody. Došlo však ke „zdivočení“ přírody zejména nálety expanzivních a invazních rostlinných druhů např. akácií, mimos, mudaru/Calotropis aj., ale i patogeny. Ve středozemní subtropické Evropě s někdejšími stálozelenými lesy (duby, vavříny, cedry, borovicemi aj.), např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii či středomořských ostrovech, např. Sicílii, Korfu a dalších, došlo ke vzniku křovinatých porostů macchií a garrigue, fatálnímu zhoršení hydrologické situace a nepříznivým změnám stanovištních biotických podmínek. K návratu žádoucí přírody nedošlo např. na Velikonočním ostrově, Islandu, Haiti (možno porovnat s vedlejší Dominikánskou republikou na stejném ostrově). Překvapivě nové přírodovědecké poznatky dokládají, že podoba celosvětově uctívaných tropických deštných amazonských pralesů není pouhým výsledkem „posvátných“ přírodních procesů, ale do značné míry dlouhodobým antropogenním vlivem starých indiánských kultur Mayů před několika staletími (než byli zdecimováni španělskými dobyvateli a zavlečenými chorobami). Jedná se nejen o zachované mohutné staleté „užitečné“ stromy, které obvykle jako přírodně posvátné programově posilovali a **ponechávali jako přírodní zdroje** (např. Ficus, Ceiba, Cedrela, Dipterix, Howea aj.) a také, že jimi vytvořené prosvětlené otevřené plochy a umělé mýtiny významně pozitivně podmínily jak bylinnou flóru, tak faunu savců, ptáků aj. živočichů. V Karibiku často dochází k disturbancím tropických, mnohdy pralesových lesů, díky opakovaným hurikánům (Portoriko, Grenada aj.). Díky tomu si pralesní stromy dokázaly vytvořit strategii přežití, např, rozsáhlým vzájemným propletencem kořání různých druhů stromů, z kterého se obnovují (díky tamní rychlé destrukci odumřelé organické hmoty). Řada organizmů však zaniká, nebo se populačně blíží zániku, a je obnovována jen díky asistenční lidské pomoci, některé ptačí druhy přelétají na místa se zachovanými potravními možnostmi, přičemž se konstatuje, že i v tomto vegetačně výborném tropickém prostředí, pokud by se velké disturbance opakovaly v intervalu kratším než 50 let, nedokáží se již lesní porosty samovolně obnovit. I přesto, že mangrovy, působící jako vlnolamy, a poskytující ochranu mnoha organismům, nebývají závažně poškozeny, dochází v některých případech k jejich nevratnému zániku. **Pokud byla dlouhodobá přírodní skladba lesních biotopů významně antropogenně pozměněna, není samovolnými přírodními procesy již možný návrat bez lidské ekosystémové asistence.** Bez koncepční lidské pomoci, vycházející z poznání a uplatnění ekologických vazeb a zákonitostí, nedochází k žádoucí obnově někdejších zlikvidovaných lesních porostů. Pouze v některých lokalitách je možno sledovat cílevědomou výsadbu některých žádoucích stromů, např. cedrů na Krétě (ne však díky současným úředníkům EU). Krásné letité stromy zůstávají pouze mementem pozitivní racionální lidské činnosti, např. v parcích a ojedinělých lokalitách. Žádoucí pozitivní návrat „přírody“ se tedy nekoná, resp. iracionální ideologie hlubinné

ekologie opuštění zcivilizované krajiny a její ponechání přírodním procesům, vzhledem k rychle se měnícím místním i globálním podmínkám je fatálně škodlivá. Bezzásahovost v odpřírodněné krajině přispívá k procesům odlesnění – deforestraci, zpouštnění – desertifikaci a dalšímu odpřírodnění – denaturaci. Proto je naprosto scestné požadovat bezzásahovost v kulturních porostech Šumavy či jinde, neboť bez vědoucího asistenčního ekosystémového přístupu již nemůže vzniknout druhově, věkově a prostorově různorodý „přírodní“ les či jiné společenstvo. Navrhuji vyvézt ideology bezzásahovosti na ostrov svobody - Kubu (pro místní lidi na ostrovní vězení), ať si užívají zcela převládající bezzásahovost.
Po ideologii fašistického zcivilizování, bolševického zkolektivizování nás postihla třetí morová rána – vnucovaná ideologie naturistického bezzásahového odcivilizování. Příbuzenskou ideologií je rastafariánství náboženské sekty vzniklé na Jamaice, která požaduje pouze přírodní procesy a bezzásahost (její představitel a zakladatel rockové hudby reggae Bob Marley, protože neschvaloval zásahy do lidského těla, zemřel ve věku 36 let). Postupně vznikla propagační kariérní skupinka, podporovaná nezkušeným mládím (hnutí DUHA) a nevědoucími medii, vnucující ideologii vytvoření bezzásahové divočiny ze zkulturněných území Šumavy (a následně i v dalších chráněných územích ČR, příp. Evropy). To je ale v rozporu s požadavky biosférické rezervace UNESCO, jejíž podstatou je harmonické, vyvážené soužití obyvatel s přírodou. Sofistikované ideologické nezodpovědné mlžení při vnucování bezzásahového navrácení biodiverzity přírodními procesy ve zkulturněné, „civilizované“ přírodě Šumavy, ale v rámci EU již v celé Evropě, je zcela zcestné a lživé. Protože již mohu oprávněně posoudit vývojové trajektorie domácí i světové, vím, že bez asistenční ekosystémové pomoci nelze dosáhnout zlepšení odpřírodněných biotopů – jak v opuštěných plantážích světa, či zlikvidovaných stálezelených lesích Středozemí, tak na Šumavě. Díky opuštěni extenzivního obhospodařování travních porostů – pastvy a kosení (nejen na Šumavě), došlo k výraznému ochuzení biodiverzity, což ještě umocňuje sukcesní zalesňování bezlesí, takže dnešní nechráněné Pošumaví je cennější než devastovaná Šumava, kde postupně nebude co chránit, kromě „posvátných přírodních procesů“. V důsledku požadované bezzsásahové kůrovcové disturbance, došlo po rozpadu hřebenových smrčin k urychlenému vysychání a fatálnímu omezení živých rašelinišť a zhoršení všech ekosystémových služeb - vodní režim, ukládání „C“, mezoklima, biodiverzita. Šumava v porovnání s ostatními evropskými horami se stala lidsky a přírodně vybydleným územím, s dlouhodobě nepříznivou perspektivou. Tuto problematiku sleduje rozsáhlá encyklopedická práce Šumava a její perspektivy I.II.
Ideový záměr výroby divočiny na Šumavě pochází z Bavorska - iniciátorem bezzásahovosti Šumavy byl 1. ředitel Bavorského NP, iniciátorem záměru výroby největší „virtuální divočiny“ v Evropě mezi Atlantikem a Uralem pak 2. ředitel BNP (za marketingového posvěcení zemskou vládou). Postupně docházelo k protiprávnímu zavádění a rozšiřování bezzásahovosti a I. zóny, přičemž ideologové prosazují další rozšiřování bezzásahovosti a I. zóny na většině území všech národních parků a to bez jakéhokoliv vědeckého opodstatněného a ověřeného zdůvodnění a proti vůli většiny obyvatel (v jednoúčelové změně zákona o ochraně přírody a krajiny č. 123/2017 Sb.).

Budeme-li reagovat na stejných vlnách jako ideologové dlouhodobě vynucované výroby divočiny bezzásahovými přírodními procesy (tj. epidemie škůdců, požáry, povodně, sucha, eroze), je možno chápat výrobu divočiny v kulturní Šumavě s vlky a medvědy ve společném bavorsko-šumavského národním parku (do kterého poskytneme většinu území, vč. CHKO), jako „odplatu za vyhnání“, neboť do něj by měli za značný poplatek vycházet „VIP hosté“ z bavorských rekreačních areálů za jejich lovy (když ne my, kteří jsme tam uměli hospodařit, tak predátoři). Po čtvrtstoletém „experimentu“ vedeném zejména (dobře placeným) Hnutí Duha a ideology JČU již můžeme sklízet úrodu: vysychání necennějších biotopů - rašelinišť, likvidace vodohospodářské funkce a aridizace horského hřebene, kde „pod dohledem“ uschly hřebenové smrčiny v délce 40 km na ploše větší než 20 tis. ha.

Příkladů je mnoho, blízký příklad poskytuje vysychající lužní rezervace Ropotamo v Bulharsku, dezertifikační projevy se rozšiřují na Sicílii či Španělsku. A snad nejvhodnější je výše uvedený domácí příklad, kde ideologové výroby „divočiny“ naoktrojovaly bezzásahové přírodní procesy, resp. zrušení tradiční ochrany hodnot přírody a krajiny v rozporu s potřebami Biosférické rezervace UNESCO i chráněných biotopů Evropsky významné lokality.

Velice záslužným činem je zakládání univerzity East Africa Star University v problémové východní Africe ředitelem Centra globálních studií při Filozofickém ústavu Akademie věd ČR Markem Hrubcem, který se stal jejím prvním rektorem. Tato univerzita na sv. Burundi, nedaleko hranic Rwandy a DR Kongo, poblíž Konga a Tanzanie, si klade za cíl poskytnout vzdělání tisícům studentů z konfliktních a postkonfliktních zemí Afriky. Fakulta společenskovědní, ekonomická a technická bude ještě doplněna lékařskou a zemědělskou. Poskytnutí vzdělání je daleko lepší než dosavadní importovaná pomoc ze Západu.
Z této činnosti by si měli vzít příklad naši ideologové bezzásahovosti, kteří všemi prostředky prosazují výrobu umělé divočiny ve zkulturněném území Šumavy (které se proto stalo biosférickou rezervací UNESCO dříve, než byl vymezen národní park), čímž dochází ekonomickému propadu a vystěhovávání obyvatel ze širšího regionu Šumavy a v chráněné území dochází k rychlé likvidací chráněných taxonů organismů.
Právě Středozemí, kde je prvořadým výrobním artiklem olivový olej, ale i citrusové plody, je v současnosti ohroženo vzrůstajícím suchem a doprovodnou bakteriální chorobou označovanou jako „ebola olivovníků“ (která se v r. 2013 zřejmě přenesla z Ameriky). Ohroženy jsou zejména největší producenti, tj. Španělsko, Itálie, Řecko, Portugalsko i Tunisko, kde již některé sady musely být vykáceny.

K zajištění bezkrizového vývoje světa nebyla dosud zpracována řada velice potřebných studií, např.:

- historický vývoj vegetačního krytu
- vegetace jako primární základna živočišné říše
- expanzivní a invazní druhy a jejich celosvětovém „uplatnění“
- domestikované užitkové, léčivé a okrasné druhy a jejich využívání
- vodní zdroje a jejich úbytek, vodní režim zemí a světových regionů a jejich záchrana, znehodnocení vod zasolením, zajištění pitné vody
- rozšiřování pouští a jejich důvody a možnosti jejich omezování
- dlouhodobý historický vývoj antropogenních vlivů – pozitivních i negativních na biotu jednotlivých regionů
- problematika chráněných území přírody a krajiny ve vazbě na obyvatelstvo
- problematika ekologické migrace obyvatel - zajištění potravin a vody a možnosti řešení
- expanzivní demografický vývoj lidstva ve vazbě na zdroje - vody, potravin a nerostných surovin a nejcennější území přírody
- věrohodná analýza současných klimatických změn, které nevycházejí pouze z emisí „uhlíkové stopy“, ale změn teplotních hodnot na povrchu Země s jejich příčinami, např. likvidace klimatických regulátorů - zejména tropických pralesů, tání ledovců Arktidy (sledování nejen plochy, ale i objemu). tání permafrostu Sibiře při uvolňování metanu (cca 25x intenzivněji zadržující teplo než CO_2.), vytváření tepelných ostrovů (megapole aj.), ...
- možnosti řešení klimatických změn - mitigační opatření.

A.2. SITUACE POPISOVANÝCH ZEMÍ / SITUATION OF DESCRIBED COUNTRIES

Motto: Je třeba vnímat a pochopit rozdílnost kultur a jejich vazby na přírodní prostředí.
It is necessary to perceive and understand the diversity of cultures and their connection to the natural environment.

Sledované údaje / Monitored data

- základní charakteristika: politický charakter typu vedení země, rozloha a poloha, výzamná minulost, hlavní město, příp. další města, max. výška, charakter území, specifičnosti země, rok vzniku / samostatnosti / basic characteristics: political character of the type of country management, area and location, significant foretime, the capital, possibly other cities, max. height, character of the territory, specifics of the country, year of origin / independence
- kulturní památky, zejména památky UNESCO / cultural monuments, particularly UNESCO monuments
- přírodní památky: biosférické rezervace UNESCO (BR), národní parky (NP), botanické zahrady (BZ), významné zahrady a parky / UNESCO biosphere reserves (BR), national parks (NP), botanical gardens (BZ), important gardens and parks
- vegetační charakteristika: klima, zejména lesy a dřeviny / climate, vegetation characteristics: especially forests and woody plants
- ekologická ohrožení: / environmental threats:
- ekonomika: HDP/os (USD) - 2016, dle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a vývoj), zaměření, hlavní komodity / GDP / person (USD) - 2016, according to OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), focus, main commodities
- společnost: počet obyvatel, náboženská a společenská charakteristika**,** bezpečnost, zvyklosti, jazyk a měna / society: population, religious and social characteristics, security, customs, language and currency
- přidružená území: / associated territories:

Abcházie (a jižní Osetie, **GE**), republika,
vyhlásila **nezávislost na Gruzii, většinou států neuznána**,
9 tis.km^2, (372 km^2). z. okraj Kavkazu a jižní okraj Ruska u Černého moře,
dříve rekreace z ČR, dnes z Ruska ("sovětská riviéra"),
hl. město Suchumi 65 tis. ob. u Černého moře, přímořské lázně,
Batumi - lázeňské sanatorium,
v současnosti řada oblastí vysídlených,
max 4046 m Dombaj-Ulgen,
do války s Gruzií v r. 2008 patřila ke Gruzii která si ji nárokuje,
dnes ruský protektorát, Rusko tam buduje vojenský černomořský přístav
rekreační území, přístup hlavně z Ruska
Kulturní památky
Suchumi, katedrála Zvěstování, katol. kostel sv. Šimona, evang. kostel sv. Jana,
Přírodní památky
- NP na hřebeni Kavkazu od Černého moře, s jezerem Rica,
vodopád "Dívčí slzy|", Modré jezero, řeka Bzipi,

hojně medvědi
Vegetační charakteristika:
Klima subtropické,
horské lesy cca 45 % na Kavkaze,
pastviny, subtropické zemědělství,
Ekologické ohrožení:
- nadměrná těžba cenných dřevin
Ekonomika:
rybolov, citrus, tabák, čaj, kuk, pš, víno,
rekreace - přímořská letoviska Suchumi a Picunda
Společnost:
250 tis. ob., Abcházové 50 % (křesťanští kolonisté), Gruzínci 19 %, Arméni 17 %,
Rusové 9 %, Gruzínci odešli po válce, řada opuštěných míst,
křesťané 60 %, islám 16 %, kriminalita,
jazyk abcháština, gruzínština, ruština,
měna de facto ruský rubl a abcházský apsar, de jure gruzhínský lari (RUR, GEL)

Albánie (Albania, AL), Albánská republika,
cca 29 tis. km^2, na Balkánském poloostrově, „země orlů“,
„divoká evropská země“,
hl. město **Tyrana**, 1 mil. ob.,
max. 2753 m n.m. Velký Korab v pohoří Atlas, hornatá země,
hraniční jezera Ohridské, Prespanské, Skadarské,
řeka Drin, kaňonovitá řeka Osum (rafting)
nezávislá od r. 1912,
Kulturní památky UNESCO aj:
- Berat a Gjirokaster, otomanská města
- Butrint / Berat , ruiny antic. města, hist. centrum otomanského **města, zrušeno 2007**
- Ochrid, jezero a kult. krajina
Ardenika, klášter u města Fier
Gjirokostér - hist. centrum otomanského města,
Přírodní památky:
- BR Původní bukové lesy
- BR Ohrid Prespa, i v Severní Makedonii. jezero a okolní příroda
- NP Bredhi Drenovës / Sloní skály - bizarní pískovc. útvary, slepence, prachovce, makchie, Abies borisii regis, A. nigra, Taxus, Ilex,
- NP Bredhi Hotovés - přímořské horské pásmo
- NP Butrint,
- NP Dajti - horský Ca masiv, vrchol 1613 m. lanovka, Ca, krasová pole, makchie, buk, borovice Heldreichova, černá, rumelská, dub zimní, letní, cer, cesmínový, planika, pistácie, vřesovce, cesmína,
- NP Divjakës-Karavasta - bory, delta řeky, laguny, ostrůvky a poloostrovy na jadranské pobřeží, písečné duny, Pinus halapensis, P. pinea, v zimě zavřen
- NP Drenova
- NP Hotoves-Dangelli
- NP Karaburun-Sazan
- NP Korab-Koritnik,

- NP Llogara, přímořské horské pásmo, průsmyk, borovice černá, heldreichova, Abies borisii regis, makchie - tis, zimostráz, cesmína, dub šarlatový, TTP - čemeřice, sasanky
- NP Lura
- NP Lurës - 2 horské hřebeny, ledovec, Lurská jezera, buk, borovice lesní, černá, rumelská, jedle, alpínské louky
- NP Lumi Buna - mokřady řeky Buny
- NP Pisha e Divjakës
- NP Prespa, jezero
- NP Qafe Shtame,
- NP Shebenik-Jabllanica, pohoří, 2200mn.m., 14 ledovc. jezer, rys balkánský
- NP Shkodrés - Skadarské jezero jen 1/3 (ostatní Černá Hora), ve výšce 6 m n.m. hloubka 5 m, teplé až ke 40^0 C, na Ca podloží, v okolí krasová oka, na hladině kotvice, stulík, ornitolog - pelikán, volavka, kormorán, rybák, racek,
- NP Thethi - pohoří Prokletije, 2694 m Maja e Jerecés, kras, jeskyně, orchid. louky - Orchis coriophora, Dras, Gentiana, Helleborus, Veratrum
- NP Tomorri - posvátná hora Albánců, Ca, buk, borovice Heldreichova
- NP Valbonés - údolí řeky Valbones
- NP Vjosa - údolí poslední divoké řeky Evropy
- NP Zall-Gjocaj

Vegetační charakteristika:
klima středomořské subtropické, horké a suché léto, mírná deštivá zima,
hory kontinentální klima,
mediteránní stálozelené lesy na horách cca 40 %,
buk, dub, topol, borovice, vrba, jírovec
balkánská flóra, tymián, máta, divizna, pelyněk, šalvěj,40 endemitů,
níže pastviny, při pobřeží středomořská / mediteránní květena,

Ekologické ohrožení:
- seismicky aktivní, riziková země,
- kritický nedostatek vody
- divoké skládky odpadů
- nepovolené černé stavby
- kradená auta

Ekonomika: jedna z nejchudších v Evropě,
rybolov,
víno, oliva, třešně, fíkovník, pomerančovník, citroník kaki, zeleniny, koření, konopí na marihuanu,
nedostatek elektřiny

Společnost:
- cca 3 mil. ob.,

převážně islám 59 %, římskokatol 10 %, albán. ortodoxní 7 %,
jako komunist. stát se zřekl náboženství
někdejší komunistická diktatura - E. Hodža, likvidoval církev. stavby, 200 tis. bunkrů,
30 % nezaměstnaných, stavby bez povolení, kradená auta, korupce,
krevní msta, „panna z přísahy“ přijímá mužskou roli, organizovaný zločin,
nebezpečná země v horách,
(3 naši studenti zmizeli beze stopy, mluví se i o prodávání orgánů),

jazyk albánština, měna albánský lek

Alžírsko (Algeria, DZ), Alžírská demokratická a lidová republika,
cca 2 382 tis. km^2, (druhá rozlohou největší africká země po Súdánu),
země na severu Afriky,
hl. město **Alžír / Al-Jazair**, 4 mil. ob., největší minaret 265 m u velké mešity, metro,
Oran 2 mil. ob., španělské město,
Konstantin / Contantine,1 mil. ob. římské stavby,
max. Tahat 3003 m v Haggaru,
na severu jsou hřebeny Velkého a Malého Atlasu, chrání před Saharou,
na jihu poušť Sahara asi na 3/4 území, kamenitá a písčitá,
plošina Šotů s vysychajícími slanými jezery mezi Velkým a Malým Atlasem,,
většina toků jen občasných ,
termální prameny Hammam Maskhoutine,
ojediněle se vyskytují oázy,
vznik 1962 (dříve kolonie RF)
Kulturní památky UNESCO a další:
- Al Qal´a v Beni Hammadu - 1. hlavní město hannádovských emirů z z. 1007, opevnění muslim. města z 11-12.st.,
- Djémila (Džámila) - ruiny starého římského města Culcul, dnes horská vesnice
- Timgat - ruiny římského města z r. 100 - paláce Traján
- **Tipasa - archeol. lokalita, památky fénické (hrobka Kabr ar-Rumija = velké mauzoleum králů Mauretanie), římské, raně křesťanské i byzantské, zrušeno 2006**
- Údolí M´Zab (M´Zab Valley), opevněná města z 11. st.,
zřícenina římské rezidence Hippo Regius v Annabě
Kašbach - islám. město a medina, kdysi střežící cestu do Kartága, dnes Osmanský styl
Tillmsán (Tiemcen) - budovy z 12-15.stol.
Přírodní památky:
- **BR Tassili N´Ajjer** - přírodní i kulturní - sopečné a pískovcové skály s prehistorickými skalními malbami starými 8 tis. let na náhorní planině Sahary,
- **BR a NP de Belezma (de Batna),**
- **BR a NP du Djurdjura (de Tizi Ouzou st Bouira),**
- **BR a NP d´El Kala (d´ElTarf),**
- **BR NP de Gouraya (de Behaia),**
- **BR a NP Chréa (de Blida), NP du Tassili (d´Illizi),**
- **BR a NP Taza**
- **BR a NP de Tlemcen Mountains,**
- NP de l´Ahaggar (de Tamanrasset), sopečné a pískovcové skály na Sahaře, náhorní plošina Atakor
- NP Cédres de Téniet-al-Haad,
- NP Djebel Aissa (Naama), Džebel
- NP de Théniet El Had (de Tissemsilt),
skalní město Constantine přístupné po mostě přes kaňon
největší duny Sahary Velký západní a východní Erg (erg Admer)
muflon, kamzík, gepard severoafrický
Vegetační charakteristika:

klima semiaridní a aridní, středomořské, v Atlasu kontinentální,
mediteránní lesy jen cca 5 % jsou pouze na severu v pohoří Atlas v oblasti Kabylie,
jinak vegetace ojediněle Cedrus atlantica / cedr, Castanea sativa / kaštanovník, Olea europaea / olivovník, Prunus avium / třešeň, Tetraclinis articulata / sandarakovník článkovaný, Acacia / kapinice, Pinus halepensis - výsadba živé zdi proti poušti, Ziziphus jujuba (čínské datle) / cicimek, Citrus sinensis / pomeranče, Vitis vinifera / vinná réva.
80 % území je bez vegetace, tráva halfa - kavyl halfový nadměrnou pastvou zlikvidována,
45 % území tvoří poušť Sahara s pohořími Ahhagar a Tassili, lanýže v poušti po dešti,
ojediněle se vyskytují oázy,
na severu jsou dva hřebeny Atlasu, mezi nimi je plošina Šotů s vysychajícími slanými jezery,
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek vody, voda se rozděluje na prsty,
- voda salinizace, zejména v Sahelu
- znečištění území častými odpady
- slaná vysychající jezera
- pokračující odlesňování Atlas
- pastvou likvidace řídkých travin - halfa: kavyl halfový / Stipa tenacissima a zpouštnění
- postupující dezertifikace (Sahara)

Ekonomika:
DPH 2016: 4296,
rybářství, pastevectví, kozy, kuskus, tažín,
obiloviny, brambory citrusy, vinná réva, květiny, fíkovník, palma datlová, datlové slavnosti, melouny, broskve, koření, pěstování máku na opium (Atlas), potravinově nesoběstačná,
zemní plyn, ropa, fosfáty, Fe rudy, uran, olovo, zinek, rtuť, písek,
potrav. a text. průmysl, železo, ocel, keramika - majolika,

Společnost:
cca 45 mil. ob., Arabové 59 %, Beduínští Arabové (vč. Tuaregů) 15 %, Berbeři 26 %,
emigrace hlavně do RF - ca 4 mil (max v l. 1954-62 - boj za nezávislost), občané býv. kolonie RF (departementů, kde však muslimové neměli občanská práva),
mladí radikální, ale úcta k rodičům a rodině, pohostinnost,
sunnitský ortodoní islám je státním náboženství (sňatky uzavírají rodiče nebo dohazovači),
již cca 3,5 tis. mešit, muslimové odsud jsou největším problémem současné Francie, ataky islámských fundamentalistů (hlásících se k al-Kajdě a islámskému státu),
křesťané zde byli tolerantní (v katedrále Sacré-Coer: Matko Boží, modli se za nás a za muslimy),
kočovné kmeny, troglodická sídliště (v zemi), většina obyvatel žije méně než z 2 USD/den,
bezpečnostně riziková, nebezpečná země, uprchlický tábor Tindouf cca 80 tis. ob.,
závody velbloudů, "etzalské" lezení,
někde zákaz focení, pozvání na čaj se neodmítá,
úřední jazyk arabština a berberština (až 30 %), měna alžírský dinár (DZD)

Andorra (Andorra, AND, AD**),** Andorské knížectví,
parlamentní diarchie se 2 hlavy státu - symbolicky prezident Francie a španělský biskup, oba v zastoupení, moderní ústava,
cca 470 km^2, malý stát v Pyrenejích mezi Francií a Španělském (velikosti Prahy),

hl. město Andorra la Vella v kotlině na řece, 20 tis. ob., 1023 m n.m., lázeňský komplex Caldea,
max 2946 m n.m. Coma Pedrosa,
vznik 1278 jako kondominium,
Kulturní památky
románské kostely
poštovní muzeum Ordin
Andorra
Přírodní památky:
- BR ledovcové údolí řeky Madriu-Claror-Perafita (kulturní krajina v Pyrenejích)
les Escaides s termální prameny
Vegetační charakteristika:
Klima středozemní, téměř polovina území leží nad hranicí lesa,
lesy cca 35 %, v lese převládá Pinus nigra / borovice černá, dále jedle, ořešák, kaštanovník,
téměř polovina území nad hranicí lesa, vysokohorské TTP, terestrické orchideje, arnika, jarmanka, asfodel, kmín,
pastviny, zemědělské plochy cca 2 %,
kamzík, vlk, sysel, ptačí oblast
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek pitné vody
- laviny, mráz
Ekonomika: součást celní unie EU, ale ne člen EU, daňový ráj,
chov skotu a ovcí, včel, med, sýr,
tabák, brambory,
cestovní ruch (ročně 15 mil turistů - lyže Vallnord, koně - 2 jezdecká centra,
MTB trasy, 60 horských stezek, horské chaty, dobrodružné parky, nákupy,
průchod do Španělska, většina potravin dovoz,
Společnost:
85 tis. ob., Španělé 43 %, Andořané 33 %, Portugalci 11 %, Francouzi 7 %,
2/3 obyvatel nemají andorrskou stát. příslušnost a tak nemohou volit a být voleni a vlastnit více než třetinu kapitálu společnosti,
katolíci 86 %,
v r. 2020 největší % covidu 19 v Evropě,
jazyk katalánština, ale i francouzština a španělština, katolíci 86 %,
měna euro (vlastní euromince)

Arménie (Armenia, ARM), Arménská republika, poloprezidentská,
sami se označují za Hajastan, a oni jako Hajer, malá zakavkazská republika,
cca 30 tis. km^2, dříve rozsáhlá země mezi Středozemním, Černým a Azovským mořem,
ještě v Evropě u hranice s Asií, kostrbatá a magická země přírodou i památkami,
již v 9.st. př.n.l. království Urartu, ve 3.st. př.n.l. Arménské království,
býv. Velká Arménie zahrnovala i Irán/Persii a Gruzii,
rozvrácena zejména Byzantskou říší (v 5.st.),
jako první na světě přijalo křesťanství v r. 301 jako státní náboženství - Arménská apoštolská církev (nejstarší), proto sem migrovali křesťané z území které začal ovládat islám, zejména z Osmanské říše,

v 7-9. st. sz. zemi ovládali Arabové, **genocida / vyvražďování 1,5 mil. Arménů 1915-18**, avšak Ázerové se vystěhovávali, pak ovládána Seldžuckými Turky (11.st.), Mongoly (14.st.), až sem vedla severní větev Hedvábné stezky (Jerevan), v 16. st. Peršany, v 19. st. Ruské impérium, trvalá frustrace z genocidy osmanskými Turky v Tureckem spravované části v r. 1915 (1890 - 1922) asi 1,5 mil. obyv., trvalé napětí, v r. 1918 rozpad Osmanské říše,
100 let válčení, za 1.sv. války genocida osmanskými Turky, býv. část SSSR,
samostatnost 1991 (po rozpadu Sovětského svazu)
hl. město **Jerevan** 1,3 mil. ob., založeno již v r. 792 př. n. l. (dříve než Řím), 990 m n.,m, sem vedla větev Hedvábné stezky, město fontán, velmi živé město jižního Kavkazu, optimismus, nostalgie, modernita i historie, domy z růžového sopečného tufu, dopravní chaos, ležérnost obyvatel, z Ruska sem kvalifikovaní Rusové (hlavně za války s Ukrajinou)
Ami - býv. hl. město dnes na hranici s Tureckem,
býv. lázeňské město Džermuk (venk. termál. prameny),
lyž. středisko Cachkadzor
max. Aragac 4095 m vyhaslá sopka (přístup autem k jezeru Kari 3450 m, meteostanice), prům. výška 1800 m n.m., Malý Kavkaz, 3/4 území ve výšce 1-2 tis. m n.m.,
hraniční posvátný Ararat 5137 m - národní symbol Arménie a posvátná hora, kterou mají ve státním znaku je dnes za hranicí země (během masivního vyvražďování Arménů na zač. 20. st. se jí zmocnili Turci), přístupný pouze z Turecka, původně tam žili Arméni), podle Bible tam přistála Noemova archa (která jako zkamenělina byla letecky objevena v r. 1960), na okraji město Noratus s největším zachovaným arménským hřbitovem),
jezero Sevan
hranice k Turecku a Ázerbájdžánu je uzavřená, (přístup obvykle z Gruzie),
Vznik 1936 ze Zakavkazské federat. republiky, 1991 rozpad SSSR
Kulturní památky UNESCO aj: prastaré kláštery

- Etchmiadzin (Ečmiadzin)/Vagharšapat, nejstarší katedrála a 10 kostelů, sídlo představeného Arménské apoštolské církve a archeol. lok. Zvarthnoc,
- antický (pohanský) chrám Garni z r. 77, r, 1679 se zřítil, obnoven 1975 (podobný Parthenonu),
- klášter Gerhard a údolí Azat (armén. středov. kostely a hrobky),
- klášter Gošavang
- kláštery Haghpat a Sanahin (byzant. z 10-13.st.),
- chačkary - křesťanské kamenné stély s vyrytým křížem a ornamenty z 9. století

klášter a pevnost Ambert (2300 m n.m.)
klášter poutní Chor Virap ("hluboká kobka"-vězněn Řehoř Osvětitel, zakladatel Armén. církve),
klášter Noravank ze 12. st. (1500 m n.m., červené skály) v soutěsce řeky Amaghu - festival vín (6.X) a sýrů, vysoká biodiverzita vegetace, motýli, ptáci, koza bezoárová,
klášter Sevanavank u jezera Sevan,
klášter Tatev (nejdelší 2-kolejná lanovka 3,5 km)
hřbitov Noratus
Jerevan - z nejstarších měst světa, pevnost Erebuni v Jerevanu rekonstruována,
skalní město Styrý Goris
vesnička Omalo v Tušetii, vesnička Ušguli se svanskými věžemi, vesnička Dartio
Karahundž - čedič. desky s kulov. otvory na 2 ha - astronom, objekty (obdoba Stone Headge)

kamenné pekařské pece na kavkazský chléb lavaš (placky)
Arindž - ručně vyhloubený podzemní labyrint
sakrální stavby pevnostní charakter
obytné jeskyně - skalní domy
petroglyfy
Nachničevan - Noemův přístav
karavanseraj na Hedvábné stezce
Přírodní památky:
- NP Arevik
- NP Arpi jezero,
- NP Dilažan / Dilidžan, 1100-2300 m n.m., bukohabrový les, Quercus petraea ssp iberica, Macrantheram, Carpinus betulus, Fagus orientalis, Pinus sylvestris var hamata, Taxus baccata, Rhododendron caucasicum, Goodyera repens, přes 900 druhů cévn. rostlin, horská jezera, miner. prameny
- NP Sevan, jezero, 2200 m n.m., hloubka 86 m, Sorbus hajastanus, Hippophae rhamnoides, Caragana frutex, Sevanský klášter / Sevanavank

PR přísná Erebuni
PR přísná Chosrovská, / Chorsovův les
PR přísná Šikahog,
BZ AV Jerevan, 80 ha, květena Kavkazu, rosarium, Araukarie, Washingtonia, Cupressaceae aj, čeledi dřevin, skleníky
gruzínský kras v podhůří Kavkazu a kaňon říčky Okace (vodopády, visutá lávka),
kaňon říčky Martvili,
kaňonovité údolí řeky Vorotan,
vodopád Šaki,
unikátní chov arménských včel
Vegetační charakteristika:
Klima kontinentální, suché subtropické, průměr cca 300 mm srážek,
velké kolísání teplot +47^0 C až -27^0 C, stepní a polopouštní vegetace,
nekvalitní lesy pouhých 15 %, v posledních 20 letech vysázeli 5 mil. stromů,
bohatá biodiverzita spásaných horských květnatých luk a velmi bohatá druhová skladba pastevních stepních porostů (cca 1700 - 1800 druhů),
víno pěstované již 8. tis. let př.n.l.,
národní strom pěstovaná Prunus armeniaca - meruňka pochází ale z Číny a sem se dostala přes Kavkaz,
Punica granatum, aleje ovocných stromů, jabloně, hrušně, švestky, Quercus, Pinus,
vzhledem k suchému létu převládá stepní a polopouštní vegetace,
Ekologická ohrožení:
- kácení stromů. přes značnou výšku málo lesů, rozsáhlé odlesnění (zejména v l. 1992-95),
- rozloha pastvin se snížila z 1,4 mil. ha na 0,8 mil ha,
- nadměrným spásáním ohroženo cca 20 % druhů, plošná eroze,
- 20 tis. ha mokřadů bylo za 50 let odvodněno a přeměněno na zeměděl. půdu,
- jezero Sevan, největší na Kavkaze (ve výšce 1916 m, 80 až 30 m hluboké, klesající hladina hydroelektrárny, zamrzá jen ojediněle)
- kritický nedostatek vody
- opakovaná ničivá zemětřesení, 1893 - 82 tis, obětí, 1988 - 50 tis. obětí,

Ekonomika:

pastevectví, zemědělství jen 48 % v hornatém území, len (olej),
květák, čočka, cizrna, rajčata, cibule, petržel, římský salát,
máta, bazalka, koriandr, rozmarýn, kopr,
ovoce - meruňky (jejich kolébka), broskve, švestky, jabloně, hrušně,
pěst. vína již v 6. st. př.Kr. (doložený vinný sklep), Areni, Monik (dle architekta),
koňak - brandy Ararat,
v zemi ruské vojenské základny,
v r. 2000 bylo přerušeno mezin. železniční spojení přes industrializovaný region Tavuš
Společnost:
cca 3,5 mil. ob, ale 8 mil. žije v zahraničí(Rusko, EU, USA, asi 1000 v Jeruzalémě), převážně Arméni, menšiny jezidští Kurdové,
Rusové 0,4 %, za války v Ukrajině + 40 tis., příliv Rusů 2023 cca 200 tis.,
islámští Azerové, v Náhorním Karabachu Arméni tvoří většinu cca 140 tis. ob.,
první země, která přijala křesťanství jako oficiální náboženství v r. 301,
nejstarší křesťané - Arménská apoštolská církev 93 (95) % - unikátní architektura,
velké množství klášterů, specifické písmo (36 písmen),
skladatel Adam Chačaturjan - Šavlový tanec, patrioti, pohostinnost, úcta ke starším,
křesťané na hranici s arabským světem, (ve 4.st. si Arménii rozdělili Římané a Peršané, vzhledem k nepřátelsky naladěnému Turecku i Ázerbájdžánu a nevypočitatelnému Íránu byl politický příklon k Rusku nejen výsledkem historického dědictví, ale i poslední možností kde hledat ochranu, ale v r. 2023 došlo k odklonu od Smlouvy o kolektivní bezpečnosti s Ruskem, Běloruskem, Kazachstánem, Kyrgyzstánem a Tádžikistánem a společnému vojenskému cvičení s USA, boje o Náhorní Karabach - prohráli, zájem vstoupit do EU, hudební nástroh duduk, KĆT zde vyznačil některé trasy,
v r. 2025 arcibiskup vedl pokus o převrat,
šašlik (druh kebabu, grilované maso na špízu), rádi připíjejí vodkou, pikniky,
jazyk arménština úřední, příp. ruština a kurdština, měna arménský dram (AMD)

Náhorní Karabach a Lačinský koridor,
nový název Republika Arcach (Náhorní Karabach),
4400 km^2, jižní předhůří Malého Kavkazu, převážně etničtí Arméni,
hornatá oblast, usiloval o samostatnost, mezinárodně ji nikdo neuznal, autonomní oblast, prezident,
válka 1991-94, ve válčení zemřelo asi 45 tis. ob., pak ovládl Ázerbájdžán,
(vstup z Arménie se nedoporučoval, odstřelovači), mnoho památek zničeno,
v r. 2020 okupován Ázerbájdžánem, arménské obyvatelstvo na oficiálním území Ázerbajdžánu,
v r. 2023 odstřelován, většina Arménců utekla do Arménie, přes 120 tis. Arménů narychlo opustilo Karabach a žijí v provizorních podmínkách, v r. 2024 si vzájemně vyměnily válečné zajatce,
hlavní město Asgdam 30 tis. obyv. ,
max Murovdag 3724 m,
Kulturní památky
klášter Gandzašar ze 13. st.
klášter Dadivank
Přírodní památky
velekur kaspický, koza bezoárová, dikobraz, medvěd hnědý,

Vegetační charakteristika:¨
Klima suché subtropické,
lesy 30 % hory,
horské TTP, pelyňko-travnatá polopoušť, velká biologická diverzita,
Ekonomika:
DHP 3800 USD,
velká nezaměstnanost, plantáže čaje
Ekologické ohrožení:
- zaminovaná území (doporučuje se chodit cestami krav),
Společnost
cca 150 tis. ob., 95 % Arméni (od r. 1897 většinu), ale vládne Azerbájdžán,
2023 po anexi Arméni z velké části utekli do Arménie,
98 % arménská pravoslavná apoštolská církev,
přesun Arménů a Azerů, velké národní sebeuvědomění, národní vzepětí,
měna arménský dram,

Nachičevanská autonomní republika, vznik 1991 (rozpadem SSSR),
ázerbajdžánská enkláva v Arménii, (z rozhodnutí Stalina bylo území spolu s Náhorním Karabachem připojeno k Ázerbajdžánu),
kolébka křesťanství, Arméni vyhnáni,
vedlejší další část s arménskými obyvateli pozůstala,
krvavé střety ze sporů v minulosti - Ázerbajdžán válka o Náhorní Karabach 2020 ,
autonomní republika, 2022 jednání o hranicích,
max Kapidžik 3904 m n.m.,
Ilandagh 2415 m n.m., údajný Noemův přístav, moderní Noemovo mauzoleum - jeho archy,
pevnost Alinja ze 14,st, ve výšce 1800 m - zdejší Machu Picchu,
klima kontinentální,
0,5 mil. obyvatel,

Ázerbájdžán (Azerbaijan, AZ). A|zerbájdžánská republika, poloprezidentský systém,
cca 87 tis. km^2, kavkazská země na z. břehu Kaspického jezera, na pomezí s Ruskem,
býv. část SSSR, "země ohně"
hl. město **Baku**, přes 2 mil. ob., plamenné věže, ruské kolo,
Gance 0,5 mil. ob.
max 4485 (4466) m Bazarúzú daˇgi, ve Velkém Kavkazu , 250 jezer,
řeka Kura, přehrada. zavlaž. kanály,
Vznik 1936 ze Zakavkazské federat. republiky, 1991 rozpad SSSR
Kulturní památky UNESCO aj:
- Baku (opevněné město, Panenská věž, palác Širvanšahů),zrušeno 2009
- Quobustanská archeolog. rezervace, skalní malby
- Saki, hist. centrum a palác chánů
Qebele, ruiny brány hl. města Kavkazské Albánie
Přírodní památky:
- BR Gobustán, skalní kresby, kulturní krajina a zbytky osídlení od paleolitu do středověku
- NP Absheron
- NP Ag-Gol
- NP Allyaghach

- NP Hirkan
- NP Sahdag, vápencové hory na východě Velkého Kavkazu, 4243 m, málo dřevin, Quercus macranthera, pestrá alpinská a subalpinská flóra
- NP Shirvan

PR Géjgél, PR Kazylagač,
Barardúzú 4466 m n.m., východ Velkého Kavkazu, tmavé břidlice, Fagus orientalis, Carpinus betulus, Quercus macrantheram, Acer platanoides, pseudoplatanus, Sorbus aucuparia, Tilia dasystyla ssp. caucasica, Populus tremula, při okraji Ruska,
bahenní sopky
Vegetační charakteristika:
Klima subtropické - s. okraj, vertikální klimatická stupňovitost, do 300 mm/rok,
ale i pouštní a polopouštní a mírné,
listnaté lesy jen 11%,
Fagus orientalis (bukové lesy téměř nedotčené), Quercus micranthera, Acer pseudoplatanus, platanoides, Tilia dasystyla var. caucasica, Sorbus aucuparia, Betula litwinowii, Populus tremula, Carpinus betulus, Viburnum lantana, Lonicera caucasica, Juniperus oxycedrus, Heracleum mantagezzianum (inv ve střední Evropě),
ledovce nad 3500 m, stepi, 25 % pastviny extenzivní (obtížně přístupné) ,
orná půda 18 %, trvalé plodiny 5 %,
Ekologické ohrožení:
- odpady z chemičky u Sumgaitu
- značná větrnost
- zemětřesení 1667

Ekonomika:
ryby (jeseter, vyza, kaviár),
víno, bavlna, brambory, cukr. řepa, tabák, léč. rostliny,
těžba ropy (západ ropovodem z Baku přes Gruzii do tureckého přístavu Ceyhan),
zemní plyn, hořlavá voda s metanem, Fe aj. kovy, Al, Au,
podzemní voda, kanály zavlažovaná půda 10 tis. km^2,
projekt nejvyššího mrakodrapu 1050 m a města na umělých ostrůvcích Kaspiku,
ČR dovoz ropy i zemní plyn,
Společnost:
cca 10 mil. ob., Azerové (až 30 mil. Íránu), i Tádžikové a horští Židé , Rusové 1,4 %,
islám 95 % (šíjité 65 %, sunnité 35 %), pravoslaví 2 %, armén. křesťané 2 %, zoroastrismus,
jazyk ázerbájdžánština, ruština, měna manat

Azory (Azores, Portugalsko, P), autonomní region, uvedeny i v Eurasii,
cca 2300 km^2, souostroví 9 sopečných ovů,
„brána mezi Starým a Novým světem“,
Faial, Flotres + Corvo, Graciosa, Pico, Santa Maria, Sao Jorge, Sao Miguel - hlavní, Terceira,
hl. město Ponta Delgada na ostrově Sao Miguel, 150 tis. ob. na ostrově Sao Miguel,
max 2351 m n.m. Ponta do Pico de Vara na ově Sao Miguel,
sopky, čedič,
vodopády, termální prameny, sopečná jezera, termální minerální prameny, gejzíry vodopády
Kulturní památky UNESCO:
- Angra do Heeroismo město na ově Terceira,

- vinařská kulturní krajina na ostrově Pico
větrné mlýny
Přírodní památky: BR na 4 ostrovech
- BR a NP Laurisilva Makaronesie
- BR Corvo na ově Corvo
- BR Flores na ově Flores, PR Pixo de Sé, PR Morro Alto,
- BR Fajás de Sao Jorge
- BR Graciosa na ově Gracios
BZ Terra Nostra v Ponta Delgata
Vegetační charakteristika
Klima subtropické ostrovní makaronéské mírné a vlhké, počasí velmi proměnlivé,
oteplující Golfský proud udržuje stálé teploty16-24^0 C,
stabilní vysoký tlak, utváření tlak. výše a fronty do Evropy,
tvorba pasátové oblačnosti s bází v 700-800 m, při výstupu k 1500 m ochlazování, kondenzace - mlhy, nemrzne,
vegetace ostrovní makaronéská, lesy ca 12 %, původně vavřínové (z nich jen 2 %), Picconia azorica, keřovitá Euphorbia stygiana, Viburnum treleasei, Ilex perado sp. azorica, Azorina vidalii, Erica scoparia sp. azorica, Picconia azorica, Vaccinium cylindraceum, Hedera azorica, Rubus hochstetterorum, Hypericum foliosum, Tolpis azorica, Rumex azoricus, Chaerophyllum azoricum, Festuca petraea, Holcus rigidus, Luzula purpureosplendens, Seaginella kraussiana, mechorosty,
vegetace bohatá díky sopečnému popelu,
převážně sekundární, japonská Kryptomeria, australský Pittosporum undulatum,
Hydrangea / hortesie, čaj (jediný v Evropě, sklízen strojově), víno
Ekologické ohrožení:
- častá zemětřesení (na rozhraní euroasijské, severoamerické a africké litosférické desky)
- sopečné výbuchy - poslední 1957
Ekonomika:
rybářství - humr, mečoun, tuňák, makrela, mušle,
vynikající čaj díky příznivému klimatu - sklizeň kombaujn, pak ruční třídění,
ananas, víno mezi velkými, kameny,
vojen. základna USA a GB
Společnost:
cca 250 tis. ob.,
katolíci,
jazyk portugalština, měna euro

Bahrajn (Bahrain, BRN, BH), Bahrajnské království,
716 km^2, 33 ostrovyů v Perském zálivu u Kataru a Saúdské Arábie,
most do Saúdské Arábie 25 km (3 části),
hl. město Mnáma, cca 150 tis., Světové obchodní centrum 240 m,
max 122 m n.m. Džabal ad-Duchán,
artézské studně na jihu,
vznik 1971 (dříve GB)
Kulturní památky UNESCO:
- býv. hl. město Dilmunu, dnes archeol. lokalita Qal´at al-Bahrain (osídlení již 2300 př. n. l.)
Přírodní památky:
přír. park Al Arren

PR Al Arin, arabský přímorožec orix, rohy až 1,5 m
Vegetační charakteristika:
Klima tropické,
bez lesů, poušť se „Stromem života“ z čeledi Fabaceae (asi 400letá akácie, údajně v místech biblické rajské zahrady, na písčité duně s kořeny cca 50 m),
Ekologické ohrožení:
- bez sladké vody,
- další vysušování a zvyšování teplot

Ekonomika:
HDP 50 tis. USD/ob,
pův. lov perel, dnes klenotnictví s perlami,
dominantní těžba ropy (86 % příjmů),
značný cestovní ruch zejména Arabové, závodiště F1, bankovnictví,
námořní základna Británie,
Společnost:
cca 1,5 mil.ob., Bahrajnci 47%, Asiati 45,5%, ostatní Arabové 4,7%, Afričané 1,6 %, Evropané1 %, islám - šíité 71 %, křesťané 14 %. hinduisté 9 %,
ovlivněna a ovládána perskými civilizacemi,
jazyk arabština, měna bahrajnský dinár

Baleárské ostrovy (Baážlearic Islands, Španělsko, E): autonomní Baleáry,
cca 5 tis. km^2, vlastní Baleáry a několik dalších ostrovů a ostrůvků, citrusové ostrovy,
- Mallorca, největší, 1 mil. ob., převážně vlastníci senioři SRN, PR Mondragó, (mokřady, potoky, duny), Jardines de Alfabla, cyklisté na konci sezóny,
- Menorka (megality), 100 tis ob., Mahón přístav, vynález majonézy, PR de´s Albufera des Grau,
- Ibiza , party island, hippies, saliny,
- Formentera,
- Colom

hl. město Palma de Mallorca, 520 tis. ob.,
max Puig Major 1445 m v pohoří Serra de Tramuntana,
autonomie 1983
Kulturní památky
- Menorca, hojná talajotická kultura 16. st. př.n.l. (předcházející kyklopskému stavitelství), dolmeny, megalitické kamenné věže (talajoty), obydlí, svatyně, navety, hrobky, z vápence

Přírodní památky:
ochrana skalnatý poloostrov Formentora na Mallorce,
Cabo Salinas na Mallorce,
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské / mediteránní,
lesy cca 20 %, zajíc
Ekologické ohrožení:
- další vysušování a zvyšování teplot

Ekonomika:
cestovní ruch, už mají zavedenou plošnou turistickou daň,
Formentera býv. námoř. základna USA

Společnost:
cca 1,2 mil. ob.,
jazyk katalánština, španělština,

Bosna a Hercegovina (Bosnia and Herzegovina, BIH): v podstatě federativní republika,
dnes oligarchická falešná demokracie,
cca 51 tis. km^2, jih Dalmácie, „obdarovaná od Alláha krásnou přírodou“,
osídlení od neolitu, v 6. st. Slované,
ve středověku Bosenský Banát, pak Bosenské království,
od 15. st. islamizace (Oslamská říše), po občanské válce pod mezinárodním protektorátem,
hl. město Sarajevo 0,4 mil. ob., ZOH 1984 Jugoslávie, architektura inspirovaná Byzancí, osmanským Tureckem a západní Evropou, označováno jako "Malý Jeruzalém Evropy", prolínání náboženství muslimských, pravoslavných a katolických komunit, - mešita, kostel i synagoga, koncem 19. století vzrůstem muslimského nacionalismu narušeny křehké vztahy, v VI. 2014 zavražděn rakouský následovník trůnu a posléze globální I. světová válka, dnes patří k nejnebezpečnějším městům Evropy, pivovar,
Srebrebica - hřbitov obětí masakru Srbů na muslimy v r 1995 (až 10000 obětí)
Banja Luka, chrám Krista Spasitele
Neum, letovisko na pobřeží Jadranu
Jajce, město s pevností, Travnik,
Livno (Hlivno), 10 tis. ob., hodinová věž, hřbitov, kras, divocí koně
max 2386 m Bosanski Maglič Dinárské pohoří, olymp. pohoří Javorina a Bjelašnica,
hornatá země,
jezero Trnovačko (srdčité), Ramsarské jezero (umělé)
řeka Sáva s nížinou, řeka Neretva z Dinárských hor kaňonem do Jadranu,
Drina při velkých deštích splavuje odpady (ve Višegradě)
vznik 1992 (rozpad Jugoslávie),
Kulturní památky UNESCO aj:
- Ivanovo, - skalní kostely (12-14.st.),
- Madarský jezdec (skalní reliéf z 8.st.),
- Mostar, staré msto a most přes Neretvu, za války bořen a pak obnoven,
- Nesebar (pův. thrácká osada, pak antic. řecká kolonie a byzant. pevnost),
- Rilský klášter (slovanský z 10.st.),
- Sofie-Bojanský kostel (13.st),
- Thrácká hrobka v Kazanlaku (4.st.př.n.l.),
- Thrácká hrobka ve Sveštari (3.st. př.n.l.),
- Višegrad, osmanský most
- jeskyně Vjetrnica v Dinátském pohoří, fauna
- náhrobní lameny stečci
Livno (Hlivno) mešita a základy středověkého kláštera
Titův bunkr
sarajevský tunel spásy 800 m z r. 1993, součást muzea
Přírodní památky:
- BR Původní bukové lesy
- BR a NP Pirin - ledovcová jezera, vodopády
- BR a NPR Srebrana - jezero, hnízdiště, ornitolog.
- NP Bijambare, kras, 500 ha, jeskyně 500 m z doby kamenné - zbraně,

- NP Drina,
- NP Kozara, horský masiv v údolí řeky Sávy a Sany, původní lesy
- NP Sutjeska, 2386 m Maglič vápencový, vysokohorské pláně a ledovcová jezera, prales pásma duby až kosodřevina, Pinus nigra, Acer tataricum, mahalebka, tavolník, memoriální brutalistní památník,
- NP Una, kaskádovitý vodopád Štrbački Buk,

PR Janske Oroke, dřevěný chodník, občerstvení
prales Peručica vč. vodopád Kravice 75 m na ponorné řece Trebižat
přír. park Hutovo Blato,
přír. park Blidinje, krasová oblast, Pinus heldreichii
Jajce, pevnost, vodopád pod centrem a citadelou. vodopády Kravica,
Tuzla, solné jezero ve městě
safari - divocí koně hry nad Livnem
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské u Jadranu, panonské na severu a horské v polohách nad 2000 m,
léto horké suché, zima a jaro vysoké srážky,
lesy cca 30 % v horských oblastech, středomořská / mediteránní květena u Jadranu,
ibiškovec jedlý (okra),
pastviny v Pannonii,
pole v horských údolích (polje),
Ekologické ohrožení:
- zemětřesení častá
- minová pole po jugoslávské válce (1991-2001), nášlapné miny na 2% území
- splavování odpadů řekou Drinou po povodních a velkých deštích (2023, 2024), plastové lahve aj. (Višegrad)
- inv. boryt barvířský po ukončení pastvy a kosení

Ekonomika:
HDP 11000 USD/ob),
zemědělství (7,8 % HDP, 19 % obyv.), zaostalé, víno, rakija,
lithium - ložisko u Lopare,
za socialismu býv. zbrojovky, těžký a chemický průmysl, u Tarčinu (20 km od Sarajeva),
vzniká luxusní arabská čtvrť kuvajtských investorů nepřístupná místním obyvatelům
(uváděná podle listu Daily Mail jako muslimská země),
kuchyně blízká turecké, nezaměstnanost 25 - 50 %, průměrný příjem 400 Eur, (2020),
Společnost:
cca 4 mil. ob., Bosňáci 50%. Srbové 30 %, Chorvati 15 %, česká ves Nová Ves (Srbac),
minorita Cincaři - Vlaši - Arumuni, nomádští pastevci,
islám 51 %, po ovládnutí Osmanskou říší zdejší Slované konvertovali na islám, ale ne šarija,
střety muslimové a křesťané, 41 % křesťané, (31 % pravoslaví, římskokatolické),
nomádští pastevci v pohoří Cincar, řidiči nectí pravidla,
oficiální jazyky bosenština, chorvatština, srbština,
měna konvertibilní marka (KM) fixně vázaná na euro

Bulharsko (Bulgaria, BG), Bulharská republika,
cca 111 tis. km^2, na Balkáně u Černého moře
kdysi střed Osmanské říše, nejstarší název země v Evropě,
dnes v EU i Schengenu,

hl. město **Sofie** 1,5 mil. ob., katedrála sv. Alexandra Něvského, letiště
Plovdiv (Filopolis), 400 tis. ob., 4000 př.n.l., na 7 vrcholech, zahradnická fakulta, antické divadlo, řeka Marica
Varna, 350 tis. ob., přístav, letiště
Burgas, 200 tis. ob., letovisko Slunečné pobřeží, letiště
Balčik, 11 tis. ob., letovisko Albena
Melnik 10 tis. ob., zemní pyramidy, vinařství, hranice s Tureckem
max. 2925 m n.m. Musala - Balkán / Stará planina /
hornatá země, Rodopy, Rila, Pirin (Vichren),
Podunajská nížina na většině území
vznik 1978, je v EU, ale nepatří do Schengenu
Kulturní památky UNESCO aj,
- Ivanovo skalní kostely
- Kazanlak thrácká hrobka, pěstování růží, parfémy, kosmetika, festival růží, karneval,
- Madarský jezdec vytesaný do skály
- Nesebar, antické město
- Rilský monastýr - klášter
- Sofie, Bojanský kostel
- Sveštari thrácká hrobka

vznik cyrilice
Přírodní památky:
- **BR a NP Central Balkan / Centrální Balkán / Vračanski Balkan**, v nejvyšší části Stare planiny, nejrozsáhlejší původní bukové lesy v Evropě, louky, endemité, Ca, medvědi, vlci
- **BR Alibotouch**
- **BR Bistrichko Branichté**
- **BR Doupki-Djindjiritza**
- **BR Mantaritza**
- **BR Ouzounboudjak**
- **BR Parangalitza**
- **BR a NP Pirin** - horské pásmo max Vichren 2914 m, ledovc. jezera, Ca mramor, žula, 500-leté borovice rumelské a Heldreichovy 1300 let, tis, cypřiš, medvěd
- **BR a NP Rila** - horské pásmo, max 2925 m Musala, 7 ledovc. jezer, vlk, medvěd, kamzík, endemité, Rilský klášter, pramen řeka Marica
- **BR a NP Srebrana - jezero 600 ha, ornitolog., zrušeno 2003**
- **BR Tchervenata sténa**
- **BR Tchoupréné**
- **BR a NP Vitoša,** mramorová hora u Sofie 2290 m, syenit, krásná Lilium jakae, smrk, rašeliniště
- NP Ropotamo - delta řeky, mokřady na písčitých dunách, vysychající lužní pralesové biotopy, býv. lekníny Nymphaea alba a candida, liány, Artemisia maritima
- NP Rusenski Lom - u Dunaje, lužní dubové lesy - zimní a cer, habr, lípa stříbrná, Hibiscus, Digitalis, Verbascum
- NP Sinite Kamani - Pobiti Kamani
- NP Steneto - soutěska řeky Černi Osam výška až 200 m, vodopády, jeskyně
- NP Šumensko Plato
- NP Zlatni Pjasaci / Zlaté Písky

BZ Balčik, BZ Sofie, BZ Nesebar
Park Sofie Borisova gradina, 30 ha, kaštanovníky, moruše, jilmy, platany, lípy, duby, jasany, rosarium, japonská zahrada, jezero
Primorski park Varna, 3 ha, pantheon bojovníků proti fašismu, akvárium, delfinárium, hvězdárna,
Chisarja - minerální prameny
průsmyk Šipka
Vegetační charakteristika:
Klima mediteránní až kontinentální na severu,
lesy cca 37 %, v horských polohách,
dominantní druhy v lesích Quercus, Fagus, Abies, Pinus leucodermis, P. peuce, P. heldreichii, Platanus, Juniperus oxycedrus, Daphne oleoides, Syringa vulgaris, Cotinus coggygria, Cydonia oblonga, Olea europaea, Potentilla haynaldiana,
na loukách a pastvinách Lilium martagon, Orchis incarnata, O. cordigera, Aquilegia aurea, Fritillaria aurea, Primula deorum, P.minima, Gentiana djimilensis, G. brachyphylla, Centaurea achtarovii, Alyssum cuneifolium, Genista subcapitata, Dianthus microlepis, Iris reichenbachii, Saxifraga fernandi-coburgii, Papaver pirinica, Sideritis hirsuta, údolí ,
13 vzácných orchideí - Dupkata, Likana, Nesebar
pastviny na svazích, pole v nížinách
Ekologická ohrožení:
- vysychání lužních lesů na jihu
- znečištěné řeky
- toxicita území
Ekonomika:
2016 (7445), nejchudší v EU,
ryby, v r. 70 v zemědělství 70 %, ovce, sýr balkánský aj., vznik jogurtu (Lactobacilus bulgaricus, Dr. Stamen Grigor), pš, ječ, kuk, slunečnice, bramb, cukr. řepa, víno, tabák, melouny, broskve, zelenina,
víno, Pliska, MAstika, Rakije,
pěstování růží na květ Kazanlak (olej - na 4t na 1 kg),
uhlí, ropa ?, barevné kovy, sůl,
cestovní ruch, přímořská letoviska - Burgas, Slunečné Pobřeží, Zlaté písky, Albena,
ostrov Aruba
Společnost
cca 6,9 mil, ca 2 mil. v emigraci. (1980 10 mil. ob,) **vylidňování zrychluje,**
nejvíce z postkomunistických zemí, zejména vlivem „jugoslávské války“ a „přehradního Srbska, např. do Velké Británie aj., vylidněné vesnice, množství objektů nedokončeno,
Bulhaři 84 %, Turci 9 %, Romové 5 % (problémoví ve větším společenství, mnohdy ze sociálních dávek),
pravoslaví 85 %, islám 13 %, katolíci 2 %,
pohanské tradice (k posilování dobra a přežití obtížného období, např. zimy - MAsky),
proti běžencům od Turecka plot 33 km se bude prodlužovat,
dobře zahradničí, na svačinu olivy v oleji zelené i černé, šopský salát vznikl v Bulharsku:
barvy vlajky bílá - balkánský sýr, zelená - okurka, červená - rajče, paprika,
gestikulace - kývání hlavou opačně ano, ne
Bulhaři otevření a přátelští, ale dokáží rychle otočit (horkokrevní),

při obchodních jednáních třeba domlouvat schůzky max. týden dopředu a v den schůzky si to nechat potvrdit, nevěřit prohlášení, že vše se zařídí rychle a bez problémů,
jazyk bulharština, měna bulharský lev (Lv)

Černá Hora (Montenegro, MNE, ME**),** Republika Černá Hora, („hory černých mužů).
cca 14 tis. km^2, na Balkáně,
divoká historie plná válek,
kdysi jih rakouské Dalmácie, ne v EU, vstoupila do NATO, býv. Jugoslávie,
hl. město Podgorica, 180 tis. ob., **nebezpečné město**
Kotor, rozsáhlý záliv - největší přírodní přístav, velký most,
Budva, hlavní letovisko
max. 2522 Bogotov Kuk (2534 m.n.m. Zla Kolata),
horský masiv Lovčen, rozeklanné Ca hory,
náhorní plošiny, pouze v okolí Skadarského jezera, jezero Trnovačko,
řeka Tara, kaňon 1100 m hluboký (nejvíc v Evropě),
samostatnost od r. 2006, pův. součást Jugoslávie,
Kulturní památky UNESCO aj:
- Budva, hradby, pevnost sv. Jana
- **Kotor, 23 tís. ob. přístav, přírodní a kulturně historická oblast, zátoka Boka Kotorska, hradby, katedrála s, Trifona, hodinová věž, (klášter Ostrog ve skále), zrušeno 2003**
- benátské obranné stavby Stato da Terra .- Stato da MAr
- středověké náhrobní kameny Stečci

klášter Ostrog
hrobka Petra II Petroviče Njegoše - auzoleum 1657 m n.m.
Přírodní památky:
- **BR pravěké bukové lesy**
- **BR a NP Durmitor** - 2525 m n.m., Bogotov Kuk, sek. vápence, ledovc. jezera, Pinus nigra, kempy, lyžař. vleky, zmije krasová,
- **BR Tara River Basin,** řeka na hranici s Bosnou a Hercegovinou, zdrojnice Drin, hluboký vápencový kaňon řeky Tara (most 170 m), vč. NP Biogradska Gora - v kaňonu řeky Tara (lanovka),
- NP Biogradska Gora, zbytky morén, kar, **nejproduktivnější evropský prales, v**ýška až 60 m, buk, jedle, javor, jasan
- NP Lovčen - 1754 m n.m., pohoří nad Bokou Kotorskou, prapůvodní Černá Hora, vápencová, buk, dub, habr, mauzoleum
- NP Prokletije, skalní Ca hřeben, 2 jezera, jedle, borovice rumelská a Heldreichova, kleč, kamzík, medvěd, tetřev, orebice
- NP Skadarské jezero - 2/3, zbytek v Albánii, krasové, 7 m hloubka, rybářské osady,

Vegetační charakteristika:
Klima středomořské na pobřeží, vnitrozemí subalpinské,
lesy cca 45 % v horách, u Jadranu subtropická středozemní / mediteránní vegetace,
botanicky pestré louky, Lilium martagon,
Ekologické ohrožení:
- ekolog. zátěž odkaliště z těžby Al 40 ha u Podgorici,
- odpady v řece Drině po povodních 2023
- zemětřesení

Ekonomika:
chudá evropská země. 2016 (17000),
pěst. tabák,
těžba hliníku
cestovní ruch - Budva, Kotor, Ulcinj, turismus (ročně 3x víc než je obyvatel),
rekreace - kdysi hojně navštěvovaná Čechoslováky,
Společnost:
cca 650 tis. ob., Černohorci 45 %, Srbové 29 %, Bosňáci (Muslimové) 12 %, Albánci 5 %,
pravoslavní 72 %, muslimové 18 %, katolíci 3 %,
národní heslo „hrdinové nepracují, odpočívej ještě než umřeš“, žij nejlépe v noci,
jazyk černohorština, italština, měna euro,

Sandžak.
převážně muslimské území na Balkáně
(býv. správní území Osmanské říše), usilující o samostatnost v rámci EU,
dnes z části v Srbsku (tam bylo 65 % muslimů a 35 % Srbů) a z části v Černé Hoře
(tam bylo 40 % muslimů, 36 % Srbů a 18 % Černohorců) ,
nejv. město Novi Pazar (50 tis. ob.) ,
zemědělství, lesnictví, nerosty

Egypt (Egypt, ET), Egyptská arabská republika,
cca 1000 km^2, země na severu Afriky, 95 % obyvatel v okolí Nilu, 99 % na 5,5 % území,
hl. město **Káhira** 25 mil. ob., nové Národní muzeum egyptské civilizace,
buduje nové moderní hl. město v poušti 70 km východně (směrem k Rudému moři) a to hlavně Čína (s největším parkem, ale i křesťanskou katedrálou a synagogou),
Alexandrie 6 mil. ob., přístav, (založena r. 331 př.n.l. Alexandr Veliký, kdysi vysoký maják), nová knihovna, nová knihovna, akvárium, muzea, mešita, nebezpečí tsunami,
Giza 4 mil. ob.,
Šubra al-Chejma 1 mil. ob.
Dahab na Sinaj. poloostrově, rybářství, potápění, turistika,
max 2642 m Hora sv. Kateřiny na Sinaji, klášter, propojuje Afriku a jz. Asii,
Nil 6671 km, nejdelší na světě,
vznik 1922 (dříve GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Abú Mena - zbytky raně křesťanského poutního města
- Abúsir
- Asuán - Temple of Philae
- Gíza pyramidy: Velká Cheopsova pyramida v Gíze jediná zachovaná památka z někdejších 7 antických divů světa
- Velká sfinga v Gize byla vytesána do skály ve vápencovém podloží a později zasypána pískem, zřejmě jako strážce pyramid, pod jejím tělem byla síť chodeb, které zřejmě vedly k pyramidám (délka 70 m, výška 20 m, tělo lvice, obličej byl měněn, stáří zatím neznámé - 7 tis.-2,5 tis.l. př.n.l., vykopána byla v l. 1817-1925)
- Džoserova pyramida, 2600 př.n.l., nejstarší
- Káhira - histor. islámská část ze 14. st.,

- Luxor - Údolí králů, chrámy a pohřebiště staré 5 tis. let, v údolí Nilu, na okraji města je chrámový komplex Karnak
- Klášter sv. Kateříny / Saint Catherine Area, na úpatí hory Jabal Musa, zde Mojžíš převzal desatero
- Memfida a její nekropole (Memphis and its Necropolis - the Pyramid Fields from Giza to Dahsur, zříc. města
- Núbijské památky od Abu Simbel po Philae / Pilak, 5 skupin chrámů přesunutých při stavbě Asuánské přehrady
- Sakkara - pyramidy nekropole Memphis jeden ze 7 starověkých divů světa
- Šarm aš-šajch - koptský ortodoxní chrám
- Théby a nekropole (Ancient Thebes with its Necropolis), osídlení 3200 př.n.l.

Herakleion / Thonis přístav u Alexandrie (64. st. př.n.l.) postavené v bahnitém terénu Nilu se potopilo ve 3. či 2. st. př.n.l.

koptské kláštery sv. Antonína, sv. Pavla,

Faiyum - zde nejstarší osady 5000 př.n.l. (Crocodilopolis aj.)

Přírodní památky:

- **BR a NPR Vádí Al-Hitan / Wadi Al-Hitan, Whale Valley,** fosilie mořských savců
- **BR Wadi Allaqi**
- **BR Omayed**
- NP Elba, ostrov v Tyrhénském moři, Napoleon ve vyhnanství necelý rok ale mnohé zvelebil, poutavé přístavy, pevnosti, lanovka na vrchol 1019 m
- NP Ras Mohamed podmořský v Rudém moři u Šarm aš-Šajch,
- NP Tiran and Sanafir Islands,
- NP Timna na Sinaji se skalními a sopečnými útvary (kráter Machteše Ramon) ve skalní poušti Nageo
- Mořské parky: Bay of Abu Oir, Giftun Islands, Nile Edtuary (Rosetta), Ras Garra, Southern Egypt

Přírodní oblasti: Alba mountains, Bardawil Lake, El Dakhla Oasis, El Maadi Marine Zone, Hettiat El Mogharrah Oasis, Sheyeb-el.Banat Mountains. St.Katherine, Wadi el Alaqi, Wadi Habib, Zaranikh (El Arish),

oáza Síwa (Šiva, u Libyjských hranic), berbeři, mešita,

BZ u Asuánu na nilském ostrově lorda Kitchenera,

Vegetační charakteristika:

klima tropické aridní suché a horké, teploty léto 36^0 C, zima 12-15^0 C, písečné bouře III-VI, monzunové deště,

ojedinělé lesíky ca 5 %,

akácie, tamaryšek, eukalyptus, Dekonix regia (ohňový strom), oleandr, oliva, datlovník, fíkovník, rohovník, moruše,

Nil zúrodňuje 7 % území, podle nilometru výška bahna a úroda,

dnes více než 90 % poušť Sahara, oázy, mangrovy

ženským symbolem života byl modrý lotos, mužským symbolem papyrus,

Ekologické ohrožení:

- kritický nedostatek vody
- dnes více než 90 % poušť, pokračování zpouštnění,
- toxicita území
- Káhira patří k nejznečištěnějším městům,
- povodněmi ohroženo ročně 0,5 mil. obyvatel

- Alexandrie nebezpečí tsunami,
- likvidace biodiverzity zeměděl. výrobou,
- přírůstek výroby potravin nestačí exponenc. přírůstku obyvatel,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Pro další vývoj civilizace by mělo být varující a poučné, že ze zdejšího úrodného území se stala rozsáhlá poušť, 90 % obyvatel na 3 % zavlačované půdě,

Ekonomika:

2016: 2658, není ekonomicky soběstačná (pomoc od zemí z oblasti Perského zálivu),
rybolov, buvol, velbloud, osel, holuby dnes sportovně,
zemědělství: rýže, cizrna, cukr. třtina, špalda, pšenice, ječmen, bob, cizrna, len, fíky, datle, banán, oliva, víno, granátový jablka, okurky, melouny, hrách, zelí, tabák, ibišek, bavlna,
těžba uhlí, ropa, plyn, hydroelektrárny, nově solární elektrárna 1,8 GW Benban v Asuánu 350 km^2, uvažuje jadernou elektrárnu, Suezský průplav, po roce intenzivních prací vybudována nová větev průplavu v délce 35 km, ohrožen rizikovými dluhopisy,

Společnost:

cca **102 mil. ob.** + 8 mil. v zahraničí, populační exploze (za posledních 15 let se narodilo 30 mil. dětí - do r. 2020), Egypťané, jedna z nejstarších a nejznámějších civilizací světa - rozvíjela se podél Nilu, beduini umí číst krajinu (kde ojedinělá vegetace a voda),
islám 90 %, křesťané 10 mil, koptské ortodoxní křesťanství 10 %, - utlačování,
ženy napadány a znásilňovány (i hromadně),
v r. 2011 po masových protestech („arabské jaro“) padla diktatura, trvalé konflikty (tisíce obětí), **Egypt je nebezpečná zem, Sinaj je riziková,** Sinai Trail, Red Sea Mounzain Trail,
jezdí se vlevo, samozvaní výběrčí, v noci se nedoporučuje (málo osvětlené ulice), vysocí,
úřední jazyk arabština, měna egyptská libra

Francie (France, F, FR**),** Francouzská republika,
cca 544 tis. km^2,
hl. město **Paříž** , 2,3 mil. ob., EXPO 1925 (i ČR J. Gočár), 1937 (i ČR), LOH 1900, 1924, 2024, Eiffelka, Louvre, Notre-Dame, Mont Marte s basilikou Sacré-Couer, Chams-Eyseés s Vítězným obloukem, čtvrť La Défense Grand La Gande Arche, Lucemburská zahrada, Jardin des Tuileries, BZ Jardin des Plantes, národní muzeum historie přírody, město módy, elegance a lásky, gastronomie, Seina, světové výstavy 1855, 1867, 1878, 1889, 1900, 1937, overturismus 40 mil./rok, nebezpečné město - na okrajích pouliční gangy mladistvých,
Marseille 1 mil, nebezpečí tsunami, nebezpečné město - pouliční gangy mladistvých,
Marseille a Cannes v antice spolu Aténami a Římem tvořily 3 nejvýznamnější města,
Toulouse 400 tis, Nice 350 tis, Štrasburk 300 tis - čtvr´t La Petite France,
Chamonix - Mt. Blanc 1.ZOH 1924, Albertville ZOH 1992,
Festival International des Jardins se koná každoročně od roku 1992 v Chaumont-sur-Loire
max 4808 m Mt. Blanc Alpy, ročně při výstupu zemře cca 15 lidí,
Pyreneje, 3404 m
průsmyk Col de Turini - silnice, nejvyšší most světa Millau (343 m) 2,5 km,
řeky Loira, Garonna, Seina, Rhona, Rýn,
vznik později 1870, první moderní republika, iniciátor evropské integrace,
býv. regiony Francie (dnes v pevninské části celkem 12), metropolitní regiony (13):
- Akvitánie, město Bordeaux, 220 tis. ob., víno, katedrála St. André. got. bazilika S. Michel. řeka Garonna, Arcachonský záliv - písčité duny, mořské farmy ústřic, na jz. u hranice se Španělskem

- Alsasko, Štrasburk, 275 tis. ob, u hranice se SRN a Švýcarskem, Colmar - nejhezčí město
- Auvergne-Rhoene Alpes, metropol. region, 8 mil.ob., Clermont-Ferrand 150 tis. ob, Lyon 460 tis ob, hornatý v centru RF, Grenobl, Mt. Blanc, řeka Rhona, průmyslový, Annency- perla franc. Alp
- Bretaň / Bretagne (Malá Británie), metropolitní region, vybíhající západní poloostrov, 3,3 mil. ob, Rennes (agl 0,7 mil), Brest - vojenský přístav, zálivy, ostrovy, útesy, 50 majáků, kamenné neolitické megality u Carnaku, dolmeny, lokálně silné proudy - zákaz koupání, vlastní jazyk bretonština (z keltštiny)
- Burgunsko-Franche-Comté, metropol. region, 2,8 mil. ob., Díjon, 155 tis ob, ve střední RF, víno, chov hlemýžďů, oslavy sv. Vavřince, Cluny, Chateau-Chalon,
- Centre-Val de Loire, metropol. region, 2,6 mil. ob, Orléans
- Grand Est, metropol. region, 5,5 mil. ob, Štrasburk,
- Hauts-de France, metropol. region, 6 mil. ob., Lille, Amiens,
- Champagne-Ardenne, Remeš, 213 tis. ob, šumivá vína, u hranice s Belgií
- Ile-de.France, metropol. region,12 mil. ob, Paříž
- Languedoc-Roussillon, Toulouse, Montpelier, 230 tis. ob. u Středoz. moře.
- Limousin, Limoges, 140 tis. ob, ve střední RF,
- Lotrinsko, Maty (Metz) 130 tis. ob a Nancy 110 tis ob, sousedí s Belgií (Valonsko), Lucemburskem a SRN,
- Midi-Pyrénées, Toulouse, 400 tis. ob., hraničí se Španělskem, Lourdes
- Normandie, metropol. region u průlivu La Manche, 3,5 mil. ob., Rouen, Le Havre, rašeliniště, len, ústí řeky La Seine, na Omaha Beach vylodění vojáků USA v r. 1944 (padlo téměř 5 tis. - hřbitov), Bayeux
- Nová Akvitánie, metropol. region, 6 mil. ob., Bordeaux
- Okvitánie, metropol. region, 6 mil. ob, Toulouse, citadela Carcassonne, Fources,
- Pays de la Loire, metropol. region, 3,5 mil. ob., Nantes,Vouvant,
- Poitou-Charentes, Poitiers, 88 tis. ob, na z. RF u Atlantiku,
- Provensálsko / Provence-Alpes-Cóte d´Azur / Azurové pobřeží, metropol. region, 5 mil. ob., přístav Marseille 0,9 mil. ob., levandule, vápenec, Pont du Gard, Vincent van Gogh (z NL v Arles, zde přišel po hádce o ucho), Saint-Tropes, Grasse- parfémy, Saint-Paul-de-Vence,
- Rhône-Alpes, Lyon 460 tis. ob, Grenoble, Valence, sousedí se Švýcarskem a Itálií

<u>Kulturní památky UNESCO aj</u>:
- Albi, město episkopální středověké,
- Amiens, katedrála
- Arles (římské a román. památky),
- Avignon (historické centrum),
- Bordeaux (historické centrum města),
- Bourges, katedrála sv. Štěpána
- Carcassonne (opevněné město),
- Fontainebleau (královský lovecký zámek a park),
- Fontenay, klášter
- Chambord renes. zámek na Loiře
- Chartres katedrála (gotická z 12.st.),
- Le Havre (po bombardování obnoveno A. Perretem),
- Lyon (historické centrum),
- Nancy (3 náměstí),

- Nice, největší karneval RF, květiny
- Nimes - centrum města s řím. amfiteatrem z r.70,
- souostroví Markézy, osídlení od r. 1000,
- Paříž - nábřeží Seiny,
- Provans (město středověkých trhů),
- Remeš, katedrála Notre Dam, opatství, palác Tau
- Saint Savin sur Gartempe (opatství z 11-12.st),
- Štrasburk (historické centrum),
- Versailles (královské rezidence a zahrady),
- Vichy, lázně
- Pont du Gard (římský akvadukt), 1.st. př.n.l., délka 275m
- Mt.St.Michel jeho zátoka (benediktinské opatství),
- Opatství Vézelac (benediktinský klášter),
- Orange, římské divadlo a vítězný oblouk
- Poutní místa do Santiaga de Compostely v RF,
- Údolí Loiry, historická krajina
- Burgundsko, vinařská oblast
- Campagne, vinařská krajina
- správní oblast Saint-Emilion, krajina vinic a památek
- oblast Causses a Cévennes, zemědělsko-pastevecká krajina
- Kanál du Midi (vodní cesty ze 17.st. ze Středomoří do Atlantiku),
- Vaubanova opevnění,
- Zvonice ve Francii
- Maják Cordonan
- Královské solné doly v Arc-et.Senans,
- Uhelné doly a krajina Nord-Pas de Calais,
- Chauvetova jeskyně (paleolit. malby téměř 40 tis. let),
- prehist. kůlová obydlí v Alpách (5tis-500 l.př.n.l.),
- jeskynní malby v údolí Vézére,

v jeskyni Abri du Maras nález příze od neandrtálského člověka před 52 tis. lety
jeskynní malby Lascaus v Sixtinské kapli
- MaraeTaputapuatea, centrum ostrova Roiatea v Polynesii
- slavná lázeňská města Evropy
- architekt. stavby Le Corbisier

Přírodní památky:
- **BR pravěké bukové lesy - les Chartreuse buky a jedle**
- **BR Bassin de la Dordogne**
- **BR a NP Camargue** - delta Rhôny, divocí koně , stěhovaví ptáci, plameňáci, volavky,
- **BR a NP Cévennes** - žulové a Ca pohoří, max 1699 m, kaňon, krasové plošiny, orchideje
- **BR Gard** - řeka, Pont du Gard, přítok Rhony
- **BR a NP Archipel Guadeloupe,** dvojostrov v Karibiku
- **BR zeměděl-pastevecká krajina Causses a Cévenne**s u Středozemního moře
- **BR Commune de Fakarava**
- **BR Fontainbleau et du Gátinais**
- **BR Francouzská jižní ostrovní území**
- **BR Chaine des Puys** - vulkan. oblast v Centrálním masivu
- **BR Iles et Mer d´Iroise**

- **BR Korsika, PR Scandola a Piana Calanches , mys Porto, les Vizzavona, buk, borovice, modřín**
- **BR Laguny Nové Kaledonie**
- **BR Chaine des Puins v Limagne,** zlomová tektnická oblast
- **BR Údolí Loiry mezi městy Maine a Sully** sur Loirwe a Challonnes
- **BR Luberon - Lure**
- **BR Marais Audomarois**
- **BR a NP Monte Perdido** y Ordesa - skalní MAsiv Pyreneje, přírodní a kulturní
- **BR Mt. Ventoux**, 1912 m v Provensálských Alpách
- **BR Mt. Viso,** 3841 m u hranic s Itálií
- **BR Mys Girolta a Porto**
- **BR Réunion** - vrcholky ostrova, přírodní amfiteátry a skalní stěny, deštný les
- **BR Krajina Saint Émilion s** vinicemi a hist. památky
- **BR Vallér du Fango**
- **BR Vosges du Nord,** až SRN
- NP Aiguestores i Estany De Sant Maurici - Pyreneje
- NP Écrins - část Alp, max. 4102 m n.m., ledovce, jezera, dub pýřitý, limba, jalovec kadidlový, vřesovec stromový, motýli
- NP Gran Paradiso - býv. královský lovecký revír
- NP Guyana (Francouzská)
- NP Les Calanques (v Provence), Alpy, Cote d´Azur, úzké zálivy, ochrana před letadly a drony,
- NP Mercantour - část Přímořských Alp, lyžařské středisko Valberg, modřín, borovice, smrk, jedle, limba, kleč, alpínské louky, prehistorické ritiny
- NP Pyrénées Occidentalis - část glaciál. centrálních Pyrenejí, Pic Vignemale 3298 m, navazuje španělský NP Pic du Midi Dóssau, údolí Cirque de Gavarnie - amfiteatr vodopádů, Rolandova brána, buk, smrk, jedle, Pinus mugo ssp. mugo 700 let, Rhododendron, Genista, Iris hispanica, 300 km turist. cest, nejnavštěvovanější
- NP Port-Cros - podmořský a ostrovní (u Azurového pobřeží), skalní útesy, pláže, makchie, vřesovec stromový, planika, pistácie, myrta, tamaryšek, dub cesmínový a korkový, borovice pinie a halebská, olivovník, podmořské louky poseidonie, podmořské akvárium, botan. zahrada
- NP Vanoise - část z. Alp mezi řekami Isera a Arc, navazuje italský Gran Paradiso, i nad 3000 m n.m., ledovce, kozorožec horský, les, smrk, modřín, limba, rhododendron, horské chaty

PR Scandola a Piana Calanches na Korsice,

Gorges du Verdon / Grand canyon du Verdon, největší evropský kaňon 25-50 km, hloubka až 700 m, min. šířka 6 m, řeka Verdon, kdysi ligurské kmeny,

les Paimpon v Bretani, dub Guillotin, 1000 let, obvod přes 9 m,

Lyonský bukový les

Dune du Pilat (Akvitánie), písečné pouštní duny, 3x0,5 km,

lom Rousillon - býv těžba okru žl-oranž

BZ Jardin des Plantes Paříž

BZ Toulouse a královská zahrada,

BZ alpino Viotte di Monte Bandone Trento,

BZ alpská Lautaret (2075 m), 2 ha, 2000 druhů,

BZ sv. Adriena v Servianu (v kamenolomu z r. 2004),

zámecký park jedinečné zahradní umění Versailles u Paříže - nejkrásnější v Evropě (napodobována), Jardin des Planes, Service des Cultures MNHH Paris, Tuilerie v Paříži, zahrady Paříž, sbírka bambusů v Generagues poblíž Alés, Angers zámecká zahrada, Villandry v Indre-et-Loire, Ermenoville v Oise, Giverny v Eure, Chenonceaux, Vaux-le-Vicomte, Villa Ephrussi de Rotschild, Seine-et.Marne, Cap Fernat, Parc et jardins du Chateau de Montriou Angers, |Monetova zahrada v Giverny v Normandii. Nonnieux okr. zahrada,
okr. zahrada La Louve Bonnieux,
Vegetační charakteristika:
Klima mírné oceánské a mediteránní, Alpy kontinentální,
dlouhé teplé léto, mírné zimy,
lesy 26 %, hlavně v horách (Alpy, Pyreneje a centrální pohoří),
Picea excelsa, Pinus nigra, P. sylvestris, Quercus suber aj., Larix decidua, Olea europaea, Ulex parviflorus, Buxus, Thymus, Rosmarinus, **pohrobci lesů garrigue a macchie,**
pastviny, podíl se zvyšuje díky omezování nerentabilního zemědělství,
pole v údolí řek, příp. louky,
u Středozemního moře subtropická mediteránní vegetace
Ekologické ohrožení:
- nebezpečí tsunami Marseille a Cannes
- velký úbytek mokřadů,
- ohrožení 20 % druhů,
- Paříž před olympijskými hrami vyčistí Seinu, vybuduje velkokapacitní vodní nádrž na dešťovou vodu do níž bude svedena při přívalových deštích, aby nevyplavovala nečistoty z městské kanalizace a další odpadní vody do Seiny
- ohrožení suchem: v r. 2023 největší sucho od r. 1959, Macron vyhlásil plán hospodaření s vodou
- Paříž s 2,5 mil obyvatel patří k 10 městům s nejvíce ucpaným automobily
- Paříž se propadá, leží na opuštěných vápencových lomech
- zpracování vyhořelého uranového paliva
- hojně řepky na biopaliva
- program obnovy lesů, rozšíření TTP, ale jako jedna z mála zemí mírně zvýšila zalesnění,

Ekonomika:
2016: 39621, po staletí přední velmoc, rozvinutá, jaderná mocnost,
rybolov, ústřice,
skot, prasata, ovce, hlemýžď, těžba dřeva,
evropské zemědělské plodiny, pš, ječ, kuk, slunečnice, řepa, brambory, olivy, chmel, tabák, rýže, vinná réva (Bordeaux, Burgundsko), zelenina, ovoce,
letiště Paříž Charled de Daulle 10. nejfrekventovanější,
lyžař. středisko Val Thorens (3200 m, jako nejlepší dle World Ski Awards)
Společnost:
cca 67 mil. ob., Francouzi, Portugalci, Italové, Španělé,
římskokatol. 85 %, islám 10 %,
problematika přistěhovalci z býv. kolonií, příliv migrantů zejména z býv. franc. kolonií v s. Africe v l. 1954-62, je zde výjimečné postavení zaměstnanců hájených odbory,
pracovní týden je jen 35 hod, dostávají 13, plat a polovinu nákladů na dojíždění,
v práci je řada slovních a emočních konfliktů, běžné líbání na pozdrav,
cyklisticky zaslíbená,

jazyk francouzština, měna euro

Francouzské zámořské departementy a teritoria
- Franc. Guyana v JAm, Martinik a Guadeloup v Karibiku,
- Francouzská Polynésie, Nová Kaledonie, Wallis a Futuna v Tichém oceánu,
- Réunion a Mayotte v Indickém oceánu, Europa a další ovy u Madagaskaru,
- Ostrov Clipperton u jz. pobřeží Mexika,
- St. Pierre a Miquelon u v. pobřeží Kanady,
- Jižní antarktická teritoria

Gibraltar (Gibraltar, GBZ):
cca 6,5 km^2, zámořské území GB, skalnatý mys, „brána do Atlatiku“,
(pro Španěly „Skála hanby“, odkaz islámského panství - maurského hradu s opevněním od r. 711 po 7 století), v r. 711 vojsko Arabů a Berberů, v r. 1704 dobyt holandsko-britským vojskem, statut z r. 1713
strategický významný přístav v Gibraltarské úžině mezi Atlantikem a Středozemním mořem, letecká a námořní vojenská základna, ke Španělsku neutrální pásmo,
max 426 m Rock of Gibraltar, Ca skála,
runwey letiště z moře přes silnici (závory),
Kulturní památky
Herkulovy sloupy - konec Starého světa a začátek Nového světa
Přírodní památky
PR Upper Rock se skleněnou vyhlídkovou terasou Skywalk / Procházka po obloze s proskleným chodníkem (výjimečná architektura) na vápencové skále s panoramat. výhledem na Evropu, Afriku, Atlantik a Středozemní moře, jeskynní labyrint
ornitolog. odpočívka, volně opice makak magot / magot bezocasý, ženetka
Vegetační charakteristika
Klima mediteránní,
cca **5 % les,** Quercus suberosa, Pinus. Chamerops humilis
Ekologické ohrožení
- není zde žádný vlastní zdroj vody, dešťovka a také získávání reverzní / inverzní osmózou
Ekonomika:
rybářství, korek,
turistika (ročně přes 7 mil. turistů), lanovka, obchod, finančnictví,
Společnost:
cca 30 tis. ob., Gibraltařané v referendu již 3x odmítli připojení ke Španělsku,
křesťané, židé, islám,
jazyk angličtina, měna gibraltarská libra

Gruzie (Georgia, GE): poloprezidentská republika,
cca 70 tis. km^2, malý kavkazský stát, na rozhraní jv. Evropy a jz. Asie,
většina Gruzinců chce na Západ, země ale kvůli poloze, historii a ekonomice zůstává pod vlivem Ruska, chtějí do EU,
agrese putinovského Ruska v r. 2008 v Osetii,
hl. město **Tbilisi** 1,5 mil. ob., vznik 479, kostely, metro 2 linky, lanovky,
Batumi 160 tis. ob., u Černého moře, hradby, rekreace, poblíž Turecko
ale moderní objekty u promenády (vč. hotel s ruským kolem),

Suchumi 20 tis., rekreace
Mestia, 2 tis.ob., 1500 m n.m., rybářství, korek,
Kavkaz Svanetie, ledovcová jezera nad městem
max 5201 (5068) m n.m. Ščhara, Velký Kavkaz, Svanetie, ledovce, hornatá země,
Horní Svanetie v horském Kavkazu - odtud údajně ovčí zlaté rouno zachycující zlato,
stará vojenská cesta Velkým Kavkazem,
Kolchida úrodné pobřeží Černého moře - mnohonárodnostní,
Vznik 1936 ze Zakavkazské federativní republiky, 1991 rozpad SSSR,
Kandidát na členství v EU
Kulturní památky UNESCO aj:
- katedrála Bagrati, zrušeno 2017
- Mccheta (Mtskheta, býv. hl. město), katedrála Svetitschoveli, v údolí vesničky ze 7-13. st., , zrušeno 2016
- klášter Belati (monastýr) Gelati,
- středověké vesnice ve Svanetii (svanské hlídací věže - koškebi), opevněné vesničky Šatili a Muko, vesnice Omalo, vesnice Ušguli
klášter v Katški| na 40m vysoké sloupovité vápencové skále (svaté a zázračné místo),
kostel Cminda Sameba (symbol Gruzie na Kavkaze, na Gruzín. vojen. cestě),
vinařské území Kacheti,
Gori - Stalinovo rodiště,
Přírodní památky:
- BR Kolchidské deštné lesy a mokřady na v. pobřeží Černého moře
- BR Horní Svanetie - odloučená horská oblast se středov. opevněnými vesnicemi a věžovými domy s nejvyšší horou Ščhara, termální prameny, chátrající lázně
- NP Algeti
- NP Bordžomi-Charagauli, Malý Kavkaz
- NP Thučsko
- NP Vačlovani
CHKO Aragoi - horské lesy
PR Achmetská (Kavkaz), PR Kazbecká, PR Lagodešská, PR Pschušská, PR Rica,
divoké říční kaňony - řeka Okace (visuté lávky), řeka Martvili, řeka Tergi, skalní město Vardzia,
údolí Sno pod vrchem Kazbek, hora Ušba, skalní město Vardzia. horské městečko Mestia,
BZ Batumi
Památný Platanus orientalis / platan východní v Telavi, výška 46 m, šířka koruny 12 m, stáří 900 let
medvěd hnědý, levhart perský, šakal obecný, hyena žíhaná, kozorožec kavkazský a dagestánský, kamzík, koza bezoárová, orlosup bradatý, tetřívek kavkazský
Vegetační charakteristika:
Klima subtropické, vlhké, u Černého moře přímořské, teploty -20^0 C až +40^0 C,
(pra)les 44% , z toho 5 % pralesy, původní struktura 40 % vč jedle kavkazská),
Rhododendron caucasicu, R. luteum, ponticum, Abies nordmanniana, Picea orientalis, níže Fagus orientalis, Quercus petraea, hartwissiana, Acer pseudoplatanus, platanoides, campestre, Betula litwinowii, Sorbus aucupariam, pontica, colchica, subfusca, umbellata, Rhamnus imeretina, Ribes petraeum, alpinum, Carpinus betulus, Taxus baccata, Fraxinus excelsior, Alnus barbata, Salix alba, pseudomedemii, elbursensis, Malus orientalis, Prunus

laurocerasus, Castanea sativa, Pterocarya pterocarpa, Buxus sempervirens, Hippophae rhamnoides, Tamarix tetrandra, býv. step na jihu země byla převážně kultivována.
ledovce nad 3500 m, nad hranicí lesa alpské a subalpské louky,
Ekologické ohrožení:
- vojen. základna Ruska u Jižní Osetie
Ekonomika:
rybolov, skot, prase, drůbež,
obilí, brambory, zelenina, tradiční čaj minulostí (dříve vývoz do celého SSSR),
pálenka čača, víno - oblast Kacheti, citrus,
malá ložiska ropy, plynu a uhlí, ropovod mezi Kaspickým a Černým mořem,
cestovní ruch - turisticky oblíbená, pobřeží Černého moře, letovisko Batumi,
lyž. areál Gudauri, hlavně postsovětské země, ceny příznivé,
Společnost:
cca 6 mil. ob., v r. 2022-23 + 600 tis. utečených Rusů, Gruzínci 68%, Azerové 6,5%, Arméni 6%, Rusové 2%, Oseti 1%, Abchazové, Řekové, dlouhodobý odliv obyvatel,
pravoslaví 84 % silně věřící, islám 10 %.
4 % arménská apoštolská, po Arménii přijali křesťanství jako druzí,
po rusko-gruzínské válce v r. 2008 zůstala část země por ruskou kontrolou - Abcházie Jižní Osetie,
vysoká nezaměstnanost, dnes křehká rovnováha, doprava neukázněná, maršrutky dodávky jako minibus
bezpečnost jako v Česku,
horalové, pastevectví, rádi a hodně pijí, gruzínky vládly šachu,
trekovací báze Kazbegi (údolí Sivo), lyž. středisko Gudauri, hora Ušba, hora Kazbek,
s ČR bezvízový styk,
jazyk gruzínština, abcházština, (ale i rusky, příp. anglicky), měna gruzínský lari

Abcházie , ruská Gruzie, separatisticky vyhlásila nezávislost,
(9 tis.km^2, u Černého moře,
se Suchumi (u Černého moře, Abcházci hlavně)
přístup hlavně z Ruska, centrální část Velkého Kavkazu, rekreační území, Rusko tam staví základnu
max Dombaj-Ulgen 4046 m, (Elbrus 5642 m, na hřebeni od Černého moře je už v Rusku)
Přírodní památky:
- NP a jezerem Rica a vodopádem Dívčí slzy,
Vegetační charakteristika:
Klima subtropické,
les cca 35 %,
Picea orientalis, Abies nordmannii, Fagus orientalis, Quercus petraea, Carpinus betulus, Tilia dasystyla ssp caucasica, Acer pseudoplatanus aj., Fraxinus excelsior
Společnost:
0,25 mil. ob., Abchazové 60 %, (hlavně v Suchumi, dřív 11), Arméni, 17 % (hlavně venkov), Gruzínci 3 % (dřív 40 %), Rusové 13 % (dřív 18), etnické čistky

Jižní Osetie , vyhlásila nezávislost na Gruzii, závislá na Rusku,
4 tis.km^2, na Kavkaze,
1990 Gruzií zrušena autonomie

0,1 mil. ob.

Chorvatsko (Croatia, HR), Chorvatská republika, parlamentní republika,
cca 57 tis. km^2, území Istrie (poloostrov) a Dalmácie (pobřeží k Černé Hoře),
Jaderské moře přes 100 ostrovů: Kres, Krk, Brač, Hvar, Pag, Korčula, Rab aj.
20 žup
hl. město Záhřeb, 800 tis. ob./ aglom, 1,1 mil. ob.,
Split 200 tis. ob, hist. město
Rijeka 100 / agl. 300 tis. ob, přístav, rafinérie ropy, hřbitov vlaků, testovací rampa torpéda,
Zadar - přístav, 75 tis. ob.,
Dubrovnik 50 tis. ob., rekreace, perla Jadranu, patří k nejkrásnějším městečkům Evropy, slaví celý rok
Makarska riviéra, 15 tis,ob., přístav, letovisko, pod Biokovo 1500 m n.m a sv. Jure 1762 m n,m,
Rovinj, přístav, 15 tis. ob.
lázně: Terme Sveti Martin, Terme Tuhejl, Krapinske Toplice, Daruvarské Toplice, Bizovačke Toplice (největší), Bjelovar (ve výstavbě),
max Dinárské hory 1831 m n.m. Sinjal, Velebit 1757 m n.m.
kamenité pobřeží Jadranu, mramor - Brač,
hraniční řeky Dráva, Mura (Maďarsko), Sáva, Una (Bosna), Dunaj (Srbsko),
Plitvická jezera, vodopád Skadar,
vznik 1991 (rozpad Jugoslávie), je v EU, ale nepatří do Schengenu
Kulturní památky UNESCO aj:
- **Dubrovnik, 43 tis. ob., exkláva Chorvatska (v B+H), luxusní letovisko (perla Jadranu), jedno z prvních evrop. měst s kanalizací, městské hradby, zrušeno 1998**
- Poreč, biskup. palác a bazilika sv. Eufrazia,
- Pula - amfiteátr (se 3 řadami oblouků)
- Split vč. Diokleciánův palác (dovezená egyptská sfinga),
- Stari Gradská planina na Hvaru, kulturní krajina,
- Šibenik - katedrála sv. Jakuba
- Trogir, lázeňské město (Malé Benátky)
- Zadar, - katedrála sv, Anastázie ze Sirmia
- Željava - býv. tajná letecká základna v hoře na hranici Chorvatska
- benátské obranné stavby Stato di Terra -Stato da Mar
- klapa - dalmatský 4hlasový mužský zpěv,
- středověké náhrobní kameny stečci

Osjek - největší město Slovinska, ikatakomby
Přírodní památky: 8 NP
- **BR původní bukové lesy**
- **BR Mura Drava Danaube**
- **BR a NP Plivická jezera / Plitvice Lakes - krasové území, 16 terasových jezer, vodopády, filmování Vinnetouva, zrušeno 1997**
- **BR Velebit a NP Severní Velebit, oblíbený a NP Paklenica** - kaňony Velebitu, vápence, oblíbený, štoly úkryt Tisa - muzeum, vč. BZ Velebitski botaničky vrt, 1480 m n.m., závrt v Ca 50 m, Rhododendron hirsutum, Salix appendiculata. Lonicera alpigena, Pulsatilla alpina, Lilium carniolicum, kontakt mediteránní a středoevropské vegetace

- NP Brioni/Brijuni - vápencové ostrovy Jadranu, letní sídlo Tito, borovice halebská a pinie, cedr, cypřiš, vřesovce, zoo
- NP Kopakči rit, rozsáhlé mokřady mezi Dunajem a Drávou, stezka bílých leknínů a jezera Mali Sakadaš u Osjeku
- NP Kornati - ostrovy Jadranu, kliftové útesy, bez vegetace, ojediněle olivy, vinná réva, smokvoň, kolonie korálů, omezený pohyb turistů
- NP Krka - kaskádovité kańonovité údolí řeky Krka, vodopády, krasové útvary, tufové bariéry, jezera, bohatá květena
- NP Mljet - kras. část ostrova, 2 jezera, dub cesmínový, vavřín, myrta, antický kostel
- NP Risnjak - z. Dinárských hor, i přes1500 m, dolomitický kras, Rhododendron hirsutum, protěž Leontopodium alpinum

Přírodní park Biokovo, sv.Jure 1762 m n,m,, vápence, TV, silnice,
Arboretum Trsteno u Dubrovníku
Klášterní zahrada Sv. Lovre Šibenik (Srednjovjekovni samostanski mediteranski vrt)- okrasné a užitkové dřeviny a rostliny Středozemí
Aromatická zahrada Lošinj
Slavonie - koně lipicáni,
Vegetační charakteristika:
Klima mediteránní / subtropické, výsušný vítr bóra,
lesy 42 % v západní a centrální části,
výše bukové a borové s příměsí smrku a jedle,
v nížinách lužní lesy - vrby, olše, topoly s příměsí jasanu, lípy a javoru,
po vykácených lesích trnité stálozelené macchie - planika, myrta, vavřín, jalovec, kaktusy, při pobřeží Jadranu okrasně mediteránní oleandry, cypřiše, fíkovníky, akácie, olivovníky, pomerančovníky, citrusovníky, agáve a palmy, šalvěj - med - Kornati,
inv. řasa lazucha tisolistá, end. macarát jeskynní,
orná půda 57%,
Ekologické ohrožení:
- eroze po středověkém vykácení dubů v Dalmácii na stavbu lodí,
- toxicita území
- původní duhy ryb a krabů ohrožuje mnoho invazivních druhů (ploskozubec, jedovatý perutýn či odranec pravý, kalí Cuvierův, krab modrý)
- uvažovaná těžba ropy a plynu v Jadranu,

Ekonomika:
2016: 12023,
rybolov, tuňák, sardinky, ústřice - chov, ovce, kozy, osli, muly, sýr, včelaři - šalvěj,
pš, kuk, cukr. řepa, slunečnice, len, bramb., tabák, konopí,
zelí, rajčata, cibule, papriky, víno, citrusy, olivy, fíky, ovoce (švestky), levandule,
sůl, zemní plyn, ropa, černé uhlí, Fe, Cu, bauxit, kaolin, grafit, aj.
Pelješacký most z r. 2022 propojil Chorvatsko, oddělené kusem bosenského území
rozvinutý cestovní ruch (14 mil./rok, Němci, Rakušané, Slovinci, Češi),
Společnost:
cca 5 mil. ob, Chorvati 90 %, Srbové 4,5 % (většinou odešli), Bosňáci (muslimové) 0,5%, Maďaři, Slovinci, Češi, stará česká komunita 10 000 (ze 40 tis.) ve Slavonii, Daruvar,
značně věřící - římskokatol. 88 %, pravoslavní 4,5 %, islám 1,3 %, protestanti 0,3 %,
rekreace v Jadranu, do moře v obuvi (ježci),
nechodit na ulici v plavkách (Hvar), ženy neopalovat se nahoře bez,

jsou hrdí na svůj původ, jedinečný zdravý extra panenský olivový olej,
zvyklosti: dodržovat siestu při návštěvách (13-15 hod) a rodinnou večeři (od 20 hod), v domácnosti sníst nabízené olivy, jít na „kavicu“ - sedět dlouho a nepít naráz, víno až k večeři - během dne „bevanda“ tj. náš střik, k rybě ne pivo ale víno (plavat 3x - ve vodě, v oleji a víně), Čechy mají rádi, až 1 mil. Čechů na rekreaci ročně,
slušnost: neptat se na válku, „nema problema“ i když mají a chtějí vyhovět a jsou pomalí,
úřední jazyk chorvatština, měna euro (od 1.1.2023, býv. kuna)

Itálie (Italy, IT), Italská republika, parlamentní republika,
cca 301 tis. km^2, středomořská země, uvnitř 2 městské státy Vatikán a San Marino,
ostrovy Sicílie (činná sopka Etna), Sardinie, Elba, Capri, Ischia, Liparské ovy (činná sopka Stromboli), Pelagické ovy (Lampeduza - nejhezčí pláž ve Středomoří, mezi Sicílií a Tuniskem), Procida, Tremitské ovy, Gilio, Pianosa, Spargoi,
kvůli tání ledovců v Alpách upraví mírně hranici se Švýcarskem,
v antice ovládala impérium od Skotska po Perský záliv,
hl. město **Řím,** 2,8 mil. ob., „věčné město“, LOH 1960, park Villa Doria Pamphili, nebezpečné město,
Milán 1,3 mil., prům. centrum, světová výstava 1906, Expo 2015,
Neapol 1 mil. ob., nepořádek, nebezpečné město,
Turín 1 mil. ob., ZOH 2006, nebezpečné město,
Palermo 700 tis. ob., Janov 600 tis. ob.,
Florencie 400 tis. ob., Boboli Park,
Bologna 400 tis. ob.,
Bari, Catania,
Benátky, 255 tis. ob., 20 mil. návštěvníků /rok, náměstí sv. Marka 100 dnů pod vodou, protizáplavový systém MOSE, od r. 2024 poplatky za vstup,
Terst, 200 tis. ob., býv. hlavní přístav Rakousko-Uherska, (zájem Čína - „nová hedvábná stezka)
Cortina d´Ampezzo 10 tis. ob., ZOH 1944, 1956, lyž. rezort Val Gardena v Dolomitech,
Bormio lyžař. středisko a alpské lázně,
Etna na Sicilii, 3357 m, aktivní, lanovka, okružní železnice,
Stromboli, 926 m, aktivní, Liparské ovy,
jezera Como, Lago di Garda, Orta,
sopka Vesuv u Neapole (r.79 Pompeje, 1944),
podmořská sopka Marsili, největší v Evropě, 175 km jižně od Neapole,
500 m pod hladinou, vysoká 3000 m, základna 79 x 30 km, jemně aktivní,
Ischia sopečný ostrov, termální prameny, lázně
Lampeduza, ostrov, imigrační centrum
max 4810 m n.m. Mt. Blanc na hranicích s Francií, Stelvio Pass 2758 m silnice VI-X, silnice pobřeží Amalfi, dopravní tunely pod Alpami do Evropy (tunelová velmoc),
jezero Como,
správně se člení na 20 krajů (regione):
- Abruzzo (stř. Itálie), 1,3 mil. ob., hl. m. L´Aquila
- Basilicata (j. Itálie), 0,6 mil. ob., hl m. Potenza, Matera - bohémové, provaz. most přes údolí říčky Gravina, skalní město
- Benátsko / Veneto (s. Itálie, s. od ústí Pádu do Jadranu), 5 mil. ob., hl. m. Benátky / Venezia

- Bologna, podloubí
- Emilia-Romagna (j. od ústí Pádu do Jadranu Pádská nížina), velmi rozvinutá, 4,5 mil. ob, hl. m. Bologna, Ravenna - nejst, univerzita, Modena, Parma, renesance, fajánská keramika, automobilky
- Furtánsko-Julské Benátsko / Friuli-Venezia Giulia, 1,2 mil. ob, hl. m. Terst
- Kalábrie / Calabria (j. Itálie - špička boty), 2 mil. ob., hl.m. Catanzaro, chudá a Apulie / Puglia (podpatek) 4 mil. ob., město Bari, bauxit. lom
- Kampanie / Campanie (stř. Itálie), 6 mil. ob., hl. m. Neapol
- Lazio (stř. Itálie), 5,5 mil. ob., hl. m. Řím / Roma
- Ligurie / Liguria (sz. Itálie - italská riviera), 1,6 mil. ob., hl. m. Janov / Genova
- Lombardie / Lombardia (sz. Itálie, od Alp k Pádu), 10 mil. ob, hl. m. Milán / Milano, móda, lyž. střediska, nejbohatší region, covid 19 se odtud začal šířit v r. 2019 po Evropě (kam ho zanesli pracovníci z Číny), Mantova (3 jezera - Malé Benátky),
- Marche (stř. Itálie, u Jadranu), 1,5 mil. ob., hl. m. Ancona
- Molise (j. Itálie, u Jadranu), 0,3 mil. ob., hl. m. Campobasse
- Padova, fresky ze 14. st.,
- Piemont / Piemonte (sz. Itálie), 4,4 mil. ob., hl. m. Turín / Torino
- Sardinie / Sardegna, 1,3 mil. ob, hl. m. Cagliari
- Sicílie / Sicilia, 5 mi. ob., hl m. Palermo
- Toskánsko / Toscana (stř. Itálie), 3,7 mil. ob., hl. m. Florencie / Firenze, umění, víno, gastr
- Tridentsko-Horní Adiže /Trentino-Alte Adige (s. Itálie vč. jižní Tyrolsko-Dolomity, lyžařský ráj, 1 mil.ob., hl. m. Trident / Trento, 100 tis.ob., nejzelenější město Itálie, ekolog. turismus i příroda, přír. park Adamello-Brenta, jezero Garda středomoř. mikroklima
- Umbrie / Umbria (stř. Itálie), 0,9 mil. ob., hl. m. Perugia, nejvyšší most Ponte Tibetano 175 m nad zemí, nad řekou Vigi v údolí Valnerina (lávka s mezerami)
- Údolí Aosty / Valle d´Aosta (s. Itálie - Grajské Alpy), 120 tis. ob, hl. m. Aosta / Aoste vznik 1861 (sjednocení městských států),

Kulturní památky UNESCO aj (47 - velmi četné):
- Alberobello (město z domy trulli z kamene bez malty)
- archeologická lokalita a bazilika v Aquilete u Říma,
- Aquileka, bazilika, archeolog.
- Agrigent, archeologická lokalita, dórské chrámy,
- Assisi, bazilika sv. Františka
- Bath Montecatini Terme, lázně - slavná lázeňská města Evropy
- Benátky a Benátská laguna, kostel a dominikánský konvent Santa Maria delle Grazie,
- Bologna, portikusy / otevřené sloupové haly
- Cefalú, městečko Sicílie
- Crespi d´Adda, dělnické město z 19.st.,
- Ferrara a delta Pádu
- Florencie, historické centrum,
- Ivrea, industriální město na sv. Itálie z 20.st.,
- Janov, historické centrum, Le Strade Nuove a Palazzi dei Rolli
- Mantova a Sabbioneta
- Matera, historické centrum,
- Modena, katedrála Nanebevzetí P. Marie, brána Torre Civica, nám. Piazza Grande,
- Neapol, historické centrum,

- Palermo arabsko-normanské a katedrály v Cefalů a Monreale
- Pienza v Toskánsku, historické centrum,
- Pisa - Piazza del Duomo,
- Pompeje, Herculaneum a Torre Annunziana (do r. 79), archeol. lok.
- Ragusa, město Sicílie
- Ravenna, raně křesťanské památky z 5-6. st.,
- Řím, hist. centrum, Král. palác Caseta s parkem, akvadukt a komplex Dan Leuco (z 18.st.), k novým 6 divům světa přísluší antické Koloseum v Římě z l. 70 - 82 n.l.,
- San Gimignano, historické centrum
- Sienna, historické centrum,
- Syrakusy, 8.st. př.n.l. a skalní nekropole Pantalica (13 - 15.st),
- Tivoli , Hadriánova vila, renes. villa d´Éste
- Turín, královské budovy rodu Savojského,
- Urbina , historické centrum,
- Verona, Ferrara (jádro města) a delta Pádu,
- Vicenza (Palladiovy vily v Benátsku),
- Castel del Monte v Apulii (hrad ze 13.st.),
- vily a zahrady Medicejských v Toskánsku
- Villa Romana del Casale ve městě Piazza Armerina na Sicílii,
- Pozdně barokní města v údolí Val di Noto (jv. Sicílie - 8 měst vystavěných po zemětřesení v r. 1693),
- Sacri Monti v Piemontu a Lombardii (9 sakrálních celků ze 16-17.st.),
- královský palác Caserta u Neapole s parkem, akvadukt a San Leucio
- rezidence královského rodu Savojských
- mocenská střediska Longobardů (7 lokalit), vily a zahrady Medicejských v Toskánsku,
- bar. města v údolí Val di Noto na Sicílii
- kostel a dominikánský konvent Santa Maria delle Grazie
- hrad Castel del Monte
- domy trullio Albeobello, kamenné bez malty
- kult. krajina ValVal d´orcia
- kopce Conegliano a Valdobbiadene, vinařská krajina víno Prosecco
- vinařská krajina Piemontu: Langhe, Roero a Monferrato
- kulturní a přírodní krajiny ostrovů Palmyra, Tino a Tinetto
- architekton. celky Sacri Monti v Piemontu a Lombadii
- obranné věže Su Nuraxi di Barumini na Sardinii,
- Rhétská dráha (do Švýcar),
- Perugia - poutní bazilika sv. Františka z Assisi (tam pochován),
- skalní kresby ve Val Camonice,
- Via Apia „Regina Viarum“ z Říma do jižního přístavu Brindizi, obnovována jako pěší poutní trasa
- Cerveteri a Tarquinia, etruské nekropole (9-1.st. př.n.l.),
- obranné věže Su Naraxi di Barumidy na Sardinii
- prehist. kůlová obydlí v Alpách - Fiavé u zrašelinělého jezera Carera 20 km od jez. Garda, kůlové stavby z doby bronzové - archeolog. areál a Muzeo delle Palafitté

Taormina - starověké divadlo na Sicílii

Parco dei Monstri / Park nestvůr - Sacro Bosco / Posvátný les u města Bomarzo v provincii Viterbo,

Přírodní památky:

- **BR a NP Abruzzo, původní pravěké bukové lesy,** jezero Lago Montagna Spaccata, centrální Apeniny
- **BR a NP Appennino Tosco-Emuliano a NP Appennino Lucano - Val d´Agri a NP Abruzzo, Lazio a Molise** - centrální Apeniny nad 2000 m, původní bukové lesy, kamzíci, vlci, medvědi
- **BR Circeo, vápencová, jeskyně - neandrtálec, dub balkánský, korkový, zimní, jasan ostroplodý, jilm**
- **BR a NP Cilento a Valo di Diano - Kampánie,** řecké kolonie s etrus. a lukánskými obyvateli, s archeolog. lok. Paestum, Velia, Certosa si Padula), skalnaté pobřeží
- **BR Collemeluccio-Montedimezzo**
- **BR Collina Po**
- **BR a NP Dolomity** Bellunesi - na pomezí s Rakouskem, ledovec, romantické panorama skalních věží a bizarních tvarů skal Tre Cime, přes 2000 pojmenovaných horských štítů, krasový systém, hluboká údolí a NP Dolomiti Bellunesi - j. Dolomity, Cortina d´Ampezzo, Eggental - lyže, GSTC udržit. CR od Globální rady pro CR, bohatá květena, Daphne striata, Physoplexis comosa, Campanula morretiana, Delphinium dubium, Cortusa matthiolii, Sempervivum dolomiticum, Lilium carniolicum, Alyssum ovirense, Astragalus sempervirens
- **BR Grande - Po River**
- **BR Mt. Etna** - sopka na Sicílii, cca 3329 m, Quercus cerris, Ostrya carpinifolia, Pinus mugo. ssp. laricio, Castanea sativa, Anagyris foetida, Berberis artnensis, Oxytropis halleri, Limonium gongetiana,
- **BR Mt. San Giorgio** - triasové fosilie na zalesněné hoře jižně Ligurského jezera
- **BR Mt. Viso,** až RF
- **BR Monte Peglia**
- **BR Miramare**
- **BR Isole Eolie / Liparské ovy**: vulkanická činnost sopka Strombol a Lucano,
- **BR Julian Alps**
- **BR Ledro Alps an Judicaria**
- **BR Ligurské pobřeží Portovenere**, Cinque Terre a ovy Palmaria, Tino a Tinnetto,
- **BR řeka Pád**
- **BR BZ Padova** z r. 1545, 1. na světě
- **BR Pobřeží Amalfitana,**
- **BR Po Delta**
- **BR Selve Costiere di Toscana**
- **BR a NP Sila - v Kalabrii**
- **BR Tepilora, Rio Pasada and Montalbo**
- **BR Ticino, Val Grande Verbano**
- **BR a NP Tuscan Islands / Toskánské souostroví,**
- **BR krajina v údolí Val d´d Orcia v Toskánsku,**
- **BR Valle Camonica - Alto Sebino**
- **BR Valle di Ledro**
- **BR Somma Vesuvio and Miglio d´Oro a NP Monte Vesuvio / Vesuv** - sopka, Helichrysum littoreum, lišejník Stereocaulon vesuvianum, cesmíny

- **BR Vinařská kult. krajina Piemontu**: Langhe-Roero a Monferrato (mezi řekou Pád a Ligurskými Alpami),
- NP Adamello-Brenta, v Trentinu, horské masivy
- NP Archipelago di la Maddalena
- NP Archipelago Toscano - souostroví Tirhénského a Ligurského moře, macchie, endemity
- NP Asinara
- NP Aspromonte
- NP Calabria - horská pohoří na jihu Itálie, borovice korzická, buk, jedle ojíněná, platan, habr východní
- NP Cilento, Vallo di Diano a Albumi
- NP Cinque Tere, nutná horská obuv, pokuty za pantofle či žabky až 2500 eur
- NP Circeo - Ca část ostrova
- NP dell´Alta Murgia Apulie - Puglia
- NP Foreste Casentinesi, Mt. Falterona, Campigna - lesnaté plochy s. Apenin v Toskánsku, jedlové a bukové pralesy, habr, dub, kaštan, hojně značených cest
- NP Gargano - skalnatý poloostrov v. Itálie v Apulii, mokřady lagun, jezero, pralesové bučiny a bory
- NP Gennargentu na Sardinii,bory, dubiny, macchie, citrus, olivovník, čemeřice korzická
- NP Gran Paradiso - nejstarší, býv. královský lovecký revír, Grajské Alpy, navazný franc. NP Vanoise, směs alpinská, severská a středozemní vegetace, alpínské louky, Dianthus pavonius, jasoň červenooký, kozorožec, kamzík, sviš´t, tetřev,
- NP Gran Sasso, E. Monti Della Laga - centrální Apeniny, horské louky, les buk, dub javor, lípa, jasan, jilm, kamzík, snaha udržet společenské a přírodní hodnoty v rovnováze, ubývá kozorožců zřejmě změnou vegetace alpských luk, obava hladových vlků pro dobytek,
- NP Majella - centrální Apeniny, bučiny, dub cer, tis, habr, cesmína, kamzík, motýli
- NP Monti Sibillini, horský hřbet centrálních Apenin, říční údolí, kras, buk, dub pýřitý, cer, cesmínový, habrovec, dikobraz
- NP Paneveggio - Pale di San Martino (houslové smrky),
- NP Pollino - horské masivy na jihu v Kalábrii, kaňon 17 km, hluboký 400 - 1000 m, vápence, přívalový déšť v VIII/2018 více než 10 obětí, **nejstarší borovice Evropy** Italus - Pinus heldreichii – Heldreichova, (bělokvětá, bělokorá) - 1230 let (průměr kmene 160 cm) na strmém Ca svahu (poblíž Neapole), glaciálně reliktní bory, horské louky
- NP Souostroví La Maddalena,
- NP Stelvio - Horní Adiže ve Rhaetských Alpách s ledovci a jezery, morény, modřín, limba, rhododendron, lišejníky, tetřev, bělokur, losos
- NP Val Grande - Alpy u Lago Maggiore, Piemont,bučiny, jedle, kaštan, alpská civilizace,
- NP Veron Grand Canyon)
- NP Záliv Orosei a Gennarentu e Golfo, delta řeky Po, Costiera Ammalfitina,

přír. park San Martino di Castrozza, Trentino,
přír. park Adamello-Brenta Trentino, Dolomity, geopark,
přír. park Costa Otranto - S. Maria Leuca - Bosco Tricase - 50 km pobřežní linie,
poloostrov Gargano v Apulii středomoř. květena
les Umbra ptrastarý dubo - bukový (kdysi ve střední Evropě)
korálový útes u Apulie - nově objevený, záměr mořské rezervace
mramorový lom Carrara (Michelangelo),

BZ Muzeo Orto Botanico di Roma, 12 ha, subtr. druhy, Villa Borghese v Římě,
zahrady Vatikán,
BZ a zahrada na Isola Madre
zahrada paláce Borromea na Isola Bella Lago Maggiore,
BZ univerzita Firenze, zahradní umění v Boboli ve Florencii, Villa Medici di Castello ve Florencii, Villa Petraia Florencie, Villa Gamberaia Florencie,
BZ univerzita Padova (z r. 1222, nejstarší v Evropě, 1545, UNESCO),
BZ univerzita Pisa, BZ univerzita Urbino, BZ Merano, BZ Tuscia,
BZ univ Arcavacata Calabrie, 8 ha, pův oliv. sad, duby, borovice, cypřiše, Rosa sempervirens, Cistus salvifolius, Spartium junceum,
BZ Alpino di Campo Imperatora Vinzenzo Rivera“, 2117 m, 0,3 ha, alpské druhy,
Alpská BZ La Chanousia (2200 m), BZ lesní Abetone,
BZ Carsiana (Botanični vrt Krasa) Gabrovizza u Terstu, 0,6 ha, závrt s propastí, 600 druhů, krasová flóra, Iris illyrica, Erythrinium dens-canis, Dictamnus albus,
BZ univerzita Calabrie, BZ Giardidni Ravino na ostrově Ischia (kaktusy),
BZ Orto Botanico Palermo Sicílie, 10 ha, 12 tis. druhů, skleníky, Ficus macrophylla 200 let,
BZ Rasponi Ravenna - léčivé a aromat. rostliny,
přírodov. muzeum Trento supermoderní,
přírodní galerie Armentera Arte Sella Open Air / pod nebem,
zahrady Villa d´Este v Tivoli (k nejkrásnějším v Evropě), Villa Adriana Tivoli. Villa Carlotta u jezera Como, Palazzo Farnese v Caprarola, Palazzo Piccolomini v Pienza, Villa Adriana Tivoli, Villa Aldobrandini ve Frascati, Villa Garzoni v Collodi, Villa Lante v Bagnaia zahradní stavby,
Villa Cimbrone Ravello, Villa Rufolo Ravello,
Villa Barbarigo Valsanzibio, Villa Farnese Caprarola, Villa Garzoni Collodi,
Villa Taranto Verbania, Giardino Ninfa, Parco dei Mostri Bornarzo, Arcavacata di Rende, park dei Mostri Bomarzo, krasová zahrada Carsiana u Terstu,
velmi významný CR (Řím, Florencie, Benátky, San Remo, Rimini, Bibione, Gardské jez., Cortina d´Ampezzo, zahrada Ninfa u Říma,
Augustovy zahrady Capri,
Parco dei Mostri v Bomarzo - mynýristické sochy
Vegetační charakteristika:
Klima mírné pásmo a mediteránní,
lesy jen 22,4 % (hlavně Alpy, zčásti i Apeniny), na jihu málo, jen na topení,
resonanční červené smrky - údolí Val di Fiemme v Trentinu,
louky a pastviny 15 %,
orné půdy 41,6 %,
na pobřeží Jadranu a v Pádské nížině subtropické mediteránní druhy,
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek pitné vody
- seismicky aktivní, riziková země, vysoká seismická aktivita, neboť země je na výběžku africké kontinentální tektonické desky, která se podsouvá pod eurasijskou, častá zemětřesení, Apeniny - podél hlavní osy postupuje zlomový systém od J k S (rozestupování, např. 1693 60 tis obětí, 1783 50 tis obětí, 1908 82 tis. obětí, 2016 aj.),
  proto ne jaderná energetika
- vulkanická činnost **Vesuv** (v r. 79 Pompeje 16 tis. obětí, trvale sledován a krizový plán pro milionovou aglomeraci Neapole), **Stromboli** (denní malé výbuchy), **Etna**, Ischia,

stratovulkán Flegrejské pole / **Campi Flegrei** u Neapole s kráterovým jezírkem Averno, v blízkosti 1,5 mil. ob., v kaldeře 369 tis. ob., kaldera s11 km e zvedá, příkrov se zmenšuje, výbuch v 16. st., a před 39 tis. lety, vyhubil neandrtálce, (potenciální supervulkán - způsobil by nukleární zimu)

- postupné sesouvání činné sopky Etny (v r. 1669 její erupce znamenala 40 tis. obětí vč. města Catania, v r. 1918 láva vytryskla až do 150 m, v současnosti má 4 krátery), přičemž její sesuv do moře může způsobit katastrofu jihu Evropy a severu Afriky (časově v tis. letech či vbrzku)
- zvýšená aktivita a zřícení podmořské sopky Marsili
- potápění Benátek do r. 2100 - až 60 záplav / rok , hladina moře v Benátské laguně je v r. 2020 vyšší než v r. 1970, vybudování zvedacích blokovacích barier (vzduchem) se zpomaluje
- odtávání a řícení ledovců, v VII/2022 z Marmolady (Dolomity) roztrhala několik turistů (vč. 2 Čechů),
- sesuv hory Mt. Toc (270 mil. m^3 horniny) při naplňování přehrady Vajont v r. 1063 (téměř 2 tis. obětí)
- uzavření řady pláží u Jadranu pro vysokou koncentraci bakterií Escheweria coli (od ústí Pádu po Rimini) vzhledem k suchu a vysokým teplotám
- zpouštnění Sicílie a jihu Itálie,
- výbuch chemičky Seveso v severní Itálii 10.7.1976
- město Tarent na jihu Itálie (Apulie) s největší ocelárnou Ilva v Evropě (na 1500 ha) patří ke třem nejjedovatějším městům světa (po Číně a Rumunsku) vypouštěním jedovatých těkavých (ale nezapáchajících) dioxinů a únikem prachu a nebezpečných kovů, proto v okruhu 20 km se nesmí pěstovat zelenina a chovat dobytek, přičemž ve městě více polovina úmrtí je důsledkem onkologických onemocnění a dýchacích cest (časté mozkové nádory lymfony u dětí)
- trvalé zvyšování „měst duchů“ (zemětřesení, sesuvy půdy, obtížní doprava, špatná ekonomika) - v roce 2023 přes 20 tisíc, domy za 1 euro
- navyšování migrantů (zejména imigrantů z pobřeží Afriky, ale i emigrantů)

Ekonomika:

2016: 30892, zadlužení 133 % HDP (2018, maxx zadlužení nemá překročit 60 % HDP, avšak EU má 87 %), přičemž je příliš velká na to, aby mohla zkrachovat a zároveň příliš velká na to, aby se dala zachránit, patří do G7,

rybolov, skot, ovce, prasata, drůbež, koně, osli, kozy, bourec,

zemědělské výrobky, pš, ječ, žito, oves, kuk, rýže, bramb, cukr. řepa, soja, slunečnice, olivy, citrusy, jablka, hrušky, broskve, luštěniny, tabák, víno, (pšenice i víno do Číny),

průmyslově-zemědělský stát, rozvinut zejména sever - Milán aj., na jihu nový kontejnérový přístav, vysokorychlostní vlak, časté tunely,

mramor, ocel, průmysl. strojírenský (železo a ocel) aj., FIAT, design, vlak 300 km/hod,

fotovoltaika (Sardinie) a větrné elektrárny, ropa z Libye, plyn z Alžíru, vodní a uhelné elektrárny,

turismus (rozsáhlé památky Řím, Florencie, Benátky, Pisa), rekreace pobřeží (Bibione, Riminy, Gardské j., Sardinie aj.), hory (Alpy, Cortina d´Ampezzo) a kultura (Benátky, San Remo) 12 % HDP,

Společnost:

cca 61 mil. ob., dříve velká emigrace, imigrace ze s. Afriky - Maroko, Tunisko a býv. kolonií (Somálsko, Eritrea),

84 % křesťané (převážně katolíci), 4 % muslimové (přistěhovalci), četné náboženské svátky, milují rychlost v dopravě i v řeči, živý společenský život, většinou přátelští, hlasití, expresivní, vášniví, v trattorii pizza, těstoviny,
zvyšování kriminality, mafie, zejména jih, sociální systém podfinancovaný,
jazyk italština, měna euro, švýc. frank na území exklávy Campione d´Italia

Irák (Iraq, Irácká republika, IRQ), Irácká republika,
cca 438 tis. km ^{2},
dříve převážně součást Mezopotámie mezi řekami Eufrat a Tigris - kolébka civilizace
od 6.st. př. n.l. (říše Akkadská, Sumerská, Novoasyrská, Novobabylonská, Seleukovská),
od pol. 7. st. (637) ovládli Mezopotámii muslimští Arabové, založili Bagdád (762)
a ten centrem chalifátu a nějakou dobu největším městem světa,
po r. 1250 Mongolská nadvláda a od r. 1514 Osmanská říše (jako nárazníkový stát k Íránu),
rozpadem Osmanské říše vznik 1919 pod správou GB, nezávislost - království 1932,
válka s Íránem 1980-88, vpád do Kuvajtu 1990, 2003-10 invaze USA,
2014-17 na části iráckého a syrského státu teroristický islámský stát (nesměli používat mobil ani internet), dnes už ví, že to bylo brutální zlo, padl po dobytí Mosulu,
pak utiskovaní šíité proti sunnitům,
hl. město **Bagdád,** 7,2 mil. ob., památník mučedníků, mešita 17-ho dne ramadánu, po jeho dobytí Turkem Tamerlánem (Timur) ve 14 století postaveno 120 věží z 90 tisíc lebek nepřátel,
Basra, 2 mil. ob., odtud pouť do Karbaly, oplakávána smrt imáma Husaina v měsici muhharamu
Mosul, 1,5 mil. ob., krátce hlavní město islámského státu, hist. centrum zničeno, ropa
Nadžaf. 1 mil. ob., největší pohřebiště 5 mil. lidí v údolí míru, hrobka 1. immáma,
Karbalá, svaté město šíitů, sem pouť na svátek Arbaú in, zde rozdělení islámu (menšinoví šíité (10-15%) v Iráku 2/3),
max 3611 m n.m. Cheekha Dar,
převážně nížina mezi Eufratem a Tigridem,
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Ahwar, kult. krajina, mokřady, města Uruk, Ur a Eridu
- Arbíl / Erbil / Irbil Citadel, citadela, nejdéle osídlené místo na světě, vyvýšené ve tvaru olivy, unikátní architekton. komplex, byty v hradbách, první stopy civilizace na pahorku s citadelou, min 7. tis. let staré (6 tis. let před n.l.), v jižním iráckém Kurdistánu (pečují zde i Češi), dnes kosmopolitní,
- **Aššúr / Qal´at Sherqat, hl. město a nábož. centrum Asyrské říše 14 - 9.st. př.n.l., památky ničeny islámskými radikály**
- Babylon - archeolog. lokalita Bábel poblíž Hilly, 6.století př. n.l., (150 tis. ob.), biblická Babylonská věž, býv. 7-poschoˇdová zikkurat, 91m, Semiramidniny visuté zahrady, obnovená modrozlatá Istařina brána 12 m v Pergamonském muzeu Berlín, střecha z cedrového dřeva a bronzu, Nabukadnezar II,
- Dur-Kurigalzu, dnes Akar-Kúf, starověké sumerské město,
- Eridu, nejstarší město z 5400 př.n.l., opuštěno 600 př.n.l.
- **Hatra, opevněné město Perthské říše) z 1. st. př. n.l. , ozbrojenci „islámského státu“ zničili 2 tisíce let staré památky**
- Karbalá, bitva muslimů - rozdělení na summity a šijíty, hrobka Husajna a Hasíra, šijítský svátek Arba´in, poutní místo,

- Klésifón, město ze 7.st.př.n.l.,
- Lagaš, sumerský městský stát ze 4.tisíciletí. př.n.l.
- Mosul, **hrobka proroka Jonáše, kterého uctívají židé, křeťané i muslimové, zničena v VI/2014 zničena tzv. islámským státem**
- Nimrud, **vzácné stavby asyrského města v jižním Kurdistánu, zničeny islámskými radikály**
- Ninive, **býv. hlavní město Asýrie, založené v 6. st. př.n.l. v Mezopotámii, zde údajně visuté zahrady Semiramidiny ne v Babyloně (který dobili v r. 689 př,n,l.), akvadukt vysoký 20 m, hradby 5 km, v r. 627 poraženo Římem, dnes 3,5 mil ob., památky barbarsky ničeny islámskými radikály, na Ninivských pláních dnes domovina iráckých asyrských křesťanů**
- Nippur, velmi staré sumerské město
- **Samara, 8.st., hl. město Abbásovců, archeolog. lok. z období Abbásovké říše u řeky Tigris, 40 x7 km, islámští teroristé (převlečení za příslušníky irácké armády) odpálili v mešitě al-Askari 7 hrobů a zničili její zlatou kupoli, točitý minaret, velká mešita al-Askarija, ohrožena**
- Ur, pozůstatky někdejšího starověkého města byly objeveny na jv. dnešního Iráku (zhotovena 3D rekonstrukce) - významné obchodní a vojenské centrum, které stálo u zrodu i zániku sumerské civilizace (od počátku 2. tis. př. n.l. do konce 3. st., rodiště Abraháma, praotec Izraelitů a všech proroků, píše se o něm v Bibli,

Uruk, sumerské a pak babylonské město, vznik klínového písma - vynalezli Summerové na poč. 3. tis. př.n.l.

klášter sv. Matěje (Mor-Mattal) ze 4.st.

„islámský stát“ barbarsky ničí starověké asyrské památky v Nimrúdu a Mosulu, Aleppu, Palmyře, Hatře či Ninive,

Přírodní památky:

- **BR Ahwar,** mokřady, kult. krajina, města

Mezopotámie v povodí Eufratu a Tygridu,
víno již 700 let př. n.l. (lis na víno)
vlk, liška, šakal, hyena, kočka, prase,

Vegetační charakteristika:

Klima subtropické mediteránní aridní a kontinentální, teploty 35 (11-51)^0 C,
časté suché písečné bouře,
les jen cca 13 %, původní dubové převážně vykáceny,
převážně aridní keře a polopouštní traviny, asi 190 druhů endemických rostlin,
13 % obdělavatelné plochy,
dříve úrodná Mezopotámie, dnes většinou poušť (na západě a jz.),

Ekologická ohrožení:

- průměrná teplota již vrostla o 2,5 ^{0} C, 21.6.2022 naměřeno 51,6 ^{0} C,
- **spalující a dusivé vedro** - infarkty, útěk obyvatel, vyprahlá a prosolená zem, přijatelná teplota v noci
- vegetace je likvidována suchem a solí - někdejší úrodná Mezopotámie
- přichází o datlové palmy („země 30 milionů palem“), sucho, salinita, zpouštnění
- další zpouštnění území / dezertifikace
- postupující eroze
- záměrné vysušování bažin na soutoku Eufratu a Tigridu, kde se údajně skrývají rebelové, ale také žijí bažinní Arabové Madánov, takže jich nezbyla ani třetina

- kritický nedostatek pitné vody, proto se lidé stěhují do měst, ale ta na to nejsou připravená
- znečištěná voda,
- povodněmi je ročně ohroženo 200 tis. obyvatel
- vysoké prachové znečištění vzduchu pevnými částicemi $PM_{2,5}$ (přes 10 mikrogramů./m^3) za rok
- odpadky
- toxicita území,
- **totální devastace všeho**

Ekonomika:
2016: 4692, ekonom. rozvrácená,
rybářství, hovězí, jehněčí, vejce,
pš, ječ, rýže, datle, zelenina, rajče,
největší zásoby ropy
Společnost:
43 mil. ob., 3/4 Arabové, 1/4 Kurdové, Asyřané, Turkméni,
97 % muslimové - islám, šíitský 65 %, sunnitský 35 %, křesťané,
jezidové aj. 3 % na pomezí Iráku (tam nejvíce), Sýrie a Turecka,
směs starých mezopotámských nauk, křesťanství a islámu,
Kurdové v horách etnicky rozdrobení,
Nový rok slaví o jarní rovnodennosti,
americká intervence v r. 2003 sice svrhla totalitní režim, ale způsobila občanskou sektářskou válku sunnitů, šiitů a Kurdů a posléze vznik „islámského státu“ a trvalé válčení v Sýrii, radikální islámisté vyhlásili pomocí asi 50 tis. vycvičených bojovníků islámský chalifát na části Iráku a Sýrie, ve jménu šárije a džihádu, která je v rozporu s evropským právem beztrestné zabíjení (vč. tzv. odpadlíků), okrádání a verbování bojovníků,
na 1/3 vyhlášení ISIL - Islámský stát Iráku a Levanty (Sýrie) s populací 8 mil. obyvatel, využívající bohaté ropné zdroje (Mosul, Tikrít, Bajdží), rabování bank, jmění uprchlíků i archeologických pokladů, výkupného, brutální popravy všech, kdo s nimi nebojují (zejména jezidé a křesťané), zajímání do otroctví vč. sexuálního,
vyvolalo útěky několika desetimilionů obyvatel, požadují aby obyvatelstvo na cizích územích se jim přizpůsobilo, ne aby se oni přizpůsobili, požadují i Mekku a Medinu v Saúdské Arábii (která proto staví na hranici rozsáhlý plot), radikální sunnité z Islámského státu považují i šíity za bezvěrce, proto je snaha vytvořit proti nim panarabskou vojenskou sílu (zatím Jordánsko, Saúdská Arábie, SAR a Egypt), proti nim válčí USA a RF,
bezpečnostně vysoce riziková nebezpečná země, nízká míra svobody,
naivní francouzská studentka, která se tam ideologicky vydala nakonec uprchla zpět a varuje ostatní naivky, že se nejedná o chalifát, ale sektu, kde není korán, ale jenom zbraně a ženy mají zajistit pouze pohodlí bojovníků,
jazyk arabština, kurdština, měna irácký dinár

Írán (Iran, IR), Íránská islámská republika (od r. 1979), (Persie),
cca 1870 tis. km^2, v Přední (Západní) Asii,
Mezopotámie - kolébka civilizace, křižovatka západní, střední a jižní Asie,
Perská říše 550 - 330 př.n.l. podlehla makedonskému králi Alexandru Velikému,
do r. 1935 označovaný jako Persie, dnes vč. částí Kurdistánu a Ázerájdžanu,
hl. město **Teherán,** 15 mil. ob., ve výšce 1200 m, moderní město, věž mládí, pod pohořím Elborz, horské hřebeny na dohled, přecpaný, znečištěný, univerzity, letiště,

Mašhad, 3 mil, *(ale i v Izraeli),* svaté město šíitského islámu, 985 m n.m., polopoušť, dočasné sňatky (i na několik hodin, prostituce)
Isfahán 1,5 mil, jedinečná islámská architektura, 1574 n.m., velké náměstí, perská zahrada Chehel Sotun, Páteční mešita,
Tabríz, býv. hl. město 1,5 mil.,
Šíráz 1 mil, osídlení do 2000 m, mešita Nasir al-Mulk, perská zahrada Eram
Qom 1 mil, centrum íránské teokracie - šíitský islám, poutní místo, metro, jižně od Teheránu, **v horském masivu jaderný program**
Kašan, perská zahrada Bagh-e Fin s vodními prvky
max 5671 m n.m. Damávand - vyhaslá sopka, sirné páry, hornatá země
poblíž jižního pobřeží Kaspického jezera - 70 km a nejvyšší vrch Blízkého východu,
70 % hory, ty lemují centrální íránské plató, hlavní pohoří jsou Elborz a Kopet Dag na severu, Zagros a Kuh Rút na jihozápadě a Východoíránské pohoří na východě,
na východě pouště přes 60%, Dašte Lút / Dasht-e Loot, + 70,7^0 C a Dašte Kavir, Lút, slaná jezera,
31 provincií spravované guvernérem, vč. V. a Z. Ázerbájdžánu a Kurdistánu,
vznik 1979 - islámská revoluce
Kulturní památky UNESCO a další:
- arménské kláštery - poutní sv. Judy Tadeáše (útočiště Arménů při jejich genocidě)
- Altappech, perská zahrada Abas Abad
- Ardabil, hrobky a svatyně šejka Safiho
- Bagh-e Shah, perská zahrada Fin
- **Bám, kultur. krajina, zrušeno 2013**
- Behistun, reliéfy ze 6.st.př.n.l.,
- Birdžand, peská zahrada Akbariyeh
- Čogha Zanbil, město z 13.st.,
- Gonbad e-Kabus - cihlová věž,
- Hamadán a Súsy, stopy královny Ester - hrobka (manželka krále Achašveróš (Xerxes I)
- Isfahán, býv. hl. město, Jehemova mešita, náměstí, perská zahrada Chehel Sotun
- Jazd, hist. město, perská zahrada Dolat Abad
- Karbalá - Husajnova hrobka / svatyně imáma Husajna, 1 mil. ob., (v r. 680 bitva mezi Mohamedovým vnukem Husajnem ibn Alim a chálifou z dynastie Umajjovců Jazidem I), při svátku Arba´een návštěva až 40 mil. lidí (pro šíity po Mekce, Medině a Jeruzalému nejsvětější místo, mešita šejka Lotfollaby
- Kášán, perská zahrada Bagh-e Fin s vodními prvky, bazar
- Mahan, perská zahrada Shazdech
- Maymand, pastevecká polopouštní kult. krajina
- Mehriz, perská zahrada Pahlavanpur
- Pasargady, město ze 6.st. př.n.l., hist. perská zahrada
- Persepolis, město ze 6.st. př.n.l. - ruiny
- Perské zahrady - 9 zahrad UNESCO, voda základní prvek, růže, víno (Šíraz)
- Shahr-i Sokhta, město z hliněných cihel před 3200 roky,
- Sheikh Safi al Din Khánegáh a svatyně Ardabilu,
- Sasánovská archeologická krajina a pozůstatky opevnění a paláců v provincii Fars,
- Sultanije mausoleum sultána),
- Shus (Susa, Šuša), 5000 př.n.l., starověké biblické město Šušan (kniha Ester), *(Súsy)*
- Šíráz, perská zahrada Eram, víno

- Tabriz - bazar,
- Tacht-e Sulejmán, archit. celek
- Teherán - Golestánský palác,
- Yazd, pouštní staroperské město, větráky-badgiry, zarathuštrické svatyně
- oblasti Hawraman a Uralm.at v Kurdistánu a Kermánšáhu na z. Íránu, archeolog. lokality, terasovité vesnice,
- 54 perských karavanserájů na hedvábné stezce
- Kulturní krajina Hawraman/Uramanat zemědělskopastevecká, kurdská
- Perský kanál, voda z hor do polopouští
- transíránská železnice

skalní stěna Nakš-e Rustam u Stachru - architekt. ztvárněná před 2500 lety (kopie budovy v Pasergadách - hlavním městě Perské říše s hrobkami králů Sásánovské dynastie
Ray, součást Velkého Teheránu, osídlení 6000 př.n.l., vodní pramen
Přírodní památky: (16 NP)

- BR Arasbaran
- BR Arjan
- BR oáza Bám - systém podzemních zavlažovacích kanálů
- BR Dena
- BR Desert Lut, solná poušť s dunami
- BR Geno
- BR a NP Golestan
- BR Hamoun
- BR Hara
- BR Hurkánské lesy, smíšené horské
- BR a NP Kevír - solná poušť
- BR Kopet Dag
- BR Lake Oremeeh
- BR Miankaleh
- BR Shushtarský - vodohospodářský systém z 5.st. př. n.l.
- BR Tacht-e Sulejmán - kult ohně a vody po 2,5 tis. let
- BR a NP Tang-e Sayad a Sabkuh
- BR a NP Touran
- býv BR a NP Urmijské jezero - červené bezodtoké ve výšce 1275 m, 55x140 km, hloubka 7-15 m, se 100 ostrovy, již téměř vyschlo (ekolog. katastrofa)
- NP Bamou
- NP Boujagh
- NP Dayyer-Nakhilu
- NP Khar Turan
- NP Khojir
- NP KoahGhazi
- NP Lar
- NP Salouk
- NP Sorkheh Hesar
- mořský NP Nayband

pouštní oáza Garmeh, vysázené datlové palmy,
barevné terasy v s. Íránu,
červené sezónní jezero Maharlu

Stars Valley Qeshm, Colorful Mountains of Tabriz, Mt. Tochal u Teheranu (lanovka), Dizin Ski Resort Karaj, Damavad Mountain Amol, Sofeh Mountain Isfahan, Ali Sadr Cave Hamadan, Shahdad Kalouts Shahdad, Vazanech Desert, Maranjab Desert Kashan, Varzaneh Salt Lake, Zarivar Lake Sanandaj, Maharloo Lake Shiraz, Hormuz Island Abbas, Hengam Island Qesh,
BZ Teheran, Jasmin Stone Garden Teheran, Melat Park Teheran, Laleh Park Teheran, Ab-o-Atash Park Teheran,
Eram Garden Shiraz, Shapouri Pavilion and Garden Shiraz, Gagh-e Jahan Nama Shiraz,
Bagh-e Fin Garden Kashan (Kašán) UNESCO, pozoruhodná asi nejstarší perská zahrada z 9. století, síť vodních kanálů, nádrží a fontán, Rosa moschata, citroník, broskvoň, fíkovník, datlovník, vinná réva, cibuloviny, léč. rostliny, na okraji cypřiše (cca 500 let) u zdi rajské zahrady, orientace na 4 svět. strany,
Flower Garden Isfahan, Shazed Garden Kerman, Dolat-Abad Garden Yazd,
Kooh Sangi Park Mashhad, Kish Dolphin Park (Island), Sadri Garden Yazd,
tradice palácových zahrad

Vegetační charakteristika:

Klima subtropické s vysokou kontinentalitou, nehostinné, uchá, horká, dlouhá léta, krátké zimy, **v pouštích +50^0 C až -30^0 C v noci,** na jihu tropické, u pobřeží Perského zálivu velmi mírné zimy,
subtropické lesy jen 10 %: severní polohy Elborzu a Tabyše přikloněné ke Kaspiku,
z javorů, dubů, platanů, jasanů, jilmů a habrů, výše z jehličnanů vč. jalovců, podobně jako na Kavkaze, jinde se mozaikovité lesy zachovaly pouze na těžko přístupných skalnatých lokalitách - duby kaštanolistý, velkokvětý aj., javor sametový, kapadocký, ořešáky, pistácie, lokálně mandloně / Amygdalus scoparia, granátová jablka, cypřiše, tisy, zeravce, myrty, albízie, lapiny, tomel, cesmína, kaciba, Ruscus, end. Parrotia persica, Acantholimon, biodiverzita 2 hotspotů - Kavkaz a íránsko-anatolský, na svazích tulipány aj. cibuloviny, sasanky, křivatce, pelyněk Artemisia hierbaalba, tořič, vzácně Dionysia tapetodes, Crocus gilanicus, Iris, Alium, Euphorbium, keře a traviny, **pastviny 24 %, 8 % zemědělské půdy,** pěstování čaje, horské stepi,
pouště a polopouště 56 %, mangrovy, korálové útesy,
medvěd syrský, levhart perský, rys evropský, vlk, šakal, muflon, gazela perská, daněk mezopotámský, koza bezoárová, ovce stepní a kruhorohá, dikobraz, hyena, varan, kobra indická, krokodýl, mořské želvy - karety,

Ekologická ohrožení:

- aridizace, neboť ve většině pohoří byly lesy vykáceny (stáloz. jalovcový, kaspický listnatý, listnatý),
- poušť Lút - **nejžhavější místo světa s naměřenou teplotou povrchu 70,7 °C,**
- katastrofický nedostatek pitné vody
- nadměrné čerpání podzemních vod,
- největší jezero Urmia na severu (býv. BR) již téměř vyschlo, přičemž je toxicky kontaminováno, slané, třetí největší solná plocha na světě, za 30 let zmizelo 80 % jeho plochy, přes jezero jezdíval trajekt, další generace už asi ho neužije, plodiny v okolí již zavlažovány recyklovanou vodou z továren
- jezero Sáva (perla jihu) poprvé za stovky let v r. 2022 bez vody
- jezero Orúmíje v horách u Turecka vysychá od r. 1995, z 5 tis. km^2 již jen pětina
- vysoké prachové znečištění vzduchu pevnými částicemi $PM_{2,5}$ (přes 10 mikrogramů./m^3) za rok

- vysoká radioaktivita v Ramsaru – uran a radium z horkých pramenů ve stavbách (z vápence), pitné vodě i plodinách, průměrná osoba je vystavena mnohem vyšším dávkám než je povolená pro radiační pracovníky, doporučení na vystěhování obyvatelé nereflektují
- toxicita území
- město Teherán se propadá lokálně až o 25 cm/rok v důsledku úbytku podzemní vody i pastvin
- rychle vzrůstající populace obyvatel neodpovídá přírůstku zemědělské výroby, vláda politiku omezování porodnosti - dnes ale podporuje
- seismicky aktivní oblast - zemětřesení, Dímghín t 856 45 tis, obětí, 893 Ardabil , 1997 1100 obětí, starověky perský zavlažovací systém byl zničen zemětřesením v r. 1962, 1990 50 tis. obětí,
- válka s Izraelem 2025

Ekonomika:
2016: 5383, 2018: 21000 USD,
rybolov Kaspické moře, tuleň, chov jeseterů - kaviár, bělic, sle´dů, candátů,
pastevectví - ovce, kozy, skot, kůň, osel, velbloud, buvol,
zemědělstvíz toho třetina pod závlahou), rýže, pš, ječ, cukr. řepa, bavlna, tabák,
luštěniny - fazole, víno, čaj, citrus, datle, ořechy, mandle, pistácie, kaštany, moruše, rozinky, kardamon, kurkuma, lilek, šafrán, růže - výroba růžové vody, granát. jablka, koberce
nejstřeženější íránské zásoby státního zlata (zlatá rezerva) asi v Imperial Treasury či Íránské státní bance (převezl je z Evropy),
koberce, šperky - stříbrný filigrán,
regionální velmoc, ropa, zemní plyn, jaderné elektrárny, jaderný program údajně jako projekt suverenity, technologického pokroku a národní hrdosti,
dlouhodobě usilovně buduje jaderný program - obohacování uranu, na Expo 2010 v Šanghaji kupodivu, oproti programu ostatních zemí, uváděl svůj jaderný program, jaderné zařízení Fordo je 100 m pod zemí v masivu hory u města Kom/Qom (centrifugy) jižně od Teheránu (účinnost nové bomby ve skále a betonu je ale do hloubky 50 m)**, další je Natanz - k obohacování uranu a Isfahán - výzkum jaderného zařízeni, komplex u třetího největšího města, všechny 3 napadeny USA v roce 2025**

Společnost:
cca 88 mil. ob., 50 % Peršané (již 5 tis. let.), 25 % Ázerbájdžánci, 8 % Kurdové, 3 % Arabové, v pohoří Zagros turkický kmen nomádských Kaškajů (je snaha je trvale usadit), **mladá populace** (70 % do 30 let),
dlouhodobě nejvzdělanější národ (70% VŠ), **silná kulturní identita (Persie),** všechno symetrické, kult vody,
státní náboženství převážně menšinový **šíitský islám,** šíjité 90 %, sunnité 8 %, (Palestinci a Saudové jsou sunnité), minimálně křesťané, židé, zoroastriáni, v r. 1863 zde vzniklo univerzální náboženství bahaismus, šíitská islámská teokracie - ajatolláhové pronásledují baháje, sunnitské muslimy a křesťany, rouhání se přísně trestá,
vztahy s arabským světem na bodu mrazu, **dnes islámský policejní stát,** nízká míra svobody, sociální sítě zakázány, po chomejnýho kult. revoluci ženy oblečení vše zcela zakryté (vidět jen obličej, ruce a nohy), mravnostní policie sleduje povinné nošení muslimského šátku hidžábu, na protest si ženy stříhají dlouhé vlasy,
v r. 2022 krvavé protesty proti hidžábu - neboť došlo ke smrti mladé Kurdy M. Amínové, v r. 2024 policie zmlátila 6-letou holčičku ve městě Borujerd, protože místo hidžábu měla

tričko s krátkým rukávem, v busu ženy musí sedět vzadu a nastupovat zadními dveřmi, fyzický kontakt na veřejnosti zakázán, gen. Solejmáního dal zavraždit president USA Trump,
Írán neuznává Izrael a chtěl by ho vymazat z mapy, v r. 2025 Izrael a pak USA vojensky napadly jaderný program k obohacování uranu,
neklid, vysoká korupce,
krásná země se špatnou pověstí, **pro turisty zatím relativně příznivý**,
točivé sporty, lyžařské sjezdovky I-III, aktivní zahraniční politika,
zvyklosti: taaro - projev úcty v Persii: pokud nabídku vysloví 3x, myslí ji vážně, jinak je povinen host laskavost slušně odmítnout,
Přírodovědecké expedice Národního muzea v Praze v r. 1970, 1972, 1977,
písmo arabské, jazyky perština (úřední), turečtina, kurdština, ázerbájdžárština, arabština, arménština, lúrština, balúčština,
měna íránský riál (IRR)

***Islámský stát* (Daiš, Daeš, ISIS),** v Iráku 2006-2013, totalitní, chtěl zřídit chalifát nad všemi muslimy na světě s právem šaria,
dnes označení povstání sunnitské teroristické organizace původně napojena na Al-Káidu, v Iráku Levantě, Sýrii, Libyi, Palestině, Jordánsku, Libanonu, Jemenu, Afghánistánu (emirát od r. 2021), Pákistánu, Nigérii, Mosambiku, Filipínách, snad podpora býv. syrský prezident Asad, militarizace dětí,

Izrael (Israel, IL), Stát Izrael,
cca 21 tis. km^2 , na v. pobřeží Středozemního moře,
příkopová propadlina Východoafrického zlomu,
Židovský král David založil 1200 let př.n.l. Jeruzalém severně nad Davidovým městem Kannán / Kanán, moudrý Šalomon (Šalamoun) izraelský král 970-931 př.n.l. narozen v Jeruzalémě, partnerka Královna ze Sáby (asi z Etiopie),
Jeruzalém byl okupován cca v r. 600 př.n.l. římsko-perskoosmansko muslimskýmskými hordami a Davidův chrám zničen 586 př.n.l., Židé byli vyhnáni a tak území křesťansko-židovského Jeruzaléma, Kanánu a Palestiny ovládli muslimští "okupanti",
v r. 587 př.Kr. vtrhl Nabuchadnezzar II do Jeruzaléma a odvlekl židovský národ do babylonského otroctví, území si pak podmanily Babyloňané, Peršané, Řekové, Římská říše, islámští a křesťanští křižáci, Otomanská říše a Britské impérium,
hl. město formálně **Jeruzalém,** 1 mil. ob., 4500 př.n.l, čtvrti: muslimská, židovská se Zdí nářků, křesťanská čtvrť s Chrámem Božího hrobu a arménská , starobylé, posvátné, kontroverzní, hlavní pro talmud, bibli i korán, u „Zdi nářků“ složitá organizace, až 2.5 tis. policistů k zábraně izraelsko-palestinských střetů, zvláště když současně svátek pesach a ramadán, na Olivetské hoře hřbitov nejdéle nevyužívaný, Chrámová hora posvátná se Skalním domem a mešitou al-Aksá, hora Sijón (hrobka krále Davida),
fakticky Tel Aviv/Jaffo, 0,5 mil. ob., 5 m n.m., kosmopolitní, mladistvá metropole, moderní „bílé/ město. stavby styl Bauhaus, drahé, příznivé pro komunitu LGBT (lesby, gaye, bisexuály a transgendery), muzeum umění, pobřeží s plážemi,
Haifa 300 tis,ob, Eljat 100 tis. ob. u Rudého moře (Věčný Bůh),
Nazaret 90 tis. ob. u Galilejského jezera 290 m n.m. (Arabové a křesťané),
max 1208 m n.m. Mt (Har) Meron, jinak Hermon na Golanských výšinách 2814 m n.m.

také hory Karmel a Galilej,
převážně pouště a polopouště Galilej a Jutská,
řeka Jordán od hory Hermon přes Galilejské jezero do Mrtvého moře,
Jardenit - poutní místo u Jordánu, místo křtění, na stěně křtitelnice a biblické texty v různých jazycích vč. češtiny a slovenštiny, Ježíš ale křtěn v Jerichu,
Galilejské jezero - hlavní vodní zdroj země -212 m, kolem putování Ježíše Nazaretského,
min - 430 m Mrtvé moře, vysoká salinita, vysychá,
Svatá země, především židovská, do jisté míry ortodoxní země (střety s muslimy),
<u>židovský stát vznikl r. 1948</u> zřízený na území Palestiny, arabský stát doposud nevznikl, neustále ve střehu (heslo nenechat se překvapit, postavil separační zeď ke zbylé Palestině (ozbrojené hlídky),
nízká kriminalita, největší vlastník půdy řecká pravoslavná církev,
<u>Kulturní památky UNESCO aj</u>:
- Acre (křižácké přístavní město 1104-1291),
- Akko (pův. křižácké město 1104-1291,
- Jericho (Palestina, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 11 tis. l. př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo o nejdéle osídlené město, <u>nejníže položené</u> - pokračování na starém vzhůru)
- **Jeruzalém (staré město a hradby), město 3 hlavních náboženství, ohrožen,**
- Masada (svádění vody a přenos do podzemních nádrží,
- Nazareth - město Ježíšova života
- Tel Aviv (moderní multikulturní zahradní Bílé město ve stylu Bauhaus, 1924-48, synagogy, křesťanské kostely i muslimské mešity),
- archeol. lok. v pohoří Karmel (až 0,5 mil let, svitky v hliněných pouzdrech
- Nahal Me´arot a jeskyně ve Wádíel-Mughara,
- jeskyně Bejt Guvrin a Maresha v Jutské nížině (jeskyně staré asi 2000 let), nález Biblické stély - Megiddo, Chacor a Be´er Ševa,
- nekropole Bejt Šč arim
- Svatá místa baháismu - svatyně a zahrady a v Haifě a z. Galilei),
- kadidlová stezka v Nagevu
- biblické telly - Magido, Chaccor a Be er Seva
- historický akvadukt, na dně Galilejského jezera megalitická stavba, monumenty Gilgal Refaim, Jethro Cai a kruhová stavba připomínající hrobku (asi 6 tis. let stará, zřejmě říše Beth Yerah / „Měsíční dům“)

archeologické naleziště u Džáldžúlja u Tel Avivu - nářadí z pazourků aj.
archeologická lokalita starověká vesnice Chukok (v Galileji, s. Izrael), mozaiky
pouštní jeskyně Kumrán - starověké svitky
muzeum holocaustu
<u>Přírodní památky</u>: (v NP Green Pass pro vstup do 3, 6 nebo 10 NP za výhodnou cenu)
- **BR Cesta Kadidla v poušti Negev - Haluza, Mamshit, Avdat, Shivta** (trasy koření z j. Arábie ke Středozemnímu moři, kadidlo, myrha, 3.st.př.n.l. - 2.st.n.l., zemědělská krajina a zavlažovací systémy, karavanseraily, opevnění
- **BR a NP Masada** - symbol starého izrael. království, opevněný palác. komplex -37 - 4. st. př.n.l., Herodes Velký
- **BR Meddigo, Hazor a Beer Sheba - tells,** předhistorické náhorní sídliště na vyvýšeninách v Přední Asii, přes 200, z biblické doby, podzemní zásobárny vody, obývána po 1000 let

- BR Mt. Carmel
- NP Achziv - na pobřeží Středozemního moře s archeologickou lokalitou starobylého města
- NP Ashkelon
- NP Avdad,
- NP Baram - v Horní Galilei
- NP Beit Guvrin- Maresha, 500 jeskyní (se 3500 místnostmi) na 300 ha v Judské poušti
- NP Bejt Šean,
- NP Caesarea Maritima
- NP Ein Avdat
- NP Ein Gedi - oáza u Mrtvého moře
- NP Gan Ha-Šloša - malebná lokalita
- NP Habesan
- NP Hermon - Banias, na z. okraji Golanských výšin
- NP Chorazin - s. od Galilejského jezera
- NP Jehudija (Yehudiya)
- NP Har Karmel - největší, na vápencovém pohoří severně od Haify), cca 21 tis. km^2
- NP Kumrán - nálezy nejstarších svitků
- NP Kursi - na v. břehu Galilejského jezera
- NP Kochav ha-Jarden - u býv. křižác. hradu u města Tiberias u Galilejského jezera
- NP Masada, pevnost Herodese, lanovka, výhledy
- NP Ramat Gan
- NP Tel Chacor - v Horní Galilei
- NP Tel Megido - v Jezrelském údolí, na karavanní cestě ze Sýrie a Mezopotámie do Egypta, se zbytky 20 historických vrstev městských osídlení
- NP Timma - údolí s tzv. Šalamounovými sloupy
- NP Wádí Habesan.

PR četné: Amud River, Ashosh, Avital, Banias s vodopády, Dishou River, Ein Gedi (Davidův vodopád v údolí, kozorožec nubijský), El Al, Gamla, Gever, Gilbon, Hale Elat, Har Adam, Hermonit, Hazor River, Hilazon River, Holot Ziquim, Jehudíja, Jotvata Hai Bar, Mezar River, Mezoqé on, Misgaw, Mount Hermon (2814 m n.m.), Mt. Meiron (1208 m n.m.), N Zavitan, Odem Forest, Ofagim River, jeskynní rezervace Soreq (Soreq Stalactite Cave Nature Reserve) u Jeruzaléma, kráter(knon Machteš Ramon v Nagevské poušti (300 m hluboký po erozi při ústupu oceánu, 40 x 8 km), River Shilloh, Shu´ah River, Susita, ornitologická rezervace Agamon v Chulském údolí, Tel Dan, Ya´ar Alona a dále chráněná území vádí – Gerar Hutichon River, Tavor River, Orvim River a Jordan, Olivová hora a Getsemanská zahrada Jeruzalém,

BZ Eilat, na místě býv. vojenské základny, potok s vodopády a mini deštný les, Adansonia digitata, Terminalia catappa, Acacia totzilix, Cocos nucifera

BZ Ein Gedi,

Terasové zahrady Bahá´i Haifa (bahaismus),

Institut environmentálních studií v Aravě (pouštní jih) vč Ústavu ekologického zemědělství, také pěstování **Boswellia sacra – kadidlovník pravý,** strom pouštních vyvýšenin, který při poranění (naříznutí) roní velmi drahou kadidlovou klejopryskyřici, tzv. františek - kadidlo používané u církevních obřadů (vykuřování spolu s myrhou), pův. v. Omán a Jemenu, v Izraeli u Mrtvého moře (kdysi se u nich zastavovaly karavany, léč - protizánětlivé účinky a i při léčbě rakoviny,

Mají omezenou schopnost klíčit a bez pomoci člověka se nedokážou obnovit, proto je pěstuje pokrokový izraelský farmář Guy Erlich),
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské, teploty 25 (13-45)^0 C,
sekundární les 5 %,
strategie boje z dezertifikací v poušti Nagev,
programové výsadby lesních ploch až na 10%, (Jewish National Fund / Židovská národní nadace), rozšiřování pěstování datlovníků, oliva, stáloz. duby,
60 % pouště - Negev, Jutská, 10 % polopoušť,
ornou půdu získali na 15 % a pastviny na 7 % plochy území (přes 50 % zemědělské půdy musí zavlažovat - převážně recyklovanou vodou), takže závlahy spotřebují cca 60 % sladké vody, dokáží shromažďovat a ochraňovat vodu v poušti (čistí řasou Chlorella),
reintrodukční programy,
šakal, vlk (Golanské výšiny, redukováni), kozy, kozorožec, gazela, šakal, daman skalní, kaloň egyptský, žralok, stěhovaví ptáci, pelikán (krmeni aby ne na pole), ibis egyptský, sup bělohlavý, jeřáb, orel,
Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody, vysychání vodních ploch proto hlavní činnost třech barev: hnědá - zachování plodné půdy, zelená - vysazování lesů a zeleně , modrá - udržení vodních zdrojů,
- rychle vysychající Mrtvé moře, hladina -1,2 m/rok, salinita 34 %, léčivé účinky bahno na kožní choroby, rekreace, život na bakteriální úrovni, - 430 m, hloubka 380 m, nebezpečné propadliny, vyschnutí 2050, proto projekt kanálu na Rudé moře), také Galilejské jezero které je zdrojem pitné vody,
- cca 2x/rok povodňové záplavy
- v Jordánské údolí u Tiral Cvi byla zaznamenána nejvyšší teplota v Asii 53,7^0 C.
- jezero Hula vysušeno v 50. letech minulého století, takže zničeny unikátních mokřadních ekosystémy
- dnes nové metody odsolování (reverzní osmóza) a kapkové závlahy. čištění a užívání odpadních vod k závlaze z 80 %,
- v z. Izraeli došlo k úniku min. 5 mil l ropy z ropovodu, což silně narušilo rezervaci Evrona
- judaismus i islám zakazují konzumaci vepřového, izraelské právo chrání divoká prasata v pohoří Karmel, v Haifě (300 tis. ob.) likvidují vegetaci, blokují dopravu, převracejí odpad. koše, hloubí díry v parcích kde hledají vodu, starostka ale zakázala regulaci zvířat odlovem

Ekonomika:
2016: 37778, „Start-up Nation“, nejpokrokovější technologie, max patentů na osobu (víc high-tech start-upů než celá Evropa, nejprofitabilnější byznysy (obchod, podnikání, finančnictví, právo, softwarové inženýrství),
mošavy - kolektivní hospodaření původní zemědělské osady, pak kibucy (až 4000, dnes licence na pěstování léčebného konopí, i soukromé vlastnictví a oddělené bydlení),
kapková závlaha, recyklovaná voda, potravinářsky soběstačná, papriky, rajčata, melouny, lilky, víno (Golanské výšiny), léčivé byliny, sůl, bahno, kosmetika, květiny na vývoz,
košer potraviny - rituálně čisté, nepoužívat krev, porážka podřezáním, ze savců jíst jen sudokopytníky, víno věřící a praktikující žid, vápenec, i přes nedostatek přírodních zdrojů, cca 20 % obyvatel v průmyslu, boty, sklo, drahé kameny, broušení dimantů (30 tis. pracovníků), největší diamantová burza, fotovoltaika nové stavby i uliční osvětlení,

sluneční pec, těžba zemního plynu, nové metody odsolování (reverzní osmóza) a kapkové závlahy, čištění a užívání odpadních vod k závlaze z 80 %,
cestovní ruch: **bezpečná země** - všude vojenské hlídky, svatá země, kolébka křesťanství, Svatý hrob v Jeruzalémě, koupání Mrtvé moře, letovisko Eliat, turist. trasy značeny podobně jako u nás červeno-modro-bíle), izraelská národní stezka www.israeltras.net, Jesus Trail jesustrail.com, Gospel Trail www.gospeltrail.com, Yam IYam Hike Sea to Sea) přes vrchol Har Meron,
Mapa israelhiking.osm.org.il, v kibucích obvykle místa pro přespání
Společnost:
cca 9,5 mil. ob., další 4 mil. Palestinská samospráva - pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu, 80 % Židé, (tj. 43 % světového židovstva, až 25% přišlo z Ruska), nábožensky židé, národnostně Židé, nově Izraelci, dále Arabové 18 % a křesťané,
talmud - židovské rabínské učení (hebrejsky), Tóra - 5 knih učení proroka Mojžíše,
košer potraviny - rituálně čisté, nepoužívat krev, porážka podřezáním, ze savců jíst jen sudokopytníky, víno věřící a praktikující žid, ortodoxní židé 25% - černý klobouk, dlouhé vlasy a vousy, rozevláté šaty, ženy 7 dětí, nechodí na vojnu, Chanuka - 8denní svátek světel,
zvyklosti: nutno respektovat: jsou přímočaří, neplýtvají zdvořilostními výrazy, pozdrav shalom, sobotní židovský svátek šabat v pátek odpoledne nebo sobota klid a odpočinek mnohdy i veřejné infrastruktury, udržovat zvyklosti v odívání, v ortodoxních čtvrtích přizpůsobit oblek - muži dlouhé kalhoty a košile s dlouhými rukávy, ženy zahalené, na svatých místech (křížová cesta v Jeruzalémě, Nazaret, bazilika Zvěstování, v Den vzpomínek na holocaust chvíli v klidu, za svátku Jom kipur půst a odpouštění, nefotit vojenské a bezpečnostní objekty vč. zdi Jeruzaléma,
Izrael vznikl za TGM a Jana Masaryka - nebýt Československa, nebyl by Izrael, proto Česko trvale nadstandartní vztahy, historické protižidovské postoje byly již od antického Řecká, dále v 16. století a pak zejména v 19. a 20. století, přičemž příčiny a postoje se měnily, zejména to bylo kvůli jejich víře a etnickému původu ve vazbě na místní nacionalismus (označení, vystěhování, ghetta, 1541 vyhnání z Čech, pak návrat, ale 1557 opětovné vyhnání), trvalá problematika Izrael - Palestina a arabské / islámské země,
6-denní izraelsko-arabská válka v r. 1967: obsazen východní Jeruzalém, pásmo Gazy, z. břeh Jordánu část Sinaje, vráceny Golanské výšiny (dnes vojska OSN), zbraňové systémy, vlastník jaderných zbraní, v Nagevské poušti jaderné výzkumné středisko, zeď k Egyptu 392 km, novodobé heslo: nemůžeme být překvapení, spíš případně musíme někoho překvapit, povinná vojen. služba muži i ženy (3/2 roky),
nebezpečná oblast Golanské výšiny (miny), ale i pobřeží Mrtvého moře (propad),
Palestisko-izraelský konflikt je nejen náboženský a etnický, ale hlavně se jedná o území a suverenitu, budování židovských osad a izraelskou kontrolu území „zvláštního režimu“ což vyvolává útoky Palestinců, Izraelci čelí vojenskou silou, obě strany si po dlouhých letech konfliktu vzájemně nedůvěřují,
proti Izraeli bojují radikální Hamás - sunnitské Hnutí islámského odporu v Palestině, Gaze a z. břehu Jordánu - v r. 2023 napadl Izrael při jejich slavnosti z Gazy
a Hizballáh - šíitská Strana Alláhova v Libanonu,
13.6.2025 Izrael napadl jaderný a vojenský program v Íránu, následně ho doplnili USA, konflikt může být vyřešen jen uzavřením národních a mezinárodních dohod,
koncem r, 2021 vznikla energeticko, vodohospodářská dohoda Izrael - Jordánsko - SAE: Izrael odsoluje vodu, v Jordánsku vznikl supermoderní fotovoltaický park,
symbol hexagram - Davidova hvězda, 9 - ramenný svícen.

jazyk hebrejština, arabština, měna nový izraelský šekel

Jemen (Yemen, YAR, YEM), Jemenská republika,
uveden v díle Afrika,
sporná území se Saúdskou Arábií, Ománem a Eritreou (Hanišské ovy),
cca 535 tis. km^2,
hl. město **San´a,** 3 mil. ob., jih Arabského poloostrova,
max 3760 m n.m. Nabi Šu´ajb,
vulkanický pobřežní pás 2000 m,
převážně náhorní plošina,
nížina u Rudého moře 50 km široká,
převážně pouště a polopouště,
vznik 1990 (sjednocení S a J Jemenu)
Kulturní památky UNESCO:
- Sabejské království, památka, ohroženo
- město Sana´a (staré 2,5 tis. let, v 7.st. centrum šíření islámu), ohroženo
- opevněné město Shibam (ze 16.st., věžové stavby spořící úrodnou půdu), ohroženo
- historické město Zabis (kdysi hl. město, islámská univerzita), ohroženo
Přírodní památky:
- BR Sokotra soustroví / archipelago, přes 300 endemitů (30 %), převážně sukulentů,
- NP Bura,
Shibam, Wádí Hadramaut
Vegetační charakteristika:
Klima tropické aridní, nedostatek srážek, při pobřeží vlhké a horké, v západních pohořích mírné teploty
prakticky bez lesů, Adenium obesum, Aloe perryi, Boswellia - kadidlovník, Commiophora - myrhovník, Dracaena cinnabari - dračinec rumělkový, suchomilné rostliny, sukulenty, ovocné dřeviny,
Ekologická ohrožení:
- nadměrné čerpání podzemních vod
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
ryby, mořské plody,
pš, proso, brambory, káva, víno, bavlna,
ropa, zemní plyn, uhlí, mramor, fosfáty, Au, Pb, Ni, Cu, sůl
Společnost:
cca 28 mil. ob., 1 mil. Jemenců v Saúdské Arábii a 80 tis. v GB, Arabové,
významné kmenové vztahy,
islám sunnitský 63 %, šíitský 37 %, Židé převoz do Izraele (50 tis. osob), 3 tis. křesťanů,
občanská válka (od r. 2011),
bezpečnostně riziková, nestabilní, **nebezpečná země**, válčí se, vládu podporuje sunnitská Saúdská Arábie (s odnoží al-Kajdy), **hútijské povstalce šíitský Írán**,
dnes **humanitární krize**, omezený přístup (letecky),
jazyk arabština, měna jemenský riál

Jordánsko (Jordan, HKJ, JOR), Jordánské hášimovské království, konstituční monarchie,
uvedeno v díle Afrika, království na s. břehu Jordánu,

hl. město **Ammám**, cca 1 mil. ob.,
přístav Akaba,
max 1854 m n.m. Džabal Umm ad-Dámi,
82% pouště a polopouště s oasami,
min Mrtvé moře - 430 m (Velká příkopová propadlina),
nezávislé od r. 1946
Kulturní památky UNESCO:
- Petra - nabatejské skalní město,
- Um er-Rases, římský vojen. tábor 3-9 st.
- Quiser Amra, palác z 8.st. v poušti
- starověké tavící pece Cu rudy
- hrady z období křížových výprav

Sodoma a Gomora neupřesněná archeolog. lokalita na břehu Mrtvého moře (zničená Bohem pro svoji bezbožnost cca 2 tis. l. př. Kr.), jeskyně, sloup Lotovy ženy - vnuk Abraháma, pův. 5 měst Kanánu v okolí města Bab-ehDrah, tehdy ještě kolem „rajská zahrada“, kdysi závlahy z Mrtvého moře kde hladina až o 200 m výše a Jordánu, zpráva o spálení ohněm a sírou - asteroid vybuchl nad zemí, teplota přes 2 tis. st. C, (ne ničivé zemětřesení cca před 4 tis. let - tržná stěna a kolem sirné koule u PR Najub)

Přírodní památky:
- **BR a NP Petra** (město vytesané ve skalách, skalní chrám, karavany) - jeden z nových 7 divů světa z 1.st. př.n.l. - 100 n.l., v r. 100 př.n.l. absorbováno Římským impériem, čímž začal trvalý úpadek
- **BR a NP Wadi Rum, Protectid Area - „CHKO“**, 720 tis. km, písečné duny, prameny, archeol. lok., turist. a horolez. trasy

Dead Sea / Mrtvé moře - bezodtoké vysychající slané jezero
PR Najub, PR Wadi Dana

Vegetační charakteristika:
Subtropické mediteránní aridní klima, ^{280} mm srážek, teploty 23-25^{0} C léto, 8-13^{0} zima,
bezlesí,
8 % pastviny, 4 % orná p.,
zčásti závlahy, čerpání vody z hlubokých vodních zdrojů,

Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody
- řeka Jarmúk (přítok Jordánu) je téměř bez vody
- do r. 2100 má spadnout o 30 % méně srážek než v současnosti (2015)
- zemědělství spotřebuje až 50 % podzemní vody
- farmáři k vůli suchu opouštějí své usedlosti
- eroze půd
- vláda se snaží snížit spotřebu vody v domácnostech a zlepšit čištění odpadních vod
- vysoká toxicita území prehist. měděných hutí
- odlehlé oblasti zaminovány,

Ekonomika:
HDP 10900 USD/os,
rybaření, ovce, kozy, ovce, velbloudi,
ovoce, olivy, citrusy, víno, tabák, rajčata, banány, pšenice, turismus,
památky z biblických dob

hist. těžba a zpracování měděné rudy (cca 10 %) ve vádí u Mrtvého moře v 11-10 st. př. n.l. (v hloubce až 30 m), zemní plyn, fosfáty, potaš (z Mrtvého moře), mramor, Cu, Fe,
Společnost:
cca 11 mil ob., nejchudší země Blízkého východu,
rychlý přírůstek obyvatel, 2,2 mil. uprchlíků (zejména ze Sýrie, Iráku a Palestiny), uprchlický tábor Zátatri 80 tis. ob., pracovníci z Egypta, jz Asie a Sýrie,
Arabové i beduíni,
převážně sunnitský islám 92 %, křesťané 6 %,
napětí mezi severem a jihem (které válčily v r. 1972), Jordan Trail,
nebezpečné území na východě u Sýrie Iráku,
úřední jazyk arabština, příp. angličtina, měna jordánský dinár

Kanárské ostrovy (Canary Islands, Španělsko, E), autonomní Kanárské ostrovy,
cca 7,5 tis. km^2, vulkanické ostrovy
Tenerife 1 mil. ob, Santa Cruz
Gran Canaria 0,9 mil. ob., Las Pamas
Lanzarote, Fuerventura, La Palma, La Gomera, El Hierro, a dalších 6 Chinijo (vč. La Graciosa - vyprahlý),
název podle velkého psa Canis podenco
hl. město Las Palmas de Gran Canaria, 400 tis. ob.,
Santa Cruz na Tenerife,
max 3718 m n.m. sopka Pico de Teide na Tenerife, spící, krásná kaldera, lanovka,
hřbet Cumbre Vieja na La Palma, erupce v r. 2021 - láva do měst Todoque a El Paraiso,
autonomie od 1983,
Přírodní památky:
- **BR a Přírodní park Anaga** na Tenerife - subtrop. mlžný vavřínový les, kapradiny, lišejníky, mechy, vřes, max Taborno 1024 mm naučné stezky,
- **BR a NP Caldera de Taburiente** (sopka na ově La Palma),
- **BR a NP Garanojay** (třetihorní flóra - vavřínové lesy na La Gomera),
- **BR El Golfo,** Lanzarote, záliv, černá pláž, olivíny
- **BR a Graciosa,** sopečný ostrůvek u Lanzarote
- **BR Gran Canaria**
- **BR Lanzarote a NP Timanfaya** (vulkanické pole na Lanzarote),
- **BR a CHKO La Geria,** Lanzarote
- **BR Laurisilva Makaronesie**
- NP Canadas del Teide (sopečný vrchol na Tenerife) a kráter,
- NP Timanfaya (Lanzarote), vulkanické vyvřeliny

PR Punta de Annaga na Gran Canaria, sukulentní buš, Pinus canariensis, Cistus monspeliensis, C. sympytifolius, Micromeria pineolens, Laurus novocanariensis, Bencomia caudata, Hypericum reflexum, Isoplexis isabelliana
BZ Jardin Botánico Canario Viera Clavijo na Gran Canaria u města Tarifa Alta,
BZ Jardin de Cactus Lanzarote, kaktusová zahrada Gutiza,
park Palmitos na Gran Canaria (20 ha),
Památný dračinec obecný Dracaena draco Drago Milenario u Icod de los Vinos na Tenerife: stáří 800 let, výška 22 m, průměr kmene 10 m, šířka koruny 20 m,
Vegetační charakteristika:
Klima mediteránní / subtropické, pasáty, 18-19^0 C v zimě, blíže k Africe polopouštní,

na Tenerife jv. horko a sucho, sz. deštivo, na El Teide a pohoří Anaga montánní klima,
les jen cca 5 %, deštný les pouze v roklích, „barancos“, původní vavřínové lesy laurisylva, v mracích Laurus canariensis, dále Pinus canariensis, Ilex canariensis, I. platyphylla, Phoebe indica, Ocotea foetens, Juniperus cedroides, Erica arborea, Myrica faya, Viburnum rugosum, Phyllis nobia, Rhamnus glandulosa, Cesmina canariensis, Dracaena draco, liány Convolvulus canariensis, Smilax mauritanica, S. canariensis, Hedera canariensis, Ruscus androgynus, Phoenix canariensis, kapraďorosty Woodwardia radicans, Aspidium aculeatum, A. canariense, Asplenium acutum, na svazích sklerofytní vegetace, větrné svahy Erica arborea, Myrica faya, Euphorbia balsamifera, smil bavlníkový, asidamie širokolistá,
vegetace ostrovní makaronéská, pro vegetaci je určující vláha, polopoušť, lokálně sukulentní buš,
veleještěrka

Ekologická ohrožení:

- Kanárské ovy jako součást africké tektonické desky se přesouvají na severovýchod, takže dochází k erupcím:
- spící sopka Mt.Teide (3479 m) na ostrově Tenerife naposledy vybuchla v r. 1909, lanovka,
- ostrov La Palma po erupci v r. 1949 rozpůlen S-J puklinou, případný sesuv by vyvolal megatsunami (vlnu 100-600 m vysokou) k z. Africe, Evropě i USA, další erupce v r. 2021- 13 týdnů, láva do měst Todoque a El Paraiso, lidé se tam nesmí vrátit
- ostrov Lanzarote v r. 2021, za 86 dnů erupce zničil 2800 budov a přiměl k evakuaci 7000 lidí,
- aridizace
- odsolovací zařízení (cca z poloviny pitná)
- rozsáhlá emigrace z Afriky - Mauritánie
- divokou erotikou na dunách došlo k poškození 10 druhů rostlin, z toho 3 endemických z rodu Maspalomas (komunita LGBT - lesby, gayae, bisexuály, transgender osobnosti)

Ekonomika:

rybolov - kanin, sapín, pražma, mořský okoun, očnatec, kozy Fuerteventura,
banány, víno Malvas, tabák, kuk, paprika, batáty, zelí, tabák, aloe vera, kaktusy Lanzarote,
topinambury papas arrugadas vrásčité brambory se vaří v mořské vodě,
cestovní ruch (15 mil./rok),

Společnost:

původně osídleny ve 4-3. tisíciletí př. n.l. kmeny Guačů,
2,3 mil. ob., dnes problémová migrace z Afriky,
domluva pískáním, asi berberského původu, pastýřská hůl 3 m k sestupu,
na Lanzarote mívaly ženy 3 manžele, cizinci údajně spávali s královnou,
jazyk španělština, měna euro

Kapverdské ostrovy (Cape Verde, CV, Kapverdská republika, **(**Republika Zeleného mysu**)**,
součást Makaronésie, součást afrického Sahelu, uvedeny i v díle Afrika,
cca 4000 km^2, mladé vulkanické ostrovy, asi 550 km západně od Afriky (Senegalu),
10 větších a 5 malých,
na jihu Závětrné (Santiago, Fogo, Mio a Brava),
na severu Návětrné (Boa Vista a Sal),

východní ovy nejstarší jsou ploché s písečnými plážemi, dunami a slanisky (Sal, Boa Vista, Maio),
4 západní ovy strmé hory a hluboká údolí (ribeiras) s občasnými potoky a rostlinami,
hl. město Praia, 150 tis. ob.,
max 2829/2975 m Pico do Fogo (Oheň) , činná sopka (1995, 2014) na ově Fogo,
zásobovací stanice při cestě mezi Jižní Amerikou a Indií,
překladiště otroků z rovníkové Afriky do Brazílie (ostrov Santiago),
býv. portugalská kolonie (od r. 1462), vznik 1975 (dříve Portugalsko)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- královská pevnost Fortaleza
- maják na ově Santiago

Codade Velha, orvní město zde postavené Portugalci
Přírodní památky: přírodní rezervace
na ostrově Boa Vista: Ilheu Baluarte, Ilheu Curral Velho, Ilheu de Baluarte, Illheu dos PassarosMorro de Areia, Ponta do Sol, Tatarua, pláž Ervatao - želvy kladou vejce
ostrov Brava / "ostrov květin", nejmenší
na ostrově Maio: Ilheu Raso, Ilheus Secos ou do Rombo, Lagoa Cimidor, Praia do Moro, Terras Salgadas
na ostrově Sal: Costa da Fragata, Ponta de Sino, Rabo de Junco. Serra Negra - Sal, jezero Salinas (jako Mrtvé moře), festival St. Maria
na ostrově Santa Antao: Boa Esperanca, Boa Viata, Casas Velhas, Cruzinha , sopečný trek
na ostrově Santa Luzia: Santa Luzia,
na ostrově Sao Nicolau: Monte do Alto das Cabas
BZ kaktusová Praia na Santiagu, na Santiagu zachován mahagonový háj, borovice, želvy
saliny v kráteru sopky,
Vegetační charakteristika
klima tropické extrémně aridní, suché a horké, ovlivňované pasáty, v období dešťů (sv. větry) se poušť zazelená), (cca 200 mm srážek, XII-VI silný vítr písek ze Sahary, VII-XI stabilní, lijáky hlavě IX, ale i VIII a X), vysychání celého Sahelu,
dnes 7 % sekundární les a 12 % keřová vegetace,
před příchodem člověka trnité savanové lesy s řídkými porosty keřů a jednotlivými stromy (akácie) a traviny, v koloniálním období zlikvidovány, chybí dřeviny a vavřínové lesy, průměrná nadzemní biomasa 9 t/ha (ČR 220 t/ha),
na severních svazích mladších, vyšších ostrovů ojediněle polopouštní sukulentní křoviny s keřovitými pryšci - Euphorbia tuckayana, akácie Acacia albida (další vysazovány - stačí jim vzdušná vlhkost, kořeny i přes 100 m hluboko), baobab Adansonia, vysoký počet endemitů Tornabenea (Apiaceae), polokeř. zvonek Campanula bravensis, dračinec Dracena draco ssp. caboverdeana (červená dračí krev), datlovník Phoenix atlantica, Aeonium gorgoneum, Cleome viscosa, Critalaria senegalensis, Grevia villosa, Calotropis procera, Distimake aegyptus, Sesuvium portulacastrum, kaciba Zygophyllum, svidina Periploca chavalieri (latex - tříslovina na vyděláváni kozích kůží), cistanche žlutá Cistanche phelypaea (lék na diabets a diureticum), pelyněk Artemisia gorgonum, statice Limonium, železovec / Sideroxylon marginatum, fíkovník / Ficus sycomorus ssp gnaphalocarpa, tamaryšek / Tamarix senegalensis, atraktivní hadinec Echium vulconorum (likvidován používáním na otop), mech Rocella, vinná réva mezi velké kameny (mikroklima), nepůvodní Pinus canariensis, některé akácie A, mearnsii, A. saligna, Eucalyptus, Castanea sativa, invazní naditec Prosopis juliflora (trnitý stromek z JAm),

TTP 5 %, orná půda 10 %
Ekologická ohrožení:
- nedostatek vody
- lokalizacemv oblasti vysychajícího Sahelu vysušování a pokračující dezertifikace, vítr přináší i písek ze Sahary
- osadníci v období kolonizace likvidovali někdejší lesy pro pastviny (kozy, osli, krávy a prasata) a na pole
- nedostatek paliva - topí se jen dřevem a tak pozůstatky dřevin likvidovány
- více než čtvrtina cévnatých rostlin ohrožena, řada již vymizela
- volné kozy ničí zbytky vegetace
- díky současné absenci vegetace rozsáhlé půdní eroze,
- dnes totální nedostatek vody, koryta řek vyschlá, proto dlouhé ruční donášky vody,
- suché solné jezero,
- písečné bouře - bruma seca
- přívalové deště - záplavy, sesuvy půdy
- mizí želvy zřejmě na jídlo
- úniky oxidu uhličitého usmrtily 1700 lidí,

Ekonomika:
80% potravin dovoz
rybolov, lovci velryb,
banány, kukuřice, třtina cukrová, káva, papája, batáty, fazole, tykve,
kokos, granát. jablko, lískové ořechy, vinná réva v jamkách ohraničených velkými kameny,
mořská sůl, kaolin, vápenec
dnes cestovní ruch - služby

Společnost:
cca 500 tis. ob., 71 % kreolové (míšenci Afričanů, Portugalců a Latinoameričanů), černoši (Fulbové, Balantové) 28%, Evropané 1% , až milion Kapverďanů v zahraničí,
žijí částečně ze zasílaných peněz emigrantů v diasporách,
křesťané 82 % - katolíci, protestanté, animisté,
muži obvykle mimo rodinu jen jako „oplodňovači“, hlavně kytara, karneval (jako vítězství nad otroctvím), dnes relat. stabilní,
úřední jazyk portugalština, kapverdská kreolština, měny kapverdské escudo (CVE)

Korsika (Corsica, Francie, F**)**, departement Francie,
cca 8700 km^2, čtvrtý největší ostrov Středomoří,
hornatý ostrov alpského charakteru („pohoří v moři“), ostrovní drsoň,
lidé zde již v mladší době kamenné - 7 tis. let př.n.l.
hl. město Ajaccio, 70 tis. ob.,
max 2706 m n.m. Mt. Cinto, prům. výška 800 m, žuly a vápence, ledovcová jezera,

Kulturní památky:
- Ajaccio zal. 564 př.n.l. Řeky
- 4-5 tis. let staré dolmeny a menhiry

Přírodní památky:
- BR Korsika, PR Scandola a jezero Biguglia a Piana Calanches , mys Porto
- NP Park Natural Regional de la Corse,
PR ostrov Montecristo, pustý, pouze zříc. kláštera ze 13. st. a jen dva správci PR
Přírodní park Korzika skoro 40 % území, macchie

Vegetační charakteristika:
Středomořské klima,
zbytky lesů - jen 17 %,
end Pinus laricio, P. nigra larix, Abies alba, Picea abies, Quercus ilicifolia, Q. suber, Fagus sylvatica, Alnus suavealus místo kleče), macchie (Olea europaea, Ficus carica, Juniperus communis, Cistus ladaniferus, Laurus nobilis, Myrtus communis, Erica, Majorana, Rosmarinus, Thymus, Euphorbia, Rhamnus, Berberis vulgaris, Tamarix, Rubus suffruricosus, Genista, Lavandula, Viburnum, Opuntia, Helichrysum frygidum, macchie,
Ekologická ohrožení:
- požáry lesů asi záměrné
- označení macchie vzniklo zde, volně kozy, prasata, i krávy
- odpady (300 tis. t / rok) všude, nepořádek
Ekonomika:
HDP 36 tis. USD/ob.,
rybolov, mořské plody, těžba korálů (hloubka 50 m) a jejich zpracování,
těžba dřeva (buk),
osel, mula, i volně skot, ovce, kozy, prasata (hybrid domácí x divoké), sýry, **kosí paštika**,
pěst hlavně 500-700 m n.m., oliva, kaštan, citrus, víno, fikus, moruše, jalovec, agave, mimosa, myrta, fenykl, česnek, smil (Helichrysum),
zde původ coca-cola (koka x vino, něco jako Red.Bull),
sídlo franc. cizin. legie (vč. Čechů), cestovní ruch: 2 mil. turistů / rok, jachtaři, raft, kajak, 3 lyžař. rezorty, malé pláže u Porto Vecchio na východě, horská 3-týdenní trasa GR 20 (údajně nejhezčí v Evropě), horolezectví, mafiánská odnož trhu s opiem (z Blízkého východu do USA, výroba heroinu) - znepřátelené gangy,
Společnost:
cca 330 tis. ob.,
jeden z prvních demokrat. států Evropy díky P. Paolimu,
hlavně lovci, hrdí vlastenci, odpor proti cizím úřadům, vlajka: hlava se zavázanýma očima, ušima a ústy symbolizuje omertu: neviděl, neslyšel, nepovím,
býv. vendeta (krevní msta) - zrada, zneuctění dcery či sestry, ale stačilo aby osel překřížil pohřební průvod, podobnost se Sardinií, historickou izolací uzavření, často samotáři,
nedůvěra k policii, obrana ostrova dodnes, prostřílené cedule, hrdí Korsičané,
rodák Napoleon Bonaparte 1706, asi i Kolumbus v Calvi,
nekradlo se, snaha po samostatnosti, boj za nezávislost, nacionalistické strany,
pobřežní malárii zlikvidovali Američané pomocí DDT,
jazyk francouzština, korzičtina, měna euro

Kosovo (Kosovo a Metohije, vyslov Metochije**),** *Kosovská republika,*
cca 11 tis km^2,
hl. město Priština, 300 tis. ob., býv. obchodní centrum a křižovatka Balkánu,
Dakovica,
sporné území, údajně nezávislé na Srbsku a Černé Hoře (u Albánie), v r. 1991 referendum, pak válka 1998-99, pak NATO, vylidněné vesnice,
max. Djeravica 2656 m,
plochá říční kotlina 400-7000 m obklopená horami,
2008 nezávislost si odhlasovali, uznalo 115 států (ne Srbsko, Rusko, Indie a Čína),
Kulturní památky,

- Priština, odtud údajně přišli Cyril a Metoděj na Velkou Moravu
- klášter Gračanica srbské pravoslavné církve
všechny kláštery hlídány jednotkami KFOR
Přírodní památky
- NP Šar-planina
soutěska Rugova na řece Pečka Bistrica v pohoří Prokletije
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské,
boreální les 39 %,
pastviny 31 %, orná půda 60 %,
Ekologická ohrožení:
- znečištěné ovzduší elektrárnami
- podpora islámského extrémismu Saúdskou Arábií
Ekonomika:
HDP 9600 USD/ob,
zemědělství - ovce,
cement, rudy (Pb, Zn, Mn),
Společnost:
cca 2 mil, obyv, Albánci 89,9 %, Srbové vč. Černohorci 6,3 %,
muslimové (Bosňáci a Gorani - ač slovanského původu) 1,8 %, / islám 69,9 % (většinou sunnité),
pod hranicí chudoby 30 %, zatím bez turistů neprávem opomíjený skvost Balkánu,
měna euro (ač nečlen) a srbský dinár

Kréta (Crete, Řecko, GR),
cca 8400 km^2, ostrov v Egejském moři, největší vápencový,
město Iraklio/Herákleion, 175 tis. ob., přístav, archeolog. muzeum,
Chania býv. hl. město
max 2456 m n.m. Psiloritis,
jih Ca útesy s výjimkou úrodné Mesarské nížiny, severní pobřeží povlovné
Kulturní památky: nejstarší evropská civilizace,
- centrum mínojské civilizace - středověký palác Knóssos, asi nejstarší město v Evropě, zánik cca 1460 př. n. l. - zemětřesení,
- blízký ostrov Spinalonga - býv. pevnost a přístav, sopka, pak izolace lepry pro Řecko, údajně místo zrození boha Dia/Zeus (na svět v tamní jeskyni)
Přírodní památky:
- **BR a NP Samaria George** (kaňon Samaria/Samara v Bílých horách, největší soutěska Evropy, 18 km, až 1200 m hluboká, min 2 m šířka), jen ojedinělé stromy: Pinus halepensis, P. nigra, Quercus Ilex, Cupressus sempervirens, Castanea sativa, Platanus orientalis, Juniperus phoenicea, xerofytizace, hlavně macchie - keř. duby, planika, myrta, požáry degraduje na garrigue - Cistus creticus, Rosmarinus, Thymus, Lavandula,
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské,
lesy jen 2 % území, původně byla zarostlá cypřišovými a cedrovými lesy,
dnes na pobřeží Pinus halapensis, dále jsou hojné pěstované olivovníky, ale i vinná réva, rohovníky, agáve, fíkové kaktusy, v přímořském pobřeží jsou trnité a stálozelené macchie a

garrigues ze zakrslých dubů, vřesovců, myrty, levandule, šalvěje, majoránky, oregána, rozmarínu, na jaře rozkvétají divoké tulipány, vlčí mák, kopretiny, keř. trnité duby, koza krétská (kri-kri),
Ekologické ohrožení:
- většina lesů vykácena (cedrové a cypřišové),
- dešť. srážky jen 500 mm a další aridizace, požáry,
- nedostatek vody (býv větrné pumpy)
- kozy kri-kri
Ekonomika:
olivy, vino (14 % ZPF), ovoce - Citrus, Ceratonia, Musa, olivy, zelenina - rajčata, okurky, významný cestovní ruch
Společnost:
cca 625 tis. ob.,
jazyk řečtina, měna euro

Krym (Krymský poloostrov),
cca 27 tis. km^2, poloostrov Ukrajiny na severu Černého moře, ve starověku Tauris,
kdysi letovisko bohatých Rusů a generálů,
jižní subtr. pás široký cca 10 km tzv. Ruská riviéra -
Simferopol cca 345 tis. ob., býv. hlavní město Krymu, Rusové 67%, Ukrajinci 13%, Krymští Tataři 8%, Arméni, Bělorusové, Židé, Azerové, Řekové
Sevastopol 0,4 mil. ob., námořní základna
přímořská letoviska a lázně, lázeňská Jalta cca 80 tis. ob., Batumi, Suchumi, Artěk, Bachčisaraj,
max 1545 m n.m. Roman Koš
anektován Ruskem od Ukrajiny v r. 2014, dnes sporné území, dřív začleněno k Ukrajině,
v III/2015 parlament schválil nezávislost a žádost o vstup do Ruské federace,
v r. 2018 postaven nejdelší most Evropy 178 km přes Kerčský průliv pro rychlé spojení s Ruskem, dlouhý 19 km, z toho 4 části v délce 6 km vedou nad hladinou moře,
Kulturní památky
současný problém: vzácné památky zapůjčené z muzeí na Krymu pro výstavu Krym - zlato a tajemství Černého moře pro Amsterodamské Allard Pierson Muzeum chce vrátit Ukrajina i Rusko
Přírodní památky
přírodní amfiteatr Jalta
Vegetační charakteristika:
Klima subtropické,
les cca 33 % - přímořský subtropický jižní pás široký cca 10 km - letoviska a lázně,
step a lesostep převážně zemědělsky kultivovány,
Ekologická ohrožení:
- nedostatek pitné vody, většinu dováží
- továrna na výrobu oxidu titaničitého ve městě Armjansk, který se používá jako pigment do nátěrových hmot, jako potravinářské barvivo i do opalovacích krémů, únik oxidu siřičitého z nádrže kys. sírové do ovzduší - při velkém horku se odpařila ochranná vrstvy vody v srpnu 2018 - problémy s dýcháním a vyrážkami, děti odvezeni mimo město
Ekonomika:

rybolov, na jihu vinice a ovocné sady,
cestovní ruch - na jihu letoviska
zemní plyn, ropa sůl, Fe ,
Společnost:
cca 2,5 mil. ob., z toho 56 % Rusové (často generálové na penzi), 24 % Ukrajinci, 13 % Tataři,
98 % pravoslaví,
jazyk řečtina, měna euro

Kurdistán,
na území 5 států, hrdý, odvážný horský národ, bez vlastního státu, se složitou historií,
od roku 612 př.n.l. kdy porazily Asyřany a zničili jejich hlavní město Ninive,
zde začíná jejich kalendář, kurdská národní hymna oslavuje médský původ národa,
král Saladin bojoval proti křižákům, nově bojovali proti Islámskému státu,
dnešní Kurdové mají rozdílný etnický původ, historicky byli sjednoceni jazykově, společnou historií a životním stylem v divokém horské krajině na Blízkém východě v Turecku (20 mil. ob.), Arménii, Sýrii, Íráku a Iránu, celkem ca 40 milionů obyvatel,
dlouhodobě usilují o samostatný stát (1880, 1920 mírová konference v Paříži),
zejména v posledních desetiletích, dnes v rámci současných států,
hlavně sunnitští muslimové, na jejich území žije mnoho křesťanů, zejména turečtí Arméni (tam došlo ke genocidě), ale i Jezidé, (modlí se 2x denně ke slunci (z východu a západu),
(k často perzekuováni), kulturně vychází z íránské, čaj, káva, vodní dýmka, kláštery,
- Arménský Kurdistán, (také jako Velká Arménie), genocidou Arménů v Arménské vysočině zahynulo až 1,5 mil. Arménů,

- Irácký / Jižní Kurdistán (KRG), cca 72 tis. km^2 , na severu, provincie s částečnou autonomií od r. 1992, 47 000 km^2 ,
(jen díky rozpadu Iráku), kde má vlastní vládu, parlament i armádu, ale ne plnou nezávislost,
v referendu 25.9.2017 požadují samostatnost
hl. město Irbil/Arbil,
další Akra, Urámán Tach, Dahukm Sulejmanie, Haabdža,
max 3611 m Cheekha Dar,
řeky Eufrat a Tigris, řeka Rewándúz - krásné mohutné údolí, strategická silnice
kaňon Širana, menší přehrada, koupání,
vodopád v poušti Geli Ali Beg, vodopád Bechal
vodní kanály
Kulturní památky
- klášter sv. Hormuzda zal. r. 640 asyrskými křesťany
- muzeum Amma Súraka (Červený dům) v Sulejmanii
Přírodní památky
horská vegetace
Vegetační chrakteristika
Klima subtropické.
cca 40 % horské lesy,
Ekonomika:
pastva,

rajčata, okurky, melouny, cukety, banány, třešně, okr oleandry
Společnost:
6 mil. ob.,
náboženství islám, ale i křesťanství, jezidismus, zoroastrismus, hinduismus, šamanismus, předkové vyznávali kult andělů,
ofic. jazyk kurdština a arabština, měna irácký dinár

- Íránský / Východní Kurdistán, cca 125 tis. km^2 , jedna provincie se jmenuje Kurdistán, časté stupňovité vesnice, Palangán, Kérmánšáh, Sanandadž

- Syrský / Západní Kurdistán (Rožava) cca 18 tis. km^2 , Rožava, Kámyšlí

- Turecký Kurdistán cca 195 tis. km^2 , na jv. Turecka, „Horští Turci“,
divoké jv. Turecko, „Horští Turci“, přes 3 tis. vesnic zničeno, část odešla do Sýrie,
města Diyarbakir vč. Sur, Nusaybin, Hasankeyi, Sanhurfa, Nemrut Dagi, Darra, Harrán (biblický Cháran),
okolí jezera Van - brakická voda, nezamrzá, hojně minerálů,
3 národy (Kurdové, Arméni, Turci),
jezero Nemrut v kráteru sopky, mohyla se sochami,
klima kontinentální,

Kypr (Cyprus, CY), Kyperská republika,
cca 9250 km^2, největší středomořský ostrov (na rozhraní Evropy a Asie,
113 km od Sýrie, 120 km od Sýrie),
v r. 45 sem přivezl apoštol Pavel pravoslavné křesťanství,
celý v EU ale nepatří do Schengenu, dnes rozdělen
- řecký jih, Kyperská republika, kyperští Řekové - pravoslavní křesťané 78 %
- 37 % území - severní část obsadilo Turecko 1974 Severokyperská turecká republika
  tj. 3355 km^2, kyperští Turci - muslimové 18 %
- 3 % území nárazníkové pásmo, vojenské jednotky OSN
- 3% britská vojenská základna (Agrotin a Dhekelia),

hl. město Nikósie (Lefkosia) 330 tis. ob., rozdělené hl. město, muzea, kostely, mešity,
Larnaka 60 tis. ob., letiště, slané jezero
max 1952 m n.m. Olympos, pohoří Troodos (klášter Kykkos),
vodopády,
poloostrov Akamas divoká příroda,
Kulturní památky UNESCO aj:
- Choirokoitia (neolit. sídliště 7 - 4 .tis. l. př.n.l.),
- Patos Paphos, archeol. lok chrám Afrodity, hrobky z 12.st. př.n.l.),
- 10 byzant. malovaných kostelů v pohoří Troodos aj., sv. Mikuláše - kočky (dovezené z Egypta likvidovaly zdejší jedovaté hady) aj.,
- klášter Kikkos aj.
- mešita Hala Saltan Tekke (hrob Mohamed)
- hrad Kantara,
- křižácký hrad Kolossi
- akvadukt Kamares

podmořské muzeum MUSAN - 30 soch

Přírodní památky:
- NP Troodos - pohoří, Olymp, botanicky nejcennější hory, Cedrus brevifolia, Pinus brutia, les Paphos forest
- NP Karpaz

PR a národní lesní park Cape Greco
PR Acmas
mořské želvy
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské / mediteránní.
borové **lesy cca 10 %** jen na horách (Troodos, Paphos Forest a turecké Pentadaktylos), Cedrus brevifolia, Pinus brutia, P. nigra, P. pinia, Quercus alnifolia, Q. coccifera, Arbutus andrachne, Cercis siliquastrum, Ceratonia siliqua, Arbutus andrachne, Onosma fruticosa, Juniperus foetidissiMA, J. phoenicea, Prasium majus, Vitex agnus-castus, Tamarix, Pistacia, Cistus, Lavandula, Ophrys, Tulipa agenensis, Crocus, Iris, Scila, Leucocrinum (písečná lilie), cca 2000 druhů, **orchideje 30 druhů, 140 endemitů**
Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek pitné vody, nádrže vysychají (107 rezervoárů na 330 mil m^3), studny 30 m, dnes odsolování,

Ekonomika:
rybářství,
víno, olivy, citrusy, pálenka zivania z hroznového vína,
významný cestovní ruch,
finančnictví (vzhledem k velké vazbě na Řecko dnes propad) ,
britská vojenská základna RAF Akrotiri (bojová letadla, někdejší britská kolonie),
Společnost:
cca 1,2 mil. ob.,
přátelští,
jazyk řečtina, turečtina, měna euro

Kypr severní, turecký, federativní
obsazen v r. 1974, plocha 3,3 km^2,
hl. město Nikosie severní
měna turecká lira

Libanon (Lebanon, RL): Libanonská republika, unitární konfesní parlamentní republika, cca 10,4 tis. km^2,
nejstarší název země, dříve označován jako "Středomořské Švýcarsko", Féničané, lidé purpurů, v době bronzové první písmo, dnes rozhádaný svazek křesťanů, šíitů, sunnitů a drúzů, znepřátelené a oddělené politické struktury, terorist. organizace šíitů hizballáh odpor k Izraeli, slabý stát vtahuje zvnějšku zájem Sýrie, Íránu a Izraele,
hl. město **Bejrút,** 2 mil. ob. (býv. „Paříž blízkého východu), přístav, první právn. fak. světa, 7x zničen, v r. 551 zemětřesení velkou zkázu, v r. 2020 drastická explose ledku dusičnanu amonného v přístavu, 219 obětí, 6000 zraněných, 300 tis. přišlo o střechu nad hlavou tlakovou vlnou,
Tripolis / Tarábulus 200 tis. ob., Velká Mansúrova mešita,
Sajdá / Sidon 100 tis. ob., 3000 př.n.l., pobýval apoštol Pavel, jeden z nových 7 městských divů světa,

Kana (Qáná) , zde Ježíš proměnil vodu na víno,
max. 3088 m n.m. Kumat as-Saudá, pohoří Antilibanon 2659 m, Hermon 2714 m,
převážně hornatý, v zimě sníh, i lyžování,
příkopová propadlina 8-15 km široká,
jediná blízkovýchodní země bez pouště,
řeka Orontes, teče na sever, 15 řek,
vznik 1943 (nezávislost na RF)
Kulturní památky UNESCO aj:
- Anjar /Andžar- ruiny města Omájovců z 8.století
- Baalbek zříc. fenic. města (v lomu největší monolit světa) ve vyprahlém údolí, největší chrám římské říše (Bakchův, Juniperův, Venušin, Propyleje), portál pramene Adonidovy řeky Afqa, 3 tis. př.n.l.
- Byblos - 5 tis.l. př.n.l.., zbytky fénického města, zde asi 1. tisky bible, fenickým písmem, první abeceda světa
- Catal Húyúk 7,5 tis. let př. n.l.
- Heliopolis - poutní a římské památky,
- Qadisha - posvátné údolí
- Tyros (Tyre, Súr) - fénické město a římské památky, býv. přístav
- Tripolis, výstaviště Rašída Karami, aech. O. Niemaier, nedostavěn
Přírodní památky:
- BR Al Shouf (Šuff) - ornitologická
- BR Cedars - Cedry Páně a PR Tannorine a Horš Echden, jeskynní komplex Džejta v Keserwanských vápencích u Bejrútu, Cedrus libani,
- BR Jabal (Džebel) Rihane (Rihan) a
- BR Jabal (Džebel) Moussa (Musá) a PR Pobřeží Tyru a Palmové ostrovy
- BR Svaté údolí Quadi Qadisha a Posvátný cedrový les, jen asi 400 ks (the Holy Valley and the Cedars of God, Horsh Arz e-Rab, Les božích cedrů, dřevo na chrámy v Antiquity), klášterní sídliště
- NP Džejta v Kaserwanských vápencích, jeskynní systém
- NP Horsh Ehden
- NP Mashgara, cedr libanonský
PR mokřady Ammik v údolí Bikka,
PR Bentael sv. od Byblosu, lesní
údolí Kadiša
nejstarší vinice,
na vlajce libanonský cedr,
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské / mediteránní, pobřeží horká léta 27^0 C, mírné zimy,
les cca jen 1 % - malé zbytky cedrových lesů v pohořích Libanon a Antilibanon -
už král Šalamoun před 3 tis. lety těžil cedry pro svůj chrám v Jeruzalémě,
pak i Řím pro své stavby a lodě,
Ekologická ohrožení:
- znečištěné moře, takže hlavně krabi, kteří to snesou
- válčení, nevybuchlá munice, neevidované zraně
- jedovatí hadi
Ekonomika:
2016: 11497,

zemědělství neuživí obyvatele, drůbež, méně kozy, ovce,
vinařství, rajčata, olivy, citrusy, pomeranče, tabák, sezam, paprika,
olej používán na balzamovaní mumií, za války, opium, marihuana,
ropa, zemní plyn, těžba vápence,
pohoří Libanon a Antilibanon, lyžování,
Společnost:
cca 7 mil. ob., většina Libanonců v zahraničí (snad 20 tis.), Arabové,
menšiny Arméni, Palestinci, Turkmeni, Česká komunita u Bejrútu v r. 2024 při izraelské likvidaci hisbaláhu repatriovala do Čech,
dnes 55 % islám (šíité 21%, sunnité 21%, drúzové 5 % (pohoří Chouf),
křesťané 41 % (maronitští křesťané 24,5 % - arménští křesťané - nejstarší Arménská apoštolská církev, kdysi útočiště pronásledovaných a persekuovaných, řečtí pravoslavní, řečtí katolíci), náboženská tolerance (islám a křesťanství),
dlouhá zničující občanská válka 1975-90 muslimové a křesťané , zájem zřídit frakci IS, vzájemně bojující extrémistické skupiny (Hizballáh, Sýrie, Palestina, Izrael), časté bombové útoky, fatalismus, mladí dnes neví co bude zítra, proto se chtějí max bavit,
nad mírem na jižní hranici bdí mezinárodní UN vojska, ale i Izrael,
běžný pokrm humus (cizrna, sezam, oliv. olej),
Libanon Mountain Trail,
jazyk arabština, francouzština, měna libanonská libra (LBP)

Libye (Libya, LAR), Stát Libye, republika,
cca 1757 tis. km^2 , arabská země na severu Afriky,
hl. město **Tripolis**, 1,2 mil. ob.,
max 2267 m n.m. Bikku Bitti, pohoří Savany Tibesti, hornatá,
většina Libyjská poušť - Sahara (91 % poušť a polopoušť skalnatá, kamenitá, písečná), oázy,
nezávislost 1951 (býv. RF)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Bewnghazi
- **Cyrene/Kyréné - antické řecké a římské město , ohroženo**
- **Ghadames - Old Town, perla pouště, jedno z nejstarších obchodních center, ohroženo**
- **Leptis Magna - kdysi významné římské město, ohroženo**
- **Sabratha - obchodní středisko Feničanů přestavěné Římany, ohroženo**
- **Tadrart Acacus /Rock-Art Sites of Tadrart Acacus, prehistorické osídlení a tisíce skalních maleb , ohroženo**
- Tripolis

Uan Muhuggiag, pohoří na jv. Libye, osídlení pravěkými lidmi, mumie dítěte 7,7 tis. let, skalní malby: nejprve lovci a sběrači (černoši s kudrnatými vlasy a divoká zvěř, později světlejší berberští pastevci a domácí zvířata - kozy, krávy aj,)
Přírodní památky:
- **Ramsar mokřady: Ain Elshakika, Ain Elzarga**
- NP Abughilan,
- NP El Kaug - přímořský
- NP Karaboli,
- NP Kouf

- NP Naggaza (Nefhusa)
- NP Rajma,
- NP Sirman,

PR Benghazui, Bier Ayyad, New Hiersha, Tripoli, Zellaf

Vegetační charakteristika:

tropické klima, léto 25-50^0 C, zima 10-13^0 C, úzký pruh pobřeží středomořské,
většina suché pouštní, písečné bouře

bezlesá, macchie v horách u pobřeží, nížiny stepi,

91 % Libyjská poušť a polopoušť - Sahara , oázy,

Libyjská poušť a polopoušť

ZPF - obdělávaná půda 1,5 %

Ekologická ohrožení:

- písečné bouře
- katastrofický nedostatek pitné vody
- rozsáhle čerpá zásoby fosilní vody,
- 2023 záplavy, protržená přehrada, tisícovky obětí
- velmi silně toxicky znečištěna
- slané jezero Umm al-maa,
- ve městě městě Al Azízíja naměřená nejvyšší teplota 57,8 °C byla anulována,

Ekonomika:

2016: 3208, rybolov,
olivy, datle, fíky, arguma, vinná réva, tabák, halfa, rajčata,
rozsáhlá ropná ložiska, zemní plyn,
od r. 1984 Kaddáfi budoval největší systém podzemního potrubí (The Great Man.made River - „obří umělou řeku“) dlouhou cca 3 tis. km, čerpající podzemní vodu pod Saharou z hloubky 3 mil. m^3 / den pitné vody pomocí 1300 čerpadel, ale i odsolování vody

Společnost:

cca 7 mil. ob., 140 kmenů a klanů,
muslimové 97 % (sunnité), islám státním náboženstvím.
hrůzovláda M Kaddáfiho sledovala jen export ropy, zásahy NATO v r. 2011 bez dalšího řešení působily anarchii a vznik 2 mocenských jader, koalice islámských milicí Libyjský úsvit, znepřátelené frakce soupeří o ovládnutí ropných polí, novodobé otrokářství, převážení migrantů - obchod s podloudným „zbožím“, nestabilní region, téměř občanská válka,
plíživý rozpad, průchod migrantů do Evropy,

bezpečnostně vysoce riziková nebezpečná země,

úřední jazyk arabština, italština, měna libyjský dolar (v r. 2011 inflace 546 %)

Madeira (Madeira, Portugalsko, P**)**: Autonomní Madeira, býv. Ostrov dřeva,
cca 740 km^2, vulkanické souostroví Makaronésie v Atlatiku, 580 km od Maroka,
„ostrov věčného jara, „Bali či Havaj v Evropě“,
vulkanický původ, skalnaté ostrovy vystupující z mořského dna,
hl. město Funchal, téměř 100 tis. ob., (zahrady a parky, trhy, výstavy, květinový svátek v květnu),
Santa Cruz - letiště, přímořská promenáda, aquapark
max 1862 m Pico Ruivo,
u Sao Vicente km dlouhý podzemní lávový tunel se soustavou jezírek,
přímořský útes Cabo Girao 590 m (2. největší v Evropě), prosklená plošina,

bez trvalých řek, proto levády
Kulturní památky
Funchal
azulejos
Přírodní památky:
- **BR a přírodní park Parque Natural du Madeira (**endem. vavřínový les v s. části ostrova - Laurisilva) **a NP Madeira**, Laurus azorica, Isolepis sceptrum, Dactylorhiza foliosa, Semele androgina, Clethra arborea, Aichrison divaricatum, Sibtropha peregrina, Argiranthemum pinnatifidum, Neobnea maculata, Apollonias barbujana, Ocotea foetens, Erica scoparia ssp. maderencola, Geranium madarense, G. palmatum, Pericallis aurita, Sonchus fruticosus, Acanthus mollis
- **BR Santana Madeira**
- **BR Laurisilva makaronesie**

BZ Jardim Botánico Funchal, 8 ha, 2500 druhů, BZ orchideí, tropická BZ,
BZ Quinta das Palmerias,
Vegetační charakteristika:
Klima subtropické (200-400m nad mořem), až mírné ostrovní makaronézské,
celý rok 16-20^0 C, 740 mm/rok, pasátové mraky,
subtropické lesy jen zbytkové cca 3 % , původní lesy vypáleny, Pimis, Castanea, Laurus, - **vzácné vavřínové lesy / Laurisilva** v pásmu od 1000 m n.m. (až 800 let staré), Laurus novocanariensis, 165 endemitů (13 %), botanický klenot Atlantiku, Clethra arborescens, poslední keře Marcetella Maderesis, Teline maderensis, Erica arborea, maderensis, Ulex europaeus, Sibthorpia peregrina, Teucrium betonicum, Cedronella canariensis, Nerium oleander, Jasminum azoricum, Magnolia, Vaccinium padifolium, Aeonium, středomořská květena, hortensie, protea, orchideje...
množství sbírkových rostlin
Ekologické ohrožení
- plantážní komerční vysazování nepůvodních dřevin Pseudotsuga menziesii, Cryptomeria japonica, Eucalyptus sp.
- zplaňuje zavlečený Agapanthus / kalokvět z JAR
- po požáru 2016 vřesovišť z Erica arborea nástup nepůvodní inv. Cytisus scoparius / janovec metlatý, rozsáhlé požáry 2023, 2024 až k Funchalu a silný vítr - zrušeny desítky letů

Ekonomika:
rybolov (tuňák, makrela, sardinka, chutná ryba espada / tkaničnice atlaská z hlubin, zčerná),
pastva krav,
pěstírny orchidejí, maracuja, vinná réva, subtr. plodiny, jižní ovoce, avokádo, fíky, pomeranče, banány, ananas, jablka, třešně,
zelenina, kuk, pšenice, cukrová třtina,
levády - zavlažovací kanály jsou tepnami života ova, podél nich stezky,
cestovní ruch trvalá sezóna, moře ne moc teplé, proto na Madeiru se jezdí koukat
ne koupat, vzrůstá obliba vánočních pobytů, léčivý písek pláží z korálů (Ca, Mg),
přečerpávací vodní elektrárna,
Společnost:
cca 300 tis. ob., polovina obyvatel v hlavním městě,
úřední jazyk portugalština, měna euro

Maďarsko (Hungary, H, HU), parlamentní (poloprezidentská - V. Orbán) republika,
cca 93 tis. km^2, ve střední Evropě - rovinatá Panonská pánev,
hranice se během staletí často měnily,
hl. město **Budapešť** 1,8 mil. ob., termál. lázně, nejstarší metro Evropy, synagoga,
Debrecen, Miskolc, Szeged, Pécs (Pětikostelí), ,
max 1914 m n.m. Kékes, Mátra, Vnitřní Západní Karpaty,
Pannonská pánev, Velká uherská nížina / Alfōld, středoevropské uherské stepi,
Dunaj, Tisa,
jezero Balaton, termální jezero
koncem 1. tisíciletí kočovní Maďaři ugrofinského původu vedený Arpádem,
v 10 st. Uherské království, ohrožoval Velkou Moravu, pak Rakousko-Uhersko,
vznik 1918 (z Rakousko-Uherska)
Kulturní památky UNESCO aj:
- Budapešť (Budínský hrad, břehy Dunaje),
- Pannonhalma - arciopatství v Budapešti,
- Hollókó (tradiční vesnice v Maďarské pustě),
- Pápa, modrotisk
- Pécs (raně křesťanský hřbitov ze 4.st.),
- Tokajsko, vinařská kult.l oblast
- kult. oblast u Neziderského jezera

Visegrád, hrad u Dunaje, porůstatky královský palác, skanzen,
Eger, hrad, minaret,
Přírodní památky: 10 NP na 5,2 % území
- **BR a NP Aggtelek** - krasová oblast 17 km navazuje na Slovenský kras 5 km, krápník. jeskyně Baradla
- **BR a NP Balaton-felvidéki** - jezero a vrchovina
- **BR a NP Bűkk Nemzeti / Bukové pohoří** - Ca hory, krasové území, pralesová bučina, kobylka stepní sága, lesnické muzeum a skanzen Szalajka
- **BR a NP Lake Fertó-Hanság - část Neziderského jezera**, halofytní vegetace, páv, kulturní krajina s vesnicemi
- **BR a NP Hortobágy** - kulturní step pusta, travnatá solná step, mokřady a rašeliniště, dubiny, drop velký, kůň Převalského, Vadaspark divokých zvířat
- **BR a NP Kiskunság** - 6 lokalit alkalické písečné stepi ve středu Maďarska, močály, jalovec, topol bílý
- **BR Mura Drava Danube a NP Duna-Dráva** / Dunaj-Dráva, až Chorvatsko, jelen, ptáci
- **BR Neziderské jezero**
- **BR Pilis**
- **BR Tokajsko** - vinařská krajina,
- Geopark Hegyestū, čedičové sloupy
- NP Duna-Ipoly / Dunaj-Ipel´ , želva bahenní, mlok skvrnitý, orel královský
- NP Kórós-Maros - mokřady, ptáci
- NP Órségi - rašeliniště, skanzen, raeliníky,

BZ Eger - Eszterházy Károly Egyerem Botanikus kertje, 1 ha, domácí květena, hmyzí hotel,
arboretum a zám. zahrada Púspókszentlászió Hosszúhetény, Paeonia banatica,
arboretum Szombatheley,
park Városliget v Budapešti
jezírko Megyer-Hegi v zatopeném lomu na mlýnský kámen v Tokajsku, stezka Malomkō,

prasata, čápi, jeřáb, volavky, husy, kachny, orel,
Vegetační charakteristika:
Klima pannonské, mediteránní až kontinentální, často suchá léta,
nedostatek lesů - cca 8 % - Bakoňský les na severu,
rákos, leknín,
sprašová step - puszta. vegetace převážně stepní pannonská, zemědělsky využívaná,
vahadlové studny,
Ekologická ohrožení:
- protržená hráz chemicky nebezpečných odpadů z výroby hliníku u Ajky s těžkými kovy v r. 2010
- sucho
- záplavy

Ekonomika:
2016: 12023,
rybářství, pastevectví, uherský šedý skot szūrke, ovce, kozy,
tažní koně nonius, vodní bůvol z Mongolska,
zemědělské produkty, mléko, jogurt, sýr, uherský salám, tokajská vína, mandloně,
termální lázně Budapešť, Szarvar, Bik Fūrde, Zalakaros (při hledání ropy), Hevíz, Aqua Barbara,
Společnost:
cca 11 mil. ob.,
za stěhování národů kočovní Hunové, pak Avaři, Maďaři, podunajští Švábští Němci,
migranti od Srbska - vybudován plot ze žiletkového drátu na hranicích 175 km, výška 4 m,
maďarský guláš pōrkōlt, klobása,
jazyk maďarština, měna forint, pak dlouhé Osmanské područí, pak Rakousko-Uhersko,

Makaronésie
Skupina ostrovů v Atlantickém oceánu západně od Pyrenejského poloostrova a severní Afriky:
- Azorské ostrovy (Portugalsko)
- Madeirské souostroví a ostrovy Selvagenes / Divoké ovy (Portugalsko)
- Kanárské ostrovy (Španělsko)
- Kapverdy, od r 1975 nezávislá republika
- geobotanicky pobřežní pásmo jižního Maroka

botanicky hlavně Aeonium, Argyranthemum, Echium

Republika **Severní Makedonie,** (obtížně dohodnutý název s Řeckem v r. 2019),
Republika Makedonie (Macedonia, Bývalá jugoslávská republika Makedonie,
MK, FYROM),
cca 26 tis. km^2, zahrnuje cca 1/3 geografické Makedonie, vnitrozemský stát,
Makedonci přišli na Balkán kolem r. 1200 př.n.l. a o 5 století později tam založili nejmocnější státní útvar tehdejšího světa., přičemž téměř nepřetržitě válčili se sousedními kmeny - Ilyry, Thráky a Peršany,
ve 4.st. př.n.l., když zde pomalu začal převládat řecký vliv, proměnil Filip II zaostalý region v největší starověké impérium a synovi Alexandrovi Velikému (nar. r. 356 př.n.l.), nejúspěšnějšímu válečníkovi všech dob, umožnil rozšířit hranice až na okraj tehdy známého

světa - pronikl do Střední Asie a Indie - odkud údajně přivezl líbání a metropoli země prohlásil Babylon, jejíž ruiny jsou v dnešním Iráku),
římská říše však v r. 149 př.n.l. Makedonii pohltila,
po rozdělení antického impéria se země začlenila do nově vzniklé Byzance a později přešla do rukou Osmanů. Novodobé Řecko, vzniklé v r. 1821, přičlenilo Makedonskou provincii až po 1. světové válce, přičemž řecká Makedonie zaujímá 52,4 % území regionu Makedonie (ekonomicky významnou část s poloostrovem Chalkidiki - Poseidonův trojzubec, s mnišským státem Athos) a odtržená Republika Makedonie jen 35 % regionu Makedonie, která byla součástí bývalé Jugoslávie,
hl. město Skopje, 550 tis. ob., muzeum matky Terezy, letiště,
Ochrid, („balkánský Jeruzalém“), letiště
max 2764 m n.m. Velký Korab,
Ohridské jezero,
řeka Vardar,
vznik 1991 (z Jugoslávie), kandidát EU
Kulturní památky UNESCO aj:
- Ochridský region s památkami (jezero, město ze 7.st., slovan. klášter z 11-14.st.),
v Ochridu 1. slovanská univerzita v 9. století,
megalitická observatoř Kokino
kostely a kláštery hojnost
horská vesnice Galičik, pastevectví, tradiční svatební průvod
Přírodní památky:
- BR pravěké bukové lesy
- BR Ohrid Prespa / Ochridsko a NP Galičica - mezi jezery Prespa a Ohrid, až Albánie, staletý Juniperus ecelsa stromovitý, Quercus macedonica, Celtis caucasias
- NP Mavrovo - pohoří Bistra Planina s přehradou, pralesy buk, jedle smrk, alpínské louky
- NP Pelister - pohoří Baba, 2601 m n.m., ledovcová jezera, Pinus peuce, horské pastviny
pohoří Šar Planina
hojné vodní zdroje
Vegetační charakteristika:
Klima mediteánní,
lesy cca 45 % - hojné smíšené boreální, ale i sklerofilní lesy,
borovice, duby, buky, klen, vrby, olše, topoly, jilmy, jasany,
pastviny
Ekologická ohrožení:
- nadměrná těžba dřeva
- aktivní seismická zóna - zemětřesení (2021)
Ekonomika:
slabá (podprůměrná) ,
tabák, balkánský sýr kaškaval, mléčné výrobky, víno, rakije,
Společnost:
cca 2,5 mil. ob., konflikty mezi Makedonci a Albánci,
pravoslaví, islám,
zájem vstupu do EU a NATO blokovalo Řecko,
jazyk makedonština, měna makedonský dinár,

Malta (Malta, M), Maltská republika,

cca 320 km^2, MAlá ostrovní republika ve Středozemí: Malta, Gozo, Comino,
hl. město Valletta, 10 tis. ob., max býv. hlavním sídlem johanitů,byl zde Maltézský řád - Řád rytířů sv.Jana v Jeruzalémě, několik let zde žila česká herečka Adina Mandlová,
max Ta Dmejrek 253 m n.m,
převážně kamenité nížiny,
ostrov Gozo - Azurové okno se zřítilo 2917,
Comino jen za sezóny, kras,
samostatnost 1964 (býv GB)
Kulturní památky UNESCO aj:
- 7 megalit. chrámů (Ggantija aj.), Hypogeum Hal Saflieni (podzemní nekropole 2500 l.př.n.l.), pastaré lidské osídlení
- Valleta (opevnění, fénické, řecké, římské, byzantské, arabské a křesťanské památky)
- hypogeum Hal Saflieni, podzemní

Medina - hist. hlavní město,
domov sv. Pavla ostrůvek St. Paul / Sellmunett, za přílivu 2 části, dnes neobydlen,
Přírodní památky:
BZ Argotti Floriana, Hasting´s Garden,
Lower Barracca Garden a Upper Barraca Garden Valletta, z r. 1651 na hradbách a baště sv. Petra a Pavla, z oblouků výhled na město a přístav, sochy slavných osobností,
Howard Garden a Buskett Gardens Rabat,
St.Philip Garden a Sa Maison Garden Floriana,
zahrady San Anton u městečka Attard
Vegetační charakteristika:
Klima mediteránní, horké suché léto, mírné zimy, moře jako tepelný akumulátor, roční průměr 19^0 C,
lesy cca 6-7 %, původně lesy s Pinus halapensis a Quercus ilex, vykáceny na lodě, k zalesnění nedošlo, dnes jen lesíky buskett, dále olivy, citrusy, mandloně, vinná réva, Laurus, levandule, narcis, naturalizované opuncie, agave, aloe, juka, end Centaurea crassifolia, středomořská květena
Ekologická ohrožení:
- díky mizivé vegetaci omezené zásoby pitné vody, odsoluje mořskou,
- zemětřesení, tsunami

Ekonomika:
vysoká, vyrábí ale jen 20 % potravin pro sebe
- ne voda pro zemědělství, rybolov, mořská sůl na Gozo,

výroba elektroniky, textilu, elektřinu kupuje,
filmový průmysl, festivaly, značný cestovní ruch, dražší, spropitné, kapesní zloději, hromadná doprava horší, v sezóně přemíra turistů
Společnost:
cca 460 tis. ob., přijímá migranty jen schopné a vzdělané, množství Čechů,
římskokatol. 98 %, několik let zde žila filmová herečka Adina Mandlová,
jazyk maltština (mela - dobře, počkej, nevím), příp. angličtina, italština, měna euro,

Maroko (Morocco, Ma), konstituční monarchie,
cca 450 / 460 tis. km^2 , království několika islámských dynastií,
nejstarší univerzita světa al-Karaouine vznikla v r. 859 ve Fezu, další pak byla v italské Boloni (Bologna) v r. 1088, naše Karlova univerzita z r. 1348 byla 18, v pořadí,

hl. město Rabat, 600 tis. ob.,
Casablanka 2 mil ob,
královská města **Marrakéš,** 1 mil. ob., medina, BZ, náměstí Džámi al-Faná trhy, hudebníci,
Fes, Rabat, Meknes,
i moderní Agadir, Casablanka, Tanger, Udžda, Tetuán (Bílé město),
Aít Ben Haddou , opevněná vesnice v poušti - filmové kulisy
max. Džabal Tubkal 4165 m ve Vysokém Atlasu,
mesety, náhorní plošina Šotů,
na jihu písčitá i skalnatá poušť (hamada), Saharak
řeky do Atlantiku, Moulouya do Středozemního moře, některé vysychají v Sahaře,
samostatná 1956 (dříve RF a Španělsko)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- BR Ksar Ait Ben Haddou - opevněná sídla z hlíny v poušti
- El Jadida, v městečku Ighern na okraji pouště velké středeční trhy (Tuaregové s velbloudy, tehdy mohou korzovat nezahalené svobodné dívky, jinak zavřené v domě rodičů)
- Essaouira - opevněné město z k.18.st. podle tehdejší evrop. vojenské architektury
- Fes - medina, opevněné staré město
- Marrákeš - medina zal. v 11.st.
- Mazagan - opevěné portug. město z k.16.st. na trase do Indie
- Meknes - město z 11.st., směsice islámských a evropských vlivů
- Rabat - histor. město a moderní metropole
- Tétouan - medina, od 8.st. kontaktní místo mezi Marokem a Andalusií
- Volubilis - vykopané býv. hl. město založené ve 3. st. př.n.l., římská provincie, (nedaleko Meknes),

Šafšawán, modrá medina, Židé z Evropy
Warzazád - filmové město
kasby plnily funkci opevněného hradu i opevněné vesnice,
Přírodní památky:
kolem r. 1000 př.n.l. zde byla úrodná a zalesněná země
- BR Arganerae - dřevina Argania
- BR Oasis du sud Marocain
- BR Atlas Cedar, Cedrus atlantica, Juniperus thurifera, Onobrychis cornuta, Berberis creticav Acantholimon, arrubium, Phlomis,
- BR Intercontinental Mediterranean
- NP Aguelman Aziga, hory a moře
- NP Al Hoceima,
- NP Ayachi,
- NP Bou Afra,
- NP Bou Tferda,
- NP Dakhla,
- NP Djebel Tubkal - 4167 m
- NP Djebel Tazzeka - kras mezi pohořím Rif a Středním Atlasem
- NP Golf of Khnifiss,
- NP de Haut Atlas Oriental,
- NP Ifrane El Hajeb
- NP Iles od WEssaouira,
- NP Iriki,
- NP Lake Sidi Goughaba,

- NP Merdja Zerka,
- NP Souss Massa Toundoute
- NP Talassantane,
- NP Tazekka,
- NP Tidhirine (Tidiquin)
- NP Toubkal

CHKO Merdja Zerga, Lacu de Sidi Bourbahalze,
PR Takerkort,
15 loveckých rezervací,
Anima Garden, Le Jardin Secret, Le Paradis du Safran
oáza Fint (jižně od Warzazátu),
Vallée des Roses / údolí M´goun údolí růží,(v podhůří Velkého Atlasu) - pěst. damašská růže (Festival růží v květnu),
BZ Rabat, zahrada Majorelle v Marrákeši (barva modrá a zelená),
Anima Garden, Le Jardin Secret, Le Paradis du Safran

Vegetační charakteristika:

klima na severu středomořské mediteránní subtropické, teploty 15-23^0 C, vliv pohoří Atlas,
na jihu tropické suché, suché horké léto až 50^0 C, časté písečné bouře,
na východě přechází v suché polopouštní a pouštní, saharský vítr scirocco,
podnební vliv Atlas, Sahara, Atlantik,
před 3 tisíci lety zalesněná nejen oblast Atlasu, ale i ostatní území - ty byly vykáceny (příroda je však neobnovila),
lesy dnes jen ostrůvkovitě 11 % území sv. na horských hřebenech Atlasu,
hodnotné jen 5 % většinou jen rozvolněné keřovité přepásané porosty, nejvíce na horských hřebenech pohoří Atlasu, cedr Cedrus atlantica, dub Quercus ilex, mirbecki, suber, borovice Pinus halepensis, argábue Argania spinosa, ceněná pro plody, berberská túje - sandarakovník článkovaný,
na sz. středomořská / mediteránní vegetace, Artemisia herba-alba,
Tamarix gallica, Ziziphus lotus, Phoenic dactylifera, ˇoázy,
na jihu a východě poušť Sahara,
TTP 47 %, orná půda 18 %

Ekologická ohrožení:

- zemětřesení 2023 Vysoký Atlas. Marakéš, tisícovky obětí
- vysychání krajiny v důsledků nedostatku a špatného stavu lesů
- nadměrná těžba dřeva
- nadměrná pastva
- zanikání pouštních oáz, zejména jejich vysychání a odumírá datlových palem (již třetina) a rozšiřování pouště
- voda se čerpá až ze 600 m, kde se nedoplňuje
- město Šafšáun v horách (kde se pěstuje konopí na marihuanu) chce být ekolog. městem: solární energie (i na koupaliště), recyklace, muzeum ekologie, půjč. kol
- snaha obnovit oázy na jihu území, obnova podzemních zavlažovacích tunelů z Atlasu

Ekonomika:

2016: HDP 3253, mnohde příkladný rozvoj,
rybolov, vývoz sardinek,makrela, tuňák, ovce, kozy, skot málo,
těžba dřeva. vzácně cedr, korkový dub, unikátní argánie / Argania spinosa (léč argan. olej), olivy, datle, fíky, citrusy, mandloně, granát. jablka,)opuncie, třtina i cukr. řepa, slunečnice,

podz. olejná, kuk, pš, ječ, luskoviny, šafrán, mák (opium) v horách, konopí/kifa (hašiš), v Atlasu a v pohoří Rif je součástí tolerovaného kult. dědictví (pro více než 100 tis. ob.), regionální konopí Beldia je vytlačováno z polí na severu výnosnějšími zahraničními hybridy např. Critical (avšak Beldia povzbuzuje fantazii, Critical s více THC způsobuje úzkost), které se pěstuje na jihu a potřebuje hodně vody i chemie, pěstování, prodej a konzumace drogy hašiše je přísně zakázáno, přesto země patří mezi hlavní producenty a vývozce hašiše, opuncie, třtina i cukr. řepa, slunečnice, podz. olejná, kuk, pš, ječ, luskoviny, šafrán, mák, konopí/kifa (opium, hašiš), v Atlasu je součástí tolerovaného kult. dědictví (pro více než 100 tis. ob.), regionální konopí Beldia je vytlačováno z polí na severu výnosnějšími zahraničními hybridy např. Critical (avšak Beldia povzbuzuje fantazii, Critical s více THC způsobuje úzkost), které se pěstuje na jihu a potřebuje hodně vody i chemie, pěstování, prodej a konzumace drogy hašiše je přísně zakázáno, přesto země patří mezi hlavní producenty a vývozce hašiše,
těžba fosfátů, minerální zdroje měď, fluorid, olovo, baryt, železo, zlato, stříbro,
EU má zájem o zemní plyn,
průmysl textilní a kožedělný klesá, ale stavební, hutnický, chemický a elektrotechnický vzrůstá, král Muhammad VI od r. 1999 zájem modernizovat zemi (přehrady, silniční síť vč. dálnic, 1 rychlodráha v Africe Tanger - Casablanka v r. 2018 (320 km/hod),
družstva pro zemědělce, rybáře, řemeslníky, zavlažování,
kvalitní lezení v soutěsce Todgha a Dades ve Vysokém Atlasu a také v Caibě v pohoří Rif,
turismus, rozvoj CR, dost ATC, patrný rozvoj vč. dálnic (podobný z. Turecku), CR - královská města Marrakéš, (Fes, Rabat, Meknes) i moderní Agadir, (Casablanka, Tanger, Udžda),
Společnost:
cca 37 mil. ob., pův. Berbeři vytlačeni Araby nebo naturalizováni,
islám - 98 %, (sunnitští muslimové), státní náboženství, odmítá radikální islám,
ženy mají svobodnější postavení, křesťané 1 % omezováni, židé 0,2 %,
přidružena k EU, ekonomicky i vojensky silný stát, na silnici častá policie),
úřední jazyk arabština, 33% berberské dialekty, měna marocký dirham

Zámořská autonomní města Ceuta (proti Gibraltaru) a Melilla na území Maroka
součást EU, cca 30 km^2, 200 km od sebe vzdálená na s. pobřeží,
(obehnaná 6-7 m vysokým trojitým plotem s ostnatým drátem),
Ekologické ohrožení:
- periodické pokusy migrantů převážně ze subsaharské Afriky překonat oplocení a dostat se do EU (v r. 2018 do Ceuty proniklo v několika vlnách 4000 osob za pomoci háků, fekálií, nehašeného vápna a zápalných lahví)

Ekonomika:
rybolov, cestovní ruch, přístavy,
Fe, Pb,
Společnost:
cca 150 tis. ob.,
cca 45 % katolíci, 45 % muslimové,

Západní (býv. Španělská) **Sahara** , sporné území považované za součást Maroka
sporné území považované za součást Maroka
266 tis. km^2 ,

hl. město Al Ajú 200 tis. ob.,
max 463 m n.m., přístavy Dachla, SMAra, Búdzdúr,
snaha osamostatnit se
Vegetační charakteristika:
Klima tropické, aridní
bez lesů, poušť - pokračování Sahary,
savanové pastviny 19 %, orné půdy 0,02 %
Ekologická ohrožení:
- postupující dezertifikace, trvale se zmenšuje počet oáz, ohrožuje kočující pastevce
- ve vnitrozemí vojenská hranice ochranných valů s minovými poli (vybudovalo Maroko)
- v alžírské Sahaře provedla Francie množství jaderných pokusů
Ekonomika:
rybolov, kozy, ovce, velbloudi, skleníky (zelenina),
písek (na Kanár. ovy), fosfáty (dopravník téměř 100 km), ropa v pobřežním šelfu, snad Fe,
silnice 6200 km (1400 km z toho zpevněné), železnice 5 km
Společnost:
cca 0,5 mil. ob., Maročané, méně Sahařané, málo Španělé,
náboženství islám, Žena, jež obvinila prince Andrewa ze sexuálního zneužívání, spáchala sebevraždu
jazyk arabština, měna marocký dirham a saharská peseta

Moldavsko (Moldovia, MD, býv. Moldávie, Besarábie), Moldavská republika,
parlamentní až poloprezidentská republika,
cca 34 tis. km^2, bez přístupu k moři, Dněstr na hranici státu ústí do zálivu Černého moře,
historické území Moldávie je na území dnešního Moldavska, Rumunska a Ukrajiny,
snaha zahájit přístupová jednání do EU,
hlavní město Kišiněv, 700 tis. ob., prezident. palác, (Tiraspol v Podněstří 182 tis. ob.),
Soroca 22 tis ob., na Dněstru, hlavní město Romů, sídlo „cikánského barona“, Mekka romské architektury,
max 430 m n.m. Dealul Balanesti, Podolská plošina a eurasijské stepi,
Dunaj kontaktuje jižní hranici země, řeky Prut a Dněstr, na hranicích,
kdysi součást Osmanského státu,
1940 anexe SSSR, 1941 obsazeno Rumunskem, 1944 dobyto SSSR,
vznik 1991 (rozpad Jugoslávie), osciluje mezi východem a západem, zřejmě vstoupí do EU
Kulturní památky UNESCO:
- Struveho geodetický oblouk,
Orheiul Vechi, archeolog. komplex, pravoslavný kostel,
jeskynní kláštery,
gero-dácká pevnost,
Soroca pevnost na Dněstru,
Tipova - skalní klášter
klášter Hancu
Kišiněv - katedrála Narození Páně
tatarské koupele
Přírodní památky:
- BR delta Dunaje v přípravě, navazuje na deltu v Rumunsku a Ukrajině
- BR Lovr Prut / dolní tok řeky Prut s mokřady
- NP Orhei - Ca kaňon řeky Raut, pouze vyhlášen, jelen, srnka, prase, býv. sajga a zubr

PR Codru (Kodry), PR Paduerea Domneasca, PR Plaiul de Jos, PR Iagorlic,
vinné sklepy v měkkých vápencích u města Cicova 120 km
Vegetační charakteristika:
Klima kontinentální až mediteránní,
lesy již jen 6 % území, likvidovány pro intenz. zeměděl. činnost,
ZPF černozemě na 75 % území,
stepní trávníky s bohatou biodiverzitou, západní výběžek eurasijské stepi,
Ekologická ohrožení
- ruské poškození území imisemi a výrobními odpady,
- ruská invaze na Ukrajinu
- povodně
- sucho
- masový úhyn jasanů

Ekonomika: nejchudší v Evropě,
ryby, skot, ovce, drůbež, úrodné půdy,
rýže, kuk, pš, ječmen, slunečnice, cukr. řepa, brambory, víno, jablka, švestky, zelí, mrkev, zeleniny,
zájem rozvinout cestovní ruch,
Společnost:
v minulosti mnoho invazí, 2,5 - 3 (4) mil. ob., značná emigrace,
Moldavané 75%, Ukrajinci 7%, Rumuni 7%, Gagauzové (mluví turkicky) 4,5%, Rusové 4%, Bulhaři 2%, Romové, Albánci, Židé, Poláci,
někdejší Češi ve vesničce Holuboia / Holubinka (Goluboje) většina Čechů se vrátila,
v návrhu je zákon který navrhuje zbavení občanství proruských aktivistů,
východní pravoslaví 90 %, rumunské pravoslaví 10 % (Besarábie),
korupce, nejvyšší spotřeba alkoholu, zájem o vstup do EU,
jazyk moldavština / rumunština, příp. ukrajinština a gagauzština, měna moldavský leu

Podněsterská moldavská republika (Podněstří, Zadněstersko),
republika, autonomně správní jednotka se zvláštním statusem,
de jure Moldavsko, de facto nezávislý stát, podporovaný Ruskem, na v. břehu Dněstru,
má prezidenta, armádu, parlament, soudnictví i vlastní měnu,
samozvané separatistcké území, uznané jen Náhorní Karabach, Jižní Osetie a Abcházie,
cca 4 tis km^2, mezi Moldávií a Ukrajinou,
hl. město Tiraspol 150 tis. ob.,
max 273 m n.m.,
nížina - řeka Dněstr, jezero Congaz
vznik 1990/1991 samozvaným odtržením od Moldavské SSR
(podobně jako Jižní Ostie či Náhorní Karabach)
Vegetační charakteristika
Klima mediteránní,
lesy vykáceny pro zemědělství (černozem), step
Ekologické ohrožení:
vrakoviště,
Ekonomika
zemědělství, 2025 přerušení dodávky plynu z Ruska přes Ukrajinu - ne teplo a teplá voda,
hrozí humanitární krize,

Společnost
cca 0,5 mil. ob., Moldavané, Rusové 30 %, Ukrajinci, menšiny Bulharů, Židů, Arménů. Tatarů, pravoslavná církev,
jazyk moldavština (psaná cyrilicí), ruština, ukrajinština, měna podněsterský rubl

Monako (Monaco, MC), Monacké knížectví,
cca 2 km^2, druhý nejmenší stát (po Vatikánu)
Monte Carlo, kasino, zahrady a parky, i přístav, oceánografické muzeum,
vznik 1419
Ekonomika: HDP nejvyšší/ob.
bohatá, vyspělá země, symbol luxusu, domov milionářů, nejdražší realitní trh,
bankovnictví, kasino, cestovní ruch, automobilový závod Formule 1,
Vegetační charakteristika
Klima mediteránní,
vegetace středomořská, Citrus
Ekologické ohrožení
- extrémně horké a suché počasí
Společnost:
cca 39 tis. ob., luxusní společnost
křesťané, muslimové v počtu 280 zde nejsou občany, pouze obyvateli,
vysoká délka dožití (průměr 87 let)
jazyk francouzština, italština, monacký dialekt, měna euro

Palestina (Palestine, PS, IL), Stát Palestina, unitární poloprezidentská republika,
cca 6 tis. km^2, původně celé území mezi řekou Jordán a Středozemním mořem,
kde ale žili beduini, ale ne Palestinci,
sporný stát na Blízkém východě,
vyhlášen 1988, v r. 2012 nečlenský stát OSN, vleklý konflikt, militantní Hamás,
z býv. státu odděleno Jordánsko a Izrael (vč. Palestiny), takže dnes jen
hl. město **Ramalláh** administrativně 30 tis. obyvatel, 10 km s. od Jeruzaléma,
jinak ale **Jeruzalém,** 1 mil. ob.
Gaza. 0,5 mil. ob, v pásmu Gazy u Středozemního moře,
Rafah 165 tis. ob., na j. okraji Gazy,
Hebron, 250 tis ob, většina Palestinci (220 tis.), 30 km od Jeruzaléma, na z. břehu Jordánu,
zde se usadil Abrahám, rozdělené město, **jeskyně patriarchů - „Abrahámova mešita,**
kde byl pochován, je dnes rozdělena na část muslimskou a židovskou,
Betlém (na j. okraji Jeruzaléma), navazuje na Jeruzalém ohraničený zdí, místo narození
Ježíše Krista, zde je **problémová situace křesťanské komunity** v převážně arabském
území, která zde pozůstala, snaží se emigrovat,
uprchlické tábory Palestinců např. Dheisheh,
Palestinská národní samospráva
- malé území Západního břehu Jordánu (Judea a Samří), prastaré území od Galilejských hor okolo terasových úbočí, olivové háje, tabáková pole, po Negevskou poušť, prochází dálnice D 60 z Nazaretu přes Jeruzalém (mimo hradby) a Hebron do Beer Ševa, býv. cesta patriarchů, pokračuje izraelské osidlování novými osadami,
- Pásmo Gazy, (v Tóře zvaná jako země Kanaán), nezaměstnanost až 80 %,

- východní Jeruzalém s částečnou autonomní „samosprávou“ zahrnovaná do Izraele (po „Šestidenní válce“) , od r. 2012
- pásmo A (zákaz vstupu Izraelců), plná palestinská vojenská a civilní kontrola
- pásmo B plná palestinská civilní kontrola, společná izraelsko-palestinská vojenská kontrola
- pásmo C plná izraelská kontrola, 60 % Západního břehu Jordánu,

vojenské kontroly původně společné, po zastřelení Žida Palestincem v hlídce jen Izraelská, opakovaně požadavek samostatnosti Organizace pro osvobození Palestiny, což komplikuje její nejvýznamnější politická frakce Fatah (zakladatelem byl Jásir Arafat) a islámská palestinská teroristická politická strana Hnutí islámského odporu Hamás (pův. odbočka Muslimských bratří z Egypta), jež bojuje v pásmu Gazy od r. 2007 s Izraelem (několik tisíc obětí), bezpečnostní bariéra více za zelenou linií v Palestině (mezin. soud v Haagu že tedy porušuje mezinárodní právo),
autonomie a stát“ od r. 1967, 1988 vyhlášení nezávislosti,
Židovští „extrémisté“ se chodí proti zákonu modlit na Chrámovou horu a Palestinci se neváhají s nimi střetnout
od r. 2023 Hamás válčí

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Betlém - místo narození J. Krista, chrám narození Páně a poutnická cesta (Bethlehem - Birthplace pf Jesus, Church of the Nativity and the Pilgrmage Route), muslimský s velkou křesťanskou komunitou (v r. 1947 75 %, dnes již pod 30 %, majetnější emigrovali), na jz. okraji Jeruzaléma, cca 30 tis. ob., cca 30 km^2, chrám Narození Páně, Ráchelin hrob - židovské svaté místo na s. okraji, vjezdy do města kontrolovány - bariéry a propustky, ož má negativní ekonomický dopad, zrušeno 2019

- Jeruzalém, město 3 hlavních náboženství, (oddělený zdí)

- Jericho (dnes Izrael, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 8 tis.l. př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo o nejdéle osídlené město, nejníže položené - pokračování na starém vzhůru)

Přírodní památky

- BR a CHKO Battir - kulturní krajina jižního Jeruzaléma s olivovníky a révou (Cultural Landscape od Southern Jerusalem - land of Olives and Vines, vč. zavlažování terasovitých políček),

- NP Shamron,

NPR Ya´ar Suba, Ya´ar El Quf, Kochav Ha Shahar, Yi´an Reihan a řada chráněných území
vádí: Sansan River, Dolev River, Kefira River, Makkůk River, Yitav River a River Shilow

Vegetační charakteristika:

Klima mediteránní,
bezlesí,
převážně poušť a polopoušť

Ekologická ohrožení:

- nedostatek vody
- vysychající Mrtvé moře

Ekonomika:

HDP 4300 USD/ob., cestovní ruch

Společnost:

cca 5,5 mil. obyv. (2 mil. pásmo Gazy, 3 mil. Západní břeh Jordánu),

Arabové, Rusové obchody, za války v Ukrajině 2022 + 17000 Rusů,
exulanti (křesťané USA, Švédsko), uprchlické tábory hlavně Jordánsko,
extrémní Židé - Sionisté postupně zabírají území Palestiny novými židovskými osadníky,
Palestinská autonomní samospráva - trvalá kontrola Izraelem,
hnutí **Fatah** - Palestinské národně osvobozenecké hnutí - Západní břeh,
Hamás - radikální islámistická organizace v Gaze, od r.1987 trvalý boj proti Izraeli,
konflikty, napětí, zoufalství a naděje, střelba do účastníků hudebního festivalu 2023 zabito přes 360 lidí, další uneseni,
alternativní návrhy podpory Palestinců zahrnují vytvoření průmyslových zón na periferii Gazy, mimo dosah Hamásu, výstavbu recyklačních zařízení a vodních odsolovacích stanic, což by mohlo vytvořit tisíce pracovních míst a zároveň umožnit bezpečnostní kontrolu Izraele, navrhováno je také vybudování umělého ostrova s přístavem a infrastrukturou pro mezinárodní obchod.
islám dnes 93 %, ženy si zahalují vlasy, vodní dýmky,
křesťané asi 1%, snaží se emigrovat,
nezaměstnanost 20 %, chudoba, nepořádek, teroristé, oddělený zdí,
Checkpointy, někdy průchod trvá 2-3hodiny,
nemocnice dluží, lékárny nemají léky,
jazyk arabština (ne hebrejština jako v Izraeli), měna šekel

Portugalsko (Portugal, P, PT):, Portugalská republika, unitární stát,
parlamentní demokracie a poloprezidentský systémem,
cca 92 tis. km^2, Pyrenejský (Iberský) poloostrov, na pobřeží Atlantiku,
hl. město Lisabon, 550 tis. ob., nejstarší město z Evropy (po Athénách), svět. výstava 1998, r. 1755 ničivé zemětřesení,
Porto 260 tis., Coimbra - universita,
Fátima poutní, Braga 200 tis.ob. na Svatojakubské cestě
da Rainha - lázně, (prodej keram. sex. orgánů),
Costa Nova přímoř. městečko,
max 2351 m n.m. Ponta do Pico, z. okraj Cabo de Sao Vicente,
již ve 2. - 4. st. Římané, dlouhá námořní a imperiální minulost, v 15. st. portugalské karavely objevné plavby, býv. kolonie hlavně v Africe: Angola, Mozambik, Portugalská Quinea. S. Tomáš a Principův ostrov, Kapverdy),
téměř 500 let Maurové na jihu v Algarve,
vznik 1128 / 1139
Kulturní památky UNESCO:
- skalní malby v údolí Coa a Siega Verde
- Coimbra - universita
- Elvas - opevněné město
- Evora - hist. centrum, královské město
- Fátima - křesťanské poutní město (město zal. muslimy ve 12. st.) neobarokní vápencová bazilika s rozlehlou esplanádou (v r. 1917 se zde zjevila P. Maria)
- Guimaraes - hist. centrum, klášter Ratalha
- Óbidos, literární město
- Porto - historické centrum
- klášter Alcobaca
- klášter sv. Jeronýma a Betlémská věž v Lisabonu

- klášter Řádu Kristova v Tomaru
- Angra do Heroismo - přístav a pevnost na Azorech
lanová visutá lávka 516 m ve výšce 175 m nad údolím řeky Paivy od obce Arouca
Svatojakubská poutní cesta do Camino v Santiago de Compostela, z Čech vyznačena (Praha Zbraslav. klášter) pak 2 větve: jižní Karlštejn, Mníšek pod Brdy, Dobříš, Příbram, Nepomuk, Klatovy, Kdyně, Všeruby na Řezno, severní Karlštejn, Plasy, Stříbro, Kladruby, Železná Ruda, Norimberg, symbol žlutá mušle hřebenatka kde špička ukazuje směr, Ultreia Spolek českých svatojakubských poutníků
Přírodní památky:
- BR Berlengas
- BR Castro Verde
- BR Corvo - Azory, severní ostrov
- BR Fajás de Sao Jorge
- BR Flores, ostrov Azory
- BR Graciosa, ostrov Azory
- BR Maseta Ibérica, až Španělsko
- BR Paúl do Boquilobe
- BR Santana Madeira
- BR Tejo / Tájo, až Španělsko
- BR a NP Vavřínový les Madeira,
- BR Vinařská oblast Alto Douro - již 2 tis. let, portské víno
- BR Vinařská kulturní krajina na ově Pico v Azorách,
- BR Kulturní krajina Sintry - s paláci a zahradami
- NP Peneda-Gerés / Xures - žulové pohoří s. od Porto, bohatá přirozená květena, staré duby, dub korkový, pinie, tis, jalovec, cesmína, planika, divocí poníci, jezevec, keltské stavby, býv. římské silnice, středověké hrady

PR Serra de Aire, xinosauři vč. Jurské zahrady
přírodní parky Litoral Norte, Serra de Estrela
les Bucaco
Almendres - megalitické obří vejce u Evory
Mys Cabo de Sáo Vicente - konec světa, jz. okraj, nejzápadnější konec Evropy, maják a Ca útesy, Ulex erinaceus, Cistus salvifolius, Pistacia lentiscus, Quercus coccifera, Smilax aspera,
Mys Cabo da Roca - konec světa, nejzápadnější výběžek Evropy, maják památník, pamětní listy,
BZ Jardim Botánico da Ajuda Lisabon, 1941 poničena hurikánem, obnovena 1997, 1700 druhů,
BZ Univerzita Lisabon, BZ Coimbra,
Monteneiro-Mor Botanical Park, zahrada Paisagem Cultural Sintra, zahradní umění Queluz v Lisabonu, Jardim do Principe Real Lisabon, Parque Eduardo VII Lisabon, Jardim do Torel, Jardim do Campo Grande,
vepř iberský,
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské,
les jen 28 %, agrolesnictví, Quercus suber, Q. ilex, až 100 druhů stromů,
cca 25 tis. druhů rostlin, TTP 11 %,
o.p. 32 %, zatím relativně vyvážené využití půd,

Ekologická ohrožení:
- kritický nedostatek pitné vody
- likvidace lesních porostů (z 36 na 28 %)
- nepůvodní eukalypty vysušují a snadno hoří,
- západ území v riftové zóně, zemětřesení v Lisabonu 1755 50 tis. obětí

Ekonomika:
2016: 20429,
rybářství, těžba dřeva, korek,
olivy, vinná réva - portské víno, kuk, ovoce, zeleniny, obilniny,
hydroelektrárny, černé uhlí, kaolin, sůl, mramor, W, Sb, U, Cu, Ag,
rozvoj cestovního ruchu

Společnost:
cca 11 mil. ob.,
katolíci 81 %, další křesťané 3,3 %, přátelští, vřelí, hrdí na svou kulturu, hudba fado, portské víno,
jazyk portugalština, měna euro

Zámořská území:
Madeira, autonomní,
750 km^2, ostrov v Atlantiku, 250 tis. ob., hl.m. Funchal 100 tis. ob.,
- BR a NP Vavřínový les Madeira,
levády, subtr. plodiny, cestovní ruch

Rumunsko (**Romania, RO)**, poloprezidentská republika,
cca 237,5 tis. km^2, Balkánská karpatská románská země, mezi Turky a Maďary,
dnes v EU i Schengenu,
Ruské Rumunsko - moldavské Podněstří,
hl. město **Bukurešť**, 1,8 mil. ob., Vítězný oblouk, Park Herästräu a Muzeum vesnice, budova Unie rumunských architektů
Constanta, 300 tis. ob., přístav Černé moře v deltě Dunaje (evropské splašky), za socialismu mezin. přímořské letovisko,
Brašov (Kronstadt), 250 tis. ob., v Karpatech,
Kluž, 330 tis. ob, Sedmihradsko
max 2554 m n.m. Moldoveanu, Karpaty na polovině státu,
přes pohoří Fagaraš (70 km) vede malebná silnice („světa“) Transfagarasan 170 km,
přes průsmyk 2042 m, 5 tunelů, 22 viaduktů, 833 mostů, mezi Valašskem a Transylvánií,
Bucegi - Omul 2505 m, turist. chata,
Retezat - ledovcová jezera, Bucegi
Dunaj přehrada Železná vrata,
vznik1877, je v EU, ale nepatří do Schengenu
Oblasti:
- Transylvánie, území v karpatském oblouku (Transylvánské Alpy), Bucegi Omul 2505 m n.m.
- Valašsko, území mezi Dunajem a Karpaty
- Moldavsko, území od Karpat na východ, Banát při srbské hranici - 6 českých vesnic (díky planým slibům)
- Dobrudža, území mezi Dunajem a Černým mořem

Kulturní památky UNESCO aj.:
- Dácká opevnění v horách Orástie (1.st. před Římany),
- Sighisoara (hist. centrum),
- město Targu Jiu - Bráncuiho monumentální soubor obětí 1. svět. války
- klášter Horezu (17.st.,Valašsko),
- vesnice a kostely v Transylvánii,
- kostely v Moldávii,
- dřevěné kostely v Muramureš,
- vesnice a opevněné kostely Transilvánie
- hranice římké říše - Dácie
- důlní oblast Rosia Montana v Sedmihradsku se zlatým dolem
hrad Bran ve Valašsku, údajný domov legend. hraběte Drákuly, asi tam nikdy nebyl,
Sarmizegetusa Regia, arch.lok. hl. města Dáckého krállovství z 2. st. n.l.
impozantní zámek Peles ve Valašsku na Sinaji, soukromé sídlo diktátora Causescu,
kolorované kříže
Přírodní památky:
- BR a NP Původní bukové pralesy Karpat (Rumunsko, Slovensko) a staré bukové lesy Německa,
- BR a NP Delta Dunaje / Danube Delta, rákos až 6m, ostrovy stepní flóra a fauna, Peripoca gracea, lužní lesy, kormorán, ibis, volavka, kvakoš, drop, pelikán, jeřáb, želva, vyza, jeseter
- BR Pietrosul Mare
- BR a NP Retezat - Karpatské pohoří, Peleaga 2509 m n.m., ledovc. jezera, morény, kosodřevina, jalovec, pěnišník karpatský, limba, kamzík, tetřev
- BR a NP Rosca-Letea, subtr. les v deltě Dunaje
- NP Apuseni
- NP Bicazului-Hasmas
- NP Bucegi
- NP Buila-Vanturarita v pohoří Capatani, lezecké trasy
- NP Calimani
- NP Ceahlau
- NP Ćevaš Varmane
- NP Cozia, pohoří, glac. relikty
- NP Defileul Jiului
- NP Domogled-Valea Cernei
- NP Gradistea de Munte Cioclovina,
- NP Cheile Bicazului-HamAs, pohoří Hasmas, kaňon Bicaz, přehradní Červené jezero,
- NP Cheile Nerei-Beusnita, soutěska řeky Nerei, vodopády Beu
- NP Mácinului, nelegální kácení dřeva
- NP Masivul Ceahlau
- NP Muntii Macinullui
- NP Piatra Craiului, Ca hřeben 2239 m n.m., end. Dianthus callizonus, 48 druhů horských orchidejí, motýli, kamzík, rys, medvěd, vlk
- NP Rodna,
- NP Semenic-Cheile Carasului, bahenní sopky Paclele Mari a Paclele Miri (sopky tekutého bahna, 225 ha) v podhůří rumunských Karpat,
PR Serra de Aire, dinosauři vč. Jurské zahrady

bahenní sopky Paciele MAari a Mici - Rumunské Karpaty plošina Mredic
les Hoia-Baciu, strašidelný
zbytky „divoké“ přírody,
medvědi - nadměrné počty ca 8000 ks, v NP Bucegi na turistické stezce v VII.2024 usmrtil 19-letou dívku, přítel zavolala tísňovou linku
Vegetační charakteristika:
Klima mírné až kontinentální, jih (delta Dunaje) subtropické
lesy 27 % převážně původní karpatské bukové pralesy,
celkem na 47 % přírodní a polopřírodní ekosystémy (zejména delta Dunaje)
Ekologická ohrožení:
- seismicky aktivní, riziková země, zemětřesení 4.3.1977 východ Rumunska 7,2 R, 1500 obětí, zničeno 30 tis. budov (i v Bukurešti),
- rozsáhlé, často nelegální kácení původních, evropsky jedinečných karpatských lesů a pralesů (staré i více než 500 let), často po restituci
- zaplavení vesnice Geamana v pohoří Apusení kalem z těžby mědi dolu Rosia Poieni
- město Copsa-Mika je údajně druhým nejjedovatějším městem světa (po čínském Lin-fenu)
- nekvalitní voda mořského pobřeží
- rozsáhlé pytláctví
- medvědi

Ekonomika:
2016: 9992, těžba dřeva, korku, zemědělství, pastevectví, skot, ovce, ovčáčtí. psi, sýr, med, pivo, pšenice, slunečnice, kuk, brambory,
vinařství Murfatlar (expozice, prodej a ochutnávky vína Špejchar Vojkov u Sedlčan),
chudoba, prodej vlastních orgánů,
nerost. suroviny, rafinerie,
vojenská černomořská základna NATO budována u Constanty (největší v Evropě)
Společnost:
cca 20 (býv. 24) mil. ob., cca 3 mil. v emigraci, Rumuni, 90 %, Maďaři 9 %, , Romové, Ukrajinci, Němci, Rusové, Turci,
v rumunském Banátu u srbských hranic je několik českých vesnic (Bígr, Eibenthal, Gernik, Klopotín (Jamu Mare), Rovensko, Svatá Alžběta (již zanikla), Šumice, kde se mluví staročesky, před 190 lety je tam nalákal hamburský podnikatel prodávající dřevo (pole si ale museli získat z lesa), ještě v r.,1900 cca 8 tis, dnes jen asi 6 tis., jedním z nejrozšířenějších příjmení je Jágr, v Čechách jsou Rumuny, v Rumunsku Čechy, Slováci v Sedmihradském Rudohoří (Nova Huta) a Hadlaku, někteří reemigrovali např. do Kašperských Hor,
80 % křesťané, převážně pravoslaví,
potraviny kvalitní a levnější, korupce,
nepořádek, řidiči neomezují rychlost, parkování všude,
horské útulny (refugiul), značené turist. cesty, málo cizinců, hojní medvědi,
jazyk rumunština, lok. maďarština a němčina, měna rumunské leu,

Řecko (Grece, GR), Řecká republika,
cca 132 tis. km^2, na jihu Balkánského polostrova.
přilehlých 1400, celkem **6000 ostrovů** v Egejském a Jónském moři,
167 obydleno, nad 100 km^2:
- Kréta - samostatně,
- Euboia, u záp. pobřeží Řecka

- Lesbos, zkamenělý les, bory, olivy, sardinky
- Rhodos, antické památky, středov. město, záliv sv, Pavla, pláže
- Chios, tradiční vesnice, sběr pryskyřice masticha, kamenné větrné mlýny, byzantský klášter Néa Moni
- Samos, u Turecka,
- Lémnos, sopečné horniny Falakro
- Thasos (Thassos), hojně hotelů

Jónské ostrovy
- Kefalonia, jeskyně, pláž s červeným pískem, líbánky Diana a Charles
- Kerkyra / Korfu, u jv. pobřeží Řecka, zelená perla, Kerkyra, kláštery, hist. centrum, množství velkých stromů, pláže
- Lefkada, v onakých ostrovech, nejkrásnější pláže, přístup i po suchu, bujná vegetace
- Paxi
- Zakynthos, hory, jeskyně, pláže

Dodekany (12-ostroví)
- Kalymnos, v Dodekanech,
- Karpathos, příkré skály a útesy, ale i roviny, různé pláže
- Kós, Hippokratos, termální mořské prameny,
- Patmos

Kyklády
- Andros v Kykládách,
- Amorgos, v Kykládách,
- Los, v Kykládách,
- Mikonos
- Naxos, v Kykládách, přístav
- Santorini, sopka Théra 1610 př.n.l., sopečný popel, změny klimatu

poloostrov Pelopones - Olympia, Sparta, Korint,
poloostrov Chalkidiki - mužský mnišský stát Athos s 20 kláštery,
<u>hl. město</u> **Athény**, 3 mil. ob., nejstarší hl. město Evropy, 5000 př.n.l., jméno Diovy dcery (bohyně moudrosti, války a strategie, i ochránkyně spravedlnosti a umění), Akropole, Parthenon, Národní (pův. Královská) zahrada, LOH 1996, 2004,
Thessaloniki (Soluň) 1 mil. ob.
Olympia, 1. olymp. hry, již v 8. st. př.n.l., v současnosti po 4 letech
max 2917 m n.m. Olymp (Mytikas), bájná hora bohů,
hory 80 % území,
delta řeky Evrós a Nestos,
vznik 1821 (odtržení od Osmanské říše)
<u>Kulturní památky UNESCO aj</u>:
starověké Řecko helénismus, základy západní kultury vč. demokracie
- Athény - Akropolis, jedinečná archeologická lokalita, obavy o přežití, 17 tis. turistů/den, vstup se již omezuje
- Athos, mužské kláštery
- Bassai - Apollonův chrám (5.st.),
- Delfy, archeol. lok. Apollonův chrám - věštkyně Pýthie a Svatá cesta, divadlo, muzeum,
- Délos (ostrov v Kykládách s chrámem Apollona),
- Epidaurus - Asklépiův chrám v antickém městě na Peloponésu,
- Filippi, archeolog. lokalita

- Korfu, historické centrum
- Meteora - kláštery na vrcholu skalisek
- Mykény a Tiryns,
- Mystras (středověké byzantské město), archeologická lokal.
- Olympia, archeologická lokalita,
- Pátmos, historické osídlení ostrova
- Rhodos (středověké město),
- Samos, Pythagoreion a Heraion na ostrově
- Soluň (Thesaloniké), antické, byzantské a osmanské památky,
- Tenea na Peloponésu, ztracené město postavené zajatci během Trojské
- Vergina (1.metropole Makedonie), archeologická lokal,
- kláštery Dafnion u Athén, Hossois Loukas u Delf a Nea Moni na ostrově Chios,
- chrám Héraklion a pevnost Pythagoreion na ostrově Samos,

Argos, msto založ. 3000 př.n.l.
Nisyros, ostrov v Dodekanézách, obrovský kráter aktivní spící sopky,
na ostrově Minos v Kykládách Venuše Minoská (odvezena do Luvru v Paříži),
makedonská hrobka Kasta 4.st. př.n.l.
Nafpaktos, benátská architektura, turecká mešita,
Santorini (Thera), fatální erupce - vznikl zničením sopky, sopečný ostrov v Kykládách (spící kaldera), 1956 silné zemětřesení - lidé se sem vracejí, dnes modrobílé domečky, archeolog. lokalita Akrotiri,

Přírodní památky:

- **BR a NP Gorge of Samaria na Krétě, unikátní říční kaňon, Pinus halapensis, P. kalabria, koza bezoárová, jezevec**
- **BR Meteora - přírodní a kulturní - kláštery**
- **BR Mt. Athos - přírodní a kulturní - kláštery,** vstoupit mohou jen muži
- **BR a NP Mt. Olympus - vrchol Ca Olympu, 2917 m n.m., makchie, ořešák, vavřín,**
- NP Ainos - Ca pohoří na ostrově Kefallenia, Abies cephalonica, macchie
- NP Alonnisos – severní Sporády,
- NP Dadia, požár 2023, uhořelí migranti
- NP Itis,
- NP Oité - pohoří ve středním Řecku, Pinus nigra, Abies cephalonica, Platanus orientalis, Castanea sativa, macchie
- NP Parnassos - pohoří jižního Řecka,pralesy, Paeonia parnassica, Lilium chalcedonicum, Verbascum delphicum
- NP Parnes - vrcholy jižního Řecka u Atén, pahorkatiny, Abies cephalonica, Pinus halepensis, Quercus ilex, Q. coccinea, Platanus orientalis, macchie
- NP Parnitha,
- NP Pindos - pohoří na severního Řecka, ledovcový reliéf, Pinus nigra, P. heldreichii, Abies cephalonica, kamzík, šakal, pastviny
- NP Prespa - Malá Prespanská jezera a rokle, bučiny, Abies cephalonica, A. alba, Juniperus
- NP Sounion - mramorové lomy a okolí na jihu Řecka, rudy prehist. osídení
- NP Vikos-Aoos - 20 km kaňon řeky Vicos na severu Řecka, z nejhlubších, podzemní jezero, subalpínské louky
- NP Vjosa - údolí poslední divoké řeky Evropy
- NP ostrov Zakynthos - mořský, modrá jeskyně, kareta obrovská

soutěska Samara na ově Kréta

vodopády Polylimnio na Peloponésu
poušť Goati - písečné duny Pachies Ammoudies na ově Lemnos
ostrov Nisyros s kráterem Stefanos
jeskyně Kelissani s jezerem na ově Kefalonia
kamenný les Petrino Dasos na sz. Řecka
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské - přímořské, mírné a horské,
v Egejském moři v létě pravidelný suchý vítr
lesy na 50 % území, zejména horské, nad 1500 m jehličnany
Pinus nigra, P. leucodermis, Abies cephalonica, Juniperus oxycedrus,
níže opadavé listnáče (nad 800 m): duby, javory, jilmy aj.,
Macchie cca do 500 m (1-5m): Myrtus, Lurus, Oleandr, Pistacia, Lentiscus, Olea, Cyperus, Juniperus, frygana - spíše vnitrozemí (cca 1m): bodláky, Asparagus, keř. duby, jalovce aj., Campanula oreadrum, Aquilegia amaliae, Brasicella nivalis, Jankaea heldreichii, Crocus, Tulipa australis, masticha léčivá pryskyřice z keřov. stromku řečík lentišek / Pistacia lentiscus (ostrov Chios), mořská cibule /Urginea,
Ekologická ohrožení:
- seismicky aktivní, riziková země, r. 365 50 tis. obětí
- kritický nedostatek pitné vody
- rozsáhlá likvidace lesa, zpouštnění jihu Řecka,
- ve vyprahlé zemi časté lesní požáry, obvykle záměrné k získání ploch na olivy (v r. 2007 na jihu země zahynulo 70 lidí, v r. 2018 poblíž Atén asi 100 obyvatel)
- přívalové deště a bleskové povodně
- Santorini v Kykládách - ostrovní sopka asi konec minójské civilizace (způsobila pověst o Atlantidě), za 2 mil. let 12x výbuch,
Ekonomika:
18954, dnes ekonom. propad,
rybolov, oliva, subtropické ovoce, zeleniny, lilek, cuketa, retsina,
ropa v Egejském moři,
významný cestovní ruch,
Společnost:
11 mil. ob., proti migrantům z Turecka rozšiřuje zábrany u hranic,
pravoslaví, siesta, pohostinní, vynikající **velmi zdravá kuchyně** , caciky, sýr feta, olivy, ovoce, při občerstvení chtějí posedět, proto číšník pomalý, tavera, ouzo,
přátelští, santorinikolové tance v rytmu Řeka Zorby,
zvyklosti: šetrnost ne plýtvání, nepořádní, hluční, nevěřit značkám a zákazům, jízdní řády jsou orientační, děti, psi a kočky jsou božstvo, toaletní papír do koše, ne do WC (úzké odpadní trubky), údajně nejvíce sexu, otevřená dlaň je urážka,
vhodné řecky pozdravit Jásos, kaliméra, tykánete / ahoj, dobrý den, jak se máte ?,
jazyk řečtina, měna euro,

Svatá hora Athos, autonomní teokratická společnost - mnišská republika pod řeckou svrchovaností
cca 336 km^2, poloostrov na s. Řecka,k
památka UNESCO - 20 pravoslavných monastýrů / klášterů, většina řeckých, po jednom bulharský, ruský, srbský a rumunský, přístup jen po moři z vesničky Ouranopolis (správní

kancelář, pro návštěvu nutný diamonitirion půl roku předem a 14 před vyzvednutím potvrdit, platí 3 dny, na den 100 ortodoxních věřících a 10 neortodoxních)

San Marino (San Marino, RSM), Nejvznešenější republika San Marino,
cca 61 km^2, nejmenší země v Evropě,.
nejstarší (parlamentní) republika světa,
malý městský stát v Itálii
(dříve městské republiky i Benátky, Florencie, Janov aj.),
Velká generální rada (69 členů) si volí každého půl roku 2 kapitány - regenty
max Monte Titano 755 m,
založeno 3.9.301, ústava od t. 1600,
Kulturní památky UNESCO aj.:
- hist. centrum San Marino a Monte Titano
Přírodni památky, -
Vegetační charakteristika
Klima mediteránní,
vegetace středomořská,
Ekologická ohrožení:
- katastrofický nedostatek pitné vody
- aktivní seismická zóna -
Ekonomika:
HDP 65 300, více než Švýcarsko či Hongkong),
cestovní ruch
Společnost:
cca 33 tis. ob., nejvíce Italové,
katolíci,
jazyk italština, měna euro

Sardinie (Sardinia, Itálie, I), Region Sardinie,
cca 24 tis. km^2, druhý největší ostrov Středozemí,
hl. město Cagliari, 150 tis. ob.,
max 1834 m n.m.
Kulturní památky:
La Marmora, záhadná pradávná nurágská civilizace zde vybudovala množství záhadných kamenných věží - nurágy v období 1000 - 2000 let př. n.l. (jedna na 3 km^2, na sucho stavěné),
Přírodní památky:
národní parky místní obyvatelé Sardové nechtěli, po r. 2009 jim však EU vnutila řadu chráněných území,
- NP del Golfo di Orosei e del Gennargentu - vápencové pohoří s plató Supramonte vč. Monte Corrasi, 1463 m n.m., až k přímořské oblasti zálivu Golfo di Orosei (na pláži jsou zakázány pevné objekty vč. vyvýšené stanice plavčíka a kůlů pro slunečník, které se denně znovu staví, Pinus nigra ssp. laricio, Acer monspessulanum, Arbutus unedo, Cyclamen repandum, Cistus salvifolius, C. albidus, Prunus prostrata, Pancratium illyricum, Paeonia mascula ssp. russoi, Ophrys fusca, Orchis albiensis
- NP del Archipelago di la Madalena - souostroví směrem ke Korsice,

- NP del Asinara na ostrově Asinara, kde byla nejpřísnější italská věznice a býv. karanténa pro nemocné cholerou ,
- **Mořská rezervace Poloostrov Sinis / Area Marina protetta Penisola del Sinis . Isola Mal di Ventre,** zde býv. fénické město, Crurianella maritima, Pancratium maritimum, Cynara cardunculus, Chamerops humilis, Limonium lausianum, Moraea sisyrinchium, Cynomorium coccineum, Posidomia oceanica, Desmazania sicula

Vegetační charakteristika:
Klima středomořská / mediteránní.
lesy cca 15 % na horách a západě,
Quercus pubescens aj., Fagus, Pinus nigra ssp. laricio aj, Taxus baccata, Catanes, Chamerops humilis, end Genista, Astragalus, Berberis, Ephedra distachya, Paeonia mascula, Olea europaea - tisíciletý ve vesnici Santa Maria Navar, výška 10 m, obvod kmene ve 130 cm je 905 cm
Ekologická ohrožení:
- **vynucovanou bezzásahovostí EU dochází klimatickými stresovými faktory k další aridizaci a ekologické destabilizaci ostrova**

Ekonomika:
zemědělství a pastevectví upadá vč. ochrany a pěstování dubu korkového,
významný cestovní ruch,
velký solární park
Společnost:
cca 2 mil. ob., Sardové,
měna euro

Sicílie (Sicily, Itálie, I), Region Sicílie, („divoký ostrov“)
cca 25,5 tis. km^2, největší ostrov Středomoří,
osídlena od 12. tisíciletí př. Kr, v antice mohutné stavby,
hl. město Palermo, 700 tis. ob.,
max 3370 m n.m. Etna, úžina Messina, na zlomu Etny, zemětřesení 1693 síly 8,1 R
Přírodní památky:
- **BR Liparské (Aiolské) ostrovy** (vulkán Strómboli),
- EVL Rocca di Cefalů / Skála nad Cefalů, vápence, Pinus halapensis, Euphorbia dendroides, Opintia ficus-indica, Cappara spinosa, Mandragora autumnalis, Ophris apifera
- NP Parko Naturale dell´Etna (vulkán cca 3329 m), Euphorbia dendroides, Pistacia lentiscus, Olea europaea ssp sylvestris, Quercus cerris, Q. ilex, Ostrya carpinifolia, Castanea sativa, Betula aetnensis, Pinus nigra ssp. laricio, Fagus sylvatica,
- NP Parko Naturale Regionale delle Madonie (1979 m) a Nebrodi (zachované horské lesy), Quercus ilex, Q. suber, Abies nenrodemsis, Acer campestre, Pistacia lentiscus, Erica arborea, Arbutus unedo, Myrtus communis, Juniperus communis ssp. hemisphaerica

PR Zingaro (Chamerops humilis), lesní rezervace Bosco della Fienzza,
PR Valle dell´Anapo (vápencová soutěska),
PR Cava grande del Cassibile (vápencová propast řeky s tůněmi),
PR Oasi Faunistica di Vendicari (na písčinách polopouštní rostliny, Chamerops humilis),
přímořská rezervace Vendicari,
mořská rezervace Egadské ostrovy,

BZ / Orto Botanico di Palermo, 10 ha, 12000 druhů, sbírka palem, cykasů, citrusů, kaktusů, afrických druhů

Vegetační charakteristika:

Klima mediteránní,

lesy cca 15 % na horách, středomořská / mediteránní flóra

Ekologická ohrožení:

- zemětřesení: na tekt. zlomu s Etnou: Katánie, zal. v 8. st.n.l, zde 16 tis. obětí, na celé Sicílii 60 tis. obětí
- dezertifikace, Arabové (v l. 827 - 1072) zde vytvořili kvetoucí kulturní krajinu – racionálním využíváním a hospodařením s vodu a zavedením řady kulturních plodin (Castanea, Citrus, Gossypum, Phoenix, Saccharum aj.), před 2 tis. lety Římané zlikvidovali množství lesů na stavby, dnes vyprahlá a mnohde „vybydlená“, řada vádí (vyschlých vodních toků),
- vyschlé prameny, nedostatek pitné vody,
- závadné průmyslové areály (ropa, asfalt) znečišťují řadu pobřežních území vč. vody,
- zvyšující se nadměrné teploty - 48,8^0 C dne 11.8.2021
- vznikající polopoušť a poušť,

Ekonomika:

cestovní ruch

rafinerie ropy,

Společnost:

cca 6 mil. ob.,

měna euro

Slovinsko (Slovenia, SLO, SL**)**, Republika Slovinsko,

cca 20,3 tis. km^2, nejbohatší nástupnická země býv. Jugoslávie,

hl. město Lublaň, 300 tis. ob., (arch. Jože Plečnik - Lublaň i Pražský hrad), HZ, centrum bez aut, symbol drak, trojmostí,

Maribor, Bled - patří k nejkrásnějším městečkům Evropy,

krátké pobřeží Jadranu, přístav Koper, Portorož - přímořské letovisko

max 2864 m n.m. Triglav (relat. dobře dostupný),

Julské Alpy, (vápencové kras, 6 tisíc jeskyní),

řeka Soča a další (červené zakázané nebezpečné zóny, studené),

jezero Bled (fytoplankton červenou barvu, oteplováním intenzivnější),

kaňony, vodopády Perčnik aj.,

termály - Moravské Teplice aj.

vznik 1991 (rozpad Jugoslávie)

Kulturní památky UNESCO aj:

- Lublaň. stavby Joži Plečnika,
- Almadén a Idria, rtuťové doly
- prehist. kůlová obydlí v Alpách, Almdén a Idrija - doly na rtuť,

Ptuj - městečko z 5. st. př.n.l. u Drávy (obchod. křižovatka), hrad, termály,

Přírodní památky: chráněné území na 41 %, zejména Julské Alpy (nejvíc ?), 1 NP

- BR Původní bukové lesy

- BR Julian Alps / Julské Alpy a NP Triglav - 2864 m n.m., vápencové, ledovec, skály, droliny, alpinské trávníky, 2/3 les, Pinus mugo, Picea abies, Ostrya carpinifolia, Rhododendron ferrugineum, Clematis alpina, Soldanella minima, Pulsatilla alpina,

Primula minima, P. auricula, Physoplexis comosa, Papaver arnesti-mayeri, Campanula zoisii, Armeria alpina, Androsace hausmanii, Adenophora liliifolia, Soča, Trenta, jezero Bled, Bohinj, řeka Savica, kras, medvědi, kamzík, kozorožec, BZ Alpinum Juliana,

- BR a NP Škocjanské jeskyně - vápencové a propasti

- BR Kozjansko a Obsotelje

- BR Mura River

- BR The Karst

slovinský kras, údolí Vipavy, ruj vlasatá, olivy, červené víno Teran, Hugi Log - kamenný památník českých krajanů kteří zde bojovali v letech 1915-17, Lokvica - kaplička V. Kasala

Postojenská jeskyně - Postojna Caves, 5,3 km vláček, řeka Pivka, 175 druhů zvířat,
jezero Bled, jezero Jasna, Bohinjské jezero,
Alpinum Juliana Trenta, arboretum Volcji Potok, Tvoli Park, Landscape park Loga,
Rogia - stezka korunami stromů,
Štanjel - Ferrariho zahrada,
nejstarší vinná réva v Evropě - Stara Trta v Mariboru (asi 400 let), oblast Jeruzalem,
hřebčín Lipica,
BZ Lublaň

Vegetační charakteristika:

Klima mediteránní a kontinentální,
lesy 53 % vč. pralesů, Picea abies, Pinus mugo,
značný podíl pastvin, **jedinečná bohatá květena vápencových Julských Alp,**
u Jadranu mediteránní flóra, včelaření (barevné úly)

Ekologická ohrožení:

- vysoké prachové znečištění vzduchu pevnými částicemi $PM_{2,5}$ (přes 10 mikrogramů/m^3)/ rok
- povodňové záplavy 2023 , lidské oběti, rozvodněná Dráva a Mura, sesuvy půd, přerušené silnice, protržená hráz, zanesené studny, popraskaná potrubí, tisícovky lidí bez pitné vody
- jedna z mála zemí která zvyšuje lesnatost

Ekonomika:

2016: 22220,
zemědělství na 64 % ploch, vinařství, olivy, jabloně, vlašské ořešáky,
pohanka, mák, dýně, sýr,
Lipica - bílí koně (chov již 420 let),
rozvoj cestovního ruchu - značené turist. trasy (červený puntík),
Planica - druhý největší skokanský můstek, kaňoning, ferraty, průmysl

Společnost:

cca 2,1 mil. ob., Slovinci 83 %, Srbové, Chorváti, Bosňáci,
katolíci 58 %,
staví plot na hranici s Chorvatskem proti migrantům (kteří balkánskou cestou směřují do bohatých západních států),
turismus: Češka koča / Česká chata vybudovaná Slovinským planinským družstvem ve spolupráci s KČT v roce 1900 pod horou Grintovec v 1543 m n.m. v Kamicko-Savinjských Alpách
jazyk slovinština, lok. italština, maďarština, měna euro

Srbsko (Serbia, SRB, RS), Republika Srbsko,
býv. vůdčí země Jugoslávie,
cca 77,5 tis.(dříve 88 tis.) km^2,
hl. město **Bělehrad,** 2 mil. ob., (na soutoku Dunaje a Sávy),
Novy Sad 400 tis. ob., hudební festival EXIT,
Niš 260 tis. ob., Ćele kula - věž z lebek, 1000 lebek z 19.st. křes´tanských povstalců proti muslimům
Vranjska Banja, 5,5 tis. ob., lázně revma
max (2656 Djeravica v Kosovu), jinak 2169 m n.m. Mindžor, příroda Stara planina,
Dunaj - soutěska Železná vrata,
v r. 1999 NATO bombardování při nelegitimní válce rozpadu Jugoslávie,
vznik 2006, zájem vstoupit do EU, Černá Hora se oddělila,
Kulturní památky UNESCO aj:
- Gamzigrad - Romulina, Galeriův palác (3-4.st,),
- **Kosovo, byzant. chrámy (na úpatí pohoří Prokletije),**
- Stari Ras a klášter Sopočani (1.hlavní město),
- klášter Studenica (12.st.) se 3 kostely,
- středověké náhrobní kameny stečci

hrad Kalemegdan,
Bělehrad - chrám sv. Sávy největší pravoslavná svatyně, pevnost, park Kalemegdan,
venkovská architektura, pravoslavná architektura,
klášter Rakovica
Přírodní památky:
- **BR Backo Podunavlje**
- **BR Golija-Studenica**
- NP Djerdap - Železná vrata, kaňon řeky Dunaje 150 km, hydroelektrárna, rokliny, zčásti na území Rumunska, duby, ořešák, břestovec, líska turecká
- NP Fruška Gora - nížinná Vojvodina mezi Dunajem a Sávou, duby, buky, step
- NP Kopaonik, na hranici s Kosovem, soutěsky s kaskádami a bystřinami, příroda, minerální prameny,
- NP Šar-planina v Kosovu
- NP Tara - pohoří Tara a Zvezda v Dinárských Alpách, divoký kaňon řeky Driny, jedle, buk, smrk omorika

PR kaňon a meandry Uvače na hranici s Bosnou a Hercegovinou, 2 vodní elektrárny, (VN Peručačko)
PR Obedská Bara - lužní bažiny
krasová jeskyně Stopiča
pohoří Zlatar s kaňonem meandrující řeky Uvac,
kaňon Vratne - PR Prerasti
skalní mosty
Vegetační charakteristika:
Klima mediteránní,
lesy na ca 27 % území v nejvyšších polohách,
níže lesostepní pásmo s topoly, duby a jasany, platan, morušovník, břestovec,
v nížinách jsou stepi s loukami a černozemní pole,
v záplavových územích lužní lesy - vrby, olše, topoly

Ekologická ohrožení:
- národnostní střety
- odpady v řece Drině po povodních 2023 a jezeru Potpeč
- zájem zahraničních těžařů - britsko-australská firma Rio Tinto a čínská společnost zde těžit nerostné suroviny u řeky Driny (lithium, uhlí)

Ekonomika:
spíše slabší , země se stále více zadlužuje a zřejmě bez zahraniční pomoci si neporadí,
skot, ovce,
„malinová velmoc“(vývoz přes 100 tis. t/rok), paprika, ovocný destilát - rakije,
vyvážela i vojenskou techniku

Společnost:
cca 7 (dříve 9) mil. ob., Srbové 83,3 %, dále Maďaři, Romové, Bosňáci, Chorvati, Albánci, Vlaši, za války v Ukrajině 2022 + 17000 Rusů,
české vesnice v srbském Banátu Češko Selo, Kruščica (Bela Crkva), Veliko Srediště (Vršac) a ve vlastním Srbsku Gaj,
pravoslaví 85 % srbská ortodoxní církev,
Zlatibor - nejstarší horská rekreační oblast, lyžař. středisko, hist. železnice,
jazyk srbština, ale i maďarština, slovenština, chorvatština, rumunština, rusínština aj,
měna srbský dinár (RSD)

Sýrie (Syria, SYR), Syrská arabská republika,
cca 185 tis. km^2, arabský stát,
totalitní území Fronta an-Nusrá (vláda spásy) - Džabhat Fatah aš-Šám (Fronta podpory pro lid Levanty, resp. dobytí Sýrie) od r. 2016 ovládá An-Nusrá, 2 malá okrajová území,
země kdysi na dávné cestě od Středozemního moře do Mezopotámie,
Alexandr Veliký vyhnal Peršany a přinesl řeckou kulturu,
posléze Arabové, z nejvzdělanějších arabských zemí,
hlavní město **Damašek**, 1,8 mil. ob., osídlen 10000 l.př.n.l., nejstarší hlavní město, 4. nejposvátnější město islámu,
Allepo, 1,8 mil. ob., osídleno 6000 př.n.l., první mýdlo z olivov. oleje. zelené,
- okupováno „islámistickým státem a v r. 2016 dobýváno,
max 2814 m n.m. Hermon (Džabak aš-Šajch) / Golanské výšiny,
na pomezí Libanonu a Sýrie pohoří Antilibanon / Džabal Ansárija, horská pásma,
pobřežní a Mezopotámská nížina u řeky Eufrat, hraniční Tigris,
Galilejské jezero -12 m,
95 % vyprahlá Syrská poušť, oázy,
vznik 1946

Kulturní památky UNESCO aj:
- **Aleppo - staré město, paláce, karavanseráje, křižovatka obchod. cest, islámské památky, památky zničeny islámisty**
- **Bosra - starověká část, římské divadlo, raně křesťanské ruiny, několik mešit, zastávka karavan na cestě do Mekky**
- **Damašek - hist. centrum, jedno z nejstarších na Středním východě**
- **Krak des Chevaliers a citadela Saláhuddinova (2 hrady z období křižáckých válek)**
- **Mosul - hrobka biblického proroka Jonáše zničena ozbrojenci „islámského státu“, muzeum památek asyrského a helénského období, knihovna se vzácnými svazky a Staré město zničeny při okupaci “islámským státem“**

- Palmýra (oáza v poušti) - Belův chrám (zbyly jen 2 sloupy) znesvěcená popravami a zbytky starověkého velkoměsta zničeny teroristy islámského státu v 8/201, dětští vojáci popravovali zajatce, 5, část odvezena a prodána,

- Starobylé vesnice v s. Sýrii z pozdního starověku a Byzant. říše, opuštěny mezi 8 - 10.st.

- Ma´lúla - v vesnička v rokli, (džihádysty zničená a pak obnovená), kde v ústí klášter sv. Tekly (její hrobka vysoko ve skále, učednice apoštola Pavla, kolébka křesťanství, poutní město pro křesťany i muslimy, aramejština
- Ebia, Amaeyba, Dura Europos, Ras Sanra, pouštní zámek, křižácká citadela v Tartúsu, Rakka,
- ostrov Arvand

Apamea - starobylé římské město

nejstarší abeceda ?? hliněné válečky (prstovité) se znaky v hrobce na s. Sýrie 2400 let př.n.l., (o 500 let starší než hieroglyfy v Egyptě)

Přírodní památky:

- BR Lajat

BZ Damašek, a ekologická, u damašské citadely, součást kavárny,

Vegetační charakteristika:

Klima středomořské mediteránní aridní, suché, teploty 7 - 33^0 C,

jehličnaté lesy ojediněle cca 3 %,

stepi,

převážně Syrská poušť, novodobě další rozsáhlé zpouštnění, polopouště

Ekologická ohrožení:

- zemětřesení 1138 Aleppo 230 tis. obětí, 2023 7 tis. obětí (vedle v Turecku 55 tis.),
- totální ztráta biolog. diverzity válčením
- katastrofický nedostatek pitné vody, Asadova armáda vybojovala kontrolu nad zdrojem vody pro Damašek v údolí Barada
- zasolení půd (závlahami),
- větrná a vodní eroze,
- zaminovaní území
- válečná likvidace všeho, měření sil mocností i velmocí, zkoušky zbraní

Ekonomika:

2016: 1114, rozsáhlý válečný propad,

bavlna, olivy, tabák, pš, ječ, kuk, cukr. řepa, čočka, meloun, rajče, cibule,

zemědělství (10 % HDP, 17,3 % obyv.), skot, velloud, ovce, drůbež,

ropa (jeden z důvodů válčení), zemní plyn, fosfáty, mramor, bauxit, Cr, Mg, sůl,

hydroelektrárny na Eufratu,

Společnost:

24 mil. obyv., sem Alžířané 1830-47, během války exodus, v zahraničí cca 7 mil. uprchlíků, (v r. 2018, zejména Libanon aj.), zatím návrat podporuje Rusko, významnou úlohu hraje Turecko,

74 % sunnité - islám, alevité, druzové, křesťané 10 %, židé,

povolena 1 politická strana, od r. 2011 občanská válka (zatím cca 0,5 mil. obětí), původně povstání proti diktatuře přešlo ve zničující sektářskou válku (sunnité, šijité, Kurdové aj.), střetávání myšlenek socialismu, komunismu, nacionalismu a islamistických hnutí, občanská válka 2012-2024, 1/4 vyhlášení islámského státu ISIL, s brutálními popravami všech, kdo s nimi nebojují, což vyvolalo útěky několika milionů obyvatel, největší počet vnitřních

vysídlenců, mučení, totální válečná degradace území, miny, 550 tis. obětí, z toho 385 tis. civilistů, války se zúčastnilo několik světových i regionálních mocností - Rusko, USA, Turecko, Írán, Saúdská Arábie, Katar,
2024 Asad uprchl do Ruska, přechodná vláda v Damašku, Izrael nárazníková zóna,
Severní a sv. Sýrie autonomní kurdská vláda Rojava - Syrský Kurdistán,
27 věznic - 12 tis. bojovníků islámského státu,
2 detenční tábory 45 tis osob, bojovníci ISIS vč. rodin - zvláš´t muži, zvláš´t ženy a děti,
životu nebezpečná země, **bezpečnostně vysoce riziková země,** nízká míra svobody,
jazyk arabština, dále kurdština, arménština, aramejština, čerkézština, francouzština, měna syrská libra

Španělsko (Spain, E, ES), Španělské království,
cca 505 tis. km^2, na Pyrenejském (Iberském) poloostrově,
někdejší koloniální velmoc,
pak po dlouhém údobí úpadku a autoritativní vládě přešla k demokracii,
hl. město **Madrid,** 3,3 mil. obyv.,
Barcelona, 1,7/3 mil. ob. v aglomeraci, světová výstava 1888, 1929, EXPO 1925 (i ČR), LOH 1922, park Gűel, Las Ramblas, Picassovo muzeum, „Parc de Montjuic, muzeum marihuany, flamenco show,
Valencie (1 mil. ob.) světová zahrad. výstava, futuristické nové Město umění a věd,
Sevilla (0,75 mil. ob), EXPO 1992, nový výtvarný „metropol parasol“ s tržnicí, restaurací, archeolog. muzeem
Zaragoza (700 tis. ob.), Expo 2008,
max 3718 m n.m. Pico de Teide (Kanárské ovy, Tenrife),
Mulhacén 3478 m n.m. Pyrenej. poloostrov, lanovka z Pradollano, parkoviště 2900 m n.m.,
řeka Ebro,
poušť Tabernas
vznik 1469
17 autonomních společenství
- Andalusie na jihu u Středozemního moře, 8,5 mil ob,, hl.m. Sevilla (1,9 mil), Parque de Maria Luisa, Málaga (1,6 mil) letovisko, Cádiz (0,7 mil), přístav mořeplaveb, sherry, Granada, Cordóba - bohatá, festival dvorků, pomerančovníky, foliovníky, pobřežní stezka ve skalách Caminito del Rei, vyprahlá, obří solární zrcadlová elektrárna
- Aragonie na severu 1,3 mil, hl. m. Zaragoza (0,7 mil), Pyreneje NP Ordesa Mt. Perdido
- Asturie (Asturias), knížectví na severu u Biskajského zálivu, 1 mil. ob., hory, hl.m. Oviedo *(Uviéu),* nejv. m. Gijón, rebelové, medvědi,
- Baskicko na severu mezi Pyrenejemi a Atlantikem u hranice s Francií, 2,2 mil ob, hl.m. Vitoria, největší m. Bilbao (Guggenheimovo muzeum moder. umění - Frank Gehry, gondolový most nad řekou Neurión), Baskové zde žijí od neolitu (genet. odvozeni do člověka kromaňonského), vlastní měnu eusko, jazyk nepodobný žádnému, baskičtí korzáři postrachem moří, údajně zde začalo tažení čokolády Evropou, přístav San Sebestian (michelin. restaurace)
- Extremadura na západě u Portugalska, 1 mil ob, hl.m. Mérida,
- Galicie na sz, 2,7 mil. ob, hl.m. Santiago de Compostela (poutní katedrála s hrobem sv. Jakuba Staršího),

- Kantábrie na severu pobřeží u Atlantiku, 0,6 mil. ob., hl.m. Santander, Santo Toribio de Liébana - poutní místo
- Kastilie a Léon v s. centru, 2,4 mil. ob., hl.m. Valladolid (300 tis.ob.)
- Kastilie - La Mancha v j. centru, 2,1 mil.ob., hl.m. Toledo (700 tis.ob.)
- Katalánsko na sv. u Středozem. m. 8 mil ob, hl.m. Barcelona (3 mil), max 3143 m Pica d´Estats, v r. 2017 vyhlásil parlament nezávislost, představitelé dostali mnohaleté vězení, rodiště kontroverzního umělce Salvadora Dalí
- La Rioja, severně, 300 tis.ob., hl.m. Logroňo
- Madrid hl. město 3,2 mil
- Murcia, na jv. u Středozem. m., 450 tis.ob., hl.m. Murcia, laguna mořské kosy MAr Menor léčivé bahno, Caravaga de la Cruz poutní místo
- Navarra na severu, 650 tis.ob., hl.m. Pamplona *(Iruňa),*
- Valencie na v. u Středozem. m., hl.m. Valencie *(Valéncia,* 0,8 mil.*),* ústí řeky Ebro, park v býv. korytě řeky

enkláva Llívia je ve franc. části Pyrenejí

<u>Kulturní památky UNESCO aj</u>:

- Alhambra, opevněný palác z r.889 (na troskách řim. opevnní), muslim. perské vodní zahrady
- Alkala de Henares, univerzita a hist. oblast
- Altamira - jeskyně, paleolit. Malby,
- Antequera - dolmeny
- Aragonia, Madéjarská architektura,
- Atapuerca - jeskyně, archeolog. lok. (památky až milion let),
- Ávila, opevněné město, kostely
- Barcelona - secesní Palau de la Música Catalana, nemocnice de Sant Pau, park Gűel (Gaudi),
- Bibao, Biskajský most
- Cáceres, staré město
- Córdoba, hist. centrum, vč. zříceniny Mediny Azahara, sídlo chalífátu v 10.st.
- Cuenca - MAurské opevněné město na Ávila, Cáceres, Salamanca, stavby „visí nad propastí“
- Cueva de Ardales u Málagy, andaluská jeskyně, nástěnné malby, lidé 50 tis. let pohřbívání
- El Escorial - klášter
- Generalife a Albayzin, opevněné paláce, perská zahrada
- Granada, opevněné paláce
- Herkulova věž (1.st.) - maják
- Llotja de la Seda - renes. městečka Úbeda a Baeze,)
- Lugo (Lucussú, římské hradby (2.st.)
- Madrid, třída del Prado, park Buen Retiro
- Merida, archeolog. lokalita
- Oviedo a Asturské království, památky
- Salamanca, staré město
- San Cristobal de La Laguna měso na Tenerifě (ideálně budované),
- San Millán de Yuso a Suso , klášterní obec (6.st.),
- Santiago de Compostela, poutní místo, trasa poutníků
- Segovia, akvadukt, přelom 1 a 2.st., most 813 m
- Sevilla - katedrála, maurský palác Alcázar

- Tárraco , archeol. lok./ dnešní Tarragona,
- Toledo, hist. centrum
- Valencie, Alcalá de Henares (plánov. univerzitní město),
- Vall de Boi, údolí Pyrenejí, román. kostely
- román. kostely v pyrenej. údolí Vall de Soi,)
- monumenty Ovidea a kostely Astrurského království (9.st.),
- klášter Poblet
- kláštery San Millián de Yuso a Suso
- klášter Santa MAria de Guadalupe, díla A.Gaudího,
- Chalifské město Medina Ázahara
- renes. celky Úbeda a Baeza
- skalní umění na Pyrenej. poloostrově, skalní malby v údolí Cóa a Siega Verde),
- díla arch. A. Gaudiho
- kult. krajina Aranjuez
- kult. krajina Sierra de Tramuntana na Mallorce
- krajina umění a věd Paseo del Prado a Buen Retiro
- megalitická pyramidální stavba a další objekty talajotické kultury na ostrově Menorca
- gondolový Biskajský most (ocelový z r. 1893 u Bilbaa),
- Las Médulas - býv. římské zlaté doly,
- doly na rtuť Almadén a Idrija,

Bellver - hrad z r. 1310
Capdepera - pevnost z r. 1300
Medina Mayurqa, arabské lázně
Přírodní památky: 16 NP, z toho 5 na ostrovech

- **BR původní bukové lesy**
- **BR a kult. krajina Aranjuez,**
- **BR Alto de Bernsga**
- **BR Area de Allariz**
- **BR Babia**
- **BR Bardenas Reales,** poušť se skalními útvary
- **BR a přír. park Cabo de Gata-Nijar,** pobřežní skály,
- **BR a NP Coto de Doňana Andalusie** - ústí řeky Quadalquivir, laguny, bažiny, mokřady, písčiny, ornitolog., dochází k vysušování odčerpáváním vody pro zeměděl. plodiny v okolí (foliovníky), **bezzásahově nastupující evropská poušť** s dunami, žumara nízká, dnes dosadby borovic, ekolog. rybí farma, bez silnic, rys iberský, navazuje přír. park Cabo de GataNijar, v údolí Rodalquilar býv. těžba olova, zinku, mědi a zlata, opuštěné objekty, dnes geovulkanické muzeum, botanická zahrada na důlních navážkách, pouštní klima
- **BR Cuenas Altas de los Rios Manzanares, Lozoya y Guadarrama**
- **BR Palmový háj v Elche** (pozůstatek arabských zemědělských úprav a postupů),
- **BR Alto Turia,** u řeky
- **BR El Hierro** / nejmenší ostrov Isla del Meridiano, Kanár. ovy
- **BR a NP Garajonay Kanár. ovy - Gomera, vavřínové lesy, třetihorní flóra**
- **BR Geres / Xures**, až Portugalsko
- **BR Fuerteventura,** Kanár. ovy
- **BR Gran Canaria**, Kanár. ovy
- **BR Grazalema**

- **BR Ibiza**, biodiverzita, kultura
- **BR Intercontinental Meditererranean Spai - Morocco**
- **BR Isla de El Hierro**
- **BR La Gomera, Kanár. ovy**
- **BR Lnzarote, Kanár. ovy**
- **BR La Palma, Kanár. ovy**
- **BR La Siberia**
- **BR Las Debesas de Sierra Morena**
- **BR Las Sierras de Béjar y Francia**
- **BR Las Sierras de cazoria y Segura**
- **BR Las Ubiňas - La Mesa**
- **BR Los Ancares Leoneses**
- **BR Los Argúellos**
- **BR Los Valles de Omaňa y Luna**
- **BR Macizo de Anaga**
- **BR Mancha Húmeda**
- **BR Mariňas Corunesas e Terras do Mondeo**
- **BR Marismas del Odiel**
- **BR Menorca**
- **BR Meseta Iberica, až Portugalskio**
- **BR Monfrague**
- **BR Monte Perdido 3355 m, horská krajina Pyrenejí**
- **BR Montseny**
- **BR Muniellos**
- **BR a NP Ordesa a Monte Perdido - Vignemal** (Pyreneje), NP Valle de Ordessa - aragonské Pyreneje, Monte Perdido – Ztracená hora 3355 m u hranic RF, **nejvyšší Ca masiv v Evropě**, ledovcová jezera, ledovcové údolí, široká škála ekosystémů, Quercus pubescens, Q. faginea, Q. ilex, Fagus sylvatica, Pinus sylvestris, P. uncinata, Abies alba, Buxus sempervirens, Rhododendron ferrugineum, Lonicera etrusca, Juniperus communis, Salix retusa, S, reticulata, S. pyrenaica, end. Aquilegia pyrenaica, Saxifraga
- **BR Os Ancares Lucenses y Montes de Cervantes**
- **BR pohoří Chaine des Puys** v centru RF, sopečné dómy (např. Puy de Dome 1464 m - zbytky galského chrámu zasvěceného bohu Merkurovi) a tufové kužely
- **BR a NP, EVL Picos de Europa** - horský masiv na s. Španělska - Baskicko, z. okraj Kantábrie, Kantaberské pohoří, 2650 m, 2518 m horolezci, ledovcový kotel, jezera, Ca, jeskyně Altamira aj., přirozené lesy, 1400-1800 m, Quercus robur, Q. pyrenaica, Fagus sylvatica, Juniperus communis, Ruscus aculeatus, Daboecia cantabrica, Erica arborea, pastviny, lanovka, kyvadlová bus doprava, součást PR a **EVL Reserva Natural / PR Pinar de Puebla de Lilio** v Kantaberském pohoří,
- **BR Ponga**
- **BR Real Sitio de San Ildefonso-El Espinar**
- **BR kult. krajina Risco Caido a Gran Canaria, Kanárské ovy**
- **BR Redes**
- **BR Rio Eo, Oscos y Terras de Buron**
- **BR a NP Sierra Nevada v Andalusii, 2100 druhů cévn. rostlin, end. Plantago nivalis, vč. BZ Cortijuela a BZ Sierra Nevada, vysoká biodiverzita**

- **BR Sierra de las Nieves y su Entorno v Adalusii,**
- **BR Sierra del Rincón**
- **BR Sierra de Tramuntana** - kulturní krajina pohoří Mallorca po tisíce let obydlené
- **BR Somiedo**
- **BR a NP Teide a ově Tenerife,** Pico del Teide 3718 m), Cedrus canariensis, Pinus canariensis, stromovitá Euphorbie, aktivní, krásná kaldera, lanovka,
- **BR Tejo / Techo, řeka až Portugalsko**
- **BR Terras do Miňo**
- **BR Terres de l´Ebre**
- **BR Urdaibal**
- **BR Valle del Cabriel**
- **BR Valle de Laciana**
- **BR Valles del Jubera, Leza, Cidacos y Alhama**
- **BR a NP Ibiza - přír. a kult. biodiverzita a kultura**
- **BR Menorca**
- NP d´Aigúestores i Estany de Sant Maurici v Katalánsku, Pyreneje 3029 m Pic de Comaloforno, cca 1500 druhů rostlin, i glac. relikty, Fagus sylvatica, Pinus sylvestris, P. uncinata, Abies alba, Fraxinus excelsior, Rhododendron ferrugineum, Buxus sempervirens, Populus tremula,
- NP Aigűes Tortes Estany, Křivolaké vody - mezi několika řekami a jezero Negre v Pyrenejích, jedle, borovice
- NP Archipelago de Cabrera (souostroví u Mallorky) - Baleáry, migrační trasa
- NP Cabaňeros v Kastilii, středomořský les,
- NP Caldera de Taburiente na Kanár. ovech - La palma, Pinus canariensis
- NP Guadarrama
- NP Illas Atlanticas de Galicia, atlatické ovy Cies, Cortegada, Ons, Sálvora
- NP Las Tablas de Daimiel (mokřady a ponorná řeka ve stř. Španělsku),
- NP Los Alcornocales, korkové duby, kaňony
- NP Luberon,
- NP Monfagúe, v ústí řeky Tajo, dubiny,
- NP Sierra de Guaderrama, prastaré tisy, unikátní Taxus baccata. výška 8 m, obvod kmene 300 cm, šířka koruny 15m, stáří 1500-1800 let
- NP Tablas de Daimiel v Kastilii, jezera, mokřady, Tamarix gallica
- NP Timanfaya Kanár. ovy Las Palmas, lávová pole, lišejníky,

přír. parky Garrotxa (vulkány v Katalánsku),
přír. park Cabo de Gata-Nijar v Andalusii,
přír. park Posets-Maladeta (vč. max Pico de Aneto 3404 m), Pyreneje, ledovcová údolí a jezera, Rhododendron ferrugineum, množství druhů z Orchideaceae
přír. park Sierra de Cazoria, Segura y lasVillas
Sierras de Tejeda, Akmyara y,
růžová solná laguna Torrevieja,
smaragdová solná laguna Salada de la Mata
hornický park Minas de Riotinto - býv. těžba, Cu, S, Fe u červené řeky Tinto, extrémně kyselá - Fe, Cu, Mn, Cd, jen mikroorganismy,
BZ Jardí Botánic Hitóric historická Barcelona, BZ Barcelona, Park Gűell Barcelona,
Park de la Ciutadella Barcelona, nejstarší ve městě, v r. 1988 světová výstava, Pandanus

utilis, Mangifera indica, Magnolia grandiflora, Brachychiton populneus, Albizia julibrissin, Casuarina cunninghamiana, Maclura pommifera, Taxodium distichim,
park Buen Retiro v Madridu,
BZ Botanico de Cordóba,
BZ Jardin Botanico Málaga, 50 ha, Přes 2000 druhů, staleté Ficus macrocarpa, F. macrophylla, Araucaria heterophylla, Dracaena draco, Magnolia grandiflora, Cedrus deodara, Cycyas revoluta, Strelitzia nicolai, Platanus orientalis, palma Juabaea chilensis, bambusy
BZ Valencie, Pinya de Rosa Jardí Botánic (mezi Lloret de Mar a Blanes),
zahrady Generalife palácového komplexu Alhambra v andaluzské Granadě vč. vodních prvků,
Triacastela v Galicii, na cestě do Santiaga de |Compostela, kaštanovník jedlý / Castanea sativa, Cystaňo centario, starý 800 let, průměr kmene 850 cm,
Alcazar v Seville,
Vegetační charakteristika:
Klima středomořské / mediteránní, atlantické, vnitrozemní, nejvýše ledovec,
lesy jen 14 % hlavně Pyreneje, přes 100 druhů stromů, býv. vavřínové lesy,
Rhododendron ferrugineum, Abies alba, Fagus sylvatica, Pinus sylvestris, uncinata, canariensis, Sorbus chamaespilus, Quercus robur, pyrenaica, pubescens, suber, faginea, ilex, petraea, Ulmus glabra, Acer pseudoplatanus, Fraxinus excelsior, Populus trmula, Juniperus communis, phoenicea, Buxus sempervirens, Crataegus monogyna, Colutea arborescens, Ruscus aculeata, Coryllus avellana, Daphne laureola, Salix eleagnos, Erica arborea, Ulex gallii, datlovník kanárský, Ficus, Magnolia,
agrolesnictví (dub korkový a cesmínový + vepř),
pastviny, cca 25 tis. druhů rostlin,
zemědělství 40 % území, na jihu rozsáhlé skleníkové zahradnictví,
pobřeží Středozemního moře mediteránní vegetace
Ekologická ohrožení:
- Arabové ve středověku ovládli Pyrenej. poloostrov, přičemž ze zkušeností z drsných podmínek s. Afriky chudé na vodu v podstatě zavedli dělené vodní hospodářství dešťovou, šedou a (např. v lázních) a odpadní (zatímco středověká křesťanská města měla ulice jako odpadní stoky,
- kritický nedostatek pitné vody, dálkový převod, odsolování, nadměrné čerpání pro závlahy
- největší sucho v EU zejména u Středoz. moře - dálkový převod vody z povodí řeky Tejo (Techo) do řeky Seguro k blízkosti Středozemí pro města a rekreační území, což způsobuje rozsáhlou degradaci biotopů v údolí řeky Tejo
- nedostatek vody
- v Katalánsku stav nouze - už řada míst po 3 roky bez deště, zásoby vody pod 16 %, omezení dodávek vody na bazény, zavřené plážové sprchy, vysychající parky - zákaz zalévat, Barcelona ze 33 % odsolenou vodu (reverzní osmózou) a 22% recyklovaná odpadní voda, zničená úroda oliv, špatná hroznů
- 60 % mokřadů vysušeno, 40 % litorální zóny urbanizováno,
- znečištěné řeky,
- nebezpečí tsunami Chimpiona poblíž Gibraltaru
- zpouštnění jihu Španělska,
- zvyšování teplot - 13.8.2021 v Montoro u Cordoby teplota ve stínu 47,4 ^{0} C
- eroze na 20 až 40 % území - mizení úrodné půdy, zejména oblast Murcia,

- znečištěné ovzduší (poškozuje lesy),
- lesní požáry
- rozsáhlé skleníkové / folníkové areály, vývoz ovoce a zeleniny (náročné na vodu), vysoušení území
- kontaminace rozptýleným plutoniem u Palomares v Andalusii (z havarie US bombardéru, který se ve vzduchu srazil s tankerem, přičemž nesl 4 termonukleární (vodíkové) bomby, z toho 2 explodovaly - plutonium, uran, americium, v r. 1966, část zemin a rostlinných zbytků převezeno do USA - Aiken v Jižní Karolíně),

Ekonomika:
2016: 28148,
rybářství, chov slávek a ústřic v mělčinách, připravuje chov chobotnic,
agrolesnictví (vepř), pěstování pistácií,
olivy (tekuté zlato, největší vývozce, až 600leté sady),
obří skleníky a folníky - ovoce a zelenina pro EU,
v Andalusii velká moderní sluneční elektrárna Gemasolar (investice SAE - Abu Dhabi),
větrné elektrárny, dovoz plynu z Maroka,
rychlovlaky (nejvíc po Číně a Japonsku v r. 2019).
množství nedostavěných rezidenčních objektů, ale i opuštěných vesnic v Pyrenejích

Společnost:
cca 49 mil. ob., hojně imigrantů - Maroko, Ekvádor, ale i Rumuni,
katolíci, siesta 14-16 hod, nedochvilní (30 min. tolerance), rychlá mluva, pozdrav přátel polibek na levou a pravou tvář, jinak podání ruky, přátelští,
v Buňol každoročně rajčatová bitva, pokrm pella (kuřecí a králičí, či ryba a mušle+ rýže, olivový olej a šafrán), koření se omáčkou pouze divoké brambory patatas bravas, pivo pijí spíš před jídlem, zrod Majonézy - Menorca,
rozvoj masového cestovního ruchu, domy rekreačních rezidentů hojně neobsazených,
zelené cesty - vias verdes pro pěší, cyklisty a jezdce na koních na opuštěných železnicích,
národní hymna bez slov,
jazyk španělština, lok katalánština, baskitština, galicijština, měna euro

Ostrovní části:
Baleáry (Mallorca, Menorca, Ibiza, Formentera),
Kanárské ovy (Tenerife, Fuerteventurta, Gran Canaria, Lanzarote, La Palma, La Gomera, El Hierro)

Zahraniční enklávy:
Ceuta a Melilla na pobřeží Maroka, ohrožovány imigranty

Tunisko (Tunisia, TN, RT**)**, Tuniská republika, poloprezidentská republika,
cca 155 tis. km^2, nejmenší severoafrická země,
býv. provicie několika říší,
hl. město Tunis, 800 tis. ob.,
Zarzi letovisko na pobřeží, 100 tis. ob.
Tozeur, mezi solnými jezery, z okrových cihel
ksar Hadáda, i jako hotrl
berberské vesnice
max 1544 m n.m. Džabal aš-Šánabí, Malý Atlas,
jezero Ichkeul, přezimování ptáků, plameňáci (adaptovaní na slanou vodu),
ostrov Djerba, rekreace

vznik 1956 (býv. RF)
Kulturní památky UNESCO aj.:
- Kerkuane (jediné dochované zbytky fénicko-punského města a jeho nekropole),
- Dougga, býv. hl. město Lyrico-Punského státu na okraji římské říše), římské divadlo
- Kartágo (římské město postavené na troskách býv. punské metropole),
- Římský amfiteátr v El-Djem (zbytky největšího kolosea v s. Africe),
- Kairouan (svaté město Maghrebů - mulimů, zal. 679, starobylé mešity),
- Tunis (velké a bohaté město islámského světa),
- Sousse - medina (býv. součást pobřežního obranného systému),
Matmata - berberské sídlo pod úrovní povrchu země,
Přírodní památky:
- BR a NP Djebel Bou-Hedma
- BR a NP Djebel Chambi,
- BR a NP l´Ichkeul - jezero, ornitolog.- plameňáci
- BR a NP Zemnra et Zembretta,
- NP Boukornine,
- NP DžabalBú-Edma,
- NP Djebel Sahara,
- NP El-Feidja,
- NP Sidi Toul,
- NP Tabarka - pláže u moře
Šot al-Džaríd, červené jezero, mění barvy, může vyvolat i fata-morgánu, po většinu roku suché - solná pánev, laguna se solnou mohylou, kolem 50^0 C, vrak autopbusu
skála Ing Jemel / velbloudí krk
Šot al-ghaesa, solné jezero
kaňon Mides
oáza Temerzm vodopády
Belveder Park Tunis
Vegetační charakteristika:
klima středomořské mediteránní, na jihu aridní pouštní,
na severu středomořská / mediteránní vegetace oliva, oleandr
pozůstatky mediteránních lesů cca 3 % na severu,
Phoenix dactylifera, Tamarix, Retama raetam, Suadea vermiculata,
k jihu přechází ve vyprahlé neúrodné stepi se solnými jezery (šotty) , příp. datlové oázy,
a pak v poušť (erg)
Ekologická ohrožení:
- lesnatost od zač. 20 st. klesla o více než třetinu a stepi převážně změněny na zemědělskou půdu
- kritický nedostatek vody
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
Ekonomika:
11620 HDP/ob,
rybolov,
olivy, citrusy, datle, mandle, obiloviny, rajčata,
ropa, plyn, fosfáty - hnojiva, Fe, sůl,
státem podporovaný rozvoj cestovního ruchu, (denně uklízené čisté pláže),
ohroženo rizikovými dluhopisy,

Společnost:
cca 12 mil. ob., Arabové, Berbeři,
sunnitský islám 98 % (sunnité),
17.12.2011 zde začala tzv. jasmínová revoluce - začátek tzv. arabského jara,
dnes relativně poklidná situace, nevhodné chování: držení i malého množství měkkých drog, fotografování vládních budov, citlivých politických a vojenských míst, homosexuální projevy, zákaz kupovat nemovitosti cizincům (obchází se přes domorodce),
respektovat muslimské chování - zákaz vstupu do mešit při modlitbě, zákaz fotit muslimy modlící se mimo mešitu, nepoužívat alkohol na veřejnosti, nenavazovat kontakty s mladými dívkami, oblékat se dostatečně zakrytě zejména mimo turistické zóny / rezorty, zákaz dovážet a vyvážet tamní měnu (tuniský dinár je „uzavřená měna“),
respektovat místní zvyky, tradice, zákony a náboženství, zejména během ramadánu,
vzhledem k teroristickým útokům v r. 2015 platil ještě výjimečný stav, **nebezpečné příhraničí Libye a Alžírska**, **doporučuje se obezřetnost při pobytu** do horských i pouštních oblastí či izolovaných oblastí, vyhýbat se místům s velkou koncentrací osob, individuálním cestám a nočním cestám mimo nejvýznamnější trasy,
mít u sebe doklady a před cestou se zaregistrovat v cestovatelské databázi DROZD,
jazyk arabština, francouzština, italština, měna tuniský dinár

Turecko (někdejší Turkey (země krůt) změněn v r. 2021 na **Turkiye, TR)**,
Turecká republika,
cca 780 tis. km^2, z části v jv Evropě, Malé Asii / Anatolii,
jedno z nejstarších trvale osídlených území Země, kdysi součást mocné Osmanské říše,
vzhledem k dlouhodobému vlivu Turecka / Osmanska na naše území byla řada věcí přicházejících k nám označována jako „turecké“, např. káva, dýně, pšenice / kukuřice, med, šátek, sekulární republika mezi Evropou a Asií, mnohde příkladný rozvoj
hl. město **Ankara**, 4,5 mil. ob.,
Istanbul, (Lygos, Byzantion, Nový Řím, Konstantinopol, Cařihrad), 16 mil. ob., přístav, nebezpečí tsunami, r. 1204 vypálen křesťany při 4. křižácké výpravě, a později r. 1453, hradby, mešita Hagia Sophia, kostel sv. Antonína Paduánského, palác Topkapi
Izmir (Smurna), 5 mil. ob., přístav, území osídleno již 8500 let př.n.l., vznik 1100 př. n.l., 2 m nad mořem, několikrát zlikvidována, nejmodernější v Turecku, ale i staré domy, nejstarší výrobna oleje,
Kayseri, 750 tis ob, Kartalkaya - skiareál s hotelem,
max 5137 m Ararat, nutno povolení, jen s průvodcem, nárokují si Arméni (69 km od Jerevanu) i Kurdové, vrchol tvořil kdysi trojmezí tureckého, ruského a perského impéria, Arméni o něj přišli po válce s Tureckem v r. 1920,
pohoří Taurus, hornatá - čtvrtina země nad 1200 m, nebezpečná silnice Stone Road,
průliv Bospor a Dardanely, Středozemní, Egejské a Černé moře,
řeky Eufrad, Tigris, Araks
oblasti / regiony Turecka - Anatolie (Malá Asie)
- marmarská (severozápadní vč. Istanbul, část v Evropě)
- egejská (západní), navazuje na řecké ostrovy, Egejská riviéra, Bodrum, Anatolie - Lýkie
- středomořská (středozemní, jižní), západní část Turecká riviéra, Antalya. Lýkijská stezka,
- černomořská (severní), přístav Izmir
- centrální (střední), vč. Ankara
- východní (divoká)

- jihovýchodní (divoký turecký Kurdistán)

Kulturní památky UNESCO aj:

- archeolog. lok. Gőbekli Tepe v jv. Turecku poblíž Urfy,
  nejstarší lidské stavby staré 11600 let (dle radiokarbonové analýzy),
  z konce poslední doby ledové - několik kruhových staveb,
  technologicky neuvěřitelně vyspělé, asi jako komplex svatyní,
  zásadně mění současné představy o civilizačním vývoji (chrámový komplex z Ca pilířů v kruzích průměru až 30 m, o 500 let dříve než zemědělské komunity),
  před 12 tis. lety byla zřejmě již většina pozemské souše osídlena,
  přičemž lidé se živili intenzivním lovem, vypalovali lesy
  a záměrně šířili semena užitečných rostlin
- Ani, archeolog. lok. u Arménie
- Aphrodisias, arch, lok. v Anatolii, býv. hl.m. římské provincie Karie z 2. st. n.l.
- Arslantepe - archeolog. lok 12 km od Eufratu, mohyla 30 m,
- Bursa a Cumalikizik - kolébka Otomanské říše,
- Catal hóyúk (neolit. lokalita 4700 l. př.n.l.),
- Diyarbakur, pevnost a Hevselské zahrady
- Divrigi, Safranbolu, Velká mešita a nemocnice (karavan. město od 13.st.),
- Efez, Artemidin chrám (velkoměsto ionského Řecka u Egejského moře)
- Erdine, mešita Selimiye
- Hierapolis u Pamukale (zde i sv. Pavel),
- Harran (býv. univerzita) a Sanhurta u syrských hranic, stopy Abraháma (Ibrahíma) - proroka židů, křesťanů i muslimů
- Heíerapolis - Pamukale, antic. město, miner. prameny
- Chattušaš (hl. město Chetitské říše z 2.tisíciletí př.n.l.), megalitický náboženský komplex
- Istanbul, Hagia Sofia - chrám Svaté moudrosti, královský palác, Valetův akvadukt 4-5.st., most délky 921m
- Izmir, Hodinová věž
- Kars, historické město východní Anatolie
- Nemrud Dag, ruiny antické města
- Pergamon (starověké město a okolní vícevrstevná kult. krajina),
- Safranbolu, historické město
- Trója, archeologická lokalita
- Xanthos-Letoon, - ruiny (1.st.př.n.l.), (hlavní město Lýdie),
- Catal Huyuk, neolitická sídla v Anatolii
- pod vodou v jezeru Van 3 tis. let starý hrad (civilizace Urartů z 9-6 st. př.n.l.)

pohřební mohyla na hoře Nemrut Antiocha I

Lýkijská stezka s památkami

Hasankeyf, jeskynní město,

Přírodní památky:

- **BR Camili**
- **BR a NP Gőreme v Kappadokii** - přírodní a kulturní, podzemní města tesaná ve skalách
- **BR Hierapolis - Pamukkale** - přírodní a kulturní
- NP Beydaglari Sahil Milli Parki Kemer
- NP Bitki Türleri - jz pobřeží
- NP Dilek Guzelcamli
- NP Gallipoli

- NP Kóprúlú Kanyon Milli Manavgat
- NP Mount Honaz Denizli
- NP Nemrut Dagi Karžadut
- NP Olympos / Beydaglari, Lýkijská stezka (přímořská, 500 km)
- NP Saklikent Milli Park Fethlye
- NP Soguksu Kazilcahamam
- NP Yedigoller Bolu
- NP Kaňon Köprüllü

kaňon Valla v pohoří Kúre, hloubka 5 km, délka 10 km, vodopády, jeskyně, vydry, medvědi, jeleni,

jezero Van, slané bezodtoké v Arménské náhorní plošině 1650 m n.m.. 120 x 80 km, 3700 km^2, hloubka 457 m, tektonický původ - láva přehradila řeku, bezodtoké, salinita 20 %, nezamrzá, brakická voda, hojně minerálů, o města Van, v okolí 3 národy (Kurdové, Arméni, Turci),

červené jezero Tuz, 1500 km^2, v létě vysychá na solnou krustu,

jezero Salda, kráterové, slané

Vegetační charakteristika:

Klima mírné až kontinentální, na jihu mediteránní,

lesy cca 30 % (hory nad 1200 m), u Černého moře,

jedle, smrk východní, buk, tis, habr, olše, kaštanovník, pěnišník, vavřín, cesmína, myrta,

11% pastviny (stepi Anatolie, alpínské louky nad 2000 m),

11 % trvalé plodiny (olivy, fíky, ovoce - ořešák, lísky, meruňky, třešně, kdouloň, bavlník),

30 % orné půdy (z toho 18 % zavlažované),

medvěd, vlk, prase, hyena, gazela, kamzík,

Ekologická ohrožení:

- seismicky aktivní, riziková země, zemětřesení r. 526 - 250 tis. obětí, 1268 - 50 tis. obětí, 2023 - 55 tis. obětí (dalších 7 tis. vedle v Sýrii)
- sesuvy půdy ve zlatém dole Copler v r. 2024, 9 horníků uvězněno, nebezpečí úniku nebezpečných chemikálií
- důlní neštěstí v uhelném dole Amasra 2014 - 301 lidí zahynulo, 2022 42 osob
- nebezpečí tsunami Istanbul
- odlesňování
- sucho
- požáry
- kritický nedostatek vody
- zpouštnění jihu Turecka
- znečištění vod a vzduchu
- úniky ropy a plynu

Ekonomika:

2016: 9647,

rybářství, buvol, velbloud, tur domácí, buvol, kůň, osel, ovce, koza, prase,

lesnictví, zemědělství - obilniny, pš, žito, ječmen, oves, kuk, rýže, řepa, brambory,

bavlna, čaj, tabák, melouny, zeleniny, třešeň, meruňka, kdouloň, fíkovník, líska,

cestovní ruch, rozvoj infrastruktury,

významné nerostné zdroje, průmysl

Společnost:

85 mil. ob., emigrace do Německa (4 mil.),

Turci, Kurdové, Řekové, Arméni, Židé, Lýkijci, Gruzínci,
za války v Ukrajině 2022 + 160 000 Rusů,
od počátku syrského konfliktu přijalo více než 1,6 mil etnických Arabů a Kurdů ze Sýrie,
89 % islám (sunnitský), křesťané ojediněle, židé, alevité
přátelští, ne hovory o politice,
jazyk turečtina, měna turecká lira (TRY)

Ukrajina (Ukraine, UA): poloprezidentská republika
cca 604 tis. km^2, velká země na z. hranicích Ruska, 24 samosprávných oblastí,
1919 - Zakarpatská Ukrajina (Podkarpatská Rus), připojena k Československu - vysláni čeští učitelé a další odborníci, hl. město Užhorod, v r. 1930 hlavně Rusíni, 34000 Čechů a Slováků, v r. 1939 obsazena Maďarskem, 1945 Ruskem, takže Češi se složitě vraceli zpět,
před rozpadem SSSR jaderná mocnost, kde byla ca třetina sovětského arzenálu jaderných zbraní, atomovou výzbroj v r. 1994-6 předala Rusku, které se vzdala v Budapeš´tském memorandu z prosince 1994, kde Rusko, USA a Velká Británie se zavazují poskytnout Ukrajině, Bělorusku a Kazachstánu **záruky bezpečnosti výměnou za jaderné odzbrojení,**
v r. 2014 Ruská federace anektovala Krym (kde žijí převážně Rusové a Tataři), kam byl nově postaven most z Ruska, **v r. 2022 (24.2.) byla Ukrajina vojensky napadena Ruskem**
Putin chce dále anektovat Doněckou, Luhanskou, Chersonskou a Záporožskou oblast, prezident Zelenskyj odolává, snaha zahájit přístupová jednání do EU, požadavek do NATO, Trump nabídl Putinovi ponechat si okupovaná území, neposkytnout Ukrajině bezpečnostní záruky, přestože požaduje jejich nerostné bohatství a vyloučení členství v NATO, přesto Putin dále pokračuje ve válce proti Ukrajině (Trump zřejmě potřebuje Putina proti světové hegemonii Číny)
hl. město **Kyjev**, 3 mil. ob., speciální status,
Charkov 1,5 mil, (1919-34 hlavní město), architektura, universita (IT), kláštery,
Oděsa 1 mil. ob. přístav u Krymu, pláže, rafinerie ropy, zločinnost, (60 % Ukrajinci, 30 % Rusové),
Dnipro 1 mil. ob., na soutoku Dněpru a Samaty, 73 % Ukrajinci, park Tarase Ševčenka, zbraně,
Doněck 900 tis. ob.,
Záporožie 750 tis. ob.,
Lvov 750 tis. ob., architekton. perla Ukrajiny - památka UNESCO, býv. hl. město Haliče,
Černovice 300 tis. ob.,ukrajinský Harvard, židovský hřbitov, český architekt Josef Hlávka, autor rezidence bukovinských metropolitů a univerzity Černovice - památka UNESCO,
Izmajil, 70 tis, ob., přístav v deltě Dunaje (u Moldávie a Rumunska),
max H(G)ovérla 2061 m n.m, - Karpaty, Krym anektován Ruskem, Drahobrat 1763 m n.m. - lyž. středisko u Jasině, nad 1500 m n.m. bezlesé poloniny (hole)
Dunaj, Dněpr (Kachovská přehrada 2155 km^2), Dněstr (liman u Oděsy - bahenní lázně),
Zakarpatská Ukrajina / Podkarpatská Rus býv. Československo (město Mukačevo, v Užhorodě spolek TGM, více než 500 rodin má české kořeny),
Volyně, sz. Ukrajina na kontaktu s Polskem a Běloruskem, 1 mil.ob., Ukrajinci, menšiny Rusové, Poláci, Češi, Slováci, Němci, Židé, max 312 m n.m., bažiny, les 34 %, velmi staré osídlení, pravoslaví, car Alexander II 1868 pozval Čechy - 16000 osob, levná

půda, 5 let daňové prázdniny, národní školství a samospráva, vznik českoslov. legie za 1.sv. války, a 1. českosl. armádní sbor za 2. svět. války,

Vznik 1991 rozpadem SSSR

Kulturní památky UNESCO aj.:

barbarsky ničeny okupační ruskou válkou v r. 2022 i přes podpis Haagské úmluvy na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu (z r. 1966) - značeny Modrým štítem, bombardovány

- Černovice, rezidence bukovinských metropolitů a univerzita - autor Josef Hlávka
- Cherson / Chersonésés na Krymu
- **Kyjev, katedrála sv. Sofie, pravoslavný klášter Kyjevskopečerská lávra**
- **Lvov, historické centrum starého města, skanzen, podzemní chrám sv. Pera a Pavla, arménský kostel,**
- **Oděsa, hist. centrum,**
- Tauric Chersonese, středověké město
- 15 karpatských dřevěných chrámů u hranic s Polskem
- Struveho geodet. oblouk,

pevnost Akkerman ze 14. st,

archeol. lok. město Tyrás ze 6. st. př.n.l.

Bokota poutní místo

hrad Chotyn na břehu Dněstru

Koločava - vesnice s českými stopami, Nikola Šuhaj, muzeum I. Olbrachta, muzeum Stará vesnice, čs. četnická stanice, ovčácká škola

Přírodní památky:

- **BR Askaniya-Nova a NP Askania Nova -** stepi sz. Azovského jezera, Hoverla 2061 m, Chersonská oblast, Stipa pennata, oáza zvěře
- **BR Carpathian / Karpaty a NP Karpatski** - hřeben ukrajinských Karpat s poloninami, vrch Hoverla, pralesy - jedle, bory, Rhododendron kotschyi, Ledum palustre
- **BR Danube Delta / Delta Dunaje,** rákos, husy, volavky, ibis
- **BR Desnianskyi a NP Desnjansko-Starogutskij,**
- **BR East Carpathians / Východní Karpaty,** bukové pralesy Karpat mezi Ukrajinou, Polskem a Slovenskem a pobřežní lesy, vč. NP Užanský, Picea abies, Pinus cembra, P. mugo, Fagus sylvatica, Quercus robur, Juniperus communis, ssp. saxatilis, ssp. alpina, Dryas octopetala
- **BR Chernomorskiy / Černomořská**
- **BR Roztochya a NP Roztocze,** vysočina přeshraniční k Ukrajině
- **BR West Polesie / Polesí,** přeshraniční s Polskem
- **BR kaňon řeky Smotryč** ve vápencích u města Kamenec Podolsky, 9 km, hloubka přes 50 m,
- **BR Černobylská radiační a ekologická**
- NP Azovo-Sivash Genichesk
- NP Bojkivšyna, Lvovská obast
- NP Buzkiy Gard Voznesensk
- NP Dolnodněsterský, Oděská oblast
- NP Haličský,
- NP Holosijivský,
- NP Homilšanské lesy,
- NP Huculština,

- NP Javoryvskij,
- NP Khotyn
- NP Mezhigorye Novi Petrivstsi
- NP Mezinský,
- NP Olešské písky, poušť vátých písků, duny až 20 m, před několika stoletími pastvina ovcí, 30 km od Černého moře, teplota až 45 ^{0}, povrch až 75 ^{0} C
- NP Podolskoje Tovtry,
- NP Pripjať-Stochid
- NP Shatsky
- NP Siněvirský,
- NP Skolivskoje (Skorovské) Beskydy
- NP Svjatyje gory (Sviati hory), Doněcká oblast,
- NP Syvenyrska Polyana
- NP Šatskij (Šacký), Volyně, Šacká jezera, na kontaktu s Polskem a Běloruskem,
- NP Velký Luh,
- NP Verchovynsky, Ivanorankivská oblast
- NP Vyžnickyj (Vyžnický)

PR Khortitsa
polonina Boršava, bezlesí nad hranicí lesa
Mountain Trostyan, Mt. Hoverla, Mt. Bukovel,
vodní nádrž Bakota-Kolodiivka,
BZ akademie věd Kyjev, oddělení: Lesy rovin Ukrajiny, Ukrajinské Karpaty, Stepi a Krym, Kavkaz, Střední Asie, Altaj a západní Sibiř, Dálný východ, dendrárium, rosárium, sbírka trvalek, alpinum, šlechtění okr. druhů (3400 taxonů), skleník trop. a subtr. druhů
BZ Donetsk, Arboretum Kirovohrad
Zalyščyky klimat. lázně na Dněstru, park-arboretum

Vegetační charakteristika:

Klima kontinentální mírného pásu, mezi Krymem a Černým mořem subtropické,
lesy pouze cca 15 %, hlavně hory,
Fagus sylvatica, Abies alba, Picea abies, Pinus cembra, P. mugo, Quercus robur, Acer campestre, Carpinus betulus, Tilia cordata, T. platyphyllos, Alnus glutinosa, Juniperus communis,
v Karpatech nad lesem nad 1500 m vysoká biodiverzita pastvin - polonin, terestr. orchideje,
převážně rovinaté černozemní stepi - obilnice, Evropy,
sysel perlavý ve stepích,

Ekologická ohrožení:

- zalesnění z 28 % v r. 1850 kleslo na 14 %,
- nelegální těžba dřeva
- válečné útoky Ruska od r. 2022
- býv. obilnice Evropy dnes degradované půdy
- v oblasti Černobylu jaderná havárie (jaderné štěpení se vymklo kontrole), 26. 4. 1986, obyvatelé včas neinformováni a opožděně evakuováni – cca 130 tis. ob. (Pripjať 50 tis.), trvale tam žije cca 700 obyvatel, radiací smrtelně zasaženo přes 5 tis. ob., radiace až do Běloruska a s. Evropy, v r. 2017 reaktor zakryt ocelovým pouzdrem, ruští vojáci obsadili za války 2022
- jaderná havárie ještě po 35. letech Černobylské způsobuje v Česku na Šumavě a novohradských horách několikanásobně vyšší hodnoty radioaktivního cesia-137

(měřené SÚJB oproti normě) v houbách a divočácích (konzumující podzemní houby, např. lošák jelení, avšak bez zdravotního ohrožení)
- nemocnice Pripjať, v suterénu - kontaminované, vysoce radioaktivní obleky,
- živelné skládky - staré tanky u Charkova
- cukrovarov. město duchů, v r. 2007 zkrachoval cukrovar (dnes jen ruiny), následně infrastruktura - elektrárna, topení, kanalizace, voda
- protržená hráz Kachovské přehrady zabila stovky lidí, prohloubila humanitární krizi a ohrozila Černé moře

Ekonomika:
2016: 2247,
dřevo - Karpaty, skot, prasata, rybolov,
stepi - býv. obilnice Evropy - černozem,
pš, ječ, cukr. řepa, brambory, kukuřice, slunečnice, víno,
černé uhlí - Donbas, Fe, Mn, Cr, kobalt, grafit, bauxit, fosfáty, berylium, vanad, tantal,
v doněcké oblasti lithium, uranium a tithanium, zirkon - chce Trump, S, ropa, sůl, rašelina,
býv. i cestovní ruch, zatím nevyužitý potenciál

Společnost:
dnes cca z 56 na 46 mil. ob., a pak asi na 40 mil. ob.,
Ukrajinci 78 %, Rusové 17 %, Rumuni, Rusíni, Bulhaři, Poláci, Židé, volynští Češi,
české vesnice Čechohrad, Český Malín - vypálen Němci spolu s obyvateli v r. 1943, příp. zastřeleni - 375 Čechů, celkem 500 obětí (jako msta za útoky Banderovců), Novoukrajinka, Senkevičivka, Šklíň, Veselynivka (evangelíci) a na Krymu Lobanovo (Bohemka evangelíci) a Nikolajevka, české školy byly zejména v Užhorodě a okolí, mnohde ještě fungují, v zakarpatské Jasini žila četná německá komunita, kde z rodiny Scheibnerů, kteří sem přišli v polovině 19. století jako nositelé řemesel (kovář) pochází A. Babiš, odtud ale v r. 1939 utekli zpět, nejprve do Ma´darska a pak na Slovensko,
T. Ba´ta chtěl stavět dálnici z Aše až do Jasini,
v letech 1933-45 zde zemřelo 14 mil. lidí v důsledku řízeného hladomoru, teroru, okupace Německem a Ruskem, na východě občanská válka (podporovaná Ruskem),
zdejší obce se člení na města, sídla městského typu a dědiny,
vyznání pravoslavné a řeckokatolické,
mírná emigrace (Rusko, Polsko, Kanada, USA, Brazílie, Moldávie, Kazachstán, Německo, Slovensko, v ČR dnes ca 500 tis Ukrajinců, přesídlení válečných utečenců,
doprava maršrutka,
bezpečnostně riziková na východě, k nejnebezpečnějším městům Evropy patří Oděsa,
pověrčivost, velká korupce,
sociál. jistoty a zabezpečení minimální,
jazyk ukrajinština, směs ukrajinština a ruština suržik, měna ukrajinská hřivna (UAH)

Separatistická území
Donbas - Doněcká lidová republika a Luhanská lidová republika vyhlášeny 2014 (proruské nepokoje), sloučeny do nového neuznaného státu Nové Rusko, konfederace s Doněckou a Luhanskou oblastí. V r. 2022 ruští sabotéři na Ukrajině chtěli spáchat tzv. operaci pod falešnou vlajkou, resp. eskalovat napětí za něž by Moskva obvinila Kyjev a mohla tak ospravedlnit invazi,
východ Ukrajiny přiléhající k Rusku, Doněcká uhelná pánev, na jihu Azovské moře,
hl. město **Doněck** 1 mil. ob., Luhansk 0,5 mil. ob., přístav Mariupol 0,5 mil. ob.,

Ekonomika:
uhlí, mangan, železo, hutnictví,
Společnost:
cca 8 mil. ob., Rusové a Ukrajinci, pravoslaví, jazyk ruština, ukrajinština
Chersonská a Záporožská oblast - teoreticky je Ruská federace připojila v IX. 2022,
Záporoží je domovem svobodných kozáků, průmyslová oblast, v l. 2022-25 o ně Ukrajina s Ruskem válčí, záporožská jaderná elektrárna, Dněpr - vodní elektrárna na řece Dněpr, kachovská přehrada - protržena,
Charkovská oblast je další území, které se také chtělo saparovat. proruské sympatie téměř zmizely, problémy ale ne.
V září 2022 Rusko po vojenských nájezdech a nezákonných referendech anektovalo okupovaná území:
neuznávanou Doněckou a Luhanskou lidovou republiku na východě Ukrajiny a Chersonskou a Záporožskou oblast na jihu.

Krym, autonomní ukrajinská republika,
uveden abecedně vpředu, anektován Ruskem v r. 2014

Vatikán (Vatican, V, SCV), Městský stát Vatikán,
městský teokratický stát, v čele papež, hlava katolické církve,
cca 0,5 km^2, nejmenší stát světa,
enkláva uvnitř Říma, záměr vybudovat nový Jeruzalém v Evropě
hl. město Citta Del Vaticano, náměstí sv. Petra, Sixtinská kaple (Poslední soud - Michelangelo) vatikánská pošta,
max 80 m n.m.
historie od r. 14 př. n.l., vznik 1929 jako náhrada za papežský stát
Kulturní památky UNESCO aj. :
- Vatikán (bazilika sv. Petra, muzea, paláce, zahrady), Grotte Vaticane (hrobka papežů), nejstřeženější tajné vatikánské archivy, spekulace že zde evangelia, jež jsou v rozporu s biblí, i plán na ovládnutí světa)

poutní cesty do Vatikánu, např Cesta Franků z anglického Canterbury
Přírodní památky
- BR Vatikánské zahrady / Giardini Vaticani, 23 ha (polovina území Vatikánu), od 13. st., francouzská a italská zahrada, Lurdská jeskyně, socha sv. Petra, fontány, meditace papež, na řadě dalších objektů Vatikánu významné zahrady

Vegetační charakteristika
Klima mírné středozemní,
mediteránní vegetace
Ekologické ohrožení
- vysoké imise z dopravy

Společnost:
765 ob., římskokatolické náboženství, teokracie,
vatikánská garda 135 švýcarských svobodných mužů ve věku 19-30 let, katolíků, min. výšky 174 cm,
jazyk italština, latina, měna eur

Britský Commonwealth
Ve Středozemí jsou členy Kypr a Malta.

Hedvábná stezka (cesta cest)

Nejstarší a nejdelší karavanní cesta na světě, požívaná ve starověku a středověku z východní Asie přes střední Asii do Středomoří. Stezka zřejmě vznikla kolem roku 130 př. Kr., kdy v Číně panovala zlatá éra za dynastie Chan a v Evropě vzkvétala Římská říše. Evropa byla oslněna čínským hedvábím, za která byla ochotna platit dovezeným zlatem. Pro Čínu byl významný obchod s koňmi ze střední Asie - Ferganská kotlina, dnešní Uzbekistán, Tádžikistán, Kyrgyzstán (silní a rychlí koně pomáhali Číně vítězit nad nájezdníky z Mongolska). Stezka umožňovala obchodní a kulturní rozvoj Číny, Mezopotámie, Persie, Indie a Římské říše (vč. rozšíření buddhismu, později islámu).
Postupně vznikla řada větví Hedvábné stezky:
- hlavní / severní přes Kazachstán, Uzbekistán a střední Asii do Středomoří
- jižní přes pohoří Karákóram do Íránu, Mezopotámie a Levanty
- jihozápadní přes Himálaj do Indie
- tibetská (čajová) přes Yunnan a Sichuan do Tibetu
- námořní na Blízký východ.

Z Číny se vyváželo hedvábí, čaj, koření, léky, rýže, parfémy, slonovina, vzácné kameny, bronzové a zlaté předměty, porcelán, jídelní servisy, papír, střelný prach, opačně koně, sedla, vinná réva, zvířata, kožešiny a kůže, med, ovoce, koberce, záclony, zbraně a otroci (ceněni byli slovanští).
Pojmenování „Hedvábná“ získala zřejmě v r. 1827 od německého geografa F. Richthofena. Prvotně byla stezka asi využívaná mezi východní Asií - Čínou a střední Asií (Ferganská kotlina - Uzbekistán, Tádžikistán, a nejhornatější Kyrgyzstán). Stezka postupně propojila významná centra osídlení, přičemž ve vzdálenosti, která karavana ušla za den - 30 (20-35) km vznikly karavanseraje jako útočiště a pohostinství karavan i i místa uzavírání obchodů. Karavany přes pouštní území využívaly velbloudy (jednohrhbého dromedára ve východní a střední Asii a v drsnějích pouštích Číny dvouhrbého drabaře). Největší rozmach obchodu byl za panování Čingischána, který sjednotil značnou část Asie. Za jeho panování sem zavítal benátský kupec Marco Polo (1254 - 1324), který své zážitky v knize Milion.
Koncem 14. století se mongolská říše po nájezdech Timura Velikého rozpadla, došlo k úpadku obchodu na Hedvábné stezce a následně se Čína v 15. století uzavřela vůči vnějšímu světu, Asijští obchodníci pak přesunuli obchodní cesty na moře.

Od počátku 21. století vyvíjí Čína snahu realizovat „Novou Hedvábnou stezku“ k posílení obchodu s Evropou. Došlo tak k přímému vlakovému spojení Čína - Británie v délce 12000 km (přes 9 států, za 18 dnů). což je levnější než letadlem a rychlejší než lodí.

A.3. ČESKÉ/ČESKOSLOVENSKE STOPY VE STŘEDOZEMÍ / CZECH/CZECHSLOVAC FOOTPRINTS IN MEDITERRANEAN

Křižácké / křížové výpravy (svatá válka mezi křížem a půlměsícem) k osvobození Svaté země a Jeruzaléma proti muslimům a kacířům (vyrvat Kristův hrob z rukou nevěřících), většina z Francie (Frankové), na Blízkém východě, kde bylo království Jeruzalém a hrabství Tripolis, Antiochie a Edessa založeny křižácké státy Gaza, Jeruzalém, Akkea, Tyros, Tripolis, Antiochie a Edessa, protože se ale nepřizpůsobili podmínkám Blízkého východu, byli odsouzeni k nezdaru, křižáci sice byli lepšími bojovníky s lepší zbraně, ale měli těžké evropské šaty v horkém podnebí, přičem kulturně muslimové (Arabové, Turci, Byzanc) tehdejší Evropu předčili, např v hospodaření s vodou, ochraně před sluncem, lázeňské kultuře (místo dřevěných kádí), obklady stzěn mozaiky, mramor, koberce,
křesťanští poutníci ale přinesli do Evropy učení antických filosofů, lékařů a přírodovědců,
- první 1096 - 1101
- druhá 1145 - 49, i český kníže Vladislav II, dobytí Edessy 1144 a založení křižáckého státu
- třetí 1187-92, angl. král Richard Lví Srdce zajistil existenci křižáckých států do r. 1291
- čtvrtá 1199-1200
- pátá 1215
- šestá 1227
- sedmá 1248
- osmá 1267
- devátá 1271

V 11- 12 st tak došlo ke **krvavému střetu kultur**
Koncem 13, st, Frankové na Blízkém východě už jen živořili, a tak se stali snadnou kořistí nových vládců Egypta - melmuků, která vůči nevěřícím nebyli tak tolerantní jako Turci či Arabové

Odorik z Pardenone (1286 - 1331), misionář, narozen v severní Itálii českému vojákovi a italské Manželce z Udie, putování ve Středomoří, Černomoří, kolem Araratu, do Perského zálivu, do Číny a Tibetu, (český „Marco Polo“), vydal Popis východních krajů světa, Cesta do říše Velkého chána

Bohuslav/Václav Hasištejnský z Lobkovic (1461 - 1510). básník, prozaik a cestovatel ve Středomoří („Český Odysseus“), jako úředník Vladislava II Jagellonského podporoval vědu a umění, cestopis Putování ke Svatému hrobu (1505)

Pietro Andrea Gregorio Mattioli (1501 Siena - 1578 Trident), italský lékař a botanik, autor mnoha publikací o použití rostlin v medicíně

Tadeáš Hájek z Hájku (1526 - 1600) přírodovědec, překladatel Mattiolova Herbáře do češtiny

Války s osmanskými Turky v 15. století
Jan Jiskra z Brandýsa (1400 - 1469), husitský válečník
Mikuláš Zrinsky (1508 - 1566) , zahynul při obraně pevnosti Szigetvár v Maďarsku
Vilém z Rožumberka (1535 - 1592), představitel českých stavů
Adolf Schwarzenberg (1551 - 1600), hrabě, vojevůdce osvobozoval Uhry
Albrecht z Valdštejna (1583 - 1634), vojevůdce a politik

Zdeněk Kašpar Kaplíř ze Sulejovic (1611-1686), voják a politik, zachránil Vídeň při obléhání

Adam Zalužanský ze Zalužan (1555 - 1613), lékař, botanik a polyhistor, profesor, rektor, měl lékárnu, skleníky letohrádku Kratochvíle u Netolic, u zrodu moderní klasifikace rostlin, spis Řád lékárnický a Methodi herbariae libri tres.

Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic (1564 - 1621), putoval do Svaté země jako řada dalších Čechů, byl jmenován mezi pěti nejvýznamnějšími světovými cestovateli (Marco Polo, James Cook, David Livingstone, novodobý A. Blasmid, cestující s křížem). Šlechtic, stavovský politik, renesanční vzdělanec, hudebník, nejslavnější český hudební skladatel předbělohorské doby, spisovatel, zejména cestopisec. Cestu do Benátek, Palestiny a Egypta podnikl s hrabětem Heřmanem Černínem z Chudenic. Ta je popsána ve vlastnoručně ilustrovaném cestopise Putování aneb Cesta z království Českého do Benátek, odtud po moři do země Svaté, země Judské a dále do Egypta. Zklamán habsburskou nevděčností a znechucen intrikami katolických fanatiků, přestoupil v roce 1618 k evangelickému protestantskému ultrakvismu a přidal se ke stavovskému povstání. Poučen cestovatelskými zkušenostmi, zejména podezíravou muslimskou nesnášenlivosti na Blízkém východě, inklinoval k tolerantnímu, ekumenicky smířlivému (nadkofesijnímu) křesťanství. Po bitvě na Bíle Hoře byl zatčen na svém hradě Pecka a na Staroměstském náměstí v Praze popraven. Jeho osobní heslo znělo: Virtus ut sol micat - Nechť ctnost jako slunce září !

Heřman Černín z Chudenic (1576 - 1651), nejvyšší zemský komorník a zemský sudí Českého království, hejtman, císařský vyslanec k tureckému sultánovi, se švagrem Kryštofem z Polžic a Bezdružic podnikl cestu do Svaté země, byl císařským vyslancem k tureckému sultánovi a podnikl cestu do Itálie, sepsal cestopis v češtině.

Jakub Římař (1682 - 1766), františkánský misionářký prefekt v Egyptě, cestovatel, autor cestopisu o Egyptě, Etiopii a Habeši

Václav Remedius Prudký (1701 - 1770), františkánský kněz, vydal publikaci O Egyptě, Arábii, Palestíně a Galileji

Jan Žvejkal (1783 - 1864), zlatník a cestovatel, 3 cesty do Svaté země a poutních míst v Evropě, autor cestopisu Popsání trojích cest po pevné zemi a po moři v Evropě, Asii a Africe 1818 - 33.

Karel Bořivoj Presl, (1794 - 1952), lékař, prof. přír. věd, významný český botanik 19. století, zasloužil se o botanický průzkum nejen Českého království, ale i Apeninského poloostrova, Sicílie a Etny (Flora sicula), se starším bratrem Janem Svatoplukem vydal Flora Čechica (1819, popisuje 1498 druhů)

Joseph Calasanz Schlosser (1808 - 1882 Záhřeb), moravský lékař, autor 1. moravského botanického klíče, významný botanik Chorvatska

František Štefl (*1810 - 1875 ?*) umělecký zahradník působící ve Vídni, syn uměleckého zahradníka Jakuba Štefla z Rozkoše-Kunžaku u Tábora, upravoval v letech 1837-39 na žádost osmanského sultána Mahmuda II zahrady jeho paláce - serailu v Topkapi v Konstantinopoli/Istanbulu a u nového paláce Besiktas na evropském břehu.

Auhust Karel Kříž (1814 - 1886), voják, cestopisec, kartograf v Persii, sepsal Obrazy z Persie

Josef Hlávka (1831 - 1908), stavitel a architekt, autor rezidence bukovinských metropolitů (památka UNRSCO) a univerzity Černovice na Ukrajině, zakladatel. mecenáš a prezident České akademie věd

Ladislav Josef **Čelakovský** (1834 - 1902), český botanik, prof botaniky UK kde se stal prvním ředitelem katedry botaniky a člen České akademie věd, popsal 208 druhů (zkratka ČELAK.) vč. Narthecium reverchonii na Korsice, napsal Prodromus květeny české 1-4, Přírodopisný atlas rostlinstva, jeho syn Ladislav František Č. také botanik a mykolog

Bertha von Stuttner roz. Kinská hraběnka (1843 Praha - 1914), dcera polního maršála hraběte Fr. Kinského, česko-rakouská radikální pacifistka, publicistka a spisovatelka, 1. nositelka Nobelovy ceny míru, román Složte zbraně ! (za rusko-turecké války), spolumajitelka hradu San Michele v italském Trentinu

Eduard Formánek (1845 Klatovy - 1900 Řecko), RNDr., botanik, badatel flóry Moravy a Slezska, ale i flóry Balkánského poloostrova, vydal dvoudílnou Květenu Moravy a rakouského Slezska, připravované vydání Květeny Makedonie již neuskutečnil, na rodném domě má pamětní desku

Antonín Tomíška (1851 Heřmanův Městec - 1900 Petrohrad), arch,
mAlíř, pedagog, kostel Narození Páně pod sedlem Šipka v Bulharsku

Václav Stříbrný (1853 Lidice - 1933 Sofie), český zahradník a botanik působící v Bulharsku

Josef Velenovský (1858 - 1949), profesor botaniky, mykolog, paleobotanik,
Kromě publikací o české květeně napsal publikaci Flora Bulgarica I,II (1891).

Alois Musil (1868 - 1944), cestovatel, katolický kněz a arabista (proto byl na čas politicky „zapomenut“), kartograf, spisovatel, profesor, dále studoval také na Dominikánské biblické škole v Jeruzalémě a Jezuitské univerzitě v Bejrútu, mluvil hebrejsky a arabsky vč. řady dialektů, prováděl výzkumy v Jordánsku kde nalezl pouštní zámek Kasejr Amra z r. 750 (dnes památka UNESCO), vč. Petry, což vyvolalo světovou senzaci, navštívil východní břehy Mrtvého moře, Gazu, Sinaj, vykopávky staré Palmýry, podnikl řadu cest do Palestiny, Sýrie a Iráku, kde prováděl topografický výzkum a vytvořil první mapy území, studoval předislámské a islámské archeologické památky, byl také etnologem, vojákem a špionem, ale i ovocnářem, v Arábii žil 16 let, u beduínského kmene Rwala se stal jejich šejchem, kromě světových jazyků ovládal 35 arabských nářečí, během 1. světové války se stal hlavním oponentem věhlasného Lawrence z Arábie, byl vědeckou kapacitou už před 1. svět. válkou nejen v německy mluvících zemích, avšak nedal se do služeb nacizmu a vrátil se do vlasti Československo, kde se stal hlavním orientalistou, vydal velké množství cenných publikací, kromě současných: Ze světa islámu, Poprvé v poušti, Tajemná Amra, V neznámé zemi, 11 dílů Dnešního Orientu, Od stvoření do potopy, Po stopách událostí Starého zákona, Za Mrtvým mořem, Oriental Exploration and Studies - 6 dílů aj., v muzeu Vyškovska má svoji expozici (jeho fotografický archiv).

František Lexa (1876 - 1960), zakladatel české egyptologie, profesor, přispěl k založení Československého egyptologického ústavu v Káhiře a jeho 1. ředitel, napsal Gramatiku démotštiny, Veřejný život ve starém Egyptě

Bedřich Hrozný (1879 - 1952), orientalista a archeolog, profesor, rektor UK. rozluštil klinopisný indoevropský jazyk Chetitů, kteří žili v Anatolii (Turecko), expedice do Turecka, Sýrie, Palestiny a Egypta, vydal Základy chetitského jazyka a připravil Nejstarší dějiny Přední Asie, Kréty a Indie

Karel I (1887 - 1922), císař a poslední český král, blahoslavený, zemřel ve vyhnanství na Madeiře, kde je doposud uctíván v kostele Nanebevzetí P. Marie v Monte u Funchalu, kde má hrobku

Karel Kavina (1890 - 1948), profesor botaniky na ČVUT, děkan fak. zeměď. a lesn. inženýrství, autor vynikající publikace Botanika zemědělská I,II (1921-25) a redaktor Zahradnického a ovocnicko-vinařského slovníku (1934-42)

Julius Komárek (1892 Železná Ruda - 1955), prof. zoologie, spisovatel, založil VÚ lesnický v r. 1921 vzhledem ke kalamitě bekyně mnišky v r. 1917-27 a inicioval zřízení NP na Šumavě a v Tatrách, m.j. realizoval průkopnickou studijní cestu do Svanetie v Gruzii, kterou popsal v knize Kavkazská cesta (1947) , dále množství zoologických publikací

Sándor (Alexander) **Jávorka** (1883 - 1961), botanik Slovenska, Maďarska a Balkánu, napsal Flora Hungarica (Magyar flóra)

Bedřich Hrozný (1879 - 1952), orientalista, studoval Chetitskou říši, rozluštil klínové písmo asyrských kupců

Sándor (Alexander) Jávorka (1883 - 1961), botanik Slovenska, Maďarska a Balkánu, napsal Flora Hungarica (Magyar flóra)

Jan Mrkvička (1884 Plovdiv - 1916 padl v 1. svět. válce), zapomenutý česko-bulharský botanik, podle jehož herbáře J. Velenovský popsal několik druhů balkánské flóry

Josef Klíma (1900 - 1989), doc, JUDr,dr.h.c., orientalista, asyrolog, historik Předního východu

Oskar Schidler (1908 - 1974), moravský podnikatel rakouského původu a nacista, který ale v l. 1944-46 zachránil 1200 Židů před smrtí ve vyhlazovacích táborech, pohřben v Jeruzalémě

Armen Leonovič Tachtadžan (1910 Šuša Náhorní Karabach - 2009 Petrohrad), velmi významný ruský botanik arménského původu

Zbyněk Žába (1917 - 1971), prof. archeologie, egyptolog**,** žák a nástupce Františka Lexy, podílel se na založení Československého egyptologického ústavu a prvních výzkumech v Núbii před zprovozněním Asuánské přehrady, vedl výzkum v Mastabě v Abúsiru

Jiří Hanzelka (1920 - 2003) a **Miroslav Zikmund** (1920), cestovatelé, publicisté, komerční inženýři, autoři rozsáhlých dokumentů z cest, např.: Obrácený půlměsíc, Turecko, minarety, fíky, popelky.

Václav Zelený (1936 - 2020), docent botaniky na VŠZ / ČZU v Praze, autor publikace Rostliny Středozemí (2012) a také Okrasné rostliny tropů a subtropů (2009) a Užitkové rostliny tropů a subtropů (2002).

Miroslav Verner (1941), profesor, archeolog a egyptolog, býv. ředitel Československého, resp. Českého egyptologického ústavu FF UK v Praze a Káhiře, výzkum v Abusíru, specializace stavitelé pyramid v období 5. dynastie, autor publikace Pyramidy, tajemství minulosti, Ztracené pyramidy, zapomenutí faraoni, Objevování starého Egypta a spoluautor Ilustrované encyklopedie starého Egypta

Dana Trávníčková (1943), Ing, CSc, cestovatelka (120 zemí) a spisovatelka faktu, programátorka, vydavatelka Dany Travel, 11 svých publikací, např. Příběh Íránu,Mongolska a Turecka

Martin Rajniš (1944 - 2020), architekt, profesor, sledoval vztah architektury k přírodě a společnosti, zpracoval novou dominantu pro svaté město Jeruzalém - umělecký objekt dřevěné rozhledny Ester ve tvaru kvetoucího kaktusu v zahradě kulturního centra Hansen House a to zdarma, jen za cenu výrobních nákladů (6 mil. Kč, sbírku pořádalo Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém - ICEJ), (autor publikace s mladým architektem a jeho kolegou Tomášem Brixem diskutoval v jejich ateliéru do 4 hodin ráno, zejména o podobě Václavského náměstí a oba stáli u zrodu České komory architektů)

Blanka (Kyselová) **Matragi** (1953), módní návrhářka, šaty pro královské rodiny a ropné MAgnáty v Perském zálivu, umělecké špeky a sklo, žila v Libanonu

Miroslav Bárta (1969), profesor, egyptolog, archeolog, prohlašuje že naše civilizace je na pokraji kolapsu. Autor řady publikací o vývoji civilizací, např.: Kolaps a regenerace, K neolitickým počátkům staroegyptské mytologie a symbolismu, Život a smrt ve stínu pyramid, Něco překrásného se končí: kolapsy složitých soustav - příčiny, průběh a následky

V Oděse (ukrajinský přístav) od r. 2000 působí krajanský spolek Česká rodina (hudební skladatel a dirigent Josef Přibík (1855-1937) tam žil 43 let a v r. 1875 tam pobýval Svatopluk Čech).

B. PŘEHLED ROSTLIN / SURVEY PLANTS

Motto: Zelené autotrofní rostliny jsou základnou pyramidy života, na jejímž vrcholu stojí člověk.
Václav Větvička

B.1. POZNÁMKY K SEZNAMU ROSDTLIN / COMMENTS TO CHECKLIST

B.1.1. Celkový pohled na biodiverzitu, struktura zpracování publikace / General view of biodiversity, structure of the publication treatment

Počet druhů rostlin na Zemi se odhaduje až na 500 tisíc, přičemž řada z nich nebyla doposud popsána. Počet druhů rostlin ve Středozemí v užším pojetí (s.s.) je asi 20 tisíc, v širším pojetí (s.l.) je asi 30 tisíc, počet druhů ve zde vymezeném území Eurasie je možno odhadnout na 100 tisíc druhů. V polárních oblastech Arktidy a Antarktidy žije asi 2 tisíce rostlin.
V Mexiku se vyskytuje asi 30 tisíc druhů rostlin, v České republice se vyskytuje přibližně 3 tisíce druhů rostlin. Díky ideologicky vnucené výrobě virtuální kulisové „divočiny“ bezzásahovými přírodními procesy, bez ohledu na vzrůstající stresové faktory klimatických změn, se velmi rychle snižuje ekologická stabilita, zejména vodohospodářská udržitelnost a dochází k rozsáhlému vymírání množství druhů s omezenou ekologickou validitou. Bitevním polem se zatím stala Šumava, kde došlo k fatální disturbanci hřebenových smrčin v délce 40 km. při potlačení potřebného světově vědeckého biotopového asistenčního managementu včetně mitigačních a managementových opatření. Dochází také k vysušování / aridizaci Šumavy, zejména cenných biotopů rašelinišť a tím i vodních zdrojů a retenčních objemů.

Zpráva State of the World´s Plats / Stav rostlin ve světě z r. 2015 konstatuje, že více než pětině současných druhů ve světě hrozí vyhubení a zánik. Je to v důsledku výrazných změn zemského povrchu, způsobených především (zemědělskou) kultivací, chorobami a částečně i klimatickými změnami. Největší problémová území jsou
a) deštné pralesy AmAzonie, jejichž porosty rychle mizí
b) Austrálie, která byla antopogenně devastována
c) Čína, s rozsáhlými historicky devastovanými plochami zemědělských nížinných toků a trvale vzrůstajícími exploatačními požadavky.
Nejmenovány byly rozsáhlé pouštní oblasti a jejich rychlé narůstání.
Ve studii bylo zdokumentováno několik desítek tisíc „užitečných“ rostlin lékařsky, potravinářsky, krmivářsky či energeticky, nebo jako výrobní materiály.

Obecně je možno říci, že lidový i vědecký zájem, včetně sdělovacích prostředků, je zejména o zoologické druhy, přičemž jsou opomíjeny botanické taxony a zejména vegetační společenstva, která jsou však základem jak pro existenci zoologických druhů, tak člověka ! To se projevuje i v ekologické destabilizaci Země, zejména v důsledku deforestrace, denaturace a desertifikace a vzrůstající neobyvatelnosti .

Seznam rostlinných taxonů koncipován jako „lidový“. proto:
- je uspořádán podle vědeckého členění - abecedně podle latinských / vědeckých názvů jednotlivých rodů a v nich abecedně podle vědeckého označení druhů
- je uváděn přehled základních a významných druhů s jejich výskytem, charakteristikami a využitím
- u jednotlivých taxonů je jako první uváděn vědecký (latinský) název podle posledního (stabilizovaného) označení, příp. je doplněn synonymem (v závorce) , český název je uváděn za pomlčkou,
- u jednotlivých taxonů vedle vědeckého - latinského označení, není uveden autor
- české označení je uváděno v české výslovnosti (foneticky) – což je ve světě běžné, oproti domácímu obvyklému přepisu (transkripci).
- abecední uspořádání seznamu prioritně vychází z mezinárodního vědeckého označení taxonů, pouze respektuje české pojetí u pořadí písmene „ch“ (tedy nezařazuje ho k písmenu „c“).

Celkové systematické členění rostlin dlouhodobě vycházelo z morfologické podobnosti jednotlivých druhů (ale i botanické binomické nomenklatury a pojmu druh, jako základní jednotky přirozené soustavy organismů), založené C. Linnéem (v díle Systema naturae) z r. 1735, v současnosti se vytvářen moderní systém genetické příbuznosti. Protože ani jeden není zcela platný, jsou v následujícím seznamu sledovány provázanosti mezi jednotlivými původně i nově uváděnými čeleděmi rostlin. Uváděny jsou i některá názvoslovná homonyma, t.j. stejné názvy, jež jsou používány pro zcela jiný taxon živočišné říše (botanický i zoologický taxon).

Ve vazbě na genetiku došlo a dochází k rozsáhlým taxonomickým změnám morfologické a molekulární klasifikace. Moderní taxonomický systém založený na molekulárně biologických metodách vytvořila skupina autorů zvaná Angiosperm Phylogeny Group - APG.

Poslední je aktualizace APG IV, která je zde reflektována.

Přehled dosavadních základních taxonomických změn:

„Pohlcené“ čeledi:
Aceraceae, Hippocastanaceae do **Sapindaceae**
Ascclepiadaceae do **Apocynaceae**
Callitrichaceae, Hippuridaceae, Globulariaceae do **Plantaginaceae**
Corylaceae do **Betulaceae**
Hydrophyllaceae do **Boraginaceae**
Chenopodiaceae do **Amaranthaceae**
Lemnaceae do **Araceae**
Najadaceae do **Hydrophyllaceae**
Pyrolaceae, Monotropaceae, Empetraceae do **Ericaceae**
Tiliaceae do **Malvaceae**
Trapaceae do **Lythraceae**

„Rozdrobené“ čeledi:
Liliaceae s.l. (drobeny vícekrát): Liliaceae s.s. (ERzyhronium, Fritillaria, Gagea, Tulipa aj.), Alliaceae (Allium s.l.), Asphodelaceae (Anthericum, Asphodeline, Paradisea aj.), Colchicaceae (Colchicum, Sternbergia), Hemerocallidaceae (Hemerocallis), Melanthiaceae (Veratrum, asi i Paris), Nartheciaceae (Narthecium), Asparagaceae (Asparagus, Convallaria, Maianthemum, Polygonatum, Ruscus), Anthericaceae /Anthericus), Hyacinthaceae /Muscari, Ornithogalum, Scilla), Tofieldiaceae (Tofieldia)
Loniceraceae (část. fúze s Adoxaceae): Adoxaceae (Adoxa, Sambucus, Viburnum), Caprifoliaceae s.s. (Lonicera, Symphoricarpos), Biervilleaceae (Weigela), Linnaeaceae (Linnaes)
Scrophulariaceae (fůze s drobnými čeleděmi): Scrophulariaceae s.s. (Scrophularia, Verbascum, Buddleja), Orobanchaceae (Euphrasia, Melampyrum, Pedicularis, Rhinanthus)

Nová čeleď: Drosophyllaceae
Přesunuté rody:
Acorus do Acoraceae, Celtis do Cannabaceae, Hydrocotyle do Araliaceae, Viscum do Santalaceae.

V následujícím seznamu rostlinných taxonů je sdílen nový, zcela aktualizovaný Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019 - Kaplan Z. (ed.) a také trvale doplňovaný soupis Botany.cz. V díle Eurasie jsou uvedeny jsou všechny rostliny České republiky. Seznam rostlin v tomto díle je sestaven abecedně podle vědecké nomenklatury, v díle Eurasie po jednotlivých čeledích a abecedně taxony v nich začleněné, a to dle posledního současného taxonomického členění. Pro domácí orientaci se doporučuje používat také díl Středozemí, neboť teplotně a vlhkostně (aridizace) se přibližujeme ke Středomoří (na čemž se úspěšně podílí politicky prosazená, zločinná ideologická bezzásahovost, k výrobě virtuální divočiny).

U jednotlivých taxonů uvedených v abecedním pořadí byly sledovány zejména následující významné a zajímavé údaje:
- aktuální latinský a český název, významné synonymum, příp. anglický název či obchodně tržní ekvivalent, přibližný český ekvivalent (často nebyl vytvořen či je neustálený)
- původní oblast výskytu (pův.), severoamerický taxon je podtržen, národní stromy států USA kurzivou
- rozšíření a introdukce taxonu zejména v ČR a Evropě, příp. rok zavedení taxonu do kultury (v závorce, např. 1824 Sychrov, 1848 Chudenice)
- příp. pěstitelská charakteristika v ČR: A - letnička (annuela), B - dvouletka (bienna), P - trvalka (perena), S - skalnička, D - dřevina
- geografické rozšíření
- endemitní a reliktní výskyt
- invazivnost a expanzivnost, příp. "zplaňování" z pěstebních kultur
- vegetační charakteristika (např, stáloezelená dřevina, liána, bylina)
- základní ekologická valence taxonu, biotop
- případný výskyt v ČR (vč. zavlečení, užitkového, okrasného či sbírkového pěstování)
- ochrana a ohrožení druhu
- využití druhu či jeho produktu.

Mezinárodní konvence CITES stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat (ČR je signatářskou zemí).

Sestavovatel přehledu rostlin využili jak dostupné literatury, tak poznatků z velké části zde navštívených zemí. Předností autorů je dlouhodobé prožívání vývoje jak domácí, tak světové přírody, jejich nezávislost a tedy možnost říkat pravdu. Podrobnější a další informace jsou na webových stránkách.

V následujícím seznamu rostlinných taxonů je sdílen nový, zcela aktualizovaný Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019 - Kaplan Z. (ed.) a také trvale doplňovaný soupis Botany.cz. Seznam je sestaven abecedně podle vědeckého označení, v díle Eurasie pak po jednotlivých čeledích a abecedně taxony v nich začleněné, a to dle posledního současného taxonomického členění.

Celkové současná genetická klasifikace rostlin dle APG IV v jednotlivých čeledích je uvedena v díle VII - Eurasie.

Seznam vegetačních druhů je postupně doplňován a upřesňován. Celkové závěry Udržitelného vývoje světových regionů jsou uvedeny v díle VIII Světový přehled a IX Závěry.

Vlastní přehled rostlin bude vzhledem ke své obsáhlosti přiložen do publikace na datovém nosiči CD.

B.1.2. Seznam použitých zkratek / List of Abbrevitations

Vzhledem k informační rozsáhlosti sledované květeny, byl přehled tvořen úsporně a zkratkovitě.
U jednotlivých taxonů uvedených v abecedním pořadí jsou sledovány zejména následující významné a zajímavé údaje:
- aktuální latinský a český název, významné synonymum, příp. obchodně tržní ekvivalent, přibližný český ekvivalent (často nebyl vytvořen či je neustálený), příp. anglický či místní název
- původní oblast výskytu, introdukce
- geografické rozšíření (zejména ve sledovaném území)
- endemitní a reliktní výskyt
- invaznost, expanzivnost, "zplaňování" z pěstebních kultur
- případný výskyt v ČR (vč. zavlečení, užitkového, okrasného či sbírkového pěstování)
- ochrana a ohrožení druhu (Červený seznam)
- vegetační charakteristika
- specifičnost biotopu
- využití druhu či jeho produktu.

Zkratka	CZ	EN
§A	zákonem chráněná rostlina Rakouska	protected plant in Austria
§AL	zákonem chráněná rostlina Albánie	protected plant in Albania
§AND	zákonem chráněná rostlina Andorra	protected plant in Andorra
§B	zákonem chráněná rostlina Belgie	protected plant in Belgium
§BG	zákonem chráněná rostlina Bulharska	protected plant in Bulgaria
§BH	zákonem chráněná rostlina Bosny a Hercegoviny	protected plant in Bosnia and Herzegovina
§BY	zákonem chráněná rostlina Běloruska	protected plant in Belarus
§CZ	zákonem chráněná rostlina České republiky (vyhl. č. 395/1992 Sb.)	protected plant in Czech (notification of ministry no. 395/1992 Sb.)
§D	zákonem chráněná rostlina Německa	protected plant in Germany
§DK	zákonem chráněná rostlina Dánska	protected plant in Denmark
§E	zákonem chráněná rostlina Španělska	protected plant in Spain

§F	zákonem chráněná rostlina Francie	protected plant in France
§FIN	zákonem chráněná rostlina Finska	protected plant in Finland
§GB	zákonem chráněná rostlina Velké Británie	protected plant in Great Britain
§GR	zákonem chráněná rostlina Řecka	protected plant in Greece
§H	zákonem chráněná rostlina Maďarska	protected plant in Hungary
§HR	zákonem chráněná rostlina Chorvatska	protected plant in Croatia
§CH	zákonem chráněná rostlina Švýcarska	protected plant in Switzerland
§I	zákonem chráněná rostlina Itálie	protected plant in Italy
§IRL	zákonem chráněná rostlina Irska	protected plant in Ireland
§ISL	zákonem chráněná rostlina Islandu	protected plant in Island
§L	zákonem chráněná rostlina Lucemburska	protected plant in Luxembourg
§LT	zákonem chráněná rostlina Litvy	protected plant in Lithuania
§LU	zákonem chráněná rostlina Lotyšska	protected plant in Latvia
§M	zákonem chráněná rostlina Malty	protected plant in Malta
§MK	zákonem chráněná rostlina Makedonie	protected plant in Macedonia
§MNE	zákonem chráněná rostlina Černé Hory	protected plant in Montenegro
§N	zákonem chráněná rostlina Norska	protected plant in Norway
§P	zákonem chráněná rostlina Portugalska	protected plant in Portugal
§PL	zákonem rostlina chráněná rostlina Polska	protected plant in Poland
§RKS	zákonem chráněná rostlina Kosova	protected plant in Kosovo / Kosovo and Metohija
§RO	zákonem chráněná rostlina Rumunska	protected plant in Romania
§RUS	zákonem chráněná rostlina Ruské federace	protected plant in Russia
§S	zákonem chráněná rostlina Švédska	protected plant in Sweden
§SK	zákonem chráněná rostlina Slovenska	protected plant in Slovakia
§SLO	zákonem chráněná rostlina Slovinska	protected plant in Slovenia
§SRB	zákonem chráněná rostlina Srbska	protected plant in Serbia
§TR	zákonem chráněná rostlina Turecka	protected plant in Turkey
§UA	zákonem chráněná rostlina Ukrajiny	protected plant in Ukraine
10/100	počet rodů / počet druhů (předpokládaný v čeledi)	number of genera/species (assumed in family)
afrodizik	afrodiziakální účinky	aphrodisiac effects
alkal	s obsahem alkaloidů	contains alkaloids
alkohol	alkoholická	alcoholic

Arábie	Arabský poloostrov	Arabian Peninsula
arch	archeofyt	archeofyt
arid	aridní	arid
arom	aromatická	aromatic
atrakt	atraktivní	attractive
Bern	rostlina seznamu „Bernské úmluvy“ o ochraně nejvzácnějších rostlin Evropy	a plant protected by the Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats
B+H	Bosna a Hecegovina	Bosnia and Herzegovina
bible	rostlina uváděna v bibli	
BR	biosférická rezervace UNESCO	biosphere reserve UNESCO
býv	bývala	used do be
BZ	botanická zahrada	botanic (botanical) garden
Ca	vápnité substráty	lime stone (calcit) substrates
cibul	cibulovitá rostlina	bulbous plant
cirkumpol	cirkumpolární (obtočnově)	circumpolar
CIT	ohrožený taxon, s kterým je zakázáno obchodovat	endangered taxon, dealing forbidden
cv	kultivar / kulturní „odrůda“	cultivar
červ	červená	red
ČH	Černá Hora	Monte Negro
ČR	Česká republika	Czech republic
degrad	degradovaná	degraded
dešt	deštné	rain (adj.)
deštník	deštníkovitá koruna	umbrella-crown (of a tree)
domest	domestikovaná rostlina	domestic plant
dřevn	dřevnatá rostlina	ligneous (woody) plant
domest	domestikovaná rostlina	domestic plant
dřevn	dřevnatá rostlina	ligneous (woody) plant
dvoud	dvoudomá rostlina	dioecious plant
efemer	efemerní (časně na jaře vyrůstající a vykvétající)	ephemeral
end	endemitní rozšíření	endemic spread
epif	epifitní růst	epiphyte grow
eukalypt	eukalyptové porosty	eucalyptus stands
evr	evropská	european

exp	expanzivní	expansive
ferment	fermentovaná	fermented
GB	Velká Británie	Great Britain
glac	glaciální relikt	glacial relict
H	Maďarsko	Hungary
Havaj	Havajské ostrovy	Hawaiian Islands
hlízn	hlíznatá rostlina	tuberose plant
hrnk	hrnkově pěstovaná	pot grown
humoz	humózní půdy	humic soils
CHKO	chráněná krajinná oblast (v ČR)	landscape park (in Czech)
ins	insekticidní účinek	
intr	introdukovaná	introduced
inv	invazivní rozšiřování rostliny (v závislosti na lokalitě)	invasive spread
j	jih	south
JAm	jižní Amerika	South America
JAR	Jihoafrická republika	South Africa (RSA)
jed	jedovatá	toxical
jez	jezero	lake
Jugo	býv. Jugoslávie	former Yugoslavia
jv	jihovýchodní	south-east
kamen	kamenitý	rubbly, stony
karant	karanténní	quarantine, detention
Karibik	Velké a Malé Antily	
kbelík	kbelíklově pěstovaná	bucket grown
keř	keřovitý	shrubby
koberc	kobercovité rozšiřování	carpet spreading
kosmopol	kosmopolitní rozšíření	cosmopolitan spread
kult	kulturní rostlina	cultural plant
kv	květ	flower, blossom
humoz	humózní půdy	humic soils
CHKO	chráněná krajinná oblast (v ČR)	landscape park (in Czech)
intr	introdukovaná	introduced
inv	invazivní rozšiřování rostliny (v závislosti na lokalitě)	invasive spread

j	jih	south
JAm	jižní Amerika	South America
JAR	Jihoafrická republika	South Africa (RSA)
jed	jedovatá	toxical
jez	jezero	lake
Jugo	býv. Jugoslávie	former Yugoslavia
jv	jihovýchodní	south-east
kamen	kamenitý	rubbly, stony
karant	karanténní	quarantine, detention
kbelík	kbelíklově pěstovaná	bucket grown
keř	keřovitý	shrubby
koberc	kobercovité rozšiřování	carpet spreading
kosmopol	kosmopolitní rozšíření	cosmopolitan spread
kult	kulturní rostlina	cultural plant
kv	květ	flower, blossom
lahv.	lahvovitý kmen	bottle stem
léč	léčivé látky	curative (medical) substances
letnička	jednoletá rostlina	annual plant
likv	likvidován	liquidated
list	listnatá	broadleaved, deciduous
masožr	masožravá rostlina	carnivorous plant
monzun	monzunový	monsoonal
NAT	rostliny chráněné v soustavě NATURA 2000	plants protected in the systém NATURA 2000
NATm	rostliny chráněné v soustavě NATURA 2000 - druhy Makaronésie	plants protected in the systém NATURA 2000 - species of Macaronesia
nejv	největší	greatest, biggest, largest, maximum
neopad	neopadavé	evergreen
NP	národní park	national park
NPŠ	Národní park Šumava	Šumava National Park
NZ	Nový Zéland	New Zealand
obiln	obilnina	cereal
obv	obvykle	usually, commonly
odden	oddenkatá rostlina	rhizome plant
odnož	odnožující růst	sucker (stollon, tiller) grow

ohr	ohrožená rostlina	endangered plant
ojed	ojediněle rostoucí rostlina	sporadically
okr	okrasně pěstovaná rostlina	decorative plant
olejn	olejnina	oil plant
opad	opadavá rostlina	deciduous plant
ovoc	ovocná rostlina	fruit plant
ovy	ostrovy	islands
parazit	parazitická rostlina	parasitic plant
persp	perspektivní rostlina	prespective plant
pěst	pěstovaná rostlina	grown plant
pionýr	pionýrská rostlina	pioneer plant
písč	písčité lokality	sand localities
plant	plantážnicky pěstovaná	plantation grown
pobř	pobřežní	littoral, coastal
podz	podzemní	hypogeal
poléh	poléhavý růst	procumbent (decumbent) grow
popín	popínavá rostlina	climber (plant)
PR	přírodní rezervace	natural reserve
př.n.l.	před naším letopočtem	before Christ
pův	původní areál,	original area (eventually primary locality)
rašel	rašelinné lokality	peaty localities
rekr	rekreační	recreational
rel	relikt	relict
RF	Francie	France
ruder	ruderální lokality	ruderal localities
s	sever	north
salát	salátová	salad
SAm	severní Amerika	North America
sbírk	sbírkově pěstovaná	grown to collect
sec	druhotné (sekundární) rozšíření (výskyt)	secondary spread (presence)
skaln	skalnaté lokality	rocky
skleník	skleníkově pěstovaná rostlina	hothouse growning plant
SMAr	druhy zvláštního zájmu evropské soustavy SMAragd	species of special interest in european network Emeral (SMAragd) SMAragd
SMAr-m	druhy zvláštního zájmu evropské	species of special interest in european network

	soustavy SMAragd v oblasti MAkaronézie	Emeral (SMAragd) - Macaronesia
SP	Španělsko	Spain
SRN	Německo	Germany
st.	století	century
stáloz	stálozelená rostlina	evergreen plant
stř	střední	middle
subtr	subtropická rostlina	subtropical plant
sukc	sukcesně (bezzásahovým zarůstáním)	succession
sukul	sukulentní	succulent
škrobn	škrobnatá	amylaceous
štěrk	štěrkovité	gritty, gravelly
TanŠan	Ťan-šan	Tian Shan
TČM	tradiční čínská medicína	tradicional chinese medicine
TČM	tradiční lidová medicína	tradicional people medicine
temperát	temperátní oblast	temperate area
text	textilní	textile
tox	toxická	toxical
travn	travnatý	grass, grassy
trn	trnitá rostlina	thorn plant
trop	tropická rostlina	tropical plant
trsn	trsnatá rostlina	tuft plant
třetih	třetihorní rostlina	tertiary (cenozoic) plant
TTP	trvalé travní porosty	permanent grasslands
užit	užitkově pěstovaná	utility grown
v	východ	east
vavřín	vavřínové	laurel (bay)
vč	včetně	including
vit	vitamin	vitamin
vytrv	vytrvalá bylina (trvalka)	everlasting herb
vzác	vzácný výskyt	rare presence
x	hybrid	hybrid
z	západ	west
zámec	zámecký	manor ~ (of a château)
zavl	zavlečená rostlina	introduced, alien, non-indigenous plant
žl	žluté	yellow

B.2. CÉVNATÉ ROSTLINY / TRACHEOPHYTA

Celkové systematické členění dlouhodobě vycházelo z morfologické podobnosti jednotlivých druhů (ale i botanické binomické nomenklatury a pojmu druh, jako základní jednotky přirozené soustavy organismů), založené C. Linnéem (v díle Systema naturae) z r. 1735, v současnosti se vytvářen moderní molekulární systém genetické příbuznosti. Protože ani jeden není zcela platný, jsou v následujícím seznamu sledovány provázanosti mezi jednotlivými původně i nově uváděnými čeleděmi rostlin. Uváděny jsou i některá názvoslovná homonyma, t.j. stejné názvy, jež jsou používány pro zcela jiný taxon živočišné říše (botanický i zoologický taxon).

Podrobnosti současného nového taxonomické začlenění jednotlivých druhů v čeledích členění jsou uvedeny v díle Eurasie pro Acanthaceae, Amaranthaceae, Amaryllidaceae, Apiaceae, Apocynaceae, Asteraceae, Boraginaceae, Brassicaceae, Campamulaceae, Caryophyllaceae, Cistaceae, Crassulaceae, Cyperaceae, Dipterocaspaceae, Lamiaceae, Malvaceae, Orchidaceae, Potamogetonaceae, Primulaceae, Ranunculaceae, Cyperaceae, Dipterocarpaceae, Ericaceae, Euphorbiaceae, Fabaceae, Gentianaceae, Iridaceae, Lamiaceae, Malvaceae, Orchideaceae, Potamogetonaceae, Primulaceae, Ranunculaceae, Restoniaceae, Rosaceae, Rubiaceae, Sapindaceae, Scheuzeriaceae, Solanaceae, Thymeleacea.

V následujícím seznamu jsou následně uváděny cévnaté rostliny / Tracheophyta, ale je zde uvedeno i několik běžnějších „nižších, necévnatých“ rostlin.

Aaronsonia (Aaronsohnia) **- aronsonya,** Asteraceae
- factorowsky - , Palestina, Izrael
Abelmoschus - ibiškovec, abelmoschus, proskurník, Malvaceae, 16 druhů,
- esculentus - jedlý, okra, Indie, Afrika - Egypt, Jordánsko, Bosna a Hercegovina, stará kulturní bylina, nezralé plody jako zelenina,
Abies - jedle, abies, Pinaceae, 50 druhů, mírné pásmo s. polokoule, hory chladných oblastí, zejména Čína a SAm, hory Guatemala, hory Alžírsko, neopadavé jehličnany,
- alba - bělokorá, Středozemí, Itálie, ČR, BG
- cephalonica - řecká, (kefalonská, Greek Fir), Středozemí, <u>třetihorní relikt</u>, v. Středozemí, end hory Řecko, Makedonie, Turecko, BG (hory), var. graeca - Troja, ostrovy Euboia a Kephalonia, Červený seznam - ohrožena, ČR sbírk
- cilicica - cilicijská, (Cilicia Fir), pův. Malá Asie, end Turecko - hory Taurus, Antitaurus, Amanus, Sýrie, Libanon, horské lesy, Kypr, Sicílie, Středozemí,
- equi-trojani - trojská, pův. z. Malá Asie, pohoří Ida 1300 - 1800 m
- marocana (pinsapo ssp. marocana) - marocká, s. Maroko (pohoří Rif), Alžírsko, Červený seznam
- nebrodensis - sicilská, end Sicílie (hory - 31 stromů), třetihorní relikt, Červený seznam, Bern, IUCN kriticky ohrožená, projekt na její rozšíření, Maroko, 5-15 m, kmen d až 1 m, okr
- nordmanniana - kavkazská, v. Evropa, Kavkaz, hory Turecka a Arménie u Černého moře 800 - 2000 m, následně Středozemí, výška 85 m, ČR intr, ojediněle okr pěst, v Americké zahradě u Chudenic až expanz.
- nordmanniana ssp. equitrojani - kavkazská e., horské lesy z. Turecko, Červený seznam
- numidica - alžírská, (numidská), třetih. relikt, pův. hory sv. Alžírsko (Kabylei), dále s. Afrika: Tunisko, Egypt, Červený seznam, ohrožena, na živé ploty
- pinsapo - španělská, třetih. relikt, pův. jv. Španělsko (Andalusie), Maroko, (2 variety), Středozemí, suché horské svahy, Červený seznam, ČR intr sbírk, Klenová , okr
- x borisii-regis, (alba x cephalonica, macedonica) - makedonská, Makedonie, Řecko, hory Bulharska, Olymp. ostrov Thaos, Turecko, Albánie, okr, ČR

- x bornmuelleriana (cephalonica x nordmanniana) - bornmüllerská, (turecká), j. Černomoří, Turecko, Malá Asie

Abutilon - mračňák, abutylon, podslunečník, Malvaceae, 150 druhů, tropy a subtr. Afriky, Asie, Austrálie a Ameriky, převážně jižní, většinou neopad. dřeviny či byliny, okr

- bidentatum - Egypt, poušť, Arábie, trop. Afrika, Pákistán, Indie, Čína
- fruticosum - keřovitý, pěst oázy Palestina, Izrael
- megapotamicum (vexillarium) - riograndenský, (Trailing Abutilon, Chinese Lantern, Chinese Bell Flower), pův. JAm, Argentina, Uruguay, poloopad. keř, okr subtr
- pannosum (glaucum) - Egypt, Sudán. Nigérie, Senegal, Tanzanie, Izrael, Palestina, Írán, Irák, Afghánistán, Indie, sucho
- theophrasti - Theophrastův, („čínská juta"), Středozemí, Makaronésie, pův. v. Středozemí, pěst textilní, semena 20 % oleje, okr, léč, TLM , ČR zavlečen
- x hybridum - hybridní, („pokojový javor", Flowering Maple, Parlor Maple, Indian Mallow), pův. JAm - Brazílie, poloopad. keř, okr subtr a tropy

Acacia - kapinice, akácie, akátovník, Fabaceae, Mimosaceae, cca 1500 druhů, tropy a subtr, polopouště a pouště, převážně Austrálie (asi 950 druhů) a Afrika a také Amerika a Polynésie, některé rychle rostoucí, dřeviny exp a inv, pěst i pro dřevo

- albida - bělostná, pův. Austrálie, intr Středozemí, BG, Kypr
- cultiformis - trojboká, (nožovitá, Knife Acacia), pův. v. a jv. Austrálie, keř, okr, intr Středozemí
- cyanophylla - fialová, (Blue-leaved Acacia), pův. Austrálie, intr. Kypr, Malta
- cyclops - dvouhlávková, (obrovská), pův. jz. a j. Austrálie, okr, intr Středozemí, Kypr, Kanárské ostrovy, MAdeira
- dealbata - bělavá, (stříbřitá, sivozelená, Silver Wattle, Mimosa), pův. jv. Austrálie a Tasmánie, strom 15-20 m, okr subtropy, intr Středozemí, Portugalsko, Itálie, Kypr, Madeira, třísloviny
- farnesiana - česnekova, (Farnesova, "mimosa", Sweet Acacia, Spruge Tree), pův. trop. Amerika - jih USA, stř. Amerika, Argentina), trnitý keř. strom 5 - 8 m. okr subtropy, intr. Středozemí, Francie, Egypt, Alžírsko, Maroko, Madeira, aromatická, vonné žluté květy, na zimní výzdobu interiérů, inv, ČR obchodní dovoz
- gummifera - pryžonosná, Středozemí,
- karroo (horrida) - dlouhotrnná, (Sweet Thorn, Karro Thorn, Allthorn Tree Acacia), pův. j. Afrika, trnitý keř 8-12 m, okr subtr, intr jz. Středozemí
- longifolia - dlouholistá, (Sydney Golden Wattle, Sallow Wattle), pův. v. a j. Austrálie, Tasmánie, strom 6-10 m, okr subtr, intr Středozemí
- mearnsii - Mearnsova, (Black Wattle), Středozemí, Makaronésie, intr. levady Madeira
- melanoxylon - černodřevá, (Blackwood Acacia), pův. Austrálie a Tasmánie, intr. Středozemí, Madeira, inv
- nilotica - nilská, Egypt, Súdán, blízký Východ
- origena - s. Afrika, Arábie
- podalyriifolia - podalyrolistá, (Pearl Acacia, Queensland Silver Wattle), pův. Austrálie, keř, okr subtropy, intr Středozemí
- pravissima - dvoužilná, pův. z. Austrálie, intr Středozemí
- raddiana - paprsčitá, Arábie (Sinai), Egypt, Sahara, Palestina, Izrael, bible, Izraelité z ní postavili Archu úmluvy
- retinodes (floribunda) - pryskyřičnatá, pův. z. Austrálie, intr Středozemí, Itálie, v j. Africe inv, okr Palestina, Sýrie
- saligna (cyanophylla) - vrbovitá, (Australian Weeping Wattle, Green Wattle, Port Jackson Wattle, Blueleaf Wattle), pův. z. Austrálie, strom 4-8 m, okr subtropy, intr Kanárské ostrovy
- tortilis - pokroucená, (zatočená, zkroucená, svinutá, Sweet Thorn Karroo, Umbrella Thorn, Israeli Babul), pův, j.od Sahary, Egypt, Alžírsko, S/dán, Nigerie, Senegal, trop. v. Afrika, Arábie, Palestina, Izrael, j. Asie, trnitý keř. strom, plochá deštník. koruna, suché křovinaté savany a polopouště, okr subtropy, trnité ploty, rychle roste, intr Středozemí - s. Afrika, Indie

Acaena - acéna, bedrnička, plazilka, Rosaceae, cca 100 druhů, s. polokoule, otevřená stanoviště, vyšší polohy, hlavně NZ a JAm, převážně stále zelené, poléhavé polokeříky, okr

- microphylla - drobnolistá, (SMAll-leaf Acaena), pův. NZ, polokeř 5 cm, intr okr ČR

Acalypha - palnice, akalyfa, Euphorbiaceae, cca 430 druhů, tropy a subtr, stáloz. keře a polokeře, savany,

- hispida - srstnatá, (kočičí ocásek), keř, pův. Indie, okr j. Evropa, ČR skleník

- wilkensiana - Wilkesova, (Copen Leaf, Fire Dragon, Jacob´s Coat, Beefsteak Plant, Cooperleaf, Plant Chenille, Joseph´s Coat, kočičí ocásek), pův. Tichomoř ovy, Fidži, suchozemský keř 3-5 m, pěst. okr tropy a subtr, intr Kanár ovy

Acantholimon - ježourek, **ostnatec, akantolimon,** ježatec, Plumbaginaceae, 350 druhů, Středozemí, jv. Evropa, Západní až Střední Asie, hory, stáloz. polštářov. polokeře,

- acerosum - Turecko
- androsaceum - pochybkovitý, Řecko, ČR sbírk skalnička
- armenum - arménský, Arménie, Írán, Malá Asie
- glumaceum - plevnatý, Arménie
- kotschii - Kotschův, Malá Asie
- lycopodioides - hory Tádžikistán, Afghánistán, Pákistán, s. Indie, sz. Čína
- olivieri - Olivierův, Arménie
- ulicinum - hlodášovitý, v. Středozemí , Balkán až Malá Asie,
  var. creticum - Kréta, var. lyaconicum - Malá Asie, var. purpurascens - v. Středozemí

Acanthophoenix - akantofényx , Arecaceae, *Aceraceae,* Palmaceae, 1 druh

- rubra - červený, Maskarény, pobřežní lesy

Acanthus - paznehtík, akantus, Acanthaceae, 30 druhů, tropy Afriky, Asie a Středozemí, vytrv. byliny a keře

- balcanicus - balkánský, pův. Balkán
- campestre - babyka, (polní), j. Evropa, Malá Asie, Írán, Kavkaz, s. Afrika
- hungaricus - maďarský, Balkán, Rumunsko, Bulharsko, Makedonie. Albánie, Řecko, křoviny, okr Evropa
- mollis - měkký, (Bear´s Breeches), z. a centrální Středozemí, od Španělska po Řecko, Itálie, Sardinie, MAlta, Albánie, Turecko, Makaronésie - Kanárské ostrovy, Madeira, s. Afrika, Alžírsko, Maroko, jz. Asie, úhory, u cest, pastviny, stinná místa, okr, ČR
- monspessulanum - montpelierský, (francouzský), pův. Balkán - vrchoviny, Středozemí, sz. Afrika
- obtusatum - neapolský, Itálie, Sicílie, Balkán, Korsika, s. Afrika
- obtusifolium - okrouhlolistý, (tupolistý), v. Středozemí, Kypr, Libanon, Palestina, Izrael
- spinosus - ostnitý, (trnitý), pův. centrální Středozemí, Španělsko, Balkán, Itálie, Řecko, Kréta, Alžír, egejská oblast, motiv korintské sloupy, okr. ČR
- syriacus - syrský, Sýrie, Palestina, Izrael

Acca (Feijoa) - **aka, fejchoa**, Myrtaceae, 3 druhy

- sellowiana - Sellowova, (vranečkolistá, Pineapple Guaa), pův. JAm, intr Středozemí, keř ovoc strom (nakyslá dužnina)

Acer - javor, acer, Sapindaceae, (Acearaceae), 150 druhů, mírný až subtr. pás s. polokoule, většina druhů pochází z v. Asie, zejména z Číny (80 druhů), Japonska (20 druhů), v. části Himálaje, 9 druhů je domácích v SAm a několik v Evropě, převážně stromy, příp. keře, pěst. okr v Evropě zejména „japonské“ (asi 200 kultivarů vyšlechtěna v Japonsku),

- campestre - babyka, (polní), Středozemí,, j. Evropa – Španělsko, Francie, Itálie, Jugoslávie, BG, H, Řecko, Turecko, Malá Asie, Írán, Kavkaz, s. Afrika, Makaronésie, ČR - teplé lokality
- cappadocicum - kolchický, (kapadocký), Malá Asie, Kavkaz, Írán až z. Asie - Himálaj
- heldreichii - řecký, (Heldreichův), Řecko, Černá Hora, Itálie, Balkán, Přední Asie, horské lesy, §SRB
- hyrcanum - hyrkánský, (balkánský), jv. Evropa, Balkán, Malá Asie, Krym, Kavkaz, horské lesy
- intermedium - prostřední, §SRB
- lobelii - Lobelův, j. Itálie, horské lesy
- monspessulanum - francouzský, (montpelierský, Montpellier Maple), Středozemí,, pův. Balkán, j. Evropa, celý mediterán, Sardinie, sz. Afrika, MAlá Asie, Kavkaz, Írán, vrchoviny, ČR sbírk
- negundo - jasanolistý, inv stř. Evropa, Itálie, ČR
- obtusatum - neapolský, pův Středozemí, Itálie, Sicílie, Balkán, Korsika, s. Afrika
- obtusifolium - okrouhlolistý, (tupolistý), v. Středozemí, Kypr, Libanon, Sýrie, Palestina, Izrael, keř. stromek
- opalus - italský, jz. Evropa, Španělsko, RF, Karoko, Alžírsko
- opulus - kalinolistý, z. Středozemí, jv. a jz. Evropa
- palmatum - dlanitý, Itálie
- platanoides - mléč, (mléčný), Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Iran, inv, ČR

- pseudoplatanus - klen, (evropský javor, European Sycamore), středoevropský florelement, pův. stř. a j. Evropa, Středozemí, Itálie, MAkaronésie, Kavkaz, Malá Asie, inv, ČR
- sempervirens - krétský, (východní), v. Středozemí, Kréta, Řecko, Turecko, Kypr, submediteránní
- tataricum – tatarský, jv. Evropa, BG, H, Malá Asie, Kavkaz, okr, ČR
- trautvetteri - Trautvetterův, Kavkaz
- velutinum - sametový, Zakavkazí, Írán

Aceras - bezrožec, aceras, bezostrožka, Orchidaceae, 2 druhy, Středozemí, okr
- athropophorum - panenkový, (podivný), Středozemí - Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, až stř. Evropa, sev. Afrika, garrigue (frygana), sušší TTP

Acetabularia - acetabulária, Ulvaceae, zelená řasa
- acetabulum - terčíkovitá, (pohárkovitá), end Středozemního moře, relikt flóry moře Tethys, pobřežní mělčiny

Acinos (Calamintha, Microlepia) - **pamětník, acinos,** marulka, Lamiaceae, 10 druhů, Eurasie, dřevnatějící polštářov. rostliny hor otevřených lokalit, okr
- alpinus - alpinský, Středozemí,
- arvensis - rolní, Středozemí, Ischia, ČR
- corsicua - korsický, Korsika
- exiguus - nepatrný, Kypr
- sardous - sardinský, end Sardinie

Acis (Leucojum) **- acis,** bledule, Amaryllidaceae
- autumnalis - podzimní, z Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Gibraltar, Sardinie, Sicílie, Maroko až Tunisko

Acokanthera - acokantera, Ranunculaceae, Apocynaceae, 5 druhů, stáloz. dřeviny, tropy a subtr, Afrika a Arábie
- oblongifolia – podlouhlolistá, z j. Afriky (Mosambik), okr, jed, Kanárské ostrovy

Aconitum – oměj, akonytum, Ranunculaceae, cca 100 druhů, vytrvalé byliny, mírné pásmo s. polokoule, travn. lokality, jed, okr,
- anthora - jedhoj, Eurasie - Śpanělsko až Sibiř , §SRB, §H, léč
- firmum - pravý, end Karpaty, Tatry
- besseranum - Besserův, §UA
- jacquinii - Džekvinův, , §UA
- lycococtum - vlčí mor, hory j Evropy a s Afriky
- moldavicum - moldavský, §H
- nasutum - Kavkaz, Turecko
- napellus - šalamounek, (vlčí mor, mnišská kápě), z. Evropa, v SAm, horské hole, vlhko, polostín, jed (i dotykem), taxonom. složitá skupina
- napellus ssp. corsicum - korsický, §F
- napellus ssp. vulgare - Španělsko - Pyreneje, Kantenb. pohoří
- nasutum - Kavkaz, Turecko, Gruzie
- plicatum - šalamounek. end Český MAsiv,. **§CZ**
- pseudanthora - , §UA
- variegatum - pestrý, §SRB, §H
- vulparis - , §H

Acorus - puškvorec, akorus, Araceae, 2 druhy, Eurasie, SAm, oddenk. mokřad. byliny, okr
- calamus - obecný, pův. j. Čína, aromatická, intr Středozemí, §SRB, §H, ČR, léč - oddenky v asijské medicíně, halucinogenní, snad i afrodiziakální

Acroptilon - chrpec, akroptylon, chrpovec, Asteraceae, Středozemí, jv. Evropa, z. a stř. Asie, ruder., ČR karant
- repens - plazivý, pův. jv. Evropa, stř. Asie, ČR zavlékán, karant

Actaea - samorostlík, aktea, Ranunculaceae, 8 druhů, mírné pásmo Euroasie a SAm, mrazuvzdorné vytrvalé byliny,
- spicata - klasnatý, H

Actinidia - kiwi, aktinydya, Actinidiaceae, cca 40 druhů, v. a jv. Asie s těžištěm v Číně, opad. liány
- chinensis - čínské, intr. Itálie
- deliciosa - lahodná, dřevitá liána, pěst Itálie

Adenium - adenyum, lahvovník , Apocynaceae, Cactaceae, asi 7 druhů sloučeno do jednoho variabilního, Arábie, v. a jz. Afrika, trop. sukul. keře (u Adenu na Arab. poloostrově), okr
- obesum - tučné, („pouštní růže“, Impala Lily, Kudu Lily, Desert Rose), pův. v. a z. Afrika, Arabský poloostrov, sukul. keř. stromek, okr suché tropy a subtropy, jed
Adenocarpus – žláznoplod, adenokarpus, Fabaceae, 20 druhů, keře (podobné čilimníkům)
- comlicatus – proměnlivý, (skládaný), Středozemí, jz. Evropa, Francie, s. Afrika, pastviny
- decorticans - loupavý, Španělsko, sz. Afrika
- foliolosus - Makaronésie,
- ombriosus - § SP, §BG
- telonensis - tulonský, Francie, Portugalsko, Španělsko, Maroko, makchie
- viscosus - lepkavý, Kanárské ovy (Tenerife, La Palma, Gomera), keř, lusky
Adenophora - zvonovec, adenofora, Campanulaceae, 40 druhů, Eurasie, byliny, ztlustlé kořeny
- liliifolia - liliolistý, vonný, v. Asie až stř. Evropa, Karpaty, Polsko, Rumunsko, JUGO, Švýcarsko, Rusko, světlé lesy, ČR, (České středohoří), **§CZ**, §SK, §Pl, §RO, §H, NAT
- taurica - taurský, §UA
Adhatoda (Justicia) **- adatoda, justycie,** Acanthaceae
- vasica - vasika, (Malabar Nut), pův. Indie, keř, pnoucí, bílé kv., léč, okr, Thajsko, Čína, s. Afrika i j. Evropa
Adiantum - netík, adyantum, kapradina, Pteridaceae, Polypodiaceae, Adianthaceae, přes 200 druhů, celý svět (mimo nejstudenějších oblastí), převážně tropy Ameriky, terestr., okr
- capillus-veneris - venušin vlas, (Veneris heair Fern), tropy a subtr, celý mediterán, Středozemí, Ischia, Baleáry, Makaronésie - vavřín. lesy, Madeira - levády, Azory, Kapverdy, Sinaj, Arábie, Malá Asie, Krym, Írán, trop. a j. Afrika, Rudé moře, jz Asie, Čína, Indie, Cejlon, Amerika, Karibik, Havaj, Austrálie, ČR skleník, vlhké skalní štěrbiny, zdi, prameniště, §SRB, §UA
- hispidulum - trop Afrika, Makaronésie, Indie, jv Asie, skalní štěrbiny,
- incisum - Makaronésie - Kapverdy, j Arábie, Afrika, Indie
- philippense - filipínský, z Afrika, Makaronésie - Kapverdy, v Asie, s. Austrálie, trop stř a JAm, pantropicky , skalní štěrbiny
- reniforme - ledvinitý, ledvinovitý, (Kidney-leaved maidenhair Fern), Makaronésie - vavřín. lesy, Madeira - levády, Kanáry, Kapverdy
Adonis - hlaváček, adonys, Ranunculaceae, 20 druhů, Eurasie, byliny, horské TTP, okr
- aestivalis - letní, Středozemí, pův. j. Evropa, Francie, Kypr, Turecko, Írán, , j. Rusko, s. Afrika, **§CZ** - zavlečen od doby bronzové
- annua - roční, (jednoletý), Středozemí, Kypr, stř. a z. Evropa, pole a vlhká travnatá místa
- dentata - zoubkatý, s. Afrika, Sinaj, Palestina, Arábie, Kypr
- flammea - plamenný, Středozemí, j. a jv. Evropa, Malá Asie, Írán, **§CZ**
- microcarpa - drobnoplodý, Středozemí, Kypr
- pyrenaica - pyrenejský , §F
- rubra - červený, MAroko
- vernalis - jarní, ponticko-panonský florelement, j. a jv. Evropa, Srbsko, Středozemí, od Francie na východ, Červený seznam, okr, xerotermní trvalka, §F, §SRB, §H, **§CZ**
- x hybrida - hybridní, §H
Aegialophila - egialofila, Asteraceae
- pumilio - malá, Palestina, Izrael, písčiny
Aegilops - mnohoštět, egilops, Poaceae
- cylindrica - válcovitý, Středozemí, jv. Evropa, zavlékán j. Morava, M. Asie, Írán
- geniculata (ovata) - vejčitý, (článkovaný, Goat Grass), Středozemí, celý mediterán, jv. Evropa, Španělsko, Baleáry, Malta, Malá Asie, Makaronésie, zavlékán do stř. Evropy (Slovensko, Maďarsko), pseudostep, úhory
- neglecta - přehlížený, Středozemí, suché travnaté plochy
- speltoides - špaldovitý, Balkán
- triuncialis - třícoulový, Španělsko, stepní
***Aegonychon** purpurocaeruleum - viz Cithospermum*
Aegopodium - bršlice, egopodyum, Apiaceae
- podagraria - kozí noda, Středozemí,
Aeluropus (Dactylis) **- eluropus,** Poaceae

- lagopoides - s. Afrika, Arábie, Středozemí, Blízký východ, Írán, j. Asie až Pákistán a Indie**,** Cejlon
Aeonium - růžicovka, akonytum, eonye, pouštní růže (ale také Adenium aj.), Crassulaceae, asi 40 druhů
- arboreum (Manriquerorum) - stromkovité, (Black Tree Aeonium, Youth and Old Age Plant), pův. Maroko, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), sukul, okr subtropy (Schwarzkopf,
- arboreum var. atropurpureum - stromkovité purpurové,
- arboreum ssp. holochrysum - stromkovité h end Kanáry
- aureum Kanáry
- balsamiferum - balsámová, § SP, §BG
- canariense - kanárská, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- castello-paivae - Makaronésie, Kanáry
- ciliatum - end Kanáry (Tenerife)
- cuneatum Kanáry
- decorum - end Kanáry (La Gomera, Tenerife), sukul keř až 60 cm
- glandulosum - žlaznatá, (Diss Houseleek), Makaronésie - end hory Madeira
- glutinosum - lepkavá, (Viscid Houseleek), Makaronésie - end hory Madeira, levády
- gomerense - gomerská, end Kanáry - La Gomera, okraj vavřín. lesů, sukul. keř až 1 m, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- goochiae - end Makaronésie - Kanáry, polokeř
- gorgoneum - end Makaronésie - Kapverdy
- haworthii - Makaronésie, Kanáry
- hierrense - Makaronésie,
- holochrysum Kanáry
- lancerottense - lancerotenský, Makaronésie, Kanáry
- leucoblepharum - pohoří v. Afrika - Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, Eritrea, Somálsko, a Arábie - Jemen
- lindleyi - Makaronésie, Kanáry
- manriqueorum - , Kanárské ovy (Gran Canaria)
- x mascaense - maskaenský, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- nobile - Makaronésie,
- palmense - Makaronésie - Kanáry
- percarneum - , Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- pseudourbicum - end Kanáry - Tenerife, skály, sukulent.
- rubrolineatum - Makaronésie,
- saundersii - Saundersova, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- sedifolium - Makaronésie, Kanáry
- simsii - Simsova, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- smithii Kanáry
- spathulatum - Makaronésie, Kanáry
- subplanum - end Kanáry (La Gomera)
- tabuliforme (tabulaeforme) - talířovité, (talířovka), Makaronésie, připomíná netřesk, end Kanár. ovy (Tenerife), MAdeira
- undulatum - zvlněná, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- urbicum - městská, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- vestitum - Kanáry - La Palma, xerofyt, nízký sukulentní keřík,
- viscatum - Makaronésie,
- x burchardii Kanáry
Aerva - střídaul, erva, Amaranthaceae, asi 10 druhů, byliny až keře, Afrika, Eurasie
- javanica - javanský, Středozemí, Makaronésie, Sinaj, Arábie
Aesculus - jírovec, eskulus, (Buckeye, Horse Chesnut), Hippocastanaceae, asi 25 druhů, polovina je ze SAm, další j. Asie, zbytek ostrůvkovitě z mírného pásu Euroasie,1 druh v jv. Evropě, opadavé dřeviny, okr
- hippocastaneum - MAďal, („koňský kaštan“, „horský kaštan“, Horse Chesnut, Buckeyes v USA), třetih relikt, pův. v. mediterán (v. Evropa až z. Asie), Makedonie, Balkán, Albánie, Itálie, Řecko, BG, MAroko, Malá Asie, Kavkaz, Írán, výška 36 m, okr, int, ČR (r.1576 Praha)
Aethionema - sivutka, ethionema, kamenička, Brassicaceae, cca 40 druhů, zejména Středozemí a z. Asie, byliny až polokeře, Ca, okr
- arabicum - arabská, Středozemí,, Arábie, Írán

- armenium - arménská, Malá Asie, Turecko - Kapadokie, Arménie, Sýrie
- carneum - v. Středozemí - Anatolie, Libanon, Sýrie, Izrael, Irák, Írán, Turkmenistá, Afghánistán, Pákistán
- cordifolium - srdčitá, j. Anatolie, Libanon
- grandifolium - velkolistá, Blízký východ, Anatolie, Kavkaz, Arménie, Irák, s. Írán, ČR sbírk skalnička
- hedraianthus - přisedlá, Jugoslávie
- iberideum - štěničníkovitá, Turecko - Anatolie, Řecko, Malá Asie, Kavkaz, ČR sbírk skalnička
- javanica - Kapverdy
- polygaloides - vítodovitá, Řecko, ČR sbírk skalnička
- saxatile ssp. saxatile - skalní pravý, Středozemí,,submediteránně alpský areál, Španělsko, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, Albánie, BG, Řecko, Alžírsko, Rumunsko, §H, §SK
- saxatile ssp. creticum - skalní krétský, j. Evropa, Kréta**,** U, s. Afrika, Ca

Aethiorhizza - etyorhiza , Asteraceae,
- bulbosa - cibulnatá, pův. Středozemí, Kypr

Aethusa - tetlucha, etusa, Apiaceae, Daucaceae, asi 5 druhů, mírné pásmo Eurasie, suťové lesy, úhory, okr
- cynapium - kozí pysk, Středozemí, Evropa, Malá Asie, ČR

Agapanthus - kalokvět, agapantus, láskokvět, Amaryllidaceae, Agapanthaceae, Liliaceae, 11 druhů, j.Afrika, většinou trvalky stálozelené či zatahující, okr
- africanus (umbellatus) - africký, (African Lily, tuberoza), pův. j. Afrika, Kapsko, bylina, b. květy, okr subtr a tropy, pěst, intr Madeira
- javanica - Makaronésie,
- orientalis - východní, (Oriental Nile Liky), Madeira
- praecox - časný, Makaronésie - Madeira

Agathea - *viz Felicia amelloides*

Agathis (Damkara) - **damarovník, damaroň, agatys,** kauri, damarový strom, Araucariaceae, 21 druhů, tropy z. Tichomoří, MAlajsie, Indonésie, Filipíny, sv. Austrálie, NZ, N. Guinea, Brazílie, Chile, neopad. robust. jehličnan, okr. pěst, cenné trop. dřevo
- australis - jižní, (Kauri Pine), pův. N.Zéland, Austrálie - Queensland, Filipíny, Červený seznam (méně ohrožený), strom (přes 50 m vysoký, i přes 2000 let), titánské kmeny, oválně kožovité listy, posvátný, pryskyřice kopál, okr
- brownii - Brownův, (Queensland Kauri), pův. NZ, až 50 m, pryskyřice na kopálový lak, Madeira

Agathophora - agatofora, Chenopodiaceae
- alopecuroides - s. Afrika, Sinaj, až Pákistán

Agave - agave, Agavaceae, cca 220 druhů, pouště a polopouště, tropy, stř. a SAm (Mexiko, j. USA), Karibik, i Namibie, sukulenty, okr. po celém světě
- americana - americká, (American Agave, Century Plant), pův. Mexiko, suché svahy, okr subtropy a tropy, intr Středozemí (1561), kde zplaněla a zdomácněla, Ischia, Kypr, Malta, Makaronésie - Madeira, Maroko, kamenité svahy, stř. Amerika výroba lihovin: ze šťávy pulque se pálí tequila a mezcal, i afrodiziakálně, okr, ČR
- attenuata - ocasatá, (Fox Tail Agave, Swan´s Neck Agave, Soft Leaved Agave, Spineles Century Plant), pův. Mexiko, okr, Středozemí, Makaronésie - Madeira
- fernandi-regis (consideranti) - královny Viktorie, (Queen Viktoria´s Agave, Royal Agave), pův. Mexiko, poušť Chihuahua, stáloz. sukul, okr subtr a tropy

Ageratina (Eupatorium) - **nestarka, ageratyna,** hadí kořen, Asteraceae, převážně Amerika
- adenophora - žlázonosná, (Croftowee, Sticky Snakewoot), Středozemí, Makaronésie, zavlečena Madeira, levády, Kanár ovy, Kapverdy
- riparia - pobřežní, Makaronésie, Madeira

Agrimonia - řepík, agrimonya, Rosaceae, cca 15 druhů, mírné pásmo s. polokoule, vytr. byliny, okr
- eupatoria - lékařský, Středozemí, Makaronésie, Albánie, Kypr, stř. Evropa, ČR
- pilosa - chlupatý, , §RO,

Agropyron (Agropyrum) **- žitňák, agropyron,** pýrovník, peyr, Poaceae, cca 80 druhů mírné pásmo obou polokoulí, exp podz. oddenky
- junceum - viz Elymus farctus
- junciforme - sítinovitý, Středozemí, halofyt, pobřežní písčiny
- littorale - pobřežní, BG
- pectinatum - hřebenitý, Středozemí, H

- repens - plazivý, H
Agrostema - koukol, agrostema, Silenaceae, Caryophyllaceae, 4 druhy, Středozemí, letničky, plevel polí
- githago - polní, (Corncocke), pův Malá Asie, pak Středozemí (i zde vymírá), Makaronésie, jv. Evropa, sec celá Evropa, archeofyt, ČR, pole (oz. obiloviny - plevel), rumiště, §H, **§CZ,** okr Čína
- gracilis - něžný, jen Řecko a Malá Asie
Agrostis - psineček, agrostys, Poaceae, 200 druhů, mírné pásmo obou polokoulí, i okr
- alpina - alpský, horské skalní oblasti stř. a j. Evropy a Středozemí, hole, skaln. hory, ČR, Hrubý Jeseník, Choč, Tatry, **§CZ**, 10-30 cm, pokryv, okr
- capillaris - obecný, Středozemí, Makaronésie, Írán
- cypriola - kyperský, end Kypr
- gigantea - obrovský, j. jv, jz. Asie, ČR nepůvodní
- obtusissima - Madeira
- rupestris - skalní, cirkumboreálně, j. a stř. Evropa, Alpy, vyšší Karpaty, s. Afrika, z. a stř. Asie, ČR, skalní tundrová nezapojená vegetace, hole, skály, sutě, Krkonoše, vzácně Šumava (alpinský druh), hojně, 5-25 cm, hustě trsn., VII-VIII
- stolonifera - výběžkatý, Středozemí, Makaronésie, BG
- tenerrima - , §F
- vinealis - tuhý, Eurasie, Írán, Pákistán, Indie, Čína, Korea, Japonsko, i ČR, sec Aljaška a Grónsko
Agyranthemum - kopretinovec, agyranterum, Asteraceae
- frutescens - dřevnatý, pův. end Kanárské ostrovy, okr Středozemí, Maroko, i Austrálie, ČR
- madarense - madeirský, end Madeira, žl. květ
- tenerifense - tenerifský, Kanárské ovy
Achillea - řebříček, achilea, Asteraceae, 100 druhů, s. polokoule, zejména z Evropy a mírného pásma Asie, několik ze SAm, byliny, okr
- abrotanoides - brotanolistý, Řecko
- ageratifolia - ageratolistý, pův. end Balkán - Bulharsko, Makedonie, Albánie a Řecko, xerotermní trvalka, okr. ČR
- alexandri-regis - , §SRB
- asplenifolia - sleziníkolistý, subendemit Pannonie, § ČR, až Slovinsko
- atrata - načernalý, Alpy
- barrelieri - end Apeniny, Ca
- clavennae - v Alpy, Balkán
- clypeopata - Balkán - Srbsko, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Makedonie, Kosovo, Albánie, Turecko
- collina - chlumní, ČR, Německo, Ukrajina, Balkán
- cretica - krétský, v Středozemí, Řecko, Kypr, Turecko, přímořské skály, nízký keřík
- crithmifolia - jemnolistý, pův. j.Evropa, §H, ČR
- distans - oddálený, Alpy, Karpaty, Balkán, FR, Rakousko, Slovinsko, Slovensko, Rumunsko, Chorvatsko, Řecko, stř. Evropa i ČR, zavl. s. Evropa
- erba-rotta - alpsko-apeninský druh, skalnaté, kamenité svahy
- filipendulina – tužebníkovitý, cirkumboreálně , pův z. Asie, Írán, Pákistán, Středozemí, okr. Evropa, ČR, SRN, H
- fragrantissima - Súdán, Izrael - Nagev. poušť
- glaberrima - , §UA
- grandifolius - velkolistý, Albánie
- horanszkyi - Horanszkého, §H
- impatiens - nedůtklivý, Eurasie, Karpaty §RO,
- ligustica - Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Chorvatsko, Řecko, Maroko, Tunisko, Korsika, Sicílie, Malta, Kréta, zavl. USA
- maritima - přímořský, Středozemí, jz. Evropa, s. Afrika, , jz Asie, Izrael , Sinaj, Tunisko, Maroko, Kanáry
- millefolium - obecný, cirkumpolárně, Středozemí, ČR, Maroko, travnaté plochy, <u>léč</u> - protizánětlivě, povzbuzuje trávení, tonizující, afrodiziakálně
- nana - nízký, z. Alpy
- nobilis - sličný, jv. Evropa, Kavkaz, Írán, Turkménie, Altaj, okr, ČR
- ochroleuca - bledožlutý, ponticko-panonský druh, Evropa, Slovensko , §H
- oxyloba - end. jv. Alpy, Karpaty

- ptarmica - bertrám, Evropa, ČR, H
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Španělsko, Francie
- santolina - santolina, Kypr, Palestina, Izrael, okr, ČR
- setacea - štětinolistý, Středozemí,
- tomentosa - plstnatá, pův. Středozemí, Itálie, okr, ČR
- tuzsonii - Tuzsonův, §H

Achyranthes - plevnokvět, achyrantes, ostroplevka, Amaranthaceae
- aspera - drsný, Středozemí, Makaronésie,
- sicula - sicilský, jz. Středozemí, Sicílie, Kanárské ostrovy, Madeira

Aichryson (Aeonium) **- aichryson ,** Crassulaceae, sukulent
- bethencourtianum Kanáry
- divaricatum - rozsochatý, sukul, Makaronésie, end Madeira
- dumosum - keříčkovitý, end Madeira, Smar-m, NATm
- laxum - řídké, Makaronésie - end Kanárské ovy (Tenerife)
- parlatorei - end Kanáry, skalní štěrbiny
- porphyrogennetos - Makaronésie,
- villosum - lepkavý (Downy Stonecrop), Makaronésie - hory Madeira
- sedifolium - ,

Ailanthus - pajasan, ailantus, Simaroubaceae, 15 druhů, jv. Asie, Austrálie, opad. strom, okr
- altissiMA - žláznatý, (Tree of Havean), pův. Čína, intr Středozemí, Makaronésie, Itálie, Ischia, Jugoslávie (Biokovo nevhodně pěst), BG, H, Kypr, okr, inv, krátkověký, ČR

Ainsworthia - ainsvortya, Apiacedae, 2 druhy,
- trachycarpa - drsnolistá, Kypr

Aira - ovsíček, aira , Poaceae, 4 druhy, otevřené lokality Středozemí a okolí, většinou jednoletý, i okr
- caryophyllea - obecný, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy
- elegantissiMA - sličný, Středozemí
- praecox - časný, Makaronésie,

Aizoon - vždyzelenec, aizoon, vždyživ, Aizooaceae
- canariense - kanárský, MAkaronésie - Kanár ovy (Tenerife), Kapverdy, Středozemí, halofyt, Sinaj, Arábie
- hispanicum - španělský, Kypr

Ajania (Chrysanthemum, Dendranthema) - **ajanya**, Asteraceae, 30 druhů stř. a v. Asie, obv. polštář. polokeříky, okr
- pacifica - pacifická, (Gold and Silber Chrysantheme), pův. v. Asie, Dálný východ, Japonsko, Honšú, pobřeží, polodřevina, okr subtr

Ajuga - zběhovec, ajuga, Lamiaceae, 65 druhů bylin, mírné pásmo Eurasie, ale i Afrika a Austrálie, mimo tropy, vytrv byliny, i okr
- bombycina - Středozemí,
- genevensis - lesní, stř. a z. Středozemí, H, ČR
- chamaepitys - trojklanný, (Bugle Need), pův. Středozemí, Palestina, Izrael, pole, vinice, Ca, ČR nepůvodní
- chia (chamaepitys ssp. chia) – chia, Středozemí, Sinaj, Arábie, Blízký východ, Írán
- integrifolia - hory v Afriky
- iva (yva) - yva, (Southern Bugle), Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Malta, Řecko, pole, travnatá a kamenitá místa
- laxmannii - Laxmannův, Středozemí, v. a stř. Evropa, BG, Rumunsko, Karpaty, cirkumbotreálně, §SRB, §TR
- orientalis - východní, Itálie, Sardinie, Sicílie, Kypr, Řecko, Albánie, Turecko, Sýrie, Libanon, Jordánsko, Iirael, Írán, Kavkaz, Krym
- pyramidalis - jehlancový, j. Francie, Pyreneje, BG, stř. a s. Evropa, **§CZ**
- reptans - plazivý, Středozemí, H, ČR

Albizia - kapinice, albizia, Fabaceae, Mimosaceae, přes 150 druhů, tropy, subtr a temperát. mírné pásmo, Afriky, jv. Asie (Indie, Indonesie, Filipíny), Austrálie i Ameriky, keř. stromy a liány, cenné dřevo (kokko, dormilion), nábytek, luštěnina, exp (neprostupná džungle), okr
- julibrissin - růžová (hedvábná, Silk Tree Albizia, Nemu Tree, Pink Siris), pův. Přední a východní Asie, Středozemí, Írán, Ázerbajdžán, Čína, Japonsko, strom s deštník. korunou, okr subtr, alejově, intr jv. Středozemí, inv

- lebbeck - Makaronésie,
- lolophantha - chocholatá, pův. jz.Austrálie, okr, Kanárské ostrovy
Alcea - topolovka, alcea, Malvaceae, 60 druhů, Středozemí, stř. Asie, okr
- acaulis - , Palestina, Izrael
- biennis - bledá, (dvouletá), Středozemí, jv. Evropa, Itálie, Francie, M.Asie, **§CZ**
- calvertii - sv Turecko
- digitata - prstnatá, Palestina, Izrael
- pallida - bledá, j. Středozemí, svahy, cesty
- rosea - růžová, pův. M. Asie, Balkán, Kréta, Kypr, Středozemí, okr, ČR nepůvodní
- rugosa – vráskatá,
- setosa - osinatá, Palestina, Izrael
Aldrovanda - aldrovanda, aldrovandka, Droseraceae, 1 druh, tůně, bezkořenná vodní rostlina, masožravá, okr
- vesicularia (vesiculosa) - měchýřkatá, Eurasie, Afrika, Austrálie, j., stř. a v. Evropa, Francie, Itálie, Kavkaz, ČR vyhynula - reintr, záplavové zóny, mělké nádrže, **§CZ**, §F, §RO, , §SRB, §H, §UA,
Alhagi - alhagi, Fabaceae
- graecorum - řecká, v Středozemí, Řecko, Kypr, Libye, Írán
- MAurorum - mouřenínský, Kypr, pouště, bez listů, trny, roní š´távu , mohla to být biblická mana
Alchemilla - kontryhel, alchemila, Rosaceae, 300 malých druhů, Eurasie, horské TTP s. polokoule, hory Afriky a také asi zavl. Austrálie a NZ, několik alpinských druhů i v Austrálii a NZ, byliny, okr
- acutiloba - Středozemí, §H
- alpigena - Středozemí
- crinita - vlasatý, § H
- filicaulis - , §H
- glabra - hladký, §H
- glaucescens - sivý, Středozemí, §H
- hungarica - maďarský, §H
- micans - ,§H
- monticola - horská, §H
- ptarmica - , §H
- straminea - slámožlutý, Středozemí,
- subcrenata - ,§H
- velebitika - velebitský, Balkán, Illyrsko, Chorvatsko, Slovinsko, B+H, Srbsko, Černá Hora, Albánie, Kosovo, Makedonie, Řecko, vlhčí alpinské TTP, zejména Ca
- xanthochlora - žlutozelený, Středozemí, §H
Alisma - žabník, alisma , Alismataceae**,** 9 druhů, mírné pásmo s. polokoule, ale i Austrálie a j. Afrika, oddenkaté bahenní až vodní rostliny, okr
- graminifolia - , §F,
- lanceolatum - kopinatý, Středozemí, Makaronésie, Kypr, ČR
- platago-aquatica - jitrocelový, Středozemí, H
Alkanna - kamejník, alkana, Boraginaceae, 35 druhů, Středozemí až Írán, stález. trsnaté byliny, okr
- farbiarska - barvířský, Středozemí, Španělsko, Balkán, Maroko, Libye, Slovensko, písčiny
- graeca - řecký, v. Středozemí, Řecko
- lehnamii - lehnamský, Kypr
- methanaea - Středozemí, end Řecko
- orientalis - východní, (Oriental Alkanet), Středozemí, v. mediterán, Řecko, Turecko, Sinaj, Arábie, Blízký východ, Írán, Zakavkazí, Francie, Německo, ČR - Morava
- pinardii - Pinardův, §D, Bern
- pseudotinctoria - end Turecko - Anatolie
- sartoriana - sartorinský, Řecko, suchá, kamenitá místa
- tinctoria - barvířský, (inkoustový, alkanna), mediterán, pův. v. Středozemí, Španělsko, Balkán, H, Řecko, Anatólie, Turecko, s. Afrika, Maroko, Libye, do stř. Evropy – Podunají, §SRB, §H, §SR, suché, písčité lokality, písčité duny, kamenitá pobřeží, úhory, adventivní, alkanová červeň - barvení
Allagopappus - alagopapus, Asteraceae
- dichotomus - vidličnatý, Makaronésie - end Kanárské ovy (Gran Canaria)

Allamanda - obošť, alamanda, Apocynaceae, 12 druhů, tropy Ameriky, pnoucí dřeviny a keře, okr
- cathartica - počistivý, (Buttercups, Golden Trumpet, Yellow Allamanda), pův. trop. sv. JAm - Brazílie, i stř. Amerika, trop. liána až 15 m, okr, žl. kv., plod ostnitá tobolka, (cv. Hendersonii), intr. Středozemí, ČR skleník, silně jed
- neriifolia (schottii) – oleandrolistá, (zlatokvětá, Bush Allamanda), pův. trop. Amerika, keř. stromek, silně jed, droga, léč, okr, MAdeira
Alliaria - česnáček, aliaria, Brassicaceae, Evropa, byliny, vlhké křoviny,
- petiolata (officinalis) – lékařský, Středozemí, celá Evropa kromě j., Kypr, stř. Evropa, Írán, U, SRN, BG, ČR, křoviny
Allium - cibule, česnek, alium, Amaryllidaceae, Liliaceae, Alliaceae, cca 700 druhů, původ v Orientu, cibuln rostliny v mírných a temperát. oblastech s. polokoule, Eurasie, Amerika, i Afrika, Blízký východ, méně j. polokoule, v ČR 13 druhů, léč, užitkově i okr
- aflatuense *(hollandicum)* - aflatunský, stř. Asie, Tan-Šan, pěst., ČR, okr Evropa
- akaka - j Zakavkazsko, Arménie, v Turecko, Írán, kamenitá suť, i konzum, léč, TLM
- albidum - bělostný, §UA
- ampeloprassum - česnekový, c. perlovka, pór letní, pův. Středozemí, j. Evropa, z něj asi A. porrum, pěst zelenina, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, BG, ČR
- angulosum - hranatý, stř. a j. Evropa, RF, Itálie, Balkán, ČR vzácně, chybí GB a Irsko, vlhké slatinné TTP, **§CZ,** §D,
- ascalonicum - cibule šalotka, pův. Středozemí, zelenina, ČR
- atropurpureum (azureum) - tmavěnachový, cirkumboreálně, okr Evropa, §SRB
- atroviolaceum - tmavěfialový, Krym, Kavkaz, stř. Asie, Írán, §SRB
- callimischon - Řecko, Kréta, Ca
- carinatum - kýlnatý, j. a stř. Evropa, Středozemí, Malá Asie, Turecko, H, Alpy, Pyreneje, ČR, §H, sušší slatinné TTP, na Šumavě zlikvidován bezzásahovým sukcesním zarůstáním, cirkumboreálně
- cepa - cibule kuchyňská, česnek cibulový, Onion, pův asi ze stř. Asie či Blízkého východu, Írán, Afghánistán, Turkmenistán, (A.oschaninii, či A.vavilovii, po celém světě pěst kult, bible, Izrael, Ischia,.ČR, léč, afrodiziak, ojed zplaňuje
- cernuum - nící, česnek, SAm., intr. okr. Evropa, Rusko
- cirrhosum - střapatý, §SK,
- commutatum - č. c., (Wild Leek), Malta
- cristophii / chrystophii - ozdobný, stř. Asie, Turkmenistán, okr. Rusko, ČR
- decipiens - podvodný (šalebný), Černomoří, Ukrajina, Krym, Gruzie, evr. j. Rusko, Kavkaz, Kazachstán, z. Sibiř, sz. Čína, stepi, zasolené půdy, písčiny, suché svahy
- ericetorum - vřesovištní, §SK,
- fistulosum - cibule zimní (ošlejch, sečka), pův Asie, Altaj, Sibiř, dále Čína, domest. Čína, Mongolsko, Japonsko, pěst zelenina., Skandinávie, ČR, léč TČM
- flavum - č. žlutý, pův. Turecko, Středozemí, H, ČR, cirkumboreálněskalní stepi, Červený seznam, okr Evropa
- fuscum - hnědý, §SRB
- giganteum - největší, obrovský, (Giant Onion), stř. Asie, Írán, okr. intr. Evropa, Rusko, Uzbekistán, Čína, okr ČR, SRN. H
- grosii - Grosův, § SP, §BG, Bern, SMAr, NAT
- chaMAemoly - , §F
- christophii (albopilosum) - č. ozdobný, pův. stř. Asie, Turkestán, okr. Evropa, ČR, SRN, H
- insubricum - end j. Alpy - Itálie Lombardie (Lago di Como, Lago di Garda), Ca skály
- karataviense - karatavský, pův. hory stř. Asie – Altaj, z. Tan-Šan, okr. intr, Rusko, Ukrajina, Uzbekistán, okr Evropa, ČR, SRN,
- libani - č. libanonský, end Libanon, přízemní
- liliare - liliovitý, , §F
- lineare - , §UA, §D
- lojaconoi - , (Maltese Dwarf Garlic), end Malta
- margaritaceum - BG
- marginatum - okrajový, §H

- moly (luteum) - zlatožlutý, (zlatý, měkký), pův. Středozemí - jz. Francie a Španělsko, §F, ČR, okr., Evropa, ČR, SRN, H, Čína
- moschatum - mošusový, §H
- neapolitanum - neapolský, celé Středozemí vč. s. Afrika, Makaronésie, Malá a Přední Asie, Turecko, travnaté plochy, úhory
- nigrum (multibulbosum) - č. černý, z. a stř. Středozemí, j. Evropa, s. Afrika, Španělsko, Řecko, Přední Asie, intr. Rusko, okr Evropa, úbory
- obliquum - , §UA
- ochroleucum - bledožlutý, Středozemí, cirkumboreálně
- oleraceum - planý (domácí), Středozemí, H, ČR, cirkumboreálně, stinné křoviny
- oreophyllum (ostrowskianum) - vysokohorský, pův. stř. Asie, Turkistán, Kavkaz, sz. Čína, okr., Rusko, Evropa, ČR
- paniculatum - latnatý, (metlovitý), cirkumboreálně,, Středozemí, Makaronésie, Írán, stř. Asie, §SK. §SRB
- paradoxum - podivný, (zvláštní), pův Kavkaz a Zakavkazí, stř. Asie, s. Írán, Turkmenistán, Kazachstán, Rusko, sec Evropa, ČR neofyt, cirkumboreálně, §RUS, okr., ČR neofyt
- pauciflorum - č. p., end Sardinie, Korsika
- pendulinum - č. převislý, centrální Středozemí - Itálie, Sicílie, Korsika, Sardinie
- petiolata - řapíkatý, H
- pervestitum - , §UA
- porrum - pór zahradní, (č. pór, Leek, pór), stará kulturní plodina, (příbuznost s a. ampeloprasum), Izrael, bible, pěst. ČR
- pseudoampeloprasum - , j. Zakavkazska, intr. Rusko
- pulchellum - krásný, Balkán, Kavkaz, intr. Rusko
- regelianum - ,Rusko, §D, §UA, §RUS, Bern, SMAr
- roseum - růžový, (růžokvětý), cirkumboreálně, celé Středozemí - Španělsko, Baleáry, Sardinie, Řecko, Turecko, MAkaronésie, s. Afrika, Kanárské ovy, Malá a Přední Asie, intr Rusko, travn. plochy, okr Evropa,
- rotundum - kulovitý, j. a stř. Evropa, v. Středozemí, Makaronésie, stř. a v. Asie, Evropa, Írán, teplé křovinaté stráně, ČR likvidován bezzásahovým sukcesním zarůstáním
- salota - c. šalotka, z Palestiny, pěst zelenina Středozemí, Evropa aj., ČR
- sativum - kuchyňský, pův. stř. Asie - Tchien-Šan (ze středoasij. druhu A. longicuspis v oblasti pravěkých zeměď. kultur Předního východu, stř. Asie a v. Indie), mongolské kmeny pak rozšířily do Číny a v. Asie, domestikována Čína, stará kulturní pěst. zelenina Čína, Vietnam, Thajsko, Barma, Středozemí, ČR nepůvodní, dnes kosmopolitně, univ.léč , TAM, insekt. látky, fytoncidy ("antibioticky"), tónizačně, afrodiziak
- sativum - č. kuchyňský, (Garlic), ze středoasij. druhu A. longicuspis v oblasti pravěkých zeměď. kultur Předního východu, Izrael, Etopie, bible, stř. Asie a v. Indie, pak antické Středozemí, ČR nepůvodní, od doby železné šířením kultury starého Říma), léč - fytoncidy ("antibioticky"), tonizačně, afrodiziak
- sativum var. sativum - č. setý kuchyňský, var. ophioscordum - perlovka (rokambole), ČR
- scorodoprasum – ořešec, cirkumboreálně , křovinaté TTP, ČR
- scythicum - skytský, , §UA
- semenovii - Semjonovův, end Ťan-šan, Kyrgyzstán, Kazachstán, Čína
- senescens - chlumní, (šerý), Eurasie - Středozemí, Sibiř, Dálný východ, Rusko, Mongolsko, s. Čína, Korea, skalní stepi, intr. Ukrajina, ČR
- senescens ssp montanum - chlumní horský. Eurasie, ČR, Slovensko
- schoenoprassum - pažitka (pobřežní, pažitkový), Středozemí, hory Evropy, Alpy, Skandinávie, cirkumboreálně, cirkumpolární, intr. okr. Rusko, Čína, Francie, ČR, H. , §IRL, pobřežní křoviny, pěst., okr, Evropa, dnes i Amerika,
- schoenoprassum ssp. alpininum - pobřežní horská (alpínská), §SK, okr. ČR, SRN, H
- schubertii - Schubertův, v. Středozemí, Zakavkazí, Přední Asie, stř. Asie, intr. Rusko, Kazachstán, Uzbekistán
- sibiricum - sibiřský, Sibiř,
- siculum - Středozemí
- spathaceum - Eritrea, Etiopie, Súdán, Somálsko
- sphaerocephalon - kulatohlavý, pův. Středozemí, s. Afrika, Makaronésie, BG, U, Malá Asie, křovinaté stráně, garrigue, Rusko, Uzbekistán, ČR, cirkumboreálně, okr ČR

- sphaeropodum - , §H, §UA
- stipitatum - stopečkatý, stř. Asie – Pamir, Altaj, stepi Pákistán, Afghánistán, až k TaňŠanu, Červený seznam, okr. pěst. Rusko, Uzbekistán, Evropa, okr ČR
- strictum - tuhý, (stažený), Írán, stř. a v. Asie, Sibiř, cirkumboreálně, skalní stepi, **§CZ,** §SK,§UA,
- suaveolens - , §H
- subhirsutum - č. pýřitý (srstnatý, Hairy Garlic), Středozemí, v. Sardinie, Jugoslávie, Malta, Blízký východ, Írán, stř. Asie, garrigue
- subvillosum - č. chloupkatý, Španělsko, Baleáry, sz. Afrika, Makaronésie - Azory, Kanáry
- telmatum Středozemí
- textile - textilní SAm
- trifoliatum - č. trojlistý, (Threecorner Leek), stř. a v. Středozemí, Madeira
- triquetrum - č. třírohý, (trojhranný), pův. z. Středozemí, Izrael, Palestina, Španělsko, Baleáry, Řecko, Itálie, Sardinie, Palestina, s. Afrika, zavl. j. Afrika, z. Evropa, Makaronésie, Přední Asie, Palestina, Rusko, SAm, Austrálie, , atlant. pobřeží Evropy, travn. plochy, okr Evropa, inv
- tuberosum - pažitka čínská, Čína, Korea, Japonsko, pěst i Evropa, SAm a Austrálie
- unifolium okr Evropa
- ursinum – medvědí, hory téměř celé Evropy kromě většiny Španělska, Skandinávie a Řecka, cirkumboreálně, ČR, listnaté vlhké humózní lesy, intr. Rusko, Kazachstán, Uzbekistán, okr. Evropa, ČR, SRN, H,
léč, afrdiziak
- victorialis – hadí, Eurasie, subalpinská zóna, Středozemí, od Kavkazu po Čínu a Japonsko, Írán, stř. a v. Asie,, intr. Rusko, Kazachstán, Uzbekistán. SAm (Aleuty)**,** cirkumboreálně , roztroušeně, v některých zemích také chráněn, §H**, §CZ**
- vineale - viničný, Eurasie, z., j. a stř. Evropa, Středozemí, s. Afrika, od Kavkazu po Čínu. zavl SAm, aluviální TTP, ČR
- vuralii - Vuralův, §D, Bern, Smar,
- zebdanense - okr Evropa
- x proliferum (cepa x fistulosum) - prorůstavá, ČR

Allysoides - tařicovník, alysoides, Brassicaceae**,** 3 druhy, Středozemí, vytrvalé byliny
- cretica - krétský, end Kréta, Kárpathos
- sinuata - laločnatý, Chorvatsko, Balkán, Itálie, pobř skály

Alnus - olše, alnus, (Alder), Betulaceae, 35 druhů, mírné a chladné pásmo s. polokoule, několik v horách, stř. a JAm, i Andy, vlhko, rychlý růst, symbiot. mikroorg., i Andy v JAm, stromy, pion. dřeviny, vlhko, rychlý růst, symbiot. mikroorg., exp, dřevo
- alnobetula (viridis, Duschekia a.) ssp. alnobetula - zelená, Alpy, Balkán, Karpaty, ČR, Amerika, intr., mokřady
- alnobetula ssp. suaveolens - zelená s. . Korsika, fce kosodřeviny
- cordata - srdčitá, Středozemí, Makaronésie, Korsika, j. Itálie, Sardinie, Albánie, okr, ČR
- glutinosa - lepkavá, (Black Alder), euroasijský taxon, pův. Balkán, Středozemí, Makaronésie, BG, Evropa, ČR, Španělsko a Turecko, dále Evropa, Itálie, s. Afrika, Kavkaz, Írán, Rusko - Kavkaz, z. Sibiř, z. Asie, Japonsko, SAm, 35 m, lužní lesy
- incana - šedá, eurosibiřský taxon, Makaronésie, Evropa vč. ČR, Skandinávie, Kavkaz, z. Sibiř, horské toky
- orientalis - východní, Kypr, Sýrie
- subcordata - kavkazská, (perská), vlhké subtropy Asie, Kavkaz, Írán
- viridis - zelená, §SRB, §H

Aloe - aloe, sokolí pero, Xanthorhoeaceae, Liliaceae, Aloeaceae, Asphodelaceae, 445 druhů, tropy, suché regiony Afriky, Madagaskaru a Arábie (20), růžicovité, trsovité, keřovité sukulenty, okr, užitk., saponiny léč (odřeniny, popáleniny), ale vnitřně mohou vyvolávat křeče
- arborescens (speciosa, nutans) - stromkovitá, (stromovitá, Sword Aloe, Krantz Aloe, Tree Aloe), pův. j. Afrika, Arábie a Madagaskar, okr tropy a subtropy, Makaronésie - Madeira, léč, farmaceuticky pěst, Červený seznam, ČR hrnk
- barbadensis (vera, officinalis, Medicinal Aloe, Aloe Vera, True Aloe, Indian Aloe, Jaffarabad Aloe, Curacao Aloe) - barbadoský, pův. j. a v. Afrika, stáloz. sukul, okr tropy a subtropy, Červený seznam CITES
- capitata - end Madagaskar
- commixta - pův JAR - Kapsko

- comptonii - pův JAR
- debtrana - Etiopie
- descoingsii - end Madagaskar
- dhufarensis - end Arabie - Omán, Jemen
- dichotoma - Namibie, JAR - Kapsko
- ferox - trnitá, („kapská aloe“, Bitter Aloe, Red Aloe, Cape Aloe, Tap Aloe), pův. j. v. Afrika, Natal, Lesothe, stáloz. sukul, okr tropy a subtr
- haworthioides - end Madagaskar
- imalotensis - end Madagaskar
- isaloensis - end Madagaskar
- macroclada - end Madagaskar
- microstigma - JAR
- monticola - end Etiopie
- pendens - end Arábie - Jemen
- perrii - end ovy Jemenu - Sokotra a Samha
- plicatilis - řasnatá, (Fan Aloe), JAR, Madeira
- praetermissa - end Arábie - Jemen, Omán
- pulcherrima - end Etiopie
- rubroviolacea - Arábie - Saúd.Arabie, Jemen
- steudneri - Etiopie, Eritrea
- striata - žíhaná, (Aloe), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, stáloz. sukul, okr subtropy, Maroko
- vacillans - end Arábie - Saúd. Arábie, Jemen
- vera - pravá, (Curacao Aloe, Barbados Aloe), léč, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, pěst, pův. Kapsko, plantáže Mallorca, Ischia, Madeira, Sinaj, Arábie
- zebrina - pruhovaná, j. Afrika - Angola, Zambie, Malawi, Mozambik, Namibie, Botswana, Zimbabwe, JAR, Svazijsko

Alopecurus - psárka, alopekurus, Poaceae
- aequalis - plavá, Středozemí
- geniculatus - kolénkatá, Středozemí, Makaronésie,
- gerardii - pův Středozemí Pyreneje, Alpy, Apeniny, hory Balkán, s. Afrika, Alžírsko, Turecko, Libanon, vlhké horské TTP
- myosuroides - polní, Středozemí, Makaronésie**,** Írán
- pratensis - luční, Středozemí, Makaronésie, Írán, Eurasie, ČR
- rendlei - Středozemí - Španělsko, Ifálie, JUGO, Řecko, Bulharsko, Albánie, Turecko, Mediterán, Německo, Švýcarsko, Belgie, vlhké až zasolené TTP
- utriculatus - BG

Alpinia - galgán, alpinya Zingiberaceae, 200 druhů, vlhké tropy, Indie, Číny, jv. Asie a Austrálie, stáloz. oddenk trsn. rostliny, okr
- purpurata - nachový, (Red Ginger, Jungle Queen, Jungle King, Ostrich Plume), pův. jv. Asie, Indonésie, N. Guinea, bylina u vodních ploch, okr tropy
- zerumbet (speciosa, nutans) – zerumbet, (ozdobný, Light Galangal, Pink Porcelan Lily, Pearl Ginger), pův. jv. Asie, Makaronésie, stáloz. byliny až 4 m, okr tropy a subtr

Alsidium - alsidyum , řasa
- corrallinum - korálová, řasa, Ischia

Alternanthera - plevuňka, alternantera, lebedička **,** Amaranthaceae
- pungens - Středozemí **-** Kapverdy

Althaea - **proskurník, altea,** topolovka **,** Malvaceae
- armeniaca - arménský, Arménie, Středozemí
- cannabina - konopný, Středozemí, j. Evropa, od Portugalska po Turecko, v. a stř. Evropa, §SR
- hirsuta - chlupatý, (srstnatý), pův. Středozemí až stř. Asie, Kypr
- officinalis - lékařský, z. Středozemí, vlhké pobřeží
- setisa - štětinatý, Kypr
- taurinensis - turínský, centrum Středozemí, Balkán, stř. Evropa, §SR
- vranjensis - vranský, §SRB

Althenia - altenya, Potamogetonaceae, 10 druhů, Středozemí, j Afrika

- barrandonii - , §F
- marina -
Alyogyne (Hibiscus) **- alyogyna ,** Malvaceae
- huegelli - Huegellova, (Lilac Hibiscus, Blue Hibiscus, Purple Hibiscus), pův. jz., j. a z. Austrálie, stáloz. keř 1,5 m, okr, intr Středozemí
Alyssoides - alysoides, Brassicaceae, 2 druhy
- cretica - krétské, v Středozemí, Kréta, Karpathos a ostrov Astypalea, rozložitý polokeř
- utriculata - Alpy, Apeniny, Karpaty, Řecko, Bulharsko - balkánská pohoří, mělké kamenité a suťové půdy,
Alyssum (Aurinia) **- tařinka, tařice, alysum,** Brassicaceae, cca 150 druhů, Středozemí až stř. Asie, byliny a polokeře,
- akamasicum - akamadská, end Kypr , Bern
- alyssoides (calycinum) - kališní, Středozemí, stř. a j. Evropa, SRN, BG, ČR, kamen stráně
- arenarium - písečná,, §F
- argenteum - stříbrná, j. Alpy
- bertolonii - Středozemí, Balkán, Apeniny
- borzaeanum - , Bern
- caliacre - vápnitá, §RO
- corsicum – korsická, , §F
- cypricum - kyperská, Kypr
- fastigiatum - stažená, § SP, §BG
- foliosum - listnatá, Kypr
- desertorum - stepní, §SK,
- gymnopodium - , §UA
- chondrogyrum - uzlovitá, end Kypr
- italica - italský (Blue Alkanet), celý mediterán, Černomoří, úhory, olivov. háje
- minus - menší, Kypr
- minutum - nepatrná, Kypr
- montanum - horská, hlavně stř. a j. Evropa, ČR skalnaté svahy, §SK, §D, okr. ČR, SRN, H
- montanum ssp. brymii - horská b., §H
- montanum ssp. gmelinii - Gmelinova, §SK,
- murale - zední, Středozemí, jv. Evropa, Přední Asie, okr. ČR
- pyrenaicum - pyrenejský, Bern, Smar, NAT,
- saxatile - skalní, Středozemí, od Itálie na východ po Turecko, stř. Evropa, H, skalnaté lokality, ČR, skalnička
- sergievskajae - Sergievské, , §R
- spinosum - trnitá, Španělsko, Francie, Maroko, Alžír
- strigosum - hřebelcovitká, Kypr
- tavolarae - , end Sardinie
- tetrastemon - end Anatolie v Turecku
- throdii - throdská, Kypr end (Troodos)
- tortuosum - křivolaká, jv., v. a stř. Evropa, Řecko, Jugoslávie, Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Ukrajina, Krym, Turecko, Rusko, §SR, §SK, H
- tortuosum ssp. heterophyllum - křivolaká různolistá, §SK,
- troodii - trodská, Středozemí
- umebellatum - okoličnatá, Kypr
Amarantus - laskavec, amarantus , Amaranthaceae**,** cca 200 druhů, temperát. oblasti, tropy a subtr. stř. a JAm, byliny a polokeře, okr
- albus - bílý, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, ČR
- blitum - hrubozel, pův. snad ze Středozemí, ČR nepůvodní, zavlečen
- blitoides - žmindovitý, pův. SAm, intr Středozemí, Makaronésie, ČR ruderál
- caudatus - ocasatý, Makaronésie,
- crispus - kadeřavý, ČR
- cruentus - krvavý, pův. trop. Amerika, zdomácněl Středozemí, rumiště, ČR
- deflexus - přehnutý, ČR

- graecicaus - řecký, Kypr
- graecizans - tropy a subtr
- hybridus - hybridní, pův. Amerika, intr Kypr, Evropa, ČR
- lividus - hrubozel, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy,
- powelii - zelenoklasý, Středozemí
- retroflexus - ohnutý, pův. SAm, do Středozemí zavlečen, Makaronésie, Kypr, ČR nepůvodní
- viridis - panenský, tropy a subtr, Kypr

Amaryllis (Hippeastrum) - **amarylka, amarylis, zornice** , Alliaceae, Amarillidaceae, j Afrika, zatahující cibulovina, okr
- belladonna (belladonica) - krásná, (Belladona Lilly, Cape Belladona), pv. j Afrika, Středozemí, Makaronésie - Madeira, Azory

Amberboa - budělník, amberboa, Asteraceae,
- moschta - pyžmový, end. j. Zakavkazsko, Arménie, Turecko, arom, jednoletá, okr cv, zahrady, Evropa, SAm , Čína,

Ambrosia - ambrózie, božíbyt, Asteraceae, bylina až 2 m, pyl - alergie, SAm, Mexiko, zavl. stř. a JAm, Eurasie, Afrika (Alžírsko), NZ a Austrálie (kde se jí říká astmatická rostlina), okr, v USA karant. plevel
- artemisiifolia - peřenolistá, (pelyňkolistá), Středozemí, H, ČR
- maritima - přímořská, Středozemí, Kypr

Ambrosinia - ambrosinya, Asteraceae,
- artemisiifolia - pův. Amerika
- bassii - Bassova, , §F

Amelanchier - muchovník, amelanchier, (Serviceberry, Juneberry, Skadbush, Shad-blow), Rosaceae, Malvaceae, cca 25 druhů, převážně chladná SAm, 1 druh v Evropě a Malé Asii, 1 ve v. Asii, dřeviny, okr
- lamarckii - Lamarkův, (hnědavý), pův. SAm, s. Afrika, j. Evropa
- ovalis - vejčitý, (oválný), pův. hory j. a stř. Evropa, Středozemí, Sardinie, Albánie, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, §H, okr pěst, ČR

Ammi - morač, ami, pakmín, Apiaceae, 10 druhů Eurasie, Středozemí, byliny v křovinách
- majus - větší, s. Afrika, Kypr, Makaronésie, Írán, jz. Asie, léč, fototoxický
- trifoliatum - trojlistý, Smar-m, NATm
- visnaga - lepkavý, pův. Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, Kypr, léč - sušené plody

Ammodendron - amodendron, Fabaceae
- conolyi - Konoliův, Írán

Ammophila - kamýš, amofila, amifila, kutilka, Poaceae
- arenaria (littoralis, Psamma australis) - písečný, celý mediterán, Středozemí, j. Evropa, Portugalsko, Kréta, BG, s. Afrika, celé pobřeží Evropa, stř. Asie, Indie, sec Amerika, Austrálie, travina písčitých pobřeží, zpevňování písků, inv
- areanaria ssp. arundinacea - písečná rákosovitá
- sabulosa -

Amorpha - netvařec, amorfa, (Lead Plant, False Indico, Amorpha), Fabaceae, (Papilionaceae, Leguminosae), asi 20 druhů, SAm, světlé lesy, opad keře a polokoře
- fruticosa - křovitý, intr BG

Ampelodesmos - ampelodesma , Poaceae
- MAuritanicus (tenax) - latnatá, mediteránní druh, z. a stř. Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Řecko, Sardinie, Sicílie, Korsika, Maroko až Libye, okr, zplaněla Portugalsko, Kalifornie,Japonsko, Austrálie, makchie, garrigue, §F

Ampelopsis - loubinec, ampelopsis, révovník, révovec, Vitaceae, 25 druhů, mírné pásmo, většina v. část S a stř. Am, Mexiko, stř. a jv. Asie, opadavé pnoucí dřeviny
- orientalis - východní, Malá Asie, Turecko, Sýrie, liána, okr, ČR kbelík
- vitifolia - révolistý, Írán, stř. Asie

Amsonia (Rhazya) - **amsonya,** (razya), Apocynaceae, (Asclepiadaceae), 16 druhů, většina SAm
- orientalis - východní, Řecko, Turecko, ohrožená

Amygdalus - mandloň, amygdalus, Amygdalaceae, Rosaceae, 36 druhů, od Středozemí do Číny, teplomilná peckovina
- communis - obecná, (Almond), původ stř. Asie, Turkestánu, Íránu, Izraele, Palestina, bible, pěst Středozemí, Francie, Španělsko (2. nejv. pěstitel), BG, Itálie, Kypr, Albánie, Maroko, Malá Asie, ČR

- nana - nízká, (Prunus tenella), ponticko - panonský druh, Evropa stř. a jv,, Balkán, H, **§CZ,** Kavkaz, z. Sibiř, stř. Asie, okr
Anabasis - anabasis, Amaranthaceae, 29 druhů
- articulate - Sahara, Arabie, Izrael - Nagev. poušť
Anacamptis (Orchis) - **rudohlávek, anakamptys**, Orchidaceae
- anatolica - anatolský, Libanon
- atropophorum - červenavý, Středozemí
- boryi - , v. Středozemí, end Řecko, ovy v Egej. moři, Kréta, frygana, oliv. háje
- collina - Středozemí a Blízký východ, Portugalsko, Španělsko, j. Evropa, s. Afrika, Izrael, Sýrie, Kavkaz, Írán, Turkmeniastán, xerofilní křoviny, 2 podzemní hlízky
- coriophora - štěničný, Středozemí, Evropa z, stř. a jižní, mykorrhiza, ČR býval (Sušicko aj.), § RF, U, Srbsko
- laxiflora - , Středozemí, Turecko, Evropa, Slovensko
- morio - kukačka, Evropa, ČR býv. hojný Pošumaví, Maďarsko, § CR, Polsko, Maďarsko, Ukrajina
- palustris - bahenní, Středozemí, Kavkaz, Írán, Polsko, Rusko, § CR,
- papilionacea - j. Evropa, Středozemí, garrigue, až Rumunsko a Kavkaz, Karpaty,
- pyramidalis - jehlancovitý, (Pyramidal Orchid), Evropa spíše jižní, ale i stř., sz. a v. Středozemí, Španělsko, Baleáry, Sardinie, Řecko, Kréta (Troodos), Malta, BG, H, Malá Asie, Libanon, Palestina, Izrael, sz. Afrika, Malá Asie, garrigue (frygana), TTP, §H §UA, **§CZ**
- sancta - v. Středozemí, Řecko, Turecko, Kypr, Sýrie, Libanon
- urvilleana - , (Maltese Pyramidal Orchid), end. Malta a Sicílie
Anacyclus - trahok, anacyklus, Asteraceae
- clavatus - lékařský, pův. j. Evropa, Středozemí, léč pertrám, ČR, u cest
- monacanthos - Egypt, Tunisko, Libye, pouš
- pyrethrum - řimbabovitý, Španělsko, s. Afrika, léč
- radiatus - z Středozemí, Makaronesie, Kanár. ovy, Portugalsko, Španělsko, RF, Itálie, Maroko
Anagallis - drchnička, anagalis, Primulaceae, 20 druhů, Středozemí, z. až stř. Evropa, polštáře,
- arvensis - rolní, Středozemí, Sardinie, Kypr, Makaronésie Kapverdy, Egypt, Sinaj, Arábie, Írán, ČR, pole, úhory,
- crassifolia - tučnolistá, , §F
- foemina - modrá, teplá území, Středozemí, Makaronésie,,
- minima - nejmenší, Středozemí
- monelli - křovitá, Iberský poloostrov, Sardinie, Sicílie
Anagyris - palník, anygyris, Fabaceae
- arvensis - polní,
- foetida - páchnoucí, celé mediterán, v. Středozemí, Kypr, Arábie, Arménie, Sinaj, Arábie, skaln. svahy, makchie, vápnitá pole, jed
- latifolia - širolistý, Kanáry § SP, §BG, Smar-m, NATm
Anarrhinum - anarhinum, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 8 druhů, z Středozemí, jz Asie
- bellidifolium - z Středozemí, Španělsko, Maroko, RF, SRN
Anastatica - choulivka, anastatyka, Brassicaceae, růže z Jericha, pouště, 1 druh, Středozemí
- hierochuntica - (Růže z Jericha), s. Afrika až Pákistán
Andrachne - homulinec, andrachne, Euphorbiaceae, Phyllanthaceae, 25 druhů, hlavně Asie, další Středozemí, Afrika, jv. Evropa, SAm, často polokeře
- aspera - drsný, Arábie
- colchica - kolchidský, Malá Asie, Kavkaz, ČR (Merklín)
- telephioides - homulincovitý, v. Středozemí , BG, Kypr, Blízký východ
Andredera - andredera , Basellaceae
- cordifolia (Boussinggaultia baselloides) - srdčitá, (srdcolistá, Madeira Vine), pův. JAm - Brazílie a Argentina, liána, okr, intr. Kanárské ostrovy, Madeira
- mucronata - zahrocená, Kypr
Androcymbium - androcymbium, Liliaceae
- europaeum - evropské, §BG
- hierrense - § SP, §BG
- psammophilum - pískomilný, §BG, SMAr-m, NATm

Andromeda - kyhanka, andromeda, Ericaceae, 2 druhy, chladnější oblasti s. polokoule, nízké stálezel keříky
- polifolia - bažinná, (sivolistá), boreálně cirkumpolárně, SAm, Pyrenejský poloostrov, s. a stř. Evropa, Rusko, Karpaty, §F, **§CZ**
Andropogon - vousatice, vousatka, andropogon, Poaceae
- dystachios - dvouklasá, pův. tropy Starého světa, nyní celé Středozemí, do 700 m
- scoparius -
Androsace (Douglasia) **– pochybek, androsace,** drnečka, 120 druhů, max Himálaj, Čína, chladnější horské obl. s. polokoule, polštář., okr**,** §CH – všechny druhy
- albana - Kavkaz, dále Gruzie, Arménie, Turecko Írán
- alpina - alpský, Alpy, §F
- apennina - apeninský, Itálie, ČR sbírk. skalnička
- armeniaca - arménský, Arménie, |Turecko, Írán
- carnea - pleťový, hory jz Evropy - Pyreneje, Alpy, § Švýcarsko
- cylindrica - cylindrický,§ SP , §F, §BG
- elongata - , §SRB
- helvetica - švýcarský, Pyreneje, Alpy , §F
- chamaejasme - , §F
- koso-poljanskii - Koso-Poljanského, §UA
- mathildae - mathidé, Itálie
- maxima - největší, Středozemí, Kypr, Blízký východ, §H, §SRB, skalnička
- puberula - end. z Alpy
- pubescens - pýřitý , §F
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, § SP, §F, §BG
- vandellii - hory jz Evropy, Pyreneje, Alpy, §F
- villosa – huňatý, cirkumboreálně , hory stř. a j Evropy, Pyreneje, Jura, Karpaty, v. Asie, Čína, §SK,
- vitaliana - brčálový, Alpy
Andryala - andryala, Asteraceae, 20 druhů, Makaronésie, Středozemí, Sahara
- agardhii - z. Středozemí - Španělsko, Maroko, okr
- crithmifolia - , end Madeira, Smar-m, NATm
- glandulosa - žlaznatá, (Downy Sow Thistle), Makaronésie - pobřeží Madeira
- integrifoolia - vlnatá, celé Středozemí, Makaronésie, kamenné a písčité plochy (s vřesovci)
- laevitomentosa - end. Karpaty, skalní štěrbiny, §RO
- lyrata - západní, z. Středozemí
- pinnatifida - Makaronésie
Aneilema - aneilema, Commelinaceae
- forskalii - Arábie - Jemen, Omán, Saúdská Arábie, v Afrika - Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Súdán, vlhčí savana, jednoletá
Anemone - sasanka, anemone, Ranunculaceae, 100 druhů, chladnější oblastí mírného pásma s. polokoule
- apennina - apeninská, stř. a v. Středozemí po Korsiku, j. Evropa, Apeniny, cibulovina, § SRB
- baldensis - hory stř. a j. Evropa, Alpy až Balkán, Chorvatsko a Černá Hora
- blanda - vábná, (rozkošná, modravá), pův. jv. Evropa, v. Středozemí , od Řecka na východ, Turecko, Kypr, Libanon, Balkán, Malá Asie, Libanon, Kavkaz, Červený seznam, exot. květina, okr Tanzanie, ČR
- coronaria – proměnlivá, (věncová, Crown Anemone), celý mediterán, Středozemí, Izrael, bible, Španělsko, Řecko, Itálie, Kréta, Kypr, Malta, Egypt, Maroko, kamenité půdy, okr, §F, ČR
- cyanea - fialová, hory, Řecko
- heldreichii - Heldreichova, Kréta, Karpathos, Jónské ovy, svahy kopců
- hortensis (stellata) - hvězdovitá, zahradní, z., centrální a v. Středozemí, Francie, Jugoslávie, Řecko, Sardinie, chybí Španělsko, okr
- hortensis ssp. venulosa, Kréta
- laxa - řídká, §UA
- narcisiflora - narcisokvětá, Pyreneje, Itálie, ČR
- nemorosa - hajní, Srbsko, H, ČR
- palmata - vějířovitá, , §F
- pavonina - páví, (zbarvená), v. Středozemí, Francie, Řecko, Turecko

- plutonia - plutonova, Kypr
- ranunculoides - pryskyřníková, Pyreneje až Ural a Jenisej, H,
- sylvestris - lesní, §F, §SRB, §H
- thomsonii - Thomsonova, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- trifolia - trojlistá, evropské hory, Španělsko, Pyreneje, Apeniny, Alpy, §F, §H

Anethum - kopr, anetum , Apiaceae, 2 druhy, Eurasie, mírné pásmo, Írán až Indie, Středozemí, koření, zdomácněl Evropa i SAm
- graveolens - vonný, (Dill), pův. Blízký východ a Středozemí, Makaronésie Kapverdy, Kypr, Egypt, Izrael, bible, pěst koření, ČR nepůvodní

Angelica - děhel, angelika, **andělika**, anjelika, matizna, Apiaceae, Daucaceae, 50 druhů, kontinentální druh, mírné chladnější oblasti s. polokoule, pův. z. Sibiř, Eurasie, mohutné byliny
- archangelica - lékařská, Evropa, ČR archeofyt, léč
- heterocarpa - různoplodá, , §F
- lignescens - end Azory
- lucida - lesklý, SAm
- pachycarpa - stejnoplodý, pův. Portugalsko, Španělsko, Červený seznam
- palustris - bahenní, luční, Eurasie, §H, §RO, NAT
- sylvestris - lesní, Středozemí, Evropa, MAlá Asie, ČR, BG, H, Arménie až Bajkal

Anchusa - pilát, anchusa, Boraginaceae, cca 50 druhů, Středozemí, Evropa, jz Asie, s. a j. Afrika, okr
- aegyptica - egyptský, Středozemí, Egypt, Kypr, Sinaj, Arábie, Blízký východ
- affinis - příbuzný, end Etiopie a Eritrea
- aucheri (Phyllocara a.) - Malá Asie, Blízký východ, Kypr, Turecko, Sýrie, Libanon, Arménie, Írán, Irák
- arvensis - rolní, (prlina r.), Evropa
- azurea – modrý, (Italia Bugloss), pův. v. Středozemí i Přední Asie, Řecko, Itálie, Albánie, Makaronésie - Kanárské ovy, MAroko, úhory, okr ČR, SRN, H, Čína
- barrelieri - srstnatý, (Barrelierův), v. stř. Středozemí, §H
- caespitosa - trsnatý, Středozemí
- calcarea - Portugalsko, Španělsko
- capensis - kapský, Kapsko
- cespitosa - Středozemí
- cretica - krétský, Kréta, Itálie, Balkán, Turecko
- crispa - zkadeřený, Bern, Smar, NAT, §F
- hispida - srstnatá, s. Afrika, Egypt, Sinai, Palestina, Libanon, Syrie, Arábie, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán
- humilis - nízký, Kypr
- hybrida - hybridní, Kréta
- italica – italský, (Blue Alkanet), celý mediterán, Černomoří, úhory, olivov. háje, §SK
- milleri - Millerův, Palestina, Izrael
- officinalis - lékařský, Středozemí, Írán, téměř celá Evropa, H, téměř celá Evropa, ČR, teplé suché stráně pahorkatin,
- ochroleuca - , §H
- strigosa - hřebelcový, (stažený, pevný) v. Středozemí ,Kypr, Palestina, Izrael, Sinaj, Arábie, Blízký východ
- udulata - zvlněný, (vlnatý), v, Středozemí, Sardinie, Kypr, makchie, olivové háje, pole, cesty, vinice
- variegata - pestrý, v. Středozemí , Řecko, Kréta, Turecko, písčiny, cesty

Annona - láhevník, anona, Annonaceae, 100 druhů, pův tropy a subtr Ameriky, stáloz. stromy
- cherimola - (Custard Apple Tree), pův. Peru, Ekvádor, delikátní plody, Madeira
- reticulata - síťovaná, Makaronésie

Anogramma (Gymnogramma) **- anograma,** kapradina, Gymnogrammaceae,
- leptophylla - jemnolistá, tropy a subtr, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, okolí Černého moře, u pobřeží z. Evropa, celý mediterán, vlhké skalní štěrbiny, §UA, jednoletá,

Antennaria - kociánek, antenariea plešivec, (Pussytoes), Asteraceae, asi 45 taxonů, mírné pásmo s. polokoule, mimo tropy, převážně stález koberc. rostliny, otevřená stanoviště, okr
- carpatica - karpatský, cirkumboreálně, end. Karpat, vysokohorské bazifilní trávníky, §UA

Anthemis - rmen, antémis, Asteraceae, 100 druhů, bylin suchých slunných lokalit, okr
- abagesis - end z. Kavkaz, subalpiské louky

- aetnensis - etenský, end Sicílie (Etna)
- ammanthus ssp. paleacea - amantus, Kréta, kamenité plochy
- ammophila - v. Středozemí
- anethyolepis - koprovitý, Kypr
- arabica - viz Cladanthus arabica
- arvensis - rolní, Středozemí, Makaronésie. Írán
- austriaca - rakouský, Středozemí
- biebersteinii (marschalina) - Biebersteinův, pův. Malá Asie a Kavkaz, xerotermní trvalka, okr, ČR sbírk.
- carpatica – karpatský, Karpaty, okr Evropa, Čína
- cotula - smrdutý, v. Středozemí, Makaronésie, s. Afrika, Kypr, Sardinie, Malá Asie, Blízký východ, ČR
- cotula ssp cretica – smrdutý, cirkumboreálně , Írán, stř. Asie, **ČR C2**, úhory, eutrofní venkovské plácky, dnes jen vzácně na teplejších lokalitách, na Šumavě nezvěstný
- cretica ssp cretica – krétský pravý, cirkumboreálně, pův j. Evropa, Kréta, Malá Asie, písčité bory, ČR dnes nezvěstný, okr Evropa
- cretica ssp. columne - krétský horský, ČR
- cretica ssp. pyrethriformis - end. Karpat, skalní štěrbiny
- chia – chia, v. a stř. Středozemí, Dalmácie, Řecko, Palestina, Egypt, úhory, olivové háje
- maritima - přímořský, z. Středozemí
- monelli - Monelliův, Sardinie
- montana - horský, BG
- nobilis - esenciální oleje, aromaterapie, protizánětlivě
- palestiniana - palestinský, Kypr
- parvifolia - mnohokvětý, Kréta
- pestalozzae - Anatolie v Turecko - pohoří Taurus
- plutonia - plutonův, Kypr
- rigida, ssp. rigida - tuhý, v. Středozemí, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, egejská oblast, písč a kamen lokality
- rosea - růžový v Středozemí, růžové květy
- ruthenica - rusínský, jv. Evropa, H, **ĆR**C3, suché písčiny, jednoletý
- secundiramea - Středozemí
- sendocotula, ssp. rotata - okrouhlý, Kypr
- siculum - sicilský, Sicílie (Etna)
- tinctoria - barvířský (Goden Camomilla), jv. Evropa, Makaronésie, Írán, BG, okr, xerotermní trvalka, ČR
- tomentosa - plstnatý, stř. a v. Středozemí, písčité a kamenné lokality, jedoletý
- tricolor - trojbarevný, v. Středozemí , end Kypr
- trumfettii - Středozemí Portugalsko až Turecko, Bulharsko, Rumunsko, Krym, Kavkaz
- urvilleana - (Maltese Sea Chamomile), Malta

Anthericum - bělozářka, anterikum, Asparagaceae, Asphodelaceae, Anthericeae, Liliaceae, 30 druhů, tropy a subtr, Středozemí, j. Afriky, SAm, ale i Evropa, okr
- liliago - liliovitá, (Bernard´s Lily), Středozemí, §H, ČR
- ramosum - větevnatá, Středozemí**,** H

Anthodiscus (Odontospermum) - **hvězdička, antodyskus**, Caryocaraceae, strom, Amazonie, tvrdé dřevo, z kůry šípový jed Indiáni
- maritimus - přímořská, Řecko, s, Afrika, Kanárské ovy

Antirrhinum (Chaenorrhinum) - **hledík, antyrhinum**, šklebivec, lví tlamička, Plantaginaceae, 40 druhů, hlavně Středozemí, i SAm - USA, byliny a polokeře skaln. svahů, okr,
- hispamicum - španělský, Španělsko, Maroko, polokeř
- charidemi - § SP
- MAjus - větší, z. Středozemí, okr Evropa, SAm
- lopesianum - § SP, §BG
- sempervivens - end Pyrenejí
- siculum - Středozemí

Anthoxanthum - tomka, antoxantum, Poaceae
- madarense - madeirská, end Madeira
- odoratum - vonná, Středozemí, Makaronesie, , TTP

Anthriscus - kerblík, antriskus, třebule, Apiaceae, 12 druhů bylin, temperát pásmo s. polokoule, okr, také jako kořenová zelenina
- caucalis - obecný, teplá území, Středozemí, Makaronésie, Kypr, ČR
- cerefolium - třebule, (štětinoplodý, t.š.), jv. a v. Evropa, Středozemí, Itálie, dlouhodobě pěst zelenina, ČR nepůvodní
- nitidus - leský,
- sylvestris - lesní, Středozemí
Anthurium - toulitka, anturium, Araceae
- andersianum - Andréova, (chvostokvět, Big Flamingo Flower), pův. Kolumbie, intr Středozemí, Madeira, okr trvalka, ČR hrnk
- scherzerianum - okr ČR hrnk více
Anthyllis - úročník, antylis, Fabaceae, Papilionaceae, 25 druhů, hlavně Středozemí a Přední Asii, byliny a polokeře, okr
- asarina - pyrenejský, slunné skály Pyrenejí, ČR sbírk
- barba-jovis - Jupiterův vous, Středozemí, Francie, Itálie, Ischia, Řecko, Tunisko, Alžírsko, §F
- cytisoides - čilimníkovitý, z. Středozemí, Španělsko, Francie, Maroko, kamenité a otevřené pobřežní polohy
- emanniana - Emanniův, end Madeira
- hermanniae - stukačovitý, (Shrubby Kidney Vetch), 7 subsp., end Korsiky, stř a v. Středozemí (mimo Španělska a Francie), Kréta, Malta, Korsika až Malá Asie, Sardinie garrigue (frygana), pichlavý keřík, okr
- hamosa - Španělsko, Maroko
- hermanniae - Středozemí
- hystrix - § SP, §BG
- illyrica - illyrský, Jugoslávie
- lemanniana - lemanianský, Makaronésie - Madeira - skalnaté hory, Smar-m, NATm
- lotoides - Portugalsko, Španělsko, Maroko
- montana ssp. jacquinii - horský Jacquinův, Středozemí, ČR sbírk
- tejedensis - z. Středozemí, Španělsko, Maroko, Alžírsko
- tetraphylla - čtyřlistý, Středozemí, Španělsko, Řecko, garrigue, rumiště
- vulneraria ssp.spruneri - bolhoj, (Kidney Vetch), Středozemí, Španělsko, chybí v Itálii, je Řecko, Kréta, Malta, Turecko, s. Afrika
- vulneraria ssp. maura - garrigue, Středozemí, ssp. praepropea, Středozemí, ssp. pseudovulneraria ČR
Antigonon - antygonon, Polygonaceae, 3 druhy, Mexiko a stř. Amerika, pnoucí úponkovité, okr
- leptopus - mexický, (Cord Creeper, Sandwich Island Creeper, Coral Vine, Mexican Love Chain, Chain of Hearts, Bride´s Tears, Chain of Love, Hononulu Creeper, Pink Vine, Confederate Vine), pův. subtr. Amerika - Mexiko, liána, okr subtr, intr Středozemí
Antirrhinum (Chaenorrhinum) - **hledík, antyrhinum**, šklebivec, lví tlamička, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 40 druhů, hlavně Středozemí, i SAm - USA, byliny a polokeře skaln. svahů, okr,
- hispanicum - španělský, Středozemí
- charidemi - , §BG
- latifolium - širolistý, Španělsko, Francie, Itálie, kamenité lokality
- majus - větší, pův. j. Evropa, jz. Středozemí, Makaronésie, Sicílie, okr, ČR nepůvodní
- *orontium – viz Misopatec orontium*
- siculum - sicilský (Sicilian Snapdragon), end Sicílie a j. Itálie, Středozemí, Malta, Palestina, Izrael
- tortuosum (MAjus ssp. t.) - kroucený, (Greater Snapdragon), Malta
Antonoë (Scilla) **- antonoe,** Asparagaceae, Hyacynthaceae, Koganiaceae, Makaronesie
- ovata -
Apera - chundelka, apera, Poaceae
- spica- venti - metlice, Středozemí
Aphanes - nepatrnec, afanes, Rosaceae
- arvensis - rolní, Středozemí, Kypr, ČR
- australis - pískomilný, Středozemí
Aphyllanthes - metel, bezlistka, afylantes, Aphyllanthaceae, Liliaceae
- monspeliensis - sítinovitá, (motpeliérská), z. Středozemí - Španělsko, Pyreneje, Baleáry, Itálie, garrigue, travn plochy

Apium - miřík, apium, celer, bažinka, Apiaceae, 20 druhů, mírné pásmo Eurasie, chladnější části j.polokoule, okr, kořenová zelenina
- bermejoi - § SP, §BG
- graveolens - celer, (c. voňavý), Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, s. Afrika, Egypt, pěst. zelenina, ČR, léč, diureticky, povzbuzuje trávení, afrodiziakálně, fytotoxické látky
- nodiflorum - nahoplodý, (Procumbent Marshwolrt), Středozemí, Portugalsko až Itálie, Kypr, MAlta, Balkán, Turecko, Izrael, Maroko až Tunisko, Německo, Dánsko, Madeira, Azory, tropy a subtr, vlhké lokality
- repens - plazivý, Středozemí, Makaronésie, Francie, Itálie, § SP, §BG, §F, §RO, §H
Apollonias - apolonyas , Lauraceae
- barbujana - barbujanský, (Canary Laurel), Makaronésie - vavřín. lesy laurisilvia, Madeira, Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria)
Aponogeton (Aponogetum) - **kalatka, aponogeton,** (aponogetum), Pandblossom, Aponogetonaceae, cca 44 druhů, tropy a subtr, z toho 5 j. Afrika, dále Madagaskar a Austrálie, trop. jezera, intr. Eurasie, oddenk. vytrvalé vzplývavé vodní rostliny,
- distachyos - dvouklasá, Středozemí
Aptenia (Mesembryanthemum) **- apténya** , Aizoaceae
- cordifolia - srdčitá, (srdčitolistá, Baby Sun Rose, Heartleaf Ice Plant), pův. j. Afrika, stáloz. sukul, okr subtropy, intr. Středozemí, Makaronésie - Madeira, koberc. letnička, lokálně zplaňuje
Aquilegia - orlíček, aquilegia , Ranunculaceae, cca 100 druhů, mírné pásmo Eurasie, okr, §D všechny evropské druhy kromě A. ottonis
- alpina - alpský, z. Alpy, Apeniny, §F, alpínské TTP
- atrata - černofialový, Středozemí
- aurea - zlatý, BG
- bertolonii - Bertolonův, , §F
- nigricans - černý, , §UA
- nikolicii - end Balkán - Srbsko, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, zastíněné skalky, Ca
- nugurensis - nugurský, end Sardinie
- pyrenaica - pyrenejský, hory Pyrenej, poloostr., Ca Pyreneje, § SP
- pyrenaica ssp. cazorlensis - , §BG
- transsilvanica - transilvánský, , §UA
- viscosa - lepkavý, , §F
- vulgaris - obecný, Středozemí, MAkaronésie, Itálie, §H, ČR**,** SAm
Arabidopsis - huseníček, arabidopsis, Brassicaceae, 15 druhů, Eurasie, byliny, drobný plevel, pole
- neglecta - přehlížený, end. Karpaty, sutě
- thaliana - rolní, (italský), Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, dnes téměř celá Evropa, SRN, ČR pole, drobný plevel
Arabis (Turritis, Fourraea) - **huseník, arabis,** husenčník, Brassicaceae, 130 druhů, Eurasie, SAm, byliny
- alpina (Fouraeae a., Arabis pauciflora) - alpský, chudokvětý, arktické oblasti Evropy, Islandu, Grónska, Skandinávie, sv. SAm., Středozemí, Malá Asie, Makaronésie, ČR vzácně, světlé háje, okr. skalnička ČR, §H
- atrata - černofialový, j. Evropa - Jura, Schwarzwald, Alpy, Apeniny, Dinaridy, okr
- auriculata - ouškatý, Středozemí, j,Evropa, Malá a stř. Asie, ČR xerot. trávníky
- bryoides - Balkán - Řecko, Makedonie, Albánie, skalnaté svahy, plstnaté poduškovité porosty
- caucasica - kavkazský, (Wall Rock Cress), pův. hory Středozemí a Kavkazu, Madeira, okr. ČR SRN, H
- caerulea - modrý, Alpy, Jugo, Makedonie
- cypria - kyperský, end Kypr
- glabra (T.g.) - lysý, (Tower Mustard), Eurasie, Středozemí, celá Evropa, Skandinávie, ČR, SAm, jv. Asie, zavl Afrika, Austrálie, křoviny, lesní lemy, okr Čína
- hirsuta - chlupatý, Středozemí, Eurasie, SAm
- kennedyae - Kenedyův, end Kypr
- nemorensis - hajní, Eurasie, lužní lesy, vzácně, **§CZ,** §SK,
- nova - fatranský, (nový), Středozemí, hory j, Evropy, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Balkán, Maroko, Alžírsko, Egypt, §SK,
- pauciflora - chudokvětý, j. Evropa, Pyreneje, ČR
- procurrens - výběžkatý, Řecko, Bulharsko, Karpaty, Balkán, okr. skalnička ČR

- purpurea - nachový, v. Středozemí , end Kypr
- sagittata - střelovitý, Středozemí, j. stř. a jv. Evropa, ČR, teplé lesy
- soyeri - douškolistý, hory Evropy, Pyreneje, Alpy, Karpaty
- thaliana - italský, Itálie, Skandinávie
- turrita - převislý, (věžitý), Středozemí, j. a stř. Evropa, Pyreneje, BG, vč. ČR, Malá Asie, Sýrie, Ukrajina, sz. Afrika, suché háje, teplé kamenité svahy
- verna - jarní, v. Středozemí, Sardinie, Kypr, travn. a skaln. místa
- x arendsii (caucasica x aubrietoides) - Arendsův, okr
Aralia - arálie, prodara, fatsie, Araliaceae, 40 druhů, jv. Asie, SAm, Austrálie, okr
- elata - křídlatá, pův. Čína, Japonsko, Korea, okr, ČR - Amer. zahrada Chudenice
- japonica - japonská, pův. Japonsko, intr, Itálie, okr, ČR hrnk
Arachis - podzemnice, arachis, Fabaceae
- hypogaea - olejná**,** Kapverdy
Arachnoides - pavoukovec, arachnoides, („kožená kapradina“), Aspleniaceae
- roebbianum - end Madeira
Araucaria - blahočet, araukarie, Araucariaceae, 24 druhů, Nová Kaledonie (19 end), Austrálie, NZ, MAlajsie, Amerika – N.Guinea, Chile, Argentina, Brazílie, stáloz. jehl., okr
- araucana (imbricata) - chilský, pův. Andy – Chile, Argentina, strom s přeslen. větvemi 24-70 m, intr Středozemí, okr Itálie, Kypr aj.
- heterophylla (excelsa) - ztepilý, (štíhlý, Norfolk Island Pine, Middle Left), pův. ostrov Norfolk u NZ, intr Středozemí i latinská Amerika, okr, intr Madeira, ČR, semena jedlá
Araujia - araujia, Apocynaceaea, Asclepiadaceae,
- sericifera - Středozemí**,** Makaronésie
Arbutus - planyka, arbutus, tolokněnka, jahodový strom, Ericaceae, 14 druhů, hlavně Mexiko a Středozemí, Kanár. ovy, stáloz. dřeviny, tvrdolisté lesy, okr
- andrachne - hladká, (drobnoplodá, jahodovec andrachnin), pův. v. Středozemí, jv. Evropa, Řecko, Albánie, Chorvatsko, Kypr, Malá Asie, Palestina, Krym, makchie, kamenité svahy, lesní okraje, §UA, okr ČR
- canariensis - kanárská, Makaronésie - Kanárské ovy,
- unedo - jedlá, (obecná, velkoplodá, "Strawberry Tree", načervenalá borka, růžové bobule), celý mediterán, Středozemí, jz. Evropa, Španělsko, Itálie, Ischia, Sardinie, Jugoslávie, Kypr, pobřeží Atlantiku, Baleáry, MAkaronésie - Kanárské ovy, Libanon, sz. Afrika, Maroko, makchie, kamenité stráně,
- x andrachnoides (andrachne x unedo) - pavoukovitá
Arceuthobium - jmelík, arceutobium, Santalaceae, Loranthaceae, Viscaceae, cca 45 druhů, většina SAm a trop. Asie, dále Středozemí, j. Evropa, Asie, Afrika, paraz**.**
- azoricum - azorské, Azory, SMAr-m, NATm
- oxycedri - Středozemí, dále Krym, Kavkaz, MAlá Asie, Írán, Irák, Pákistán, Indie, Čína, Tibet
Arctium - lopuch, arkcium, Asteraceae, 20 druhů, Eurasie, SAm, byliny, vlhčí živné lokality, okr, exp
- lappa - větší, (plstnatý, Great Budrock), Středozemí, Kypr, Írán, plevel, léč, ČR
- lidi - , NATm
- minus - menší, Středozemí, Makaronésie
- thalassophyllum - , NATm
- tomentosum - plstnatý, Evropa a z. Asie, ČR
- winterii - , NATm
Arctostaphylos (Arctous) - **medvědice, arktostafylos ,** tolokněnka, polárníček**,** Ericaceae, Vacciniaceae, asi 60 druhů, stáloz. keře až keř. stromky, chaparall, stř. a SAm, okr
- alpinus - alpská, hory Evropy, Karpaty, Skotsko, Skandinávie, s. Rusko
- uva-ursi - lékařská, Evropa, Španělsko, Pyreneje, Balkán, Karpaty, Kavkaz, §RO, **§CZ**
Arctotis (Venidium) – **nerenka, arktotys,** (venydyje, severouch), Gousblom, Asteraceae
- fastuosa - skvostná, Itálie
Ardisia - klíman , ardýsiea Myrsinaceae, cca 250 druhů, Asie, Austrálie, Amerika, stáloz. dřeviny, okr
- crenata - vroubkovaný, (Coral Berry, Coral Bush, Coral Ardisia, Spice Berry, Marlberry, Hens. Eyes, Australian Holly, Scratchthroat, Hilo Holy, Japanese Holly), pův. jv. Asie - Čína, Korea, Indie, Thajsko
Arecastrum *romanzoffiianum - viz Syagrus r.*
Aremonia - řepíček, aremonya, Rosaceae
- agrimonoides - řepíkovitý, Středozemí, §H

Arenaria – písečnice, arenária, měsíčnice, Caryophyllaceae, Silenaceae, 250 druhů, mírné až polární pásmo s. polokoule, Evropa, Ukrajina, Pákistán,, okr
- alfacarensis - §SP, §BG
- balearica - baleárská, end. Baleárské ovy, Korsika, Sardinie a Tyrrhénsko, Sicílie, skály
- bertolonii - Bertoloniova, hory Středozemí, Apeniny, Sardinie, Korsika, Ca, ČR sbírk. skalnička
- biflora - dvoukvětá, hory Středozemí až stř. Evropy, Pyreneje, Apeniny, Balkán, Alpy
- coferta - Řecko, Albánie, serpentinit
- controversa - kontroverzní, §F
- erinacea - Španělsko, hory
- grandiflora - velkokvětá, Středozemí
- lepoclados - kůrovitá, BG, Kypr
- moehringioides - hory j. Evropy - Pyreneje, Jura, j Alpy, Apeniny
. montana - horská, z. Středozemí,
- nevadensis – nevadská, § SP, §BG, Bern, Smar, NAT,
- grandiflora - velkokvětá, Středozemí, kalcyfit, Ca skály, od Pyrenejí po Apeniny, Sicílie, Alžírsko, **§CZ** Pavlovské vrchy
- pamphyllica, ssp. kyrenaica - pamfylická krenejská, Kypr, Malá Asie
- provincionalis – provensálská, §F, Bern, Smar, NAT,
- purpurascens - nachová, Pyreneje, Španělsko, Francie
- rhodia, ssp. cypria - rhodská kyperská, end Kypr,
- saponarioides - mydlicovitá, Kypr
- serpyllifolia - douškolistá, (Creeping thymeleaf Sandwort, téměř celá Evropa, Středozemí, Makaronésie, Írán, ČR, písčitá TTP, okr Čína
- tenella (ciliata) - brvitá, end Karpaty - Vysoké Tatry, Rumunsko
Argania - argánye, dvojčet, argan, Sapotaceae
- spinosa (marocana) - trnitá, (marocká), Středozemí, keř. strom hor Maroka, podobný olivě, dlouhověký, oříšky, léč argánový regenerační olej aj. výrobky, projít zažívacím traktem**,** na keř. stromech stromolezecké kozy
Argemone - pleskanka, argemone, polník , Papaveraceae, 28 druhů, subtr. a trop. Amerika, Karibik, Havaj, ostnité byliny a polokeře, okr
- mexicana - mexická, ("ostnitý mák", chicalote, Devil´s Fig, Mexican Poppy, Prickly Poppy), pův. stř. Amerika, plevel tropů a subtropů, Středozemí, Makaronésie , léč, okr, Řecko
- ochroleuca - Středozemí**,** Makaronésie
Argyranthemum (Chrysanthemum) **- kopretinovec, argyrantémum** (chrysantémovka, pařížská kopretina), Asteraceae
- adauctum - Makaronésie
- broussonetii end Kanáry, až 1,2 m
- broussonetii ssp gomerensis end Kanáry,
- callichrysum Kanáry
- dissectum - dřípatý, end Madeira
- foeniculaceum - Makaronésie
- frutescens - dřevnatý (křovitý, ch. plodová, Marguerite, Annual Chrisanthemum), pův. Kanárské ostrovy (Tenerife), Makaronésie, polokeř, 30 - 60 cm, okr Středozemí, Kanárské ovy, Maroko, ČR
- gracile - end Kanáry
- haeMAtomna - červený, end Madeira
- hierrense - Makaronésie
- lidii - § SP, §BG, Smar-m,
- MAderense - Makaronésie
- pinnatifidum - borovicová, (Madon´s Canary Marguerite, Pulpy Canary Marguerite), Makaronésie, end Madeira, pobřeží, vavřínové lesy
- sundingii - § SP, §BG
- thalassophyllum - ,_end Madeira, Smar-m,
- vincetii Kanáry
- winteri - § SP, §BG, Smar-m,
Argyrocytisus - stříbrocyst, argyrocytisus, Fabaceae, jen 1 druh ,

- battandieri - Batandierův, end Maroko - střední Atlas, opad. keř, okr
Argyrolobium - bělolaločnatec, argyrolobium, Fabaceae, 80 druhů, j. Evropa, Středozemí
- uniflorum - jednokvětý, Kypr
- zanonii - z. Středozemí, suché lokality, křoviny, bory
Archanthemis (vyčlenen z Anthemis) **- archantemis**, Asteraceae, 4 druhy, Kavkaz, Kazachstán, Rusko
- marschalliana - Kavkaz, sv. Turecko, j. evropského Ruska, alpínské svahy
Arisarum - křivuška, arisarum, áronovec, chobotnatka, Araceae, 4 druhy, Středozemí, Azory, Kanár.ovy, odd. rostliny, okr. intr. Eurasie, Čína
- proboscideum - chobotnatý, Španělsko, Francie, Itálie, okr
- simorrhinum - Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, Azory, Kanáry
- vulgare - obecný, Středozemí vč. ostrovy, sz. Afrika,
- x creticum - krétský, Kréta
Aristea - osinatec, aristea, Iridaceae, cca 50 druhů, stález. oddenk. trsnaté, Afrika, Madagaskar, okr
- cladocarpa - end MAdagaskar
- ecklonii - pův trop Afrika a subtr. j. Afrika, <u>inv</u> NZ, Cejlon, Austrálie
Aristida - klíman, aristyda, pouštní tráva, Poaceae, cca 300 druhů, pouště Asie, Austrálie, Amerika, houževnatá tráva, okr
- baetica - andaluský, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, u toků, vlhčí stinné okraje lesů a křovin
- caerulaescens - modravá, houževnatá tráva, Středozemí, nejteplejší oblasti
- clematitis - křovištní, (plaménkovitý), Středozemí, Řecko, BG, H, vlhká rumiště a příkopy, okr, ČR sbírk
- cretica - krétský, Kréta, ostrov Karpathos, Řecko, křovinaté kamenité svahy, báze teras. stěn
- durior - dřevnatý, Albánie, intr BG
- longa - dlouhý (Green-flowered Birthworth), Středozemí, MAlta, křoviny
- lycica - lýkijský, end Turecka (Anatólie), 800 – 1500 m
- microstoma - v. Středozemí
- pallida - Itálie
- parvifolia - mnohokvětý, Kypr
- pistolochia - západní, (menší), Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, až Sardinie a Korsika, s. Afrika - Maroko, suché, kamenité lokality, úhory
- rotunda - okrouhlý, Středozemí, Portugalsko, Itálie (Lago di Garda), Řecko, BG, ne s. Afrika, kamenité svahy
- sempervirens - vždyzelený, v. Středozemí, Řecko, Itálie, Sicílie, Kréta, Kypr, zastíněné živé ploty
- tyrrhenea - tyrhenský, end Sardinie a Korsika
Aristolochia - podražec, aristolichia, (Dutchman Pipe, Birthwort), Aristolochiaceae, cca 500 druhů , subtr a tropy, centrum Mexiko 65 druhů, řidčeji mírné pásmo, liány i j., jed, okr
- clematitis - křovištní, Evropa jižní, Středozemí
- cretica - krétská, Kréta, Carpathos
- lutea - žlutá, Středozemí, j. Evropa - Itálie až Turecko, Karpaty,
- microstoma - Středozemí - end Řecko Pelopones
- pistolochia - západní, z Středozemí - Španělsko, Portugalsko, Framcie, Maroko, Sardinie, Korsika
- rotunda - okrouhlý, Středozemí, Portugalsko, Francie, Itálie, Řecko. Bulharsko, Balkán
Armeniaca (Prunus) - **meruňka, armenyaka,** Amygdalaceae , Rosaceae,10 druhů, MAlá, střední a Východní Asie, Kavkaz, Mongolsko, Ćína, pěst. Japonsko, Korea, SAm, stř. Asie, dále Kavkaz, j. Rusko, Írán, Turecko, Afghánistán, j. Evropa, s. Afrika, opad. dřeviny
- vulgaris - obecná, ze s. Činy přes stř. a MAlou Asii do Středozemí, Itálie, Sicílie, BG, Maroko, dnes celosvětově pěst, ČR
Armeria - trávnička, armeria, Randworts, Plumbaginaceae, Caryophyllaceae, cca 80 druhů, z. pobřeží Ameriky, Eurasie, Alpy, Pyreneje, Karpaty, Balkán, byliny, nízké trvalky a polodřeviny, písčiny, hory, mořské pobřeží, okr, §CH – všechny druhy
- alpina - alpská, Eurasie, Alpy, Pyreneje, Karpaty, Balkán, ne ČR, §SK, §CH,
- austraca - rakouská, Rakousko, §SK,
- beiriana - end Portugalsko, zčásti Španělsko
- belganciensis - bengálská, , §F
- berlengensis - , §CH, <u>NAT,</u>
- brutia - Brutova, Itálie

- canescens Středozemí
- denticulata - zoubkatá, Středozemí
- elongata - obecná, (prodloužená) , §F, §U, písčiny, likvidována bezzásahovým sukc zarůstáním,
- euscadiensis - § SP, §BG
- maderensis (madarense) - madeirská, Makaronésie, end Madeira, Skaln hory
- maritima - přímořská, (Sea Pink), j. Evropa, Středozemí, Maroko, Makaronésie, xerotermní trvalka, §F, okr. ČR, SRN, H, Čína
- maritima ssp barcensis - end v. Karpaty
- multiceps end Korsika, kamenité půdy
- morisii - Morisova, end Sardinie
- pocutica - , §UA
- pseudarmeria - širolistá, §CH, Bern, NAT, okr
- pubinervis - , §F
- pungens - pichlavá, Španělsko, Korsika, Sardinie, písečné duny, §F
- ruscinonensis - , §F
- sampaoi - Středozemí
- soleirolii - Soleroleova, §F, §CH, Bern, NAT,
- transmonata - end Portugalsko a Španělsko
- velutina - plstnatá, § SP, §BG, §CH, Bern, NAT,

Armocatia - křen, armoracia, Brassicaceae, 3 druhy, vlhké lokality Eurasie, v USA, pochutina
- MAcrocarpa - velkoplodý, Bern, Smar, §H
- rusticana - selský, pův. v. Evropa- j. a stř. evropské Rusko, pěst od 12. století, Itálie, ČR archeofyt, nitrof. vlhké lok.

Arnebia - prorokovka, arnebia, Boraginaceae, 25 druhů, s. Afrika, Evropa, stř. a jz Asie
- decumbens - položená, Středozemí, Blízký východ, Makaronésie , Írán
- densiflora - Středozemí
- euchroma - stř. Asie, Nepál, Indie, Írán, Tibet, Turkmenistán, Uzbekistán, Kazachstán, Čína
- hispidissima - sv. Afrika, Čad, Egypt, Etiopie, Izrael, Arábie, Írán, Indie, písčiny, štěrkoviště, bylina

Arnica - prha, arnyka , Asteraceae, 32 druhů, mírné až polár. pásmo s. polokoule, TTP
- montana - horská, Středozemí , Eurasie, horské TTP, §RO, §H, §UA

Arnoseris - písečnatka, arnoseris, Asteraceae
- minima - nejmenší, Středozemí, stř. Evropa, Maroko, zavl SAm, Austrálie

Arrhenatherum - ovsík, arhenaterum, Poaceae
- elatius - vyvýšený, pův. hory submediteránní Evropy, Středozemí , ČR nepůvodní

Artedia - artedya, Apiaceae, 1 druh
- squaMAta - šupinatá, v Středozemí a Blízký východ, Kypr až Sýrie, Turecko, Izrael, Libanon, Irák, Írán

Artemisia - pelyněk, artemisia, palina, Asteraceae, asi 500 druhů, kosmopol, hlavně s. polokoule, ale i JAm a j. Afriky,
- abrotanum - brotan, (boží dřevec), pův. asi stř. Asie, z. Sibiř, intr. jv. Evropa, Středozemí, Řecko, Přední Asie, zdomácněl ve stř. a j. Evropě, ojed. ČR nepůvodní, bylina až polokeř, léč, do likérů
- absinthium - pravý, pův. Středozemí a Blízký východ, dále j. Evropa, Ischia, s. Afrika, Maroko, Írán, Asie, Amerika, ČR nepůvodní, léč, omamná
- afra - afra, Kilimandžaro, Tanzanie
- alba - bílý, j. Evropa, Španělsko, s. Afrika, ČR byl, léč
- annua - roční, (jednoletý), pův. jv. Evropa až Přední Asie, Kypr, dnes rozšířena v. Asie - Indie, Barma, Thajsko, Indočína, Čína, Vietnam, TchaiWan, jednoletá vonná, léč, insekticidní látky, ČR zavlečený plevel
- arborescens - dřevnatějící, (stromovitý), Středozemí, do Portugalska po Řecko, Kypr, Blízký východ, keř
- argentea - zlatý, end Madeira
- austriaca – rakouský, jižní, pannonský end, pův. jv. Evropa,
- borealis - hory Eurasie, cirkumpolární
- caerulescens Středozemí
- campestris - ladní, Středozemí , Evropa, BG, cirkumpolární, ČR
- camphorata - kafrový, Itálie
- cana - z SAm
- dracunculus - kozalec, estragon, hadí kořen, (palina dračí), stř Rusko, SAm, Itálie, okr ČR

- eriantha - skalní, hory stř a j. Evropy, Tatry, , §RO
- filifolia - SAm
- frigida - Eurasie, cirkumpolární
- genipi - Alpy
- gorgonum - Makaronésie - Kapverdy
- granatensis - zrnitý, Sierra Nevada , chráněn, kriticky ohrožen§ SP, §BG
- herba-alba - (White Wormwood), Izrael, Blízký východ, Írán, Izrael - Nagev. poušť, bible, pouštní pláně
- hololeuca - , , §UA
- indica - indický, jv Asie
- insipida - , §F
- lerchiana - , §RO
- ludoviciana - SAm
- maritima - přímořský, BG
- nitida - lesklý, pův. Dolomity a Alpy, xerotermní, okr, ČR
- pancicii - Pančičův, pannonský end Srbsko, §SRB, **§CZ**
- pontica - pontický, ponticko-panonský florelement, Středozemí
- santonicum - slanomilný, Řecko, Balkán, Turecko, Maďarsko, §SR
- scoparia - metlatý, pův. stř. Evropa a v. Asie, Středozemí , ČR nepůvodní
- thuscula - Makaronésie, Kanáry
- tournefortiana - stř Asie - Kazachstán, Uzbekistán, Turkmenistán, Rusko, Afghánistán, Ázerbájdžán, Arménie, zavl Evropa i ČR
- tridentata - z. SAm, stepi
- vallesiaca - end Alpy
- verlotiorum - Verlotú, pův v. Asie, zavk SA, Evropa, ČR
- vulgaris - černobýl, obecný, (Erva de Sao Joao), cirkumpol, Středozemí , Evropa, s. Afrika - Tunisko, Alžírsko, Přední a stř. Asie - Írán, alergický plevel, ČR, leč - tónikum, antiseptikum, zlepšení zažívání, afrodiziak, ve větších dávkách jed

Arthrocnemum - slanomil, artroknemum, (slanorožec), Chenopodiaceae
- fruticosum (Salicornia europaea var. fruticosa) - dřevnatějící (plodový, evropský), celý mediterán - v. Středozemí až Mrtvé moře, i pobřeží Atlantiku, dřevnatějící sukul, oblázkové pobřeží, pobřežní slaniska, halofyt, souvislé porosty
- macrostachyum (glaucum) - velkoklasý, (Shrubby Glasswort), Středozemí, Makaronésie, BG, Kypr, Malta, Izrael - Mrtvé moře, slaniska

Arum - árón, arum , Araceae, 20 druhů, Středozemí, hlízn .rostliny, Asie, okr
- albispathum - , §UA
- concinnatum - v Středozemí, Řecko, Kypr, Turecko
- conophaloides - středozemní, (muchovitý), Středozemí, Kypr
- creticum - krétský, v Středozemí, end Kréta, Řecko, Turecko, skaln lokality
- dioscoridis - Discoridův, v. Středozemí, Kypr, Egejské ostrovy, j. Turecko, Libanon, Palestina, Izrael, Sýrie, Střední východ, Červený seznam, kamenité stráně
- hygrophillum - vodní, v. Středozemí , Kypr, Blízký východ
- idaeum - idský (idašský), end Kréta, lesy
- italicum - italský (Italian Lords-and-Ladies), celé Středozemí, Makaronésie, Itálie, Španělsko, Řecko, Malta, Turecko, Kypr, Maroko, Tunisko (ne Libye a pobřeží Arábie), stinné křoviny
- lucanum - Středozemí
- maculatum - plamatý, středoevropský florelement, Středozemí, BG, H
- orientale - východní, , §UA, ČR sbírkově
- pictum - plihý, Středozemí , Sardinie
- purpureospathum - Středozemí

Aruncus - udatna, arunkus , Rosaceae, 3 druhy, mírné až subarkt. pásmo s. polokoule, okr
- dioicus - dvoudomá, §H
- vulgaris - lesní, Středozemí, Eurasie, ČR

Arundo - trsť, arundo , Poaceae, 3 druhy, Eurasie, Středozemí, Havaj, oddenk. stález. trávy, okr

- donax - obecná, (rákosovitá, arundo, "rákos z Orientu", Great Reed, Giant Red), pův. stř. Asie, zdomácněl ve v. Středozemí, Řecko, Ischia, Malta, Sinaj, Makaronésie - Madeira, Kapverdy, Azory, tropy a subtr, břehy vod, mokřady, topivo, pletené výrobky, opěrky
- plinii - Pliniova, Středozemí, Ischia
Asarina - asarina, Plantaginaceae, dnes jen 1 druh
- procumbens - jz Evropa - Španělsko, zavl GB a Švýcarsko, přistíněné skály, okr
Asarum - kopytník, asarum , Aristolochiaceae, 90 druhů, mírné pásmo s. polokoule,
- europaeum - evropský**,** H
Asclepias - klejicha, asklepias, toješť, vatočník, Milkweed, Wilde Kapok, Asclepiadaceae, cca 200 druhů, trop. a subtr. SAm, j. a s. Afrika, Středozemí, Madagaskar, okr, pěst, sukulent, pěst lýko
- curassavica - západoindická, (kurasavská, "hedvábná rostlina", Curassavian Swallow-Wort, West Indian Bastard, Bastard Ipecacuanha, Bloodflower, Buttery Weed, Indian Root, Orange (Curacao) Mikweed), pův. trop. stř. a JAm - Ekvádor, Peru, Bolívie, Florida – Everglades, Karibik, Antily, Kuba, Bermudy, Venezuela, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, do 2000 m, do jejich lokality v Mexiku putují miliony motýlů Monarchů z oblasti s. USA a Kanady, inv Florida, stáloz. polokeř 1 m, jed latex, chlupy na semenech, intr okr subtr a tropy, textilně, zplanělá plevelně, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Sardinie, Řecko, Maďarsko, Čína
- fruticosa - plodová, Kypr, býv. pěst ČR
- subverticillata - SAm
- syriaca - hedvábná**,** pův v SAm, pěst Středozemí**,** H, ČR
- tuberosa - hlíznatá, SAm, TLM, pěst Evropa
Aspathium - aspatyum , ?
- bituminosum - živičný, Kypr
Asparagus - chřest, asparágus , Katdoring, Liliaceae , Asparagaceae, asi 300 druhů, Eurasie, Afrika, okr
- acutifolius - pichlavý, (hrotolistý, ostrolistý), celé Středozemí, Řecko, Kypr, Itálie, Ischia, Sicílie, BG, Kanárské ostrovy, garrigue
- acutifolius - Středozemí
- aethiopicus - etyopský, Makaronésie
- africanus - africký, Sokotra
- albus - bílý, z Středozemí, Španělsko, FR, Itálie, Baleáry, Korsika, Sardinie, Malta, Balkán, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Libye
- aphyllus - bezlistý, (Southern Spiny Asparagus), Středozemí, Malta, Izrael - Nagev. poušť
- asparagoides - obecný, pův. j. Afrika, vAfrika, okr, inv
- brachyphyllus - krátcelistenatý, §UA
- densiflorus (sprengeri) - hustokvětý, (zoubkatý, "asparágová kapradina"), pův. j. Afrika, inv
- falcatus (ternifolius) - srpovitý, (Large Forest Asparagus, Sicklethorn, Yellowwood Asparagus), pův. j. Afrika, vytrvalá šplhavá bylina, jed bobule, okr tropy a subtropy
- fallax - § SP, §BG
- horridus - hrůzný, Středozemí , Makaronésie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Blízký východ,1 m
- litoralis - pobřežní, , §UA
- madagaskarensis - madagaskarský, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- nesiotes - , Madeira
- officinalis - lékařský, (obecný), původní kulturní rostlina Středozemí či Orientu, Evropa, Albánie, Itálie, BG, Írán, Kavkaz, z. Sibiř, pobřežní písčiny, garrigue, mladé výhonky zelenina, afrodiziakálně, diureticky, květin. vazby, bobule slabě jed, ČR
- pastorianus – trnitý, Maroko, Kanárské ostrovy
- plocamoides Kanáry
- scandens - šplhavý, pův. j. Afrika, inv
- setaceus -
- squarrus - Makaronésie - Kapverdy
- stipularis - hrotolistý, Středozemí, Baleárské ostrovy, Sardinie, Sicílie, Řecko, Kypr, Sinaj
- tenuifolius - tenkolistý, BG
- umbellatus - okoličnatý, (Madeira Ming Fern), end Madeira, pobřeží , Kanáry
- verticillatus - BG
- viscosa - lepivý, Kréta, garrigue

Asperugo - ostrolist, asperugo, Boraginaceae,
- procumbens - poléhavý, (rozložený), pův hory v. Evropy a z. Asie, Středozemí, Írán, sec Eurasie, Kypr, ČR nepůvodní, rumiště, lokálně, ustupuje, zdomácněl, GB, Afrika, SAm
Asperula – mařinka, **asperula,** Rubiaceae, 130 druhů, Eurasie, trop. Asie, Středozemí, Afrika, Austrálie, okr
- arcadioides - arkádská, Řecko, ČR sbírk
- aristata - Středozemí
- arvensis - rolní, Středozemí , Kypr
- capitata – hlavatá, cirkumboreálně, skalní terasy, bazifilní TTP, Karpaty, Bulharsko, Rumunsko
- cynanchica - psí, (Squinancywort), Středozemí , Malta
- cypria - kyperská, Kypr
- doerfleri end Albánie, Černá Hora
- gussonei Středozemí
- hexaphylla - šestilistá, §F
- hirsuta - srstnatá, s Středozemí, Alžírsko, j Pyrenej. poloostrova, sz Afrika
- hirta - Pryreneje a Kantaberské hory
- neilreichii - Neilreichova, v Alpy - SRN, Rakousko, z Karpaty - N. Tatry, Malá a Velká Fatra
- nitida - lesklá, pův. Řecko, ČR sbírk
- occidentalis - západní, §F
- odorata - vonná, Srbsko, ČR
- orientalis - východní, jz Asie, Kavkaz, Turecko, Sýrie, Arménie, Gruzie, Írán, okr letnička, Eurasie, Amerika
- pomila - nízká, end Sardinie
- stricta - stažená, Kypr
- taurina - taurská, Středozemí, §F, §H
- tinctoria - barvířská, střední, jv. a v. Evropa, býv. i ČR
Asphodeline - **kopíčíčko, asfodeline**, Liliaceae, Asphodelalaceae, 20 druhů, Středozemí, Malá Asie, Krym a Kavkaz
- brevicaulis - krátkostonký, v. Středozemí, Kypr, Írán
- liburnica - liburnická, pův. Středozemí a Malá Asie
- lutea - žluté, (King´s Spear), pův. stř. a v. Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Libanon, sz. Afrika, Alžírsko, Tunisko, Malá Asie, garrigue, kamenité svahy, §UA, okr, ČR, BG, §SRB
- taurica - taurská, Středozemí
- tubolare - trubičkovitá, Středozemí
Asphodelus - kopíčko, asfodel , Xanthorhoeaceae, Liliaceae , Asphodelalaceae, 12 druhů, od Středozemí do Indie, Eurasie, okr
- aestivalus (microcarpus) - letní, (drobnoplodé, Branched Asphodel), celé Středozemí, Itálie, Kypr, Kréta, Malta, Kanárské ostrovy, Írán, garrigue (frygana), skály, škrobn jedlé hlízy
- albus - bílé, z., centrální a v, Středozemí, Španělsko, Pyreneje, Jugoslávie až Řecko, Turecko, Baleáry, s. Afrika, Kanárské ovy, §H
- arrondeaui - , §F,
- fistulosus - dutolisté, (vyvýšené, Pink Asphodel), v. Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Malta, Madeira, od Makaronésie do Arábie, garrigue, písčiny, břehy toků, úhory
- liburnica - liburnské, Kréta
- lutea - žluté, stř. a v. Středozemí, Řecko, od Itálie po Libanon, Sicílie, Alžírsko, Tunisko, Maroko, garigue, okrasně pěstován, (ČR)
- microcarpus - drobnoplodé, celé Středozemí, Sardinie, Itálie, Řecko
- ramosus - větevnaté, v, Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Izrael, Blízký východ
- roseus - růžové, MAroko
- tenuifolius - tenkolisté, Středozemí, s.. Afrika, Egypt, Sinaj, Sahara, Súdán, Somálsko, Arábie, Kypr, Palestina, Izrael, Sokotra, Kanárské ovy**,** Pákistán, Indie
Aspidistra - **kořenokvětka, aspidystra** , domácí štěstí, ševcovská palMA, Liliaceae , Convalariaceae, 100 druhú, Asie, okr
- elatior (lurida) - vyšší, (vyvýšená, „domácí štěstí“, Cast-Iron Plant, Barrom Plant, Iron Plant), pův. Japonsko, Čína, horské lesy, okr subtropy

Asplenium - sleziník, asplenyum, netík , kapradina, Aspleniaceae, Pteridophyta, Eurasie, SAm, Eurasie, několik i tropy,
- adiantum-nigrum - netíkovitý, v.Středozemí , Makaronésie -Kapverdy, Ischia, **§CZ** na hadcích, §H , §UA
- adulterinum - nepravý, j. a stř. Evropa, §RO, **§CZ** na hadcích
- cetarach - lékařský (kyvor l.), §H
- cuneifolium - hadcový, j. a stř. Evropa, Středozemí, §F, §H, **§CZ**
- aethiopicum - Makaronésie - Kapverdy
- fissum - , §F
- fontanum - pramenný, Maroko, Španělsko, NL, §H, Rakousko
- hemionitis - Středozemí, Makaronésie - Madeira, Kanárské ovy (Tenerife), Kapverdy, §BG, § SP
- jahandiezii - Jahandiezův, §F
- javorkeanum - , §H
- lepidium - , §F, §H
- maritimum - přímořský, z. a stř. Středozemí,
- onopteris - tuhý, j. a z. Evropa, stinné rokle a skály
- petrarchae - Středozemí
- ruta-muraria - zední, celé Středozemí, ČR
- sagittatum Středozemí
- scolopendrium - celolistý, Středozemí, §H
- seelosii - Seelosův, §F
- septentrionale - severní, Středozemím, Maakaronésie - Kapverdy, H, ČR
- t. ssp. madarense - end Madeira,
- t. ssp. guadrivalnesis - end Sardinie
- viride - zelený, Středozemí , §H
- x alternifolium - střídavolistý, Středozemí**,** H
Aster - hvězdnice, aster, Asteraceae, 600 druhů, cirkumpolárně, s. mírný pás, hlavně SAm - tamní druhy jsou většinou vysoké a silně větvené, se středně velkými až drobnými úbory, v j Africe keřovitě, okr
- alpinus - alpská, , §UA
- amellus - chlumní, pův. jv. Asie, Středozemí , xerotermní trvalka, okr, §F, §H, ČR
- canus - šedá, jv. Evropa, Portugalsko, Španělsko, halofyt
- lanceolatus - kopinatá, ČR
- linosyris (Lynosiris vulgaris) - zlatohlávek, (lnovitá), skaln místa, Středozemí od Španělska po Turecko, s. Afrika, okr, ČR
- novi-belgii - novobelgická, okr ČR
- oleifolius – olivolistá, §H
- punctatus - tečkovaná, jv. a stř. Evropa, Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Jugoslávie, Albánie, býv. ČR, §SR, halofyt
- pyrenaicus (pyrenaeus) - pyrenejská, § SP, §BG, §F
- sedifolius (acris) - šedá, j. Evropa, §H
- squaMAtus - štítnatá (Narrow-leaved Aster), pův. stř. a JAm, introd. Malta
- tripolium ssp. pannonicus - pobřežní (slanistá) pannonská, pannonský end, rozšířena celé Středozemí, Jugoslávie, Maďarsko, Ukrajina, **§CZ**, slaniska
Asteriscus (Odontospermum, Pallenis) - **hvězdník, hvězdička**, **asteriskus**, Asteraceae
- aquaticus - vodní, v. Středozemí, Makaronésie
- graveolens - Makaronésie
- intermedius - Makaronésie
- sericeus - Makaronésie
- spinosus - ostnitý, (trnitý), v. Středozemí , Palestina, Izrael
- vogelii - Makaronésie - Kapverdy
Asterolinon - hvězdicovník, asterolinon, Asteraceae
- linum-stellatum - hvězdovitý, Kypr
Astydamia - astydamia, Apiaceae,
- latifolia - širokolistá. Makaronésie, end Kanárské ovy, Madeira
Astracantha – hvězdovec, astrakanta, Asteraceae
- cretica - krétský, Kréta, oreomediteránní

Astragalus - kozinec, astragalus, Fabaceae, Viciaceae, 3000 druhů, Blízký východ, většinou chladné oblasti s polokoule, polokeře, trvalky i letničky, okr
- aetnensis - etnaeský, (Christ´s Thorn, „svaté trní“), Sicílie (Etna) end, první na lávě
- agraniotii - end hor Peloponésu
- agrestis - SAm
- alopecuroides - psárkovitý, z Středozemí, Španělsko, Maroko, Alžírsko, §F
- alopecurus - Středozemí, Írán
- alpinus - alpský, arkto-alpinský, Eurasie, SAm
- americanus - americký, SAm -
- amoenus - end Turecko, TTP, polokeř
- angustifolius - úzkolistý, pův jv. Evropa - Balkán, Dalmácie, B+H, Černá Hora, Severní Makedonie, Řecko, Albánie, Bulharsko, Srbsko, Kréta, Thasos, Anatolie, Malá Asie, Sýrie, Libanon, ČR sbírk, skaln svahy
- anthylloides - end Turecko
- arenarius - písečný, Evropa, i ČR
- asterias - s Afrika, Egypt, Arabie, z. a stř. Asie
- asper - drsný, ponticko-pannonský druh, Chorvatsko, BG, Maďarsko, §H, býv. ČR, §SR
- astropilosus - v a j Afrika, Arábie
- australis - jižní, arkticko-alpinský druh, s Eurasie, s SAm, cirkumboreálně, §SK,
- austriacus - rakouský, , stř a jv Evropa, cirkumboreálně. **ČR C1**, suché stráně, ohrožován bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C2),** §SK,
- autranii - Balkán - end hor Albánie
- balsaccii - Balkán - Albánie, TTP na Ca, bezlodyžný
- balearicus - baleárský, end Baleárské ostrovy, Středozemí , Řecko, kamen půdy
- bayonnensis - Bayonnův, §F
- borysthenicus - , §UA
- carpinus ssp. laniger - habrovitý, Kypr
- centralpinus - alpinský, , §F
- cicer - cizrnový, stř. a j. Evropa po Španělsko, Itálii a Jugoslávii, SRN, cirkumboreálně, zavl ČR
- contortuplicatus - , §H
- crassicarpus - SAm - středozápad
- cretophillus - , §UA
- cyprius - kyperský, end Kypr,
- danicus - dánský, , jihosibiřský florelement,
- dasyanthus - drsnokvětý, ,§SRB , §H, §UA
- depressus - přitisklý, Středozemí, Španělsko – Malá Asie
- drummondii - Drummondův, SAm - Skalisté hory
- echinus - v. Středozemí, jz Asie, Kypr, Sýrie, Libanon, Sinaj, Saúdská Arábie, trnitý polokeř
- eriophyllus - Středozemí
- excapus - bezlodyžný, Španělsko, Itálie, Řecko, Albánie, Balkán, Malá Asie, BG, Ukrajina, Moldávie, §RO, §SRB, §H, **§CZ**
- frigidus - chlasdnomilný,
- galegiformis - Kavkaz, sec Ukrajina, Rumunsko, Maďarsko
- geminiflorus - end Ekvádor
- genargenteus - Sardinie
- gennarii - Sardinie, Ca
- gilviflorus - SAm - prérie
- glycyphyllos - sladkolistý, Středozemí
- greuteri - end Korsika
- gummifer - slizodárný, (Tragacanth, Gum), Malá Asie, Izrael, bible, Sýrie, Írán, guma, klovatina tragant
- halicacabus - Turecko - Anatolie, Arménie, Ázerbajdžán, Írán
- hamosus - háčkovitý (hákovitý), celý mediterán, Středozemí, Portugalsko až Řecko, Maďarsko, Rumunsko, Kanáry, Madeira, s. Afrika - Maroko až Egypt, Sinaj, Černomoří - Krym, Ázerbajdžán, Írán, do 1200 m, pole, cesty, zplaňuje dále v Evropě aj.
- hirticalyx - Anatolie - Turecko, Írán, pichlavý

- horridus - strašný, Sinaj, Arábie
- christianus - Malá Asie - Anatolie, turecký Kurdistán, Arménie,
- idaeus - end hor Kréty
- krajinae - , §UA
- leontinus - , §F
- lineatus - Turecko - Anatolie, Írán, značně variabilní
- lusitanicius - v. Středozemí
- macrocarpus ssp. lefkarensis - velkoplodý, end. Kypr (Troodos)
- massiliensis - marseilská, z. Středozemí, Španělsko, Francie, kamen. p., pobřeží, garrigue, §F
- monspessulanus - motpelierský, záp. a stř. mediterán, Středozemí , Španělsko, Maroko, Alžírsko, Řecko, (mimo Korsiky a Sardinie), jv. Evropa, sev. Afrika, suchá a kamen místa, , §UA
- nebrodensis - end Sicílie
- nitidiflorus - § SP, §BG
- norvegicus - norský, s. Eurasie, i ČR
- onobrychis - vičencový, Středozemí
- parnassi - parnaský, vč. ssp. calabricus, Balkán - Bulharsko, Albánie, Severní Makedonie, Řecko, Itálie
- pelecinus - Středozemí, Portugalsko až Bulharsko, Maroko až Tunisko, Sinaj, Turecko, Makaronesie
- Kanáry, Madeira, suché nezapojené lokality
- penduliflorus – poniklý, (převislokvětý, převislý), cirkumboreálně, Pyreneje, Alpy, Karpaty, stř. Švédsko, §SK,
- persicus - perský, Írán
- peterfii - Peterfův, end Karpat - Transylvánská kotlina, §RO, Bern, SMAr
- prusianus - end Turecko - Anatolie
- pseudopurpureus - end v Karpaty, Rusko, bazifilní horské TTP, Bern
- rhizanthus - z Himálaj, s Pákistán až Nepál
- sempervirens - hory Středozemí
- sericophyllus - Balkán, Řecko, Severní Makedonie, TTP, Ca
- setosulus - , §UA
- siculus - sicilský, end Sicílie (Etna)
- sirinicus - , Itálie, Korsika, Albánie, Řecko, Balkán
- spinosus - trnitý, Středozemí , Sinaj, Sahara, Arábie, blízký Východ, Izrael - Nagev. poušť
- suberosus var.hartmanii - korkový, end Kypr
- sulcatus - , §H
- tanaiticus - donský, , §UA
- terracianoi - end Korsika, Sardinie
- tigridis - Írán
- tinctoria - inkoustový, §H
- tragacantha - tragant, jz. Evropa , Středozemí
- tremolsianus - § SP, §BG
- trigonus - s.Afrika, Egypt, Sinaj, Palestina, Syrie
- varius - pestrý, §H
- vesicarius - měchýřnatý, j. Evropa, Středozemí , Portugalsko, Španělko, Balkán, Černomoří, ČR vyhynul, §SR, §H
- vogelii - Sahara, Egypt, Etiopie
- zingeri - Zingerův , §UA

Astrantia - jarmanka, astrancia , Apiaceae, 11 druhů, Eurasie, mírné pásmo, vlhké humózní lesy, hory, okr
- bavarica -
- carniolica - end jv Alpy, Rakousko, Itálie
- major - větší,
- maxima - největší, Kavkaz, Gruzie, Arménie, Turecko
- minor - nejmenší Pyreneje, Apeniny, Tyrolsko, z Alpy

Astrodaucus - astrodaukus, Apiaceae
- littoralis - pobřežní, , §UA

Astydamia - astydamia, Apiaceae, s. Afrika, Kanárské ovy
- latifolia - Kanáry

Asyneuma - zvonečník, klasovec, asyneuma, Campanulaceae, cca 50 druhů, stepi Eurasie, okr
- canescenes - sivý, (šedavý), Jugoslávie, Albánie, §H, §SK, býv. ČR
- giganteum - velký, Bern, Smar, NAT,
- limonifolium - limonkovitý, Středozemí, Itálie, Řecko, Balkán, Anatolie
Athamanta – žebroplodka, atamanta, žebřice, nevěstilka, Apiaceae, 15 druhů Středozemí a okolí, okr
- turbith - Itálie, Slovinsko Chorvatsko, Balkán, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Albánie, Kosovo, Severní Makedonie
- turbinth ssp hungarica - end j Karpaty, Ca skály
Athyrium - papratka, athyrium, kapradina, Woodsiaceae
- filix-femina - samičí, Středozemí , Makaronésie, Itálie, H, ČR
Atocion (nově vymezen, býv. Silene armena) **- neplodník, atocion,** silenka, Caryophyllaceae, 6 druhů, většinou květy červené
- armeria - svazčitá, Středozemí až stř. Evropa, teplomilné svahy, okr letnička
- rupestre - květ bílý
Atractylis - bádel, atraktylis, (atraktivník, šípkovec) , Asteraceae
- arbuscula - stromečkovitý, Makaronésie, NATm, §BG, § SP
- cancellata - kanelovitý, Středozemí, Španělsko, RF, Itálie, Řecko, Kypr, Makedonie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypr, Sinaj, Kanáry, Tyurecko, Kypr, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Irák, Írán, suché, kamen úhory, §F
- carduua (carduus) - s Afrika, Egypt, Sinaj, Palestina
- gummifera - pryžový, (Ground Thistle), Malta
- preauxina - MAkaronésie, end Kanárské ovy (Gran Canaria), §SP. Smar-n. NATm,
Atraphaxis - poušťomil, atrafaxis, Polygonaceae, 25 druhů, Eurasie, jv Evropa až Himálaj, Sibiř, j a jz Asie, s. Afrika
- billardieri - Bilarderův, Řecko, Malá Asie, Sýrie
- frutescens - plodový, jv. Evropa, stř. a z. Asie
- muschketowii - muškátovitý, Malá Asie
- replicata - opakovaný, §UA
- spinosa - trnitý, jv. Evropa, MAlá Asie, z. a stř. Asie, Sýrie, Libanon, Izrael Jordánsko, Turecko, Egypt, jv Rusko, Pákistán, Čína, Mongolsko, rozsáhlý areál, keř až 2 m
Atriplex - lebeda, atriplex, AMAranthaceae, Chenopodiaceae, asi 300 druhů, z toho 60 v Austrálii, mírné až subtr. pásmo, zasol. půdy, i okr
- glaucus - sivá, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, Kanárské ostrovy
- halimus - slanomilná, (Shrubby Orache), celý mediterán, Středozemí vč. ostrovů, jz. Evropa, Malta, s.Afrika, Makaronésie - Kanárské ovy, halofyt, písčiny, vysazována, léč
- hastata - rozprostřená, Středozemí
- holocarpa - Středozemí
- hortensis - zahradní, Středozemí
- littoralis - pobřežní, Středozemí, sev. Afrika, z. a s. Evropa, písčité duny, §SR
- longipes - , §F
- oblongifolia - podlouhlolistá, pův. jv. Evropa, Středozemí, j. Ruska, ČR nepůvodní
- patula - rozkladitá, pův. Evropa,
- portulacoides - šruchovitá, Středozemí
- rosea - růžová, Středozemí , Kypr
- sagittata - lesklá, (šípovitá), Středozemí, Írán
- tatarica - tatarská, Středozemí
Atropa - rulík, atropa , Solanaceae, 4 druhy, Středozemí, Eurasie, okr, jed alkaloidy, tónikum, afrodiziak, halucinog
- baetica - § SP, §BG
- bella-dona - zlomocný, stř. a j. Evropa, Středozemí , Itálie, Ischia, s. Afrika, z. Asie, ČR, léč - tónikum, antiseptikum, zlepšení zažívání, afrodiziakálně, halucinodenní, ve větších dávkách jed (v Itálii ženy do očí, zvětšené pupilky „ohnivé oči“), §UA
Aubriet(i)a - tařička, aubriecia, Brassicaceae, 12 druhů, hory Eurasie, koberc., okr
- canescens -
- columnae - sloupovitá, okr. ČR, SRN, H

- deltoidea - kosníkovitá, pův. v. Středozemí, Kréta, skály, okr. skalnička, ČR
- gracilis - útlá, end hor Balkánu,
- olympica - olympská, pův. z Bythinského Olympu v Malé Asii
- pinadi - end hor Turecka
- saxatilis - skalní, Středozemí
- x cultorum - zahradní, okr

Aucuba - aukuba, skuroň, Garryaceae, Aucubaceae, Cornacae, 10 druhů, v.Asie, od v. Himálaje po Čínu a Japonsko, stáloz., okr,
- japonica - japonská, (Gold-Dust Tree, Japanese Laurel, Japanese Aucuba. Spotted Laurel), pův. Japonsko, Korea, Čína, stáloz. keř, okr tropy a subtropy

Aurinia (Alyssum) **- tařice, aurinya,** Brassicaceae, 7 druhů, Evropa a Malá Asie
- cultorum - pěstovaná, okr Čína
- saxatilis (Alyssum s.) - skalní, (Basket of Gold), jv. a stř. Evropa, vč. ČR, Středozemí, Malá Asie, xerotermní, end. skal a říčních kaňonů, §H, okr Čína,
- utrechtziana - utrechtská, Bern

Austrocylindropuntia - austoecylinropuntia, Cactaceae
- subulata - šídlovitá, Peru, Bolívie, 3-4 m, okr ČR hrnk, Středozemí - Španělsko zplaňuje, Austrálie

Avena - oves, avena , Poaceae**,** 25 druhů, mírné pásmo Eurasie, okr
- barbata - vousatý, Řecko, Kypr, Turecko, Egypt, Libye, Arábie, Palestina, Libanon, Irák, Írán, Afghánistán
- byzantica - byzantský, Středozemí, ke krmení, obilnina
- fatua - hluchý, pův. s. Afrika, Přední Asie, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Maroko, Ischia, Evropa, Írán, ČR nepůvodní
- sativa - setý, pův. v. Evropa, Středozemí, stará kulturní obilnina, Ischia, ČR
- sterilis - jalový, (AniMAted Oat), celé Středozemí, malta, suchá pole a úhory

Avenella - metlička, avenela, Poaceae
- flexuosa - křivolaká, Středozemí, ČR

Avenula - ovsíř, avenula, Poaceae
- compressa - stěsnaná, §H
- pratensis - luční, Středozemí
- versicolor - peřestý, hory j. a stř. Evropy, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Balkán, Turecko, Kavkaz

Averrhoa - karambola, bilimbi, averhoa, Oxalidaceae, 2 druhy, trop. jv Asie, ovoc. strom, okr
- bilimbi - MAkaronésie - Kapverdy
- carambola -

Avicennia - kolíkovník, avicenya, šura, nově do Acanthaceae, Verbenaceae, 6 druhů, mangrovy, okr,
- marina - mořský, Sinaj, Arábie

Azolla - azolka, azola, kapradina , Azollaceae
- filiculoides - ČR

Azorina - azorina, Campanulaceae, 1 druh, Azorské ovy, okr ,
- vidalii - Azory, stáloz. polokeř, Smar-m, Bern

Baccharis - pomíšenka, bakcharis, (bacchavonnec) **,** Asteraceae
- halimifolia - nepitolistý, pův. USA, intr Francie, Španělsko

Bacopa - bakopa, sutera, Scrophulariaceae, asi 60 druhů, teplé a trop. oblasti Afriky, Austrálie, Asie a Ameriky, sukul. rostlin, mokřadní a vodní lokality, okr
- monnieri - Indie**,** Indočína**,** Malajsie**,** Havaj**,** Středozemí , pěst Itálie

Ballota (Marrubium) **- měrnice, balota,** Horehound, Kattekruite, Lamiaceae
- acetabulosa (M. a.) - vlnatá, v. Středozemí - Řecko, Kréta, egejská oblast, Turecko, garrigue (frygana), křovinaté slunné kamen svahy
- hirsuta - srstnatá, Portugalsko, Španělsko, Maroko až Tunisko, Libye, Čad, suché lokality, polokeř 0,5 m
- integrifolia - spojitá, end Kypr,
- nigra - černá, Středozemí , Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- pseudodictamnus - náprstníková, v Středozemí, Kréta a ovy Egejského moře, Turecko, Libye
- undulate - Středozemí, Izrael - Nagev. poušť

Balsamita - maří list, balsamita, , Asteraceae, jz. Asie, <u>léč</u>., koření, ČR
- MAjor - balšámový, Středozemí, Ischia, s. Afrika, Kanárské ostrovy, jz.Asie, ČR, <u>léč</u>, koření, repelentní

Banksia – banksia, pavoučkovec, Proteaceae**,** 75 druhů, temperát. až subtr. obl. Austrálie, i N.Guinea, stáloz. dřeviny, okr, cenné dřevo
- integrifolia - celolistá, (paučkovec c., White Honeysuckle, Coast Banksia), pův. Austrálie, keř. stromek, okr, intr. Středozemí, subtrop. zahrady a parky,
Barbarea (Campe) **- barborka, barbarea**, Brassiceae, 12 druhů, vlhké temperát. obl s. polokoule
- balcana - balkánská, Balkán
- bracteosa - Středozemí
- rupicola - end ovy z. Středozemí - Korsika, Sardinie
- stricta - přitisklá, Eurasie, SAm
- vulgaris - obecná, Středozemí
Barlia - barlia , Orchidaceae
- robertiana - Robertova, krásná orchidej, celé Středozemí, Sardinie, Španělsko, Řecko, Kypr, §F
Bartsia - lepnice, bartsia, Orobanchaceae, Scrophulariaceae,
- spicata - plihá, §F
- trixago - pův. mediterán, v. Středozemí**,** Írán, Makaronésie - Azory, Kanár. ovy, Írán, Etiopie, snad i j Afrika, JAm, zavl. j. USA, Austrálie, poloparazit
Bassia - trnoplodník, bassia, (bytel), Chenopodiaceae
- eriophora - Středozemí, Egypt, Palestina, Izrael, jz Asie, Pákistán
- sedoides - , §SRB, §H
Batrachium (Ranunculus) - **lakušník, batrachium,** Ranunculaceae, Evropa, vodní rostliny, vodní plochy stojaté a poMAlé, okr, §Pl – všechny druhy kromě circinatum
- aquatile - vodní, Středozemí, Pyreneje
- baudotii - Baudotův, Středozemí
- fluitans - vzplývavý, Makaronésie
- peltatum - štítnatý, Středozemí, Makaronésie
- rionii - Rionův, Středozemí
- trichophyllum - niťolistý, Středozemí, Írán, H
Bauhinia - bauhinye, valina, Caesalpiniaceae, Fabaceae, cca 250 druhů, tropy a subtr, dřeviny, květy podobné orchid.,
- galpinii - červená, (Red Bauhinia), pův. jv. Afrika, Tanzanie, pnoucí, okr, špalírový keř, květy lotosově růžové,
- monarda - jednomužná, pův. z Antil, trop. savany, Tanzanie, Réunion
- natalensis - natalská, j. Afrika
- tomentosa - plstnatá, (Bush Neat´s Foot, Yellow Bauhinia, Yelow Orchid Tree, Camel´s Fod), pův. trop. a subtr. Afrika a Asie, v. Afrika, Tanzanie, Keňa, Uganda, monzun. lesy do 2100 m, keř. stromek 7 m, okr, <u>léč</u>
- variegata – pestrá, (v. pestrobarevná, orchideový strom, Purple Orchid Tree, Camel´s Food Tree, Bull Hoof, Poor Mans Orchid, Mountain Ebony, Buddhist Bauhinia), pův. jv. Asie, Čína, Indie, exot. strom 6-12 m, buddhist. okr, intr. subtropy Středozemí, Kanárské ostrovy, Madeira, Kypr, Maroko, Palestina, Izrael, do 2200 m, Keňa, Tanzanie, plody 20 cm, okr
Beaucarnea (Nolina) - **bokarnea, nolina,** sloní noha, Nolinaceae, Agavaceae, Asparagaceae, 30 druhů, od j. USA a Mexika po Guatemalu, stáloz. dřevin, polopouště, okr
- recurvata - podkřivená, („sloní noha“, Pony Tail Palm, Bottle Palm, Elephant-Foot Tree), pův. Mexiko, polopouště, stáloz. sukul, okr suché tropy a subtr
Beckmaniana - housenkovec, bekmanyana, Poaceae
- eruciformis - zduřelý, euroasijský travní druh, vých. Středozemí, Balkán, **§CZ**
Begonia - begónye, kysala , Begoniacea
- x tuberhybrida - hlíznatá, (Tuberous Begonia), rodiče tropy a subtr JAm - Bolívie, Peru, hlízn. bylina, okr intr Středozemí, Madeira, okr, ČR**,** SRN, H, Čína
Bellium - chudobnička, belium, Asteraceae
- bellidioides - chudobkovitá, end Sardinie, Korsika, Baleáry
Bellardia - belardya, Scrophulariaceae
- roMAna - římská, , §F
- trifoliata - trojlistá, , §F
- trixago - hřebenitá (Bellardia), celé Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Írán, duny, sušší kamenité TTP, sušší pastviska, olivové háje, adventivní, poloparazit

Bellevalia (Hyacynthus) - **belevalia,** Asparagaceae, **(**Hyacynthaceae, Liliaceae), 65 druhů, v. Středozemí až Pákistán, v. Egypt, Krym, Kavkaz, Turecko, Írán, Turkménie, stř. Asie, Pamiro-Alaj, okr
- atroviolacea – tmavěfialová, stř. Asie, Pamiro-Alaj, okr,
- ciliata - brvitá, Pákistán
- desertorum - pouštní, Jordánsko, Sinaj
- dubia - pochybná, Středozemí od Portugalska do Řecka
- flexuosa - Sýrie, Libanon, Izrael, Palestina, Egypt - Sinaj, Arábie, Kuvajt, frygana,
- glauca - Pákistán
- hackelli - Hakelova, NAT
- nivalis - sněžná, v. Středozemí , Kypr, Libanon, Sýrie, křovinaté stráně
- romana (Hyacynthus romanus) - římská, centrální Středozemí - j. Evropa, Portugalsko, Francie, Itálie, Řecko, vlhčí TTP, § RF,
- paradoxa – podivná, Zakavkazí, Írán, okr.
- pycnantha – hustokvětá, Zakavkazí, okr.
- sarmatica – sarmatská, , §RUS
- saviczii Pákistán
- trifoliata - trojlistá, Středozemí , Kypr

Bellis - sedmikráska, belis , Astraceae
- annua ssp.minuta - roční, (Annua Daisy), v,Středozemí, Makaronésie, Kypr, Malta, blízký Východ
- caerulescens - end Maroko
- margaritifolia - kalabrijská, end Kalábrie (j. Itálie), Sicílie, Liparské ovy, vlhké louky do 1000 m
- perennis - obecná, j. a stř. Evropa, Středozemí, Maroko, Sardinie, Kypr, Írán, H, ČR, nízké travnaté plochy
- sylvestris - lesní, (Southern Daisy), Středozemí , Řecko, Kypr, Malta**,** blízký Východ

Bellium - belium, Asteraceae, 5 druhů, Středozemí
- bellidioides - end ovy Středozemí - Baleáry, Korsika, Sardinie

Bencomia - benkomia, Rosaceae
- brachystachia - § SP **,** §BG, Smar-m, NATm
- caudata - oháňkovitá, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria)
- exstipulata - end Kanár. ovy (Tenerife, La PalMA), § SP, §BG, bohatě větvený keř
- herrena - § SP
- sphaerocarpa - Kanáry § SP, §BG, Smar-m, NATm

Berberis - dřišťál, berberis, Berberidacae, 622 druhů, s. polokoule, hlavně stř. a v. Asie a JAm, 6 druhů, Evropa, s. Afrika a SAm
- aetnensis (vulgaris ssp. aetnensis) - etenský, centrální Středozemí, Korsika, Sicílie, Sardinie, Apeniny, ČR (4a), mezihostitel rzi obilné / Puccinia graminis
- conferta - Ekvádor, Peru - Andy
- crataegina - hlohový, Malá Asie, Turecko, Írán, Afghánistán
- cretica - krétský, pův.v. Středozemí , Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, Linanon, Izrael (hora Hebron), garrigue (frygana), submediteránní, světlé lesy, do 2400 m
- darwinii - Darwinův, jz JAm
- empetrifolia JAm
- kaschgaria - kašgarský, end Ťan-šan
- lutea -
- maderensis - madeirský, end Madeira, Bern, NAT
- microphilla -
- sanguinea -
- trigona -
- vulgaris - obecný, Středozemí ,stř. a j. Evropa vč. ČR, BG, H, Maroko, Krym, Kavkaz, stř. Asie, Čína, SAm, teplejší, suché křovinaté stráně, okr

Berteroa - šedivka, berteroa, Brassicaceae, Eurasie, byliny, suchá rumiště,
- incana - šedá, (šedivá, šedivka), stř. a j. Evropa, domest. z. a s. Evropa, SRN, ČR, suchá rumiště
- stricta - tuhá, Balkán, Skandinávie, ČR, ojed. suchá rumiště

Berula - potočník, berula, Apiaceae
- erecta - vzpřímený, Středozemí**,** Írán**,** ČR

Beta - brukev, řepa, beta , Amaranthaceae, Brassicaceae, Chenopodiaceae, 6 druhů, Středozemí, mořská pobřeží Evropa, pěst,, okr
- patula - rozkladitá, Smar-m, NATm
- rapa, var. rapa - b. vodnice, ČR
- vulgaris - b. řepa obecná, původní kulturní rostlina Středozemí,
ssp. maritima - předek řepy, Středozemí, Makaronésie
ssp. cikla - předek cvikly,
var. vulgaris - mangold, var. altissima - cukrovka, var. crassa - řepa krmná, var. conditiva - salátová, convar. acephala - kedluben, convar. acephala, var. sabellica - kadeřávek, convar. botrytis, var. botrytis - květák, convar. botrytis, var. cymosa - brokolice, convar. capitata, var. alba - zelí bílé hlávkové, convar. capitata, var. rubra - zelí hlávkové červené, convar. capitata, var. gemmifera - kapusta růžičková, patula - end. Madeiry, Kypr, ČR nepůvodní, Haná aj.
Betonica (Stachys) - **bukvice, betonyka**, Lamiaceae
- alopecurus hory j. Evropy - Pyreneje, Alpy, Apeniny, Balkánu a Peloponésu
- grandiflora (macrantha) - velkokvětá, Kavkaz, Turecko, Írán
- officinalis - lékařská, Středozemí
Betula - bříza. betula, Betulaceae, cca 120 druhů, mírné až arktické pásmo s. polokoule, jižněji jen hory, pion. dřeviny, exp, okr
- argentea - stříbrná, Sicílie (Etna)
- borysthenica - dněprovská, §UA
- carpatica - karpatská, hory stř. Evropa, ČR, horské lesy, na Šumavě blízká B. pubescens
- humilis - nízká, stř. a s. Evropa, ČR, slatiny, §Pl, okr. ČR, SRN, H, Rusko, s. Asie až po Altaj, §UA
- klokovii - Klokova, §UA
- medwediewii - Medvedievova, Turecko, Kavkaz, Írán
- nana - trpasličí (zakrslá), stř. a s. Evropa – Grónsko, Labrador, Skandinávie, ČR - Šumava, Jizerské a Lužické h., z. Sibiř, Grónsko, Labrador, vlhké hory, **§CZ** – na Šumavě ohrožena bezzásahovým sukcesním zarůstáním plání, §D, §Pl, §F
- obscura - tmavá, Evropa – Švédsko, Dánsko, Polsko, ČR, s. Morava, jz. Ukrajina, §UA
- oycoviensis - ojcovská, ČR, j. Polsko, Rumunsko, Ukrajina, Dánsko, Švédsko
- papyrifera - papírová, SAm - Aljaška,Yukon, intr. ČR, Čína, okr. ČR, SRN, H
- pendula (alba, verrucosa) - bělokorá (bradavičnatá, převislá), pův. Evropa, Itálie, BG, H, Malá Asie, Írán, s. Afrika, Kavkaz, Sibiř, euroasijský druh, 25 m, (ČR) , okr ČR, SRN, H, Rusko
- pubescens - pýřitá, euroasijský druh, Eurasie, drsnější Evropa vč. ČR, Sibiř až Bajkal, hory, na jihu Evropy jen omezeně - s. Balkán, H, Sibiř až Bajkal, §SRB, §H, ČR
Biarum - biarum , Araceae, 21 druhů, Malé hlíz. trvalky, Středozemí. z.Asie, okr
- arundarum - Středozemí
- tenuifolium - tenkolistá, v, Středozemí, Blízký východ, Írán, Irák, garrigue
Bidens - dvouzubec, bidens, Asteraceae, 200 druhů, zejména Mexiko a přilehlé oblasti Ameriky, Eurasie, Afrika, u vod, okr
- cernua - nící, Středozemí
- ferulifolia - ločidlolistý, (prutolistý, Apache Beggartiks, Fern-leaved Beggartiks, Bur Marigold), pův. Mexiko, trvalka, okr, intr Středozemí
- frondosa - černoplodý, (čelný), Středozemí, Itálie, ČR
- pilosa (sudanica) - pův JAm, pěst tropy a subtr Středozemí
- tripartita - trojdílný, Středozemí, Írán
Bifora - štěničník, bifora, dvouplodec, Apiaceae
- radians - paprskující, Středozemí, Írán
- testiculata - sáčkovitý, Kypr
Bignonia – trubač, bignonye, Bignoniaceae, 29 druhů, SAm, temperát. až trop. obl., stáloz. pnoucí, okr
- capreolata – úponkovitý, (Cross Vine), pův. SAm, intr okr Evropa, Čína
- radicans (Calupsis r.) - kořenující, intr. BG
Biscutella – dvojštítek, biskutela, Borraginaceae, Brassicaceae, Eurasie, bylina, skaliska, okr
- didyma - dvojitý, stř. a j. Středozemí, Korsika, Itálie, Řecko, Kypr
- fruitescens - polokeřovitý, Středozemí
- neustrica - , §F, Bern, Smar, NAT,

Bistorta - rdesno, bistorta, Polygonaceae
- major - větší, Írán
Bituminaria - dětelník, bituminária, Fabaceae, 4 druhy,
- bituminosa (Psoralea b.) - pryskyřičnatý, modrý, (psorilea živcová, Pitch Clover, Pitch Trfoil, Arabian Pea Trefoil), celý mediterán, Středozemí , Pyreneje, Řecko, Ischia, Sardinie, Malta, Makaronésie - Kanárské ostrovy, Madeira, kamen a narušené půdy, do 1000 m, levády
- morisiana - Morisova, end Sardinie
Blackstonia - žlutnice, blakstonya, Gentianaceae
- acuminata - hrotitá, Středozemí, Kypr, §H
- perfoliata (Chlora p.) - tečkovaná, (prorostlá, Yellow-wort), celé Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Řecko, Kypr, MAlta, Černomoří, (Slovensko), makchie, úhory, písčiny, cesty, §SRB
- perfoliata ssp. serotina - tečkovaná s. , §SRB
Blechnum - žebrovice, blechnum, kapradina, Blechnaceae, Madeira Srbsko, Ischia, Kypr, §H, ČR vzácně
Blysmus - skřípinka, blysmus, Cyperaceae
- compressus - smáčknutá, Středozemí, Malá Asie, Írán, Evropa, Kazachstán, Indie, Nepál
Boerhavia - berhavia , Nyctaginaceae, Urticaceae
- coccinea - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar
- plumbaginea - olověncová, Namibie, Súdán, stř. Afrika , Etiopie, pouštní okraj Sahara, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Středozemí, Arábie, blízký Východ
- repens - plazivá, pouštní efemera, Sahara, Afrika od Maroka a Egypta k JAR, Sicílie, sec Madagaskar, Arábie, Izrael, Libanon, Blízký východ, jv. Asie, ne vlhké tropy
Bolboschoenus (Scirpus) **- kamyšník, bolboschenus**, Cyperaceae, Středozemí, v. Afrika, z. a stř. Asie po Indii, mokřady, zaplavované terénní deprese, slaniska,
- maritimus (glaucus) - přímořský, Středozemí, Makaronésie, jz a stř Asie, Egypt, Indie
Boleum - boleum, Brassicaceae, 1 druh, příbuzný rodu Vella
- asperum - hvězdné, dřevina, Španělsko, § SP, §BG, Bern, Smar, NAT, formace matorral - mediteránní křoviny
Bombycilaena - protěžka, bombycilena , Asteraceae
- erecta - vzpřímená, Středozemí, Španělsko, Balkán, v. Středozemí, Pannonie, Rumunsko, Krym, §SR
Bongardia - bongardya, Berberidaceae, 1 druh
- chrysogonum - v. Středozemí ,Turecko, Kypr, Blízký východ (Sýrie, Izrael, Jordánsko), Írán, s. Afrika, Afghánistán, stř. Asie
Borago - brutnák, borago, Boraginaceae, 3 druhy, Středozemí, Evropa, okr, salát
- officinalis - lékařský, (Borage), Středozemí , pův. z. mediterán, severoafrického Středozemí, dnes celé Středozemi, Makaronésie, Španělsko, Ischia, Sardinie, Baleáry, Malta, Maroko, Evropa, Orient, zahrady - dlouhodobě pěst zelenina, pole - olejnina i léč, esenciální oleje, aromaterapie, cesty, okr ČR, SRN, H, Čína
- pygmea - trpasličí, Korsika, Sardinie
Borderea - borderea, Dioscoreaceae
- chouardii - § SP, §BG
- pyrenaica - pyrenejská, , §F
Bosea - bosea, dvojílák, Amaranthaceae
- cypria - kyperská, end Kypr,
Boswellia - kadidlovník, bosvelia, (Frankicense Trees, „bílé zlato“), Burseraceae, 20 druhů, 7 end. druhů Sokotry
- sacra - pravý (svatý), trop. strom, kadidlová klejopryskyřice (nařízne se kůra), kdysi dražší než zlato, (františek), kadidlo k církevním obřadům, pouště, vyvýšeniny, pův. v. Omán - Mascat, dále Jemen, Izrael u Mrtvého moře (kdysi se u nich zastavovaly karavany), Saudská Arábie, Sokotra, SAE, Tanzanie, Somálsko, Botswana, Súdán, Ghana, vykuřování v kostelích (s myrhou), léč - protizánětlivé účinky a i léč - rakovina, mají omezenou schopnost klíčit a bez pomoci člověka se nedokážou obnovit (pěstuje pokrokový izraelský farmář Guy Erlich)
Botriochloa - vousatka, botriochloa, Poaceae
- ischaemum - prstnatá, Středozemí ,, suché stráně, ČR
Botrychium - vratička, botrychium, kapradina, Ophioglossaceae
- lanceolatum - kopinatá, , §F
- lunaria - měsíční, Středozemí, Makaronésie, §H, §UA

- matricariifolium - heřmánkolistá, Středozemí, §F, §H
- multifidum - mnoholistá, §H, §F
- simplex - , §F
- virginianum - viržinská, §H
Bougainvillea - bugénvilea, papírovka, Nyctaginaceae, 14 druhů, tropy a subtr. JAm, pův. Brazílie, stáloz. dřeviny, liány, okr
- callifornica - kalifornská, intr z USA, okr Středozemí
- glabra - lysá, (Papaver Flower, Lasser Bougainvillea), pův. tropy a subtr. JAm - Brazílie, Kolumbie, liána, intr. okr Středozemí, MAroko, Kanár ovy, Madeira, Sicílie, velmi často okr, v. Afrika, Tanzanie, do 2000 m, stěny, zahrady, ČR skleník
- sanderiana - , JAm, okr., Itálie
- spectabilis - nádherná, (Brasil Bougainvillea), pův. Brazílie, okr. všechny tropy a subtropy, pnoucí, výška přes 20 m, okr na slunečná stanoviště, Tanzanie Středozemí, Řecko, Kypr, slunečná stanoviště, ČR studený skleník
- x buttiana - Buttiova, okr, panašované listy, okr. Středozemí
Bouvardia - bougardya, Rubiaceae
- chrysogonom - zlatorohá, Kypr
Brahea - brahea. tychonka, Arecaceae, 16 druhů, od Kalifornia a Mexika po GuateMAlu, suché plochy, 1kmenné, okr
- armata - ztepilá, (Blue Hesper Palm), pův. Mexiko, Kalifornie, palma až 12 m, intr. pěst. celé Středozemí, ČR kontejnér
Brachychiton (Stercularia) **- lejnice, brachychiton,** lahvový strom, Sterculiaceae, Malvaceae, 30 druhů, většinou Austrálie, Papua - N. Guinea, stromy s lahv. kmenem, okr
- acerifolius - javorolistá, (lahvicovitý strom, Australian Flame Tree), pův. v. Austrálie, poloopadavé a drobnolisté lesy, strom s lahvicov. kmenem, červ květy, okr aleje v mediteránu, Alžírsko, Madeira, ČR skleník
- populneus (S. diversifolia) - topolovitá (Kurrajong, Bottle Tree, Queensland Lacebark), pův. Austrálie, okr v mediterán, intr Kanárské ostrovy, end Kypr
Brachypodium - válečka, brachypodyum, Poaceae
- distachyon - Středozemí, od Maroka a Portugalska po Libanon, Kanár ovy, MAdeira, Krym, Anatolie, Krym, Pákistán, Čína, sec USA
- firmifolium - tuholistá, Kypr end
- pinnatum - prápořitá, Středozemí, Írán, jihosibiřský florelement, křovinaté stráně, ČR, okr, ČR
- ramosum - větevnatá, Řecko
- retusum - v. Středozemí, Írán
- rupestre - skalní, pův. j. Evropa, Středozemí, Pyreneje až Kavkaz a Zakavkazí, Sýrie, Írán, ČR zavlečena
- sylvaticum - lesní, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Írán, BG, H
Brassica (Sinapsis) **- brukev, brasika,** Brassicaceae
- alba – bílá, j. Evropa, Asie
- acephala - bezhlavá, (Portuguese Cabbage, Kale), Madeira
- balearica - baleárská, Baleáry, Středozemí
- elongata - prodloužená, z. Středozemí vč.ČR výslunné stráně
- fruticulosa - křovitá, od Iberského poloostrova po Řecko, Ischia
- glabrescens - olysalá, Bern, SMAr, NAT,
- hilariones - sluncovitá, Kypr (Troodos) end, ("Helarie" – kapky), Bern, NAT,
- chinensis - čínská, (zelí čínské), pův. Čína, Barma, pěst, ČR
- insularis - ostrovní, end Sardinie, Korsika a s. Afrika, §F, Bern, Smar, NAT,
- juncea - sítinovitá, (čínská, sarpetská) hořčice, pův. j. Tibet, dále pomezí Indie a jz. Čína, Barma, domestikována Čína, Rusko, Japonsko, olejnina, ČR, léč TČM
- macrocarpa - velkoplodá, Bern, Smar, NAT,
- media - prostřední, Středozemí, ČR
- minor - nejmenší, Španělsko
- napus ssp. napus (arvensis, oleifera) - řepka olejka, pův. atlant. pobřeží Evropy, pův. kult. rostlina Středozemí, Indie, Čína, ČR nepůvodní, nejrozšířenější olejnina, technická plodina
- napus, ssp. napobrassica - řepka tuřín, (kolník), ČR

- napus, var. alboglabra - kapusta čínská, (čínská brokolice), pův. Čína
- nigra (Melanosapis n., S.n.) - černá, (černohořčice, Black Mustard), cirkumpol, Středozemí, Izrael, bible, od Iberského poloostrova po Itálii, Kypr, pěst olejnina, ČR rumiště, ze semene kuchyňská hořčice, pokrmový olej, i jako afrodiziak, ale slabě jed
- oleracea - zelná, (Bore-Cole), pův asi z. Evropa, kult rostlina Středozemí, od Iberského poloostrova po Itálii, pěst, sec celý svět, zelenina i krmivo, ČR,
- o. cv. acephala - krmná kapusta,
- o. cv. botrytis - květák (karfiol),
- o. cv. capitata - hlávk. zelí, i okr,
- o. cv. fimbriata -
- o. cv. gemmifera - růžičková kapusta
- o. cv. gongylodes - kedluben, kulturní plodina
- o. cv. italica - brokolice
- o, cv. medullosa - dřeňová kapusta
- o. cv. oleracea - zelná pravá
- o. cv. ramosa - větevnatá kapusta
- o, var, (cv.) sabauda - kapusta hlávková, Portugalsko, Španělsko, Řecko, ČR nepůvodní
- o. cv. sebellica - kadeřavá kapusta, (kadeřávek), prastará kulturní, antické Řecko, Apeniny, z. Evropa, SAm, ve více cv,
- o. cv. sinensis - čínská, domest. Čína
- o. cv. viridis - jarmuz, (kravské zelí)
- pekinensis - pekingská, zelí pekingské, (zv. často čínské), pův. domest. v. Čína, salát zelenina, ČR
- rapa, ssp. rapa - vodnice, řepák, kořen zelenina, hory Číny, Přední Asie a Středomoří, domest. většina Evropy, ČR, SRN, ssp. olejfera - ř. olejný
var. parachinensis - čínské kvetoucí zelí (choi-sum), pův. v. Asie,
var. sylvestris - řepice, (řepák), ČR
- rapa ssp. oleifera - řepice olejná
- rapa ssp. sylvestris - řepák, (řípa), ČR
- rapiformis - řepovitá
- repanda - brukev / kapusta
- sylvestris ssp. taurica - lesní taurská, Bern, Smar
- taurica - taurská, §UA
Brimeura - brimeura, Asparagaceae, Hyacinthaceae, 3 druhy, Středozemí
- fastigiata - stažená, *z.* Středozemí - ovy Baleáry, Sardinie, Korsika
Briza - třeslice, briza, Poaceae
- maxima - větší, pův. j. Evropa, Středozemí , Řecko, suché svahy, garrigue, celý mediterán, BG, Makaronésie, xerotermní tráva, ČR občas zavlečena či jako okr. letnička, i okr, suché vazby
- media - prostřední, Makaronésie, suché trávníky, okr, ČR
Bromus - sveřep, bromus, Poaceae, cca 100 druhů, mírné pásmo světa, okr
- arvensis - rolní, Středozemí,. Euroasie, **§CZ**
- asper - BG
- beneskenii - Benekův
- bromoideus - , §F
- catharicus - počistivý, ČR
- commutatus - luční, pův. Středozemí, TTP živné, sec SAm, Austrálie,
- erectis - vzpřímený, sveřepý, Středozemí
- grossus - , §F
- hordeaceus - měkký,
- inermis - bezbranný
- japonicus – japonský, cirkumboreálně , v. Asie, teplejší travinné lokality, **ČR(C4a)** vzácně, mizí, Pákistán
- monocladus (pannonicus ssp monocladus) - jednostébelný, end z Karpaty, horské TTP
- secalinus - stoklasa Středozemí
- squarrosus - kostrbatý, j Evropa, Španělsko, RF, Itálie, Rakousko, Slovensko Dunajská nížina, ČR - Podyjí, Maďarsko, Balkán, Řecko, Turecko, Kypr, stepi Asie, sec SAm,
- sterilis - jalový Středozemí, Írán

- tectorum - střešní, pův. j. Evropa, Malá Asie, celé Středozemí, Írán, ČR nepůvodní
Broussonetia - papírovník, brousoneci, Moraceae, 10 druhů, jv. Asie, Madagaskar
- papyrifera - čínský, pův. Čína, intr. Kypr, ČR skleník
Bruckenthalia - brukentalia vřesovník, (brukenthal) **,** Ericaceae, 1 druh
- spiculifolia - klasnatá, (kláskovitá, špičatolistá), jv. Evropa - hory Balkánu, Rumunska a Malé Asie, Karpaty, stáloz. keřík 10-20 cm, růžové zvonkov. květy
Brugmansia (Datura) **- durmanovec, brugmansia.** harliník, Solanaceae
- sanguinea - krvavý, (Red Angel´s Trumpet, Red Natura, Eagle Tree, Blood-Red Angel´s Trumpet, Red Floripontio, Scarlet Angel´s Trumpet), pův. JAm - Peru, Kolumbie a Bolívie, i nad 2000 m, polodřevitý keř až 7m, okr tropy a subtr
- x candida - bělostný, (Yellow Angel´s Trumpet, White Angels Trumpet), pův. z. JAm, Ekvádor, Peru, polodřevitý keř až 5 m, okr, jed, int Madeira
- x insignis (D. affinis, D. pittieri) - výtečný, (Angel´s Trumpet, Queen of the Night), pův. JAm, Amazonie, Brazílie, Kolumbie, Peru, Andy, polodřev. keř až 5 m (doMA až 10 m), okr subtropy a tropy
Brunnera - pomněnkovec, brunera, kavkazská pomněnka, Boraginaceae, 3 druhy, v Evropa a sz. Asie, oddenk. trvalky, okr
- macrophylla - velkolistý, Kavkaz, Turecko,
Bryonia - posed, bryonye , Cucurbitaceae, Středozemí, Eurasie, byliny, křoviny, i pnoucí,
- alba – bílý, pův. v.Středozemí, jv. a v. Evropa, dále Řecko a z. Asie, ČR nepůvodní, zplanělý
- cretica (dioica) - dvoudomý, (krétský), Středozemí, Kréta, Řecko, křoviny, ploty, Ca půdy
- marmorata - marmorský, end Sardinie a Korsika
- verrucosa - bradavičnatý, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
Bryophyllum - náduť, bryofylum, klíčkolist, Crassulaceae
- fedtschenkoi - Fedčenkova, (Levender Scallops), Madeira
- pinnatum - prápořitá, Makaronésie
Buddleja - komule, budlea, himálajský šeřík, Scrophulariaceae, Buddleiaceae, Loganiaceae, asi 150 druhů, hlavně tropy jv. Asie a JAm i j. Afrika
- alternifolia - střídavolistá, sz. Čína, okr. ČR, SRN, H
- davidii - Davidova, („tibetský šeřik“), pův. Čína, intr Středozemí, BG, Kypr, Ischia, okr, ČR, SRN, H aj, SAm, Austrálie, NZ, inv
- MAdagarensis - MAdagaskarská, Kypr
Buglossoides - kamejnička, buglosoides, Boraginaceae
- arvensis - rolní, v. Středozemí, Kréta, Kypr, Kárpathos, Turecko
- calabra - kalabrijská, end Itálie,
- gastonii - Gastonova, §F
- incrassata - ztlustlá, pův Středozemí - Portugalsko až Řecko, Bulharsko, Turecko, Maroko až Egypt, Sinaj, sec ČR, Německo, suché TTP
- purpurocaerula - modronachová, celé Středozemí
- tennuiflora - tenkolistá, Kypr
Bulbocodium - ocúnovec, bulbokodyum, Colchicaceae, Liliaceae
- vernum - jarní, Pyreneje – Španělsko a Francie, Alpy – Itálie a Rakousko, §H, okr. ČR
- versicolor - barevný, H, Moldavsko, §SRB, §UA
Bulboschoenus - kamyšník, bulboschenus, Cyperaceae
- maritimus - přímořský, celý mediterán, BG, Kypr, vzácně i ČR, halofyt, pobřežní mokřady
Bungea - bungea, Orobanchaceae, 2 druhy
- trifida - trojklanná, Turecko, Arménie, Írán
- vesiculifera - stř. Asie, Turkmenistán, Kazachstán, Kyrgyzstán
Bunias - rukevník, bunyas, Brassicaceae, Středozemí, Eurasie, byliny, rumiště,
- erucago - roketovitý, pův. Středozemí a Malá Asie, Sýrie, Španělsko, s. Afrika, ojed. intr ČR, zavlékán
- orientalis - východní, pův. Arménská vysočina, sec Eurasie, Středozemí , ČR**,** rumiště**,** inv
Bunium - bulvuška, bunyum, Apiaceae
- corydalinum - z Středozemí, Korsika, Sardinie
- ferulaceum - ločidlovitá, Kypr
Buphthalmum – volovec, buptalmum, Asteraceae
- salicifolim – vrbolistý, §H

Bupleurum - prorostlík, bupleurum, Apiaceae
- affine - prutnatý, teplá Evropa, Středozemí , Turecko, j. Ukrajina, §CZ
- baldense (aristatum) - osinatý, Středozemí , Itálie, Balkán, ssp. gussonei, u cest
- brevifolium - malolistý, Madeira
- falcatum - srpovitý, Středozemí, Albánie
- flavum - žlutý, v. Středozemí, kamen. pobřeží
- fruticosum - křovitý, z.,centrální a v. Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Sýrie, z. Afrika, garrigue
- gibraltaricum - gibraltarský, Španělsko
- gracile - drobný, Řecko, Turecko
- handiense - Kanáry, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- junceum - sítinovitý, BG
- kakiskale - , §Kréta (kriticky ohrožen)
- lancifolium - laločnatý, Kypr
- longifolium - dlouholistý, §H
- nudiflorum - nahoplodý, Kypr
- pachnospermum - , §SRB
- rotundifolium - okrouhlolistý, jv. Evropa, Středozemí, Přední Asie, **§CZ**
- salicifolium Madeira, Kanáry
- sintenisii - end Kypr
- stellatum - hvězdovitý, Středozemí
- tenuissimum - nejtenčí, submediteránní druh, v. Středozemí, pannonská stř. Evropa, **§CZ**
Butomus - šmel, butomus , Butomaceae**,** 1 druh, Eurasie, s. Afrika, inv SAm, bahenní až vodní rostlina, mokřady, okr
- umbellatus - okoličnatý, (Flowering Grush, "kvetoucí sítina"), Eurasie - téměř celá Evropa po j. Švédsko a Finsko, ČR, Alpy chybí, Sibiř, stř. Asie, Írán, Afghánistán, s. Indie, s. Afrika, mělké vody, břehy vodních ploch, vzácně, intr. H, okr. ČR, Čína, ČR, inv
Buxus - zimostráz, buxus, krušpan, bušman, Buxaceae, asi 110 druhů, z. Evropa, Středozemí, jv. Asie, méně stř. Amerika, Afrika i Madagaskar, převážně stáloz. keře, pryskyřice či balzám, aromoterapie
- angustifolium - úzkolistý, okr, ČR
- balearica - baleárský, Středozemí, mediterán, Španělsko, Baleárské ovy, stinné lesy
- bullatus - Bullatův, okr, ČR
- colchica - kolchidský, Kolchida, §R, vlhké subtropy Asie
- microphylla - malolistý, stáloz. dřevina, Japonsko, Čína, okr ČR, SRN, H
- sempervirens - vždyzelený, (Box, evropský zimostráz), pův. j. Evropa, Středozemí, Makaronésie, BG, Španělsko, Ischia, Sicílie, Albánie, s. Afrika, Malá Asie, z. Evropa, suché lesy, svahy, okr - živé ploty, tvrdé dřevo, §D, okr. intr ČR, SRN, H, Čína
Bystropogon - bystropogon , Lamiaceae
- canariensis - kanárský, end Kanárské ovy
- maderensis - madeirský, end Madeira
- origanifolius - Makaronésie, Kanáry
- plumosus Kanáry
- punctatus - tečkovaný, end Mdeira
Caesalpinia (Poinciana) - **sapan, césalpinye,** libidník, Fabaceae , Caesalpinaceae, Karibik, Brazílie, 270 druhů, tropy a subtr, mořské pobřeží, Brazílie, stáloz. dřeviny, okr
- gilliesii - Gilliesův, (Bird of Paradise), pův. JAm - Uruguay, Argentina, Chile, keř. stromek, okr subtr, intr Středozemí, Kypr, Marakonésie - Kanárské ovy
- pulcherriMA - nádherný, (Peacock Flower, Paradise Flower, Barbados Pride, Barbados Flower, Dwarf Poinciana), pův. trop. Amerika - Karibik, ostrov Barbados, Makaronésie - Antily, okr subtr, intr Středozemí, Kanárské ovy**,** okr Čína
Cachrys - kadidlovka, karchys , Apiaceae
- alpina - alpská, § SRB
- cracciloba - dužnatá, Kypr
- scabra - drsný, Kypr
Cakile - pomořanka, cakile, Brassicaceae, mořské pobřeží, Středozemí, Eurasie, Amerika, Austrálie, byliny,

- euxina - černomořská, pobřeží Černého moře, ČR zavlečena
- maritima - přímořská, (Sea Rocket), celý mediterán, Středozemí, Marakonésie - Kapverdy, Palestina, Izrael, Řecko, Ischia, Sardinie, Kréta, Malta, zdomácnělá Amerika, Austrálie, ČR, halofit, slaniska, pobřežní písčiny
Caladium - užovník, kaladyum, kaladyje, andělská křídla, Araceae, 12 druhů, tropy Ameriky, pralesy Amazonie, hlízn. trvalky, okr
- bicolor - dvoubarevný, pův. trop. JAm, intr Středozemí, okr, ČR skleník
Calamagrostis - třtina, kalamagrostys, (milava), Poaceae, asi 280 druhů, Eurasie, využívá fotosyntézu C4 a fotosyntézu CAM, okr
- anthoxanhoides – tomkovitá, stř. Asie, okr
- arundinacea – rákosovitá, Stčedozemí, Írán, stř. a v. Asie, cirkumboreálně, vysokostébelné humózní nivy, ČR, slabě trsnatá až výběžkatá, 150 cm, VI-VIII, Šumava,, exp až **inv,**
okr cv Purpurea, stepní partie, vřesoviště, Pákistán
- canescens - šedivá, H
- epigejos - křovištní, Středozemí, H, Eurasie, ČR
- pseudophragmites - pobřežní, Středozemí, Írán
- stricta - tuhá, §H
- varia - pestrá, Středozemí, §H
- x acutiflora - ostrokvětá, xerothermní tráva, okr, ČR
Calamintha (Satureja) **- marulka, kalaminta**, Lamiaceae
- grandiflora - velkokvětá, pův. j. Evropa
- incana - šedá, Kypr
- menthifolia - mátolistá, pův. j Evropa
- nepeta (S. calamintha) - menší, (šantovitá), celé Středozemí, s. Afrika (Magrib), Maroko, Černomoří, okr ČR
- nepeta ssp. glandulosa - menší žláznatá, Sardinie,
- thymifolia H
Calanthe - vosmík, kalante, kalátea, Orchidaceae, asi 150 druhů, tropy až mírné pásmo, Asie a Polynésie, Afrika a Madagaskar, Austrálie, okr
- rosea - růžový, pův. Thajsko, Jáva, zadní Indie, okr, ČR skleník
Calceolaria - střevičník, kalceolarie, pantoflíček, dmuloret, Scrophulariaceae**,** mírné až trop. pásmo celé Ameriky, okr
- tripartita - trojdílný, Makaronésie
Calcitrapa - *viz Centaurea , Asteraceae*
- *solsitialis - viz Centaurea solsitialis*
- *stellaris - viz Centaurea stellaris*
Caldesia - vzplývavka, kaldesia, Alismataceae
- parnassifolia - toliolistá, §F, §RO, §H
Calendula - měsíček, kalendula, Asteraceae, 18 druhů, Evropa, Středozemí
- arvensis - polní, (rolní, Field Marigold), ssp. byzantica, aegyptica, pův. Středozemí, celý mediterán, Španělsko, Baleáry, Řecko, Ischia, Malta, Írán, Kapverdy , Egypt, Sinaj, Arábie, úhory, ČR zavl plevel,
- bicolor - dvoubarvý, Řecko, Sicílie, Magrib, Slovensko zavlékán
- duranii - , Smar-m,
- maderensis - madeirský, Marakonésie - end Madeira, xerotermní lokality, NATm
- officinalis - lélařský, (Pot Mangold), Středozemí, Marakonésie , rumiště, okr, léč a v kosmetice, ČR
- stellata - z. Středozemí, ruderál, jednoletá
- suffruticosa ssp. fulgida - keřovitý, (Shrubby Marigold), Středozemí, Malta
Calepina - katránička, kalepina, Brassicaceae ,
- irregularis - různolistá, Kypr
Calicotome - čilimka, kalikotome, trnec, Fabaceae
- infesta - přehlížená, (nebezpečná), z. Středozemí, Sicílie, garrigue
- spinosa - ostnitá, (ostrotrnný, retama trnitá), z. Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, Alžír, chybí Francie a Baleáry, makchie, suché, skaln plochy
- villosa - chlupatá, (vlnatá, Spiny Broom), celý mediterán, Středozemí, Palestina, Izrael, Španělsko, Sardinie, Kréta, Kypr, Blízký východ , makchie, garigue, suché a kamen svahy, mediteránní

Calla - ďáblík, kala, richardyje, Araceae, 1 druh, chladnější obl. mírného pásma s. polokoule, mokřady, okr
- palustris - bahenní, §F
Calliandra - tyčinkovka, kaliandra, Fabaceae , Mimosaceae
- tweediei (Inga pulcherrima) - Tweedieova, (Red Powdwer Puff), pův. JAm, keř. strom 3 m, okr subtr, intr Středozemí
Callianthemum – routevník, kaliantémum, Ranunculaceae,10 druhů, Eurasie, oddenk. trvalek, vlhké TTP, okr
- anemonoides – sasankovitý, cirkumboreálně
- atavicum Pákistán
- coriandrifolium – koriandrolistý, cirkumboreálně , hory j a stř. Evropa, Alpy, od RF po Rakousko, Karpaty, Rumunsko, ne ČR, §SK, vlhké TTP a sutě
- kernerianum - cirkumboreálně
Calligonum (Calliphysa) - **kyslec, kaligonum** , Polygonaceae, Asie - Mongolsko, okr
- calliphysa - , od v. Evropy přes stř. Asii (Kazachstán, Tádžikistán, Turkmenistán), j Sibiř, Mongolsko a Čínu (Sitiang, Vnitřní Mongolsko), řídké stonkaté, žl., poléhavé polokeříky, na nízkých dunách, do 800 m, listy redukované, hnědé plody 1,5 cm
- comosum (polygonoides) - vrkočovitý, pouště, polokeř, až 3 m, sv Afrika, SAE, Egypt, Sinai, Arábie, Palestina, Izrael, Pákistán
- horridum - Írán, tvoří řídké lesíky na píscích
- sinnex - , pouště, Karakorum
Callistemon - štětkovec, kalistemon, železník, nitkokvět, nitkovec, Myrtaceae, 40 druhů, většina Austrálie, N. Kaledonie, stáloz. dřeviny, pěst, okr celý svět, alergentní pyl
- citrinus - citronový, (Crimson Bottlebrush), pův. Austrálie, slunná místa, keř, okr, intr Středozemí, tvrdé dřevo, ČR skleník
- citrinus var. splendens - citronový, (Cape Chesnut, „kartáč na lahve), pův. Austrálie, NZ, stromek cca 6 m, okr v cv., v. Afrika
- infesta - nebezpečný, Sicílie
- laevis - hladký, pěst Itálie
- rigidus - tvrdý, (tuhý, Stife Bottlebtrush), pův. Austrálie, intr Středozemí, okr Kanárské ovy, Madeira
- viminalis - , Palestina, Izrael
Callitriche - hvězdoš, kalitriche, hvězdovec, žabí vlas, Callitrichaceae, 25 druhů, Eurasie, SAm, vodní rostliny, bažiny, rašeliny, okr
- brutia - hrubý, Kypr
- hamulata - háčkatý, Středozemí
- palustris - jarní, Středozemí
- stagnalis - kalužní,
Callitris (Tetraclinus) - **sandarakovec, kalitris, sandarakovník,** sandrakozerav, australský sandarak, zerav sandrakový**,** Cupressaceae, 20 druhů, jehl. keře, Austrálie (17 druhů), Tasmánie, N. Kaledonie, lokálně těžba dřeva
- quadrivalvis - viz Tetraclinus q.
Calluna - vřes, kaluna, Ericaceae
- vulgaris - obecný, z. Středozemí, Makaronésie, Maroko - Tanger, Malá Asie, Azory, Ural, § SRB, H, ČR, vřesoviště, suché stráně, okr
Calocasia - taro, kolokázie, (Malanga, kalo), Araceae, 8 druhů, hlízn. rostliny bažin, trop. Asie, škrobn. plodina, domest. Čína, okr
- esculenta - jedlá, (Green Taro, Elephant´s Ear), velké listy, Madeira
Calocedrus - pazerav, kalocedrus, incese cedar, Cupressaceae
- decurrens - sbíhavý, SAm, intr Středozemí, okr ojed ČR
Calochortus - kalochortus, Liliaceae, 70 druhů, pův. Kalifornie, mediterán, cibulovina
- clavatus - kyjovité, okr Středozemí
Calodendrum - kalodendrum, **topělec,** Rutaceae, 1 taxon
- capense - kapské, (Cape Chesnut Tree, kapský ořech), pův. Kapsko, Madeira, stáloz. strom
Calophaca (Cyticus) **- krásnolusk, kalofaka,** Majkaragan, Fabaceae, 10 druhů, hory stř. Asie a Himálaj, 1 druh Povolží a Předkavkazí, převážně keříčky
- wolgaroca - volžská, §UA

Caloplaca - kaloplaka , lišejník
- flavescens - žlutavá, lišejník Ca skal, Středozemí
Calotropis - plchoplod, kalotropis , Asclepiadaceae, pův. jv. Asie, - Pákistán, Indie, Cejlon,, j. Čína, Indočína, MAlajsie, Indonésie, Filipíny, dále pak Polynésie, Austrálie, trop. Afrika, Tichomoř. ovy, také inv (Havaj, Timor), keře, tuhé lýko, teplá, suchá, chudá stanoviště, pouště, pěst, vlákno
- gigantea - velký, pův. Pákistán a pouště jv. Asie, pak stř. a Blízký východ a s. Afrika - Maroko, keř až 5 m, plody jed, pro velbloudy jedlé
- procera - otevřený, štíhlý, (Dead Sea Fruit), sv. Afrika, Maroko, Alžírsko, Libye, Sahel, Tanzanie, Egypt, Habeš, Súdán, Somálsko, Arábie, Palestina, Izrael, Irák, Írán, jv. Asie, Pákistán, Afghánistán, Indie, Barma, trop. Amerika, Makaronésie - Kapverdy - Kuba, Bahamy, Sokotra, keř 1 - 4 m, latex, u řek 300 - 1200 m, pouště a polopouště, 1-8 m, text. vlákna, inv v tropech, toxic. droga
Caltha - blatouch, kalta , Ranunculaceae, **4**0 druhů, mírné pásmo s. a j. polokoule, byliny, chladné vlhké lokality, okr
- palustris - bahenní, Itálie, H, ČR
Calystegia - opletník, kalystegia, Convolvulaceae, 26 druhů, celý svět, ovíjivé byliny, okr
- sepium - plotní, Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Kypr, Evropa, H, ČR, Írán
- soldanella - dřípatkový, (růžový, slanomilný, Sea Bindweed), celé Středozemí, MArakonésie, pobřeží Atlantiku, halofyt, pobřežní písčiny, ohrožený druh
- sylvatica - lesní, Středozemí
Camelina - lnička, kamelina, Borraginaceae, byliny, zasolené lokality, Eurasie, rumiště, i pěst olejn
- alyssum - tařicovitá, ČR polní plevel lnových polí, dnes vzácně
- laxa - řídkoplodá, Turecko až Írán, zavlék. ČR rumiště
- microcarpa - drobnoplodá, v. Středozemí , ČR výslun. stráně
- rumelica - rumelská, Středozemí, Evropa, jz. a stř. Asie, ČR ojed., §SK,
- sativa - setá, pův. neznámý, býv. pěst.olejnina, pak plevel, Středozemí, téměř celá Evropa, Kypr, kromě, SRN, ČR lokálně rumiště
Camellia - kamélie, čajovník, Theaceae, cca 250 druhů, tropy a subtr, Asie, Čína více než 100 druhů, Indie, Cejlon, Japonsko, Indočína, Malajsie, Indonésie, opad. lesy, stáloz. dřeviny, stáří i přes 500 let, nejprve pěst v Číně, okr
- sinensis - čínská, Středozemí
- japonica - japonská, (Japanese Camellia), pův. Japonsko, Čína, Korea, v. Asie, keř. stromek 15 m, okr subtropy, intr Itálie, MAdeira, ČR skleník
Campanula - zvonek, kampanula, Campanulaceae, 420 druhů, mírné pásmo s. polokoule
- abietina - jedlový, §SK, Bern
- alliariifolia - česnáčkolistý, jv. Evropa, Kavkaz, Turecko, Arménie, Gruzie, Ázerbajdžán, okr., ČR
- arvatica - end Španělsko - Kantanber. pohoří
- bohemica - český, ČR end Krkonoš, vlhké horské TTP, **§CZ,** §Pl, NAT
- bononiensis - boloňský, Středozemí, stepi
- bravensis - Makaronésie - Kapverdy
- capitata - hlavový, Jugoslávie
- carpatica – karpatský, (Tussock Bellflower), cirkumboreálně , end Karpat, ne ČR, okr Evropa, SRN, Čína, §UA,
- cervicaria - hadincovitý, od Francie k Uralu a Sibiř, slunné stráně, H, ČR velmi vzácně, **§CZ,** §D, §F
- damboldtiana - , Bern, Smar,
- debarensis - pův Balkán - Albánie, Severní Makedonie
- delicatula - lahodný, Kypr
- dichotoma - větvený, Španělsko, Baleáry, Sicílie, Itálie, s. Afrika
- dolomitica - dolomitský, , §R
- drabifolia - chudinolistý, (huseníkolistý), v. Středozemí, Řecko, Kréta, Kypr, Egejské ovy, Turecko, kamen svahy
- erinus - vlnatý, Středozemí, Portugalsko, Maroko, Kypr, Palestina, Sýrie, Izrael, Makaronésie
- fenestrellata - pův Balkán - Chorvatsko, Ca
- foliosa - Itálie a Balkán
- forsithii - Forsythův, end Sardinie
- garganica - gargánský, Středozemí, pův. Itálie a Dalmacie

- gelida - jesenický, skály, end ČR , Bern, Smar, NAT,
- glomerata - klubkatý, stráně, úživné půdy, BG, ČR vzácně, okr ČR, SRN, H, Írán, Čína
- choruhensis - end Turecko, skalní štěrbiny
- isophylla - stejnolistý, (Italian Bells, nevěsta a ženich, Aniččin zvonek), Itálie, okr Čína, ČR
- istriaca - istrijský, end skal Kvarneru
- jacobaea - Makaronésie - Kapverdy
- lactiflora - bělokvětý, Kavkaz, okr Evropa
- latifolia - širokolistý, horské nivy, ČR, Maďarsko, §D, §Pl, §H, okr Čína
- lutea - žlutokvětý, Itálie
- macrochlamys - end Turecko
- macrostachya - velkoklasý, Středozemí, §SK, §H
- media - prostřední, Středozemí, okr. trvalka, ČR
- medium - zahradní, (Canter-bury Bells, Mariánský zvonek), Středozemí, jz. Evropa, okr., ČR, Čína
- mollis - měkký, z Středozemí, Španělsko, Maroko
- morettiana - Moretův, Alpy, Itálie
- occidentalis - západní, Kanáry (Tenerife, Lanzarote, Fuerteventura
- patula - rozkladitý, v. Středozemí, H, téměř celá Evropa, ČR, TTP
- pelviformis - džberovitý, Kréta
- peregrina - cizokrajná, Kypr
- persicifolia - broskvolistý, Středozemí, téměř celá Evropa, Skandinávie, BG, H, ČR, horské TTP, okr. ČR, SRN,
- pichleri - Balkán - B+H. Srbsko, Černá hora. Kosovo, Albánie, Severní Makedonie, Řecko, Bulharsko
- podocarpa - oddenkovitá, Kypr
- portenschlagiana - dalmatský, end Chorvatska – Dalmacie a Bosny a Hercegoviny, okr. ČR, SRN, H
- pyramidalis - Středozemí
- ramosissiMA - rozvětvený, Balkán, Itálie
- rapunculoides - výběžkatý, z. a stř. Středozemí, Írán
- rapunculus - hlíznatý, BG, Palestina, Izrael
- roMAnica - románský, (rumunský), §RO, Bern, SMAr,
- *rupestris - skalní, Řecko*
- *saxatilis - skalní, Řecko, Kréta, kamen svahy*
- serrata - pilovitý, (kopinatý, hlubokořenný), §SK, §Pl, §RO, NAT,
- spatulata - pochvatý, Kréta
- speciosa - nádherný, Španělsko, Pyreneje
- strigosa - , Palestina, Izrael
- sulphurea - sírová, Palestina, Izrael, písčiny
- tatrae (rotundifolia ssp. polymorpha) - tatranský, end z Karpaty - Tatry, Slovensko
- thyrsoides - klasnatý, §SRB, §D,
- tomentosa - plstnatý, Středozemí, §Turecko - Efesos (kriticky ohrožen)
- topaliana - end j Balkán, Řecko, Ca
- trachelium - kopřivolistý, Středozemí, téměř celá Evropa, ČR, horské TTP
- tubulosa - trubičkovitý, v. Středozemí, end Kréta, vlhké skalní pukliny
- velebit - velebitský, Chorvatsko
- versicolor - Středozemí
- violacea - nachový, Maroko
- wanneri - hory Rumunsko, Bulharsko, Jugo, Karpaty,
- xylocarpa - tvrdoplodý, §SK,
- zoysii - Zoysiův, end Alp, NAT

Camphoroma - kafranka, kamphrosoma, Chenopidiaceae
- annua - roční, halofyt, Jugoslávie, Ukrajina, H, § SR
- monspeliaca - Středozemí**,**

Campsis – trubač, kampsis, křivouš, jasmínová trumpeta, Bignoniaceae
- grandiflora – velkokvětý, (Chinese trumpet Creeper), pův. Čína, Asie, okr Kypr
- radicans – kořenující, jv USA., intr. okr., ČR, okr. ČR, SRN, H
- x tagliabuana - **,** okr. ČR, SRN, H

Camptoloma - kamptoloma, Scrophulariaceae
- canariense - kanárská, Makaronésie
Camphylanthus - kamfylanus, Plantaginaceae, 18 druhů, vyprahlé lokality
- glaber - hladký, Kapverdy
- salsoloides - solný, MArakonésie - end Kanárské ovy (Tenerife), halofyt
Canarina - kanárník, kanarina, kanářina, Campanulaceae
- carariensis - kanárský, MArakonésie - Kanár ovy (Tenerife, Gran Canaria), Červený seznam, pnoucí
Canavalia - kanavália, trojkýl, Fabaceae, 50 druhů, tropy celého světa, nejvíc USA, poléhavá nebo popínavá lodyha, okr
- maritiMA - pobřežní, pův. Afrika, střední a s. JAm, keř, ke kouření jako náhražka marihuany a afrodiziakum, mírně jed
Canna - dosna, kana, Cannaceae, asi 50 druhů, vlhké tropy a subtr Ameriky a Asie, hlízovitý oddenek, okr
- indica - indická, (bicacáro, Indian Shot), pův. trop. střední Amerika - Mexiko, Karibik, okr, hlízn trvalka, doma až 3 m, jinak až 1,7 m. intr Středozemí, Madeira, ČR vysazována
Cannabis - konopí, kanabis, konopě, Cannabaceae, 3 druhy, subtr. Eurasie, Ameriky i Afriky, okr, pěst, droga, <u>léč</u> i exp plevel, dnes i jako izolační materiál,
- indica - indická, Himálaj, Kašmír, pěst. Írán, Afghánistán, Pákistán, Čína, dále sz. a s. Afrika, Mexiko, USA, JAm, <u>léč</u> TČM
- ruderalis - rumištní, pův. Asie - jv Rusko, Himálaj, Kašmír, sec SAm, Středozemí, Evropa, ČR nepůvodní neofyt, úhory
- sativa - seté, pův. v. Středozemí – Malá Asie a stř. Asie, Maroko (Rif), H, pěst Slovensko, textilní, <u>léč</u> omamný (hašiš, marihuana, mariánka, tráva), afrodiziakum, mírně jed, ČR, (výroba vodka cannabis - konopná vodka s konopným semenem
Capparis - kaparovník, kaparis, **kapara**, Capparaceae, 250 druhů, teplejší území a pouště, většina světa, keřů, keř. stromky a liány, okr
- cartilaginea - chrupavčitá, Středozemí, Sokotra
- decidua - chabý, (opadavý), pouště
- mucronifolia -
- orientalis, (spinosa var. inermis, rupestris, Caper) - východní, MAlta (tam nejlepší chuť)
- ovata - vejčitá, Středozemí
- spinosa - trnitý, ("pravá kapara", Caperbush), pův. celý mediterán, Středozemí, Makaronésie, Sinaj, Arábie, Izrael, bible, těžiště Magreb – Alžírsko a východněji - Francie, Itálie, Ischia, Sicílie, Liparské ovy, Albánie, Španělsko, Sinaj, Arábie, Írán, kamen půdy, pěst, zelenina, zelená květní poupata (ocet, sůl či víno) - koření
- tomentosa - plstnatý, Súdán, Ghana
- unedo - , Středozemí
Capsella - kokoška, kapsela , Brassicaceae, drobné byliny, ruderál. lok., Eurasie, Afrika
- bursa-pastoris - pastuší tobolka, pův Středozemí, Makaronésie, Írán,sec Evropa a celý svět, ČR nepůvodní, synantropní, ruderální lok.
- rubella - červenavá, Středozemí**,** Makaronésie
Capsicum - paprika, kapsikum, turecký (španělský) pepř**,** Solanaceae, 25 druhů, tropy Ameriky, okr
- annuum (var.conoides, acuminatum) - roční (sladká, Capsicum, Red Pepper, Sweet Peper, Cluster Redpepper, Spanish Peper), pův. trop. Amerika (s. jižní Ameriky), <u>léč,</u> kapsaicin, baktericidní a euforizuící, i afrodiziakum, slabě jedovatý, množství kulturních forem, chilly, pálivý kajentský pepř, feferonka, pěstovaná trop. kořeninová zelenina (ve směsi koření curry – kari), insektic. látky, tropy a subtr, intr. Čína, Středozemí, (ČR skleníkově)
Caragana - čimišník, karagana, Fabaceae, asi 80 druhů, v. Evropa a Asie, opad. i trnité keř. stromky, okr
- grandiflora - velkokvětá, Írán
- scythica - skytský, §UA
Caralluma - karaluma , Asclepiadaceae, Apocynaceae, cca 100 druhů, Středozemí, Afrika a Arábie, Indie a Barma, sukulent, okr
- burcherdii - Burcherdova, sukul, trvalka, Maroko, Kanárské ovy , § SP, §BG, Smar-m, <u>NATm</u>
- dummeri - , sukul, trvalka, africké savany, pův. suché oblasti Keni, Ugandy a Tanzánie
- europaea - evropská, pův. jv. Španělska, j. Itálie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Jordánsko a Izrael
- ioannis - , Maroko

- lobatum - laločnatá, Palestina, Izrael
- milleri - Millerova, Sokotra
- negevensis - negevská, Palestina, Izrael, Negevská poušť
- socotrana - sokotraská, pův. ostrov Sokotra, Jemen, Afrika, v dobách hladu nouzová potravina

Cardamine - řeřišnice, kardamine, řeřicha, kyčelnice, Brassicaceae, cca 150 druhů, chladné prostředí, téměř celý svět, vlhké TTP, okr
- acris - Balkán - Srbsko, Řecko, Severní Makedonie, Bulharsko, ČH, Kosovo, Albánie,
- amara - hořká, téměř celá Evropa, Alpy, Karpaty, Sudety, Skandinávie, ČR – ne Šumava, vlhké TTP
- asarifolia - j Evropa, Apeniny. z. Alpy
- carnosa - Balkán, Chorvatsko, Bosna, Albánie, Makedonie, Řecko
- flexuosa - křivolaká, Středozemí
- glandulifera - žlaznatá, subend Karpaty, Transylv. kotlina, §SRB, §H, §U
- glauca - sivá, Středozemí
- graeca - řecká, Řecko, Kypr, §UA
- hirsuta - srstnatá, (Pennsylvania Bittercress), Středozemí, Makaronésie, USA, Kypr, ČR rumiště. vlhké subtr Asie, okr Čína
- chelidonioides (chelidonia) - vlaštovičníkovitá, Chorvatsko, §F
- impatiens - nedůtklivá, Středozemí
- parviflora - malokvětá, Středozemí
- pratensis - luční, Makaronésie
- raphanifolia - Španělsko, Portugalsko
- resedifolia - rýtolistá, jz. a stř. Evropa, **§CZ**
- silana - , Itálie
- trifolia - trojlistá, ČR suťové lesy, květnaté bučiny, vzácně, §H
- waldsteinii - Waldsteinova, §SRB, §H

Cardaminopsis - řeřišničník, kardaminopsis, Brassicaceae, Eurasie, byliny, vlhké lokality,
- arenosa - písečný, hlavně v. Evropa, SRN, H, ČR, chybí GB, Pyren. Poloostrov a jv. Evropa, štěrkové náplavy

Cardaria / Lepidium - vesnovka, kardaria Brassicaceae, Eurasie, byliny, vlhké lokality,
- draba - obecná, pův Středozemí, jz a sř. Asie, Kypr, kromě jižní i stř. Evropa, Blízký východ, Írán, sec teplejší oblasti, domest, z. a s. Evropa, ČR nepůvodní, rumiště, cesty

Cardiospermum - srdcovnice, kardyospermum, srdcobrotovec, Sapindaceae, 14 druhů, trop. Amerika, Afrika, Indie, stáloz. pnoucí rostliny, okr
- antoniensis - Kapverdy
- grandiflorum - velkokvětá, pův. tropická Afrika a Amerika, okr, Makaronésie - Kanárské ostrovy
- halicacabum - slunná, Kypr

Cardopatium - srdcovka, količka, kardopacium, Sapindaceae
- corymbosum - věncová, v. Středozemí , Kréta

Carduncellus - karduncelus, Asteraceae
- caeruleus - namodralý, Středozemí, Kypr, (ne Dalmacie), pole, cesty
- dianus - § SP, §BG
- monspelliensium - montmelierský, Španělsko, Francie, Itálie

Carduus - bodlák, karduus, Asteraceae, Evropa, vytrvalé byliny, ostnité či pichlavé listy, úhory, břehy toků, okr,
- acanthoides - obecný, pův. j. Evropa (mimo Pyrenej. poloostrov) a Malá Asie, ČR nepůvodní
- argentatus - stříbřitý, Kypr
- carlinoides - Pyreneje, Kantaberské pohoří, Sierra Nevada ve Španělsku
- cephalanthus - z. Středozemí, Sicílie, Sardinie, Korsika, Itálie,
- collinus ssp, collinus - chlumní pravý, západokarpatský subendemit, Slovensko, Maďarsko, Polsko, §H
- crispus - kadeřavý, Eurasie, zavl Amerika
- defloratus - sivý, Alpy, Slovinsko, RF, Itálie
- glaucus - , §H
- chrysacanthus - end Apeniny
- kerneri ssp. kerneri - end Karpaty, vysokohorské bazifilní trávníky
- lanceolatus - kopinatý, Evropa

- macracanthus - end hory Etiopie
- myriacanthus - , § SP, §BG
- nutans - nící, Eurasie, H
- nyassanus - subsaharská Afrika, Nigerie, Kamerun, Etiopie, Malawi
- personata - lopuchovitý, Alpy, Apeniny, jory stř. Evropa, Balkán
- pycnocephalus - hustohlavý, Sardinie, Kypr, Blízký východ , Írán
- schimperi - hory v Afriky - Etiopie, Keňa, Uganda, Tanzánie, Súdán, Kongo
- squarrosus - kostrbatý, Makaronésie - end Madeira

Carex (Vignea) - **ostřice, karex , tuřice,** Cyperaceae**,** 1500 druhů, trvalky, mírné a vysokohorské pásmo, okr

- acuta - štíhlá, Eurasie, ČR běžně, vzácně Středozemí, mokřady
- acutiformis - ostrá, Eurasie, Středozemí, ČR roztroušeně, mokřady, H
- alba - bílá, boreo-kontinentálně- eurosibiřská, §H
- antoniensis - Makaronésie - Kapverd. ovy
- appropinquata - odchylná, Evropa - Alpy, Karpaty, Německo, ČR, Polsko, Skandinávie, Pobaltí, z. Sibiř, ČR - Šumava aj, Slovensko, §H
- aquatilis - vodní, cirkumpolárně, Skandinávie, Bělorusko, Rusko, GB, dálný Východ, SAm
- arctogena - aektická, Arktida - s. Skandinávie, Kola, Hudsonův záliv, Grónsko
- arenaria - písečná, písčité duny Evropy, BG, zavl SAm,
- atrofusca - šernohnědá, cirkumpolárně, s Eurasie, s SAm, Belanské Tatry, ČR není, §F
- atterima - nejtmavší, hory Evropa - Alpy, Karpaty, Sudety
- baldensis vápencové Alpy
- bicolor - dvoubarevná, arkto-alpinská, cirkumpolární, Eurasie, Alpy, Skandinávie, Čukotka, SAm, §F
- bigelowii ssp rigida - Bigelowova tuhá, cirkumpolárně, s Eurasie, s SAm, ČR - Krkonoše aj.
- bohemica - šáchorovitá, (česká), stř, Evropa,sec MAkaronésie - Azory, ČR u rybníků, §H, §UA
- brachystachys - krátkoklasá, Alpy, Karpaty, Pyreneje, Apeniny
- brevicollis - krátkošíjná, cirkumboreální, submediteránní, Středozemí, Balkán, § SK, §H
- brizoides - třeslicovitá, submediteránní, subatlantická, Eurasie, Středozemí, vlhké lesy, ČR, H
- brunnescens - hnědavá, cirkumpolárně, Eurasie, SAm. oligotr. TTP
- buekii - Buekova, Evropa, Středozemí, ČR, §H
- buxbaumii - Buxbaumova,, cirkumpolárně, Eurasie, SAm, ČR, §F , §H, §UA
- caespitosa - trsnatá, §H
- canariensis - kanárská, Makaronésie - Kanáry, laurisilvia
- canescens - šedavá, cirkumpolárně, Eurasie, SAm, §H
- capillaris - vláskovitá, boreálně cirkumpolární, Eurasie, SAm
- capitata - cirkumpolárně,
- caryophyllea - jarní, Evropa mimo severní, Středozemí, Rusko, zavl SAm
- cespitosa - trsnatá, Eurasie, ČR
- contique - BG
- curvata - křivoklasá, stř. Evropa, ČR
- curvala - zakřivená, hory Evropy,
- davalliana - Davallova, Evropa, i ČR, §H, §UA
- demissa - skloněná, Evropa i ČR, Středozemí, SAm
- depauperata - Středozemí, BG
- depressa ssp transsilvanica - zakrslá transylvánská,
- deproperata - BG
- derelicta - krkonošská, end Krkonoše
- diandra - přioblá, cirkumpolárně, Eurasie, SAm , §H
- digitata - prstnatá, Evropa, ČR, H
- dioica - dvoudomá, arkticko-boreální, cirkumpolární, s Eurasie, ČR - Šumava, SAm
- distans - oddálená, Evropa, v. Středozemí , Marakonésie, Kypr, H, ČR
- disticha - dvouřadá, Evropa, Středozemí, ČR, H, zavl SAm
- divisa - dělená, cirkumboreální, celý mediterán, pův v. Středozemí přes Balkán, H, Makaronésie, Kypr do Černomoří, BG, §SR, Írán, stř. Asie, Pákistán, Tibet , ČR lesní paseky, vzácně, §SK, §IRL,
- divulsa - přetrhovaná, Evropa, Kypr, BG, ČR

- echinata - ježatá, cirkumboreální , Evropa, Skandinávie, Středozemí, ČR, rašeliniště, SAm, Mexiko, Austrálie, NZ, §H
- elata - vyvýšená, Evropa, Středozemí, ČR, H
- elongata - prodloužená, boreální, subatlantická, ČR, H
- extensa - slabá, Evropa, Středozemí, Makaronésie, Kypr
- ferruginea - hory Evropy,
- firma - pevná, Alpy, Karpaty, Apeniny, §F
- flaasi - , Středozemí, Kypr, Evropa, ČR
- flacca - chabá, Středozemí, Evropa, zavl Amerika
- flava – rusá, (žlutá), cirkumboreální , Evropa, Skandinávie, ČR, Středozemí, roztroušeně, mokré rašel. TTP, hustě trsn, 10-60 cm, H
- foetida - Evropa - Alpy, Pyreneje
- frigida - hory Evropy - Alpy, Pyreneje, Apeniny
- fritschii - doubravní, (Fritschova), stř Evropa, ČR, §F
- fuliginosa - sazová, Evropa, ne ČR
- glacialis - ledovcová, §F
- gracilis - jemná (štíhlá). H
- grioletii - Grioletova, §F
- halleriana - předalpská, (Hallerova), v. Středozemí , BG, Kypr
- hartMAnii - HartMAnova, stř. a v. Evropa, ČR, §H
- heleonastes - cirkumpolární, SAm - Kanada, Aljaška, Eurasie, Grónsko, Špicberky, Sibiř, Skandinávie, Kavkaz, Alpy, §F
- hirta - srstnatá, Středozemí, Evropa, ČR, zavl SAm
- hispida - srstnatá, Kypr
- hordeistichos - ječmenovitá, Středozemí, Evropa, ČR, §F
- hostiana - Hostova, (lemovaná), Středozemí, Evropa, ČR, SAm
- humilis - nízká, Eurasie, Středozemí, ČR, H, slunné stráně
- chordorrhiza - šlahounovitá, Eurasie, Karpaty, SAm, cirkumpolárně, ČR Šumava, rašeliniště, §SK, §F, §RO
- illegitiMA - nelegitimní, Kypr
- kitaibeliana - Kitaibelova, v. Středozemí, Itálie, Balkán
- lachenalii - svišťová, (králičí), cirkumpolárně, Eurasie, SAm, NZ, §RO
- lasiocarpa - plstnatoplodá, Eurasie, ČR, §H, SAm
- lepidocarpa - šupinatoplodá, Středozemí, Evropa, ČR, SAm
- leersii mnoholistá, Evropa, ČR
- limosa - bažinná, (mokřadní), Eurasie, ČR, §F, §SRB, SAm
- linkii - BG
- liparocarpos - lesklopldá, Eurasie, Středozemí
- livida - namodralá, cirkumpolárně, disjunktivně, Eurasie, Skandinávie, s, Rusko, Sibiř, Kamčatka, s. Japonsko, SAm - Aljaška, živná rašeliniště, § RUS
- loliacea - cirkumpolárně, s Eurasie, s SAm
- lowei - Loweiova, Marakonésie - end Madeira, laurisilvia
- mackenziei - cirkumpolárně, s Eurasie, s SAm
- macrocephala - SAm., sv Asie
- macrolepis - velkošupinatá, v. Středozemí, Itálie, Albánie, Kosovo, Řecko, Makedonie
- magellanica – vrchovištní, (magellanská), cirkumpolární, s Evropa, ČR ŠuMAva, SAm, §F
- malato-belizii - , Smar-m, NATm
- maritima - přímořská, cirkumpolárně, Středozemí, Eurasie, Amerika
- melanostachya - černoklasá, Eurasie, ČR
- microcarpa - drobnoplodá, Itálie, Korsika, Sardinie, mokřady
- microglochin - cirkumpolárně, Eurasie, Amerika, §F
- michelii - Micheliova, jv Evropa, ČR
- montana - horská, submediteránní, subatlantické, eurasijské, pův. v. Evropa a stř. Asie, H, okr, ČR
- mucronata - Alpy, Karpaty, Středozemí, Itálie, Chorvatsko, Rumunsko, Francie
- muricata - měkkoostenná, Eurasie, ČR

- nigra - obecná, Středozemí, Evropa, ČR, SAm
- obtusata - přítupá, Eurasie, ČR
- ornithopoda - ptačí nožka, Středozemí, Evropa, ČR, §F
- otrubae - Otrubova, Středozemí, Makaronésie, Kypr, Evropa, ČR
- ovalis - zaječí, Středozemí, Makaronésie, Evropa, ČR, zavl SAm
- pairae - Pairova, Evropa, ČR, Předšumaví
- pallescens - bledavá, Eurasie, Středozemí, zavl SAm
- panicea - prosová, Eurasie, Středozemí, Makaronésie, zavl SAm
- paniculata – latnatá, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kanáry, Evropa, ČR, §H
- parviflora - Karpaty
- pauciflora - chudokvětá, s Eurasie, ČR, §UA
- pediformis ssp rhizoides - tlapkatá oddenkatá, kontinentálně eurasijská, ČR
- pendula - převislá, Středozemí, Makaronésie, Kypr, Evropa, ČR
- peregrina - cizí, Makaronesie, laurisilvia
- pilosa - chlupatá, Středozemí, Francie, Řecko, ČR
- pilulifera - kulkonosná, Středozemí, Makaronésie, Evropa, ČR
- praecox - časná, submediteránní, subkontinentální, eurasijská, ČR
- pseudobrizoides - pískomilná, (pseudotřeslicová), Evropa, ČR, §F
- pseudocyperus - nedošáchor, Středozemí, Makaronésie
- pulicaris - blešní, subatlantický druh, Pyrenejský poloostrov, pobřeží Atlantiku, **§CZ**
- pycnocephalus -Středozemí, Maroko, s. Afrika, Španělsko, j. Evropa, Blízký východ, Slovinsko, Švýcarsko, Krym, Pákistán, Indie
- pyrenaisa - pyrenejská, Pyreneje, Balkán, Karpaty, Kosovo, Albánie
- rariflora - cirkumpolární, s Eurasie, SAm
- reichenbachii - Reichenbachova, §F
- remota - řídkoklasá, Středozemí, Eurasie, ČR
- repens - plazivá, §F, §H
- riparia - pobřežní, Středozemí, Eurasie, ČR, H
- rostrata - zobánkatá, s Eurasie, SAm, ČR
- rufina - Skandinávie, Island, SAm
- rupestris - skalní, cirkumpolární, s Eurasie, SAm. §UA
- saxatilis - cirkumpolárně, s Eurasie, s SAm
- scirpoidea - cirkumpolárně, s. Eurasie, s SAm
- secalina - žitná, Eurasie, ČR
- sempervirens ssp laxiflora - vždyzelená řídkoklasá, Karpaty
- spicata - klasnatá, Středozemí, Makaronésie
- stenophylla - úzkolistá, Eurasie, ČR, H
- strigosa - hubená, Evropa, Středozemí, ČR, §H
- subspathacea - cirkumpolárně, Arktida, SAm, s Asie
- supina - drobná, kontinentálně až eurasijsky, ČR
- sylvatica - lesní, Středozemí, Evropa, ČR, zdomácněla SAm
- tomentosa - plstnatá, submediteránní, kontinentální, eurasijská, Středozemí, ČR
- troodii - tródská, Kypr
- umbrosa - stinná, stř. Evropa. ČR, §H, §UA
- vaginata - pochvatá, boreo cirkumpolární, Eurasie, ČR, §F
- vesicaria - měchýřkatá, boreálně cirkumpolární, ČR, Středozemí
- viridula - pozdní, cirkumpolární, Eurasie, Středozemí, ČR, SAm
- vulpina - Eurasie, liščí, Středozemí, ČR, BG, H

Carchis - karchis , ?
- crassiloba - dužnatá, Kypr
- glabra - lysá, Kypr

Carica - papája, karika, melounovník, melounový strom, Caricaceae, 32 druhů, tropy a subtr, pův. stř. a JAm, a z. Afrika, byliny dřevnatějící, tvarově jako dřeviny - až 10 m, teplomilné, pěst pro plody celá zeměkoule, mnohdy obsahují latex s enzymy rozkládajícími bílkovin (zmírňování bolesti)

- papaya - obecná. (melounová, melounovník, „melounový strom“, Papaya Tree, PawPaw, Tree Melon, "ovoce ve tvaru lodi"), pův. trop. Amerika - Mexiko, Guatemala, pěst trop. ovoc bylinný „stromek“ asi 10 m, ovoce papaja (až 10 kg), potřebné teploty 22 - 26^0 C, srážky 1500 - 2000 mm, latex - papain, Makaronésie-Madeira,Kapverdy, okr, ČR skleník

Carissa - voskovec, karanda, karisa , Apocynaceae

- grandiflora (MAcrocarpa) - velkokvětá, (velkoplodá, Natal Plum), pův j. Afrika, trnitý keř, Středozemí, slunná místa, okr

Carlina - pupava, voskovec, karlina, Asteraceae, 28 druhů, Eurasie, chudé půdy

- acanthifolia (acaulis) - velkoúborná, (paznehtíkolistá), j. a jv. Evropa, od Španělsko po Řecko, Balkán
- acaulis - bezlodyžná, Středozemí, Itálie, §H
- biebersteinii - Eurasie, od Francie Malou Asii, Kavkaz, Finsko po Bajkal, ČR
- cirsioides - , §UA
- corymbosa - chocholičnatá, Středozemí, suchá, kamen pastviska
- graeca - řecká, Řecko, v. Středozemí
- gummifera - klejnatá, v. Středozemí
- involucrata (ssp. cyrica) - zákrovečnatá, (Clustered Carlinethistle), Kypr, Malta
- lanata - vlnatá, Kypr
- nebrodensis - end j. Itálie, Sicílie
- onopordifolia - , , §UA
- pygmaea - trpasličí, (drobná), end Kypr
- salicifolia - Makaronésie, Madeira
- vulgaris - obecná, Středozemí, Evropa, Malá Asie, ČR

Carpinus - habr, karpinus, Corylaceae, 40 druhů, teplejší mírné pásmo s. polokoule, především ve v. Asii, stromy, okr, i bonsai, dřevo

- betulus - obecný, středoevropský florelement, Evropa, v. Středozemí, BG až Malá Asie, H, Írán, Kavkaz, ČR, temperátní listnatý les, 18 m
- orientalis - východní, jv. a v. Středozemí, j. Itálie, Ischia, Balkán, BG, Albánie, MAlá Asie, Turecko, Írán, jz. Asie, §H

Carpesium - rusohlav, karpesium, Asteraceae, 24 druhů, Eurasie, (Čína 24 druhů)

- abrotanoides - brotanovitý, jv Evropa, MAlá Asie, Kavkazu, Írán, Indie, Čína, Kotra, Japonsko, §H
- cernuum - nící, Slovensko

Carpobrotus (Mesembryanthemum) **- kosMAtcovník, karpobrotus,** kosmatec, kosmatcovec, (Pig Face), Aizoaceae, MesembryantheMAceae, Verbenaceae, cca 25 druhů, pouště JAm a Mexika, Austrálie a Tasmánie, sukulenty, při pobřeží, okr, pěst (zpevňování písčin)

- acinaciformis - šavlovitý, (velkokvětý), pův. j. Afrika (Kapsko), sukul, plody "mořský či hotentotský fík", zdomácněl Středozemí, inv, zpevnění pobřežních náspů a dun, pokryvná, Španělsko, Řecko, Sardinie, j.Afrika, šťáva antisepticky
- edulis - jedlý, (sladký, "mořský fík", Hotentot Fig), pův. j. Afrika (Kapsko), intr a aklimatiz. Středozemí, Španělsko, Řecko, MAkaronésie - Madeira, Kapverdy, mořské pobřeží, svahy, skály, zdi, rumiště, i plevelně

Carrierea - karierea, Achariaceae, jméno dle lékaře a botanika 16. st.,3 druhy, opad. stromy, Čína a j. Asie, okr

- calycina - kalíškatá. intr v 19. st. do Evropy - GB

Carrichthera - karichtera, Brassicaceae, 1 druh

- annua - roční, Kanáry, MAroko, Španělsko, Středozemí, Kypr**,** Blízký východ, Irák, Írán, zavl Austrálie, Kalifornie

Carthamus - světlice, kartamus, saflor, Asteraceae

- arborescens - stromovitá, Španělsko, Baleáry
- boissieri - ostrovní, Kréta, Kypr
- caerulus - modrá, Středozemí, Makaronesie, Španělsko až Řecko, Turecko, Maroko
- dentatus - zubatá, zoubkatá, v. Středozemí, Kypr
- lanatus ssp. baeticus - vlnatá, (Wooly Safflower), Středozemí, Malta, Makaronésie - Madeira, Portugalsko, Turecko, Přední a stř. Asie, xerotermní, rumiště, k barvení, ČR
- mitissimus - Francie, Španělsko
- tenuis ssp. folius - tenkolistá listnatá, Kypr

- tinctorius - barvířská, (saflor), z Přední Asie, Středozemí, MAkaronésie, Řecko, Maroko, pěst. léč, červené barvivo na textilie (nepravý šafrán), olejnina, ČR
Carum - kmín, karum , Apiaceae
- carvi - kořenný, pův kult rostlina Středozemí, Írán, stř. Asie, kořenina, dvouletka, ČR
- multiflorum - mnohokvětý, Kypr
Cascabela (Thevetia) - **tevécie, kaskabela**, Apocynaceae
- thevetii - Makaronésie - Kapverdy
Cascarina - kaskarina , Arecaceae, Palmaceae
- stricta - pevná, ntr palMA, Kypr
Cassia (Senna) **- kasie, kasia,** sena, motýlovka, muší dřevo, Caesalpiaceae, Fabaceae, cca 500 druhů, tropy, pův. Austrálie, NZ, j Afrika, Madagaskar, i v. Asie, Indie,
- abbreviata - , (Long-pod Cassia), keř 3 - 10 m, buš 50 - 1500 m, malárie, sifilis, v. Afrika
- alata - křídlatá, (senes, „skořicovník čínský“, muší dřevo, Candlestick, Senna Christmas Candle, Rain Tree), pův. trop. stř. Amerika, strom, růž. kv., léč
- angustifolia - úzkolistá, pův. Arábie, rozšířena od Egypta přes Arábii do Indie, léč
- artemisioides - artemidina, (pelyňkovitá), pův. Austrálie, ve Středozemí do živých plotů, Kypr
- corymbosa (floribunda) - chocholičnatá, (Cassia, Senna), pův. JAm, keř, okr subtr
- didymobotrya - hroznová, (dvouhroznová, kasie sena, muší dřevo, God´s Cantle, Candle Bush, Popcorn Cassia, Peanut Butter, Candelabre Tree, Golden Wonder), pův. trop. Afrika a Asie, keř. stromek 3 až 7,5 m, nepříjemně vonící, sz. Tanzanie a jz. Keňa 1500 – 2400 m, MAdagaskar, u řek, na březích jezer a okrajích lesů, listy jed, používány při rybolovu, nálevy z listí jed - jako dávidlo, léč - stonky proti lišejům, v borce tanin, okr tropy a subtropy, ČR kbelík, chladné přezimování, Kanárské ovy,
- fistula – píšťalovitá, ("mana kulatá, m. egyptská", madagaskarský jasmín, Golden Shower Senna, Indian Laburnum, Pudding Pipe Tree, Purging Cassia), žl. kv., pův. j. trop. Asie - monzun. lesy, trop. ovoc. stromek, okr v ulicích (hroznovité květy, dolů dlouhé plody), suchá zóna
- senna- sena, (Senna Bush), Palestina, Izrael, bible
- spectabilis - vznešená, (American Cassia, Popcorn Tree), pův. JAm, stromek, žl. kv., okr, zahrady, ulice
Castanea – kaštanovník, kastanea, jedlý kaštan, Fagaceae, 13 druhů, meridion. až mírné pásmo s. polokoule**,** Středozemí, Asie, SAm, opad. dřeviny, jedlé plody, okr
- sativa (vesca) - jedlý, (evropský sladký kaštan, Sweet Spanish Chesnut Tree), třetih relikt, pův. Malá Asie (Turecko) a v. Středozemí, pěst j. Evropa, zdomácněl od Říma – Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Ischia, Sicílie (Etna 800 – 1500 m), Korsika, Balkán, Jugoslávie, BG, H, Řecko, Albánie, Turecko, Iran, s. Afrika, Alžír, Maroko, Makaronésie - Kanárské ostrovy, Madeira, Malá Asie, Kavkaz, až do střední Evropy, v ČR nepůvodní, kaštánky), strom, 35 m, tvrdé dřevo, hlubší, úrodnější půdy, památný Castaño centenario ve španělské Galicii, v Triacastele u cesty do Santiaga de Compostela, stáří 800 let, průměr kmene 850 cm
Castroviejoa (Helichrysum) **- kastroviejoa,** Asteraceae, 2 druhy
- frigida - z. Středozemí - pouze Korsika a Sardinie, Ca skály, polokeřík polštářovitý
- montelisana - Sardinie
Casuarina (Allocasuaria) - **přesličník, kasuarina,** větvičník, přesličkovec, železné dřevo, Cassuarinaceae, 100 druhů, pouště, stáloz. dřeviny, Austrálie, Polynésie, Austrálie, Filipíny, z Tichom. ovy, Havaj až jv.Asie. stáloz. dřeviny, listy připomínají jehlice, okr, pěst, cenné dřevo (shoeak)– nábytek, lodě,
- cunninghamiana – Cunnighamův, Středozemí
- equisetifolia – tichomořský, (přesličkolistý, Australian Beef-Wood, South Sea Ironwood, Mile Tree, Australian Pine, Whisting Pine), pův sv. Austrálie, Polynésie, jv. Asie, Nová Kaledonie, Maskarény, okr jehličina, intr subtropy Kypr, Makaronésie - Kanárské ovy, Kapverdy
- glauca - sivý, Kypr
- verticillata - přeslenatý, Kypr
Catabroasa - odemka, katabrosa, Poaceae
- aquatica - vodní, Středozemí**,** Írán, mokřady, **§ ČR**
Catalpa - katalpa, Bignoniaceae, 12 druhů, pův v. Asie - obvykle jv. Čína a Tibet, méně SAm - jv. USA a stř. Amerika, opad. stromy, okr
- bignonioides - trubačovitá, pův. jv. USA, intr jv. Asie, Kypr, Evropa, BG, okr, ČR, SRN, H, repelentně (komáři)
Catananche - poblekla, katananche, Asteraceae, 5 druhů, Středozemí
- caerulea - modrá, z. Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, Maroko, Alžírsko, garrigue

- lutea - žlutá, Kypr, Palestina, Izrael
Catapodium viz DesMAzeria
Catha (Celastrus) – **kátovník, káta, kát,** (miraa, čat v Etiopii, khat v Jemenu), Celastraceae, Arábie, pěst. droga, okr
- edulis - jedlá, (Abyssinian Tea, Arabian Tea, Chat Tree, Kath), pův. Etiopie, Arabský poloostrov (Jemen), Keňa, cathin, droga, euforizující i afrodiziakum (listy čaj či žvýkání) , pěst, okr Čína, droga
Catharanthus (Vinca, Lochnera) **- barvínkovec, katarantus,** Apocynaceae,
- roseus - růžový (katarant, Old Maid, Madagascar Periwinkle, Rosy Periwinkle), pův. Madagaskar, polokeř až 1 m, okr tropy a subtr, intr. Středozemí , Makaronésie - Kapverdy
Caucalis - dejvorec, kaukalis , Apiaceae
- platycarpos - velkoplodý, v. Středozemí, Balkán, Kypr, Přední Asie, Írán, Krym, až stř. Evropa, (ČR - C2)
Ceanothus - latnatec, ceanotus, zpododěr, Rhamnaceae, 55 druhů, USA, Mexiko po Guatemalu, nízké dřeviny pouští
- repens - plazivý, pův. SAm, pěst. Řecko, Itálie, ČR
Ceballosia (Tournefortia) **- cebalosiea** Heliotropiaceae, 1 druh
- fruticosa - end Kanár. ovy, keř 1-3 m, v xerofilní vegetaci sukul. křovin , i okr
Cedronella - cedronela , Lamiaceae
- canariensis - kanárská, MAkaronésie, end Madeira - náhorní planiny, Kanár. ovy,
Cedrus - cedr, cedrus, (Cedar), Pinaceae, 4 druhy, ostrůvkovitě v. Středozemí, Přední Asie, s. Afrika, Kypr, Himálaj, „boží“ strom, dostatek vláhy a větší zimy,
- atlantica (libani, var. atlantica) - atlaský, (atlantský), třetih. relikt, pův. s. Afrika – pohoří Atlas (Alžírsko, Maroko 1200-1800m), intr. Itálie, borovicovitý jehličnan, 40 m, cenné dřevo, okr. pěst, esenciální oleje, aromaterapie, ČR sbírk, nejlépe z cedrů u nás roste, okr také cv. Glauca
- brevifolia (libani, ssp. brevifolia) - krátkolistý, (kyperský), v. Středozemí, end Kypru (hory Troodos, j. svah hory Tripylos za klášterem Kykko, v údolí cedrů – Irkasteratsa, asi 40 stromů starých, hojné nové výsadby, cenné dřevo, Červený seznam, intr Albánie
- deodara - himálajský, (Himalyan cedar, deodar cedar), pův. z. Himálaj, Afghánistán, Pákistán, s. Indie
- libani, ssp. libani – libanonský (Cedar of Lebanon, Lebanon cedar, True Cedar, arab. Al-Arz), třetih relikt, pův. v. Středozemí, Malá Asie: Libanon - ohrožený **národní strom Libanonu** (vlajka), hory 1200 - 2500 m. (pohoří Taurus, Antitaurus - Ca, Džabal Lunán, pohoří Šúf u maronitské vesničky Innúrin), Sýrie, býv. j. Mezopotámie, v 40 m, dlouhověké i přes 1000 let, cenné tvrdé, pevné dřevo, Féničané na lodě (proto prvními skutečnými mořeplavci, Červený seznam, ochrana římský císař Hadrián či britská královna Viktorie, BG, Kypr, bible, (sumerové - sídlo bohů moudrosti a stvoření), okr subtr a mírný pás, ČR intr sbírk, i stříbrné cv, v arboretu Zahradnické akademie Mělník - Neuberk vysazený asi v r. 1922 namrzl v r. 1929 až ke sněhové přikrývce, ale ze spodní části obnovil, téměř pravidelně plodí
- libani, ssp. stenocoma - libanonský jemný, toroský, (turecký), v. Turecko, pohoří Toroz, chráněn v NP - BR UNESCO, i obnovní výsadby - k zalesňování v Turecku, okr (cv. Nana), cenné dřevo
Ceiba - vlnovec, ceiba, kapok, kolový ořech, vlnovník, Bombacaceae, 6 druhů, opad. stromy, trnité na kmeni, až 70 m, tropy Ameriky, Afriky a Asie, okr
- insignis - znamenaný, (bílá chorisie, "opilý strom", White Flos Silk Tree), JAm, tlustý kmen
- pentandra - pětimužný, (kapok, "hedvábno-bavlníkový strom", White Silk Cotton Tree, Kapok Tree), pův. tropy stř. a JAm, pěst. monzun. lesy, vysoký strom, přečnívá deštný les, za sucha listy opadávají, vlna ze stěn plodů - pravý kapok, textilní, (vycpávky, námořnické záchranné vesty), okr, Madeira
- speciosa - nádherný, (Brazilian Capok Tree, Pink Flos Silk Tree), MAdeira
Celastrus - zimokeř, celastrus, jesenec, Celastraceae, 35 druhů, v. a j. Asie, Amerika, Austrálie, MAdagaskar, dvoudomé liány
- orbiculatus – okrouhlolistý, (Oriental Bittersweet), Japonsko, Čína, Sachalin, okr. Evropa, ČR
Celosia - nevadlec, celosie, celosia, kohoutí hřeben, Amaranthaceae, cca 60 druhů, tropy a subtr Asie, Afriky a Ameriky, okr
- argentea - hřebenityý, Makaronésie
Celtis - břestovec, celtys, (Hackberry), Cannabaceae, Ulmaceae, cca 100 druhů, od teplejší mírné pásmo po subtr. a trop. pásmo obou polokoulí, j Evropa, s Afrika, Maroko, lesy s Quercus pubescens, submediterán, Amerika, Asie, dřeviny, peckovice jedlé, okr, dřevo „Hackberry (Ohia)“**,** inv, ČR aleje
- africana (kraussiana) - africký, (White stinkwood), subsaharská Afrika, Kamerun, Libérie, Středoafr. rep., Angola, Eritrea až JAR, end Zambie, Arábie, Jemen, strom, 12 - 35 m, 1300 - 2400 m, nábytek, léč, TLM

- aetnensis - etneský, Sicílie
- australis - jižní, (Nettle Tree), pův. Austrálie, celý mediterán, celé Středozemí, j. Evropa, Makaronésie - Kanár ovy, Španělsko, Itálie, BG, Kypr, Albánie, Malá Asie, přední Asie, s. Afrika, Maroko, lesy s Quercus pubescens, submediterán, v třetihorách i ČR (v glaciálu ustoupil), listy a plody léč - astringens. TLM
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Makedonie, Malá a stř. Asie, Afghánistán
- glabrata - lysý, Kavkaz, MAlá Asie
- integrifolia - celolistá, Senegal**,** Nigérie
- mildbtraedi - Mildbtraendova, vlhké polopadavé podhorské lesy v. Afriky, Tanzanie
- occidentalis - západní, pův. SAm, okr, ČR, Bratislava aleje v ulicích, i Plzeň
- tournefortii - silný, v Středozemí, jv. Evropa, Sicílie, Kypr, Balkán, Malá Asie, Turecko, Írán, Krym, Ázerbajdžán, keř. stromek

Cenchrus - ostrokvět, cenchrus, Poaceae, teplomilná tráva, i inv
- biflorus - dvoukvětý, Sahel
- ciliaris - brvitý, Afrika, Makaronésie, Omán, Sokotra, Sicílie, Írán, Blízký východ až Indie, sec MAdagaskar, jv a v. Asie, Austrálie, Oceánie, Amerika
- incertus - H
- pennisetiformis - Omán

Centaurea (**incl. Calcicarpa - sikavice, Cyanus, Colymbada - čekánek, Cnicus - bendikt, Acosta - čekanice, Jacea - chrpice, Grossheimia - velechrpa**) **– chrpa, centaurea,** benedikt, Asteraceae**,** 700 druhů, byliny a polokeře, suché stráně a TTP, kosmopolitní, Středozemí, Eurasie, SAm, Austrálie, s. Afrika, okr
- aegialopila - pobřežní, (mnohoštětolistá), v. Středozemí , Kypr. Kréta, Turecko
- aegyptica - egyptská, Středozemí, Egypt, Palestina, Jordánsko
- akamantis - end Kypr
- arenaria - písečná, BG, §H
- aspera - drsná, pův jz. a j. Evropa, Středozemí, Pyrenej. poloostrov - Francie, Itálie, zavl. SAm
- atropurpurea - Balkán, Rumunsko, Karpaty, suché lokality
- avilae - § SP, §BG
- benoistii - Benoistiova, Maroko
- bocconei - Bocconeova, Malta
- boissieri - § SP, §BG
- borjae - § SP, §BG
- breviceps - , , §UA
- calcitrapa (Calcitrapa stellaris) - sikavice, (červená, Star Thistle), pobřeží Středozemí, j. a z. Evropa, Kypr, Egypt, Arábie, Turecko, Sýrie, Libanon, Kanárské ovy, jz. Asie, Irán, rumiště, ČR zavlékána, ssp. angusticeps
- calocephala - ozdobná, Balkán, Chorvatsko, Albánie, Makedonie, Rumunsko, Karpaty
- cana - šedivá, Apeniny, Balkán, Malá Asie, Itálie, Řecko, Bulharsko, Albánie, Makedonie, Černá Hora, Kavkaz
- carpatica - karpatská, , §UA
- citricolor - § SP , §BG
- corymbosa - vrcholičnatá, §F
- crassifolia - tučnolistá, end Malta
- crocata - end Portugalsko
- cyanoides - fialová, Kypr, Palestina, Izrael
- cyanus - modrá, (polní, modrák), pův. v. Středozemí, jv. Evropa, jz. Asie, ČR nepůvodní
- delucae - end Apeniny
- depressa - jv Evropa, Bulharsko, Krym, Kavkaz, Středozemí, Turecko až Tibet
- dhofarica - end Arábie - Jemen, Omán
- diffusa - rozkladitá, pův jv. Evropa a z. Asie, Jugoslávie, Makedonie, Řecko, Kavkaz, Rumunsko, Ukrajina, j.Rusko, inv i ČR, SAm i JAm
- donetzica - doněcká, (donská), , §UA
- epirota - Řecko, Albánie,
- filiformis - niťovitá, end Sardinie
- finazzeri - pův Balkán - Řecko, Bulharsko, Sev. Makedonie

- gadorensis - § SP, §BG
- hyalolepis - sklovitá, v Středozemí, Řecko, Kréta, Kypr, Izrael, jz Asie
- iberica - iberská, (Thistle), v. Středozemí, Palestina, Izrael, bible, Libanon, Sýrie, Kypr, Balkán - Řecko, Bulharsko, Srbsko, Rumunsko, Moldávie, Černá Hora, Ukrajina, Kavkaz (Arménie, Gruzie, Ázerbajdžán, Turecko), j. Rusko, stř. Asie až z. Čína, pastviny
- jacea - luční, Evropa, ČR, zavl. SAm a JAm
- jankae - , §RO,
- konkae - Konkova, , §UA
- macrocephala - žlutokvětá, Kavkaz, Turecko, okr i ČR, USA, Austrálie
- margaritacea - , §UA
- margaritalba - , §UA
- melitensis - maltská, (Maltese Star Thistle), Malta, v. Středozemí, end, j. Evropa, Středozemí, z. Afrika, Kanárské ovy, rumiště
- montana - horská, Pyreneje, Alpy, Evropa, ČR - podhůří Šumavy
- montana ssp. mollis - horská měkká, §H
- napifolioa - Středozemí, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, RF, Itálie, Sicílie, Sardinie, Korsika
- nemoralis - hajní, z. a stř. Evropa, Francie, Itálie, Německo, GB,
- nervosa - Alpy, Francie,Slovinsko, Apeniny, Rumunsko
- nicaeensis - nikaenská, (Southern Star Thistle), Malat
- nigra - černá, z.Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, Evropa, ČR, SAm, JAm, NZ
- nigrescens - černající, pův. jz. Evropa, ČR zavlékána
- nigrofimbria - Kavkaz, Gruzie, Rusko, Arménie, Turecko, Írán
- orbelica - pův Balkán, Srbsko, Kosovo, Makedonie, Bulharsko, Řecko
- oxylepis - stř.Evropa, ČR, Polsko, Slovensko
- paczoskii - Pačovského, §UA
- pallescens - lesklá, (blýskavá), v. Středozemí. Libanon, Sýrie, Egypt, Libye, Sinaj, Izrael, Jordánsko, Arábie, Blízký východ
- pindicola - Balkán - Řecko, Severní Makedonie
- pontica - pontická, §RO,
- procurrens - , Palestina, Izrael
- protogerberi - , §UA
- protomargaritacea - , §UA
- pseudocaerulescens - , §F
- pseudoleucolepis - , §UA
- pseudophrygia - parukářka, stř. Evropa, ČR, §H, Karpaty
- pullata - tmavá, z. Středozemí, Iberský poloostrov, sz Afrika, RF
- pulvinata - poprášená, § SP, §BG
- ragusina - Středozemí end Chorvatsko
- raphanina - ředkvovitá, v Středozemí, Řecko, Kréta, trvalka ve fryganě
- rebusii - , end s. Dalmacie (Velebit)
- rubriflora - červenokvětá, , §UA
- ruthenica - , §RO
- sadleriana - Sandlerova, §H
- sarandinakiae - , §UA
- sarfattiana - , Itálie
- scabiosa - čekánek, Evropa, ČR až Bajkal, sec SAm
- sicula - Středozemí, Sicílie, Malta, Itálie, Sardinie, Korsika,
- solstitialis (Calcitrapa s.) - žlutá, (sikavice žlutá, St. Burnaby Thistle), celé Středozemí, Kypr, Írán, teplé oblasti stř. Evropy, §H, ČR, úhory, rumiště
- sphaerocephala - kulatohlavá, z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Maroko, Itálie, Korsika, Sardinie, písčiny
- stenolepis - jv Evropa, Itálie, Turecko, Karpaty, i ČR
- stoebe - latnatá, stř. a v. Evropa, ČR
- talievii - Talievova, §UA
- tchihatcheffii - Středozemí

- tauromenitana - , end Sicílie (Taormina, Mola)
- triumfettii - Triumfetova, j. a stř. Evropa, sz. Afrika, ČR
- triumfettii ssp. albigera - Triumfetova a., Středozemí , §H
- uniflora - jednokvětá, end Alpy
- urvillei - v. Středozemí, end Turecko
- varnensis - , §RO
- veneris - venušina, Kypr
- vlachorum - , end Řecko (Pindos)

Centaurium - zeměžluč, centaurium, Gentianaceae, 50 druhů, Středozemí, Eurasie, Amerika, Austrálie, s. Afrika, trvalky, okr, §D – všechny domácí druhy, §Pl – všechny druhy
- aegialophia - mnohoštětinatý, Kypr
- capitatum - hlavatá, §F,
- erythraea - lékařská, (okolíkatá, erytrejská, Common Centaury), celé Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Írán, travnatá místa, cesty, ssp. rhodense, Kypr, Malta
- chloodes - , §F
- littorale ssp compressum - přímořská slatinná, Pannonie, stř Evropa, termof ČR vymírá, Slovensko, **§CZC1**, §SL
- maritimum - přímořská, (Yellow Centaury), celé Středozemí, Makaronésie, Řecko, garigue, suché pastviny
- minus - menší, H
- pulchellum - spanilá, euroasijský druh, Středozemí, Makaronésie, Sahara, Kypr, Írán, **§CZ**
- rigualii - § SP, §BG
- scilloides - ladoňkovitá, end Azory, §F
- somedanum - § SP,§BG
- spicatum - klasnatá, Středozemí, MAkaronésie, Kypr, halofyt, slaniska
- tenuiflorum - úzkokvětá, celé Středozemí, MAkaronesie, ssp viridense end Kapverd
- tenuifolium - tenkolistá, Středozemí, Kypr**,** Egypt

Centranthus - mavuň, centrantus, Valerianaceae, 12 druhů, Středozemí, Evropa, okr
- aMAzonum - amazonaská, end Sardinie
- angustifolius - RF, Itálie, Švýcarsko, Alpy
- calcitrapa - bodlákovitá, Makaronésie, §UA
- calcitrapa ssp. orbicularus - bodlákovitá kalichovitá, end Kypr, xerotermní,
- longiflorus - dlouhokvětá, Balkán, MaláAsie, Řecko, Bulharsko, Turecko, Albánie, Gruzie, Arménie,
- ruber - červená, (Red Valerian), pův. Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Baleáry, Řecko, Kypr, Itálie, Sicílie, Turecko, s. Afrika, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira, sz. Evropy, Palestina, Izrael, kamen lokality, okr pěst, ČR, skály
- ruber var. sibthorpis - červená, pův. Středozemí, Kypr, ČR
- trinervis - trojžilná, §F

Centunculus - drobýšek, centunkulus, Primulaceae
- minimus - nejmenší, Středozemí, ČR zdomácněl

Cephalanthera - okrotice, cefalantera, Orchidaceae, 25 druhů, Středozemí, Eurasie, okr , §Pl – všechny druhy
- cucullata - okatá, Řecko
- damasonium - bílá, j. Evropa, Středozemí, H, Kypr, stř. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, **§CZ**, §H, §UA
- ensifolia - dlouholistá, Bulharsko
- epipactoides - v. Středozemí
- kurdica - kurdská, Středozemí, Írán
- longifolia - dlouholistá, Středozemí, Španělsko, H, Baleáry, s. Afrika, Palestina, Izrael, §H, §UA, CITES, **§CZ**,
- rubra - červená, Euroasie, j. a stř. Evropa, v. Středozemí, Julské Alpy, Sardinie, Kypr, Albánie, MAlá Asie, Írán, s. Afrika, stř. Asie, **§CZ**, světlé lesy, §H, §UA
- transsilvanica - transylvánská, Francie, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Balkán, Kavkaz, §SR

Cephalaria - hlavatka, cefalaria, Dipsacaeae, cca 65 druhů bylin, Eurasie, Afrika
- flava - žlutá, §SRB
- gigantea - obrovská, Středozemí
- litvinovii - Litvinova, §UA

- mediterranea - středozemní, end Sardinie
- radiata - paprsčitá, , §RO
- transsilvanica - transylvánská, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Balkán, Slovensko
- syriaca - syrská, (Scabiens, Weeds), Palestina, Izrael, bible, §F

Cephalorrhynchus - hlavochobot, cefalorynchus, Asteraceae
- cyprinus - kyperský, end Kypr

Cephalotaxus - hlavotis, cefalotaxus, kulotisec, láčkovnice, Cephalotaxaceae, 10 druhů, v. Asie - Čína, Indie, Indočína, Korea, Japonsko, Himálaj, okr i ČR, neopad. jehl. dřevin
- fortunei – Fortunův (*Chinese Fortune Plumyew*), pův. stř. a jz. Čína, okr, Evropa,

Ceramium - cerámium, keříčkovitá řasa, Florideophyceae,
- virgatum (rubrum) - červené, Středozemí i Černé moře, litorální pásmo,

Cerastium (incl Dichodon - rožinec) **– rožec, cerascium,** Mouse-ear chickweeds, Caryophyllaceae, asi 100 druhů, chladné pásmo s. polokoule**,** ČR
- arvense - rolní, (Starry Cerastium), Středozemí, Makaronésie, téměř celá Evropa, ČR, pole, okr Čína
- arvense ssp. glandulosum - rolní žláznatý, §SK,
- arvense ssp. molle - polní měkký, §H
- bieberstainii - Biebersteinův, end. j. Krym, xerotermní, §UA, okr, ČR
- brachypetalum - krátkoplátečný, Středozemí
- candidissimum - bělostný, Středozemí
- carintiacum - korutanský, Alpy, Ca
- decalvans - Středozemí
- dichotomum - rohatý, Kypr
- dinaricum - dinárský, Slovinsko, Chorbatsko, Bosna a Hercegovina. Albánie, Černá Hora,
- dubium - pochybný, Středozemí, Kypr, ČR, TTP
- fragillinum - křehký, Kypr
- gibraltaricum - gibraltarský, Středozemí
- glomeratum - klubkatý, Středozemí, MAkaronésie - Kapverdy, ČR, odkryté půdy, okraje cest
- glutinosum - lepkavý, Středozemí
- holosteoides - obecný, Středozemí, MAkaronésie, Eurasie, ČR
- illiricum ssp. pilosum - ilirský pilovitý, Kypr
- scaposum - krétský, Kréta, skály
- semidecandrum - pětimužný, Středozemí
- soleirolii - z Středozemí, end Korsika
- supramontanum - suprahorský, end Sardinie
- tatrae (arvense ssp. glandulosum) - tatranský, end Karpat - Tatry, sutě
- tomentosum - plstnatý, pův. j.Itálie (stř. a j. část Apenin, Sicílie), zdomácněl i Středozemí, sec Evropa, SAm, xerotermní, okr skalnička, ČR nepůvodní, intr. okr. ČR, SRN, H
- uniflorum - jednokvětý, alpy, Karpaty, RF, Rakousko, Slovinsko, Slovensko, Polsko
- vagans - pochvatý, end Madeira

Cerasus (Prunus) - třešeň, cerasus, prunus, Amygdalaceae, Rosaceae,140 druhů , hlavně mírné pásmo s. polokoule
- avium - ptačí, Evropa, Itálie, H, Malá Asie, Kavkaz, stř. Asie, sz. Afrika, Maroko
- klokovii - Klokova, , §UA
- incana - šedá, jv. Evropa, Malá Asie
- incisa - sivá, jv. Evropa, Malá Asie
- vulgaris - višeň (v. obecná, Cherry), jv. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Írán, s. Indie, subtr. ovoce, ČR

Ceratocapnos - hlavovec , **ceratokapnos,** Papaveraceae,
- clacicuata - eb)n z. Evropa
- palaestinus - palestinský, Kypr

Ceratocephala - rohohlavec, ceratocefala, Ranunculaceae
- falcata - srpovitý, j. a stř. Evropa, Španělsko až Řecko, Maroko až Tunisko, Turecko, Sibaj, Írán až stř. Asie. Pákistán, Čína, až Německo, v Rakousku a Slovensku vyhynul, proměnlivý druh
- ortocera - v minulosti i v ČR

Ceratonia - rohovník, ceratonye, svatojánský chléb, čokoládový strom, karob, Fabaceae, (Sapindaceae, Caesalpiniaceae), 2 druhy, pův. Sýrie, dále Středozemí, nižší stáloz. strom do 20 m, 2-domý, hlubší silné kořeny, ale nadzvedávají terén, TLM, pěst., okr
- oreothauma - somálský, Somálsko, Arábie - Omán, Jemen,
- siliqua - obecný, ("svatojánský chléb", Locust Gum / Carob Tree, Carfot Bean, Locust Tree, St. John´s Bread), pův. s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, Egypt, Středozemí, Sinaj, Makaronésie - Kapverdy, BG, Arábie, **třetih relikt**, kamen půdy, pěst, Tanzanie, dlouholetá kultivace v. Středozemí - Španělsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie, BG, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta (Gozo), Turecko, Palestina, Izrael, kalcifyt, kamen půdy, nejteplejší oblasti, strom, makchie, z plodů (snad údajná biblická MAna) výroba karobu - 7 % tuku, 48 % cukru, na sirup, čokoládu, víno, §F, stromek až 6 m i vícekmenný, kalcifyt, kamenité půdy, nejteplejší oblasti, do 800 m, z plodů výroba sirupu (snad údajná biblická MAna), plod struk karob, název z řec. tvaru lusku roh - keratós. zploště lé semeno arab kharrub, řecky kerátion, česky karo, 0,2 g, používán jako váhová jednotka (závaží) - karát, odměřování drahých kovů, diamantů, perel, měřítko ryzosti zlata (24 karátové 100 % ryzí, 12 karátů jen 50 %),
i náhrada kávy, semeny se údajně živil Jan Křtitel na poušti, proto název svatojánský chléb
Ceratophyllum - růžkatec. ceratofylum, růžkovitec, Ceratophyllaceae, 30 druhů, Eurasie, trop. Afrika, USA, vodní trvalky, okr
- demersum - ostnitý, Středozemí, Makaronésie
- submersum - bradavičnatý, Středozemí
Cercis - zmarlika, cercis, (Redbud), Leguminosae, Caesalpiniaceae, 7 druhů, Středozemí, jv. Asie, SAm
- siliquastrum – Jidášova, (evropská, Jidášův strom, Judas Tree), pův. v.mediterán, v. Středozemí, Írán, Střední východ, jz. Asie, Palestina, Izrael, pěst j. Evropa – Španělsko, Baleáry, Madeira, j. Francie, Itálie, Balkán, Jugoslávie, Bulharsko, Řecko, Kypr, Kréta, Turecko, Maroko, Malá Asie, přední Asie, okr sbírk, makchie, intr ČR (1835 Praha - Královská obora), semena sliz. látka garrofin, kosmetika a lékařství, jedno semeno = karát, dle Bible se na něm oběsil Jidáš po zradě Ježíše**,** okr ČR, SRN, H
Cerinthe - voskovka, cerinte , Boraginaceae, 10 druhů, teplé obl. Eurasie, byliny okr
- glabra - lysá (hladká), Pyreneje, Jura, Alpy, Apeniny, Karpaty, Balkán, j. a stř. Evropa
- glabra ssp. tatarica - hladká tatranská, §SK,
- glabra ssp. tenuiflora - hladká tenkokvětá, Středozemí, Řecko, §F
- MAjor - větší, (Honeywort), Středozemí, Španělsko, Baleáry, Řecko, Malta, Blízký východ , okolí cest, vlhko
- minor - menší, stř. a jv. Evropa, Středozemí, hory a vrchoviny, úhory, rumiště, křovinaté stráně, ČR vzácně, ohrožena sukc zarůstáním
- retorta - stočená, Dalmácie, Řecko
Ceropegia - svícník, ceropegie, Apocynaceae**,** 200 druhů, Afrika, Madagaskar, Arábie, Asie, Austrálie, stonkové sukulenty, stáloz. pnoucí, okr
- dichotoma - vidličnatý, sukul, pův. Kanárské ovy (Tenerife), Makaronésie
- dichotoma ssp. crainzii - § SP,§BG
- fusca - hnědý, pův. Kanárské ovy, Makaronésie
- hians (dichotoMA) Kanáry
- chrysantha - zlatový,§ SP, §BG, Smar-m, NATm
- linearis - čárkovitý, okr, ČR
Cestrum - kladivník, cestrum , Solanaceae, 175 druhů, pův tropy a subtr. Ameriky, dále Austrálie, okr
- elegans (purpureum) - nachový, (Purple Cestrum, Red Cestrum, Coral Jessamine), pův. stř. Amerika, Mexiko, poloopad, polopnoucí keř, okr subtropy, Středozemí
- nocturnum - noční, (Night-Blooming Jasmine, Night Jessamine, Queen of the Night, Lady of the Night), trop. a subtr. Amerika, Malé Antily, neopad. keř až 4 m, jed, okr subtr, Středozemí
- parqui - chilský, z Chile, okr, Kanárské ovy
Cetarach - kyvor, cetarach , kapradina, Aspleniaceae,
- javorkaeanum - H
- loleguamense - , end Madeira
- officinarum - lékařský, submediteránnní florelement, z. Evropa, v. Středozemí, Írán, Ischia, Albánie, Sardinie, až Himálaj, Sinaj, Arábie, (ČR vzácně), štěrbiny skal (bazické substráty), okr pěstovaný
Cicendia - cicendya, Gentiaceae
- filiformis - nitkovitá, v. Středozemí, Makaronésie, z. Evropa

Cicer - cizrna, cicer, cizrník, Fabaceae, jv. Evropa a Malá Asie, okr, pěst,
- arietinum - obecná, (beraní, Gram Chick Pea), Středozemí, Makaronésie, pův. Malá a Přední Asie, Izrael, bible, stará jednoletá trop. a subtrop. luskovina oblíbená v arab. zemích, kaše, i okr, Kypr, SAE, Jemen, ČR
- canariensis - kanárská, § SP, §BG
- europaea - evropská, §H
Cicerbita - mléčivec, cicerbita, Asteraceae
- macrophilla - velkolistý, v. Evropa, Kavkaz, evr. Rusko, Gruzie, Ázerbájdžán, Arménie
- pancicii - Balkán - Bulharsko, Řecko, Makedonie, Kosovo, Albánie, Černá Hora, Srbsko, Bosna a Hercegovina
Cicuta - rozpuk, cikuta, Apiaceae
- virosa - jízlivý, Středozemí, §H
Cichorium - čekanka, cikorka, **cichorium,** kanka, Asteraceae, 8 druhů, Středozemí, Etiopie, z. Eurasie, byliny slunných lokalit, okr
- bottae - end Arábie, odolný suchu a větru, bezlodyžná, pokryvná
- endivia - zahradní, (štěrbák z., endivie), pův. Středomoří. Kypr, Egypt, jv. Asie, dlouhodobě pěst salát zelenina, ČR
- endivia var. foliosum (Radicchio) - čekankové puky - salát zelenina, ČR nepůvodní
- intybus - obecná, (salátová a průmyslová, Chicory), pův. Středozemí vč. Blízkého východu, H, Makaronésie - Kapverdy, dále Ischia, Sardinie, Itálie, Kypr, Malta, Maroko, garrigue, úhory, archeofyt, cikorka,
- pumilum - nízká, (Dwarf Chiciry, Bitter Herbs), s. Afrika, j. Evropa, bible, Palestina, Izrael, Blízký východ , Írán, dále pak zavlečen
- spinosum - trnitá, (Spiny Chicory), Středozemí, Španělsko, Řecko, Libye Kréta, Kypr, Malta, Sicilie
Cimicifuga - ploštičník, cimicifuga , Ranunculaceae, 17 druhů, Eurasie (Čína, Mongolsko), SAm, oddenk. trvalky, vlhké lokality, okr , §R
- foetida - smrdutý, (Skunk Buggane), Čína, Mongolsko, Rusko, Sibiř, okr, léč TČM
Cineraria - popelivka, cinerarie , Asteraceae
- MAritiMA - přímořská, Itálie
Cinnamomum - skořicovník, cinamomum, Lauraceae
- camphora - kafrový, (Camphora Tree, Camphor Laurel), intr Madeira,
- glandulifera - žlaznatý, intr Itálie
Cionura (Cynanthum) **- cionura** , Asclepiadaceae
- erecta - vzpřímená, Chorvatsko, Řecko, Kréta, Kypr, BG, Albánie, Turecko, Sýrie, jz. Asie až do Afghánistánu, pobřežní duny a skály
Circaea - čarovník, circea , Onagraceae**,** byliny, vlhké lesy
- alpina - alpský, §H
- lutetiana - pařížský, Středozemí, BG
Cirsium - pcháč, cirsium , Asteraceae, 300 druhů, Eurasie, s. Afrika, s. mírné pásmo, exp - plevelné
- acaule - bezlodyžný, Eurasie, ČR
- appendiculatum - Balkán, Bulharsko, Makedonie, Řecko, Albánie, Kosovo, Srbsko, Černá Hora
- arvense - rolní, (oset), Eurasie, Středozemí, ČR nepůvodní, exp
- brachycephalum - , §RO, §SRB, §H
- echinus - předhůří Kavkazu, Malá Asie, Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie, Blízký východ, Sýrie, Írán, Afghánistán, byl i v ČR, pastviska
- eriophorum - bělohlavý, Středozemí, od Španělska po Řecko, H, ČR
- erisithales - , §H
- furiens - , §H
- greimieri v Alpy a Dinárské hory, Balkán, nově popsaný ČBS (dříve jako waldsgteinii),
- heterotrichum - end Balkán, §SRB
- kosmelii - Kavkaz, Gruzie, Arménie, Ázerbájdžan, Turecko
- latifolium - širolistý, Makaronésie - end Madeira, Smar-m, NATm
- monspessulanum - jz. Evropa, Španělsko, RF, Itálie
- montanum - horský, §F
- palustre - bahenní, Makaronésie
- pannonicum - panonský, jv. Evropa

- pugnas - Kavkaz, Gruzie, Ázerbájdžán, Turecko
- rivulare - potoční, Středozemí, H
- vulgare - obecný, pův. nejasný, dnes Středozemí, Makaronésie, Evropa, Španělsko, Kypr, Írán, ČR nepůvodní
- waldsteinii – poloninský, Waldsteinův, cirkumboreální, end Karpaty, Alpy, Jugo , Balkán , §SK,
- – nejpichlavější, Albánie
- x tirolense (acaule x erisithales) - Alpy, Karpaty

Cissus - žumen, cisus, břešťanovec, Vitaceae, 350 druhů, všechny teplejší části světa, okraje tropů a subtr, keřovité a liánovité sukul, okr
- antarctica - antarktický, pův. vlhké lesy v. Austrálie, pnoucí, okr. intr Evropa, květináče, ploty

Cistanche - cistanche Orobanchaceae, stř. Asie, Čína, Katar, i léč - afrodiziak, tonikum
- lutea – žlutá, Španělsko, Madeira, Kanáry, Kapverdy, Pákistán. Mauritánie, duny, parazit (na Salsola, Suaeda, Anabasis aj.)
- phelypaea (C.lutea, C. tinctoria) - žlutá, v. Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Portugalsko, Španělsko, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, Kanárské ovy, s. Afrika, Tunisko, Libye (Kyrenaika), Maroko, Sahara, Sahel, Súdán, Ghana, Sokotra, Arábie, parazit, slaniska, duny
- rosea - trůžová, Arábie, Jemen, Omán
- tubulosa - Palestina, Izrael
- violacea - fialová, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Izrael, Jordánsko, Arábie, polopouště, parazit na Tamarix a Limoniastrum

Cissus - žumen, cisus, ganovec, Vitaceae, Cistaceae, 350 druhů, tropy j. polokoule, ve Středozemí asi 20 druhů, arom. keř a liánov sukulenty, všechny teplejší části světa, okraje tropů a subtr, dužnatá liána, okr
- antarctica -
- hamaderohensis - Sokotra
- javana -
- paniculata - latnatý, end Sokotra
- quadrangularis - z až j. Afrika, Madagaskar, Komory, Arábie, Indie, Cejlon
- rhombifolia -
- subaphylla - latnatý, end Sokotra
- tuberosa - hlíznatý,

Cistus - cist, cistus, Cistaceae, 20 druhů, Středozemí, arom. keře
- albanicus - albánský, Albánie, Řecko
- albidus - vlnatý, (skalní růže, bělavý, bělostný), z. Středozemí, Španělsko, Itálie, Kypr (Troodos), s. Afrika - Maroko, Alžírsko, keř makchie, lesní okraje, odolný požárům
- borbaniensis - burbonský, Ischia,
- creticum (creticus, cretense, incanus ssp. creticus) - krétský (Hoary Rock-rose), Španělsko, Itálie, Sicílie, Kréta, Kypr, Malta, Jugoslávie, Maroko, Palestina, Izrael, skaln. lokality, garrigue, klejopryskyřice ladanum (příměs do kadidla, aromatická sladce vonící smol, putovala do Egypta, získávání vyčesáváním hřebenem ze srsti koz, které prolezly houštím cistů)
- creticum ssp. corsicus - Korsika, Sardinie,
- creticum ssp. eriocephalus - Sardinie,
- crispus – kadeřavý, z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, RF, Itálie, Sicílie, Maroko až Tunisko
- heterophyllus - různolistý,§ SP ,§BG
- horrens Kanáry,
- chinamadensis - Kanáry, § SP,§BG, Smar-m, NATm
- incanus (villosus) - šedavý (chlupatý, Ladanum, Myrrh), Izrael, bible, v. Středozemí, Jugoslávie, Ischia, (ne Španělsko, Francie), Sardinie, makchie,
ssp. incanus - celé Středozemí, ssp. creticus - Řecko a egejská oblast, Kréta
- ladanifer - ladanový, (ladanonosný, ladonský), z. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Kypr, MAkaronésie - Kanárské ovy, Maroko, Alžírsko, Izrael, makchie, arom. klejopryskyřice "ladanum, (labdanum)"
- laurifolius - vavřínolistý, jz. Středozemí, Itálie, Korsika, j. a stř. Evropa, okr
- monspeliensis - úzkolistý, (montpellierský, Montpellier Rockrose), Středozemí, Makaronésie, Španělsko, Ischia, Sardinie, MAdeira, Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria), Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, garrigue
- osbeckiifolius Kanáry

- parviflorus - malokvětý, v. Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, garrigue
- populifolius - topololistý, §F
- pouzolzii - Pouzolzův, §F
- psilocephalus - §F
- salvifolius - šalvějolistý, celé Středozemí, Španělsko, Ischia, Sardinie,Kréta, Kypr, Palestina, Izrael, Kavkaz, garrigue, makchie, skaln.lokality
- symphytifolius - kostivalový, end Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- tauricus - taurský, §UA
- villosus - BG
- x corbariensis (populifolius x salvifolius) - korbarienský, j. Francie, Sardinie
- x purpureus (ladanifer x incanus ssp.creticus) - purpurový, (Rock Rose, Cistus), pův. Středozemí - j. Evropa, keřík až 1,5 m, kv. červené, hroznovitý okolík, tobolka, slunce, propustné půdy, ČR okr, sbírk

Citrullus - lubenice, citrulus , kolokvinta, Cucurbitaceae
- colocynthis (Colocynthis vulgaris) - kolokvinta (k. obecná), pův. sz. Afrika, v, Středozemí, bible, Izrael, Kanárské ovy, Španělsko, Kypr, jz. Asie, Indie
- lanatus - obecná, (vlnatá, kolokvinta, "meloun vodní", Watermelon), pův. sz. Afrika, Středozemí, Izrael, bible, Španělsko, ČR, plazivá jednoletá bylina, pěst. zelenina
- lunatus - měsíční, (meloun tsamma, Tsamma), j. Afrika, stepní a křovinaté savany, i polní plevel

Citrus - citroník, citrus, oranžovník, Rutaceae, asi 16 druhů, jv. Asie, Indie, Čína, Japonsko, ovy Pacifiku, Filipíny, Afrika, Nigérie, stáloz .trnité dřeviny, okr, pěst užitk, léč plody - nachlazení, chřipka, kašel, bolesti hlavy
- aurantifolia - zlatolistý, (limetka), nápoje, kosmetika, esenciální oleje, aromaterapie,
- aurantium - trpký (brigarádie – hořký či sevillský pomerančovník, nerol, petitgrain), ze sv. Asie a jv. Číny, Španělsko, Portugalsko, Itálie, pěst subtropy, džem, esenciální oleje, aromaterapie,
- bergamia - bergamot, (bergamotový), Středozemí, aromatický, pěst
- clementina - klementina, rozšiřuje se ve Středozemí
- deliciosa - mandarinka středozemní, pěstovaný, Španělsko, Itálie, Řecko, Itálie, Sicílie, Maroko, Alžírsko, Egypt (název podle ostrova Mauricius)
- limon - citron, (pravý, kyselý, limonový, Lemon, Citron), pův. jv.Asie, Indie a Čína, trnitý keř. stromek 3 - 7 m, pěst subtr, Španělsko, j. Francie, Itálie, Sicílie, Řecko, esenciální oleje, aromaterapie,
- medica - cedrát, (Citron, Goodly Trees), pův. sv. Indie, pěst Středozemí, Itálie, Španělsko, s. Afrika, Palestina, Izrael, bible, citronát v cukrářství,
- nobilis - mandarinka, Itálie, esenciální oleje, aromaterapie,
- reticulata - mandarinka sladká, (mandarinkovník obecný, Mandarin, tangerinka), pův. jv. Asie, Čína, trnitý stromek 8 m. intr pěst subtr a tropy, Itálie
- sinensis - pomerančovník, (c. čínský, Sweet Orange), trnitý stromek 10 m, pův. jv. Asie, s. Indie, pak Čína, pěst okr i pro ovoce, intr na Sicílii znám už v r. 1002, Portugalci ho pak přivezli, Portugalsko, Španělsko, Baleáry, Francie, Sicílie, Itálie, Řecko, nápoje, esenciální oleje, aromaterapie,
- unshiu - mandarinka unšiu, pův. Čína, pěst Středozemí
- x mandarinka x pomelo - tangelo, Florida
- mandarinka x grep -- tangelo, Florida
- x paradisi - rajský, (grapefruit), pův. Karibik (Antily), pěst, Španělsko, Maroko

Cladanthus (Anthemis) **- kladantus, kráska ,** Asteraceae, 9 druhů, Středozemí
- arabicus (Anthemis arabica) - arabská, Španělsko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Španělsko, úhory, okr letnička
- mixtus - Portugalsko, Španělsko, RF, Itálie, Sicílie, Korsika, Sardinie, Albánie, Řecko, Turecko, Maroko až Egypt, Izrael, Libanon

Cladium - mařice, kladyum , Cyperaceae, slatinné mokřady
- mariscus - pilovitá, slatiny, celé Středozemí, H, Makaronésie, Kypr, Írán, §UA, ČR

Cladonia - dutohlávka, kladonye , lišejník
- , keříčkový lišejník, Středozemí

Cladosporium - kladosporum, lišejník
- cladoporioides - kladoporovité, Ischia

Cleistogenes (Dipachne) - dvouřadec, **kleistogenes**, Poaceae, více druhů, mediterán, stepi Ruska a Číny
- serotina - pozdní, Středozemí, Španělsko až Anatolie a stepi Ruska, Slovensko, v ČR vymizel

Clematis - plamének, klematys, Ranunculaceae, 350 druhů, mírné a subtr. pásy obou polokoulí
- alba - bílý, Bulharsko
- alpina - alpský, stř. a jv. Evropa, Alpy, Jura, Apeniny, Balkán, Karpaty, §SRB, §H
- campaniflora - zvonkokvětý, Portugalsko, Španělsko
- cirrhosa – plamenný, (Evergreen Traveller´s Joy), v. Středozemí, j. Evropa, Portugalsko, Španělsko, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, Maroko, Alžírsko, Tunis, Libye, Turecko - Anatolie, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Malá Asie, Írán
- flammula - palčivý, (plaménkovitý), pův. Středozemí, Makaronésie - Azory, Jugoslávie, s. Afrika, Malá Asie, Turecko, Írán, j.Rusko, makchie, živé ploty, ČR okr., ojed zplaňuje
- integrifolia - celolistý, stř. a jv. Evropa. Kavkaz, z. Sibiř, stř. Asie, §H
- orientalis - východní, jv. Evropa, Kavkaz, Malá Asie, Írán, stř. Asie, Himálaj
- recta - přímý, Španělsko, Evropa, BG, Rusko, zplanělý SAm
- vitalba - plotní, pův. Středozemí (od Portugalska do M. Asie, s. Afrika), j.,z. a stř. Evropa, Francie, Sardinie, Kypr, BG, Albánie, Alžír, Kaspické moře, Malá Asie, ČR nepůvodní, j. Morava, Slovensko, až inv
- viticella - vlašský, pův. jv. Evropa, centrální Středozemí, Jugoslávie, BG, Kypr, MAlá Asie, Sýrie, Kavkaz, Írán, ČR zavlečen, zplaňuje, křoviska, živé ploty
Cleome - luštěnice, kleome , pavoučí květina, Capparidaceae, 150 druhů, hory tropů a subtr celého světa, Evropa (Pyren. poloostrov), Asie, Amerika, Arábie, byliny i křoviny, okr
- arabica - arabská, Arábie
- austroarabica - Arábie, Omán, Sokotra
- brachycarpa - Středozemí, s. Afrika, Kapverdy, Súdán, Africký roh, Keňa, Arábie, Sokotra, až Pákistán a Indie
- donetzica - doněcká, §UA
- fimbriata - Blízký východ, Írán
- glaucescens - Blízký východ
- hassleriana - trnitá, jižní Evropa, okr
- iberica - iberská, Kypr
- ornithopodioides - ptačí, Kypr
- rutidosperMA - trop Afrika, až inv
Clerodendron / Clerodendrum **- blahokeř, klerodendron,** Lamiaceae, Verbenaceae, 400 druhů, tropy a subtr, celý svět, zejména Afrika a Asie, dřeviny a liány, okr
- thomsoniae - Thomsonův, (Broken Hearts, Bleeding Heart Vine, Glory Bower, Bagflower), pův trop. z. Afrika, liána, okr subtr, intr ojed. Středozemí, okr, ČR hrnk
- ugandense - ugandský, (myricoides, Blue Butterfly Bush, Blue Glorybower, African Butterfly Bush), pův. střední Afrika, Uganda, Keňa, šplhavý polokeř, okr subtropy a tropy
Clethra - jochovec, kletra, Clethraceae, 120 druhů, subtr a tropy Amerika, jv. Asie, Makronesie, Madeira, dřeviny
- arborea - stromovitý, (Lily of the Valley Tree), Makaronésie - end Madeira - vavřínové lesy, laurisilvia , ČR sbírk
Clianthus - nádhernice, kliantus, kliant, Fabaceae, 3 druhy, temperát. a polopoušt. oblasti, Austrálie, NZ, Čína, keře, okr
- puniceus - granátový, (Lobster Claw, Parrot´s Beak), Madeira
Clinopodium (Satureja, incl Calamintha, excl Acinos) **– klinopád, klinopodium,** marulka, jarva, Lamiaceaea, Anacardiaceae, křovinaté stráně, Eurasie,
- grandiflorum- velkokvětá, pův j Evropa, okr ČR, BZ Teplice
- menthifolium (sylvatica) - lesní, Středozemí, až stř. Evropa, zavl ČR
- nepeta ssp nepeta - šantovitá pravá, cirkumboreální, pův v Středozemí, j Eurasie , Írán, stř. Asie, polokeřík, zavl ČR, koření, okr
- nepeta ssp glandulosum - šantovitá žláznatá, pěst ČR
- *sylvestre - viz menthifolium*
- vulgare – obecný (m. klinopád), cirkumboreální , téměř celá Evropa, pův j Evropa, pěst ČR, chybí Irsko, Írán, stř. Asie , křovinaté stráně
Clitoria - klitoria , klejtorka, lehtačka, motýlovitý hrách, Fabaceae, cca 70 druhů, tropy, Asie (Čína aj.), stáloz. byliny a keře, okr
- ternatea - Makaronésie - Kapverdy

Clivia - řemenatka, klívie, **klivia,** Alliaceae, Amarylliadaceae, 9 druhů, end j. Afrika, aj., stáloz. trvalky, u toků, okr
- nobilis - , Madeira
Clypeola - klypeola , Brassicaceae, 10 druhů. Mediterán, Středozemí, až Pákistán
- eriocarpa -
- jonthlaspi - jv. Středozemí, Kypr, MAlá Asie, písčitá a kamen místa
- maritima - přímořská,
Cneorum - třízrn, kneorum, Rutaceae, Cneoraceae, 2 druhy, stáloz. nízké keře, Středozemí a Kanár.ovy, okr
- tricoccum - trojitý, z. Středozemí, Španělsko, Baleáry, Francie, Itálie, Sardinie, Řecko, (ne Korsika), suchá a kamen místa
Cnicus - bendikt, knykus, čubet, Asteraceae, Středozemí, Eurasie, Amerika, j. Afrika, pěst.
- benedictus - lékařský, pův. v. Středozemí, Kypr, Blízký východ, Írán, léč, ČR
Cobaea - vilec, kobea , Polemoniaceae, Cobaeaceae, 25 druhů, zejména tropy Ameriky, liány, okr
- scandens - popínavý, pův. trop Amerika, intr Středozemí, liána ploty, ČR letnička
Coccoloba - hroznatec, hroznovec, kokoloba, hroznovník, pobřežní víno, Polygonaceae, 150 druhů, tropy Ameriky, stáloz. liány a dřeviny, okr
- uvifera - obecný, (jedlý, hrachonosný, pýřitý, Sea Grape, Grape Seaside), pův. tropická stř. a JAm, keř. stromek 10-15 m, okr a ovoc, intr Kanár ovy
Coechlearia - lžičník, kochleria, Brassicaceae, 25 druhů, chladnější a subarkt. obl.,
§D – všechny domácí druhy
- aestuaria - §F
- groenlandica - grónský, s Eurasie
- officinalis - lékařský, z. a s. pobřeýží Evropy, ČR
- polonica - polský, §UA
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Francie, §SR
Coeloglossum - vemeníček, celoglosum, dutojazýček, Orchidaceae, téměř celá Evropa,, Španělsko, Itálie, Řecko, Skandinávie, ČR, Turecko, Rusko, Kavkaz, hory. stř. Asie, Dálný východ, SAm, cirkumpolární, nízké kosené TTP, světlé lesy,
- viride - zelený, H
- polonica - polský, §H, §UA
Coffea - kávovník, kofea, Rubiaceae**,** cca 100 druhů, tropy Afrika, Madagaskar, Maskarény, Asie a intr JAm., dřeviny, největší producenti Brazílie (23 %), Vietnam (xx%), Kolumbie (13%), Indonésie, Honduras, Mexiko, Guatemala, Kostarika, Ekvádor, nejv konzument Evropa (46 %, Finsko, Norsko, Nizozemsko, Švédsko, Švýcarsko) a USA (25 %), Brazílie, Japonsko, Filipíny, pěstitelské optimum tropy 1250-1500 m, prům. teploty nad 17 st. C, alkaloidy povzbudivě, **ohrožení epidemie rzi Hemileia vastatrix**
- arabica – arabský, (Arabian Coffee, Coffee Tree), pův. trop. v. Afrika - Etiopie (hlavní vývozní artikl) - etiopská vysočina (600 - 1200 m), Keňa, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar pouštní okraj Sahara, Arábie, Jemen, Makaronésie - Kapverdy, keř stromek 2 - 7 m, 1350 - 1500 m, kauliflorie, stará kult rostlina východoafrických vysočin, rozšířili ji Arabové, dále Jemen, (kam ji přivezli etiopští válečníci), na Madagaskarů 50 místních druhů (avšak neobsahují kofein), pak stř. Amerika (Mexiko, Guatemala, Kostarika), pěst. Indie, Barma, Vietnam, Srí Lanka (značně omezil býv. pěstování), Indonésie, Sumatra, Jáva, Čína, kávové boby dvojice zelených semen, 1,5 %, povzbudivě, afrodiziak, ale i slabě jed, okr, vzhledem ke klimat. změnám omezování pěstování (sucho, ničivé povodně), (cena v r. 2004 byla 36, v r. 2006 již 77 centů / libru), nejv. producenti Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, Kamerun, Tanzanie, SAE, Jemen
Cochlearia – lžičník, kochleria, Brassicaceae, 25 druhů, chladnější a subarkt. obl., §D – všechny domácí druhy
- pyrenaica (officinalis ssp pyrenaica) – pyrenejský, Pyreneje, Karpaty, cirkumboreální, horská prameniště, §SK,
- tatrae – tatranský, cirkumboreální , §SK, §D, §Pl, NAT,
Cochrorus - jutovník, lžicovník, kochrorus , MAlvaceae,
- erodioides -
- olitorius - kuchyňský, Kypr
- trilocularis - trojoký, Kypr

Coincya - hořčičník, koincya, Brassicaceae,
- monensis -
- rupestris - § SP, §BG
Coleanthus - puchýřka, koleantus, lečkokvět, Poaceae
- subtilis - subtilní, §F
Coleostephus - korunkovník, 3 druhy, Středozemí,
- myconis - středomořský, Středozemí, Španělsko až Izrael, pastviny, okraje křovin, letnička, okr
Colletia - kolécie, Rhamnaceae
- crutiata (paradoxa) - křížatá („ozbrojenec“, Jet Plane Plant, Anchor Plant, Crucifix Thorn), pův JAm - Brazílie, Argentina, Uruguay, Chile, stáloz. keř, suché písčité a kamenité půdy, okr subtropy a tropy
Colliguaja - kolikvaja, Euphorbiaceae, 5 druhů, JAm
- odorifera - end střední Chile, subtr, stález mléčící keř
Colchicum - ocún, kolchikum, naháč , Liliaceae , Colchicaceae, 45 druhů, Středozemí, Přední Asie, Kavkaz, ale i jinde v Eurasii, cibul. a hlízn. vytrv. rostliny, alpinské TTP, toxický kolchicin
- ancyrense - ankarský, §UA
- arenarium - písečný, panonský subendemit, Jugoslávie (Srbsko, Chorvatsko), Rumunsko, Moldavsko, §H, §RO, §SR
- autumnale - jesenní, (podzimní), z. a stř. Středozemí, Korsika, Červený seznam, od Španělska po Řecko, H, ČR, louky, §UA
- bertolonii - Bertolonův, Jugoslávie
- bivonae - skvrnitý, stř. Středozemí, od Sicílie a Korsiky do Řecka, pastviska
- boissieri - Řecko, Turecko, hory
- bulbocodium ssp versicolor - j Ruska, Maďarsko, Srbsko, Rumunsko, Itálie, Karpaty, doubravy
- byzanticum - byzantský, Malá Asie, Sedmihradsko
- colchicum - kolchidský, §F
- corsicum - korsický, Korsika, Červený seznam
- cupanii - středozemní, (Mediterranean Meadow Saffron), Středozemí od Francie po Řecko, Albánie, Malta, Alžírsko až Tunisko, machie, frygana, suché pastviny, §F
- falcifolium
- fominii - Fominiův, §U
- goranei - goraneiský, end Sardinie
- hungaricum - maďarský, §H
- lusitanicum - lusitanský, Sardinie
- montanum - horský, Středozemí
- neapolitanum - neapolský, Itálie, Korsika, Řecko, Alžírsko, Tunisko, Maroko
- parlatoris - Řecko
- soboliferum - výběžkatý, v. Středozemí, jv. Evropa, Balkán, Malá Asie, Zakavkazsko, Sýrie, Írán, Afghánistán, Tádžikistán, vlhké TTP, sněhová vyležiska
- speciosum - ozdobný, Turecko, Kavkaz, Írán, okr cibulovina, TTP
- stevenii - Stevenův, Kypr
- szovitsii - Bulharsko, Turecko, Kavkaz, Izrael, Írán
- triphyllum - trojlistý
- troodii - troodský, Kypr
- umbrosum - stinný, §UA
- zahnii - Peloponés, frygana
Colocasia - kalokázie, **halokazia, taro** , Araceae
- esculenta - jedlé (kokojam), pův. trop. Asie - Indie, Indočína , Malajsie , Pacif. ovy, Makaronesie - Kapverdy, škrobnatá okopanina, inv
Colocynthis (Citrullus) **- lubenice, kolocyntys** , Cucurbitaceae
- vulgaris (C. colocynthis) - kolokvinta, (k. obecná), s. Afrika. jz. Asie, Indie, Španělsko, Kanárské ovy, písčiny, občas pěst, i jako projímadlo
Colutea - žanovec, kolutea, Fabaceae, 28 druhů j. Evropa, s. a v. Afrika, jv. a stř. Asie
- arborescens - měchýřník, (obecný, stromovitý, Bladder Senna), pův. jv .Evropa, z. a stř. Středozemí, Francie, Sardinie, Jugoslávie, BG, Albánie, Řecko, s. Afrika, MAroko, stř. Evropa, okr, Ca, garrigue, ČR nepůvodní

- atlantica - atlaský, sz. Afrika, Španělsko
- cilicica - cilicijský, Řecko, Turecko, Sýrie, Izrael, Malá Asie, Krym, Kavkaz, macchie, frygana
- istria - istrijský, Turecko až Sinaj , Palestina, Izrael
- orientalis - východní, Kavkaz až Turkestán
Coluteocarpus - žanovičník, koluteokarpus, Brassicaceae, 1 druh,
- vesicaria - Středozemí, Turecko, Írán, okr trvalka
Colymbada (Centaurea) čekánek, kolymbada , Asteraceae
- mixta - smíšený, Řecko
- scabiosa - obecný, (chrpa čekánek), j. Evropa
Comandra - komandra, Santalaceae
- elegans - sličná, Srbsko, §SRB
Comarum - zábělník, komarum, Rosaceae
- palustre - bahenní, H, ČR
Cometes - kometes, Caryophyllaceae, 2 druhy
- surattensis - Blízký východ - Irák, Írán, Omán, Pákistán, Ca,
Commiphora - myrhovník, komifora , balzamovník, Burseraceae, 185 druhů, subsaharská Afrika vč. Madagaskar, Indie, Pákistán, Arábie, Sokotra (5 druhů, z toho 4 end), dřeviny
- africana - africký, Sahel, Súdán, Ghana, Namibie, suché křovinaté svahy, stáloz. strom, myrrha je sušená modrozelená pryskyřice (míza), léč - ošetřování zanícených ran a zánětů průdušek i jako všelék
- caudata - ocasatý, monzun lesy, skalní vrchy, xerofyt. strom, Afrika
- gileadensis - sv. a v. Afrika, Egypt až Keňa. Arábie, Jemen, Omán, suché křovinaté svahy, keř. stromek až 5m, klejopryskyřice „mekkáínská myrha“, parfémy, léč, balzámovací MAsti, palí se podobně jako kadidlo
- myrrha (abyssinica) - pravý, (habešský), pův. j. Arábie: Jemen, Omán - end, trop. savany a pouště v. Afrika, Somálsko, Eritrea, v. Etiopie, Botswana, Ngorongo, Tanzanie, trnitý keř. stromek 5 - 10 m, mléčně pryskyřičn. balzámová míza – myrrha, sušená modrozelená, léč - ošetřování zanícených ran a zánětů průdušek i jako všelék (Čína duševní choroby), Střední východ jako parfém, tannin, čaj, tabacco, obchod (1 kg až 6 tis. USD), v kostelích jako součást kadidla z kadidlovníku – Boswellia, při narození Ježíše Krista přinesli 3 králové myrhu, kadidlo a zlato (zlato bylo nejlacinější), vykuřovadlo, esenciální oleje, obchodování, aroMAterapie,
- roxburghii - roxburghova, sušší tropy, Afrika, Arábie, MAdagaskar, sz. Indie, klejopryskyřice droga myrrha "bdellium", balzám. kadidlo
Comperia - komperia , Orchidaceae,
- comperiana (comperana) - obecná (Komperova), Turecko, Lesbos, Samos, §UA
Comulacea - komulacea, Amarantaceae
- monarantha - monaranta,
Conium - bolehlav, konyum, rozpuk, Daucaceae, Apiaceae, Eurasie, Afrika, zavl. Amerika, byliny, eutrofní lokality (N), jed
- maculatum - plamatý, (Poison Hemlock, Gall), pův. Evropa, Středozemí, H, Makaronésie, Kypr, Írán, Izrael, bible, stř. Asie, ČR nepůvodní, s. polokoule, jed
Conringia - hořinka, konringia , Brassicaceae, 8 druhů, Evropa, byliny, výslun. stráně,
- austriaca - rakouská, Středozemí
- grandiflora - v. Středozemí,
- orientalis - východní, Středozemí, teplé oblasti, Kypr, ČR neofyt, výslunné stráně, úhory
Consolida (Delphinium) - **ostrožka, konsolida** , Ranunculaceae, Consolidaceae, 40 druhů, letničky, Středozemí, Eurasie
- ajacis - zahradní, pův. střední a v. Středozemí po jz. a stř. Asie, okr. letnička, ČR
- amigua - obojetná, Kypr
- orientalis - východní, pův. Středozemí, H, s. Afrika, Maroko, po stř. Asii, ČR, nepůvodní, zavlečen
- phrygia - frygijská, Kypr, Malá Asie
- regalis - stračka, Středozemí, Makaronésie, ČR, pole
Convallaria - konvalinka, konvalaria, biser, Convallariaceae , Liliaceae, dlouho okr, zejména z. Evropa, voní
- majalis - vonná, (Lilly of the Valley), pův. stř. Evropa, H, droga, i jako afrodiziakum, silně jed, okr
Convolvulus - svlačec, konvolvulus, Bindweed, Klimop, Convolvulaceae, 250 druhů, mírné a subtr. pásmo, pnoucí, okr

- althaeoides - proskurníkovitý, (slézovitý, Mallow Bindweed), celý mediterán, v, Středozemí, Alžírsko, Francie, Řecko, Sardinie, Kréta, Malta, Turecko, Libanon, Makaronésie - Kanárské ovy, suchá a písčitá místa, úhory
- arvensis - rolní, pův. Středozemí, H, Makaronésie, Přední Asie, Kypr, Írán, cesty, ČR nepůvodní
- assyricus - Středozemí
- boissieri ssp. compactus - end hory Balkán - Bulharsko, Řecko, třetih. relikt, polokeř
- canariensis - kanárský, end. Kanár. ovy, Makaronesie, laurisilvia, ohromný, liána až 10 m
- cantabrica - kantaberský, Středozemí, plevel v j. Evropě, Španělsko, Baleáry, Francie, Apeniny, Jugoslávie, Balkán, §H, §SR
- caput-medusae - medusohlavá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), § SP, §BG, SMAr-m, NATm
- cneorum - třízrn, Středozemí
- cyprius - kyperský, end Kypr
- elegantissimus - nádherný, (Slender Bindweed), Řecko, Malta
- filipes - , Sokotra
- floridus - květnatý, Makaronésie, až keř. stromek
- galaticus - Malá Asie, Anatolie, Sýrie,
- glomeratus - klubkatý, s. a v. Afrika, Arábie, j. a jv. Asie, v křovinách
- lanatus - vlnatý, Palestina, Izrael, písčiny
- lanuginosus - chmýřitý, Španělsko, Francie, s. Afrika, suché skály
- lineatus - čárkovaný, v. Středozemí, Írán
- lopez-socasii - , Makaronésie § SP,§BG, Smar-m, NATm
- massonii - Massonův, end Madeira, Smar-m, NATm
- mauritanium - mauretánský, Mauretanie, okr. Palestina, Izrael
- oleifolius - olivolistý, (Olive-leaved Bindweed), v. Středozemí, Řecko, egejská oblast, Malta, Palestina, Izrael, Ca skály u moře
- oppositifolius - end Omán
- pentapetaloides - pětiplátečný, (Blue Bindweed), pův Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Řecko, Baleáry, Sardinie, Sicílie, MAlta, Kypr, Libye, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Izrael, Jordánsko, Blízký východ, Irák, Kavkaz
- pratensis - luční, Írán
- pseudoscammonia - end sv Turecko
- sabatius - ligurský, Ligurie, Sicílie, z. Afrika, suché pobřežní Ca skály
- siculus - Středozemí , Madeira, Blízký východ, Arábie, Etiopie
- spicatus - klasnatý, Palestina, Izrael
- subauriculatus - ,§ SP ,§BG
- tennuissimus – tenkolistý, Jugoslávie
- tricolor – trojbarevný, pův. ze Středozemí, Španělsko, Baleáry, Itálie, Řecko, sz. Afrika, Kanáry, Sýrie, Izrael, variabilní, okr. pěst, ČR jako letnička
- virgatus - Írán, Pákistán, SAE, Omán
- vitalba - plotní,

Conyza (Erigeron) - **turanka, konyza,** hnidák, turan, Asteraceae, tropy a subtr, Amerika, Asie, Afrika, zdomácněl j. Evropa, zavl. ČR , rumiště,
- bonariensis - bondarenská, pův. JAm, zavlečen, Egypt, Kypr, ČR ojed. s bavlnou
- canadensis - kanadská, Středozemí**,** Makaronésie
- feae - Makaronésie - Kapverdy
- pannosa - panonská, Makaronésie
- varia - Makaronésie

Corallina - koralina , řasa
- mediterranea - středomořská, řasa, Ischia

Corallorhiza - korálice , koralorhiza, Orchidaceae
- trifida - trojklanná, parasit. Evropa, Makedonie, Pyreneje, Apeniny, Balkán, Krym, §SRB, §H, §UA, **§CZ**

Corema - korema, Ericaceae, Empetraceae
- album - bílá, Středozemí - Portugalsko, Španělsko, Makaronesie - Azory

Cordia - kordya, Boraginaceae
- africana -

- sinensis - Blízký východ**,** Egypt, j Asie, dnes téměř pantropicky
Cordyline (Dracaena **- dračinka, dračinec, kordyline,** (Palm Lilies, liliová palma), Agavaceae, Asteliaceae, Laxmanniaceae, 20 druhů, Austrálie, tropy, jv Asie, N. Guinea, Polynésie, Australasie, NZ, stáloz. stromkovité rostliny, okr
- australis - jižní, (australská, Cabbage Tree, Cabbage Palm, Manx Palm, Cornish Palm, Torbay Palm, Dracaena Palm, Grass Palm), pův. NZ, dlouhověký stáloz. keř. stromek až 15 m (u nás až 3 m), okr, intr tropy a subtropy, Středozemí, Řecko
- fruticosa - křovitá, pův. Asie a Polynézie, ojed. intr Středozemí, ČR skleník
- terminalis - vrcholistá, (Good Luck Plant, Ti Plant, Tree of King), pův. Asie a Polynésie, keř. stromek, okr intr Středozemí, ČR hrnk
Corchorus - jutovník, korchorus, korchus , Tiliaceae
- depressus - Mkaronésie - Kapverdy
- olivorius - olivovitý, pantropický, Kypr, Egypt, pantropicky
- trilocularis - trojoký, Kypr
Coriandrum - koryandr, koriandrum , Apiaceae, 2 druhy, jednoleté, Středozemí, okr, pěst
- sativum - setý, (Coriander), pův. v. Středozemí, Makaronésie a Blízký východ, Řecko, j. Evropa, Ischia, Kypr, s. Afrika, MAroko, Izrael, bible, z. Asie, kořeníČR
Coriaria - kožařka, koriaria, Coriariaceae, 15 druhů, teplé oblasti, Středozemí, Asie **-** Čína, Indie, Japonsko, Nepál, Filipíny, Pacif. ovy**,** stř. a JAm, NZ, N. Guinea, oddenkaté opad. keře a polokeře, okr
- myrtifolia - myrtolistá, z. mediterán, Středozemí, Itálie, Řecko, sz. Afrika, Maroko, Alžírsko, (chybí Sardinie, Korsika), vydělávání kůží, inkoust, jed
Corispermum - velbloudík, korispermum, Amaranthaceae, Chenopodiaceae,
- nitidum - lesklý, jv Evropa, z Asie, Podunají, H
- pallasii - tenkokřídlý, pův sv Asie - Bajkal, SAm, sec Evropa vč. Středozemí, písčiny
Coridothymus (Thymus, Thymbra) - **mateřídouškovec, koridothymus** , Lamiaceae,
- capitatus (T. c.) - vonný, (hlavatý), celé Středozemí, Kréta, Kypr, Maroko, Egypt, Palestina, Izrael, (chybí Francie), skály, garrigue (frygana)
Coriospermum - velbloudík, koriospermum, plošticosemě**,** Chenopodiaceae
- nitidum - lesklý, jv. Evropa, Středozemí, BG, §SK, §H
- canescens - , §H
- pallasii - tenkokřídlý, Středozemí
Coris - pinel, koris , Primulaceae
- monspeliensis - montpelierský, (koridika montpellierská), z. a stř. Středozemí, Španělsko (ne Turecko a Arábie), sz. Afrika, suché pobřežní lokality
Cornulaca - kornulaka, Chenopodiaceae
- monacantha - Sahar, Egypt, trop. s. a z. Afrika, Sahara, jv Asie až Pákistán
Cornus (Swida) - **svída / dřín, kornus**, Cornaceae, 45 druhů, Evropa, v. Asie, SAm,
- mas - d. obecný, (jarní), submediteránní florelement, j. a stř. Evropa, v. Středozemí, Francie, BG, Albánie, Malá Asie, Kavkaz, Arménie, **§CZ**
- sanguinea (Swida s.) - krvavá, jv. Evropa, BG, Albánie, Turecko, Malá Asie, Libanon, Krym, ČR, Ca půdy
Coronilla - čičorka, koronyla, Fabaceae, Viciaceae, 20 druhů, Středozemí, j. Evropa, jz. Asie, s. Afrika, okr
- coronata - věnčená, (korunová), Středozemí, §H
- cretica - krétská, suchá a travnatá místa
- elegans - sličná, §UA
- emerus (ssp. emeroides) - křovitá, (štírová), celé Středozemí, jv. Evropa, Řecko, Kypr, Malá Asie, Sýrie, s.Afrika, Malá Asie, Černomoří, jz. Asie, i okr, ssp. emerus
- juncea - sítinovitá, z. a centrální Středozemí, Portugalsko až Jugoslávie (Dalmácie), keřík, suché svahy, Ca
- mas - dřín, H, ČR
- minima - nejmenší, jz. Evropa, Francie, Itálie, s. Afrika, Maroko
- ramosissima - end Maroko - Atlas
- repanda - převislá, Středozemí, Španělsko, Itálie, Baleáry, Sicílie, Kypr, s. Afrika, i v. Středozemí
- scorpioides - štírová, (Yellow Crown Vetch, pův. j. Evropa, Středozemí, s. Afrika, Baleátry, jz. Asie, Kypr, Malta, Írán, ČR ojed. zavlečena, křoviny, kamenitá místa, Ca
- securidaca - jižní, od Francie na východ

- vaginalis - pochvatá, j. část střední a v. Evropy, Balkán, Rumunsko, §H, **§CZ**
- valentina - valentinská, (Shrubby Crown Vetch), Španělsko, Portugalsko, Francie, Itálie, Malta, Balkán, Turecko, s. Afrika, (var. glauca)
- varia - pestrá, (Grew Vetch), Středozemí, H, ČR, rumiště, pole
Coronopus - vraní nožka, koronopus, vranožka , Brassicaceae, Eurasie, JAm, byliny, teplé lokality, rumiště,
- didymus - podvojná, JAm ČR, rumiště
- navasii - navažská, § SP, §BG, Bern, Smar, NAT,
- squamatus - šupinatá, celá Evropa, SRN, ČR, rumiště
Corothamnus - kručinkovec, korotamnus, Fabaceae, 8 druhů, stř. a j. Evropa, Malá Asie
- procumbens - poléhavý, stř. a jv. Evropa, keřík
Corrigiola - drobnokvět, korigiola, Coryophallaceae
- litoralis - pobřežní, v. Středozemí,
Cortadeira - kortadérie , kortadeira, pampová tráva, (Pampas Grass), Poaceae, 25 druhů, JAm, NZ
- selloana - dvoudomá, (pampová, "pampová tráva"), pův. Argentina, inv na Floridě, okr Středozemí, ČR
Cortusa - kruhatka, kortusa , Primulaceae
- matthioli - Matthiolova, hory jv. a stř. Evropy, Itálie, §F, §CZ
Corydalis - dymnivka, koridalis, Fumariaceae, Papaveraceae, 300 druhů, mírný pás s. polokoule, hlíz. a oddenk. trvalka, Eurasie, okr
- alba - bílá, Středozemí
- capnoides – žlutobílá, cirkumboreální, Karpaty, Alpy, Sibiř, sv Rusko, Tibet, Ca sutě , §SK,
- cava - dutá, Středozemí, H
- intermedia - bobovitá, (prostřední), Středozemí, RF, Itálie, Ukrajina, Evropa
- lutea - žlutá, pův. jz. a z. Evropa, Středozemí, MAkaronésie, okr, ČR zplaňuje
- oppositifolia - v. Středozemí,End Turecko, Kurdistán, Írán
- rutifolia - routolistá, Kypr (Troodos), v. Středozemí, Sýrie, z. Asie, kamen. temena hor, sutě, 1500 – 2000m
- solida - plná, (planá), Středozemí, H, Turecko, ČR
- uniflora - jednokvětá, v Středozemí, end Kréta
***Corydothymus - Mateřídouškovec*,** viz Thymus capitatus
Corylus - líska, korylus, Corylaceae,15 druhů, temperát. pás s. polokoule, Eurasie - jv Evropa, Blízký východ, Čína, SAm, dřeviny, jedlé oříšky, okr, pěst
- avellana - obecná, Evropa, Středozemí, Balkán, Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Makedonie, Albánie, Řecko, Turecko, Itálie, BG, Kypr, s. Afrika, Malá Asie, Sýrie, Kavkaz, 8 m, ČR
- colurna - turecká, jv. Evropa, Srbsko, BG, Albánie, Turecko, Malá Asie, Írán, Kavkaz, Írán, Himálaj, okr ČR
- maxima - největší, jv. Evropa – Itálie, Jugoslávie, Řecko, Turecko, Malá Asie, Kavkaz, pěstován, okr, ČR
- x colurnoides (colurna x avellana) - lískovitá, Středozemí
Corynephorus - paličkovec, **koryneforus**, Poaceae
- canescens - šedavý, Středozemí, H, Azory, §RO
Coryphaea - kšticovník , **koryfea, ?**
- hippurus - prustka, Ischia
Cosmos - krásenka, kosmos, krásnoočko, Asteraceae
- bipinnatus - zpeřená, Středozemí, Makaronésie, okr
Cotinus - ruj, **kotynus,** Anacardiaceae, 25 druhů, SAm., od j. Evropy do Číny
- coggygria - vlasatá, (Smoke Tree), Středozemí, j. a stř. Evropa, Francie, Chorvatsko, BG, Albánie, MAlá Asie, j. Asie až střední Asie, stř. Čína, Himálaj, makchie (šibljak), okr, ČR
- hypocistis -
Cotoneaster - skalník, kotoneaster, Malvaceae, Roaceae, 200 druhů, temperátní Eurasie, s. Afrika, dřeviny, okr
- horizontalis - BG
- integerrimus - celokrajný, (obecný), Středozemí, Evropa, BG, Kavkaz, Malá Asie, Írán, §H, ČR
- matrensis - ,§H
- melanocarpus - černoplodý, sev., stř. a v. Evropa, Kavkaz, Sibiř, stř. Asie, Mongolsko, Čína, ČR
- nebrodensis - plstnatý, stř. a j. Evropa
- niger – černý, §H

- nummularius - penízkovitý, Kypr, Malá Asie, Blízký východ , Írán
- racemiflorus - hroznatý, (větvitý), s. Afrika, Malá Asie, Irák, Írán, Přední a stř. Asie
- tomentosus - plstnatý, Středozemí, j. a stř. Evropa, BG, §H

Cotula - mechovec, kotula, **žanovec**, žana, měchovec, „zlaté knoflíčky“, Buttons, Knoppies, Asteraceae, asi 55 druhů, Afrika, Austrálie, Mexiko a JAm, oddenk. byliny, okr
- coronopifolia - vraní, z. Středozemí zdomácněl, slaná a vlhká pobřeží

Cotyledon - tlustice, **pupovice, kotyledon ,** Varkoor, Crassulaceae, 9 druhů, keřov. sukulenty a stáloz. keře, pouště, Afrika, Arábie, okr
- imbilicus - hloupý, Ischia
- orbiculata - Středozemí

Crambe – katrán, krambe , Brassicaeae, 20 druhů, Kanár. ovy, Madeira, Arábie, v, Afrika, Eurasie, dřevnatějící byliny, step, okr
- abyssinica - etiopský, v. Afrika, pěst. ČR
- arborea - dřevitý, § SP, §BG, Bern, Smar-m, NATm
- fruticosa - křovitý, end Madeira
- gomeraea - gomerský, end Kanáry (La Gomera), čedič. skály ve stupni vavřín. lesů, polokeř 50 cm
- hispanica - španělský, Kypr
- koktebelica - , §UA, §RUS, Bern, Smar,
- laevigata - hladký, Makaronésie, §BG, Bern, Smar-m, NATm
- litwinovii - Litwinův, , §RUS, Bern, Smar,
- maritima - přímořský, (Colewort), pův. na pobřeží j. Evropy a Černého moře, Turecko, ČR ojed, §F, §SRB, §D, okr, ČR, Rusko, Čína, ale i s. Evropa Balt, Norsko, Finsko
- mitridatis - , §UA
- orientalis - východní, Turecko, Írán, Afghánistán, Uzbekistán Kazachstán, trvalka, až 1,5m, zelenina
- pritzelii - Pritzelův, Makaronésie
- scoparia - metlatý, § SP, §BG,
- steveniana – , §UA, §R, Bern
- sventenii - § SP, §BG, Smar-m, NATm
- tataria - tatarský, ponticko-pannonský druh, stř. a v. Evropa, světlé panon. stepi Eurasie, polokeřík, živné půdy, Ukrajina, H, Rumunsko, Sibiř, ČR jen Morava, §RO, §H, **§CZ,** §SK**,** NAT

Crassula - tlustice, krasula, tučnolist, Stonecrop, Crassulaceae
- alata - křídlatá, („strom života“, Money Tree, Dolar Tree, Penny Tree, Jade Plant, Pink Joy), pův. j. Afrika, Natal, sukul. keř až 4 m, skaln svahy, okr subtropy, intr. Kypr
- alba - bílá, Arábie, h a j. Afrika - Etiopie, Tanzanie, JAR, variabilní
- arborescens - stromečkovitá,
- ovata - vejčitá
- multicava - mnohodutá, Makaronésie - Kanárské ovy
- vailantii - Vailantova, Kypr

Crataegus - hloh, krategus, (Hawthorn), Rosaceae, Malvaceae, 200 druhů, převážně mírné a subtr. pásmo s. polokoule
- aronia - aronovitý, Palestina, Izrael
- azarolus - středozemský, (azarolský), pův. v Středozemí, přes Blízký východ až do stř. Asie, j. Evropa, Kréta, Kypr, s. Afrika, Přední Asie, Blízký východ , od starověku pěstován jako ovocný, v Izraeli oblíbená pochoutka, keř až 8 m, řezbářství, léč (na vysoký krevní tlak),
- heldreichii - Heldreichův, §SRB
- laciniata - východní, (lesklopldý), v. Středozemí, end Sicílie, Španělsko, Portugalsko, Balkán, Maroko, Alžírsko
- laevigata (oxyacantha) - obecný, (hladkoplodý), z. a stř. Evropa, Středozemí, Balkán, BG, Sicílie, ČR domácí
- lindmanii - Lindmanův, stř. a v. Evropa, ČR
- monogyna - jednosemenný, (jednoplodý, jednoblizný), stř. a j. Evropa, Středozemí, BG, H, Sardinie, Itálie, Kypr, s. Afrika, Malá Asie, Sýrie, Palestina, Kavkaz, Arménie, 15 m, ČR
- nigra - černý, Podunají, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Chorvatsko, Bosna, Albánie, Rumunsko, §H
- orientalis - východní, v. Středozemí, Turecko, Zakavkazí, Írán

- pentagyna - pětisemenný, (pětičetný), stř. a v. Evropa, jv. Evropa, Balkán, Ukrajina, Kavkaz, Malá Asie, Írán
- pojarkovae - , §UA ,
- praemonticola - křivokališný, střední Evropa, s. část jv. Evropy, Malá Asie, Kavkaz
- rhipidophylla - zobanolistý, Evropa, Jugoslávie, Řecko, Turecko, Kavkaz
- sanguinea - krvavý, sv. Evropa, Sibiř, Mongolsko
- tanacetifolia - vratičolistý, end sv. Turecko
- tournefortii - višňový, Řecko, Krym, Zakavkazí, §UA
- x macrocarpa (laevigata x praemonticola) - velkopodý, střední Evropa
- x media (intermedia, laevigata x monogyna) - prostřední, mírné pásmo stř. Evropy
- x sinaica - sinajský, Kypr

Cremnophyton - kremnofyton, Amaranthaceae,
- lanfrancoi - , (Maltese Cliff-orache), Malta

Crepis - škarda, krepis , Asteraceae, 200 druhů, Eurasie, suché stráně,
- aspera - hvězdovitá, Kypr
- aurea – zlatá, (Yellow Crepis), cirkumboreální , hory stř. a j. Evropy, Alpy, Apeniny, Balkán, okr Čína
- biennis – dvouletá, cirkumboreální , téměř celá Evropa, Středozemí, ČR, TTP
- capillaris - vláskovitá, Středozemí, Makaronésie, suché travnaté plochy, ČR úhory
- conyzifolia – velkoúborná, cirkumboreální , Evropa - horské smilkové TTP, **ČR C2**, ne Šumava, ohrožen bezzásahovým sukcesním zarůstáním
- divaricata - rozkladitá, end Madeira
- foetida - smrdutá, teplé oblasti, pův. jv. Evropa (od Panonie) a jz. Asie, Kypr, ČR nepůvodní
- fraasii - Fraasiova, Řecko, Kréta, Kypr
- froelichiana – Froelichova, Alpy a Dinaridy, cirkumboreální
- granatensis - § SP, §BG, , Bern, SMAr, NAT,
- jacquinii – Jacquinova, cirkumboreální , hory stř. a j. Evropy, ne ČR
- micrantha - drobnoplodá, Kypr
- mollis ssp mollis – měkká pravá, cirkumboreální , stř. Evropa, horské TTP, **ČR C1,** ohr bezzsásahovým sukc zarůstáním
- mollis ssp. succisifolia, (hieracioides) – měkká čertkusolistá, horské TTP, **ČR C3** vzácně, Šumava, ohr bezzsásahovým sukc zarůstáním
- multicaulis – lodyhovitá, Skandinávie
- nicaensis - nizzská, niceská, pův. střední Středozemí, ČR zavlékána
- noronhaea - , end Madeira
- palestina - palestinská, Kypr
- paludosa – bahenní, cirkumboreální , téměř celá Evropa, Skandinávie, ČR, Rusko, mokřadní TTP
- pannonica – panonská, (tuhá), Ukrajina, Rusko, Krym, Pannonie, cirkumboreální, **ČR C1**, suché TTP, ohrožen bezzásahovým sukcesním zarůstáním, **§CZ(C1),** §SK,
- pannonica – panonská, (tuhá), Ukrajina, Rusko, Krym, Pannonie, cirkumboreální, **ČR C1**, suché TTP, ohrožen bezzásahovým sukcesním zarůstáním, **§CZ(C1),** §SK,
- praemorsa – okousnutá, cirkumboreální , slatiny, ČR C2 vzácně
- pulchra - sličná, (spanilá, úhledná), Středozemí, BG, Kréta, cirkumboreální , Írán, stř. Asie, §SK,
- purpurea – purpurová, , Bern, NAT
- pusilla - něžná, § SP, §BG, NAT,
- pygmaea - hory j Evropy, cirkumboreální
- rhaetica - fialová, §F
- rhoaedifolia - H
- rubra - růžová, (červená), v. Středozemí, jv Evropa, Itálie, Balkán, Dalmácie, Řecko, Kréta, Turecko, okr, BZ Teplice
- setosa – štětinkatá, Středozemí, cirkumboreální , suché TTP, úhory, ČR C1
- sibirica – sibiřská, Eurasie, cirkumboreální , Írán, stř. Asie, **ČR C1**, horské nivy, ohrožen bezzásahovým sukcesním zarůstáním, **§CZ(C1),** §SK
- taraxacifolia - pampeliškolistá, stř. a j. Evropa
- tectorum – střešní, cirkumboreální , Eurasie, panonské termofytikum, téměř celá Evropa, Skandinávie, Írán, stř. a v. Asie, **ČR C3** vzácně, úhory, likvidován bezzásahovým sukcesním zarůstáním, Smar, NAT,

- tectorum ssp nigrescens NAT
- vesicaria ssp traxacifolia – mnohotvará pampeliškolistá, (puchýřkatá), end. Madeira, ČR
- virens - Evropa
- viscidula ssp. geracioides - Balkán - Řecko, Albánie, Sev. Makedonie
Cressa - kresa, Convolvulaceae
- cretica - krétská, tropy, Egypt
Crinum - křín, krinum, Alliaceae, Amarylidaceae**,** 130 druhů, tropy světa, trvalky, u vod, okr
- powelii - Powelův, (Cape Coast Lily), Madeira
Crithmum - motar, kritmum, žebřice, Apiaceae
- maritimum - přímořský, (Sea Samphire), celé Středozemí, Řecko, Ischia, Kréta, Kypr, Malta, Sicílie, Makaronésie - Kanárské ovy, end Madeira, Černomoří, mořské kamenité pobřeží Atlantiku, listy salát, vit C
Crocus – šafrán, krokus, 80 druhů, Středozemí, Eurasie, hlízn. trvalky, §D – všechny druhy
. abantensis - end Turecko . u jezera Bolu
- aerius - s. Turecko
- alatavicus – alatavský, end stř. Asie
- albiflorus – bělokvětý, hory stř. a j. Evropy, Pyreneje, Alpy až Albánie, cirkumboreální, **ČR C1** vzácně Šumava - likvidován bezzásahovým sukcesním zarůstáním TTP, Správa NPŠ má zajišťovat monitoring a management, **§CZ(C2),** §D, §U, NAT, okr.
- albiflorus ssp. vernus - bělokvětý jarní, Alpy
- angustifolius – úzkolistý, Balkán, Krym, Malá Asie, Ukrajina, §UA, okr.
- banaticus – banátský, subend Karpat, Srbsko, TTP, §UA
- biflorus v. Středozemí
- boryi - pův Řecko
- cancellatus . širší Středozemí, 5 poddruhů
- corsicus - korzický, end hor středního Středozemí
- cvijicii - hory Makedonie, Řecko, Albánie
- discolor - spišský, end z. Karpaty, Slovensko, Polsko
- gargaricus - end sz. Turecko
. goulimyi - end Řecko
- hadriaticus - end Řecko
. heuffelianus - karpatský, Karpaty, Morava
- korolkowii - jv Asie, okr i ČR
- laevigatus - Řecko, Kréta
- melantherus - end Řecko, v Středozemí
- neapolitanus - Středozemí
- nivalis - Řecko
- olivieri - Balkán, Turecko
- pelistericus - Makedonie, Řecko
- reticulatus - jv. Evropa, Maďarsko a dále
- sativus - setý, mediterán, asi z Kréty, pěst. šafranice, od 17. st. př.n.l., i ČR
- scardisus - hory Makedonie, Albánie
- scharojanii . Kavkaz
- serotinus . z. Středozemí
- sieberi - end Kréta, v. Středozemí
- tournefortii - Tournefortův, v Středozemí - end j Řecko
- veluchensis - hory Balkánu
- vernus - bělokvětý, Alpy, i ČR , Šumava, **likvidován bezzásahovostí**
Crutianela - kříženka, krucianela, Rubiaceae
- maritima - přímořská, Středozemí, Egypt, Sinaj
Cruciata - svízelka, kruciata , Rubiaceae
- articulata - článkovaná, Kypr
- laevipes - chlupatá, Středozemí, travn plochy, u cest
- pedemontana - piemontská, Kypr, ČR ojed. zavlečen
- tautrica - taurská, v Středozemí, Řecko, Turecko, Arménie, Irák, Írán, Turkmenistán, Krym,

Crocosmia (Tritonia) - **krokosmie, montbrécie**, křešina, Iridaceae, 7 druhů, j. Afrika, Natal, hlízn. trvalka,
- aurea - zlatá, (Golden Coopertip, Montbretia), pův. j. Afrika, JAR – Natal, intr. MAlta, okr Čína, ČR
- potsii - Potsiova, okr Čína
- x crocosmiflora - krokosmikvětá, (Golden Coppertip, Hybrid Montebretia), Madeira, okr, Čína
Crocodilium - krokodylium, Asteraceae, 3 druhy, v. Mediterán
- *creticum - krétská, end Kréta, jednoletá bylina* viz Ricotia cretica
- pumilio - v. Středozemí, Kréta, Pelopones, ovy Cephalonia, Zakynthos, italská Apulie, Libye, Egypt, Izrael, Sýrie, písčité duny, nízká bylina
Crocus - šafrán, krokus , Iridaceae, cca 80 druhů, Středozemí, Eurasie, hlízn. trvalky, §D – všechny druhy
- abantensis - end sz Turecko
- adamii - Adamův, Dagestán, Zakavkazí, Kavkaz, Írán, okr.
- aerius - Turecko
- albiflorus - bělokvětý, hory Evropy, Pyreneje, Alpy až Albánie, ČR vzácně - Šumava a Novohradské hory, likvidován bezzásahovým sukcesním zarůstáním, **§CZ,** §D, §H, okr.
- albiflorus ssp. vernus - bělokvětý jarní, Alpy
- angustifolius - úzkolistý, Balkán, Krym, Malá Asie, §UA, okr.
- banaticus - banátský, Balkán - Srbsko, Rumunsko, Ukrajina, §UA
- biflorus (tauricus) - dvoukvětý, pův. stř. a v. Středozemí, od Itálie na východ do Balkánu a Malé Asie, Írán, NP Uludag, kamen a travn plochy, §D, §R, okr. ČR, SRN, H, okr
- boryi - Řecko, Kréta, Korfu, Albánie
- botanicus - botanický, pův. Transylvánie, kv. na podzim
- cancellatus - Balkán - Řecko, Makedonie, Albánie, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Írák, velmi proměnlivý, frygana,
- cambessedesii - kambesedský, Baleáry
- corsicus - korsický, end střední Mediterán, pouze hory Korsika
- cotschianus - Kotschův
- cvijicii - Makedonie, Albánie, Řecko
- cyprius - kyperský, Kypr - Troodos end, Červený seznam, §D, Bern, NAT,
- dalMAticus - dalMAtský, Dalmácie, Chorvatsko, Černá Hora, Albánie, skaln. svahy
- discolor - pestrý (spišský), end z. Karpat, TTP
- etruscus - etruský, , §D, Bern, NAT
- flavus - žlutý, Balkán, Řecko, Malá Asie, Turecko, okr.
- gargaricus - garganský, Středozemí. end sz Turecko, NP Uludag
- goulimyi - Goulimův, Řecko, Turecko, Balkán, Krym, Kavkaz, Červený seznam
- hadriaticus - end Řecko
- hartmanii - Hartmanův, Kypr end, Červený seznam, §D, Bern, NAT,
- heuffelianus - karpatský, Heufelův, Slovensko, H, Rumunsko, Ukrajina, **§CZ,** §SK, §H, §UA, okr.
- goulimyi - end Řecko - Pelopones
- chrysanthus - zlatokvětý, (zlatový, Golden Crocus), pův. Balkán a MAlá Asie, Řecko, Turecko, Malá Asie, BG, okr ČR, SRN, H, Čína
- imperati - královský, (imperátorský), j Itálie, Sardinie, Capri, okr
- korolkowii - Korolkovův, hory stř. Asie, Pákistán, Afghánistán, Uzbekistán, Turkestán, okr.
- kotschianus - Kotschův, pův. Turecko, Červený seznam, Libanon, Kavkaz,
- k. ssp. cappadocicus - Kotschův kapadocký,
- k. ssp. hakkariensis - Kotschův h.
- laevigatus - Středozemí - Řecko, Kréta
- lagiflorus - , Sicílie
- melantherus - v Středozemí, end řecký Pelopones< frygana
- minimus - nejmenší, end Sardinie a Korsika
- neapolitanus - Pyreneje, Alpy, Apeniny
- nivalis - Středozemí, Řecko, Makedonie
- niveus - end Pelopones
- olivjeri - Středozemí, Balkán, Řecko, Makedonie, Bularsko, Rumunsko, Albánie, Turecko
- pallasii - Pallasův, Balkán, Malá Asie, Krym, §UA

- pelisterichus - Makedonie, Řecko
- pulcellus - něžný, okr. ČR, SRN, H
- reticulatus - síťkovitý, (síťnatý), stř. Evropa, Balkán, Malá Asie, Ukrajina, Kavkaz, Moldávie, §D, §H. §UA, okr.
- robertianus - , §D, Bern
- sativus - setý, (šafrán, zaffran, Saffron Crocus), pův. Malá Asie, z. Asie, v. Středozemí, Řecko a Malá Asie, Izrael, SAE, bible, pěst koření Španělsko (La Mancha, nejvíce v Evropě), Itálie, Balkán, Kréta, Kypr, Maroko, Írán (nejv pěstitel), nejdražší koření ("zlato chudáků" - býval v tom majetek), Švýcarsko (muzeum šafránu Mured, blizny, 130 květů / 1 g, 1,5-2 kg/ha, 40 tis Kč/kg), 3 blizny vonné v květu, do jídel, barvivo, droga, afrodiziak, okr ČR, Čína, Pákistán,
- scardicus - Makedonie, Albánie
- scepusiensis - , §Pl ,
- serotinus - Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Maroko
- setosa - štětinkatý, stř. a v. Středozemí
- scharojanii – Scharojanův, Kavkaz, Turecko, okr.
- sieberi - sieberský, v Středozemí, end Kréta, Balkán, Řecko, ovy Egejské, okr
- speciosus - skvělý, nádherný, pův. Balkán a Malá Asie, Turecko, Írán, Krym, Kavkaz, Čína, §UA. §R, Červený seznam, okr ČR, SRN, H,
- tauricus - krymský, taurský, §UA, okr
- thomasii - Thomasův, Itálie, Dalmácie
- tomasinianus - Tomášský, pův. Dalmacie, Chorvatsko, Srbsko, Bosna, §H, okr. ČR, SRN, H
- tournefortii . Tournefortův, v. Středozemí, end Řecko
- vallicola - náhorní, sv. Turecko, Zakavkazí, horské TTP, §R. okr
- veluchensis - , Balkán, BG (Pirin) , Hercegovina, Černá Hora, Makedonie, Albánie, Řecko
- versicolor - různobarvý, Francie, Itálie, kamen a travn plochy
- vernus (sativus vernus, albiflorus) - bělokvětý, Alpy, přesah ČR - Šumava a Novohradské hory, Pyreneje, §D, §UA
- vernus ssp. neapolitanus - bělokvětý, Středozemí - Itálie
- x vernus - jarní, okr. zahradní hybridy

Crotolaria - chřestnatec, krotolaria, Fabaceae
- retusa - Makaronésie

Crupina - chrpinka, krupina , Asteraceae
- crupinastrum (vulgaris) - obecná, (kropenovitá), celé Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, Kypr, Palestina, Izrael, Krym, kamen lokality, garrigue, §SR
- vulgaris - obecná, Středozemí

Crucianella – kříženka, krucianela, křižmolístka, Rubiaceae, 40 druhů, Eurasie
- aegyptica - egyptská, Kypr
- imbricata - šupinatá, Kypr
- latifolia - širolistá, Středozemí, Kypr
- macrostachia - velkoplodá, Kypr
- maritima - přímořská, z. Středozemí, až do Itálie, Azory, přímořské písčiny a skály
- rupestris - skalní, (Rock Crosswort), Malta
- stylosa (Phuopsis s.) -

Cruciata - svízelka, kruciata, Rubiaceae
- laevipes - H
- pedemontana - piemontská, Středozemí, j. Evropa, Krym, Kavkaz, Írán, **§ CZ** - j Morava

Crypsis - skrytěnka, krypsis , Poaceae
- acueltata - bodlinatá, **v.** Středozemí, Blízký východ, Etiopie, **§CZ**

Cryptogramma – jinořadec, netík, kryptograma, kučeravec, 10 druhů, CryprogramMAceae, (Pteridaceae), hory Eurasie, SAm
- crispa – kadeřavý, cirkumboreální , SAm Skalisté hory, Skandinávie, Island, hory Eurasie, Karpaty ČR C1, na Šumavě již převážně vyhynul, §CZ(C1), §SK, §D, §Pl, §IRL

Cryptomeria - kryptomerie, japonský cedr, Taxodiaceae, Cryptomeriaceae, Cupressaceae, 2 druhy, Čína, Japonsko, Tajwan, okr, pěst, stromy, lehké měkké dřevo, nábytek
- japonica - japonská, intr. Makaronésie, Itálie

Cucubalus - nadmutice, kukubalus, Caryophyllaceae,
- baccifer - bobulnatá, Středozemí
Cucumis - meloun / okurka, kukumis , Cucurbitaceae
- melo - cukrový (Musk Melon), pův. s. Afrika, Kypr, ČR
- prophetarum - Blízký východ
- sativus - okurka setá (Cucumber), pův. v. Indie, ČR
Cucurbita - tykev. kukurbita , Cucurbitaceae
- maxima - velkoplodá, (Duchesne), ČR
- pepo - obecná, (dýně, Pumpkin, Vegetable MArrow), pův. stř. Amerika, intr po celém světě, ČR, zelenina, semena léč - prevent. protinádorově, osvěžující, diureticky, i jako afrodiziakum
Culcita - kulcita, kapradina, Culcitaceae, Diksoniaceae, 2 druhy,
pod stejným názvem je ale označována i akvarijní rybka !
- coniifolia - trop Amerika - Mexiko, Aribik, Peru, Brazílie
- macrocarpa - velká, trvalka, stinné vlhké teplé skály vavřínových lesů, Makaronesie - Kanárské ovy, Madeira, Azory, lokálně Pyrenej.poloostrov, §BG**,** § SP, Nat
Cumium - kumium, šabrej, Apiaceae
- cymium - cyum, ("kmín římský", šabrej, sambrej, Black Cummin), pův. jv. Středozemí až z. Asie, Izrael, bible, pěst. Kypr, MAroko, Egypt,
Cuphea - hlazenec, kufea , Lythraceae
- hyssopifolia - ibiškolistý, (kufea ysopolistá), pův. stř. a JAm, Itálie
- ignea - ohnivý, (ohnivěčervený, „cigaretový keř“, Cigar Plant, Cigar Flower, Firecracker Plant, Mexican Cigar), pův. Mexiko, Guatemala, Jamajka, stáloz. polokeř, okr subtropy, intr Itálie
- llaeva (barbigera) - lava, (Bat Face Cuphea, Bunny Ears, Tiny Mice, St. Peter´s Plant), pův. Mexiko, Michocan, stáloz. polokeř, okr subtropy
Cupressus - cypřiš, kupresus, Cupressaceae, 28 druhů, název odvozen asi od Kypru, teplejší regiony mírného pásu s. polokoule, od Středozemí do Himálaje, Čína, Afrika - Sahara, tropy a subtr Ameriky, Mexiko, Guatemala, stáloz, teplom. jehličnany, tvrdé a trvanlivé dřevo, okr
- arizonica - arizonský, pův. USA, intr Iberský poloostrov
- dupreziana ssp. atlantica - Středozemí
- lusitanica - portugalský, pův. USA, intr Portugalsko
- macrocarpa - velkoplodý, pův. jz. USA, introd. Středozemí , Albánie
- sempervirens - vždyzelený, (pravý, stálozelený, "strom světla", Cypress Common, Funeral Cypress, Italian Cypress), pův. Přední východ, Malá Asie, v. Středozemí - j. Řecko, Černá hora, Kypr, Kréta (hory Lefka Ori), Rhodos, Itálie, Malta, Ischia, Albánie, Tunisko, MAroko, Libanon, j. Turecko, Makaronésie - Kapverdy, Írán, Sýrie, Libye, Írán, nenáročný, snese sucho, ne mrazy, dřevo používali již Féničané, Kréťané a Řekové
- s. var. atlantica, stricta (pyramidalis), typický pro středozemní scenérie, stálozel lesy, submediteránní
- s. var. horizontalis, Kréta, Kypr
- tetrachinos - čtyřhranný, Kypr
Cuscuta - kokotice, kuskuta, Cuscutaceae, parazit, inv. plevel
- approximata - žlutavá, Středozemí, Makaronésie, Írán
- campestris - hajní, ČR
- epithymum - povázka, (Dodder), Středozemí, Evropa, Malta, sev. Afrika, Turecko, Írán, Kavkaz, ČR. zplaněle SAm, JAm, j. Afrika, Austrálie a NZ, světlá keřovitá místa, suché travnaté a křovinaté stráně
- europaea - evropská, Středozemí, Evropa
- monogyna - jednosemenná, Kypr
- palestina - palestinská, v Středozemí, Kypr, Sicílie, Palestina, jednoletá
- pedicellata - s Afrika, jz a stř Asie až Sibiř, paras. Eruca, Artemisia, Trifolium
- planiflora - volnokvětá, široký areál, s Afrika, MAdeira, Kanár. ovy, Kapverdy, Pyrenej. poloo., RF, Itálie, Řecko, Kypr, Sinaj, Arábie, Turecko, Blízký východ, Írán, Čína, Namibie, JAR, Madagaskar
Cyanidioschyzon - cyanodyoschyzion, červené řasy, Cyanidaceae,
- merolae - merolae, Ischia**.**
Cyanus (Centaurea) **– chrpinec, chrpa, cyanus,** Asteraceae
- arvensis - rolní, okr, ČR
- mollis – měkký **,** ČR

- montanus – horský, ČR
- pinnatifidus - end Karpat, Rumunsko, horské bazif. TTP
- revoluta - zavinutá, okr, ČR
- segetum - polní, okr, ČR

Cyathea - kornouteň, cyatea, hájovnice, kapradina, Cyatheaceae, asi 600 druhů, horské lesy, tropy a subtr, hlavně j. polokoule – JAm i jv. a v. Asie, strom. kapradiny, okr
- coopoperi - Makaronésie

Cycas - cykas , (Cycad), Cycadaceae **,** cca 110 druhů, z toho 30 Austrálie, polopouště, Asie, Afrika, MAdagaskar, Japonsko, Indie, jv. Asie, Tichomoř. ovy, Austrálie, sukul. listová růžice na stonku, jed, okr
- circinalis - vinutý, (indický, "ságová palma", Cycad, Fern Palm, "Sago Palm"), pův. trop. Asie, monzun lesy, škrobn. palma (nepravá ságová) – dřeň ságo, semena toxiny, Madeira
- revoluta - zavinutý, (dlanitý, Tree Sago Palm, Cycad Sago Palm, King Sago Palm), pův. jz. Čína, Japonsko, stáloz. dřevina, Ca půdy, okr subtropy, introd. Kypr, Itálie, Ischia, Sicílie, Madeira, Maroko

Cyclamen - brambořík, cyklamen , Primulaceae, 20 druhů, zejména v. Středozemí, Malá Asie, Írán, Eurasie, Čína, Somálsko, hlízn. trvalky, vlhké lesy, hlízy hledají divoká prasata, okr. trvalka, CITES
- alpinum - alpský, end jz. Turecka
- balearicum - baleárský, Baleárské ostrovy, Francie, Řecko, zastíněná, kamen místa, dubiny, Ca
- coum (abchasicum*)* - kavkazský, Rusko, Středozemí, Řecko, Libanon, §R, Bern, okr. ČR, SRN, H
- creticum - krétský, end, Kréta, Kárpathos, Kypr
- cyprium - kyperský, Kypr end, v Středozemí,
- europaeum - evropský, okr, Čína
- fatrense - fatranský, end §SK, NAT,
- graeceum - řecký, v. Středozemí, Řecko, Kypr
- hederifolium (neapolitanum) - břečťanolistý, (neapolský), Středozemí, j. Evropa, od Francie, Egejská oblast, Itálie, Ischia, Chorvatsko, Balkán, po Turecko (Anatolie), Kypr, Řecko, stinné lesy
- intaminatum - itaminatský, z. Turecko
- kuznetzovii - Kuzněcův, Bern, Smar, , §UA
- libanoticum - libanonský, Libanon, Červený seznam
- mirabile - nocenkovitý, Bern, Smar,
- neapolitanum (hederifolium) – neapolský, Itálie, okr. ČR, SRN, H, Čína
- parviflorum - chudokvětý, end Turecko
- persicum - perský, (Ivy leaf Cyclamen), tvrdolisté lesy, Středozemí, Francie, Balkán, Řecko až Sýrie, egejská oblast, Tunisko (NP Boukonine), Palestina, Izrael, Írán, Červený seznam, **§CZ**, okr, ČR hrnk, Čína
- purpurascens – nachový, cirkumboreální , asi z Persie, hory stř. a j. Evropy, end Karpat, Balkán, Maďarsko, Dolní Rakousko, Ca Alpy, Jury, FR-pohoří Cevenny, **ČR C1** (j. Morava, Čechy sec), humózní háje, listn lesy, ohrožen bezzásahovou sukcesí. **§CZ(C3),** §Pl, §H
- pseudoibericum - psedoiberský, jv. Turecka, Červený seznam
- repandum - vykrojený, (převislý), Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Korsika, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, egejská oblast, Kypr, Maroko, stinné lesní či skalní lokality
- x hybridum - hybridní, okr, Čína

Cycloma - lemenka, cykloma, Amaranthaceae, Chenopodiaceae
- atriplicifolium - lebedovitá, SAm, zavl Středozemí, Evropa, psamofyt

Cydonia - kdouloň, cydonya, gdaule, quitte, Rosaceae, 1 druh, j .Arabského poloostrova, Írán, Zakavkazí, stř. Asie, opad. keř. strom, okr.
- oblonga (vulgaris) - obecná, (Quince), pův. Před. Asie, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Írán, Arab. poloostrov, Írán, Zakavkazí, stř. Asie, Turkestán, Kypr, pěst ovoc dřevina, Středozemí, ČR, Itálie, hojně pektinů, kompoty, mošty, vína
- oblonga ssp. maliformis - jablková,
- oonblonga ssp. pyriformis - hrušková

Cymbalaria - zvěšinec, cymbalaria, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 10 druhů, krátkověké, plazivé a poléhavé, Středozemí, lokálně stř. Evropa, okr
- acutiloba - Turecko, Ca skály
- aequitriloga - , Středozemí, Sardinie, Korsika, Baleáry
- longipoes - převislý, Kypr
- microcalyx - trojlaločný, v. Středozemí, Chorvatsko, Balkán, Řecko, Turecko, skály

- muralis - zední, pův. Balkán, Dalmácie, Itálie, Sicílie, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, vlhké skály a stěny, zdomácněl po Evropě, ČR nepůvodní, zavlečen, spáry zdiva skleníků
- pallida - bledý, pův. Itálie. okr
Cymbidium - cymbidyum , Orchidaceae
- insigne - znamenané, (Splendic Cymbidium), pův. jv. Asie (Vietnam), Madeira
Cymbochasma - cymbochasma, Scrophulariaceae
- borysthenica - , §UA
Cymodocea - cymodocea, Cymodoceaceae, vodní trávy
- nodosa - uzlovitá, Středozemní moře, Kypr, §F, § SP, §BG, Bern
Cynanchus viz Vincetoxycum
Cynanchum (Vincetoxicum) - **tolita, cynanchum ,** Asclepiadaceae
- acutum - ostrá, v. Středozemí,
Cynara - artyčok, cynara , Asteraceae
- cardunculus - kardový, (Wild Artichoke, Prickly Cardoon), pův. z. a centrální Středozemí, s. Afrika a z. Asie, Španělsko, Baleáry, Francie, Itálie, Kypr, Malta, s. Afrika, Maroko, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira (var. ferocissima), xerotermní, pěst pochoutková zelenina - kardy (zdužnatělá lůžka úborů a zákrovní listeny), okr, ČR
- cornigera - rovovitý, v. Středozemí,, Řecko, egejská oblast, Kypr,
- scolymus - zeleninový, (Artichoke, Globe Artichoke), pův. Etiopie, pěst. Středozemí, Itálie, Španělsko, Balkán, Kanárské ovy, s. Afrika, Čína, USA - Florida, ČR, zelenina (masité listy a květní lůžka), ovoc, hořký výtažek do vermutů a likérů, léč - diuretikum, výtažky na odbourávání tuků a příznivě na syntézu cholesterolu, okr
Cynodon - troskut, cynodon, paličkovec, Poaceae, 10 druhů, tropy a subtr, Afrika, j. Asie a Austrálie, okr
- dactylon - prstnatý, ("bermudská tráva", Bermuda Grass), pův. trop. Afrika, celé Středozemí, Malta, úhory, ČR nepůvodní, alegický pyl
Cynoglossum (Lithospermum) - **užanka. cynoglosum,** zlatokvět, Boraginaceae, 55 druhů, mírné a subtr. pásmo s. polokoule, Eurasie atd,, byliny, okr
- amabile - líbezná (Chinese forget me Not), okr Čína
- amplifolium - subsaharská Afrika
- coeruleum - v. Afrika
- creticum - krétská, v. Středozemí, Kréta, Blízký východ , Makaronésie
- columnae - sloupovitá, stř. a v. Středozemí, pole, suchá a kamenitá lada
- cheirifolium - chejrolistá, z. Středozemí
- creticum – krétská, Kréta, Sardinie, Sicílie, Kypr, Turecko, Kanárské ovy, otevřená suchá místa
- cheirifolium - z Středozemí, Maroko až Tunisko, Portugalsko až Itálie
- montanum - uherská, Středozemí, křoviny, ČR
- montanum ssp. extraeuropeanum - uherská, Kypr
- officinale - lékařská, téměř celá Evropa, Středozemí, Írán, H, ČR, xerotermní TTP, rumiště, ohrožen sukc zarůstáním
- troodi - trodská, end Kypr
Cynomorium - zázvorec, cynomorium, hlízenec, Cynomoriaceae, Zangiberaceae , parazité na kořenech rostlin
- coccineum - rudý, (podivný, šarlatový, Malta Fungus, General´s root), pouště, polopouště, Středozemí, Makaronésie, celý mediterán, end Malta, Sinaj, Arábie, Blízký východ , parasit na halofyt. křoviskách, slané mokřady, pobřežní písčiny, léč - zastavení krvácení
Cynosurus - poháňka, cynosurus, Poaceae, 10 druhů, Evropa, s. Afrika, Přední Asie, pastviny, TTP, rumiště, okr
- cristatus - hřebenitá, pův. Středozemí, Makaronésie, z. Asie, Kavkaz, Eurasie, ČR**,** zavl. Amerika, j Afrika, Japonsko, Austrálie
- echinatus - ježatá, celé Středozemí, pastviny
- polybracteatus z. Středozemí
Cyperus (Pycreus, Chlorocyperus) - **šáchor, cyperus,** šáchorek, Cyperaceae, 600 druhů, hlavně subtr a tropy celého světa, mokřady, okr

- alternifolius (incorvulatus) - střídavolistý, (Umbrella Papyrus, Umbrella Palm, Umbrella flat sedge), pův. Madagaskar, rostlina trop. střední Afriky a Súdanu, stáloz. bahenní bylina, okraje vodních ploch, okr subtropy, ČR hrnk
- aureus - zlatý, Ischia
- capitatus (calli) - hlavatý, (Sand Galingale), Středozemí, mediterán, Palestina, Izrael, Kypr, Sicílie, Kréta, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Kapverdy, Kalábrie, pobřežní písky
- cyprius - kyperský, Kypr end
- conglomeratus - klubkatý, Blízký východ
- diffusus - rozložitý, (rozčleněný), okr, ČR
- eragrostis - miličkový, Středozemí, Makaronésie
- eremicus - Arábie,SAE, Omán, Saud. Arábie, Írán, Pákistán, Afghánistán, pohyblivé písčité duny
- flavescens - žlutavý, Středozemí, Makaronésie, Evropa, **§CZ**
- fuscus - hnědý, Středozemí, H, Makaronésie, Írán , okr, ČR
- glaber - drsný, Kypr
- glomeratus - klubkatý, Středozemí
- immensus - Ngorongo, Tanzanie
- incorvulatus - zákrovečný, trop. stř Afrika a Súdan, okr i jako pokojová, ČR hrnk
- laevigatus - hladký, Středozemí, jv Asie aj., Kypr
- longus - vysoký, (dlouhý), celé Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, BG, Kypr, §SRB
- michelianus - Micheliův, Středozemí, Makaronésie, s Afrika, j.Evropa, **§CZ**
- officinale - lékařský, Sardinie
- pannonicus - panonský, §SRB
- papyrus - papírodárný, (pravý, Egyptian Papaver Plant, Bulrush), pův. trop. z. a stř. Afrika - Egypt (Nil) a Súdan, Viktoriino jezero, „kyselá“ travina, mělké stojaté a tekoucí vody (břehy řek), pobř. zóny, stará kult rostlina (již 2400 l. př. n.l.), Egypt, Palestina, Izrael, bible, Itálie, Řecko, Arábie, papír, pletené výrobky, výška 4 – 5 m, papír, pletené výrobky (i lodě – Heyerdalova Ra), škrob, Tanzanie, okr
- polystachys - mnohoklasý, Ischia
- rotundus - hlíznatý, (okrouhlý), Středozemí, Makaronésie, Kypr, tropy a subtr., podzemní hlízy, <u>léč</u> , <u>inv</u>
- sempervirens - stálezený (pravý), Středozemí, BG
- serotinus - pilovitý, §SRB

Cyphomandra - cyfomandra, Solanaceae
- betacea – řepovitá, (Tree Tomato), plody, MAdeira

Cypripedium - střevičník, cypripedyum , Orchidaceae, 50 druhů, temperátní obl. Eurasie, jv. Asie – Borneo, Sumatra, Filipíny, SAm, JAm, terestr. orchidej,
- calceolus - pantoflíček, Evropa - Španělsko, Itálie, Chorvatsko, H, Madeira, Balkán, Asie, Červený seznam ,§ SP, §F, §BG, §RO, §SRB, §H, §UA, **§CZ**

Cyrtomium - srpovice, cyrtomium, kapraď, Dryopteridaceae, Aspidiaceae, v. Asie, okr ostatní svět až <u>inv</u>
- falcatum - srpovitá, Středozemí**,** Makaronésie

Cystopteris - puchýřník, **cystopteris**, Aspleniaceae, asi 20 druhů
- diaphana - diafanský, §F
- fragilis - křehký, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, H
- montana - horský, §F

Cystosira - cystoseira, Fucophyceae, větší hnědá řasa, ve Středomoří vývojové centrum – zde 30 druhů,
- - pobřežní mělčiny (sublitorální pásmo)

Cytinus - ozorna, cytynus , Rafflesiaceae, Orobanchaceae, parazité
- hypocistis - obecná, parazit, celý mediterán, Středozemí, Řecko, Kréta, Makaronésie - Kanárské ovy, makchie, garrigue, u cest
- h. ssp. hypocistis o. h. žluté květy, na bíle kvetoucích cistech a devaterníkovcích,
- h. ssp. clusii – o. Clusiova, vzrůstnější, kv. Bílé a narůžovělé, na růžově kvetoucích cistech
- h. ssp. ruber – o. červená, červené květy
- ruber - načervenalá, Středozemí**,** Makaronésie

Cytisus (Corothamnus, Genista, Chamaecytisus, Laburnum, Lembotropis, Petteria, Sarothamnus, Spartium) - **čilimník, cytysus, štědřenec,** kručinkovec, čilimníkovec, janovec, Fabaceae, 50 druhů Středozemí a stř. Evropa, z. Asie, s. Afrika, okr
- albus (Ch. a.) - bílý

- alpinus (Laburnum a.) - alpský
- ardoinoi - Ardonův, §F
- austriacus (Ch. a.) - rakouský, Balkán až střední Evropa, ČR
- canariensis - kanárský, (Broom), Kanárské ostrovy, okr, pěst, sušené květy se kouřily (spartein působí jako nikotin), jed
- decumbens (S. d.) - rozložený, (položený), Francie, Itálie, BG, Bosna, Albánie, ČR
- hirsutus (Ch, triflorus) - chlupatý, jv. Evropa
- hypocistis - květnatý, (podkovovitý), v. Středozemí, Kypr
- laburnum (L. anagyroides) - š. odvislý
- lanceolatus - vlnatý, Itálie
- multiflorus - mnohokvětý, end Španělsko, Portugalsko, stř. a jv. Evropa, RF, GB, jz. Afrika, SAm Austrálie
- nigricans (Lembotropis n.) - černající, (čilimníkovec č.), jv. a stř. Evropa, BG, okr ČR
- procumbens (Corothamnus p.) - poléhavý, (kručinkovec p.), stř. a jv. Evropa, (Morava)
- purgans - , Španělsko, Afrika
- purpureus (Chamaecytisus p.) - nachový, j. Evropa, BG, okr, ČR
- racemosus (Petteria rametacea) - hroznatý, Itálie
- ratisbonensis (Chamaecytisus r.) - řezenský, stř. a v. Evropa, ČR
- ruber - červený, Středozemí, Kypr, parazit na cistech
- sagittalis (Genista s.) - střelovitý
- scoparius (Sarothamnus s.) - janovec metlatý, pův. z. a stř. Evropa, Středozemí, BG, Makaronésie - Madeira, písčiny, ČR intr, droga spartein, s počátku povzbuzuje, i jako afrodiziakum, pak ochromuje, jed
- striatus - Španělsko, Portugalsko, Maroko, sec RF, GB, zavl SAm
- supinus (Chamaecytisus s.) - nízký, submediteránní druh, od Španělska po Turecko, ČR
- villosus (triflorus) - vlnatý, z. a stř. Středozemí, Sardinie, Turecko, makchie
- weldenii (Petteria ramentacea) - Weldenův,
- x praecox (multiflorus x purgans) - časný, hybrid z GB, Středozemí, okr, ČR
- v virescens (Chamaecytisus v., Ch. ambiguus, zřejmě Ch. austriacus x supinus) - zelenavý, (Morava)

Daboecia - dabécia, dabécie, Ericaceae, 2 druhy, z. Evropa a Azory
- cantabrica - biskajská, („irský mech“), z. Evropa z Irska do Španělska, §F

Dactylis - srha, daktylis, Poaceae
- glomerata - lalolčnatá, Středozemí, Makaronésie, Írán, Eurasie, BG, H, ČR**,** Malajsie
- polygaMA - hajní, stř. Evropa, ČR
- smithii - MAkaronésie - Kanáry, Madeira

Dactyloctenium - hřebenatka, daktyloktenyum, Poaceae
- aegyptium - egyptská, Egypt, Středozemí**,** Makaronésie, plevel polí

Dactylorhiza – prstnatec, daktylorhiza, 35 druhů, hlíz.,opadavé terestr,, Eurasie, Čína, SAm, Aljaška, sz. Afrika, §Pl – všechny druhy, CITES
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, vlhké TTP
- cordigera - , §SRB, §UA
- euxina - euxinský, Kavkaz
- foliosa - listnatý, (Madeira Orchid, Richly-leaved marsh Orchid), Makaronésie - end Madeira - vavřínové lesy
- fuchsii (longibracteata) ssp fuchsii – Fuchsův pravý, cirkumboreální, hory a podhůří Evropy, Skandinávie, Sibiř, značně variabilní, další ssp GB, Irsko**, ČR(C4a)**, podmáčené a zrašelinělé TTP, likvidován bezzásahovou sukcesí a aridizací, **§CZ(C3)**, §SK, §Pl, § H, §UA, okr, CITES
- fuchsii ssp. psychrophilla – Fuchsův chladnomilný, cirkumboreální, arkticko-alpinská Evropa, i **ČR C2**, svahová prameniště, likvidován bezzásahovou sukcesí a aridizací, **§CZ(C3),**
- fuchsii ssp. sooana – Fuchsův Soóův, cirkumboreální, end stř. Evropa, z. Karpaty - Bílé Karpaty, Maďarsko, **ČR C1**, ohrožován bezzásahovou sukcesí a aridizací, **§CZ(C3),** §SK,
- chuhenzii - Chuhenzův, Turecko, Červený seznam
- iberica - iberský, Kypr, , §UA
- incarnata - pleťový, Středozemí, Írán, §H , §UA
- insularis - ostrovní, Středozemí, Sardinie
- maculata - plamatý, Středozemí, bažiny, afrodiziakum, Červený seznam, §H, §UA, **§CZ**

- maculata ssp. transsilvanica - plamatý sedmihradský, karpatsko-balkánský end**, §CZ**
- majalis ssp. majalis - májový, Evropa až Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, §SRB, §H, §UA, **§CZ**
- ochroleuca - ,§H
- romana - římský, celé Středozemí, Itálie, Řecko, Kypr, §UA
- sambucina - bezový, Středozemí, H
- saccifera - pytlonosný, Středozemí, Balkán, Kurdistán
- sambucina - bezový, hory Středozemí, Turecko, s. Afrika, Malá Asie, Írán, Kavkaz, §H, §UA, **§CZ**
- umbrosa - Turecko, Irák, Írán, Afghánistán,Kazachstán, Pákistán, Čína, Mongolsko, Sibiř, horské louky, variabilní
- urvilleana - Urvilleův, Kavkaz, Turecko

Daemia - demia, Apocynaceae, Asclepiadaceae, tropy a subtr Starého světa
- tomentosa - plstnatá, tropy a subtropy Starého světa, okraj Sahary, Maroko až Egypt, Mauretánie, Etiopie, Sahel, Středozemí**,** Arábie, Sokotra**,** Afghánistán, okraje pouště Thár – Indie, Pákistán, suchá savana

Dalbergia - dalbergia, siso, palisandr, perolusk, Fabaceae, 100 druhů, tropy, stř. Amerika, Indie, Cejlon a Afrika, stáloz. stromy, tropy, pěst, těžké dřevo (palisandr, shisham - „indonéský rosewood“) - nábytek, dýhy, hud. nástroje**,**
- nigra - černá, CITES,
- retusa - CITES,
- sissoo - Blízký východ
- stevensonii - CITES
- visson - , intr Kypr

Dalechampia - dalešampia, Euphorbiaceae
- scandens - pouštní okraj Sahara, Sahel, Guinea, Kongo, stř. Afrika , Arábie

Damasonium - damasonyum , Alismataceae, 6 druhů, s. polokoule a Austrálie, bylin. trvalky, okraje vod, okr
- alisMA - žabníkovitá, Kypr, §F, §UA
- bourgaei (alisma ssp. b., Mediterranean Starfruit) - Bourgova, Malta
- polyspermum - §F

Danae - danae, Liliaceae, Ruscaceae
- racemosa - hroznatá, z. Asie, Sýrie, Kavkaz, Írán

Danthonia - trojzubec, dantonya, Poaceae
- alpina - lesostepní, Středozemí
- decumbens - položený, (poléhavý), Makaronésie

x breviaristata - krátkoosinatý, lesostepi, i Morava, Balkán, Itálie, Francie, Rakousko

Daphne - lýkovec, dafne, Thymelaeaceae, 70 druhů, mírný a subtr. pás Eurasie, s. Afriky, Austrálie, intenzivně jed, zejména plody, vonné květy
- alpina - alpský, hory stř. a j. Evropy, Malá Asie, s. Afrika
- arbuscula - muránský, (slovenský, dřevitý, stromečkovitý), Slovensko, end Karpat - Muráňska planina, Ca skály, § SK, okr, ČR
- azalensis - azalkový, Černá Hora
- blagyana - jugoslávský, (azalkový), jv. Evropy: Rumunsko, BG, Jugoslávie, Řecko
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Malá Asie
- cneorum - vonný, subatlanticko-submediteránní druh, stř. a j. Evropa, Španělsko, Itálie, BG, Ukrajina, okr, §H, §UA, **§CZ**
- giraldii - Giraldiho,
- glomerata - nahloučený, Malá Asie, Arménie, Kavkaz
- gnidium - latnatý, (podzimní, kanidský, Mediterranea Mezereon), Středozemí (méně na východě), od Španělska po Turecko, Sardinie, sz. Afrika – Tunisko, Maroko, Makaronésie - Kanárské ovy, podrost stálozel. lesy, garrigue, léč
- glomerata - klubkatý, Malá Asie
- julia - v. Evropa - end z Rusko
- laureola - vavřínový, vavřínovitý, (Spurgle Laurel), z. a stř. Středozemí, Makaronésie, s. Afrika, Malá Asie, kamen svahy, Ca, jed, inv, okr, §SRB, §H, ČR
- mezereum - jedovatý, Evropa, Maďarsko, Malá Asie, Írán, Kavkaz, z. Sibiř až Altaj, z. Čína, §H, **§CZ**, inv
- odora - vonící, (Winter Daphne), okr. ČR, SRN, H, Čína

- oleoides - olejovitý, Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Malá Asie, s. Afrika
- oleaefolia (oleoides) - olivolistý, (olivovitý), hory j. Evropy, Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Sicílie, Řecko, Malá Asie, Alžírsko, Afghánistán,
- petraea - skalní, Itálie
- pontica - pontický, (černomořský), jv. Evropa, BG, Turecko, Malá Asie, Kavkaz
- rodriguezii - Rodriguezův, §Baleáry (kriticky ohrožen), § SP, §BG,
- sericea - hedvábný, v. Středozemí, Itálie, Kréta, Kavkaz, Balkán, Malá Asie, garrigue, lesní okraje, Ca
- sericea ssp. circassica - end Velký Kavkaz
- sophia - Sofiin, §UA
- striata - žíhaný, Alpy, §F
- taurica - taurský, §UA
- velenovskyi - velenovského, end bulh. pohoří Pirin - Vichren

Darniella - darnyela , ?
- melitensisi - melitenská, (Maltese Salt-tree), end Malta

Dasylirion - dasylirion, Dracenaceae, Asparagaceae, (Agavaceae), 18 druhů, SAm - j USA, Mexiko, aridní oblasti, pouště a hory, stáloz. sukul. dřeviny podobné yucce, okr
- acrotriche - bezbrvá, intr Itálie
- longissimum - nejdelší, (Mexican Grass Tree, Toothiess Sotol), pův sušší subtr Mexika, suchozemská bylina 3 - 6 m, občas pěst i Středozemí

Dasypyrum - kosmáč, dasypyrum, Poaceae
. villosum - huňatý, Středozemí, Francie. Balkán, Maroko, Alžírsko, Turecko, Baleáry, Krym, Kavkaz, Gruzie, ,Azerbájdžán, sec stř. Evropa,ČR, USA, jednoletý

Datisca - konopour, datyska, Datiscaceae, 2 druhy, dvoudomé rostliny
- cannabina - obecný, (konopovitý, "falešné konopí"), v. Mediterán až stř. Asie, Kypr, Kréta, Malá Asie, Libanon, Kavkaz, Írán, Afghánistán, Pákistán, Kašmír, Nepál,, až 2 m, žl. barvivo z kořenů, léč, okr
- glomerata SAm

Datura - durman, datura, Solanaceae, Daturaceae, asi 20 druhů, temperát, subtr. a trop. pásmo, Eurasie, Amerika, vytrv. rostliny, okr, semena alkaloidy, jed, léč, afrodiziak
- innoxia - neškodný, intr Kypr
- stramonium - obecný, pův. j. a jv. USA, Středozemí, Kypr, Makaronésie - Madeira, Kapverdy, ČR nepůvodní, halucinace, silně jed - atropin, rumiště

Daucus – mrkev, daukus, mrkvous, Apiaceae, Daucaceae, 25 druhů, mírné pásmo, celý svět, Eurasie, Afrika, Austrálie, NZ, 1-2leté byliny, okr, kořenová zelenina
- aureus - zlatá, Kypr
- broteri - Broterova, Kypr
- carota - obecná, (Wild Carrot), pův. stř. a j. Evropa, H, Kypr, Malta, Středozemí, Makaronésie, Írán, ČR, suchá pobřeží, pěst zelenina, diuretikum
- carota ssp. halophylus - o. h. Středozemí
- gadeceaui - Gadeceauneova, §F
- gingidium - husokvětá, z. až střední mediterán, skaln. a písč. pobřeží
- glaber - drsná, Kypr
- guttatus - slzivá, Kypr
- littoralis - pobřežní, s. Středozemí, řecké ostrovy**,** Kypr, Turecko, Blízký východ (pobřeží), Sinaj, Egypt, Lybie,halofyt, hlavně mořské pobřeží

Davallia - davalia, stopečník , kapradina, Davalliaceae, 40 druhů, tropy a subtr,
- canariensis - kanárská, (Canary Island Deer´s Foot Fern), Středozemí, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira, vavřín. lesy**,** Kapverdy

Degenia - degenya , Brassicaceae, 1 druh
- velebitica - velebitská, end Chorvatsko - pohoří Velebit

Delairea - delairea, Asteraceae
- odorata - vonná, (Cape Ivy), levady Madeiry

Delonix (Poinciana) - **delonyx, flambojant, flamboján,** plameňovec, drahnoud, Fabaceae, Sapindaceae, 10 druhů, stromy, tropy Afriky a Indie, Madagaskar, trop. suché lesy, okr, atrakt. červ .květy, kapraďov. listy

- regia - ohnivý (královský, „oheň orakesa“, Flame Tree, Flame of the Forest, Flamboyant, Royal Ponciana), pův. Madagaskar, strom s deštníkov. plochou korunou 10 - 15 m, listy až 50 cm skládají se se soumrakem, červ. květy, gumovitá pryskyřice, okr, intr. Středozemí, Kanárské ostrovy, zplaňuje, Červený seznam
Delphinium - stračka, **delfinyum,** ostrožka, Ranunculaceae, 270 druhů, hlavně mírný pás s. polokoule, Eurasie, Amerika, ne Austrálie, vysoké byliny vlhkých hor, okr
- ajacis - ajanská, Kypr
- bolosii - Bolosiova, § SP, §BG,
- caseyi - sírová, end Kypr
- elatum - vyvýšená, , §UA
- oxysepalum – karpatská, cirkumboreální, západokarpatský paleoendemit, ne ČR, §SK,
- pallasii - Pallasova, , §UA
- peregrinum var. eryocarpum - cizokrajná, Kypr
- pictum - plihá, end Sardinie a Korsika
- puniceum - marhaníková, , §UA
- requienii - Requienova, s Středozemí, RF, Korsika, Sardinie, §F
- sergii - Sergiova, §UA
- serotinus - pozdní, pannonský end
- staphisagria - ostrochutná, v. Středozemí, Makaronésie, Kypr, §F,
- verdunense - verdunská, §F
Dendranthema (Chrysanthemum) - **chrysantéa, dendrantéma,** Asteraceae
- grandiflorum (Chrysanthemum x hortuorum, marifolium, indicum) - indická, (zahradní), pův. Asie, polodřevina, okr subtr
Dendriopoterium - dendriopoterum, Rosaceae
- menendezii - Makaronésie
- pulidoi - Kanáry, § SP, §BG, Smar-m, NATm
Dentaria - kyčelnice, dentaria, zubeň, Brassicaeae, Evropa, byliny, pacibulky, stinné lesy,
- bulbifera - cibulkonosná, Středozemí, H
- enneaphyllos - H
- glandulosa - žlaznatá, H
- trifolia - trojlistá. H
Desmostachya - desmostachya, Poaceae
- bipinata - (halfa), tropy, pěstovaná, Egypt
Descurainia - úhorník, deskurainya , Brassicaceae, Evropa, byliny, stepi, slunné stráně, písčiny, rumiště, křoviny, pole,
- andrzejowskianum - Andřejovského, ČR, výslunné stráně
- artemisioides - end Kanáry - Gran Canaria, polokeř
- bourgaeana - end Kanár, ovy (Tenerife)
- lemsii - Makaronésie
- millefolia - tisícilistá, Makaronésie, Kanáry
- sophia - mnohodílný, pův z. Asie, Středozemí, Írán, sec Eurasie - téměř celá Evropa, na v. častější, SRN, ČR zavlečen, Amerika, j Afrika, NZ, pole, rumiště
Deschampsia - metlice, deschampsia , Poaceae
- argentea - zlatá, end Madeira, laurisilvia
- caespitosa - trsnatá, Středozemí, H, lada TTP Evropy, okr
- flexuosa - křivolaká, Evropa, okr
- maderensis - MAdeirská, end Madeira, Smar-m, NATm
Desmazeria (Catapodium) **- tvrdovka, desmazeria,** tužanka, Poaceae
- rigida - tuhá, celé Středozemí, ČR zavlečena, suché TTP
- sicula - Středozemí
Deverra - devera, Umbelliferae
- tortuosa - Tunisko, Libye, Egypt, Palestina, Arabie, pouště
Dianthus - hvozdík, dyantus, karafiát, Caryophyllaceae, Dianthaceae, 300 druhů, Eurasie, ČR, j. Afrika i JAm, okr, §D – všechny evropské druhy
- alpinus - alpínský, end sv. Alpy, **symbol evropské vysokohorské turistiky**, § Rakousko
- arenarius ssp. arenarius - písečný pravý, ČR, písčité TTP, **§CZ,** §D, §Pl, Smar, NAT, okr

- arenarius ssp. bohemicus – písečný český, end malé oblasti Roudnických písků, **§CZ,** §D, NAT (ČR jen Roudnicko, zanikl opuštěním pastvy a sekání !)
- arenarius ssp. borussicus - písečný b , §H
- armeria - svazčitý, Středozemí, H, ČR, kamenité stráně, vzácně, ohrožen bezzásahovým sukc. zarůstáním, §D, §Pl,
- barbatus - vousatý, Středozemí, j. Evropa, okr. intr. ČR, okr. ČR, SRN, H, §D,
- barbatus ssp. compactus - vousatý shloučený, Balkán, §SK,
- bessarsarabicus - besarabský, §UA
- callizonus - end j Karpaty, Ca TTP
- carthusianorum - kartouzek (Carnation), Středozemí s výjimkou Řecka, pahorkatiny, z. a stř. Evropa, ČR end Hrubý Jeseník, ČR, slunné nízké TTP, skalnatá údolí řek, lokálně, §D, okr, Čína
- carthusianorum ssp. capillifrons – k. hadcový, TTP a světlé bory na hadcích, ČR vzácně
- carthusianorum ssp. carthusianorum – k. pravý
- carthusianorum ssp.sudeticus – k. sudetský**, §CZ,** neoend Jeseník - Velká kotlina
- carthusianorum ssp. capolifrons – k. úzkolistý, **§CZ,**
- carthusianorum ssp. latifolius – k. širolistý, Karpaty (Morava), Balkán
- carryophyllus - zahradní, (karafiát), pravděpodobně ze z. Středozemí, okr. pěst, ČR
- ciliatus - brvitý, Středozemí, Itálie, Istrie, Dalmácie
- collinus sso. collinus - chlumní, (vrchovinný) pravý, H, §SK, §H
- collinus ssp. glabriusculus - ch. holý, §SK
- cretaceua - krétský, Kavkaz, Arménie, Turecko, Ázerbájdžán,
- cyprius - kyperský, end Kypr
- dalmaticus - dalmatský, Dalmácie
- deltoides - kropenatý, Středozemí, téměř celá teplejší Evropa, na jihu jen pohořích, ČR, suché TTP, §D, §H, okr ČR, SRN, Čína
- diutinus - H, §SRB, §RO, §H, §D, NAT,
- dobrogensis - , §RO
- erythrocoleus - Turecko, Írán
- gallicus - galský, §F
- giganteiformis - , §H
- giganteus - velký, Balkán - Bulharsko, Chorvatsko, Srbsko, Rumunsko
- glacialis - ledovcový, v Alpy, Itálie, Švýcarsko, Rakousko, Rumunsko - Karpaty, Slovensko - Tatry
- gratiopolitanus (caesius) - sivý, ČR, skály, **§CZ,** §D, §CH, §Pl, §UA, okr ČR, SRN, H,
- gyspergerae - z Středozemí - end |Korsika
- haematocalyx - Albánie, Pindos, Řecko, Albánie, Makedonie
- hyspanicus - španělský, Španělsko, §UA, §D, Smar,
- hyssopifolius - Pyreneje
- integer - end v Středozemí - Chorvatsko, Albánie, Řecko
- knappii - Balkán - Bosna a Hercegovina, Černá Hora
- longicaulis - pův Středozemí
- lumnitzeri - Lumnitzerův, Paonie - Maďarsko, Slovensko, ČR - Pavlovské vrchy, Rakousko
- microlepis - bulharský, (drobný), end Bulharsko - pohoří Rila, Pirin, Rodopy, Vitoša, Stara Planina, j Jugo
- monspesselanus - montpelierský, Francie, Itálie, skály
- moravicus - moravský, end jz Morava, Rakousko
- nitidus - lesklý, západokarpatský paleoendemit, Ca TTP, ne ČR, §SK, §D, §Pl, Smar, NAT,
- orientalis - východní, Malá Asie, Turecko, Sýrie, Gruzie, Arménie, Irák, Írán, variabilní
- pallens - bledý, Bulharsko
- pavonius - end z Alpy
- pinifolius - Řecko, Rumunsko, Karpaty, suché TTP
- plumarius ssp. blandus - péřitý, end sv. Ca Alp. Rajousko, Slovinsko, xerotermní Evropa, §D, §Pl, okr ČR, SRN, H, Čína
- plumarius ssp. lumnitzueri - p. Lumnitzerův, §H
- plumarius ssp. praecox - p. časný, §H
- plumarius ssp. regis – stephani - p. §D, §H, NAT
- pontederae - Pontederův, Panonie, jv Evropa, ČR - jv Morava, skalní stepi, §D,

- praecox ssp. praecox - časný pravý západokarpatský end, ne ČR, §SK, §D,
- praecox ssp. hispanicus - časný španělský,
- praecox ssp. lumnitzeri - č. Lumnitzerův, §SK,
- praecox ssp. praecox - č. pravý, end, z. Karpat, Slovensko, §SK,
- pungens ssp. brachyanthus - pichlavý pravý, Španělsko, Maroko, RF
- pungens ssp. hispanicus - pichlavý španělský, Španělsko
- purpureus - šarlatový, Maroko
- repens - plazivý, v Evropa, s Asie, sv SAm
- rupicola - skalní, Středozemí vzácně, Itálie, Sicílie, Tunisko. Mallorka, skalní štěrbiny, Ca, § SP, §BG, §D, Bern, Smar, NAT,
- sardous - sardinský, end Sardinie
- seguieri - křovištní, **§CZ,**
- serotinus - pozdní, pannonský end Srbsko, Rumunsko, H, Ukrajina, Moldavsko, §SRB, §H, §SR, §SK, §D, Smar,
- simulans - napodobivý, Rodopy - Řecko, Bulharsko, Červený seznam, okr
- spiculifolius (kitaibelii ssp. spiculifolius) -, end Karpaty - Rumunsko, Ukrajina, cirkumboreální
- sternbergii - v Alpy, Abruzzy, § Rakousko, Itálie, Slovensko
- strictus - pevný, (stažený), v. Středozemí, Sinaj, Arábie, Írán
- strictus ssp. troodii - p. troodský, end Kypr
- superbus ssp supebus - pyšný,(pýřitý) pravý, střední Evropa, Skandinávie, §F, §SRB, §H, ČR
- superbus ssp alpestris - pyšný alpínský, Alpy, ČR
- sylvaticus - lesní, Německo, z. Čechy
- sylvestris - , hory Středozemí, Pyreneje, Atlas, Alpy, Jura, Apeniny, Dinarid, Balkán, ze Španělska východně do Řecka, Sardinie, kamen travn místa
- tenerife - tenerifský, Tenerife, pěst Itálie
- trifasciculatus - trojsvazčitý, BG, §SRB
- trifasciculatus ssp. parviflorus - t.rojitý mnohokvětý , §RO

Diascia - ostruhatka, dyascia, korunatka, Scrophulariaceae, 70 druhů, převážně hory j. Afriky - Kapsko, i Eurasie, byliny, okr
- barberae - vousatá, pěst Itálie

Dicentra - srdcovka, dycentra, Papaveraceae, Fumariaceae, 30 druhů, většina ze SAm i Asie, byliny i pnoucí, okr, toxické alkaloidy
- spectabilis - nádherná, pův. v. Asie, okr. pěst, ČR

Dictamnus - třemdava, dyctamnus , Rutaceae
- albus - bílá, Středozemí, ponticko-mediteránní florelement, j. Euroasie, Albánie, okr, §H, §UA, **§CZ**

Didesmus - dydesmus , Brassicaceae
- aegyptus - egyptský, Kypr, Egypt

Dieffenbachia - dyfenbachie, mramornatka, Araceae, cca 30 druhů, trop. a subtr. Amerika, Karibik, stáloz. keř a polokeř, oxalát šťavelnatý vnitřně je nebezpečný, okr
- amoena - milá, (Dumb Plant), okr, Čína, ČR

Diervilla - zanice, dyervila, Caprifoliaceae, Diervillaceae, 3 druhy, SAm, opad. keře
- lonicera - zimolezovitá,pův. v. SAm., okr. ČR
- sessilifolia - bezřapíkatá, (přisedlá), pův. jv USA, okr intr ČR

Digitalis - náprstník, dygitalis, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 22 druhů, Evropa, s. Afrika, stř. Asie, obv. dvouleté byliny, TTP, okr, jed, léč glykosid digitalin - srdeční lék
- ferruginea - rezavý, (železovitý), Středozemí, §H
- grandiflora - velkokvětý, Středozemí**,** Maďarsko
- chalcatha Kanáry
- laevigata - hladký, Balkán
- lanata - vlnatý, Středozemí, Balkán, BG, Turecko, H, makchie, křoviny, §H , §UA
- lutea ssp.australis - žlutý jižní, Středozemí, Pyreneje, j Itálie, Korsika
- obscura - Středozemí
- parviflora - malokvětý, s Španělsko, okr
- purpurea - nachový, (Purple Fox glove), pův. z. a jz. Středozemí, Korsika, Sardinie, dále Maďarsko , Pyren. poloostrov, Francie, Makaronésie, Madeira, inv, ČR nepůvodní

- purpurea var. gyspergarae - end Sardinie,
- sceptrum - Madeira
- thlaspi - penízkový, Španělsko
- viridiflora - zelenokvětý, §SRB
Digitaria - rosička, dygitaria, dygitarie, Poaceae**,** písčiny, úhory, rumiště,
- decumbens - poléhavá, ("Pangola"), pův. j. Afrika, tropy a subtropy, pícnina
- ischaemum - lysá, Středozemí, Írán
- sanguinalis (purpurea) - krvavá, pův. mediterán a jz. Asie, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kréta, Kypr, Sardinie, Tunisko, ČR nepůvodní, zavlečený plevel
Dichanthium - vousatka, vousatkovec, dychantyum, Poaceae, 20 druhů, tropy východní polokoule**,**
- annulatum - Senegal, Egypt až Indie a Indonésie, kultiv. lokality
Dicheranthus - dycherantus, Cyrophyllaceae, 1 druh
- plocamoides - end Kanár. ovy (La Gomera, Tenerife), sukul. keřík bohatě větvený
Dimorphoteca *ecklonis - viz Oxysteospermum*
Dionysia - dyonysiae Primulaceae
- tapetodes - Írán
Dioscorea (Tamus) **- jam, dyoskorea, smldinec** , Dioscoreaceae, cca 600 druhů, tropy a subtr, Asie, domest. Čína, dvoudomé, stáloz .hlízn. trvalky, keř. a liánov. sukulenty, zelenina - jedlé škrobn .hlízy, pěst. okr. i užitkově, léč - kořen steroidní saponiny, antikoncepce
- balcanica - balkánský, §SRN
- communis - obecný, (Black Bryony), hlavně celý mediterán, Středozemí, Španělsko, Mroko, Libye, BG, , Kypr, MAlta, Turecko, Izrael, Černomoří, Krym, Kavkaz, Rumunsko, Maďarsko, stř, Evropa až GB, vlhko, křoviny. hlízy, léč. §H
- edulis - jedlý, end Makaronésie - Kanáry, vavřín. lesy, pnoucí, jedlé hlízov. kořeny, býv. pěst., léč.
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje
- villosa - chlupatý,
Diospyros - tomel, ebenovník, dyospyros, eben, černodřev, persimona, kaki, Ebenaceae, asi 500 druhů, tropy, subtr, většinou Asie - Čína až Japonsko, Amerika, Středozemí, v. Afrika, Madagaskar, dřeviny, většinou stáloz., okr, pěst, tvrdé těžké trop. pevné ebenové dřevo - stavební konstrukce
- kaki (chinensis) - japonský, (churma, „čínské datle“), pův.j. Čína a Japonska, intr Středozemí, Ischia, Itálie, Albánie, ovoce kaki
- lotus - obecný, pův. Čína, Persie, intr jz. Asie, Turecko, Přední Asie, maloplodé ovoce,
Diotis ma*ritima - viz Otanthus maritimus*
Dipcadi - dypkadka, dypkady, Liliaceae, Asparagaceae
- serotinum - pozdní, Iberský poloostrov, Baleáry**,** Makaronésie, Kanáry
Diphasiastrum (Diphasium) **- plavuník**, **dyfasiastrum,** Lycopodiaceae
- alpinum - alpský, Alpy, §F
- complanatum - zploštělý , U, §SRB, §F, §UA
- tristachyum - §F
(Phelypaea) - dyfelypea, Orobanchacea, Scrophulariaceae,
- boissieri -
- coccinea - šarlatová, §UA
Dipladenia / Mandevilla - **dvojžláznatec, dypladenya** , Apocynaceae
- sanderi - Sanderův, pěst Itálie, okr, ČR
Diplachne / Cleistogenes - dyplachne, Poaceae
- festuciformis - Libye
- serotina - pozdní, BG
Diplazium - dyplazium , kapradina, Athyriaceae, Aspleniaceae, epif. a terestr
- caudatum - ocasaté, Středozemí, Makaronésie, §BG, § SP
- erucoides - Středozemí
Diplotaxis - křez, dyplotaxis, svojsímec, dvojřadovka , Brassicaceae, Eurasie, Afrika, byliny, rumiště,
- acris saharensis - Sahara
- cretacea - krétský, §UA
- erucoides - erukovitý, (White Mustard), v. Středozemí, j Evropa, Arábie, Sinaj, Malta, s a stř Afrika, zavl Amerika

- gorgadensis - end Kapverd. ovy, polokeř, vč. ssp. brochmanii
- harra - Maroko až Egypt, Somálsko, Sinaj, Arábie, Sahara, Sýrie, Írán, Afghánistán, Pákistán, pouště a polopouště,
- ibicensis - § SP, §BG, Bern, Smar, NAT,
- muralis - zední, Středozemí, Makaronésie a j. Evropa vč ČR, rumiště, Itálie,
- siettiana - § SP, §BG, Bern, Smar,
- tennuifolia - tenkolistý, (jemný, Perennial Wall-rocket), Středozemí, j. a stř. Evropa, Ischia, Malta, vč ČR rumiště
- visuinea - pohledný, Kypr , Smar,

Dipsacus - štětka, dypsakus, Dipsacaceae, 15 druhů, mírné pásmo Eurasie, s. Afrika, dvouleté byliny, okr suché kytice
- ferox -
- fullonum - planá, Středozemí, Makaronésie, Írán, inv
- laciniatus - laločnatá, dřípatá, Středozemí, Írán, H, invaduje
- pilosus - chlupatá, Evropa, Kavkaz, ČR C3
- pinnatifidus - hory v. Afrika - Etiopie, Tanzanie, Kamerun
- sativus -soukenická, zřejmě kult. rostlina vzniklá z D. ferox
- strigosus - větší, (srstnatá), Malá Asie, Írán, Turkmenistán, j. Rusko

Dipterygium - dypterigium, Brassicaceae
- glaucum - sivé, Egypt až Somálsko, Arábie, Omán, Írán, Pákistán, polopouště a pouště

Distictis (Phaedranthus) - **dystyktys**, Bignoniaceae
- buccinatoria - trubkovitá, (Mexican Blood Trumpet, Scarlet Bignonia), pův. Mexiko, liána, slunná místa, okr, intr Kanárské ostrovy, jed

Dittrichia (Inula) - **dytrichia** , Asteraceae
- graveolens - voňavá, ČR zavlečená
- viscosa (Cupuparia v.) - lepkavá, (Stickly Fleabane), Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Malta, garrigue, rumiště, i plevelně, Sinaj, Arábie

Dodonaea - dodonea , dodonka, lomga**,** Sapindaceae, 60 druhů, hlavně end Austrálie
- viscosa - lepkavá, (žláznatá, Hop Bush), pův. asi NZ, keř,, okr (cv. Purpurea), Austrálie, Indie, Indočína, Malajsie, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, Pákistán, větrolamy a živé ploty, stáloz keř stromek, pryskyřice, třísloviny, léč, TLM, BZ Teplice

Dombeya - klanoch, dombeya, Sterculiaceae (Lejnicovité)**,** MAlvaceae, trop. Afrika, Madagaskar, Reunion
- wallichii - Wallichův, (dombeja W., Tropical Hydrangea Tree, Pink Ball Tree/ Pink Ball Dombeya, Mexican Rose, African Mallow, Tasel Tree od Madagascar), pův. Afrika, Maroko a Madagaskar, intr Madeira a Středozemí, keř až 10 m

Doronicum – kamzičník, doronykum, Asteraceae, 35 druhů, oddenk. bylin, Eurasie, okr
- austriacum - rakouský, Evropa, Středozemí, §H
- carpaticum - karpatský, end Karpaty, Rumunsko, Ukrajina, vlhké skály
- cataractarum - end v. Alpy, Rakousko
- clusii - Klusiův, §UA
- columnaea - Columnův, cirkumboreální, pův jv. Evropa, Karpaty, Itálie, okr., ČR
- corsicum - korsický, Středozemí
- gmeum - Gmeova, Kypr
- grandiflorum - velkokvětý, Alpy - Rakousko, Francie, Pyreneje -obě strany, Korsika
- hungaricum - uherský, Maďarský, stř. Evropa, Balkán - Řecko, Makedonie, Srbsko, Chorvatsko, Slovinsko, Rumunsko, Moldavsko, Ukrajina, Maďarsko, Slovensko, Karpaty, §SK, §SRB, §H, §UA
- macrophyllum - velkolistý, Kavkazm Turecko, Írán
- orientale (caucasicum) - kavkazský, z jv. Evropy, Itálie, Balkán, Přední Asie, Kavkaz, §H, často okr, zplaňuje Mělnicko aj.
- rectum - přímý, Kypr

Dorstenia - dorstenya, šolucha, Moraceae
- contrajerva - , pův. Karibik, půdopokryvná
- gigas - velká,

Dorycnium - bílojetel, doryknyum, Fabaceae , Trifoliaceae
- germanicum - německý, balkánský a pannonský druh, ČR

- herbaceum - bylinný, pův. západ Balkánu a Itálie, Středozemí, polokeřovitý, ČR
- hirsutum - srstnatý, Středozemí, Jugoslávie, garrigue, suchá písč a kamen místa
- pentaphyllum - pětilistý, Středozemí, stř. a j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Írán, garrigue, suchá, kamen místa
- rectum - Středozemí, Portugalsko až Turecko, s Afrika - Maroko až Tunisko, Sýrie, Libanon, Izrael, až polokeř
- spectabile - vznešený, Makaronésie, § SP, §BG, Smar-m, NATm

Doxantha - doxanta, Bignoniaceae, 2 druhy, trop Amerika
- unguiscali - nehtovitá, pův SAm, Kypr, stáloz. popínavý keř

Draba - osívka, chudina, draba, hladověnka , Brassicaceae, cca 300 druhů, arktic. a mírné pásmo s.polokoule, i JAm,sutě, §D – všechny evrop. druhy kromě muralis a nemorosa
- aizoides - vždyzelná, Alpy, Karpaty, Pyreneje, Jura, Vogézy, Apeniny, Balkán, ne ČR, §D,
- aizooides ssp. beckeri - vždyzelená Bekerova, §SK,
- aspera - drsná, Itálie, Francie, Rakousko, Slovinsko, Makedonie, Albánie
- bruniifolia - pův Malá Asie, Kavkaz, ovy Egejské moře, Irák, Írán
- domeri - , §RO,
- fladnizensis - bledožlutá, fladnická, Skandinávie, §SK, §D,
- hispida - Kavkaz, v. Turecko
- incana - sivá, (šedá), Skandinávie,§F, §D,
- insularis (valida) - , §D, §R
- korabensis - Balkán, Bulharsko, Albánie, Kosovo, Makedónie
- lasiocarpa - drsnoplodá, §H
- lasiocarpa ssp. klasterskyi - drsnoplodá Klášterského, Karpaty - Slovenský kras,§SK,
- muralis - zední, Středozemí, Makaronésie, ČR výslunné kamenité stráně, **§CZ,** §SK, §D,
- nemorosa - hajní, (Wolly Draba), Skalisté hory, Skandinávie, ČR, suchá rumiště, §D, okr Čína
- pacheri - štajerská, §SK,
- siettiana - , §D, NAT,
- siliquosa - kavkazská, Kavkaz, §SK,
- tomentosa - plstnatá, Alpy, Apeniny, Karpaty, Pirin, Rila, ne ČR, §SK, §D,
- verna - jarní, turanský florelement, Kaspické, Aralské m.
- vicentina - , §D, NAT,

Dracaena (Cordyline, Draco, Pleomele) **- dračinec**, **dracéna,** dračí strom, Asparagaceae, Dracaenaceae, Agavaceae, 80 druhů, trop. Afrika, Kanár. ovy, ostrov Porto Santo (Svatý přístav) u Madeiry, JAm, stáloz. dřeviny, okr, **světově silně ohrožené**
- cinnabari - , Sokotra
- draco - obrovský, (obecný, dračí, obrovitý, dračí strom Dragon Tree, Dragon´s Blood Tree), stáloz. polosukul 5-20 m, pův. Maskarény: Kanárské ostrovy (Tenerife, památný strom Drago Milenario u Icod de los Vinos, stáří 800 let, výška 22 m, šířka koruny 10 m, průměr kmene u země 10 m), Madeira, Kapverdské ostrovy, Azory, Kapverdy, z. Maroko, polosuchá buš, skaln. svahy, § SP, §BG, ohrožený druh, Červený seznam, ČR sbírk, stačí ji 10^0 C, okr Čína
- draco ssp. Caboverdeana - obrovský C. end Kanár. ovy
- reflexa - prohnutý, (Paleomele), pův. Madagaskar, Mauricius, Seychelly, Komorské ovy, Maskarény, stáloz. polodřevina, okr subtr a tropy, Středozemí
- tamaranae - Makaronésie, § SP, §BG,

Dracocephalum - včelník, drakocefalum, Lamiaceae, Středozemí, Eurasie, s. Afrika, USA, stáloz. byliny až polokeře, suché slunné lok., okr, §CH – všechny druhy
- austriacum – rakouský, cirkumboreální, stř a j. Evropa – v.Pyreneje, Francie, Itálie, Rakousko, Švýcarsko, ČR, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Ukrajina, Předkavkazí, Karpaty, slunné stráně, ČR C1, lokální end, České středohoří ČR asi již vyhynul, - bezzásahovým zarůstáním bezlesí **§CZ(C1),** §SK, §CH, §F, §BG, § SP, §RO, §H, §UA, **§CZ** , Bern, Smar, NAT,
- ruyschiana - skalní, Albánie , §H

Dracunculus (Helicodiceros) - **drakovec, drakunkulus**, dračí lilie, Araceae, 3 druhy, Středozemí, Madeira, Kanár. ovy, hlízn. trvalky, okr
- canariensis - kanárský, Makaronésie, Kanáry
- muscivorum - houbovitý, rostlina, Sardinie, Korsika, Baleáry

- vulgaris - obecný, bylina, v. a stř. Středozemí, od Řecka do Jordánska, Korsika, Sardinie, Kréta, Turecko, křoviny
Drimia - drimia, Asparagaceae, Hyacinthaceae
- urginoides - end Madagaskar
Drosanthemum - drosantemum , Douvygie, Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- floribundum - velkokvětá, (Rosea Ice Plant), intr Madeira
Drosera - rosnatka, drosera, Sundew, Doublom, Droseraceae**,** 100 druhů, v j. Africe 18 druhů, hmyzožr., velká ekolog. amplitda, hlavně Austrálie, Eurasie, Afrika, okr, §D – všechny domácí druhy, §CH – všechny druhy, §Pl – všechny druhy, ČR
- anglica (longifolia) – anglická, stř. a s. Evropa, Skandinávie, Alpy, Pyreneje, Karpaty, SRN, Japonsko, SAm, cirkumboreální, **ČR C1** rašeliniště, na Šumavě ohrožena vysycháním rašelinišť, Správa NPŠ má zajišťovat monitoring a management dle Plánu péče), **§CZ(C1),** §SK, §D, §CH, §Pl, §F, §UA, NAT, okr
- intermedia - prostřední, §F, §UA
- *longifolia - viz anglica*
- rotundifolia - okrouhlolistá, §F, §SRB, §H
Drosophyllum - rosnolist, drosofylum , Droseraceae
- lusitanicum - lusitánský, Středozemí, Portugalsko, Španělsko, s. Maroko, pobřeží, písč světlých borů, pískovc. skaliska, chudé machie, masožravá, Červený seznam,
Drusa - drusa, Apiaceae, 1 druh
- glandulosa - Kanáry, Madeira, Maroko, s. Somálsko, mlžné a vavřínové lesy, jako tykvička bez úponků, 1letá
Dryas - dryádka, dryas, (Dryad), Rosaceae, 20 druhů, arktické, subarktické a vysokohorské oblasti s. polokoule, stáloz. polokeř, chladné a horské polohy, glac. relikt, okr
- octopetala - horská, (osmiplátečná, White Mountain Avens), cirkumpol, subarktické a vysokohorské oblasti s. polokoule, SAm, Aljaška až Colorado, Skandinávie, Island, Alpy, Karpaty, Apeniny, Balkán, BG, ne ČR, §SK, stáloz. plazivý keřík, okr. ČR,T, S**,** Čína
Dryopteris – kapraď, dryopteris , kapradina, Dryopteridaceae,
- aemula - atlantická, Makaronesie, laurisilvia , §F
- affinis - rezavá, §H
- aitoniana - , end Madeira
- carthusiana - , §H
- corleyi - , §BG,§ SP
- cristata - , §F, §H
- dilatata - širolistá, z. Středozemí, §SRB, §H
- expansa - rozrůstavá, §H
- filix-mas - samec, Eurasie, SAm, Itálie, H, ČR
- MAderense - madeirská, end Madeira
- oligodontga - Makaronésie
- pallida - lesklá, Sardinie, §F
- tyrrhena - tyrhenská, §F
Drypis - drypis, rhanec, Cyryophyllaceae
- spinosa - ostnitá, (trnitá), v.Středozemí - Itálie, Dalmácie, Řecko, Albánie, pobř. skaliska, horské svahy do 2500 m
Ducrosia - dukrosia, Apiaceae
- anethifolia - Sýrie, Irák, Arábie (Kuvajt, SAE, Ómán), Blízký východ, Írán, Pákistán, Afghánistán
Duchesnea - jahodka, duchesnea, Rosaceae, 6 druhů, jv. Asie, stáloz. trvalky, okr
- indica - indická, Makaronésie
Duranta - duranta , Verbenaceae**,** 30 druhů, tropy a subtr Ameriky, stáloz. dřeviny, okr
- plumieri (repens) - Plumeriova, (Skyflower, Golden Dewdrop, Forget-Me-Not Tree, Pidgeonberry), pův. trop. a subtr. Amerika, Mexiko, trnitý keř. stromek, okr, jed peckovičky (hubení mravenců a komárů, intr Středozemí, oblíbená rostlina Angličanek
Duschekia - olšička, duschekia, křestice, Betulaceae, 8 druhů v. Asie, SAm a Evropa
- alnobetula - zelená, stř. Evropa, Balkán, Korsika
- fruticosa - křovitá, sv. Rusko, Sibiř, s. Čína, sv. Mongolsko

Ebenus - růžojetel, solničník, ebenus, ciličník, Fabaceae, 20 druhů, vývoj. centrum Anatólie, Turecko, Blízký východ, i Řecko , ale ebenové dřevo z Diospyros
- cretica - krétský, end Kréta,. keř, útesy a kamen svahy
- stellata - hvězdnatý, Makránský element, Írán, Pákistán, Afghánistán, i Omán, keřík 30-40 cm
Ecballium - tykvice , **ekbalium**, Cucurbitaceae, 1 druh, suché degrad. půdy, Středozemí až j. Rusko, okr
- elaterium - stříkavá, (Squirting Cucumber), pův. celé Středozemí a z. Asie, Španělsko, Baleáry, Řecko, Kréta, Malta, j. Evropa, Černomoří, Makaronésie - Kanárské ovy, kamen svahy, úhory, cesty, ČR ojed pěst, popálí kůži
Edraianthus - modroušek, edraiantus, Campanulaceae, 24 druhů, vývoj. centrum Dinárské hory, Středozemí až Kavkaz, stáloz. trvalky, okr
- dinaricus - dynárský, Chorvatsko
- glisicii - end Černá Hora (NP Durmitor)
- graminifolius (kitaibelii) - trávolistý, Balkán, Karpaty, Rumunsko, Slovinsko, Itálie, cirkumboreální,
- jugoslavicus - jugoslávský, Balkán, Srbsko, B+H, Černá Hora, Kosovo, Albánie, Makedonie, Bulharsko
- montenegrinus - černohorský, end Balkán, Černá Hora, B+H, Albánie, Kosovo
- owerinianus - Oweriánův, §RUS
- pumilio - Chorvatsko
- serpallifolius - Balkán, Illyrsko, Chorvatsko (Biokovo), B+H, Černá Hora, Albánie, hory, Ca
- sutjeskae - end B+H (NP Sutjeska)
- tarae - end Černá Hora (NP Durmitor). bílé kv
- tenuifolius - tenkolistý, ilyrsko-balánský druh, okr
Echinaria - echinaria, Poaceae, 1 druh
- capitata - v Středozemí , Pyrenej. poloostrov až Bulharsko, Maroko až Libye, Turecko až Kazachstán, Krym
Echinocactus - ježulka. echinokaktus , Cactaceae, 15 druhů, kulovité kaktusy, husté chmýří či vlna na vrcholku, pouště USA (mezi Kalifornií a Texasem), Mexiko, okr
- grusonii - Gruzonova, (ježunka, „gruzoňák“, „tchýnina stolička“, Golden Barrel Cactus, Mother in Law´s Seat), pův. Mexiko, San Luis, Potosí až Hidal
Echinocystis - štětinec, echynocystys, echinocystis, Cucurbitaceae, go, kulovitý kaktus, okr tropy a subtr
- lobata - laločnatý, pův SAm, sec Středozemí, stř a jv Evropa, H, ČR okr, inv, jednoletý
Echinochloa - ježatka, echinochloa, Poaceae , 20 druhů, tropy a subtr, rumiště, pole, ČR zavl.
- colona - Egypt, tropy a subtr
- crus-galli - kuří noha, pův. nejasný, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Eurasie, rýžová pole, ČR nepůvodní
Echinophora - ježkovice, stračí noha, echinofora , Cactaceae
- spinosa - obecná, trnitá, z. centrální a v. Středozemí, mořské pobřeží, písč pláže
- tennuifolia ssp. sibthropiana - úzkolistá, Kypr
Echinops - bělotrn, echinops , Asteraceae, 120 druhů, Středozemí, j. Evropa, stř. Asie, trnité byliny, suché lokality, okr
- adenocaulis - , Palestina, Izrael
- angustifolium - úzkolistý, Kypr
- arenarium - písečný, Kypr
- bannaticus - banátský, Středozemí, Balkán, Krym
- exaltatus - vyvýšený, pův. jv. Evropa, xerotermní, okr
- giganteus - velký, „bodlák“, Etiopie
- italicum - italský, Kypr
- microcephalus - Balkán a Malá Asie - Bulharsko, Rumunsko, Turecko, Řecko, Severní Makedonie, Srbsko,
- plańtagineum - jitrocelový, Kypr
- polyceras - rozkladitý, Írán, Středozemí, Izrael - Nagev. poušť
- ritro - modrý (Globe Thistle), pův jv. Evropa, Středozemí, Maroko, od Pyrenej. poloostrova do Palestiny, stř. Asie, garrigue, suché lokality, okr a včelařsky, ČR
- ruthenicus - , §H
- sphaerocephalus - kulatohlavý, pův. j. Evropa, v. Středozemí, ČR okr, inv, jednoletý, H, od Španělsko po Turecko, až Sibiř, okr a zplaněle, pastviska, ČR nepůvodní

- spinossimus - trnitý, v. Středozemí, Kréta, Kypr, Sicílie
- strigosus - štětinatý, Středozemí, mediterán
- viscosus - lepkavý, (Globe Thistle), Palestina, Izrael, bible
Echinopsis - echinopsis, ježovník, Cactaceae, celá JAm, stromovitý kaktus, hojně okr. pěstován v Číně
- adenocaulis - , Palestina, Izrael
- angustifolium - úzkolistý, Kypr
- arenarium - písečný, Kypr
- bannaticus - banátský, Středozemí, Balkán, Krym
- exaltatus - vyvýšený, pův. jv. Evropa, xerotermní, okr
- giganteus - velký, „bodlák“, Etiopie
- italicum - italský, Kypr
- longisetus - stř. Afrika
- plantagineum - jitrocelový, Kypr
- polyceras - rozkladitý, Středozemí
- ritro - modrý (Globe Thistle), pův jv. Evropa, Středozemí, Maroko, od Pyrenej. poloostrova do Palestiny, stř. Asie, garrigue, suché lokality, okr a včelařsky, ČR
- ruthenicus - ,§U
- sphaerocephalus - kulatohlavý, pův. j. Evropa, v. Středozemí, od Španělsko po Turecko, až Sibiř, okr a zplaněle, pastviska, ČR nepůvodní
- spinossimus - trnitý, Kréta, Kypr, Sicílie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Jemen
- strigosus - štětinatý, mediterán
- viscosus - lepkavý, (Globe Thistle), Palestina, Izrael, bible
Echinospartum - echinospartum, Fabaceae
- horridum – hrůzné, Pyreneje, §F**,** trnitý keř
Echiochillum - echiochilum, Boraginaceae
- fruticosum - keřovitý, Palestina, Izrael
Echium - hadinec, echium , Boraginaceae, 40 druhů, Středozemí, z. Evropa, Madeira, end. Kanár. ovy, byliny a keře, drsné listy, stepi, okr
- acanthocarpum - end. Kanárské ovy (La Gomera),
- aculeatum - trnitý, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- albicans - bělostný, end. hor Španělska, Ca
- angustifolium - úzkolistý, v. Středozemí, Řecko, Kréta, Turecko, Španělsko, Egypt, Palestina, Izrael, Syrie, Libanon, Turecko, u cest, rumiště
- asperrimum - veledrsný, z. Středozemí, Itálie, suché lokality, u cest
- auberianum - end Kanárské ovy - Tenerife, suché skály
- brevirame Kanáry
- callithyrsum - end. Kanár. ovy - Gran Canaria
- candicans - bělavý, (Pride of Madeira, Madeira Viper´s Brgloss), Makaronésie - pův. Madeira end, skaln hory, sušší subtr, okr, Smar-m, NATm
- canum - end Maroko
- decaisnei - Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- difussum - rozprostřený, Kréta, Řecko, Palestina
- gentianoides - hořcovitý, Kanárské ovy, § SP, §BG, Bern, Smar-m, NATm
- giganteum - největší, Kanárské ovy, Madeira, Červený seznam, úhory, vhodná do motýlích zahrad vedle dalších hadinců
- handiense - Kanár. ovy - Fuerteventura, § SP, §BG, keřík
- hierrense -
- humile - z. Středozemí, aridní území,
- italicum - italský (Pale Bugloss), Středozemí (kromě Magrebu), Sardinie, Kréta, Malta, až Podunají , §SK, jz. Asie, úhory
- judeum - judský, Palestina, Izrael, Judská poušť
- leucophaeum - bělohnědý, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- lycopsis - karbincovitý, Řecko

- maculatum - červený, slunné stepní svahy, pův. v. Evropa – Rusko, Ukrajina, pak na jih Makedonie, BG, Turecko, Írán a Turkmenistán a stř. Evropa – Rakousko, Slovensko, ČR**,** **NAT** (ČR – jen jz. Morava, §H, likvidován bezzásahovou sukcesí),
- maderensis - madeirský, Madeira, skaln. hory
- modestum - end Maroko
- nervosum - žilnatý, (Splendid Viper´s Bugloss), Makaronésie - end Madeira, pobřeží
- onosmifolium - jehlicolistý, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- parviflorum - malokvětý, mnohokvětý, (Small-flowered Bugloss), Malta, narušené plochy
- petiolatum - end Maroko
- pininana - borovicovitý, end Kanárské ovy, Madeira, vavřínové lesy, okr různě, příp. zplaňuje, Červený seznam, §BG, § SP
- plantagineum - jitrocelovitý, (Plantain Bugloss, Purple Viper´s Bugloss), celé Středozemí, Kréta, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira, úhory, písčiny, kořeny – červené barvivo
- russicum - červený, (nachový), jv. a stř. Evropa, Srbsko, H, §RO, **§CZ** , §SK, §Pl
- sabulicola - z. Středozemí, antropizované lokality
- simplex - jednoduchý, Makaronésie - Kanárské ovy - end Tenerife
- stenosiphon - Makaronésie - Kapverdy
- strictum - tuhý, (pevný), Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- triste - smutný, (tristní), Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- virescens - nejzelenější, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- vulcanorum - sopečný, Makaronésie - Kapverdy
- vulgare - obecný, (Blue Devil), pův. Středozemí a pontická oblast, H , Sardinie, Sicílie, sec téměř celá Evropa, ČR nepůvodní archeofyt, slunné stráně, ostatní svět
- wildprettii - Wildpretův, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), Červený seznam

Eichhornia **/ Pontederia - tokozelka, eichornya, vodní hyacint,** Pontederiaceae**,** pův. 7 druhů, tropy a subtr Ameriky, oddenk. vodní, vytrv., **inv.**, celý svět, okr
- crassipes - nadmutá, (zduřená, dužnatová, dužnatonohá, tlustostopkatá, „vodní hyacint“, Water Hyacinth), pův. tropická JAm - Amazonie, z. Brazílie, Brazílie - vysočina, Argentina, Guyana, Venezuela, Kostarica, býv. Arizona, dnes zavlečen do ostatních tropů a subtr, vodní plochy, , intr. inv, zarůstání trop. a subtrop. vodních ploch (Viktoriino jezero) **,** stř. Afrika, jv. Asie poMAlu tekoucí a stojaté vody, prohřáté močály do 2000 m, krmivo pro prasata - pícnina, čistí vody, likvidace nosatci z Ameriky používáno v Africe, okr, ČR skleník, Čína**, dle IUCN je mezi 36 nejvíce inv. druhů světa**

Elaeodendron (Cassine) **- eleodendron**, **tukostrom**, Celastraceae, stromy, 25 druhů, Afrika, Indie, stř. Amerika, býv. Arizona
- persicum - perské, (africká oliva), listy na jakýsi druh čaje v Barmě na nakládaný čaj

Elatine - úpor, elatyne , Elatinaceae
- alsinastrum - , Středozemí, §H
- brochonii - Brochonova, §F
- hexandra - šesterečný, §H
- hungarica - maďarský, §H
- hydropiper - peprný, Středozemí, §H
- macropoda - velkoplodý, Kypr
- triandra - trojmužný, trojitý, Středozemí, §H

Eleagnus - hlošina, eleagnus , Eleagnaceae
- angustifolia - úzkolistá, pův. stepi z. a stř. a v. Asie, intr, pěst. Středozemí, BG, H , Kypr, Albánie, ČR, inv

Eleocharis (Heleocharis) **- bahnička, eleocharis,** palach, Cyperaceae, 150 druhů, oddenk. bažinné rostliny, břehy vod, většina světa, okr, až 80 cm, na pletení košíků aj.
- acicularis - jehlovitá, Středozemí
- carniolica - kraňská, Středozemí , §RO, §H
- geniculata - pantrop, Starý i Nový svět
- ovata - vejčitá, Středozemí
- palustris - mokřadní, celé Středozemí, Egypt, Turecko, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán, H , Makaronésie, (ČR)
- quinqueflora - pětikvětá, §H
- uniglumis - jednolpevá, Středozemí , §H

Eleusine - kalužnice , eleusine, korakan, Poaceae, Dálný východ – Indie, Japonsko, zavl. Evropa
- indica - indická, Středozemí**,** Makaronésie
Elisanthe (Silene) **- elisante,** Caryophyllaceae
- zawadskii - Zawadského, , §UA
Elodea - vodní mor, elodea, Hydrocharitaceae
- canadensis - kanadský, Středozemí, H, inv
Elymus (Agropyron, Lyemus, Roegneria) **- pýrovník, elymus, ječmenice**, vlasatec **,** Poaceae,150 druhů, vytrv. ,temperát. obl., s. i j. polokoule, okr
- arenarius - písečná, xerotermní tráva písč dun Evropy, BG, okr
- caninus - psí, Středozemí
- elongatus - vyvýšený, §H
- farctus (Agropyron junceum, Lyemus) - dunový, celý mediterán, Středozemí, Černomoří, xerotermní halofyt, pobřežní písčiny
- farctus ssp. bessarabicus - §RO
- glaucus - Bulharsko
- secalinus (glaucus) – sivý, pův. Turkestán, okr
Elytrigia - pýr, elytrigia, Poaceae
- cretacea - krétský, , §UA
- intermedia - prostřední, v. Středozemí, Írán
- repens - plazivý, Středozemí, Makaronésie, Írán, Eurasie, ČR
- stipifolia - kavylolistý, , §UA
Emex - emex , Polygonaceae
- spinosa - trnitý, Středozemí, Kypr**,** Egypt, Sinaj, Arabie, Indie, pole, pouště
Emilia (Erigeron) **milostna, emilia**, Asterceae, 115 druhů, tropy Afriky, Indie a Polynésie, Amerika, růžicov. jednoleté rostliny, degrad. a horské půdy, okr
- coccinea - Makaronésie
- sagittata - střelovitá, (Tassel Flower), okr, Čína
Eminium - eminyum, áronec, Araceae, 8 druhů, Turecko, stř. Asie, poušť Karakum, hory Turkmenistánu, polopouště, střední Asie, Pamir, Altaj, Tan-šan, hory Afghánistánu, okr.
- albertii - Afghánistán, Turkmenistán, Uzbekistán, pouště a polopouště
- heterophyllum - různolisté,
- intortum -
- koenenianum -
- lehmanii -
- rauwolfii -
- regelii -
- spiculatum - , pův. Blízký východ, v. Středozemí, Turecko, Blízký východ, Írán, stř. Asie
Empetrum – šicha, empetrum, (Crowberry), Ericaceae, Empetraceae, 15 druhů, mírné až subarktic. pásmo s. polokoule a JAm, stálozel., dřevinaté, rašeliniště, vrchoviště, cirkumpolární, Eurasie, Skandinávie, Skotsko, Island, Alpy, Sibiř, SAm, ČR – Šumava, okr Evropa
- nigrum – obecná, (černá), cirkumboreální, cirkumpolární, hory j. , z, stř. a s. Evropa, Pyreneje, Itálie, Bulharsko, Karpaty, s. Asie, Rusko, Ural, Sibiř, SAm, **ČR(4a),** rašeliniště, Krušné Hory, Krkonoše, na ŠuMAvě likvidována bezzásahovým sukc zarůstáním a vysychajících rašelinišť, **§CZ(C2),** okr Evropa
Enarthrocarpus - enartrokarpus, Asteraceae
- arcuatus - , Palestina, Izrael
Encephalartos - píchloš, encefalartos, chlebová palma, Cycydaceae
- altenstenii - intr. Itálie
Endymion - endymion, „španělská ladoňka“, Hyacynthaceae
- non-scriptus - nepopsaný, Řecko
Ephedra - chvojník, efedra, Ephedraceae, Gnetaceae, 67 druhů, aridní oblasti j. a stř. Evropy, Středozemí, Ukrajina, s. Afriky, Přední a Střední Asie a Ameriky, Sibiř, Himálaj, stř., v. a jv. Asie, Čína, Mongolsko, s Afrika, Amerika, stáloz, suché skaln. lokality, písčité pouště, keře a liány, okr
- alata - křídlatý, Palestina, Izrael
- distachya - dvouklasý, Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Francie, BG, H , Malá Asie, Pannonie, Írán, §H, § SR, ČR okr sbírk, dvoudomý, droga - doping, alkaloid efedrin, i jako afrodiziakum

- foeminea - v. Středozemí, Chorvatsko, Černá Hora, Albánie, Makedonie, Řecko, Bulharsko, Turecko, Sýrie, Libanon, Sýrie, Izrael Sinai, Saudská Arábie, Jemen, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Makaronésie
- fragilis - křehký, Středozemí, j. Portugalsko, Španělsko, Baleáry, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Kypr, Malta, Maroko až Libye, Madeira, Kanár. ovy, skal. pobřeží moře i řek, hustý vystoupavý keř
- fragilis, ssp. campylopoda - křehký šplhavý, Středozemí, celý mediterán, štěrbiny skal a zdí
- major – větší, celé Středozemí, Mallorca, Sardinie, Sicílie, Španělsko, Ischia, Francie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Balkán, Kanárské ovy, Maroko, kamen a keřovitá pobřeží
- millery - end Omán a Jemen
- nebrodensio - nebrodenský, end Sardinie
- pachyclada - africko-asijské pouště, Egypt - Sinai, Saúdská Arábie, Jemen, Omán, Írán, Pákistán, ssp. sinaica – Sinaj, Arábie
- procera - urostlý, BG
- strobilacea - , Írán
- utile - užitečná (mahagon sipo), pův. Afrika, strom, tvrdé trop. dřevo

Epilobium (Chmaenerion) **- vrbovka, epilobium,** vrbka, vrbice, Onagraceae, cca 200 druhů, obě polokoule, Eurasie, Amerika, Austrálie, NZ, degrad. půdy, mírné pásmo, okr
- angustifolium - úzkolistá, (Willow Herb), Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- ciliatum - ochmýřená, (srstnatá), pův. SAm., ČR
- colchicum - kolchidský, Kavkaz, Turecko, Írán
- dodonaei - rozmarýnolistá, pův. hory Evropy, Středozemí, ČR nepůvodní
- duriaei - jz Evropa, Pyreneje, Alpy, Jura, horské nivy
- fleischeri - Alpy, Jura, Švýcarsko, Německo, Rakousko, Solnohradsko
- hirsutum - chlupatá, srstnatá, (Hainy Willowweed), Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, Egypt, Írán, stř. Evropa, ČR, intr SAm
- lanceolata (anceolatum) - kopinatá, z a jz Evropa, Portugalsko, Španělsko, Německo, ČR, Středozemí Korsika, Sardinie, Kréta, Kypr, Kram, Kavkaz, Turecko, s. Afrika
- montanum - horská, Středozemí, Írán
- obscurum - tMAvá, Středozemí, Makaronésie
- palustre - bahenní, Středozemí, Makaronésie
- parviflorum - malokvětá, Středozemí, Makaronésie, Kypr, ČR
- tetragonum - čtyřhranná, Kypr, ČR

Epimedium - škornice, epimedyum, Berberidaceae, 60 druhů, Středozemí, mírné pásmo Eurasie (v Asie - Čína, Japonsko), trvalky, okr
- alpinum - alpská, j. Alpy a Balkán, okr. intr. ČR
- perralderianum - s. Afrika: Alžírsko (hory Babor massif), Kabylie, Červený seznam
- pinnatum - zpeřená, Středozemí
- pubigerum - , Středozemí

Epipactis - kruštík, epipaktys, řežulka, Orchidaceae, 48 druhů, mírné pásmo s. polokoule, Eurasie, Sibiř, Čína, Japonsko, Pákistán, Afghánistán, Afrika, Arábie, Amerika, terestr., okr, §Pl – všechny druhy
- albensis - bělostný, §H
- atrorubens - tmavočervený, Evropa, Středozemí, Julské Alpy, Malá Asie, Kavkaz, §SRB, §H, §UA, **§CZ**
- bugacensis - bugacenský, §H
- condensato - slzivý, Kypr
- gracilis - něžný, §H
- grueteri - Greuterův, j. Evropa - Itálie, Řecko, stř. Evropa, Rakousko, **§CZ**
- helleborine ssp. helleborine - širolistý pravý, Evropa, Maďarsko, Středozemí, Sardinie, Kréta, Kypr, Malá a stř. Asie, **§CZ,** světlé lesy, §H, §UA
- microphylla - drobnolistý, Středozemí - Pyreneje, Apeniny, Řecko, Sardinie, Kypr, stř. Evropa, **§CZ,** MAlá Asie, Krym, Kavkaz, §H, §UA
- moulleri (muelleri) - růžkatý, stř. a j. Evropa - Francie, Apeniny, Istrie, §H, **§CZ**
- nordeniorum - severský, §H
- palustris - bahenní, Evropa, Středozemí, Sardinie, s. Afrika, Malá Asie, §SRB, §H, §UA, **§CZ**
- placentina - piacenzský, j. Evropa, Itálie, Francie, §H, §SR
- pontica - pontický, Černomoří - Turecko, Jugoslávie, stř. Evropa, §H, **§CZ**
- purpurata - modrofialový, stř. a v. Evropa, Portugalsko, Francie, Balkán, §H, §UA, **§CZ**

- tallosii - , §H
- tremolsii - Sardinie
- troodii - trodský, Kypr
- veratrifolia - trojlistý, (kýchavolistý), v. Středozemí, Turecko, Kypr, Sinaj, Arábie, Somálsko, Etiopie, Indie, Čína, uvolňuje molekuly pinenu, myrcenu a felandrenu, které používají i mšice (Megoura viciae) k varování před dravým hmyzem. přičemž pach vystrašených mšic láká pestřenku pruhovanou (Episyrphus balteatus), jež mšicemi krmí své larvy, květ kruštíku přitom páchne jakoby byl plný těchto škůdců

Epipogium - sklenobýl, epipogium , Orchidaceae
- aphyllum - bezlistý, parasit., Evropa, s. Středozemí, Julské Alpy, §F, §H , §UA, **§CZ**

Equisetum - přeslička, ekvisetum, Equisetaceae, velké množství druhů, hlavně s. polokoule – Eurasie, stř. a SAm, ale i Afrika a JAm, zplanělá NZ, synantropní, terestr.,
- arvense - rolní, v. Středozemí, H , Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- fluviatile - poříční, (vodní), Středozemí, §SRB
- hyeMAle - , §H
- palustre - bahenní, Středozemí, H , ČR
- pratense - luční, Středozemí
- ramosissimum - větevnatá, v. Středozemí, Makaronésie, Írán
- sylvaticum - lesní, H, ČR
- telMAteia - největší, Středozemí, Makaronésie
- variegatum - , §H

x moorei - H

Eragrostis (Cynodon) - **milička, eragrostys,** Poaceae, cca 300 druhů, mírné i trop. oblasti, Eurasie, Afrika, okr i pěst pícnina a obilnina
- albensis - polabská, pův. asi v. Asie, zavl stř. Evropa (SRN, ČR, Rakousko, Polsko, Slovensko) zejména u komunikačních tras, jednoletá
- ciliaca - cilicijská, pův. Malá Asie, ČR okr
- hyeMAlis - zimní, Středozemí, §SRB, §H
- minor (pooides) - menší, (lipnicovitá), pův. Středozemí vč. s. a sz. Afriky, Makaronésie - Kapverdy, Arábie, střední Asie, Malajsie - pícnina, sec téměř celý svět, Amerika, Austrálie, ČR nepůvodní
- tef - habešská, pův Eritrea a Etiopie, tam nejvíce pěst. obilnina, i Indie, Austrálie, USA, sec i ČR, jednoletá až 90 cm, jemná sláMA

Eremobium - eremobium, Brasicaceae,
- aegyptiacum - egyptské, Egypt, Sahara, Palestina, Arábie, Irák, Írán, Pákistán

Eremogone - eremogone, stepnatka, Caryophyllaceae,
- cephalodes - , §UA
- micradenia - , poduškovitá trvalka, §SK

Eremostachys - eremostachys, Asteraceae
- laciniata - dřípatá, Palestina, Izrael

Eremurus - liliochvostec, eremurus, kleopatřina jehla, Liliaceae, Asclepiadaceae, Xanthorhoeaceae, Asphodelaceae, 60 druhů, hlíz. trvalky, stepi až polopouště, Středozemí, Kaspicko, Altaj, Himálaj, v.a stř. Asie, okr
- spectabilis - nádherný, Turecko, Libanon, Blízký východ, Irák, Írán, §UA, Červený seznam, hlízn kořeny, okr
- tauricus – taurský, §UA
- thiodanthus - , §UA

Erica - vřesovec, erika, bano, Heath, Heide, Ericaceae, 860 druhů, hlavně j. Afrika 670 end druhů, a temperátní s. Afrika, j. a z. Evropa, Středozemí asi 20 druhů, suché mírné oblasti Eurasie, převážně horské lesy, okr
- arborea - stromovitý, (křovitý, Tree Heath), celý mediterán, pův. Středozemí, Makaronésie, j. Evropa, Španělsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie, Albánie, Turecko, Tunisko, sv. Afrika, Alžírsko, Jemen, Kanárské ovy (Tenerife), Madeira - náhorní planiny, stález. lesy, laurisilvia , makchie, mediteránní keřová společenstva, keř až stromek, medonosný, okr, ČR
- australis - jižní, Španělsko, Portugalsko, Maroko, Mallorka
- azorica - azorský, end Azory
- canariensis Kanáry

- carnea - pleťový, stř. a j. Evropa, Středozemí
- ciliaris - brvitý, j. a z. Evropa, s. Afrika
- cinerea - pleťový, (popelavý), z. Evropa, s. a z. Středozemí, od Španělska po Itálii, suchá vřesoviště, garrigue, sz. Evropa, **§CZ**
- erigena - , §F
- lusitanica - portugalský, Iberský poloostrov, inv, §F
-maAderensis - madeirský, Makaronésie - end Madeira
- manipuligflon - dýkovitý, Kypr
- manipuliflora - v Středozemí - Itálie, Řecko, Turecko, Sýrie, Libanon
- multiflora - mnohokvětý, (Mediterranean Heath), z. a stř. Středozemí, Itálie, Jugoslávie, Balkán, Albánie, MAlta, Libye, skály, Ca
- platycodon Madeira
- scoparia ssp. scoparia, – metlatý, (Madeira Green - Flowerea Heather), z. Středozemí, Kanárské ovy, Španělsko, Baleáry, Itálie, makchie,
- scoparia ssp. azorica - metlatý azorský, laurisilvia, Makaronesie, Smar-m, NATm
- s. var. maderincola - , vavřín. lesy Madeira, Makaronésie
- sicula - sicilský, v. Středozemí, Sicílie, Malta, Kypr, Turecko, Libanon, Libye (Kyrenaika), skalní štěrbiny
- sicula ssp. libanotica, sicilský l., Středozemí
- terminalis - vrcholový, z. Středozemí, Sardinie
- tetralix – čtyřřadý, (čtyřbočný, ladní), z. a s. Evropa, Středozemí, okr, ČR
- umbellata - okolíkatý, Španělsko, Portugalsko, Maroko
- vagans - těkavý, z. Evropa

Erigeron - turan, erigeron, Asteraceae, 200 druhů, cirkumpol, hlavně SAm, suché a horské lokality, okr
- acris - ostrý, Středozemí, Madeira, ČR
- alpinus - alpský,
- annuus - roční, Středozemí
- aureus -
- caespitosus -
- caucasicus - kavkazský, Kavkaz, Gruzie, Arménie, Ázerbájdžán, Turecko, Írán
- compositus -
- frigidus - chladnomilný, § SP, §BG,
- glabellus -
- glabratus -
- glaucus -
- hungaricus – maďarský, end Karpat, Maďarsko, §SK,
- humilis -
- karvinskianus - Karvinského, (Latin American Fleabane, Mexican Daisy), Středozemí, Makaronésie - MAdeira
- longipes -
- muralis - pozdní, Středozemí
- myosotis -
- podolicus - podolský,
- pumilus -
- speciosus - ozdobný,
- uniflorus - jednoúborný

Erinacea - jehlovice, erinacea, (jarník) , Asteraceae
- anthyllis - úročníkovitý, (trnitý), Středozemí, hory Španělska - Pyreneje, Francie, Korsika, s. Afrika, opad. trnitý, keříček, §F

Eriobotrya - lokvát, eriobotrya, mišpulovník, mišpulník, bibas, loquat, Malvaceae, Rosaceae, asi 30 druhů, v. Asie – Himálaj až Japonsko, stáloz. dřeviny,
- japonica - japonský ("japonská mišpule", Japanese Plum, Japanese Medlar, Loquat), pův. v. Asie - Čína, Japonsko, ovoc. strom, pěst Středozemí, Makaronésie - Madeira, Kapverdy, Itálie, Zakavkazí, při otravě alkoholem, okr.

Eriogonum - eriogonum, Polygonaceae
- latifolium - širolioslé, z SAm, Oregon, Kalifornie

Eriophorum - suchopýr, erioforum, Cyperaceae, 150 druhů, Eurasie, SAm, mokřadní, oddenkaté, rychle rostoucí, okr
- angustifolium - úzkolistý, Pyreneje, §H
- gracile – štíhlý, cirkumboreální, Evropa, Karpaty, Skandinávie, Sibiř, SAm. rašeliniště, mokřadní TTP., prameniště, **ČR C1**, velmi vzácně, na Šumavě ohrožen vysoušením a sukcesním zarůstáním, **§CZ**(C1), §SK, §H, §F, §Pl, §CH, §IRL,
- latifolium - širolistý, (širokolistý), Středozemí, §H
- vaginatum - pochvatý, §H
Erinus - modroušek, nemléč, erinus , Scrophulariaceae
- alpinus - alpský, Středozemí
- alpinus ssp. hispanicus - alpský španělský, Sardinie
Eritrichium - pomněnečka, **eritrychium**, kosmenka, Boraginaceae, 30 druhů, nízké koberc. trvalky, hory a skály, Evropa, Himálaj, SAm, okr
- nanum – zakrslá, nízká, (malá), Alpy, Karpaty, cirkumboreální, Ca, §CH,
Erodium - pumpava, erodyum, trýzel**,** Heron´s Bill**,** Geraniaceae, 150 druhů, po celém světě, Evropa, s. Afrika, stř. Asie, Amerika, větš. suchomilné, byliny až polokeře, skály (Ca), okr
- absinthoides - Turecko, Arménie, Balkán, Kavkaz, ssp.armenium,
- astragaloides - kozincovitá, § SP, §BG,
- beketowii - Beketova, , §UA
- botris - zobanitá, Kypr, ČR ojed. zavlečen
- cedrorum - Turecko - Taurus,
- ciconium - čapí, (čápozobá), Středozemí, Makaronésie, Kypr, Sinaj, Arábie
- cicutarium - obecná (rozpuková), Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, Evropa,(ČR), z Asie
- corsicum - korsická, centrální Středozemí, Korsika, Sardinie, Řecko
- crassifolium - tlusticovitá, Kypr, Kréta, s Afrika, Egypt, Sinaj, Palestina, Izrael, Arábie, Írák
- grunium - jeřábí, v. Středozemí, Turecko, Kypr, Egejská oblast, Řecko, Sicílie, Libanon, Izrael. Egypt, suché kamen a písč plochy
- guttatum - hlavně s. Afrika - Atlas, MAroko až Tunisko, Španělsko
- chaMAedryoides - , skály Baleárských ovů
- chrysanthum - hory Řecka
- laciniatum - kopinatá, Kypr
- lucidum - end Pyreneje
- malacoides - slézovitá, (slézová, růžová, Glandular / Soft Storksbill), mediterán, celé Středozemí, Makaronésie, Kypr, Malta, Krym, Sinaj, Arábie, Blízký východ, Írán, úhory, otevřená suchá místa, polopouště a pouště
- manescavii - Maneskavova, §F
- moschatum - pyžmová, (Musk Storksbill), pův. j. Evropa, Středozemí, Kypr, Malta, pole, rumiště, ČR zavlékán
- paularense - § SP, §BG,
- petraeum - skalní, jz. Francie, Španělsko, kamen, Ca plochy
- reicherdiii - Reicherdova, Baleáry, Řecko
- rodlei - Rodleova, §F
- rupicola - § SP, §BG,
- touchyanum - , Palestina, Izrael, pouště a polopouště
Erophaca - erofaka, Fabaceae
- baetica - Španělsko, Portugalsko, Maroko, Alžírsko
- baetica ssp. orientalis - Řecko, Turecko, Kypr, Libanon
Erophila - osívka, erofila , Brassicaceae, Eurasie, drobné byliny, skalní stepi, rumiště,
- spathulata - kulatoplodá, Středozemí, Írán, ČR skalní stepi, lokálně
- verna - jarní, Středozemí, celá Evropa, H, Kypr, Írán, ČR, rumiště**,** Rusko
Eruca – roketa, eruka , Erucaceae, Brassicaceae, 6 druhů, Středozemí vč. sz. Afrika, byliny, okr, pěst
- sativa - setá, (Garden Rocket, Herbs, Gargeer), pův. Středozemí, Ischia, Kréta, zavl ČR, Sinaj, Arábie, s. Afrika, MAkaronésie, Egypt, bible, Sinaj, Arábie Blízký východ , salát zelenina, olejnina,
- vesicaria - setá (puchýřkatá) ?, Středozemí, Kypr, rumiště
Erucaria - eurukaria, Brassicaceae

- hispanica - španělská, Španělsko (otázka zda původní), j. Evropa, s. Afrika, Írák, Saúdská Arábie, Kuvajt, Bahrajn, Katar, SAE, Omán, Blízký východ , Írán, Pákistán , Kypr
Erucastrum - ředkevník, **erukastrum,** Brassicaceae, byliny, suché TTP, rumiště, Eurasie
- gallicum - galský, z. Evropa, domest. stř. Evropa, SRN, ČR rumiště
- nasturtiifolium - potočnicolistý, Středozemí, jz. Evropa, ČR suché trávníky
- palustre - bahenní, Bern, Smar, NAT,
Eryngium - máčka, eryngium, Apiaceae, Daucaceae, cca 250 druhů, téměř po celém světě
- alpinum - alpská, Ca Alpy od Francie po Slovinsko, Rumunsko, Srbsko, §F, Červený seznam, xerotermní, okr, ČR
- amethystinum - sivá, (ametystová), Středozemí, j. Evropa, Itálie, Jugoslávie, suché lokality, okr, ČR
- barrelieri - Barrelierova, §F
- bourgatii - Bourgatova, j. Evropa, Pyreneje, Španělsko, Portugalsko, Maroko, okr, ČR
- campestre - ladní, v. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Baleáry, ČR, suchá lada
- crecicum - krétská, Kréta, Kypr, Libanon, Sýrie, Jordánsko
- dilatatum - rozkladitá, z. Středozemí
- giganteum - obrovská, Kavkaz, Arménie, Turecko
- glomeratum - kulatohlavá, Kypr
- MAritimum - přímořská, Španělsko, Řecko, Kréta, Malta, Albánie, Maroko, Černomoří, BG, Azory, halofyt, pobřežní písčiny, přímořská slaniska, xerotermní, okr, ČR
- planum - plocholistá, pův. stř. Evropa,
- spina-alba - bělotrná,§F
- ternatum - , Řecko
- viviparum - živorodá, § SP, §F, §BG,
Erysimum (Cheiranthus) **- trýzel, erysimum,** chejr , Brassicaceae, 90 druhů, Středozemí, Eurasie, s. Afrika, i SAm, byliny i dřevnatějící, suché, slunné (Ca) stráně,, okr
- albescens - Makaronésie, end Kanár. ovy
- arbuscula - dřevitý, end Madeira
- bicolor - dvoubarevný, (DichroMAtic Wallflower, Makaronésie - Madeira Mountain Stock), end MAkaronésie, Kanárské ovy, Madeira, vavřín. lesy,
- caboverdenianum - end Makaronésie - Kapverdy
- canescens - šedavá, B
- coMAtum (saxosum) - Karpaty, Rumunsko, JUGO, horské bazif. TTP
- crepidifolium - škardolistý, SRN, ČR, slunné stráně, §SK, §H
- diffusum - rozvětvený, stř., jv. a v. Evropa, Kavkaz, stř. Asie, Sibiř, Mongolsko, Čína
- durum - tvrdý, j. a jv. Evropa, zavl SAm
- etnense - etneský. end Sicílie
- hieraciifolium - jeřábníkolistý, stř., s. a v. Evropa, ČR, BG, Sibiř, stř. Asie, Pákistán, Kašmír, Tibet, Čína, zavl SAm,
- hungaricum - karpatský, Karpaty, v. Alpy, SR
- cheiranthoides - malokvětý, Eurasie, Středozemí, ČR, sec SAm i Ohňová země
- korabense - hory Albánie, Kosovo, Sev. Makedonie
- kotschyanum - end. pohoří Taurus v Turecku
- kuemmerlei - Balkán: Srbsko, Kosovo, Albánie, Makedonie
- linariifolium - Chorvatsko,Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Albánie, Srbsko, Kosovo
- linifolium - lnolistý,
- madarense - madeirský, end Madeira
- majellense - Apeniny, Kalábrie
- odoratum - vonný, Francie, Rumunsko, Ukrajina, ČR vzácně, křovinaté stráně, Ca, ohrožení sukc zarůstáním, §H
- pallidiflorum - bledý, end Předkarpatí, Maďarsko. Slovensko
- reineri - Biokovo - Chorvatsko, B+H
- repandum - rozkladitý, (vykrajovaný), archeofyt. pův Černomoří, Středozemí, jv. Evropa, Kypr, teplé oblasti, domest. Stř. Evropa, SRN, ČR, úhory
- scoparium - metlovitý, end Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- wahlenbergii - Wahlenbergův,

- whitMAnnii – WhitMAnnův, end Karpat, SR, §H
x cheirii (asi corinthum x senoneriú - vonný, dlouhodobě okr celá Evropa, i zplaňuje
Erythea *armata - viz Brahea*
Erythrina - korálovec, erytrina, zarděnice, korálový strom, Fabaceae,115 druhů, tropy a subtr celého světa, hlavně Amerika a Afrika, dřevn.trvalky až dřeviny, červ. květy i bez listí, okr, léč
- cafra - kaferský
- crista-galli - nádherný, (zarděnice hřebenovitá, kohoutí hřeben, Cry-Baby, Cock´s Comb Coral, Lobster Plant, Cockspur Coral Bean, Cock Coral Tree), pův. trop. JAm, Brazílie, keř. strom 9-20 m, okr, intr Kanárské ostrovy, MAdeira
- corrallodendron - lorálový, okr Palestina, Izrael
- huMAena -
- indica - indický, (Indian Coral Tree, Tifer´s Claw, Imortelle, Indian Coralbean), pův. trop. v. Afrika, Asie, ovy Tichomoří, ostnitý strom 10-20 m, jed, léč, okr tropy a subtr
- senegalensis -
- speciosa - nádherný, (Batwing Coral Tree), MAdeira
Erythronium - kandík, erytronyum, Liliaceae**,** 25 druhů, většina SAm i Asie, 1 Evropa, cibulovina, horské TTP, okr
- caucasicum - kavkazský, Kavkaz, Írán - pohoří Elborz
- dens-canis – psí zub, (Dog tooth Violet), cirkumboreální, hlavně Pyrenejský poloostrov, hory j. a stř. Evropa od Španělska, Portugalska, Itálii, Turecka do Ukrajiny**,** j, Alpy, Karpaty, Slovensko, listnaté lesy, **ČR C1** - Medník (spor zda původní či vysazen např. mnichy ze sázavského kláštera), v někdejší bučině sukcesně likvidován bezzásahovostí, ale i trháním obyvatel, (vysazen zám. park Letohrad), **§CZ(C1)** ,§SK, §H, §UA**,** §CH, okr, Evropa, Čína
- grandiflorum - velkokvětý, SAm - Britská Kolumbie, Alberta, Kalifornie, N.Mexiko
- japonicum – japonský, Japonsko, Korea, Sachalin, Kurily, §R, okr
- montanum - horský, SAm - Britská Kolumbie, Skalisté hory
Escholtzia - sluncovka, escholcia, klasnatka, hůlek, veleň, Lamiaceae, Papaveraceae, 35 druhů, SAm - USA, Mexiko, stř. a jv. Asie, 1 druh Evropa a 1 Etiopie, byliny a keříky, otevřené polohy, suché lokality, okr
- caespitosa - trsnatá, okr Čína
- californská - kaliforská, ("kalifornský máček"), pův mediterán Kalifornie, okr, pěst, Řecko, Makaronésie - MAdeira, Kanárské ovy, mírně inv, droga, ČR
Esparta - esparta, Poaceae,
- , tráva, MAroko
Eucalyptus - blahovičník, eukalyptus, horečkovník, Myrtaceae, cca 800 druhů, hlavně Austrálie, také Papua - N. Guinea, Filipíny, Malajsie, Indonésie, Melanésie, stáloz. dřeviny, některé druhy mají v zemi zdřevnatělé hlízy (lignotuber), umožňující přežití požárů a such a další regeneraci, suché/aridní oblasti, stáloz. aromat. strom, intr, náhradně vysazovaná ve Středozemí, **inv**, nejvíce pěstovaný strom jako náhradní po vytěžených původních stromech, zásadně přispívá k aridizaci – vysušování území: JAm, Afrika, Indie, Střední východ, ale i Evropa, okr, pěst i pro dřevo, parfémy, třísloviny, i léč
- amygdalinus - mandloňový, intr Středozemí
- caMAldulensis - pobřežní, intr mediterán, Středozemí, od Portugalska po Turecko, Irák, Izrael, s. Afrika, MAroko, cenné dřevo
- cornuta - hrotitý, Kypr
- ficifolia - fíkolistý, (Scarlet-flovering Gum, Red-flovering Gum), pův. z. Austrálie, okr, intr Kanárské ovy, MAdeira
- globulus - kulatoplodý, (Blue Gum Tree, Tasmanian Blue Gum), pův. Austrálie (jv. Tasmánie národní strom), 40 - 70 m, okr i užitkově, intr Středozemí od r. 1860, Madeira, aromatický, inv, ČR
- gunnii - Gunnův, (Cider Gum, Eucalyptus Common), okr, ČR
- niphophilla - , intr. Itálie
- occidentalis - západní, Kypr
- viminalis - prutnatý, z Austrálie, intr Středozemí, pěst pro dřevo
Euclidium - rukevníček, euklidyum, Brassicaceae
- syriacum - syrský, Středozemí**,** stř. a v. Evropa, sec. stř. a z. Asie,
Eudianthe - koukolenka,, **endyante,** Caryophyllaceae,
- coeli-rosa - líbezná, z. Středozemí, proluky macchií,

- laeta - z, Středozemí, světliny Quercus suber
- lagrangei -
Eudymondion - eudymondyon , Cyperaceae
- non-scirpus - neskřípinovitý, Středozemí
Eugenia (Syzygium) - **eugenya, martel, pitang, hřebíčkovec,** Myrtaceae, 1000 druhů, tropy a subtr, převážně Amerika, několik Afrika, Asie, Austrálie, a Tichomoř. ovy, dřeviny, převážně Ameriky, okr, jedlé ovoce
- uniflora - stejnokvětá, (Surinam Cherry), Madeira
Enteromorpha - enteromorfa , řasa
- inestinalis - , zelená řasa, Středozemí, ČR - vody s vyšší salinitou
Euonymus - brslen, euonymus, Celastraceae, cca 220 druhů, v. Asie - hlavně Čína (centrum diverzity), méně SAm a stř. Amerika, 4 druhy Evropa, Austrálie, Afrika a Madagaskar 1 druh
- alatus - křídlatý, (Winged spindle Tree), pův. USA, Čína, Korea, Japonsko, Sachalin, okr. ČR, SRN, H, inv
- americanus - americký, pův. SAm, dosti choulostivý
- bungeana - (Silk spindle Tree), okr Čína
- europaeus (europaea) - evropský, Středozemí, Evropa (ne severní), vč. ČR, BG, Kavkaz, Malá Asie, křoviny, okr. ČR, SRN, H
- fortunei - Fortuneův, Čína, okr. ČR, SRN, H
- japonicus - japonský, (Japanese Spindletree), pův. Korea a Japonsko, Čína, stáloz. keř, okr subtropy
- latifolius - širolistý, stř. a jv. Evropa, Itálie, Francie, BG, Malá Asie, Alžírsko, Maroko, Kavkaz, Írán
- livorense - livornský, Itálie
- nanus (nana) - nízký, jv. Evropa - Rumunsko, Moldávie, Ukrajina, Anatolie, Krym, Kavkaz, Turkestán až Čína a Mongolsko, §UA, okr
- oxyphyllus - ostrolistý, v. Asie - Japonsko, Korea, Čína, okr
- verrucosus (verrucosa) - bradavičnatý, Kavkaz, Malá Asie., stř. východní Evropa, BG, až do Malé Asie a Kavkaz, intr. ČR (1924 Průhonice), vzácně, (teplejší Morava), křovin. slunné stráně
Eupatorium - sadec , eupatorium, Asteraceae, cca 40 druhů, hlavně Amerika, několik Eurasie, okr
- altissiMA - žlaznatý, Kypr
- cannabinum - konopáč, Středozemí, Evropa, H, , s. Afrika, léč, včelařský
Euphorbia (Tithymalus, Chamaesyce, Agaloma) – **pryšec, euforbia**, Melkbos, Euphorbiaceae, 2000 druhů, téměř po celém světě, mírné p., subtr. i tropy, jed latex, okr, některé CITES
- abyssinica - habešský v. Afrika, Etiopie, Súdán, výslunné svahy
- acanthothamnos - trnitý, (paznehtíkovitý), v. Středozemí - Egejská oblast, pouze Turecko, Řecko, Kréta, Kypr, kamen garrigue (frygana), Ca, dolomit
- altissiMA - žlaznatý, Kypr
- alluaudii - end. Madagaskar, křoviny, trnitý keř. stromek
- amMAk - Saúdská Arábie, Jemen
- amplexicaulis - end Galapágy
- amygdaloides - mandloňovitý, pův. Středozemí, Evropa, BG, H, xerotermní, okr, ČR
- anacampseros - end. Turecko, Středozemí
- angulata - hranatý, Evropa, ČR
- antiquorum - stařinný, tropy Indie, Indočína, Indonésie až Filipíny, monzun. oblasti
- aphylla - bezlistý, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- arborea – stromovitý, Španělsko, Řecko, Sardinie
- arbuscula - end Sokotra
- atropurpurea - nachový, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), sukulentní buš
- austriaca - rakouské Alpy, Ca,
- avasmontana - jz. Afrika, JAR, Namibie
- balsamifera - balsámový, (balsamodárný), Makaronésie - pův. Kanárské ovy
- blumbellata - , Řecko, s. Afrika, Palestina
- bourgeauana - end Kanár. ovy,§ SP, §BG, mléčící keř
- bravoana - end Kanáry - La Gomera
- burgmanii - jz. Afrika, JAR, Namibie, duny
- bussei - hory v. Afrika
- cactus - Saúdská Arábie, Jemen, Eritrea, vyprahlé svahy

- caeruescens - namodralý, end Kapko, suché skalní výchozy
- canariensis - kanárský, Makaronésie- Kanárské ovy (Gran Canaria) - end a **symbol ova Gran Canaria,** sloupovitý
- candelabrum - stromový, (Candelabra Tree, Naboom), pův. j. Afrika, stáloz. sukul, okr subtropy
- capitulata - end Balkán, Albánie, Černá Hora, Řecko
- caput-medusae - j. Afrika
- carpatica - karpatský, , §RO
- cedrorum - end Madagaskar
- cooperi - trop. v. Afrika
- corraloides - korálový, Itálie, Sicílie
- corsica - korsický, Korsika
- cotinifolia - Karibik, stř. Amerika, s. JAm, okr tropy
- cuneata - trop. v. Afrika, Arábie
- cyathophora - trop. a subtr. Amerika
- cyparissias - chvojka, Středozemí, od Iberského poloostrova po Turecko, H, většina ostrovů ostrovů chybí, stř. Evropa, ČR, rumiště
- decaryi - Madagaskar
- dendroides - dřevnatý, (stromovitý, Tree Spurge), celý mediterán, Středozemí, Ischia, Sardinie, Sicílie, Kréta, Jugoslávie, Malta, Ca skaln svahy u moře, makchie, útesy, kamen místa, nejteplejší oblasti
- dhofarensis - end Omán - Dhofar
- dulcis - sladký, Středozemí
- duranii - Madagaskar
- emirensis - end Madagaskar
- enterophora - end Madagaskar
- epicyparissias - j. Afrika
- epithymoides - mnohobarvý, Středozemí
- erytreae - eritrjský, Eritrea, Itálie
- esula - obecný, Středozemí
- exigua - drobný, Evropa, ĆR, Středozemí, Makaronésie, sec SAm
- falcata - srpovitý, Středozemí
- faMAtamboay - end Madagaskar
- fendleri - SAm
- fiherensis - end Madagaskar
- fragifera - Středozemí
- gasparrinii - end Apeniny
- glabriflora - end Balkán
- glarfeosa - Bulharsko
- glauca - end NZ
- graminifolia - , §F
- guentheri - trop. v. Afrika
- guyoniana - end s. Sahara, MAroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, písečné duny
- gunnii - Gunnův, intr Středozemí
- hadraMAutica - sv. Afrika, Arábie
- handiensis - Makaronésie, § SP, §BG, SMAr-m, NATm
- helioscopia - kolovratec, Středozemí, Makaronésie, s. Afrika, Egypt, Írán, z. Asie, Evropa, ČR, rumiště
- herniariifolia - v Středozemí
- heterophylla - různolistý, trop. a subtr. Amerika
- hierosolymitana - , Palestina, Izrael
- hirta - srstnatý, Středozemí, Egypt, Makaronésie
- hyberna ssp hyberna - jz. Evropa, i GB
- hyberna ssp. insularis - Korsika, Sardinie, Itálie, Apuánské Alpy
- hypeicifolia - třezalkolistý, trop. a subtr. Amerika
- characias, ssp. characias - hnědokvětý, statný, (kůlovitý, Large mediterranean Spurge), z. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Sardinie, Baleáry, Kréta, Chorvatsko, Maroko, Libye (Kyrenaika), garrigue

- characias, ssp. wulfenii (veneta) - statný, (znamenaný), v. a stř. Středozemí, Ischia, Španělsko, Francie, Itálie, Jugoslávie, Řecko, Malá Asie, makchie
- laMArckii - end Kanárské ovy, keř
- lambii - § SP , §BG, Smar-m, NATm
- larica - Arábie - Omán, SAE
- lathyris - skočcový, pův. Středozemí, od Francie, Ischia po Řecko, kamen půdy, ČR, staronová olejodárná bylina, také proti mravencům
- leucocephala - bělohlavý, stř. Amerika
- lucida - lesklý, Evropa, ĆR
- MAinty - end Madagaskar
- MAculata - skvrnitý, z. a centrální Středozemí, narušené plochy
- MAmmilaris - end JAR
- MArgalidiana - § SP, §BG,
- MArginata - vroubený, Makaronésie
- MAuritanica - j. Afrika
- megalatlantica - end Maroko
- mellifera - laurisilvia, Makaronesie, Madeira, stromový pryšec
- melitensis - Středozemí
- lucida - leský, Itálie, Řecko, Turecko, stř. Evropa, **§CZ**
- mellifera - medový, (Meliferous Spurge), vavřín. lesy Madeira, § SP, §BG,
- melitensis - melitský, (Maltese Spurge), end Malta
- millii - třpytivý, (prosný, „Kristova koruna“, Crown of Thorns Euphorbia), pův. Madagaskar (suché oblasti), okr subtr, intr Středozemí, živé ploty, okr hrnk
- momccoyae - end Omán, Jemen
- myrsinites (Tythymalus m.) - myrtovitý, pův. jv. Evropa a Středozemí, od Baleár a Korsiky na východ, Turecko, Itálie, Řecko, Černomoří, okr skalnička, stř. Evropa
- nevadensis - § SP, §BG,
- nivulia - Indie, Indočína, Bangladéš, Pákistán
- officinarum - pravý, Středozemí
- palustris - bahenní, Maďarsko
- paralias - pobřežní, (Sea Spurge), písč pobřeží Středozemí, Makaronésie, BG, Atlantiku, Palestina, Izrael, Černého moře, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Azory, pobřežní písčiny
- parishii - SAm
- peplis - plážový, kuřincovitý, pobřeží Středozemí, Makaronésie, záp. Evropy, Ćerného moře, Rudého moře, Perského zálivu, písčiny, §F
- peplus - okrouhlý, okrouhlolistý, Středozemí, Makaronésie, Írán, z a stř Asie, plevel
- pinea - borovicovitý, (Pine Spurge), Malta
- piscatoria - rybochytný, (Smoth Spear - Leaved Spurge), Makaronésie - end Madeira, pobřeží
- plagiantha - end Madagaskar
- platyphyllos - plocholistý, Středozemí
- polygona - mnohohranný,
- polychroma - mnohobarvý, pův. jv. Evropa, H, okr, ČR
- prolifera -
- prostrata - rozprostřený,
- pulcherriMA - nádherný, (nejkrásnější, vánoční hvězda, poinsettie, Christmas Flower, Mexican Flameleaf, Lobster Plant), pův. Mexiko a Guatemala, trop. keř, okr, intr Středozemí, Kanárské ovy, MAdeira, ČR skleník, hrnk, jed
- punicea -
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Kantaberské pohoří
- pythiusa ssp. cupanii - end Sardinie, Korsika a Sicílie
- radians -
- regis-jubae - Makaronésie, Kanáry
- resinifera - pryskyřičný, Středozemí
- retusa - tupolistý, s Afrika, Egypt, Sinaj, Palestina, Arábie až Pákistán, pouště
- riebeckii - v. Arábie, Omán, Saudská Arábie, Jemen

- rigida - tuhý, (úzkolistý), od Itálie na východ, Albánie, Černá Hora, Řecko, Krym, Turecko, Sýrie, Írán, Irák, kamen svahy, garrigue, Ca
- salicifolia - vrbolistý,
- saxatilis .
- segetalis Středozemí - sz. Afrika, jz. Evropa po Sicílii a Jadran, Makaronésie - Madeira, Kanáry, byliny až 1 m, až vytrvalá
- semperfoliata - stálolistý, end Sardinie a Korsika
- schimperi -
- schimperiana
- sojakii (austriaca ssp. sojakii), end Karpat
- spinosa - trnitý, Středozemí, Sardinie, Jugoslávie, Řecko
- stygiana - , Smar-m, NATm
- tirucalli (rhipsaloides) - tirukali, (Pencil Tree, Finger Tree, Ruber Euphorbia, Milok Bush, Milk Hedge, Sticks on Fire, Indian Tree Spurge), pův. trop v. a j. Afrika, okr subtropy, intr Kanár ovy
- trigona - (saguárko), z j. USA, ČR skleník
- transtagana - § SP , §BG,
- tuckeyana - Makaronésie - Kapverdy
- valdevillosocarpa - , §UA
- variabilis - variabilní, §F
- veneris - žlaznatý, Kypr
- verrucosa - žlutavý, Středozemí
- villosa –- kosmatý, (huňatý), j. Evropa až Kavkaz, ČR
- volhynica - volžský, §UA

Euphrasia - světlík, eufrasia, zahořanka, Orobanchaceae, (býv. Scrophulariaceae), 450 druhů, Eurasie, suché TTP, skalní terásky, okr
- azorica - azorský, Smar-m, NATm
- coerulea - modrý, Sudety, Karpaty, ČR, SRN
- grandiflora - velkokvětá, Smar-m, NATm
- stipitata - stopečkatý, end Malá Fatra Rozsutec

Euryops - žlutopaprska, euryops , Asteraceae
- pectinatus - hřebenovitý, pěst Itálie

Evax (Filago) **- evax ,** Asteraceae
- carpelana - , §F
- contracta - stažený, Kypr
- eryosphaerea - krvavý, Kypr
- pygMAea - trpasličí, (Pygmy Cudweed), celé Středozemí, Sardinie, Kypr, Malta, Kanár ovy
- rotundata - okrouhlý, §F

Evolvulus - vyvinutec, evolvulus, Convolvulaceae, 100 druhů, od USA po Argentinu, byliny až polokeříky, prérie, okr
- alsinoides - žabincovitý, Makaronésie - Kapverdy

Faba - bob, faba, (Beech), Fabaceae
- bona (vulgaris) - obecný, pův. Středozemí a jz. Asie, pěst listová zelenina - luskovina, Čína
- vulgaris – obecný, (vlčí bob), pův kult rostlina Středozemí, pěst již od neolitu, Maroko, ČR

Factorovskia - faktorovskia , ?
- aschersoniana - pavučinolistá, Kypr

Fagonia - podlák, fagonya, Zygophyllaceae, 45 druhů, aridní pouštní a polopouštní obl., saharská Afrika, Arábie, Středozemí, Kalifornie, vytr .byliny,
- albiflora - bělokvětý, Makaronésie, Sahara
- arabica - arabský, Alžírsko, Libye, Egypt, Palestina, Arábie, Sahara
- bruguieri - suché oblasti s. Afriky a jz. Asie, Sahara, od Maroka a Mauretánie po Súdán a Egypt, celá Arábie, Izrael, Sýrie, Blízký východ , Írán, Afghánistán, Pákistán, sv. Indie
- cretica - krétský, (Fagonia), v. Středozemí, Kréta, Kypr, Malta, Makaronésie
- glutinosa - lepkavý, Sahara
- indica - indický. s. Afrika - Maroko až Mauretánie, Egypt, Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Arábie, Sinaj, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie, kamen.svay, vádí, i duny

- kahirina - Sahara
- latifolia - širolistý, Sahara
- longispina - Sahara
- luntii - Somálsko, Džibutsko, Arábie, Jemen, Omán, Sokotra
- microphylla - drobnolistý, Sahara
- mollis - měkký, Palestina, Izrael - Nagev. poušť, Arábie, Sahara, pouště a polopouště
- oliveri - Sahara
- tenuifolia - tenkolistý, Sahara

Fagopyrum - pohanka, fagopyrum, Polygonaceae, 30 druhů, Eurasie, SAm, okr, pěst obilnina
- esculentum - obecná, Středozemí

Fagus - buk, fagus, Fagaceae, 12 druhů, mírné až teplé (meridionální) pásmo s. polokoule, opad. lesní stromy, relat. mělké kořeny - proto snadno zranitelné při klimat. změnách, což se uplatňuje i v ideologicky bezzásahové Šumavě, cenné dřevo, okr
- orientalis - východní, Malá Asie, jv. Evropa, Sicílie, BG, Kavkaz, s. Írán
- sylvatica - obecný, (evropský buk, English Beech), pův. Evropa, Středozemí, Itálie, BG, H, ne GB a z. Turecko, strom, 45 m, tvrdé dřevo, ČR

Faidherbia (Acacia) **- faidherbia,** Fabaceae, Afrika, jv Asie
- albida - bělostná

Falcaria - srpek, falkarie, Apiaceae
- vulgaris - obecný, Středozemí**,** Írán

Fallopia (Reynoutria, Bilderdykia, Polygonum) **- opletka, falopie, křídlatka,** svlačcovec, Polygonaceae, 9 druhů, mírné pásmo s. polokoule, oddenkaté, pnoucí, vlhko, **inv**
- aubertii (P. baldschuanicum) - čínská, (baldžuánská, China fleece Vine), pův Dálný východ - z. Čína, Indočína, sec Středozemí, Evropa, okr. intr. ČR nepůvodní, SAm
- baldschuanica - baldžuánská, Uzbekistán - Buchara, Tádžikistán, ČR
- convolvulus - obecná, v. Středozemí, Makaronésie, Írán
- dumetorum - křovištní, Středozemí**,** Írán
- japonica - japonská, pův. Japonsko, intr Evropa, **inv**
- sachalinensis - sachalinská, pův. Sachalin, **inv**

Farsetia - farsecia Brassicaceae
- aegyptia - egyptská, pův Blízký východ, s. Afrika: Mauretánie až Egypt, Sinaj, Arabie, Mali, Čad, Izrael Sýrie, Blízký východ , Irán, Pákistán, Afghánistán

Fedia - fedya , Caprifoliaceae, Valerianaceae
- cornucopiae –- Středozemní, (Horn-of-plenty), Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Maroko, (listy jako salát)
- graciliflora - pův z Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Řecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, ovy,

Felicia - felicia, Astertjie, Asteraceae
- amelloides (Agathea caelestis) - astrovitá, (melská, Blue Marguerite, Kongfisher Daisy, Blue Daisy Bush, Blue Felicia Bush, Shrubby Felicia), pův. j. Afrika, písčiny, stáloz. keř 0,3 m, okr, intr subtropy, Itálie, ČR

Femeniasia - femenyasia, Asteraceae
- balearica - baleárská, ,§ SP, §BG,

Ferula - ličidlo, ferula, ločidlo, sevlák, vochlice, „čertovo lejno“ , Assafetida, Giant Fennel), Apiaceae, (Umbelliferae)
- assa-foetida - , Írán
- communis - obecné, celý mediterán, Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, sev. Afrika – Libye, Maroko, Palestina, Izrael, Blízký východ , garrigue, suché svahy, úhory, u komunikací, léč
- cypria - kyperské, Kypr
- lancerottensis - Makaronésie
- latipinna - § SP , §BG, Smar-m, NATm
- linkii - Linkovo, Makaronésie - Kanár ovy (Gran Canaria)
- sadleriana - Sadlerovo, §H, §RO,
- tingitana - tangerské, z. Středozemí, Maroko, Španělsko, Portugalsko

Ferulago - ličidlovec, ferulago, loidlovka, Apiaceae
- asparigifolia - chřestolistý, Turecko, Kréta

- cypria - kyperský, Kypr end
- meoides - BG
- nodosa - uzlovitý, Egejská oblast, Balkán, Sicílie, olivové háje
- syriaca - syrský, Sýrie, Kypr

Festuca - kostřava, festuka, Poaceaea, přes 450 druhů, hlavně Eurasie a SAm, dále trop. Afrika, jv . Asie, N. Guinea i Austrálie a NZ, v JAm asi 140 druhů, páramos, puna, pampas
- alpina - alpská, Pyreneje, Alpy, Francie, až Rakousko a Slovinsko, Apeniny
- altissiMA - lesní, Středozemí
- ametysthiana - ametystová, pův. jv. Evropa, xerothermní tráva, §H, okr, ČR
- arundinacea - rákosovitá, Středozemí, H, Makaronésie
- brigantina - § SP, §BG,
- cinerea (glauca) - sivá, pův. j. Francie, okr, ČR
- cretacea - , §UA
- dalmatica - dalmatská, §H
- donax - donax, end Madeira
- drymeja - horská, hory Balkánu, Karpaty, ČR, Rakousko, Turecko, Kavkaz, Írán
- elegans - sličná, § SP, §BG,
- exaltata - Itálie, Sicílie
- gigantea - obrovská, Středozemí
- gautieri /scoparia) - metlatá, pův. Pyreneje, okr
- ovina - ovčí, Středozemí, Eurasie, ČR
- pallens – lesklá, §UA
- pallens ssp. pannonica - lesklá panonská, §H
- paniculata - latnatá, Eurasie
- petraea - skalní, Azory
- porcii - Porciova, , §UA
- pratensis - luční, Středozemí, Eurasie, ČR
- punctoria - tečkovaná, pův. Turecko, end, Červený seznam
- rubra - červená, Středozemí, Makaronésie, Eurasie, ČR
- summilusitana - § SP, §BG,
- vaginata - BG, H
- valesiaca - valeská, , Írán
- wagneri – Wagnerova, §H

Festucopsis - festukopsis, kostřavec, Poaceae, 3 druhy
- festucoides - kostřavový, Maroko
- sancta / Peridictyon s.-
- serpentini - hadcový, end serpent. pohoří Balkánu, Albánie

Fibigia - fibigia , Brassicaceae, 4 druhy
- clypeata - pův. v.Středozemí. Balkán, Itálie, Tunisko, Řecko, Turecko, Izrael, Blízký východ, Írán, Krym, Kavkaz, zavl Francie, Španělsko, §SRB, kamenité svahy
- eriocarpa - krvavá, Kypr, Řecko
- triquetra - end Dalmácie, skalní štěrbiny

Ficaria - orsej, fikaria, Ranunculacea**e**
- calthifolia - blatoucholistý, jv. a střední Evropa, Itálie, Balkán, Malá Asie, Rusko
- ficarioides - Řecko, Makedonie, Kréta, Anatolie, Arménie, Azerbajdžán, Gruzie, Libanon, Sýrie, Rusko, vlhko
- verna - jarní, j. a ostatní Evropa, H, ČR, má ssp. fertlis bez pacibulek

Ficinia - ficinya, Cyperaceae, cca 200 druhů, Gondwana, j. polokoule, Afrika - Kapsko 60, dále až Etiopie 20, Austrálie 76, NZ 3
- nigrescens j. Afrika, JAR

Ficus - fíkovník, fikus, smokvoň, (Fig), Moraceae, cca 1500 druhů, tropy a subtr, Austrálie, Indomalajsie, trop. nížinné deštné lesy, stáloz. dřeviny, i pnoucí a ovíjivé, škrtiči, latex, jed, okr, plody, latex jed, okr, plody
- benjamina - benjamin, (povislý, Weping Fig, Benjamin Tree, Benjamin Fig, Java Fig), pův. Asie, MAlajsie, Austrálie, strom 20 - 30 m, okr subtropy, intr Středozemí, Ischia, Kypr, Madeira, Maroko, okr aleje, ČR hrnk

- bengalensis (indica) – bengálský, (banyán, Banyan, East India Fig), pův. Asie, **posvátný strom buddhistů a hinduistů** 30 m, okr subtropy
- carica - smokvoň, (smokvoň ovocná, maloasijský, kárijský, Tree Fig), pův. Malá Asie - Írán, intr Středozemí – Španělsko, Baleáry, Makaronésie - Kanárské ovy, Kapverdy, Itálie, Ischia, Řecko, Chorvatsko, Balkán, BG, Kypr, Turecko, jz. Asie, s. Afrika - Tunisko, Alžír, Maroko, Sýrie, Blízký východ, Írán,, Arábie až Indie, bible, keř. strom 10 m, ovoce,
- carica ssp. caprifolius - Sardinie, ČR skleník, kamen stanoviště, staré pěst ovoce, Sinaj, Arábie, již i v ĆR venku
- cordata - srdčitý, s. Afrika, Arábie
- elastica - pyžmodárný, (Indian Rubber Fig, Assam Ruber Tree), pův. j.Asie, okr, intr Středozemí, Ischia, Maroko, ČR hrnk, strom 15-20 m, vzdušné kořeny
- macrophylla (magnolioides) - velkolistý, pův. Austrálie, intr okr, ČR hrnk
- microcarpa (retusa, nitida) – maloplodý, pův. jv. tropická Asie až Austrálie, okr Kypr, Kanárské ovy, ČR skleník, inv
- pumila (stipulata) - drobnolistý, (Creping Fig), inv
- religiosa - nábožný, (pípal p., Peepul, Bo Tree, Sacred Fig),
- sycomorus (gnaphalocarpa, mucoso - posvátný, (sykomora, smokvoň egyptská, „oslí fíky“, Sycamore Fig), pův. Indie, savany v. , stř. a s. Afriky, Egypt, Gambie,Jemen, Palestina, Izrael, okr **posvátný biblický strom,** mopanové lesy j. Afriky, intr Středozemí, Kypr, Blízký východ, Izrael, Libanon, Sýrie, Indie, Pákistán, Čína, jv, Asie , říční břehy a místa s vysokou hladinou spodní vody, mohutný strom 10 – 35 m, dřevo na stavbu domů, nástroje (hmoždíře a paličky), v Egyptě na rakve mumií, plody ptáci, savci, ryby i lidé, kůra k vydělávání a barvení kůží, ferment fíky na alkohol nápoj, fíky pojídá řada savců, ptáků a ryb, dřevo řezbáři, konstrukce

Filago - bělolist, filago , Asteraceae
- aegaea ssp. aristata - egejský, Kypr
- arvensis - rolní, Středozemí, Kypr, Írán, ČR
- asterisciflora - z. Středozuemí, Španělsko, Itálie, Sicílie, Sardinie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, úhory a pastviny
- atlantica - MAroko, Alžírsko
- desertorum - pouštní, Španělsko, s Afrika, Egypt, Sinaj, Arábie, Irák, Írán, Pákistán, pouště
- discolor - Sicílie
- erio-cephala - vlnohlavý, Kypr
- eriosphaera - kulatohlavý, Kypr
- gallica - galský, pův. jz. Evropa, Ischia, Kypr, ČR zavlékán
- heldreichii - Maroko, Alžírsko
- lutescens - žlutavý, Středozemí
- mareotica - mareotský, Kypr
- minima - nejmenší, z. a stř. Středozemí, Maroko, Lybie, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira, Azory zavlečen
- lutescens - žlutavý, Středozemí
- pygmaea - trpasličí, Středozemí, MAkaronésie
- pyramidata - jehlancovitý, Středozemí, Kypr, Blízký východ , písč půdy
- vulgaris - obecný, Středozemí, písč půdy

Filipendula - tužebník, filipendula , Rosaceae, 15 druhů,, s. mírný pás, mokřady, okr
- vulgaris - obecný, H, Makaronésie

Fimbrystylis - fymbrystylis, Cyperaceae, SAm, Afrika
- ferruginea - železovitý, Kypr
- sieberiana - Španělsko, Kréta, Kypr, s Afrika, Egypt, Arábie, Palestina, Sýrie, Turecko, Kavkaz, Irák, Irán, Afghánistán, jv. Asie

Foeniculum - fenykl, fenykulum , Apiaceae, aromatická
- dulce - sladký, zelenina
- vulgare ssp. vulgare - obecný pravý, (Fennel), pův kult rostlina Středozemí, Itálie, Ischia, Kypr, Madeira, Egypt, Maroko, z. Asie, pěst. ČR, suchá pobřeží, úhory, inv, léč - esenciální oleje, aromaterapie, močopudně, při obezitě,
- vulgare ssp. azoricum - obecný azorský, jz. Evropa, Azory

- vvulgare ssp. piperitum - obecný pepřovitý, koření
Fontanesia - fontanézia, bezucha, Oleacea, 2 druhy, Přední Asie a Čína, opad. keře připomínají ptačí zob
- phillyreoides - jamcovitá, (listovitá), Sicílie, Anatolie, Malá Asie, Sýrie, Izrael
Forsythia - zlatice, forsycie, Oleaceae,10 druhů, mírné až subtr. pásmo v. Asie a 1 na Balkáně, opad. keře
- europaea - evropská, Balkánský druh, Albánie, Kosovo, Makedonie, §SRB (kriticky ohrožena)
- suspensa - převislá, Čína, okr Eurasie
- x intermedia - prostřední, okr
Forsskaolea - forskaolea, Urticaceae
- angustifolia - úzkolistá, end Kanáry, až polokeř, léč
- procridifolia - Makaronésie - end Kapverdy
- tenacissima - Středozemí , Sinaj, Arábie
Fortunella - kumkvát, fortunela, (kumquat) , Rutaceae, 5 druhů, nízké dřeviny, vlhké lesy, Čína, Japonsko, MAlajsie, okr, plody, farmakologicky
- MArgarita - , intr. Itálie, Korfu
Fragaria - jahodník, fragaria, Rosaceae, 12 druhů, trvalky, Eurasie, SAm, Chile, Afrika, okr
- vesca - obecný, Středozemí, Makaronésie, Itálie, Eurasie, ČR
Frangula - krušina, frangula, Rhamnaceae, 40 druhů, převážně subtropy z. SAm
- alnus - olšová, euroasijský taxon, Středozemí, Eurasie, ČR, Malá a Přední Asie, sz. Afrika z. Sibiř,
- azorica - azorská, Smar-m, NATm
- rupestris - skalní, jv. Evropa, u Jadranu, Slovinsko, Chorvatsko, B+H, Černá Hora, Albánie, Řecko, Balkán, Apenin. poloostrov
Frankenia- frankenya, Frankeniaceae
- capitata - pobřeží Makaronesie, Kanáry
- corymbosa - chocholičnatá, pobřeží Středoz. moře, Španělsko, Maroko,Alžírsko
- ericifolia - vřesovcovitá, Makaronésie - Kapverdy
- hirsuta (laevis v. hirsuta, Sea-heath) - chlupatá, (srstnatá), Středozemí, Makaronésie, celý mediterán, Egypt, Sinaj, Palestina, Izrael, Kréta, Kypr, Malta, Irán, střední Asie, j. Afrika, slaniska, písč a kamen půdy, polokeř
- laevis - hladká, z. Středozemí, Itálie, Kanár ovy (Tenerife), halofyt, zasolené půdy, písč a kamen pobřeží
- pulverulata (pulverulenta) - poprášená, Kréta, Kypr, kamen půdy
- thymifolia - mateřídouškovitá, Středozemí, Španělsko, halofyt, slaniska
Fraxinus - jasan, fraxinus, (Ash), Oleaceae, **70** druhů, hlavně mírné až subtr. oblasti s. polokoule - Eurasie, SAm, s Afrika, Indonésie, GuateMAla, pevné pružné dřevo, i okr
- angustifolia - úzkolistý, Středozemí, j., jv. a stř. Evropa, Kypr, ,j. Morava - C4a,, Slovensko, s. Afrika (MAroko, Alžírsko, Tunisko), Sýrie, Turecko, Írán,, Kavkaz, Írán, ČR ojed. intr
- dimorpha - hory MAroka a Alžírska, keř. stromek, mediteránní xerofil. společenstva
- excelsior - ztepilý, (Common Ash), Evropa, Středozemí , Kypr, Anatolie, Kavkaz, 45 m, ČR, **tvrdé dřevo** mírného pásMA
- ornus - zimnář, ("MAnový", Flowering Ash, MAnna Ash), pův. j., jv. a střední Evropa, H, Slovensko, hory Středozemí – Itálie, Ischia, Sardinie, Sicílie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Turecko a Malá Asie, mediteránní lesy, §UA, **tvrdé dřevo** mediteránu, míza - manitol - manový cukr, mohla to být Mana
- oxycarpa - ostroplodý, Středozemí, Španělsko, j. Francie, Sicílie, BG, Albánie
- pallisae - polský, §SRB
- syriaca - syrský, MAlá a střední Asie, Írán
- velutina - sametový, pův. USA, introd. Kypr, ČR sbírk
- xanthoides - žlutodřevovitý, Alžírsko, Maroko
Freesia - frézie , flissie, Iridaceae, 16 druhů hlíz. trvalky, end j. Afrika, okr,
- refracta - zalomená, (Common Freesea), pův. j. Afrika, intr Malta
Fritillaria - řebčík, fritylaria, komonka, Liliaceae, 151 druhů, temperátní / mírný pás, Eurasie, Středozemí, z. SAm, §D – všechny druhy
- acmopetala - s Středomoří - Kypr, Sýrie, Libanon, Turecko
- alburyana - end Turecko, Írán
- aurea - zlatý, Středozemí - end Malá Asie, j Turecko
- camschatcensis - kamčatský, Japonsko, ruské Přímoří, Sachalin, Kamčatka
- collina - chlumní, end Kavkaz, Gruzie, Ázerbájdžán, Arménie

- degeniana - , §SRN
- demopetala - lístkovitý, Kypr
- epirotica - , Řecko
- graeca - řecký, Řecko, býv Jugo
- imperialis - královský, v Turecko, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie, Kašmír, okr ČR
- latifolia - širokolistý, Kavkaz, Turecko
- lusitanica (hispanica) - portugalský, Iberský poloostrov, horské TTP
- meleagris - kostkovaný, subatlanticko-submediteránní druh, pův j. Evropa až Slovensko, dále stř. a jv. Evropa, evropské Rusko, Kavkaz, Karpaty, z.Sibiř, Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Maďarsko, Jugo, GB, Pobaltí, mokré TTP, §SK, §PL, §SRB, §H, §UA, §D, §CH, v ČR asi sec, vymizel, okr. Evropa, ČR, SRN, H, jed
- meleagroides - , stř., z. a j. Evropa, GB, Španělsko, až Rusko , §UA
- messanensis - mesinský, Středozemí, Itálie, Balkán, Řecko, Kréta, Španělsko, travn svahy
- michailovskyi - Michailovského, sv. Turecko, Červený seznam, okr Evropa
- montana - horský, Středozemí, Francie, Itálie, Jugo, Albánie, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Ukrajina, Kavkaz, j evr. Rusko, §UA
- obliqua - šikmý, Řecko
- orientalis - východní, §F
- pallidiflora - bledý, Kazachstán, Čína, Sibiř, okr Evropa
- persica - perský, v. Středozemí, Blízký východ, Izrael, Jordánsko, Libanon, Kypr, Írán, Irák, Sýrie
- pinardii - Pinardův, v. Středozemí, Turecko, Írán, Arménie, Sýrie, Libanon, kamen. svahy
- pontica - balkánský, Balkán, Bulharsko, Turecko, Černomoří
- pyrenaica - pyrenejský, Španělsko, Portugalsko,
- ruthenica - ruský, §UA
- stenanthera - stř. Asie - Uzbekistán, Kazachstán, Pamiro-Alaj, Ťan-šan
- thessala - thesalský, Balkán, Jugoslávie, Řecko
- tubiformis - z Alpy,

Fuchsia - fuchsie, čílko, Onagraceae, 110 druhů trop. stř. a JAm, 4 NZ, 1 Tahiti
- boliviana - Makaronésie
- magellanica - magelanská, pěst Středozemí, Makaronésie, Itálie, okr, ČR hrnkově, inv
- x hybrida - zahradní, (Fuchsia), pův. JAm, Mexiko, NZ, keř, okr subtropy

Fucus - fucus, mořská řasa - chaluha, Fucaceae,
- serratus - pilovitá, pobřežní moře Evropa, SAm
- spiralis - s Atlantik
- vesiculosus - bublinatá, pobřežní mělčiny Atlantiku, hloubka 2-4 m, do 14 m. léč, TLM. kosmetika, hnojivo

Fumana - devaterka, **fumana,** *zemědým,* Cistaceae, 19 druhů, Středozemí, skalní stepi, polokeřík,
- arabica - arabská, Středozemí, Kréta, Kypr, Arábie, garrigue, kamenité lokality, polokeřík
- ericoides - vřesovcovitá, celý mediterán, makchie, garrigue, bory, Ca, keřík
- procumbens - poléhavá, Středozemí , j. a stř. Evropa, Francie, H, Kréta, Rumunsko, Malá Asie, Írán, **§CZ**
- thymifolia - tymiánolistá, mateřídouškolistá, (Thyme-leaved Sunrose), Středozemí, Kréta, Kypr, Malta, garrigue (frygana), §UA

Fumaria - zemědým, fumaria , Papaveraceae, Fumariaceae
- bracteata - listenatý, Kypr
- capreolata - popínavý, Středozemí, Pyrenej. poloostrov, až Řecko, Turecko, Blízký východ, s. Afrika, Mroko až Egypt, sec Makaronésie - Kanáry, Azory, ale i Amerika a Austrálie, zavl ČR, cesty, zdi, rumiště
- coccinea - šarlatový, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- capreosa - kozí., v. Středozemí, Sardinie, Kypr
- densiflora - keřovitý, Středozemí, Kypr, Egypt, Evropa, z Asie
- gailardii - Gailardův, Kypr
- indica - indický, Kypr
- MAcrocarpa - velkoplodý, Kypr
- muralis - zední, end Madeira
- officinalis - lékařský, pův. Středozemí, Makaronésie, ČR nepůvodní
- parviflolora - MAlokvětý, Středozemí, řídce zplaňuje i v ČR

- schleicheri - Schleicherův, j., stř. a v. Evropa, Irán, Kavkaz, stř. Asie, H
- vaillantii - Vaillantův, Středozemí**,** MAkaronésie**,** Írán
Furcraea - furkrea, Agavaceae, Asparagaceae, asi 12 druhů, sukul, pouště, Amerika, Karibik, okr
- foetida - smrdutá**,** Karibik , Amazonie**,** Guayanská vysočina, Madagaskar, Réunion, Makaronesie **-** Kapverdy
Gagea – křivatec, gagea, Liliaceae, asi 100 druhů, Středozemí, Eurasie, SAm, s. Afrika, drobná jarní cibulovina, okr
- arvensis - rolní, Španělsko – Palestina, Řecko, s. Afrika, §F
- bohemica ssp bohemica – český pravý, cirkumboreální, stř a j Evropa, Středozemí, Karpaty, Turecko, Izrael, výslunné stráně, **ČR C2,** ohrožován bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C2),** §SK, §H
- chlorantha - zelenavý, Kypr
- fibrosa - vláknitý, Kypr
- fistulosa - trubkovitý, z. Středozemí
- foliosa – listnatý, §F
- graeca - řecký, v. Středozemí, Řecko
- granatelli - , §F
- granda - , od Řecka na východ, Kréta, Kypr, egejská oblast, garrigue
- granatellii - italský, Sardinie, Sicílie, Korsika
- juliae - kyperský, end Kypr
- lutea - žlutý, §F,
- miniMA - nejmenší, §F, §SRB
- peduncularis - stopkatý, (žlutá betlémská hvězda), Balkán, Řecko, Kypr, egejská oblast, kamen svahy
- pratensis - luční, Středozemí, §F
- pusilla - nizoučký, Středozemí
- reticulata - síťovitý, Řecko
- saxatilis - skalní, §F
- soleirolii - Soleroliův, z Středozemí, Pyreneje, Sierra Nevada, Baleáry, Sardinie, Korsika, §F
- spathacea - , §F, §H
- transversalis - vstřícnolistý, Středozemí
- trinervia - trojžilný, Sicílie, s. Afrika
- villosa - rolní, Středozemí, H , Kypr, ČR
Galactites - bodlákovec, galaktytes , Asteraceae
- tomentosus - skvrnitý, (plstnatý, Meditteranean Thistle, Boar Thistle, Purple Milk Thistle), z. až stř. Středozemí, Španělsko, Řecko, Sardinie, Kréta, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, MAdeira, sev. Afrika, MAroko, úhory, pastviska
Galanthus - sněženka, galantus , Alliaeae, (Amarillidaceae), 21 dru Evropa a z. Asie, hů, drobné cibuloviny, okr
- elwesii - Elwesova, pův. Turecko, Malá Asie, jv. Evropa - Balkán, Bulharsko, Srbsko, Rumunsko, Moldavied, ovy v Egej. moři, §UA, Červený seznam, okr Evropa, SAm, (jako fial. krokus)
- fosteri - Turecko, Sýrie, Libanon, Joerdánsko, Izrael
- ikariae - ikarská, ovy Andros, Tinos
- nivalis - podsněžník, (Snow-drop), Středozemí , z. a j. Evropa od Pyrenejí po Turecko a Kavkaz, i Ukrajina, H, §RO, **§CZ**, humózní lesy, §UA
- panjutinii - Panjutinova, pouze 5 lokalit, Kolchida na hranicích Ruska a Gruzie, lokalita v Soči zničena výstavbou areálu zimní olympiády 2014 v Soči
- plicatus - plihá, z. pobřeží Černého moře: Krym, Rumunsko, sz. Turecko, §UA, Červený seznam
- reginae-olgae - královská, Středozemí, ostrůvkovitě Balkán Černa Hora, j. Řecko - Poloponés, Korfu, Sicílie, j. Jugoslávie, podél horských potoků, Červený seznam
- rizehensis - Turecko, Gruzie, Kavkaz
- woronowii - Turecko, Kavkaz, Gruzie, Rusko, okr
Galatella (Aster) **- hvězdnice, galatela**, Asteraceae
- cana - sivá, panonsko-karpatsko-balkánský druh, i ČR, Slovensko, Maďarsko, Rakousko, Srbsko, Rumunsko
- linosyris - zlatovlásek, Středozemí
- punctata - tečkovaná, Středozemí

- villosa - chlupatá, jv Evropa, jz Asie, Maďarsko, Bulharsko, Írán, Kazachstán, z Sibiř
Galega - jestřabina, galega , Fabaceae
- officinalis - lékařská, pův. evropské Středozemí, j. a jv. Evropa, Írán, H, kamen lokality, ČR nepůvodní
Galeobdolon - pitulník, galeobdolon, Lamiaceae
- luteum - žlutý, H, ČR
Galeopsis - konopice, galeopsis, Lamiaceae
- angustifolia - úzkolistá, Středozemí
- bifida - dvouklanná, Středozemí
- ladanum - širolistá, Středozemí
- pubescens - pýřitá, Středozemí
- speciosa - sličná, Středozemí
- tetrahit - polní, Středozemí
Galingsoga - pěťour, galingsoga, Asteraceae, Eurasie, Amerika, Afrika, eutrofní lokality, plevel zahrad a polí,
- parviflora - MAloúborný, pův. Andy JAm, Karibik, j. Brazílie, Bolívie, stř. Argentina, Peru, Chile, Patagonie, pampa Uruguay, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra MAdre, okraj Sahara, MAkaronesie - Kapverdy, ČR zavlečen, inv, zahradnické půdy
- quadriradiata - srstnatý, Středozemí**,** Makaronésie
Galium (Asperula) **- svízel, galium**, Rubiaceae, (Aparinaceae), cca 400 druhů, téměř po celém světě, hlavně mírné pásmo,
- aetmicum - Sicílie, Etna
- album - bílý, Evropa mimo jižní
- anisophyllon - nestejnolistý, hory stř. a j. Evropa,
- aparine - přítula, Eurasie, Středozemí, Makaronésie, BG, H, Kypr, ČR, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Írán, JAm
- aureum - zlatý, Jugoslávie
- austriacum - rakouský, stř Evropa, ČR, §H
- boreale - severní, Evropa, mírné pásmo Asie a SAm
- canum - šedý, v Středozemí, Kréta, Rhodos, Kypr, Turecko, Sýrie, Izrael
- corsicum - korsický, end Korsika a Sardinie
- degenii - hory, Řecko, Albánie, Makedonie
- divaricatum - rozličný, Kypr
- eriocarpum - JAm
- glaucum - sivý, ponticko-panonský florelement
- graecum - řecký, v. Středozemí, Kréta, Dodekanés. jz. Turecko
- humifisum - položená, Kypr
- hypocarpium - stř. a JAm
- kitaibelianum - Kitaibelův, §SRB
- MAgellense - end Apeniny
- megalospermum - end Alpy
- moldavicum - moldavský, , §RO,
- mollugo - povázka, z. a stř. Středozemí, stř. Evropa, ČR
- murale - zední, Středozemí , Makaronésie, Kypr, Írán
- odoratum (A. odorata) - vonný, Středozemí , listy louhované v bílém víně nápoj maiwein
- palustre - bahenní, Středozemí, Makaronésie, BG
- productum - produkční, end Madeira
- pumilum - nízký. Evropa
- purpureum - nachový, BG
- quadriradiata - Kapverdy
- recurvum - zakřivený, Kypr
- richardianum - JAm
- rivale - potoční, v. Středozemí
- rotundifolium - okrouhlolistý, Makaronésie
- saxatile - hercynský, Středozemí, Makaronésie
- scabrum (rotundifolium) – drsný. (okrouhlolistý), z. Středozemí, Kanárské ostrovy, ČR

- setaceum - rolní, Kypr
- schmidtii - Schmidtův, end Sardinie
- spurium - pochybný, Středozemí
- sudeticum - sudetský, end Čech
- sylvaticum - lesní, BG
- tennuissimum - tenkolistý, Kypr
- tricornutum - trojrohý, Středozemí, Makaronésie
- trifidum - trojklanný, SA, v Asie, s. Eurasie, cirkumpolární, §F
- uliginosum - slatinný, Středozemí
- valdepilosum - moravský, střední Evropa, i ČR
- verum - syřišťový, Středozemí, Evropa, H, ČR
- viridiflorum - § SP , §BG,
- wirtgenii - Wirtgenův, střední až j. Evropa
- x pomeranicum - pomořanský, Středozemí

Gardenia - kucinar, gardénya Rubiaceae, 250 druhů, Afrika, Asie (vč. Japonsko, Čína, Filipíny), okr
- jasminoides (florida, augusta) - jasmínovitá, (vznešená, Cape Jasmin, Common Gardenia), pův. j. Čína, Japonsko, stáloz. keř, okr subtr a tropy

Garidella (Nigella) - **frkačka, garidela** , Ranunculaceae
- nigellastrum - černuchovitá, Kypr, §F
- unquicularis - občasná, Kypr

Gasteria - gastéria, břichatka, Aloeacae , Liliaceae *(ale také gastérie, břichatka z Aspuodelaceae*
- MAculata - skvrnitá, ("aloe"), Korsika, Řecko, s. Afrika

Gaudinia - láMAvka, gaudynye, Poaceae, 5 druhů
- coarctata - Azory
- fragilis - křehká, Středozemí, Portugalsko až Řecko, Krym, MAroko až Lybie, Turecko, Kavkaz, Sýrie, Libanon, Izrael, Azory, Madeira, Kanár. ovy, zavl ČR
- hispanica - španělská, § SP, §BG,
- maroccana - marocká, Maroko
- valdesii - Maroko

Gazania - gazánya úborovka, Gousblom, Asteraceae, okr
- heterochaeta - , Kapsko
- krebsiana - Krebsova, trop. v. a j. Afrika, Tanzanie, Angola, Kapsko, travinné stepi, stáloz. trvalka
- leiopoda - Leopoldova, Kapsko
- lichtesteinii - Lichtensteinova, Kapsko
- linearis - přímá, JAR, zavl i Amerika
- longiscapa - okr
- nivea - okr
- pestinata - hřebenitá, Kapsko
- rigens - drsná, (Treasure Flower), okr, Čína, Palestina, Izrael, ČR
- rigida - tuhá, Kapsko
- serrata - pilovitá, Kapsko
- x splendens (ringens) - zářivá, (zahradní, úborovka tuhá, pojíchlup, Trailing Gazania, Clumping Gazania, Treasure Flower), pův. j. Afrika, Mosambik, bylina, okr tropy a subtr, intr. Kypr, Itálie, Ischia, ČR

Genista (incl. Genistella, Cytisantus, Chamaespartium) – kručinka, genysta, Fabaceae, 90 druhů, Středozemí, Evropa, s Afrika, Malá Asie, Zakavkazí, z Sibiř, trnitý keřík
- acanthoclada - trnitá, (paznehtíkovitá), v. Středozemí, Řecko, Kréta, makchie (frygana), skály Ca, nejteplejší oblasti
- aetnensis - etneská, end Sicílie, Sardinie
- anglica - anglická, z. a stř. Evropa
- aristata - end Sicílie
- asphalathoide - kopíčkovitá, jz. Evropa, s. Afrika
- benehoavensis - § SP, §BG,
- cinerea - popelavá, Itálie, Španělsko, s. Afrika
- corsica - korsická, z Středozemí, end Korsika, Sardinie, trnitý keřík, macchie
- cupanii - end Sicílie

- dalmatica - dalmatská, Dalmácie
- depressa - přitisklá, Balkán, Krym
- dorycnifolia - § SP, §BG,
- falcata - srpovitá, end Portugalsko, Španělsko
- fasselata - v. Středozemí,
- germanica - německá, Evropa, ČR
- hassertiana - end Balkán, Albánie, Kosovo
- hirsuta - srstnatá, z Středozemí, Španělsko Baleáry, sz. Afrika
- hispanica - španělská, jz. Evrop, Španělsko, j. Francie, Itálie
- horrida - strašlivá,
- januensis - Středozemí, Itálie, Slovinsko, Řecko, Bulharsko, Rumunsko
- legionensis - end s. Španělsko - Kantaberské pohoří
- lydia - lydijská, pův. Balkán, Anatolie, okr
- monspessulana - montpelierská, inv
- nissana - nišská (srbská), Jugoslávie, Albánie, §SRB
- ovata - vejčitá, j. Evropa
- pilosa - chlupatá, Středozemí, stř. a z. Evropa, BG, H, j. Morava
- radiata - paprsčitá, jv. Evropa, od Francie do z. Jugoslávie, Rumunsko, Řecko, Itálie, Albánie, Srbsko, Rumunsko, Karpaty, stř. Asie, okr ČR, SRN, H
- sagittalis (Genistella s.) – křídlatá (kručinečka k.), cirkumboreální, pův. j. , stř. a z. Evropa, Středozemí, Pyrenejský, Apeninský a Balkánský poloostrov, Francie, Rumunsko, BG, Moldavsko, Karpaty, sec na s. po ČR, Německo a Rakousko, **ČR C3**, zavlék., **§CZ(C3),** ohrožován bezzáasahovou sukcesí, okr Evropa, §UA, §NL
- salzmannii - mediteránní, Středozemí - Apeniny, Elba, Korsika, Sardinie
- scorpinus - štírovitá, Španělsko, Francie, Maroko, makchie, garrigue
- scythica - skytská, §UA
- sericea - hedvábná, Jugoslávie
- spartioides - vítečníkovitá, Španělsko
- sphaecephalus var. caudalis - kulatohlavá, end Kypr
- sylvestris - lesní, jv. Evropa, Albánie, Jugoslávie, Itálie
- tanaitica - donská, §UA
- tenera - jemná, end Madeira
- teragona - čtyčhranná, §UA
- tinctoria - barvířská, pův. stř. a j. Evropa, Španělsko, Francie, ČR, Malá Asie, z. Sibiř,
- tournefoertii - , Španělsko, Maroko, Alžírsko
- tricuspidata - z. Středozemí , křoviny, bory, trnitý keř
- tridentata - z. Středozemí, hlavně Pyrenej. poloostrov, Maroko

Genistella - kručinečka, genystela , Fabaceae
- sagittalis - křídlatá, j. a stř. Evropa, poléhavý polokeřík, §UA
- tatrae - tatranská, z. Karpaty

Gennaria - genaria , Orchidaceae
- diphylla - dvojlistá, Středozemí , Makaronésie, Sardinie

Gentiana (Pneumonanthe, Tretorhiza) **- hořec, genciana,** Gentianaceae, 800 druhů, mírné pásmo, hory, SAm, Japonsko, Evropa, byliny, okr, §D – všechny druhy kromě lutea, §Pl – všechny druhy
- acaulis - bezlodyžný, §SRB, §UA
- alpina - alpský, Alpy, Pyreneje, Sierra Nevada ve Španělsku, hory 2-3,5 tis.m
- aphylla - bezlodyžný, Španělsko
- asclepiadea - H
- asclepias - , §H
- burseri - Pyreneje
- clusii - Alpy
- crutiata - křížatý, Francie, Itálie, H, stř. Evropa Ukrajina, stř. Asie, §H, **§CZ**
- laciniata - dřípatý, , §UA
- ligustica - , §F

- lutea - žlutý, j. Evropa, Středozemí, Pyreneje, Sardinie, Srbsko, BG, z. Asie, §RO, §UA, Červený seznam, vytrhán jako léč. okr
- lutea ssp. symphiandra - , §SRB
- montana - end z. přímořské Alpy, Francie, Itálie
- nivalis - Pyreneje
- orbiculata - Pyreneje, Alpy, Karpaty, Apeniny, Rumunsko, Slovensko, Itálie
- pneumonanthe - §SRB, §H
- punctata - tečkovaný, Balkán, Karpaty, Alpy, §UA, **§CZ**
- septemfida - Středozemí, Írán
- utriculosa - , §F
- verna - jarní, Středozemí, Alpy, Turecko, Arménie, Írán, §UA
- verna ssp. balcanica - jarní balkánský, Balkán - Srbsko, Bosna, Černá Hora, Albánie, Makedonie, Řecko, Apeniny, Alpy, **§CZ**

Gentianella (Gentiana) **– hořeček, gencianela,** Gentianaceae**,** asi 400 druhů, hlavně hory Evropa, SAm, Japonsko, okr
§D – všechny druhy, kromě ..., §Pl – všechny druhy
- aMArella - hořký, §F, §H
- austriaca - rakouský, §H
- bicknelii -
- fatrae (austriaca ssp fatrae) – fatranský, cirkumboreální, end z. Karpat, §Pl,
- livonicva - H
- uliginosa - bažinný, §F, §H

Gentianopsis - trličník, gencianopsis, hořeček , Gentianaceae
- ciliata - brvitý, j. Evropa, Balkán, Pyren. poloostrov, §H, **§CZ**

Genuaria - genaria, Orchidaceae,
- diphylla - dvoulistá, (Two-leaved Gennaria), Iberský poloostrov, Sardinie, Madeira, vavřín. lesy

Geranium - kakost, geranyum, Crane´s Bill, Geraniaceae, 430 druhů, byliny, chladnější mírné a mediteránní pásmo, po celém světě a horách tropů SAm, i Island, Afrika, okr
- arabicum - arabský, Arábie, trop. Afrika, Madagaskar
- argenteum - zlatý, §F
- austroapenninum - apeninský, Itálie, Turecko
- canariense - kanárský, Makaronésie - Kanár ovy (Tenerife)
- cinereum - sivý, j. Evropa, Pyreneje, §F
- columbinum - holubičí, Středozemí, Kypr, Írán, (ČR)
- dalMAticum - dalmatský, pův. Dalmácie a Černá Hora, Černé moře, okr, ČR
- dissectum - dlanitosečný (stříhanolistý), Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, Evropa, ČR, z Asie,
- divaricatum - rozsochatý, Středozemí
- ecuadoriense - end Ekvador
- endresii - Endresův, Pyreneje - RF, §F
- erianthum - s Čína, v. Přímoří, sz. SAm
- favosum - sv Afriky - Egypt, Súdán, Eritrea, Etiopie, Džibutsko
- gracile - Kavkaz, Turecko, Írán
- guateMAlense - stř Akerika, Guatemala až Panama
- himalayense - end z. Himálaj, Afghánistán, Pákistán, Nepál, Tibet
- ibericum - gruzínský, Kavkaz,okr
- incanumm - end j. Afrika
- lucidum - lesklý, Středozemí, Makaronésie, BG, Kypr, Írán, ČR vyhynulý
- macrorrhizum - oddenkatý, pův. Balkán, Středozemí, Francie, Itálie, Jugoslávie, Řecko , okr, ČR
- maderense - madeirský (Madeira Storck´s Bile), Makaronésie, end Madeira, laurisilvia , dřevitý, Smar-m, NATm, Červený seznam, okr
- magniflorum - end j. Afrika
- mascatense - tropy Starý svět, Afrika aj.
- molle - měkký, v. Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Írán
- multipartitum - hory JAm
- nepalense - nepálský, Afghánistán, Pákistán, Indie, Čína, Indočína, Nepál

- nodosum - uzlinatý, Středozemí , Španělsko, Francie, Itálie, Korsika, Jugoslávie, lesy vyšších poloh
- palmatum - dlanitý, Makaronésie, end Madeira
- palustre - bahenní, Evropa, ČR
- phaeum - hnědočervený, hory j. a stř. Evropy, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Balkán, ČR
- pratense - luční, Eurasie, ČR
- psilostemon - Turecko, Gruzie, Kavkaz
- purpureum - nachový, evropské Středozemí, Makaronésie, Kypr, až stř. Evropa, i ČR, vlhčí stinné svahy
- pusillum - maličký (něžný), Středozemí, Kypr, Írán, ČR
- pyrenaicum - pyrenejský, pův hory Středozemí Atlas, Pyreneje, Francie, Kavkaz, Libanon), ČR nepůvodní
- renardii - Renardův, pův. Kavkaz, okr ČR
- reuteri (canariense) - kanárský, Kanárské ovy, podrost Lauri sylvi, Červený seznam, okr
- richardsonii - z SAm
- rivulare - potoční, z Alpy,
- robertianum - smrdutý, Středozemí, H, Makaronésie, Madeira, Írán, R
- rotundifolium - okrouhlolistý, Středozemí, s. Afrika - Maroko až Libye, Maďarsko, GB, Malá Asie, Kypr, Blízký východ, Írán, zavl ČR
- rubescens - růžový, end Madeira
- sanguineum - krvavý, Středozemí, H , Evropa, Turecko, okr ČR
- sessiflorum - JAm, Austrálie, NZ
- sibiricum - sibiřský, Eurasie, Rumunsko, až Japonsko
- subcaulescens - Balkán, Řecko, Makedonie
- sylvaticum - lesní, Eurasie, §H
- tuberosum - hlíznatý, v. a centrální Středozemí, Itálie, Balkán Kypr, Albánie, Makedonie, Řecko, Bulharsko, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Krym, Kavkaz, Írán, kamen lokality, cesty
- viscosissimum - z SAm
- wakkerstroomianum - jv Afrika, FAR, Svazijsko
- x cantabrigiense (MAcrorrhizum x) - kantabrický, okr, ČR

Gerbera - gerbera, Asteraceae, 35 druhů, JAm, jv. Afrika, Madagaskar, Sibiř, Nepál, Čína, Indie, Tasmánie, okr
- jamesonii - Jamesonova, (African Daisy), pův. Afrika, okr Itálie, Ischia, ČR

Geropogon - geropogon , Asteraceae, 1 druh, (příbuzný Tragopogon)
- hybridus - křížený, Středozemí, Kypr**,** Krym, zavl Makaronésie, Kalifornie

Gesnouinia - drnavec, gesnouinya, Urticaceae
- arborea - stromový, Makaronésie - end Kanáry, keř stromek, okr

Geum - kuklík, geum , Rosaceae, 50 druhů, mírné klima, vlhké hory, arktické lok., Eurasie, Amerika, NZ, vytrv. oddenk byliny, okr
- bulgaricum - bulharský, BG (Rila)
- heterocarpum - různoplodý, Středozemí, Španělsko, RF, Itálie, Albánie, Řecko, Maroko, Alžírsko, Turecko, Kypr, Izrael, Sýrie, §F
- rivale - poříční, §H
- urbanum - Středozemí, BG

Ginkgo - jinan, ginkgo , salisburie, Ginkgopsida/Ginkgaceae, 1 druh, „žijící fosilie“, nejstarší strom (před 160 mil. let), pův. j. Čína, dále Mandžusko, Korea, Japonsko
- biloba - dvoulaločný (Maidenhair Tree), end stř. Čína, pův.MAlý areál jv. až stř. Čína, Mandžusko, Korea, Japonsko, Červený seznam, "žijící fosilie", nejstarší strom (před 160 mil. let), ve volné přírodě vyhynul, dvoud. strom, až 37 m, jedlá pražená semena, léč (podpora paměti, Alzheimrova choroba, migrény), afrodiziak (nepokryté pojídání semen signalizuje erotickou připravenost), intr. SAm, okr intr do Evropy (NL - 1730, ČR - Hluboš 1809, SRN. H, Itálie), léč TČM

Gladiolus - mečík, gladyolus, Pypier, Iridaceae, 260 druhů, Afrika a Madagaskar, Arábie, Středozemí, Eurasie, z.Asie, sec Amerika, hlízn. trvalky, okr, §CH – všechny druhy
- agrymonius - polní, Středozemí, Itálie
- alatus - křídlatý, hlízn. bylina, j. Afrika**,** Kapsko
- arcuatus - , Kapsko
- bonaespei - , (Flames), Kapsko
- byzanticus - byzantský, Středozemí

- carinatus - kýlnatý, Kapsko
- carneus - pleťový, Kapsko
- caryophyllaceus - hvozdíkovitý, pův. j. Afrika, Kapsko, inv
- ceresianus - , Kapsko
- communis - obecný, Středozemí, Sardinie, Kypr, Španělsko, Řecko, Červený seznam
- cunonius - , Kapsko
- debilis - , Kapsko
- dubius - pochybný, §F
- hirsutus - srstnatý, Kapsko
- huttonii - Huttonův, Kapsko
- hyalinus - , Kapsko
- illyricus - illyrský, celé Středozemí, Španělsko, Baleáry, Řecko, sz. Afrika, Maroko, Červený seznam
- imbricatus - střechovitý, stř. a v. Evropa, Balkán, H, §SRB, §H, **§CZ**
- inamirensis - , Ischia
- italicus (segetum) - polní, (italský, osenní, Field Gladiolus, Italian Gladiolus), celé Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, MAkaronésie - MAdeira, Kanárské ovy, Kréta, Malta, Kypr, Palestina, Izrael, Černomoří, pole, §UA
- longicollis - dlouhohrdlý, (Honey Flower), j. Afrika – Dračí hory,
- natalensis sp. agg. - natalský, (Gladiole), hojná ve východoafrických savanách do 1200 až 3000 m, zřejmě souhrnný taxon několika druhů, ve v. Africe 20 druhů
- palustris - bahenní, bažinný, Středozemí, §F, §RO, §SRB, §H, §UA
- segetum - osenní, Středozemí
- speciosus - , Kapsko
- tenuis - tenký, §UA
- triphyllus - trojlistý, Středozemi, garrigue
- trychyphyllus - vláskovitý, Kypr
- ukabensis - ukabenský, v. Afrika kamenité travnaté savany 600 – 2000 m, bílý květ, Tanzanie
- venustus - , Kapsko
- watsonionides - watsoniensský, v. Afrika nad 3000 m, krásný, červ květy, Kilimandžáro, Tanzanie

Glandora (Lithodora) **- glandora,** Boraginaceae, 8 druhů, z. Středozemí (7), Řecko (1)
- diffusa - end s. Španělsko - Kantabrijské pohoří
- prostrata - jz., Evropa, Portugalsko, Španělsko, Maroko, RF

Glaucium - rohatec, glaucium, Papaveraceae, hlavně Středozemí
- corniculatum - růžkatý, Středozemí, Makaronésie, Kypr, Blízký východ, Írán, ČR, rumiště, pole u pobřeží
- flavum *(var. leiocarpum)* - žlutý (Yellow Horned Poppy), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, okolí Černého moře i Atlantiku, zavl. stř. Evropa, (j. Morava), halofyt, pobř. písčiny skaliska, u cest, opiát, §UA
- grandiflorum - velkokvětý,
- leiocarpum - lysoplodý, Středozemí, Balkán, Malá Asie, Řecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Turecko, Írán, kamenité lok., dvouletka,
- oxylobum - Středozemí, Blízký východ, Řecko, Írán, Irák, kamen. lok., dvouletka,

Glaucosciadium - rohatcodeštník , **glaukosciadyum,** Apiaceae
- cordifolium - srdčitolistý, Kypr

Glaux - sivěnka, glaux, Primulaceae
- maritima – přímořská, cirkumboreální, evropské pobřeží moře, slaniska, Írán, stř. a v. Asie, Pákistán, Mongolsko, Karpaty, **ČR C1**, **§CZ(C1)**, §SK, §Pl, §H

Glebionis (Chrysanthemum, Xanthophthalmum) **- zlateň,** kopretina, **glebionys**, Asteraceae, 2 druhy, Středozemí, Makaronesie, jz.Asie, Amerika, okr
- coronaria - věncová (pinardie, Crown Daisy), pův z. Středozemí, dnes celé Středozemí, Makaronésie, Izrael, bible, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, Kanár ovy, Egypt, jz Asie, Amerika, okr (řada cv. Bicolor, Primrose Gem, Goldem Gem) pole, rumiště, jz. Asie zelenina, (vč. var. discolor), ČR
- segetum (Ch.s., X.s.) - osenní, (Corn marigold), celé Středozemí, zdomácněla Španělsko, Baleáry, Řecko, Kréta, Kypr, i stř. Evropa, ČR, Makaronésie, jz. Asie, úhory, u cest, mladé výhonky jedlé, okr letnička (cv. Eldorado)

Glechoma - popenec, glechoma , Lamiaceae, 12, druhů, trvalky, Eurasie, okr

- hederacea - obecný, břečťanovitý, (Field Bahn), většina Evropy, ČR, H, Makaronesie, stř. Asie, Tan-Šan, Kazachstán, Čína,
- hirsuta - chlupatý, Středozemí
- sardoa - sardinský, end Sardinie, Korsika
Gleditsia - dřezovec, gledytsia, (Honey Locust), Caesalpiniaceae,14 druhů, tropy a subtropy, Amerika s. a j., Asie, trop Afrika, trnité stromy
- triacanthos - trojtrnný, pův USA, intr Středozemí, Makaronésie, j. Evropa, Kypr, Malá Asie, okr. ČR, SRN, H,
Glinus (Aizoon) - **glinus,** tučník, vždyživ, Aizoaceae, Molluginaceae
- lotoides - lotosovitý, Kypr
- oppositifolia - vstřéícnolistý
Globularia - koulenka, globularia , Plantagoinaceae, Globulariaceae, 30 druhů, hlavně Středozemí, Evropa, stáloz. koberc. trvalky až polokeře, okr, §D – všechny evropské druhy
- alypum - křovitá, keříčková, (Shrubby Globularia), z. a střední Středozemí, Řecko, garrigue (frygana), skály
- amygdalifolia - mandloňolistá,
- ascanii - askánská, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- bisnagarica - prodloužená, hory Španělska, Francie, Itálie, Balkánu, Kavkaz, skály, **§CZ**
- cordifolia - srdcolistá, srdčitolistá, hory stř. a j. Evropa, §H, §G,
- majoricensis - mallorská, end. Baleáry
- nudicaulis - bezlistá, j. a jz. Evropa,
- punctata - tečkovaná, Španělsko, H, Baleáry, okr ČR
- repens - plazivá, jz. Evropa
- salicina - vrbová, (Willowlike Globe Flower), Makaronésie - MAdeira, pobřeží, levády
- sarcophylla - dužnatolistá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), § SP, §BG, Smar-m, NATm
- trichosantha - Středozemí , Blízký východ, Írán, §UA
Gloriosa - krasoda, glorióza, Colchidaceae / Liliaceae, 6 druhů, popín. hlízn. trvalky, břehy vod. toků, tropy, Afrika, Asie – Indie, okr
- superba (rothschildiana) - půvabná, (červená, nádherná, „africká lilie“, Climbing Lily, Malabar Glory Lily, Flame Lily, Fire Lily, Superb Lily), pův. trop. Afrika a Asie - **národní květina Zimbabwe, květina Tamilnádu** v Indii, velmi oblíbená na Srí Lance, okr tropy, Indie, Indočína, Čína, Indonésie, Malajsie, Filipíny, pnoucí, okr, silně jed, k extrakci alkaloidu kolchicinu, Čína, ČR skleníky řez,
Glossopappus - glosopaus, Asteraceae, 1 druh
- macrotus - z Středozemí, Pyren. poloostrov, Maroko, Alžírsko, suché lokality
Glyceria - zblochan, glaceria, Poaceae
- aquatica - vodní, ČR
- fluitans - vzplývavý, Středozemí, Makaronésie, Eurasie, Amerika, Afrika, Austrálie, BG
Glycine - sója, glycina, hlízolist, Fabaceae, Glycinaceae, domest. Čína, pěst. Eurasie, Amerika, Afrika, ČR, pěst
- max - luštinatá, (Soya Bean, Soybean), pův. v kultuře, domest. asi z plané G. ussurensis, jv. Asie - Čína, Indie, Barma, Japonsko, Korea, Taiwan, pěst luskovina subtropy a tropy Eurasie, Amerika, Afrika, ČR, sojové boby, ČR nepůvodní
Glycyrrhiza - lékořice, glycirhiza, Fabaceae, 20 druhů, vytrv. rostliny, Středozemí, trop. a subtr. Eurasie, Amerika a Asie, okr
- echinata - ježatá, v. Středozemí, Írán
- glabra - lysá, ("sladké dřevo", Liquorice), pův. Středozemí - jv. Evropa a Malá Asie, Španělsko, Itálie, Řecko, Egypt, léč, ČR
- glandulifera - , §SRB
Gnaphalium - protěž, gnafalium, plesnivec, protěžec, Asteraceae, 20 druhů, trvalka, hory, Eurasie, SAm, okr
- alpinum - alpská, BG
- sylvaticum - lesní, Středozemí
- uliginosum - bažinná, roztroušeně Středozemí, Malá a stř. Asie
Gomphocarpus - věkoplod, ostnoplod, gomfokarpus, hřebíčkoplod, ostnoplod, Wild Cotton, Katoenbos **,** Asclepiadaceae

- fruticosus - plodový, (gomforokarpus, Ballon Plant), keřovitá, pův j Afrika, Středozemí, Korsika, Sardinie, Řecko, kamen břehy vodních toků, rumiště, inv, Sinaj, Arábie
- sinaicus - sinajský, Sinaj, Středozemí, Blízký východ
Goniolimon (Limonium) – **závtah, gonyolimon,** suchobýl, statice, Plumbaginaceae
- collinum - chlumní, §SRB
- tataricum - tatarský, pův. jv. Evropa a Kavkaz, xerotermní, okr, ČR
Gonospermum - gonospermum, Asteraceae, 5 druhů, end Kanáry
- canariense - kanárský, Kanáry
- ferulaceum - Kanáry
- fruticosum - end Kanáry
- gomerae - gomerské end Kanáry (La Gomera), nízký keř
- (Lugoa r.) revolutum - end Kanáry (Tenerife)
Goodyera - smrkovník, godyera, hranopelka, Orchidaceae, 40 druhů, Eurasie, Austrálie, SAm, (ne Afrika), stáloz, okr
- macrophylla - velkolistý, end Madeira, Smar-m, NATm
- repens - plazivý, Julské Alpy, §SRB, §H, §UA
Gossypium - jutovník, gosypium, bavlník, Malvaceae, (Gossypaceae), 40 druhů, subtr. a tropy, celý svět, okr, pěst.
- barbadense - barbadoský, (západoindický, Egyptian Cotton, Pima Cotton, Sea Island Cotton), pův. trop. Amerika, v Peru pěstován již před 10. tisíci lety, v teplých oblastech Egypt, Súdan aj.
- cannabinus - konopovitý, (kenaf), pěst text, v horších podmínkách
- gossypoides - bavlník, pěst trop. a subtr. text, teplé oblasti Indie, Barma, Čína, Pákistán
- herbaceum - bylinný, (Common Cotton), pův. JAm, hl. pěstitelská oblast jz. Asie, Čína, Indie, BarMA, Pákistán, Kazachstán (řeka Syr-darja na závlahy, takže Aralské jezero vysychá, přístav 80 km od břehu), Turecko, Egypt, USA největší producent dotovaných plantáží, což ničí např. producenty v Africe (Burkina-Faso). Etiopie, Středozemí, Izrael, bible, pěst Španělsko, Řecko, BG, Turecko, Slovensko, více než 2,5 tis. let na výrobu látek, olej, výlisky krmivo, droga, semena afrodiziak (posílení sex. výkonnosti), alkaloid gossypol slabě jed
- sabdariffa var. altissiMA - rozella hemp, textilní
Gracilaria - gracilária, Florideophyceae, keříčkovitá řasa
- confervoides - , Středozemí, k výrobě agaru
- gracilis - sličná, Středomoří, červená
Gratiola - konitrud, **graciola**, Scrophulariaceae, 28 druhů, s. polokoule i JAm a Austrálie
- officinalis - lékařský , §F
Greenovia (Aeonium) **- grenovia** , Crassulaceae
- aurea - zlatá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- diplocycla - end Kanáry,
- dodrantalis - dlouhá, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
Grevillea - grevilea, australský jasan, hedvábný dub – silky Oak, Proteaceae, asi 362 druhů, Austrálie (357 druhů), také Indonésie - Sulawesi, N. Guinea a N. Kaledonie, stáloz. dřeviny, pěst, cenné lehké dřevo, nábytek , okr mnoho cv
- banksii - Banksova, (Spider Flowers, Bank´s Grevillea, Jewel-Flower-Shrub, Scarlet Grevillea, Dwarf Silky Oak, Red Silky Oak), pův Austrálie (Queenslad), stáloz. keř. strom, okr subtropy a tropy
- robusta - mohutná, (Silky Oak Grevillea, Oak Siky Australian), pův. v.Austrálie, strom 35 m, okr, intr Středozemí, Makaronésie - Kanárské ostrovy, Kapverdy, inv
Grewia - blahokamýk, gréwia , Tiliaceae**,** Malvaceae**,** Arábie, Afrika, jv.Asie, keř
- villosa - MAkaronésie - Kapverdy,
Grimmia - grimia, mech, Grimmiaceae
- pulvinata - poprášená, H
Groenlandia - rdestice, grenlandya, Potamogenaceae
- densa - hustolistá, §H
Gundelia - gundelia, Asteraceae, 5 druhů
- tournefortii - turnská, (Tournefort´s Gundelia, Whirling), Palestina, Izrael, bible, Kypr**,** Írán**,** Blízký východ
Gunnera - batora, gunera, Gunneraceae, vysoké byliny „dinosauří strava“

- MAnicata - rukávovitá,
- tinctoria - Makaronésie,
Gymnadenia - pětiprstka, gymnadenya , Orchidaceae, 16 druhů, Eurasie, SAm
- conopsea - žežulník, Evropa až horské Středozemí, Julské Alpy, Albánie, §H, §UA, **§CZ**
- corneliana - západoalpská, end z. přímořských Alpy,
- odoratissima - vonná, Evropa, horské oblasti Středozemí vzácně, Kavkaz, H, §SRB, §H, §UA, ČR vyhynulá, §SR
- x intermedia (conopsea x odoratissima) – prostřední, ČR
Gymnarrhena - gymnarhena, Asteraceae
- micrantha - drobnoplodá, s Afrika, Egypt, Sinaj, Arábie, Středozemí, Palestina, Libanon, Syrie, Arábie, Blízký východ, Írán, Irák
Gymnocarpium - bukovník, **gymnokarpium**, kapradina, Aspiadiaceae
- dryopteris - kapradovitý, Středozemí
- robertianum - vápencový, Středozemí, §H
Gymnocarpos - gymnokarpos, Caryophyllaceae
- decandrum - Kanáry, s. Afrika, Izrael - Nagev. poušť, Palestina, Arábie, Egypt, Sinaj, Sahara, Írán, Pakistán
Gymnocladus - nahovětvec, gymnokladus, libovec, parožnatec, kentucká tráva, Caesalpiniaceae, 3 druhy , SAm, Čína
- dioicus (dioica) - dvoudomý, (kanadský), v SAm., okr. ČR
Gymnogramme - gymnograme , holoušek, Polypodiaceae
- leptophylla - hadovitá, Ischia
Gymnospermium - gymnospermium, Berberidaceae, druhů, Kanár. ovy
- altaicum - altajské, v. Středozemí, Krym, Ukrajina, Moldávie, Rumunsko, Řecko (ohrožen), Kazachstán (Altaj), Čína, §R
- altaicum ssp. peloponnesiacum - altajské peloponéské, Řecko
- odessanum - oděské, Moldavsko, Ukrajina, §UA
Gymnosporia - gymnosporia, Celastraceae, dvoudomý, vzácně jednodomý keř. stromek, proměnlivý
- senegalensis - senegalská, hlavně subsaharská Afrika a Sahara, Senegal, Súdán, Mauritánie, Ghana, Sahel, MAroko, j. Španělsko, Namibie, Mozambik, Angola, JAR, Madagaskar, Arábie, Komory, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie
Gynandriris (Iris) **- kosatcovník, gynadriris ,** Iridaceae, 9 druhů, hlíz. trvalky, kamen. svahy a pastviny, j. Afrika, Středozemí, j. Asie (Pamir, Altaj, Pákistán), okr
Gypsophila - šater, gypsofila, závojíček, nevěstin závoj, Caryophyllaceae, asi 100 druhů bylin, Středozemí, Eurasie – stř. Asie, Čína, okr
- arenaria - písečný, §SRB
- capillaria - v Středozemí, Egypt, Sinaj, Arábie, Irák, Irán
- elegans - ozdobný, (Graceful Gypsophylla), pův Středozemí, Černomoří, xerotermní bylina asi 50 cm, zavlékán i do ČR, okr, Čína, ČR letnička
- fastigiata - svazčitý, ČR, písčiny, **§CZ,** §SK, §D, §H
- fastigiata ssp. arenaria - svazčitý písečný, pannonský end, Srbsko, Rumunsko, Maďarsko, **§CZ**
- glomerata - klubkatá, §UA
- muralis - zední, Středozemí, téměř celá Evropa,xerotermní, vlhké písčiny, ČR, okr
- paniculata - latnatá, pův. jv. Evropa, dále stř. Evropa, Jugoslávie, Rumunsko, BG, Středozemí, xerotermní, písčiny, jako „stepní běžec“ , **§CZ,** §SK, §Pl, okr ČR, SRN, H, Čína, <u>inv</u>
- papillosa - , Bern, Smar, <u>NAT</u>,
- petraea (transylvanica) - skalní, Karpaty, Rumunsko, Bulharsko, skály
- pilosa - pilovitý, Kypr
- repens - plazivý, pův hory stř. a j. Evropy od Pyrenejí po Karpaty, ne ČR, okr ČR, SRN, H,
- tenuifolia - tenkolistý, end Kavkaz, okr
- thyraica - , §UA
- uralensis - uralský, ,§R
Habenaria - habenaria, uzdice, Orchidaceae, 800 druhů, tropy a subtr, Amerika, Afriky, Asie, stález., okr Evropa, Čína
- tridactylites - Makaronésie, Kanáry

Haberlea - drsnatka, haberlea , Gesneriaceae, 2 druhy
- rhodopensis - rhodopská, Balkán, BG (Rodopi), Řecko, hory, vlhko, okr skalnička, Bern
Haemanthus - bělokvět, heMAntus, krvokvět , Alliaceae, Amarillidaceae, 22 druhů, cibuln. trvalky či trsovitý sukulent, j. Afrika, hory, okr Evropa, Čína,
- albiflorus – bělokvětý, (bělavý, kapský, White blood Lily), Kapsko, okr Čína, ČR hrnkově
Hakea - hakea, (Corkwood Tree), Proteaceae**,** 150 druhů, všechny end Austrálie **,** Proteaceae
- globosa - kulovitá, Kypr
- suaveolens - sírovitá, Kypr
Halacsya - halacsya, Boraginaceae
- sendtneri - Albánie, Srbsko, Kosovo, Řecko, B+H, ilyrský end, , třetih. relikt, hadce
Halimione - halimione , Chenopodiaceae
- pedunculata - , §F
- portulacoides - šruchovitá, celé Středozemí, Kypr, halofyt, slaniska, pobřežní písčiny a mokřady
Halimium - devaterníkovec, halimium , Cistaceae, 10 druhů, stáloz. drobné keříky, Středozemí vč. s. Afriky a Turecka, okr
- allysoides - tařicovitý, Středozemí, Španělsko, Portugalsko, RF, jz. Evropa
- calycinum - Španělsko, Portugalsko, Maroko
- commutatum - pozměněný, jz. Evropa
- halimifolium - obecný (lebedolistý), z. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Maroko, Itálie, Azory, garrigue
- lasianthum - chlupatý, z. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, s. Afrika, Maroko, písč půdy
- umbellatum - z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, RF, Maroko, Alžírsko
Halimodendron - slaník, halimodendron, saxaul, solničník, Fabaceae, 1 druh, opadavý trnitý keř, Ukrajina až v. Asie - Kavkaz, Sibiř, stř. Asie, Mongolsko, Čína, okr
- halodendron - stříbrný, Asie, zasolené písky, opadavý ostnitý keř až 2 m , africko-asijské pouště
Halocnemum - halokneum , Chenopodiaceae
- strobilaceum - šiškatá, Kypr
Halopeplis - halopeplis , Amaranthaceae
- amplexicaule - objímavý, Kypr
Haloxylon - saxaul, haloxylon, rosilka, Chenopodiaceae, Amaranthaceae, pouště a polopouště
- articulatum - článkovaný, Středozemí , Sinaj, Arábie
- persicum – perský, Írán, Izrtael - Nubij. poušť, Arábie, Sahara
- salicornium - pouště a polopouště, s Afrika, Egypt, Arábie, Egypt, Blízký východ, Irák, Írán, až Pákistán, Afghánistán
Hamamelis - vilín, hamamelis, Hamamelidaceae, 20 druhů, v Asie - Čína, Himálaj, Japonsko, SAm, opad. dřeviny, okr
- virginalis (virginiana) - viržinský (virginský), SAm., intr. okr. ČR, Čína
- x intermedia (japonica x mollis) - prostřední**,** okr. ČR, SRN, H
Hammada - hamada, Chenopodiaceae
- salicorna (salicornis) - písčitá, Palestina, Izrael - Nubij. poušť, Jordánsko, bible, Arábie, Sahara, Sudán, keř
- scoparia - metlatá, Izrael - Nubijská poušť, Arábie, Sahara, Sudán
Hammarbya - měkkyně, hamarbya, Orchidaceaea
- paludosa - bahenní (bažinná), §F , §H, §UA
Haplophyllum - haplofylum , Rutaceae, 70 druhů, Středozemí, Blízký východ až Čína a Sibiř, na Balkáně 8 druhů, v Turecku 14
- armenum - arménské, end sv. Turecka
- boissierianum - Balkán, Srbsko, Albánie, Kosovo
- buxbaumii - buxovité, Kypr
- patavinum - Balkán: Slovinsko, Chorvatsko, B+H, Severní Makedonie, Albánie, Itálie, horské TTP
Hebe - rozrazilec, hebe, stromová fuchsie,, Plantaginacea, (Scrophulariaceae), 140 druhů, NZ, Austrálie, N. Guinea, JAm - Chile, Ohňová Země,
- x andersonii - Andersonův, (Speedwell, Hebe), pův Austrálie, NZ, stáloz keř až 2 m, okr subtr, intr Středozemí, Itálie, Ischie**,** okr Čína
Heberdenia - heberdenya, Primulaceae
- excelsa - ztepilá, laurisilvia MAkaronesie, dřevina

Hedera - břečťan, hedera, Araliaceae, 15 druhů, stáloz. pnoucí a plazivé, dřevnatějící stonky, Euroasie, Středozemí, Evropa, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, Afghánistán, Himálaj. Kašmír, Indie, Čína, Japonsko, Kanár. a Azorské ovy, okr, jed
- algeriensis - alžírský, Alžírsko, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Tunisko
- canariensis - kanárský, Makaronésie - Kanárské ostrovy (Tenerife), Portugalsko, sz. Afrika
- colchica - kolchidský / kavkazský, Kavkaz, Gruzie, Turecko, Kolchida, jv. Evropa, Francie, Itálie, Ischia, Sicílie, BG, Anatolie. Malá Asie
- helix - popínavý, (obecný), pnoucí, heterofylie, Evropa, Středozemí, Makaronésie , Sardinie, Kypr, BG, H, Albánie, MAlá Asie, Kavkaz, Irák, Izrael, Libanon, okr, ČR, inv
- MAdarensis - MAdeirský, end Madeira
Hedychium - motýlovec, hedychium, okrasný javor, Zingiberaceae, cca 85 druhů, oddenk. byliny, vlhčí světlé lesy, jv Asie
- garduerianum - (Kahili Ginger Lily), pův jv Asie, Makaronésie - vavřín. lesy Madeira, Kapverdy, Azory
Hedypnois - hedypnois, Asteraceae
- rhagadioloides - ohnicovitý, Středozemí, Makaronesie - Kanáry, Madeira, Kypr, Krym, Kavkaz, Irák sec Evropa, USA, Austrálie
Hedysarum - kopyšník, hedysarum, kamyšník, Fabaceae, 100 druhů, s. polokoule - Evropa, s. Afrika, Asie, SAm, vytrv .byliny až polokeře
- boutignyanum - Boutignyanův, §F
- coronarium - věncový, (Sulla, French Honeysvekle, Italian Sainfoin), pův. z. a stř. mediterán, Středozemí, Sardinie, Španělsko, Řecko, Malta, Turecko, s. Afrika, Maroko, Alžírsko, Tunisko, místní pícnina, i okr
- cretaceum - krétský, §UA, **§CZ**
- cyprium - kyperský, end Kypr
- hedysaroides - tMAvý, pohoří Euroasie, hory j. Evropy,
- spinonissimum - pichlavý, (trnitý), Středozemí (mimo Dalmácie), od Španělska a RF, Kypr, s.Afrika, z.Asie - Izrael, Libanon, Sýrie, Turecko, garrigue, písčiny
- ucrainicum - ukrajinský, §UA
- varium - proměnlivý, Arménie, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Irák,
Helenium - záplevák, helenyum , Asteraceae
- bigelowii - Bigelův, (Bigelow Sneezeweed), okr, Čína
Heleocharis (Eleocharis) – **bahnička,** bahenka, **heleocharis** , Cyperaceae
- dulcis –-sladký ("vodní kaštan"), trávov. vodní rostlina pěst pro hlízky,
Heleochloa – bahenka, heleochloa , Poaceae
- alopecuroides - psárkovitá, Středozemí
- schoenoides - šášinovitá, Středozemí , j. Evropa od Portugalska, Francie, Itálie po Turecko, Ukrajina, stř. Asie, ČR
Helianthemum - devaterník, heliantémum, devaterníček, devaterka, Cistaceae, cca 110 druhů, Středozemí, stř. a s. Evropa, Eurasie, Amerika, obv .stáloz. keříky, horské slunné TTP, okr
- aegyptiacum - egyptský, stř. a j. Evropa, Egypt, Kréta, Izrael - Nagev. poušť, Írán, xerotermní
- alpestre - alpský, hory stř. a j. Evropy – od Pyrenejí a Alp po Karpaty, Balkán, ne ČR
- allionii - end Sicílie a Sardinie
- alypoides - § SP, §BG, Bern, SMAr, NAT,
- apenninum - apeninský, Apeniny, Středozemí, j.Evropa, Baleáry, Francie, Jugoslávie, Malá Asie, suchá kamen místa, okr
- bramvelliorum - § SP, §BG,
- broussonetii - end Kanáry - Tenerife, La Palma
- bystropogophyllum - § SP, §BG, Bern, SMAr-m, NATm
- canum - šedý, Středozemí , Balkán, stř. a j. Evropa, Středozemí, Španělsko až Turecko, Malá Asie, sz. Afrika, MAroko, Arménie, Krym, Kavkaz, §UA, ČR, slunné stráně
- caput-felis - Sardinie, § SP, § BG, , Bern, Smar, NAT,
- cretaceum - krétský, §UA
- croceum - šafránový, (sivý), z. Středozemí, Sardinie
- glomeratum - klubkatý, ČR
- gonzalezferreri - § SP , §BG,
- gorgoneum - Makaronésie - Kapverdy,

- grandifolium ssp. grandifolium - velkokvětý pravý, Středozemí , z., stř., j. Evropa, Balkán, Apeniny, Alpy, Kavkaz, Malá Asie, Írán, **§ČZ** , nízké slunné TTP
- grandiflorum ssp. obscurum - v. o. Středozemí
- halimifolium - devaterníkolistý, Sardinie
- chaMAecystus - cistovitý, Kypr
- inaguae - § SP, §BG,
- juliae - end Makaronésie - Kanáry, § SP, §BG,
- lavandulifolium (lavandulaefolium) - levandulolistý, Středozemí, garrigue, §F
- lepidifolium - BG
- lippii - s Afrika, Egypt, Blízký východ, až Pákistán
- MArifolium - , §F
- nummularium - penízkový, (dvoubarvý, Sun Rose), Středozemí, Evropa, ČR, Malá Asie, Atlas, Kavkaz, Arménie, §IRL, okr ČR, SRN, H, Čína
- obtusifolium - okrouhlolistý, Kypr end
- oelandium - ssp. alimonii, end Sardinie, Sicílie
- ovatum - vejčitý, stř. a j. Evropa , H
- pergajaceum - jz Středozemí, Maroko, Alžírsko, Tunisko
- rupifragum - skalní, Balkán, Malá Asie, Krym, Kavkaz, **§CZ,** ale vyhynulý, Ca stráně
- stipulatum - palistnatý, v. Středozemí – Řecko, Turecko, Kypr, Egypt, píseč duny
- syriacum - syrský, Kypr
- teneriffae - tenerifský, § SP, §BG,
- vesicarium - , Středozemí , Palestina, Izrael - Nagev. poušť, Írán, pouště a polopouště
- violaceum - z Středozemí, Španělsko až Itálie, Maroko až Libye
- x hybridum - křížený, okr, ČR

Helianthus - slunečnice, heliantus, aztécké zlato, Asteraceae 100 druhů, Amerika, prérie a světlé lesy, vysoké byliny, okr
- annus - roční, (Sunflower, pův. Mexiko až Peru, intr Středozemí, Makaronésie,, Ischia, Turecko, Maroko, Rumunsko, v cv., exot. květina, Tanzanie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie,, okr cv. ČR nepůvodní, olej, droga,
- tuberosus - topinambur, Středozemí**,** Makaronésie,

Helicodiceros - helikodyceros, Araceae, 1 druh
- muscivorus - s, Středozemí, Korsika, Sardinie, Baleáry,

Helictotrichon (Avenula, Avena) **- ovsíř, heliktotrichon ,** Poaceae
- cantabricum - kantabrický, Pyreneje, Kantaberské pohoří - Španělsko, RF
- desertorum - stepní, stř. a v. Evropa, temperátní Asie, ČR
- marginata Madeira
- pubescens - pýřitý, jihosibiřský florelement, ČR
- sedenense - jz Alpy, Pyreneje, Maroko
- sempervirens - stálezelený, pův Itálie, okr, ČR

Helichrysum - smil, helichrysum, slaměnka, Asteraceae, cca 500 druhů, bylin až stáloz. polokeřů a keřů, i trsovité sukulenty, sušší slunné lokality, polopouště a pouště, kosmopolitní, Eurasie, Středozemí, Afrika (ve v.Africe 80 druhů, v Kapsku 70 druhů, na Sokotře 13 druhů), i Austrálie, okr
- aciculare - , end Sokotra, skály, polopouště
- acenocarpum -
- alucense - § SP, §BG,
- arenarium - písečný, psamofyt, euroasijský druh, slaměnka, j.Evropa, Kypr, j. Afrika, Malá a stř. Asie, Kavkaz, §F, §SRN, §H, **§CZ**, okr, léč droga, submediteránní
- argyranthum - zlatový, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, MAdagaskar, slaměnka
- argyrosphaerum - j. Afrika - Angola, Zambie, Malawi, Mosambik, Namibie, JAR, Botswana, Zimbabwe
- aureum -
- balfourii - , Sokotra, travnaté lokality
- barrelieri - Barelierův, Kréta, garrigue (frygana)
- bracteatum - listenatý, (Shaw Flower), pěst Itálie, ČR
- browneri - Brownerův, většina druhů těchto „slaměnek“ je z v. Afriky, nízký a hustý keřík 1 m, trávníky subalpinského stupně v. Afriky do 3500 m, Uganda, Tanzanie, Keňa

- buddleiuides .
- caespitium -
- calocladum -
- citrispinum - , hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie, slaměnka
- conglobatum - kulovitý, v Středozemí, Kypr
- cooperi -
- cymosum - vrcholíkatý, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, slaměnka
- devium - odlišný, Makaronésie - end Madeira
- dichotomum -
- dioscorides - , Sokotra
- foetidum - smradlavý, Makaronésie,
- formosissimum - formoský, hory v. Afriky, bílé květy, Tanzanie, Keňa
- forskahlii - , Súdán, Ghana
- gossypinum - bavlníkový, end Madeira, § SP, §BG, SMAr-m, NATm, BERN
- gracilipes - , Sokotra
- heldreichii - Heldreichův, Řecko
- chinoides - , i velehory, Tanzanie
- italicum - italský, celé Středozemí, Itálie, Jugoslávie, Kypr, Baleáry, Korsika, Sardinie, Azory, garrigue, písč a kamen lokality, u cest, pěst Korsika
- kilimanjari - kilimandžarský, žl. květy, Kilimandžáro, Tanzanie, v. Afrika,
- lamarckii - Lamarckův, Baleárské ovy, Řecko
- litoreum - litorální, Itálie
- melaleucum - (White Everlasting Flower, White Strawflower), Makaronésie - end Madeira
- melitense (rupestre v. melitense, Maltese Everlasting) - Malta (Gozo) end
- meyeri-johannis - Meyeri-johannův, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, slaměnka
- microphyllum - drobnolistý, Kréta, Kypr,
- microphyllum ssp. tyrrhenicum - d. tyrhénský, end Sardinie, Korsika, Sicílie
- monogynum - jednoblizný , § SP, §BG, Smar-m, NATm
- monzii - Monziův, end Madeira
- nebrodense - end Sicílie
- newii - Newiův, hory v. Afriky, bílé květy, domin. slaměnka na Kilimandžáru, Tanzanie, Keňa
- nogedensis - , , Sokotra
- obconicum - obkuželovitý, MAkaronésie - end Madeira, keřík až 60 cm, bíle plstnatý
- panormitanum - end Sicílie
- petiolare - , j. Afrika
- sanguineum - krvavý, Palestina, Izrael
- socotranum - sokotránský, Sokotra
- splendium - zářivý, Etiopie, Kilimandžaro, Tanzanie, v. Afrika, Africký roh, červ. květ
- stoechas - vlnatý, (stoechaský), celé Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Řecko, Turecko, Maroko, Alžír, Turecko, pobřežní písčiny, garrigue
- stuhlMAnnii - Stuhlmannův, i velehory, Tanzanie
- trilineatum - trojžilný, (Alpine Everlastig), j. Afrika – Dračí hory, slaměnka
- umbraculigerum - v.Afrika,
- vestitum - chlupatý, j. Afrika, „slaměnka“, bylinkové polštáře proti astMAtu

HeliosperMA - silenečka, Caryophyllaceae, nízká, na bázi dřevnatějící bylina
- MAcranthemum - end Balkán, Prokletje, Albánie
- pussilum - čtyřzubá, hory Balkán až stř. Evropa, Karpaty, Slovensko Choč

Heliotropium - otočník, heliotropium, („vanilka“), Boraginaceae, Vanillaceae, asi 300 druhů, Středozemí, USA, Mexiko, JAm, Havaj. a Tichomoř.ovy, byliny až keře, suchá, otevřená stanoviště, okr
- arborescens (peruviana) - stromovitý, (peruánský, vanilk. keř, Garden Heliotrope, Cherry Pie), pův JAm, - Peru, Andy, poloopad. polokeř, okr subtropy a tropy, i ČR, SRN, H, Čína
- bacciferum - Blízký východ,
- coronopifolia - , j. Afrika, Kapsko
- dolosum - klamný, Kypr
- erosum - Středozemí, s. Afrika, Makaronésie - Tenerife, aridní pobřežní písky, vytrv. bylina 20-40 cm,

- europaeum – evropský, Středozemí, Řecko, Kypr, Sinaj, Arábie, Makaronésie, Sahel, savany, ČR býv. zavlečen, rumiště, pole
- hirsutissimum - v. Středozemí, Řecko, ocy Egej. moře, Turecko, Kypr, Izrael
- MAris-mortui - , Palestina, Izrael
- nigricans - černající, Sokotra
- ovalifolium - vejčitolistý, Egypt, trop. Afrika, Angola, Madagaskar, Arábie, Indie, Pákistán
- ramosissimum - větvitý, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- supinosa - trnitý, Kypr, §H

Haliptilon - haliptylon, Florideophyceae, keříčkovitá řasa, převážně tropický rod
- roste i ve Středomoří, pobřeží GB, pobřeží do hloubky 25 m

Helleborus - čemeřice, heleborus , Ranunculaceae, 20 druhů, vytr. bylin, jed, horské svahy, Ca, Eurasie, okr, jed (první svatá válka 595-585 př. Kr. vyhráli Řekové protože otrávili vodu ve studni ve městě Kirrha), §D – všechny evropské druhy
- argutifolius - , Středozemí
- corsicus - korsická, Korsika, Sardinie, okr ČR
- cyclophyllus - okrouhlolistá, Balkán
- foetidus - smrdutá, pův. j a z. Evropa, z. Středozemí Baleár. ovy, od Španělska do Itálie, Řecko, Korsika, Sardinie, Sicílie, s. Afrika, lesy, i okr, páchnoucí, ČR
- dumetorum - křovištní, jv Evropa, Jugoslávie, Itálie, Maďarsko, Rumunsko, Ukrajina, Moldavsko, i Rakousko
- lividus - modrozelená, (sivozelená, živá), Červený seznam, Baleáry - Mallorka, Řecko, Albánie, křovin svahy, stinné lokality
- lividus ssp.corsicus - m. korzická, Korsika, Sardinie,
- multifidus - mnohoklanná, end Balkán, Albánie, Jugoslávie
- niger - černá, (alpská růže), pův. v.Asie, ale i Apeniny, j. Alpy, §F, §UA, okr ČR
- odoratus - vonná, Srbsko, H
- orientalis - východní, Řecko, Černomoří, Kavkaz, s.Turecko, plr ČR, Červený seznam
- purpurascens - nachová, pův. v. Evropa - Balkán, Rumunsko, Maďarsko, Ukrajina, Jugoslávie, Slovensko, Karpaty, §H, §SK, §D, §Pl, intr. okr. ČR
- thibetanus - tibetská, Tibet, okr, i ČR
- vesicarius - puchýřkovitá, Turecko, Červený seznam
- viridis - zelená

Helminthotheca (Picris) **- draslavec, hemintotéka** , Asteraceae
- echioides - hadincovitý, pův. Středozemí, ČR zavlečena

Helxine (Saleirolia) **- helxine ,** Urticaceae
- soleirolii - solná, pův. Korsika a Sardinie, okr. pěst v ampulkách ČR

Hemerocallis - denivka, hemerokalis , Liliaceae, Hemerocallidaceae, 20 druhů, rostliny v. Asie, Dálný východ, v. Sibiř, Čína, Taiwan, Korea, Japonsko, i Středozemí (až Kavkaz a Írán), do Evropy ve středověku, okr,
- fulva - plavá, pův. j. Evropa, Středozemí , pěst zelenina, okr, ČR
- lilio-asphodelus - §H

Hepatica - jaterník, hepatyka , (Liverwort), Ranunculaceae. 10 druhů, vytrv. byliny, světlé, listn. humoz. lesy, kvetou v časném jaře, mírné pásmo s. polokoule,
- nobilis - trojlaločný, (podléška), Středozemí ,vavřín. lesy Madeira, §H
- transsilvanica – sedmihrdský, end Karpaty, Transylvánie, okr Evropa

Heracleum - bolševník, herakleum, Apiaceae, Daucaceae, 70 druhů, s. mírné pásmo, Eurasie, Středozemí Kavkaz, Himálaj, Indie, Etiopie, SAm, vytrv. byliny, nížiny až hory, okr, některé <u>inv</u> , <u>karant</u>
- MAntegazzianum - velkolepý, pův. z. Kavkaz, Evropa, <u>inv</u>, ČR <u>karant</u>
- minimum - nejmenší, §F
- pubescens - pýřitý, , §UA
- sosnowskyi - Sosnovského, Gruzie, Kavkaz, pěst jako medonosný a krmný, SSSR, Pobaltí, Ukrajina, Polsko, SRN
- sphondylium - obecný, Středozemí, stř. Evropa, BG, H , ČR
- sphondylium ssp. pyrenaicum - o, pyrenejský, hory j. Evropy, Pryneje až Balkán. j. Alpy

Hermodactylus - hermodactylus , Iridaceae, 1 druh

- tuberosa - hlíznatý, centrální Středozemí, od Francie, Řecko, Turecko, Kréta, §F
Herminium - herminium, **toříček**, Orchidaceae, **4**0 druhů, Eurasie
- monorchis - jednohlízný, Evropa, Alpy, Julské Alpy, Španělsko, Francie. s. Afrika, Maroko, Kavkaz, temperátní Asie, Japonsko, Čína, Himálaj, TTP, **§CZ býval,** §SK, §Pl (ochrana celého rašeliniště), okr
- soulilei - , end stř. Čína,
Herniaria - průtržník, hernyaria, Caryophyllaceae, Illecebraceae, písčiny, Eurasie, okr
- algarvica - algarvský , Bern, Smar, NAT,
- glabra - lysý, Středozemí , Írán, téměř celá Evropa, ČR, suché písčiny
- hirsuta - chlupatý, Středozemí , ČR, písčiny
- incana - šedý, Středozemí, j. Evropa a Asie, zavlečen ČR, §SK
- latifolia ssp. litardieri - širolistý ,§F, SMAr, NAT,
- lusitanica ssp. litardieri - lusitánský , SMAr, NAT,
- MAritiMA - přímořský, Bern, SMAr, NAT,
- micranthus - drobnoplodý - Kypr
Hesperis - večernice, hesperis , noční fiala, Brassicaceae,
- laciniatus - vykrajovaná, od Iberského poloostrova po Řecko
- MAtronalis - vonná, pův. j.,jv, a stř. Evropa, Středozemí , Španělsko, Francie, Itálie, sz. Jugoslávie, Kavkaz, §H, sec Evropa, inv, pěst. ČR nepůvodní, houštiny, SAm
- slovaca (dinarica ssp slovaca) – slovenská, end Karpat - Nízké Tatry, §SK
- tristis - smutná, Rumunsko, BG, H , Kavkaz, Povolží, **§CZ** , výslunné svahy
- vraybelyina - Vraybelova, §H
Heteropogon - heteropon, Poaceae, tropy a subt
- contortus - Středozemi , §F
Hibiscus - ibišek, hibiskus, Wildestokroos, Malvaceae, cca 300 druhů, subtr a tropy, nejvíce trop Afrika, asi 30 v j. Africe, ale i Malajsie a Pacifik, keře či byliny, chtějí světlo, okr, květina
- acetosella - kyselý, stř. a v. Afrika, i na čaj
- aethiopicus - etiopský, v. Afrika, Sokotra
- boryanus - , end Réunion
- calyphyllus - , trop. až j. Afrika, Madagaskar, Maskarény
- cameronii - kamerunský, Madagaskar
- cannabinus - konopný, (kenaf), v. Afrika, suché savany 600 – 2100 m, okraje močálů a vlhkých míst, ve v. Africe dalších 60 druhů
- dioscorides - , Sokotra
- diriffan - , Sokotra
- grandidieri - , Madagaskar, suché j. oblasti
- ludwigii - Ludwigův, v. Afrika
- mutabilis - proměnlivý, (Cotton Rose, Confederate Rose), pův. Čína, keř 3-5 m, okr subtrop. zahrady a parky, Středozemí
- noli-tangere - nedůtklivý , Sokotra
- palustris - bahenní, (mokřadní), s. Afrika, mokřady, vodoteče, §F
- pedunculatus - , Afrika
- quattensis - , Sokotra
- rosa-sinensis - čínská růže, (Chinese Rose, Rose of China, Chinese Hibiscus, Shoe Flower, Shoe Plant), pův. trop jv. Asie, Čína, keř 4-6 m, okr, intr Středozemí, Itálie, Sicílie, Makaronésie - Kanár ovy, Madeira, Kapverdy, MAroko, okr v. Afrika, Tanzanie, keř 5 m, parky, zahrady, živé ploty, ČR hrnk
- sabdariffa - sudánský, (Roselle), pův. trop. Afrika, keř, skvělý čaj, bílé kv., vlákna z kůry, plody, šťáva potravin. barvivo a želé, pochutina, okr
- scotii - , Sokotra
- schizopetalus - dřípený, (korálový, rozeklanný, klanoplátečný, Japanese Lanthern, Fringend Hibiscus, Coral Hibiscus), pův. trop v. Afrika - Tanzanie, Keňa, okr tropy a subtropy, intr Kanárské ovy, keř 5 m, okr, v. Afrika, Keňa, Tanzanie, Mozambik, Réunion
- surratensis - , Afrika
- syriacus - syrský, (Shru Balthea), pův. Sýrie, Středozemí, v. Asie, intr okr, pěst, Madeira, BG, ČR hrnk
- tiliaceus - lípový, pobřeží Afriky, Tanzanie
- trionum - trojdílný, pův. v. Středozemí, Kypr, zdomácnělý

- vitifolius - révolistý, v. Afrika
Hieracium (Pilosella) - **jestřábník, hieracium** , chlupáček, Asteraceae, cca 260 druhů, sušší TTP, hory, kosmopolitní, Evropa, SAm, okr
- aurantiacum - oranžový, (Orange Hawkweed), okr, Čína, ČR, §H
- bauhini - Bauhinův, Středozemí
- bombycinum - Pyreneje
- bupleuroides - prorostlíkovitý, hory stř. a j. Evropy, Ukrajina, Slovensko,, Itálie, Albánie, Srbsko, §H
- eriophorum - , §F
- flagellare - výběžkatý, Středozemí
- inginianum - , end Sardinie
- lachenalii - Lachenalův, Středozemí
- laevigatum - hladký, Středozemí
- maculatum - skvrnitý, Středozemí
- mixtum - pomíchaný, Pyreneje, RF, Španělsko
- murorum - zední, Středozemí
- pilosella - chlupáček, Středozemí
- piloselloides - úzkolistý, Středozemí
- sabaudum - savojský, Středozemí
- schmidtii - bledý, v. Středozemí,
- schultesii - Schultesův, Středozemí
- supramontanum - suprahorský, end Sardinie
- texedense - § SP, §BG,
Hierochloe - tomkovice, hierochloe, Poaceae
- odorata - vonná, , §F
HiMAntoglossum - jazýček , **hiMAntoglosum**, Orchidaceae, 6 druhů, Eurasie, s. Afrika
- adriaticum - jadranský, Jugoslávie, Itálie, Maďarsko, Rakousko, §H, **§CZ**
- calcaratum - Balkán, jv a stř Evropa, ČR býval
- caprinum (hircinum ssp caprinum) – východní (kozí, kozlí, hercynský), cirkumboreální, pův jv Evropa - SR, Chorvatsko, Srbsko, Albánie, Bulharsko, Řecko, Maďarsko, Balkán, Kavkaz, Karpaty, end Krym, Libanon, Izrael, Jordánsko, §SK, §H, §UA, §RUS, Bern, NAT, okr
- comperianum - Středozemí
- hircinum - kozlí, (hercinský), z. a stř. Středozemí, Řecko, z. Evropa, s. Afrika, Malá Asie, travn křoviny. §SRB
- metlesiscianum - § SP, §BG,
- robertianum - smrdutý, Sardinie
Hippeastrum - **hvězdník, hipeastrum** , zornice, „amaryllis“, Alliaceae, Amarillidaceae, 95 druhů, stř. a JAm, cibuln. trvalky, okr
- striatum - žíhaný, okr
- vittatum - pruhovaný, (Barbados Lily, Amarylis), pův. stř. a JAm, Madeira, okr, Čína
- x hortorum - zahradní, okr
Hippocrepis (Coronilla) **– podkovka, hipokrepis**, čičorka, Fabaceae, 34 druhů, byliny, Středozemí, s. Afrika, Eurasie, okr
- balearica - baleárská, end. Baleáry, bylina až polokeř
- ciliata - brvitá, Kypr
- comosa - chocholatá, Středozemí , j. a stř. Evropa, ČR, §UA
- emerus ssp. emeroides – křovitá, (krotká, Scorpion Senna), cirkumboreální, jv. Evropa, Itálie, Alpy, Balkán, Karpaty, Černomoří, jz. Asie, s. Afrika, ČR, §SK, §H
- fruticoca - křovitá, Itálie
- glauca - sivá, Sardinie
- multisiliquosa - mnohošešulovitá, Kypr
- unisiliquosa - jednošešulovitá, Středozemí, Kypr, suchá místa, pole
Hippophae - rakytník, hipofae, Eleagnaceae, 3 druhy, trnité opad. dřeviny, pobřežní duny, suťoviště, Eurasie - Alpy, Apeniny, Skandinávie, Turecko, Kavkaz, Čína**,** okr ČR

- rhamnoides - řešetlákový, (úzkolistý, Shalow Thorn), okr, pův. Malá Asie, Persie, Středozemí , Kavkaz, z. Evropa, Skandinávie, Alpy, Apeniny, Karpaty, BG, H , hory stř. Asie, j. Sibiř, Mongolsko, Himálaj, Čína, §H, plody léč., vit. C, okr. ČR, Středozemí, nenáročná na stanoviště
Hippurus - prustka, hipurus, Hippuraceae
- vulgaris - obecná, Středozemí, Írán, § SRB
Hirschfeldia - huseničák, hirschfeldya ředkevník, Brassicaceae, byliny, rumiště, Středozemí
- incana - šedý, pův. Středozemí, Kypr, ČR zavlékán
Holarrhena - holarhena , Apocynaceae
- antidysenterica - protiúplavičná, Kypr
Holcus - medyněk, holkus, Poaceae
- lanatus - vlnatý, Středozemí, H , Makaronésie,
- mollis - měkký, Středozemí, Makaronésie,
- rigidus - tuhý, end Azory
- setiglumis ssp. duriensis - § SP, §BG,
Holocneum - holokneum , Amaranthaceae,
- strobilaceum - šiškaté, Kypr
Holoschoenus (Scirpoides) - **kamýšek, holoschenus,** Cyperaceae, Eurasie, SAm.
- romanus - římský, H
- vulgaris (Scirpus h., Round-headed Clubrush) - obecný, Malta
Holosteum - plevel, holosteum , Caryophyllaceae, slunné TTP, Eurasie
- umbellatum - okoličnatý, Středozemí , Kypr, Egypt, Írán, jz Asie, ČR**,** slunné TTP
Homogyne - podbělice, homogyne, Asteraceae
- alpina - alpská, Pyreneje
Hordelymus - ječmenka, hordelymus, Poaceae
- evropaeus - evropská, Středozemí
Hordeum - ječmen, hordeum , ječmenice, (Barley), Poaceae, 20 druhů, s. polokoule a část JAm, mírné oblasti obou polokoulí, domest Čína, okr
- brevisubulatum - Írán
- comosum - JAm
- distichum - dvouřadý, Středozemí, Maroko, pěst obilnina již od 5.tis. př.n.l.
- geniculatum - štětinatý, pěst Mezopotámie, Středozemí, Rumunsko, Maďarsko, Ukrajina, §SR, sec GB, SAm, Austrálie
- jubatum - hřívnatý, (Foxtail Barley), Eurasie, Aljaška až N. Mexiko, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Dakota (NP Badlands), Colorado, Nevada, Mexiko, i JAm, Afrika, NZ, mnohde sec vč. ČR
- leporinum - (Hare´s-tail Berley), Malta
- MArinum - přímořský, celé Středozemí, BG, ČR, Makaronésie, v Asie, sec ostatní svět, až inv
- murinum - myší, Středozemí, Makaronésie, Írán
- spontaneum - původní, Mezopotámie
- vulgare - obecný, vznikl z H. spontaneum, pův. Blízký východ, Jordánsko, Izrael, bible, pěst, ČR nepůvodní
Hormatophylla - hormatofyla, Brassicaceae, 10 druhů, z Středozemí
- purpurea - nachová, end Španělsko - Sierra Nevada
Hormuzakia (Anchusa) **- hormuzakia,** Boraginaceae
- aggregata - sdružená, Palestina, Izrael, písčiny
Hornungia - řeřišník, hornungia, Brassicaceae
- petraea - skalní, Středozemí, s. Afrika - Alžírsko, Tunisko, stř a z. Evropa, Slovensko, Ukrajina, Malá Asie
Hottonia - žebratka, hotonya , Primulaceae
- palustris - bahenní, Evropa, Středozemí, Itálie, Balkán, Malá Asie, §SRB, §H, **§CZ**
Humulus - chmel, humulus , Cannabidaceae, 2 druhy, pnoucí byliny, s. polokoule, zdomácněl, okr, pěst – stará kulturní rostlina
- lupulus - otáčivý, (Hop), j. Středozemí, stř. Evropa, Francie, BG, H , vlhké subtropy Asie, u vodotečí, chmelnice**,** výhonky zelenina, droga, přísada pivo, ČR, ve větším množství tox
Huperzia - vranec, huperzia, plavuň, Lycopodiaceae, Huperziaceae, cca 300 druhů, cirkumpolárně
- arctica - arktický, Eurasie, na jihu jen hory, SAm,

- dentata - zoubkatý, end Makaronésie - Azory, MAdeira
- selago - jedlový, s Eurasie, Amerika, Karpaty, ČR, §H, §UA
- suberecta - end Makaronésie , Azora, Madeira
Huynhia (Arnebia) **- huyhia,** Boraginaceae
- pulchra - Kavkaz, Turecko, Írán, okr
- purpurea - nachová, MAlá Asie
Hyacinthella - hyacintka, hyacintela , Hyacinthaceae / Liliaceae, 30 druhů, Středozemí, Krym, Kavkaz, Ukrajina, Turkmenistán, drobné cibuloviny, okr
- acutiloba - špičatá, Turecko, Írán, makchie, Ca
- millingenii - vojenská, Kypr
Hyacinthoides - hyacintovec, hyacintoides, Asparagaceae, Hyacinthaceae
- hispanica - španělská, z Středozemí- Španělsko, Portugalsko, Francie, Maroko, Alžírsko, okr Evropa a SAm
- italica - italská, Středozemí
- non-scripta - britský, Britské ovy, okr i ČR
Hyacinthus - hyacint, hyacuntus , Hyacinthaceae, Liliaceae, 3 drihy, Blízký východ, tox alkaloid (i cibule)
- orientalis - východní, pův. Přední Asie, Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Turecko, okr cibulovina, ČR
- *romanus - viz Bellevalia romana*
Hydrangea - hortenzie, hydrangea, Hydrangeaceae, cca 90 druhů, jv. a v. Asie, v. SAm, hory JAm, keře, jed (nedávat květy na dorty)
- macrophylla - velkolistá, (Big Leaf Hydrangea, Penny MAc, French Hydrangea, Mophead Hydrangea, Lacecap Hydrangea, Hortensia), pův. v.Asie - j Čína, Himálaj, Japonsko, okr subtr, intr Středozemí, Itálie, Ischia, Makaronésie - Madeira, ČR kbelík
Hydrocharis - voďanka, hydrocharis , žabí květ, Hydrocharitaceae, 2 druhy, vodní rostliny, mělké vody a mokřady, Eurasie, Afrika
- morsus-ranae - žabí, , ČR
Hydrocotyle - pupečník, hydrokotyle, pupkovník, Apiaceae, (Araliaceae, Daucaceae, Hydrocotyledaceae), asi 130 druhů, vlhkomilné a vodní byliny, břehy vod a bažiny, rašelinné TTP, celý svět, Eurasie, SAm, NZ, akvária, okr, pěst - zpevňov. písč. půd, zelenina
- ranunculoides - pryskyřníkovitý, inv
- verticillata - přeslenitý, Středozemí
- vulgaris - obecný, z. Středozemí, Makaronésie, §H, §UA, (ČR)
Hylocereus - pitahaja , holocereus, Cactaceae
- undatus - MAkaronésie - Kapverdy,
Hylotelephium (Sedum) **– rozchodníkovec, hylotelefium,** rozchodník, Crassulaceae, 30 druhů, Eurasie, okr
- anacampseros - vždyzelený, pův jz Alpy, s Apeniny, RF, Španělsko, Itálie, Švýcarsko, okr, zplaněl ČR lokálně
- argutum – zubatý, cirkumboreální, end hory Karpat
- telephium -
- telepkoides - v SAm
Hymenocallis - hymenokalis, Amaryllidaceae, 60 druhů, JAm, cibuloviny
- festalis - okr i ČR
- littoralis - pobřežní, Kapverdy
Hymenocarpos - hymenokarpos , Fabaceae
- circinnatus - brvitý, Středozemí, Alžírsko, Egypt, Francie, Itálie, Kypr, Turecko, Izrael, Kuvajt, Saudská Arábie**,** Blízký východ,
Hymenolobus - hymenolobus , Brassicaceae
- fontanesii -
- procumbens - rozložený, Kypr
Hymenophyllum - blánatec, hymenofylum, kapradina, Hymenophyllaceae, Pteridophyta, vlhké tropy, drobná kapradina, americké aj. tropy
- madarensis - madeirský, end Madeira, Smar-m, NATm
- tunbrigense - Tunbrigensův, Makaronésie, laurisilvia , §F
- wilsonii - Wilsonův, Makaronesie, laurisilvia , §F, §BG**,** § SP
Hymenostemma - hymenostema, Asteraceae

- pseudoanthemis - § SP, §BG,
Hyoscyamus - blín, hyoscyamus, Solanaceae, 20 druhů, byliny, Eurasie, s. Afrika, okr
- agrestis - obecný, Maďarsko, ČR
- albus - bílý, (White Heribane), Středozemí, Španělsko, Řecko, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), rumiště
- aureus - zlatý, (Henbane, Shikkeron), v. Středozemí, Kréta, Rhodos, Řecko, Kypr, Turecko, Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, kamen rumiště,
- *bohemicus - český*, dnes neakceptovaný druh
- glauca - šedý,
- insanus - Arábie, Írán, Afghánistán, Pákistán
- muticus - bezbranný, subsaharská Afrika, Egypt, Libye, Arabie, Sudan, ve Středozemí asi zplanělý, až Pakistán, Indie
- niger - černý, (Foetid Nightshade, Black Henbane), pův Středozemí, Řecko, Írán, H , s. Afrika, stř. a z. Asie, ČR nepůvodní, omamná halucinogenní droga, smrtelně jed
- pusillus - MAličký, jz. a centrální Asie, Izrael, Turecko, Írán, Turkmenistán, Afghánistán, Pákistán, Ladak, Uzbekistán, Kazachstán, sz. Čína, písčiny, jednoletý,
- reticulatus - síťovaný, Blízký východ, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Turecko, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie
Hyoseris - písečnatka, hyoseris , Asteraceae
- radiata (lucida) - paprsčitá, (Perennial Hyoseris), Středozemí, zejména z. část, Španělsko, RF, Itálie, MAlta, MAroko, Tunisko, úhory, okraje kamenitých ploch, travn místa
- scabra - drsná, (Annual Hyoseris), Středozemí, Kypr, Malta
- taurina - italská, Sardinie, Sicílie, Tunisko
Hyparrhenia - vousatice, hyperhenya , Poaceae
- hirta - chlupatá, srstnatá, (Beard Grass), stepní tráva, pahorkatiny a náhorní planiny v. a stř. Afriky, Sahara, Sahel, Tanzanie, Súdán, Ghana, Palestina, Izrael, Malta, Středozemí, Blízký východ, Makaronesie, zavl Austrálie, Amerika, ČR
- rufa - rufa, Sahel
Hypecoum - pamplina, hypekoum, Papaveraceae, (Fumariaceae), Středozemí
- dimidiatum - Turecko, Izrael, Jordánsko, Sýrie, Libanon, Sinaj
- pendulum - převislá, Kypr
- procumbens - poléhavá, (rozložená, Hypecoum), celý mediterán, Středozemí, Kypr, sušší lokality, písčiny
- pseudograndiflorum - Balkán, Srbsko, Makedonie, Bulharsko, Řecko, Turecko
x - imberbe - deštná, v Středozemí, Kypr, Blízký východ, , pole, u cest, nově na 8 druhů
Hypericum (Triadenia) **- třezalka, hyperikum,** (St.John´s Wort), Hypericaceae, Clusiaceae, cca 350 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, jv. a v.Asie, východ SAm, hory JAm
- aegypti(a)cum (Triadenia a.) - egyptská, (Egyptian St. John´s-wort), v. Středozemí, Maroko, Alžírsko, Libye, Malta, Sardinie, keř, Ca
- androsaceum - pochybkovitá, j. Evropa, Kréta, Malá Asie, s. Afrika - Tunisko, Maroko
- androsaemum - bobulovitá, Středozemí, z. a j. Evropa, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz
- auriculatum - end turecká Alanye
- balearicum - baleárská, end Baleáry, křoviny, arom. keř
- barbatum - vousatá, Balkán, Slovinsko, Maďarsko, j. Rakouska, Itálie-Kalábrie, §H
- barbatum - vousatá, Balkán, Slovinsko, Maďarsko, j. Rakouska, Itálie-Kalábrie, §H
- calycinum - kališní (kalíškatá), pův jv. Evropa, Řecko, BG, Turecko, Anatolie, a MAlá Asie
- canariensis - kanárská, Makaronésie - Kanárské ovy., laurisilvia , keřovitá, <u>inv</u>
- confertum - stěsnaná, Kypr
- coris - kožnatá (jehličkovitá), j. Evropa, Apeniny, Alpy, Itálie, Francie
- elegans - ozdobná, Rumunsko, BG, Ukrajina, Moldavsko, Krym, stř. Evropa, §H, **§CZ**
. elongatum . prodloužená, Turecko, Írán, stř. Asie
- empetrifolium - šicholistá, v Středozemí, Balkán, Chorvatsko, Řecko, Egejské ovy, Kréta, Albánie, Kypr, Turecko, Libye, polokeř, garrigue (frygana)
- foliosum - end Azory, stáloz. keř
- glandulosum - Makaronésie, laurisilvia , keřovitá

- grandifolium - velkolistá, (Large Leaved Saint John´s Wort), Makaronésie - vavřín. lesy Madeira, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- hircinum - kozlí, v. Středozemí, Kypr, end Sardinie a Korsika
- hirsutum - srstnatá, Sardinie
- humifusum - rozprostřená, Středozemí, Makaronésie,
- inodorum - nevonná, Madeira
- imberme - , §SRB
- lanuginosum - srstnatá, Kypr
- libanoticum - libanonská, end Libanonu a Sýrie, kamen svahy, Ca skály
- linariifolium Madeira
- maculatum - , §H
- montanum - horská, Středozemí
- montbretii - Balkán - Bulharsko, Makedonie, Řecko, Anatolie, Sýrie, Gruzie, Krym
- olympicum - olympská, pův. jv Evropa a Malá Asie, Balkán, Jugoslávie, Řecko, BG, Turecko, suchá kamen místa, okr, ČR
- perfoliatum - prorostlá, Makaronésie,
- perforatum - tečkovaná, Středozemí, Makaronésie, MAroko (Atlas), Ischia, Kypr, Írán, H, suché, travn kamen lokality
- polyphyllum - mnoholistá, pův. jv.Evropa a Malá Asie, okr, ČR
- pubescens - pýřitá, (Pubescent St. John´s-wort), Malta
- reflexum - Makaronésie,
- repens - plazivá, Kypr end
- richerii - jz Evropa, Alpy, Jura, Apeniny, Balkán
- rumeliacum - Balkán
- saxatile - skalní, end Sardinie
- tetrapterum - čtyřkřídlá, Středozemí, Řecko, Írán
- tomentosum - plstnatá, Maroko – Atlas, Portugalsko až Itálie, Tunisko
- triquetrifolium (crispum, Crisped St. John´s-Wort) - trojlistá,v. Středozemí, Kypr, Malta, Blízký východ,
- wilmsii - JAR, Lesothe, Zimbabwe, Mosambik, Madagaskar

Hyphaene - duma, hyfene, palma duma, Arecaceae / Palmaceae, 10 druhů, Afrika, Madagaskar, Arábie, Indie, Cejlon, okr
- thebaica - thébská**,** Egypt, Palestina, Arabie, Sudam Etiopie, Eritrea, Somálsko

Hypodematium - hypodemacium, kapradina, Hypodematiaceae
- crenatum - Makaronésie - Kapverdy,

Hypoestes - hypoestes, podrostovka, ovitokvět, Acanthacea, ca 40 druhů, byliny až keře, otevřené světlé lesy, j. Afrika, Madagaskar, jv. Asie, okr
- cumingiana - Čína
- phyllostachya - klasolistá (Pink Dot), okr, Čína
- verticillaris - Makaronésie - Kapverdy,

Hypochaeris - prasetník, hypocheris , Asteraceae
- achrophoros - , Kypr
- glabra - bílý, (lysý), pův z. Středozemí, j.Evropa, Kypr, garrigue, svahy, stř. Evropa, ČR nezvěstná
- oligocephala - Kanáry § SP , §BG, Smar-m, NATm
- radicata - kořenatý, Středozemí, Makaronésie,
- robertia - Středozemí

Hyssopus - yzop, hysopus, Lamiaceae, 15 druhů, arom. byliny až stáloz. polokeře a keře, suché písky, skaliska, Středozemí, až stř. Asie, okr
- cretaceus - krétský, §UA
- officinalis - lékařský, (Hyssop), pův jv. Evropa, Středozemí, Ischia, Kypr, Malá Asie, s. Afrika, Maroko, Kavkaz, pěst, koření, ČR nepůvodní

Chaenopodium - merlík, chenopodyum , (incl Blitum, Chenopodiastrum, Oxybasis) **– merlík, chenopodyum,** Amaranthaceae, **(**Chenopodiaceae), 100 druhů, zasolené půdy, mírné kliMA celého světa, okr
- album - bílý, Středozemí, Kypr, až stř. Asie, ČR nepůvodní
- ambrosoides - ambrozovitý, ČR

- ambrosoides var. anthelminticum - vonný hlístopudný, (Erva de santa Maria), pův. stř. a JAm, pěst od středov. klášt. zahrady, i Evropa, léč, ČR nepůvodní
- botryrodes - slanomilný, s. Středozemí, halofyt
- botrys - hroznový, pův j. a jz. Asie, Kypr, ČR nepůvodní
- foliosum - listnatý, pův hory j. Evropy až stř. Asie, s. Afrika, Kypr, do stř. Asie, pěst jako špenát. zelenina "špenátové jahody", okr, ČR
- glaucum - sivý, Írán
- murale - zední, Kypr, Írán, ČR
- opulifolium - kalinolistý, Kypr
- vulvaria - smrdutý, pův. j. Evropa, Kypr a Přední Asie, ČR nepůvodní

Chaenorhinum (Microrhinum) **- hledíček, chenorhinum** , Scrophulariaceae
- origanifolium - Středozemí
- rubrifolium - červenolistý, z. Středozemí, Kypr
- villosum - Pyrenej. poloostrov, s Afrika, Maroko, Alžír

Chaerophyllum - krabilice, cherofylum, Apiaceae
- aroMAticum - vonná, BG
- aureum - zlatoplodá, zlatá, Středozemí, §H
- azoricum - azorská, Azory
- bulbosum - hlíznatá, Írán
- hirsutum - chlupatá, srstnatá, Středozemí, §H
- temulum - mámivá, v. Středozemí,
- villarsii Španělsko, Portugalsko, Alpy, RF, Slovinsko, Chorvatsko, Albánie, Rakousko

Chamaecrista (Cassia) **- chamekrista**, Fabaceae
- nictinans - pův. Amerika, dále trop. Afrika, jv. Asie - Indie, Indočína, Mlajsie, s. a v. Austrálie, Havaj

Chamaecueles - chamekueles, ?
- coriaceae - kožovitý, end . Madeira

Chamaecyparis - cypřišek, chamecyparis, Cupressaceae, chladnější, vlhčí a severn. oblasti SAm, v.Asie
- lawsoniana - Lawsonův, (Blue Lawson´s Cypress), Amerika, v.Asie, intr, Kypr, Francie, BG, Itálie, MAdeira
- pisifera - hrachonosný, intr Itálie**,** BG

Chamaecytisus - čilimník, chamecytysus, Fabaceae, cca 50 druhů stř. a j. Evropa, s. Afrika, z. Sibiř
- albus - bílý, jv. a stř. Evropa, Balkán, Srbsko, Turecko, Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, j. Morava, **§CZ,** §UA,
- australis - jižní, stř. a jv. Evropa, Kavkaz, Rusko
- austriacus - rakouský, od Balkánu po Rakousko, Moravu a Slovensko
- blockianus - Blockeho, , §UA
- elongatus - prodloužený, Balkán
- glaber - lysý, Jugoslávie, BG, Rumunsko, §F
- graniticus - granitický, , §UA
- heuffelii - Heufellův, §H
- hirsutus - chlupatý, (srstnatý), Evropa - Alpy, Balkán, Krym, Přední Asie
- hirsutus ssp. ciliatus - chlupatý, (srstnatý) brvitý, §H
- hirsutus ssp. polytrichus, hojně rozšířen, jižní Alpy, Francie, Itálie, Balkán - Srbsko, Černá Hora, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Severní Makedonie, Kosovo, Krym
- paczoskii - Pačovského, , §UA
- podolicus - podolský, , §UA
- proliferus - Makaronésie
- purpureus - nachový, Jugoslávie, Slovinsko, Chorvatsko, Albánie, Dináry, Alpy, §SRB
- ratisbonensis - řezenský, stř. a v. Evropa, Ukrajina, Kavkaz, Ural, Altaj
- rochelii - Rošelův, §UA
- spinescens - Středozemí
- supinus - nízký, (rozložený), Středozemí, stř. a j. Evropa, Maroko, Ukrajina, Malá Asie
- tomMAsinii - Balkán - Srbsko, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, až Kosovo, Albánie, Řecko
- triflorus - chlupatý, jv. Evropa po Slovensko, Malá Asie
- wulfii - Wulfův, §UA

Chamaedaphne - lýkoveček, chamedafne , Ericaceae
- calyculata - kalýškatý, nízký keřík mírného pásma, cirkumpolárně, §UA
Chamaedorea - malokopí, chamedorea, (horská palma), Arecaceae / Palmaceae, 10 druhů, Afrika, Madagaskar, Arábie, Indie, Cejlon, okr, Afrika, Madagaskar, Arábie, Indie, Cejlon
- elegans - sličné, (Parlor Palm), nízká palma, okr, Čína, ČR skleník
Chamaemeles - chamemeles, Roaceae
- coriacea - , SMAr-m, NATm
Chamaemelium - rmenec, chamemelium , Asteraceae
- mixtum - promísený, z. Středozemí, okr. pěst
- nobile – sličný, (římský heřmánek), pův z Středomoří (Iberský poloostrov), zdomácněl v ostatním Středozemí, léč, pěst
Chamaenerion (Epilobium) **- vrbovka, chamenerion,** Onagraceae
- dodonaei - , §H
Chamaepitys (Ajuga) **- zběhoveček, chamepitys**, Lamiaceae
- glabra (A. chamaepitys ssp. ciliata/glabra) – olysalý, Balkán, Turecko, Sýrie, Přední Asie, Černomoří, makchie, pastviny
Chamaespartium - kručinečka, chamespartyum, nízkopletivec , Fabaceae
- sagittale - šípovitá, Francie, Pyreneje
Chamaesyce (Euphorbia) **- pryšk**a, **chamesyce,** Euphorbiaceae
- maculata - skvrnitá, plevel, ČR
Chamerops (Trychocarpus) **- žumara, chamerops** , Arecaceae / Palmaceae, 2 druhy, Středozemí – j. Evropa, SAm, okr
- excelsa (T. fortunei) - spanilá, Kypr, Ischia, Tálie
- humilis - nízká, ("palma nízká", European Fan Palm, Dwarf Fan Palm, Palm Harp), pův trop druh, domácí v j. Evropě (suché skály), z. Středozemí - Španělsko - Andalusie, Portugalsko, Baleáry, Francie, Itálie, Ischia, Kypr, Sicílie, Sardinie, ovy z. Středozemí, s. Afrika - Magreb, Maroko a Libye (Atlas i nad 2000 m), okr pěst u pobřeží (cv. Arborescens, Glaucescens, Green Mound), i Kalifornie, Čína, ČR kont čalounický materiál „africká tráva“ (suché listy spletené do provazců
- acrocarpa – velkoplodá, Středozemí
Chara - chara, Characeae, zelená řasa,
- brakické vody
Cheilanthes (Natholaena) **- podvinka, cheilantes,** podmrvka, kapradina, Pteridaceae, Adianthaceae, asi 250 druhů, tropy, Amerika, Afrika, jv. Asie, Austrálie, okr
- album - bílý, Středozemí, Makaronésie, Eurasie, ČR
- bonus-henricus - všedobr, Středozemí, Eurasie, ČR
- botrys - hroznový, Středozemí
- catanensis - katanenský, §F
- filicifolium - fíkolistý, Středozemí
- foliosum - listnatý, j. Evropa, s. Afrika až střední Asie, u cest, sutě, rumiště, okr i jako zelenina – tzv. špenátové jahody, i ČR
- glaucum - sivý, Středozemí
- hybridum - zvrhlý, Středozemí
- chenopodioides - slanomilný, Středozemí
- MArantae - H
- murale - zední, Středozemí, Makaronésie, Sinaj, Arábie
- opulifolium - kalinolistý, Středozemí
- persica - perský, §UA
- polyspermum - mnohosemenný, Středozemí
- pteridoides (fragrans) - křehký, netíkovitá kapradina, Středozemí, Makaronésie, celý mediterán, až do Himálaje, slunné skalní pukliny, spáry zdí
- pumilio - trpasličí, Středozemí
- strictum - tuhý, Středozemí
- urbicum - městský, Středozemí, Makaronésie
- vellea - Středozemí, Makaronésie - Kapverdy
- vulvaria - smrdutý, Středozemí, Makaronésie

Cheiranthus (Erysimum**) - chejr, cheirantus,** chýr,trýzel, lak, (Wallflover), Brassicaceae, Eurasie, okr
- cheirii - vonný, (Wallflower), pův. Řecko, Středozemí, skály, zdi, okr trvalka, ČR, Čína
- marantae - , §SRB,
Cheirophyllum - cheirofylum, Apiaceea
- azoricum - azorské, SMAr-m,
- burchardii Kanáry Tenerife
Cheirolophus - cheirolofus , Asteraceae
- duranii - NATm, § SP, §BG, Smar-m,
- falcisectus - srpovitý, Makaronésie - Kanárské ovy, (Gran Canaria),§ SP ,§BG
- ghomerytus - NATm, § SP ,§BG, Smar-m,
- junonianus - NATm, § SP, §BG, Smar-m,
- massonianus - Massonianův, end Madeira, NATm, SMAr-m,
- metlesicsii - § SP,§BG
- santos-abreui - § SP,§BG
- satarataensis - § SP,§BG
- sventenii - § SP,§BG
- tagananensis - § SP,§BG
- teiydis - tejdský, MAkaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
Chelidonium - vlaštovičník, chelidonyum , Papaveraceae **,** 1 druh, Eurasiem SAm, okr
- majus - větší, (Greater Celandine), pův Středozemí, Makaronésie, Evropa i Asie, H, Kanárské ovy, Ischia, okr ČR, léč (tinktura - bradavice), jed, i afrodiziakum
Chenoleoides - chenoleoides , Chenopodiaceae
- tomentosa - plstnatá, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), halofyt
Chenopodium - merlík, chenopodyum, Amaranthaceae, (Chenopodiaceae), 100 druhů, zasolené půdy, mírné klima celého světa, okr
- album - bílý, pův. Středozemi, Kapverdy až stř. Asie, Indočína , Malajsie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, ČR nepůvodní
- ficifolium - pěstovaný, Středozemí aj., Írán
- foliosum - mnoholistý, (listnatý), pův. hory j. Evropy, do s. Afriky a stř. Asie, Pyreneje, Atlas, Karpaty, Kavkaz, Balkán, sec i další země, pěst jako špenát. zelenina, květy barvení vína
- murale - zední**,** kosmopolitní**,** Kapverdy**,** Írán
- vulvaria - Írán
Chiastophyllum - chiastofylum, Crassulaceae, jen 1 druh
- oppositifolium - vstřícnolisté, end Kavkaz, okr
Chiliadenus - chiliadenus, Asteraceae,
- bocconei - Bocconeův. (MAltese Fleabane), end Malta
Chilopsis - chilopsis , Bignoniaceae, pouze 1 druh
- linearis - přímý, pův. jz. USA, s. Mexiko, suchá vodní koryta, intr Středozemí, Kypr
Chimaphila - zimozelen, chiMAfila , Chimaphilaceae
- umbellata - okoličatý, stáloz. keřík, Japonsko, s. Amerika, s., stř. Evropa, H, ČR
Chionodoxa (Scilla) - **ladonička, chionodoxa ,** Hyacynthaceae , Liliaceae
- forbesii - Forbesova, Turecko
- lochiae - lochovitá, Kypr end
- luciliae - bělomodrá, (Luciina, svítivá, Glory of the Snow), Turecko, Malá Asie, okr Čína, ČR, Červený seznam
- nana - malá, Kréta
- sardensis - sardská, pův. Malá Asie
Chlamydophora - chlamidofóra , bakterie, Chlamydiaceae
- tridentata - trojzubá, Kypr
Chlorocrepis - škardovka,**chlorokrepis,** Asteraceae
- staticifolia - ,§H
Chlorocyperus (Cyperus) **- zelenošáchor, chlorocyperus,** Cyperaceae
- esculentus - hlíznatý, jedlý, pův Středozemí, dlouhodobě pěst. zelenina**,** okopanina, Egypt, ČR pokusně
Chlorophytum (Phalangium) - **zelenec, chlorofytum ,** Grass Lily, Graslelie, Anthericaceae, Hyacyntaceae / Liliaceae**,** Asparagaceae, asi 250 druhů, Afrika, Asie, JAm, Austrálie, tropy, stáloz. oddenk. trvalky, okr

- comosum - chocholatý, (vrkočovitý, Spider Plant, Lily Santa Bernard, Spider Ivy, Ribbon Plant, Hen-and-Chickens, Airplane Plant, Grasslily), pův j Afrika, okr tropy a subtr
***Chlora** perfoliata - viz Blackstonia*
Chlorocyperus - zelenošáchor, chlorocyperus , Cyperaceae
- esculentus - jedlý, pův Středozemí, dlouhodobě pěst. zelenina
Choisya - choisya , Rutaceae
- ternata - , okr ČR
Chondrilla - radyk, chondrila, Asteraceae, bylina, Eurasie, sz. Afrika, slunné stráně, zavl. Amerika, Austrálie inv, i na salát
- juncea - prutnatý, Středozemí, Makaronésie, teplejší území, BG, Kypr, Írán, ČR
Chorisia - chorisia, cejbovec, Malvaceae, Bombacaceae, Gossypaceae, 3 druhy, sukul.stromy, JAm - Brazílie, Argentina, okr
- speciosa - nádherná, (význačná, trnitá, Floss Silk Tree, Bottle Tree), pův Brazílie, strom 15-25 m, do 2000 m, atrakt. okr, intr subtr v. Afrika, Tanzanie, Středozemí
Christella - christela, kapradina, Thelypteridaceae
- dentata - zoubkatá, §BG, § SP
- MAcrocarpa - velkoplodá, §BG
Chrozophora - zlatavec , chrozofora, Euphorbiaceae
- tinctoria - barvířský, v. Středozemí,, Kypr**,** Blízký východ , Írán
Chrysanthemum (Dendranthema, Argyranthemum, Glebionis, Ismelia) **– kopretina, listopadka, chrasantemum,** zlateň, marokánka, Asteraceae, 30 druhů, chladné pásmo, Eurasie (hlavně Rusko, Čína, Japonsko), i dřevina, okr j Afrika
- carinatum (Ismelia versicolor) - pestrá, (člunková, Annual Chrysanthemum), Maroko, okr, léč - přírodní insekticid pyrethrum, čaje, ale i alergie kůže a očí, okr Evropa, Čína
- cinerariifolium - popelavá, Jugoslávie
- coronarium (Glebionis coronaria) - věncová, Palestina, Izrael, okr Čína, Pákistán
- *frutescens - viz Argyranthemum frutescens, okr Evropa*
- monilifera - Středozemí
- parthenium (Tanacetum p.) - řimbaba, pův. jv. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, zavl Asie, Amerika, Afrika, Austrálie, ČR zplaňuje, léč, , okr v cv
- *segetum - viz Glebionios segetum, ČR, okr Evropa*
- serotinum - pozdní, jv. Evropa, H, okr Evropa
- zawadskii - pieninská, (Zawadského), cirkumboreální , Ca skály, SR: z Karpaty - Pieniny, stř. Asie - Ural, Rusko, Čína, Írán, Bern
Chrysojasminum (z Jasminum vyčleněn) **- chrysojasminum**, jasmín, 10 druhů, Středozemí až jv. Čína
- fruticans - křovitý, (plodový), pův. v Středozemí a j. Evropa, Bulharsko, Kypr, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, Blízký východ, stř. a z. Asie, Írán, SAm, okr **ČR**
- humile – nízký, jz Asie, Čína, Indie, Pákistán, Tádžikistán, Afghánistán
- odoratissimum - vonný, end MAkaronesie, MAdeira, Kanáry, xerotermní křoviny, stáloz. keř, aromat.
Chrysopogon - zlatovous, chrysopogon, Poaceae
- gryllus - jižní, v. Středozemí, BG, H , §UA
Chrysosplenium – mokrýš, chrysosplenyum, Saxifragaceae, 60 druhů bylin, Eurasie, SAm, JAm, lužní lesy, okr
- alpinum - alpský, end Karpaty, mokré lokality
- alternifolium - střídavolistý, Eurasie, H, ČR**,** vlhko
Iberis - štěničník, iberis, **iberka**, Brassicaceae, 40 druhů, Středozemí, s. Afrika, Malá Asie, byliny až stáloz. polokeře,
- amara - hořký, pův. Středozemí, stř. a z. Evropa, SRN, xerotermní, rumiště, okr, ČR letnička, Čína
- arbuscula - dřevitý, Bern, Smar, NAT
- aurosica - , §F
- carnosa - pleťový, Středozemí - Španělsko, RF, Itálie, Jugo, Řecko, Albánie, Bulharsko, Maroko, proměnlivý druh
- gibraltarica - gibraltarský, Gibraltar, Španělsko, Maroko
- linifolia - lnolistý, Iberský poloostrov, s. Afrika
- odorata - vonný, Kypr

- procumbens - rozprostřený, end Portugalsko, Španělsko
- pruitii - ojíněný, Středozemí, Kanárské ovy, Azory, §F
- saxatilis - skalní, j. Evropa, okr. ČR občas, Čína
- sempervirens - vždyzelený, pův Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Itálie, Sicílie, Řecko, Malá Asie, okr ČR, SRN, H, Čína
- spathulata - Pyreneje
- umbellata - okoličnatý, Středozemí, Francie, Itálie, Albánie, okr. trvalka, ČR letnička
- x hybrida - hybridní, okr ČR, SRN, H

Ifloga - ifloga, Asteraceae
- spicata - klasnatá, Středozemí, Egypt, jz Asie, Kanáry, pouště

Ilex - cesmína, ilex, (Holly, Gallberry), Aquifoliaceae, cca 600 druhů, celosvětově, temperátní pásmo, převážně subtr a tropy, příp. mírné pásmo, hlavně Amerika a jv. a v. Asie, Evropa, Středozemí, s. Afrika, MAlá Asie, byliny až stáloz. dřeviny celosvětově, i pnoucí, okr
- aquifolium - ostrolistá, (cesminolistá, English Holly), pův j. Evropa, z. a stř. Středozemí, s. Afrika, Sardinie, Sicílie, Srbsko, Turecko, Tunisko, Alžírsko, Maroko, MAlá Asie, z. Asie, §SRB, BG, H, Albánie, okr, intr ČR (1880 Sychrov), 20 m, inv, v USA symbolem vánoc (výzdoba)
- canariensis - kanárská, Makaronésie, Kanáry, laurisilvia
- perado - perado, (Madeira Holly), end Madeira, keř. stromek až 20 m, vavřín. lesy laurisilvia
- perado ssp. azorica - end Azory, dvoudomý keř. stromek
- perado ssp. lopezliloi - § SP, §BG,
- perado ssp. platyphylla - end. Kanár. ovy
- rotunda - kulatá, v. Asie, keř strom, v kořenech přežil atom. bombu v Japonsku

Illecebrum - nehtovec, ilecebrum, Caryophyllaceae, Illecebraceae,
- verticillatum - přeslenitý, subatlanticko-submediteránní druh, Středozemí, Makaronésie, jz. a stř.

Illigera - iligera, Hernandiaceae / Stukačovité, 19 druhů, dřeviny, Afrika až Malajsie, stáloz keř liány
- Evropa, Španělsko, ČR, písčiny, vlhké oligotr. okraje vod, **§CZ,** §SK, Červený seznam, dřevo, TLM, okr

Impatiens - netýkavka, impatyens, Balsaminaceae, Impatientaceae, cca 900 druhů, 70 druhů v Africe, byliny až polokeře, vlhké temperát. a trop. biotopy (kromě Austrálie, NZ a JAm), okr, některé inv
- balfourii - kašmírská, (Balfourtova), Himálaj, okr. Středozemí, Francie, Itálie, lesní okraje, zavl ČR
- glandulifera - žláznatá, (Royleho), pův z. Himálaj, sec Evropa, H , ČR, zavl. břehy řek inv., SAm, ČR
- hawkeri - Hawkerova, pův. N. Guinea, intr Středozemí, okr Itálie, Ischia
- niamniamensis - konžská, („netýkavka ňam ňam“, žíznivý papoušek, Parrot Plant), pův trop Afrika, Maroko, stáloz. bylina, okr subtropy a tropy
- noli-tangere - nedůtklivá, Středozemí, Evropa, ČR
- parviflora - malokvětá, Středozemí , Evropa, ČR
- walleriana - turecká, (Wallerova, Busy Lizzie, Garden Balsam), pův Afrika - Keňa, Mosambik, Makaronésie, bylina, okr tropy a subtropy
- x newguinea - novoguinejská. (New Guinea Impatiens, Sunshine Impatiens), pův. Afrika, N Guinea, okr tropy a subtr

Imperata - lalang, imperata , alang-alang, Poaceae, 15 druhů, vytrv. oddenk. traviny, přímoř. a zavodněné plochy, teplé a trop. obl., Eurasie, v. a j. Asie – Japonsko, Afrika, Austrálie, okr
- cylindrica - válcovitý, (cylindrický), vytrvalá tráva, přímořské a říční písky, zavodněné plochy, Středozemí, Čína, Indie, Srí Lanka, BarMA, Indočína, Vietnam, Thajsko, Japonsko, Afrika, Austrálie, tropy, léč, TČM, inv

Imperatoria - všedobr, **imperatoria, všehoj,** Apiaceae
- lowei - Loweiův, Madeira
- ostruhianum - horský, Středozemí

Incarvillea - dvojostice, inkarvillea, Bignonoaceae, 16 druhů, byliny, stř. a v. Asie, okr
- lutea - žlutá, (Yellow-flower Incarvilea), okr Čína, Evropa - ČR

Indigofera - indigovník, indygofera, modřil, Fabaceae, asi 700 druhů, subtr a tropy, jv Asie, Arábie, stromy a byliny
- semitrijuga - Arábie, Jemen, Omán, Somálsko, Eritrea, Džibutsko
- spiniflora - pobřeží Rudého moře, Arábie, Jemen, Somálsko, Egypt, Somálsko
- tinctoria - barvířský, stará kult. rostlina, původ nejasný, Afrika, Asie, Indie, Indočína, Malajsie, Arábie, Čína, jv. Asie, Makaronésie, s. Austrálie, pěst. barvivo indigo, léč TČM

Inula (Conyza) **- oman, inula,** hnidák, Asteraceae,100 druhů, byliny až polokeře, mírný a subtr. pás Eurasie, SAm, okr
- aschersoniana - Balkán - Řecko, Bulharsko, Severní Makedonie, skalní terasy
- bifrons - , §F
- britanica - britský, Středozemí, Írán
- candida - bělostný, end Kréta, Jugoslávie, Řecko,
- conyzae - hnidák, (prachovitý), Středozemí, Kypr
- crithmoides - zlatý, (přímořský, Golden Samphire), celý mediterán, Středozemí, Maroko, Malta, atlant. pobřeží Evropy, Irsko, Sinaj, Arábie, halofyt, slaniska, oblázková pobřeží,
- *ensifolia - mečolistý, Středozemí, Evropa*
- *gerMAnica - německý, Středozemí, BG, §H*
- helenioides - , §F
- helenium - pravý, pův. Přední a Střední Asie, §H, ČR nepůvodní, pěst léč
- montana - horský, Středozemí
- orientalis - východní, Kavkaz. TTP . okr
- *oculis-christi - oko Kristovo, Středozemí, Balkán, Turecko, §H*
- sabuletorum - BG
- salicina - vrbolistý, Středozemí, BG
- spiraeifolia - tavolníkolisý, §H
- verbascifolia - diviznolistý, s. a v. Středozemí, Chorvatsko, Ca skály
- viscosa - lepkavý, Jugoslávie, Řecko, Kypr

Iochroma - **fialkovec, iochroma,** Solanaceae
- cyaneum (tubulosum) - modrý, (Violet Churur, Violet Tubeflwer), pův. JAm, hory Ekvádor, Kolumbie, lilkov. polopad. keř až 3 m, okr subtr a tropy, intr Středozemí
- grandiflorum - velkokvětý, (Giant Iochroma), pův. JAm, Peru, Ekvádor, Andy, polopad. keř až 3 m, okr tropy a subtr, intr Středozemí

Ionopsidium - fialička, jonopsidyum, neptravá fialka, Brassicaceae, Eurasie
- savianum - § SP, §BG,

Ipomea (Pharbitis) - **povíjnice, ipomea ,** Convolvulaceae, 500 druhů, kosmopolit, teplé oblasti celého světa, byliny i sukulenty, dřeviny i pnoucí, okr
- batatas - jedlá, (batáty, sladké brambory, Sweet Potato), pův. stř. a JAm, intr Evropa, Makaronésie - Kapverdy, nejv. producent Čína, ČR, kořenové hlízy - škrob, extrakt antibioticky, u žen afrodiziakum, neobvyklá letnička
- cairica - káhirská, Egypt, Makaronésie, rozšířen v tropech, úhory, u silnic
- imperati - Středozemí, Makaronésie,
- indica - indická, intr. z tropické Ameriky, okr, Kanárské ostrovy
- pes-caprae - přímořská, Makaronésie,
- purpurea - nachová, (Morning Glory), Středozemí, Makaronésie - Kypr, Madeira, ČR
- sagittate - křídlatá, Kypr
- tricolor - fialová, pův. JAm, droga halucinogenní (jako LSD), intr. Středozemí, ČR, ploty, okr, jed

Iris - kosatec, iris, Iridaceae, asi 300 druhů. většinou v mírném pásu s. polokoule, Středozemí, Eurasie, SAm, §D – všechny druhy kromě ..., okr
- alticaus - altický, Kypr, xerotermní
- aphylla - bezlistý, pannonský end, Maďarsko, §F, §SR
- aphylla ssp. hungarica - b. maďarský, §H, §RO,
- arenaria - písečný, ČR, H , SRB, okr
- atropurpurea - nachový, end Izrael, písčiny, okr
- attica - , Balkán, Řecko
- aucheri - Aucherův, Blízký východ - Turecko, Jordánsko, Sýrie, Írán, Turkmenistán
- berberica - berberský, Maroko
- besensis - bosenský, Bosna, Hercegovina, Černá Hora
- bicapitata - Středozemí
- boissieri - § SP, §BG
- bucharica – bucharský, stř. Asie
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Turecko, Írán, okr

- caucasica ssp turcica - v Turecko
- cretica - krétský, Kréta, Řecko
- crithmoides - motarovitý, Kypr
- damascena - damašský, Sýrie
- danfordiae - Danfordové, end Taurus Turecko
- domestica - Dálný vžchod, Rusko, Japonsko, Korea, Čína, Indočína, Nepál, Tiber, s. Indie, okr Evropa
- flavescens - žlutý, okr
- foetidissima - smrdutý, (páchnoucí), z. Středozemí, GB, Pyren. poloostrov, RF, Itálie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, lesní lemy aj., květ smrdí, okr j. Evropa, namrzá
- fulva - SAm
- graeberiana - stř. Asie, okr
- graminea - trávovitý, Pannonie, Itálie, Francie, Španělsko, Kavkaz, §H, **§CZ**
- histrio - v. Středozemí
- humilis – skalní, ponticko-panonský druh, Eurasie, Rusko, Sibiř, Ukrajina, MAďarsko, Rumunsko, Karpaty, skalní stepi, slunné stráně, §D, okr
- humilis ssp. arenaria – písečný skalní, ¨písčité a kamenité drénované půdy, j. Rusko, Ukrajina, Rumunsko, Maďarsko, Rakousko, Slovensko, **ČR C1.** jediná lokalita j. Morava, ohrožován bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C1),** §D, §H, §RO, NAT ,
- chaMAeiris - drchničkový, Francie, Itálie, Řecko
- imbricata - zastřešený, end Zakavkazska - Arménie, Ázerbájdžán, Írán, i okr
- illiricus - illirský, Chorvatsko
- japonica - japonský, v. Asie, Japonsko, Čína, Indočína
- lactea - Asie
- latifolia - širolistý, Pyreneje
- lineolata - Írán, Kavkaz, Ázerbájdžán, okr
- lusitanica - lusitánský, Španělsko
- lutescens (biflora) ssp. lutescens - západní, (iberský), z. Středozemí, od Španělska k Itálii, MAroko
- lutescens ssp. subbiflora - západní iberský, Iberský poloostrov
- magnifica - end Uzbekistán
- missouriensis - SAm, Mexiko
- orientalis - východní, pův. v Středozemí - Řecko a Turecko, Egejské ovy, Írán, okr. trvalka, i stř. Evropa, ČR, vlhčí TTP
- palaestina - palestinský, v. Středozemí, Izrael, Libanon, Sýrie, Jordánsko,
- pallida - bledý, Středozemí
- paradoxa - podivný, Arménie, Turecko, Írán, okr
- persica - perský, Malá Asie
- pineticola - , §UA
- potaninii - Potaninův, Sibiř, Mongolsko, Čína
- pontica - pontický, Ukrajina, Moldávie, Rumunsko, Karpaty, Rusko, jz a stř Asie, §UA
- pumila - nízký, Středozemí, jv. Evropa, Srbsko, §SRB, §H, **§CZ**, okr
- pseudacorus - žlutý, celé Středozemí, Sardinie, BG, H , ČR, inv
- pseudocyperus - , §UA
- pseudopumila - Středozemí
- reichenbachii - Balkán
- reginae - Makedonie, okr
- reticulata - síťkovaný, Kavkaz, Turecko, Írán, Irák, variabilní, okr cv Evropa
- sanguinea - v. Asie,
- ruthenica - hory Asie
- sari - Středozemí
- sibirica - sibiřský, Eurasie, §F, §SRB, §H
- sintenisii - Středozemí
- *sisyrinchium - viz Gynodriris s. ůF*
- spuria - zvrhlý ,(žlutofialový), Středozemí, jv., stř., z. a s. Evropa, Írán, §SRB, §H, ČR býval, §SR
- squalens - červenofialový, okr
- subbiflora (lutescens, biflora) - iberský, Portugalsko, Španělsko, skaln svahy

- sisyrinchium - , §F
- stolonifera - stř. Asie, okr
- tigridia . tigrovaný, Asie
- tingitana - z Středozemí, Maroko, Alžírsko
- tuberosa - hláznatý, Středozemí
- unguicularis - nehetnatý, v. Středozemí, Řecko, Kréta, Turecko, sz. Afrika, Tunisko, Alžírsko, variabilní, makchie (frygana)
- unguicularis ssp. cretensis - nehetnatý krétský, end Kréta
- variegata - pestrý, (různobarvý), pannonský druh, Rumunsko, §H, **§CZ**
- virginica - SAm
- westii - oděný, Libanon, Červený seznam
- winogradowii - end z Kavkaz, Gruzie, subalpinské louky
- xanthospuria - žlutěpochybný, j. Turecko - end, Červený seznam
- xiphium - španělský, od Španělska po Itálii, §F
- x gerMAnica - německý, pův. Středozemí a j. Evropa, Jugoslávie, Kypr, ČR nepůvodní, okr pěst, var. illyrica, var. florentina,
- x sambucina (pallida x variegata) - bezový, Středozemí, okr

Isatis - boryt, izatys, Brassicaceae, 30 druhů, byliny, pustiny, Středozemí, Eurasie, okr
- allionii - , §F
- campestris - ladní, (polní), Středozemí , j. a stř. Evropa, Krym, stř. Asie, §Sk
- tinctoria (indigotica) - barvířský, (Dyer´s Wood), pův. v. Středozemí, jv Evropa, Makaronésie - Madeira, jz. Asie, sec Čína, Eurasie, téměř celá Evropa, H , zavlečen i do Ameriky, pěstován několik století na barvivo (modř) SRN, ČR, suché a kamen půdy, rumiště, **inv**. B+H Dinárské hory po opuštění pastvy a kosení, okr Čína

Ismelia - marokánka, ismelia Asteraceae
- versicolor (carinata, Chrysanthemum carinatum) - pestrá, Maroko, písč duny, pěst letnička, ČR

Isoetes - šídlatka, isoetes, kapradina, Isoetaceae
- azorica - azorská, Smar-m, NATm
- boriana - , §F, §BG, § SP
- durieui - Durierova, , §F
- echinospora - , §F
- histrix - istrijská, Středozemí, BG , §F
- lacustris - vodní, ČR, BG, §F , §UA
- setacea - štětinovitá, Makaronésie, , §F
- velata - Středozemí, §F

Isolepis - bezosetka, isolepis, Cyperaceae,
- cernua - nící, Kypr
- setacea - štětinovitá, Středozemí , Makaronésie, Kypr

Isoplexis - náprstníkovec , isoplexis, Scrophulariaceae, end rod, příbuzný náprstníkům
- canariensis - kanárský, (Madeira Tree Foxglove), MAkaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), laurisilvia , Červený seznam
- chalcantha - , Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), § SP, §BG, Smar-m, NATm
- isabelliana - isabelová ,(kohoutí hřebínek), Makaronésie - Kanárské ovy, end Gran Canaria, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- sceptrum - žezlovitý, Makaronésie - pův. Madeira end - vavřín. lesy, laurisilvia , keř

Isopyrum - zapalice, isopyrum, Ranunculaceae
- thalictroides - žluťuchovitá, Pyreneje, Francie, jv. a stř. Evropa, H, Ukrajina, ČR, vlhké humózní půdy

Iva - pouva, iva, Asteraceae
- xanthiifolia - řepňolistá, SAm, z BZ Potsdam do Evropy, Středozemí

Ixanthus - ixantus, Gentiaaceae , 1 druh
- viscosus - end Kanárské ovy, bylina pásma vavřín. les

Ixia - duhovnice, ixia , Iridaceae, 45 druhů, písč. a travn. svahy, j Afrika, okr
- MAculata - pyskatá, (skvrnitá), pův. j. Afrika, Červený seznam, okr, Čína , z. Evropa

Ixiolirion - ixilirion , Alliaceae, (Amarillidaceae), 4 druhy, cibuln. trvalky, TTP, Asie, okr
- montanum - horské, Balkán, Turecko, Libanon, Írán, Turkménie, Zakavkazí, okr stř. Evropa, horské svahy

- tataricum - tatarské, Blízký východ, Írán
Ixoca (Silene) - **silenečka**, **ixoka,** Caryophyllaceae, hory, Eurasie, Pyreneje, Alpy, Karpaty, okr
- chinensis - čínská, Čína, okr
- pusilla - čtyřzubá, Pyreneje, Alpy, Karpaty, ne ČR,
Ixora - pobyška, ixora, Rubiaceae
- coccinea - šarlatová, (Flame of the Woods, Scarlet Jungle Flame, Jungle Geranium, Burning Love, Red Ixora), pův. trop. Asie, Indie, Srí Lanka, lesní podrost, stáloz. keř, okr subtr a tropy
Jacaranda (Jacaratia) **- žakaranda,** Bignoniaceae, 50 druhů, trop. j Afrika asi 40 druhů, dřeviny, vlhkých dešt pralesů, tropy a subtr, Amerika, Írán, Zimbabwe, Pákistán, fial. kv. i před listy, velmi často okr, příbuzná papáji
- acutifolia - hrotolistá, pův. trop JAm a Antily, okr Středozemí a Afrika,
- mimosifolia (ovalifolia, acutifolia) - mimózolistá, (citlivkolistá, hrotolistá, „nepravý palisandr“, Fern Tree, Blue Jacaranda, Sharp-leaf Jacaranda, Brazilian Rosewoood), pův. trop JAm a Antily - j. Brazílie a sz. Argentina, Bolívie a Uruguay, Chile, Patagonie, Karibik , dřevina, pův. vlhké trop. a subtr, opad. lesy náhorních plošin, pampy, slunná místa s pravidelnými srážkami, strom 20-24 m, v nepříznivých podmínkách poloopad, latov. fial. modré květy, plod zprohýbané tobolky, křídlatá semena, měkké dřevo podobné vonný palisandr, okr, intr. tropy a subtr, Středozemí, j. Evropa, Kypr, Kanárské ovy, MAdeira, s.a j.Afrika do 2200 m, Tanzanie, **JAR – dnes symbol Pretorie,** Arábie, Austrálie
- obtusifolia - okrouhlolistá, ("nepravý palisandr")
Jacobaea (Senecio) - starček, jakobea, Asteraceae
- abrotanifolia ssp. carpathica - abrotanolistý karpatský, hory Karpaty, Balkán, §SK
- paludosa ssp. paludosa - bažinný, mokřady, rašeliniště, Evropa, Karpaty,
Jankaea - jankovka, jankea, Gesneriaceae
- heldreichii - Heldreichova, Řecko (Olymp)
Jasione - pavinec, jasione, Campanulaceae, 20 druhů bylin, slunné svahy, suché TTP, Středozemí, Evropa, okr
- bulgarica - bulharský, BG
- cavanillesii - end Španělsko - Kantanber. pohoří
- cinerea - šedý, ČR, BG
- crispa - kadeřavý, Středozemí, kamenité svahy
- echinata - ježatý, Středozemí
- laevis - vytrvalý, j. Evropa
- lusitanica - lusitánský, § SP, §BG, Bern, Smar, NAT
- montana - horský, Středozemí , stř. Evropa, ČR, Itálie, j. Skandinávie, slunné svahy
- orbiculata - Balkán - Chorvatsko, Srbsko, B+H, ČH, Albánie, Kosovo, Řecko, Severní Makedonie, Bulharsko, Rumunsko, horské TTP
Jasminum - jasmín, jasminum, Oleaceae, 200, druhů tropy a subtr, Asie, Afrika, Austrálie, 1 druh JAm, keře a pnoucí rostliny, okr, pěst aroMA
- azoricum - azorský, Makaronésie - end Azory, Madeira, pobřeží, SMAr-m, NATm
- fruticans - křovitý, (plodový), dnes Chrysojasminum, v Středozemí, j. Evropa, BG, Kypr, MAroko, MAlá Asie, Blízký východ,
- grandiflorum (officinale grfl.) - velkokvětý (Spanish Jasmine, Catalonian Jasmine), pův. Středozemí či Arábie, Persie, Indie ?, liána, okr
- mesnyi - Mesnyův, pův. Čína, intr Kypr
- nudiflorum - nahokvětý, dnes Chrysojasminum, pův. Čína, intr Středozemí, Kypr, Tunisko, Madeira
- odoratissimum - vonný, MAkaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- officinalis - pravý. (lékařský, Winter Jasmine, Common Jasmine, Poet´s Jasmine), pův. Čína - Himálaj, podhůří Kavkazu, Írán, Pákistán, ovíjivý keř, esenciální oleje, aromaterapie, intr Středozemí, Kypr, okr tropy a subtropy,
- officinalis var. grandiflorum - pravý velkokvětý,
- polyanthum - mnohokvětý, pův. Čína, intr Středozemí, Kypr, Itálie
- sambac - arabský, (Arabian Jasmine), pův. Indie, inv
Jatropha - dávivec, jatrofa, Euphorbiaceae, 170 druhů, suché a trop. obl., Amerika, j Afrika, Madagaskar, vytrv .sukul a stáloz. dřeviny, okr, vytváří křovinaté buše

- curcus - černý Poison Nut), subtrop. keřík, pův. stř. Amerika, Makaronésie - Kapverdy, semena více než 30 % oleje - dříve na svíčky a mýdlo, léč (projímadlo), ale i tox (alergentní míza - popálí kůži, jed semena - stačí 4), nově na bionaftu i EU pro dieslovy motory (z ha až 2,7 t oleje a 4 t biomasy, větší výnosy než z řepky či soji)
- gossypifolia - Makaronésie - Kapverdy
- integerriMA - celokrajný, (Peregrina, Spicy Jatropha, Nut Physic), pův. Kuba, keř, okr, intr Středozemí
- podagrica - otokovitý, (odulý, Rhubarb, Gout Plant, Budha Belly Plant, Purning-Nut, Botle Plant), pův trop. stř. Amerika) Guatemala, Nicaragua, Kostarika, Panama, ostrovy, Portoriko, Martinik aj., opad. polokeř, pouště, okr suché subtr
Jojoba - jojoba, Simmondsiaceae,
- acaule -
- chinensis . , suché listy k mytí
Jovibarba (Sempervivum) - **netřeskovec, jovibarba,** (netřesk), Crassulaceae, sukulent
- globifera - výběžkatý, jv a střední Evropa, Alpy, ČR Pavlovské vrchy a teplejší oblasti, §H, okr
- globifera ssp. hirta - výběžkatý srstnatý, jv a střední Evropa, Karpaty, v. Alpy, Balkán, §H, okr
- globiera ssp. preissiana - Karpaty
- heuffelii - Balkán - B+H, Černá Hora, Srbsko, Kosovo, Makedonie, Řecko, Bulharsko, Rumunsko
- sobolifera - H**,** okr
Jubaea - jubea, proditec, Arecaceae
- chilensis - chilská, (čilská), pův. Chile, okr. Středozemí
Juglans - ořešák, juglans, (Walnut), Juglandacea, 20 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, Eurasie, SAm, ojediněle subtr a tropy a stř. a JAm, okr, ovoc pěst
- nigra - černý, Albánie, intr
- regia - královský, (vlašský, evropský ořech, English Walnut), pův. Balkán, Přední Asie, Středozemí, MAkaronésie, Írán, Čína, pěst a zdomácněl Středozemí, jv. Evropa, Itálie, Ischia, Sicílie, Kypr, BG, Arábie, Palestina, Izrael, bible, ovoce, repelentní, tvrdé dřevo, ČR intr
Jancaea - jankea, Gesneriaceae
- heldreichii - heldreichova, Řecko (Olymp), Červený seznam
*Jovibarba **(Sempervivum)– netřeskovec, jovibarba,** netřesk, nechrastec, skalničník, Crassulaceae, 6 druhů, sukulenty s listovou růžicí, Eurasie, evropské hory, ČR, okr*
§D – všechny evropské druhy
*- globifera ssp globolifera – výběžkatý pravý, cirkumboreální, sukulent, Alpy, **ČR C2**, skalnaté lok., ohrožován sukc zarůstáním dřevinami, §D, okr*
*- globolifera ssp glabrescens - výběžkatý olysalý, **ČR C2**, pův i sec, na Šumavě likvidován bezzásahovou sukcesí,*
- globifera ssp. preissiana - Karpaty, j Polsko
- heuffelii – Heufelův, Alpy, §D, okr
Juncus - sítina, junkus, Juncaceae, cca 300 druhů, oddenk. rostl, mokřady, po celém světě, okr
- acutiflorus - ostrokvětá, Středozemí
- acutus - hrotolistá, (ostrá, ostrolistá), celé Středozemí, Kypr, Makaronésie - Kanár ovy (Gran Canaria), Kapverdy, pobřeží z. Evropy, Irán, Irák, Kyvajt, Blízký východ, jz Asie, Kaspik, pobř. písčiny, mokřady
- ambiguus - pochybná, Kypr
- anceps - Středozemí
- articulatus - článkovaná, Středozemí, Makaronésie, , Kypr, ČR
- balticus - baltský , §F
- bufonius - žabí, celé Středozemí, Makaronésie, Kypr, ČR
- bulbosus - cibulkatá, z. a stř. Středozemí, Makaronésie, §UA
- capitatus - strboulkatá, (hlávkatá, hlavatá), Středozemí, Makaronésie, Kypr, ČR
- compressus - smáčknutá, Středozemí
- conglomeratus - klubkatá, Středozemí, Makaronésie,
- effusus - rozkladitá, Středozemí, Makaronésie, BG, (ČR)
- fontanesii - pramenitá, Kypr
- gerardii - Gerardova, Středozemí
- heldreichianus - heldreichova, Kypr
- hybridus - pův j Evropa, Středozemí, jz Asie, Egypt

- inflexus - sivá, celé Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- littoralis - pobřežní, Středozemí, Kypr
- maritimus - přímořská, v. Středozemí, Makaronésie, Jugo, Kypr, BG, §H
- polycarpos - Írán
- pygmaeus - Středozemí
- pyrenaeus- pyrenejská, §F
- rigidus - tuhá, pouště a polopouště Starý svět, Kypr , Turecko, s Afrika Egypt až Maroko, Sinaj, Palestina, Sýrie, Arábie, Blízký východ, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán
- sorrentini - sorentská, (Toad Rush), Malta
- sphaerocephalus - kulatoplodá, v. Středozemí, Kypr, ČR
- subulatus - laločnatá, Středozemí, s. Afrika, Egypt, Kypr, Kaspik, Černé moře, stř. Asie
- subnodulosus - slatinná, Středozemí, Malá Asie, s. Afrika, Maroko, Írán, Ukrajina, Rumunsko, §UA, **§CZ**
- tenageia - rybniční, Středozemí
- tenuis - tenká, tenkolistá, Makaronésie, ČR

Juniperus - jalovec, junyperus, Cupressaceae, asi 60 druhů, s. polokoule, hory subtr až subarktic. pásma, suché stráně a lesy, stáloz., trvanlivé dřevo, okr hojně
- brevifolia - krátkolistý, end Azory
- cedrus - cedrový, end Makaronésie - madeira (sp. maderensis), Kanáry, § SP, §BG. keř stromek, trvanlivé dřevo
- communis - obecný, s. polokoule, Evropa, Itálie, BG, H , z. Asie, s. Afrika, horské pastviny, ČR, esenciální oleje, aromaterapie, antiseptikum
- communis ssp. hemisphaerica hory Středozemí, Pyreneje, Maroko, Alžírsko, Sicílie, Itálie, Balkán, Krym,Turecko, Kavkaz, Írán
- cedroides - cedrovitý, (Canary Island Juniper, Madeira Juniper), až 30 m, Madeira
- drupacea - peckoplodý, (peckovičkový, syrský), v. Středozemí,, Řecka na východ, Turecko, Sýrie, Libanon, Malá Asie, Izrael, kamen horské svahy 1000-1500m, okr - ostrov Mainau
- excelsa - ztepilý, jz. Evropa, v. Středozemí, Chorvatsko, BG, Řecko, Balkán, Makedonie, Kypr, Turecko, Malá Asie až Kavkaz, Krym, Írán, stř. Asie, Pákistán, opt. 1300-1800 m, §SRB, §UA
- foetidissima - páchnoucí ,(zapáchající), v. Středozemí, Řecko, řecké ovy, Taurus, Makedonie, Albánie, Jugoslávie, Balkán, Kypr, Malá Asie, Kavkaz, suché lokality, §UA
- macrocarpus - velkoplodý, v. Středozemí, Jugoslávie, BG
- oxycedrus - červenoplodý, (pichlavý, Prickly Juniper) ssp. oxycedrus, pův Středozemí, Itálie, Sardinie, Francie, Řecko, Kréta, Korsika, MAllorca, Jugoslávie, BG, Albánie, Španělsko, Portugalsko, Turecko, Libanon, MAlá Asie až Persie, Sýrie, Libanon, Írán, s. Afrika - Maroko, Madeira, velmi chudé půdy, asi do 1000 m, **trvanlivé vonné dřevo**, řezbářství, okr i léč
- o. ssp. rufescens - č. r
- o. ssp. macrocarpa - č. m., od Pyrenejského poloostrova na Kypr, písčité duny, pobř skály a suché kamen lokality, makchie, garrigue, lesní okraje
- phoenicea - fénický, (Phoenician Junipor), pův. Středozemí, Španělsko, Jugoslávie, Kréta, Kypr (Troodos), Egypt, Kanárské ostrovy, sz. Afrika, Maroko, nenáročný, do 1400 m
- p. ssp. turbinata Sardinie, kamen pobřeží, lesní okraje, (i jako větrolam), nejteplejší oblasti, Makaronésie,Sinaj, Arábie
- rufescens - ryšavý, Středozemí
- sabina – chvojka (chvojka klášterská), cirkumboreální, hory j. Evropy, Bulharsko, Albánie, Malá Asie, Kavkaz, Karpaty, Sibiř, stř. Asie, s. Mongolsko, Středozemí, s. Afriky a Asie, Mongolsko, ojed., jed okr. intr. ostatní Evropa a ČR v cv
- thurifera - kadidlový, z Středozemí, Španělsko, Itálie, Korsika, jv. Francie, Sardinie, sev. Afrika – Maroko, Alžírsko, Atlas, do 3000 m
- turbinata - kanárský, end z. Středozemí, Kanárské ostrovy

Jurinea - sinokvět, jurinea, Asteraceae, cca 200 druhů
- albicaulis - BG
- bocconii - Sicílie
- consanguinea - pův Balkán - Bulharsko, Severní Makedonie, Kososvo, Anatolie, kamenité pastviny
- cypria - kyperský, end Kypr
- fontqueri - § SP, §BG,

- glycacantha - , §H
- humilis - jz Evropa, Pyreneje, Španělsko, Portugalsko, Maroko, Alžírsko, §F
- mollis - měkký, jv. Evropa, Slovensko, §H
- moschus - Írán

Justicia (Beloperone, Jacobinea) **- právenka, justýcia**, žakobinyje, chmelíček, mrštilka, Acanthaceae, asi 600 druhů, stáloz.byliny, polokeře a keře, tropy, subtr i mírné klima, celý svět, okr
- adhatoda - závěsná, Kypr
- hyssopifolia Kanáry

Kaempferia - maraba, kemferia, (kalgan, galanga**) ,** Zingiberaceae, 45 druhů, arom. oddenkaté vytrv. rostliny, trop. lesy, jv. Asie – Čína, Indočína, Malajsie, okr
- aethiopica - etiopská, vytrvalá rostlina, africké savany
- galanga - galgánová (kalgan, Resourrection Lily, Chinese Ginger, Fingerrot, Maraba), pův. Afrika, okr, léč, koření galgánové, droga tonizující, halucinogenní (euforie, afrodiziak) - oddenek, v Thajsku do karí

Kalanchoe - kolopejka, kolopojka**, kalanchoe**, nuduť, Crassulaceae, 145 druhů, proměnlivý rod – byliny i dřeviny, sukulenty i liány, tropy a subtropy , stř. a j. Afrika, Madagaskar, Arábie, Austrálie, Amerika, okr
- bebarensis - heharská, („semišová kalanchoe“, Elephant´s Ear Kalanchoe, Velvet Elephant Ear Felt Bush, Velvet Leaf, Velvet Elephant), pův. j. Madagaskar, stáloz. sukul. polokeř, okr suché tropy a subtropy
- delagonensis - Středozemí
- fedtschenkoi - Makaronésie,
- marmorata (grandiflora, samaliensis) - mramorovaná, („mramorovaná kalanchoe“, Penwiper Plant, Spotted Kalanchoe), pův Afrika - Etiopie, Eritrea, Somálsko, Keňa, Súdán, stáloz. polokeř. sukul, okr suché tropy a subtr

Karelinia - karelinya, Asteraceae, 2 druhy
- caspia - kaspická, Turecko, Írán, Rusko, Mongolsko, Čína, písečné duny, bylina až 1,5 m

Kernera - vápnička, kernera, hlohovák. Brassicaceae, hory Evropy – Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán,
- saxatilis - skalní, hory stř. a j. Evropy – Pyreneje, Alpy, Karpaty, Apeniny, Jura, Balkán, ne ČR

Kerria - zákula, kerie , Rosaceae, 1 druh, opad. keř, křoviny a lesy, Japonsko, Čína, okr
- japonica - japonská, (Japanese Rose), stř., z. Čína, Japonsko, okr ČR, SRN, H

Kickxia - úporek, kixia, Plantaginaceae, (Scrophulariaceae)
- aegyptiaca - egyptský, Egypt, Palestina, pouště
- commutata - pozměněný, (Meditteranean Fluellen), v Středozemí, Kypr, MAlta, písčiny
- elatine - hrálovitý, (vyšší), Středozemí, Makaronésie, , Kypr, i stř. Evropa, ČR archeofyt,
- elegans - sličný, end Kapverdy, polokeřík
- floribunda - květnatý, Palestina, Izrael
- heterophylla - různolistý, s Afrika - Maroko až Egypt, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Arábie, Jordánsko, Jemen, Omán
- lanigera - vlnatý, Středozemí , Kypr
- sagittata - Maroko, Alžírsko, suché kamenité lokality, polokeř
- scoparia - mtlatý, end Kanárské ovy
- spuria - pochybný, Středozemí, Makaronésie, Kypr

Kigelia - kigelia, salámový strom, Bignoniaceae, 1 druh, strom, tropy a subtr, savany Ameriky, i s. JAm, Afrika, okr
- africana - africká, (salámový strom, Sausage Tree, Fetis Tree), intr Madeira

Kitaibela - proskurnice, kitaibela, Malvaceae, 2 druhy
- balansae - Blízký východ
- vitifolia - révolistá, Balkán - Chorvatsko, Srbsko, B+H, Kosovo, Makedonie, sec Maďarsko, Rumunsko, okr

Klasea - srpice, klasea, Asteraceae, 30 druhů, Eurasie, SAm
- baetica - z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika
- lycopifolia - karbincolistá, vzácně j. Morava

Kleinia - šramatka, kleinya, Asteraceae, 40 druhů, tropy a subtr., Afrika, Madagaskar, Arábie, vytrv. keřovité a stromovité sukul .rostliny, okr
- neriifolia - oleandrolistá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)**,** sukul keř

Knautia - chrastavec , knaucie, Dipsacaceae, Caprifoliaceae, Středozemí, jz Asie, z Afrika
- arvensis - rolní, z. a stř. Středozemí, H , ČR, stř. Asie, Pákistán

- drymeja - křovištní, Evropa, ČR
- integrifolia - celolistý, celé Středozemí, trávníky, křoviny
- kitaibelii ssp. kitaibelii - Kitaibelův pravý, subend Karpat, Záhorská nížina, Slovensko, Maďarsko
- kitaibelii ssp. tomentella - Kitaibelův plstnatý, H
- longifolia - dlouholistý, Alpy, Karpaty, Balkán, Ukrajina, Rumunsko
- macedonica - makedonský, Balkán, Makedonie
- maxima – lesní, velký, Evropa, §H
- orientalis - východní, BG
- pancicii - Pančičův, §SRB
- tatarica - tatarský, v. Evropa, Kavkaz, Povolží, Ural,

Kniphofia - mnohokvět, knyphofie , Red-hot Poker, Vuurpyl, Asphodelaceae, Xanthorrhoeaceae, Liliaceae, okr
- uvaria - hroznovitý, pův. Kapsko, intr, Madeira, okr. ČR

Kochia (Bassia- bytel, kochia*, letní cypřiš, Chenopodiaceae, Amaranthaceae*
- laniflora - vlnokvětý, Středozemí
- prostrata - rozprostřený, Středozemí , spraše, Írán, ***§CZ***
- scoparia - metlatý (vláskovitý), pův. jv. Evropa, v Středozemí, Makaronésie,, MAlá Asie, Kréta, Írán, Pákistán, Indie, Čína, střední Asie, okr. letnička, ČR nepůvodní

Koeleria - smělek, kekerie, Poaceae
- hirsuta - srstnatý, Alpy, Itálie, Rakousko, Tyrolsko
- javorkae - §H
- MAjoriflora - velekvětý, §H
- micrantha - štíhlý, Středozemí
- moldavica - moldavský, Moldavie
- pyramidata - jehlancovitý, §H
- taliveii - , §UA

Koelpinia - koelpinya , Asteraceae
- linearis - lineární, Kypr. Katar

Koelreuteria - svitel, kelreuteria, jasanovec, Sapindaceae, 7 druhů, v. Asie – Čína, Korea, Tajwan, opad.dřeviny, okr
- paniculata - latnatý, (Golden-rain Tree), pův. Čína a Japonsko, intr. Kypr, okr. ČR, <u>inv</u>

Kohlrauschia (Petrorhagia) - **hvozdíček, kolrauschia ,** Dianthaceae
- velutina - sametový, Středozemí, Kypr, garrigue

Kolkwitzia - kolkvície, Caprifoliaceae, Linnaeaceae, 1 druh, opad. keř, Čína, okr.
- amabilis - krásná, (líbezná, Beauty Bush), z. a stř. Čína, okr. ČR, SRN, H

Koszteletzkya - kosteleckia, MAlvaceae
- pentacarpos - pětiplodá, § SP, §F , §BG,

Krascheninnikova - bělostník, krašcheninikova, Chenopodiaceae
- ceratoides - růžkatý, Středozemí, Írán, §H

Krubera - krubera, Apiaceae, 1 druh,
- peregrina - cizí, Kypr

Kunkeliella - kunkeliela, Santalaceae
- canariensis - kanárská, § SP, §BG,
- psilotoclada - § SP, §BG,
- subsucculenta - § SP, §BG, Smar-m, <u>NAT</u>m

Laburnum - štědřenec, laburnum, Fabaceae, 3 druhy j. Evropa, Alpy, Malá Asie
- alpinum - alpský, j. Alpy, s. Apeniny, z. Balkán, 6 m
- anagyroides - odvislý, pův. j. a stř. Evropa, j. Francie, Itálie, Balkán, BG, Madeira, §SRB, okr, tvrdé dřevo, ČR nepůvodní, intr

Lactuca - locika, laktuka, šramatka, Asteraceae, Lactucaceae, 40 druhů, Afrika,Madagaskar, Arábie, SAm, vytrv. keřovité a stromovité sukul. rostliny, tropy a subtr., okr
- floridiana - floridská, SAm
- indica - indická, (čínský salát), pův. teplé oblasti Číny, salát. zelenina jv. Asie, Japonsko, Barma, Thajsko, Vietnam, Tibet, bylina, <u>léč</u>
- inermis - subsaharská Afrika až JAR, Madagaskar, Arábie

- intricata - Řecko, Anatolie, Makedonie, Albánie
- longidentatus - dlouhozubá, end Sardinie
- pancicii - Balkán - Bosna a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, Albánie, Kosovo, Bulharsko, Řecko
- perennis - vytrvalá, z. Středozemí, stř, Evropa, ČR, kamen lokality
- quercina - dubová, Středozemí, Francie, Itálie, Balkán, Turecko, Ukrajina, jz. Rusko, stř Evropa, ČR C3,
- sativa - setá, salát, var. capitata, pův. Blízký východ, zdomácněla již ve starověkém Egyptě, salát zelenina (asi 140 cv.), pěst, ČR
- sativa, var. angustifolia - salát chřestový (šparglový), pův. z. Asie, pěst zelenina
- sativa, var. capitata – salát, pův. Blízký východ, ČR
- saligna - slanistá, Středozemí, Kypr, halofyt
- serriola - kompasová, (Prickly Lettuce), pův. j. Evropa, Středozemí , MAkaronésie, Írán, Afrika, Blízký východ, stř. Asie, z ní asi v pravěku hlávkový salát, ČR nepůvodní, Sinaj, Arábie
- tatarica - tatarská, jv.Evropa, stř. a v, Asie, Írán, stř, a s. Evropa, SAm
- viminea - prutnatá, Středozemí, Makaronésie , j. a stř. Evropa, Kréta, ČR
- virosa - jízlivá, (jedovatá, Prickly Lettuce, Wild Lettuce), pův. z. Středozemí - Španělsko až Řecko, Maroko, Alžírsko, Madeira, z. Evropa, dále Turecko, Libanon, Pákistán, Indie, USA, Austrálie, páchne, léč, droga "salátové opium", afrodiziakum (v Řecku rostlina eunuchů), jed
- watsoniana - Watsonova, end Azora, Smar-m, NATm

Lagenaria - kalabasa, lagenária, lahvovník, kalabaš, láhevník, Cucurbitaceae, 6 druhů, pnoucí byliny, JAm, okr
- siceraria - obecná, (opojná, kalabasa, Small-fruit bottle Gourd, Bottle Gourd, Calabash Gourd), pův. tropy a subtr j. a jv. Asie, Čína, Indočína,, popínavá či plazivá bylina, zelenina, kalaba - pouzdro (pochva) na penis (stále ještě venkov, Papua - záp. Samoa v Indonésii, Indie, okr Čína
- vulgaris - obecná, (kalabasa, Bootle Gourd), pův. trop. Afrika, subtr. a trop. zelenina, trop. Asie, Čína, léč

Lagerstroemia - pukol, lagerstrémia „krepová myrta“, Lythraceae, 55 druhů, dřeviny, teplé mírné pásmo až tropy, od Asie (Indočína) po Austrálii, okr, pěst, cenné lehké dřevo (pyinma, bungar) - nábytek
- speciosa - nádherný, (Queen Flower, Crepe Flower, Crepe Myrtle Tree), pův. trop. Asie - Indie až Čína a s.Austrálie, strom 10 - 18 m, okr subtropy, intr Středozemí, ulice a parky

Lagoecia - pernatka, lagecia , Apiaceae, 1 druh
- cuminoides - šabrejovitá, stř. a v. mediterán, Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Izrael, Krym, Libye, Irák, Írán, Kypr, kamenitá, suchá lada, pastviny, hory

Lagoseris - lagoseris, Asteraceae
- obavata -
- purpurea - nachový, §UA

Lagunaria (Fugosia) - **lagunária** , Malvaceae
- pattersonii - Patersonova, (Queensland Pyramid Tree, Primrose Tree, Cow Itch Tree, Australian Tree Hibiscus, White Wood Tree, Sugar Plum Tree, Norfolk Island Hibiscus), pův Austrálie, Queensland, strom asi 15 m, okr a užitkově, intr subtropy

Lagurus - zaječí (myší) ocásek, lagurus, Poaceae
- ovatus - vejčitý, ("sametovka", Hare´s-tail Grass), pův v Středozemí, Makaronésie, celý mediterán, Ischia, Řecko, Malta, Palestina, Izrael, Indočína, halofytní travina, suché pobř písčiny, okr, suché vazby, ČR letnička

Lallmantia - lalemancia Lamiaceae, 20 druhů, jz a stř. Asie
- peltata - štítnatá, Kavkaz, Turecko, Írán, Turkmenistán

Lamarckia - zlatochvost, lamarkia, Poaceae
- amplexicaule - objímavý, Kypr
- aurea - zlatý, pův. v Středozemí, Makaronésie, Kypr, občas okr, ČR, Sinaj, Arábie

Lamium - hluchavka, lamium, jasnota, Lamiaceae, 50 druhů, byliny, Eurasie i Středozemí vč. s. Afriky, okr
- album - bílá, pův. jižnější Eurasie, Středozemí, Írán , H , ČR nepůvodní
- amplexicaule - objíMAvá, celé Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, Evropa, ČR, rumiště
- armenum - arménská, Arménie
- corsicum - korsická, end Korsika a Sardinie
- flexuosum - z Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Sicílie, Maroko, Alžísko, Tunisko, vlhčí křoviny
- galeobdolon - žlutá, (pitulník), Evropa, ČR, BG, pokryvná, inv

- garganicum - garganská, stř. a v. Středozemí, ssp. sliatum – Kypr, Blízký východ, , Írán
- glaberrimum - , §UA
- maculatum - skvrnitá, rumiště, Írán, H, (ČR)
- mondratum - mondratova, Středozemí
- moschatum – mošusovitá, Řecko, Kypr, Palestina
- multifidum - Kavkaz, Turecko, Sýrie
- orvala - šalvějová, velkokvětá, Středozemí, §H
- purpureum - nachová, pův. z. Asie, celé Středozemí, H , Makaronésie, celoročně vegetuje, ČR

Lampranthus (Oscularia) **- zářivec, kosmatec, lamprantus,** „polední květina“, Vygie, Aizoaceae, Mesembryanthemaceae, 180 druhů, vytrv. sukulenty, polopouště, j.Afrika, okr
- roseus - růžový, aklimatizace Mallorca, Řecko
- spectabilis - vznešený, pův. j. Afrika, intr Madeira

Lampsana - kapustka, lampsana, Brassicaceae
- communis - obecná, ČR, BG

Lantana - libora, lantána, Verbenaceae**,** 150 druhů, tropy Ameriky a j. Afriky, stáloz. keře a trvalky, silná vůně, alkaloidy, jed, okr
- camara - měňavá, (klenutá, škodlivá, West Indian Camara, Curse of India, Cherry Pie, Wild Sage, Shrub Verbena, Sage Mountain, Hedgeflower), pův. tropická JAm, keř, okr, intr tropy a subtr. Středozemí, Makaronésie - Kanár ovy, Madeira, Kapverdy, Itálie, Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie, Réunion, Maroko, keř 1,5-3 m, vysoké srážky, do 1900 m, inv
- montevidensis (sellowiana, delicatissiMA) - montevidenská, (Trailing Shrubverbena, Weeping Lantana, Lantana Trailing Lavander), pův JAm, Uruguay, Montevideo, Argentina, pak Středozemí, Mkaronésie, Palestina, Izrael, plazivý keř, jed, okr tropy a subtr
- sellowiana - selouánská, pěst i Itálie
- trifolia - trojlistá, keř 3 m, do 1600 m, v. Afrika

Lappa (**Arctium**) - **rukoun, lappa,** loapa, lopuch, Asteraceae
- MAjor - větší, Ischia

Lappula **(Hackleya) - strošek, lapula**, lopuštík, byliny, slunné stráně, Boraginaceae, Eurasie
- patula - rozkladitý, stř. Asie, zavl. ČR
- semicincta - polopásý, - semicincta Írán, výslunné stráně, ČR
- squarrosa- pommněnkovitý, Středozemí , Írán, téměř celá Evropa, v ČR asi vymizel, chybí GB, výslunné stráně

Lapsana - kapustka, lapsana, Asteraceae, byliny, úhory, Evropa, sz. Afrika, Makaronesie, sec Amerika, Austrálie,
- communis - obecná, Středozemí, Makaronésie, - semicincta Írán, ČR

Laser - timoj, laser, Apiaceae, 1 druh
- trilobum - trojlaločný, Středozemí, Francie až Kavkaz, Libanon, Írán, , §F. §D

Laserpitium - hladýš, laserpityum, Apiaceae
- archangelica - andělikový
- gallicum - galský, Středozemí
- garganicum - garganský, end centrální Středozemí
- halleri -
- krapfii - Itálie, Rakousko, Slovensko, Balkán, Černá Hora
- latifolium - širolistý
- longiradium - § SP, §BG,
- prutenicum - pruský, Středozemí
- siler - Středozemí

Lastraea - pérnatec, lastrea, kapradina, Thelypteridaceae
- limbosperMA - horský, Makaronésie, ČR

Lathraea - podbílek, latrea, Orobanchaceae, parazit
- squMAria - šupinatý, Středozemí, H

Lathyrus - hrachor, lytyrus, Fabaceae, Viciaceae, cca 200 druhů, mírné pásmo s, polokoule, Evropa, Středozemí, Egypt, Sinai, Irák, Írán, j. Afrika, stř. Asie, JAm, byliny, pnoucí, písčiny, TTP, pobřeží, okr
- annuus - roční,, Středozemí, Blízký východ, Kavkazu, sec Evropa
- aphaca - pačočkový, Středozemí, Turecko, Kypr, Makaronésie, z Asie, Indie

- cassubicus - BG
- cicera - cizrnový, Středozemí, Makaronésie, Írán
- climenum - popínavý, Středozemí, Makaronésie,
- digitatus - prstnatý, Středozemí
- grandiflorus - velkokvětý, Středozemí
- hirsutus - chlupatý, Středozemí, Makaronésie,s Afrika, Egypt, Evropa, z Asie
- japonicus - Makaronésie,
- latifolius - širolistý, Středozemí
- laxiflorus - j a jv Evropa, Balkán, Krym, Kavkaz, Malá Asie, Sýrie, Libanon, Írán
- linifolius - horský, Středozemí
- niger - černý, Středozemí
- nissolia - trávolistý, Středozemí
- palustris - bahenní, Středozemí
- pratensis - luční, Středozemí
- rotundifolius - okrouhlolistý, Krym, Kavkaz, Anatolie, Írán
- setifolius - štětinolistý, Středozemí, Írán
- stenophyllus - v Středozemí, Kréta, Turecko, Sýrie
- sylvestris - lesní, Středozemí
- tuberosus - hlíznatý, Středozemí
- venetus - benátský, Středozemí
- vernus - jarní, Středozemí, Evropa, ČR
x sativus - setý, kult. druh, v přírodě není, asi z Předního východu, archeol. nálezy 8 tis. let staré Balkán, pěst pícnina i ČR, Středouemí, j. Asie, v. Afrika, léč
Larix - modřín, larix, Pinaceae, 15 druhů, opad. jehličiny, chladné horské oblasti s. polokoule, okr
- decidua (europaea) - opadavý, (evropský), pův. stř. Evropa - Alpy, Itálie, Karpaty, Polsko, BG, světlé polohy, 55 m, pěst pro měkké dřevo, ČR nepůvodní
- polonica - polský, , §UA
Lathraea - podbílek, latrea , Scrophulariaceae, parazit
- clandestina - skrytý, Španělsko, Francie, Itálie, u Atlantiku k Belgii, břehy řek
- squaMAria - šupinatý, vlhké lesy, Středozemí, Evropa
Lathyrus - hrachor, lytyrus, Fabaceae, Viciaceae, , 200 druhů, mírné pásmo s, polokoule, Evropa, Středozemí, j. Afrika, JAm, byliny, pnoucí, písčiny, TTP, pobřeží, okr, tox lathyrogen
- annus - jednoletý, pův. Středozemí, Sardinie, Kypr, ČR, křoviny
- aphaca - bezlistý, (pačočkový), pův Středozemí, j. a z. Evropa, Řecko, s. Afrika, jz. Asie, ČR, cesty, lada
- articulatus - článkovaný, Středozemí, Sardinie, cesty
- cassus - , Kypr, Sýrie
- cicera - cizrníkový, (cizrnový), pův. j. a v. Evropa, Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Kypr, MAlá Asie – Sýrie, jz. Asie, s. Afrika, Maroko, ČR zavlékán, pole, pastviny
- clymenum - popínavý, (Crimson Pea), celý mediterán, Středozemí, Malta, Kanárské ovy, Krym
- digitatus - v. Středozemí,
- gorgonei - gorgonský, Kypr, Itálie
- grandiflorus - velkokvětý, v. Středozemí,
- inermis - beztrnný, BG
- latifolius - širolistý, evrop. Středozemí, Sardinie, křoviny, cesty, inv
- linifolius - lnolistý, §H
- MAritimus - přímořský , §F
- nissolia - trávolistý, Středozemí, §H
- ochrus - žlutoplodý, Kypr, ČR ojed. zavlékána
- odoratus - vonný, (Sweet Pea), pův. j. Itálie a Sicílie, dnes celé Středozemí, Turecko, Červený seznam, okr, ČR intr, Amerika, jv Asie, j. Afrika, Austrálie, NZ
- pallescens - lesklý, §H
- palustris - luční, §H
- pallescens - lesklý, §H
- pannonicus - panonský, Pannonicum, Bosna a Hercegovina, Rumunsko, §H, **§CZ**
- pisiformis - hrachový, §H

- sativus - setý, pův. z. Asie, Kypr, Evropa, ČR
- setifolius - v. Středozemí, Írán
- stenophyllus - v Středozemí, Kréta, Turecko, Sýrie
- tingitanus - , s Středozemí, Španělsko, RZ, Sardinie, sz. Afrika, zavl. Makaronesie
- transsylvanicus - transylvánský, §H
- tuberosus - hlíznatý, Írán
- undulatus - vlnatý, Turecko, Červený seznam
- venetus - , §H, §UA

Launaea - launea , Asteraceae
- arboresces - křovitá, Středozemí , Španělsko, Makaronesie - Kanárské ovy (Gran Canaria), Kapverdy, Maroko, Alžírsko, Sahara, aridní kamen a písč lokality
- capitata - hlavatá, Palestina, Izrael
- crepoides - , Sokotra
- fragilis - křehká, Španělsko, Sicílie, Kypr, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Palestina, Libanon,
- gorgadensis - Makaronésie,
- mucronata - Středozemí, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Sudan, Eritrea, Palestina, Syrie, Arábie, Írán, Pákistán, Kanáry
- nudicaulis - lysá, Španělsko, Maroko, Alžírsko, Sahara, Tunisko, Egypt, Čad, Arábie, Palestina, Jeruzalém, Sýrie, Írán, Kanáry
- picroides - Makaronésie,
- resedifolia - resedovitá, Kypr
- rhynchocarpa - Sokotra

Laurentia (Solenopsis) - **laurencia** , Campanulaceae
- gasparrinii - gaspariniova, Středozemí

Laurocerasus (Prunus) **- vavřínovec, laurocerasus,** bobkovišeň, Amygdalaceae, 75 druhů, v. Asie, subtrop. a trop. Amerika, Středozemí, 3 druhy Afrika i Austrálie
- officinalis - lékařský, pův. Balkán, Středozemí, Turecko, Kavkaz, okr, ČR
- lusitanicus (P. lusitanica) - portugalský, (Portugal Laurel), třetih relikt stálozel lesů, Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Srbsko, BG, Maroko, Kanárské ovy, Madeira, Azory, Malá Asie, Kavkaz, Zakavkazí, stinné horské svahy u potoků a v soutěskách, okr

Laurus - vavřín, laurus, Lauraceae, *bobkový list,* 2 druhy, Makaronésie (Azory, Madeira, Kanár.ovy), Středozemí, end, stáloz. dřeviny, arom. listy, okr
- azorica (azorensis, novocvanariensis) - azorský, (Azorean Laurel, Sweet Boy Plant), vždyzelený temperátní les, Makaronésie - Azory, Kanár ovy (Tenerife, Gomera, Gran Canaria), Madeira - zachované vavřín lesy laurisilvia – BR UNESCO
- nobilis - vznešený, pravý, (ušlechtilý, bobkový list, Bay Laurel, Grecian Laurel), pův ve v.mediterán, Středozemí, Makaronésie - Kanár. ovy (§ Gomera), pobř. stálozel, tvrdolisté lesy, kult rostlina Středozemí – Itálie, Ischia, Sicílie, Jugoslávie, Albánie, Balkán, Řecko (zasvěcen Apollonovi), BG, Albánie, Kréta, Kypr, Malta, Turecko, intr Malá Asie, Maroko, Izrael, Krym, okr, i živé ploty, ČR skleník a nádob), Čína, koření „bobkový list“, léč, TM, esenciální oleje, aromterapie,
- novocanariensis - MAdeira, Kanár. ovy, Maroko, stáloz. strom až 20 m, léč, TLM

Lavandula - levandule, lavandula , Lamiaceae**,** 26 druhů Středozemí, Kanár. ovy, Blízký východ, trop. Afrika, jz. Asie, Indie, stáloz. aroMAt. keře a polokeře, suché slunné lok., aromat. kosmetika, okr, pěst
- angustifolia (officinalis) - lékařská, (Common Lavaner), pův. z. Středozemí – Francie (Provance), Španělsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Řecko, BG, Kypr, Alžírsko, Maroko, garrigue (tomilar), hlavně na Ca substrátech, místy zdomácněla, léč, aromat (levandulový olej), okrasně i užitkově, ČR nepůvodní, esenciální oleje, aromaterapie,
- buchii - Makaronésie,
- canariensis - kanárská, Kanárské ovy
- coronopifolia - Kapverdy
- dentata - zoubkatá, (Toothed Lavander), pův. Středozemí, Iberský poloostrov, Baleáry, Itálie, Sicílie, sz. Afrika - Magreb, Eritrea, Etiopie, Kanáry, Kapverdy, Arábie, Jordánsko, Jemen, sec RF, Itálie
- dhofarensis -
- hasikensis -
- lanata - vlnatá, pohoří Španělska

- latifolia – širolistá, z. Středomoří, Portugalsko, Itálie, Jugoslávie, Řecko, s. Afrika, Malá Asie
- macra -
- minutolii - menší, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria)
- multifida - rozeklanná,z Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Malta, Maroko až Tunisko, polokeř až 90 cm
- nimmoi -
- pedunculata - stopkatá, Makaronesie, Středozemí,
- pinnata - speřená, Kanárské ovy, Madeira
- pubescens – pýřitá, Středozemí , Sinaj, Arábie
- rotundifolia - okrouhlolistá, Makaronésie - Kapverdy
- stoechas - korunkatá, (chocholatá, francouzská, French Lavaner), celé Středozemí, Francie, Itálie, Ischia, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Makaronésie - Madeira, Kanárské ovy, s. Afrika, Malá Asie, garrigue, okr, inv
- subnuda -
- viridis - zelenavá, Španělsko

Lavatera (Levatera) - **slézovec, lavatera** , Malvaceae, 45 druhů, byliny až polokeře a keře, suché, skaln. lokality poblíž pobřeží, Středozemí, z. Evropa, Makaronesie, stř. Asie, Austrálie, USA-Kalifornie, okr
- acerifolia - javorolistý, Makaronésie, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- albia - bělavý, pův. z. Středozemí, na v. zdomácněla
- arborea - křovitý, (obrovský, stromový, Tree Velvet Mallow), zdomácněl ve v. Středozemí, Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Malta, Turecko, s. Afrika, mořské písčiny, okr
- bryoniifolia - posedolistý, j. Středozemí, Kypr, suché, tvrdé půdy
- cretica - krétský, Kréta, Kypr, u cest, rumiště
- hybrida - různobarvá, celé Středozemí
- maritima (bicolor) - přímořský, (Tree Mallow, Mediterian Shrub Mallow), pův. z. Středozemí, Itálie, Sardinie, sz. Afrika, skaln. pobřeží, polokeř, §F, okr subtropy
- olbia - olbijský, Sardinie
- punctata - tečkovaný, Středozemí, Baleáry až Řecko, Kypr, Alžírsko, Tunisko, Turecko, Izrael, Ázerbájdžán
- thuringiaca - durynský, Středozemí
- trimestris - tříměsíční, pův. v. Středozemí, od Španělska po Řecko, úhory, okr. letnička, ČR

Lawsonia - henovník, lavsónya, henna, alka, Lythraceae, 1 druh, stáloz. dřeviny, trop. lesy, s. Afrika, jz.Asie, SAm, okr
- inermis - bezbranný, (hena bílá, lavsónie, Henna, Mignonette Tree), pův. s. Afrika, Tunis, Egypt a Přední Asie, Palestina, Izrael, bible, stáloz. keř, b. kv., barvivo "henna, (hennach)," okr, Egypt, Súdán, Etiopie,Tanzanie

Lecokia - lecokia , Apiaceae,
- cretica - krétská, Kréta, Kypr

Ledum - rojovník, ledum , Ericaceae
- palustre - bahenní, okr, Čína, ČR

Leersia - tajnička, lersia, Poaceae
- oryzoides - rýžovitá, Středozemí, Makaronésie,

Legousia - zvoněnka, zrcadlovka, legousia Campanulaceae, 15 druhů, keříčk. letničky, Středozemí – s.Afrika, Španělsko až Řecko, Turecko, Kypr, Sýrie, Irák, Írán, Kavkaz, stř. Evropa, okr
- castellana - kastilská, , §F
- falcata - srpovitá, Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán
- pentagonia - pětihranná, (pětiboká), v. Středozemí, Řecko, Kréta, egejská oblast, Blízký východ, Írán
- speculum-veneris - Venušina, pův. jz. a j. Evropa, celé Středozemí, Řecko, Kréta, Kypr, Egypt, Kavkaz, Irák, a stř.Evropa, okr
- x hybrida - různobarvá, (křížená), celé Středozemí, Kypr, z. Evropa, okr ČR

Lamarckia - zlatochvost, lamarkia, Poaceae, 1 druh
- aurea Kanáry

Laurus - vavřín, laurus, Lauraceae,
- novocanariensis - Kanáry

Lavandula - levandule, lavandula, Lamiaceae
- buchii - Kanáry

***Lembotropis* (Cytisus) - čilimníkovec, lembotropis,** *Fabaceae, 2 druhy j. a stř. Evropa*
- *nigricans - černající, stř. a j. Evropa*
Lemna - okřehek, lemna, závitka, drobnička, vodní čočka, Lemnaceae, Araceae
- gibba - hrbatý, Středozemí, Makaronésie,
- minor - menší, Středozemí, Evropa, Makaronesie, Írán, s. Afrika, Blízký východ, Mauritius, Réunion, Asie, Indie, SAm, zavl Austrálie, NZ
- trisulca - trojbrázdý, v. Středozemí, Blízký východ, Makaronésie, Írán
- turionifera - červený, Středozemí
Lens - čočka, lens , Fabaceae
- culinaris - kuchyňská, (jedlá, kulinářská, Lentil), pův. Středozemí, Izrael, bible, pěst. luskovina, Kypr, Turecko, Sýrie, Reunion, ČR
- eroides - vlnatá, Kypr
- esculenta - jedlá, Středozemí, Přední Asie, Kréta, stará kult plodina, ČR
- nigricans - černavá, pův Středozemí - Španělsko až Bulharsko, Kypr, s Afrika, Turecko, Sýrie, Libanon, Kanáry, Krym
- orientalis - východní, Kypr, §UA
Leontice - leontyčka, leontyce, Berberidaceae, 3 druhy hlízn. trvalek, suché vrchoviny s. Afriky a v. Středozemí
- armenia - arménská, Blízký východ, Írán
- leontopetalum - okvětní, (protěžolistá), v. Středozemí, BG, Řecko (Pelopones), Řecké ovy vč. Kréty, Turecko, Kypr, s. Afrika (Egypt, Lybie), Blízký východ (Írán, Pákistán). pole, narušené půdy, Sinaj, Arábie
Lentischio - lentišek , lentyschije,
- *pistachia - pistáciový, Itálie*
Lens - čočka, lens , Fabaceae, 6 druhů, jednoleté luskoviny, Středozemí, z. Asie, Afrika, okr, pěst
- culinaris - kuchyňská, (kulinářská, Lentil), pův. Středozemí, Makaronesie, pěst, intr. Indie, luskovina, okr, Čína, ČR
Leontodon - máchelka, leontodon, pampeliška , Asteraceae
- albanicus - albánská, end Albánie, Ca
- autumnalis - podzimní, Středozemí
- boryi - § SP, §BG
- filii - end Azory
- hispidus - srstnatá, Středozemí, Makaronésie,
- hochstetteri - Azory
- incanus - sivá, Balkán, §H
- microcephalus - , §BG,
- rigens - end Azory
- rilensis - rilská, BG
- tuberosus - hlíznatá, Kypr
Leontopodium - protěž, leontopodyum , Asteraceae
- alpinum - alpská, hory Evropy, Pyreneje, Apeniny, Pirin, Jugoslávie, Balkán, §SRN, §UA, §SR
Leonotis - lvoušek, leonotys, lovuček, Lamiaceae
- leonurus - srdečníkový, MAdeira
Leonurus - srdečník, leonurus, Lamiaceae
- cardiaca - obecný, Středozemí , Írán, ČR, BG
- MArrubiastrum - buřina jablečníkovitá, Středozemí
Leopoldia (Muscari) - **leopoldya** Asparagaceae, 20 druhů, Středozemí
- bicolor - dvoubarevná, Egypt, Izrael, Palestina, Libanon, Sýrie
- caucasica - kavkazská. Kavkaz, Turecko, Irák, Írán
- comosa (M. c.) - vrcholičnatá, Středozemí, Itálie
- gussonei - Sicílie
Lepidium - řeřicha, vranožka, **lepidyum** , Brassicaceae, byliny, suché TTP, rumiště, Středozemí, sv. Afrika, Eurasie, SAm
- bipinnatum - JAm
- campestris - chlumní, Makaronésie,
- cardaminensis - řeřišnicovitá, § SP, §BG,

- cartilagineum ssp. crassifolium - chrupavčitá tučnolistá, §SRB
- coronopus - šupinatá, Středozemí, Makaronésie,
- densiflorum - hustokvětá, (zoubkokvětá), SAm., ČR rumiště
- didymum - podvojná, JAm, sec i jinde po světě
- draba - vesnovka obecná, Středozemí
- heterophyllum - různolistá, Španělsko, Portugalsko, Maroko, RF, GF, až Skandinávie , zavl ČR, USA, NZ, Austrálie
- latifolium - širokolistá, j. a jv. Evropa, Kypr, Malá Asie, Írán, ČR rumiště
- meyenii - Maca, léč, Zn, stimulace tvorby hormonů, afrodisiakum
- perfoliatum - prorostlá, (síťkovaná), Středozemí , jv. a v. Evropa, Kypr, z. a stř. Asie, Írán, ČR rumiště, §SK
- ruderale - rumní, Středozemí, Makaronésie, Írán
- sativum - setá, pův. z Přední (jz.) Asie a sv. Afriky, Středozemí, Makaronésie , pěst zelenina Kypr, ČR
- spinosum - trnitá, Kypr
- turczaninowii - Turzanovova, §UA**,** Smar
- vesicarium - měchýřkatá, Arménie, Írán, Turecko, Zakavkazsko, suché svahy, stepi, jednoletá

Leptochloa - leptochloa, Poaceae
- fusca - tropy a subtr, Starý svět

Leptospermum - balmín, leptospermum, pacifická myrta, Myrtaceae, 84 druhů, stáloz .dřeviny, polopouště a deštné lesy, Austrálie, NZ, jvAsie, okr
- scoparium - metlatý, (košatý, novozélandský čajovník, Manuca, Tea Tree, New Zealand name), pův. NZ, Tasmánie, jv. Austrálie, stáloz. keř. stromek 2-8 m, okr, intr Středozemí, Makaronésie, i živý plot, Havaj (inv, ale někdy i zpevňující půdu), léč: antibakteriální, antimykotický, protizánětlivý, protialergický, okr

Lereschia - lereschia, Apiaceae,
- thoMAsiii - , end Itálie,

Leucaena - leucéna, bělohlávka, bělavka, (White Popinac), Fabaceae, (Mimosaceae),, Asie, luštěnina, okr
- leucocephala (glauca) - bělokvětá, (bělohlavá, sivá, White Popinac) , pův. Karibik, Antily, a stř.Amerika, stř. a j. sušší části Ameriky (j. USA), Súdán, v. Afrika, Guinea, Kongo, Madagaskar, intr. j. Asie, Indie, Cejlon, Indočína, Malajsie, Pacifik, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, Indie, stálozel. keř. strom 5-20 m,, do 1600 m, cca 3 m, 2x zpeřené listy (na noc se sklápí), květy řídká lata z kulov. hlávek, 5-četné květy, II - X, příp. celý rok, plod lusk, okr, zelenina, léč, okr, toxic. okr, Středozemí , Makaronésie - Kanárské ovy

Leucanthemella - luhovnice, leukantemela , Asteraceae
- serotina - pozdní, ponticko-pannonský druh, Chorvatsko, Srbsko, Rumunsko, BG, §H, §SR

Leucanthemopsis - kopretinka, **leukanthenopsis,** Asteraceae, 6 druhů, koberc. trvalky, hory Středozemí (Evropa a s. Afrika), okr
- alpina - alpská, alpsko-pyrenejský taxon, evropské hory, Pyreneje, j. Alpy,
- alpina ssp. tatrae – alpská tatranská, cirkumboreální, end z. Karpat - Tatry
- pectinata - end Španělsko - Sierra Nevada

Leucanthemum - kopretina, leukantémum, Asteraceae
- adustum - osMAhlá, Alpy, Apeniny, Jura, Vogézy, Schwarzwald, horské TTP
- crassifolium - tučnolistá, §F
- ircutianum - irkutská, Středozemí
- margaritae - panonská, Ukrajina, Bulharsko, ČR
- virgatum - Středozemí
- vulgare - bílá, Středozemí, Makaronésie, Evropa, ČR, inv
- urticifolia - kopřivolistá, Indie

Leucojum (Acis) **- bledule, leukojum ,** Alliaceae, (Amarillidaceae), 10 druhů, Eurasie, Středozemí vč. s. Afriky, okr, §D – všechny evropské druhy, trvalky, kvetou na jaře či na podzim, jed a léč alkaloidy
- aestivum - letní, centrální Středozemí, od Francie po Turecko, H , Sardinie, mokřady a louky, subatlanticko-submediteránní druh, ochrana Maďarsko, Ukrajina, Rusko, Švýcarsko, §F, §H, §UA, **§CZ**
- autumnale - podzimní, z. Středozemí
- longifolium - dlouholistá, §F
- nicaeense (A. nicaeensis) - nicezská, (bledulka n.), Středozemí, Francie, Itálie, křovinaté porosty, §F, Bern, NAT
- pulchellum - něžná, z. Středozemí, Baleárské ovy, Korsika, Sardinie, Řecko, Alžírsko

- roseum - růžová, Korsika, Sardinie, Řecko
- vernum ssp. vernum – jarní pravá, (Snow Flake), cirkumboreální, stř. a j. Evropa, Zakarpatsko, Kavkaz, zdomácněla stř. Evropa a GB, **ČR C1,** vlhké TTP, ohrožena bezzásahovou sukcesí **§CZ**(C3), §SL**,** §D, §Pl , §UK, okr. Evropa, ČR, SRN, H, Čína
- vernum ssp. carpathicum – jarní karpatská, cirkumboreální, Karpaty, Transylvánie, Ukrajina, §SK, §PL, §UK

Leucorchis - leukorchis, Orchidaceae
- albida - bělostná, §UA
- frivaldii - Frivaldova, §SRB

Leucosidea - leukosidea, Roasaceae, 1 druh
- sericea - hory jv Afriky, keř. stromek, měkké dřevo,

Leucosinapsis - bělohořčice, hořčice, leukosinapsis , Brassicaceae, byliny, Středozemí, olejnina, koření,
- alba - bílá, setá, pův v Středozemí, Makaronésie, sec ostatní svět, olejnina, koření, ČR nepůvodní neofyt
- dissecta - dřípatá, Středozemí, ojed. ČR

Leuzea - leuzej , leuzea, Asteraceae
- carthamoides - kardamová, marantový kořen
- conifera - šiškovitá (jehličnatá), v. Středozemí, Itálie, Sardinie, Sicílie, garrigue
- rhapontica - rhapontická, §F

Levisticum - libeček, levistykum, Apiaceae
- officinale - lékařský, (Lovage), pův. Přední Asie, j. i stř. Evropa, Itálie, Írán, ČR nepůvodní, od středověku pěst, kořeninová zelenina, léč, i proti fotodermatózám, droga, afrodiziakum

Leycesteria - leycesteria Caprifoliaceae, 3 druhy Čína a Himálaj, dřeviny
- formosa – krásná, (formózská, (Sharp calyx himalaya honey Suckle), opad. keř, z. Čína, v.Tibet, TchaiWan, Himálaje, Makaronésie, okr, inv, ČR

Leymus (Elymus) - **ječmenice**, **leymus,** Poaceae, 40 druhů, oddenk. vytrv. trávy, travn. lokality, s. mírný pás, 1druh Argentina, okr
- arenarius - písečná, §F, okr
- sabulosus - §RO

Libocedrus - pazeravec, libocedrus, Cupressaceae
- decurrens - sbíhavý, intr Itálie

Ligularia - popelivka, ligularia, jazejčice, Asteraceae**,** 150 druhů, robust, trvalky, mokřady, Eurasie, okr
- bucovinensis - bukovinská, §UA
- sibirica – sibiřská, cirkumboreální, kontinentální druh mírného pásma, mokřadní TTP, Eurasie – Japonsko, Poamuří, Ural, Sibiř, Karpaty, v. Evropa, Pákistán, do Evropy v ledové době, Polsko, Maďarsko, Bulharsko, Francie, mokřady, **ČR C1** vzácně - jen 2 lokality Dokesko a u rybníka Olšina v Pošumaví, ohrožena bezzásahovým sukc. zarůstáním, **§CZ(C3)**, §SK, §Pl, §F, §RO, §H, Bern, Smar, NAT okr

Ligusticum - koprníček, ligustykum, Apiaceae
- lucidum - lesklý, (Chinese Privet), pův. j. Čína, Korea, Japonsko, pěst. Středozemí, stáloz. dřevina, léč, TČM, okr, ČR, inv

Ligustrum - ptačí zob, ligustrum, Oleaceae, 50 druhů, hlavně v. Asie, dále Austrálie, 1 druh Evropa a s. Afrika, 1 druh Amerika
- lucidum - lesklý, (Chinese Privet), pův. Čína, Korea, Japonsko, intr Středozemí, Ischia, ČR, stález. keř. stromek, aleje, inv
- obtusifolium - okrouhlolistý, pův. Japonsko, intr Středozemí, Ischia, ČR, inv
- vulgare - obecný, Středozemí, Makaronésie , Evropa, BG, Malá Asie, sev. Afrika, Kavkaz, okr, ČR

Lilium - lilie, lilium, Liliaceae, 100 druhů, cibuln trvalky, Euroasie po Filipíny, SAm, §D – všechny druhy
- albanicum - albánská, Balkán - Černá Hora, Albánie, Řecko, Srbsko, Severní Makedonie, Kosovo,
- bosniacum - bosenská, end Balkán - Bosna a Hercegovina, ČH, B+H, **heraldický národní symbol B+H** Zlatni Ljiljan / Bosanski Ljiljan
- bulbiferum - cibulkonosná, alpinsko-submediteránní druh, Středozemí , hory j. a stř. Evropy, Alpy, Itálie, §H, **§CZ**,
- bulbiferum ssp. croceum - cibulkonosná šafránová, pův j. Evropa, křovinaté stráně, okr ČR
- candidum - bělostná, (White Lily), pův. v. Středozemí, bible, od Makedonie přes Řecko a Turecko do Izraele, Ischia, Libanon, Arábie, kamen křoviny, okr, Makaronesie, i j. a z. Evropa, ČR
- carniolicum - karolinská, end jv. Alpy, Karavanky, hlavně Slovinsko a sz. Chorvatsko, Řecko

- columbianum - SAm
- henryi - Henryova, Ćína, okr hybr
- chalcedonicum - Balkán
- jankae (jankei) - Jankeova, Srbsko, Bulharsko, Řecko, TTP, BG, §SRB
- MArtagon - zlatohlavá, (zlatohlávek), jihosibiřský florelement, euroasijský druh, Středozemí, Alpy, j. jv. a v.Asie, §SRB, §H, §UA, **§CZ**
- philadelphicum - SAm, variabilní, hojná
- pumilum - v. Asie - Rusko, Čína. Mongolsko, Korea, léč, TČM
- pyrenaicum - pyrenejská, Pyreneje

Limbarda - limbarda, Asteraceae, 1 druh
- crithmoides - Středozemí, MAkaronesie, j a z. Evropa, Karoko, Tunisko, Izrael, Turecko, jako salát

Limodorum - hnědenec, limodorum, staticovník , Orchidaceae
- arbotivum - zvrhlý, parazit. orchid., Středozemí, H , Sardinie, Francie, Řecko, Kypr, s. Afrika, MAlá Asie, Libanon, Palestina, Krym, Kavkaz, §SRB, §H, §UA, **§CZ**, travn. křoviny
- trabutianum - Středozemí

Limoniastrum - žirovník, limonyastrum, limonkovka , Plumbaginaceae
- monopetalum - jihoevropská, Středozemí, Španělsko, Baleáry, Francie, Itálie, halofyt, slaniska, mořské hráze, §F

Limonium (Goniolimon, Statices) - **statice, limonyum**, **limonka,** závtah, krasatina, suchobýl, Sea-pink, Papierblom, Plumbaginaceae, 150 druhů, Středozemí - s. Afrika, byliny až polokeře, pobřeží a slaniska, celý svět, §D – všechny evrop. druhy kromě ...
- albidum ssp. cyprium - bělostná, xerotermní bylina, end Kypr
- angustifolium - úzkolistá, Středozemí, slaniska, skaliska
- apulum - end j. Itálie
- arborescens - dřevitá,§ SP , §BG, Smar-m, NATm
- articulatum - článkovaná, Korsika, Sardinie, pobřežní skaliska
- axillare - Arábie, Jemen, Omán, SAR, Katar, Kuvajt, Sinaj, Egypt, Súdán, slané písky, polokeř až 0,5 m
- bellidifolium - sedmikrásková, Středozemí, Francie (Camargue)
- bondullei - Bondulleova, pův. s. Afrika, Maroko, okr, ČR letnička
- brassicifolium - end Kanáry, Makaronésie,
- braunii - Makaronésie - Kapverdy
- brunneri - Makaronésie - Kapverdy
- cancellatum - mřížkovaná, Středozemí, Chorvatsko, Řecko, pobř. skaliska
- cordatum - srdčitá, §F
- dendroides - stromkovitá, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- densissimum - Středozemí
- dictyocladum - , §F
- diffusum - , §F
- dodartii - § SP, §BG,
- echinoides - hadincovitá, Kypr
- fruticans - plodová, § SP, §BG,
- giardianum - Girardova , §F
- gmelinii - Gmelinova, Pannonie, Rumunsko, H, BG, §SR
- gougetianum - Gougetova, Itálie
- graecum - řecká, Řecko, Libanon, Izrael, skaln. lokality,
- humile - nízká, §F
- hunaricum - podunajská, end Pannonie, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko
- hyblaeum - end. Sicílie,sec Evropa až Austrálie, písčité pobřežní duny, inv,
- imbricatum Kanáry
- latifolium - širokolistá, pův. BG a Ukrajina, okr, ČR
- lausianum - Středozemí
- lobatum - laločnatá, j. Středozemí, Maroko až Egypt, Palestina, Izrael, Sýrie, Španělsko, Kanár ovy, zavl jz. Asie, Austrálie, polopouště,
- macropetalum - Kanáry
- macropterum - end Kanáry

- magallufianum - § SP
- majoricum - § SP, *§BG,*
- malacitanum - § SP, *§BG,*
- *magallufianum - , §BG, ,*
- *marimense - ischijská, Ischia*
- meyeri - Keyerova, Kypr, Černomoří, Krym, Gruzie, Turecko, Arménie, Írán, stř. Asie
- movisianum - moviská, Itálie, Sardinie,
- narbonense - narbonská, v. Středozemí, Kypr
- nimmoi - , Sokotra
- nymphaeum - Středozemí
- *ocimoides - bazalkovitá, Kypr*
- oleifolium Středozemí
- ovalifolium - okrouhlolistá end Madeira, § SP, §BG,
- papillatum - papilovitá, MAkaronésie - end Madeira
- paulayanum - , Sokotra
- pectinatum - hřebenitá, Makaronésie - Kanár ovy (Gran Canaria)
- peregrinum - JAR
- perezii - § SP, §BG, okr Palestina, Izrael
- perplexum - § SP, § BG
- portovecchiense - end Korsika, mokřady
- preauxii - § SP, §BG
- *pruinosum - , Palestina, Izrael*
- pseudominutum - Středozemí
- pseudodictyocladum - § SP, §BG
- puberulum - Makaronésie,
- ramosissimum ssp. provinciale - větevnatá provensálská, §F
- redivivum - Makaronésie,
- *salmonis - Salmonova , §F*
- sarcophyllum - end Omán
- scabrum - JAR
- sinuatum - chobotnatá, (Winged Sea Lavander, Wavyleaf Sealavander), pův. celý mediterán, Středozemí, Palestina, Izrael, Kréta, Kypr, Makaronésie - Kanárské ovy, písč pobřeží, slaniska, kamen plochy, okr. trvalka, ČR
- socotranum - sokoterská, Sokotra, polopouště
- spectabile - vznešená, Makaronésie, § SP, §BG, SMAr-m, NATm
- sventenii - , Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), § SP, §BG, SMAr-m, NATm
- *tataricum (Goniolimon t.) - tatarská, pův. jv. Evropa a Kavkaz, xerotermní, okr, ČR*
- tuberculatum - Makaronésie,
- *virgatum - panenská, (Seaside Sealavender), Kypr, end Malta*
- *vulgare - obecná, z. Středozemí, slatiny, slané mokřady, nejběžnější*

Limosella - blatěnka, limosela, Scrophulariaceae, břehy vod, Eurasie,
- aquatica - vodní, v. Středozemí, Itálie, Kypr, ČR

Linaria - lnice, linaria, květel, úporek, Plantaginaceae, (Scrophulariaceae), 100 druhů, byliny, suché slunné lokality, mírné pásmo s. polokoule, Středozemí, Eurasie,
- aeruginea ssp. nevadensis - end Sierra Nevada - Španělsko
- albiflora - bělostná, bylina, Kypr
- alpina – alpská, cirkumboreální, hory stř. a j. Evropa, Alpy, Pyreneje, Apeniny, Karpaty, Jura, Španělsko, Itálie, Řecko, Černá Hora, §SK, okr Evropa
- amethystea - Maroko, Španělsko, Portugalsko
- amoi - Středozemí, Španělsko
- besarabica - besarabská, §UA
- bibersteinii - Biebersteinův, §H
- bipunctata (ficalhoana) jen Pyrejeský poloostrov, Bern
- cirrhosa - , §F
- commutata - , §F

- corifolia - end Turecko - Anatolie
- cretacea - krétská, §UA
- dalmatica - dalmátská, pův. Dalmácie, v. Středozemí, inv
- faucicola - end Pyreneje, Ca
- filicaulis -
- flava - žlutá, §F
- genistifolia - kručinkolistá, Středozemí, j. Evropa, BG, Čechy
- grandiflora - jv. Evropa, jz Asie § Bulharsko, Turecko, Írán,
- haelave - , s. Afrika, Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Sýrie
- hellenica - helénská, Řecko - §Peloponés (krit. ohrožena)
- chalepensis - allepská, Španělsko, Řecko, Kypr, Izrael, Sýrie
- maroccana - marocká, Maroko - Atlas, okr zplanělý, z. Evropa, SAm, Austrálie, NZ, ČR letnička
- micrantha - drobnoplodá, Kypr
- nevadenis - end Španělsko - Sierra Nevada
- pallidiflora - italská, submediterán, Středozemí , Pyreneje, Francie, Balkán, Rumunsko, BG, §SR
- pellisseriana - nachová, (pelliserská), Středozemí, Kypr, Blízký východ, až k Normanským ovům, pole a rumiště
- peloponnesiaca - peloponéská, end Balkán - Řecko, Albánie, Kosovo, Černá Hora
- platycalyx - end Španělsko
- pruinosa - end Mallorka, skály
- purpurea - nachová, (purpurová), Středozemí , Itálie
- reflexa - , §F
- repens - plazivá, Španělsko, Francie, Itálie, kamen. lokality
- sabulosa - ,
- saxatilis - skalní, Španělsko, Portugalsko, MAroko
- simplex - jednoduchá, Kréta
- speronata - nadějná, Řecko
- supina - poléhavá, (zploštěná), jz. mediterán, z. Středozemí, Iberský poloostrov, Španělsko, Francie, Itálie, zavlečena až do Skandinávie, písčitá nebo kamen místa
- thymifolia - mateřídouškolistá , §F
- triornithophora - Portugalsko, Španělsko
- triphyla - trojlistá, z. Středozemí, Sardinie
- tristis - z Středozemí, Španělsko, Maroko
- tursica - § SP
- ventricosa - end Maroko
- verticillata - přeslenitá, Španělsko
- vulgaris - květel, Středozemí, H . Evropa ČR, inv

Lindbergella - lindbergela , Poaceae, Středozemí
- sintenisii - sintenská, end Kypr
- triphylla - trojlistá, Španělsko, Řecko, Izrael

Lindenbergia - lindenbergia, Orobanchaceae, (Lamiaceae, býv. Scrophulariaceae)
- indica - indická, Afrika: Egypt až Somálsko, Sinaj, Izrael, Arábie, Blízký východ, Írán, Pákistán, Indie, kamenité lokality

Lindernia - puštička, lindernya, Scrophulariaceae**,** cca 50 druhů, byliny, Eurasie, SAm, okr
- dubia - pochybná, SAm., stř. Asie, Pamiro-Alaj, okolí Aralského j., Tádžikistán, zavl. ČR
- procumbens - rozprostřená, Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, Itálie, Asie, § SP, §F, §BG, §RO, §H, **§CZ**

Linnaea - zimozel, linea , linnéovka, Caprifoliaceae / Loniceraceae, 1 druh, stáloz. keř, tundra, severní, arktické a boreální oblasti, s. polokoule, s. Eurasie, SAm, okr
- borealis - severní, cirkumpolární, arktická a boreál, s. polokoule, Skandinávie, ČR vzácně, rašel., §F, §UA, §SK, §D, §Pl,

Linum - len, linum, Flax, Linaceae, 200 druhů, byliny až keře, suché svahy a TTP, mírné až subtr oblasti s .polokoule, okr, §D – všechny evrop. druhy kromě ...
- arboreum - dřevnatý, v. Středozemí, Kréta, Řecko, ostrovy Egejského moře, Turecko, xerotermní, štěrbiny skal

- alpinum - alpský, Itálie
- appressum - Pyrenej. poloostrov, Francie, Itálie
- arboreum - Kréta, skály
- austriacum - rakouský, H
- bienne - úzkolistý, (dvouletý),pův asi jz Asie či sv Afrika, archeofyt, celé Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Řecko, Kypr, Kavkaz, Krym, otevřené kamen a písč lokality
- capitatum - hlavatý, Balkán, Makedonie
- catharicum - počistivý, Středozemí, Írán zavl SAm i Ohňová země
- corymbosum - věncový, Kypr
- dolomiticum - dolomitský, end Maďarsko, §H
- flavum - žlutý, Evropa, Itálie, Jugoslávie, Pannonicum, Povolží, §H, **§CZ**, okr
- galicum - galský, § SRB
- grandiflorum - velkokvětý, pův s.Afrika, Středozemí, Španělsko, RF, ale i další Evropa okr. pěst, ČR
- hirsutum - chlupatý, j. a stř. Evropa, Středozemí , Pannonie, Balkán, BG, H , Itálie, Turecko, Ukrajina, Krym, §H, **§CZ**
- hypericifolium - třezalkolistý, Kavkaz, Turecko
- jimenezii - end jv Španělska
- MAritimum - přímořský, Středozemí, Kypr, halofyt, slaniska
- narbonense - narbonský, z. a stř. Středozemí, Pyreneje, kamen a písč. lokality
- nodiflorum - hnízdovitý, Kypr, Palestina, Izrael
- obtusatum - Turecko
- pallasianum ssp.borzeanum - , §RO
- perenne - vytrvalý (Perennial Flax), od Iberského poloostrova po Řecko, BG, §SRB, ČR, suché louky
- pubescens - pýřitý, v. Středozemí, Kypr, Palestina, Izrael, Blízký východ,
- punctatum - tečkovaný, Sicílie, Řecko, Albánie, Turecko
- salsoides - slanomilný,
- strictum - přímý (stažený, Upright Yellow Flax), celé Středozemí, Makaronésie, Kypr, Malta, Etiopie, Írán, Pákistán, výslunné a suché polohy, vinice
- suffruticosum - polokeřovitý, jz Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, písč a kamen lokality
- tauricum - taurický, BG, stř. a j. Evropa,
- tennuifolium - tenkolistý, Středozemí, §H
- trigynum - trojblizný, (trojitý), (Southern Flax), Středozemí , s. Afrika, j. a stř. Evropa, Kypr, Malta, z.Asie, zavl SAm, Austrálie
- usitatissimum - setý, (Flax), zřejmě vyšlechtěn z L. bienne, pův. snad z Indie, od pravěku pěst. Středozemí, Makaronésie, Izrael, bible, Kypr, stará textilní rostlina, ČR nepůvodní

Liparis - hlízovec, liparis, Orchidaceae**,** cca 300 druhů, Eurasie, SAm
- loeselii - Loeselův, §H, §F, §RO, §UA,

Lippia - lipia sladidlovec , Verbenaceae
- citridii - citridova, Kypr
- citrodora - citrodora, Itálie
- triphylla - trojlistá, pův. stř. a j. Amerika, pěst. Středozemí, Maroko, léč, vonná, i okr (hrnk)

Liquidambar - styrač, likvidambar, ambroň, ambrovník, Altingiaceae, Hamamelidaceae, 6 druhů, SAm, vAsie, s. Afrika, SAm, Středozemí, opad. stromy, okr , relikt terciérní flóry
- orientalis - východní, pův. Malá Asie (souvislé lesy), Řecko, Kypr, Turecko, Sýrie, Írán, (aromat. balzám "styrax"), kadidlo
- styracifolia - západní, (americký, styračolistý), USA, Mexiko, Guatemala, intr. Itálie, (ČR pliocenní fosilie)

Liriodendron - liliovník, liriodendron, tulipánovník, lyrovník, Tulip Tree, Magnoliaceae, 2 druhy, opad.stromy, lesy, Čína, Vietnam, SAm, okr
- tulipifera - tulipánokvětý, intr Itálie

Listera - bradáček, listera , Orchidaceae,
- cordata - srdčitý, §SRB, §UA,
- ovata - vejčitý, Středozemí, Sardinie,§H , §UA, ČR

Lithodora - kamejnička, litodora, kamejkovka, Boraginaceae, 7 druhů, stáloz. keře a polokeře, hory, z. a j. Evropa, Malá Asie, s. Afrika, okr
- diffusa - rozkladitá, (polokeřnatá), j. Evropy

- hispidula - drsná, (štětinkatá), v. Středozemí,
- hispidula ssp. versicolor - drsná španělská, v. Středozemí, Kréta, Kypr, Kárpathos, Turecko, suché, kamen svahy, trsnatý keř
- nitida - lesklá, §SK, § SP, §BG, Bern, Smar, NAT
- fruticosa - dřevnatá, (keřovitá), Maroko, Alžírsko, Španělsko, Francie, suché lokality, garigue, Ca, polokeř
- prostrata - rozprostřená, §F
- zahnii - end j Pelopones v Řecku

Lithops - oblázkovec, lithops, živý kámen, Aizoaceae, 40 druhů, bezlodyžné trsovité sukulenty, polopouště, j. Afrika, Namibie, okr
- aucampiae - , okr Čína

Lithospermum - kamejka, litospermum , Boraginaceae, byliny, podzemní hlízy, pobřežní křoviny, úhory, světlé listnaté lesy, Eurasie, okr
- apulum - apulská, Středozemí, Itálie, Řecko
- arvense - rolní, (polní), Středozemí, Makaronésie, Írán , ČR úhory, Sinaj, Arábie
- doerfleri - Doerflerova, pův. Albánie
- erythrorhizon - rudokořenná, (Puccoon), Čína, Japonsko, Korea, v. Rusko, Sachalin, léč, TČM
- incisum - uzavřená,
- officinale - lékařská, Středozemí , celá Evropa, ČR, Írán, pobřežní křoviny
- purpureo-caeroluemum - modronachová, Středozemí , j. a stř. Evropa, Španělsko až Turecko, Řecko, BG, GB, ČR, světlé listn. lesy, okr. ČR
- ruderale - rumištní

Littorella - pobřežnice, **litorela,** Plantaginaceae
- uniflora - jednokvětá, Středozemí, Makaronésie, §F

Lloydia - loydya, lilijka, Liliaceae, 12 druhů, vytrv. cibuloviny, vlhké horské lesy, mírné a tundrové pásmo s. polokoule, cirkumpolární, Eurasie, SAm, okr
- graeca - řecká, Sicílie, Řecko, Libanon

Lobelia - lobelka, lobelie, chylan, Campanulaceae, Lobeliaceae, přes 400 druhů, tropy a mírné oblasti celého světa, zejména Amerika, i j Afrika, bylin a keřů, stepi, okr, jed alkaloid lobelin
- cardinalis - šarlatová, (kardinálská), SAm, mělké vody, mokřady, okr ČR
- dortMAnna - Dortmannova, §F**,** §D, §Pl, §R
- erinus - vlnatá (Edging Lobelia), pěst i Itálie, okr ČR, SRN, H
- inflata - nadmutá, (Indian tabacco)
- tupa - tupa, (ďáblův tabák), tropy,
- urens - Středozemí**,** jz Evropa, Makaronésie - Madeira, intr Azory

Lobularia - tařicovka, lobulária, koulenka, laločnice, Brassicaceae, 5 druhů, nízké polštář. byliny, kamenité svahy a narušené půdy, Středozemí, Kanár. ovy, Kapverdy, okr
- canariensis ssp. canariensis - kanárská, end Kanár ovy, Madeira, Kapverdy,
- canariensis ssp. fruticosa - end Kapverdy
- canariensis ssp. spathulata - end Kapverdy
- lybica - lybijská, Libye, Egypt, Kypr, Írán, Kanáry
- maritima - přímořská, (Sweet Alyssum), pův. celý mediterán, Středozemí, Sardinie, Řecko, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Azory, suchá skaln. a písč. místa, u cest, okr, ČR letnička**,** SRN, H, Čína

Loeflingia - loeflingia, Caryophyllaceae
- hispanica - španělská, Španělsko, §F

Loliolum - loliolum, Poaceae, 1 druh
- subulatum, MAlá Asie, Izrael, střední východ, j Ruska, Pákistán, Kazachstán, nezapojené trávníky

Lolium - jílek, lolium, Poaceae, 20 druhů, Europa, s. Afrika, Přední a stř. Asie, okr, pícnina
- multiflorum - mnohokvětý, pův. z. a j. Evropa, s. Afrika, až Sýrie, ČR nepůvodní
- parabolicum - , §F
- perenne - vytrvalý, Středozemí, Egypt, Makaronésie, Írán
- rigidum - BG
- temulentum - mámivý, Středozemí, Egypt, Makaronésie, Palestina, Izrael, bible, po celém světě

Lomantogonium - lomantogonyum, Gentianaceae
- carinthiacum - , §RO

Lomelosia *(Scabiosa)* **- Lomelosia,** Caprifoliaceae, 64 druhů

- caucasica - kavkazská, Kavka, sv. Turecko, Irán, TTP, okr. v cv jako Scabiosa caucasica
- crenata - Středozemí, kamenité lokality, BZ Teplice
- cretica - krétská, Středozemí, Baleáry, Sicílie, pobřeží, skály, trsnatá bylina,
- graminifolia - hory j. Evropy
- prolifera - v. Středozemí, jednoletá

Lonas - břínek, břink**, lonas,** Asteraceae
- annua - roční, (African Daisy), Středozemí, okr, ČR

Lonicera - zimolez, lonycera, kozí list, růže z Jericha, (Honeysuckle), Caprifoliaceae, 220 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, max. Asie, keře a liány
- alpigena - horský, hory stř. a j. Evropy. §SK
- caerulea - namodralý, (modrý), s. polokoule, Středozemí , Evropa, Pyreneje, BG, ČR-Javor Šumava, Kavkaz, okr
- caprifolium - kozí list, pův. Středozemí, j. Evropa, Itálie, BG, §H, sec. jv. a stř. Evropa, Malá Asie, Krym, Kavkaz, okr pěst, ČR nepůvodní, SRN, H, SAm, intr, inv
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Malá Asie
- cineraria - šedý, Sardinie, Středozemí
- etrusca - etruský, Středozemí, j. Evropa, Pyreneje, Kypr, Kréta, sz. Afrika, Maroko, Palestina, Izrael, mediteránní, křoviny, §R, zavl. Makaronesie, SAm
- iberica - gruzínský, (zakavkazský), Kavkaz, Írán
- implexa - zapletený, (Evergreen Honeysuckle), Středozemí , Španělsko, Jugoslávie, Malta, makchie
- japonica - japonský, Středozemí , Makaronésie, Réunion
- maackii - Maackův, pův. Čína, Japonsko, inv, okr, ČR
- nigra - černý, Středozemí, BG, Evropa vč. ČR, horské křoviny, §H,
- nitida - lesklý, (Yunnan Honeysuckle), z.Čína, okr. ČR
- orientalis - východní, MAlá Asie
- periclymenum - ovíjivý, (německý), Středozemí , j. stř. a z. Evropa vč. ČR, Kypr, s. Afrika, Maroko, §Pl, okr,
- pileata - fialový, okr. ČR
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Baleáry
- tatarica - tatarský, v. Evropa, z. Sibiř, stř. Asie, u toků a komunikací, okr. ČR, inv
- xylosteum- obecný, (pýřitý), Evropa, Pyreneje, BG, vč. ČR, MAlá Asie, Kavkaz, z Sibiř, křovin. stráně

Lophospermum - lofospermum , Scrophulariaceae, Plantaginaceae, 8 druhů, vytrv. liány a keře, (nachové „náprstníkov. květy), skaln.svahy, stř. a SAm, okr
- erubescens - Makaronésie,

Loranthus - ochmet, lorantus, Loranthaceae, parazit
- acaciae - akáciový, Palestina, Izrael
- europaeus - evropský, poloparazit dřevin, Středozemí, jv. a stř. Evropa, H, Asie, ČR vzácnější, vyžadující pozornost

Lotus (Dorycnium) - **štírovník, lotus,** ledenec, Fabaceae, 150 druh, centrum Středozemí, mírné klima obou polokoulí, byliny a polokeře, travn. a skalnaté, vlhké i slané lokality, některé druhy pěst pícnina
- alpinus - apinský, Středozemí, hory j. a jz. Evropy, Pyreneje, Apeniny, Alpy, Sardinie
- angustissimus - úzkolistý, Středozemí , Makaronésie, BG, Kypr
- arborescens - end Kapverd. ovy
- argroides - , end Madeira
- arinagensis - ,Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- australis - jižní, Austrálie
- azoricus - azorský, Smar-m, NATm
- berthelotii - Berthelotův (Red Flash, Parrot´s Beak, kanárský), pův. Kanárské a Kapverdské ovy, polokeř, pyl přenáší ještěrky při sání nektaru, jed, okr subtr, intr Středozemí, Itálie, Červený seznam, § SP, §BG,
- biflorus - pův Středozemí - Alžírsko, Tunisko, j Itálie, Sicílie, MAlta, sec Francie a Řecko
- borbasii - Borbásův, Středozemí, jih Evropy, §H
- brunneri - end Kapverdy, písčiny, polokeřík
- callis-viridis - § SP , §BG, Smar-m, NATm
- campylocladus - end Kanáry - Tenerife
- collinus - chlumní, Kypr

- corniculatus - růžkatý, Írán, Eurasie, Amerika, ČR
- corniculatus var. tennuifolius - růžkatý, Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Kypr, Evropa, ČR
- creticus - jižní, (krétský), mediter. druh, Kréta, ostrovy Středozemí, s. Afrika, Sinaj, Izrael, Makaronésie - Azory, Kanár. ovy, Sicílie, Izrael, Palestina, Izrael , písčiny
- cytisoides - pobřežní, (cytisovitý, Grey Birdsfoot Trefoil), celý mediterán, v. Středozemí, Kypr, Malta, Malá Asie, písč a kamenité půdy mořského pobřeží
- edulis - jedlý, (sladký, Edible Birdsfoot), Středozemí, Portugalsko až Kypr, Malta, Izrael, pastviny, křovinaté stráně, rumiště
- eremiticus - Makaronésie - end Kanár.ovy, § SP, §BG,
- eriophthalmus Kanáry
- gebelia - v. Středozemí, Blízký východ, Turecko, Arménie, Írán, Irák, Sýrie, Libanon, Izrael, Řecko, frygana, suché stepi,
- glaber - hladký, Středozemí, Evropa, z a stř Asie
- glaucus - sivý, Makaronesie, v. Afrika
- halophilius - slanistý, Středozemí, Itálie, Řecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Kypr, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Arábie, SAE, Kuvajt, Katar, Irák, Írán, z Asie
- holosericeus - end Kanár. ovy
- jacobaeus - end Kapverd. ovy
- kunkelii - § SP, §BG, Smar-m, NATm
- lancerottensis - lanzarotský, Makaronésie - Kanár.ovy, Madeira
- lowenus - Lowenův, end Madeira
- macranthus - velkokvětý, end Madeira
- maculatus - skvrnitý, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria),§ SP, §BG,
- maritimus - přímořský, Evropa, ĆR
- oliveriae (latifolius) - end Kapverdy
- ononopsis - end. Sokotra
- ornithopoides - hnízdovitý, (Common birdsfoot Trefoil), Středozemí, Portugalsko až Turecko, Kypr, Malta, Sýrie, Libanon, Izrael, Maroko až Tunisko
- palustris - bahenní, Kypr
- peregrinus - cizí, Kypr
- pyranthus - Makaronésie - end Kanár.ovy,§ SP, §BG, BERN, okr Evropa
- sessilifolius - Makaronésie, end Kanár. ovy
- schimperi - Egypt, Arábie, Omán, písč. pobřeží
- spartioides - Makaronésie, end Kanár. ovy
- tenuis - úzkolistý, Středozemí, Írán, s.Afrika, Evropa, stř. Asie, v. Asie, zavl Amerika
- tetragolobus (Tetragonolobus purpureus) - (Winged Pea), Malta
- tetraphyllus - čtyřlistý, end. Baleáry,
- uliginosus - bažinný, Středozemí, Makaronésie, Evropa, ČR

Ludwigia - zakucelka, ludwigia, nadhomka, Onagraceae, 80 druhů, vytrvalé pobřežní a vodní rostliny, bahnité mokřady a vodní plochy, celý svět, Evropa, teplejší oblasti SAm, okr
- hexapetala - šestiplátečná,
- grandiflora - velkokvětá, pův. JAm, inv. j. Evropa RF, NL, Itálie, Španělsko, GB, Irsko, Švýcarsko, SRN
- octavalvis - Makaronésie - Kapverdy
- palustris - bahenní, Itálie, §H, §UA, býv. ČR
- peploides -

Luffa - lufa , Cucurbitaceae
- cylindrica - válcovitá, z Arábie a Egypta, pěst, mycí "houba"

Lunaria - měsíčnice, lunária, Brassicaceae, 3 druhy, byliny, suťové lesy, narušené půdy a úhory, Eurasie, okr
- annua - roční (Dollar Plant), pův jv. Evropa, Středozemí, Makaronésie, Itálie, Řecko, sec Evropa, okr. ČR, SRN, H, Čína, SAm, §H, inv, ČR nepůvodní
- rediviva - vytrvalá, Středozemí, §H, §UA, **§CZ**
- tursica - , §BG,

Lupinus - lupina, vlčí bob, lupinus, vlčinec, škrkavičník, hrách škrkavičný, Fabaceae, (Viciaceae),

200 druhů, většina ze z SAm, i Středozemí, byliny až keře, suché horské trávníky, písčiny, otevřené lokality, okr
- albus - bílá, (White Sweet - Scented Lupine), pův. Středozemí - Korsika, Sardinie, Balkán, egejská oblast, Kréta, Madeira, pěstován, ČR
- angustifolius - úzkolistá, pův. celé Středozemí a z. Francie, Sardinie, Kypr, Blízký východ, Kanárské ovy, ČR, makchie, garrigue
- arboreus - Středozemí
- gredensis - Portugalsko
- luteus - žlutá, pův. z. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, pěst, ČR, zavl Chile, Florida, jednoletý
- micranthus - drobnoplodá, v Středozemí, Portugalsko, Španělsko, až Řecko, Maroko, Tunisko, Kypr, Turecko, Izrael, Jordánsko, Blízký východ, sec Gruzie, Ukrajina, makchie
- pilosus - , v Středozemí, Řecko, Turecko, Palestina, Izrael, Sýrie, Libanon, sec s. Afrika, frygana
- polyphyllus - mnoholistá, H, ČR
- termis - sicilská, pův. Středozemí, Sicílie, Egypt, pěst
- varius - pestrá, Středozemí, od Iberského poloostrova po Řecko, suché, kyselé, písč lokality
Luronium - žabníček, luronyum, Alismataceae
- natans - vzplývavý, Středozemí, § SP**,** §F, §BG, , §RO,
Luzula - bika, luzula, Juncaceae, 80 druhů, stáloz. trávovité trvalky, oddenky či výběžky, slatiny, horské TTP, mírné pásmo obou polokoulí, okr
- calabra - kalabrijská, Itálie
- campestris - ladní, Středozemí, H , Makaronésie, Evropa, ČR
- canariensis Kanáry
- forstea - BG
- multiflora - mnohokvětá, Středozemí, Makaronésie,
- nivea - sněhobílá, Pyreneje, hory jz a stř. Evropy, Alpy, Apeniny, Korsika, okr i ČR
- pilosa - chlupatá, Středozemí, Makaronésie , Evropa, ČR
- senbertii - , end Madeira
- sudetica - sudetská, Středozemí
Lycium - kustovnice, lycium, (Wolfberry, Desert Thorn, Honey Thorn, Boxthorn, Kraaldoring), Solanaceae, cca 100 druhů - celý svět, subtr i tropy a mírné p. centrum JAm (30), stř. Asie, Čína (8), také Afrika (30), SAm (20), Eurasie (10), Austrálie (1) trnité keře, okr
- afrum - Kraal honey Thorn, Kraalkriekdoring, Kapsko, fynbos
- barbatum (halimifolium) - cizí, velký areál, pův. jv. Evropa, Malá Asie, v. mediterán, Středozemí, jv. Evropa, BG, Malá Asie, s. Afrika, zavl. s. Afrika, SAm, Patagonie, Čína, ČR nepůvodní intr 1785, okr, jed
- elliotii - jv Afrika, Madagaskar, Maskarény
- ferocissimum - železovitá, (Slangbessie), Kapsko, fynbos, Kypr
- chinense - čínská, pův. Čína, Nepál, Pákistán, Korea, Japonsko, TČM, pěst Středozemí, pěst. od 7.st., plody goja, léč , protieerozně
- intricatum - spletitá, z. Středozemí, Sicílie, Řecko, j. Evropa, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria) pouštní okraj Sahara, Arábie
- pindica - Balkán, Řecko, Bulharsko, S. Makedonie, Albánie, Kosopvo, ČH
- shawii - pův Afrika - severní, Egypt, dále Súdán, Africký roh, Keňa, Tanzanie, Etiopie, Zambie, MAlawi a j. Afrika. dnes Campanulaceae , Arábie, Omán, Blízký východ, semiaridní kamenité lokality
- schweinfurthii j, a v, Středozemí, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Izrael, Sicílie, Kréta, Karpathos, Rhodos, dnes protierozně
- spicata
***Lycopersicum - rajče** (jedlé)**, lykopersikum** - viz **Solanum** lycopersicum*
- esc*ulentum - jedlé (ToMAto), pův. Andy JAm, zelenina, pěst. trop. hory, subtr, mírné pásmo, insektic. látky*
Lycopodiella - plavuňka, lykopodyela, plavuň, Lycopodiaceae
- cernua - Makaronésie,
- inundata - zaplavovaná, Makaronésie, §F, §UA,
Lycopodium - plavuň, lykopodyum. *vranec*, Lycopodiaceae **,** §RO všechny druhy
- annotium - pučivá, §RO , §SRB, §H, §UA,
- clavatum - vidlačka, Středozemí, ČR, H, §SRB, §H

- complanatum - , §H
- inundatum - zaplavovaná, §RO
- issleri - Islerova, §H
- tristachyum - , §H
Lycopsis (Anchusa) - **prlina**, **lykopsis,** Boraginaceae, byliny, teplé suché stráně, Eurasie, Amerika,
- arvensis - rolní, úhory, Středozemí , celá Evropa, ČR
Lycopus - karbinec, **lykopus,** Lamiaceae, aluviální louky, mokřadní olšiny, Eurasie
- europeaeus - evropský, Středozemí , Evropa, MAkaronésie - Azory, Evropa, Írán, ČR, BG**,** stř. Asie, Sibiř až Bajkal, sz. Afrika, zavl. SAm, Chile
Lygeum - lygeum, abardín **,** Poaceae
- spartum - štětinovité, (šídlaté, Esparto Grass), s. Afrika, Maroko, Středozemí, Španělsko, Malta, tráva v porostech halfy (Stipy), text.
Lygos - retama , **lygos,** Fabaceae
- monosperma - jednosemenná, jih Iberského poloostrova, Kanárské ostrovy, písč duny
- raetam - raetamská, s. Afrika, Sicílie, Kanárské ostrovy
- sphaerocarpa - kulatoplodá, Španělsko
Lychnis (Viscaria, Silene), - **kohoutek, lychnys,** smolnička, Caryophyllaceae, 20 druhů, byliny, vlhké TTP až alpinské pásmo, severní mírný až arktický pás, okr
- coronaria - věncový, pův. jv. Evropa, Středozemí , Portugalsko, Itálie, Ischia, Írán. BG, H , s. Afrika, Maroko, §H, **§CZ**, §SR, okr trvalka ČR, Čína
- flos-cuculi - luční, stř. a j. Evropa, Středozemí , H , ČR, chybí GB, až Sibiř, oligotrofní TTP, okr, samovýsev
- viscaria - smolnička, (obecný), téměř celá Evropa, Skandinávie, ČR, suché TTP
Lysimachia (Naumburgia) - **vrbina, lysimachia,** Primulaceae, 150 druhů, byliny až keře, vlhké a rašel. lokality, lužní lesy, s. mírný pás, i subtr j. Afrika, okr**.** trvalka
- atropurpurea - purpurová, v. Středozemí, §SRB
- azorica - azorská, end Azory,
- ephemerum - pomíjivá, (efemerní), z Středozemí, Maroko, §F
- minoricensis - minoritní, Baleárské ostrovy (Menorca), § SP, §BG, Červený seznam
- nemorum - hajní, Evropa, Makaronésie, §H
- nummularia - penízková, H
- punctata - tečkovaná, Středozemí, H
- serpyllifolia - v Středozemí, end Řecko, Kréta
- thyrsiflora - kytkokvětá , §F
- vulgaris - obecná, Evropa, H , ČR, <u>inv</u>
Lythrum - kyprej, lytrum, Lythraceae, 38 druhů, byliny, vlhké lokality, s. mírný pás, okr, v SAm <u>inv</u>, po celém světě
- flexuosum - § SP, §BG,
- hysoppifolia - yzopolistý, (ibiškolistý), Středozemí, Makaronésie, Kypr, Eurasie, tropy a subtr
- junceum - sítinovitý, (Creeping Loosestrife), Středozemí, Portugalsko až Itálie, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta, Maroko až Egypt, Makaronésie asi sec, břehy řek, vlhké lokality
- linifolium - lnolistý, §H
- salicaria - vrbice, (Purple loose Strife), Středozemí , Írán, Evropa, BG, H , intr ČR, <u>inv</u> (v USA)
- thesioides - , §F
- thymifolia - mateřídouškolistá. , §F
- tribracteatum - k. trojlistenný, (trojzlatitý), Středozemí ,Kypr , §F, §H
- virgatum - k. prutnatý, jv. Evropa, Rusko, Kavkaz, stř. Asie, j Sibiř až Bajkal, i ČR, sec SAm
Lythrus - lytrus , Lythraceae
- clymeum - popínavý, Středozemí mimo nejvýchodnější části, Kanárské ovy, Krym
Macadamia - makadamia , Proteaceae, 11 druhů, stáloz. nízké dřeviny, deštné lesy, Austrálie, Celebes, N.Kaledonie, Madagaskar, okr
- integrifolia - jedlá, (celolistá, ořechovník, Queensland Nut, Macadamia), pův. trop. s. Austrálie, pěst. jv. Asie, asi 21 m, ořechy, <u>léč</u> (cholesterol, vysoká tlak)
- ternifolia - trojlistá, pův. Austrálie, ovoc strom, pěst., Kypr

Maclura (Cudrania) - **maklura, pomerančovka,** Osage, Moraceae, 15 druhů, trnité dřeviny a liány, teplé a suché oblasti, Afrika, Asie - Čína, Korea, Austrálie, Amerika, okr
- pomifera - oranžová, pův. SAm, intr Středozemí, Makaronésie, Kypr, ojed pěst, (j. Morava)
Macrocystis - makrocystys, mohutná řasa, chaluhové (kelpové) lesy",
- pyrifera - mohutná řasa pobřežních vod |Pacifiku, Amerika, Austrálie
Macrochloa *tenacissima– viz Stipa tenacissima*
Magnolia - šácholán, magnólie, Magnoliaceae, 220 druhů, temperát. a trop. pásmo, v. a jv. Asie – Himálaj, Tibet, Čína, Japonsko, Korea, Malajsie až N. Guinea, Amerika – USA a trop. JAm (až Brazílie), okr, CITES
- liliefra var. obovata, dřeviny, břehy toků,
- grandiflora - velkokvětý, pův. jv. USA, okr intr Středozemí, Itálie, Ischia, BG, MAdeira
Magydaris - magydaris, Apiaceae, 2 druhy, z Středozemí
- pastinacea - Středozemí, Maroko až Tunisko, Menorka, Sardinie, Sicílie, až 2 m, pěstován
x Mahoberberis - mahoniodřišťál, mahoberberis, Berberidaceae
- x neubertii (Berberis vulgaris x Mahonia aquifolium) - , okr Čína
Mahonia - mahonye , Berberidaceae, 110 druhů, subtr. a mírné pásmo, převážně jv. a v. Asie - Čína, Himálaj, dále stř. a SAm - zUSA, Mexiko, stáloz. keře, skaln .lokality, okr
- aquifolium - cesmínolistá, pův. z. SAm - Britská Kolumbie do Oregonu a s. Kalifornie, **státní květina Oregonu,** L, keř až 2 m, roztroušeně okr pěst, zřídka zplaňuje, intr Evropa, BG, H , okr ČR nepůvodní, SRN, H, NZ, mírně inv Indiáni při problémech s dásněmi, zatavení krvácení, čištění krve, jako tonikum a proti TBC, dnes plody potravin. doplněk, barvení vín, limonád a marmelád
- a. Apollo - c. Apollo, intro. ČR (1973),
- a. Dart´s Distinction - c. D., intr ČR (1970),
- a. Dart´s Drummer - c. D., intr ČR (1968)
- a. Forescate - d. F., intr ČR (1975)
- a. Jupiter - c. Jupiter
- a. Mirena - c. Mirena
- a. Pamina - c. Pamina
- bealei – Bealeiova, pův. stř. Čína, inv - zplaňuje na jv. USA, typ „palmovité“ mahonie, dlouhé, málo větvené větve, léč TČM (bakteriální infekce, revma, posilování organismu), pěst z. Evropa (v ČR není mrazuvzdorná, okr. ČR, SRN, H
- fortunei - Fortunova, (Holy Grape), Čína, okr
- japonica - japonská, Japonsko, Čína, Tajwan
- lomariifolia - , Asie
- nervosa - žilnatá, (nervatá), západ SAm - Britská Kolumbie až Kalifornie
- piperiana - pepřovitá, pův. Kalifornie
- repens - plazivá, SAm - sever a západ, USA
- x intermedia ? (intermedia x repens) - prostřední (přechodná), okr
Maianthemum - pstroček, maiantemum, Asparagaceae, 35 druhů, Eurasie - Čína, Japonsko, Kamčatka, SAm, Aljaška, oddenkaté trvalky, stinné chlumy a lesy, okr
- bifolium - dvoulistý, Eurasie, H,
Maireana - maireana, Amaranthaceae,
- brevifolia - Makaronésie,
- sedifolia -
Majorana - majoránka, majorana , Lamiaceae
- hortensis - zahradní, pův. Středozemí, Kypr, j. Evropa, Turecko, s. Afrika, jz. Asie, pěstované koření, Makaronésie - Madeira, (ČR)
Malaxis - měkčilka, malaxis. měkkyně, Orchidaceae
- monophyllos - jednolistá, cirkumpolární, Jugoslávie, Julské Alpy, Itálie, Evropa, §UA, **§CZ**
Malcolmia - večernička, malkomia , Brassicaceae, 35 druhů, byliny, narušené lokality, Středozemí až Afghánistán,
- africana - africká, od Středozemí do z. Asie, ČR ojed.
- bicolor - dvoubarvá, Řecko a Albánie, ČR ojed.
- confusa - BG
- flexuosa - rozprostřená, (větevnatá), v. Středozemí - egejská oblast, Albánie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, halofyt, pobř. písčiny, okr. pěst

- littorea - pobřežní, z. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Maroko, Alžírsko,
- graeca - řecká, Řecko
- chia - chioská, Středozemí, Kypr, pěst. občas, ČR
- maritima - přímořská, (Virginia Stock), pův. Řecko - egejská oblast, Španělsko, Turecko, písč a kamen pláže, okr ČR, Čína
- nana - nízká, Kypr
- orsiniana - Balkán – Řecko, albánie, Bulharsko, Srbsko, Makedonie

Malope - slézovka, malope , Malvaceae
- malacoides - Středozemí, celé
- trifida - trojklanná, ze Středozemí, okr, ČR

Malus - jabloň, malus, (Apple Tree, Grab Apple), Malvaceae, Rosaceae, 50 druhů, Eurasie a SAm, opad.dřeviny, křoviny, okr
- domestica (communis) - domácí, (Domestic Apple), pův. z. a stř. Asie, pěst ovoce, Evropa, Itálie, Sicílie, s.Afrika, Maroko, 10 m, ČR nepůvodní
- florentina - mnohokvětá (florentská), Balkán. a Apenin. poloostrov, Itálie, §SRB
- floribunda - mnohokvětá, pův. Japonsko
- halleana - Halleova, intr Itálie (bonsai)
- kansuensis - kansuenská, pův. z. Čína
- pumila - nízká, Evropa, Bulharsko, Malá Asie, Kavkaz, Turkestán, Zakavkazí
- trilobata - trojlaločná, Řecko, jv. Asie
- sylvestris - lesní (obecná, Apple), Středozemí , Evropa, Itálie, BG, Kypr, Malá Asie, Palestina, Izrael, bible, ČR
- yunnanensis - junanenská, pův. z. Čína, temně červená jablka, okr
- x purourea - BG

Malva - sléz, malva, (Mallow, Purslane), Malvaceae, 30 druhů, byliny, suchá otevřená stanoviště, temperátní Eurasie, s. Afrika, okr
- aegyptia - egyptský, Egypt, Kypr
- alcea - velkokvětý, (slézový), Středozemí, Makaronésie,
- cretica - krétský, Kréta, Kypr
- moschata - pižmový, Středozemí, H
- neglecta - přehlížený, Středozemí, Makaronésie, od Itálie na východ, Kypr, Írán, Evropa, ČR, pastviska
- nicaeensis - nisská, Francie, Kypr
- parviflora - mnohokvětý, Středozemí, Kypr, Egypt, až stř. Asie
- pusilla - nizoučký, Středozemí, Makaronésie,
- sylvestris - lesní, (Common Mallow), pův. stř. Asie, bible, Izrael, Středozemí, Makaronésie, Španělsko, H, Itálie, Sardinie, Řecko, MAlta, Írán, stř. Evropa, ČR, u cest
- sylvestris var. mauritiniana - lesní maurský, Arábie, léč

Malvaviscus - ibiškovec, skornoutec, škvrnoutec**, malvaviskus,** skornatec, skornoutec, Malvaceea, 3 druhy, stáloz. keře, přímořské oblasti, Amerika, okr
- penduliflorus (arborescens var. Penduliflorus) - převislý, (Sleeping Beauty, Sleeping Hibiscus, Bastard Hibiscus, Sleeping Mallow, Mazapan, Cardinal´s Hut, Turk´s Cap), pův. subtr. Amerika, keř, okr, Středozemí

Malvella - slézovka, malvela , Malvaceae
- sherardiana - Sherardova, Kypr

Mammilaria - mamilaria Cactaceae
- hahniana - Hahnova, („narozeninový dort, Old Lady, Mamai Thistle, Dug Cactus Nipples), pův. středoamer. státy Guanajuato a Querétaro, kulov. kaktus, okr, pouště a suché subtr

Mandevilla (Dipladenia) - **mandevila**, Apocynaceae
- x hybrida – hybridní (mandevilla), pův. rodičů stř. a JAm - Bolívie, Brazílie, Mexiko, Guatemala, Argentina, poloopad. liána, okr tropy a subtropy

Mandragora - pokřín, mandragora, Solanaceae, 6 druhů, trvalky, dužnaté kůlovité kořeny, suché kamen oblasti, Středozemí, stř. Asie, Himálaj, okr
- autumnalis - podzimní, (mandrake), pův. j. Středozemí, jv. Evropa, (chybí ve Francii), Řecko, Itálie, Jugoslávie, Kypr (zasvěcena bohyni Afrodité), s. Afrika - Egypt, Arábie, Izrael, bible, po Himálaj, Čína,

suché, kamenité lokality, rumiště, pole, Červený seznam, pěst, nejstarší afrodisiakum, droga kořen, halucinogen, narkotikum, silně jed, plody "jablíčka lásky", okr
- officinalis (officinarum) - lékařská, pův. Evropa, od starověku k léč
- vernalis - jarní, j. Evropa, Blízký východ, léč, pěst
Manettia - manecia, Rubiaceae, tropy Amerika, stáloz. trvalky a liány, vlhké a deštné lesy,
- luteorubra - žlutočervená, Itálie
Mangifera - mangovník, mangifera, Aristolochiaceae, 70 druhů, stáloz .stromy, monzun. tropy a subtropy, Indie a jv. Asie, okr, pěst , cenné lehké dřevo (machang), nábytek
- indica - indický, (Mango Tree), pův. Indie, j. a jv. Asie, BarMA, AndaMAnské ovy, pěst tropy, ovoce, intr Středozemí, MAdeira, ovoce cv
Manihot - manyhot, Euphorbiaceae, 100 druhů, škrobnaté hlízy, pěst
- esculenta - Kapverdy, pěstovaný
Mantisalca - hispanka, mantysalka, Asteraceae, 5 druhů Středozemí, hlavně Španělsko
- salmantica - prutnatá, pův z. Středozemí - Španělsko, RF, Itálie, Řecko, Chorvatsko, Makedonie, Maroko až Tunisko, Egypt, Turecko, Kypr, Izrael, ČR zavlečená
Maranta - maranta , Maranthaceae, 20 druhů, stáloz. oddenkaté trvalky, deštné lesy, tropy, stř. a JAm, Karibik (Bermudy), okr, škrob
- arundinacea - třtinová, (Bermuda Arrow), pův. trop. Amerika, Bermudy, intr. Srí Lanka aj., pěst. okopanina (škrobn. oddenky), v 1-3 m, s kakaem a vanilkou jako afrodiziak (Aztékové), protistresově (adaptogen), okr, ČR skleník
- bicolor - dvoubarevná, (Bermuda Arroowroot), okr, Čína, ČR hrnk
Marcetella - ma**rcetela** , Rosaceae
- maderensis - madeirská, růžovitá, end Madeira, poslední keře, Smar-m, NATm
- moquiniana - end Kanáry, cca 1000 ks, v porostech
Maresia - maresia Brassicaceae
- nana Středozemí
- pulchella - něžná, Palestina, Izrael, písčiny, rozkladité niťovité byliny, v 15 cm
Marchantia - marchancia, Marchantiaceae
- polymorpha - H
Marrubium - jablečník, marubium , Lamiaceae, 40 druhů, vlnaté trvalky, slunné kamenité stráně, Středozemí, mírné pásmo Asie (hlavně střední), okr
- *acetabulosum - viz Ballota a.*
- candidissimum - nejsličnější, Jugoslávie
- vulgare - obecný, celé Středozemí, Makaronésie, Kypr**,** Palestina, Izrae**l,** Írán
Marsdenia - marsdenya, Apocynaceae, 150 druhů, tropy Asie, Afrika, Austrálie, Amerika
- condurango - kondurangová, léč
- erecta - vzpřímená, Bulharsko
Marsilea - marsilka, marsilea, vodní kapradiny, Marsileaceae
- azorica - azorská, Smar-m, NATm
- batardae - , §BG
- quadrifolia - čtyřlistá, Středozemí, Makaronésie, §F, §BG, §F, §H, §UA, § SP
- strigosa stažená, § SP, §F, §BG, §SRB
Matricaria (Chamomilla) **- heřmánek, matrikaria ,** Asteraceae**,** 5 druhů, aromat. byliny, mírné pásmo s.polokoule, Eurasie, okr
- aurea - zlatý, Kypr
- chamomilla (Chamomilla recutita) - pravý, j. Evropa, Ischia, Kypr, Středozemí, ČR archeofyt, léč, kosmetika
- perforata - nevonný, Středozemí, ČR
- reticulata - pravý, Středozemí, H **,** Makaronésie, Írán
Matteucia - pérovník, mateucia , kapradina, Athyriaceae
- struthiopteris - pštrosí, pův. v. a stř. Evropa, Kavkaz, Sibiř, Čína, Japonsko, Kamčatka, §F, §SRB. §H, ČR nepůvodní
Matthiola - fiala, matiola, lekvoj, letní fiala, Brassicaceae, 55 druhů, keř. byliny, příp. polokeř, houštiny a hory, Evropa, Středozemí, stř. a jz. Asie, j. Afrika, okr
- arabica - arabská, Středozemí , Egypt, Izrael, Jordánsko, Arábie, Sinaj,

- fruticulosa - plodová, Kypr
- chorassanica - Írán
- incana - sivá, dlouhoplátečná, šedá, (Maltese Stocks), pův. j. a v. Středozemí, Maroko, Řecko, Kypr, Malta, Egypt, Turecko, Kypr, Sýrie, Izrael, zavl. USA, Austrálie i Evropa, okr. ČR, SRN, H, Čína
- incana ssp. bisornis - d, dvourohá,
- incana ssp. melitensis, end. Turecko, skály, zejména Ca,
- longipetala – dlouhoplátečná, Středozemí, Maroko, Egypt, Řecko, Turecko, Řecko, Kypr, Sýrie, Izrael, Arábie, Blízký východ, Ukrajina, Írán, stř. Asie, jz. Asie, ČR ojed., okr Čína, zavl. USA, Austrálie, stř. Evropa
- maderensis - madeirská, Makaronésie - Madeira, xerotermní
- maritiMA - přímořská, Řecko,
- parviflora - malokvětá, Středozemí, Makaronesie, Španělsko, s.Afrika, jz. Blízký východ, Kanáry, Madeira, zavl Arizona
- sinuata - laločnatá, (chobotnatá), celý mediterán, Středozemí, Španělsko, Itálie, Kypr, Alžír, Maroko
- tricuspidata - trojrohá, (trojhrotá, Mediterranean Stocks, Three Horned Stock), celý mediterán, Středozemí, Chorvatsko, Albánie, Turecko, Řecko, Sardinie, Kréta, Kypr, Malta, Palestina, Izrael, halofyt, pobř. mořské, skaln pobřeží, §F
- violaccioasi - fialová, Itálie

Maytenus - majten, majtenus, Celastraceae (Jesencovité), 225 druhů, Amerika vč. Karibik, trop. Afrika, stáloz. dřeviny, okr
- canariensis - kanárský, end Kanáry, dolní okraj vavř.. lesů (laurisilva)
- umbellata - okolíkatý, end Madeira, Smar-m, NATm

Meconopsis - mákovník, mekonopsis, mákovec, Papaveraceae, 45 druhů, byliny, vlhká stinná místa, Himálaj, Indie (Asam), Nepál, Bhútán, Tibet, Myanmar, Čína, i Evropa. okr
- cambrica - velšký, Pyreneje

Medicago – tolice, medykago , Fabacerae, Viciaceae, 60 druhů, byliny až malé keře, suché slunné TTP, Středozemí, Evropa, Malá Asie, stř. Asie, okr, pěst
- arabica - arabská, pův.v Středozemí, Makaronésie, ČR zavlékán
- arborea - stromovitá, (křovovitá, Tree Medick), Středozemí, Řecko, Kréta, Turecko, Kanárské ovy, suché a kamen půdy
- citrina- citronová, § SP, §BG,
- denticulata - jedlá, pův Čína, zelenina
- falcata - srpovitá, Středozemí
- intertexta - Středozemí, Egypt, Sinaj, MAkronesie
- lupulina - dětelová, Středozemí , Makaronésie, Írán, ČR
- madarensis - madeirská, (Madeira Sea Stock, Madeira Gillyflower), end Madeira
- maritima (marina) - přímořská, (pobřežní, Sea Medick), celé Středozemí, Palestina, Izrael, Maroko, Sardinie, Řecko, BG, Kréta, Francie – Atlant. pobřeží, Makaronésie - Kanárské ovy, Černomoří, halofyt, pobř. písčiny, §UA,
- minima - nejmenší, Středozemí , Makaronésie, BG, Írán
- orbicularis - okrouhloplodá, Středozemí - Portugalsko, Španělsko až Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Krym, Maroko až Egypt, Turecko, Izrael, Arábie, stř. Asie, kamen místa, úhory, §H
- polymorpha - mnohotvará, (Toothed Medick), pův. ze Středozemí, Malta, ČR zavlékána
- rigidula – přitvrdlá, ČR neo, §SK.§H
- rupestris - skalní, §UA,
- sativa - vojtěška, pův. asi stř.Asie, Malá Asie, Írán, Středozemí, Makaronésie, pěst pícnina, ČR nepůvodní
- saxatilis - , §UA,
- scutellata - šálkovitá, Středozemí, suché, kamen půdy
- spicata - klasnatá, Kypr
- suffruticosa - z Střemoří, hory, Pyreneje, RF. Maroko
- x varia - měnavá, Středozemí

Melaleuca (Malaleuca) - **kajeput, melaleuka,** (Paperbark Tree), Myrtaceae, 220 druhů, většina end. Austrálie, dále N. Kaledonie, N. Guinea, Malajsie, Moluky, stáloz. dřeviny, papírovitá borka, deštné lesy až chladné temperátní oblasti, pobřeží, břehy vod, písky, okr

- ericifolia - vřesovcolistý, (Cajeput Tree, Swamp Paperbark), pův. Austrálie, keř. stromek 2-12 m, štěrkovité květy, plod tobolka, okr, intr Středozemí
- leucadendron (guiquenervia) - bělodřevý, (Paper Bark Tree, Punk Tree, White Bottlebrush Tree), pův. Austrálie, N. Guinea, strom 10 - 40 m, okr, intr Středozemí
- nesophila - ostrovní, (Pink Melaleuca, Western Honey Myrtle, Western Tea Myrtle, Pink Melaleuca, Ridge Myrtle), pův. j. pobřeží z. Austrálie, keř. stromek 3-6 m, okr, intr Středozemí

Melampyrum - černýš, melampyrum, Orobanchaceae, Scrophulariaceae, poloparazit
- arvense – rolní, cirkumboreální, téměř celá Evropa, **ČR C3** úhory, na Šumavě nezvěstný, ohrožen bezzásahovou sukcesí
- barbatum ssp barbatum - bradatý pravý, cirkumboreální, pův j. Evropa, zavl ČR
- bohemicum - český, cirkumboreální, **ČR C2,** ohrožován bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C3)**
- cristatum var cristatum - hřebenitý pravý, cirkumboreální, Středozemí, Írán, stř. Asie, **ČR C3**, doubravy, ohrožován bezzásahovou sukcesí,
- cristatum var solstiliale - hřebenitý časný, **ČR C2**, ohrožován bezzásahovou sukcesí,
- nemorosum var nemorosum - hajní pravá, cirkumboreální, TTP, Maďarsko, ČR
- nemorosum var praecox - hajní časný, (moravicum), **ČR C1**, ohrožován bezzásahovou sukcesí,
- pratense - luční, cirkumboreální, ČR, Šumava, lesy, rašeliniště
- saxosum (sylvaticum ssp saxosum) - end Karpaty
- subalpinum (bohemicum) - český, ČR
- sylvaticum - lesní, cirkumboreální, **ČR C3**, Šumava, lesní lemy, horská lada, ohrožen bezzásahovostí

*Melandrium **(Silene) - knotovka, melandrium**, Caryophyllaceae*
- album - bílá, H

Melanoselinum (Daucus) - **melanoselinum** , Apiaceae, 1 druh
- decipiens (Angelica lignescens) – šalebný, (Black Parsley), end Madeira - vavřín. lesy, laurisilvia, pěst jako krmivo, NAT

Melia - zederach, melia, jasanka, perský/vodický šeřík, Meliaceae
- azedarach - hladký, (šeříkový, "indický či perský šeřík", Indian Lilac), pův. z. svahy Himálaje, Čína, Indie, stromek, okr, intr. Středozemí - Balkán, Makaronésie - Kapverdy, Kanár ovy, Černé moře, Přední Asie, u kostelů a cest, parky, zahrady, inv

Melica - strdivka, melika, Poaceae**,** 100 druhů, suché teplé stráně, kontinentální druh, mírné pásmo, Eurasie**,** v Sibiř, Dálný východ
- altissima - největší, pův. j. Evropa, H , světlé lesy, xerothermní tráva, okr
- ciliata - brvitá, pův. j. Evropa, v. Středozemí, BG, s. Afrika, Blízký východ, Írán, hory, okr
- nutans - nící, Středozemí
- picta - zbarvená, Středozemí
- transsilvatica - sedmihradská, Středozemí
- uniflora - jednokvětá, Středozemí, BG

Melilotus - komonice, melilotus , Fabaceae , světlomilná
- albus - bílá, pův. j. Evropa, Středozemí, Makaronésie, Maroko, Kypr, Malá Asie, Arab. poloostrov, Írán, stř. Asie, Indie, Tibet, Sibiř, u cest, ČR nepůvodní
- altissimus - nejvyšší, Středozemí
- indica - indická, pův. Indie, intr. Středozemí, písčité plochy, ČR ojed zavlékána s obilím a bavlnou
- italica - středozemní, z. a stř. mediterán,
- messanensis - Středozemí, Egypt
- neapolitana - neapolská, Středozemí, otevřené plochy
- officinalis - lékařská, Středozemí, Írán, ČR
- segetalis - Středozemí, Portugalsko, Egypt
- sulcatus - brázditá, pův. Středozemí

Melissa - meduňka, melisa , Lamiaceae
- officinalis - lékařská, pův. Středozemí, Makaronésie, Přední Asie, Maroko, Sardinie, Ischia, Kypr, pěst koření, ČR nepůvodní
- transsilvanica - transilvánská, ponticko-panonský florelement

Melittis - medovník, melitys, Lamiaceae
- carpatica - karpatský, Maďarsko
- melisophyllum – meduňkolistý, Středozemí, ČR

Mentha - máta, menta, Lamiaceae, 25 druhů, arom. oddenkaté trvalky, Eurasie, Afrika, okr, léč, afrodiziak i antikoncepce
- aquatica - vodní, Středozemí, Makaronésie, Černá Hora, Kypr, ČR
- arvensis - rolní, pův. asi v. Evropa a z. a stř. Asie, ČR nepůvodní, sec SAm
- insularis - ostrovní, Itálie, Sardinie a Korsika
- longifolia - dlouholistá, (Mint), Středozemí , H , Makaronésie, Kanáry, Egypt, Sinaj, Arábie, Írán, bible, jz Asie, j Afrika
- longifolia ssp. cypria - dlouholistá, Kypr, Sinaj, Arábie
- piperita - peprná, Kypr, okr, ČR, esenciální oleje, aromaterapie,
- pulegium - polejovitá, (Plejju), Středozemí, Kypr, Malta, Maroko, Egypt, Arábie, Irák, Írán, z a stř. Evropa
- requienlii - poklidná, z. Středozemí: Korsika, Sardinie, ostrov Montecristo, Itálie, Červený seznam
- spicata - klasnatá, (kadeřavá), pův. Středozemí, Egypt, Kypr, pěst, ČR nepůvodní, esenciální oleje, aroMAterapie, migrény
- viridis - zelená, Ischia
- rotundifolia - huňatá, Středozemí
Menyanthes - vachta, menyantes, třílístník, Menyanthaceae, 1 druh, vodní a obojživelná trvalka, s.polokoule, zejména Evropa, okr
- trifoliata - trojlistá, cirkumpolární, §SRB, §H, **§CZ**
Mercurialis - bažanka , merkurialis, Euphorbiaceae, 5 druhů, byliny, stinné lesy, exp, Evropa**,** ČR
- annua – roční, (Annual Mercury), Středozemí, H, Makaronésie, Kypr, Malta, ČR, Sinaj, Arábie
- ovata - BG
- perennis - BG, H
Merendera - merendera, Colchicaceae, 20 druhů, cibul. trvalky, subalpin. louky, suché lesy, Středozemí, Eurasie, stř. a j. Asie, Turecko, Írán, Turkmenistán, Afghánistán, Indie, okr
- filifolia - , §F
- sobolifera - jarní, (výběžkatá), Středozemí, Jugoslávie, Balkán, Malá Asie, Írán, travn svahy, okr. pěst, ČR
Merremia - meremia, Convolvulaceae, 70 druhů, tropy, Mexiko, JAm, stáloz. liány, okr
- aegyptia - egyptská, Makaronésie - Kapverdy
- peltata - štítnatá, Madagaskar, Komory, Maskarény, Seychely, Malajsie, Indonésie, Filipíny, Polynésie, Austrálie, Havaj
Mesembrianthemum - kosmatec, mesembriantemum, poledník, Mesembrianhemaceae, Aizoaceae, asi 15 druhů, poléhavé sukul. byliny, jAfrika, až 20 cm, okr
- *cordifolium - viz Aptenia c.*
- crystalinum - třpitivý, olednatělý, (křišťálový, krystalový, Cristaline Iseplant), pův. j. Afrika (Kapsko, Namíbie), okr. Středomoří, Ischia, na západ od Řecka, Kypr, Makaronésie - Kanárské ostrovy (Tenerife), Madeira, Maroko, salát, i opiát, i ČR, inv
- *edulis - jedlý - viz Corpobrotus*
- forsskalii - , Palestina, Izrael
- nodiflorum - hnízdovitý, uzlokvětý, (Lesser Crystal-plant), pův. j. Afrika, okr. Středozemí, Kypr, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
Mespilus - mišpule, mespilus, Malvaceae
- gerMAnica - obecná, (německá), pův. z. Asie, jv. Evropa, pěst Středozemí – Ischia, Řecko, Kypr, BG, Španělsko, Malá Asie, Írán, Zakavkazí, s. Írán, ČR
Metrosideros - železnec, metrosideros , Myrtaceae
- excelsa - ztepilý, (New Zeeland Christmas Tree, Tree Rata), pův. NZ, slunná místa, keř. strom až 20 m, okr, intr Středozemí, Makaronésie,
- lucida (umbellata) - lesklý, (Iron Tree, Souithern Rata), pův. NZ, okr, intr Středozemí
- thomasii - Thomasiův, intr. Itálie
Micromeria (Satureja) **- mikromeria ,** Lamiaceae
- benthamii -
- forbesii - Makaronésie - Kapverdy
- cordata - srdčitá, Itálie, Sardinie,
- glomerata - klubkatá, § SP , §BG,
- graeca - řecká, mediterán, v. Středozemí, Sardinie, garigue, makchie
- helianthemifolia - Makaronésie,

- hyssopifolia - end Kanáry - Tenerife, El Hierro
- chionistrae - sněžná, end Kypr
- juliana - Juliánova, Jugoslávie
- lanata - vlnatá, Makaronésie,
- leucantha - § SP, §BG,
- micrantha - drobnoplodá, Středozemí, Kypr
- microphylla - drobnolistá, (Maltese Savory), Malta
- myrtifolia - myrtolistá, Středozemí, Kypr
- nervosa - žilnatá, Středozemí, Kypr
- pineolens - Makaronésie,
- serpylillifolia - , §UA,
- tenuis - end Kanárské ovy
- thymifolia (S. thymifolia) - mateřídouškolistá, Středozemí, z. Balkán (Jugoslávie, Albánie), Itálie, §H, garrigue, suché skaln svahy, vonné silice
- varia - end Makaronésie - Madeira, Kanáry

Micropus (Bombycilaena) - **protěžka, mikropus**, (plsťovka), Asteraceae
- erectus - vzpřímená, Jugoslávie
- supinus - Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Maroko až Lybie, Turecko, Kavkaz, Írán, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko

Micropyropsis - mikropyropsis, Poaceae
- tuberosa- hlíznatý, § SP, §BG,

Microrrhinum - hledíček, mikrorrhinum , Scrophulariaceae
- littorale - pobřežní, Středozemí
- minus - menší, pův. asi hory j. Evropy a z. Asie, Středozemí , ČR nepůvodní

Michauxia - michauxia, Campanulaceae, 7 druhů, byliny, slunné, kamenité lokality, Středozemí, jz. Asie, okr
- campanuloides - zvonkovitá, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, skaln. svahy do 1700 m

Milium - pšeníčko, milium, Poaceae,
- effusum - rozkladité, Středozemí

Mimulus (Diplacus) - **kejklířka, mimulus ,** Scrophulariaceae, 150 druhů, z. SAm, Asie, j. Afrika, Austrálie, byliny a stáloz. keře, vlhké lokality, okr
- aurantiacus (glutinosus) - pomerančová (Bastard Foxglove, Maindenwort, Monkey Flower, Orange Bush Monkey-Flower, Sticky Monkey-Flower, Miwok, Pomo), pův. SAm, Kalifornie, svahy Santa Moniky, stález. keř, okr subtropy
- guttatus - skvrnitá, okr, ČR

Minuartia - kuřička, minuarcia , Caryophyllaceae, byliny, písčiny, skalní stepi, hory, Eurasie
- baldaccii - Balkán, Illyrsko - Albánie, Makedonie, Řecko, Ca-hadec
- geniculata - kolénkatá, Středozemí , Kypr
- glaucina - šedavá, Středozemí, j. Evropa, Řecko, Itálie, Kypr, Jugoslávie, Malta, Španělsko, Portugalsko, Sardinie, Alžírsko, Libye, Egypt, Maroko, BG, ČR býv, §SK
- globularia - kulovitá, Kypr
- glomerata - klubkatá, §SK
- haMAta - z Středozemí, Španělsko, Maroko, Alžírsko, Balkán, Albánie, Řecko, Makedonie, Bulharsko, Rumunsko, Krym, Turecko, Sýrie, Arménie, Ázerbájdžán, Írán, Turkmenistán
- hirsuta - chlupatá, (srstnatá), §H
- hirsuta ssp. frutescena - chlupatá, (srstnatá), keříčkovitá, Karpaty, Balkán, Bulharsko, Rumunsko, Srbsko, Maďarsko, Slovensko, §SK
- hybrida - křížená, Kypr
- intermedia - prostřední, Kypr
- mediterannea - středomořská, Kypr
- montana - horská, z. Středozemí, Španělsko, s. Afrika, Turecko, Árménie, Ázerbájdžán, Írán
- picta - plihá, Kypr
- recurva - Itálie, Apeniny, Sicílie,
- sedoides - rozchodníkovitá, Evropa – Skotsko, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán, ne ČR
- setacea - štětinkatá, ČR, skalní stepi

- sintenisii - sintenská, Kypr
- smejkalii - hadcová, Smejkalova, end ČR, skalní štěrbiny hadce, **§CZ,** Smar, NAT (ČR – u přehrady Želivka)
- stricta - stažená, (tuhá), §F, Skandinávie
- subtilis ssp. filicaulis - subtilní, Kypr end
- thymifolia - mateřídouškolistá, Kypr, až stř. Evropa
- verna - jarní**, §CZ**
- viscosa - lepkavá, ČR, písčiny, §SK

Mirabilis - nocenka, mirabilis, Nyctaginaceae, 60 druhů, letničky a hlíz. trvalky, suchá otevřená stanoviště, trop stř. a JAm – Peru aj., okr
- jalapa - jalapovitá, (MArvel of Peru, Jalap-Flower, Four-o´clock Plant), pův. trop. Amerika - Mexiko, Peru, bylina až 90 cm, okra subtropy, zdomácněl Středozemí, Malta, ČR okr. letnička

Miscanthus - stopkokvět, miskantus, ozdobnice , stopkokvět, čínský rákos, Poaceae, 40 druhů, Asie, Afrika, Austrálie
- sinensis - čínská, ("sloní tráva"), pův. jv. Asie, energeticky, pěst. Evropa, okr, ČR, inv

Misopates (Antirrhinum) – **šklebivec, mizopates,** Scrophulariaceae
- orontium - přímý, celé Středozemí, MAkaronésie - Kapverdy, Sardinie, Kypr, **§CZ**, úhory, u cest

Moehringia - mateřka, meringia Cyryophyllaceae, byliny, písčiny, stinné skály, Eurasie, okr
- fontqueri - § SP, §BG, NAT
- hyspanica - , §UA, SMAr
- jankae - , §RO,
- lateriflora - boční, ČR, SMAr, NAT
- lebrunii - , §F
- muscosa - mechovitá, Středozemí ,Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Balkán, Malta, ČR býv. Křivoklátsko, §H, stinné skály, Ca a dolomit. hory,
- provincialis - provensálská (verdonská), §F
- tomMAsinii - , SMAr, Bern, NAT
- trinervia - trojžilná, Středozemí , Makaronésie, téměř celá Evropa, ČR, písčiny
- villosa - , NAT

Molinia - bezkolenec, molinya, Poaceae
- coerulea - modrý, široká ekolog, amplituda, 1,5-2m, ČR, H

Moltkia - moltkia , Borraginaceae, 6 druhů, vytr. byliny a polokeře, výslunné kamen svahy, Eurasie, okr
- coerulea - blankytná, (modrá), Středozemí
- doerfleri - doerflerova, pův. Albánie, xerotermní, §SRB, okr ČR
- petraea - skalní, pohoří Jugoslávie - Balkán (Chorvatsko, Bosna) a Řecka, okr. ČR
- umbellata - okoličnatá,

Moluccella - širokalich, molucela, Lamiaceae
- laevis - hladký, v Středozemí, Sýrie, Blízký východ, až Irák, Írán, pěst subtr - USA, Argentina, Pákistán, Austrálie. léč
- spinosa - trnitý, Středozemi

Momucella - molučenka, momucela , Lamiaceae
- laevis - kalichovitá, (hladká), Írán, Turecko, Sýrie, Kypr, i do vazeb
- spinosa - ostnitá, (trnitá), Kypr

Monanthes - monanthes , Crassulaceae. 18 taxonů, Makaronésie, sukulenty
- amydros Kanáry
- anagensis - drchničková, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- atlantica - Maroko
- brachycaulos - end Kanáry
- laxiflora - řidkokvětá, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- lowei - Loweova, end port. ostrovy Selvagens, Madeira
- muralis Kanáry
- pallens - end Makaronesie - Kanáry, skalní štěrbiny
- polyphylla - mnoholistá, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- wildpretii - Kanáry, § SP, §BG, Smar-m, NATm

Monizia - monyzia , Apiaceae

- edulis - jedlá, (sladká), end Madeira, Smar-m, NATm
Monoses (Pyrola) - **jednokvítek**, **monoses**, Pyrolaceae
- uniflora - velekvětý, cirkumpolární, §H
Monotropa - **hnilák, monotropa** , Monotropaceae
- hypopitis - smrkový, Středozemí, Julské Alpy , Kypr, ČR
Monsonia - monsonya, Geraniaceae
- nivea - s Afrika, Egypt, Sudán, Sinaj, Arábie, Palestina, Irák, Írán, Pákistán
Monstera - monstera, filodendron, Araceae, 120 druhů, popín rostliny, deštné lesy, tropy, stř. a JAm, Karibik, okr
- deliciosa - rozkošná, (zrůdička lahodná, nepravý filodendron, Ceriman, Mexican Breadfruit, Split Leaf Philodendron, Swiss Cheese Plant), pův. trop. stř. Amerika, Středozemí, MAkaronésie , Červený seznam, pnoucí, okr, Madeira, ČR hrnk
Montia - prudil, zdrojovka, montya, Montiaceae
- arvensis - rolní, Středozemí
- fontana - hladkosemenná, (pramenná), Středozemí, §H
- minor - menší, § RO
Moraea - protistojka, morea, Iridaceae
- iridoides - kosatcovitá (Butter flyiris), pův. j. Afrika, Červený seznam, okr cibulovina, Čína
- mediteranea - středozemní, Řecko, Kréta, Libye, Egypt
- sisyrinchium - v. Středozemí, Írán
Morella - morela, Myricaceae / Voskovníkovité,
- faya - Azory< Kanáry, Portugalsko , inv na Havaji **,** dvoudomý stromek (až 15 m), plody léč, sušené na mouku, kůly a tyče
Morendera - morendera, Colchicaceae / Liliaceae
- sobolifera - výběžkatá, Jugoslávie, Balkán
Morettia - morecia, Brassicaceae,
- parviflora - Blízký východ,
Moricandia - morikandya, Brassicaceae, 7 druhů, byliny, u cest, Středozemí, Střední východ, okr
- arvensis - rolní, Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Řecko, Kypr, sz. Afrika, sec Kanárské ovy
- moricandioides - Španělsko
- nitens - lesklá, Palestina, Izrael, pouště a polopouště
Morina - morina, Caprifoliaceae, Morinaceae, Dipsacacea
- persica - perská, Balkán - Albánie, Řecko, Severní Makedonie, Bulharsko, Turecko, Libanon, Sýrie, Indie, Pákistán, Afghánistán, kamenité pastviny, stepní relikt
Morisia - **morisia**, Brassicaceae, 1 druh, růžic. trvalky, kůlový kořen, písč. oblasti, Korsika, Sardinie, okr
- monanthos - dvoučlánková, (jednoprašná), end Sardinie a Korsika, suché kamen svahy kopců, písč pobřeží, §F
Morus - morušovník, morus, moruše, morušeň, Moraceae, 40 druhů, Afrika, Asie, Amerika, opad. dřeviny, okr, stará kult dřevina – ovoce, pro bource morušového, (Mulberry), subtr a mírný pás s. polokoule
- alba - bílý, pův. Čína, Korea, intr Středozemí, Francie, BG, Albánie, Maroko, Kypr, Malá Asie, pěst pro housenky bource morušového (požírá listy), alergický pyl, ČR
- nigra - černý, (Black Mulberry), pův. Přední Asie - Íránu, pěst od starověku Středozemí, Makaronésie,, Palestina, Izrael, bible, Kypr, Albánie, Írán, ČR
- pomifera - jablíčkový, Kypr
- rubra - červený, pův. jz. USA, pěst. Středozemí, Turecko, Chorvatsko
Murraya - tlustolupka, muraya, Rutaceae, 5 druhů, menší stáloz. aromat. dřeviny, jv Asie – Indie, Indočína, Čína, MAlajsie, tichom.ovy, okr, farmakologicky
- paniculata (exotica) - latnatá, (Orange Muraya, Orange Jasmine), pův. jv. Asie, keř až 7 m, okr subtropy, stř. Evropa hrnk
Musa - banánovník, musa, banán, pisang, Musaceae, 40 druhů, palmovité trvalky, velká bylina až 6 m, tropy jv. Asie – Indie, Čína, Bangladéš, Indočína, Malajsie, Filipíny, Japonsko a Austrálie
- acuminata - zašpičatělý, („trpasličí banán“, Apple Banana), pův. jv. Asie, Čína, Indie, Srí Lanka, Filipíny, živné vlhké půdy, okr subtropy, intr Středozemí, Makaronésie,
- cavendishii - , intr Středozemí, Itálie

- nana - nízký, pův. jv. Asie, intr Středozemí, Itálie, Ischia, Sicílie, Kypr, Maroko, Kanárské ovy, Madeira (malé banány se nesmí prodávat v EU)
- paradisiaca Cavendishii - rajský, (Dwarf Banane), Madeira
- sapientium - ovocný, pův. jv. Asie, intr Středozemí, pěst Ischia, Kypr, Tunisko
Muscari - modřenec, muskari , Hyacinthaceae**,** Liliaceae, 50 druhů, mořské pobřeží, kamenité svahy, stepi, Středozemí až jz. Asie - Evropa, s. Afrika, Malá a Přední Asie, stř. Asie, okr, §D – všechny evropské druh
- armeniacum (pyramidatum) - arménský, hory, Středozemí , Balkán, Řecko, Turecko, Kavkaz, Arménie, Írán, kamen a travn plochy,
- aucheri - Aucherův, end Turecko - Anatolie, okr Evropa v cv
- botryoides - širolistý, pův. j.Evropa, v. Středozemí, Malá Asie, Kavkaz, §H
- comosum - chocholatý, (hroznatý, Tassel Hyacinth), submediterání florelement, pův. Středozemí, Makaronésie, Španělsko, Portugalsko, Baleáry, Řecko, H, Itálie, Sardinie, Kypr, Malta, Maroko, Blízký východ, travn křoviny, okr, zelenina, ČR
- commutatum - pozměněný, Itálie, Řecko, Balkán, Palestina, Jordánsko, jarní geofyt
- cycladium - kykladský, egejská oblast
- gussonei - gussonský, Itálie, Sicílie
- incostrictum - stažený, Kypr
- latifolium - širolistý, pův. Turecko, Středozemí, Červený seznam, okr
- neglectum - hroznatý, (přehlížený), v Středozemí, Jugoslávie, Kypr, travn kamen plochy, okr, ČR
- parviflorum - mnohokvětý, (Autumn Grape Hyacinth, Lesser Grape Hyacint), Kypr, Malta
- racemosum - H
- spreitzenhoferi - , Kréta
- tenuiflorum - tenkokvětý, stř. a jv Evropa, v. Středozemí, jz. Asie, Írán
Musschia - muschia , Campanulaceae
- aurea - zlatá, end Madeira, Bern, Smar-m, NATm
- wolbrestonii - , end Madeira, NATm
- wollastonii - Wollastonova, Makaronésie, laurisilvia , Bern, Smar-m,
Myagrum - povázka, povaza, myagrum, povázka , Brassicaceae, Středozemí,
- perfoliatum - prorostlá, pův. Středozemí,
Mycelis - mléčka , mycelis, Asteraceae
- muralis - zední, Středozemí**,** Evropa, ojed, sz Afrika, Malá Asie, sec SAm, NZ
Myoporum - myoporum, vousatec, Scrophulariaceae, býv. Myoporaceae, 30 druhů, 17 z Austrálie, stáloz. rozlož. dřeviny, od v. Asie po Austrálii, NZ, Havaj, okr
- acuminatum (tenuifolium) - zašpičatělý, (tenkolistý), pův. Austrálie, mangrovy i vnitrozemí v křovinách, keř, slunná místa, okr, jed. peckovice, intr. Kanárské ovy, Středozemí
- laetum - Středozemí
Myosotis - pomněnka, myosotys , Boraginaceae, 50 druhů, byliny, vlhké lokality, Eurasie, Amerika, Austrálie, okr
- arvensis - rolní, Středozemí , Makaronésie, celá Evropa, Skandinávie, ČR, úhory
- azorica - azorská, Azory, Bern, Smar-m, NATm
- brevisetacea - štětinatá, u potoků, ČR
- caespitosa - trsnatá, Středozemí , Makaronésie, Írán, bahnité břehy, ČR
- czekanowskii - Čekanovského, , §R
- decumbens - poléhavá, Skandinávie
- discolor - různobarvá, (pestrá), Středozemí , Makaronésie, suché úhory, ČR
- latifolia Kanáry
- laxa - chabá, Skandinávie
- laxa ssp. caespitosa - mléčná trsnatá, §H
- maritima - přímořská, Smar-m, NATm
- minutiflora - malokvětá, Kypr
- nemorosa - hajní, Středozemí , lesní prameniště, ČR
- olympica - uludažská, Anatolie, Írán, snad Kavkaz
- palustris - bahenní, celá Evropa, ČR, břehy vod, okr ČR, SRN, H,
- pusilla - něžná, Kypr, §F

- ramosissima - chlumní, (větevnatá), Středozemí , Makaronésie, Kypr
- refracta - zalomená, Kypr
- rehsteineri - , §CH, Bern, Smar, NAT
- retusifolia - ,Smar, NAT
- scorpioides (palustris) - bahenní, (štírovitá, článkovaná), Evropa až Sibiř, Skandinávie, mokřady, rašeliniště, okr, ČR
- soleirolii - Soleirolova, §F
- sparsiflora - řídkokvětá, Írán, říční aluvia, ČR
- stenophylla - úzkolistá, skalnaté stráně, **§CZ,** §H
- stricta - drobnokvětá, Středozemí , suché úhory, ČR
- sylvatica - lesní, (Woodland forget Me-not), Středozemí, Írán, Eurasie, SAm , horské vlhké lesy,ČR, okr ČR, SRN, H, Čína, inv

Myosurus - myší ocásek, myosurus, Ranunculaceae
- minimus - nejmenší, Středozemí, H

Myrica – voskovník, myrika, vřesna, zdla, (Bayberry, Wax Myrtle), Myricaceae, 2 druhy, dříve 50 druhů - zařazeny jako Morella / voskovník , mírné a subtr. pásmo obou polokoulí, ne Austrálie, vlhké lokality, arom. dřeviny, vosk na svíčky, okr
- *cerifera - pravý, pův. SAm, pěst Středozemí,*
- *faya - (Azorean Candelebery Tree, Wax Myrtle), Středozemí , Makaronésie - Madeira - vavřín. lesy laurisilvia , Kanáry, mělké půdy*
- gale (palustris) - obecný, Evropa, s. Asie, SAm
- *MAkaronse - MAkarónský, MAdeira*
- *rivas-MArtinezii - § SP , §BG, Smar-m, NATm*

Myricaria - židoviník, myrikaria , Tamaricaceae
- germanica - německý, Evropa, Makedonie, Španělsko, Francie, Itálie, Turecko, MAlá a Přední Asie, Írán, Krym, z. stř. Asie, §H, **§CZ**

Myriophyllum - stolístek, **myriofylum,** Haloragaceae (Zrnulovité), Lythraceae
- alterniflorum - střídavokvětý, Středozemí, Makaronésie,
- aquaticum - vodní, Středozemí, Makaronésie,
- spicatum - klasnatý, Středozemí, Makaronésie, Írán
- verticillatum - přeslenatý, Středozemí , Írán, ČR

Myrrhis - čechřice, myrhis , Apiaceae
- odorata – vonná, pův. hory Španělska, Francie, Alpy, Itálie, Jugoslávie, ČR nepůvodní

Myrsine - myrsine , **myrtovec, lachár,** Myrsinaceae, Primulaceae, 5 druhů, stáloz. nízké dřeviny, lesy a houštiny, Afrika, Himálaj, Čína, NZ, Azory, okr
- africana - africký, MAkaronésie,
- retusa - uťatý, end Azory

Myrtus - myrta, myrtus, Myrtaceae, 1 druh, stáloz. keř, houštiny, St
- communis - obecná, (řecká, italská, Myrtle), pův. Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Sicílie, Korsika, Sardinie, Kypr, Ischia, s. Afrika - Maroko, Palestina, Izrael, zavl Makaronésie, Azory, Madeira, bible, v židovské kultuře byla posvátná, , keř 1-5 m, stáloz., aromat, slunná místa, lesní okraje, makchie, zasvěcena bohyni lásky Afroditě (Řekové a Římané), symbol lásky, krásy, štěstí, plodnosti a stálosti citu, při svatebních obřadech, nesmrtelnosti, (destilát mirto z plodů či listů), okr,
- nuvelli -

Najas - řečanka, najas , Hydrocharitaceae, akvária
- marina - přímořská, v Středozemí, Turecko, Blízký východ, ČR, okraje pouště Thár – Indie, Pákistán, Indočína, Malajsie
- minor - menší, Středozemí, Francie, Kypr, MAroko, ČR, Indie, Indočína, vodní plochy

Nananthea - nanantea, Asteraceae,
- perpusilla - Korsika, , §F

Nandina - nandina, Berberidaceae
- domestica - domácí, (Heavently Bamboo, Sacred Bamboo), pův. Japonsko, stř. Čína, Indie, keř 2 m s větvemi podobnými bambusu, okr, u oltářů, subtr, Středozemí. pokojová bonsaj

Nanozostera - nanozostera, Zosteraceae
- noltii - § SP, §BG,

Narcissus - narcis, narcisus , Amaryllidaceae**,** Alliaceae, 150 druhů, vytrvalé cibuloviny, vlhká místa, okolí tůní, přímoří, Středozemí, j. a z. Evropa (Španělsko, Portugalsko, Francie, Alpy), Eurasie, SAm, s. Afrika, Asie, okr, §D – všechny evropské druhy, jed zejména cibulky
- angustifolius - úzkolistý, H
- assoanus - Středozemí, na skalách u Marseille
- asturiensis - asturský, Pyreneje, § SP, §BG,
- bertolonii - Bertolonův, Sardinie
- bulbocodium - sukničkový, (trsnatý, jarovítový), Středozemí, Portugalsko, Francie, s. Afrika, Červený seznam
- cantabricus - kantabrijský, Španělsko, Maroko, Alžírsko, bílý květ, TTP do 1000 m n.m.
- cyclamineus - bramboříkovitý, § SP, §BG,
- fernandesii - § SP, §BG,
- hedrayanthus - end. jv. Španělsko, horské louky, Ca výchozy,
- humilis - nízký, § SP, §BG,
- hyspanica - hyspánský, , §UA,
- jonquiilla - okolíkatý, Pyren. polostrov, Španělsko, Portugalsko,, jinde asi zplanělý, Francie, Itálie, Balkán, TTP, okr
- longispathus - § SP, §BG,
- minor - menší, Španělsko, Portugalsko
- nevadensis - § SP, §BG,
- obsoletus - v. Středozemí,
- papyraceus - papírovitý, Kypr
- poeticus - bílý, pův. v j. Evropě, Středozemí, Pyreneje, Alpy, nejběžnější v travn. plochách, okr. cibulovina, ČR
- poeticus ssp. radiiflorus - Balkán, Karpaty, stř. Evropa, §UA , §H
- pseudonarcisussis (nobilis) - žlutý (ušlechtilý), pův. jz. Evropa, Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, některé ssp. Červený seznam, ČR
- pseudonarcisus ssp. nobilis - § SP, §BG,
- requienii - Requienova, Francie, Španělsko, kamen a travn svahy
- romieuii - Romieuxův, end MAroko - úpatí Vysoký Atlas, okr i ČR
- rupicola - skalní, Pyrenejský poloostrov, end Španělska a Portugalska, Středozemí,,skály, okr. skalnička
- serotinus - pozdní, (Autumn Narcissus), Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, Kypr, Malta, Maroko
- tazetta - taceta, (French Daffodil), Středozemí, Sardinie, Španělsko, Kypr, MAlta, Írán, garrigue, TTP, okr, ČR
- triandrus - trojmužný, Španělsko, Portugalsko, Středozemí, Červený seznam, horské TTP, § SP, §BG,
- triandrus ssp. capax - , §F
- viridiflorus - živokvětý, Středozemí, ohrožený druh, § SP, §BG,
- x incomparabilis (poeticus x pseudonarcissus) - zkřížený, ustálený hybrid, Francie, Španělsko

Nardus - smilka, nardus, Poaceae
- stricta - tuhá, Středozemí, Makaronésie, Evropa, ČR

Narthercium - liliovec, Nartheciaceae - liliovcovité, 7 druhů
- balansae - Kavkaz, Turecko, Gruzie
- ossifragum - kostilomka, z. Evropa, Portugalsko až Norsko
- reverchonii - end centr Středozemí, pouze Korsika, břehy horských potoků, popsal Čelakovský
- scardicum - sardinský, Albánie, Řecko, Makedonie, Kosovo

Nasturtium - potočnice, nasturcium , křezice, Brassicaceae, 6 druhů, břehy vod, pův. Evropa a s.Asie, okr, dnes plevel toků SAm a oblastí mírného pásma j. polokoule, §Pl – všechny druhy,
- microphyllum - drobnolistý, Írán
- officinale - lékařská, celá Evropa, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, mimo sever (jen j. Švédsko), k SRN, ČR, Sinaj, Arábie, břehy toků, **§CZ,** §Pl, okr, salátová zelenina

Nauclea - nauklea, řemdihák, uzavřenosemenec, Rubiaceae, 10 druhů, stáloz. dřeviny, kožovité listy, tropy, Afrika až Asie, Austrálie a Polynésie, okr
- orientalis - východní, monzun. lesy, strom, Srí Lanka, plody

Naufraga - naufraga, Apiaceae
- balearica - baleárská, § SP, §F, §BG,

Nauplius (Asteriscus) **- hvězdičkovka, nauplius** , Asteraceae
- aquaticus - pobřežní, (Seaside Ox-eye Daisy), celé Středozemí, Španělsko, Baleáry, Malta
- stenophyllus - úzkolistá, Kanárské ovy (Gran Canaria)
Neatostea - netostema , Boraginaceae,
- apulum - apulská, Středozemí, Makaronésie, j.Itálie (Apulie), Kypr
Nectaroscilla (Scilla) **- nektaroscila,** Asparagaceae, Hyacynthaceae, v. Mediterán
- litardierei -
Nectaroscordum (Allium) - **nektaroskurdum**, Alliaceae / Liliaceae
- meliophilum - , §UA,
- siculum – sicilská, Francie, Sardinie, Sicílie, až Turecko a Černomoří , §F
Nelumbo (Nelumbium) **- lotos, nelumbo,** ořešinec, Nelumbonaceae, 2 druhy, oddenkaté vodní rostliny, okraje vod, bahnité břehy, tropy a subtropy, Povolží, j.Asie, Malajsie, Austrálie, okr, léč sirup, zabiják lásky
- nucifera (N. speciosum) - ořechonosný, (indický, ořechodárný, posvátný, obecný, pravý, skvělý, nádherný, Hindu Lotus, Sacred Indian Lotus), vodní rostlina, teplé klidné bahnité trop. vody, vlhké tropy, pův. j. Asie od delty Volhy, Egypt - Nil, Maroko, vlhké tropy, pěst okr i jako zelenina kořenová (dužnaté oddenky), všechny části jedlé, léč, tonikum, droga, semena jako afrodiziakum, amulet, lotosový efekt (vosková struktura - špína se smaže a neusadí se, napodobuje se v koupelnách a u barev)
Nemophilla - hajnička, nemofila, luhomílek, Hydrophyllaceae, Boraginaceae, 11 druhů, jednoleté byliny, zvonk.květy, od pobřežních písčin po suché tvrdolisté forMAce (chaparral), z SAm, okr
- MAculata- skvrnitá,
- menziesii - Menziesova,
NeochaMAelea - neochamelea, Rutaceae
- pulverulenta - poprášená, Makaronésie, Kanáry
Neotinea - neotynea , Orchidaceae
- MAculata - skvrnitá, (Spotted Neotinea, Deuse Flowered Orchid), Středozemí, Kypr, Madeira - vavřín. lesy, Kanárské ovy (Tenerife)
- tridentata - Maďarsko
- ustulata - osamahlá, Maďarsko
Neottia - hlístník, neocie, Orchidaceae
- nidus-avis - hnízdák, parasit., Evropa, celé Středozemí, H , Sardinie, Malá Asie, Kavkaz, §H , §UA, ČR vzácně
Neottianthe - neociante, Orchidaceae
- cucullata - kapucínek, (kukačka), skvost evrop. orchidejí**,** §UA,
Nepeta - šanta, nepeta , Lamiaceae, 250 druhů, byliny, travn lokality, horské svahy, subtr a mírný pás, Eurasie, Středozemí, stř. a jv. Asie, s. Afrika, okr
- betonicifolia - bukvicolistá . hory Kavkaz, Gruzie, Arménie, Írán, Ázerbajdžán, Kurdistán hole
- cataria - kočičí, pův. asi Středozemí ,Španělsko, Francie, Itálie, Jugoslávie, Balkán, Turecko, Malá a stř. Asie, okr, ČR, láká milostnými pachovými látkami kočky, které se v porostu vyválí a roznesou semena
- foliosa - listenatá, end Sardinie
- mussinii - Mussinova, Itálie, Malá Asie, Kavkaz
- nuda - lesostepní, Středozemí, Írán
- parviflora - mnohokvětá, §H
- racemosa - hroznovitá, Zakavkazsko - Arménije, Azerbarjdžán, Írán, Turecko, okr Evropa i ČR, SAm
- rtanjensis - , §SRB
- teydea - tejdská, end Kanáry (Tenerife, La Palma, okr, léč
- troodii - trodská, end Kypr
- x faassenii (racemosa x nepetella) - Fasenova, okr, ČR
Nephrolepis - ledviník, nefrolepis, kapradina, Lomariopsidaceae, (Nephrolepidiaceae), Davalliaceae, asi 30 druhů, trop. Asie, Afrika, Austrálie, Amerika, deštné lesy
- undulata - subsaharská Afrika až Makaronésie - Kapverdy, Kapverdy, Madagaskar, Sokotra
Nerium - oleandr, nerium, bobkovnice **,** Apocynaceae, 51 druhy, stáloz. keře až stromky, sušší břehy, Středozemí, Čína a Indie, okr, jed
- indicum - indický, Kypr
- oleander - obecný, (bobkovnice růžová, Oleander Rose Laurel, Kaner, Rose Bay), pův. celý mediterán, Středozemí – Španělsko, Baleáry, Francie, Itálie, Ischia, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, BG, Řecko, Albánie,

Kréta, Kypr, Turecko, Makaronésie - Kapverdy, Madeira, Maroko, Blízký východ, Přední Asie, Írán, , §F, keř. stromek, tvrdolisté lesy, údolí, pobřeží, kamen břehy, léč, jed (i med u nich, příp. jídlo na ohni z jeho dřeva), okr (cv. Geant des Batailles, Petite Salmon), ČR kbelík
Neslia - řepinka, neslia , Brassicaceae, byliny, rumiště, Eurasie
- apiculata - vrcholová, Kypr
- paniculata - latnatá, Středozemí , Írán, téměř celá Evropa, domest. GB a Švédsko, ČR, na sv. SRN chybí, rumiště
Neurada - neurada, Neuradaceae
- procumbens - nízká, Kypr, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), Sinaj, Arábie
Nicandra - lilík, nikandra, pěknomázdřec, Solanaceae, 1 druh, bylina, suché otevřené lokality, Peru, okr
- physaloides - mochyňovitý, (měchýřkatý, Apple of Peru), Peru, stř. Asie, Indočína,, sec Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, pěst., okr. ČR, Čína **,**
Nicotiana - tabák, nykociana , Solanaceae, 95 druhů, byliny až keře, vlhčí tropy, Amerika, Austrálie, okr
- glauca - křovitý, (sivý, Shrub Tobacco, Yelloow Tree Tobacco), pův. SAm a j. Bolívie, Argentina, krátkověký keř. stromek, okr, intr Středozemí, Španělsko, Řecko, Kypr, Malta, Makaronésie - Madeira, Maroko, Lybie, Egypt, rumiště, inv
- tabacum - pravý, Jemen
Nigella - černucha, nigela , Ranunculaceae
- arvensis - rolní, Středozemí , Španělsko, Portugalsko, Kypr, z. Evropa, s. Afrika, **§CZ**
- cilliaris - brvitá, Kypr
- damascena - damašská, (Love-in-a-mist), pův. mediterán, Středozemí, Makaronésie, Írán, j. Evropa, Sardinie, Kréta, s. Afrika, Turecko, garrigue, pole, okr. letnička, ČR, semena „černý kmín“ léč při zažívacích potížích
- fumariifolia - zemědýmolistá, v. Středozemí, Kypr
- gallica - galská (francouzská), §F
- hispanica - španělská, pův. Španělsko
- orientalis - východní, pův. MAlá Asie, v. Středozemí, okr, ČR letnička
- sativa - setá, (Black Cummin, Dill), pův. z. Asie a s. Afrika, Izrael, bible, intr. Středomoří, Maroko, Kypr, Střední východ, pěst na koření
Nigritella - temnohlávek, nigritela, Orchidaceae
- nigra - černá, §UA,
Nitraria - šamanicha, nitraria, Zygophyllaceae
- retusa - uťatá, s. Afrika - Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Irák, Írán, Pákistán
- schoberi - Šoberova, §RO, §UA,
Noaea - noea , Amaranthaceae
- mucronata – dýkovitá, j, Středozemí, s. Afrika, Řecko, Kypr, Kréta, Turecko, Írán, Pákistán, Kavkaz, Arménie, Gruzie, Ázerbajdžán, nízký trnitý keřík,
Noccaea (Thlaspi) - nocea, penízek, Brassicaceae**,** drobné, krátkověké byliny, kamenité stráně, s.temperátní oblasti, úhory, plevel
- caerulescens ssp caerulescens (alpestre) - modravý pravý, západo-prealpinský, Skandinávie, ČR rumiště, u komunikací,
- jankae - slovenský, end z Karpaty, lemy
- kovatsii - Kovatsův, ČR - Karpaty
- montana - horský, **ČR C3**, reliktní bory, ohrožena bezzásahovou sukcesí,
Nolina - nolina , Draceanaceae
- longifolia - dlouholistá, pův. Mexiko
- recurvata - pův. Mexiko, strom „sloní tlapa“, Madeira
Nonea - pipla, nonea , Boraginaceae, Scrophulariaceae**,** suché TTP, Eurasie
- intermedia - prostřední, Kavkaz, Turecko
- neutricosa - , Kypr
- pallens – lesklá, §SRB
- philistaea - vlhkomilná, Kypr
- pulla - osmahlá, Středozemí**,** Írán
Nopalea - nopálovka, nopalea, Cactaceae

- coccinellifera (cochenillifera) - červcový, chov červců na Kanár ovech a Alžírsku (v 19.st., dnes obnova), barvivo potravin
Normania *(Normaniana)* - normanya, Solanaceae,
- nava - § SP, § BG,
- *triphylla - trojlistá, end Madeira* dnes Solanum trisectum
Notholaena - podmrvka, notholena , Pteridaceae, Adiantaceae
- marantae - hadcová, mediterán, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Francie, Madeira, Etiopie, Krym, §H, §UA, **§CZ**
Nothoscordum - notoskordum. Amaryllidaceae,
- gracile - štíhlé, Středozemí, Makaronésie,
- striatum -
Notobasis - notobasis, Asteraceae
- syriaca –- syrský, (Syrian Thistle, Thorns & Briers), v. Středozemí, Sýrie, Sinaj, Arábie**,** Palestina, Izrael, bible, celé Středozemí, Kréta, Kypr**,** Blízký východ,
Notoceras - notoceras, Brassicaceae, 1 druh
- bicorne - Kanáry, Pyren. poloostrov, s. Afrika, jz. Asie, Írán, Pákistán
Nuphar - stulík, nufar , Nymphaeaceae, 25 druhů, oddenk. vodní rostliny, temperát oblasti s. polokoule, Evrasie, SAm, okr
- lutea (luteum) - žlutý, Středozemí, Maďarsko, Černá Hora, Írán, §SRB, ČR
- pumila - MAlý (European cow Lily), cirkumpolární druh, jz. Evropa, Amerika, ČR
Nymphaea - leknín, nymfea, Nymphaeaceae, 50 druhů, oddenk vodní rostliny, po celém světě, zejména tropy, téměř celá Evropa,kosmopolitní, okr , posvátná, symbol sex nenasytnosti, ale kořen zabiják lásky
- alba - bílý, Evropa, Středozemí, H, Makaronésie, Sardinie, BG, Černá Hora, sz. Afriky, Sýrie, Izrael, Írán, Zakavkazsko, §SRB, §H, **§CZ**
- lotus - posvátný, ("egypt. lotos"), povodí Nilu - Egypt, kultovní rostlina (bohyně Isis), Asýrie, okr. subsaharská Afrika, Madagaskar, Maskarény, j. Asie - Pákistán, Cejlon, Čína, Filipíny, Indonésie, N. Guinea, Rumunsko (Oradea). zavl. Amerika , tůně, slabě kyselá teplá voda
- pygmaea (tetragona) - čínský, (trpasličí, Miniature Water Lilyes, Pygmy Water Lilyes), pův. Čína, mělké vody, okr subtropy
Nymphoides - plavín, nymfoides , Menyanthaceae**,** Nymphaeaceae, 40 druhů, oddenkaté vodní rostliny, po celém světě, Eurasie, Amerika, Afrika, okr
- peltata - štítnatý, jv. Asie, j. a stř. Evropa, Černá Hora, §H, §UA, **§CZ**
Ocimum - bazalka, ocimum , Lamiaceae, 35 druhů, arom. stáloz. byliny a keře, horké suché křoviny, tropy, Asie, Afrika , okr, aroMAt, inzekt., afrodiziak.
- basalicum - pravá, pův z.Asie, pěst. Středozemí, Itálie, Egypt, Maroko, pěstovaná kořeninová zelenina, vonná, léč antisepticky, insekticid, repelent, afrodiziakum, ČR
- envigor - janovská bazalka, pěst na výrobu pesta
Octhodium - oktodyum , ?
- aegyptiacum - egyptské, Egypt, Kypr
Ocotea - obaleň, kafrovník, **okotea**, Lauraceae
- foetens - zápašná, smrdutá, (Fetid Laurel, Stnklaurel), Makaronésie - Madeira, vavřín. lesy **-** laurisilvia
Odontarrhena (býv Alyssum) **- odontarhena**, Brassicaćeae, 90 druhů, temperátní Eurasie, SAm,
- akamasica - end Kypr
- bertolonii - Itálie
- chalcidica - Balkán, Alnánie, Srbsko, Řecko
- chondrodyna - end Kypr
- smolikana - end Pindosa Řecko, j. Albánie
- totuosa - j. a jv. Evropa
- troodi - troodský, end Kypr
Odontites - zdravínek, odontytes, poloparazit, TTP, Eurasie, Scrophulariaceae, nově do Orobanchaceae
- cypria - kyperský, end Kypr
- granatensis - § SP, § BG,
- hollianus - Makaronésie - end MAdeira, skaln hory, Smar-m, NATm
- jaubertianus - Jaubertův, , §F
- luteus - žlutý, Středozemí, stř. Evropa - ČR, až Volha

- verna - jarní, Středozemí
Odontospermum *maritimum - viz Astericus maritimus*
Oenanthe (Phellandrium) - **halucha, enante** , Apiaceae, 30 druhů, vlhkomilné trvalky, mokřady, mělké vody, s. polokoule, j. Afrika, Austrálie, okr
- aquatica - vodní, Středozemí, H
- crocata - šafránovitá, z. Středozemí, vlhké TTP
- divaricata - Madeira, Smar-m, NATm
- fistulosa - dutá, Středozemí, mokřiny ,
- foucaudii - Foukaudova, §F
- pimpinelloides - bedrníkovitá, Středozemí, od Maroka a Portugalska až do Turecka, Kréta, Turecko, Levanta, Izrael, Krym, Gruzie, Ázerbájdžán, ale i GB a NL, sec Německo, Švédsko, Kalifornie
- silaifolia- koromáčolistá, submediteránní, Portugalsko až Balkán, BG, Maroko až Tunisko, Turecko, Kavkaz, Irán, Izrael, GB, ČR, Slovensko, Ukrajina
Oenothera - pupalka, enotera, Onagraceae, Oenotheraceae, 200 druhů, hlavně v SAm, ale i JAm, v. Asie a Evropa, byliny, okr
- biennis - dvouletá, pův. Dálný východ, zavlečena do Evropy, Středozemí, Makaronésie, ČR nepůvodní
- divaricata - rozkladitá, end Madeira
- drummondii - Drummondova, Palestina, Izrael, písčiny
- glazoviana - rudokališní, Makaronésie, , ČR
- rosea - růžová, Středozemí, Makaronésie,
- suaveolens - vonná, z. a centrální Středozemí, duny, rumiště, zahrady
Ochna - ochna , Ochnaceae, přes 80 druhů, dřeviny, trop. lesy, Afrika, Asie, okr
- arborea - dřevitá, pův. trop. Afrika - Kongo, dřevina, tvrdé těžké dřevo (topůrka), prášek z kůry (šňupání proti bolestem z hlavy), léč (kořeny)
Ochradenus - ochradenus, Resedaceae
- baccatus - Blízký východ,
Ochrosia - ochrosia , Apocynaceae
- elliptica - eliptičná, Kypr
Olea - olivovník, olea, oliva, (Olive), Oleaceae, přes 40 druhů, subtr. až tropy, Středozemí, Afrika, Asie, Australasie, Tichom. ovy, dlouhověké hlubokokořenící stáloz. dřeviny, váže vzdušný CO_2 (10 kg/1 l oleje), snáší sucho, okr, pěst – olej, ovoce,
- europaea - evropský, typický pro Středomoří, na Krétě je nejstarší olivovník 3-5 tis. let ve Vouves (z něho se vily olympijské věnce) s dutým kmenem, posvátný strom je chráněnou národní památkou, (na divoký byla naroubován cv, Tsounati, průměr téměř 5m, obvod téměř 13 m), vedle je muzeum olivovníku na Sardinii, tisíciletý ve vesnici Santa Maria Navar, výška 10 m, obvod kmene ve 130 cm je 905 cm
- europaea ssp. cuspidata - evropský c. end JAR
- europaea ssp. oleaster - evropský olejný, ve zbytcích dubových lesů, Středozemí, Jugoslávie
- europaea var. sylvestris - evropský pravý (lesní, Olive Common), pův strom mediteránu z Malé Asie, s.Afrika, Středozemí, typický sklerofylní (tvrdolistý), jz Asie, adaptovaný na dlouhá suchá léta, bible, několik tisíciletí pěst „posvátný“ strom, 15 m, pův kulturní rostlina v. Středozemí, základ hospodářských systémů v bližším okolí Středozemního moře – Féničané rozšířili po Středozemí, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Sardinie, Itálie, Ischia, Sicílie, Makaronésie - Madeira, Kapverdy, Jugoslávie, Řecko, BG, Kréta, Kypr, Turecko, s. Afrika – Maroko, Alžírsko, Tunisko, Sýrie, Sinaj, Arábie, také Amerika a Austrálie, Tichomoř. ovy, makchie, dlouhověké stáloz. dřeviny, až 12 m, plantáže ("olivové háje"), pěst ovoce, kvalitní stolní olej, spolu s holubicí symbolem míru, tvrdé husté dřevo (řezbářství, soustružnictví, alergický pyl, okr Čína, ČR
- exasperata - end JAR
- maderensis - madeirská, end Madeira
Omphalodes - pupkovec, omfalodes, pupenka , Borraginaceae, 28 druhů, stř, Evropa, evrop. Středozemí, Malá Asie, Blízký východ, byliny, okr, okr
- cappadocia - kapadocký, Turecko (Kapadocie), okr
- littoralis - pobřežní, §F, Bern. NAT
- littoralis ssp. gallaecica - § SP , § BG,
- luciliae - Lucilin, Řecko
- nitida - lesklý, end Pryren. poloostrov, okr

- scorpioides - púomněnkový, křoviny, ČR, §H
- verna - jarní, Itálie a Chorvatsko, okr., ČR, SRN. H
Oncostema (Scilla) **- ladoňka, onkostema,** Asparagaceae, Hyacynthaceae, z. Mediterán
- monophyllos - z. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Maroko
Onobrychis - vičenec, onobrychis, (Holy Clover), Fabaceae, Viciaceae, suché písčité TTP, jv. Evropa, domest. pěst
- aequidentata - zoubkatý, Středozemí, (vzácnější na západě), Španělsko, Řecko, Bulharsko, Maroko až Tunisko, Turecko, Izrael, Kypr, pole, cesty
- alba - Balkán, Rumunsko, Karpaty, j Itálie, suché TTP
- caput-galli - beztrnný, Středozemí (mimo Baleáry, Korsika a Sardinie), Španělsko, Řecko. Kypr, Bulharsko, Maroko až Tunisko, Turecko, Izrael, pole, cesty
- crista-galli - trnitý, Kypr
- cornuta - rohatý, Kavkaz, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael (Hermon), Turkmenistán, Afghánistán, Pákistán, pichlavý polokulovitý keř
- montana – horský, cirkumboreální, Pyreneje, Alpy, Jura, Karpaty, Apeniny, Karpaty, Balkán, JUGO, Belanské Tatry - Slovensko, bazifilní, skály, §SK
- pallasii - Pallasův, §UA
- supina - Pyreneje
- vassilczenkoi - Vasilčenkův, §UA
- venosa - kyperský, (Venušin), v. Středozemí, end Kypr
- vicifolia - ligrus, pův. j. a jv. Evropa, z. Asie, Středozemí, pole, rumiště, cesty, ČR nepůvodní
Ononis - jehlice, ononys, babí hněv, Fabaceae, 75 druhů, (Sicilie 17), byliny a keře, suché lokality, úhory, Středozemí, Evropa, Makaronesie - Kanárské ovy, s. Afrika, z. Asie po Írán, okr,
§Pl – částečná ochrana všech druhů
- angustissiMA - Středozemí, Makaronésie,
- aragonensis - aragonská, Pyreneje
- arvensis - rolní, Středozemí, H
- crispa - kadeřavá, j. Evropa, Španělsko
- cristata - Středozemí
- fruticosa - křovitá, (plodová), z. Středozemí, j. a stř. Evropa, Francie, Španělsko, s. Afrika, Malá a Přední Asie, ČR nepůvodní
- natrix - hadovitá, (žlutokvětá, Bushy Restharrow), j. Evropa, Středozemí, Sardinie, Španělsko, Řecko, Kréta, Malta garrigue, písčité duny, rumiště, advent
- reclinata - Středozemí, Blízký východ, Španělsko, RF, Itálie, Jugoslávie, Albánie, Řecko, Bulharsko, Kanár. ovy, Madeira, Maroko až Egypt, Syrie, Libanon, Turecko, Izrael, Jordánsko, Irák, Írán. Arábie, Katar, Jemen
- rotundifolia - okrouhlolistá, s. Španělsko, j. Francie, s. Itálie, Švýcarsko
- spinosa - trnitá, stř. a j. Evropa, ČR, Středozemí, BG, H , Sardinie, s. Afrika, Maroko, Malá a přední Asie, u cest
- tournefortii - Středozemí, Makaronésie,
- variegata - pestrá, Středozemí - Portugalsko, Španělsko, Itálie, Sicílie, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Albánie, Turecko, Izrael, Sýrie, Libanon, Maroko, Alžírsko, Tunisko, písčité duny
- viscosa - lepkavá, Středozemí, Blízký východ, Španělsko až Řecko, Maroko až Tunisko, Turecko, Egypt, Irák
Onopordon - onopordon, ostropes, trubil, oslodýmač, pichlavec **,** Asteraceae, 40 druhů, dvouletky, stepi, kamenité svahy, úhory, rumiště, Středozemí, Evropa, z. Asie, okr
- acanthium - paznehtíkovitý, trubil, (Cotton Thistle), Írán, rumiště, ČR, archeofyt, okr Čína, z
- argolicum - argolský, Řecko, Malta, Sardinie, Sicílie, suchá rumiště
- bracteatum - listenatý, Kypr
- carduelinum - , NATm , § SP,§ BG, Smar-m,
- cynarocephalon - , Palestina, Izrael
- cyprium - kyperský, end Kypr
- illyricum - ilyrský, (Illyrian scotch Thistle), Středozemí, Sardinie, Itálie, kamen lokality, u cest
- nervosum - žilnatý, Španělsko
- nogalesii - § SP, § BG, SMAr-m, NATm

Onosma - ruměnice, onosma , Boraginaceae, 150 druhů, dřevnatějící byliny a polokeře, slunné kamenité lokality, písčiny, Středozemí až Turecko, řada lokálních taxonů,okr, §D – všechny evropské druhy
- alborosea - Středozemí - Blízký východ - Turecko, Sýrie, Irák
- arbustivo - dřevitá, Středozemí
- arenaria (arenarium) - písečná, end Pannonie, Srbsko, Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, ČR, SRN, Rakousko, písčiny, **§CZ,** §SK, §D, §H
- caucasica - kavkazská, Rusko, Středozemí, Kavkaz, Zakavkazí, Turecko
- caespitosum - trsnatá, Kypr end
- echinoides - end Sicílie, v. pobřeží Jadranu
- erecta - vzpřímená, Kréta, Řecko, garrigue, do 1800 m
- echioides - hadincová, Středozemí end j. Itálie
- fastigiata - stažená,
- frutescens (fruticosum) - plodová, v. Středozemí, od Řecka, Kréta, Turecko, do Palestiny,
- fruticosa - keřnatá, (keříkovitá), v. Středozemí, end Kypr
- giganteum - velká, Kypr
- graecum - řecká, Kréta
- graniticola - granitická, §UA
- helvetica - švýcarská, Alpy - Francie, Itálie, Švýcarsko
- lycaonica - end Anatólie v Turecku
- mite - střední, Kypr
- mirabilis - Středozemí - end Turecka
- oreodoxa - v. Středozemí - j. Turecko, s Írák
- polyphylla - mnoholistá, §UA
- rutilum - v. Středozemí - end Turecka (Taurus)
- tanaitica - donská, §UA
- taurica - krymská, (tautrská), Středozemí - Balkán, Turecko, Černozemí, suché, kamem lokality
- tornensis (tornense) - turnianská , §H, §D, NAT
- troodii - trodská, („zlaté zelí“), Kypr end, §SK, §D, §H, Bern
- viridis (tornensis) - turnanská, cirkumboreální, end Karpat, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko
- visianii - krasová, (Visianiho), v. Středozemí, Balkán, Karpaty, Slovensko, §SK, §H
Ophioglossum - hadilka, ofioglosum, hadí jazyk , kapradina, Ophioglossaceae, 50 druhů, tropy, ale i mírný pás, vlhké lokality, Eurasie, SAm, Afrika, Makaronesie, cirkumpol, okr
- azoricum - azorská, , §F
- polyphyllum - mnoholistý, §BG, § SP
- vulgatum - obecný, Středozemí, Makaronésie, Libanon, Kavkaz, stř. Asie, §H, **§CZ**
Ophrys - tořič, ofrys, Orchidaceae, 60 druhů, terestr., Středozemí, s. Afrika, z. Asie, Evropa, okr
- alasiatica - v. Středozemí,
- annae - roční, end Sardinie a Korsika
- apifera - včelonosný, (čmelákovitý), stř. Evropa, v Středozemí, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, (kromě sz.Afriky), **§CZ,** garrigue, §SRB, §H, §UA
- apifera ssp. folvofusca Sardinie - v.f,
- aranifera - pavoukovitý, Turecko
- argolica ssp. eleagnus - argolský, v. Středozemí, Kypr, Řecko, Turecko
- attica - atický, v. Středozemí, Kypr, Rhodos, Řecko, Turecko, Libanon
- aveyronensis - , §F
- balearica - baleárský, end z. Baleáry
- benacensis - Benacensův, Řecko
- bertolonii - Bertolonův, (Bertoloni´s Orchid), z. a stř. Středozemí, Španělsko, Jugoslávie, Řecko, Malta, §F
- bertoloniiformis - end jv Itálie
- biscutella - Středozemí
- bombyliflora - čmelákovitý, (Bumble Bee Orchid), Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Malta, garrigue, TTP, §F
- bornmuelleri - Bornmuelerův, v. Středozemí, Kypr
- carmelii - karmelský, Palestina, Izrael
- ciliata (speculum) - brvitý, (modropyský), celé Středozemí, Turecko

- coriophora - štěničný, Evropa, Kréta, Malá Asie, frygana, ČR býv.
- cornuta - rohatý, Írán, §SRB
- cretica - krétský, Kréta, Řecko, Egejské ovy, Turecko, kamen a travn místa
- elegans - end Kypr, v Středozemí
- ferrum-equinum - železný, (podkovovitý), Dalmácie, Řecko, Turecko
- ficalhoana -
- flavomarginata - v. Středozemí,
- fuciflora vč. ssp. apulica, ssp. candica, ssp. celiensis, ssp. cinereophila, ssp. exaltata, ssp. parvimaculata, ssp. pollinensis – čmelákovitý (čmelákokvětý) - Středozemí, Španělsko, Itálie, Řecko, H , Albánie, s. Afrika, §SRB
- funera - smuteční, (pohřební), v. Středozemí, Kypr
- fusca (vč.ssp. iricolor, ssp. omegaifera) - hnědý, (šedý, Brown Orchid), celé Středozemí, Sardinie, Kréta, Rhodos, Řecko, Kypr, Malta, Španělsko, Maroko, garrigue
- garganica - velikonoční, (gargánský) – Itálie (Gargáno)
- herae - Héry, Kypr, Egejské ovy
- holoserica ssp apulixa - end j. Itálie
- holoserica (holosericea, fuciflora, arachnites) – čmelákovitý, cirkumboreální, stř. a j. Evropa, Belgie, RF, SRN, Švýcarsko, Rakousko, Itálie, Řecko, Egejské ovy, Středozemí, s. Afrika, Sýrie, Libanon, Turecko (Kirgistán), Přední Asie, ČR, TTP, křoviny, §SK, okr
- holeserica ssp. holubyana – Holubyho, Jugoslávie - Istrie, Dalmácie, Maďarsko, cirkumboreální, **ČR C1**, end Karpat, <u>ohrožován bezzásahovou sukcesí,</u> **§CZ(C1**), §SK
- holosericea, ssp. maxima - čmelákovitý, Středozemí, Sardinie, Kréta, frygana, §H, §SR
- incubacea - inkubátorský, Sardinie
- insectifera - hmyzonosný, Evropa, Středozemí jen okrajově (jediný druh tořičů, který zde nemá těžiště výskytu, Jugoslávie, Řecko, §H, §UA, **§CZ**
- iricolor - zbarvený, stř. a v. Středozemí, Kréta, frygana
- israelitica - izraelský, Izrael, Palestina, v. Středozemí,
- kotschii - Kotschyho, end Kypru (kyrenejská orchidej), Řecko
- lapethica - lapetský, end Kypr
- levamtina - v. Středozemí, Kypr, Rhodos, juíbanon, Sýrie, Jordánsko, Malá Asie
- lutea vč.ssp. minor - žlutý, stř. a v. Středozemí, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Francie, Itálie (Gargáno), Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, s. Afrika – Maroko, frygana
- mammosa - bradavčitý, v. Středozemí
- morisii - Morisův, end Sardinie a Korsika
- myrtoides - myrtovitý, Řecko
- neglecta - přehlížený, centrální Středozemí
- oestrifera - , §UA
- omegaifera - omegovitý, Středozemí, Portugalsko až Izrael, Turecko
- pallida - bledý, Sicílie, Sardinie, Řecko, s. Afrika – Tunisko, Alžírsko
- panattensis - sardinský, end Sardinie
- passionis var. gargamica - velikonoční garganský,
- phryganaee - fryganový, asi hybrid z O. lutea, stř. a v. Středozemí, j. Itálie, Sicílie, Řecko, jz. Turecko
- phrygia . Turecko
- promontorii - promotorův, Středozemí, Itálie, Řecko
- quadripunctata - čtyřtečkovaný, Kréta, garrigue (frygana)
- reinholdii - Reinholdův, Balkán - Makedonie, Bulharsko, Řecko, Turecko
- scolopax (vč. ssp. cornuta, ssp. heldreichii, ssp. scolopax) - jelení, Středozemí, Řecko, H , Kréta, Rhodos, Korsika, Sardinie, Kypr, Balkán, Turecko, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Egypt, Červený seznam, travn křoviny, §H
- sicula - sicilský, v. Středozemí, Sardinie
- speculum (vernixia, ciliata) - modropyský, (zrcadlový, Dubbiena Kahla), Středozemí, Korsika, Sardinie, Sicílie, Řecko, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Turecko, Malta, (chybí Kréta a Kypr), s. Afrika, garrigue, §F
- sphegodes (vč. ssp. atrata, ssp. aesculapii, ssp. mammosa, ssp. sipontensis, ssp. spruneri, ssp. litigiosa) - pavoukonosný, centrum výskytu Středozemí, j. Evropa, H , Korsika, Itálie, Elba, Španělsko, Řecko, Kréta,

Kypr, Turecko, Egypt, Maďarsko, ssp. praecox end Sardinie a Korsika, garrigue (frygana), §SRB, §H, ČR býval, §SR
- taurica - krymský, Krym, §UA
- tenthredinifera - pilatkonosný, hnědopyský, z., centrální a v. Středozemí, Sardinie, Španělsko, Řecko, Kréta, Turecko, s. Afrika, (ne Libanon a Sýrie), travn. křoviny, §F
- ubilicara - místní, Turecko
- umbilicata - pupkový, v. Středozemí, Kypr, Írán
- vernixia - fermežový, Sardinie
- x nelsonii - H
- x hybrida - H

Opopanax - moračina, onopanax, všehoj , Apiaceae
- bulgaricum - bulharská, Bulharsko
- hispidus - srstnatá, Kypr
- chironium - toulcovitá, Sardinie

Opuntia - opuncie, nopál, (Cochineal Plant), Opuntiaceae, Cactaceae, cca 1000 druhů, nejrozšířenější rod kaktusů, hlavně teplé pouště, suché oblasti trop. Ameriky, od Kanady po Argentinu, Karibik, Galapágy, Sonora, jen některé v mírném pásu či ve vysokých horách, okr., zdomácněl ve Středozemí,
- dillenii - Dillenův, pův. trop. JAm, intr. mediterán, Středozemí zdomácněl
- ficus-indica - smokvovitý, (fíkový, fíkovníkový, obecný, smokvovec, „opuncie fíková“, Elephant Pear Prickly Pear, Indian Fig, Ball Cactus, Barbary Fig), pův. tropická JAm - Mexiko, stáloz. sukul, intr Středozemí, zdomácněl i inv, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Egypt, Španělsko, Ischia, Řecko, Sicílie, MAlta, Makaronésie - Kanárské ovy, MAdeira, Kapverdy, Austrálie, suché stráně, chudé půdy, živé ploty, krmný (plody trnité „kaktusové fíky"), alkohol, již i v ČR
- maxima - velký, pův. JAm, intr. mediterán, Středozemí zdomácněl, suchá a kamen místa
- subulata - větevnatý, pův. JAm – Andy (Argentina, Peru, Chile), intt v mediteránu okr
- vulgaris - obecný, intr Kypr

Oreochloa - holnice, oreochloa, Poaceae
- disticha - dvouřadá, §UA,

Oreopteris - pérnatec, oreopteris, paprušník, Thelypteridaceae
- limbosperma - horský, §H

Orchis - vstavač, orchis , Orchidaceae, 35 druhů, opad. zemní, otevřené travn. lokality, Středozemí, Eurasie, okr, ohr. bezzásah. sukc. zarůstáním, §Pl – všechny druhy,
- anatolica - anatolský, v. Středozemí, Libanon, Palestina, Izrael, Írán
- anatolica, ssp. sitiaca - anatolský, v. Středozemí, Kréta, Kypr, Libanon, garrigue (frygana),
- anatolica ssp. trodiu - v. Středozemí, Trodos
- boryi - , Kréta, frygana
- braucifortiii - , end Sardinie a Sicílie
- canariensis - kanárský, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria), Červený seznam
- coriophora - štěničný, (štětinatý), celé Středozemí, j. a stř. Evropa, v. Středozemí, BG, Černá Hora, jz. Asie, §SRB, §H, ČR býv., §SR, TTP, §UA
- collina (saccata) - pahorkatý, (Fan-lipped Orchid), celé Středozemí, Sardinie, Řecko,Kréta, Kypr, Malta, Malá Asie, s. Afrika, Portugalsko
- conica - sbíhavý, (Milky Orchid), Malta
- coriophora – štěničný, Írán, §F
- coriophora, ssp. fragrans - štěničný, (Scented Bug Orchid), Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Albánie, Turecko, Kréta, Malta, frygana, ČR býv. vlhké TTP
- fragrans - časný, Kypr, §F, §UA
- galilea - galilejský, Izrael, Palestina
- guadripunctata - čtyřskvrnný, Itálie - Gargáno
- inchusae - , end Sardinie, Baleáry
- italica (longicruris) - italský, celé Středozemí, Itálie, Korsika, Baleáry, Sicílie, Řecko, Kypr, (ne Francie), s.Afrika, travn a kamen svahy
- lactaea - mléčný, Středozemí - Portugalsko, Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Kréta, Palestina, Izrael, Malá Asie, garrigue (frygana), TTP

- laxiflora - řídkokvětý, (mlékolistý), celé Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Malá Asie, Izrael, §SRB, §H, §UA, Ča
- laxiflora ssp. elegans - řídkokvětý sličný, §H
- longicornu - dlouhohrotý, Korsika, Sardinie, Řecko, Baleáry, Sicílie, s. Afrika
- mascula ssp. mascula - mužský pravý, (Early Purple Orchid), z. Středozemí, j. a stř Evropa, Itálie, Turecko, sz.Afrika - Maroko, Kanárské ovy, Baleáry, z. a stř. Evropa, §F§, §H, UA, **§CZ**
- mascula ssp. inchusae - mužský i., end Sardinie
- mascula ssp. signifera - mužský znamenaný, stř. a v. Evropa, pohoří Balkánu, Korsika, Libanon, Írán, Kavkaz, **§CZ**
- militaris - vojenský, Středozemí, s. Španělsko, s. Itálie, Řecko, Turecko, stř. Evropa, Krym, Kavkaz, §SRB, §H, §UA,
- morio - obecný, (kukačka), Středozemí okrajově na severu - s. Španělsko, Baleáry, s. Francie, s. Itálie, Řecko, Kypr, Turecko, MAroko, Alžírsko, Tunisko, Korsika, Sardinie, Sicílie, Malá Asie - Írán, Irák, makchie, §H, §UA, **§CZ**
- morisii - hnědý, Sardinie
- nervulosa - žilnatý, §UA,
- olbiensis - Středozemí
- pallens - bledý, stř. a jv. Evropa, Středozemí, Malá Asie, Krym, §SRB, §H, §UA, **§CZ**
- palustris - bahenní, jv.Evropa, Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, Kypr, Turecko, Írán, stř. Evropa, §UA, **§CZ**
- papilionacea – motýlovitý, (motýlokvětý), celé Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Kréta, MAlá Asie, Palestina, Izrael, Kavkaz, var. grandiflore Sardinie, makchie, kamen svahy, §SRB
- pauciflora - chudokvětý, stř. Středozemí, Itálie, Jugoslávie, Řecko, Kréta, garrigue, TTP
- picta - barevný, §UA,
- provincialis - provánský, § SP, § BG, §UA,
- provincialis ssp. pauciflora - v. provensálský, z. a stř. Středozemí, Francie, Sardinie, Sicílie, Řecko, (Baleáry chybí), sz. Afrika, Maroko, Malá Asie, §F
- punctata - tečkovaný, Kypr, §UA,
- purpurea (fusca) - nachový (purpurový), stř. a j. Evropa, z. a stř. Středozemí, Francie, Itálie, Korsika, Sardinie, Balkán, Turecko, Alžírsko, Kyrenaika, Malá Asie, Kavkaz, stř. Evropa, **§CZ**, sušší TTP, §SRB, §H, §UA,
- pyramidalis - jehlancovitý, Sardinie
- quadripunctata – čtyřskvrnný, (čvercotečkovaný), v. Středozemí, Itálie, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Kréta, Turecko, garrigue, travn a kamen svahy
- saccata - pytlovitý, Středozemí, garrigue, suché křoviny, §F
- sancta - svatý, v. Středozemí, Kypr
- scopulorum - skalní, (Rock Orchid), MAkaronésie - end Madeira, hory
- signifera – znamenaný, §UA,
- simia - opičí (podobný), v. Středozemí, Řecko, Kypr , Írán, §SRB, §H, §UA,
- spitzelii - Spitzelův, j. Evropa, celé Středozemí, Španělsko, Itálie, Francie, Albánie, Jugoslávie, Řecko, §F , Slovensko
- tridentata - trojzubý, j.Evropa, Středozemí, Sardinie, Řecko, Kréta, přední Asie, Libanon, s. Afrika, Blízký východ, Krym, Kavkaz, frygana, §SRB, §H, §UA, **§CZ**
- ustulata ssp. ustulata - osmahlý pravý, j. Evropa - s. Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, stř. Evropa, §H, §UA, **§CZ**
- wanjkowii - Waňkovův, §UA,
- x dietrichiana - H
- x hybrida - zvrhlý, Středozemí
- x sezikiana (anatolica x quadripunctim) - Kréta
- x timbalii - H

Origanum - dobromysl, origanum, oregáno , Lamiaceae, 25 druhů, trvalky až polokeře, otevřené lokality, Středozemí, Evropa, jz.Asie, stř. Asie, okr
- amanum - amanská, j. Turecko (pohoří Amanus), xerotermní, Červený seznam, keřovitá
- biflorum - dvoukvětá, end Sardinie a Korsika
- cordifolium - srdčitolistá, Kypr end

- corsicum - korsická, end Korsika a Sardinie
- dictamnus - třemdavovitá, end Kréta, Kypr
- dubium - pochybná, Kypr
- heracleoticum - , Itálie
- hirtum - srstnatá, Jugoslávie
- laevigatum - hladká, Kypr
- majorana - majoránka, Středozemí, pův od Španělska po Řecko, pěst od staověku, koření, esenciální oleje, léč, aromaterapie,
- marforan - marforanská, Kypr
- microphyllum - drobnolistá, Kypr, Kréta, submediteránní
- onites - "francouzská majoránka", v. Středozemí, Sicílie, Balkán, Egejské ovy, Kréta, Egypt, Maroko, suché, kamen lokality
- prostratus - rozprostřená, Itálie
- ramonense - Izrael - Nagev. poušť, Írán
- rotundifolium - okrouhlolistá, Předkavkazí, Gruzie, Arménie, Ázerbájdžán, Turecko, horské výslunné sutě, skalní štěrbiny, často pěstované koření
- syriacum - syrská, (Syrian Hyssop), Sýrie, Izrael, bible
- syriacum ssp. beranii, - syrská b., end Kypr
- vulgare - obecná, Středozemí, Azory, Kanáry, s. Afrika, Evropa kromě severní. Malá Asie, Blízký východ, Kavkaz, až j. Čína, léč, koření, včely
- vulgare var. nigrum - obecná černá, z v. Středomoří a Balkánu, Srbsko, Itálie, Ischia, Řecko, Turecko, Kypr, Makaronésie - Madeira, Egypt, Maroko, Írán, aromat. xerotermní polokeř, garrigue (tormilar), pěst - "oregáno", okr, ČR
- vulgare ssp. hirtum - obecná chlupatá, Balkán, koření, čaj, léč
- vulgare ssp. virens Madeira
- vulgare ssp. viridulum - RF až Balkán, Turecko, stř, a j. Asie, Čína

Orlaya - paprska, orlaya , Apiaceae
- daucoides - mrkvová, Kypr
- grandiflora - velkokvětá, Středozemí, BG

Ornithogalum - snědek, ornytogalum, Snake Lily, Slangkop, Hycinthaceae , Liliaceae, 200 druhů, cibuloviny, Středozemí, Eurasie, trop. a j. Afrika, Arábie, okr, §Pl – všechny druhy
- caudatum - oháňkovitý, (Whiplash star-of-bethlehem), okr, Čína
- reverchonii - § SP
- amphibolum - , §UA,
- arabicum – arabský, z. a střední Středozemí, Španělsko, Korsika, MAllorka, Řecko, Balkán, Makaronésie - Kanárské ovy, kamen úhory
- atticum - atický, Řecko
- boucheanum - Buščevův, H, §UA,
- caudatum - ocasatý, ČR zavlečen
- collinum - pahorkatinný, Středozemí
- comosum - chocholatý, Středozemí
- himophyllum - listnatý, end Kypr
- montanum - horský, Itálie, Řecko, Jugoslávie
- narbonense - provensálský, (středozemní, narbonský), celý mediterán, v Středozemí, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, otevřené plochy
- nutans - nící, pův. v. Středozemí, Makaronésie,
- oreoides - horský, §UA,
- pedicellare - stopkatý, Kypr
- pyramidale - jehlancovitý, §H
- pyrenaicum - pyrenejský, vých. Středozemí, od Španělska po Jugoslávii, Balkán, BG, Malá Asie, § ČR
- refractum - , §H, §UA,
- reverchonii - , § BG,
- sphaerocarpum - , §H
- thyrsoides - kytkovitý, (Cape Chincheinchee, African Wonder Flower), Madeira
- umbellatum - chocholičnatý,v Středozemí, H , Sardinie, Řecko, Evropa, ČR, inv

- trichophyllum - vláskovitý, Kypr
Ornithopus - ptačí noha, ornytopus, serradela, ptačí nožka, Fabaceae, j., z. a sz. Evropa, jz. Asie, s. Afrika, Skandinávie, pěst
- compressus - smáčknutá, Středozemí, Portugalsko až Turecko, Ischia, Kypr, jz. Asie, s. Afrika - Maroko až Tunisko, Kavkaz, Blízký východ, Írán, Evropa, , ČR, suchá a písč. místa
- perpusillus - BG
- pinnatus - oranžová, z.Středozemí
Orobanche - záraza, orobanche , Orobanchaceae, parazit. bylina (Fabaceae aj.), úhory, písčiny, Středozemí, Eurasie, §Pl – všechny druhy
- aegyptica - egyptská, Egypt, Kypr
- alba - bílá, mateřídoušková, Středozemí, Kypr, Írán
- amethysteea -
- arenaria - písečná, j. Evropa, Středozemí, H , Turecko, s. Afrika, Írán, Kavkaz, **§CZ**
- artemisiae-campestris - šupinatá, Středozemí
- baumanniorum - hory Řecko, Albánie
- caesia - sivá, §H
- caryophyllacea - hřebíčková, z. a stř. Středozemí
- cernua - Středozemí, Egypt, jz Asie, Indie, Čína
- coerulescens - namodralá, Eurasie, ČR, §H
- crenata - vroubená, (Been Broomrape), celé Středozemí, Řecko, Kypr, až stř. Evropa, plevel polí a zahrad
- densiflora - zoubkokvětá - § SP, § BG,
- elatior - vyšší, Evropa, ČR, H
- flava - devětsilová, Středozemí, §H
- gracilis - štíhlá, j. Evropa, Středozemí, Portugalsko, Francie, BG, Krym, s. Afrika, ČR býval, §SR
- hederae - břečťanová, Středozemí, Makaronésie, §U
- kochii (kochile) - zardělá, Středozemí, Írán
- lavandulacea - levandulová, Středozemí, Makaronésie,
- loricata - šupinatá, Středozemí
- lutea - žlutá, Středozemí, Írán
- minor - nejmenší, pův. z. Evropa, zplanělá po celém světě, Středozemí, Kréta, sz. Afrika, Maroko, Přední Asie, Kavkaz, **ČR** nepůvodní, vlhčí a chladnější stanoviště, 10-25 cm
- muteili - měnivá, (Dwarf Broomrape), Portugalsko, Řecko, Malta, Persie, Palestina, Izrael
- nana - nízká, §H
- orientalis - východní, v. Středozemí, Kypr
- picridis - hořčíková, Středozemí
- purpurea - nachová, Středozemí, Makaronésie,
- ramosa - větevnatá, (Branched Broomrape), pův. v. Středozemí, Makaronésie, Kréta, Kypr, Sokotra, sv. Afrika, z. a stř. Asie, MAkchie, garrigue, travn. stráně, úhory, pole, ČR nepůvodní
- rapum-genistae - kručinkovitá, z. Středozemí, Portugalsko až Turecko, Maroko, Tunisko, Krym, z. Evropa
- reticulata - síťnatá, Středozemí. od Španělska po Turecko
- rigens - tuhá, end Sardinie a Korsik
- teucrii - ožanková, Evropa, ČR
Orthantha - zahořanka, ortanta, Scrophulariaceae, suché TTP, Eurasie
- lutea - žlutá, Středozemí
Orthilia (Pyrola) **- hruštice, ortylia,** Ericaceae
- media – prostřední, §H
- secunda – jednostranná, Pyreneje,§H
Orthurus – orturus, Rosaceae, **i ryba**
- heterocarpus - různoplodý, Kypr
Oryza - rýže, oryza, Poaceae
- sativa - setá, Makaronésie,
Oscularia (Lampranthus) **- oskularia,** Sandsteenvygie, Aizoaceae
- deltoidea – deltovitá, Itálie
Osmanthus (Osmarea, Siphonosmanthus) **- vonokvětka, osmantus**, vonokvět, „skořicovník“, Oleaceae, 30 druhů, jv Asie, Polynésie, 2 v SAm - USA, stáloz. dřeviny ,okr

- decorus - ozdobná, sv. Turecko, z. Kavkaz
- tricolor - trojbarevný, podobná cesmíně, Itálie, okr ČR
Osmunda - podezřeň, osmunda, Osmundaceae, kapradina,
- regalis - královská, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, z. až s. Evropa, Turecko, §H, ČR vzácně, lesní prameniště, stinné lesní okraje, i okr
Osteospermum - tvrdosemeník, osteospermum, paprskovka, dvoutvárka, Asteraceae
- ecklonis (Dimorphoteca e.) - kapský, (dvoutvárka zlatokvět, Cape Daisy, Cap Marigold, Sandays River Daisy, African Daisy), pův. j. Afrika, Kapsko, stáloz. polokeř 0,8 m, okr, intr. tropy a subtr, Středozemí, ČR okr letnička
Ostrya - habrovec, ostrya, Carpinaceae, 10 druhů, temperát. pásmo s. polokoule, Středozemí, Eurasie, stř. a SAm, opad. stromy, lesní okraje, okr, šťáva na barvení kůží,
- carpinifolia – habrolistý, (Hop Hornbeam), Středozemí, j. a jv. Evropa, Středozemí – od j. Francie na východ, Itálie, Ischia, Korsika, Balkán, BG, Řecko, Albánie, Turecko, MAlá Asie, Sýrie, Maďarsko, Kavkaz, ČR sbírk, submediterán, listnaté
Osyris - prutnatec, osyris, zučice , Cape Sumach, Pruimbos, Santalaceae
- alba - bílý, celé Středozemí, BG, Sardinie, Kréta, Kypr, s. Afrika - Maroko Atlas), Palestina, Izrael, suché skaln svahy, makchie, metlatý keřík, žl.kv., peckov., poloparazit
- lanceolata - kopinatý, Středozemí, Makaronésie, v. Asie
- quadripartita - , Sokotra
Otanthus (Diotis) - **starčkovec, otantus**, Asteraceae
- maritimus (D. m.) - přímořský, celý mediterán, Středozemí, Sardinie, Kréta, Kypr, Kanárské ovy, atlant. pobřeží Evropy, halofyt, pobř. písčiny
Othocallis (dříve Scilla) **- ladoňka, othokakis ,** Asparagaceae, (Hyacinthaceae), 15 druhů, v. mediterán, Kavkaz, j evropské Rusko
- morrisii - vzácný end Kypr,
- siberica - sibiřská, Turecko, Gruzie, Arménie, Ukrajina, černozemní Rusko, Kavkaz, Malá Asie, Írán, zavl SAm, oblíbená okr ČR
- siberica ssp. armena - Turecko, Gruzie, Arménie
Oxalis - šťavel, oxalis, kyslička, Sorrel, Suring, Oxalidaceae, 700 druhů, celý svět, nejvíce j. Afrika (100) a JAm, dále i Eurasie a Australasie, byliny, i sukul, okr, některé inv
- acetosella - H
- articulata - růžový, pův. JAm, intr. z. Středozemí, Makaronésie, Sardinie, okr, zahrady, rumiště
- corniculata - růžkatý, Středozemí, Makaronésie, Kypr, (ČR), pantrop.
- debilis - Makaronésie - Kapverdy
- deppei (esculenta) - Deppeův, (mexický, Deppe´s Wood-Sorrels, Lucky Clover), pův. Mexiko, bylina, okr rychlená o vánocích
- dillenii - prérijní, Středozemí H
- fontana - evropský, pův. SAm, rozšířen v. Asie, Středozemí, Evropa, ČR nepůvodní
- latifolia - širolistý,
- pes-caprae - kozí noha, (kapský, Cape Sorrel, Bermude Buttercup, African Woodsorael), pův j. Afrika, zavlečen subtr Středozemí, zdomácnělý plevel, Sardinie, Řecko, Malta, Kypr, Makaronésie - Madeira, Kanárské ovy, vlhké lokality, inv
- purpurea - nachový, (Purple Woodsorrel), Madeira
- stricta - tuhý, , ČR
Oxybaphus - listenatka, oxybafus, Nyctaginaceae,
- nyctagineus - nocenkovitá, Středozemí
Oxycoccus - klikva, oxykokus, Vacciniaceae, Ericaceae, 4 druhy mírné až subarktic. pásmo s. polokoule
- microcarpus - drobnoplodý, §UA,
- palustris - bahenní, hory j. a stř. Evropa
Oxyria - oxyria, Polygonaceae
- digyna - dvojblizná, Írán
Oxytropis - vlnice, oxytropis, Fabaceae, Viciaceae, hory, suché stráně, end Karpat, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán, stř. a v. Evropa, okr, pěst
- campestris – ladní, náholní, arkto-alpinský druh, Alpy, Apeniny, Karpaty, Pyreneje, Balkán, Skotsko, Skandinávie, horské TTP, ne ČR, §SK

- campestris ssp. sordida arktida Eurasie, s. Skandinávie, Kola, s. Rusko, Tajmyr, tundra
- campestris ssp. tatrae – ladní tatranská, end. z. Karpaty, Belanské Tatry, cirkumboreální,
- carpatica – karpatská, end Karpat, Belanské Tatry, §SK, §UA
- foucaudii - end Pyreneje a Kalábrie, horské trávníky
- halleri - Hallerova, evrop. druh, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán, Belanské Tatry, slunné kamen svahy
- pilosa - pilovitá, stř. a v. Evropa, vz ČR, §SRB, §H
- urumovii - BG (Pirin)

Paeonia – pivoňka, péonya, péonye, Paeoniaceae, dnes k Ranunculaceae, 50 druhů, temperát. pásmo s. polokoule, v. Asie, Kavkaz, hojně okr, sbírky BZ Prahy a VZ Průhonice - Chotobuz
- officinalis – lékařská, cirkumboreální, pův z. a centrální Středozemí a Malá Asie, dále, j. Evropa, j. Alpy, travn křoviska,, §F, §RO, §CH, NAT, okr, Evropa, ČR, SRN, H, Kypr, Čína, léč
- officinalis ssp. banatica – lékařská banátská, Rumunsko, Maďarsko, JUGO, §SRB, §H, §RO, Bern, NAT
- rhodia - rhodská, Rhodos
- ruprechtiana Kavkaz
- russoi Středozemí
- suffruticosa - keřovitá, pův Čína, Himála, okr ČR, BZ Teplice
- taurica – krymská, dahurská, Kavkaz, Krym, Balkán, §UA, Středozemí
- tenuifolia – tenkolistá, úzkolistá, cirkumboreální, Rusko, jv Evropa, suché TTP, §R, §RO, §SRB, §UA, SMAr, Bern
- tomentosa Kavkaz
- turcica - turecká, Turecko

Padina - padyna, Dictyotaceae, Fucophyceae, malá hnědá řasa **,** 54 druhů, pobřežní mělčiny, trop, subtr a mírný pás Eurasie, Afrika, Amerika
- oceanica - oceánská, Středozemí, skály pobř mělčin
- pavonica - pávová, skály pobř mělčin, celé Středozemí, Makaronesie

Padus (Prunus) **- střemcha, padus,** Amygdalaceae, 20 druhů, SAm a v. Asie
- avium (Prunus padus) - obecná, Evropa, Kavkaz, Sibiř, Maroko

Paederota - rozrazilec, pederota, Plataginaceae
- bonarota - Buonarotův, j. Alpy,
- lutea -žlutý, v. Alpy, Rakousko, Itálie, Slovinsko

Paeonia - pivoňka, peonya, (pényje), Paeoniaceae, 50 druhů, temperát. pásmo s. polokoule, většina v. Asie Čína, Kavkaz, 2 SAm, hojně okr, sbírky BZ Prahy a VZ Průhonice - Chotobuz
- alba - bělokvětá, Čína. léč
- algeriensis - alžírská, Alžírsko
- anoMAla - odlišná, odchylná, cirkumboreální, Eurasie, Írán, stř. Asie , okr Čína
- arietina - rohatá, Středozemí, od Itálie na východ, Izrael ?
- banatica - banátská, Chorvatsko, Srbsko, Rumunsko, Maďarsko, Balkán
- broteri (broteroi) - Broterova, Pyrenejský poloostrov, Středozemí
- cambessedesii - baleárská, Kambessedesova, end Baleárské ovy (Mallorka, Cabrera, Menorca), Středozemí, Ca skály a svahy, § SP, § BG, Bern, Smar, NAT, Červený sez**n**am
- caucasica - kavkazská, Kavkaz, Turecko, jz Asie, §RUS, okr ČR
- carthalinica - kartlinská, asi var tenkolisté, Gruzie, Rumunsko až Kavkaz, lesostep
- clusii - Klusiova, end Kréty a souostroví Karpathos, Bern, SMAr, NAT, Červený seznam
- coriacea - koželužská, z. Středozemí, Španělsko, Maroko
- corsika (corallina) - korsická, (Rosa dimonte), end Sardinie - symbol ova Korsika
- corallina (mascula) - korálová, (mužská), Středozemí stř. a v., Itálie, Sicílie, Sardinie, Korsika, Francie, Řecko, Kypr, BG, Sýrie, Magrib (Alžír, Maroko), Palestina, Izrael, makchie, útesy, úhory, horské louky
- daurica - dahurská, cirkumboreální, Zabajkalí, Írán, stř. Asie
- delavayi - Delavyyova, Írán, stř. a v. Asie, Čína, okr Evropa
- hybrida - hybridní, stř. Asie, Rusko , §RUS
- intermedia - prostřední, Eurasie
- japonica - japonská, Japonsko, Korea, MAndžusko, okr
- kavachensis - kavašská, Rusko , §RUS
- kesrouaenensis - v. Středozemí, Turecko, Sýrie, Libanon

- lactiflora (albiflora) - čínská, (bělokvětá, Garden Peony), Čína (Mandžusko), v. Asie, Japonsko, Mongolsko, Sibiř, v.Rusko - Dálný východ, , §R, okr Evropa, ČR, SRN, H, léč TČM
- lutea – žlutá, Čína, okr Evropa,
- majkoae - majko,. Gruzie, lesostep
- macrophylla - velkolistá, Malý Kavkaz - Gruzie, Turecko, ař 1,5 m
- mascula (corallina) - korálová, (mužská), centrální Středozemí, Korsika, Sardinie, Francie až BG, Alžírsko a Magreb, část. stř. Evropa, Palestina, travn. a keř. místa, §F, §SRB
- miokosewitschii - Mlokosevičova, Gruzie, Kavkaz, cirkumboreální
- mollis - měkká
- officinalis - lékařská, cirkumboreální, pův z. a centrální Středozemí a Malá Asie, dále, j. Evropa, j. Alpy, travn křoviska,, §F, §RO, §CH, NAT, okr, Evropa, ČR, SRN, H, Kypr, Čína, léč
- officinalis ssp. banatica - lékařská banátská, Karpaty, §SRB, §H
- oreogeton - horská, Rusko, , §RUS
- parnassica - parnaská, hory Řecka, (Parnassos, Elikon), Bern, Smar, NAT
- peregrina - obecná, balkánská, Balkán, Moldavsko, Turecko. §SRB, cirkumboreální
- rhodia - rhodská, Rhodos
- ruprechtiana - Kavkaz
- russoi - Středozemí
- taurica - krymská, dahurská, Kavkaz, Krym, Balkán, §UA, Středozemí
- tenuifolia - tenkolistá, úzkolistá, Karpaty, Rusko, §R, Smar, jv. Evropa, cirkumboreální, §RO, §SRB, §UA,
- tomentosa - plstnatá, Kavkaz
- turcica - turecká, Turecko
- wittmanniana - Witanova, Kavkaz, Rusko, §RUS
- x lemoinei - Lemoinův
- x suffruticosa - keřovitá, (polokřovitá, Tree Peony), zahradní hybrid, přes 2000 let pěstovaná v Čině, polodřevina, sz. Čína, Tibet, v. Himálaj, v. Asie, okr. Čína, Japonsko, Evropa, ČR, SRN, H. léč

Pachyphytum - dužnatec, pachyfytum, Crassulaceae
- oviferum - vejčitý, okr, Čína

Pachypodium - tlustonožec, čelistna, pachypodyum, sukul - **„**stromová mrkev, „trpasličí baobab“, Apocynaceae, převážně Madagaskar, málo v j.Africe či trop. Africe, okr
- lamerei - madagaskarská, (Madagaskar Palm), pův. Madagaskar, trnitý opad. sukul, okr suché subtr

Pachysandra - tlustonitník, pachysandra, Buxacae, 5 druhů v. As. a v SAm.
- axillaris - úžlabní, poléhavý buxusov. stáloz. keřík, Čína

Pachystachys (Justicia, Beloperone) - **tlustoklasec, pachystachys**, tlustohlazenec, Acanthaceae, asi 15 druhů, trvalky a keře, hory, Mexiko, Karibik, stř. a JAm – Peru, okr
- coccinea - šarlatový, okr Čína

Palaeocyanus (Centaurea) **- paleochrpa, paleocyanus,** Asteraceae
- crassifolius (C, c.) - tlusticovitá, (Maltese Rock-centaury),

Paliurus – trnovec, paliurus, čišník, Rhamnaceae, 8 druhů, Eurasie, Středozemí, j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Čína až v. Asie, trnité dřeviny, suché skalnaté lokality, okr
- acuelatus - trnitý, Bulharsko
- australis - jižní, Středozemí, Jugoslávie, keř medonosný
- spina-christi (aculeatus) - Kristův, (trnový), z něho trnová koruna J. Krista, pův. v. Středozemí, j. Evropa, Balkán, Francie, Španělsko, Kypr, Malá Asie, Palestina, Írán, Kavkaz, Írán, Čína , makchie, garrigue (šibljak)

Pallenis (Astericus, Odontospermum) **- hvězdník, palenys,** hvězdička, Asteraceae
- aquaticus - vodní, z. Středozemí, Kypr, vlhké písčiny, úhory
- lusitanicus ssp.orientalis - lusitánská východní, Kypr
- maritima (O. maritimum) - přímořský (Mediterranen Beach Daisy), pův. z. až stř. Středozemí, Španělsko až Řecko, Makaronésie - Kanár ovy, s. Afrika, halofyt, skaln pobřeží, okr subtr, letnička, ČR
- spinosa - ostnitý, (trnitý, Spiny Ox-eye Daisy, Spiny golden Star), celé Středozemí, Makaronésie, Řecko, Kypr, Malta, Černomoří, rumiště, pole

Pancratium - lír, pankracium, Amaryllidaceae, 20 druhů, více ve Středozemí
- angustifolium - úzkolistý, Sicílie
- arabicum - arabský, Egypt

- canariense - kanárský, Kanárské ovy, Červený seznam
- illyricum - ilyrský, end Korsika, Středozemí, Sardinie a Tirr, Capri, Korsika, Řecko, kamen svahy
- maritimum - mořský, přímořský, ("mořský narcis", „mořská lilie“, Sea Daffodil, Sea Lily), pův. celé Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Korsika, Ischia, Kypr, Kréta, Malta, Řecko, BG, Turecko, zavl Kostarika, Kalifornie, písč pláže a pobř duny, §, jed
- MAximum Jemen
- sickenbergi Egypt, Izrael
- tenuifoliu j Afrika, Namibie, Botswana
- tortuosum - Egypt
- zeylanicum - cejlonský, jv. Asie - od Cejlonu po Filipíny vč. ovů v Indickém oceánu, písčiny u moře,

Pandorea (Bignonia, Tecoma) **- pandorea,** wonga, Bignoniaceae, 2 druhy, stáloz. pnoucí, řídké lesy, tropy a subtropy, j. Afrika, Zimbabwe, okr
- jasminoides - jasmínovitá, (Bower Plant, Bower Vine, Bower of Beauty), pův. v. Austrálie, pnoucí keř, okr, intr. dnes tropy celého světa a nejteplejší Středozemí, Kypr, Čína, halofyt, písčiny
- ricasoliana - širokvětá, (slunečná, Port St. Johns Creeper, Pinc Tecoa, Pink Trumpet Vine, Zimbabwe Creeper), pův. j. Afrika, liána, intr Kypr

Panicum – proso, panykum , Poaceae, cca 500 druhů
- capillare - vláskovité, pův. SAm, pak Evropa, Středozemí, Makaronésie, v. a j. Asie, ČR nepůvodní
- coloratum -barevné, trop a subtr Afrika, Egypt
- miliaceum - seté, (pšeníčkovité), Středozemí, Makaronésie, ČR
- turgidum - Maroko, Tunisko, Alžírsko, Libye, Egypt, Kypr, Arábie, Palestina, Súdán, Etiopie, Eritrea, Somálsko, Irák, Pákistán

Papaver - mák, papaver, (Common Poppy), Papaveraceae, cca 100 druhů, mírné až subtr. p. Starého světa, byliny, nížiny až hory, hlavně Středozemí, dále mírné pásmo Eurasie a Afriky, ale i SAm, Austrálie a subarkt. oblasti, end. na Islandu, byliny, okr, pěst (opium)
- apulum - apulský, od Itálie po Balkán
- argemone - polní, Středozemí od Řecka na východ, Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- argemone var. meiklii - polní M., Kypr end,
- argemone ssp. nigrotinctum Kréta
- aurantiacum (alpinum ssp rhaeticum) - Ca Alpy
- bracteatum - listenatý
- burseri - Burserův, end sv. Alpy
- confine - časný, Středozemí
- corona-sancti-sgtephani (alpinum ssp corona-sancti-stephani) - end Karpat
- dahlianum - Arktida
- dubium - pochybný, Středozemí, Makaronésie, Írán
- ernesti-mayeri - Apeniny
- gracile - něžný, Kypr
- guerlekense - guerlekenský, Kypr
- hybridum - zvrhlý, Středozemí, Kypr, j. a z Evropa, jv Asie, Makaronésie, zavl i zavl. SAm, Austrálie, pole, rumiště
- lacerum - Anatolie, Arménie
- lecoqii - Lecoqův, Středozemí
- maculosum -
- microcarpum - sv Rusko
- minus - menší, v. Středozemí, Kypr
- nudicaule - nahoprutý
- orientale - východní, (Oriental Poppy), exot. květina, okr, pěst. Tanzanie
- paphium - end Kypr - Paphos
- pirinica - pirinský, Bulharsko (Pirin), žlutý
- postii - zadní, Kypr
- radicatum - Evropa, SAm, cirlumpolární
- rhoeas – vlčí (Corn Poppy), pův. Malá Asie, s. Afrika, Středozemí, H , Ischia, Sardinie, Řecko, Kypr, Makaronésie - Madeira, Maroko, Írán, ČR nepůvodní, pole, u cest
- setigerum - štětinatý, pův Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Malá Asie, s. Afrika, opiát

- somniferum ssp. somniferum - setý, (Opium Poppy), pův z. Středozemí a Malá Asie, Maroko (Atlas), Makaronésie, Izrael, bible, stará kult rostlina - pole, narkotikum – opium, opiové alkaloidy (morfin, kodein, papaverin, thebain aj.), omamně, afrodiziak, pěst olejnina , ČR nepůvodní, léč, jed
- somniferum ssp. setigerum,- setý štětinatý, pův. z. Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Malá Asie, s.Afrika, opiát planý předek pěstovaného máku setého, opiát
- subpiriforme - , Palestina, Izrael
- tatricum (alpinum ssp tatricum) – tatranský, end Karpat - Tater, §SK, droga - opium, afrodiziak, léč, jed
- tatricum ssp. fatraemagnae – tatranský velkofatranský, end Karpat - Velké Fatry, §SK
Paradisea - paradysea, Asphodelaceae , Liliaceae
- liliastrum - liliovitá, jihoevropská pohoří, Itálie
Parafestuca - parafestuka, **parakostřava** , Poaceae
- albida - bělavá, end Madeira, laurisilvia
Parapholis - chudojílek, parafolis, Poaceae
- incurva - Středozemí, Makaronésie,
- MArginata - Baleáry, Sicílie, Kréta, Řecko, Egypt, Palestina , Libanon
Paraserianthes (Albizia) **– paraseriantes, paraalbizie**, Mimosaceae
- lophantha - hřebenitá, pův. jz.Austrálie, Malajsie, okr intr Středozemí, Makaronésie, keř. stromek
Parentucellia - světličník, parantucelia , Scrophulariaceae, Středozemí, Kanárské ovy,
- latifolia - širokolistý, mediterán, v. Středozemí, Makaronésie, Kréta, Kypr, z. Evropa, Írán, garrigue, písčiny, lada, cesty
- viscosa - lepkavý, v Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr,Jordánsko, Írán, garrigue, mokřady, vlhká pastviska, příkopy, ČR zavlečen
Parietaria - drnavec, parietaria , Urticaceae
- cretica - krétský, Kréta, Kypr
- judaica (diffusa) - palestinský, (judský), mediterán, Středozemí, Makaronésie, Ischia, Kypr, Černé moře, Arábie, Sinaj, Palestina, Izrael, úpatí kopců, ale až do 2400 m v Atlasu, slabě zamokřené, stinné lokality, u zdí, ČR zavlékán
- lusitanica - lusitánský, Kypr
- officinalis - lékařský, Středozemí, Ischia**,** Írán
Paris - vraní oko, paris, Melantiaceae**, (**Trilliaceae), 20 druhů, oddenk. trvalky, vlhčí listn. lesy, Eurasie, okr
- quadrifolia - čtyřlisté, Středozemí, MAďarsko, Srbsko, ČR
Parkinsonia - snětor, parkinsonya , Caesalpiniaceae, Fabaceae, dřeviny, suché savany, buš, sušší oblasti Afriky a Ameriky, okr
- acuelata - pichlavý, ("jeruzalémská koruna", Jeruzalem Thorn), pův. aridní jz. část USA a Mexika, stáloz. trnitý keř. stromek až 10 m, okr, intr subtropy, Středozemí, Kypr, Makaronésie - Kanárské ovy, Kapverdy, okr, živé ploty, lokálně inv
Parnassia - tolije, parnasia, Celastraceae, Parnassiaceae, 15 druhů, trvalky, vlhké TTP, bažiny, mírné klima, s. polokoule, Eurasie. s.Afrika, okr
- palustris - bahenní, Středozemí, Pyreneje, Írán, ČR, §H
Parthenocissus - loubinec, partenocysus, Vitaceae
- quinqueifolia - pětilistý, pův. jz. USA, intr Evropa, BG, ČR
- tricuspidfata - trojhrotý, intr BG, ČR
Parolinia - parolinya, Brassicaceae,
- glabriuscula - Makaronésie,
- schizogynoides - § SP, § BG, Bern, Smar-m, NATm
Paronychia - stříbřenka, paronychia, chrustavečka, nehtovec, Caryophyllaceae, Illecebraceae, 50 druhů, koberc. byliny, horké suché lokality, Středozemí, s. Afrika, SAm, okr
- argentea - rozprostřená, (stříbrná), mediterán, v Středozemí, Makaronésie, Kypr, Sinaj, Palestina, Izrael, Arábie, Blízký východ, okr, ČR, suché lokality u cest, písč. duny
- canariensis - kanárská, Středozemí, Makaronésie - Kanárské ovy
- capitata - hlavatá, skály Středozemí
- cephalotes - , §H
- chionaea - v. Středozemí,
- MAcrosepala - velkoplátečná, v. Středozemí, Kréta, Kypr, kamen plochy

Parrotie - parocie, HamMAmelidaceae, 2 druhy, opad. stromy, květ v zimě, Kavkaz, s,Írán, okr
- persica - perská, 1 druh, opad. dřevina, pův. Persie (s. Írán), Zakavkazí, do výšky 900 m n.m., keř. stromek, okr, ojed. i ČR
Parthenocissus - loubinec, partenocisus, přísavník, psí víno, Vitaceae, 15 druhů, mírný pás SAm a v. Asie, Himálaj, okr
- tricuspidata - trojlaločný, Makaronésie,
Paspalidium - paspalidyum, Poaceae
- geminatum - tropy Starý svět, Egypt
Paspalum - paspal , paspalum, Poaceae
- distichum - , ČR
Passiflora - mučenka, pasiflora, marakuja, granadilla, curuba, Passifloraceae, 500 druhů, tropy, Amerika, Asie, Austrálie, NZ, Tichomoř. ovy, stáloz. pnoucí byliny a dřeviny, okr
- caerulea - modrá, (namodralá, Common Passion Flower, Blue Passion Flower, Flower of Five Wound, Crutifixion Story Flower), pův JAm, Peru, Uruguay, Brazílie, Argentina, polodřev liána, ovoce, okr subtr, Středozemí, Ischia, Madeira, ČR hrnk
- edulis - jedlá, JAm, Karibik, Indie, NZ, léč,
- incarnata - pletní, j. USA
- tarminiana - Středozemí
- tripartite - trojdílná, (Banana Passion Flower), Madeira
Pastinaca - pastinák, pastynaka, Apiaceae
- sativa - setý, pův Středozemí, pěst od středověku, ČR nepůvodní
Patellifolia - patelifolia, Amaranthaceae, Chenopodiaceae,
- patellaris - středozemí - Španělsko, Portugalsko, Maroko**,** Makaronésie - Madeira, Kanáry, Kapverdy, S
- procumbens - rozprostřená, Makaronésie,
Paulownia - pavlovnye, Scrophulariaceae, Paulowniaceae, 15 druhů, opad stromy, v. Asie - Čína, Korea, Vietnam, Tajwan, okr, pěst, cenné lehké dřevo (kiri) – nábytek, řezbářsky
- tomentosa - plstnatá, pův. jv. Asie (Čína), intr Evropa, okr, i inv, např. Rakousko do 450 m n.m., ČR
Pavonia - pavonya, MAlvaceae
- multiflora - mnohokvětá, (Brazilian Candles, None), pův trop. Amerika, Brazílie, stáloz. keř, okr tropy
Pedicularis - všivec, pedykularis, Orobanchaceae, (Scrophulariaceae,), 700 druhů, poloparazit, §D – všechny evrop. druhy kromě ..., §Pl – všechny druhy
- ascendens - z Alpy, Francie, Itálie, Švýcarsko
- atropurpurea - tmavonachový, Kavkaz, Turecko
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Arménie, Turecko, Írán
- comosa - chocholatý, Středozemí
- condensata - Turecko, Gruzie, Írán, Arménie, Kavkaz, poloparazit
- exaltata - vyvýšený, §UA,
- hoermanniana - hlavně Balkán
- kerneri - Pyreneje
- limnogena - hory Transylvanie, Makedonie, Karpaty, prameniště
- nordmanniana - Kavkaz, Gruzie, Turecko
- oederi - Ederův, §UA,
- palustris - bahenní, Evropa, Středozemí okrajově, Asie, §SRB, §H, **§CZ**
- panjutinii - end Kavkaz
- pontica - pontický, Turecko, Gruzie, Kavkaz
- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Karpaty,
- recutita - , §F
- sceptrum-carolinum – žezlovitý, cirkumboreální, z., stř. a sz. Evropa, Skandinávie Rusko, Rumunsko, Karpaty, **ČR C1**, vlhké TTP, rašeliniště, na ŠuMAvě i v ČR již vyhynul**, §CZ(C1)**, §SK, §D, §UA
- schizocalyx - Středozemí
- sylvatica - lesní, , §RO
- tuberosa - hlíznatý, Alpy, Pyreneje, Apeniny
Peganum - harmala, peganum, pegan, Zygophyllaceae
- harmala - stepní, (mnohodílná, Wild Rue), pův. z. Asie, v Středozemí, Kypr, Írán, s. Afrika, Egypt, Arábie, Blízký východ, stř. Asie, Mongolsko, Mandžusko, §SRB, vonná, keříčkovitá, barvivo látek - turecká červeň,

koberce, antisepticky, olejnatá semena (v Pandžábu se spalují při svatbách), droga - opiát, halucinogenní, afrodiziakálně, slabě jed, Sinaj, Arábie
Pelargonium - pelargónye, muškát, Stork´s Bill, Malva, Geraniaceae / Pelargoniaceae, 270 druhů, z toho v j Africe 148
- endlicherianum - Endlicherův, v. Středozemí,
- graveolens - vonný, (Rose Geranium), pův Afrika, stáloz. polokeř, okr tropy a subtr, intr Španělsko, Francie aj.
- macrantha - velkokvětá, Itálie
- odoratissimum - vonná, pův. j. Afrika, polokeř, aroMAticka, pěst, intr Španělsko, Francie, Ischia, Kypr, Korsika, Turecko, Tunisko, Egypt, Maroko, ČR hrnk
- peltatum - štítnatá, (Geranium Ivy Leafed, Trailing Geranium), pův j. Afrika, Kapsko, okr, intr Itálie, Ischia, Makaronésie, ČR hrnk
- zonale - páskatá, (Horse shoe Pelargonium, Bedding Geranium, Zonal Geranium), pův j. Afrika, Kapsko, poloopada polokeř, okr, intr Itálie, Sicílie, ČR hrnk
Pellaea (Adiantum) - **knoflíkovka, pelea,** kožatka, kapradina, Adianthaceae, Polypodiaceae**,** 80 druhů, vlhké tropy a subtr, hlavně j. Afrika – od JAR po Etiopii, Kapverdy, Komory, Madagaskar, Maskarény, Arábie (Jemen), Australásie, NZ, Amerika, j. Asie, terestrické, plaz. oddenek, skalní štěrbiny, okr
- calomelanos - Středozemí
- viridis - zelená, Makaronésie,
Peltaria - štítenka, peltaria, Brassicaceae,
- emarginata - v. Středozemí, Řecko, serpentinity
Pennisetum - dochlan, penysetum, vousatec, mavele, péroštět, černošské proso, Poaceae, 150 druhů, trsnaté trávy, tropy a subtr i teplé mírné klima, savany, Afrika, JAm, Asie
- alopecuroides -
- clandestinum - vousatec, pův. Keňa, pícnina, pěst, Tunisko, MAroko
- glaucum - sivý,
- orientale - východní, Malá Asie, s. Afrika, Arab. poloostrov, ČR okr
- setaceum - Blízký východ,
Pentaglottis - pilátka, pentaglotys, Boraginaceae, 1 druh, stáloz. trvalka, stinné vlhké biotopy, Středozemí, jz. Evropa,
- sempervirens - vždyzelená, pův. Španělsko, Portugalsko, RF, jz Evropa a pak i další Evropa vč. ČR, USA, Austrálie a NZ, okr
Pentapera - **pentapera**, ?
- sicula - sicilská, Sicílie, Malta
Peperomia - pepřinec, peperomia, Piperaceae, 1600 druhů, tropy a subtr, celý svět, zejm. JAm. i Asie, epif na stromech, trvalky, keř a trsovité sukul, vzdušný propustný substrát, světlo, ale ne přímé slunce**,** okr,
- caperata - vráskatý, okr, ČR
- hederifiolia - břečťanolistý, okr, ČR
- obtusifolia - okrouhlolistý, okr, ČR
Peplis - kalužník, peplis, Lythraceae,
- portula - šruchový, v. Středozemí, Evropa, H, kaluže,
Peribalia - peribalia, Poaceae
- minuta - pův. Středomoří, Eurasie, Autralasie, Afrika, písky pobřežní, pastviska, §F
Pericallis (Cineraria, Senecio) - **cinerarie, perikalis**, starček, Asteraceae
- appendiculata - Makaronésie, § SP, § BG,
- aurita - zlatá, (Madeira Ragwort), Makaronésie - end Madeira - vavřín. lesy
- cruenta (Senecio cineraria) - červená (s. popelavý), end Kanár. ovy (tenerife), Madeira, z. a stř.Středozemí, okr, kamenité a písčité pobřeží, (ČR hrnkově)
- echinata - ježatá, Makaronésie - Kanár ovy (Tenerife)
- hadrosoMA - § SP, § BG, Smar-m, NATm
- lanata - vlnatá, Makaronésie - pův. Kanárské ovy (Tenerife), okr, ČR hrnk
- murrayi - Murrayova, Makaronésie,
- papyracea - Makaronésie,
- steetzii - end Kanáry - La Gomera
- tussilaginis - end Kanáry

- webbii - Webova, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- x hybrida (cruenta x xxxxxx) - , okr cinerarie
Periploca - svidina, periploka, Apocynaceae**,** Aclepiadaceae, 12 druhů, Eurasie, od z. Afriky a Kanár. ovy přes. j. Evropu Středozemí, Malou Asii, Kavkaz, Irák, Blízký východ do Číny, v. Afrika, v. Asie, keře a liány, křoviny na březích toků, latex, okr
- angustifolia - úzkolistá, (Wolfbane), Malta
- aphylla - bezlistá, od Egypta přes Irák, Írán do Afghánistánu a Indie, Arábie, Blízký východ, polopouště a vádí, keř 1,8-3m,
- graeca - obecná (řecká), (Silk Vine), j. Evropa, Středozemí, Řecko, Itálie, Balkán, BG, Rumunsko, Turecko, Irák, Írán, Malá Asie, Blízký východ, jz. Asie, keř či liána, okr, jed latex
- chevalieri - Makaronésie - end Kapverd. ovy, Kapverdy
- laevigata - hladká, Středozemí**,** Makaronésie - Kanár. ovy, Španělsko, Kréta, Sicílie, MAlta, s. Afrika
- visciformis - Afrika: Etiopie a Somálsko, Arábie, Jemen, Omán, Sokotra
Perovskia - perovskia, dnes Salvia. Lamiaceae,
- abrotanoides - dřevinkovitá
- artemisioides -
- atriplicifolia - lebedolistá, stř. Asie, Afghánistán, Pákistán, Írán, Tibet, okr ČR
- scrophulariaefolia - krtičníkovitá,
Perralderia - peralderia, Asteraceae, 3 druhy, sz Afrika,
- coronopifolia - Maroko, Alžírsko, až 0,5 m, jed
Persea - hruškovec, persea, **avokádo**, čtveran, Lauraceae, 200 druhů, tropy, stř. a JAm, jv. Asie, Azory a Kanár. ovy, stáloz. dřeviny, okr, ovoce **avokado**
- americana - americký, (Avocado Tree, Aligator Pear), Madeira
- indica - přelahodný, plané avokádo, (Madeiran mahagony), pův asi Madeira, pak Kanárské ovy, stález. strom 15-30 m, - vavřín. lesy - laurisilvia , kanárský mahagon - na nábytek, psychoaktivní
Persica *- viz Prunus persica*
Persicaria (Polygonum, Bistorta) **- rdesno, truskavec, persikaria,** Polygonaceae, 80 druhů, Eurasie, SAm, stáloz. byliny až polokeře, mokřady, okr
- amphibia - obojživelné, Středozemí, Írán
- bistorta - hadí kořen, §H
- capitata - hlavaté, Makaronésie,
- hydropiper - peprník, Středozemí, Makaronésie, Írán
- lapathifolia - blešník, Středozemí, Makaronésie, Írán
- MAculosa - červivec, Středozemí, Makaronésie, Írán
- minor - menší, Středozemí
- mitis - řídkokvěté, Středozemí
- serrulata - pilovité, Středozemí**,** Makaronésie - Kapverdy
Petasites - devětsil , **petasites**, Asteraceae
- albus – bílý, Středozemí, ČR, §H
- fragrans - obecný, (vonný), pův. Itálie, Sardinie, Sicílie
- hybridus - lékařský, Středozemí, Maďarsko
- paradoxus - podivmý, hory j. a stř. Evropy, Pyreneje, Alpy, Dinaridy, Jura, sec Karpaty
Petteria - peteria, Viciaceae,
- ramentacea - dalmatská, (drobnošupinatá), opad. keř 1-2 m, Dalmácie, Istrie, Černá Hora, Albánie
Petrocallis - krasoskalník, petrokalis, skálokráska, Brassicaceae, 2 druhy, stáloz. polštář. trvalky, stinné skály, hory, Eurasie - Pyreneje, Alpy, Karpaty, okr
- pyreneica - pyrenejský, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Ca skály, ne ČR, §SK, §D,
Petrocoptis - petrokoptys, Caryophyllaceae, 10 druhů, Pyreneje, skály, zejm Ca
- glaucifolia - end Pyreneje
- grandiflora - velkokvětá, § SP, §BG, Bern, SMAr,
- montsicciana - § SP, §BG, Bern, Smar, NAT
- pseudoviscosa - § SP, §BG , Bern, SMmar, NAT,
Petromarula - petromarula , Campanulaceae
- pinnata - krétská (zpeřená), end Kréta, skaln lokality do 1300 m

Petrorhagia (Tunica) - **hvozdíček, petrorhagia,** hvozděnka, tunika , Caryophyllaceae, 30 druhů, bylin, skaln. a písč. biotopy, Eurasie, okr
- cretica - krétský, Kréta, Kypr, kamen a písč lokality
- gasparrinii - Sicílie - Etna, Sardinie, Korsoka
- glumacea - plevnatý, Balkán, Chorvatsko, Albánie, Řecko, Kréta, travn kamen plochy, duny
- nanteuilii - sz. Afrika - Maroko, z. Evropa - Španělsko, Portugalsko, RF, GB, Kanáry, Madeira, zavl. Amerika, Asie, Austrálie
- prolifera - prorostlý, Středozemí, Makaronésie,
- saxifraga (Tunica s.) - lomikamenovitý, (Coat Flower), Středozemí, Írán, ČR, skalnaté písčiny, okr Čína
- saxifraga ssp. tricolor - skalní trojbarevná, end Sardinie a Korsika, Středozemí
- velutina - sametová, Středozemí, kamen, travn místa
Petrosedum (Sedum) - **panetřesk**, **petrosedum**, 15 druhů, Středozemí, stř. Evropa, genet. bližší netřeskům než rozchodníkům
- amplexicaule - Středozemí
- ochroleucum - bledožlutý, j. Evropa
- reflexum - skalní, stř. a j. Evropa, ČR
- rupestre - suchomilný, z. a střední Středozemí
- sediforme - Středozemí
Petroselinum - **petržel, petroselinum**, Apiaceae
- crispum - kadeřavá, (zahradní, obecná, Parsley), pův. jv. Evropa, v. Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, z. Asie, s. Afrika, Maroko, dvouletá, kořenová zelenina a koření, droga, psychoaktivní, posilující až afrodiziakální pro muže, příp. halucinogenní, léč, vysoké dávky i potrat, příp. fytotoxicky, ČR nepůvodní
Petrosimonia - **petrosimonya**, Amaranthaceae, 11 druhů, pouště Asie
- oppositifolia - vstřícnolistá, stř. Asie, j Rusko, Kavkaz, Ukrajina, slaniska,
- triandra - Kaspik, Kavkaz, Ukrajina, Rumunsko, slané písky
Petteria - peteria, Viciaceae
- ramentacea - šupinatá, Istrie až Albánie
Petunia - petúnya, petunye, Solanaceae, 30 druhů, byliny, stepi a kamen svahy, JAm, okr
- violacea - fialová, okr, ČR
- x hybrida (violacea x axilaris) - zahradní, pův. JAm - Brazílie, Argentina, do Evropy v 19. st, okr tropy a subtr, ČR letnička
Peucedanum - smldník, peucedanum, všedobr, olešníkovec, Hog´s Fenel, Bergseldery, Apiaceae, asi 10 druhů, vysoké bylinné trvalky, vlhko, slunné stráně, Eurasie
- alsatikum - alsaský, Evropa (ne severní), stř. Asie, suché TTP, ČR,
- arenarium – písečný, ponticko-pannonský, stř a jv Evropa, světlé lesy, cirkumboreální, **ČR vyhynul,** §SK
- austriacum ssp austriacum - rakouský pravý, ČR, SR, §H
- austriacum ssp rublense - rakouský korutanský, pův Alpy, vysazena ČR
- carvifolia – kmínolistý, j, stř. a v Evropa, cirkumboreální, **ČR C1**, mezof. TTP, ohrožen bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C1)**
- cervaria - jelení, Evropa, suché TTP, ČR, aroamt
- obtusifolius - okrouhlolistý, BG
- officinale - lékařský, stř. a j. Evropa, Středozemí, suché TTP, §ČR, H
- ostruthium - všedobr, (olešníkovitý), hory Evropy, Pyreneje, Alpy, ČR, i pěst,
- oroselinum - olešníkovitý, Středozemí
- palustre - bahenní, stř. a s. Evropa, vlhké TTP. mokřady, ČR
- schotii - Schottův, Středozemí
- verticillare - přeslenatý, §H
Phacelia - svazenka, facélia, Boraginaceae (Hydrophyllaceae), 150 druhů, byliny, SAm, okr Eurasie vč ČR
- tanacetifolia - vratičolistá, SAm, pícnina, Kypr, okr letnička, ČR, medonosná, chrání před erozí
Phaenocoma (Xeranthemum) **- fenokoma**, Asteraceae
- prolifera - prorůstavá, JAR – Kapsko do 1500 m n.m.
Phagnalon - fagnalon , Asteraceae, 40 druhů, Makaronésie, Středozemí až subsahrsaká Afrika a podhůří Himálaje
- abyssinicum - habešský, end Etiopie,
- bennettii - Benetův, MAkaronesie . MAdeira, keřík, Bern, Smar-m, NATm

- graecum (rupestre ssp. graeceum) - řecký, (skalní, Eastern Phagnalon), j. Evropa, v. Středozemí, Řecko, Kréta, Malta, Balkán, Itálie, Turecko, Alžírsko, Kyrenaika, garrigue (frygana), skály
- harazianum - end Jemen,
- melanoleucum - Makaronésie - end Kapverdy
- persicum - perský,
- rupestre - skalní, Středozemí, Makaronésie, kamen půdy, garrigue, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael
- saxatile - skalní, Středozemí, Makaronésie, Sardinie
- sordidum - špinavý, end z. Středozemí, Španělsko, Francie, Itálie, skaliska
- transenii - , end Madeira

Phalacrocarpum - falakrokarpum, Asteraceae, 3 druhy, Pyrenej, poloostrov
- oppositifolium - vstřícnolistá, end Španělsko a Portugalsko, hory

Phalaris (Baldingera) – **chrastice, lesknice**, **falaris,** lesknice, Poaceae, 15 druhů, mírné pásmo, stř. a j. Evropa, Přední a stř. Asie, SAm
- aquatica - vodní, pův. Středomoří, až Kavkaz, pěst pícnina, SAm, GB, j Afrika, Austrálie, NZ, až inv
- arundinacea - rákosovitá, Středozemí, Írán, ČR
- brachystachys - krátkoklasá, ČR pro ptáky
- canariensis - kanárská, Makaronésie, pův. Kanár ovy, zdomácnělá Středozemí, pěst - krmivo pro ptáky, okr, ČR, úhory, inv
- maderensis - madeirská, Madeira, Smar-m, NATm
- minor - menší, Středozemí, Egypt, až Himálaj

Phasoleus - fazol, fasoleus, Fabaceae, 150 druhů, popínavé byliny, tropy a subtr, Amerika, okr, pěst
- coccineus - šarlatová, (Scarlet muner Beat), ČR
- sativus - setá, pův. jz. Asie, (stř. a j. Amerika ?)

Phegopteris (Thelypteris) **- bukovinec, fegopteris,** kapradina, Thelypteridaceae
- connectilis - osladičovitý, cirkumpolární, §H

Phelypaea *(Diphelypea), Orobanchaceae, Scrophulariaceae, parazit*
. coccinea - šarlatová, Kavkaz, Krym, Kurdistán, . hole, parazit na Psephellis
- tournefortii - Írán

Philadelphus - pustoryl, filadelfus, nepravý jasmín, pajasmín, Antonův květ, Philadelphaceae, 75 druhů, v., s. a stř. Asie - Sibiř, Himálaj, Tibet, Myanmar, Čína, Korea, příp. Evropa, Eurasie, Malá Asie, Kavkaz, Černomoří, Abcházie, stř. a SAm, opad. keře, křoviny, okr
- caucasicus - kavkazský, pontická oblast
- coronarius - obecný, (věncový, český jasmín), j. a jv. Evropa, Středozemí, BG, H , Ischia, Malá Asie, Kavkaz, intr ČR (1835 Praha – Královská obora), pěstován zahrady a parky

Philotheca - filoteka, Rutaceae,
- bifida - keř, BG

Phillyrea - jamovec, filirea, zelenika, vždyzelen, Oleaceae, 4 druhy Středozemí a Malá Asie, stáloz. keř. stromky, peckovice
- angustifolia - úzkolistý, z. a stř. Středozemí, Jugoslávie, Chorvatsko, Albánie, makchie, křoviny
- decora - okrasný, okr, ČR
- latifolia - širolistý, kalcifyt, celé Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Portugalsko, Kypr, Malá Asie, s. Afrika, makchie
- media - prostřední, Středozemí. BG
- vilmoriana - ozdobný, Zakavkazí

Pitosporum - slizoplod, pryskyřičník , **fitosporum,** Pittosporaceae
- tobira - tobira, Středozemí , MAdeira

Phleum - bojínek, fleum , Paceae, 70 druhů, trvalky a keře, SAm, Sibiř, okr
- alpinum -
- bertolonii - hlíznatý, Středozemí
- phleoides - tuhý, Středozemí
- pratense - luční, Evropa, Středozemí, Makaronésie, SAm, ČR, dva alergeny senné rýmy

Phlomis - sápa, flomis , Lamiaceae, cca 100 druhů, byliny, polokeře až keře (podobné šalvěji), kamenité lokality, Euroasie, i ČR, s. Afrika, okr
- armeniaca - arménská, Arménie, Anatolie, Írán, Irák
- bracteata - listenatá, end Kypr

- bulbifera - hlíznatá, Albánie
- cashmeriana - kašmírká, Jugo, Malta, Sardinie
- cretica . krétská, end Řecko, Ca skály, nízký keř, ,
- crinita – vlasatá, Španělsko
- cypria - kyperská - end Kypr
- fruticosa - křovitá, (jeruzalémská, Jerusalem Sage, Great Sage), pův. v. Středozemí, Makaronésie,, Španělsko, Francie, Sardinie, Itálie, Kypr, Kréta, Řecko, Malta, Palestina, garrigue (tomillar), suché kamen svahy, okr, mediterán
- herba-venti - větrová, Středozemí od Španělska po Turecko, suché travn lokality
- chimerae - v. Středozemí,
- italica - italská, end Itálie, Baleáry
- lanata - vlnatá, Kréta, kamen lokality
- lunariifolia - v Středozemí, Kypr, Turecko, Ca skály
- longifolia - dlouholistá, Kypr
- lunariifolia - mléčivá, Kypr
- lychnitis - knotovkovitá, pův. Středozemí, Španělsko, Francie, garrigue
- purpurea - nachová, Iberský poloostrov
- russeliana - Russelova, Turecko, bylina až 1 m, okr, Evropa, sec GB, NZ, ČR
- samia - samosaká, jv Evropa, jz Asie, Balkán, Řecko, Makedonie, Turecko
- tuberosa - hlíznatá,v Evropa, Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko, Ukrajina, Rusko, Kavkaz, Írán, Mongolsko, Slovensko, ČR - Morava, §SRB, §H

Phoenix - datlovník, foenyx, jedlovice, datlová palma, Areacaeae / Palmaceae, 17 druhů, tropy a subtr, Kanár. ovy, s. Afrika, z.a j. Asie až Filipíny, 1 druh Kréta, užitk (datle) i okr
- acaulis - bezkmenný, pův. Barma a Indie, okr j. Asie, Přední východ
- atlantica - atlantský, Makaronésie - Kapverdy
- canariensis - kanárský, (Canary Date Palm), Makaronésie - pův. end Kanárské ovy (Tenerife), Madeira, Středozemí, s. Afrika, Tanzanie, okr celé Středozemí, Ischia, Itálie, BZ Dar es Salaam, plody datle
- dactylifera - obecný, (pravý, kanárský, datloplodý, palma datlová, Palm Tree), pův. Přední Asie, s. Afrika, v. Středozemí, Makaronésie, Egypt a Súdán, Sahara, Blízký východ, vádí, ovoc a okr, Tunisko, Egypt, Maroko, Alžírsko, ve v. Africe není (BZ Dar es Salaam), SAE , Saudská Arábie, Jemen, Sokotra, Írán, jedna z nejužitkovějších palem, bible, tradičně pěst již 6. tisíciletí, plantáže, **patří k nejstarším kult. plodinám,** množí se semeny i vegetativně (odnožemi), v pouštních oblastech jediný strom (oasy), vádí, hlavu na slunci, nohy ve vodě, **koření hluboko,** výška cca 30 m, 70 kg plodů (sklizeň 3 měsíce), suší se zavěšené v hliněných sýpkách, nejjemnější v Tunisku, nejv. vývoz Saudská Arábie, Egypt, Írán, s. Afrika - Alžírsko, Maroko, Tunisko, Libye, Egypt, Súdán, Sýrie, Středozemí – Španělsko, Baleáry, Ischia, Itálie, Sicílie, Kypr, Madeira, Arábie, Sinaj, Írán, Irák, Mezopotámie, z plodů víno, destilát, i sirup („datlový med“), mouka, **dřevo pevné a pružné,** dožívá se stáří 70 - 100 let , **vysycháním krajiny odumírají - již třetina**
- loureinii (hanceana, humilis) - Loureirův, pův jv.Asie
- reclinata – senegalský, (prohnutý, Senegal Date Palm, African Wild Date Palm), pův. trop. Afrika - j. Afrika, u vodních toků v. Afriky, trsnatá palMA až 10 m, ze šťávy květů se vaří alkoholický nápoj podobný zázvorovému pivu, okr, delta Okavango, okr v. Afrika, Tanzanie i Středozemí. Čína, ČR
- roebelenii - zakrslý, (Pygmy Date Palm), pův. jv.Asie, Laos, malá palma, okr subtropy, v. Afrika, ČR prodej
- rupicola - (Cliff Date Palm), BZ Dar es Salaam
- sylvestris - lesní, (Indian Wild Palm, Silver Date Palm), pův. Indie, Pýkistán, BZ Dar es Salaam
- theophrastii - Theoprastův, pův tropický druh, end Kréta (PR Vai, tam objeven v roce 1967), Řecko, Turecko, Červený seznam (krit. ohrožen), písčiny, vádí, nejteplejší oblasti

Pholiurus - ocáskovec, pholiurus, Poaceae
- pannonicus - panonský, Středozemí, H

Phormium - lenovník, formium, (novozélandský len, novozélandské konopí), Phormiaceae / Agavaceae, 2 druhy, stáloz.byliny, mokřady, údolí řek, pobřeží, NZ, okr
- tenax - tuhý, („novozélandské konopí“, New Zealand Flax, Harakeke Lily), pův. NZ, stáloz. bylina pobřeží, okr tropy a subtr**,** Makaronésie,

Photinia (Eriobotrya, Stranvesia) - **blýskalka, fotynya,** Rosaceae, Malvaceae, 60 druhů, stáloz. dřeviny, j. a v. Asie, Himálaj, v. a jv. Asie, okr

- beauverdiana - Beauverdova, z. a stř. Čína
- davidiana - Davidova, introd. z Číny, Středozemí, Itálie
- villosa - chlupatá, v. Čína, Korea, Japonsko
Phragmites - rákos, fragmites, Poaceae
- australis (communis) - obecný (Reed), z Mezopotámie, v Středozemí, Makaronésie, BG, H, Izrael, bible, stará kult rostlina (pletené výrobky), ČR, inv, Egypt, Sinaj, Arábie, Írán, Sahel, delta Okavango, Ngorongo, Tanzanie,
- MAuritianus - MAuretánský, delta Okavango, Ngorongo, Tanzanie, Sahel
Phuopsis - křižmolístka, phujopsis, Rubiaceae., 1 druh
- stylosa (Crutianella s.) - jz Asie, end hurkánsko - Ázerbájdžán, Írán, opad. lesy a lesní lemy, okr cb Purpurea (Rubra), Evropa, Čína, adv Evropa
Phyla - fyla , Verbenaceae, 15 druhů stř. a JAm, plazivé či poléhavé vytrvalé byliny
- filiformis - niťovitá, Kypr
- nodiflora - hnízdovitá, Středozemí, Makaronésie, Kypr**,** Egypt, tropy a subtr
Phyllis - fylis, Rubiaceae
- nobla - Makaronésie, Madeira, Kanáry
Phyllitis - jelení jazyk, fylitys, kapradina**,** Aspleniaceae
- sagittata - Středozemí
- scolopendrium - celolistý, Evropa, stř. a z. Středozemí, H , Ischia, Sardinie, Makaronésie - Kanárské ovy, Azory, MAdeira, s. Afrika, MAlá Asie, stř. Asie, **§CZ**
Phillitopsis - filitopsis, Aspleniaceae,
- hybrida - end Chorvatsko - Kvarnerský záliv
Phyllodoce - fylodoce , fylodak, (Mountain Heath), Ericaceae, 7 druhů stáloz. keříky připomínají vřes
- caerulea - modrý, namodralý, (modravý), keříček, Evropa, Grónsko, Aljaška, Kamčatka, s .Japonsko, s. Korea, §F
Phyllolepidium - fylolepidyum, Brassicaceae,
- cyclocarpum - Itálie, Balkán, Albánie, Makedonie, Kosovo, Srbsko, Turecko, hlavně Ca,
- rupestre - Balkán
Phyllyrea - jamovec, fylyrea, Oleaceae, stálezel. dřeviny
- angustifolia - úzkolistý, z. a stř. Středozemí, do Chorvatska a Albánie, dominanta křovin, Ca
- latifolia - širokolistý, (Mock Privet), celý mediterán, Palestina, Izrael, macchie, řídké lesy, keř. stromek
Physalis - mochyně, fysalis, baborolka, židovská třešeň, Solanaceae, 80 druhů, tropy a subtr, Amerika i Eurasie – stř. Asie, jv. Evropa, Austrálie , byliny, okr
- alekengi - židovská (ž. třešeň), ze stř. Ameriky či jv. Evropa, intr. Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, okr, ČR nepůvodní
- peruviana - peruánská, intr Středozemí**,** Makaronésie - Kapverdy,
Physanthyllis - fysantylis , Fabaceae
- tetraphylla – čtyřboký, Kypr
Physocarpus - tavola, fysokarpus, Spiraeae, Rosaceae, 13 druhů, SAm a v. Asie, opad. keře, křoviny kamen strání,
- opulifolius - kalinolistá, pův. SAm, intr. Evropa, BG, okr, ČR nepůvodní, intr
Physocaulus - fyzokaulus, Apiaceae
- nodosus - kolénkatý, BG
Physoplexis - zvonečník, fyuzoplesis, Campanulaceae, Evropa
- comosa - chocholatý, end v Alpy
Physospermum - fysospermum , Apiaceae
- cornubiense - kornubské, Kypr, §F, §H
Phyteuma - zvonečník, fyteuma, zerva, Campanullaceae, 40 druhů, trvalky, horské TTP, Eurasie, okr
- limoniifolium - limonkovitý, Jugoslávie
- nigrum - černý, stř Evropa, ČR
- orbiculare - hlavatý, (Horned rampion), od RF po Litvu, Balkán, Apeniny, Karpaty, Korsika, ČR, TTP, **§CZ,** §Pl, §H, okr Čína
- spicatum - klasnatý, většina Evropy, Skandinávie, ČR, chybí GB, Portugalsko a vzdálený jv. Evropy, TTP, §H
- vagneri (spiciforme) - Vagnerův, karpatský, end v a j Karpaty, bazifilní TTP

- villarsii - Villarsův, §F
- x adulterinum (nigrum x spicatum), ČR, SRN
- x orbiculariforme (nigrum x orbiculare), ČR
Phytolacca (Sarcococa) **- líčidlo, fytolaka,** líčivka, **ombu,** Phytolaccaceae, 25 druhů, jv Asie, Malajsie, Filipíny, Tasmánie, NZ, tropy a subtr, kosmopol, Afrika, Asie, Amerika, Středozemí, Kanárské ovy, ne Evropa, otevřené plochy, stáloz. jehl. dřeviny až několik m či trvalky, sukulentní kmen plný vody, „dřevo" řídké, papírové, lehké, místo listů fylokládie (zploštělé stonky), často ožrány sarančaty, okr
- americana - americké, (lahvový strom), pův. SAm, okr. pěst mediterán, Středozemí, Kypr aj., barvivo, rumiště, u cest
- decandra - desetimužné, Ischia
- dioica – dvoudomé, pův. JAm, okr, Středozemí, Kanár ovy, Madeira
- esculenta - jedlé, pův. jv. Asie, okr v mediteránu, barvivo z plodů barvení cukrovinek, vína, ČR nepůvodní
- pruinosa - švestkové, Kypr
Picconia - pikonya , Oleaceae, 2 druhy
- azorica - azorská, end Azory, vavřín. lesy - laurisilv, stáloz. keř až 8 m, , Smar-m, NATm
- excelsa - sličná, (High Piconia), pův Madeira a Kanár. ovy, stáloz. stromek 10-18 m, - vavřín. lesy
Picea - smrk, picea, Pinaceae, přes 100 druhů, chladný a mírný pás s. polokoule**,** od tajgy k obratníku Raka, hoty na Tajwanu a Mexiku, těžba dřeva i okr
- abies (excelsa) - ztepilý, end s. a sv. Evropy, hory stř. a jv. Evropy, Itálie, BG, 50 m, ČR
- obovata - sibiřský, od s. Skandinávie přes Sibiř na Dálný východ
- omorika - Pančičův, (srbský), třetih relikt, pův. Bosna a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, BG, jv. Evropa, popsán r. 1877, Červený seznam, §SRB, okr, ČR int
- orientalis – východní, (*Caucasian spruce, Oriental spruce*), kavkazsko-maloasijský pův end, Malá Asie - Taurus a Antitaurus, z. Kavkaz, Gruzie, j. Rusko, sv Turecko, ojed. okr. intr. ostatní Evropa 1770, ČR 1813 parky, arboreta
- pungens - pichlavý, Itálie, ČR
Picnocomon - piknokomon, Caprifoliaceae, 2 druhy, Středozemi, bylina
- intermedium - prostřední, end. Pyrenej. poloostrov, písčiny, sucho
Picnomon - drusták, piknomon, Asteraceae,
- acarna - Středozemí - Španělsko, RF, Itálie, Jugo, Řesko, Bulharsko, Albánie, Turecko, Libanon, Sýrie, Izrael, Irák, Írán,
Pieris - pieris, hořčík, drasavec, Ericaceae, 10 druhů,, SAm vč. Karibiku, v. Asie - Himálaj, Čína, Japonsko, okr SAm, stáloz. keře až stromky
- abbysinica - habešský, Habeš
- altissima - nejvyšší, Kypr
- cyprica - kyperský, Kypr
- echioides - hadincový, (Bristly Oxtongue), Středozemí, Malta
- hieracoides - jestřábníkovitý, z. a stř. Středozemí, Makaronésie, BG, Evropa, ČR
- pauciflora - málokvětý, Kypr
- scabra - drsný,
- sprenguiana - BG
- vulgare - obecný, Ischia
- willkommii - , § BG,, §SP
Pilularia - míčovka, pilularia, vodní kapraďorosty, Marsileaceae
- globulifera - kulkonosná, Středozemí, , §F, §SRB
- minuta - § SP, §F, §BG
Pimpinella - bedrník, pimpinela , Apiaceae
- anisoides - anýzovitý, Itálie
- anisum - anýz (a.vonný, Common Anise), pův kult rostlina v. Středozemí, Kypr, pěst. jz. Asie, Amerika, ČR, koření (starořecká i starořímská kuchyně), i do karí, likéry, cukrovinky, droga, stimulans, afrodiziakum
- cretica - krétský, Kypr, Kréta
- cypria - kyperský, Kypr
- junionae Kanáry
- peregrina - cizí, Kypr
- saxifraga - obecný, Středozemí

- siifolia - , §F
- spinosa - trnitý, Středozemí
Pinguicula - tučnice, pinquikula , Lentibulariaceae
- balcanica - balkánská, Balkán, Řecko, Bulharsko, Srbsko, Makedonie, Albánie, Kosovo, Černá hora, B+H, Turecko, Gruzie
- bicolor - dvoubarevná, §UA,
- corsica - korsická, end centrální Středozemí - pouze Korsika
- crystallina - křišťálová, Kypr, Turecko, Červený seznam
- hirtiflora - Balkán, Apeniny, B+H, Černá Hora, Albánie, Řecko, Itálie,, §SRB, Ca, hadec
- longifolia - dlouholistá, Pyreneje
- nevadensis - § SP, § BG,
- vulgaris - obecná, Evropa, masožravá, §H, §UA, **§CZ**
Pinus - borovice, pinus, (Pine), Pinacae, cca 120 druhů, nejpočetnější rod nahosemennných, hlavní rozvoj ve třetihorách, chladný a mírný pás s. polokoule, z větší části v Americe, od polárního kruhu Evropa, s. Afrika, jv.Asie (až Sumatra), stř. a SAm (rozmanité v Mexiku), světlomilné, dřevo i okr
- aleppo - alepo, Kypr
- brutia (calabriensis) - kalábrijská, (hrubá, Calabrian Pine, Canary Island Pine), pův. v. Středozemí, Kréta, Kypr, Kalábrie, Rhodos, MAlá Asie, Turecko, Sýrie, Libanon, Krym, Černomoří, lesy, předhůří, ČR
- canariensis - kanárská, (Canary Island Pine), Makaronésie - end Kanárské ostrovy (Tenerife, Gran Canaria), 800- 2200 m, Červený seznam, největší borovice Starého světa (až 60 m), vláhu ze vzduchu, **dřevo starých tvrdé a odolné i ohni** (před ohněm shodí jehlice), okr. pěst. Středozemí
- cembra - limba, Alpy, Itálie, Karpaty, §UA,
- coulteri - Coulterova, (Big-cone Pine), pův. Kalifornie, teplomilná, intr Středozemí (náhradně vysazovaná v MAroku a Alžírsku), i ČR (1845 Sychrov), velké šišky a semena, málo odolná
- cretacea - krétská, §UA,
- excelsa - BG
- halepensis - halepská, (jeruzalémská, Allepo Pine), celý mediterán, ve Středozemí je nejčastější borovicí, vápnomilná, pův. lesy Středozemí, blízké okolí Středozemního moře, **vykácena, ojediněle snaha obnovit lesy a zelenou zeď v Sahaře,** Makaronésie, Španělsko, Portugalsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie (Bosna a Srbsko), Řecko, Malta, Kréta, Kypr, Albánie, Turecko, Tunisko, Alžírsko, Maroko, Libye, Malá Asie, Sýrie, Izrael, Palestina, mělké suché půdy, často na dunách, k zalesňování, terpentýn z pryskyřice, napadána borovčíkem, ČR
- heldreichii - Heldreichova, (bělokvětá, bělokorá), jv. Evropa, stř. Balkán, Albánie, Itálie, Řecko, Jugoslávie, Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Albánie, Bulharsko, §SRB, stáloz. lesy, k zalesňování mělkých, suchých půd, v italském NP Polino (u Neapole) stále ještě roste **údajně nejstarší borovice Evropy** Italus - 1230 let (průměr kmene 160 cm) na strmém Ca svahu
- laricio - Itálie
- larix - modřínová, Korsika
Balkán, Albánie, Bosna a Hercegovina, Itálie, Řecko, Albánie, BG, Jugoslávie, Turecko, ČR sbírk
- maritima - přímořská, Itálie
- montezumae - Montezumova, (Rough-branched Mexican Pine), pův. Mexiko 1200 - 3000 m, strom až 30m, intr j. Evropa
- mugo - kleč, (kosodřevina), stř. Evropa a Balkán - Alpy, Apeniny, Dinary, Rodopy, Karpaty, BG, Itálie, Albánie, §F, §SRB, ČR - ŠuMAva, Krkonoše, Jizerské hory
- nigra – černá, (European Black Pine, Austrian Pine,), pův. hlavně j. až stř. Evropa, Bulharsko, Maďarsko, do Rakouska, Středozemí, Karpaty, MAlá Asie, Krym, sz. Afrika, intr USA, intr. ČR, suché lokality nenáročná, i vyšší hory
- nigra ssp. cypria- černá kyperská, Kypr, vápencové Alpy
- nigra, ssp. dalmatica, černá dalmatská, Slovinsko, Chorvatsko a ostrovy Jadranu, Albánie
- nigra, ssp. laricio - černá korsická, Středozemí, pův. Korsika, dále Kalábrie, Kréta, Itálie, Sicílie, Sardinie, (ČR sbírkově)
- nigra, ssp. maritima (maritimus), černá přímořská, Korsika, Itálie
- nigra, ssp. nigra, černá pravá (rakouská), j. Evropa, Řecko, Jugoslávie, Itálie, Rakousko, Karpaty, ČR intr
- nigra, ssp. pallasiana - černá Pallasova, (kyperská), Kypr - end kyperských pohoří nad 1500 m (Troodos), Kréta, Balkán, Turecko, Blízký východ, Krym, Malá Asie, §SRB, ČR sbírk

- nigra, ssp.salzmanii (cluziana) – černá Salzmannova, pův. j. Evropa, Španělsko, Baleáry, Pyreneje, Chorvátsko, Turecko, Korsika, Kalábrie, Sardinie, Maroko, Alžírsko, Malá Asie
- parviflora - mnohokvětá, Středozemí
- peuce - rumelská, třetihorní relikt balkánských hor, Balkán, Makedonie, Řecko, Srbsko, Albánie, Černá Hora, BG, Červený seznam, §SRB, na bonsai, ČR sbírk
- pinaster (maritima) - přímořská, (hvězdovitá, Maritime Pine), pův. Malá Asie a z. Středozemí, pak ostatní Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Korsika, Itálie, Řecko, Albánie, Maroko, chybí Baleáry, mořské pobřeží, cca do 1500 m, k zalesňování i okr, terpentýn, antisepticky, ČR
- pinea - pinie, (piniová, Umbrella Pine, Stone Pine), třetih relikt, pravděpodobně z M. Asie do z. a dalšího Středozemí – Římská říše (v Itálii se pěst přes 3 tisíce let) a do celého mediteránu, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Sicílie, Jugoslávie (Chorvatsko), BG, Albánie, Řecko, Kypr, Korsika, Turecko, Libanon, široká deštníkovitá koruna, hlubší půdy i písčiny, do 800 m (nesnáší mráz), zpevnění dun, okr, největší semena – piniové oříšky, jehlice fytoncidy, ČR, V.Tatry
- radiata - Montereyho, (paprsčitá), z jz. USA, intr z. Středozemí, větrolamy, ČR sbírk
- rotundata - blatka, (bažinná), ČR, Polsko, Rakousko, Německo
- stankewiczii - Stankevičova, §UA,
- strobus - vejmutovka, pův. v. SAm, ČR nepůvodní
- sylvestris - lesní, středoeuroasijský areál, Pyreneje, Franc. středohoří, Alpy, Itálie, Švýc. Jura, Vogézy, ČR
- uncinata - blatka, středoevropský druh, Pyreneje, ČR
- x golaina (brutia x halapensis) - Galaiova, Kypr

Piper - pepřovník, piper , Piperaceae, 2000 druhů, menší dřeviny a liány, pův tropy a subtr Ameriky, Himálaj, Indie, Indočína, Indonésie, MAlajsie, Filipíny, Oceánie, Madagaskar, rychle rostoucí, okr, pěst – koření pepř
- roseum - růžový, Francie, koření

Piptatherum (Oryzopsis) - rýženka, piptaterum, Poaceae
- holciforme - Bulharsko
- virescens - zelenavá, Francie, Itálie, Balkán, Slovensko, Moldávie, Turecko, Krym, Irán, §F

Pirus - hrušeň, pirus , Piraceae
- communis - obecná,

Pistacia - řečík, pistácie, pistaciovník, trešla**,** Anacardiaceae, 15 druhů, dřeviny, suché lokality, Středozemí. Eurasie – stř. a jv. Asie, Japonsko, Malajsie, Amerika – j USA, Mexiko, okr, pěst
- atlantica - atlantický, (atlaský, Terebinth, Oak), pův s. Afrika, a v. Středozemí, Makaronésie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, Kypr, Blízký východ, Írán, až do Pákistánu
- cabulica - kabulská, s. Afrika, Přední Indie, Afghánistán
- lentiscus - lentiškový, (lentýšek, Lentisk, Mastic Tree, Schinox), celý mediterán, Středozemí - Španělsko, Itálie, Ischia, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Sýrie, skaln lokality, makchie, podrost stáloz. lesy, lesní okraje, stáloz, keř 2.domý, nejteplejší oblasti,
- lentiscus var Chia – na jihu řeckého ova Chia v oblasti Mastichochoria se získává pryskyřice „slzy“ masticha, vonná mastixová pryskyřice, (likéry typu mastika), v cv, 150-180 g/rok, 5 -70 let, dožívá se 100 let, v ČR Masticha cz.-Notia s.r.o. Praha, Blanická 16
- mutica - mutica, Irák, horské lesy, §UA,
- palestina (terebrindus ssp. palestina) - palestinský, Palestina, Izrael
- terebinthus - terebintový, (Turpentine Tree), pův. celé Středozemí od Kanár ovů, Španělsko, Řecko, Kypr, Tunisko, a Malá Asii, makchie, Ca
- saportae - , Sardinie stromek 2-5 m,
- vera - pistáciový, (pravý, Pistachio Nuts), pův. Blízký východ, Přední a stř. Asie - Írán až Kyrgyzstán a Kazachstán, starobylá kult. rostlina - semena, , keř. strom, suché světlé lesy, horské kamenité stráně, pěst ve Středozemí - Španělsko rozsáhle rozšiřuje pěstování, Itálie, Francie, Řecko, Tunisko, Libanon, Maroko, Sýrie, Írán, mastix, činění kůží, kvalitní dřevo

Pistia - babelka, pistya , babelka, babolec, vodní salát, Araceae, 1 druh, tropy a subtr, stáloz.plovoucí vodní rostlina, okr
- atlantica - atlantská, Sinaj, Arábie
- stratoides - řezanolistá („vodní salát“, „vodní zelí“), pův. asi Afrika (Nil, Viktoriino jezero), plovoucí vodní rostlina, trop. a subtr, kosmopolit**,** Makaronésie,

Pisum - hrách, pisum, Fabaceae, 10 druhů, jeden pěst přes 5 tis. let, v. Středozemí, okr, pěst

- elatius - vysoký, Palestina, Izrael, §H, §UA,
- sativum - setý, (zahradní), pův. Přední Asie, Středozemí, Makaronésie, jv. Evropa, Řecko, Kypr, Kréta, Palestina, Egypt, Turecko, Írán, Kavkaz, stará zelenina, ČR nepůvodní, houštiny

Pittosporum - slizopod, pitosporum , Pittosporaceae**,** 200 druhů, stáloz. dřeviny, písč savany i deštné pralesy, hlavně Australásie, NZ, také j. Afrika a j.a v. Asie, Japonsko a Tichomoř. ovy, pěst Středozemí, okr
- coriaceum - kožovitý, end Madeira, SMAr-m,
- tobira - tobira, (Japanese Cheesenwood, Gusvalian Laurel), pův. Čína, Japonsko, intr Středozemí, Itálie, Řecko, Makaronésie - Kanárské ovy, keř, okr. pěst, větrolamy, živé ploty, silice z květů parfumerie, čaj
- undulatum - zvlněný, (Australian Cheesewood), levady Madeira

Pituranthos - piturantoa, Apiaceae
- tortuosa - pokrtoucená, Izrael - Nagev. poušť, Sahara, Arábie

Plagiomnium - měřík, plagiomnyum, mechorost, Plagiomniaceae
- cuspidatum - bodlavý, H
- undulatum - čeřitý,

Plantago (Psyllium) - **jitrocel, plantago,** chmelík, Plantaginaceae, 200 druhů, byliny a keře, přízemní listové růžice, některé inv, celý svět, Středozemí, Eurasie, okr
- afra (P. psyllium, indica, Psyllium afra) - blešníkový, (africký, Glandular Plantain), celý mediterán, Makaronésie - Kapverdy, Řecko, Malta, z. Asie, Sinaj, Arábie, Indie, ČR prodej "Psyllium - indická vláknina",
- a. var. obtusana - end Madeira,
- albicans - bělavý, v. Středozemí, Makaronésie, Írán
- alpina- alpinský, Portugalsko, Španělsko, Alpy, Apeniny, (v Krkonoších asi vysazen)
- altissima - nejvyšší, Středozemí
- algarbiensis - § SP, § BG,
- arborescens - dřevnatý, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), MAdeira
- arenaria - písečný, Středozemí, Egypt, až Pákistán, kosmopol, intr
- argentea - zlatový, Středozemí, Pyreneje, Alpy, Balkán, Řecko, Karpaty, Turecko, hlavně Ca, §H
- atrata - černavý, Alpy, Karpaty, Balkán, Apeniny, Pákistán
- atrata ssp. carpatica – černavý karpatský, cirkumboreální, end Karpaty, §SK
- atrata ssp. sudetica – černavý sudetský, cirkumboreální, **ČR C**1 end Velká kotlina v Jeseníkách, ohrožen bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C1)**
- bellardii - krásný, Kréta
- coriaceum - kožovitý , NATm
- coronopus - vraní nožka, (Buck´horn Plantain), v Středozemí, Makaronésie - Madeira, Ischia, Malta, Maroko, Sinaj, Arábie, Írán, halofyt, kamen a písč místa,
- crassifolia - tučnoliostý, v. Středozemí,
- cretica - krétský, v. Středozemí, Sinaj, Arábie
- crypsoides - Egypt, Libye
- cyanops - fialový, j. Evropa
- famarae - Kanáry, § SP, § BG,
- holosteum - Středozemí
- insularis Středozemí
- lagopus - chlupatý, zaječí tlapka, (Hare´s-foot Plantain), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie - Kanárské ovy, Řecko, Malta, Sýrie, Izrael, Černomoří, jz. Asie, Irák, Írán, Pákistán, frygana, úhory, u cest
- lanceolata - kopinatý, Středozemí, H , Makaronésie - Kapverdy , Írán, ČR, travn. místa
- leiopetala - hladká, Makaronésie - end Madeira
- major - větší, Středozemí, Egypt, Sinaj, Arábie, H , Makaronésie - Kapverdy , Írán, ČR, kosmopol
- malato-belizii - , end Madeira, Smar-m, NATm
- maritima - přímořský, Euroasie, Středozemí, stř. Evropa, MAlá Asie, Kavkaz, **§CZ**
- maxima - největší, §H
- media - prostřední, Středozemí, H , ČR
- ponosperma - Pyreneje
- ovata - vejčitý, (Spogel seed Plantain), mediterán, Egypt až Pákistán, sz. Indie, Makaronésie , droga "isphagula husk", Psyllium = "indická vláknina"
- reniformis - Balkán - Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Kosovo, Albánie, Řecko

- sarda - sardský, z. Středozemí, Korsika, Sardinie , polokeřík
- serraria - ,(Toothed Plantain), z. a střední Středomoří, Malta
- scharzenbergiana – Scharzenbergerův, §SRB, §H
- strictissima - Španělsko, Portugalsko, Alpy. RF, Itálie, Švýcarsko, Rakousko, Apeniny
- subulata - ostrůvky od Maroka po Balkán
- subspathulata - Madeira
- tenuiflora - tenkokvětý, euroasijský druh, Pannonicum, Rumunsko, BG, Ukrajina, Krym, §SR
- uliginosa - chudokvětý, Středozemí
- webbii - Webův, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- weldenii - Weldenův, Kréta, písčiny

Platanthera - vemeník, platantera , Orchidaceae, 85 druhú, od Grónska po Mexiko a Novou Guineu
- algeriensis - alžírský, Alžír, Sardinie
- bifolia - dvoulistý, Evropa, Středozemí, kromě stálozelné zóny, s. Afrika, §H, §UA, ČR vzácně
- chlorantha - zelenavý, Evropa převážně jižní, v. Středozemí, Kypr, s. Afrika, §H, §UA, **§CZ**, světlé lesy

Platanus - platan, platanus, vodoklen, (Plane Tree, Sycamore), Platanaceae, 10 druhů, s. polokoule, stř Amerika. Mexiko, j USA, Mexiko, stř. Asie, Indočína, 1 druh jv. Evropa, 1 druh jv. Asie, údolí vodních toků, mohutné opad stromy, širocekorunné, okr
- kerii - Indočína (Vietnam, Laos), neopadavý
- occidentalis - západní, (American plane Tree), pův. jv. Kanada, v. a j USA od MAine po Floridu a Texas, sv Mexiko, okr intr ČR (1923 Chudenice), mg, i 3, ojediněle okr Slovensko, Albánie, Čína
- orientalis - východní, (Plane Tree), <u>třetihorní relikt</u>, pův. Himálaj z. od Kašmíru, Írán, Turecko, Balkán, v. Středozemí, jv. Evropa - Balkán (Jugoslávie, Bulharsko), Řecko, Kréta, Kypr, Albánie, Italie, Ischia, Sicílie, Balkán, Maroko, Turecko, Malá Asie, Palestina, Izrael, bible, jz. a stř. Asie pěst již od starověku, údolní polohy, okr, Čína, Tibet**,** ojediněle teplé oblasti ČR
- mexicana - mexický, Mexiko, Guatemala, temperátní lesy
- racemosa **(**californica) - hroznatý, (California Sycamore, Californian plane Tree), pův. Kalifornie**,** Baja California. sz. Mexiko
- wrightii – Wrightův, pův. j USA: N. Mexiko, Arizona a sz. Mexiko
- x acerifolia (x hispanica, x hybrida, asi orientalis x occidentalis)– španělský, javorolistý, (London Platantree), Středozemí, Španělsko, Řecko, Albánie, USA, teplé regiony, okr aleje, SAm, Evropa, Čína, ČR, 35 m

Platycerium - parožnatka, platycerium, kapradina**,** Polypodiaceae
- coronarium - věncová, pův. Myanmar až Filipíny, intr Středozemí, okr, epifyt, ČR skleník

Platycodon - zvonkovec, platykodon, boubelka, Campanulaceae, 1 druh, vytrvalá rostlina, horské TTP, v.Asie – Čína, okr
- grandiflorus - velkokvětý (Ballon Flower), Čína, okr. ČR, SRN, H, Japonsko, Korea, v. Rusko, <u>léč</u> TČM

Plectranthus - moud, plektrantus, molice, ostruhokvět, švédský břečťan, Lamiaceae, 350 druhů, byliny až keře, polosukulenty, Afrika, Madagaskar, Asie, Australasie, Tichomoř. ovy, okr
- barbatus - vousatý, Arábie - Jemen, Omán, Saúdská Arábie, v. Afrika
- edera - bezzubý, Itálie

Pleiomeris - plejomeris, Primulaceae
- canariensis - kanárské, laurisilvia Makaronesie, dřevina

Pleurospermum - mázdřinec, pleurospermum, Apiaceae
- austriacum - rakouský, §H

Plocama - plokama, Rubiaceae
- calycoptera - Arábie, u Mrtvého moře, Sinaj, Írán, Pákistán
- pendula - převislá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)**.** keř

Pluchea (Varthemia) **- pluchea,** Asteraceae
- arabica - arabská, Arábie
- dioscoridis - Egypt, Arábie, Sudán, Palestina, Libanon, Syrie, trop. Afrika
- iphinodes - Izrael - Nagev. poušť, Středozemí, Sahara, Arábie

Plumbago - olověnec, plumbago , mlékosed, Plumbaginaceae, 15 druhů, byliny, keře a liány, lesní křoviny, teplé a trop oblasti, celý svět, okr

- auriculata (capensis) - ouškatý, (kapský, mlékosed, Cape Plumbago, Cape Leadwort, Skyflower), v. j. Afriky, Kapsko, Natal, stáloz. keř až 4 m, okr tropy a subtropy, intr Středozemí, Kypr, - pendula – převislá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), Madeira, Maroko
- europaea - evropský, pův j. Evropa, Středozemí, Sardinie, §SRB, ČR trvalka, Sinaj, Arábie
Plumeria - pablaňák, plumeria, Apocynaceae, Mimosaceae
- alba - bílý, plumerie bílá, (špičatolistá, Temple Tree, Pagoda Tree, Plant Frangipani), pův. polopouště trop. Ameriky, Mexiko, Panama, sukul. keřov. strom, intr. Středozemí
- tricolor - trojbarevná, (Tricoloured Frangipani, Tricoloured TempleTree), intr. Madeira
- rubra - červená, pův Mexiko až PanaMA,
Poa - lipnice, poa , Poaceae, cca 500 druhů, vytrvalé trávy, chladná místa, Eurasie, Amerika, s. Afrika, okr
- alpina - alpská, Írán
- angustifolia - úzkolistá, Středozemí, BG
- annua - roční, Středozemí, Egypt, Írán, ČR, kosmopol
- badensis - bádenská, Středozemí
- bulbosa - cibulkatá, turanský florelement, Kaspické, Aralské m., Středozemí, Makaronésie , Írán, ČR
- comprfessa - smáčknutá, Středozemí
- concinua - Bulharsko
- deylii - Dejlova, §UA,
- granitica ssp. disparilis - , §RO,
- chaixii - širolistá, Středozemí
- laxa - plihá, Středozemí
- minor - Evropa, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Rumunsko
- nemoralis - hajní, Středozemí, Evropa, ČR, BG
- palustris - bahenní, Středozemí
- pannonica ssp. glabra - panonská drsná, §H
- pratensis - luční, Evropa, Středozemí, ČR, Makaronésie , BG, trávníky, alergeny senné rýmy
- remota - ,§H
- supina - nízká, Středozemí
- trivialis - obecná, Středozemí, Makaronésie , Írán
- variegata - kostřavinec fialový, Středozemí
- versicolor - barevná, §UA,
Podocytisus - podocytysus, Fabaceae
- caramjanicus - §SRB
Podonosma - podonosma, Boraginaceae,
- syriacus - syrská, Sýrie, Palestina, Izrael
Podospermum - hadí mordec, podospermum , Asteraceae
- canum - šedý, H
- laciniatum - dřípený, Středozemí,
Podranea (Pandorea) - **podranea**, Bignoniaceae
- ricasoliana - širokokvětá, pův j.Afrika, intr Středozemí, okr, Kanárské ovy, Madeira, liána loubí a stěny
Polemonium - jirnice, polemonyum, Polemoniaceae
- caeruleum - modrá, §F
Polianthes - bělokvět, mnoholist, tuberosa, poliantes, noční kaktus, Agavaceae, 17 druhů, Mexiko, okr
- tuberosus - hlíznatý, pův. Mexico, pěst Středozemí, arom. hlízy
Polycarpaea - plevucha, **mnohoplod, polykarpea,** Caryophyllaceae
- aristatata - osinatý, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- caespitosa - end Sokotra, Ca skály
- gayi - end Kapverdy
- nivea - sněžný, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), Kapverdy
- spicata - sv a v Afrika - Egypt až Keňa, Sinaj, Arábie, Irán až Indie
Polycarpon - kýlatka, polykarpon , Caryophyllaceae, Středozemí a z. Evropa, zavlékána ostatní Evropa
- tetraphyllum - čtyřlistá, pův. Středozemí a z. Evropa, Kypr, zavlékána ČR
Polycnemum - chruplavník, polykneum , Chenopodiaceae
- arvense - rolní, Kypr, ČR
- majus - větší, pův. j. Evropa a z. Asie, Středozemí, ČR nepůvodní

Polygala (Chamaebuxus, Polygaloides) **- vítod, polygala,** Polygalaceae, ca 500 druhů, byliny a keře, celý svět kromě NZ, Polynésie a Arktida
- amara - hořký, H
- amarella - nahořklý, Středozemí
- balansae - Středozemí
- comosa - chocholatý, RF, Itálie, Balkán až Ural, ČR
- major - větší, Středozemí, H
- myrtifolia - j. Afrika, okr. Baleáry
- nicaensisi - nisský, Středozemí (ne Baleáry, Sardinie, Kréta), Pyreneje, suchá travn, kamen mís
- rupestris - skalní, z. Středozemí, skály
- sardoa - sardský, Středozemí
- serpyllifolia - douškolistý, Makaronésie
- venulosa - v Středozemí, Řecko, Kypr, Turecko, hory, frygana
- vulgaris - obecný, Středozemí**,** Makaronésie

Polygaloides *(Polygala) -* ***zimostrázek, polygaloides,*** *Polygalacea, 25 druhů s. polokoule*
- chamaebuxus - alpský, stř. Evropa, Alpy, Itálie, Apeniny, Chorvatsko, Slovinsko, Bavorsko, z. Čechy, ***§CZ***
- monspeliaca - montpelierský, Kréta, Kypr, garrigue (frygana)
- myrtyfolia - myrtolistý, (Mirtle-leaf Milkwork, Parrot Bush, Bellarine Pea, Sweet Pea Shrub, September Bush), pův j. Afrika, Kapsko, Kwazu-Natal, keř 1,5-2,5 m, okr subtr, intr z. Středozemí, ČR, inv Austrálie, NZ
- nicaeensis - nicaeský, Francie, Itálie
- sardoa - sardinský, end Sardinie
- venusta (venulosa) - venušin, Kréta, Kypr, garrigue (frygana)
- vulgaris - obecný, z. Středozemí, stř. Evropa, ČR

Polygonatum - kokořík, polygonatum , Convallariaceae , Liliaceae**,** 50 druhů
- latifolium - širolistý, Středozemí, H
- multiflorum - mnohokvětý, Středozemí
- verticillatum - přeslenatý, §H

Polygonum - truskavec, polygonum, rdesno**,** Polygonaceae, 150 druhů, byliny, sešlapáv místa, rumiště, po celém světě, Eurasie, okr
- alpinum - alpský, §RO
- amphibium - obojživelný, H
- arenarium - písečný, BG, H
- arenastrum - obecný, Středozemí, Makaronésie
- aviculare - ptačí, Kypr, Evropa, ČR
- convolvulus - svlačcovitý, Kypr
- equisetiforme - přesličkovitý, v. Středozemí, Makaronésie , Kypr, Egypt, Blízký východ, Írán, jz. Asie
- lapathfolium ssp. maculatum - blešník, (širolisté), Evropa, ČR, Kypr
- latifolium - širolistý, BG
- maritimum - přímořský, (Sea Knotgrass), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie , halofyt, slaniska, j.pobř písčiny i skály, plevel polí
- monspeliensis - montpelierský, Středozemí, Egypt, Evropa, subtr Asie
- palestinum - palestinský, Palestina, Izrael, písčiny, byliny až 1,5 m, na ztlustlých stoncích červ. květy
- patulum - klubkatý, Kypr
- persicaria - blešník, BG
- raii - Raiovův, §F
- rurivagum - vesnický, Středozemí
- salicifolium - vrbolistý, Kypr
- scoparium - metlovitý, end Sardinie a Korsika

Polypodium - osladič, polypodyum, kapradina, Polypodiaceae, 75 druhů, převážně tropy Ameriky aj., okr
- cambrium (australe, serratum) ssp. cambrium - jižní, celý mediterán, Kanárské ovy, vlhké stinné lokality, skalní štěrbiny
- macaronensicum - makaronéský, Středozemí, Makaronésie, Madeira
- vulgare - obecný, kapradina i s. a j. Afrika**,** Súdán, stř. Afrika, H , Ischia, ČR

Polypogon - vousatec, vousec, **polypogon,** Poaceae

- maritimum - přímořský, BG
- mospeliensis - montpeliérský, (Annual Beard-grass), Malta**,** BG
Polystichum - kapradina, polystychum, kapradina, Dryopteridaceae, Aspidiaceae, 200 druhů, po celém světě, stáloz., zemní, okr, D – všechny původní druhy, §Pl – všechny druhy
- acuelatum - laločnatá, stinné suťové lesy, Makaronésie , Ischia, §H, ČR
- braunii - Braunova, §F, §H
- drepanum - srpovitá, end Madeira, Smar-m, NATm
- falcinellum - srpečkovitá, Makaronésie - end Madeira, vavřín. lesy- laurisilvia
- lonchitis - hrálovitá, Středozemí, §H
- setiferum - osténkatá, §H
Poncirus - citronečník, poncirus , Rutaceae, 1 druh, trnitý keř, lesy, Čína a Korea, okr, plody
- trifoliata - trojtrnný, pův. Čína,
Pontechium (Echium) - pontechium, hadinec, Borraginaceae
- maculatum (russicum) - červený, jv. až stř. Evropa, Karpaty, Rusko, §CZ, §SK, §H, §RO
Populus - topol, populus, (Poplar), Salicaceae, 100 druhů, boreální, mírné až subtr. pásmo s. polokoule, Eurasie, SAm, s. Afrika, hornatiny tropů v. Afriky, opad. stromy, vodní břehy, lehké dřevo, celulosa, plantážnicky, i okr
- alba - bílý, (White Poplar), stř., j. a v. Evropa, Středozemí, Makaronésie , BG, H , s. Afrika, Malá Asie, stř. Asie po Himálaj, Sibiř po Jenisej, 25 m, , Palestina, Izrael, bible, ČR
- euphratica - eufratský, Středozemí, Sinaj, Arábie, Izrael, Írán, Blízký východ
- nigra - černý, (Black Poplar, Lombardy Poplar), Středozemí, Evropa kromě severní, Španělsko, Ischia, BG, Albánie, sz. Afrika, Maroko, Alžírsko, Malá Asie, Kavkaz, z. Sibiř, ČR - lužní lesy, Poohří, Polabí, moravské úvaly, stř. Evropa, Itálie, Balkán, Kypr, ČR, sz. Afrika, z, a stř. Asie, Ukrajina, Kavkaz, Kazachstán, Sibiř, Čína, lužní lesy, variabilní
- nigra (var.afagica) - černý a. -, Lombardsko (s. Itálie),
- nigra var. Italica (pyramidalis) - černý vlašský
- tremula - osika, (European Black Poplar), pův. Eurasie od subarktic. do meridion. pásma a SAm, Středozemí, Kypr, BG, Turecko, Malá Asie, Írán, s. Afrika, Kavkaz, Sibiř, 25 m, ČR, kys. salicilová (předchůdce aspirinu), **tvrdé dřevo** mírného pásma,
- tremuloides - SAm
- x canadensis (nigra x deltoides) - kanadský, Evropa, Malá Asie, ČR
- x canescens (alba x tremula) - šedý, Středozemí, Evropa, ČR ojed. pěstován
Portulaca - šrucha, portulák, **portulaka,** Portulacaceae, 115 druhů, teplé, subtr a trop oblasti, JAm-Argentina, Brazílie, Uruguay, Indie, Himálaj, Čína, Austrálie, nízké trsovité polosukulenty, suché, písčité půdy, okr SAm, Evropa i ČR, Makaronesie
- oleracea, ssp. oleracea - zelná pravá, (portulák, Purslane), původ Přední Asie až Indie, v mediteránu běžná, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, sz. Afrika, Maroko, Egypt, Ischia, Řecko, Kypr, Sinaj, Arábie, Evropa, §F
ssp. sativa - zelná setá, pěst (listová zelenina), ČR teplejší oblasti
Posidonia - posidonye , Zosteraceae
- oceanica - mořská, (neptunova, oceánská, "mořské koule"), celý mediterán, Středozemí, údajně stáří tisíce až desítky tisíc let, Kypr, Tunisko, atlant. pobřeží Evropy, už z glaciálu, pobř. vody až do hloubky 40 m, (vlnami vynášena), indikuje vyvážený ekosystém, § SP, § BG, Sardinie
Potamogeton - rdest, potamogeton , Potamogetonaceae**,** 100 druhů, 8 v Austrálii, vytrvalé vodní byliny, celý svět, okr
- bulbosus - bulvový, Kypr
- coloratus - zbarvený, Středozemí, §H
- filiformis - niťovitý, §H
- gramineus - trávolistý, Středozemí
- lucens - světlý, Středozemí, Makaronésie
- nodosus - uzlinatý, Středozemí, Makaronésie , Írán
- obtusifolius - okrouhlolistý, §H
- pectinatus - Írán
- perfoliatus - prorostlý, Srbsko, (ČR)
- polygonifolius - rdesnolistý, Evropa až. jv. Středozemí, Makaronésie , **§CZ**

- rutilus - , §F
- trichoides - vláskovitý, Středozemí, Makaronésie
- variifolius - , §F

Potentilla (excl. Dasyphora, Drymocallis, Duchesnea, Comarum) – **mochna, potentyla,** mochnovec, vřeteník**,** (Cinquefoil), Rosaceae, asi 500 druhů, vytrv. byliny a keře, chladnější a temperátní oblast, s.polokoule, okr

- alba - bílá, pův. stř. Evropa, H , xerotermní, okr
- alchimilloides - Pyreneje, Maroko - Atlas, skály, hlavně Ca
- appenina - apeninská, Apeniny
- anserina - husí, Írán ČR, H
- arenaria - písečná, H
- argentea - stříbrná, Středozemí, Evropa, ČR
- arguta -
- aurea - zlatá, pův. Balkán a Malá Asie, okr, ČR
- bifurca -
- brauniana -
- caulescens ssp. nebrodensis - pevná, end Sardinie a Sicílie, Středozemí
- clusiana - Klusiova,
- concinna -
- corsika - korsická, Korsika., z Středozemí, Korsika, Sardinie
- crantzii - Krantzova
- delphinensis - , §F
- dryadanthoides -
- emilii-popii - , §RO,
- erecta - nátržník, Středozemí, Makaronésie , Evropa, H , ČR
- fruticosa - křovitá, BG, §F
- gracilis -
- grandiflora - velkokvětá,
- haynaldiana - , §RO
- heterosepala -
- hippiana -
- hirta - srstnatá, BG
- heptaphylla - sedmilistá,
- inclynata - šedivá
- intermedia - prostřední, pův. Rusko, ČR nepůvodní
- micranha – MAlokvětá, (drobnokvětá)**,** cirkumboreální, Evropa, Středozemí, Bulharsko, sz Afrika, Malá Asie, Írán, stř. Asie, Karpaty, **ČR C2,** ohrožena bezzásahovou sukcesí, **CZ(C1),** §SK. §PL
- nitida - triglavská,
- nivalis - sněžná, end Španělsko - Kantaber. pohoří, Pyreneje
- nivea -
- norvegica - norská
- palustris - bahenní, (bažinná), ČR, §SRB, §H
- patula - rozkladitá
- recta - přímá, Středozemí, BG, Kypr, ČR, inv
- reptans - plazivá, (Creeping Cinquefoil), Středozemí, Makaronésie , Kypr, Malta, Írán, ČR
- rupestris – skalní, Středozemí, §H
- salesoviana -
- speciosa - Balkán, Přední východ, Chorvatsko, Řecko, Kréta, Turecko, Sýrie, Blízký východ, Irák
- sterilis - jahodovitá, Středozemí
- supina - nízká, Středozemí
- tabernaemontani - jarní, ČR
- valderiana -
- visianii -

Poterium (Sanquisorba) - **krvavec, poterium** , Rosaceae

- spinosum - trnitý**,**

Prangos (Cachrys) **- prangos**, Apiaceae
- ferulacea - v Středozemí, Itálie, Balkán, Turecko, Izrael, Jordánsko, Kavkaz, Írán, až 1,5 m
- trifida - trojdílný, §UA,
Prasium - pyskatec, prasium , nykolinka, Lamiaceae
- MAjus - lesklý, (vetší, White Hedge-nettle), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie , Portugalsko, Řecko, Kypr, Malta, Palestina, Izrael, až 1,5 m, makchie, garrigue, suché kamen pobřeží, živé ploty, nejteplejší oblasti
Prenanthes - věsenka, prenantes , Asteraceae
- purpurea - nachová, Středozemí, Evropa, ČR
- triqueta – trojhranná, Kypr
Primula – prvosenka, primula, Primulaceae, 500 druhů, byliny i dřeviny, TTP, slatinné louky, háje, kamenité svahy, celá s. polokoule, ale i j. polokoule, Evropa, hory – Alpy, Jura, Karpaty, Apeniny, Balkán, Malá Asie po Kavkaz, Sýrie, Asie stř. a jižní, Himálaj, Čína, s. Afrika – Alžírsko, okr
§D – všechny evropské druhy, §Pl – všechny druhy kromě elatior, veris – ty jen částečná ochrana
- acaulis - bezlodyžná, pův. z., stř. a jv. Evropa, Kypr, Malá Asie, Sýrie, Alžírsko, ČR okrasně pěstován)
- algida - stř Asie, Turecko, Irák, Kazachstán, Čína, Kavkaz
- allionii - Allonova, , §F
- amoena - půvabná, Kavkaz, Gruzie, Turecko, Írán
- auricula - lysá, subatlantický a submediteránní druh, Apeniny, Balkán, Jura, Karpaty, Alpy, §F, §SRB, §H, §SL, §SLO, §H, §I
- auricula ssp. hungarica - lysá karpatská, Ca hory, Slovensko
- auricula ssp. serratifolia - end j Karpaty, Železná vrata
- auriculata - Kavkaz, Malá Asie, Írán
- beesiana - Beesova, j. Čína, Barma
- brevistyla - Maďarsko
- canescens - Bulharsko
- capitata - v. Himálaj
- elatior - vyšší, (vyvýšená), Středozemí, §H
- clusiana - Clusiova, end sv. Alpy, Rakousko, SRN
- cuneifolia - sv Asie, Aljaška, Kanada
- deorum - boží, end Rila
- denticulata - zoubkatá, Tibet, Barma, Afghánistán
- elatior - vyšší, hory Evropy a jz. Asie, ČR j. Morava
- farinosa - pomoučená, Pyreneje, Alpy, §H, §UA, okr
- glaucescens - end v. Alpy - Trentino
- glutinosa - lepkavá, v. Alpy, okr
- halleri (longiflora) – Hallerova, (dlouhokvětá), cirkumboreální, Evropa – Alpy, Karpaty, Balkán, Malá Asie po Kavkaz, ne ČR, §D, §Pl, §SK, §UA, §F
- halleri ssp. platyphylla – Hallerova, (dlouhokvětá) plocholistá, cirkumboreální, §SK
- hirsuta - chlupatá, jz Evropa, Pyreneje, Alpy
- incana - SAm
- integrifolia - celolistým hory jz. a stř. Evropy
- japonica - japonská, Japonsko, okr i ČR
- latifolia -širokolistá, hory jz. Evropa, Pyteneje, z. Alpy
- macrophylla - velkolistá, Himálaj
- magellanica - j. JAm
- marginata - okrajová, §F
- minima - nejmenší, §UA,
- palinuri - Středozemí, end jz. Itálie, Bern, NAT
- pedemontana - , §F
- spectabilis - vznešená, end Ca Alpy
- tyrolensis - tyrolská, end Dolomit
- veris - jarní, Středozemí, Evropa, H , ČR
- verticillata - přeslenitá, hory sv. Afriky a hory Arábie
- vulgaris - bezlodyžná, (obecná), Středozemí, §H

Pritzelago (Hutchinsia) **- řeřuška, pritzelago,** Brassicaceae, hory, Evropa, Iberie, Jura, Alpy, Apeniny, Balkán, Karpaty,
- alpina - alpská, Evropa, Iberie, Jura, Alpy, Apeniny, Balkán, Karpaty, ne ČR
- alpina ssp. dubia - alpská pochybná, §SK
Prosopis - naditec, prosopis, Fabaceae, (Mimosaceae), 44 druhů, teplejší oblasti Ameriky, jz. Asie, Afrika, stromy, keře i polokeře, okr
- farcta - v Středozemí, Blízký východ, Egypt, Sinaj, Arábie, Irán, Afghánistán, Indie
- juliflora - červnokvětá, intr. Kypr
Prospero (Scilla**) - prospero**, ladoňka, Asparagaceae, Hyacynthaceae, Mediterán a Kavkaz
- autumnale - podzimní, Středozemí,
- elisae - , §H
- paratheticum - , §H
Protea - protea, **stříbřenec**, Sugarbush, Proteaceae, 115 druhů, j. polokoule - trop. a j. Afrika, Austrálie, v j. Africe 82 druhů, stáloz. keře a malé stromy, okr
- cynaroides - artyčokovitá, (King Protea, Cape Artichoce Flower), pův. j. Afrika, intr Madeira
- repens - plazivá, pův. j. Afrika, intr. teplé Středozemí, okázalé květy
Prunella - černohlávek, prunela, hnědavec **,** Lamiaceae**,** 7 druhů, trvalky, suché TTP, Eurasie, s. Afrika, SAm, okr,
- grandiflora - velkokvětý, od Španělska po Turecko, §H
- vulgaris - obecný, Středozemí, Makaronésie , Kypr, Írán, ČR, travn plochy, u cest
Prunus (Padus, Cerasus) - slivoň, prunus, třešeň, broskvoň, meruňka, (Plum), aj. Rosaceae, Amygdalaceae, asi 350 druhů, mírný až trop. pás, v. Asie – Himálaj, Čína, několik JAm, jeden v Austrálii, trnité opadavé keře, jedlé plody, pěst i okr
- africana - CITES
- amygdalus (argentea) - mandloň obecná, pův. Sýrie, pěst Středozemí, Itálie, Sicílie, Maroko, Orient, ČR
- arabica - mandloň arabská Blízký východ, Írán
- argentea - mandloň Blízký východ, Írán
- armeniaca - meruňka obecná, (arménská), pův. centrální Asie (hory s.Číny), pak Evropa, Itálie, Ischia, Sicílie, Kypr, Maroko, ČR nepůvodní, esenciální oleje, aroMAterapie (pecka)
- austera - amarelka, Ischia
- avium (Cerasus a.) - třešeň ptačí, Evropa, Středozemí, BG, Malá Asie, Kypr, sz. Asie, 15 m, ČR, **tvrdé dřevo** mírného pásma
- cerassifera - slivoň myrobolán, pův v. mediterán, Středozemí, (Balkán, M. Asie, Sýrie, Irák, Írán), Kavkaz, stř. Asie, pěst. stř. a j. Evropa, Maroko, podnož pro slivoně, ČR nepůvodní
- cerasus - třešeň višeň, pův. Malá Asie, jv. Evropa, BG, s. Írán, Kavkaz, s. Indie, pak. stř.Evropa, ČR nepůvodní
- cocomilia - , Itálie
- domestica (asi cerasifera x spinosa) - slivoň švestka, pravlast Kavkaz, odtud do Evropy a Asie, Ameriky i Austrálie, keř strom až 10 m, pěst v cv, TLM. **tvrdé dřevo** mírného pásma
- dulcis (Amygdalus d.) - mandloň obecná, Středozemí, Makaronésie , Malá Asie, Kypr, Írán, ČR, sladké mandle, esenciální oleje, aromaterapie,
- fruticosa - třešeň křovitá, stř. Evropa, Balkán, §SRB, ČR
- grandiflora - Maďarsko
- insititia - slivoň obecná,
- laciniata - Maďarsko
- laurocerasus - vavřínovec, (bobkovišeň, s. obecný), jv. Evropa, Balkán, BG, Malá Asie, Kavkaz, §SRB, okr, ČR, inv
- lusitanica - vavřínovec (b.) portugalský, pův. Iberský poloostrov a j. Francie, inv , §F, okr, ČR
- lusitanica ssp. azorica - , Smar-m, NATm
-mahaleb - mahalebka obecná, j. Evropa, Středozemí, Albánie, BG, sz. Afrika, Malá Asie, Turecko, Sýrie, Írán, Irák, ČR
- padus (racemosa) ssp padus – střemcha obecná pravá, (Bird Cherry), cirkumboreální, téměř celá Evropa vč. ČR, Bulharsko, Skandinávie, Kavkaz, Írán, stř. Asie, Sibiř, Japonsko, Čína, u vodotečí, okr. Evropa, ČR, SRN, H
- padus ssp borealis - střemcha obecná skalní, stř Evropa, Alpy, Karpaty, ČR. §SK

- pensylvanica - pensylvánská, sv USA
- persica (Persica vulgaris) - broskvoň obecná, intr ze stř. Asie, Číny, Ischia, Kypr, BG, ČR
- prostrata – višeň položená, (rozprostřená), Středozemí, Sardinie, Španělsko – Balkán, Kréta, Maroko, z. Asie, kamen svahy, oreomediterán
- salicina - s. japonská, (Japanese Plum), Japonsko, Čína, pak Středozemí, oreomediteránní, okr ČR
- serotina (serotinus) - střemcha pozdní, pův. SAm, pak intr Evropa, H , ČR nepůvodní
- serrulata - sakura ozdobná,
- spinosa - trnka obecná, Evropa, Středozemí, BG, H , sz. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, Írán, 5 m, ČR, plody léč
- tenella - mandloň nízká, jv. Evropa, Středozemí, §SRB, §H, ČR okr
- ursina - medvědí , Palestina, Izrael
- virginiana - střemcha viržinská, SAm
- webberi - Weberova, Albánie
- yedoensis - višeň jedoská
- x blireiana (cerasifera Atropurpurea x mume) - myrobolán
- x domestica (cerasifera x spinosa) - švestka, (domácí), pův. Kavkaz, pak stř. a j. Evropa, Kypr, ČR nepůvodní
- x insititia (snad cerasifera x spinosa) - obecná, pův. jz. Asie pak Evropa, ČR nepůvodní
- x brokvoň x meruňka x švestka - Peacotum (punčová trojka),

Psama *australis - viz Amophyla arenaria ?*

Pseuderanthemum - pseodorantemum , Acanthaceae, 60 druhů, stáloz.trvalky, polokeře a keře, tropy, celý svět, okr
- atropurpureum - nachový, pův. Polynésie, Brazílie, Mexiko, Afrika, keř, okr, Srí Lanka

Pseudocorchus - pseudokorchus, Malvaceae, Tiliaceae
- greveanus - Čína

Pseudofumaria (Corydalis) **- padymnivka, pseudofumaria,** Papaveraceae. 2 druhy
- alba - bílá, jv Evropa, Balkán, zvl z. Evropa
- lutea - žlutá

Pseudognaphalium (Gnaphalium) – **protnice, pseudognafalium, paprotěž**, Asteraceae
- luteoalbum - žlutobílá, v Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, Egypt, ČR**,** kosmopol

Pseudolysimachion - úložník, pseudolysimachion, parozrazil, Scrophulariaceae
- incanum - šedivý, Pannonicum, Rumunsko, Ukrajina, §H, §SK
- spicatum - klasnatý, Středozemí
- spurium ssp. foliosum - pochybný listnatý, §H

Pseudorchis - běloprstka, pseudorchis , Orchidaceae
- albida - bělavá, Evropa, horské oblasti j. Evropy - Pyreneje, Itálie, Korsika, Balkán, **§CZ**

Pseudorlaya (Orlaya) **- ježatovka, pseudorlaya ,** Apiaceae
- maritima - přímořská, celé Středozemí, pobř duny
- pumila - nízká, Středozemí, P/ortugalsko, až Řecko, Kypr, s. Afrika, Turecko, Sinaj, duny, §F

Pseudorosularia - pseudorosularie, Crassulaceae,
- sempervivoides - Středozemí**,** Írán

Pseudotsuga - douglaska, pseudotsuga, duglaska, Pinaceae, Abietaceae, 15 druhů, nejvyšší až 120 m, nejstarší údajně 1400 let (pokácen zač.20.st. ve státě Washington v USA), SAm, v. Asie – Čína, Japonsko
- menziesii - tisolistá, ze s. Ameriky, intr Evropa, ČR

Pseudomuscari - pamodřenec, Asparagaceae, 7 druhů, Kavkaz, Blízký východ
- azureum - azurový, Malá Asie - turecká Anatolie, okr Evropa
- inconstrictum - v. Středozemí, Kypr, Izrael Libanon, Jordánsko, Sýrie, Turecko, Blízký východ, Kavkaz

Pseudovesicaria (Alyssum) - **pseudovesikaria** , Brassicaceae
- digitata - end Kavkaz, evropské Rusko, Gruzie, Ázerbáijdžán, Armémie, §RUS, skalní svahy

Psidium - psidyum, **chmelíček,** hruškovec, **kvajáva**, Myrtaceae, 100 druhů, stáloz. dřeviny, stř. a JAm, okr, plody, okr, pěst ovoce
- cattleyanum - Makaronésie
- guajava - guajava, (Guava Tree), plody, Makaronésie - Kapverdy, Madeira, intr

Psilotum - prutovka, psilotum, kapraď, Psilotaceae, 2 druhy, vlhké tropy a subtr, celý svět, stáloz. kapradinám podobné trvalky, okr

- nudum - Makaronésie - Kapverdy
- nudum ssp. molesworthiae - Středozemí, § SP, §BG
Psilurus - psilurus, Poaceae,
- aristatus - BG
- incurvus -
Psoralea (Bituminaria) **- dětelník, psoralea**, Fabaceae, 130 druhů, byliny a polokeře, suché oblasti, Středozemí, j. Afrika, subtr. Amerika, v. Asie, okr
- *bituminosa - viz Bituminaria*
- morisiana - , Sardinie
Psyllium - chmelík, psylium , Plantaginaceae
- afra - blešníkový, Středozemí, kamenitá rumiště
- ovata - vejčitý, Španělsko, s. Afrika, Maroko, Kanárské ovy, jz. Asie - Izrael, od Íránu po Afghánistán, pěst. Indie aj. - (isabgol, ispaghul, léč nadváha, při zácpě)
***Ptarmica** (Achillea) **- bertrám, ptarmika**, Asteraceae*
- *linguata - jazykatý, §UA,*
- *tenuifolia – úzkolistý, §UA*,
Pteranthus - pterantus , Caryophyllaceae, **(**Illecebraceae), 1 druh,
- dichotomus - vidličnatý, Kypr, Blízký východ, s. Afrika, Arábie, pouště, jednoletý sukulent, léč,
Pteridium - hasivka, pteridyum , Hypolepidaceae, (Dennstaedtiaceae), kapradina, kosmopolitní, lesy
- aquilinum - orličí, kosmopolit, celý mediterán, Středozemí, H , Makaronésie - Kapverdy, Ischia, Albánie, ČR, písčiny, kyselé půdy, vyšší makchie, hluboké oddenky, tvoří souvislé porosty, exp, jméno odvozeno z poznatku, že někdy osidloval lesní požářiště
Pteris - křídelnice, pteris, kapraď, Pteridaceae, (Dennstaedtiaceae), 300 druhů, tropy a subtr, celý svět, zemní kapradiny, okr
- cretica - krétská, (Pteris Fern, Cretan Brake), pův. Kréta, §UA, okr (cv. Albolineata aj.), ČR skleník
- incompleta - hlavně Makaronésie - Kanáry, Madeira, Maroko, Portugalsko, § SP, §BG
- quadriaurita - , okr (cv. Argyrea), podrost tropů celého světa
- vittata - páskatá, Středozemí, Makaronésie - Madeira**,** Kapverdy, Ischia
Pterocarya – paořešák, pterokarya, lapina, paořech, kavkazský ořech, Juglandaceae**,** 10 druhů,, Eurasie – Kavkaz až Írán, v.Asie – Čína, Korea, Japonsko**,** ojed. Kavkaz a Přední Asie, okr, hory, opad stromy, rychle rostoucí,
- fraxinifolia - jasanolistý, (kavkazský), pův Zakavkazí, s. Írán, pěst, Evropa, (ČR)
Pterocephalus - perohlávek, **pterocefalus**, Dipsacaceae, 25 druhů, byliny a stáloz. keře, skaln. svahy, Středozemí, trop. Afrika, stř. Asie, Himálaj, Čína, okr
- dumetorum - křovinný, Makaronésie , Kanár ovy (Gran Canaria)
- lasiospermus - Makaronésie
- multiflorus - mnohokvětý, end Kréta
- perennis - trvalý, v. Středozemí
- virens - Makaronésie , Kanáry
Ptilostemon - ptylostemon , Asteraceae
- casabonae - tyrhénský, Sardinie, Itálie, Korsika, skály
- chamaepeuce - nízký, v. Středozemí, Kypr
***Ptilotrichum** (Alyssum) **- srstnáč** , **ptylotrichum**, Brassicaceae*
- *macrocarpum - velkoplodý, §F*
- *pyrenaicum - pyrenejský, §F*
- *spinosum - trnitý, Španělsko, Alžírsko*
Ptychotis - myroda, ptychotys , Apiaceae
- sardoa - sardský, end Sardinie
Puccinellia - zblochanec, pukcinelia, Poaceae, taxonomie problematická, halofyt
- distans – oddálená, Středozemí, Írán
- festuciformis - celé Středozemí až Moldávie, Ukrajina, evr Rusko,
- festuciformis ssp. intermedia - , §H
- limosa - jezerní, H
- pungens - § SP, § BG,
Pulegium - polej, pulegium, Lamiaceae

- vulgare - obecná, Středozemí**,** Makaronésie
Pulicaria - blešník, pulikaria, Asteraceae
- arabuca - arabský, j MAroko, Alžírsko, Libye, Egypt, Arábie, Palestina, Libanon, Turecko, Mauretánie, Kypr, Irák, Afghánistán
- burchardii - § SP, § BG,
- canariensis - kanárský, Makaronésie
- dysenterica – úplavičný, celé Středozemí, j., stř. a z. Evropa, s. Afrika, Írán, **§ ČR**
- incisa – , Středozemí, Sinaj, Arábie
- mauritanica - mauretánský, Maroko, Alžírsko, Mauretánie, arom. bylina
- odora (Inula odora) - Středozemí, Portugalsko, Maroko, Alžírsko, RF, Itálie, Řecko, Turecko
- undulata - vlnatý, Egypt, Sinaj, Sudan, Etiopie, Eritrea, Somálsko, MAuretánie, Pákistán, Indie
- vulgaris - obecný, §F
Pulmonaria - plicník, pulmonaria, Borraginaceae
- angustifolia - úzkolistý, háje, ČR, §SK, §D, §H
- mollis - -
- murinii - Murinův, Pannonie, SR
- obscura - tmavý, Středozemí, Evropa, ČR
- officinalis - lékařský, H
- rubra - červený, Balkán, j. Karpaty
- saccharata - cukrový, j. Evropa ,
Pulsatilla - koniklec, pulsatyla , Ranunculaceae, 30 druhů, trsnaté zatahující trvalky, krátkostébelné trávníky, stinné, vlhké TTP, Eurasie, SAm, okr, §D - všechny evropské druhy kromě ....
- alba - bílý, j Alpy, Apeniny, §UA,
- albana - albánský, Malá Asie, Kavkaz, Írán, proměnlivý
- alpina - alpínský, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Juru, Harz, Karpaty, Balkán, Krkonoše - ČR, proměnlivý druh
- aurea - zlatožlutý, end Kavkaz
- grandis - velkokvětý, , §RO, §H, §UA, (ČR chráněn)
- halleri - Hallerův, z Alpy, §F
- montana - horský,
- nigricans - černající, §UA,
- patens – otevřený, (Prairie Crocus, Pasqueflower), cirkumboreální, Aljaška až N. Mexiko, Skalisté hory, Rusko, Ukrajina, Polsko, Írán, stř. a v. Asie, výslunné stráně, **ČR C1** – ojediněle sz. a stř. Čechy, ohrožen bezzásahovým sukc zarůstáním, **§CZ(C1)**, §SK, §H, §RO, §D, §Pl, Bern, SMAr, NAT
- patens ssp. multifida - cirkumboreální, Sibiř
- pratensis – luční, Pannonie, Velká uherská nížina, Maďarsko, Rusko, stepní stráně, **ČR C2**, ohrožen bezzásahovým sukc. zarůstáním, §Pl, SL, §SRB, §RUS
- pratensis ssp. bohemica – luční český, cirkumboreální, **ČR C1,** ohrožen bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C2)**, §SL, §SRB, §H, var albida
- pratensis ssp. hungarica – luční maďarský, Maďarsko, §H, §SK, §RO, NAT
- rhodopaea - rodopský, Bulharsko
- schleiferi (alba) – bílý, Alpy, Vogózy až Karpaty, **ČR C3,** ohrožován bezzásahovou sukcesí, §D, §Pl,
- slavica (halleri ssp slavica) – slovenský, cirkumboreální, end z. Karpaty, §SK, §Pl, Bern, NAT, okr ČR
- styriaca (subslavica) - štýrský, v Alpy
- taurica - krymský, Krym, §UA,
- vernalis ssp vernalis – jarní pravý, cirkumboreální, Evropa - Skandinávie, Alpy, Pyreneje, Karpaty, Bulharsko, evr. Rusko, **ČR C1**, ne ŠuMAva, světlé TTP, hole, ohrožen vyhynutím, **§CZ(C1),** §SK, §D, §Pl, §RUS
- vernalis ssp alpestris - jarní alpínský, **ČR C1**, ohrožen bezzásahovou sukcesí, **§CZ**(C1),
- vulgaris – německý, (obecný, statný), cirkumboreální, pův sz Evropa, hory stř. a j. Evropa, dále s. Evropa, SRN, Rusko, §D, §CH, §Pl, §RUS, okr. Evropa, ČR, SRN, H, Čína
- vulgaris ssp. gotlandica – becný gotlandský, §D, SMAr, NAT
- vulgaris ssp. grandis - obecný velký, §SRB
- zimmermannii - Zimmermannův, východopanonský end, Maďarsko, §SR
Punica - MArhaník, punyka, granátovník, (Pomergranate), Punicaceae

- granatum – granátový, (granátovník obecný, granátové jablko, Pommegranate), pův. subtr. - asi ostrov Sokotra u Jemenu, z nejstarších kult druhů, pěst přes 5.tis. let, bible (ve Starém zákoně kvetoucí - symbol "horoucí lásky"), pro izraelské kmeny symbolem jara, Střední východ, Malá Asie, Středozemí, Makaronésie, BG, Střední východ, Sokotra, Írán, Turkménie, Uzbekistán, až sz. Indie, Čína, jv. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Sicílie, Baleáry, MAdeira, Kypr, Albánie, Egypt, Maroko, Tunisko, v Afrika, Arábie, makchie, křoviny, keřovitý trnitý ovoc strom, okr, nápoje (grenadina), sirup, barvivo, léč, droga, některé části jed (míšky semen jedlé), ČR - Břeclav, po namrznutí obráží, var. nana
- protopunica - původní, Jemen ostrov Sokotra, ohrožený druh
Puschkinia - puškinya, modřenka, Hyacinthaceae, 2 druhy, cibulovina, vlhké lokality, Střední východ
- scilloides - ladoňkovitá, pův. Přední Asie, Středozemí, Írán, okr cibulovina, ČR
Putoria - putoria, Rubiaceae
- calabrica - kalabrická, (Stinking Madder), garigue, Středozemí, Kypr, Malta
Pycreus - šáchorek, pykreus, Cyperaceae
- flavidus - žlutý, Kypr
- polystachios - Egypt, marše
Pyracantha - hlohyně, pyrakanta, Rosaceae, Malvaceae, 10 druhů, trnité stáloz.keře, houštiny a lesní okraje, Středozemí, Eurasie - od Španělska, Itálie po Malou Asii a Kavkaz, Himálaj, Čína, Tajwan, okr
- coccinea - šarlatová, v. Středozemí pův. jv. Evropa, Středozemí, Itálie, BG, až Malá Asie, Kavkaz, okr.dřevina, ČR
Pyrethrum - řimbaba, pyretrum , Asteraceae**,** 10 druhů, Eurasie, jz. Asie, okr
- cinerariifolium – starčkolistá, pův. Balkán, Dalmácie, Chorvatsko, ovy Jadranu, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Albánie, okr. v mnoha zemích světa, trvalka, insekticid pyrethrin (produkce Keňa, Tanzanie)
- corymbosum - chocholičnatá, Středozemí
- MAcrophyllum - obrovská, pův jv.Evropa: Alpy, Balkán, Karpaty, Istrie, Malá Asie, Kavkaz, okr, insekticidní "dalMAtský" prášek proti hmyzu, ČR nepůvodní
- parthenium - obecná, pův jv. Evropa, Středozemí, Balkán a jz. Asie, Malá Asie, Středozemí, okr i léč, ČR
Pyrola – hruštička, pyrola, Pyrolaceae, 35 druhů, plazivé oddenkaté stáloz. trvalky, lesy a vřesoviště, s. polokoule, Evropa, SAm, okr
- carpatica – karpatská, end Karpaty, §SK,
- chlorantha - zelenokvětá, (zelená), §H
- media - prostřední, H
- minor - menší, Eurasie, SAm, ČR, §H
- rotundifolia - okrouhlolistá, §SRB, §H
- rotundifolia ssp. maritima - okrouhlolistá přímořská, §F
- secunda - BG
Pyrostegia - trbnatka, pyrostegia , Bignoniaceae, 4 druhy, dřevnaté, stáloz. úponkaté liány, lesy, tropy, JAm, okr
- ignea - ohnivá, Kypr
- venusta - sličná, (půvabná, něžná, Sweethearth Vine, Flame Vine, Golden Shower, Orange Trumpet Vine, Orange Creeper), pův JAm, liána, okr, intr Středozemí, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira**,** Čína
Pyrus - hrušeň, pyrus, Rosaceae, Malvacea, 30 druhů, mírný pás Eurasie – Evropa, z. a v. Asie, ojed. s.Afrika, většinou opadavé dřeviny, chlumy, okr
- amygdaliformis – mandloňová, Itálie
- amygdaloides – mandloňovitá, jv. Evropa, Malá Asie, Středozemí, Chorvatsko, makchie (šibljak), ČR sbírk
- caucasica - kavkazská, Kavkaz, Krym Turecko
- communis - obecná, pův. mírný pás palearktické oblasti, pův. jz. Asie, Malá Asie, pak Evropa, Ischia, Itálie, Sicílie, Kypr, BG, ČR asi 550 cv.), SAm
- kotschana - end Turecko - Anatolie
- eleagrifolia - hlošinovitá – pův. Malá Asie
- magyarica - maďarská, §H
- nivalis - sněhobílá, j. Evropa, j. Francie až Turecko, Malá Asie, Kavkaz, §SRB, §H
- pyraster - polnička, (planá), z. a j. Evropa, Středozemí, Malá Asie, Kavkaz, Turecko
- salicifolia - vrbolistá, Kavkaz, Turecko, jv. Evropa, BG, Malá Asie, Írán, okr vč. cv Pendula
- spinosa - trnitá, j. Evropa, v. Středozemí, Kréta, Malá Asie, Kavkaz,
- syriaca - syrská, Kypr, Malá Asie**,** Sýrie, Palestina, Izrael

Quercus - dub, kverkus, (Oak), Fagaceae, cca 600 druhů, mírné a subtr. pásmo s. polokoule, ojed. hory tropů, Středozemí, z jižní Itálie postupně rozšířen do Francie díky veverkám, ukrývající si žaludy na zimu pod zem, (genet. centrum - převážně likvidován Římany a Benátčany na stavby a lodě), Eurasie, Čína, jv.Asie, Mexiko, SAm, dřeviny, stinný, okr, žaludy pro zvěř
- aegilops - egilops, Írák, podhorské lesy
- alnifolia - olšolistý, (*Golden Oak)*, v. Středozemí, end Kypru (Troodos), horské svahy do 900 m (supramediteránní stupeň)
- aureus - zlatý, (Kypr - Troodos)
- austriaca - rakouský, §UA,
- boissieri - , Palestina, Izrael
- brantii - perský, Libanon, opadavý
- calliprinos - krásnoplod, Středozemí, Palestina a Izrael
- canariensis - kanárský, jz. Evropa, Španělsko, Portugalsko, s. Afrika, Kypr, Kanárské ovy
- cerris - cer, (slovenský), j. a stř. Evropa – v. Středozemí (Apeninský a Balkánský poloostrov, Itálie, Řecko, BG, Albánie, Turecko, MAlá Asie, Libanon), ČR – JM, okr
- coccifera - kermeský, (kermesový, červcový, Kermes Oak, Holly Oak), pův. z. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Albánie, Baleáry, Kréta, Izrael, (chybí Korsika), sz. Afrika, stáloz. tvrdolisté lesy, macchie, sub- až mediteránní, hostilel červců Kermes - šarlatová červeň, barvení látek, cukrovinek a nápojů
- coccifera ssp. calliprinos - ,Kypr
- congesta (contorta) - stěsnaný, sz. Středozemí, Sardinie
- crenata - ,§F
- dalechampii - žlutavý,
- faginea - portugalský, (bukový), Španělsko, Portugalsko, Pyreneje, vyšší polohy, poloopadavý
- frainetto - balkánský, (uherský), jv. zčásti stř. Evropa - Balkán, BG, Itálie, Turecko, Maďarsko, Rumunsko, Albánie, Malá Asie, Ukrajina, §SR
- hartwissiana - žláznatý, v. BG, Turecko, Kavkaz
- iberica - iberský, Malá Asie
- ilex - cesmínový, (Evergreen Oak, Holm Oak), z. Středozemí - Makaronésie , Sardinie, Španělsko, Portugalsko. Pyreneje, Francie, Itálie, Ischia, MAlta (ojediněle, snaha obnovit), Jugoslávie, Albánie, Itálie, Korsika, Kypr, Turecko, Maroko, Alžírsko, Tunis, agrolesnictví - vepř iberský, stáloz. tvrdol. lesy, 25 m, dlouhodobě pěst – **tvrdé užitkové dřevo** – lodě, stavby, nářadí, dřevěné uhlí, vydělávání kůží, žaludy – prasata i mouka, mediterán, ČR
- i. ssp. ilex - cesmínový pravý, Středozemí (mimo s. Afrika a Pyrenej. poloostrov). intr. GB a z. Evropa
- i. ssp. ballota (rotundifolia) - cesmínový okrouhlolistý, Pyrenej. poloostrov, s. Afrika
- infectoria - halebský, (hálkový), Blízký východ, Libanon, Středozemí, Írán, poloopad, hálky žlabatky hálkové (halapeské, turecké duběnky)
- i. ssp. veneris - Kypr
- inchusae - Sardinie, nově popsán
- ithaburensis - Palestina, Izrael, bible, Sýrie, Libanon
- ithaburensis ssp. macrolepis - v Středozemí, Itálie, Řecko, Albánie, Bulharsko, Sýrie ,
- libani - libanonský, Sýrie, Turecko, Malá Asie, Blízký východ, Írán, Irák
- ithaburensis ssp. MAcrolepis, (macrolepis, aegilops ssp. macrolepis) - valonkový, Itálie, Balkán, Řecko, Kréta, Turecko, na Kypru pěst, poloopadavý, řídké lesy, křoviny makchie, žaludy- mouka
- macedonica - makedonský, Albánie, Benátčany kácen na jejich stavby
- macranthera - velkokvětý, (perský), Kavkaz, Zakavkazsko, s. Írán, Turecko, horské lesy, okr parky, ČR
- macrolepis - balkánský, (šupinatý), od Balkánu na východ
- pedunculiflora - sivozelený, jv. Evropa, Středozemí, Malá Asie, Kavkaz, §SRB
- petraea (sessilis) - zimní, (drnák), středoevropský florelement, stř. a jv. Evropa, Středozemí, BG, Malá Asie, Kavkaz, Krym, ČR, temporátní listn. lesy
- polycarpa - mnohoplodý, jv. a část. střední Evropa, MAlá Asie, Kavkaz
- pontica - černomořský, Malá Asie, sv. Turecko, Arménie, Kavkaz
- pseudosuber - pseudokorkový, Jugoslávie
- pubescens - pýřitý, (šípák, White Oak, Pubescent Oak), v. Středozemí, z., stř. a jv. Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, Ischia, Anatólie, Řecko, BG, Turecko, Malá Asie, Kavkaz, hory, submediteránní, v Evropě jen menší stromy, ČR teplé lokality – Český kras, České středohoří, skalní svahy, živné půdy

- pyrami - jehlancovitý, Sicílie, Malá Asie
- pyrenaica - pyrenejský, jz. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Francie, Maroko, chybí Baleáry, poloopadavý, svahy, úbočí hor submediteránní, do 1500 m, snáší sucho,
- robur - letní, většina Evropy, Středozemí, Makaronésie
- robur, ssp. thracia - letní, (křemelák, evropský dub), thrácký, jv. Evropa, j. Pyrenejský poloostrov, Itálie, Sicílie, Ischia, Řecko, Turecko, Kavkaz, 35 m,
- r. var. Sessiliflora - Itálie,
- r. var. Penduculata - Itálie
- rotundifolia - okrouhlolistý, jz. Evropa, Středozemí,
- rubra - červený, USA, intr. Itálie, ČR
- suber - korkový, (Cork Oak), domácí z. Středozemí, zejména Iberský poloostrov - Portugalsko, Španělsko, Pyreneje, Katalánsko, Baleáry (Menorca), Sardinie, Korsika, Itálie, Ischia, Sicílie, Chorvatsko - Dalmácie, Albánie, Makaronésie a sz. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, **symbol Portugalska**, tam chráněn, stáloz. tvrdol. lesy, až do 1000 m, výška 16 m, dlouhodobě pěst - korek, nahrazováním se přestává chránit a pěstovat, agrolesnictví - vepř iberský, ČR
- trojana - trojský, (makedonský), v. Středozemí, §SRB
- virgiliana - jadranský, jv. a část. stř. Evropa, Ischia, Sardinie, Korsika, JM
- x hispanica (cerris x suber) - španělský, Středozemí, Francie, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Balkán

Radiola - stozrník, radyola, Linaceae
- linoides - lnovitý, Středozemí, Makaronésie , §SK

Ramonda - ramonda, Gesneriaceae
- heldreichii - Evropa
- nathaliae - hory Balkánu, Makedonie, Řecko, Kosovo, Srbsko
- myconi - end Pyreneje, Španělsko, RF, třetihorní relikt
- nathalie - Nataliina, §SRB
- serbica (sebensis) - srbská, třetih teplomilný relikt, Ca skály, Srbsko, Albánie, Makedonie, §SRB

Ranunculus - pryskyřník, ranunkulus, vojenské růžičky, Ranunculaceae, 400 druhů, po celé zeměkouli, většinou mírné a chladnější pásmo s. polokoule, ale i subtr, ozdobné hlavně vysokohorské druhy
- acetoselifolius - Středozemí
- aconitifolius - omějolistý, pohoří Evropy
- acris - prudký, Středozemí
- aquatilis - vodní, Sardinie
- argyreus - Turecko, Irák, nezapojené křoviny,
- arvensis - rolní, Středozemí, Makaronésie
- asiaticus - asijský, pův. Indie, intr v. Středozemí, Kréta, Kypr, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Írán Turecko, Levanta, s. Afrika, Maroko, garrigue (frygana), okr, ČR
- arvensis - rolní, Středozemí, H
- brevifolius - jory j. a jv Evropy, Apeniny, Balkán, Turecko
- bulbosus - hlíznatý, Středozemí
- bullatus - puchýřnatý, (Autumn Buttercup), Malta
- bulbosus - hlíznatý, Středozemí,
- cadmicus ssp. cyprius - end. Kypr
- calandrinoides end Maroko - Atlas
- canutii - Kanutův,§F
- cardonicus ssp. ciprus - kardonský, end Kypr
- carpaticus – karpatský, cirkumboreální, end Karpaty, §SK,
- constantinopolitanus - v. Středozemí, Írán
- cortusifolius - kruhatkolistý, (Big-leaved Buttercup, Crowfoot), Makaronésie - Madeira - vavřín. lesy, laurisilvia , Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria)
- cucuminis - end Balkán - Řecko, Makedonie
- cupreus - měďnatý, v Středozemí, end Kréta
- ficaria ssp. caltifolius, ficariiformis – menší, orsejovitý, orsej jarní, Lesser Celandine), Středozemí, Řecko, Kypr, Malta, Evropa, ČR
- flamulla - plamének, Středozemí, Makaronésie
- fontanus - pramenný, j. a jv. Evropa, Itálie, Balkán, Chorvatsko až Bulharsko, §F, Bern

- gracilis (peloponesiacus, granulatus) - peloponéský, Itálie, Řecko, Balkán, Kréta, Anatolie , TTP, světlé lesy, do 1700 m
- gramineus - trávovitý, z. Středozemí až Itálie a Sardinie, suché a kamen svahy, garrigue
- chaerophyllos - BG
- illyricus - illyrský, eurasijský druh, Středozemí, Itálie, jv. Evropa, Malá Asie, §H, **§CZ**
. isthmicus - Sicílie, Řecko, Kypr Turecko - Anatolie, Írán
- kyklonensis - kyklonejský, ssp. leptacus, end Kypr
- lateriflorus - stranokvětý, eurasijský druh, Středozemí, j. Evropa, Francie, Apeniny, sz. Afrika, Balkán, Anatolie, Sýrie, Krym, §F, §H, §SR
- leptaleus - end. Kypr, slunečné oligotrofní lokality
- lingua - velký, jazykatý, Středozemí, H, §F, §SRB, §H
- macrophyllus - velkolistý, §F
- marginatus - v Středozemí, Egypt, Irán
- marschlinsii - end z Středozemí - Korsika
- millefoliatus - peřenosečný, v. Středozemí,,§F
- millefolium ssp.leptacus - řebříčkolistý, Kypr
- muricatus - měkkoostenný (Scily Buttercup), Středozemí, Makaronésie , BG, Sardinie, Malta
- nemorosus - §H
- neocuneatus - Turecko, Sýrie, Irák
- nodiflorus - ,§F
- ophioglssifolius - Makaronésie ,§F, §SRB
- oreophyllus - horský, Balkán, Černá Hora, Středozemí
- palludosus - bahenní, Středozemí, zaplavované půdy
- parnassifolius - § SP, § BG,
- pedatus - znožený, euroasijský druh, Jugoslávie, Turecko, Rumunsko, BG, Ukrajina, §SR
- polyphyllus - mnoholistý, §H
- psilostychys - Balkán - Chorvatsko, B+H, Srbsko, Černá Hora, Albánie, Makedonie, Řecko, Bulharsko, §H
- pyrenaeus - pyrenejský, Pyreneje - Španělsko, Portugalsko
- repens - plazivý, Středozemí, H , MAkaronésie , ČR, BG
- revellieri - ,§F
- saniculaefolius - (Sanicle-leaved Watwer Crowfood), Malta
- sardous - sardský, (srstnatý), Středozemí, většina Evropy, s. Afrika, Ukrajina, Krym, Skandinávie, GB, zavl SAm, NZ, Austrálie, **ČR C2**
- sceleratus - Evropa, Středozemí Egypt, jz a stř Asie, trop. Afrika
- scleranthus - lítý, Středozemí, Írán, mokřady, ČR
- strigulosus - ,§H
- tatrae – tatranský, Tatry, §UA,
- trichophyllus - trojlistý, (Three-leaved Water), Malta
- weylerii - § SP, § BG,

Raphanus - ředkev, rafanus , Brassicaceae, 3 druhy, byliny, zelenina již starověký Egypt a Čína, Eurasie, pěst zelenina
- raphanistrum - ohnice, prastará kult. plodina, pův. asi Středozemí a Blízký východ, dnes většina Eurasie, Kypr, SRN. ČR nepůvodní, plevel polí, rumiště
- sativus - setá, pův v Středozemí, Blízký východ, v. Asie, sec celý svět, pěst. zel. (Radicula – ředkvička), ČR archeofyt, rozšářena téměř celý svět, léč. TČM
- sativus var. major - setá pravá, pův. Středozemí, stř. Evropa, pěstá zelenina po celém světě, léč, droga
- sativus var. oleifera - setá olejná, pův. v. mediterán - Středozemí a Blízký východ, Španělsko, Řecko, Egypt, Maroko, z. Evropa, v. Asie,
- ř. ředkvička, stará kult. rostlina, olej, léč, droga, semena afrodiziakum (starý Egypt s medem), antibakteriálně, ve větším množství záněty sliznic, ČR nepůvodní

Raphia - rafia, rafie, palma rafie, jehlovec, Arecaceae, 30 druhů, tropy, Amerika, Afrika, Madagaskar, robustní palmy, vlhké lokality, okr
- ruffia - ryšavá, Ischia

Rapistrum - řepovník, rapistrum , Brassicaceae, suché TTP, rumiště, Středozemí, Eurasie – Evropa až stř. Asie

- perenne - vytrvalý, ČR suché TTP
- rugosum - svraskalý, pův. Středozemí až stř. Asie, Kypr, ČR ojed.**,** rumiště
Ravenala - ravenala, palma poutníků , Strelitziaceae
- madagascariensis - madagaskarská, („palma poutníků“, „palma z Madagaskaru“, Travelers Palm Tree), pův. **Madagaskar - národní strom**, Reunion, okr, intr. Thajsko, Vietnam, Srí Lanka, Singapur, Malajsie, Indonésie, Čína, antiseptická semena, Červený seznam, okr subtr a tropy, intr Kanárské ovy
Reaumuria - reaumuria, sodaul, 12 druhů, Tamaricaceae stř. Asie, Střední východ,
- hirtella - Izrael - Nagev. poušť, Sahara, Arábie, Írán
- vermiculata - Sicilie, s. Afrika, Egypt, Sinaj
Reboudia - reboudya, Brassicaceae
- pinnata - zpeřená, Palestina, Izrael, poušť, polopoušť
Reichardia - reichardya , Asteraceae
- intermedia - prostřední, Kypr
- ligulata - jazýčkatá, Makaronésie, Kanáry
- picroides - hořčíkovitá, v. Středozemí, Kypr, zavlečen Austrálie, Havaj
- tingitana - taurská, Středozemí, Makaronésie , Španělsko, Baleárské ovy, Kréta, Sicílie, Řecko, Kypr, Maroko, Egypt, Sahara, Sinaj, Arábie, Sokotra, Blízký východ, jv Asie
Reseda - rýt , rezeda, Resedaceae, 60 druhů, byliny, slunné kamen a křovin. lokality, úhory, rumiště, jz Asie, sv. Afrika, domest. Evropa,
- alba - bílý, (White Mignonette), celý mediterán, z. a centrální Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Kréta, Arábie, Sahara, Írán, kamen a písč plochy, u cest, úhory
- aucheri - Turecko, Sýrie, Irák, Írán, Pákistán, Indie, Arábie, Blízký východ,
- decursiva - Španělsko, s. Afrika, Egypt, jz Asie
- lutea - žlutý, pův. celé Středozemí až Turkménie, H , Kypr, Malta, Makaronésie , Írán, j. a z. Evropa, suchá pole, ČR nepůvodní
- luteola - barvířský, (žlutavý), Středozemí, Kypr, Makaronésie - Kanár ovy (Gran Canaria), Írán
- media - prostřední, Španělsko, rumiště
- odorata - vonný, Kypr
- orientalis - východní, Kypr
- phyteuma - velkokališní, Středozemí, j. a stř. Evropa, s. Afrika, M. Asie, Kavkaz, §CZ
Retama (Spartium, Lygos) **- retama ,** Fabaceae**,** 4 druhy, opad. keře, písč. a kamen .lokality, Středozemí, vč. Kanár. ovy, s. Afrika, z.Asie, okr
- monosperma (spaerocarpa) - jednosemenná, (kulatoplodá), z. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, Maroko, Alžírsko, Sahara, Kanár ovy, pobř duny, okr
- raetam - obloukovitá, („Eliášův keř“, White Broom), Středozemí, Sahara, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael - Nagev. poušť, Jordánsko, bible, MAroko, MAgreb, Sicílie, Blízký východ, Makaronésie - Kanárské ovy, wadi, keř, bílé květy
- sphaenocarpa - kulatoplodá, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika
Reutera - reutera, Apiaceae,
- lutea - žlutá, (Pimpinelle jaune), §F
Reynoutria (Fallopia, Pleuropterus) **- křídlatka, reynoutria**, Polygonaceae, vysoké byliny, Dálný východ – Japonsko, Sachalin, intr. okr., u sídel a toků**,** <u>inv</u>
- japonica - japonská, pův Dálný východ, Japonsko, sec. Eurasie, SAm, Austrálie, NZ, trvalka, intr. zavlečen, okr. ČR nepůvodní, <u>inv</u>
- sachalinensis - sachalinská, Japonsko (Hokkaido a Honshu), Sachalin a Ulling-do (ostrov mezi Japonskem a Koreou), Tibet , sec Evropa, SAm, ČR nepůvodní u sídel a toků, zavlečena, <u>inv</u>
- x bohemica (x mizushiMAne, japonica x sachalinensis) - česká, pův. v. Evropa, sec Evropa, Středozemí, SAm, ČR nepůvodní, <u>inv</u>
Rhagadiolus - kosatka, rhagadyolus , Asteraceae
- edululis - jedlá, Středozemí, j. Evropa, Portugalsko až Bulharsko, Turecko, Kypr, Izrael, Jordánsko, Krym, Kavkaz, Maroko, Tunisko, býv pěst jako zelenina
- stellatus - hvězdovitá, Středozemí, Portugalsko, Maroko, Kréta, Kypr, Izrael, Sýrie, (byl i v Praze), také jako zelenina

Rhamnus - řešetlák, rhamnus, krušina, (Buckthorn, Waythorn), Rhamnaceae, 140 druhů, s. polokoule, max. hory meridion. Eurasie, dřeviny - obv. trnité keře, vlhčí lokality, křoviny, s. mírný pás, ale i j. polokoule, okr
- alaternus - proměnlivý, (Mediterranean Buckthorn), celý mediterán, Středozemí, Portugalsko, Balkán, Kypr, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Krym, makchie, lesní okraje
- alnifolia - pův Evropa, Eurasie, s. Afrika, Tanzanie
- alpina - alpský, Středozemí, jz. a stř. Evropa, Itálie, Sardinie, sz. Afrika
- catharica - počistivý, Evropa, Středozemí, Bulharsko, Malá a Přední Asie, sz. Afrika, z. Sibiř, Altaj, SAm, písčiny, podrost stáloz. lesy, ČR, inv
- fallax - balkánský, (klamný), jv. Evropa
- frangula - k, olšová, Evropa, BG, Asie, sz. Afrika, ČR
- glandulosa Madeira, Kanáry
- imeretina (cochica) - kavkazský, Kavkaz, Malá Asie
- lycoides - kustovnicovitý, Středozemí, Španělsko, makchie, kamen lokality
- nana - nízký, Makedonie
- oleoides ssp. graecus - olivovitý, (Olive-leaved Buckthorn), Řecko, Kypr, Malta
- persicifolius - broskvolistý, end Sardinie
- prunifolia - slívovitý, Kréta, oreomediteránní
- pumila - nízký, hory stř. a j. Evropy
- saxatilis - skalní, Středozemí, pahorkatiny až hory stř. a jv. Evropy, Slovensko, §H
- tinctoria - inkoustový, §UA,
- x gayrti (carharica x saxatilis) - Rakousko, Maďarsko
Rhaponticum - porcha, rapontyka, rhapontykum, **leuzea,** maralí kořen, chrpovec, Asteraceae, 27 druhů, Eurasie, s. Afrika, 1 Austrálie - australe
- centauroides - end Pyreneje, TTP, skály
- coniferum - z. Středozemí, suché křoviny, bory,
- repens *(Acroptylon)* - plazivá, stř. Asie, zavl. ostatní svět i ČR, plazivý oddenek, exp. plevel
Rheo (Tradescantia) - **rheo , podenka,** Commelinaceae,
- discolor (spathacea) - dvoubarevná, (Purple leaved Spiderwort, Boat Lilly, Moses In a Boat), okr, Thajsko, Vietnam, Indonésie, Filipíny, Čína, ČR
Rheum - reveň, rheum , Polygonaceae, 60 druhů, zejména mírné a subtr. pásmo v. Asie, příbuzné šťovíkům, mohutné byliny 1,5 – 2 m, šťavelany, pěst Evropa
- nobile - ušlechtilá, pův. Himálaj, Afghánistán, Tibet, 4 tis. - 4800 m., vysokohorské louky a kamenité polopouště
- palmatum - dlanitá, (Palm-leaved Rhubarb), vytrvalá, léč (listy) , Sibiř, Čína, Tibet, Korea, Japonsko, Mongolsko, léč (kořen, cholesterol, hemeroidy aj.) pěst. Čína, okr
- rhabarbarum (rhaponticum) - kadeřavá, ("rebarbora"), pův. sz. Čína, Mongolsko, jv. Sibiř, pěst pochutin. zelenina, ČR nepůvodní, neofyt, pěst pochutinová zelenina, Itálie,
- ribes - jz., j. a stř. Asie, Turecko, Sýrie, Blízký východ, Írán, Pákistán, Afghánistán
Rhinanthus - kokrhel, rhinantus, byliny polopar., Eurasie, Orobanchaceae, (Scrophulariaceae),
- borbasii - , §SRB
- cretaceus - krétský, §UA,
- mediteraneus - středomořský, Pyreneje
Rhizocarpon - rhizokarpon, mapovník, lišejník, Rhizocarpaceae
- geographicum - zeměpisný, H
Rhodanthemum (Chrysanthemum) **- rodantemum,** Asteraceae, 15 druhů, sz Afrika
- arundatum - Pyrenej. poloostrov
- atlanticum - atlantský, Maroko
- catananche - k., Maroko
- cyanthum - c., Maroko
- gayanum - Maroko, Alžírsko, pohoří Atlas, kamenité svahy
- hirsutum - srstnatý, §F
- hosMAnense - , Maroko
- MAresu - , Maroko
Rhodococcum - brusinka, rodokokum, *Vacciniaceae, 15 druhů, tropy jv. Asie, 1 druh Evropa*

- *vitis-idaea - obecná, Evropa, Kavkaz, Malá Asie, Sibiř, s. Mongolsko, Sachalin, Kamčatka*
Rhododendron (Azalea) **– pěnišník, rododendron,** azalka, alpská růže, Ericaceae, asi 1000 druhů, hory s polokoule, Eurasie, centrum Himálaj, stř a v. Asie, Čína, N. Guynea, Australasie, četné SAm, dřeviny, toxický grayanotoxin, okr
- arboreum - stromovitý, intr. Itálie, ČR
- caucasicum - kavkazský, Kavkaz, Turecko**,** Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie, 0,2-1 m
- ferrugineum - rzivý, Alpy, Pyreneje, Apeniny, Itálie, §SRB, ČR okr. pěst
- hirsutum - chlupatý, Alpy
- kotschyii - karpatský, (Kotschův), v. a j. Karpaty - Rumunsko, Ukrajina, Rila, Stará Planina - Bulharsko, Makedonie, Srbsko, Albánie, hory, §UA, okr
- lapponicum - lapponský, s. Evropa, Grónsko, Aljaška, Sibiř, SAm
- luteum (flavum) - žlutý (azalka ž.), v. Středozemí, Ukrajina, Bělorusko, omezeně Polsko, Slovinsko, Kavkaz, Turecko, Bělorusko
- myrtifolium - karpatský, v Karpaty, Rila, hory Bulharska a Makedonie,
- ponticum (Azalea pontica) - pontický (azalka p.), Černomoří, v. Středozemí, BG, Arménie, Gruzie, Libanon, Turecko, Španělsko, Portugalsko, Madeira, BG, Kavkaz, inv
- ponticum ssp. baetcum - pontický b. , end Portugalsko, Španělsko
- smirnowii - Smirnovův, Kavkaz, Turecko
- tomentosum (Ledum palustre) - rojovník bahenní, s. a stř Evropa, Německo, Rakousko, Ukrajina, Rusko, Karpaty, **ČR C3** Třeboňsko, ohrožen vysoušením,
- ungernii - Ungernův, Kavkaz, Turecko
- x intermedium - prostřední, Tyrolsko
- x simsii (A. indica) - azalka, („pokojová azalka“, Indian Azalea, Sim´s Azalea, Formosa Azalea), pův. Čína, Japonsko, stález. keř, okr subtr
Rhodophiala - rodofiala, Amaryllidaceae, 27 druhů, JAm, cibulovina
- andicola - andská, JAm - hory Chile, Argentina
Rhodothamnus - pěnišníček, rodotamnus, růžokeřník , Ericaceae, 2 druhy, Alpy, Turecko
- chamaecistus - zakslý, Alpy - Dolomity, (v. Sibiř), opad. keř. okr, obtížně se pěstuje
- sessilifolius - sv Turtecko
Rhus (Toxicodendron, Cotinus) **- škumpa, rhus,** (Jetbead, Sumac, Sumach), Anacardiacea, cca 200 druhů, subtr. a mírný pás SAm a jv. Asie – Čína, Korea, Japonsko, dřeviny a dřevn. liány, okr
- coggygria (C. coggygria) - ocetná, Středozemí, ČR
- coriaria - koželužská, (Sumach), celý mediterán, Středozemí, j. Evropa, Blízký východ, Makaronésie - Kanárské ovy, Írán, jz. Asie, makchie, vydělávání kůží, jed latex
- hirta - orobincová, pův. v. SAm, pak Evropa, ČR nepůvodní
- typhina - ocetná, intr. Itálie**,** BG
Rhynchocoris - čnělkozobka, rhynchokoris, Orobanchaceae, poloparazit
- elephas - Alžírsko, Itálie, Řecko, Bulharsko, Turecko, Kavkaz, Írán
- orietalis - východní, end Kavkaz
Rhynchospermum (Trachelospermum) **- zobanosemenec, jasmínovník**, **rynchosperemum,** Apocynaceae
- jasminoides - jasmínovitý, (Jasmínovník vonný), Itálie, okr
- odoratissimum -
Rhynchosia - rhynchosia, Fabaceae
- miniMA - tropy, subsaharská Afrika, Arábie, j. a jv. Asie, Čína, Austrálie, křoviny
Rhynchospora – hrotnosemenka, rhynchospora, bezosetka, ostroplod, Cyperaceae, přechodová rašeliniště, slatiny, Evropa
- alba – bílá, téměř celá Evropa, Sibiř, SAm, Karpaty, cirkumboreální, **ČR C1,** přechodová rašeliniště, slatiny, na Šumavě již vyhynul, **§CZ(C2),** §SK, §H, §RO, okr
- fabera – Faberova, §RUS
- fusca – hnědá, cirkumboreální, stř. a s. Evropa, Pyreneje, **ČR C1**, přechodová rašeliniště, likvidována vysoušením, **§CZ(C1),** §Pl , §RUS, §UA
Ribes - meruzalka / rybíz, ribes, srstka, Grossulariaceae, 185 druhů s. chladnější mírný pás SAm, hory stř. a JAm, v. Asie, s. Afrika, Eurasie, keře, křoviny, hory, vlhké chladné lokality, okr pěst ovoce
- alpinum - alpská, hory stř. Evropa, Španělsko, Itálie, BG, Kavkaz, s. Afrika - Atlas, §H, ČR
- aureum - zlatá, intr ze SAm, Středozemí, ČR

- multiflorum - mnohokvětá, jv. Evropa
- nigrum - černá, v. Evropa, j. a stř. Sibiř, stř. Asie, Himálaj, §H, ČR
- odoratum - vonná, pův. j. USA, pak Evropa, ČR nepůvodní
- petraeum - skalní, hory z. stř. a j. Evropy, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunis (Atlas), §H, ČR
- rubrum - rybíz, pův. z. a sz. Evropa, Itálie, ČR nepůvodní
- sardoum - sardinský (sardský), end Sardinie
- spicatum - klasnatá, s. Evropa, z. a stř. Sibiř
- uva-crispa - srstka angrešt, Středozemí, Evropa, s. Afrika, Kavkaz, ČR

Ricinus - skočec, ricinus, Euphorbiaceae, 14 druhů, trsovité, keřovité a stromov sukulenty,, okr
- communis - obecný, (Castor Oil Tree / Plant), pův. trop. sv. Afrika, intr Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Ischia, Řecko, Madeira, Kypr, Malta, Tunisko, vádí (vyschlá říční koryta), rumiště, pěst olejnina, ČR okr, inv

Ricotia - rikocia , Brassicaceae,
- cretica - krétská, end Kréta, jednoletá bylina
- isatoides - Kréta, Karpathos
- sinuata - end j. Turecko - Antalye, v. Středomoří,

Ridolfia - ridolfia, Apiaceae
- segetum - osenní, Středozemí, Kypr

Rindera - rindera, Boraginaceae
- caespitosa - Írán
- graeca - řecká v. Středozemí,
- lanata - vlnatá, Írán
- umbellata - okoličnatá , §SRB

Robinia - trnovník, robinya, Fabaceae, 20 druhů, Amerika
- pseudoacacia - akát, pův. stř. a v. část SAm, USA, intr Středozemí, Makaronésie , Ischia, Itálie, BG, H , Kypr, Maroko, ČR nepůvodní, inv
- viscosa - lepkavý, pův. USA, intr Středozemí, ČR

Roemeria - remeria, Papaveraceae
- hybrida - křížená, (hybridní), v. Středozemí , Sinaj, Arábie, Blízký východ, Írán, Pákistán, Indie

Romulea - romulea , Froetang, Iridaceae
- bulbocodium - hlíznatá, Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Jugoslávie, Řecko, Turecko, Libanon, Izrael, sz. Afrika, kamen a travn plochy
- columnae - sloupovitá, celé Středozemí, Řecko, Kypr, Kanáry
- eximia - end JAR renosterveld
- fimbrosa - end Kapsko - fynbos
- grandiscapa - velkostonká, Makaronésie - asi end Kanárské ovy (Tenerife)
- hirsuta - srstnatá, j Afrika renosterveld
- obscura - JAR
- ramiflora - větevnatá, (Sand-crocus), Kypr, Malta
- requienii - , end Sardinie, Korsika, Toskánsko
- rosea - JAR, renosterveld a fynbos
- tabularis - JAR, renosterveld
- tempskyana - tempská, v. Středozemí - Kypr, Turecko, Izreael aj., okr často

Rorippa - rukev, **roripa,** byliny, břehy vod, Brassicaceae,
- amphibia - obojživelná, Středozemí
- palustris - bažinná, Středozemí
- pyrenaica - pyrenejská, BG
- sylvestris - obecná, Středozemí**,** Írán

Rosa - růže, rosa, (Wild Rose), Rosacea, 200 druhů, temperát až subtr. pás s. polokoule, Eurasie, SAm, s Afrika, Madeira, vytrv. keře a opěrné liány, slunné lokality, okr
- abyssinica – habešská, Habeš, Jemen
- agrestis - polní, z., stř. a j. Evropa, sz. Afrika, Maroko, Kavkaz, ČR
- arvensis - rolní, (plazivá), z. a jz. Evropa, vzácněji střední Evropa, ČR, Slovensko, Turecko
- canina - šípková, (psí, Wild Rose),), Středozemí, Makaronésie , Evropa, H , Ischia, Sardinie, Itálie, Kypr, Malá Asie, bible, s. Afrika, Maroko, Izrael, Irák, Írán, Kavkaz, přední a stř. Asie, ČR, křoviny, inv

- damascena - damašská, BG (Údolí růží u Kazanlaku, růžový olej - kosmetika)
- donetzica - doněcká, §UA,
- dumalis - podhorská, Evropa
- eglanteria - vinná, inv
- foetida - žlutá, (smradlavá), pův. MAlá, Zakavkazsko, Írán, až stř. Asie, Tibet, Afghánistán, Pákistán, ČR
- gallica - galská, (keltská), ponticko-mediteránní florelement, j. a stř. Evropa, Středozemí, Černá Hora, Malá Asie, Kavkaz, §F, ČR, aroMAt, okr
- glauca - sivá, hory z., stř. a j. Evropa, ČR zplaněle
- heckeliana - Balkán, Bulharsko, Sicílie, Řecko, Kréta, Albánie, Makedonie,
- chian - chian, Kypr
- jundzillii - Jundzillova, (drsnolistá), z., stř. a v. Evropa (kolem 50. rovnoběžky), Kavkaz, Malá Asie
- majalis - májová, z. a stř. Evropa, z. Sibiř
- mandonii - , end Madeira
- micrantha - malokvětá, z., j. a stř. Evropa, sz. Afrika, ČR
- moschata - mošusová, Středozemí, j. Evropa, Malá Asie, s. Afrika
- multiflora - mnohokvětá, Středozemí, inv
- nitidula - lepklavá, Středozemí, Evropa, křoviny
- orientalis - východní, Anatolie
- pendulina (alpina) - převislá, stř. a jv. Evropa, Pyreneje, §H, ČR
- pimpinellifolia - bedrníkolistá, z., stř. a j. Evropa, jz. Asie, z. Sibiř
- rubiginosa - vinná, Středozemí, Evropa, ČR, ve středověké Evropě na živé ploty a ohrady, dnes plody pro kosmetiku
- rugosa - svraskalá, pův. v. Asie, Dálný východ (Sachalin, Kamčatka, Korea, s. Čína, Kurily, Japonsko), intr Středozemí, Ischia, okr, ČR nepůvodní, inv
- rupestris - skalní, Středozemí
- sancti-andreae -, §H
- sempervirens - vždyzelená, (Evergreen Rose), Středozemí, hojně, jz. Evropa, Malta, s. Afrika
- serafini (seraphii) - serafinská, z a stř. Středozemí, Korsika, Sardinie, Itálie, §F
- spinosissima (pimpinellifolia) - bedrníkolistá, (trnitá, nejtrnnější), Středozemí, Evropa od Francie po Řecko, z. Asie, s. Afrika, okr, ČR
- tomentosa - plstnatá, ČR
- villosa - měkká ,(jablkovitá), sz., stř. a v. Evropa, Kavkaz
- x alba (arvensis x gallica) - bílá, z Malé Asie (nebo Zakavkazska), aroMAt, ČR
- x aveyronensis - ,§F
- x centifolia (gallica x daMAscena x) - stolistá, cca koncem 16 st, pův Kavkaz či MAlá Asie, okr 1776 Praha,
- x damascena (gallica x moschata) - damašská, pův Blízký východ - Malá Asie, Turecko, Sýrie, Persie. Středozemí, aromat, okr, esenciální oleje, aroMAterapie, Tunisko, okr pěst stř a z Evropa, ČR, růžový olej na Balkáně,
- x raubritter - hybridní macrantha, exot. květina, pěst. Tanzanie

Rosmarinus - rozmarína, rozmarinus, Lamiaceae, 4 druhy Středozemí
- eriocalyx - vlnatokalichatá, Španělsko, keřík, kamenité lokality
- officinalis - lékařská, (rozmarýn, Rosemary), celý mediterán, pův. Středozemí, zplaněl Makaronésie , j. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Baleáry, Francie, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kypr, Turecko, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Malá Asie, podrost stáloz. lesy, keř (2 m), makchie, garrigue (tolillar), pěst, okr, kosmetika, šampony, droga - silice, koření, aroMAtizace vín, antisepticky, vykuřování, esenciální oleje, aromaterapie, ČR hrnk, slabě jed, proti molům
- tomentosus - plstnatá, § SP, § BG,

Rostraria - smělka, rostrária, Poaceae
- cristata - , pův. Středozemí, Blízký východ, až Indie, zavl. USA, j Afrika, Austrálie

Rosularia - růžicovka, rosulária , Crassulaceae , sukulent
- cypria - kyperská, end Kypr
- pallidiflora - bledokvětá, Kypr
- sempervivum - vytrvalá, hory Turecko, Kavkaz (Gruzie, Arménie, Ázerbadžán), Írán, štěrbiny Ca skal

Rouya - rouja, Apiaceae,

- polygaMA - ,§F
Rubia - mořena, rubia, brotec, Rubiaceae, 50 druhů, poléhavé trvalky a opěrné liány, Středozemí vč. Malá Asie, v. Asie – Čína, Indočína, Afrika, stř. a JAm, okr
- angustifolia - úzkolistá, Ischia
- aucheri - Aucherova, Libanon, Sýrie, Jordánsko, křoviny
- bocconi - bokoni, Ischia
- cirrhosa - úponkatá, Kypr
- fruticosa - end MAkaronesie - Kanár. ovy, Madeira, sukul. buš, vavřín. lesy, polokeř až 2 m
- maritima - přímořská, Středozemí, Kypr
- peregrina - cizí (Wild Madder), z. a centrální mediterán, Středozemí, Makaronésie , Ischia, Malta, stáloz. polokeř, podrost světlé stáloz. lesy, garrigue, kamen místa
- tenuifolia - tenkolistá, Palestina, Izrael
- tinctorum - barvířská, (Dyers Madder, Puah), pův. Středozemí a Malá Asie, Izrael, bible, Ischia, j,Evropa, stř. Asie, pnoucí, pěst, barvivo ("turecká červeň") z kořenů, ČR býv. pěst a zavlečena
Rubus – ostružiník, rubus, (Blackberry, Raspberry, Bramble), Rosaceae, přes 1000 druhů, celosvětově, liány, keře, trvalky, ostnité, celý svět, okr, inv
- armeniacus - sladkoplodý, pův. Kavkaz, ČR nepůvodní
- bucephalophorus MAdeira
- caesius - ježiník, Středozemí, Írán, H
- canescens – šedavý, jz. Evropa, v. Středozemí, Albánie, Kréta, Krym
- fruticosus - keřovitý, Ischia, Itálie, Evropa, ČR
- grandifolius - velkolistý, end Madeira
- idaeus - maliník, Evropa, Středozemí, Itálie, Sibiř, SAm, ČR
- laciniatus - dřípený, původ neznámý, zplaněle Evropa, SAm, Austrálie
- pedemontanus - žláznatý, stř. Evropa
- sanctus - svatý, Kypr (tam prakticky ostružiníky chybí)
- saxatilis - skalní, Středozemí, §H
- ulmifolius - středozemský (jilmolistý, Bramble), j. a z. Evropa, v. Středozemí, Malta, sz. Afrika, Přední Asie, Makaronésie, (ČR), JAm zdomácnělý, křoviny, u cest
Rudbeckia - třapatka, rudbekia, terčovka, premaul, Asteraceae, 30 druhů, oddenk. byliny, vlhké louky, pobřežní křoviny, světlé lesy, SAm, okr, exp
- laciniata - dřípatá, pův. sv. Kanada, v. a stř. USA, pak Evropa, Středozemí, ČR nepůvodní
Ruellia - ruelia, dvojačka, Acanthaceae, 60 druhů, stáloz. trvalky, polokeře a keře, tropy, celý svět, okr
- discifolia - Africký roh - Etiopie, Somálsko, Keňa, Arábie - Jemen, Omán
- tuberosa - hlíznatá, (Wayside Tuberose, Jamaica Snap-Dragon, Mary Root, Menowweed, Spirit Weed), pův. trop. Amerika, hlízn. bylina, okr subtr
Rumex - šťovík, rumex, Polygonaceae, 200 druhů, byliny, kůlový kořen, s. mírné pásmo, okr, některé zavlečené inv
- acetosa - kyselý, v. Středozemí,
- acetosella - menší, Středozemí, Macaronésie , BG
- aetnensis- etenský, end Etna
- alpinus - alpský, pův. hory stř. a j. Evropy (Alpy, Karpaty), Kavkaz, Zakavkazí, s. Turecko, ČR nepůvodní, inv Krkonoše
- azoricus - azorský, Smar-m, NATm
- bucephalophorus - býkohlavý, (volská hlava, Red Dock), Středozemí, jz. Evropa, Španělsko, Baleáry, Kréta, Malta, Makaronésie až. jz Asie
- b. ssp. canariensis - Kanárské o-vy, Madeira, pobř. písčiny, úhory
- conglomeratus - klubkatý, Středozemí, Makaronésie
- crispus - kadeřavý, Středozemí, Makaronésie , inv
- cyprius - , Palestina, Izrael, Blízký východ,
- dentatus - zoubkatý, Egypt, Arábie, Palestina, Sýrie, Irák
- hydrolapathum - koňský, Středozemí
- induratus - Španělsko, Portugalsko, Maroko, Alžírsko
- longifolius - dlouholistý, pův. s. Evropa (Skandinavie), pak až mediterán, ČR nepůvodní
- lunaria - Středozemí, Makaronésie , Kanáry

- maderensis - madeirský, (Madeira Sorrel), end Makaronésie, Madeira - vavřín. lesy
- maritimus - přímořský, Středozemí, BG
- obtusifolius - tupolistý, Středozemí, MAkaronésie . Kapverdy,_ Írán, ČR, inv
- patientia - zahradní, (špeátový), pův. jv. Evropa, Kavkaz, ČR od 10. st. - nepůvodní
- pictus - malovaný, Palestina, Izrael, písčiny, keříčkovité červenavé byliny
- pseudonatronatus - , §H
- rupestris - § SP,§F, § BG,
- scutatus - Sardinie, Sicílie
- simplicifolius - jednodušelistý,
- s. var. madarensis - end Madeira
- thyrsifolius - rozvětvený, pův. v. Evropa až Sibiř, ČR nepůvodní
- tuberosus – hlíznatý, Belgie, §F
- vesicarius - Blízký východ, Makaronésie

Rupicapnos - rupikapnos, Papaveraceae, 30 druhů
- africana - africká, z. Středozemí, stáloz. trvalka, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Španělsko, Bern
- africana ssp. decipiens - § SP, § BG,

Ruppia - táhlice, rupia , Ruppiaceae
- cirrhosa - úponkatá, Kypr
- MAritiMA - přímořská, Kypr

Ruscus - listnatec, ruskus, Liliaceae, Ruscaceae, 6 druhů, Středozemí, Přední Asie, Eurasie
- aculeatus - ostnitý, pichlavý, (kostrbatý, hrotolistý), pův. celé Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Baleáry, BG, H , Ischia, Itálie, Karpaty, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kypr, Bulharsko, Makaronésie - Kanárské ovy, Přední východ, Írán, Černomoří, stř. Asie, zplanělá Skotsko, Belgie, stáloz. polokeř, Makchie, okr subtr, § RO, §H, ČR okr skleník
- acutifolius - hrotolistý, (Buchterův), j. Evropa, Jugoslávie, Bulharsko
- brecephalophorus - hlavičkatý, Kypr
- conglomeratus - směstnaný, Kypr
- crispus - křížatý, Kypr
- cristatus - křížovitý, Kypr
- deutatus ssp. mesopotamicus - deutatský mezopotámský, Kypr
- hypoglossum - čípkový, (jazykovitý, jazýčkatý), j. Evropa, stř. Evropa, v. Středozemí, Srbsko, Makaronésie ,Turecko, ČR, §H,
- hypophyllum - listenatý, Španělsko, Francie, s. Afrika, §F, §UA,
- chalepensis - alepský, Kréta
- pulcher - něžný, Kypr
- streptophyllus - stočenolistý, end_Madeira

Russelia - korálovec, ruselia, Scrophulariaceae
- equisetiformis (juncea) – přesličkový, ("korálový déšť", Coral Plant, Fire cracker Plant, Fountain Bush), keř, pův. Mexiko, Kuba, Guatemala, keřík, okr, Thajsko, Vietnam, Indonésie, Čína, Středozemí , polokeř až 1,8 m, okr, intr Středozemí**,** Makaronésie

Ruta - routa, ruta, Rutaceae, 8 druhů, keře, polokeře a byliny, suché, skaln. lokality, Středozemí, j. Evropa, s.Afrika, Kanár. ovy, jz. Asie, okr, stará mediteránní kulturní rostlina,
- angustifolia - úzkolistá, z. Středozemí, křoviny, bory,
- corsica - korsická, end Korsika, nízký pichlavý keřík, pastviny, suché kamenité svahy
- graveolens - vonná, Makaronésie , § SRB
- graveolens ssp. hortensis - vonná, (Common Rue), pův. v. mediterán, Středozemí, Ischia, stará kult rostlina, pěst, koření, léč - olej, ČR nepůvodní
- chalepensis - halebská, (vroubená, Fringed Rue), pův. v. Středozemí, j. Evropa, Sardinie, Řecko, Kypr, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira, Somálsko, Palestina, Izrael, bible, Arábie, Jemen, Etiopie, kamen půdy, garrigue
- lamarmorae . Sardinie, pichlavý keřík
- microcarpa - § SP, § BG,
- montana - horská, Středozemí, Pyrenneje, MAroko, Alžírsko, RF, Řecko, Turecko. léč
- oreojasme - Makaronésie , Kanáry

Ruttya (Haplantera) - **rutya** , Acanthaceae

- fruticosa - křovitá, („králičí ouška“, African Azalea, Rabbit Ears, Orange Bird, Orange Dragon, Hummingbird), pův. Afrika, v Afrika-Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Jemen, Omán (Dhofar), stáloz. keř do 3 m, okr tropy a subtr
Sabal - sabal, Arecaceae , Palmaceae
- bermudana - bermudský, pův. Bermudy, Červený seznam, intr. BZ Středozemí
Saccharum - cukrovník, sacharum, třtinovník, cukrová třtina , Poaceae, 20 druhů, tropy a subtr, vytrv. „rákosovité“ trávy, údolí řek, okr, pěst, mohou být až inv
- officinarum - lékařský, (třtina cukrová, Sugar Cane), pův. N. Guinea, Oceánie (Tichom. ovy), jv. Asie, pěst tropy, Středozemí, Makaronésie - Madeira, Kapverdy, cukrodárná
- ravennae - Středozemí až Čína, od Španělska po Řecko, Bulharsko a Turecko, od Maroka po Libyi, Niger, Čad, Somálsko, Blízký východ, Írán až Indie, stř. Asie, sec Rumunsko, SAm
Sageretia - sagerécia, Rhamnaceae, 35 druhů, Afrika až Asie
- thea - čajová, v Afrika až v Asie, Arábie, Írán, Etiopie, Eritrea, Somálsko, Čína, Indočína, Korea, Japonsko
Sagina - úrazník, sagina, krmnivka, Cyryophyllaceae, 20 druhů, kompaktní nízké byliny, písčiny, skaliska, sešlap. lokality, mírný pás s. polokoule, okr
- abyssinica - habešský, Etiopie
- apetala - brvitý, (bezplátečný), Středozemí , Makaronésie , ČR, písčité úhory
- maritina - přímořský, Kypr
- pilifera - end centrální Středozemí, Korsika, Sardinie
- procumbens - položený, Středozemí**,** Makaronésie
Sagittaria - šípatka, sagitaria , Alismataceae, 20 druhů pobřežní a ponořené vodní byliny, mělké vody, mokřady, bahniska, subtr a tropy, Středozemí, Eurasie mimo hory, Amerika, okr
- sagittifolia - Maďarsko
Saintpailia - africká (kapská) fialka, saintpaulia, jonátka, (African Violet), Gesneriaceae
- ionantha – fialová, (jonátka, African Violet), pův. trop. Afrika - JAR - Kapsko, Tanzanie, **symbol ochrany rostlin v. Afriky,** Madeira, okr, Čína, ČR hrnk, Červený seznam (ohrožená)
Salicornia (Arthocneum) **- salikornya ,** Chenopodiaceae
- europaea (Arthocneum fruticosum) - mořské pobřeží, Jugo,, §SRB
- fruticosa - plodová, §SRB
- herbacea - bylinná, Bulharsko
- prostrata - rozprostřená, H , Írán
- veneta -
Salix - vrba, salix, rokyta, vetla**,** Salicaceae, cca 500 druhů, hlavně mírný pás s. polokoule, po celém světě, několik j Afrika, JAm, trop. hornatiny v. Afriky, opad. dřeviny, snadno se kříží, okr, antipyret. kys.salicilová
- acmophylla - , (Willow), Palestina, Izrael, bible, Pákistán,
- acutifolia - špičatolistá, („kaspická“), sv. Evropa. z. Kazachstán, Kamčatka
- aegyptiaca - íránská, (egyptská), Řecko, Egypt, Malá Asie, Írán
- alba - bílá (bělice), Eurasie (ne severní), vč. ČR, Itálie, Ischia, BG, Írán, Malá, Přední a stř. Asie, sz. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, stř. Asie, Himálaj, Sibiř, Čína, ČR, u vod, vysazovaná jako „hlavatá“, okr cv.Tristis - smuteční, léč - kys. salicilová (protizánětlivá) - aspirin
- alpina - alpská, Alpy, Karpaty
- arbuscula - stromečkovitá, s. Evropa (Skotsko, Skandinávie, Finsko, sv. Rusko)
- aurita - ušatá, z., stř. a v. Evropa, z. Asie, §H, ČR
- babylonica - babylonská, intr. Itálie, H
- bicolor - dvoubarevná, , §RO
- breviserrata - krátkozubá, hory jz Evropy, Pyreneje, Alpy, Apeniny, nízký keřík, §F
- caesia - našedlá, Alpy, Pákistán, stř. Asie, Mongolsko, Sibiř
- canariensis - kanárská, end Makaronésie (Madeira, Kanáry)
- caprea – jíva, Eurasie, Evropa, Malá Asie, v. Asie, Iran, ČR
- cinerea - popelavá, Evropa, BG, kromě z. části, z. Sibiř, stř. Sibiř, až do Altaje
- crataegifolia - hloholistá, §F
- daphnoides - lýkovcová, Evropa - Alpy, Pyreneje, Apeniny, Vogézy, Schwarzwald, Karpaty, Pobaltí, jz. Skandinávie, Asie, §F, ČR
- x dasyclados - drsnokvětá, stř. a v. Evropa

- eleagnos - šedá, Středozemí, §H
- elegans - sličná, hory a podhůří stř. a j. Evropa, Malá Asie, sz. Afrika
- euxina - křehká, Makaronésie - Kapverdy, Írán
- fragilis - křehká, z Orientu, Malá Asie, Iran, Sýrie, Sibiř, stř., sv. a v. Evropa, Kavkaz, ČR
- glauca - sivá, cirkumpol. subarkt. a arktic. druh
- gracilistyla - štíhločnělečná, (štíhlopestíkatá, Chinese pussy Willow), dřevina, sv.Čína, Japonsko, Korea, okr
- hastata - hrotolistá, (šípová), subarkt. a arktic. Eurasie, Pyreneje, Fr. středohoří, Alpy, Vogézy, Sudety, Karpaty, Apeniny, Dináry, j. Sibiř
- helvetica - švýcarská, Alpy, Tatry, §F
- herbacea - bylinná, arktic. a boreál. Evropa, S. Amerika, jižněji hory Pyreneje, Alpy, Sudety, Karpaty, Apeniny, Balkán, §UA,
- helvetica – švýcarská, cirkumboreální, Alpy, Pyreneje, Karpaty, Tatry, §SK, §PL, okr Evropa
- lanata - vlnatá, subart. a arktic. Eurasie
- lapponum - laponská, s. Evropa, z. Sibiř, hory Franc. středohoří, Sudety, Karpaty, Balkán,§F
- myrsinifolia – černající, cirkumboreální, téměř celá Evropa, Skandinávie, **ČR C1**, pobřežní křoviny, Šumava, likvidována bezzásahovou sukcesí, **§CZ(C1)**
- myrsinites – horská, lachárovitá, s. Eurasie, Skandinávie až Kamčatka, §F
- myrtilloides (myrtillifolia) - borůvkovitá, (Blueberry Willow, Worthleberry Willow), stř, a v. Evropa, Karpaty, Skandinávie, SAm, cirkumboreální,, cirkumpol., **ČR C1**, rašelinné TTP, na Šumavě již vyhynula, likvidována aridizací, **§CZ(C1),** §SK, §Pl, §UA
- pedicellata - Středozemí, Španělsko, Maroko, Tunisko, Itálie, Sardinie, Sicílie, Malta, Kréta, Turecko, Sýrie, Libanon, mokřady
- pentandra - , §H
- purpurea - nachová, euroasijský taxon, Středozemí , Evropa, BG, Asie, s. Afrika, ČR
- pyrenaica - pyrenejská, Pyreneje
- repens - plazivá, Evropa, Balkán, Malá a stř. Asie, ČR
- repens ssp.arenaria - písečná, §F
- reticulata - síťnatá, Pyreneje, §UA,
- retusa - uťatá, Pyreneje, §UA,
- rosmarinifolia - rozmarýnolistá, H, §SRB
- starkeana - Starkeova, §UA,
- triandra - trojmužná, euroasijský taxon, Středozemí, Írán , ČR
- viminalis - košíkářská, (Baket Willow, Osier), euroasijský taxon, Madeira, ČR
- vulneraria - Evropa, hory, Španělsko, Alpy, Balkán
- x grahamii - Grahamova, Skotsko

Salsola - slanobýl, salsola, slaměnka, slanice, Amaranthaceae, (Chenopodiaceae), polopouště
- australis - ruský, Středozemí
- inermis - beztrnný, halofyt, Středozemí , Kypr, Blízký východ,
- ixalii - ixalský, Kypr,
- kali (cali) - draselný, (potašový, Prickly Saltwort), celý mediterán, turanský florelement, Středozemí, Černé, Kaspické, Aralské moře, Bulharsko, Maďarsko, Kanárské ovy, Asie, pobřežní písky , ČR , mladé jako zelenina, k získávání sody
- soda - soda, (Smooth-leaved Saltwort), Středozemí , Kypr, Malta, Írán, §SRB, §H
- tetragona - s Afrika, Egypt, Palestina
- vermiculata - červcový, j. Středozemí, Makaronésie - Kanárské ostrovy, Sinaj, Arábie, Írán
- verticillata - přeslenatý, Španělsko, Sicílie, Blízký východ, pobřeží, u cest

Salvia - šalvěj, salvie, Sage, Lamiaceae, přes 1000 druhů, mírné, termální až trop. pásmo obou polokoulí, zejména stř. Amerika (hlavně Mexiko) a jz. Asie, j. Evropa, Středozemí, byliny až keře, slunné (ne vlhké) lokality, léč, okr
- abrotanolides - dřevinkovitá, stř. Asie
- absconditiflora - end. Turecko
- aegyptica - egyptská, Středozemí, Egypt, Blízký východ, Makaronésie , až Indie
- aethiopis - habešská, (vlnatá), j. a jv. Evropa, Středozemí , s. Afrika, Maroko, Etiopie, Kypr, Turecko, Sýrie, Írán, Kavkaz, z. Asie, xerotermní bylina, okr, **§CZ**

- africana-lutea - žlutoafrická, Kapsko
- albimaculata - bělopyskatá, j. a stř. Turecko, Červený seznam
- aurea - zlatá, písčiny j. Afriky
- austriaca - rakouská, submediteránní, eurasijský, **býv. ČR**, H, §SRB
- broussonetii - Makaronésie
- canariensis - kanárská, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- ceratophylla - Blízký a Střední východ, Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Turecko, Zakavkazí, Irák, Írán, Afghánistán
- coccinea - šarlatová, Makaronésie , Réunion,
- corrugata - z. SAm
- cremenecensis - kremenecenská, §UA,
- dentata - j. Afrika, kamenité svahy, stáloz. keř
- desoliana - osamocená, end Sardinie
- dominica - dominikánská, Kypr, Palestina, Izrael, Blízký východ,
- dorrii - z. SAm
- fruticosa - plodová, Kréta, Kypr, Palestina, Izrael, garrigue
- glutinosa - lepkavá, hory j. Evropa, Balkán, Kavkaz, Malá Asie, vysoká trvalka
- herbanica - § SP, § BG,
- hispanica - hispánská, trop. stř. Amerika, ojed. zavl i ČR
- involucrata - zákrovatá, Mexiko
- judaica - judská, Palestina, Izrael
- jurisicii - , Balkán
- lanigera - vlnatá, Kypr, s Afrika, Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Libanon, Sýrie, Irák, Írán
- lasiantha - stř. Amerika
- leucantha - Kapverdy
- merjamie - hory sv. Afriky, Arábie
- microphylla - drobnolistá, stř. Amerika, TLM, okr
- multicaulis - Blízký východ - Jordánsko, Sýrie, Turecko, Írán. Irák, stepní křoviny, kamenitá suť, dřevnatý oddenek,
- namaensis - j. Afrika
- natans – plovoucí, §F
- nemorosa - hajní, pův. v. a stř. Evropa, okr, **ČR**
- nutans – nící. Středozemí, Maďarsko, Bulharsko, Karpaty, Srbsko, Rusko, §SRB, §H, BZ Teplice
- officinalis - lékařská, (Sage), pův. Balkán (jaderské pobřeží Chorvatska), Středozemí , Ischia, Španělsko, Francie, intr Středozemí, Baleáry, Itálie, Řecko, Albánie, Kypr, Malá Asie, Sýrie, Krym, cirkumboreální, pěst, od 9. st. klášt. zahrady**, ČR** nepůvodní, garrigue (tomillar), <u>léč</u> od starověku
- pachyphylla - tlustolistá, madreanský druh, Kalifornie
- pinnata - zpeřená, Kypr
- pomifera - jablíčkovitá, Řecko, egejská oblast, kamen místa, u cest
- pratensis - luční, Středozemí, Evropa
- purpiurea - nachová, stř. Amerika, polokeř
- quitensis - end Ekvádor, hory
- recognita - end Turecko-Anatolie
- ringens - ostrůvkovitě Balkán - Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Sev. Makedonie, Kosovo, Albánie, ČH, Srbsko, dále Kavkaz - Rusko a Gruzie
- rosmarinus - rozmarýna, Středozemí, stáloz. keř, prastará kulturní, okr, léč, **pěst** i jinde
- sclarea - muškátová, (Clary Sage, Clear Eye, Eyebright, Muscatel Sage), pův. Středozemí, j. Evropa, Francie, Itálie, Balkán, Ukrajina, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, stř. Asie, pěst, do stř. Evropy v 9. st. do vinař. oblastí, silice, koření, aromat. vín a piva, ústní vody, <u>léč</u>, antisepticky, baktericidně, afrodiziakálně, ČR, úhory, u cest
- sclareoides - end Pyrenej. poloostrov, Portugalsko, Španělsko
- schimperi - Arábie, hory Etiopie a Eritrei, arom., snáší pastvu
- tomentosa - plstnatá, s. Středozemí, Balkán, Turecko, Sýrie, Libanon, Arménie,Krym
- triloba - trojlaločná, (křovitá), Řecko, Sicílie, Kréta, kamen lokality
- veneris ssp. viridis - š. Venušina, end Kypr

- verbenaca (multifida) - sporýšovitá , (Wild Clary), Středozemí , Kypr, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy
- verticillata - přeslenitá, Středozemí
- viridis - zahradní, (chocholatá, Red Topped Sage), pův. Středozemí, mediterán, Sýrie, Krym, Írán, Irák, Kavkaz, Turkmenistán, makchie, do 1300 m, okr
- willeana - willeanská, Kypr
- yangii - Yangova, stř. Asie, křoviny,

Salvinia - nepukalka, salvinya , vodní kapradina, Salviniaceae**,** 12 druhů, stojaté a pomalu tekoucí vody, tropy a subtr, Eurasie, trop.Afrika, stř. a JAm, Austrálie, okr
- natans - vzplývající, s. Afrika, Středozemí , Makaronésie , Alžírsko, Španělsko, Itálie, Balkán, BG, §H, §UA, **§CZ**

Sambucus - bez, sambukus, Adoxaceae, býv. Sambucaceae, Caprifoliaceae, 40 druhů, byliny a dřeviny, mírné až subtr. pásmo, ojed.tropy, Eurasie, Amerika, j. Afrika, chybí subsaharská Afrika, okr, nápoj Sambuka
- ebulus - chebdí, Středozemí, H , BG, Kypr, ČR, vlhké polohy
- lanceolata - kopinatý, (Lanceolate Elder, Madeira Elder), end Madeira - vavřín. lesy
- nigra - černý, Evropa, Středozemí , Ischia, Itálie, BG, Sardinie, Kypr, Kavkaz, Malá Asie, s. Afrika – MAroko, Alžírsko, Tunisko, Makaronésie - Kanárské ovy, 8 m, ČR, lužní lesy, prameniště, léč, bezinky antivirově, posilují imunit. systém: "před bezem smekni"
- palmensis - Kanáry, § SP,§ BG, Bern, Smar-m, NATm
- racemosa - hroznatý, stř. Evropa, severní část j. Evropy**,** Maďarsko

Samolus – solenka, samolus, žilenec, dolenka, Primulaceae, 15 druhů, slané TTT, hlavně j. polokoule, j. Afrika, Amerika, Eurasie
- valarandi - Valerandova, Středozemí, Makaronésie - Madeira, Kapverdy, Kypr, Egypt, Írán, halofyt, §H, ČR**,** kosmopol

Sandersonia - sandersonya, Colchicaceae , Liliaceae
- aurantiaca - pomerančová,„vánoční zvonky“, Christmas Bell, Chinese Lantern Lily), pův j. Afrika, Kapsko, KwaZulu, Natal, Svazijsko, pnoucí bylina, okr tropy a subtropy

Sanguisorba - krvavec, toten, sankvisorba , Rosaceae, 30 druhů, s. polokoule
- cretica - krétský, Kréta, Řecko
- dodecandra - Itálie - j Alpy
- megacarpa - end Makaronésie - Madeira, Kanáry
- minor - menší, Eurasie, ČR, Středozemí , Makaronésie , Kypr
- officinalis - toten, Středozemí, Evropa, ČR
- tenuifolia - tenkolistá, v Asie
- verrucosa - Středozemí, Portugalsko, Španělsko, RF, Itálie, Řecko, Baleáry, Korsika, Sicílie, Kypr**,**

Sanicula - žindava, sanykula, Apiaceae
- azorica - azorská, Smar-m, NATm
- europaea - evropská, Středozemí

Sansevieria - sansevieria, Dracaenaceae, Agavaceae
- trifasciata - třítvářná, (Mother-in-law´s Tongue, Snake Sansevieria, "tchýnin jazyk"), pův. Nigerie, dále trop. z., v. a j. Afrika, pouštní sukulent, textilně pěst., okr

Santolina – svatolina, santolina, Asteraceae, 18 druhů, Středozemí, okr
- corsica - korsická, end z. Středozemí . Korsika, Sardinie
- elegans - sličná,
- etrusca - etruská, end sz, Apaninského poloostrova
- chamaecyparissus - cypřiškovitá, (cypřišková, ožankolistá, Levender Contor), j. Evropa, z. a stř. Středozemí, Pyreneje, Itálie, Dalmácie, suché lokality, okr **ČR**
- insularis - ostrovní, end Sardinie
- pinnata - zpeřená, Itálie
- rosmarinifolia - rozmarýnolistá, Španělsko, Portugalsko, Francie, sz. Afrika
- semidentata - § SP,§ BG,

Sapinadendron - sapinadendron, Brassicaceae, 6 druhů, end madeira
- angustifolium - end Madeira, sklaní terásky, dřevnatí, polokeř,
- frutetscens - end Madeira
- sempervivifolium - end neobydlený ostrůvek Desertas

Sapindus - mýdelník, sapindus , Sapindaceae, 10 druhů, dřeviny a liány, údolí řek, subtr a tropy, opt. kontinentální suché podnebí, chudé půdy, Amerika – jv. USA, stř. Amerika, Karibik, okr
- mukorossi - , Kypr
Saponaria - mydlice, saponaria , Caryophyllaceae, 20 druhů, byliny, kořeny saponiny, TTP a hory, Evropa, jz. Asie, okr
- bellidifolia - sedmikráskolistá Středozemí, §F
- caespitosa - trsnatá, stř. a v. mediterán, pův. Španělsko, od Itálie na východ, kamenité svahy, skály, xerotermní trvalka, okr, ČR
- calabrica (graeca) - kalábrijská, stř. a v. Středozemí, od Itálie na východ
- cypria - kyperská, end. Kypr, kamen svahy
- glutinosa - lepkavá, Středozemí, Španělsko , Maroko, Alžírsko, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Severní Makedonie, Albánie, Kréta, Anatolie, Krym
- lutea - žlutá, §F
- ocymoides - bazalkovitá, (Basil-like soap-wort), pův. j. a jz. Evropa, Středozemí , okr, pak Asie, Čína, skalnička, ČR nepůvodní, okr ČR, SRN, H, Čína
- officinalis - lékařská, (Soup Wort), pův. j. a jv. Evropa, Středozemí, H , i stř. Evropě, Kavkaz, Ischia, pak Asie, Čína, ČR nepůvodní, vlhká místa u cesta, rumiště, okr ČR, SRN, H, Čína
- prostrata - end Anatolie, Turecko, variabilní
- sicula - sicilská, (Etna cardoon), Sicílie (Etna)**,** Středozemí ostrůvkovitě, Alžírsko
Sarcocapnos - sarkokapnos, Papaveraceae
- baetica - Středozemí, § SP,§ BG,
- baetica ssp. integriflora - § SP,§ BG,
- speciosa - § SP,§ BG,
Sarcococca - masoplod, sarkokoka, peckovnice, masoplodka, Buxaceae, asi 20 druhů, teplomilné, stáloz.nízké, oddenkaté keře, vlhká stinná místa, dužnaté peckovice, Himálaj, Indie, Čína, Tibet, Bhútán, Sikkim, Asam, Malajsie, okr
- confusa - změněný, pomíchaný, okr Čína
- *esculenta - viz Phytolaca e.*
- glauca - sivá, Středozemí, slaniska, skaln pobřeží
- hookeriana - Hookerův (Himalaya Sarcococca), Himálaj, Tibet, Bhútán, Sikkim, Asam, okr Čína
- humilis - nízký, Čína
- ruscifolia - škumpolistý (Sweet Box), okr Čína
- saligna - vrbovitá, okr Čína
Sarcocornia (Salicornia) **- sarkokornya, slanomil,** Amaranthaceae
- fruticosa - dřevnatějící, Středozemí, pouštní okraj Sahara, Egypt, Sinaj, Arábie, Středozemí, Makaronésie
- perennis - trvalý, Středozemí**,** Makaronésie
Sarcopoterium (Poterium) - **astyvida, sarkopoterium** , Rosacea
- spinosum - trnitá, (Spiny Burnet, Thorny Burnet, Kristova trnová koruna), v. a stř. Středozemí, Řecko, Sardinie, Sicílie, Kréta, Kypr, Itálie, Albánie, Jugoslávie, Turecko, Tunisko, okolí Jeruzaléma, Palestina, Izrael, Sinaj, Arábie, bible, Blízký východ, garrigue (frygana) do 300 m, nejteplejší oblasti, kalcifit
Sarcostema - sarkosema, Spantou, Apocynaceae, Asclepiadaceae, Afrika, Arábie
- daltonii - Makaronésie **-** Kapverdy
Sargassum - sargasum, Fucophyceae, menší hnědá řasa, 25 druhů,
- Atlatik ("sargasové moře"), z. od Afriky až do Karibiku, celé Středomoří
***Sarothamnus** (Cytisus) - **janovec, sarotamnus,** Fabacae, 12 druhů Středozemí a z. Evropa*
- scoparius - metlatý, z. a stř. Evropa
Sasa (Bambusa, Arundinaria) **- sasa,** Poaceae, 70 druhů, keřov. až polokeř. bambus s výběžkatými oddenky, mokřady, v.Asie – Čína, Korea, Japonsko, okr
- palmata (paniculata) - dlanitá, (Broadleaf Bamboo, Palm Leaf Bamboo), pův. Korea, Japonsko, Dálný východ, Kurily, Sachalin, stáloz. výběžkatý bambus, okr subtr
Satureja - satureja, saturejka, Lamiaceae, 30 druhů, byliny a polokeře, suchá slunná místa, i skály, teplejší oblasti obou polokoulí, zejména Středozemí, Eurasie – j. Evropa, Kavkaz, Turecko, Írán, Himálaj, okr
- biflora - dvoukvětá, Kilimandžaro, Tanzanie
- calamintha - viz Calamintha
- cuneifolia - Středozemí

- douglasii - Douglasova, indiánská máta
- halianthemifolia - devaterníkolistá, Kanárské ovy (Gran Canaria), xerotermní
- hortensis - zahradní, pův. v. Středozemí a jz. Asie, Francie, Španělsko, Jugoslávie, BG, Madeira, (ČR), pěst, koření, léč
- lanata - vlnatá, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- kiliMAndscharica - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie
- montana - horská, (Winter Sawory), j. Evropa a Malá Asie, v. Středozemí, Balkán, Turecko, Alžírsko, Maroko, Sýrie, Kavkaz, kamen a travn místa, koření, okr, ČR
- nervosa - žilnatá, Středozemí
- parnassica - parnaská, Řecko
- pineolens - borovicová, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- thymbra - vonná, Středozemí , Řecko, Sicílie, Kréta, Kypr, Libye, Palestina, Izrael, garrigue (frygana), kamen svahy
- *thymifolia - viz Micromeria*
- varia - proměnlivá, end Madeira, hory
- violacea - fialová, Maroko

Saussurea - chrpovník, sausurea, nebeská hostie, Asteraceae, 300 druhů, vysokohorské byliny, kosmopolitní, Eurasie - Skandinávie, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán, Čína a SAm, s. Afrika, okr
- alpina - alpská, §UA
- discolor - dvoubarevná, , §UA
- porcii - Porcův, end Karpaty, mokré TTP, rašeliniště, §UA

Saxifraga - lomikámen, saxifraga, Saxifragaceae, 440 druhů, hojně hybridů, polštářovité skalničky , hory s. polokoule, Eurasie, Amerika - Aljaška až N. Mexiko, j. Afrika, okr,
§D – všechny evrop.druhy mimo tridactyles
- adscendens - ,§H
- aizoides - , §UA
- androsaceae - pochybkovitý, §UA
- biflora - dvoukvětý, Alpy
- bulbifera - cibulkatý, Středozemí
- canaliculata - end s. Španělsko - Kantaberské pohoří
- carpatica - karpatský, karpatsko-balkánský subendemit, Srbsko (Prokletje), Bulharsko, §SK
- cartilaginea - chrupavčitý, Kavkaz, Anatolie, Írán, Arménie, Turecko
- cervicornis - jelení, end Sardinie, Korsika
- coccinea - hory v. Středozemí
- clusii - Clusiův, Pyreneje
- corsica - korsický, z Středozemí - end Korsika a Sardinie
- cymbaleria . východní, Kavkaz, dále Írán, Turecko, v. Karpaty, Atlas
- dossoniana - hory j Španělsko
- ferdinandi-coburgi - j. Balkán - Bulharsko, Řecko
- florulenta - §F
- griesenbachii - Griesenbachův, Albánie
- granulata - zrnatý, Středozemí
- hederacea - rezekvítkový, Kypr
- hieraciifolia - jestřábníkolistý, §F
- hirculus - §F, , §RO, §UA
- hirsita - srstnatý, oceanická jz. Evropa, Pyreneje, Španělsko, Francie, Kantabrické hory,
- hostii - Hostův, Ca v-Alpy, Rakousko, Itálie, Skovinsko
- chrysosplenifolia (rotundifolia ssp. ch.) - mokrýšolistý, Jugoslávie, Balkán, Kréta, Malta, stinné vlhké skály
- juniperifolia - jalovcolistý, Kavkaz, Turecko,
- lantoscana - §F
- longifolia - dlouholistý, Pyreneje
- luteoviridis (corymbosa) - Karpaty, Bulharsko, Řecko, Ca skály, , §UA
- madeirensis - madeirský, (Madeira Saxifrage, Breakstone), Makaronésie , end Madeira, hory
- marginata (rocheliana) - lemovaný, okrajový, cirkumboreální, Balkán, Itálie, Karpaty
- muscoides - §F

- mutata - §F
- oppositifolia – vstřícnolistá, §UA
- paniculata - latnatý, (vždyživý), pův. Ca hory, §H, okr, ČR
- pedemontana – piemontský, cirkumboreální, s Středozemí, Korsika, Sardinie, j Evropa, Karpaty
- portosanctana - svatopřístavní, end Madeira
- scardica - v. Středozemí,
- seguieri - end Alpy
- sempervivum - netřeskový, Středozemí
- stellaris - hvězdovitý, Středozemí
- stribrnyi - Stříbrného, j Balkán - Bulharsko, Řecko
- taygetea - v. Středozemí,
- tridactyles - trojprstý, Středozemí, Kypr
- valdensis - §F
- vayredana - § SP,§ BG,
- wahlenbergii (perdurans) – tatranský, cirkumboreální, paleoendemit z. Karpat, ne ČR, skály, §SK,
. x arendsi (rosacea x septentrionalis) - Arendsův, okr

Scabiosa - hlaváč, skabiosa , chrastavec, kaviaš, Scabious, Jongmansknoop, Caprifoliaceae, Dipsacaceae, 80 druhů, byliny, xerotermní lokality, slunné, suché TTP a kamen svahy, Středozemí, Evropa, Kavkaz, v. Afrika, Asie – Japonsko, okr,
- africana - africký, JAR
- atropurpurea - černonachový, červenavý, (tmavonachový), pův. Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Jugoslávie, Řecko, Turecko, Alžírsko, xerotermní bylina, okr. trvalka, ČR, zavl. Makaronésie, Amerika, Austrálie
- canescens - šedavý, stř. Evropa, Francie, Polsko, Rumunsko, Jugoslávie, ČR, §H
- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Turecko, Írán, okr v cv
- cinerea - Pyreneje, Španělsko, Francie, Balkán, Albánie
- columbaria - fialový, Středozemí
- crenata - hory Středozemí, Itálie, Sicílie, Řecko, Albánie, Černá Hora, Alžírsko
- cretica - krétský, Kréta, Rhodos, Sicílie, Itálie, Baleáry
- cypria - kyperský, end Kypr
- graminifolia - trávolistý, Středozemí - Francie, Španělsko, kamen lokality
- holosericea - hedvábný, Sardinie
- lucida - lesklý, hory Evropy, Pyreneje, Alpy, Karpaty, Rodopy, ČR - Morava
- maritima - přímořský, (Southern Scabious), Malta
- nitens - lesklý, end Azory, Smar-m, NATm
- ochroleuca - žlutavý, stř. a v. Evropa,
- prolifera - prorostlý, v. Středozemí, od Turecka a Kypru na východ, Sýrie, Libanon, Palestina, Izrael, Blízký východ,
- ucrainica - ukrajinský, Ukrajina, Bulharsko

Scaevola - moral, skevola, vějířovka, Goodeniaceae, 130 druhů, trvalky, jedlé plody, pnoucí liány a dřeviny, pobřeží tropy a subtropy, vlhké subalpin. lokality, Polynésie, Austrálie, okr
- aemula - nezlomná, (podobná, Fan Flower, Fairy Fan Flower, Purple Fan), pův, j. a v. Austrálie, keř, okr subtropy, do Evropy přivezena r. 1988, ČR jako letnička

Scandicium - skandycium, Apiaceae
- stellatum- hvězdovité, §F

Scandix - vochlice, skandyx, Apiaceae
- australis - jižní, Středozemí, Portugalsko až Bulharsko a Rumunsko, Maroko až Libye, Turecko, Izrael, Krym, Ázerbájdžán, sucho, jednoletá
- australo-stellata - jihohvězdovitá, Kypr
- grandiflora - velkokvětá, Kypr
- nigricans - černavá,
- pecten-veneris - hřebenitá, (Shepherd˘s Needle), Středozemí, Makaronésie , Malta, j. Evropa, Arábie, Írán, úhory, **ČR vymizela**
- tenuifolia - tenkolistá, Kypr

Scariola (Lactuca) - **prutnatka, skariola ,** Asteraceae

- tetrantha - čtyřplodá, end Kypr
Scilla - ladoňka, scila , Asparagaceae, Hyacynthaceae , Liliaceae, 90 druhů, Eurasie, j. Afrika, §D – všechny druhy
- autumnalis - podzimní, (Autumn Squill), celý mediterán, v Středozemí, H , Řecko, Jugoslávie, Malta, atlant. pobřeží Evropy, Černomoří, suché skály, garrigue, §SRB
- bifolia - dvoulistá, z. a stř. Středozemí
- drunensis - , §H
- haemorrhoidalis - Makaronésie , Kanáry
- hispanica - španělská, pův. Iberský poloostrov
- hyacinthoides - hyacintovitá, §F
- hyracinthioides - hyacintovitá, Kypr,
- kladnii (bifolia ssp kladnii) – karpatská, cirkumboreální, subendemit Karpat, **ČR C1**, vlhčí křoviny, ohrožena bezzásahovostí, **§CZ(C2),** §H
- latifolia - širokolistá, j. Středozemí, Kanárské ostrovy, Maroko, Červený seznam
- litardieri - Středozemíadeira Squill), end Madeira, pobřeží, Smar-m, NATm
- monophyllos - jednolistá, Iberský poloostrov
- moorsii - morsiova, Kypr end
- nana - *modrav* , v Středozemí, end Kréta
- peruviana - mnohokvětá, z. a stř. Středozemí, Makaronésie , Itálie, (ne Baleáry a Korsika), s. Afrika, Libye, Egypt, vlhčí TTP
- siberica - sibiřská, pův. Ukrajina, Írán, stř. Rusko až Kavkaz, ČR nepůvodní, neofyt
- sicula - sicilská, (Sicilian Squill), Malta
- spetana - , § H
- vindobonensis - bratislavská, §H
Scirpoides - kamýšek, scirpoides, Cyperaceae
- holoschoenus (Holoschoenus romanus) - obecný, celé Středozemí, Makaronésie , Kypr, atlant. Evropa, z. Asie, ČR vzácně, balzámový, měkký, (Vinobob obecný, Peruvian Pepper Tree, Peruvian Mastic Tree, Weeping Pepper, California Pepper Tree, Molle)
Scirpus - skřípina, scirpus , Cyperaceae**,** mokřady, Eurasie – Evropa, Kavkaz, Sibiř, Přední a stř. Asie, Indie, Čína, okr hory s.polokoule,
- cernuus - Malá, Středozemí, ČR okr, Izrael
- lacustris - vodní, (Lake Rush), Palestina, Izrael, bible
- pumilus - malá, §F
- sylvaticus - lesní, Itálie, ČR
Scleranthus - chmerek, sklerantus , Caryophyllaceae, 10 druhů, trsnaté byliny, štěrkov. lokality, výslunné stráně, mírné pásmo s. i j. polokoule kromě SAm, okr
- annuus - roční, Středozemí , Makaronésie , Kypr, H , ČR, rumiště, §IRL
- dichotomus - Bulharsko
- dura - tvrdá, Středozemí
- perennis - vytrvalý, stř. a j. Evropa, ČR, kamenité lokality, §SK,
Sclerochloa - tužanka, sklerochloa , Poaceae
- dura - tvrdá, pův. mediterán, Pannonie, H , z. Asie (Írán, Irák, Izrael, Libanon, Sýrie, Turecko), ČR nepůvodní
Scolopendrium (Asplenium) - **stonožkovec, jelení jazyk, skolopendrium ,** Aspleniaceae
- hermionitis - §F
- vulgare - obecný, Ischia
Scolymus - kardík, ostnatec, skolymus, drahušice, zlatý bodlák , Asteraceae
- grandiflorus - velkokvětý, z. Středozemí
- hispanicus - drobnokvětý, španělský, (středozemní, Sand Oyster Thiste), celé Středozemí, Sardinie, Španělsko, Baleáry, Kypr, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Černomoří, pobř písky, úhory
- maculatus - skvrnitý, (Golden Thistle, Brambles), celý mediterán, v. Středozemí, Palestina, Izrael, bible, Španělsko, Kypr, Makaronésie - Madeira
Scopolia - pablen, skopolia, Solanacerae, 5 druhů, oddenk,poléhavé trvalky, Eurasie - hory j. a stř. Evropa, Sibiř, Himálaj, Čína, Japonsko, okr

- carniolica - kraňský, (Nightshade leaved Henbane), pův. jv. Evropa, Karpaty, Ukrajina, Kavkaz, §SRB, §H, §UA, droga - alkaloidy v kořenech, afrodiziak, smrtelně jed
Scorpiurus - štírovka, skorpiurus, Fabaceae, j. Evropa, jz. Asie. s. Afrika, zavl. ČR
- muricatus - měkkoostenná, (Scorpion-tail Vetch), celý mediterán, Středozemí , Makaronésie , Írán, pův. j .Evropa, Středozemí, Malta, jz. Asie, s. Afrika, zavlékán až do střední Evropa, úhory, pole, cesty
Scorpoides - kamýšek, skorpioides, Cyperaceae
- holoschoenus (Holoschoenus romanus) – obecný, celý mediterán, Egypt, Sinaj, Arábie, Irak, Írán, i atlantská z. Evropa, z. Asie, Sibiř, **§CZ**
Scorzonera - hadí mord, skorzonera , Asteraceae
- aristata - pův hory stř. a j. Evropy, Španělsko, Pyreneje, Apeniny, Alpy, Rakousko, Slovinsko
- austriaca - rakouský, Středozemí , ČR
- autumnalis - podzimní
- callosa - , end Sardinie
- cana - šedý, Středozemí
- cretica - krétský, v Středozemí, end Řecko, Kréta, ve fryganě
- eriophora -
- hispanica - španělský, (černý kořen), j. Evropa, Středozemí, Ischia, dlouhodobě pěstovaný i ČR
- humilis - nízký, Evropa, Portugalsko, Francie, Maďarsko, Rumunsko, Rakousko, ČR,
- jacquiniana - Jacquinin, Kypr
- laciniata - kopinatý, Kypr
- papposa - , Palestina, Izrael
- parviflora - maloúborný, euroasijský submeridionální druh, Středozemí, Španělsko, **§CZ**
- pseudotaraxaci - vonná
- psychrophila - Středozemí, Írán
- purpurea - nachový, H
- rosea - růžový, hory v Evropy - v Alpy, Apeniny, Karpaty, Balkán
- troodea - trodský, end Kypr
- unduata - vlnatý, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt
Scorzoneroides - skorzoneroides, podzimka, Asteraceae
- autumnalis - obecná, Evropa, zavl Amerika, ČR
- montanus - horská, Alpy, RF, SRN, Rakousko, Slovinsko, Balkán . Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Albánie
- pseudotaraxaci (montanus ssp pseudotaraxaci) - vonná, end Karpat, Tatry, Fatry, Slovensko
Scrophularia - krtičník, **skrophularia,** šášina, Scrophulariaceae, 200 druhů, mírný pás s. polokoule, několik druhů tropy Ameriky, trvalky a polokeře, bažiny a vlké TTP, okr
- auriculata - žláznatý, z. a centrální Středozemí, Kréta, břehy vod, bažiny
- calliantha - trnitý, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- canina - psí, Středozemí
- columnaea - sloupovitý, §H
- cretacea - , §UA
- donetzica - doněcký, §UA
- glabrata - olysalý, Makaronésie , Kanáry
- granitica - granitický, §UA
- heterophylla - různolistý, v. Středozemí,
- hirta - srstnatý, end Madeira
- hypericifolia - třezalkolistý, Palestina, Izrael, písčité duny, jednoduché zelené stonky rozšiřující se kolem
- chrysantha - zlatožlutý, Turecko, Gruzie, Arménie, Kavkaz, sec další Evropa i ČR
- lowei - Loweiův, end Madeira
- lucida - lesklý, v Středozemí, RF, Řecko, Itálie, egejská oblast, Turecko, Sýrie kamen. lada
- nabataeorum - nabatejský, Středozemí , Sinaj, Arábie
- nodosa - hlíznatý, uzlovitý, (ČR), BG
- parvifolia - §F
- peregrina - cizí, Středozemí, Kypr, rumiště
- peyronii - peyronský, Kypr
- pyrenaica - pyrenejská, §F

- racemosa - hroznovitý, end Madeira
- rubricaulis - , Palestina, Izrael
- scipolii - žláznatý , (Skopoliův), Středozemí, §H
- supina – rozložený, Rumunsko, Rusko, Kazachstán, Altaj, stř. Asie
- trifoliata - trojlistý, end Korsika a Sardinie, stinné, vlhké lokalita
- umbrosa - křídlatý, Středozemí
- vernalis - jarní, Středozemí, , §H

Scutellaria - šišák, skutelaria, Lamiaceae, 300 druhů, byliny a polokeře, mírné pásmo s. polokoule - Eurasie a hory v subtr a tropech (Kostarika), okr
- albida - bělostný, Bulharsko
- alpina - alpský, hory stř. a j. Evropa - Pyreneje, Jura, z. Alpy, Dolomity, Apeniny, Balkán, až Sibiř
- altissima - vysoký, panonsko-pontický druh, Balkán, až Rumunsko, Maďarsko, Itálie, až Kavkaz a Ural
- arabica - arabský, Arábie, Jemen, Eritrea, Etiopie, Súdán
- columnae - sloupovitý, Itálie, Korsika, Balkán, §H, stinné lokality
- creticola - , §UA
- cypria - kyperský, end Kypr
- diffusa - rozptýlený
- galericulata - vroubkovaný, mírný pás s. polokoule, Eurasie, ČR, SAm
- hastifolia - H
- hirta - srstnatý, Kréta
- orientalis - východní, s. Středozemí, Španělsko, Turecko, Gruzie, Arménie, Ázerbájdžán, Krym
- pinnatififa - speřený, v. Středozemí, Balkán, Albánie, Makedonie, Řecko, Bulharsko, Turecko, Sýrie, Libanon, Írán
- salvifolia - šalvějolistý, v. Středozemí, Turecko - Anatolie
- sibthropii - subtropický, Kypr
- sieberi - sieberský, v. Středozemí, Kréta
- supina Karpaty,
- verna - jarní, §UA

Searsia – searsia Anacardiaceae
- tripartita - Středozemí

Secale - žito, sekale , Poaceae
- cereale - pěstované, pův. jz. Asie, Blízký a Střední východ, ČR
- montanum - horské, Středozemí
- strictum - Středozemí - Španělsko, Itálie, Sicílie, Balkán, Bulharsko, Řecko,, Albánie, Makedonie, Libye, Izrael, Jordánsko, Turecko, Blízký východ, Írán
- sylvestre - lesní, Středozemí

Securigera (Coronilla) - **čičorečka, (čičorka), sekurigera** , Fabaceae, (Viciaceae)
- elegans - sličná, §H
- globosa - kulovitá, v Středozemí,
- orientalis - východní, Kavkaz, Turecko
- parviflora - v, Středozemí, Řecko, Albánie, Tutrecko, , Sýrie, Libanon, Izrael Kréta, Kypr
- securidaca - sekerkovitá, v. a centrální Středozemí, Kypr, rumiště, cesty, pole
- varia - pestrá, Středozemí

Seddera - sedera, Convolvulaceae, 20 druhů,
- glomerata - laločnatá, end Omán, Jemen

Sedum - rozchodník, sedum, Crassulaceae, 470 druhů, ponejvíce mírný pás s. polokoule, hory s.polokoule - Eurasie, Amerika, Afrika, suché oblasti JAm, často dost odlišné, stáloz. byliny, polokeře a keře, trsovité sukulenty, pokryvné, okr,
- acre - ostrý, (prudký), xerotermní, Středozemí, H , stř. Evropa, ČR
- acre ssp. neglectum – prudký přehlížený, §H
- album - bílý, Středozemí, stř. Evropa, ČR
- alpestre - horský, hory stř. a j. Evropa, ČR Krkonoše, Hrubý Jeseník
- amplexicaule - Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Sicílie, Bulharsko, Albánie, Řecko, Severní Makedonie, Turecko, Maroko, Alžírsko
- andegavense - §F

- anglicum - z. Evropa, j Skandinávie
- annuum - roční, Středozemí, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Kavkaz, Balkán, skaln. hory
- antiquum - , §UA
- atratum - temný, hory stř. a j. Evropy, Pyreneje, Apeniny, Karpaty, Balkán
- brevifolium - z Středozemí, Španělsko, Francie, Maroko, Korsika
- brissemoretii - , end Madeira, Smar-m, NATm
- caeruleum (heptapetalum) - sivý, (Blue Stonecrop), Středozemí , Korsika, Sardinie, Sicílie, Malta, s. Afrika, skály, písčiny
- caespitosum - trsnatý, Středozemí, §H
- cauticola - skalní, pův. Japonsko
- cepaea - Středozemí až stř. Evropa
- compactum - end Mexiko
- crassularia - hory Etiopie, Keňa
- cyprium - kyperský, end Kypr
- dasyphyllum - drsnolistý, Středozemí , Sardinie, i z. Evropa
- dendroideum - sec. Kanáry
- divergens - z. SAm, Aljaška až Oregon
- farinosum - pomoučený, Makaronésie - end Madeira, hory skalnaté
- fusiforme - hnědavý, end Madeira
- glaucum - sivý, BG
- hillebrandtii - Hillebrandtův, §H
- hirsutum - chlupatý, jz Evropa, sz Afrika, Španělsko, RF, Maroko
- hispanicum - španělský, pův. mediteránní a submediteránní Evropa: Středozemí , jv. Evropa a Přední Asie, Turecko, Írán,, Kavkaz, §H, okr skalnička, ČR nepůvodní
- lampusae - svítivý, end Kypr
- lanceolatum - SAm
- lancerottense - lanzarotský, end Kanáry - Lanzarote, Madeira
- litoreum - pobřežní, stř. a v. mediterán, Středozemí, kalcifyt, pobřežní skály
- magellense - Středozemí, Itálie, Balkán, Turecko
- microcarpum - v. Středozemí - Kypr, Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Blízký východ
- microstachyum - nahoplodý, v. Středozemí, end Kypr
- mexicanum - mexický, sec. Kanáry
- monregalense . Středozemí, Alpy, Apeniny, RF, Itálie, Korsika
- mucizonia - Středozemí, Pyreneje, sz Afrika
- nudum - lysý, end Madeira, Kanáry
- ochroleucum - bledožlutý, Středozemí, Španělsko, Řecko, Itálie, Turecko
- oreganum - SAm, Aljaška až Kalifornie
- porphyreum - nachový, end Kypr
- praeltum - Mexiko, Guatemala
- reflexum - skalní, Středozemí, Sicílie, ČR i Norsko
- rubens - načervenalý, Středozemí – Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, Maroko, Kanárské ovy, z Evropa, jz Asie
- rupestre - suchomilný, Středozemí, okr ČR
- sartorianum - Maďarsko
- sediforme - rozchodníkovitý, (Mediterranean Stonecrop), Středozemí, Portugalsko, Sardinie, Malta, Turecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael, suchá kamenitá místa
- sexangulare - šestiřadý, Evropa, Francie, Řecko, Belgie, j. Skandinávie, ČR,
- spathulifolium - SAm z. pobřeží, variabilní
- spurium - pochybný, holoarktická oblast, Středozemí , Kavkaz, sv. Turecko, okr, ČR nepůvodní
- stellatum - v. Středozemí,
- tenuifolium – úzkolistý, Sicílie (Etna)
- urvilleu - pontský, v. Středozemí - Balkán, Anatolie, Pannonie, j. Karpaty, Krym
- villosum - huňatý, z Evropa

Sechium - čajot, štětinatý meloun, sladkojam jedlý, šošo, šušu, **sechium,** Cucurbitaceae
- edule - jedlý, púv Mexiko, Středozemí**,** Makaronésie, Mexiko , stará kult. rostlina - Aztékové, léč, TIM

Selaginella - vraneček, selaginela, plavuň, Selaginellaceae, cca 700 druhů, hlavně v tropech, Eurasie, Amerika, Austrálie, výtrusné starobylé, příbuzné plavuním
- denticulata - zoubkatý, celé Středozemí, Makaronésie, Madeira, Blízký východ, Ischia, Řecko, Kréta, skalní štěrbiny, lesy
- helvetica - švýcarský, Středozemí, stř a j Evropa, Čína, v ČR vyhynula (býv. Labské pískovce), §H, §UA
- selaginoides - vranečkovitý, Eurasie, SAm, Makaronésie, ČR , §UA
- viridula end Maskarény, Reunion

Selinum - olešník, selinum, jarva, koromáč, Apiaceae, 6 druhů, trvalky s kůlovým kořenem, vlhké TTP, hory, mírný pás, Eurasie – Himálaj, Čína, Rusko – Sibiř, Amur, Přímoří, Mongolsko, Korea, Indočína, zavl.SAm, okr
- monnieri - Monierův, Čína – Sibiř, Rusko -Amur, Přímoří, Mongolsko, Korea, Indočína, léč TČM

Semele - semele, Asparagaceae, Liliaceae/ Ruscaceae
- androgyna - obojaká, (Androgynie Semele, Climbing Butc), end Makaronesie - Madeira, Kanáry
- gayae - end Kanáry - Gran Canaria
- maderensis - madeirská, Smar-m, NATm

Sempervivum – netřesk, sempervivum, Crassulaceae, 80 druhů, stáloz. koberc. sukulenty s list. růžicí, hory, Eurasie - Pyreneje, Alpy, Balkán, Malá Asie, okr, §D – všechny evropské druhy
- arachnoideum - pavučinatý, hory Evropy, Středozemí , xerotermní sukul, okr, ČR
- calcareum - jz. Alpy
- carpathicum ssp heterophyllum (montanum ssp. heterophyllum) - end Karpat
- ciliosum - brvitý, Balkán - Bulharsko, Řecko, Severní Makedonie, Kosovo, Albánie Ca, hadec
- dolomiticum - dolomitský, Itálie
- marmoreum - marmarský, §H
- montanum - horský, Pyreneje, §UA
- pittonii - end Štýrsko v Rakousku
- tectorum - střešní, pův. hory j. Evropa, zavl celá Evropa a SAm, §H, TLM - léč - kašel, průdušky, okr, ČR
- wulfenii - Wulfenův, end v. Alpy, Rakousko, Itálie, Švýcarsko, Slovinsko

Senecio - starček, senecio, (Grondsel, Hongerblom)**,** Asteraceae, cca 1200 druhů, kosmopol, téměř po celém světě, byliny i dřeviny, i keř. sukulenty, v tropech i stromovité, okr
- adonidifolius Středozemí
- aegyptius - egyptský, Egypt, Kypr
- aethnensis - etneský, end j. Itálie, Lipaské ovy, Kalábrie, písčité a štěrkovité lokality
- aquaticus - vodní, Středozemí, Makaronésie , §H
- bayonensis - bajonovitý, §F
- besseranus - Besserův, , §UA
- bicolor (cinararia) - přímořský, (dvoubarvý, s. cinerárie, p. cinerárie, Groundsell, Dusty Miller, Sea Cineraria, Silwer Ragwort), pův. z. a stř. Středozemí, Malta, Kanárské ovy, Turecko, j. Afrika, písč. pobřeží, okr subtropy, letnička, ČR
- candidus - end Sicílie, polokeřík 20-50 cm
- *cineraria - viz Pericallis*
- codrignezii - kodrignezský, Středozemí
- congestus - §F
- elegans - sličný, Makaronésie
- elodes - § SP,§ BG,
- erraticus - bludný, Středozemí
- germanicus - německý, stř. a v. Evropa, Německo, Řeko, Itálie, Turecko, ČR
- glaucus ssp. coronopifolius - Kanáry, Sicílie, s Afrika, Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Libanon, Sýrie, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán
- glaucus ssp. cyprius - sivý, end Kypr
- hermosae - Makaronésie , § SP,§ BG,
- inaequidens - úzkolistý, pův. j. Afrika, Kapsko, do Evropy zavlečen s ovčí vlnou, Středozemí, ČR nepůvodní
- jacobaea - přímětník, Středozemí, H
- leucanthemifolius - kopretinolistý, (Coast Ragwort), Středozemí , Makaronésie , Kypr, Malta, Blízký východ,

- macroglossus - jazykatý, Itálie
- macrochaetus - , §F
- nevadensis - § SP,§ BG,
- palmensis - Makaronésie
- paludosus - bažinný, §H
- pancicii – Pančičův, §SRB
- provincialis - Středozemí
- pyrenaicus - pyrenejský Středozemí,
- rivularis - Maďarsko
- rodriguerii - baleárský (Rodriguezův), end Mallorca a Menorka, Řecko, Baleáry
- rupestris - skalní, Středozemí
- ruthenensis - , §F
- sylvaticus - lesní, Středozemí, Makaronésie
- umbrosus - stinný, §SRB, §H
- vernalis - jarní, pův. v. Evropa, Rusko, Ukrajina, Balkán, Malá Asie, Írán, Turkmenistán, Zakavkazí, ČR nepůvodní
- viscosus - lepkavý, Středozemí
- vulgaris - obecný, pův. mediterán - Středozemí a z. Asie, Makaronésie , Kypr, Írán, ČR nepůvodní

Senna (Cassia) **- kasije, sena ,** trubol, asoka, Caesalpiniaceae, Fabaceae, 260 druhů, subtr a tropy, Amerika, Afrika, Austrálie, subtr a tropy, polopouště a savany, malé stáloz. stromy a trvalky (hlavně stáloz.keře), okr Indie a jv. Asie,
- artemisioides - pelyňkovitá, (Feathery Cassia, Silver Cassia,m Silver Senna), pův. centrální Austrálie, stáloz. keř, jed, okr subtr a tropy
- bicapsularis - Makaronésie
- didymobotria - dvojitá, (Popcorn Bush, Peanut Butter Cassia), Makaronésie , Madeira
- italica - italská, Makaronésie - Kapverdy, Sinaj, Arábie, Írán
- obtusifolia - Makaronésie
- surratensis - surattenská, pův. Indie až Polynésie a s. Austrálie, intr Středozemí, nenáročný keřov. stromek

Sequoia - sekvoja, Taxodiaceae
- sempervirens - vždyzelená, intr ze SAm (pobř Kalifornie), intr Středozemí, Kypr, ČR sbírk

Sequoiadendron - sekvojec, sekvoiadendron, Taxodiaceae
- giganteum - obrovský, ("mamutí strom", Giant Sequoia, Sierra Red Wood), pův. pobřeží Kalifornie, Červený seznam (zranitelný), Gen. Sherman, nejtěžší strom (až 2 tis. tun), vedle eukaliptů z nejvyšších stromů (114 - 120 m), stáří až 1500 let, **nejmohutnější strom** (průměr přes 10m, tunel), okr, intr Itálie, Čína

Serapias - sehnutka, serapie, **serapias**, Orchidaceae, 10 druhů, Středozemí, Makaronésie, Kavkaz, až Švýcarsko, terestr
- aphroditae - Afroditina, end Kypr
- apulca - end j. Itálie
- bergonii - Bergonova, Středozemí, Itálie, Sicílie, Malta, Řecko, Kréta, Turecko, frygana
- cordigera - srdčitá, (typická středomořská), Středozemí, Sardinie, Řecko, Turecko, s. Afrika, vlhké travn. plochy
- laxiflora - jazykokvětá, Středozemí, Kréta, Kypr, Itálie, Řecko, Malá Asie
- levantina - Středozemí
- lingua - jazyková, z. a stř. Středozemí, Sardinie, Portugalsko, Řecko, s. Afrika
- neglecta – přehlížená, Středozemí, Řecko, §F
- nurrica - §F
- orientalis ssp.apicula, ssp. orientalis - východní, Středozemí, Itálie, Řecko, Kréta, frygana
- parviflora - malokvětá, Středozemí, Makaronésie , od Španělska po Turecko, všechny středoz. ovy, Sardinie,TTP, §F
- vomeracea (pseudocordigera) - nachová, celé Středozemí, Itálie, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, vlhčí TTP

Serratula - srpice, seratula , Asteraceae
- cerinthifolia - voskovkolistá, Kypr
- donetzica - doněcká, §UA
- lycopifolia - karbincolistá, ponticko-pannonský druh, Chorvatsko, Slovinsko, Ukrajina, Černomoří, §F, §H, §RO, **§CZ**

- nudicaulis - Středozemí
- radiata - paprsčitá, §H
- tanaitica - donská, , §UA
- tinctoria - barvířská, j. Evropa
Sesamoides - sasamoides, Resedaceae
- interrupta - Španělsko, Francie, Itálie, Korsika, Sardinie
- purpurascens - z Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Maroko, Alžírsko, Tunisko
Sesamum - sezam, sezamum , Sesamiaceae, Pedalliaceae, 20 druhů, byliny a polokeře, horké suché oblasti, z.(v.) Afrika, z. Indie, okr, pěst – stará kult. rostlina, semena v tobolkách, olej, mouka, chalva, pasta tabina, j. Asýrie, Babylon, Střední východ, Indie, Čína, Barma, Mexiko
- indicum - indický, z Indie, stará kult. rostlina Středozemí, Kypr, s. Afrika,
Sesbania (Daubentonia) - **sesbana, sasbánya,** Fabaceae, Viciaceae, 50 druhů, stáloz .trvalky, polokeře i malé stromy, hrachovité květy, vlhké půdy a břehy toků, tropy a subtropy, celý svět, Havaj. ovy, okr
- sesban (aegyptica) - sesban, (River Bean), tropy Starý svět, keř 6 m, v. Afrika, intr Kypr
Seseli - sesel , Apiaceae
- annuum - roční, Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, stř. a v. Evropa až Ural a Balkán, **ČR**
- bocconei - Bokonův, Sicílie - asi end, Alžírsko ?, §F, terásky Ca skal, snáší solný sprej
- gracile - Balkán - Rumunsko, Srbsko, Chorvatsko, Černá Hora, zplanělý i SRN, jen na Ca
- hippomaranthrum - fenyklový, Ukrajina, Maďarsko, Rumunsko, dolní Rakousy, **ČR,** §SRB
- intricanum - § SP,§ BG,
- leucospermum - bělavý, §H
- osseum - sivý, panonská stř. Evropa, ČR,
- pallasiii - pestrý, jv Evropa, i ČR - Morava
- praecox - časný, end Sardinie, Korsika
- tamasinii - tammaský, Jugoslávie
- webii Kanáry
Sesleria - pěchava, sesleria , Poaceae
- albicans - , §H
- autumnalis - podzimní, pův. Balkán, xerotermní tráva, okr
- caerulea - vápnomilná, (modravá), Evropa, Makaronésie, ČR , §H
- calcaria - vápnomilná, Albánie
- heufleriana - , §H
- heufleriana ssp. hungarica - , §H
- insularis -
- latifolia - širolistá, Balkán - Srbsko, Bulharsko, Řecko. Makedonie, Kosovo
- nitida - lesklá, Středozemí, end Itálie
- sadleriana - Sadlerova, §H
- sarda - sardská, end Sardinie
- sphaerocephala - j Alpy, Dinary
- tenuifolia - tenkolistá, Apeniny, Balkán, Terst až Albáni, Ca, skalní stepi
- uligonosa - slatinná, s. Evropa, ČR, Rakousko, Švýcarsko, Bulharsko, Rumunsko, §RO
- varia - H
Sesuvium - tlustobýl, sesuvium, Aizuoaceae,
- portulacastrum - Středozemí**,** Makaronésie - Kapverdy
Setaria - bér, setaria, Poaceae, 150 druhů, variabilní trávy, temperát. obl., subtr a tropy obou polokoulí, okr, pěst (senegalské/vlašské proso),
- italica - italský, (vlašský, čumíza), kulturní druh, pův na mouku nekynutého pečiva, pícnina, meziplodina, obilky léč, Eurasie, Itálie, ČR, dnes kosmopolitní plevel
- pumila - sivý, pův. vyšší polohy Středozemí, Makaronesie, j. Evropa a Přední Asie, Egypt, ČR nepůvodní
- verticillata - přeslenatý, Středozemí, Makaronésie, ČR
- viridis ssp viridis - zelený pravý, Středozemí**,** Makaronésie
Sphaeropteris - sféropteris, sférokřídlec, stromová kapradina, Cyatheaceae, Austrálie
- cooperi - Cooperův. (Australian Tree Fern, Cooper´s Fern), Madeira
Sherardia - bračka, sherardya , Rubiaceae
- arvensis - rolní, celé Středozemí, Makaronésie , Kypr, Írán, ČR

- candicans - lesklobílá, end Madeira
Schefflera (Brassaia, Dizygotheca) - **šeflera,** deštníkový strom, Araliaceae, cca 1600 druhů, subtr a tropy, jv.Asie, Tajwan, Tichomoř. ovy, N. Guinea, stř. a JAm, sv. Austrálie, stáloz. keřovité stromky, liány, okr
- actinophylla - paprskolistá, (brasaja dlanitolistá, Australian Ivy Palm, Octopus Tree, Queensland Umbrella Tree), pův s.Austrálie, NZ, Nová Guinea, strom i vícekmenný 10 m, okr subtr, intt Středozemí
- arboricola - stromečkovitá, (dlanitolistá, Dwarf Umbrella Tree, Umbrella Plant), pův Austrálie, Tchaj-wan, N. Guinea, stáloz. keř. strom, okr subtropy, jed
Scheuzeria – blatnice, šeuzeria, hrouznice, Scheuzeriaceae, trvalky, mokřady, rašeliniště, Eurasie
- palustris – bahenní, cirkumboreální, rašeliniště, s. a stř. Evropa, Pyreneje, Alpy, Karpaty, s. Itálie, s. Balkán, **ČR C1** - hory, na Šumavě likvidována vysušováním rašelinišť, díky bezzásahovému odumření hřebenových smrčin, **§CZ(C1)**, §SK, §D, §Pl, §UA, §F
Schinus - **pepřovec, schinus, pirul,** vinozub, Anacardiaceae, asi 30 druhů, stáloz. dřeviny, Amerika - Mexiko až Uruguay, stáloz. dřeviny, vysazován v Limě, i okr
- molle - obecný, (balzámový, měkký, vinobob obecný, Peruvian Pepper Tree, Peruvian Mastic Tree, Weeping Pepper, California Pepper Tree, Molle), pův. pacif. pobřeží stř. a JAm – Brazílie, Uruguay, Paraguay, keř. strom 4-15 m, okr, intr subtr, Středozemí, Kanárské ovy, Madeira, stáloz., bílá latex. pryskyřice - žvýkačka american Mastic, pyl z květů vyvolává alerg. rýmu, i farmaceuticky, léč, okr ČR
- terebrinthifolia - brazilský, pův. JAm, intr Středozemí, okr pěst, inv
Schisandra – klanopraška, schizandra, Schizandraceae
- grandiflora - velkokvětá, pnoucí, intr z Číny, Středozemí, Kypr, plody protistresově
Schizogyne (Acalypha) - schizogyne , palnice, Euphorbiaceae
- glabeIma - hladká, Makaronésie - Kanár ovy (Gran Canaria)
- sericea - hedvábná, Makaronésie - Kanár ovy (Tenerife), halofyt
Schivereckia - schiverekia, Brassicaceae
- podolica - podolská, §UA
Schoenoplectus (Scirpus) - **skřípinec, schenoplektus,** Cyperaceae, 80 druhů, Eurasie, SAm, stáloz. oddenkaté byliny, břehy vod, zasolené mokřady, okr
- ferrugineus - , §UA
- lacustris - jezerní, H , BG, Kypr, ČR
- litoralis - pobřežní,
- mucronatus - hrotitý, Středozemí
- pungens - pichlavý, Středozemí
- supinus - poléhavý, Středozemí
- tabernaemontani - Tabernaemontanův, Středozemí, Írán
- triqueter - trojhranný, Středozemí
Schoenus - **šášina, schenus** , Cyperaceae, 80 druhů, kosmopolitní, slatinné TTP,
- ferrugineus – rezavá, cirkumboreální, Rusko, JUGO, Skandinávie, Francie, Karpaty, **ČR C1,** slatinné TTP, ohrožována vysoušením a bezzásahovostí, **§CZ(C1),** §SK, §Pl , §RO, §UA
- nigricans – načernalá, cirkumboreální, Středozemí, Kypr, Sinaj, Arábie, Írán, Pákistán, stř. Asie, téměř celá Evropa, **ČR C1,** slatinné TTP, ohrožována vysoušením a bezzásahovostí, **§CZ(C1)**, §Pl , §H
Sibbaldia – zubatka, sibaldya, žluťoušek, Rosaceae, 10 druhů, Eurasie, SAm
- parviflora - cirkumboreální , Írán, stř. Asie,
- procumbens – rozprostřená, (rozložená), cirkumboreální , s Evropa - Skandinávie, hory stř a j Evropy, Karpaty, Írán, stř. Asie, Pákistán, sněhová vyležiska
Sibthorpia - sibtorpia, Plantaginaceae, (Scrophulaciaceae), 5 druhů, Středozemí, trop. Amerika
- africana - end Baleáry, skály, kobercovitě
- peregrina - cizí, Makaronésie - end Madeira, laurisilvia , Smar-m, NATm, plazivá
Sida - sida, vlákeň, podslunečník**,** Malvaceae, cca 200 druhů, asi 200 tropy a subtr Asie, Afrika, Amerika, okr, pěst
- cordifolia - srdčitolistá, jv. Asie, textilní, alkaloid efedrin
Sideritis - hojník, ráhoj, sideritys, Lamiaceae, v Makaronesii přes 25 end (na Kanárech 24 druhů, na Tenerife 12), polokeř i ketničky, některé léč, gastronomie
- candicans - Makaronésie , Španělsko, Portugalsko
- clandestina -
- cretica - kréský, Kréta

- cypria - kyperský, Kypr
- cystosiphon - § SP, §BG, Smar-m, NATm
- dasygnaphala - drsný, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- dendrochahorrha - Kanáry - Tenerife
- discolor - pestý, dvoubarevný, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), § SP, § BG, Smar-m, NATm
- ferrensis - Kanáry
- glauca - § SP,§ BG,
- gomeraea Kanáry
- gossypina - Maroko
- hirsuta - horní, srstnatý, s. Středozemí, Maroko, Španělsko, Portugalsko, RF, Bulharsko, léč, , mursalský čaj, kardiovasculár. choroby, močopudný
- hyssopifolia - Pyreneje, do likérů
- infernalis - Kanáry, § SP, §BG, Smar-m, NATm
- javalambrensis - § SP,§ BG,
- lanata - vlnatý, Balkán - Bulharsko, Řecko, Turecko
- macrostachys - velkoklasý, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- marmorea - § SP, §BG, Smar-m, NATm
- mascaensis - Kanáry
- montana - horský, chlumní, stř. Evropa, Středozemí, Bulharsko, Rodopi, Řecko, Írán, léč, mursalský čaj, posilování imunity, antiioxidant, guacum,
- mugronensis -
- oroteneriffae - end Kanár. ovy - Tenerife, kamenité lokality s Pinus canariensis, keřík 1 m
- perfoliata -. tečkovaný, Středozemí, Kypr
- pseudotites - BG
- raeseri - okr jv Evropa
- romana - pův Středozemí, Portugalsko až Turecko, Sýrie, Izrael, Maroko, po Libyi
- romana ssp. purpurea - z Balkán - Řecko, suché TTP
- scardica - Balkán, Řecko, Bulharko, Makedonie, Albánie, Turecko, hory, aromat, řecký horský či pirinský čaj, TLM, léč - antioxid.
- serrata - § SP,§ BG,
- syriaca - syrský,
- villosa - end Maroko, Atlas

Sideroxylon - železovec, darmota, sideroxylon, železné dřevo, Sapotaceae, dřevina suchých lokalit
- marginatum - okrajová, Makaronésie - Kapverdy
- marmulano - § SP,§ BG,

Silaum - koromáč, silaum, Apiaceae
- peucedanoides - , §H

Silene (Melandrium, Lychnis) - **silenka, silene,** knotovka**,** Campion, Wildetabak, Caryophyllaceae, cca 500 druhů, s. polokoule, většinou hory, byliny i polokeř, Středozemí, Evropa, trop Afrika a Amerika, okr
- acaulis - bezlodyžná, (Moss Silene. Moss Campion), cirkumpolární, SAm, Island, Skandinávie, GB, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Balkán, ne ČR, §SK, nízké TTP
- aegyptica - egyptská, xerotermní, Egypt, Kypr , Palestina, Izrael, Jordánsko, Sýrie, Turecko, Irák
- alba - širolistá, (bílá), Středozemí
- armeria - svazčitá, (Sweetwilliam Silene), Středozemí, okr. intr. ČR, Čína
- ciliata - brvitá, pův jz Evropa, Francie, Pyreneje
- cappadocica - kapadocká, Turecko - Anatolie, Gruzie
- coeli-rosa - líbezná, Středozemí, §F
- colorata - barevná, (Red Campion, Medditerranean Catchfly), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie, Kréta, Kypr, MAlta, písčiny, Sinaj, Arábie, obnažené půdy, MAkchie, skály
- compacta - Ukrajina, Balkán, Malá Asie, Kavkaz, Rumunsko, Bulharsko, Řecko, Turecko. Írán, Arménie, Gruzie, Ázedbájdžán, Rusko
- conica - kuželoplodá, (kuželovitá), Středozemí, Makaronésie , Írán, BG, píseč duny, písčiny, ČR
- contacta - Bulharsko
- coronaria - věncový, pův. j. Evropa, §CH, okr, ČR
- corsica - korsická, end Korsika, Sardinie

- cretacea - krejdjanská, §UA, §R, Smar,
- cretica - krétská, Kypr, Kréta, ČR, pole
- dichotoma - rozsochatá, Středozemí, BG
- dioica (rubrum) - dvoudomá, (k. červená), téměř celá z. a stř. Evropa, Skandinávie, ČR, v.Evropa po Moskvu, sec. Krym, Kavkaz, Sibiř, SAm, chybí jen v dalekém jz. Evropy, vlhčí TTP, okr
- echinata - , §SRB
- flavescens - žlutá, §H
- fruticosa - plodová, jv Středozemí, Sicílie, Malta, Řecko, Kypr, Lybie, Egypt
- gallica - francouzská, (galská), celé Středozemí, MAkaronésie - Kapverdy, Itálie, Sardinie, Egypt, z Asie, **§CZ** (bývala), úhory, u cest, pole, písčitá rumiště, písčité duny, jednoletá
- gigantea - velká, Balkán, Řecko, Makedonie, Srbsko, Bulharsko, Kypr, Turecko
- hifacensis - § SP,§ BG,
- hypanica - , §UA
- italica - italská, j.Itálie, Kalábrie, Sicílie, Kypr
- jailensis - §UA
- laeta - Středozemí
- laevigata - hladká, Kypr
- lagunensis - end Kapverdy, Makaronésie
- latifolia - širolistá, (White Campion), pův j Evropa, Středozemí, jz Asie, sec celá Evropa, Skandinávie, ČR nepůvodní archeofyt, úhory, celý svět
- latifolia ssp. alba - širolistá bílá
- littorea - z Středozemí, přímoř. oblasti, Španělsko, Maroko
- lydia - Balkán - Bulharsko, Řecko, Makedonie, Turecko,
- mariana - § SP, §BG, Bern, Smar, NAT
- multiflora - mnohokvětá, §SK, §SRB
- nicaeensis - z. a stř. Středozemí - Portugalsko, Španělsko, Francie, Řecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, písky
- nicolicii - nikoličevská, §SRB
- nivalis (Lychnis n., Polyschemone n.) - end Karpaty, vysokohorské TTP
- nocteolens - § SP,§ BG,
- noctiflora - noční, Středozemí, Írán
- nodulosa - kolénkatá, end Sardinie, Korsika
- nutans - nící, jihosibiřský florelement, většina Evropa, Alpy do 2000 m, Středozemí , Makaronésie , ČR, světlé listnaté lesy
- nutans ssp. dubia - nící pochybná, end Karpat, §SK,
- orphanidis - , Bern, Smar, NAT
- otites - ušnice, ČR, suché stráně
- paradoxa - Středozemí
- pendula - převislá, (Drooping Silene), Itálie, Čína, okr
- pindicola - , Řecko
- primuliflora - prvosenkokvětá, JAR
- pseudoatocion - z. středozemí, kamenité křovin,m
- pseudotites - BG
- requienii - end Sardinie, Korsika
- roemeri - Balkán,
- rupestris - skalní, Pyreneje
- salzmanii - Salcmanova, §F,
- secundiflora - z. Středozemí, pobřežní duny
- sedoides - rozchodníkovitá, Středozemí , Palestina, Izrael, Kréta, kamen půdy
- sendtneri - Balkán, Albájnie, Srbsko, B+H, Kosovo, Makedonie, Řecko, Bulharsko
- sericea - hedvábná, Itálie, Korsika, Sardinie, pobř písčiny
- schafta - schafta, pův. Kavkaz, okr, ČR
- subconica - v Středozemí, Balkán, Itálie, Rumunsko, Řecko, Turecko, Arménie
- succulenta - sukulentní, Středozemí , Řecko, Palestina, Izrael, písčiny
- succulenta ssp. corsica - sukulentní korsická, Korsika

- syreitschikovii - Syrejščikova, §UA
- tamaranae - Kanáry
- thymifolia - mateřídouškolistý, §RO
- uniflora - stejnokvětá, (jednokvětá, Double Bladder Campion), Středozemí, Makaronésie - Madeira, Skandinávie, xerotermní
- velutinoides (velutina) - sametová, Sardinie, §F, Bern, Smar, NAT
- viridiflora - zelenokvětá, pův j Evropa a stř Asie, ČR nezvěstná , §UA
- viscaria - kohoutek smolnička, pův. stř. Evropa, okr, ČR, BZ Teplice
- viscosa – lepkavá, cirkumboreální, Írán, stř. Asie, Mongolsko, jv a v Evropa, §SRB, ČR, písčiny, **§CZ**(C1)
- vulgaris ssp vulgaris – nadmutá pravá, (obecná, Bladder Campion), cirkumboreální, Alberta až N.Mexiko, Írán, stř. Asie, Pákistán, Evropa hojně, Středozemí, Sardinie, Makaronésie, ČR, suché TTP, u cest, pole, sec SAm, j Afrika,
- vulgaris ssp antelopum - nadmutá obrovská, **ČR(C4b)**
- zawadzkii – Zawadského, cirkumboreální, end v. a j.Karpaty, §UA

Silybum - ostropestřec, silybum, Asteraceae, 2 druhy, bodlákovité byliny, Středozemí, Eurasie – jz. Evropa, Malá a Přední Asie a stř. Asie, Afrika v. a z., okr, pěst léčivka stř. Evropa
- MArianum - obecný, (mariánský, "mariánské kardy"), pův. Středozemí, Makaronésie - Kanáry , Ischia, Kréta, Malá a Přední Asie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, rumiště, pěst léč (žlučník, po alkoholu), i ČR okr, kláštery (mramorované bíle skvrnité listy bodlákovité),

Simethis - bělozářovka, simetys, Asphedialaceae / Liliaceae
- mattiazii - středozemní, Středozemí, písčiny, makchie

Sinanpsis - hořčice, sinapsis , Borraginaceae, Středozemí, Eurasie, pěst
- alba - bílá, (bělohořčice setá), patrně z Přední Asie a Indie, pův kult rostlina Středozemí, Španělsko, ČR
- arvensis - polní, pův z a stř Asie, Střední východ, Středozemí, z. Asie, asi i evropské Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, sec Eurasie dnes pěst. téměř celá Evropa, Skandinávie, ČR nepůvodní archeofyt, z.Asie, i Čína a Indie, celý svět, i plevel, léč TČM
- *nigra - viz Brassica napa*
- pubescens - Středozemí - j. Francie, j. Itálie, Sicílie, Sardinie, Alžírsko, Tunisko

Sinapidendron - sinapidendron , Brassicaceae
- angustifolium - úzkolistý, end Madeira
- frutescens - polokeřovitý, Makaronésie , end Madeira, hory skaln
- gymnocalyx - nahý, end Madeira
- rupestre - skalní, end Madeira, Smar-m, NATm
- sempervivifolium - stálolistá, end Madeira

Sisymbrium - hulevník, sisymbrium, hulevníkovec, úhorník, Brassicaceae, rumiště, ruderál, Středozemí, Eurasie, podobné jsou některé trýzely
- altissimum - vysoký, pův j. Eurasie, Středozemí , Írán, Malá, Přední a stř. Asie, Tibet, sec Eurasie, SAm, ČR neofyt, rumiště
- austriacum - rakouský, pův. j. Evropa, ČR rumiště. §SK
- cavanillesianum - § SP, §BG, Bern, Smar, NAT
- irio - drobnokvětý, od Středozemí do Indie, ČR zavlečen
- loeselii (Leptocarpaea l.) - Loeselův, pův j. Evropa, j. Írán, z. Asie, s. Afrika, stř. Asie i Sibiř, sec chladnější Eurasie, SA, ČR nepůvodní neofyt, rumiště
- officinale – lékařský, pův jz Asie, s. Afrika, j. Evropa, Středozemí, Makaronésie , sec celý svět, a ostatní Evropa, SRN, ČR nepůvodní archeofyt, rumiště
- orientale - východní, Kypr, Írán, ČR rumiště
- strictissimum - nejtužší, pův. jih stř. Evropy, Francie, Itálie až Bulharsko, Švýcarsko, v ČR nepůvodní
- supinum - ,§F , §CH, Bern, Smar, NAT

Sisyrinchium - badil, sisyrinchium, Iridaceae
- montanum - horský, Středozemí

Sium - sevlák, sium, Apiaceae
- latifolium - potoční, Středozemí
- sisarim - zeleninový, §H

Smilax - přestup, smilax, (Greenbrier), Liliaceae, Smilacaceae, cca 300 druhů, dřevnaté dvoudomé liány a trvalky, škrobn.oddenky, tropy a subtr, lesy, v. a jv. Asie (Čína, Korea, Japonsko), SAm, okr, pěst - zelenina

- aspera - drsný (osténkatý, hvězdovitý, Common Smilax), pův. celé Středozemí, Makaronésie , Španělsko, Baleáry, Ischia, Chorvatsko, Řecko, BG, Albánie, Kypr, Malta, Etiopie, podrost stáloz. lesy, makchie, garrigue (šibljak), léč, mediteránní
- excelsa - štíhlý, Bulharsko, Turecko, Gruzie, Řecko, Krym, Kavkaz, Arménie, Ázerbájdžán, Libanon, Sýrie, až jz Asie**,** Blízký východ,

Smyrnium - tromín, smyrnyum , Apiaceae
- connatum - , v. Středozemí - Kypr, Turecko, Izrael, Libanon, Sýrie
- olusatrum - trojlaločný, (Alexanders), pův Středozemí - Portugalsko až Turecko, Ischia, Kypr, Malta, MAroko, Libye, Izrael, dále zavl v Evropě, úhory, vlhká místa, u cest
- orphanidis - Orfanidův, Řecko, Egejská oblast, Turecko, vlhké travn. svahy
- perfoliatum prorostlý, (tečkovaný), pův. j. Evropa, v. Středozemí, H, Malá Asie Maroko, Kavkaz, Řecko, ČR nepůvodní
- rotundifolium - okrouhlolistý, v. Středozemí, Kypr

Sobolewskia - sobolewskia, Brassicaceae
- sibirica - sibiřská, Sibiř, , §UA

Sobralia - sobralia, Orchidaceae
- macrantha - velkokvětá, Madeira

Solandra - solandra, Solanaceaeeae
- grandiflora - velkokvětá, pův. trop. Amerika - Mexiko, indiáni, halucinogen, opojně, jed, okr, Kanárské ovy,
- maxima - největší (Hartwegova, Trumpet Plant, Flower Trumpet, Gold Cup, Cup of Gold, Golden Chalice Vine), pův. trop. Amerika, intr Makaronésie - Madeira a Středozemí, liána, jed, u Indiánů léč

Solanum – lilek, solanum, Nightshade, Bitterappel, Solanaceae, cca 1500 druhů, celý svět, hlavně Amerika, dále Středozemí, Eurasie, Afrika, hlavně tropy a subtr., byliny, byliny, dřeviny i liány, okr, pěst. zeleniny, jed části
- bonariense - bonarienský, pův. Argentina, intr Středozemí, Řecko
- capsicastrum - ozdobný, („jeruzalémská třešeň“, Star-Capsicum Nightshade, False Jerusalem Cherry), pův. JAm - Brazílie, poloopad. keř, okr subtropy
- eleagnifolium - hlošinolistý, Řecko, Kypr, rumiště
- decipiens - vlnatý, Středozemí
- dulcamara - potměchuť, Evropa, Středozemí , Ischia, Kypr, Asie, s. Afrika, ČR
- incanum - Středozemí, Blízký východ, Írán
- jasminoides - jasmínový, (Potato Vine), pův. Brazílie, liána, okr, intr Středozemí, Itálie, Kanárské ovy, Madeira
- lidii - Makaronésie § SP ,§ BG, Smar-m, NATm
- linnaeanum - sodomský, Středozemí, Makaronésie
- lycopersicum - rajče, pův. JAm a stř. Amerika, pak celý svět mírné a subtrop. pásmo, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kanáry, ČR nepůvodní
- marginatum - Makaronésie
- mauritianum - mauretánský, (Garleaf Nightshade), Makaronésie - levady Madeira
- melonga - vejcoplodý (baklažán), pův. stř. Amerika, intr Středozemí, Kypr, jv. Asie, pěst zelenina
- nigrum - černý, pův. palearktická oblast, jz. Asie, Středozemí, Egypt, H , Makaronésie - Kapverdy , Kypr, ČR nepůvodní, kosmopol
- rantonnetii - Rantonettův, („hořcový stromek“, Lycianthes r., Paraguay Nightshade, Blue Potato Bush, Royal Robe), pův. Paraguay a Argentina, poloopad, tenké dlouhé větve, j. subtropy, okr keř, intr Středozemí, ČR kbelík
- sodomaeum - sodomský, pův. j. Afrika, zdomácněl Středozemí, Španělsko, Řecko, j. Itálie, Libye, trnitý, jed keř
- trisectum *(býv. Norania triphylla - trojlistá,* end Madeira
- tuberosum - brambor, pův. JA (Bolivie, Peru, Chile), intr Středozemí, Kapverdy, Kanáry, Evropa, Kypr, ČR nepůvodní
- vespertilio - netopýří, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife),
- vespertilio ssp. doramae - § SP ,§ BG,
- villosum - žlutý, (plstnatý), Středozemí , Kypr**,** Egypt, Etiopie,

Soldanella – dřípatka, soldanela, Primulaceae, 10 druhů, drobné stáloz. trvalky, světlé vlhké lesy, horské rašelinné TTP, hory Evropy – Pyreneje, Alpy, Karpaty, Rila, Apeniny, Stará Planina, Šumava, okr, §D – všechny původní druhy
- alpina - alpská, Alpy,
- austriaca - rakouská, end v. Alpy
- carpatica – karpatská, cirkumboreální, glac. relikt, Evropa – Alpy, Český masiv, Karpaty, Rila, Stará Planina, Slovensko, ČR Šumava aj., horské rašelinné TTP, likvidována bezzásahovostí, vlhké lesy, end Karpat, §SK, §D,
- dimoniei - , §SRB
- chrysostica, ssp. serbica Balkán - Stara planina vrch Midžor, Bulharsko, Srbsko, Řecko
- minima - nejmenší, Alpy, Tyrolsko, Dinaridy
- montana - horská**,** cirkumboreální, **ČR C3**, vlhké smrkové lesy, Alpy, Šumava - alpský migrant, kde likvidována bezzásahovostí a aridizací, **§CZ(C3),**
- pindicola (Macedonica) - end. Balkán - Řecko, Severní Makedonie, Kosovo, Albánie, TTP
- pusilla - nizoučká, stř. a jv. Evropa, Alpy, Apeniny, Karpaty, hory Bulharska
- richteri - Karpaty, Ukrajina, Rumunsko
- villosa - § SP, §F, ,§ BG,

Solenanthus - užankovka, solenantus, Boraginaceae, 23 druhů, Mediterán, jz. a centrální Asie,
- albanicus - albánský, end. Albánie, Řecko, nitrofilní, 2-letá, Bern, Smar, NAT,
- biebersteinii - Bibersteinův, ,§UA
- circinatus - jz. a centrální Asie, v. Středozemí, Čína, křoviny, pastviny,
- hupehensis Čína
- stamineus - východní, v. Středozemí, Turecko, Arménie, Írán, Sýrie, Afghánistán - Pamír, 2-letá až trvalka

Solenopsis - solenopsis , Campanulaceae
- minuta ssp. annua - Sardinie,, Sicílie, Kréta
- minuta ssp. nobilis - časný, Kypr

Solenostemon - pochvatec, solonostemon , Lamiaceae, 60 druhů, stáloz. husté, polokeř. trvalky, lesy, tropy a subtr, Afrika, jv.Asie (vč. Malajsie), okr
- scutellaroides - šišákovitý, (Flame Nettle, Painted Leaves, Coleus), pův. jv. Asie, Thajsko, Vietnam, Malajsie, Indonésie, Filipíny,okr. ČR hrnk, SRN, H

Solidago - zlatobýl, solidago, celík, Asteraceae**,** 100 druhů, trvalky s dřevnatějící bází, prérie, Eurasie, Amerika, okr
- canadensis - kanadský, pův. SAm, pak Evropa, H , ČR nepůvodní, inv
- gigantea - obrovský, pův. Kanada a USA, pak Evropa, H, Makaronésie , Asie, ČR nepůvodní
- virgaurea - obecný, Středozemí

Sonchus - mléč, sonchus , Asteraceae, vytrvalé byliny, břehové porosty. úhory, okraje cest, Evropa,
- acaulis - bezlodyžný, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria)
- arvensis - rolní, Středozemí, Evropa, H
- asper - drsný, (hvězdovitý), Středozemí , Makaronésie , Kypr, Írán
- canariensis- kanárský, Makaronésie - Kanárské ovy
- capillaris Kanáry
- congestus - end Kanáry, keř
- daltonii - Daltonův, Makaronésie - Kapverdy
- fauces-orci Kanáry
- fruticosus - keřovitý, (Giant Sow Thistle, Shrubby Sow Thistle), Makaronésie - end Madeira - vavřín. lesy laurisilvia
- gandogeri - § SP,§ BG,
- gomearensis Kanáry
- gonzalezpadroni Kanáry
- gummifer Kanáry
- hierrensis - Makaronésie, Kanáry , laurisilvia
- MAritimus - Středozemí, Egypt, Pákistán
- oleraceus - zelinný, (bylinný, mléčivý), pův. jz. Asie, Středozemí, Makaronésie - Kapverdy , Ischia, Kypr, Egypt, Írán, ČR nepůvodní, Sinaj, Arábie, kosmopol
- palmensis Kanáry

- palustris - bažinný, §H
- patens - odstálý, end Madeira
- pendulus Kanáry
- pinnatus - zpeřený, end Madeira
- platylepis - širocešupinatý, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- radicatus - end Kanáry (Tenetife), vavřín. lesy
- tectifolius Kanáry
- tenerrimus - jemný, Kypr, Madeira
- ustulatus - načernalý, end Madeira

Sophora - jerlín, sofora, Fabaceae, 80 druhů, dřeviny, příp .trvalky, tropy a subtr, v. Asíe – Čína, Korea, Japonsko, Austrálie a NZ, JAm, Evropa, okr,
- alopecuroides - Turecko, Krym, stř. Asie, Čína, polokeř, plazivý oddenek
- japonica - japonský, pův. jv. Asie, Čína, Korea, int Středozemí, Ischia, Itálie, Kypr, okr, ČR
- mollis - měkký, Írán

Sorbaria - tavolníkovec, sorbaria, jeřábník, jeřábovec, Roasaceae, Spireaceae, 10 druhů, opad, výběžk. keře, chladné horské oblasti, Eurasie, Himálaj, Nepál, Tibet, Afghánistán, Čína, okr
- sorbifolia - jeřábolistý, intr BG

Sorbus - jeřáb, sorbus, (Mountain Ash), Malvaceae, 250 druhů, chladné mírné pásmo s. polokoule, Eurasie - Himálaj, Čína, Japonsko, Korea, Evropa, SAm, hornatiny v Mexiku a Thajsku, opad. dřeviny, okr
- adamii – Adamův, §H
- andreanszkyana - Andreanskyanův, §H
- aria - muk, j. a stř. Evropa, Středozemí, Makaronésie, Maroko až Tunisko, ČR - j Morava
- aucuparia - ptačí, Evropa (kromě nejjižnější části), Středozemí, Itálie, BG, H , Kypr (ssp. cretica), Malá Asie, s. Afrika, Maroko, Kavkaz, ČR, inv
- aria - muk, z., stř., j. a jv. Evropa teplejší, Sardinie, Itálie, BG, §H, ČR
- arranensis - arranský, pův. ostrov Arran u Skotska, PR Glen Diomhan - 500 ks, end, Červený seznam, okr
- aucuparia - ptačí, mírné pásmo Evropa, Itálie, z. Sibiř, Malá Asie,20 m, ČR
- austriaca - rakouský, §H
- bakonyensis - bakoňský, §H
- barthae - Barthův, §H
- balatonica - balatonský, §H
- borbasii - end j. Karpaty
- borosiana - Borosianův, §H
- bristolensis - bristolský, V. Británie (strže u řeky Avon - 100 ks), end, Červený seznam, nízký strom, kompaktní koruna, okr
- danubialis – dunajský, §H
- decipientiformis - , §H
- degenii - , §H
- domestica – oskeruše, (domácí), pův. Středozemí, stř. a j. a v. Evropa, od Španělska po Turecko, Itálie, BG, Kypr, Albánie, Malá Asie, Írán, s. Afrika, §U, ČR – j. Morava
- eugeni-kelleri - §H
- gayerana - , §H,
- geresceensis - , §H
- graeca - řecký, střední a jižní Evropa, Řecko, Malá Asie, Sýrie, §H
- chamaespilus - mišpulka, (muk horský), pohoří stř. a j. Evropy, Pyreneje
- latifolia - , §F,
- javorkae - ,§H
- karpatii - karpatský, §H
- latissima - ,§H
- maderensis - madeirský, pův. MAdeira end (pohoří Pico de Arieiro - 30 ks), keřovitě, Červený seznam kriticky ohrožen, Smar-m, NATm
- mougeotii - Mougeotův, Pyreneje, Vogézy, Jura, Alpy
- pannonica - panonský, §H
- pseudobakonyensis - pseudobakoňský, §H
- pseudolatifila - pseudoširolistý, §H

- pseudosemiincisa - ,§H
- pseudovertenensis - , §H
- redliana - ,§H
- semiincisa - , §H
- simonkaiana - , §H
- sitchensis - sitka, z SAm, Aljaška až Kalifornie,Alberta, Montana
- sobi - , §H
- subdanubialis - , §H
- thayensis - podyjský, NP Podyjí a Thayatal
- torminalis - břek, submediteránní florelement, j. a stř. Evropa, Řecko, BG, Malá Asie, Turecko, Sýrie, s. Afrika, Kavkaz, ČR
- umellata - okoličnatý, jv. Evropa, Malá Asie, Krym, Kavkaz
- vertesensis - , §H
- x buekkensis - , §H
- x intermedia (aria x aucuparia) - prostřední, Evropa

Sorghum - čirok, sorghum , Poaceae, stará kult. rostlina, Středozemí, zavl. Evropa
- bicolor - dvoubarevný, Egypt, Palestina, Izrael, bible, pěst, ČR
- halapense - halebský, pův. Středozemí, Řecko, až Indie, stará pěst. pícnina, Madeira, v USA inv v mladých výhoncích jed kyanid (i usmrtit koně), ČR)
- sudanense - sudánský, („sudánská tráva“), pícninářsky hodnotná tráva savan, původ v. Afrika, Súdán, Tanzanie, stará kult. rostlina východoafrických vysočin, okr, ČR
- virgatum - trop Afrika, Egypt, Sudán
- vulgare - obecný, (mouřenínské proso, durha), pův. trop. Afrika, pěst. obilnina

Sparaxis (Ixia) **- dřípulka, sparaxis ,** Fluweeltjie, Iridaceae, 15 druhů, hlízn trvalky, skaln. lokality, j.Afrika - Kapsko, okr
- bulbifera - jedlá, Makaronésie
- tricolor - trojbarevná, (Wand Flower), okr Čína

Sparganium - zevar, sparganyum , Typhaceae, Sparganiaceae, 21 druhů, bujně rostoucí oddenkaté vysoké trvalky, okraje vodních ploch, mírné pásmo, Eurasie (téměř celá Evropa, stř. Asie, Rusko, Indie, Čína, Pákistán), okr
- angustifolium - úzkolistý, Pyreneje, Makedonie, Karpaty,Alpy, ČR býv., §SR
- emersum - jednoduchý, Středozemí
- erectum - vzpřímený, celé Středozemí, H , Kypr, (ČR)
- minimum - H
- natans - vzplývavý, §H
- ramosum - Bulharsko

Sparmannia - lípěnka, sparmánya, pokojová / africká lipka, Malvaceae, Tiliaceae, 7 druhů, keře a MAlé stromky, otevřené lesy, tropy, Asie, j. Afrika, Madagaskar, okr
- africana - africká, („pokojová lipka“, lípenka, African Hemp, African Linden, House Lime), pův. trop. a j. Afrika, slézov. stáloz. keř. stromek 3 m, okr subtr

Spartium - vítečník, spartyum, španělský janovec, Fabaceae, 1 druh, opad. keř, suché, slunné lokality, Středozemí, j. Evropa, s. Afrika, Sýrie, Krym, okr
- junceum - sítinový, sítinovitý („španělský janovec“, Spanish Broom), pův. celý mediterán, Středozemí, Makaronésie - Kanárské ovy, Španělsko, Itálie, Ischia, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Albánie, Turecko, s. Afrika, Maroko, makchie, okr, textilní, ČR ojed. okr, inv
- *monospermum - viz Retama*

Spartocytisus - spartocytysus, Fabaceae
- supranubius - Makaronésie - Kanáry

Spathiphyllum - lopatkovec, toulcovka, spatyfylum, Araceae, 41 druhů, stáloz. trvalky, vlhké trop. lesy Ameriky, jv. Asie – Indonésie, Filipíny, okr
- floribundum - květnatá, pův. Panama a Kolumbie, intr. Sředozemí, okr, ČR hrnk

Spathodea – trubačovec, spatodea , Bignoniaceae, 1 druh, stáloz. strom, okraje lesů a roklin, tropy, Afrika, okr

- campanulata – zvonkový, (africký tulipánový strom, African Tulip Tree, Flame Tree, Fire Tree, Flame of the Forest, Scarlet Bell Tree, Nandi Flame, Fountain Tree,), pův. trop Afrika, strom 25 m, okr subtropy, intr Kanárské ovy, Madeira, Čína, inv
Spergula - kolenec, **spergula,** Caryophyllaceae, písčiny, slunné lokality, rumiště, Eurasie
- arvensis - rolní, ČR, rumiště
- arvensis ssp. maxima - rolní největší, ČR
- fallax Makaronésie - Madeira, Jemen, Sokotra, Blízký východ, Pákistán, Indie, Sahara
- morisonii - Morisonův, jarní, Evropa, RF, Itálie, až Skandinávie, ČR, slunné lokality, §SK, zavl SAm
- pentandra - pětimužný, Středozemí, Malá Asie, s. Afrika, Kanár. ovy, ČR, písčiny**, §CZ,** §SK**,** zavl USA, Austrálie
Spergularia - kuřinka, kuřička, spergularia , Caryophyllaceae, břehy vod, slaniska, dna rybníků, Eurasie
- azorica - azorská, end Azory, , Smar-m, NATm
- bocconi - bokoni, Středozemí, Kréta, Egypt, kamen půdy
- echinosperMA - ostnosemenná, Středozemí
- fimbriata - Středozemí, Makaronésie
- marina - solná, Středozemí, Makaronésie , Kypr, halofyt, slaniska
- maritima - přímořská, (obroubená), ČR, Írán, slaniska**, §CZ**
- media - obroubená, j. Evropa, Středozemí, s. Afrika, Egypt, Černomoří, stř. Asie, halofyt, **§CZ** , §SK
- purpurea - nachová, z. mediterán, pobř skalky, u cest
- rubra - červená, Středozemí, Írán
- salina - solná, slanomilná, Středozemí, Makaronésie , Írán, ČR, halofyt, slaniska**, §CZ,** §SK
Spinacia - špenát, spinacia, Chenopodiaceae
- oleracea - setý, pův. Přední a stř. Asie, pak Středozemí a Evropa, ČR nepůvodní
Spiraea - tavolník, spirea, Rosaceae, Spiraeaceae, 100 druhů, mírné pásmo, Eurasie vč. Čína a Japonsko a SAm vč. Mexiko a Guatemala, opad keře, okr, řada inv druhů podzemními výběžky
- cana - šedý, Alpy, Jugoslávie, Itálie, BG, §SRB
- chamaedryfolia - ožankolistý, (jilmolistý), Alpy, Karpaty, Balkán, Sibiř, stř. Asie
- crenata - vroubkovaný, v. Slovensko, Malá Asie, Kavkaz, s. Írán, stř. Asie, §SRB
- decumbens - poléhavý, Rakousko, s. Itálie, Slovinsko
- hypericifolia - třezalkovitý, j. Evropa, Malá Asie
- media - prostřední, stř. a jv. Evropa, Sibiř, stř. Asie, Dálný východ, Mongolsko, §H
- polonica - polský, §UA
- salicifolia - vrbolistý, stř., v. a sv. Evropa, Karpaty, Sibiř, Mongolsko, Čína, Korea, Japonsko, §H
Spiranthes - spirantes, Orchidaceae, cca 300 druhů, Amerika, Eurasie aj,
- aestivalis - letní, Evropa, Středozemí , Sardinie, GB, SRN, Rakousko, Slovensko, ,sz. Afrika, Malá Asie, ČR, § BG, §F, §SRB, §H, §SP
- amoena - příjemný, §UA
- odorata (cernua) - vonný, terestrická, Kanada, USA
- sinensis - čínský, (Chinese ladie´s Trees), terestr., okr, Čína, v. Rusko, Malajsie, Austrálie, Červený seznam,
- spiralis (autumnalis) - krutiklas , celé Středozemí, Sardinie, Kypr, Turecko, Ukrajina, Kavkaz, Turecko, Libanon, ČR , Slovenskom s. Afrika, Evropa až Himálaj, Červený seznam, §SRB, §H , §UA, **§CZ** , sušší prosluněné trav porosty, nesnáší konkurenci vyšších rostlin
Sporobolus - opadavec, sporolobus, Poaceae
- pungens (virginicus, arenarius) - pichlavý, (Sand Dropseed), travina pobř písčin a mokřadů, celý mediterán, jediný, původně evropský druh, Španělsko, Malta, Blízký východ, pantropicky, trop. Afrika, Amerika a Austrálie, až 30 cm, halofyt,
- spicatus - Středozemí, Egypt, Indie, jv Asie
- virginicus - viržinský, Makaronésie - Kapverdy
Staehelina (Staechelina) - **stehelina** , zavadeň, Asteraceae
- arborea - dřevitá, Kréta, suché, kamen lokality
- dubia - pochybná, jz. Středozemí, Itálie, suché, kamen lokality
- fruticosa - keřovitá, Řecko
- lobelova - Lobelova, Kypr
- uniflosculosa - Balkán, Černá Hora, Albánie, Makedonie, Řecko, kamenité svahy, polokeř

Stachys - čistec, stachys, *bukvice*, Woundwort, Teebos, Lamiaceae
- aegitiaca - Izrael - Nagev. poušť, Sahara, Arábie
- aethiopica - etiopský, JAR
- albens - jz USA, Kalifornie, Navada, Utah
- aleurites - v. Středozemí, end Turecko
- alpina – alpínský, Středozemí, j, jv a střední Evropa, §H, ČR
- angustifolia - úzkolistý, Bulharsko
- annua - roční, Středozemí
- bombycina - v. Středozemí, Írán
- brachyclada - , §F,
- bullata - SAm - end Kalifornie
- byzantica - vlnatý, pův. Kavkaz, Středozemí , xerotermní, okr, ČR
- candida - bělostný, v Středozemí - j. Řecko - Peloponés (pohoří Taygetos), Červený seznam
- corsica - korsický, end Korsika, Sardinie
- cretica - krétský, stř. a v. Středozemí, Francie, Itálie, Řecko, Balkán, Turecko, Kréta, Kypr, Izrael, Krym, pastviny, kamen a travn místa, křoviny
- elliptica - hory Kolumbie, Ekvároru
- germanica - německý, Středozemí, Makaronésie
- glutinosa - lepkavý, end Sardinie, Korsika, Středozemí
- chamisonis - z. SAm
- chrysantha - v. Středozemí, end Řecko
- lavandulifolia - Středozemí,, Írán
- macrantha (grandiflora) - velkokvětý, pův. Malá Asie a Kavkaz, okr, ČR
- maritima - přímořský, mořské pobřeží, Středozemí - Španělsko, Francie, Itálie, Chorvatsko, ČH, Albánie, Alžírsko, Tunisko, u Černého moře BG, Turecko, Gruzie
- mexicana - z SAm
- milanii - , §SRB
- natalensis - jv Afrika
- ocymastrum - Středozemí, Makaronésie , §F,
- palestina - palestinská, Palestina, Izrael
- palustris - bahenní, Středozemí
- pilosa - SAm
- recta - přímý, Středozemí
- scardica - skardský, Balkán - Srbsko, Černá Hora, Kosovo, Albánie, Makedonie, Řecko, Bulharsko, subalpinské TTP
- serbica - srbský, §SRB
- spinosa - trnitý, end. řecké ostrovy, byliny až polokeř
- spinulosa - Balkán, Dalmácie, Řecko, Kréta
- spreitzenhoferi .- end Řecko - Peloponés, stáloz polokeřík, Ca
- sylvatica - lesní, Středozemí, BG
- tibetica - s. Píkistám, s. Indie
- venezuelana - nehezuelská, s. Andy, Venezuela
- woronovii - Turecko, Libanon, Sýrie, Gruzie, Arménie, Írán, Ázerbájdžán

Staphylea - klokoč, stafylea, (Bladdernut), Staphyllaceae, 12 druhů, mírné pásmo s. polokoule, příp. tropy, Eurasie – Evropa, Malá Asie, Sýrie, Turecko, Kavkaz, Japonsko, Korea, MAndžusko, Čína, SAm, Mexiko, Peru, opad. keře a malé stromy, teplé lesy, okr
- colchica - kavkazský, Kavkaz
- pinnata - speřený, j., jv. a stř. Evropa, Itálie, H, BG, Malá Asie, Sýrie, Kavkaz, Ukrajina, §UA, ČR

Statice - *viz Limonium*

Stellaria - ptačinec, stelária , Caryophyllaceae, Stellariaceae,120 druhů, mírné pásmo celého světa, Středozemí, Evropa, s. Afrika, z. Asie, Čína, Tibet, okr
- alsine - mokřadní, Makaronésie
- graminea - trávovitý, Středozemí
- holostea - velkokvětý, Středozemí, H
- longifolia - dlouholistý, Skandinávie, ČR, rašelinné lesy, §RO

- media - prostřední, (žabinec, Chickweed), Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, Írán, Skandinávie, ČR, humózní zahrady. okr Čína
- neglecta - přehlížený, v. Středozemí,
- nemorum - hajní, Středozemí
- pallida – bledý, pův Středozemí, Makaronésie , Egypt, Írán, j. a jv. Evropa, Malá a stř. Asie, s. Afrika, sec Eurasie, ČR nepůvodní archeofyt, suché písčité TTP, Amerika
- palustris - bahenní, Středozemí
- ruderalis - ruderální, jv Evropa - Řecko, Srbsko, Chorvatsko, Slovinsko, Slovensko, ČR, Rakousko, eutrofní

Stemmacantha - stemakanta, Asteraceae
- bupleuroides - § SP
- cynaroides - ,§ BG, Smar-m, NATm

Stenactis (Erigeron) - stenaktys, *hvězdník, Asteraceae*
- *annua - roční, H*

Stenbergia - lužanka, stenbergia, Amaryllidaceae, 8 druhů, Středozemí až stř. Asie, cibulovina,
- colchiciflora - Slovensko, Maďarsko
- lutea - žlutá, celé Středozemí až Írán, Ázerbájdžán a Turkmenistán, okr
- sicula - Středozemí, Itálie, Řecko, Turecko

Stenogramma (Thelypteris) **- stenograma,** Thelypteridaceae, Phyllophoraceae, kapradina
- pozoi - , s. Afrika, Ukrajina, §F

Stephanotis - pamětnice, stefanotys, věncovec, madagaskarský jasmín, Asclepiadaceae, stáloz. dřevitá liána, Eurasie, Indie, Cejlon, Čína, Rusko, Korea, Japonsko, Madagaskar, okr
- floribunda - květnatá, (Clustred Wax, Waxflower, Floradora, Bride´s Flower, Madagascar Jasmine), pův. Madagaskar, stáloz. liána, okr tropy a subtropy

Steptorhamphus (Lactuca) - **steptorhamfus** , Asteraceae,
- tuberosusus - hlíznatý, Kypr, Irak

Stercularia *- viz Brachychit*

Sternbergia - lužanka, sternbergia Amarillidaceae, (Alliaceae), 9 druhů, hlízn. trvalky, kamenité stráně, stepi, Středozemí, Eurasie, j.Evropa, Turecko, Kavkaz, stř. Asie, Izrael, Jordánsko, Írán, Turkménie, Indie, Afghánistán, okr
- candida - bělostná, end. jz. Turecko, Izrael, Írán, Červený seznam, skalnaté a kamenité lokality, okr., Bern, CITES
- colchiciflora - ocúnokvětá, jv. Evropa, Řecko, Jugoslávie, §SR, §F, §SRB, §H , §UA
- lutea ssp. lutea - žlutá pravá, pův. z. a centrální Středozemí, od Španělska po Turecko, Sardinie, s. Afrika, Írán, Červený seznam, okr často pěst (podobná krokusům)
- l. ssp. sicula -
- sicula - v. Středozemí,

Steveniella - stevenyela, Orchidaceae
- satyroides - satyrová, §UA

Stewartia (Stuartia)**- stevarcie, stewarcia,** Theaceae
- rostrata - vonná, pův Čína, keř
- sinensis (chinensis) - čínská, strom, intr. Itálie

Stipa - kavyl, stypa , Poaceae
- adoxa - divný, §UA
- anomala - zvláštní, §UA
- aristella - Bulharsko
- asperella - , §UA
- barbata - vousatý, pův. Středozemí, xerothermní tráva, okr
- borysthenica - písečný, dněpropetrovský, jv. Evropa, **§CZ**, §H, §UA
- brachyptera - listenatý, Středozemí, §UA
- brauneri - Braunerův, §UA
- bromoides - sveřepovitý, Portugalsko, Maroko, Itálie, Balkán, Blízký východ, Írán, Krym, Kavkaz, §H
- calamagrostis (Achnatherum c.) - třtinovitý, pův. j. a jv. Evropa, Maroko, Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Ca svahy, okr
- capensis - kapský, z j. Afriky, Středozemí, kult. step (pseudostep), nejteplejší oblast

- capillata - vláskovitý, ponticko-mediteránní florelement, Středozemí, H , Írán , §UA, ČR
- danubialis - dunajský, §RO,
- dasyphylla - chlupatý , eurosibiřský druh, § ČR, §H, §UA
- disjuncta - , §UA
- epilosa - Balkán a Malá Asie - Bulharsko, Řecko, Severní Makedonie, Srbsko, Rumunsko, Albánie, Kosovo, Turecko, Kavkaz, horské TTP
- eriocaulis - skalní, Středozemí, , §U
- fallacina - , §UA
- glabrata - olysalý, § ČR, evrop. Rusko
- grafiana - Grafův, §UA
- graniticola - granitický, §UA
- heterophylla - různolistý, ,§UA
- joannis (pennata) - Ivanův, ponticko-mediteránní florelement, jv. a stř. Evropa, stř. Asie, **§CZ**, okr
- lessingiana - Lesingův, §UA
- lithophila - skalní, , §UA
- maeotica - azovský, §UA
- majalis - májový, §UA
- martinovskyi - Martinovkého, §UA
- offneri - Ofnerův. z. Středozemí
- oreades - , §UA
- pennata - Ivanův, Evropa, **§CZ**, §H, §UA
- poetica - poetický, §UA
- pulcherrima - sličný, Středozemí, §SRB, §H, **§CZ**
- purpurea - nachová, §H
- syreistschikowii - Sirejščikův, §UA
- tanacissima - halfový, (halfa, esparto), z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, na slaměné zboží i na papír
- tenacissiMA (macrochloa t.) - tuholistý, (přepevný, "halfa", "esparto"), z. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Baleáry, sz. Afrika - Magreb, Tunisko, Maroko, písčiny, polopouště, textilní, (náhražka juty)
- tirsa - tenkolistý, Středozemí , §H, §UA, **§CZ**, Turecko, Kavkaz, j Sibiř, z Asie
- tortillis - svinutý, Řecko
- trancarpatica - zakarpatský, §UA
- ucrainica - ukrajinský, §UA
- zalesskii - Zaleského, §UA

Stipagrostis - koudelovec, stypagrostys, 50 druhů, Afrika, Střední Východ, Indie
- capensis - kapský,
- ciliata - brvitý, Pákistán
- damarensis -
- hirtigluma - trop Afrika, Egypt, Arábie, Pákistán, Indie
- obtusa - sz. Afrika až Indie, Kavkaz až stř. Asie, vyprahlé kamenité svahy, polopouště, Pákistán
- paradisea - Pákistán
- plumosa - Egypt, Sahara, Arábie, Turecko, Palestina, Blízký východ, Pákistán, Indie
- pogonoptila - Pákistán
- pungens - bodavý, Írán
- scoparia - Libye, Egypt, Niger, Palestina, Sýrie
- uniplumis - Pákistán

Stratiotes - řezan, stratyodes, Hydrocharitacea
- aloides - pilolistý, H, §SRB

Strelitzia - strelícia, strelicie , Strelitziaceae, Musaceae
- nicolai - Nikoolajova, (natalská, White Bird of Paradise, Natal Wild Banana), pův. j. Afrika, okr, intr Madeira
- reginae - královská, ("květina rajského ptáka", „jeřábí květina“, Queen Bird of Paradise Flower, Crane Flower), pův. j. Afrika (v. část Kapska a Natal), v buši, temperátní až tvrdolisté lesy, trvalka 2 m, okr tropy a subtropy, intr Madeira, Itálie, ČR skleník

Streptocarpus - tořivka, streptokarpus, krutiplod, streptokarp , Gesneriaceae

- caulescens - , Keňa, Tanzanie
- kirkii - Kirkiův, okr, ČR
Streptosolen - streptosolen , Solanaceae
- jamesonii - Jamesonův, (Firebush, Marmalade Bush, Orange Browallia, Yellow Heliotrope, Colombia Marmalade Bush, Streptosolen Orange), pův. JAm, pnoucí keř, okr letnička, balkonovka, jed
Streptopus - čípek, streptopus, babí jahoda, Liliaceae, 10 druhů, j. a stř. Evropa, v. Asie, Himálaj, Tichý oceán, SAm
- amplexifolius - objímavý, stř. a j. Evropa, Pyreneje, Sibiř, Dálný východ, Japonsko, SAm, ČR, lesní světliny, okr, §Pl ,
Striga - striga, Orobanchaceae, Scrophulariaceae, poloparazit, 40 druhů, max Afrika, několik Arábie a pak Asie
- asiatica - asijská, subsaharská Afrika - Sahel, Súdán, Madagaskar, Arábie, Réunion, j. Asie, Čína, Seychely, Maskarény, USA inv
- barthlottii - end Maroko, sukulentová buš
- bilabiata - v. Afrika, Súdán
- gesneroides - gesnerovitá, Afrika-Sahel, Guinea, Kongo, Súdán, Arábie, Sokotra, Makaronésie - Kapverdy, Kapverdy, Indie, zavl USA, trop. savany
- hermonthica - Afrika-Sahel, Senegal až Džibutsko , Súdán, pouštní okraj Sahara, Arábie
Stuckenia - rdestík, stukenya, Potamogetonaceae,
- pectinata - hřebenitý, Eurasie, ČR (běžný), Středozemí**,** Indie, Indočína, velká ekolog. amplituda
Styrax - sturač, styrax, benzovník, Styracaceae, 130 druhů, subtr a tropy, jv. Asie a Ameriky - Čína, Korea, Japonsko, SAm vč.Mexiko, 1 druh j.Evropa**,** okr, latex, pryskyřice , obřadní vykuřování
- officinais - lékařský, třetih relikt, v. Středozemí, jv. Evropa, v. Středozemí, Itálie, Kréta, Kypr, Malá Asie, (s. Afrika chybí), Palestina a Izrael, makchie, pryskyřice ("židovské kadidlo"), i pěst, do 600 m
Suaeda - solnička, suaeda, Amaranthaceae, Chenopidiaceae, polopouště, halofilní
- aegyptica - egyptská, Egypt, Kypr
- cucullata - , Bern, Smar,
- maritima - přímořská, Středozemí, BG, Kypr, Egypt, Kavkaz, Kanáry, Asie, Amerika
- monoica - stř. Afrika - Čad, Egypt, Mozambik, Makaronésie - Kapverdy , Sinaj, Izrael, Arábie, Sokotra, Indie, Cejlon
- moschata - j Arábie, Omán, Jemen
- pannonica – panonská, §SRB, **§CZ**
- prostrata - rozprostřená, Pononská nížina, Neziderské jezero, Srbsko, Rusko, Sibiř
- vera - pravá, v Středozemí, Makaronésie , Kypr
- verniculata - červovitá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria), Kapverdy, Středozemí , Sinaj, Arábie
Succisa - čertkus, sukcisa, Dipsacaceae
- pratensis - luční, §SRN
Succowia - sukovia, Borraginaceae
- balearica - baleárská, Baleáry, , §F,
x Sundaville (Mandevilla x Dipladenia) - sundavile, Apocynaceae
(Mandevilla sanerii) - pův. JAm, Brazílie, Argentina, liána, módní okr red, světlo, okr. terasy, balkony
Sutera - sutera, Scrophulariaceae
- canariensis - kanárská, Kanárské ovy (Gran Canaria)
Sventenia - sventenya, Asteraceae
- bupleuroides - § SP ,§ BG, Smar-m, NATm
Swertia - kropenáč, svercia, Gentianaceae, 140 druhů, prameniště, hory, Evropa - Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán Pobaltí, Bělorusko
- alpestris - alpský, §UA
- perennis - vytrvalý, §SRB
Swida - svída, *Cornaceae, 45 druhů, mírný až subtr. pás*
- alba - bílá, Sibiř, Mandžusko, Korea
- australis - jižní, v. a jv. Evropa
- sanguinea - krvavá, Evropa
Swietenia - MAhagonovník, svietenye, pryskoň, karibský Mahagon, Meliaceae, 10 druhů, stáloz a poloopad stromy, trop lesy, stř. a JAm, Karibik, j.a jv. Asie, okr

- Mahagoni – Mahagonový, (West Indian Mahagany, Cuban Small Leaved Mahagony, Madeira Redwood), pův. trop. Amerika, monzun lesy, cenné dřevo (konstrukce, nábytek), Červený seznam, MAdeira, okr
Syagrus - arekovec, syagrus , Areaceae , Palmaceae
- romanzoffiana (Arecastrum r.) - brazilský, (Giriba Palm, Queen Palm), pův. Brazílie, palma 15 m, okr, intr teplejší Středozemí (Andalusie aj.)
Symphoricarpos - pámelník, symforikarpos , Caprifoliaceae, Loniceraceae, 30 druhů, opadavé keře, prérie, houštiny a lesy, stř. a SAm vč. Mexika, Eurasie, okr
- albus (rivularis) - bílý (poříční, Snow Berry), pův z SAm., sec celý svět, intr okr Evropa, ČR nepůvodní, Čína, inv
- orbiculatus - červenoplodý, USA, Mexiko, okr. ČR
Symphyotrichum (Aster) **- astřička, symfyotrichum,** Asteraceae, okr
- laeve - hladká, Středozemí, Makaronésie
- lanceolatum - kopinatá, Makaronésie
- squaMAtum - pův JAm, Středozemí**,** Egypt, Arábie, Makaronésie
Symphyandra - symfyandra, Campanulaceae, 12 druhů, trvalky, hory, Středozemí, Kavkaz, Turecko, Írán, stř.Asie, Korea, okr
Symphytum - kostival, symfytum , Boraginaceae, 30 druhů, drsné trvalky, vlhké stinné lokality, břehy toků, Evropa, Kavkaz až Írán, okr
- asperum - drsný, Kavkaz až Írán, pěst., ČR
- bohemicum - český, břehy toků, **§CZ,** §SK
- bulbosum - hlízkovitý, Středozemí
- creticum - krétský, end Kréta, j. Řecko, Rhodos
- cordatum - Karpaty,
- officinale - lékařský, H
- ottomanum - Bulharsko
- tuberosum - hlíznatý, Evropa, Středozemí, H , ČR, vlhká, zastíněná místa, list. lesy, léč
- x uplandicum (asperum x officinale) - uplandský, Evropa, ČR nepůvodní
Synelcosciadium - synelkosciadyum , Apiaceae
- camelii - karmelská, end Kypr
Syrenia - trýzelka, syrenya , Brassicaceae
- cana - šedá, (sivá) psamofyt, Evropa, §SK
Syragus - *viz Arecastrum*
Syringa - šeřík, syringa, Oleacea, 30 druhů, jv.Asie - Himálaj, Nepál, Afghánistán, Čína, Tibet, Korea, Japonsko, 2 v Evropě - Karpaty, Rumunsko, Ukrajina, dřeviny, okr
- josikaea – karpatský, pův jv Evropa - end Karpaty, Rumunsko, Ukrajina, Smar, Bern, okr Evropa, ČR, §RO, §UA
- parviflora - drobnoplodý, jv. Evropa
- vulgaris - obecný, (Lilac), pův. jv. Evropa, Středozemí, (Ukrajina, Hercegovina, Řecko, Albánie, Rumunsko, BG, Černomoří, Malá a jz. Asie, okr intr Čína, ČR nepůvodní
Taenaitherum - tenyaterum, Poaceae,
- caput-medusae - Středozemí
Tagetes - aksamitník, tagetes, afrikán, „tarragon“ Asteraceae, 70 druhů, temperátní oblasti s. polokoule, subtr. j.USA, Mexiko, stř. a, JAm až Argentina, Středozemí, Evropa až stř. Asie, Turecko, Sýrie, byliny a polokeře, slunné, chudé svahy, TTP, okr ČR
- minuta - Malý, Kypr, okr, ČR
- patula - rozkladitý, („afrikán“, French Marigold, Maravilla), pův. Mexiko, bylina, jed, baktericidní, okr tropy a subtr, Středozemí**,** Makaronésie
Tamarindus - tamarind, **tamarindus,** Caesalpiniaceae, Fabaceae
- indica - indický, Makaronésie
Tamarix - tamaryšek, tamarix, Tamaricaceae, 70 druhů, Eurasie, Afrika, pouště a písčiny
- africana - africký, (African Tamarisk), s. Afrika, Středozemí, Makaronésie , Malta, Mezopotámie, halofyt, slaniska, písčiny, skalnatá pobřeží, §F, pěst na dřevo
- amplexicaulis - Libye, Egypt, Sudan, Arábie, Palestina

- aphylla - bezlistý, africko-asijské pouště, pův. subtr. s. Afrika a v. Středozemí, z. Asie, Egypt, Sinaj, Sudán, Somálsko, Etiopie, Arábie, Blízký východ, Palestina, Izrael, Írán, bible, inv, Arábie, Indie, Pákistán, Afghánistán, 15-25 m, stálozel, pěst i na dřevo,
- canariensis - kanárský, Středozemí, Makaronésie - Kanárské ostrovy (Gran Canaria), Kapverdy, okr
- dalmatica - dalmatský, Středozemí
- elongata - prodloužený, Írán
- hampeana - hampeanský, Kypr
- hispida - Írán
- jordanis - jordnský. Blízký východ
- gallica - francouzský, (French Tamarisk), pův. z. Středozemí, z. a jz. Evropa, j. Francie, j. Španělsko, Ischia, Madeira - pobřeží, Albánie, s. Afrika, Maroko, Sahara, vlhká zasolená místa, okr, zplaňuje
- gracilis - něžný, §UA
- hispida - , Írán
- chinensis - čínský, pův. Čína, obsah salicinu
- lampeana - svítivý, Kypr
- laxa - mléčný, Írán
- linifolia - lnolistý, §F,
- mannifera - manový, Egypt, Sinaj, po okusu parazitem odkapáváš´táva, která tuhne, vítr ji roznáší, mohla to být biblickámaAna
- nilotica - nilský, pův. Egypt, Sinaj, Arábie, Sokotra, písčiny, polopouště
- passerinoides - Libye, Egypt, Súdán, Arábie, Palestina, Írán, Afghánistán Rusko
- parviflora - malokvětý, pův. v. Středozemí, Balkán, BG, s. Afrika, Tunisko, balvanitá koryta, ČR okr
- pentandra - pětimužný, Středozemí, BG, Přední Asie, s. Afrika, Kanárské ovy, Rusko
- ramosissima - větevnatý, (větvený), Středozemí, Kaspický region, Rusko, okr ČR
- smyrnensis - smirnský, v. Středozemí, Kypr, Írán
- tetragyna - čtyřboký, v. Středozemí, Kypr, Sinaj, Arábie, Blízký východ,
- tetrandra - čtyřmužný, (čtyřplodý), jv. Evropa, Balkán, BG, Kypr, Krym, jz. Asie, Malá Asie, Rusko**,** břehy vod, slaniska

Tamus (Dioscorea) - **tamus**, jam, Dioscoreaceae, dvoudomá,
- communis - obecný, (Black Bryony), hlavně celý mediterán, Středozemí, Španělsko, Maroko, Libye, BG, , Kypr, Malta, Turecko, Izrael, Černomoří, Krym, Kavkaz, Rumunsko, Maďarsko, stř, Evropa až GB, vlhko, křoviny. hlízy, léč. §H
- edulis - jedlý, end Makaronésie - Kanáry, Madeira, vavřín. lesy, pnoucí, jedlé hlízov. kořeny, býv. pěst., léč.

Tanacetum - vratič, tanacetum , Asteraceae
- andibertli - , end Sardinie, Korsika
- aucherianum - Turecko
- aureum - zlatý, Turecko, Írán, Kavkaz
- balsamina - balšámový, pův Turecko, Kavkaz, Irák, Írán, Kypr, pěst aromat, léč, TLM
- cinerariifolium - pobřeží Jadranu, křovinaté svahy, okr, zplaňuje, pěst na insekticidní pyrethrin (Keňa, Tasmánie)
- corymbosum - chocholičnatý, Evropa vč. ČR mimo Skandinávii, Malá Asie, Kavkaz
- MAcrophyllum - velkolistý, horské lesy Alpy, Karpaty, Balkán, Kavkaz, okr
- oshanahanii - § SP,§ BG,
- parthenium - parthemim, (sambabovitý), Kypr, ČR
- ptarmiciflorum - Makaronésie , end Kanár. ovy, § SP,§ BG, SMAr-m, NATm
- siculum - sicilský, Sicílie
- vulgare - obecný, pův. vyšší polohy jv. Evropy, Středozemí, jz. Asie, i okr, léč, ČR nepůvodní
- vulgare var. crispum - obecný kadeřavý

Taraxacum - pampeliška, taraxakum , smetánka, Asteraceae, 100 druhů (počet popsaných mikrospecií v Evropě je přes 1000), Evropa, v. Asie - Čína, Tibet, Mongolsko, Rusko, Korea, okr,
- sect alpina - vysokohorské drobné pampelišky, hory stř. a j. Evropy, nad hranicí lesa 1400-3300 m
- aphrogenes - africká, v,Středozemí, end Kypr
- aquilonare - Alpy
- bavaricum - bavorská, Německo Rakousko, ČR, SR, Švýcarsko, Polsko, Dánsko, RF

- bessarabicum - besarabská, Pannonie, Sibiř, stř. Asie, ČR, SR, RF, slaniska
- cyprium - kyperská, Kypr
- erythrocarpum - rudoplodá (západoslovenská), end z. Karpaty, Bílé Karpat, Velká Fatra
- hellenicum - helénská, Kypr
- jauchenii - Balkán a Karpaty, hory Chorvatsko, Srbsko, B+H, ČH, Kosovo
- madidum - bažinná,, ČR,
- nordsteinii - Mordsteinova, z. a stř. Evropa, Pobaltí,
- officinale - lékařská, Ischia, Kypr, Evropa, H , ČR
- parnassicum - slezská, Středozemí
- pieninicum - end Pieniny
- pseudohoppeanum - Alpy
- sect. agg. Ruderalia - Středozemí**,** Makaronésie
- serotinum - pozdní, euroasijský druh, Rumunsko, BG, Maďarsko, Černomoří, Írán, Irák, §H, **§CZ**
- spartea - Arábie, Omán, SAE, Írán, Pákistán
- subalpinum - sličná, Německo, Polsko, Rakousko, ČR C2

Taverniera - tavernyera, Fabaceae
- glabra - Írán, Pákistán, Arábie, Omán
- spartea - Arábie - Omán, SAE, dále Írán, Pákistán, polopouště

Taxus - tis, taxus, Taxaceae, 8 druhů, s. polokoule, keř. stromy, mírný pás od stř.Ameriky po Sumatru, na Zemi již před 200 mil.let, lidé z něj již před 150 tis. lety luky a kopí, jed, ale míšek / arilus je**dlý, cenné pevné a pružné dřevo,** dlouhověký, okr
- baccata - červený, (Evropský tis), Evropa, Středozemí, Makaronésie, Madeira, Sardinie, Itálie, Sicílie, Srbsko, Malá Asie, s. Afrika, Írán, Sýrie, Kavkaz, H, §SRB, §UA, **§ČR**, keř. strom 15 m, používán na luky (do GB pak dovážen z Evropy), jed (kromě míšku), proto likvidován, neboť ho ožírali koně, i léč (zpomalení růstu nádorů)

Tecoma (Stenolobium, Bignonia) **- protiha, tekoma, teka, týk,** Bignoniaceae, 12 stáloz. druhů, tropy a subtr., j. Afrika, Amerika – j. USA až Argentina, stáloz stromy, plazivé keře a pnoucí rostliny, skaln svahy, okr Středozemí aj,
- capensis - kapská Makaronésie
- grandis - obrovská, pův. Barma, Thajsko, Indie, monzun tekové lesy, cenné teakové dřevo odolné houbám a termitům
- stans - vzpřímená (Yelloow Bells, Yellow Elder, Trumpet Flower), pův. Mexiko až Peru, okrasně tropy a subtropy, keř. strom, Středozemí, Kypr, Kanárské ostrovy, cenné teakové dřevo

Tecomaria - tekomária , Bignoniaceae, Catalpaceae, hlavně liány
- capensis – kapská, (Cape Honey-suckle), pův. j. Afrika, okr. pnoucí keř 5 m, červ. kv., okr (cv. Lutea, Coccinea, Apricot), okr. intr v. Afrika i Středozemí, Kypr, Kanárské ovy**,** Čína

Tecomella - tekomela, Bignoniaceae, 1 druh
- undulata - a Arábie, Írán, Pákistán, Afghánistán, Indie

Teesdalia - nahoprutka, tesdalia , Brassicaceae
- cronopifolia - vranolistá, Kypr
- nudicaulis – písečná, téměř celá Evropa kromě jv. a Alpy, SRN, ČR písčiny, §SK, §H

Teesdaliopsis - teesdaliopsis, Brassicaceae,1druh
- conferta - end Pyrenejského poloostrova, hory

Telekia - kolotočník, telekia , Asteraceae
- speciosa - ozdobný, pův. hory j. a v. Evropy (H , Karpaty, Balkán. pohoří, Apeniny, Anatolie, Kavkaz), pak Evropa, §H, ČR nepůvodní, až inv

Telephium (Hylotelephium) - rozchodníkovec, telefium, *Crassulaceae*
- imperati ssp. orientale - iperátorský, Kypr

Teline - teline , Fabaceae
- canariensis - kanárská, Makaronésie
- linifolia - lnolistá, Iberský poloostrov, Baleárské ovy, Francie
- maderensis - madeirská, (Madeira Teline, Shrub Trefoil), Makaronésie - end Madeira - vavřín. lesy
- monspessulana - montpelierský, Sardinie
- nervosa - žilnatá, Makaronésie , § SP, § BG,
- rosmarinifolia - rozmarýnolistá, § SP, § BG, Smar-m, NATm

- rosmarinifolia ssp. euryfolia - § SP,§ BG,
- salsoioides - § SP,§ BG, Smar-m, NATm
- stenopetala - úzkokvětá, Kanáry, Kapverdy, keř, vavřínové lesy
Telmissa - telmisia, Crassulaceae,
- microcarpa - drobnoplodá, Kypr
Tephoseris (Senecio) – pastarček, tefoseris, starček, Asteraceae, byliny, travní porosty i slatinné a rašelinné, suché i vlhké, Evropa, okr
- aurantiaca - oranžový, §H
- crispa - potoční, §H
- longifolia – dlouholistý, cirkumboreální, středoevropský endemit, **ČR C1** TTP jen Bílé Karpaty, ohrožován bezzásahovým ukončením pastvy a zarůstáním, **§CZ(C1),** §H. §SK, NAT
- longifolia ssp. moravica - Karpaty,
- papposa - Balkán
- procera - Balkán - Bosna a Hercegovina, Srbsko, Albánie, Kosovo
Tephrosia - tefrosia, koželusk, Fabaceae
- appolinea - Blízký východ,
- pondoensis - JAR, keř stromek, okr
Terminalia - vrcholák, terminalia, kumbuk , Combretaceae, Fabaceae, stromy
- catappa - MAkaronésie - Kapverdy
Tetraclinis - sandarakovník, tetraklinys , Cupressaceae
- articulata (Callitris quadrivalvis, Sandarac, Barbary Arbor-vite) - článkovaný, pův. **Malta - národní strom,** pohoří Atlas, Středozemí , s. Afrika - Maroko, méně Alžírsko a Tunisko, také Španělsko a Francie (relikt), § SP, §BG, Červený seznam (ohrožená), keř. strom, tvrdé hnědočervené dřevo – citrus vůně, dřevořezby, léč (adstringens), (pryskyřice "sandarak" - na laky, pro zubní tmely)
Tetragonolobus - ledenec, tetragonolobus, pískavice, Fabaceae, vlhké TTP, Evropa, pěst
- MAritimus - přímořský, Středozemí, vlhké travn a písč lokality
- purpureus - nachový, ("řecké seno", Winged Pea), celé Středozemí, Sardinie, Řecko, Kypr, Kanárské ovy, dříve i jako zelenina, krmivo, okr, pole
Teucrium - ožanka, **teukrium,** Lamiaceae, cca 300 druhů, temperát. až trop. pásmo, celý svět mimo Austrálie, oddenk trvalky, vlhké lokality, nivy, okr, byliny až keře, suché TTP, Středozemí, j. a stř. Evropa, s.Afrika, Malá a stř. Asie, Kazachstán, Sibiř, Pamiro-Alaj, Tan-Šan, okr
- abutiloides - abutilenovitá, (podslunečníkovitá), end Madeira, Smar-m, NATm
- aristatum - , §F,
- betonicum - bukvicovitá, MAkaronésie - end Madeira, náhorní planiny, Smar-m, NATm
- botrys - hroznatá, Evropa j, stř a z, ČR sušicko-horažďovické vápence
- brevifolium - malolistá, Kréta, garrigue (frygana)
- capitatum (polium ssp. capitatum) - hlavatá, (Felty Germander), celé Středozemí, Palestina, Izrael, Balkán, Černomoří, garrigue (tomillar), úhory
- creticum - krétská, Kréta, Středozemí
- cyprinum - kyperská, end Kypr
- divaricatum - rozkladitá, v Středozemí, Řecko, Egejská oblast, Kypr, Turecko, Libanon, Palestina, Izrael, Jordánsko, suché a kamenité plochy,
- divaricatum ssp.canescens - rozkladitá end Kypr
- dunense - dunová, Španělsko, Baleáry, Francie, pobř písč duny
- flavum - plavá, (Yellow Germander), Balkán, Středozemí, Malta,
- flavum ssp. glaucum - plavá Sardinie
- francoi - Madeira
- fruticans - křovitá, (Olive-leaved Germander, Tree Germander), pův. z. Středozemí, ovy Jadranu, Malta, zalesněná pobřeží, , §F, okr
- heterophyllum - různolistá, Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife)
- chamaedrys - kalamandra, euroasijský taxon, z., stř. a j. Evropa, Středozemí, H , BG, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, ČR
- charidemi - § SP,§ BG,
- kotschyanum - kotschijská, Kypr
- lepicephalum -

- marum - kočičí, Středozemí, , Sardinie
- marsiliense - marseilská, Středozemí, Francie, §F,
- micropodioides - drobnoplodá, Kypr
- montanum - horská, (chlumní), jihoevropská pohoří, j., jv. a stř. Evropa, Středozemí , Španělsko, Francie, Itálie, Řecko, Turecko, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, Ukrajina, Krym, z. Asie, **§ČR**
- nummularifolium - end Omán, Jemen
- orientale - východní, Malá Asie, Kavkaz, Izrael, Libanon, Sýrie,
- polium - polejová, (hlavatá, lesklá), Středozemí, Sardinie, Jugoslávie, Balkán, BG, z. Asie, garrigue (frygana), skaln.pobřeží
- pseudochamaepitys - , §F,
- pyrenaicum - pyrenejská, end Pyreneje, Španělsko
- rotundifolium - okrouhlolistá, Španělsko, Maroko
- scordium - čpavá, celé Středozemí, Kypr, §H
- scordonia (scorodonium) – čpavá, (česneková, lesní), cirkumboreální, Írán, stř. Asie, Kazachsán, střední a jv. Evropa, Karpaty, GB a z. Evropa zdomácnělá, od Španělska po JUGO, Středozemí, Makaronésie, **ČR C2,** bažinaté TTP, světlé lesy, §SK
- turredanum - § SP,§ BG,

Thalictrum - žluťucha, taliktrum , Ranunculaceae, 130 druhů, oddenk trvalky, vlhké lokality, nivy, celý svět mimo Austrálie, okr
- aquilegiifolium - orlíčkolistá, Středozemí , §H
- calabricum - kalabrická, j Itálie - Sicílie, Kalábrie, Kampánie
- flavum - žlutá, Středozemí
- foetida (foetidum) – smrdutá, §H, §UA
- lucidum - lesklá, Středozemí
- minus ssp. pseudominus - menší ,§H
- simplex - jednoduchá, Středozemí
- uncinatum - , §UA

Thapsia - čuřidlo, tapsia, Apiaceae, 21 druhů, z. Středozemí, , jed, léč. TLM
- garganica -
- transtagana z Středozemí, j Pyrenej. poloostrov, Baleáry, Maroko, 0,5-1,8 m
- villosa (maxima, laciniata) - huňaté, (vlnaté), „smrdící mrkev“, jz. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, sz. Afrika, MAroko až Tunisko, Menorka, Korsika, suché pobřežní svahy**,** připomíná Ferulu - ločidlo, toxická, léč, i rakovina a antivirotikum, i covid 19,

Thea - čajovník, kamélie, tea*, Theaceae*
- *sinensis - čínský, pův. Čína, pěst Itálie, Turecko*

Theligonum - teligonum, Rubiaceae, Theligonaceae,
- cynocrambe - krambovitá, v. Středozemí, Blízký východ, Makaronésie , Kypr

Thelypteris - kapradiník, telipteris, vodní kapradina, Thelipteridaceae
- dentata - zoubkatý, Makaronésie - Kapverdy
- limbosperma - , §SRB
- palustris - bažinný, Středozemí, §SRB, §H

Theobroma - kakaovník, teobroma , Malvaceae, Sterculiaceae (lejnicovité), asi 20 druhů, tropy, Amerika, stáloz.stromy, okr, pěst
- cacao - pravý, (Cacao Tree, Chocolate), pův. trop. stř. a j. Amerika (horký nápoj Mayové, Aztékové v r. 600), oblast Amazonky, Brazílie, Mexiko, Karibik - Kuba, dnes 2/3 produkce Afrika (Pobřeží slonoviny, Ghana) a Indonésie, deštné pralesy, stromek (asi 8 m), kauliflorie, pěst pro plody (až 30 cm, s 20-50 kakaovými boby, fermentace, sušení, pražení), kakao, droga - theobomin, kofein, tonikum, afrodiziakum, oMAmně, při inf. střevních onemocněních a průjmech, vykuřovadlo, diureticky, rozšiřuje cévy, do Evropy 1527 Španěl Fernando Cortéz , ve Švýcarsku 1830 míchán s lískovými oříšky, 1847 v Anglii 1. továrna na tabulkovou čokoládu, 1875 ve Švýcarsku mléčná čokoláda, 1913 ve Švýcarsku plněná čokoláda (pralinka), čokoláda musí mít alespoň 25 % kakaové sušiny (hořká – 35 %, mléčná 25 %), bílá čokoláda min 20 % kakaového másla, cv. Forastero (běžně), Criollo (cenný), roční úroda 1 kakaovníku = 4 tabulky čokolády

Thesium - lněnka, thesium, Swartstorm, Santalaceae,
- ebracteatum - , §RO,
- humile - nízká, Středozemí, s. Afrika, ovy - Kypr aj., Egypt, Sinaj, Arábie, Turecko, Blízký východ, Irak

- italicum - italská, end Sardinie
- lynopyllon - lnolistá, Středozemí
- parnassi - hory Balkánu - Chorvatsko (po Velebit), Řecko, Severní Makedonie, Albánie, ČH, B+H, Kosovo, horské TTP
- pyrenaicum - pyrenejská, Pyreneje
- ramosum - BG

Thevetia (Cascabela) - **tevécia**, kaskabela, Apocynaceae, 8 druhů, stáloz. dřeviny, lesy, tropy, stř. a JAm (Peru), Karibik, okr
- (Cascabela) peruviana - peruánská, („žlutý oleandr“, Yellow Olender, Trumpet Flower, Be-Still Tree), pův. tropická JAm, keř. stromek, okr, intr Kanárské ostrovy

Thladiantha - loubenka, tlandyanta , Cucurbitaceae, 23 druhů, pnoucí rostliny, křoviny, v. Asie až MAlajsie, okr
- dubia - pochybná, Středozemí

Thlaspi - penízek, tlaspi , Brassicaceae, 60 druhů, drobné, krátkověké byliny, kamenité stráně, s.temperátní oblasti, úhory, plevel
- alliaceum - česnekovitý, §H
- arvense - rolní, pův j. Evropa, z Asie, sec. téměř celá Evropa, ojediněle Středozemí, Makaronésie , Skandinávie, SRN, ČR nepůvodní neofyt, úhory
- caerulescens (alpestre, Noccaea c.) - modravý, západo-prealpinský, Skandinávie, ČR rumiště , §H
- cariense - , Bern, SMAr,
- cyprium – kyperský, v. Středozemí, end Kypr
- goesingense - , §H
- jankae - slovenský, (Jankův), §SK. §RO, §H, , NAT
- kovatsii - Kovatsův, v. Karpaty, ČR ojed. §H
- lereschianum -
- montanum - horský, ČR kamenité stráně, §SK, §H
- ochroleucum - Balkán, Malá Asie
- perfoliatum - prorostlý, ČR kamenité stráně, Kypr, Írán
- praecox - raný, Jugoslávie
- ramosum var. bulgaricum - ,Bulharsko
- rotundifolium (Noccaea r.) – okrouhlolistý, Alpy
- stylosum -

Thorella - torela, Apiaceae,
- verticillatinundata - ,§ BG,§ SP , §F,

Thuidium - zpeřenka, thuidyum, mechorost
- delicatulum - půvabná, Maďarsko

Thunbergia - smatovka, tunbergia, černooká Zuzana**, smatavka,** Acanthaceae, 100 druhů, stáloz. pnoucí byliny, liány a dřeviny, tropy, Austrálie, Asie, stř. a j. Afrika, okr
- alata - křídkatá, Středozemí
- grandiflora - velkokvětá, pův. s. Indie - Sikkim, Thajsko, j. Čína, dřevitá liána, okr tropy a subtropy, intr Středozemí, Kanárské ovy

Thuya - zerav, túje, Cupressaceae
- orientalis (Biota) - východní, pův. Čína, intr j. Evropa, Itálie, Kypr, okr, ČR

Thymbra - thymbra, MAteřídouškovec, Lamiaceae
- capitata (Thymus capitatus, Coridothymus c.) - hlavatá, (Mediterranean Thyme), v. Středozemí, Malta
- leucotrichus - Řecko, Bulharsko, Turecko, Sýrie, Libanon
- spicata - klasnatá, Řecko, Turecko, Izrael, keřík

Thymelaea - vrabečnice, thymelea , Thymeleaceae
- broteriana - § SP,§ BG,
- hirsuta - chlupatá, (srstnatá), celé Středozemí, Sahara, Kréta, Kypr, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael - Nagev. poušť, Blízký východ, pouště a polopouště, halofyt, ke zpevňování pouštních písků
- lythroides - § SP,§ BG,
- passerina - roční, (vrabčí), v. Středozemí, Kypr, Írán
- ruizii - , §F,
- tartonraira - tartonrainská, v. Středozemí, Sardinie, Kypr, §F,

- thoMAsii - ThoMAsova, §F,
Thymus - MAteřídouška, **thymus,** Lamiaceae, cca 350 druhů, arom. byliny až polokeře, slunné TTP, suché meze, kamenité stráně, stepi, hory, Středozemí, Euroasie, Karpaty, Sudety, Pamiro-Alaj, TanŠan, Sibiř, Kazachstán, Kirgyzstán, stř. Asie, Čína, Mongolsko, Japonsko, okr
- albicans - § SP,§ BG,
- boissieri - Balkán - Řecko
- caespitosus - Středozemí, Makaronésie
- camphoratus - kamforatus, end Portugalsko, xerotermní, garrigue
- capitatus (Corydothymus c.) - hlavatá (mateřídouškovec, Meditherranen Thyme), mediterán, Středozemí, Maroko, Egypt, skaln lokality, Ca
- carnosus - pleťový, § SP, § BG,
- ciliatopubescens - Balkán - Řecko, Severní Makedonie
- doerfleri - , pův. Albánie
- herba-barona Středozemí
- hirsutus - srstnatý, okr
- integer - kyperský, (celistvý), v. Středozemí, end Kypr
- kalmuiussicus - kalmuiský, §UA
- littoralis - pobřežní, §UA
- loscosii - § SP
- marschallianus - H
- micans Madeira
- pannonicus - panonský, stepi a lesostepi Euroasie, Středozemí , ČR
- parnassica - parnaský, Řecko
- praecox - časný, pův. stř. Evropa, okr, ČR
- pseudograniticus – pseudogranitický, §UA
- pulegioides - vejčitý, pův. stř. Evropa, Středozemí , okr, ČR
- pyrinicus - pyrinský, Bulharsko (Pyrin)
- rubra - červený, Maroko (Atlas)
- serpyllum - úzkolistý, pův. stř. Evropa, Itálie, okr, ČR
- sp. - t. , Madeira náhorní planiny
- teucrioides - v. Středozemí,
- vulgaris - obecný, (pravý), pův. z. Středozemí – Francie a Itálie, zdomácněl Španělsko, Baleáry, Makaronésie, Řecko, Itálie, Jugoslávie, Albánie, Maroko,Tunisko, garrigue (tomillar), slunné kamen lokality, pěst, koření, léč, esenciální oleje, aroMAterapie, repelent, ČR nepůvodní
Tchihatchewia - tchihatchewia, Brassicaceae
- isatidea - end Turecko, Írán
Tibouchina - podhal, tybouchina, Melastomaceae, cca 350 druhů, tropy, Mexiko, JAm - Brazílie, Karibik, j Afrika-Natal. deštné lesy, stáloz. keře a polokeře, pnoucí vytrvalé byliny, okr
- urvilleana - velkokvětý, (Glory Bush, Princess Flower, Purple Glory Tree, Brazilian Spider Flower), pův. Brazílie, keř 3-6 m, okr subtropy, intr Madeira
Tilia - lípa, tylia, MAlvaceae, pův. Tiliaceae, 40 druhů mírný pás s. polokoule, Eurasie, SAm, opad. stromy, okr
- cordata (parviflora) - srdčitá, (malolistá), Evropa, Středozemí , BG, přední Asie, Kavkaz, z. Sibiř, 35 m, ČR)
- dasystyla - čnělkatá, jv. Evropa, Kavkaz, Írán, , §UA
- graecea - řecká, Řecko
- petiolaris - řapíkatá, jv. Evropa až Malá Asie, Maďarsko, Ukrajina, Řecko, Turecko, BG, okr, intr. ČR
- plytyphyllos - velkolistá, středoevropský florelement, z., stř. a jv. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, 40 m, ČR, temporátní listn. lesy
- platyphyllos ssp cordifolia - velkolistá srdcolistá, z. a stř. Evropa
- platyphyllos ssp vitifolia - velkolistá révolistá, swtř Evropa, Čechy, Rakousko, Maďarsko
- tomentosa (argentea) - plstnatá, pův. jv. Evropa, Balkán, Srbsko, BG, Maďarsko, Malá Asie, Ukrajina, intr ČR
- tomentosa var. vitifolia - jv. Evropa, Maďarsko, Ukrajina, Balkán, Rumunsko, Bulharsko, okr
- x euchlora (cordata x dasystyla) - zelená, (krymská), Černomoří, intr ČR

- x europaea (cordata x plytyphyllos) - evropská, Evropa
Tinguarra - tinguara,
- montana - horská, Kanáry
Tipuana (Machaerium) **- typa, typuana** , Viciaceae, Fabaceae
- tipa (speciosa) - vznešená, (Pride of Bolivia, Tipu Tree, Common Tipuana), pův. Argentina a Bolívie, strom 10 - 40 m, okr, intr Kypr, Madeira
Tirrieda - tyrieda , ?
- agresta - rolní, end Sardinie, Korsika
Tithymalus (Euphorbia) - tythymalus, pryšec, Euphorbiaceae,
- *amygdaloides* -
Tofieldia - kohátka, tofieldya Malanthiaceae
- calyculata - kalíškatá, §RO, §UA
- pusilla - , §F,
Todaroa - todaroa, apiaceae, 1 druh
- aurea - zlatožlutá, Kanáry
Tolpis - škardovka, tolpis , Asteraceae
- azorica - azorská, end Azory
- barbata - štětinatá, (vousatá), pův. z. Středozemí, Makaronésie , Sardinie, Sicílie, Kypr, ČR okr. letnička
- glabrescens - drsná, § SP, § BG,
- macrorhiza - velkokořenná, Makaronésie - end Madeira, skalnaté hory
- succulenta – sukulentní, end Madeira a Azory, pobř. duny
- umbellata - Středozemí, od Pyrenej. poloostrova po Balkán a Přední východ, Bulharsko, Makedonie, Turecko, Izrael, s. Afrika - Maroko až Tunisko
- virgata - panenská, Kypr
Tomanthea - tomantea, Asteraceae
- daralaghezica - , end Arménie, Malý Kavkaz - Ararat, kamenité svahy, submediteránní, vzácně
Tordylium - zapalička, tordylium , Apiaceae
- aegyptiacum - egyptská, Egypt, Kypr
- apulum - apulijská, (Mediterranean Hartwort), celé Středozemí, Sardinie, Kypr, Malta, (mimo Maroka), úhory
- maximum - největší, Středozemí, Bulharsko, Kypr
- officinale - lékařská, Itálie, egejská oblast, u cest
- syriacum - syrská, Sýrie, Kypr
Torilis - tořice, torilis, Hedge Parsley, Apiaceae
- arvensis - rolní, Středozemí, Makaronésie , Kypr, ČR, cesty, pole
- heterophylla - různolistá, Kypr
- japonica - japonská, Středozemí
- leptophylla - jemnolistá, Středozemí, Kanáry, RF, Bulharsko, Kypr, Krym, Afghánistán, Pákistán, zavl USA
- nodosa - uzlovitá, celé Středozemí, byla zavl i ČR
- purpurea - nachová, Kypr
- tenella - úzkolistá, Kypr
Tornabenea - tornabenea, Apiaceae, end Kapverdy
- bischoffii - Makaronésie - Kapverdy
- humilis - Makaronésie - Kapverdy
- tenuissiMA - Makaronésie - Kapverdy
Tozzia - hornice, tozia Scrophulariaceae,
- carpathica - karpatská, Karpaty, §RO,
Torularia - torularia, Brassicaceae
- torulosa - nadutá, Kypr
Tradescantia – voděnka, tradeskancia , Commelinaceae
- spathacea - toulcovitá, pův. stř. Amerika, intr Středozemí, okr, ČR hrnk
- zebrina - pruhovaná, pův. Mexiko, inv
Tragacanth (Astragalus) **- tragakant,** Fabaceae
- etnaensis - etneský, Sicílie - Etna

Traganum - traganum , Chenopodiaceae, Amaranthaceae
- moquinii - , Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)**,** Kapverdy
Tragopogon - kozí brada, tragopogon, Asteraceae, přes 100 druhů, byliny, silný kořen, TTP, slunné stráně, Evropa, s. Afrika, stř. a j. Asie, okr
- balcanicus - balkánská, Balkán
- coelesyriacus - syrská, v. Středozemí, Sýrie, Palestina, Izrael, Turecko, Írán, stř Asie, suchá kamenitá vegetace, dvouletá
- dubius - pochybná, Středozemí
- floccosus - , §H
- hybridus - křížená, Středozemí, Makaronésie, suché pastviny
- orientalis - východní, jihosibiřský florelement, H , ČR, TTP
- porrifolius - pórolistá (fialová), Středozemí, Makaronésie , Řecko, Baleáry, Sýrie, Libanon, travnaté plochy, vzácně okr
- porrifolius ssp. sativus - zdužnatělý kořen jako zelenina, ČR
- pratensis - luční, Středozemí, (ČR)
- sinuatus - ohnutá, Kréta, Kypr
Trachelium (Diosphaera) - **zvonečkovec, tenucha, trachelium** , Campanulaceae, 7 druhů, kobercovité trvalky až polokeře, Ca, Středozemí, okr
- asperuloides - mařinkovitá, end Řecka, Bern
- caeruleum - modrý, namodralá, (Blue Throafwort), pův. z. Středozemí - Maroko, Alžírsko, Portugalsko, Španělsko, Itálie, pak Středozemí dále a Makaronésie - Azory, Madeira levád. ale i GB, Austrálie a NZ okr Čína
Trachelospermum - jasmínovka, trachelospermum, Apocynaceae
- jasminoides - jasmínolistá, (Starjasmine), pův. Čína, Korea, Japonsko, pnoucí dřevina, okr, Středozemí
Trachomitum (Apocynum) **- kendyr, trachomitum** , Apocynaceae
- venetum - benátská, Itálie, Kypr
Trachycarpus (Chamerops) - žumara, trachykarpus , drsnoplod, Arecaceae, 8 druhů, 1kmenná palma, Himálaj, Indočína, po Čínu a Japonsko
- nana (humilis) - nízká, jediná evropská palma, Itálie
- fortunei (excelsa) - ztepilá, (žíněný, Chusan Palm, Chinese Windmill Palm), pův. jv. Asie, Čína, Barma, Thajsko, okr subtropy, intr celé Středozemí, ČR kontejnér
Trapa - kotvice, trapa , kotvičník, Trapaceae, 30 druhů, ponořené vodní rostliny, vodní plochy, Evropa, v.Asie, Afrika, okr
- annosa - moravská, §SRB
- brevicarpa - , SRB
- longicarpa - , §SRB
- natans - plovoucí, třetih relikt, euroasijsko subatlanticko-submediteránní druh, Středozemí , Černá Hora, stř. a jv. Asie, §H, §UA, **§ČR**
Traunsteinera - hlavinka, traunsteinera , Orchidaceae
- globosa - horská, Evropa, Španělsko, Apeniny, BG, Karpaty, Alpy, §H , §UA, **§ČR**
- sphaerica - kavkazská, Kavkaz, Malá Asie
TreMAtodon - treMAtodon , mechorost, Bruchiaceae / Bruchovkovité
- longicollis - dlouhatý, Ischia
Tribulus - kotvičník, tribulus , Zygophyllaceae**,** 25 druhů, byliny dřevnatějící, Středozemí, Eurasie, Afrika, Austrálie, okr
- cistoides - Makaronésie - Kapverdy
- terrestris - zemní, (pozemní, Maltese Cross), pův. saharská Afrika, intr celý mediterán, Středozemí, Bulharsko, Maďarsko, Makaronésie - Kapverdy a Blízký východ, Kypr, Malta, nejteplejší stř. Evropa - Podunají, písčiny, advent rumiště, Sinaj, Arábie, §SR, léč, zvyšuje produkci testosteronu, nať i plody
Tridax - tridax, Asteraceae
a- procumbens - Makaronésie
Trientalis - sedmikvítek, **trientalis**, Primulaceae
- europaea - evropský, §F,
Trifolium - jetel, trifolium, Fabaceae, cca 240 druhů, celý svět – Euroasie, Amerika, hlavně s. polokoule, mimo Austrálie, byliny, TTP, travnaté a křovinaté svahy, okr

- alexandrinum - egyptský, (alexandrijský), ze Středozemí, Egypt, Sinaj, Irák, dlouhod pěst jednoletá pícnina, zavl ČR
- angustifolium - úzkolistý, Středozemí, BG, Kypr, kult. step (pseudostep), suché, kyselé půdy
- arvense - rolní, Středozemí , Makaronésie, Kypr, Írán
- aureum - zlatý, Středozemí, Makaronésie
- boissieri - Středozemí, Řecko, Kypr, Turecko, Libanon, Izrael, Jordánsko, Sýrie
- campestre - ladní, v Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, suchá místa
- cernuum - , §F,
- clypetalum - pavézový, v. Středozemí,
- dasyurum - východní, od Řecka na východ, Kypr
- dubium - pochybný, v. Středozemí, Makaronésie, Kypr, ČR
- fragiferum - jahodnatý, Středozemí, Makaronésie, BG, Kypr, Írán
- globosum - kulovitý, Kypr
- grandiflorum - velkokvětá, Středozemí, Blízký východ, Itálie, Balkán, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael Arménie, Ázerbájdžán, Írán
- hirsutum - srstnatý, Kypr
- hybridum - zvrhlý, švédský, (Alsike Clover), pův. palearktická oblast, Evropa, Středozemí, okr, ČR nepůvodní, neofyt
- cherleri - Středozemí, Španělsko RF, Itálie, Řecko, MAroko, Alžírsko, Tunisko Turecko, MAkaronesie, Sýrie, Libanon, Izrael
- incarnatum - nachový, inkarnát, Středozemí, Makaronésie, pícnína, (ČR)
- i. ssp. molinerii, z. Středozemí, Sardinie,
- lappaceum BG
- medium - prostřední, Středozemí, H
- micranthum - submediteránně-atlantický druh, Evropa z- až střední, ne ČR, v.
- montanum - horský, Středozemí
- noricum - Itálie - Apeniny
- ochroleucon - bledožlutý, Středozemí, Írán
- ornithopodioides - nízký. atůantsko-mediteránní druh, zavl ČR, NZ, §H
- pannonicum - panonský, H
- pignantii - pův Balkán - Srbsko, BulharskoŘecko, Severní Makedonie, Albánie, Černá Hora, horské lesy
- polyphyllum - Kavkaz, Rusko, Gruzie, Turecko
- pratense – luční, cirkumboreální, Írán, stř. a v. Asie, celá Evropa, Rusko, Skandinávie, SRN, Středozemí, Kypr, Makaronésie, Írán, ČR, pícnina pěst., hory Srí Lanka, okr Čína
  - skupina Sativum - setý
  - skupina Americanum - americký
- pratense ssp. kotulae – luční Kotulův, cirkumboreální, end Karpaty
- purpureum - purpurový, Francie, Sicílie,
- repens - plazivý, Středozemí, H , Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- resupinatum - zvrácený, ("perský jetel"), v Středozemí, Egypt, Blízký východ, Makaronésie, BG, ČR, z. a stř. Asie
- retusum - malokvětý, Středozemí, Írán
- saxatile - skalní, §F,
- scabrum - drsný, BG, Kypr
- speciosum - nádherný, od Sicílie na východ
- spumosum - Středozemí, Blízký východ, Španělsko, RF, Itálie, Řecko, Bulharsko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Turecko, Sýrie, Libanon, Izrael Irák, Írán, Arménie, Ázerbajdžán
- squamosum - šupinatý, Středozemí, pobřeží
- stellatum – hvězdovitý, (Star Clower), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie, Francie, Řecko, Kypr, Malta, Turecko, Írán, Kanárské ovy, annuela, úhory, pole
- striatum - žíhaný, j. Evropa, v. Středozemí, Makaronésie, Balkán, Baleáry, Korsika, Sardinie, Sicílie, Kypr, Írán

- subteraneum - podzemní, Středozemí, Středozemí, Makaronesie, Španělsko, RF, Itálie, GB, Nizozemí, Belgie, Balkán, Maďarsko, Krym, Maroko, Alžírsko, Tunis, Turecko, Kypr, Libanon, Sýrie, Izrael, Kavkaz, Irák, Írán, sec. SAm, jv. Asie, i ČR, §H
- tomentosum - plstnatý, Středozemí, Řecko, s. Afrika - Maroko až Tunisko, Lybie, Egypt, Kypr, Turecko, Gruzie, Arménie, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko, Irák, Írán, Kanár. ovy, Madeira, Azory, suché, travnaté lokality
- uniflorum - jednokvětý, v. Středozemí - Francie, Řecko, Turecko, Kubye,
- veciculosum - §SRB, §H

Triglochin - bařička, triglochin , Juncaginaceae
- bulbosa – bulvová, v. Středozemí, Kypr
- laxiflorum - , §F,
- MAritiMA - přímořská, Středozemí, Írán, §SRB
- palustris - bahenní, Středozemí**,** Írán

Trigonella - pískavice, trigonela , Fabaceae
- caerulea - modrá, pův. v. Středozemí a v. Evropa, ČR
- coerulescens - Středozemí, Írán
- foenum-graecum - řecké seno, pův. v. Středozemí, Malá Asie, Blízký východ a jz. Asie, subtr (teplé suché léto, vlhčí léto), pěst, pícn, i ČR. v Indii semena do kořenících směsí karí, ale i jako zelenina
- gladiata - řecké seno asi z ní , §H
- monspeliaca - thesalská, Středozemí
- stellata - hvězdovitá, Makaronésie, Sinaj, Arábie, Blízký východ,
- smyrnea - smyrnská, §UA

Trichodesma - trichodesma, Boraginaceae
- africana - africká, Afrika, Palestina, Izrael
- microcalyx - drobnokališní, Sokotra
- scotii - Skotova, Sokotra
- stocksii - Omán, Írán, Pákistán, Indie, vádí

Trichomanes - vláskatec, trichomanes, sleziník, kapradina, Hymenophyllaceae
- speciosum - tajemný, Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Makaronésie, laurisilvia , j. Evropa, až 40 cm

Trillium – trojčetka, trilium , Liliaceae **,** Trilliaceae, cca 45 druhů, oddenk trvalky, křoviny a světlé lesy, SAm (USA) a také Asie – Himálaj, Čína, Korea, Japonsko až jv.Asie, okr
- grandiflorum **-** velkokvětá, temperátní lesy

Trinia - bezobalka, trinya, Apiaceae
- biebersteinii Bibersteinova, , §UA
- glauca - sivá, Středozemí

Tripleurospermum - heřmánkovec, tripleurospermum , Asteraceae
- inodorum - nevonný, pův. palearktická oblast, Středozemí , Makaronésie, Evropa, ČR nepůvodní

Tripodion - úročníkovec, tripodyon, Fabaceae, 1 druh
- tetraphyllum - čtyřlistý, celý mediterán, od Portugalska a Španělska přes s. Afriku a j. Evropu po Sýrii a Izrael, úhory, jednoletý

Trisetum - trojštět, trisetum, Poaceae, 60 druhů, mírné pásmo, TTP. Eurasie, okr,
- flavescens - žlutavý, Středozemí, Evropa, ČR

Triticum - pšenice, tritykum , Wheat, Poaceae**,** jedna z nejstarších a nejvýznamnějších pěstovaných obilnin, mírné kliMA, většina světa, Eurasie, Amerika, pěst
- aestivum - setá, pův. Blízký východ, Středozemí, Makaronésie, nepůvodní
- boeoticum - , §UA
- dicoccon (dicoccoides) - dvouzrnka, (dvouzrnná), pův. Mezopotámie, Středozemí
- durum - tvrdá (cv. corosella), j. Evropa, Ischia, MAlá Asie, s. Afrika, Maroko, Izrael, bible
- monococcum - jednozrnka, Středozemí
- spelta - špalda, pův. Zakavkazí, pěstován, (nově i ČR)
- turgidum - naduřelá, Středozemí, Přední Asie, s. Afrika

x sativum (T. unartu x mnohoštěty Aegilops speltoides x A. tauschii) - setá, vznik na Blízkém východě kde se začal pěstovat, dnes Eurasie, Amerika a Austrálie na 200 mil. ha cca 670 mil. t.,

Triumfetta - triumfeta, Malvaceae

- rhomboidea - Makaronésie - Kapverdy
Trollius - úpolín, trolius, Ranunculaceae, 25 druhů, sev. mírné pásmo, oddenk trvalky, vlhké TTP, Eurasie (Evropa až Čína), SAm, okr**,** §Pl – všechny druhy
- europaeus - evropský, §H
- ranunculinus - Kavkaz, Turecko
Tropaeolum - lichořeřišnice, tropeolum, Tropaeloceae, 95 druhů, plazivé, pnoucí i keřovité byliny, chladnější lokality, Amerika, okr,
- MAjus - větší, (Garden Nasturtium, Indian gress), Středozemí - Kapverdy, Madeira, okr, ČR, jedlé květy
Tuberaria – hlízovník, tuberaria, Cistaceae, 12 druhů, byliny, kamenité a křovinaté stráně, Středozemí a teplejší Evropa, okr
- guttata - slzovitý, (skvrnitý), celý mediterán, Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Řecko, makchie, garrigue, písčiny
- lignosa - jazýkatý, z. Středozemí, Makaronésie
- MAjor - velký, Bern, Smar, NAT
Tulbalghia - tulbagia , Alliaceae / Liliaceae
- violacea - fialová („pokojový česnek“, Society Garlic, Sweet Garlic), pův. polopouště j. Afriky, JAR, cibulovina, okr, Středozemí, USA
Tulipa - tulipán, tulipa , Liliaceae, 140 druhů, hlavně stř. Asie, od Středozemí na Dálný východ, s. Afrika, okr
- acuminata (x gesneriana) - asi vyšlechtěn v Turecku na počátku novověku, zašpičatělé okvětní lístky
- agenensis - agenenský, Kypr, §F,
- armena - arménský, v. Středozemí, Turecko, Zakavkazí, Írán, skalnaté svahy
- australis - jižní, Středozemí
- bakeri Kréta
- biflora - dvoukvětý, Balkán až stř. Asie, Izrael, travn plochy, §UA
- binutans -
- celsiana - iberský, Španělsko
- clusiana - Clusiův, Írán, Irák, Afghánistán, Pákistán, zavl. j. Evropa, Turecko, Francie, Itálie, Řecko, Tunisko, úhory, §F, okr ČR, i jako zelenina
- cretica - krétský, end Kréta
- cypria - kyperský, end Kypr
- doerfleri - end Kréta
- graniticola – granitický, §UA
- humilis (violacea) – nízký, vysoké hory 1100 – 3400 m, horské TTP, v. Středozemí, Turecko (Anatólie), Kavkaz, Írán, okr v cv Violacea aj.
- hungarica – MAďarský, §RO, §SRB
- hyspanica - , §UA
- montana - horský, (Mountain Tulip), Izrael, bible,
- ophiophylla - ,, §UA
- orphanidea - balkánský, v. Středozemí, Balkán, Kréta, Turecko, pole
- polychroMA - Blízký východ, Kavkaz, Írán, Afghánistán, Pákistán, stepi a polopouště, okr ČR aj.
- praecox - časný, §F,
- pulchella - Středozemí
- quercetorum - dubový, ,§UA
- saxatilis - skalní, pův. Kréta, Řecko, Turecko, Středozemí , skaln plochy
- scardica - , §SRB
- scythica - skytský, §UA
- sogdiana - , Írán
- sprengeri - Sprengerův, Turecko, Anatólie, vyhuben trháním
- stapfii - Irák
- stellata var. chrysantha - Afghánistán, sz Indie, suší lokality, okr
- sylvestris ssp. sylvetris – lesní planý, pův. j. a jv. Evropa, Středozemí, Španělsko, Řecko, Tunisko, MAroko, Kavkaz, TTP, kamenité svahy, §F, okr, ČR
- s. ssp. australis - lesní planý
- systola . Izrael, poušť, okr

- tarda - stř. Asie - Kazachstán, Kyrgyzstán, Turkestán, nízký do 10 cm, okr
- urumiensis – urumijská, Írán, Kazachstán, Kyrgyzstán, okr Evropa
- x gesneriana - zahradní, Středozemí, okr kultivary
Tunica - hvozdíček, tunyka, *Caryophyllaceae,*
- saxifraga
Turgenia - štětináč, turgenya , Apiaceae
- latifolia - širolistý, v. Středozemí, Kypr**,** Blízký východ, Írán
Turritis *(Arabis)* - ***stromobýl, turitys ,*** *Brassiacaceae*
- glabra - drsný, j. Evropa, ČR
- laxa - mléčný, Kypr
Tussilago – podběl, tusilago, Asteraceae
- farfara – lékařský, celá Evropa, H, Kypr, Itálie, Írán, Malá a stř. Asie, léč, droga, ČR
Typha - orobinec , tyfa, (Bulrush, Cattail, Reed), Typhaceae, 15 druhů, oddenkaté vysoké mokřadní rostliny, mělké vody, tropy a temperátní oblasti, celý svět, Eurasie (Evropa, Turecko, Írán, Irák, Kavkaz, Sibiř, stř. Asie, Čína, Mongolsko, Japonsko), SAm, Austrálie, okr, bible, Palestina, Izrael
- angustifolia - úzkolistý, Středozemí, BG, Ischia, ČR
- australis - jižní, Sahel, zasolené plochy
- domingensis - domingenský, Indie, intr MAkaronésie - Kapverdy, Kypr, Egypt, Sinaj, Arábie, Seychelly, mokřady
- latifolia - širokolistý, Středozemí, H
- laxmannii - sítinovitý, Středozemí
- minima - nejmenší, §F,
- shuttleworthii - stříbrošedý, (Shuttlewortův), Středozemí, §F,
Tyrimnus - dorimnus , **tyrimnus,** Asteraceae
- leucographus - běločarý, Kypr
Ulex - hlodáš, ulex, Fabaceae**,** cca 45 druhů, mírný pás s. polokoule, stáloz. trnité keře, vřesoviště, horské svahy, Středozemí, teplejší Evropa, s. Afrika, ostnatý keř, okr
- europaeus - evropský, (Corse), j. a z. Evropa, záp. Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Kypr, GB, Makaronésie - Kanárské ovy, Madeira, inv na NZ a USA
- gallii - galský,
- genistoides - kručinkovitý, Portugalsko, Maroko
- parviflorus - drobnokvětý, Středozemí end, Španělsko, Francie, Baleáry, sz. Afrika, Maroko kamen, kyselé půdy
Ulmus - jilm, ulmus, (Elm), Ulmaceae, 45 druhů, mírný a subtr pás s. polokoule (Eurasie – Evropa, Čína, Korea, SAm), opadavé stromy, příp. keře, křoviny a lesy, na jih do Thajska a Kostariky, opad. a poloopad. stromy, pěst, **pevné dřevo** - tesařské konstrukce, sportovní nářadí, i okr (avšak grafióza)
- canescens - šedý, Středozemí, Kypr
- campestris - polní, Ischia
- carpinifolia - BG
- glabra (montana) - drsný, (horský), pův. Britské ovy, Evropa, Středozemí , Itálie, Malá Asie, Kavkaz, Iran, 40 m, ČR, zdecimován epidemií "holandské grafiózy" (Ophiostoma ulmi)
- hollandica - holandský, (evropský, Dutch Elm)
- laevis (effusa) - vaz, (hladký, rozložitý), stř. a j. Evropa, Sicílie, BG, Malá Asie, ČR
- minor (campestris) - habrolistý, (polní), jv. Evropa, Středozemí , Makaronésie, Francie, Írán, Malá Asie, Kavkaz, ČR
- procera - vysoký, (anglický), jz. Evropa, BG, 40 m
Ulva - ulva , Ulvaceae, zelená řasa
- lactuca - mléčná, Ischia
- latissiMA - široká, ("mořský salát", „porost locikový“), celý mediterán, pobř mělčiny, plochá stélka, jedlá
- rigida - tuhá, Ischia, podobný význam
Umbilicus - pupec, umbilikus, cimbálek, pupek , Crassulaceae
- erectus - vzpřímený, §SRB
- heylandianus - Středozemí, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- horizontalis - vodorovný, (Venušin pupek), Středozemí, Makaronésie, Španělsko, Kypr
- intermedius - prostřední, Středozemí , Sinaj, Arábie

- rupestris (pendulinus) - skalní, (štěrbinový, Rock Navelwort, Wall Pennywort), celý mediterán, Středozemí, Řecko, Kypr, Makaronésie - Madeira, pukliny stinných vlhkých skal
- schmidtii - Makaronésie - Kapverdy
Urena - drásalka, urena, Urticaceae
- lobata - Makaronésie - Kapverdy
***Urginea (Drimia) - urginea, mořská cibule**, Hyacinthaceae , Liliaceae, cca 100 druhů, mořské pobřeží, cibuln trvalky, písčitá pobřeží, savany, suché kamenité svahy, tropy, Afrika, okr*
- fugax - , §F,
- maritima - přímořská, (kebule, pomořanka, "mořská cibule", Sea Squill), pův. celý mediterán, Středozemí, Španělsko, Baleáry, Itálie, Řecko, Malta, Kypr, Korsika, Sardinie, Malá Asie, Arábie, Sinaj, Azory , §F, garrigue, kamen a písč pobřeží, pseudostep, pastviska, léč, kardiotonikum, jed na hlodavce
- pancration - ,(Sea Squill), Malta, Itálie, recentní
- undulata - vlnatá, stř. a z. Středozemí, Kypr, §F,
Urospermum - klepucha, urospermum , Asteraceae
- dalechampii - obecná, (zobánkatá, zobánkovitá), z. a stř. Středozemí, Řecko, jadranská Jugoslávie - Dalmácie, Libye, travn plochy
- picroides - hořčíkovité, pův Středozemí, Portugalsko až Bulharsko, Maroko až Egypt, Kypr, Sinaj, Turecko, Kavkaz, jz Asie, sec. Madeira, Kanár. ovy, Azory aj.
Urtica - kopřiva, urtyka, Urticaceae, asi 100 druhů, byliny se žahavými chlupy, výjim.dřeviny, Evropa, okr
- atrovirens - fialová, z Středozemí, end Sardinie, Baleáry, Korsika, Elba, j Itálie, Tirr, ruderál
- dioica - dvoudomá (Stinging Nettle), pův. stř. Evropa, Středozemí, BG, H , Ischia, Kypr, Írán, Evropa, ČR, užití od dob starých Řeků a Římanů, zelenina, léč, droga, i jako afrodiziakum, zvyšuje tvorbu červ. krvinek, slabě jed, vařením se jed látky zničí
- dubia - pochybná, Středozemí, vlhká rumiště
- hyperborea - Pákistán až Čína, Tibet a Sikkim, mladé jako zelenina
- kioviensis - kyjevská, §H, Ukrajina
- membranacea - blánovitá, Středozemí, Kypr, Makaronesie, Azory asi sec
- pilulifera - kulkonosná, (Roman Nettle), pův. SAm, intr celé Středozemí zdomácněla, Sinaj, Arábie, Blízký východ, Palestina, Izrael, bible, Řecko, Kréta, Kypr, vlhká, živná rumiště, ČR, zavlečena a zplaňuje
- portosanctata - svatopřístavní, end Madeira
- simensis - end hory Etiopiea a Eritra
- urens - žahavka, Kypr, Evropa, Středozemí , Makaronésie, Sinaj, Arábie, ČR
Usnea - provazovka, usnea , lišejník
- barbata - bradatá, (Old Man´s Beard), Madeira - vavřín. lesy
Utricularia - bublinatka, utrikularia , Bladderwort, Utriculariaceae, Lentibulariaceae, 220 druhů, celý svět, vodní, masožravé vodní,
- australis - jižní, Eurasie, Středozemí , s. Afrika, Austrálie
- bremii - Bremova, §H
- gibba - Portugalsko, Španelsko, s a trop Afrika, Egypt, Madagaskar, trop Asie
- inflexa - Afrika, Egypt, Madagaskar, Indie
- minor - menší, Středozemí , H
- ochroleuca - , §F,
- vulgaris - obecná, Středozemí, H
Vaccaria - kravinec, vakaria , Caryophyllaceae**,** byliny, ruderální lokality, Středozemí, Eurasie,
- hispanica (pyramidata) - polní, (španělský, jehlancovitý), pův. Středozemí, Makaronésie, dále stř. Evropa, Španělsko, Kypr, Írán, ČR nezvěstný, chybí GB, zavl Amerika, Afrika, NZ, Austrálie, pole, ruderální lokality, okr, léč
- segetalis - španělský (Cowherb), Středozemí a MAlá Asie, dále i stř. Evropa, ojed,ČR, dále Sibiř, stř.Asie, Írán, Indie, Čína, Mongolsko, okr, léč TČM
Vaccinium - brusnice, vakcinyum, Vacciniaceae
- arctostaphylos - medvědí, Černomoří, Bulharsko, Turecko, Gruzie, Kavkaz, Arménie, Ázerbájdžán, Írán, humidní lesy
- cylindraceum end Azory, laurisilvia , až 2 m
- madarense - madeirská, Madeira
- oxycoccos - klikva, H, §

- padifolium - střemcholistá, (Madeira Bilberry), end Madeira
- myrtillus - borůvka, (černá), Evropa - ve Středozemí pouze v horách, Evropa, Kavkaz, Sibiř (až Zabajkalí a Mongolsko), ČR
- padifolium - end Madeira, keř stromek
- uliginosum - bažinná, arktic. až mírné pásmo, §RO
- vitis-idaea - brusinka, stř. Evropa (ne Středozemí), Apeniny, Albánie, BG, H , Kavkaz, Malá Asie, §H, ČR
- - brusinka medvědí, BG (Stranža)

Valantia - valencie, valancia , Rubiaceae
- aprica - v. Středozemí,
- hispida - srstnatá, celý mediterán, Kypr, Kanárské ovy, Sinaj, Arábie, Irák, Írán
- muralis - zední, (Hairy Valantia), Středozemí, Kypr, Malta

Valeriana - kozlík, valeriana, odolen, (Valerian), Valerianaceae **,** cca 200 druhů, Eurasie, Amerika, trvalky, keře, liány, okr
- alliariifolia - Středozemí, Írán
- asarifolia - kopytníkolistý, v Středozemí, end. řecké ovy, Řecko
- celtica - , §F
- dioica - dvoudomý, §UA
- hispida - Makaronésie
- italica - italský, Itálie, Kypr
- locusta - polníček, (polní salát), ČR
- officinalis - lékařský, Kypr, ČR
- officinalis ssp. sambucifolia - lékařský bezolistý, §H
- simplicifolia - , §H
- supina - rozkladitý, Alpy
- tripteris - ,§H
- tuberosa - hlíznatý, Středozemí, suché polohy

Valerianella - kozlíček, valerianela , Caprifoliaceae, (Valerianaceae)
- alliariifolia - v. Středozemí,
- carinata - kýlnatý, Kypr, ČR
- coronaria - věncový, Kypr
- dentata - zubatý, Středozemí, Makaronésie
- discoidea - Středozemí, Portugalsko až Bulharsko, Maroko až Egypt, Turecko, Sýrie, Libanon, sec Kanáry
- echinata - ježovitý, Kypr
- lasiocarpa - drsnoplodý, Kypr
- locusta - polníček, Středozemí, Makaronésie
- muricata - zední, Kypr
- officinalis - lékařský, Středozemí, Ischia
- orientalis - východní, Kypr
- tricereus - voskovitý, Kypr
- tuberosa - hlíznatý, Středozemí
- vesicaria - nadmutý,Středozemí, Blízký východ, RF, Itálie, Řecko, Kypr**,** Alžírsko, Libye, Sýrie, Libanon, Izrael, Turecko, Irák, Írán

Vanilla - vanylka (vanilka)**, vanyla**, Orchidaceae, 140 druhů, vlhké tropy, liány až 35 m, užitkové jen 2, kvetou málo, plody lusky
- annamica - anaMAnský, okr, Čína
- fragrans - vonná, tropy jižní polokoule, okr, Čína, Indie, BarMA, Srí Lanka
- planifolia (fragrans) - pravá (vonná, širokolistá, Flad-leaved Vanilla), pův. Mexiko, tropy stř. a JAm, Karibik, pěst. Madagaskar, Réunion, Komory, Červený seznam CITES, popín., pěst v tropech j. a jv.Asie, Srí Lanka, v. Afrika, ČR sbírkově skleník, plody tobolky ("lusky"), aromat. koření, droga, afrodiziak (již Aztékové), v klášterech proto zákaz používat, fermentací, při dlouhodobém kontaktu slabě jed, i alergie, okr, největší producenti: Madagaskar, Indonésie, Čína, Mexiko, Turecko, Uganda, Pacifik: Papua-N.Guinea, Tonga, Fr.Polynésie

Varthemia - vartemiea *viz Pluchea*
- arabica - Arabie
- iphinodes - Izrael - Nagev. poušť, Středozemí

Velezia - valezia , Caryophyllaceae
- rigida - přísná, Kypr
Vella - vela, Brassicaceae, **6** druhů, z Středozemí, nízké keříky (podobné Iberisu), okr
- pseudocytisus - Maroko, Alžírsko, j. Pyrenej. polostrov
Veratrum – kýchavice, veratrum , Liliaceae, Melianthaceae
- album - bílá, §H
- album ssp.lobelianum - , §SRB
- nigrum - černá, Srbsko, §F, ČR
Verbascum (Cebia) - **divizna**, **verbaskum,** Marnucha, Scrophulariaceae, 350 druhů, většinou dvouleté, suché, slunné kamenité stráně i hory, Eurasie, s. Afrika, Blízký východ, okr
- arbusculum - end Etiopie
- arcturus - v Středozemí, end Kréta
- blattaria - švábovitá, xerotermní, ČR
- bombyciferum - , pův. Malá Asie, okr
- conocarpum - , end Sardinie, Korsika
- creticum - krétská, Kréta, Sardinie
- cocaceum - šafránová, Maroko
- cystolithicum - Makaronésie - Kapverdy
- densiflorum - velkokvětá, Středozemí
- dumulosum - keříčkovitá, jz. Turecko, Červený seznam
- levanticum - levantská, v. Středozemí, Kypr
- lychnitis - knotovitá, stř. a z. Evropa, Kvjaz, Sibiř, H
- nicolai - Balkán - Srbsko, Kosovo, Albánie, Severní Makedonie, Černá Hora,
- nigrum - černá, Středozemí, H
- olympicum - olympská, Řecko, Turecko, Červený seznam, okr
- orientale - východní, Kypr
- phlomoides - sápovitá, j. Evropa, Středozemí , Srbsko, ČR
- phoeniceum - brunátnatá, Středozemí, H , Puglie, Řecko, ČR, okr
- pulverulentum - poprášený, Sardinie
- rotundifolium - okrouhlolistá
- sinuatum - laločnatá ,(pokroucená, Wawy-leaved Mullein), celý mediterán, Středozemí, Řecko, Kypr, Malta, Kanárské ovy, kamen lokality, úhory, lada
- speciosum - ozdobná, Balkán, Slovinsko, Rumunsko, Ukrajina, Moldavsko, M. Asie, Írán, stř. Evropa, §ČR
- spinosum v Středozemí, end Kréta
- stepporum - steporum, j. Turecko, Červený seznam
- thapsus - malokvětá, Středozemí, Makaronésie, ČR, u cest
- undulatum - zvlněná, Řecko, Balkán, rumiště
- x pseudolychnitis (chaixii x lychnitis, x hausmanii) - stř. Evropa, ČR, Rumunsko
Verbena - sporýš, verbena, Vebenaceae, cca 300 druhů, byliny i polokeře, otevřené slunné lokality, prérie, tropy a subtr, Středozemí, Eurasie, hlavně Amerika, okr
- officinalis - lékařský, (Vervain), pův Středozemí, Makaronésie, Mauretanie, Kapverd. ovy, Kypr, Malta, Írán, Evropa, ČR, až Himálaj, i j Afrika, dnes téměř kosmopolitně, SAm, u cest, štěrk místa, léč
- rigida - tuhý, Středozemí, Makaronésie
- rosea - růžový, Maroko
- supina - rozložený, Kypr, §H
- virgatum - z Středozemí a z Evropa, GN, RF, Španělsko, zavl i další Evropa a SAm
- x hybrida - zahradní, (Vervain, Garden Verbena, Anual Verbena), rodiče z Ameriky, okr subtropy
Veronica (Vernonica) **- rozrazil, veronyka,** vernonyka, jedomar, (Iron Weed) , nově Scrophulariaceae, Plantaginaceae, Asteraceae, cca 1000 druhů, tropy a subtr, kosmopol, hlavně Eurasie, Amerika, Afrika, Arabie, Asie, Austrálie, byliny až polokeře, opadavé stromy, jed semena, okr. Čína, Indočína,
- agrestis - polní, Středozemí**,** Makaronésie
- anagalis-aquatica - drchničkovitý, (Blue Water Speedwell), celé Středozemí, Makaronésie - Kapverdy, Kypr, Malta, Írán, xerotermní, H, ČR
- aragonensis - aragonský, Pyreneje

- arvensis - rolní, Středozemí , Makaronésie, Řecko, Kypr, (ČR)
- baumgartenii - Karpaty, hory JUGO, Bulharska
- beccabunga - potoční, Makaronésie - Kapverdy
- brevistyla - krátcečnělkatá, end Sardinie, Korsika
- cinerea - sivý, pův. Turecko, okr
- cuneifolia - end jz. Turecko
- cymbalaria - lničkolistý, (člunkovitý, Pale Speedwell), Středozemí, Portugalsko, Řecko, Bulharsko, Kypr, Malta, Izrael, Krym, Maroko, Libye, Turecko, pole, rumiště, cesty
- elmaliensis - end Turecko
- filiformis - nitkovitý, pův. hory jz. Asie (Turecko, Kavkaz, Írán), ČR nepůvodní, neofyt
- fruticans - keříčkatý, Středozemí
- fruticulosa - Středozemí - Španělsko, Francie, Itálie, Slovinsko, Švýcarsko, Rakousko, Německo
- gentianoides - hořcovitý, Kavkaz, Malá Asie, Írán, Krym
- hederifolia - břečťanolistý, pův. Středozemí, jz. Asie, s. Afrika, H , Kypr, ČR nepůvodní
- chamaedrys - rezekvítek, Středozemí , H , BG, ČR
- incana (PseudolysiMAchion spicatum ssp. incana) - sivý, okr
- ixodes - mečovitý, Kypr
- micrantha - drobnoplodý,§ SP, § BG,
- montana - horský, Středozemí
- nevadensis - Pyrenej. hory
- officinalis - lékařský, Středozemí, Makaronésie
- oltensis - sv. Turecka
- peregrina - cizí, Středozemí , ČR
- persica - perský, Malá Asie, hory stř. Asie (od Iranu po Himálaj), Středozemí, Makaronésie, Írán, ČR nepůvodní, zavlečen před 180 lety, inv
- polita - lesklý, Středozemí , Makaronésie, Kypr, Írán, ČR
- praecox - časný, Středozemí
- prostrata - rozprostřený, pův. j. a stř. Evropa, Středozemí , H , okr
- repens - rozprostřený, end centrální Středozemí, Korsika
- scutellata - štítkovitý, Středozemí
- serpyllifolia - douškolistý, Středozemí, Makaronésie
- sinuatum - Blízký východ,
- spicata - klasnatý, Evropa, H, Červený seznam, ČR
- teucrium - ožankovitý,
- triloba - trojlaločný, Středozemí
- triphyllos - trojklanný, (trojlistý), celé Středozemí, H , Kypr, ČR
- verna - jarní, turanský florelement, Kaspické, Aralské m., Středozemí, ČR, suché stráně,

Vexibia (Sophora) - vexibia, Fabaceae
- alopecuroides - , §UA

Viburnum - kalina, viburnum, (Snowball, Bockmackie, Flowering Maple, Viburnum), Adoxaceae, Caprifoliaceae, 340 druhů, mírné až subtr. pásmo obou polokoulí, jv. Asie, hory trop. Ameriky, keře až stromky, okr
- fragrans - vonná, pův. Čína, intr stř. Evropa, (ČR)
- lantana - tušalaj, j. a stř. Evropa, Středozemí, BG, s. Afrika, Kaspicko, Kavkaz, ČR
- opulus - obecná, Evropa, BG, s. Afrika, Kavkaz, z. Sibiř, stř. Asie, ČR
- orientale - východní, Malá Asie, Kavkaz
- *rigidum - kanárská, end Kanáry*
- rugosum (tinus ssp. subcordatum) - kanárská, end Azory, vavřínové lesy, stáloz. keř
- tinus ssp. tinus - modroplodá pravá (středozemní, Laurustinus, Plane), pův. celý mediterán, Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, Kypr, Anatolie, Libanon, Palestina, Izrael, bible, s. Afrika, MAroko, Kanárské ovy, okr subtr, lesní okraje, makchie, ČR
- tinus ssp. rigidum Kanáry
- treleasei (tinus ssp. rigidum) - azorská, end Azory

Vicia - vikev, vicia , Fabaceae, (Viciaceae), 140 druhů, byliny, TTP, křoviny, mírný pás s. polokoule, Eurasie, SAm, ale i JAm - Andy a, v. i s. Afrika, pěst luk a pícniny

- altissiMA - vysoká, stř. a v. Středozemí, cesty, rumiště, §F,
- angustifolia - úzkolistá, Eurasie až Japonsko, Středozemí, Makaronésie, ČR, sec SAm
- argentea - stříbrná, §F,
- articulata - článkovaná, pův. Středozemí, ČR
- assyriaca - asyrská, Kypr
- barbazitae - , §F,
- benghalensis - bengálská, pův Středozemí, Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Řecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, zavl Makaronesie, Británie i Kalifornie a Austrálie, cesty, rumiště
- biennis - dvouletá, §H
- bifoliata - dvoulistá,§ SP ,§ BG,
- bithynica - maloasijská, pův. jz. Asie, j. a jz. Evropa, Kypr, ČR zavlékána
- caesarea - end Anatolie
- capreolata - úponkovitá, end Madeira
- cassia - , Kypr, Turecko, Sýrie
- cassubica - kašubská, Středozemí , stř. a v. Evropa, BG, ČR
- costae - žebernatá, end Madeira
- cracca - ptačí, Středozemí , Sardinie, Írán, ČR
- cracca ssp. incana pův Středozemí - Španělsko, Portugalsko, RF, Itálie, Jugo, Albánie, Řecko, Bulharsko, vlhčí TTP
- cretica - krétská, Kréta, Kypr
- dennesiana - , Smar-m, NATm
- dumetorum - křovištní, Evropa, Balkán, Itálie, Francie, Ukrajina
- ervilia - čočková, pův. jz. Evropa, Kypr, stř. Asie, ČR
- faba - bob polní, (zahradní, Broad Bean), Izrael, bible, ČR
- ferreirensis - železitá, end Madeira
- galeata - Turecko, Sýrie, Irák, Írán
- galilaea - galilejská, v Středozemí, Izrael, Libanon, Sýrie, Turecko
- grandiflora - velkokvětá, Středozemí, BG, stř. Evropa, zavl ČR, SAm
- hirsuta - chlupatá, Eurasie až Japonsko, Středozemí, Makaronésie, Írán, zavl Amerika, Austrálie, Oceánie
- hybrida - zvrhlá, (Hairy Yellow Vetchling), Středozemí, Kypr, až stř. Asie, písčiny, úhory, u cest, ČR
- lathyroides - hrachorovitá, Evropa, Středozemí , Kypr, ČR, zavl SAm
- laxiflora - mléčná, Kypr
- lunata - měsíční, v. Středozemí, Kypr, Turecko
- lutea - žlutá, pův. jz. Evropa, z. Středozemí, Makaronésie, s. Afrika, z. Asie, ČR
- melanops – černavá, pův. jz. Evropa, Balkán, Francie, Itálie, Sicílie, Řecko, Turecko, s. Afrika, z. Asie, zavl i ČR, cesty, rumiště
- monantha - , Kypr
- narbonensis - narbonská, pův. j. Evropa, Středozemí, Kypr, s. Afrika, Maroko, jz. Asie, Blízký východ, Pákistán, Kašmír, §H, zavl. severnější Evropa, ČR, cesty, rumiště, **asi planý předchůdce bobu / Faba bona**
- onobrychiooides - vičencová, evrop. Středozemí
- oroboides - , §H
- pannonica - panonská, Středozemí , Itálie, Moldávie, Ukrajina, Rusko, Arménie, Ázerbájdžán, Turecko, Írán, Kypr, stř. Evropa, ČR, zavl Čína, SAm
- peregrina - cizí, Kypr
- pisiformis - hrachovitá, Evropa, Francie, Itálie, Balkán, Turecko, Kavkaz, Rusko
- pubescens - pýřitá, Kypr
- sativa - setá, Evropa, Makaronésie, Kypr, Egypt, stř. Asie, sec. SAm, Austrálie, trop. Asie, Afrika, pěst. pícnina, ČR
- sepium - plotní, Eurasie až Japonsko, z. Středozemí, ČR,
- sparsiflora - , §H
- sylvatica - lesní, Eurasie, GB, RF, ČR, Itálie, Bajkal, Rusko až Bajkal, světlé lesy, křoviny
- tenuifolia - tenkolistá, pův. Evropa, dále s. Afrika, jz. Asie, Kypr, ČR
- tetrasperMA - čtyřsemenná, Evropa, Středozemí, Egypt, Makaronésie, stř. Asie, sec v. Asie, Amerika, Austrálie, NZ
- villosa - huňatá, Středozemí, Makaronésie, Kypr, Írán, pícnina, ČR**,** inv SAm

Vieraea - vierea, Asteraceae
- laevigata - hl\adká, end Makaronésie - Kanár. ovy (Tenerife)
Vinca - brčál, vinka , Apocynaceae, 12 druhů, Eurasie, vč. Malá Asie, bylina až polokeř
- difformis - dvoutvarý, (dvoubarvý, prostřední), jz. Středozemí, j. Evropa, Itálie, sz. Afrika, MAroko, křoviny
- herbacea - bylinný, Středozemí, Turecko, Kypr, Malá Asie, Írán, Krym, Kavkaz, j. Evropa, §H, §SR
- major - větší, (Greater Periwinkle), téměř celý mediterán, Středozemí, Makaronésie, jv. Evropa, Balkán, Itálie, Kypr, Černomoří, MAlá Asie, s. Afrika, Amerika, ČR, okr. trvalka, inv
- minor - menší, (barvínek, Periwinckle), pův. Středozemí, H , dále Kypr, Malá Asie, Kavkaz, vlhká a stinná místa, do stř. Evropy údajně zavedli ze Středozemí Římané, okr. trvalka, ČR, droga - ninkamin a indolové alkaloidy, psychoaktivní, omamný, afrodiziakum, jed
- sardoa - sardinský, (sardský), end Sardinie
Vincetoxicum - tolita, vincetoxikum, toješť , Apocynaceae
- aethnensis - etneská, end Sicílie - Etna
- canescens - šedý, Kypr
- fuscatum - Balkán - Srbsko, Rumunsko, Řecko, dále Turecko, Arménie, Krym,
- hirundinaria - lékařská, Středozemí, Evropa, H , BG, ČR, ssp. contigum Sardinie, ssp nivale - Řecko, Bulharsko, Sev. Makedonie, Albánie, trav stinné lokality
- pannonicum - panonský, §H
Viola (Erpetion) **- violka, viola,** MAceška, Violaceae, cca 500 druhů, skoro po celém světě, temperát. klima, Eurasie, SAm, Afrika, byliny až polokeře, okr
- abyssinica - hory subsaharské Afriky
- adunca - SAm
- aethnensis - etneská, end Sicílie (Etna) a j. Itálie do 2000 m
- aetolica - jz. Balkán, Řecko, Severní Makedonie, Řecko, TTP
- alba - bílá, Středozemí, až stř. Evropa, Sardinie, Kypr, §UA, ČR, ssp. dehnhardttii Sardinie
- albanica - albánská, Albánie, Řecko
- alpina - alpská, Alpy, Karpaty, Slovensko
- ambigua - obojetná, jv,Evropa, Černomoří, ČR
- anagae - drchničková, end Makaronésie - Kanárské ovy (Tenerife), laurisilvia
- argentea - Středozemí
- argenteria - Středozemí - Korsika, přímořské Alpy
- arguta - sz. JAm, Kolumbie, Ekvádror, Peru - Andy
- arvensis - rolní, H , Makaronésie
- biflora - dvoukvětá, §H
- arborescens – dřevitá, §F,
- arvensis - rolní Středozemí
- banksii - Austrálie
- biflora - dvoukvětá, hory Evropy, s. Evropa
- calcarata - hory j. a stř. Evropy, Ca
- cazoriensis - § SP,§ BG,
- collina - Středozemí, §H
- cornuta - rohatá, Pyreneje, hory j. Evropy
- corsica - korsická, end Sardinie, Korsika, Elba
- cryana - , §F,
- curtisii - Kurtisova, §F
- dacica – dácká, cirkumboreální, Balkán, Karpaty, Rumunsko, Polsko, Bulharsko, Albánie, §SK
- delphinantha - Řecko, Bulharsko
- dukadjinica - Albánie, Makedonie, Řecko
- elegantula - Balkán - Kosovo, Albánie, Severní Makedonie, TTP
- elatoir - vyvýšená, §F,
- eleagnus - Balkán - Severni Makedonie, Albánie, Kosovo
- eugeniae - Itálie - Apeniny
- graeca - řecká, Balkán, Řecko, Albánie, Ca
- heldreichiana - v. Středozemí, Kypr, Kréta, Turecko

- hirta - srstnatá, z. Středozemí
- cheirantofolia - chejrolistá, Makaronésie - Kanárské ovy
- jaubertiana - § SP,§ BG,
- jooi - Džojova, §UA
- jordanii - Jordanova, centrum jv. Evropa, dále jz. Asie, FF, Itálie, Balkán, Turecko, xerofyt
- kitaibeliana - nejmenší, Středozemí , Makaronésie, Kypr, písčiny u moře, ČR
- langeana - end Pyrenej. polootrov
- latisepala - Balkán
- magellensis - end stř. Itálie- Apeniny
- merxmuelleri - Merxmüllerova, end Itálie poloostrov Gargano
- minuta - end Kavkaz, Rusko, Gruzie, Ázerbajdžán
- odorata - vonná, (Sweet Violet), pův. j. Evropa, Středozemí, H , Kypr, Makaronésie - Madeira, pak. s. Afrika, Malá Asie, Írán, Kavkaz, ČR nepůvodní, ssp. dahnadtii, ssp. maderensis
- oreades - krymský, Krym, Kavkaz, Turecko, §UA
- orphanidis - Balkán - Řecko, Bulharsko, Černá Hora, Kosovo, Severní Makedonie
- palmensis - palmská, Kanárské ovy (La Palma)
- palustris - bahenní, Středozemí, Makaronésie, Itálie, Evropa
- paradoxa - podivná, end Madeira , Smar-m, NATm
- parmensis - parmská, Itálie, okr
- parvula - , Sicílie (Etna)
- paradoxa - podivná, (Madeira Violet), Makaronésie - end Madeira, hory
- pinnata - speřená, §F,
- rauliana - rauliská, Kypr
- reichenbachiana - lesní, Středozemí
- riviniana - Rivinova, Středozemí, Makaronésie
- rothoMAgensis - , §F,
- rupestris - písečná, Středozemí
- sequeirae - Madeira
- sieheana - siehanská, Kypr
- spathulata - hyrkánský end, Írán, pohoří Elborz, relat. choulostivá
- stagnina - H
- suavis - křovištní, Středozemí, j. Evropa a pak ostatní Evropa
- sylvatica - lesní, BG
- tricolor - trojbarevná, Středozemí, Makaronésie
- valderia end Alpy
- wittrockiana - maceška rilská, BG (Rila)
- zoysii - Balkán, Karavanky

Virga - štětička, virga, Caprifoliaceae, Dipsacaceae
- pilosa - chlupatá, Středozemí, Evropa, ČR
- strigosa - větší, (srstnatá), Středozemí**,** Malá Asie, Írán, Turkmenistán, zplanělá ČR

Viscaria (Lychnis) - **smolnička, viskaria**, Caryophyllaceae,
- vulgaris ssp. atropurpurea - Balkán - Řecko a okolí

Viscum - jmelí, viskum , Santalaceae, Loranthaceae**,** Viscaceae, až 400 druhů, hlavně tropy Afriky a Austrálie, i Eurasie, polopar. keřík
- abietis - jedlové
- album - bílé, stř. a j. Evropa až Kavkaz, Středozemí , s. Afrika, stř. a z. Asie, intr a zplanělá z. USA (v ČR ohrož. druh)
- austriacum - borovicové,

Visnea - visnea, Pentaphylacaceae, (Theaceae), 1 druh
- mocanera - vzácný end Madeira a Kanár. ovy, stález. keř. stromek, 5-15 m, kvete celý rok, v pasátové oblačnosti , nižší vavřínové pásmo laurisilva, přežívá cca 1000 jedinců

Vitaliana - drnečka, vitaliana, Primulaceae
- primuliflora - end Apeniny, Pyreneje, Španělsko, Ca

Vitex - drmek, vitex, Verbenaceae, 250 druhů subtr a tropy, Středozemí, stř. a v. Asie, v. Afrika, některé plody jedlé **,** okr

- agnus-castus - obecný, (Chaste Tree, Monks Pepper Tree, Hemp Tree), pův. Středozemí a Malá Asie – celý mediterán, Středozemí až Írán, j. Evropa, Sardinie, Kréta, Kypr, Malta, Sinaj, Arábie, jz. Asie, Černomoří, §F, keř, skaln pobřeží, koryta toků, kláštery okr, nektar - medonosný, léč, palčivé plody "mnišský pepř" k potlačování sex. touhy kněží a mnichů

Vitis – réva, vitys, (Grape), Vitaceae, cca 65 druhů, mírné až subtr. pásmo hlavně SAm, v. Asie, dřevnaté pnoucí keře, okr, pěst

- sylvestris – lesní, §H
- vinifera – réva, (European Grape, Vine), pův. Přední a stř. Asie a v. Středozemí, stará kultura 3,5 tis. l. př. n.l., nejstarší vinná réva v Evropě - Stara Trta v Mariboru, ovoce, Kypr - kvalitní vína, sherry, brandy, Itálie, BG (Melnik), Sicílie, Korsika, Makaronésie - Kapverdy, sz. Afrika, Malá Asie, Palestina, F, ČR nepůvodní, kvalitní, ale ne odolná houbovým chorobám a mšičce révokazu, také málo odolná mrazu (max. do – 20^{0}C), močopudně, léč, antibakteriálně, protizánětlivě, droga, tónikum, opojně, afrodiziakum, esenciální oleje, aromaterapie,
- vinifera ssp. sylvestris – lesní, BG, §F
- x réva Concord x kalifornské druhy - Cotton Candy grapes (hrozny z cukrové vaty),

Volutaria - volutaria, Asteraceae

- canariensis - kanárská, end Kanáry
- lippii - s. Afrika - Maroko až k Mrtvému moři

Vulpia - mrvka, vulpia , Poaceae

- fontquerana - § SP,§ BG,
- myurus - myší, Makaronésie, Ischia

Waldsteinia - mochnička,,w**aldšteinya,** Rosaceae

- geoides - kuklíkovitá, jv. stř. Evropy, Bulharsko, Ukrajina, H, ČR nepůvodní, subkontinentální
- teppneri - Teppnerova, Slovensko,
- ternata ssp ternata – trojčetná, pravá, třetihorní, preglaciální relikt, jv. Alpy, Korutany, Slovinsko, Srbsko, §SK, okr Evropa, ČR, SRN, H,
- ternata ssp. magicii – trojčetná Magicova, §SK
- ternata ssp trifolia - trojčetná trojlistá, Karpaty, Rakousko, JUGO, Šumava

Washingtonia - wašingtonya, límcová / sukňová palma, Arecaceae**,** 2 druhy, USA, Mexiko, vysoký kmen, suché lokality, okr

- filifera - vláknitá, (niťolistá, Washingtonia Palm, California Fan Palm, American Cotton Palm, Petticoat Palm), pův. jih USA - Kalifornie, Arizona, stř. Amerika - Mexiko (Baja California), aridní oblasti, impozantní palMA, cca 25 m, Červený seznam, okr, Středozemí, Kypr, ČR kontejnér
- robusta - statná, (mohutná, Mexican Fan Palm, Washongton Palm), pův. Mexiko, Kalifornie, až 25 m, okr, ve Středozemí po datlovníku kanárském nejpěstovanější, Kypr, Madeira, zem

Watsonia - watsonya, mečíkovka , Suurkanol, Iridaceae, cca 60 druhů, trvalky s cibul. hlízami, j. Afrika – Kapsko, Madagaskar, okr

- borbonica - borbonská, (Cape Bugle Lily), Madeira

Waxflower (Jamesia, Chamelaucium) - **waxflover,** vaxkvět, Myrtaceae

- chamelacium - , Itálie

Westringia - w**estringia** , Lamiaceae

- fruticosa - keřovitá, Itálie

Wisteria - wistárie , Fabaceae, 10 druhů, popínavé opad. keře, liány, SAm, v Asie – Čína, Japonsko,

- sinensis - čínská, pův. Číny, intr Středozemí, j. Evropa, ČR, inv

Withania - witánya, Solanaceae

- aristata - Makaronésie - Kapverdy**,** Kanár ovy
- somnifera (Physalis s.) - snodárná, (setá, Withania, ašvagandhá - v Indii), pův. sz. Indie, Pákistán, Irák, rozšířena Středozemí, MAkaronésie, Kypr, s. a trop. Afrika, aj., keř, ruderální, léč, kořen, antibioticky a protizánětlivě, stimulačně až narkoticky, afrodiziakum, vykuřovadlo , Sinaj, Arábie

Wolffia - drobnička, wolfia , Lemnaceae, plovoucí vodní rostliny,

- arrhiza - bezkořenná, stáloz. **,** Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika**,** Madagaskar, Středozemí**,** Írán, H , MAkaronésie

Woodsia - kapradinka, wudsia, Woodsiaceae

- alpina - alpská, §H, §UA
- ilvensis - elbská, §F, §H , §UA

Woodwardia - wodvardya, Blechnaceae, kapradina
- radicans - kořenatá, (European Chain Fern), jedna z největších kapradin Evropy, z. Středozemí , Makaronésie - Kanárské ovy, Azory, Madeira - vavřín. lesy, Itálie, Ischia, § SP, §F, §BG
Wulfenia - wulfénya, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 6 druhů stáloz. růžicovité trvalky, horské louky, jv Evropa (Albánie), z. Asie, Himálaj, Afghánistán, okr
- belcicii - , §SRB
- carinthiaca - Alpy, Balkán Itálie, Rakousko, Albánie, Černá Hora, Kosovo
Xanthium - řepeň, xantyum , Asteraceae, byliny, silný kořen, břehy vod, rumiště, Eurasie, Amerika, s.Afrika,
- spinosum - trnitá, pův. JAm, pobř. písčiny, intr. Středozemí , Makaronésie, Španělsko, Kypr, ČR
- strumarium - durkoman, Středozemí, Makaronésie, Španělsko, Řecko, Kypr, Egypt, halofyt, slaniska pobř. písčiny, ČR, lokálně inv
Xanthophthalmum *coronarium - viz Glebionis coronarium*
- segetum - viz Glebionis segetum
Xanthoria - trčník, xantoria, lišejník
- parietina - pomoučený, (Orange Wall Lichen), korový oranžový lišejník, celé Středozemí, H , Madeira
Xatartia - xatartya, Apiaceae
- scabra - drsná, §F,
Xeranthemum (XerosMA) **- suchokvět, xerantemum, suchokvítek**, Asteraceae**,** 6 druhů, plstnaté letničky, slunné stráně, jv, Evropa až Kavkaz, Írán, okr
- annuum - roční, (Immortelle), cirkumboreální, jv. Evropa, v Středozemí, Pannonie, Řecko, Maďarsko, Bulharsko, § SK, Malá Asie, Írán, xerotermní okr slaměnka, zavl. ČR, okr Čína
- cylindraceum - smradlavý,
- inapertum - , uzavřený, Kypr
Yucca - juka, palmová lilie, stromová juka**,** Agavaceae, (Asparagaceae), 40 druhů, stř. a SAm po Guatemalu, stáloz. keře, až stromkovití, opyl. motýl, suché, horké, pouštní lokality, okr, živé ploty, vlákny NP Yoshua Tree, **národní květina státu Nové Mexiko,** i Karibik, okr i ČR
- aloifolia - alojolistá, (Aloe Yucca), pův. jv. Mexiko, jv. USA, Bermudy, Bahamy, Kuba, pobř. písčiny, stáloz., více kmínků, 6 m, okr suché subtropy, mediterá.
- brevifolia -
-¨decipiens .
- elephantipes - sloní, (guatemalská, Spineless Yucca, Elephant Yucca, Giant Yucca), pův. JAm, jv. Mexiko, Guatemala, Honduras, Belize, USA, polopouště, okr suché subtropy, mediterán
- filamentosa - vláknitá, pův. USA, intr pěst mediterán, Kypr, i stř. Evropa, BG, **ČR**
- gloriosa (acuminata, integerrima) - nádherná, pův. jv. USA, introd. mediterán, okr, Ischia
- rostrata (thompsoniana) - zobanitá, (Thompsonova, Beaked Yucca, Silver Yucca, Big Bend Yucca), pův. Mexiko, polopouště, okr suché subtr
Zingiber - zázvorovník, zingiber , Zingiberaceae
- officinale - lékařský, (zázvor pravý, Ginger), pův. jv. Asie, Indie, pěst více než 2,5 tis. let, do Evropy v 19. st., oddenek - silice, koření, léč, zavařování ovoce, zázvor „pivo“, likéry, droga, zlepšené zažívání, posiluje krevní oběh, tónikum, afrodiziakum
Zannichellia - šejdračka, zanychelia , Zannicheliaceae
- palustris - bahenní, Středozemí , Makaronésie, Kypr, Írán, Egypt, ČR**,** kosmopol
Zantedeschia - kornoutice, zantedeschia, kornoutovka, pokojová kala, Araceae, 8 druhů, hlíz. nebo oddenkaté trvalky, mokřady, okraje vod, tropy a subtropy, v. a j. Afrika – Kapsko, Lesotho, Etiopie, okr
- aethiopica - bílá, (etiopská, habešská, "etiopská kala", zantedeschia, Calla Lily, Pig Lily, Trumpet Lily, White Arum Lily), pův. j. Afrika - Kapsko, Namibie, Lesotho, Súdán, stř. Afrika , Madagaskar, plevelně Austrálie a NZ, vysoká okr trvalka, bažiny, mohutný oddenek, inv březích řek, svatební květina, intr subtr Středozemí, Itálie, Madeira, okr, Eurasie, Čína, ČR skleník hrnk
Zea - kukuřice, zea, Poaceae, 5 druhů, statné trávy, palicov. květenství, stř. Amerika, okr, pěst
- MAys - setá, pův. Mexiko, intr celý svět, Středozemí, Makaronésie, nepůvodní
Zelkova - nejda, zelkova, nejda, planera, Ulmaceae, 6 druhů dřevin, třetihorní relikt, Přední a v. Asie - Čína, Korea, Japonsko, Kavkaz, Turecko, Řecko, Sicílie, Kréta, okr, pěst. cenné dřevo (keyaki) – nábytek, čluny aj.
- abeliacea – krétská, třetihorní relikt, end. Kréta, v. Středozemí, keřovitý růst,, Bern, N, submediteránní,

- carpinifolia - habrolistá, („japonský jilm“), pův. Kavkaz, Turecko, Gruzie, Arménie, Ázerbajdžán, Írán, intr. Středozemí. okr SAm, z. Evropa,
- serrata - ostrolistá, pův. Japonsko, Korea, Čína, Taiwan, okrasně pěst. SAm a z. Evropa, Červený seznam, okr, odolná grafióze
- schneideriana - Schneiderova,
- sicula - sicilská, pův. Sicílie (hory Iblei - 250 ks), end, Červený seznam
- sinica - čínská, (Chinese Zelkova), Čína, okr
- x verschafeltii (carpinifolia x serrata) - Verschafeltova,

Zilla - zila, Brassicaceae
- spinosa - trnitá, Středozemí , Sahara, Sinaj, Arábie**,** Palestina, Izrael - Nagev. poušť**,** Blízký východ,

Zingeria - zingeria, Poaceae
- biebersteiniana - Biebersteinova, §UA

Zingiber - zázvorovník, **zázvor, zingiber**, Zingiberaceae, 100 druhů, stáloz. trvalky, aromat. oddenek, tropy, Asie - Indie, Čína, jv. Asie, z. Afrika, Jamajka, okr, pěst
- officinale - lékařský, (pravý,obecný, Torch Ginger), pův. j. Čína, trop. jv. Asie, Indie, z. Afrika, Jamajka, pěst více než 2,5 tis. let, do Evropy v 19. st., Indie, Srí Lanka, Barma, Vietnam, Thajsko, Malajsie, Japonsko, Indonésie, Nigérie, SAE, vytrvalá kořenina, oddenek (bílý zázvore) - silice, léč listy, TČM, koření (pálivé a sladké), zavařování ovoce, zázvorové pivo, likéry, droga, zlepšené zažívání, posiluje krevní oběh, tónikum, afrodiziakum

Zinnia - cinye, ostálka , Asteraceae, asi 20 druhů, byliny až polokeře, polopouště, Amerika, okr
- angustifolia - úzkolistá, okr. Čína
- elegans - sličná, (půvabná, Youthangdold-Age), Mexiko, okr, bylina, Čína, ČR, SRN, H, Čína
- linearis - čárkovitá, okr. Čína
- peruviana - MAkaronésie **-** Kapverdy

Ziziphora - zizifora, Lamiaceae, 20 druhů, Blízký východ, stř. Asie
- capitata - hlavatá, Balkán, Blízký východ, Jugo, Řecko Bulharsko, Rumunsko, Albánie, Kypr, Turecko, Krym, Libanon, Sýrie, Izrael, Jordánsko, Sinai, Kavkaz, Írán, Irák, aromat
- persica - perská, Turecko, Arnénie, Ázerbahdžán, Írán, stř. Asie, Pamir

Ziziphus - cicimek, zizifus, Rhamnaceae, cca 150 druhů, glykosid, vlhké lesy, stř. a JAm, zAsie, Přední Asie až po, jv a v. Asii – Indie, Čína, Mongolsko, Korea, i Středozemí,
- jujuba - datlový, (čínský, jujuba, "čínské datle", Chinese Date, Chinese Jujube), pův. subtr. Čína, dvojtrnný keř. stromek 10 m, intr Středozemí, s. Afrika, Přední Asie, Libanon, Sýrie, suché stráně, suché světlé lesy, dlouhodobě pěst ovoc strom,
- lotus - dvojtrnný, (c. lotus, Jujube Lotus), trnitý keř, pův. celý mediterán, Středozemí, Itálie, Kypr, Sýrie, Palestina, Izrael, Libye ?, suché stráně, léč (hypertense), obvod pozemků, ovoce
- mauritiana (jujuba) - mauretánský, (Indian Jujube, Geb), strom 7 m, do 1400 m, pěst, plody, šťávy, likéry, tanin, guma, tvrdé dřevo, v. Afrika, Sahel
- mucronata - měkcehrotitá (Buffalo-Thorn), 7 m, do 2000 m
- nummularia Blízký východ,
- sativa - setý, intr. Itálie
- spina-christi - trnová koruna (J. Krista, Christ Thorn), Egypt, Palestina, Izrael, bible, Blízký východ, ojedinělé staré v pravěkých osídlených, dnes pouštních lokalitách (i 2 tis. let), Sokotra, Kypr,
- ziziphus - zizifus, Kypr

Zosima - zosima, Apiaceae,
- absinthiifolia - pelyňková, Kypr

Zostera - vocha, zostera , Zosteraceae
- nana - nízká, Středozemní moře, Kypr
- marina - mořská, Středozemí, písčiny, § SP,§ BG, Balt
- maxima - velká, ("mořská tráva"), Středozemní moře, Kypr, pobřežní vody, vycpávky matrací

Zygophyllum (část asi Tetraena a Melocarpum) **- kaciba, zygofylum** , Zygophyllaceae, 100 druhů, suché oblasti Starého světa, sukulentní byliny a keře
- album - bílá, v. Středozemí, Kypr, Egypt, Sinaj, Arábie, Sokotra, sukul
- dumosum - srstnatá, (keřovitá), Sahara, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael - Nagev. poušť
- fabago -obecná, bobovitá, (Syrian Beancaper), pův. v. mediterán v Středozemí, s. Afrika, Přední Asie, Írán, zdomácnělá z. Středozemí, kamen sutě

- fabago - obecná, Středozemí, Blízký východ,
- flexuosum - křivolaká, Kapsko
- fontanesii (Tetraena f.) - bezuchová, pramenná, (Desfontaines Beaucaper), Makaronésie - Madeira, Kanárské ovy (Tenerife), Kapverdy, halofyt, pobřeží
- dumosum - Středozemí
- gaetulum - gaetulská, aridní j. Evropa, s. Afrika
- qatarense - katarská, Katar, Sokotra
- simplex - jednoduchá, Namibie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Makaronésie - Kapverdy
- staplii - Stapliova , (Dollar Bush), pouště Arábie
- waterlotii - Watertova, Súdán, Ghana, Makaronésie - Kapverdy

C. Výběr literatury / Bibliography

Alberts A., Mullen P.: Přírodní afrodiziaka, Svojtka & Co. Praha 2004
Anděra M.: Národní parky Evropy, Slovart Praha 2008
Bärtels A.: Enzyklopädie der Gartengehölze, Ulmer Stuttgart 2001
Bergbauer M., Humberg B.: Co žije ve Středozemním moři, Svojtka & Co. Praha 2005
Blamey M., Grey-Wilson: Mediterranean Wild Flowers, xx
Bourden A.: Parts unknown, TV
Brickell Ch.: A-Z encyklopedie zahradních rostlin, Knižní klub Praha 2008
Brotzu R.: Fiori spontanei della Sardegna, Il Maestrale Sardegna 2002
Burnie D.: Rostliny Středomoří, Knižní klub Praha 2006
Cílek V.: Co se děje se světem ?, Dokořán Praha 2016
Cimok Define: Wild Flowers of Anatolia, A Turizm Yayinlari Istanbul 2009
Clauser M.: Die Flora Kretas, Florence, Italy 2005
Congliu A.: Monte Corrasi - Guida alla flora e ai sentieri, Taphros Olbia Sardegna 2007
Cretti L.: Alberi – Guida practica per conoscerli e coltivarli, Biesse Italia 2008
ČeMAn R.: Živý svět - rostliny, MAPA Slovakia s.r.o. Bratislava 2001
Darom D.: Beautiful Plants of the Bible, Phalphot Ltd. Herzlia Israel 1990 ?
Edlin H.L.: L´udia a rastliny, Mladé letá Bratislava 1982
Foggi B.: Blumenwelt Israels, Bonechi Firenze Italia 1999
Gibbs N: Dřevo, Slovart Bratislava 2005
Haager J a kol.: Kapesní atlas pěstovaných exotických rostlin, SPN Praha 1982
Haager J.R., Ottová R.: Orchideje v bytě, Ottovo nakladatelství Praha 1999
Haberer M., Graf H.: Mrazuvzdorné sukulenty, Euromedia Group / Knižní klub Praha 2010
Hageneder F.: Moudrost stromů, Knižní klub Praha 2006
Hejný S., Slavík B.: Květena ČR 1 - 8, Academia Praha 1998 – 2010
Hendrych R.: Fytogeografie, SPN Praha 1984
Hlava B., Táborský V., Valíček P.: Tropické a subtropické zeleniny, Brázda Praha 1998
Horáček P.: Encyklopedie listnatých stromů a keřů, Computer Press 2007
Hoskovec L.: Zákonem chráněné druhy rostlin Francie, http://botany.cz, 2011
Hoskovec L.: Zákonem chráněné druhy rostlin Španělska, http://botany.cz, 2011
Hoskovec L.: Zákonem chráněné druhy rostlin Rumunska, http://botany.cz, 2008
Hoskovec L.: Zákonem chráněné druhy rostlin Ukrajiny, http://botany.cz, 2008
Jadim R.: Flora Endémica da Madeira, Muchia Setúbal 2000
Jehlík V.: Cizí expanzivní plevele, Academia Praha 1998
Kaplan Z. (ed.): Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019
Khidayer E.: Arabský svět - jiná planeta ?, Mladá Fronta Praha 2016
Koblížek J.: Jehličnaté a listnaté keře našich zahrad a parků, Sursum Tišnov 2006
Kohlhaupt P.: Flora meditarenea, Athesiadruck Bolzano 1986
Kolektiv: Nature Trails of the Akamas - Cyprus, 2004
Kolektiv: Atlas světa, Reader´s Digest Výběr Praha 2006
Křesadlová L., Vilím S.: Xerotermní rostliny v zahradě, CP Books Brno 2005
Kubát K.: Klíč ke květeně ČR, Academia Praha 2002
Kunte L., Zelený V.: Okrasné rostliny tropů a subtropů, Grada Praha 2009
Lipps S.: Madeira - A Botanical Melting Pot´s, o. Breda Duisburg 2006

Marinelli J. a kol.: Rostliny, Euromedia Group k.s. - Knižní klub Praha 2006
Melenovský Z.: Postklasifikační generalizace mapy typů lesních porostů Mediteránní oblasti metodou CLAPAS, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita Brno
Mlíkovský J., Stýblo P. (ed.): Nepůvodní druhy fauny a flóry ČR, ČSOP Praha 2006
Musilová M.: Zelení světoběžníci (ve Středozemí), Levné knihy Praha 2009
Musilová M.: Rostliny na balkon a terasu, Levné knihy Praha 2010
Nash N., La Croix I.: Orchideje, Computer Press Brno 2007
NentwigW. (ed.): Nevítaní vetřelci - invazní rostliny a živočichové v Evropě, Academia Praha 2014
Pavela R.: Rostlinné insekticidy, Grada Publishing Praha 2006
Pilát A.: Atlas alpinek, Academia Praha 1973
Plesník J., Roth P.: Biologická rozmanitost na Zemi: stav a perspektivy, Scientia Praha 2004
Pospíšil F., Hrachová B.: Užitkové rostliny jižních zemí, Academia Praha 1989
Průša D.: Orchideje ČR, Computer Press a.s. Praha 2005
Průša D. a kol.: Chráněné rostliny České a Slovenské republiky, Computer Press a.s. Praha 2005
Rodd T. a kol.: Botanika – ilustrovaný abecední atlas 10000 zahradních rostlin, Slovart Bratislava 2007
Rohwer J.G.: Tropické rostliny, Euromedia Group Praha 2002
Sanetřík M.: Evropské národní parky, Ševčík-Veduta, Štíty 2004již i v ĆR
Sfikas G.: Wild flowers of Cyprus, Efstathiadis Group s.a. Athens 1998
Scheppach J.: Tajemné vědomí rostlin, Euromedia Praha 2018
Schőnfelderovi P. a I.: Květena Kanárských ostrovů, Academia Praha 2002
Siegel S.M: Budiž voda - izraelská inspirace pro svět ohrožený nedostatkem vody, ALIGIER s.r.o. Praha 2017
Skalická A., Větvička V., Zelený V.: Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin, Aventinum Praha 2012
Sterry P.: Fauna a flóra Středomoří, Svojtka & Co. Praha 2006
Studnička M.: Kapradiny - Atlas domácích a exotických druhů, Academia Praha 2009
Teubner Ch.: Food - všechno ze světa potravin, Svojtka a Co. Praha 2006
Turis P., Košťál J.: Rostliny Karpat, Academia Praha 2019
Václav E.: Projdi se lesem a pookřeješ - Dřevo voní, Petrklíč Praha 2017
Václav R.: Bez lesů jsi v háji, člověče !, Petrklíč Praha 2015
Václav E.: V zeleném království pěti kontinentů, SZN Praha 1989
Valíček P.: Užitkové rostliny tropů a subtropů, Academia Praha 2002
Vallariello R.: Flora dell´ isola d´Ischia, Imagaeneria Edizioni Ischia 2004
Valtr P.: Květena světových regionů v ekologických souvislostech a udržitelný vývoj I-VIII, UrbioProjekt Plzeň 2016
Valtrová J.: Středověká setkání s „jinými“, Argo Praha 2011
Wagenführ R.: Obrazový lexikon dřevo, Grada Publishing 2002
Wilsonová S.: Izrael, Jota Brno 2009
Zelený V.: Rostliny Středozemí, Academia Praha 2005

Fénix
Journal of Ladscape Ecology: 1/2014 Special Issue Mediterranean Landscapes
Kokteil
Lidé a Země
National Geographic
National Geographic - Zvláštní číslo ke Dni Země 2020 (Jak jsme ztratili / zachránili Zemi)
Preslia
Příroda
Respekt
Země světa: Korsika, Kypr, Madeira a Azory, Mallorca, Malta, Sardinie, Gran Canaria, Chorvatsko, Jižní Francie, Francie - Rhona, Francie UNESCO, Benátky, Vatikán, Kalábrie, Itálie UNESCO, Portugalsko, Řecko, Slovinsko, Španělsko, Turecko, Egypt, MAroko, Tunisko
Zpravodaj ČBS
Živa

Autoři

Pavel Valtr

Pavel Valtr, urbanista, krajinářský architekt a ekolog, původně člen TISu (Svaz pro ochranu přírody), po jejím zrušení do stranicky povolené organizace ochrany přírody ČSOP již nevstoupil, dlouholeté členství v České botanické společnosti ukončil v r. 2022, neboť ta pod vedením předsedy K. Pracha (JčU) místo ochrany přírodních hodnot „bezzásahově“ likviduje biodiverzitu (genocida květeny NPŠ, holocaust lesů z chráněného epicentra kůrovce na Šumavě). Naoktrojovanou ochranou kůrovce (lýkožrout smrkový) na většině území Národního parku Šumava, pro účely rychlé a rozsáhlé „výroby divočiny", tam vzniklo jeho chráněné epicentrum, odkud ve směru převládajících větrů, migračním typem "Stepping Stones", došlo postupně ke katastrofické kalamitní likvidaci převládajících smrkových lesů České republiky ! Člen ČAZV a mezinárodních ekologických a krajinářských organizací IALE a IFLA a zakladatel z.s. Hnutí Život. Od r. 1959 spolu s „táborskou skupinou“ vyvíjel aktivity k legislativní ochraně kulturní Šumavy, dnes je kritikem uskutečňovaného způsobu ochrany, neboť je nepříznivý pro přírodu i obyvatele, návštěvníky, turisty a ekonomiku. Vzhledem ke vzrůstající problematice Šumavy uspořádal v roce 2009 konferenci Šumava na rozcestí, v letech 2012 a 2013 vydal publikace Šumava a její perspektivy I,II. Řadu let vyučoval na Zahradnické akademii na Mělníku. Tehdy pořádal pro studenty (později i učitele gymnázií) prázdninové a víkendové botanické exkurze a tábory v Česku, na Slovensku i v zahraničí. Odmítl nabízenou pozici ředitele zřizované Pražské botanické zahrady v Troji, neboť by jako předseda Stavebního bytového družstva odešel od množství rozpracovaných staveb. Později pracoval v Krajském urbanistickém středisku Stavoprojektu Plzeň. Od roku 1990 pracuje ve svém ateliéru UrbioProjekt Plzeň, ateliér urbanismu, architektury a ekologie. Je soudním znalcem v oborech ochrana přírody (životní prostředí, ekologie a dendrologie) a ekonomika (odhady a ceny, vlivy antropogenních činností), je oprávněnou osobou pro posuzování vlivů koncepcí a staveb na životní prostředí „SEA“, „EIA“ (J. Vavrouškem byl jmenován přeshraničním expertem), je autorizovaným urbanistou, krajinným architektem i projektantem ÚSES (zapracoval první biokoridory do ÚP před ÚSES, další systém domluvil s J. Lŏwem), zpracoval první regionální ÚSES). Je emeritním pedagogem Západočeské univerzity v Plzni (územní plánování). Studijní cesty uskutečnil do více než 80 zemí ve všech osídlených světadílech, kde navštívil množství národní parků a botanických zahrad. Vzhledem ke svému politickému profilu byl sledován, nesměl v minulosti graduovat, cestovat ani publikovat (později nabídnutou možnost habilitace v rámci rehabilitace nevyužil, protože chtěl pro společnost pracovat co nejdéle). Ve svých publikacích se věnuje živým aktuálním problémovým tématům. Vydal např. publikaci Současná Čína a my očima Evropanů, Extrémní civilizace – Singapur, Myanmar, Emiráty a také Arábie a Svatá země. Značné úsilí směřuje k osvětlování potřeby globálního omezování ekologické stability, neboť úzkoprofilová kariérní skupinka hazardně ideologicky prosazuje za vzrůstajících stresových faktorech klimatických změn zhoubnou bezzásahovost, resp. ochranu přírodních procesů, k „výrobě pralesové divočiny“ a to ve zkulturněných, ekologicky nestabilních biotopech Česka a východní EU. Důsledkem jsou rozsáhlé negativní dopady vegetační (biotopové a druhové), vodohospodářské (aridizace), ekologické (ekologická nestabilita) i mezoklimatické (oteplování, vysušování) dopady - viz www.hnutizivot.cz (blok ideologie divočiny). Proto uspořádal edukační konference, např. Klimatické změny a my - adaptační a mitigační ekosystémový management při narůstání stresových faktorů klimatických změn, nebo Člověk jako klimatický činitel. Protože je v rozporu s bezzásahovými požadavky MŽP, zpracoval 9-dílnou publikaci "Udržitelný vývoj světových regionů ? - Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace", dokládající **nezbytnou ekosystémovou asistenční spolupráci s přírodními procesy („řízenou sukcesi“) v ekologicky nestabilních ekosystémech (kde nejsou zachované původní přírodní biotopy) a dotčených stresovými**

faktory klimatické změny. Poukazuje na bezzásahový evoluční vývoj - vznik „pohrobků lesů“ v jednotlivých kontinentech, kde i při zvýšené biodiverzitě dochází k narušení ekologické stability a fatálnímu omezení „ekosystémových služeb“. Příkladnou ukázkou je kolonizovaná Austrálie, ale i blízké Středozemí, kde po antropickém degradování ekosystémů, přírodní procesy ani po dlouhé době již samovolně neobnovily původní biotopy, resp. nedošlo k obnově ekologicky stabilizované krajiny.

E-mail: valtr.p@volny.cz, www.urbioprojekt-valtr.cz